ALMANAH ANTICIPATIA

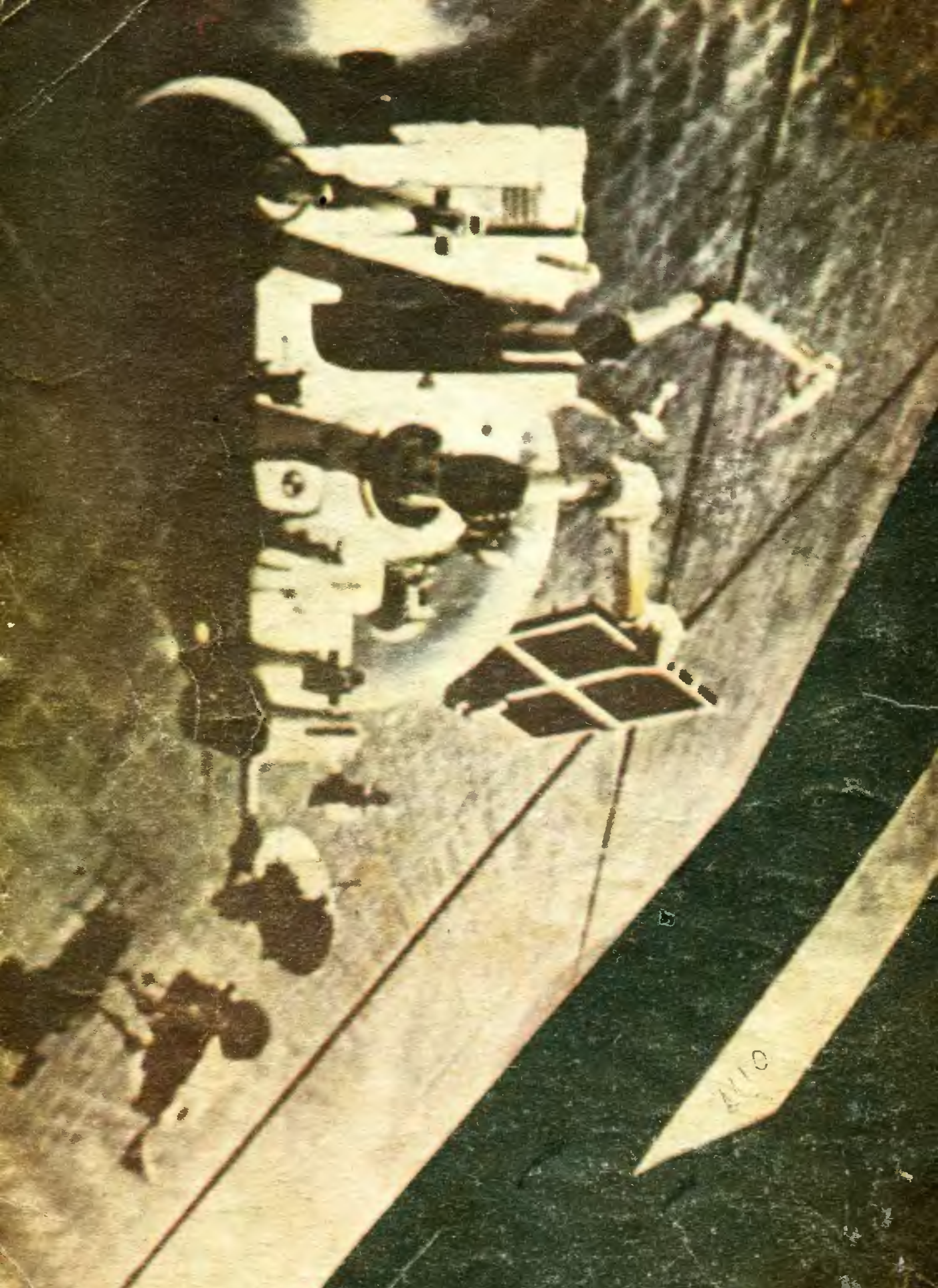

ALMANAHUL REVISTEI
„ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ"
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

25 LEI

În activitatea cultural-educativă de formare a omului nou, şi în primul rînd, a tinerelor generaţii, trebuie să combatem cu hotărîre tot ceea ce este vechi şi perimat, să promovăm cu hotărîre noul!

NICOLAE CEAUSESCU

ANTICIPAȚIA

Noi, românii, n-am fost niciodată pesimiști și nici impasibili și tocmai pentru acest motiv, mai mult ca oricînd, destinele întregii planete puse sub amenințarea unei catastrofe nucleare ne preocupă în cel mai înalt grad. Este greu de conceput că se pot gîndi sau defini strategii constructive de făurire a unui viitor luminos pe fundalul unei tensionări fără precedent ce caracterizează lumea actuală. Cel mai de preț deziderat al omenirii — pacea — este literalmente subminat de imensa concentrare de inteligență umană ce are ca scop distrugerea. Noi, oamenii, sîntem în situația unică și în același timp paradoxală de a fi capabili să anulăm tot ceea ce natura a zămislit cu răbdare milioane și milioane de ani — miracolul vieții pe planeta Pămînt. Noi, oamenii, sîntem puși să dăm un examen cu noi înșine, să ne validăm cea mai de preț, cea mai înaltă caracteristică ce ne ridică deasupra tuturor viețuitoarelor — rațiunea. A fi rațional este, acum mai mult ca oricînd, o condiție esențială pentru a decide soarta omenirii. Ne sînt încă vii în memorie cuvintele secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, rostite de la înalta tribună a celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român: „Nu vom precupeți nici un efort pentru a contribui la triumful rațiunii, al înțelepciunii, la cauza independenței popoarelor a colaborării și păcii în lume. Avem ferma convingere că, acționînd unite, popoarele pot schimba cursul evenimentelor, pot împiedica războiul mondial și catastrofa nucleară, pot impune dezarmarea și pacea internațională".

Acest mesaj de un profund umanism găsește o puternică rezonanță în conștiința tineretului lumii, preocupat la modul cel mai responsabil, alături de toate popoarele de pe planeta noastră, de viitorul său destin. Într-adevăr, amplele acțiuni desfășurate în acest an, Anul Internațional al Tineretului, sub deviza „Participare-Dezvoltare-Pace" au pus și pun în evidență maturitatea de gîndire și acțiune a tinerei generații a lumii care nu mai este dispusă să fie antrenată într-un holocaust mondial nimicitor. Dimpotrivă, dorința cea mai fierbinte a tineretului din întreaga lume este de a-și folosi capacitatea creatoare pentru făurirea unui viitor luinos și fericit. Este însă de-a dreptul dezarmant să privești cum sub ochii tăi se făuresc premisele pentru o distrugere totală, ce nu lasa nici cea mai mică șansă de supraviețuire. Nimic din tot ceea ce a creat omenirea nu a scăpat de posibilitatea de a fi folosit ca armă. Pînă și literatura științifico-fantastică. Mai ieri eram spectatorii unor filme de mare audiență la publicul tînăr, filme de o înaltă spectaculozitate artistică, beneficiind de cele mai recente tehnologii cinematografice — serialul „Războiul stelelor". Fantezia artistică însă este actualmente concurată de realitate. Nicicînd imaginația nu a fost mai rapid și mai „eficient" exploatată ca acum în folosul tehnologiilor de distrugere în masă. „Războiul stelelor" prinde contur în realitate, nu după un scenariu inspirat neapărat din film, dar cu multiple asemănări. Mai mult decît atît, căci avem suficiente exemple în acest sens, realitatea, din nefericire, ne putem aștepta ca o va lua înaintea fanteziei adică realizările ce se conturează a fi elaborate în acest domeniu vor întrece, probabil, ce am văzut noi în filme

Iată deci o surprinzătoare situație: realitatea uneori depășește și cele mai cutezătoare fantezii și, în același timp, „selectează" sensul cel mai dăunător al ficțiunii. În loc să se constituie ca avertisment și lecție pentru istorie, creația artistică este „exploatată" metodic pentru a furniza cele mai teribile mijloace de distrugere în masă — acelea pentru care întreaga omenire, privită din spațiul cosmic, constituie o singură entitate. Surprinzător, dar un fenomen similar se întîmplă și în zona științei. Nu există la ora actuală realizare a cercetării științifice, fie că se situează în spațiul cercetărilor fundamentale, fie în cel al aplicațiilor tehnologice, să nu fie deturnată și spre țeluri distructive. Așa se face că, înțelegînd pericolul fără precedent ce planează asupra întregii omeniri, conducerea partidului nostru, personal secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a lansat o serie de inițiative menite să mobilizeze opinia publică, să polarizeze atenția tuturor forțelor progresiste, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru salvgardarea păcii. În întreaga țară, în cadrul unor manifestații ample, realizate pe marile platforme industriale, în toate regiunile patriei, toți oamenii muncii, români, maghiari, germani și de alte naționalități au dat glas nețărmuritei lor recunoștințe pentru înțeleapta politică a partidului și statului nostru, pentru grija de un înalt umanism și de profundă responsabilitate a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pentru asigurarea unui viitor luminos al umanității, lipsit de teroarea unui cataclism nuclear.

Cu prilejul alegerii sale ca membru titular și președinte de onoare al Academiei R.S.R., precum și în cadrul Plenarei C.C. al P.C.R. și a activului central de partid consacrată aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia rolul pe care trebuie să-l dețină oamenii de știință de pretutindeni pentru salvgardarea păcii.

Laolaltă cu toți oamenii muncii de la noi din țară, oamenii de știință români, prin intermediul Comitetului Național „Oamenii de știință și pacea", coordonat de tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, eminentă personalitate politică și savant de renume mondial, și-au exprimat în nenumărate rînduri îngrijorarea față de folosirea abuzivă a științei și tehnicii în scopuri distructive, față de deturnarea uriașelor resurse materiale și spirituale în aberanta cursă a înarmărilor.

Apelul la rațiune lansat în numele poporului nostru de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a găsit pe toate meridianele lumii un puternic ecou. România socialistă, țară a cărei istorie a fost frămîntată de nenumărate, grele încercări, se dovedește astfel nu numai o țară iubitoare de pace, ci o țară respectată pentru consecvența politicii sale. Dar în același timp se dovedesc practic rolul și responsabilitatea țărilor mici și mijlocii în marile probleme cu care se confruntă omenirea.

Revenind la literatură, întrebarea fundamentală care se pune, ca și în cazul științei, este dacă există o responsabilitate a celui ce creează literatura de anticipație. Mai actual ca oricînd, credem noi, răspunsul este afirmativ. Alături de oamenii de știință și într-o măsură poate chiar mai mare, creatorul de literatură de anticipație este încărcat de responsabilitatea viitorului. El este chemat, laolaltă cu toți oamenii de bine, să contribuie la conștientizarea pericolului ce planează asupra omenirii, să acționeze, prin mijloacele specifice care îi stau la dispoziție, pentru evitarea unui final aberant al existenței umane. Cum o poate face? Este greu de... anticipat. Poate mai presus de orice, apelînd la rațiune, la acea caracteristică nobilă umană numită generozitate. Căci, în ultimă instanță, a evita un sfîrșit tragic al umanității înseamnă generozitatea de a oferi generațiilor următoare posibilitatea de a exista, de a se realiza.

I. ALBESCU

ANUL INTERNAȚIONAL AL TINERETULUI

Anul 1985, la iniţiativa României a fost declarat de către O.N.U., Anul Internaţional al Tineretului.

În contextul multiplelor manifestări desfăşurate sub generoasa deviză: „Participare-Dezvoltare-Pace“, redacţia noastră a iniţiat o anchetă vizînd problematica cu care se va confrunta tînăra generaţie la confluenţa dintre cele două milenii, la care au avut amabilitatea să răspundă personalităţi ale vieţii cultural-ştiinţifice din patria noastră, precum şi numeroşi tineri.

ANCHETA

1. Ce înseamnă pentru dumneavoastră tinereţea?

2. Care credeţi că va fi statutul şi rolul tineretului în societate dincolo de anul 2000?

3. Care vor fi, după opinia dumneavoastră, zonele de interes, preocupările tinerilor secolului XXI?

4. Este tinereţea o stare de spirit propice creativităţii; va exista o reconsiderare a vîrstei de maximă creativitate; care vor fi motivaţiile creaţiei în perspectiva viitorului mileniu?

5. Care credeţi că vor fi mutaţiile semnificative şi orientările noi manifestate în ştiinţă şi tehnică cu care se vor confrunta tinerii şi ce implicaţii vor avea acestea asupra societăţii începutului mileniului III?

BULGĂREA ADRIANA

Liceul industrial nr. 29 Bucureşti

1. Tinereţea – o vîrstă psihică ce-i poate face pe tineri bătrîni şi pe bătrîni – tineri. Capacitatea de a o lua mereu de la capăt dacă tentativele eşuează, sentimentul că greşelile se pot îndrepta, că **nu e încă prea tîrziu**, că ce era de demonstrat nu a prins încă viaţă. Aceste atitudini şi stări de spirit îl caracterizează de obicei pe om la începutul vieţii, cînd mai nimic nu este încă făcut şi mai totul este în stadiu de proiect, cînd viaţa e cunoscută teoretic şi teoriile aşteaptă focul experienţei.

2. Statutul şi rolul – Dacă „tînăr“ înseamnă un anume fel de a privi viaţa, înseamnă că dintotdeauna cel mai important rol în societate l-au avut „tinerii“. Dincolo de anul 2000? Acelaşi rol în condiţii schimbate. Tineretul trebuie să înţeleagă că omenirea este o bunică iubită, valoroasă şi delicată ca un bibelou de preţ, – pe care nu trebuie să o bruschezi. Tineretul va trebui să înveţe să se grăbească încet şi

să-şi cultive spiritul de discernămînt.

3. Zonele de interes – dacă mă gîndesc la tinereţe ca la o perioadă anterioară celei de adult (grupă de vîrstă) – preocupările în anul 2000 ale tinerilor sînt (pentru mine) un fenomen total imprevizibil.

4. Creativitatea. A pune probleme, a aşeza totul sub semnul întrebării şi a căuta soluţii proprii – este o disponibilitate psihică tinerească. Nu ştiu care vor fi motivaţiile creaţiei (sînt legate de zonele de interes!) cel mult care ar trebui să fie.

5. Înfrumuseţarea mediului natural şi social şi armonizarea acestora. Omul trebuie să revină la ambiţia de a-şi demonstra în primul rînd statutul de fiinţă inteligentă (chiar dacă în detrimentul forţei, „omnipotenţei" sale). Cursa nestăvilită pentru demonstrarea **forţei,** în faţa semenilor şi a naturii, este un atavism surprinzător de modern ce reeditează pe meridiane diferite şi în forme sofisticate – barbaria.

O întoarcere la spiritul lui Pascal şi un accent mai mare pe pregătirea umanistă – ar fi cred atitudini pozitive.

M. SÂNTIMBREANU

1. Un ring de contradicţii. Tinereţea este în mod firesc vîrsta cea mai puternică dar şi cea mai fragilă, în acelaşi timp: dinamică, explozivă, nerăbdătoare de a-şi depăşi statutul, dar cu o experienţă a vieţii inevitabil redusă (şi foarte adesea neîncrezătoare în cea a altora). Se afirmă că tinereţea este primăvara existenţei şi acest lucru este adevărat, atît prin clocotul sevelor cît şi prin triumfala strălucire a fiinţei tinere. Şi totuşi anotimpul acesta atît de frumos şi totodată, vai, atît de fugace este cel mai încărcat de responsabilităţi. Pentru că orice refuz sau amînare de a achita obligaţiile proprii juventuţii (şi **numai** ei) se vor plăti din greu. Cînd? Mai tîrziu, cîndva, dar nu mai puţin inexorabil. Paradoxal, tocmai tinereţea vîrstă prin excelenţă ludică, e constrînsă la maximum de seriozitate. Şi aceasta în toate direcţiile căci, fiind anotimpul tuturor însămînţărilor, totul devine obligaţie în acest restrîns areal: cultură, educaţie morală, călire civică ş.a.m.d. Tocmai de aceea, tinereţea trebuie privită cu atenţie, dar şi cu înţelegere, cu exigenţă, dar şi cu maximă înţelegere. Or, singura dirigenţie valabilă şi eficientă pentru atingerea acestor ţinte este, în afara sfaturilor „antrenorilor", practica de zi cu zi a tînărului însuşi, exerciţiile auto-impuse neabătut şi în regim de cursă lungă. Printre ispite şi miraje de tot felul, printre tot soiul de voci şi panouri de semn contrar.

Ca profesor am înregistrat cu emoţie puternică acest tablou contradictoriu al vîrstei tinere, între dorinţa sa de decolare şi slăbiciunea aripilor. Poate de aceea ţin atît de mult ca vocea ce se adresează tinerilor să fie caldă, lucidă, răbdătoare, nuanţată, într-un cuvînt înţeleaptă. Şi mi se pare că dintre multele voci ce se adresează tînărului, toate de bună credinţă, literatura poate răspunde cel mai bine tuturor acestor cerinţe.

2. În propria tinereţe, la confluenţa jumătăţilor de veac, nu am avut în nici un chip psihoza cronologică. Desigur, borna anului 2000 se vedea cu ochiul liber numai că în jurul nostru prăpădul era prea recent, iar viitorul imediat prea absorbant pentru a ridica fruntea spre orizonturi atît de îndepărtate. De aceea mi-e greu să formulez un răspuns prea... avîntat. Ştiu însă cu precizie că un tînăr care are astăzi 25 de ani va păşi în mileniul următor cu tîmplele uşor încărunţite şi – de ce nu? – ca părinte el însuşi al unor odrasle... tinere. Să fie între ipoteticul bunic ce vă vorbeşte acum şi ipoteticul său nepot vreo altă barieră decît aceea, aşa zicînd, energo-biologică? Mă îndoiesc. Lanţul generaţiilor nu-şi pierde niciodată verigile alcătuitoare şi, de altfel, nu cunosc ca în cele mai importante momente din istoria umanităţii sau a naţiunii să fi existat vreo segregaţie de vîrstă. Dintotdeauna tinereţea sau reînnoirea unei societăţi a fost o cauză obştească. Ce m-ar determina să cred că după anul 2000 ar fi altfel? Tinerii se vor bucura şi atunci de tinereţea lor şi a ... urmaşilor,. într-un neîntrerupt serial de răsărituri şi amurguri, trecîndu-i fermecata forţă, din lustru în lustru, ca pe o ştafetă.

3. Nu am cîtuşi de puţin exerciţiul anticipaţiei insolite şi mă surprind adesea mirîndu-mă de cît viitor cuprinde... prezentul. Sînt însă convins că într-o societate profund întinerită, cum va fi cea a zilei de mîine, tinereţea se va simţi mai mult ca oricînd la ea acasă. Şi că acest climat va genera mai mult eutrofie spre bucuria tuturor. Indiferent de vîrstă.

ANUL INTERNAŢIONAL AL TINERETULUI

4. Probabil motivaţiile creativităţii vor fi mai numeroase, mai puţin – în orice caz infinit mai puţin – stimulul material. În utopia sa romanescă, „Podul aerian", Marian Popa presupunea că absolut toate diplomele, decoraţiile, gradele şi altele ar putea fi acordate, cîndva, o dată cu certificatul de botez fără teama că un singur ins va abuza de ele sau le va dezminţi. Mi-ar plăcea să fie aşa.

5. Mă simt complexat şi dezarmat în faţa celei mai simple tehnici. N-aş putea reinventa nu televizorul sau telefonul, dar nici măcar broasca yale. Ce pot să răspund, deci? Neapărat electronica, bionica, robotica, microprocesoarele, cosmonautica dar, spre regretul meu, toate acestea rămîn pentru mine spectaculoase hieroglife, descifrabile cel mult în cuprinsul unor articole de dicţionar.

TOMIŢA CAIUS

Întreprinderea de Piese Auto – Sibiu

1. O stare de spirit pe care o au unii oameni indiferent de vîrstă.

2. Cred că dinamica activităţilor tinerilor va creşte simţitor, diferenţele de vîrstă nemaifiind concludente în luarea deciziilor.

3. Direcţia principală de interes va fi probabil partea de cercetare ştiinţifică, noul introdus în toate domeniile de viaţă.

4. În conformitate cu răspunsul dat la întrebarea nr. 1 consider tinereţea o caracteristică necesară creativităţii, tinereţea indiferent de vîrstă. Creativitatea trebuie să fie însoţită însă şi de

experienţă în domeniul de activitate.

5. Ca orientare nouă manifestată de ştiinţă şi tehnică cred că va apare o nouă energie. Aceasta va revoluţiona întreaga cercetare ştiinţifică, fiind un domeniu vast de activitate pentru tineret. Cred că se vor schimba foarte multe în viaţa de zi cu zi a societăţii.

Prof. dr. doc. ing.
IOSIF TRIPŞA

1. Tinereţea are pentru mine mai multe înţelesuri, fiecare de foarte mare importanţă. În primul rînd tinereţea este starea firească a omului activ, capabil să creeze bunuri materiale şi spirituale, indiferent de numărul anilor. Au fost personalităţi care şi-au început creaţia tehnică, ştiinţifică (Edison), muzicală (Mozart), literară (Iulia Haşdeu) la vîrste foarte fragede, pe care în mod obişnuit le numim copilărie. Aceşti „copii-minune" şi-au început tinereţea creatoare foarte devreme. Sînt cunoscute în acelaşi timp personalităţi care au creat pînă la vîrste respectabile (Picasso, Mihail Sadoveanu, Stravinski etc.), păstrîndu-şi cea mai importantă caracteristică a tinereţii – creativitatea. Pentru mine, ca lucrător în învăţămînt, tinereţea reprezintă principalul colaborator capabil să contribuie în egală măsură la propria educaţie şi la cucerirea celor mai înalte culmi ale ştiinţei şi culturii. În şcoala noastră superioară există tradiţia unei strînse colaborări între cadrele didactice şi studenţi pentru rezolvarea unor importante probleme ştiinţifice şi tehnice. M-am convins din experienţa personală că această colaborare poate dura încă de cînd viitorii specialişti se află pe băncile facultăţilor şi în tot timpul activităţii lor în producţie. Această colaborare este capabilă să asigure importante avantaje ştiinţifice, tehnice şi economice ţării noastre, mai ales atunci cînd ea începe mai devreme.

2. Fără îndoială că rolul tineretului în societate este în continuă creştere, ceea ce îi va determina dincolo de anul 2000 un statut prioritar. În primul rînd o demonstraţie cantitativă: numărul tinerilor este într-o creştere care depăşeşte creşterea demografică. Într-adevăr, accelerarea dezvoltării psiho-somatice, trecerea în adolescenţă a copiilor se face din ce în ce mai repede, fapt cunoscut şi studiat de specialişti. De asemenea, datorita progreselor ştiinţei şi culturii, calităţii din ce în ce mai bune a vieţii, vîrsta pînă la care oamenii rămîn creatori, adică tineri, creşte continuu. Rezultă că dincolo de anul 2000 numărul tinerilor va fi mai important în societate decît este în prezent. O demonstraţie calitativă, legată de faptul că dincolo de anul 2000 tineretul va fi mai bine instruit şi deci va stăpîni mai bine ştiinţa şi tehnologia, ceea ce va determina un număr mai mare de descoperiri ştiinţifice, invenţii, de creaţii artistice, muzicale, de bunuri materiale pe care tineretul le va asigura societăţii contribuind într-o mai mare măsură decît în prezent la progresul şi bunăstarea acesteia.

3. Tinerii din toate timpurile şi mai ales din timpurile viitoare au manifestat şi vor manifesta interes pentru un număr mare de probleme. Este firesc ca în preocupările lor să se găsească natura în general, societatea, ştiinţa şi cultura, lumea afectivă proprie ş.a.m.d. Specifice secolului XXI vor fi preocupările privind noua revoluţie ştiinţifico-tehnică, prin urmare robotica, telematica, biotehnologiile şi alte domenii de vîrf ai căror germeni există deja de pe acum.

4. Cele mai multe creaţii ştiinţifice şi tehnice se realizează în aşa-numita primă-tinereţe, adică în timpul studiilor universitare şi a celor de doctorat. Este cunoscut faptul că în cercetarea chimică, de exemplu, tocmai în această perioadă se fac cca 70% din totalul descoperirilor şi invenţiilor. Pe măsură ce tineretul va beneficia de mijloace mai eficiente de însuşire a ştiinţei şi tehnologiei, perioada de maximă creativitate va începe desigur mai devreme. Întăresc părerea exprimată mai sus cu precizarea că în viitor vîrsta de maximă creativitate se va menţine de asemenea un timp mai îndelungat.

5. Mă opresc la o singură mutaţie mai semnificativă şi anume: în mileniul III va fi din ce în ce mai puternic controlul exercitat de conştiinţa umanităţii asupra dezvoltării ştiinţei şi tehnicii. Pînă nu demult ştiinţa şi tehnica s-au dezvoltat oarecum anarhic, scăpînd de multe ori de sub controlul conştiinţei umanităţii, ceea ce a făcut posibile numeroase nenorociri ca războaiele, asuprirea politică şi economică a popoarelor, neîncrederea şi lipsa de colaborare etc. În prezent, sîntem părtaşii unei mutaţii importante în sensul creşterii continue a forţei conştiinţei umanităţii care va reuşi, fără îndoială, să asigure atît pacea lumii cît şi libertatea şi independenţa popoarelor într-o strînsă şi rodnică colaborare. Apreciez în mod deosebit aportul tineretului din ţara noastră la acest proces de conştientizare a umanităţii privind necesitatea de a lupta împotriva forţelor potrivnice progresului şi civilizaţiei.

ANCHETA

NICOLAE BRÎNDUŞ
compozitor

1. Tinereţea este mai ales o stare de spirit şi în ultimul rînd o vîrstă. Cîte unii nu îmbătrînesc niciodată.

2. Sper ca această stare de spirit să se generalizeze după anul 2000, **maturizîndu-se.** Atunci poate vor dispare şi incompatibilităţile dintre generaţii, între membrii societăţii timpurilor viitoare, apărînd poate numai incompatibilităţi de **competenţă.**

3. Dictonul leninist: **Învăţaţi, învăţaţi, învăţaţi** – spre a nu cădea în capcana altei cugetări (autorul l-am uitat): „Sînt unii care citesc şi nu gîndesc. Aceştia citesc degeaba. Sînt alţii care gîndesc dar nu citesc. Aceştia pot deveni periculoşi!"

4. Evident, tinereţea este o stare de spirit propice creativităţii. O statistică ne arată că marile idei în ştiinţă au apărut la o vîrstă în general de tinereţe a autorilor. În artă – domeniu al modalităţii şi al cizelării expre-

siei prin excelență –, marile opere au apărut mai tîrziu, spre maturitate și spre bătrînețe. Mă întreb dacă aceste lucruri se vor schimba sau nu în mileniile ce urmează. Care vor fi motivațiile creației în perspectiva viitorului mileniu: **aceleași dintotdeauna:** progresul material și spiritualizarea omului, eliberarea sa de servituțile întunericului social și moral, garantarea demnității sale, libertatea... Sau, altfel zis „omenirea să fie bine și tot individul să prospere" (spre a cita un alt clasic) – dacă ne putem exprima astfel.

5. Mutațiile de fond vor fi de natură tehnologică în toate compartimentele activității umane și tineretul va trebui să-și însușească rapid și substanțial noile metode de lucru. Pericolul formării unilaterale îl va paște la fiecare pas dacă această computerizare a învățăturii nu va fi compensată prin suficient timp destinat activităților culturale, jocului intelectual, educației fizice și morale etc. Concentrării maxime într-o direcție îi este mai ales necesară acest tip de compensație care tinde spre echilibrarea și formarea multilaterală a cetățeanului de dincolo de anul 2000. Și poate societatea mileniului III se va dovedi mai realistă în această privință decît revolutele noastre vremi, prea puțin „mature"...

Dr. DUMITRU CONSTANTIN

1. Tinerețea este promisiunea lumii. Este momentul în care ne fixăm visuri și semănăm terenul pentru a avea ce culege la vîrsta de adult. Două însușiri mi se par esențiale acum: forța și motivația. Forța de a cuceri redute și motivația de a persevera. De aceea tinerețea trebuie privită cu seriozitate. Cine pierde tinerețea nu are viață de adult, am putea spune metaforic.

2. Vreau să cred că date fiind însușirile enunțate, societatea de dincolo de 2000 va trece efortul principal de conducere a sa pe umerii tineretului. Am în vedere capacitatea adaptativă rapidă și puterea de cuprindere pe care dinamismul previzibil al societății viitoare le va pretinde.

3. Zonele de interes ale tineretului de dincolo de 2000 cred că se vor concentra asupra problemelor de ordin psihologic și informațional. Sper de asemenea ca tinerii să fie cei care să împlinească dificila sarcină de a înlătura definitiv spectrul războaielor interumane. Poate părea o utopie! Dar cînd toți tinerii își vor înțelege exact locul lor într-o lume pe care o trăiesc numai o dată, sigur că războiul li se va părea absurd și neavenit.

4. Da. Tinerețea este starea cea mai propice creativității. Pentru motivele comentate. În perspectiva viitorului cred că cultura și robotica vor constitui direcțiile principale de creativitate. Înlocuirea muncii brute prin roboți pentru a crea timpul necesar îmbogățirii spirituale.

5. Mutații semnificative? În gîndire și existență pămîntenii vor trăi mai bine, dar mai complicat. Vor avea însă concepții mai evoluate despre viață, care vor impune un alt mod de existență, sper negrevat de toate avatarurile lumii moderne – care se manifestă dincolo de limitele impuse de biologie.

WICHTNER ALFRED
Combinatul de prelucrare a lemnului – Arad

1. O etapă a vieții, independent de vîrstă.

2. Sper într-o creștere accentuată a rolului său și de asemenea a încrederii ce i se acordă.

3. Informatica, microelectronica, ecologia.

4. Da, este. Nu cred că se poate vorbi de o vîrstă propice maximei creativități, aceasta depinde de om și diferă de la om la om. Dorința de a soluționa problemele, de a ușura munca și viața oamenilor.

5. Creșterea longevității, creșterea capacității de înmagazinare a cunoștințelor proporțional cu scăderea duratei necesare acestui act, cunoașterea Universului, lichidarea maladiilor și în primul rînd a celei mai grave – înarmarea; realizarea unor noi generații de calculatoare, de roboți cu membrane biologice, găsirea unor noi forme de energie.

Prof. arh. CONSTANTIN ENACHE

1. Tinerețea înseamnă **primăvara vieții,** așa cum primăvara este tinerețea anului. Numai că viața are doar trei anotimpuri. „Însămînțările de primăvară" ar trebui făcute cu atîta elan și înțelepciune încît, vara coacerii ideilor și rîvnei puse în valorificarea lor să dea toamnei vieții roade care să potențeze primăvara viitoare pentru o și mai mare recoltă.

ANUL INTERNAȚIONAL AL TINERETULUI

2. Statutul tinerei generații, dincolo de anul 2000, **are o valoare de excepție.** Este pentru prima dată cînd, la propunerea României, O.N.U., forumul cel mai democratic al omenirii, organizează, în 1985, Anul Internațional al Tineretului. Posibila întemeiere, tot la propunerea României, în cadrul O.N.U., a unui organism specializat pentru problemele tineretului, ar putea contribui cu sugestiile tinerei generații la activitatea specifică celorlalte organisme O.N.U. Pentru că acestea, care prin profilul lor, au experți de vîrste la anotimpurile verii și toamnei, ar putea avea, pentru problemele caracteristice tineretului, un dialog nemijlocit cu anotimpul primăverii vieții. Juventologiei elaborate „à rebours" de generațiile premergătoare, generația anului 2000 îi adaugă o auto-juventologie „in actu". **Rolul de excepție** al tinerei generații decurge din statutul său de excepție.

3. Ideograma preocupărilor tinerilor secolului XXI ar putea fi un triunghi isoscel cu vîrful: profesiunea aleasă; la vîrfurile bazei ar fi, de o parte filozofie-ecologie, de cealaltă parte, informatică-cibernetică. Fiecare tînăr ar trebui să-și dimensioneze mărimea bazei triunghiului în așa fel, încît vîrful triunghiului să fie performanțial.

4. Tinerețea este cu siguranță **primăvara creativității vieții,** cu condiția ca să determine, ca o bară de uraniu în reactorul nuclear, o reacție în lanț a creativității. Vîrsta de maximă creativitate depinde de individ, de condițiile pe care i le oferă co-

lectivitatea, de măsura în care acesta știe să le valorifice pentru prelungirea acestei vîrste. Motivațiile „creatoare" de pînă acum au fost contradictorii: dinamita ca să ușureze munca, prin excelență, constructivă a oamenilor nu ca să ucidă ca praful de pușcă; oglinzile lui Arhimede și radarul ca să apere viața; apa grea din uzina Germaniei naziste ca să ucidă. Doresc ca în perspectiva viitorului mileniu, **singura motivație a creației să fie pacea, progresul prin pace.**

5. Vor fi **cel puțin trei mutații semnificative:** scara explozivă la care se produc fenomenele; viteza cu care circulă oamenii, ideile și produsele lor; modelele de cunoaștere. În ceea ce privește **scara,** un exemplu: aflam în 1955 (la 26 de ani ai mei) că la CERN (Centrul European de Energie Nucleară) se construise un sincrotron, accelerator de particule inelar, cu un diametru de 60 m. Aflu acum, după numai 30 de ani, că în S.U.A. se studiază un sincrotron cu un diametru de 30 km!. Numit Desertron, pentru că nu poate fi amplasat decît în zona de deșert a țării.

Viteza: tineretul anului 2000 trebuie să țină seama de faptul că mutațiile s-au produs, în ultimele cîteva sute de ani, cu o viteză, între cele două etape componente, de circa două ori mai mare sub forma unor unde de tipul Vasile Conta (teoria ondulației universale); acest „pattern" al revoluțiilor în știință și tehnică s-a repetat, primul la interval de 300 de ani, al doilea în jur de 120–150 de ani. În ceea ce privește **modelele,** de la Tudor Vianu am învățat două **modele de cunoaștere:** în „A" cu deschiderea către trecut, în „V" cu deschiderea către viitor. Cu sfiiciunea cuvenită am elaborat **modelul de cunoaștere „în clepsidră"** (N.B. ireversibilă). Spre deosebire de aceste două modele bidimensionale, modelul cvadridimensional propus înregistrează dialectica și dinamica trecut-prezent (ca punct de omologare și prognoză) – viitor, ideea fundamentală că pe măsură ce pîlnia spre sus va scruta mai înalt viitorul, pe atît cea spre jos va sfredeli mai adînc trecutul. O dezbatere a modelelor posibile de cunoaștere ni se pare utilă.

Încheind, cred că tineretul mileniului III înțelege că face parte dintr-o ștafetă a tineretului mileniilor trecute și a celor ce vor veni. Că omul, desigur, are nevoie de ziduri și așezări între care să dăinuiască și să se împlinească aidoma semințel. Dar are nevoie și de marea Cale Lactee, de întinderea mării...

LUPEIU LUMINIȚA

Întreprinderea „Tricoul Roșu" Arad

1. Tinerețea este o stare de spirit, este dorința de a fi mereu în pas cu viața, cu ce este nou și frumos pe această planetă care se numește Terra.

2. Dincolo de anul 2000 tineretul va reprezenta peste 75% din populația globului. În acest caz va crește rolul tineretului în societate, deoarece va avea posibilitatea să se manifeste plenar în toate domeniile cunoașterii umane.

3. Zonele de interes a tinerilor secolului XXI cred că vor fi zborurile planetare și interplanetare, cucerirea adîncurilor oceanelor, noi descoperiri în domeniul tehnicii, prelungirea vîrstei a 3-a și, mai ales, apărarea păcii, fără de care orice vis, oricît de avîntat, n-ar mai supraviețui.

4. Consider că tinerețea nu este dată de vîrsta în ani, ci de capacitatea individului de a-și păstra tinerețea spirituală. Goethe, de exemplu, a creat pînă la vîrsta senectuției, la fel Coandă, Marinescu ș.a. Din păcate sînt și tineri bătrîni sufletește la 25 de ani. Cred că în viitor, datorită medicinei și descoperirilor științifice, puterea de muncă și totodată puterea creatoare a omului comun va fi prelungită pînă în jurul vîrstei de 70–80 de ani. Motivația creației? Setea ancestrală de cunoaștere a omului.

5. Deoarece cunoștințele științifice și tehnice în anumite domenii de activitate se dublează la 5 pînă la 10 ani, ce pare astăzi de domeniul fantasticului va deveni realitate. Tinerii se vor confrunta cu necesitatea de a cunoaște cît mai mult în domeniul în care lucrează, dar și în domenii învecinate profesiei pe care o vor alege. Va trebui pus la punct sistemul informațional, bănci de date în toate ramurile științei și tehnicii pentru a putea fi în pas cu mileniul III.

ANCHETA

Dr. VIOREL TĂTARU

1. Cred că este perioada cînd orizontul individual și colectiv este străbătut de o „dulce pasăre", cînd infinitul este aproape și totul este posibil.

2. Statut de participant activ în cadrul operei de creație colectivă.

Rol de catalizator în apariția unor noi idei în lumea bazată pe o tehnică deosebit de avansată.

3. Aceleași ca și astăzi: a învăța, a munci, a spera, a iubi, a dori ceva, a lupta; totul însă în proporții modificate, dependente de evoluția societății.

4. Da, dar depinde de posibilitățile genetice ale fiecărui individ. Este adevărat că acumulările cantitative din tinerețe duc la saltul calitativ al creației mature, dar sînt și multe excepții: Hanibal și Napoleon, Rembrandt și N. Labiș, Mozart și Chopin, Leonardo da Vinci și Einstein.

5. Nu mă încumet să atac alte domenii ale vieții științifice și cred că în domeniul medicinii, punîndu-se accentul pe partea profilactică a acesteia, viața științifică medicală va fi tradusă prin constituirea de unități mari de studiu și cercetare în ceea ce privește bolile genetice, carențiale, infecțioase degenerative, ale bolii canceroase.

Pe de altă parte, medicina curativă de astăzi și de mîine nu se mai poate face decît în unități mari spitalicești, bine dotate tehnic, cu o multitudine de specialități medicale și chirurgicale, cu concursul larg al colectivelor medicale, puse în slujba omului bolnav, pentru readucerea acestuia în circuitul vieții cotidiene.

Medicina ca atare este o meserie în care acumulările prelungite duc la formarea unui cadru cu experiență: este una din meseriile în care se învață „văzînd și făcînd", trecînd prin ani de

ucenicie prelungită, la școli mari medicale. Marile descoperiri în medicină, chiar dacă tinerețea a avut un rol preponderent, nu se pot realiza decît în anii experienței prelungite, cu trudă și sudoare, după observații comparative și studii prelungite, după multe eșecuri și reveniri.

În concluzie, medicina este o disciplină de mari acumulări în tinerețe, rezultatele venind ceva mai tîrziu.

Va împieta oare viitorul asupra vieții tinere? Cred personal că tineretul și tinerețea vor reprezenta întotdeauna motorul evoluției vieții și creației. Important în orice realizare este și va rămîne sufletul omului. Nu-i așa că și bătrînul va rămîne veșnic cu sufletul tînăr? În acest context, bătrînețea nu se transformă în tinerețe? Tinerețea nu va dăinui o dată cu Pămîntul, nu va fi veșnică?

GRĂMESCU MIHAIL

1. Vîrsta, adesea naivă și romantică a speranțelor și iluziilor. Vîrsta „eroicelor avînturi" (G. Bruno). Vîrsta devenirii. Vîrsta căutărilor. Vîrsta revoluției.

2. Ținînd cont de structura piramidală a claselor de vîrstă din societățile cu coeficienți de natalitate prosperi, este de așteptat ca ponderea procentuală a tineretului în lumea anului 2000 să fie mult mai mare decît în prezent. Din acest motiv, probabil că și reprezentarea și participarea acestei categorii de vîrstă la viața social-politică, economică și creatoare vor fi tot mai importante. Acolo unde nu se vor lua măsuri înțelepte de preîntîmpinare a conflictului între generații, acolo unde statutul social al tinerilor nu va renunța la subordonările retrograde de pînă acum, presiunile noilor generații vor deveni probabil deosebit de violente. Cu atît mai mult cu cît se poate anticipa încă de pe acum că începutul mileniului următor va fi etapa instaurării revoluției perpetue comuniste preconizată de marxism-leninism.

3. Tineretul din toate timpurile a fost atras de setea de cultură, de activitățile cu caracter ludic, și de eros. Deci, în cazul unei reprezentări semnificative a tineretului în viața politică, este firesc să așteptăm de la începutul mileniului ce vine o tendință de eliberare a informației de sub actualele monopoluri ce îngrădesc propagarea ei liberă, nu rare ori mistificînd-o în scopuri propagandistice; instituțiile și activitățile de divertisment vor avea un nou și puternic avînt, suferind o mare diversificare; toate acestea vor duce, mai mult ca sigur, la importante mutații pe plan moral, etic și afectiv, ceea ce va da o lovitură necruțătoare dogmatismului și concepțiilor industrialist-medievale, orientînd civilizația către dezarmare și pace, ceea ce va duce la o scădere a tensiunilor internaționale, împingînd popoarele către relații prietenești, de colaborare și cooperare. Port convingerea că impulsul progresist ce deja a început să se manifeste pe glob va împinge umanitatea spre o nouă ordine economică, spre relații mai juste și mai echitabile, renunțînd la forță și la amenințarea cu forța. În mileniul al III-lea, omenirea va fi mai fericită, și perspectivele viitoare ne dezvăluie orizonturi mai optimiste decît acest aproape tragic sfîrșit de veac.

4. Creativitatea este de mai multe feluri: materială și spirituală, socială și individuală, tehnică și științifică... Probabil că mai sînt și alte categorii.

De-a lungul istoriei, o dată cu evoluția tehnicii și tehnologiei, vîrsta de maximă creativitate de bunuri materiale a scăzut, perioada de randament înalt prelungindu-se totodată pînă la vîrste tot mai mari. În zona creației spirituale însă, unde este necesar un bagaj mare de informații și o experiență temeinică de viață, precum și un echilibru interior specific maturității biologice, vîrsta maximei creativități a rămas aproape constant situată între limitele 30–50 de ani, de preferință spre a doua parte a intervalului.

Totuși, gradul înalt de specializare din ultimii ani a făcut posibilă apariția tot mai multor vîrfuri intelectuale mai tinere de 30 ani. Să nu uităm însă că în spatele tinerelor genii se ascund nu de puține ori copii bătrîni, copii fără copilărie sau maturi nematurizați. Performanțele la vîrste fragede sînt de cele mai multe ori labile și întîmplătoare, împingînd către puternice conflicte de adaptare. Numai o politică socială subtilă poate evita statutul de stranietate pe care-l capătă de obicei firoscoșii, valorificînd

ANUL INTERNAȚIONAL AL TINERETULUI

creațiile juvenile în mod constructiv fără a împiedica personalitatea cristalizată înainte de vreme să se integreze cît mai firesc în sînul colectivității.

Mobilurile creației, pînă acum cel puțin, au fost aproape preponderent egocentriste: orgoliul, interesul material, compensația psihologică. Tocmai de aceea „geniile" au fost considerate figuri tragice, neadaptate social.

Pe viitor, dacă noul caracter social al muncii și vieții se va manifesta și pe plan spiritual, s-ar putea ca motivațiile creației să se schimbe, și, implicit, și viziunea societății vizavi de elitele spirituale. „Geniul", savantul sau artistul ca membru modest al unei colectivități creatoare, iată imaginea mai realistă, mai puțin patetică, dar dînd rezultate mai eficiente, care a început deja să înlocuiască poza alegorică a „savantului nebun" sau a „artistului din turnul de fildeș". „Creatorul solitar revoluționînd știința" este substituit fără zgomot de colective laborioase. În locul metodei „iluminației", se impune statistica, brain-storming-ul, ancheta, testul, consecvența științifică și sinteza informațiilor. Mai puțin romantică, această metodologie s-a impus și este de așteptat să se consolideze pe viitor ca unică metodologie de activitate în lumea creației spirituale.

Și totuși, meteori solitari mai străbat incandescent firmamentul tot mai liniștit al activității spirituale mondiale. Sînt excepțiile care confirmă regula. Este meritul societăților care știu să creeze condiții de afirmare și pentru personalitățile de excepție. Perspectiva comunistă este, desigur, cea mai în măsură formă de organizare socială și va asigura climatul favorabil afirmării tuturor posibilităților creatoare.

Cred că unul dintre rolurile literaturii de anticipație tehnico-științifică este tocmai cel de a

ajuta omul să-şi conceptualizeze pattern-ul de viitor. Deci, S.F.-ul joacă un rol cultural, după opinia mea, cît se poate de important în civilizaţia actuală.

5. Cred că principala mutaţie tehnico-ştiinţifică de la începutul viitorului mileniu va fi computerizarea. Ordinatorul va pătrunde la toate nivelurile sociale şi economice, ca o unealtă capabilă să îmbunătăţească şi să uşureze condiţiile de muncă, sporind gradul de confort al tuturor.

Automatizarea cibernetică va ajuta eficienţa muncii să atingă cei mai înalţi parametri din istorie. Computerele, piscul cel mai înalt al industrialismului, reprezintă sîmburele negaţiei care va duce la depăşirea civilizaţiei de tip industrial şi la apariţia noilor societăţi postindustriale. Dezumanizarea tehnocratică va fi înlocuită de un umanism de tip nou, al cărui embrion se face deja simţit în unele state foarte avansate tehnic. Avînd în vedere randamentul şi eficienţa crescute din sistemele automatizate – particularităţi anticipate cu mare clarviziune de părinţii materialismului istoric şi dialectic – este de aşteptat să se atenueze şi pe această cale actuala criză energetică frînînd dezvoltarea firească în prezentul sfîrşit de veac. Iar în condiţiile în care se vor exploata sursele viabile de energie – combustia hidrogenului, energia plasmei, energia atomică, energia vidului – mileniul III va debuta ca o nouă „epocă a abundenţei", de astă dată mult mai rezistentă peste timp şi mult mai uniform şi, sper, mai echitabil repartizată pe întreaga suprafaţă a planetei.

Revoluţia informaţională prin care a trecut chimia în ultimii ani se apropie de sfîrşit şi roadele se fac tot mai intens simţite, plasînd acest compartiment ştiinţific în grupa celor de primă importanţă pentru edificarea unei societăţi viitoare. Chimia compuşilor macromoleculari, chimia viului, farmacologia, chimia teoretică, în urma cercetărilor şi descoperirilor din ultimul deceniu şi-au schimbat spectaculos nu numai tehnologiile, dar uneori chiar şi fundamentele, trecînd pe poziţii fruntaşe de interes economic şi ştiinţific.

Sub influenţa computerizării, marile centre urbane îşi vor schimba dimensiunile şi instituţiile. Este de aşteptat o revoluţie în transporturi şi comunicaţii, în cazul megalopolisurilor o schimbare a normelor de convieţuire, poate chiar apariţia unor modele politice noi, fiindcă legile care guvernează miliardele trebuie să fie altele decît cele ce dirijează micile comunităţi. Agonia prezentelor structuri, uneori dramatică, pe, ici pe colo de-a dreptul tragică, vesteşte naşterea viitoarelor sisteme, dacă nu mai fericite, oricum, în mod cert mai în concordanţă cu necesităţile realităţilor noii lumi. Mai mult ca sigur că şi libertatea şi necesitatea vor fi reinterpretate axiologic şi înţelese diferit de cei ce vin. Tatonările prin care omenirea de azi se îndreaptă spre mîine, mai devreme de cincizeci de ani îşi vor primi confirmarea sau infirmarea istorică. Atunci, greşelile sau justele orientări vor ieşi în relief, dezbrăcate de vălul derutant al interesului imediat ce le învăluie azi.

Deschiderea spre dimensiunea cosmică pune specia umană înaintea unor aspecte morale şi teoretice nemaiîntîlnite. Problema dacă omul va face sau nu faţă acestei deschideri a limitelor planetare este fără noimă – omul îi va face faţă, fiindcă omul face faţă tuturor problemelor pe care şi le ridică sau pe care i le ridică realitatea sau visul – „omul este măsura tuturor lucrurilor"... Adevărata problemă este CUM îi va face faţă! Fiindcă trebuie să învăţăm cît mai repede să renunţăm la frîna pe care o reprezintă vechiul, spre a evita conflictul prin care trec toate acele structuri depăşite istoric ce nu ştiu să cedeze locul noului. Că noul şi tinereţea răzbesc pînă la urmă o arată nu numai istoria socială şi istoria viului, ci şi istoria neviului. Din Istoria Civilizaţiei însă trebuie să învăţăm cum trebuie elaborată o societate în care noul să răzbească fără pierderi materiale sau cu cît mai mici rezistenţe de reacţie. Fiindcă pînă acum revoluţiile au răzbit numai prin violenţă, care face să se piardă bună parte din acumulările materiale ce au dus la saltul calitativ. Structurile calitativ superioare şi-au început viaţa istorică sleite de puteri de pe urma însîngeratelor naşteri. Este datoria Comunismului să introducă în istorie o societate a Revoluţiei Perpetue, în care naşterea noului din vechi să fie o sărbătoare fără de sfîrşit.

ANCHETA

Ing. ELISEI MIRCEA
Întreprinderea de Maşini-Unelte – Arad

1. Tinereţea este perioada de afirmare plenară a personalităţii pe plan profesional, iar pe plan politic este perioada de formare şi maturizare.

2. Avînd în vedere că dincolo de anul 2000 tineretul va reprezenta un procent foarte important din populaţia globului, tineretul va constitui baza societăţii umane, fiind factorul principal de propulsare a societăţii înainte şi va constitui elementul principal de menţinere a păcii în lume.

3. Tineretul secolului XXI va fi preocupat, pe plan profesional, în special de tehnologiile de vîrf, de ultimele cuceriri ale ştiinţei; pe plan politic, va căuta să acţioneze astfel încît cuvîntul „război" să dispară din vocabularul popoarelor (metafora Eis). Totodată, tineretul secolului XXI va fi un mare consumator de cultură.

4. Adevărata tinereţe este o stare de permanentă emulaţie creatoare. Cred că vîrsta de maximă creativitate s-ar putea deja reconsidera. Viitorul mileniu în toată complexitatea sa va oferi creaţiei motivaţii cel puţin în proporţii geometrice.

5. Ştiinţa şi tehnica îşi va orienta întreg potenţialul pentru propăşirea civilizaţiei umane, uitînd cursa înarmărilor. În acest fel, în mileniul III nu vor mai exista, pe Terra, subnutriţi, vor dispărea maladiile, nu vor mai exista analfabeţi. Tineretul Terrei mileniului III va privi cu „uimire" istoria omenirii mileniului II.

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

Imaginați-vă o pseudosferă scăldată în interior de lumină. În rest, întuneric. Înăuntru, un întreg ce reunește multiple părți — un sistem perfect vizibil, deci cunoscut. Imaginați-vă, de asemenea, că această pseudosferă — adică ceva cu o suprafață destul de neregulată, avînd protuberanțe ce se depărtează spre „exterior" — nu este imobilă, dimpotrivă, se „dilată", acaparînd cu totul imprevizibil în permanență din spațiul exterior.

Imaginați-vă, totodată, că fiecare spațiu suplimentar cîștigat face ca interiorul pseudosferei noastre — sistemul vizibil — să se reorganizeze, schimbîndu-se într-o măsură mai mare sau mai mică. Cu puțină bunăvoință puteți accepta acest model drept situația cunoașterii umane a realității. Într-adevăr, tot ce a acumulat omenirea de-a lungul existenței sale în cunoașterea realității se prezintă ca un sistem limitat și coerent, în permanentă restructurare internă, în funcție de aportul realizat prin descifrarea suplimentară, la un moment dat, a unor fenomene ce erau înainte neinteligibile, misterioase sau necunoscute.

Partea cea mai dinamică și, în același timp, cea mai fascinantă a procesului cunoașterii o reprezintă frontiera cunoașterii științifice, acolo unde rațiunea umană se confruntă cu necunoscutul. In modelul nostru, al pseudosferei, această zonă este reprezentată de delimitarea între lumină și întuneric, între cunoaștere și necunoscut. Zona, bineînțeles, nu este perfect delimitată, existînd o porțiune de „penumbră" reprezentată de ideile, ipotezele îndrăznete, lansate de oamenii de știință, care, printr-o muncă titanică de validare, de confirmare, fie se transformă în solide teorii științifice, pseudosfera „acaparînd" spațiul respectiv, fie sînt infirmate. Paradoxal, și acest ultim caz este benefic, căci chiar și informațiile în știință conduc la progres, lăsînd loc pentru alte direcții de investigare.

Rubricile noastre, devenite „permanente" — „Știința la frontierele cunoașterii" și „Bursa ipotezelor temerare" —, își propun să atragă atenția cititorilor spre acest miraculos proces al cunoașterii prin care o enigmă trece în paradigmă prin filtrul ce constituie ipoteza științifică. Materialele pe care vi le prezentăm în această editie a almanahului sînt extrem de diverse, atît în ceeace privește tematica lor, cît și în privința gradului lor de temeritate, a curajului lor de a extrapola viitorul. Evident, cele ce se rezumă la un viitor mai apropiat — de regulă, cele concepute de oamenii de știință mai puțin dispuși să greșească — se caracterizează printr-o probabilitate mare de continuare, cele care își propun să sondeze mai adînc necunoscutul, întrezărind evoluții ale unui viitor mai îndepărtat, trebuie luate sub rezerva multiplelor riscuri pe care le implică o asemenea întreprindere. Toate pledează însă pentru frumusețea inegalabilă a avîntului cunoașterii umane, o resursă infinită de satisfacții spirituale și materiale. Speranța noastră rezidă în aceea că, citindu-le, vor sădi în sufletul tinerilor cititori pasiunea pentru cercetarea științifică, dorința de a căuta și identifica noul.

I. ALBESCU

IMPOSIBILUL O HIMERĂ CARE SE DESTRAMĂ

I.M. ȘTEFAN

Citesc, în „Dicționarul explicativ al limbii române", de care ne servim cu toții, la definiția termenului IMPOSIBIL: **„Care nu e posibil, care nu se poate îndeplini; irealizabil [...] cu neputință, nici într-un caz, cu nici un preț".** Daca privim însa lucrurile din perspectiva istoriei științei, definiția ar trebui radical revizuită sau măcar ar trebui să i se adauge o nouă accepțiune: **„ceea ce la un moment dat pare nerealizabil"** sau pur și simplu **„încă nerealizat".** Caci...

Dar înainte de a trece la exemplele edificatoare, sa reținem, în același sens, o observație a lui J.D. Bernal, din clasica sa lucrare „Știința în istoria societății": **„Cea mai mare greutate în descoperirile științifice constă nu atît în a face observațiile necesare, cît în a rupe cu ideile tradiționale în interpretarea lor. Din vremea în care Copernic a dovedit mișcarea Pămîntului, iar Harvey circulația singelui și pînă cînd Einstein a desființat vechea teorie despre eter, iar Planck a postulat cuanta de acțiune, lupta adevărată în știință s-a dat în mai mică măsură pentru a pătrunde secretele naturii și mai mult pentru a răsturna ideile statornicite..."**

Iar printre aceste idei „statornicite" multe erau tocmai cele care ridicau în fața științei **bariera imposibilului** sau care declarau drept **utopice** lucruri care ulterior s-au **realizat**. Iar cei care, pe baza nivelului de cunoștințe și concepții existent, proclamau multiple **„imposibilități"** nu erau de cele mai multe ori oameni de rînd, ci ilustre minți luminate, carora poziția lor negativistă le aparea „evidentă".

Filozoful Platon scria ca cel care va pretinde că poate sa descompună lumina va dovedi că nu-și dă seama de deosebirea dintre puterea unui om și puterea .. divinității. Newton a descompus însa lumina alba în culorile ei componente obținînd spectrul, cu ajutorul unei prisme de sticla, iar cu ajutorul unui disc rotitor, a și recompus lumina alba. Newton însuși socotea însa, pornind de la aceasta descoperire, ca niciodată nu se vor putea realiza lentile care sa nu genereze o dispersie cromatică. Astfel de lentile au fost însă, cum se știe, realizate. Tot optica a mai dat o celebră dezmințire imposibilului. Filozoful pozitivist Auguste Comte afirmase peremptoriu că de pe Pămînt nu se va putea afla niciodată compoziția stelelor. Inventarea analizei spectrale de către Fraunhofer a infirmat însă această aserțiune (care parea cît se poate de firească), iar astăzi studiul liniilor spectrale (rezultate din descompunerea luminii albe de la aștri) îngăduie astronomilor să determine alcătuirea chimică a corpurilor cerești, oricît de îndepărtate.

Și alte exemple celebre pot fi amintite. Cunoscutul chimist Lavoisier, unul dintre fondatorii chimiei moderne, cel care a formulat teoria conservarii masei, a semnat o rezoluție a Academiei de Științe a Franței prin care se contesta originea cosmică a meteoriților, considerînd că „este absolut imposibil ca din cer sa cadă pietre" (ca raspuns la observația unor cetățeni dintr-un sat din Franța, care consemna sera, într-un proces-verbal, o ploaie meteorică). Urmările au fost dintre cele mai grave: multe muzee europene s-au lepădat de meteoriții lor, considerîndu-i drept „pietre false". Pînă la urmă însă, alte ploi meteorice au silit Academia să instituie o comisie de ancheta, care a constatat că într-adevăr meteoriții sînt „pietre cerești", mesageri ai Universului. Tot la Academia de Științe a Franței, profesorul A. L. Velpeau a rostit cuvintele memorabile: „Durerea și cuțitul chirurgului sînt inseparabile" (era el însuși chirurg). Înca în cursul vieții lui, a fost însa descoperita anestezia, care l-a infirmat. Astronomul Lalande, binecunoscut pentru studiile sale asupra sistemului solar, a avut ghinionul să declare imposibilă ascensiunea și menținerea în atmosfera a omului, indiferent de mijloacele folosite. Numai un an după declarația sa însă, frații Montgolfier au realizat, în 1783, prima ascensiune, în balon. Cît privește astazi, atît de curentul transport pe calea ferata, omul de stat francez Thiers îl considera lipsit de orice perspectiva, declarînd ca „nu are nici un viitor, în afara faptului că cei mai mulți călători ar căpăta amețeala și s-ar îmbolnavi din pricina vitezei prea mari.."

Ce sa mai vorbim despre binecunoscutele previziuni ale lui Jules Verne, de la submarin și cinematograf pînă la zborul pe Luna, care au aparut contemporanilor săi utopice, pure fantezii? Și cum credeți că ar fi fost etichetate acum un veac afirmațiile despre posibilitatea realizării unor inimi artificiale de plastic sau despre proteze de mîini dirijate prin comandă verbală (ca primele modele japoneze de acest fel)? Am putea oare uita rezoluția cu care a fost clasat memoriul lui Traian Vuia pentru avionul său, de către Academia de Științe a Franței – și încă sub semnatura lui Henri Poincaré (1903): **„Tentativa de a face să zboare un aparat mai greu decît aerul este o pură himeră".** Trei ani mai tîrziu, „Liliacul" lui Vuia înfăptuia primul zbor mecanic din istoria

(Continuare în pag. 21)

DRAMA PARADOXURILOR COSMOLOGICE ȘI ASTROFIZICE

ALEXANDRU A. BOIU

Noțiunea de paradox provine de la o denumire grecească, formată din cuvintele **para** = opus și **doxa** = părere, deci o părere contrară celei curente, admisă de intelectul nostru. Mai precis, în știință paradoxul reprezintă absența unui fenomen, care în aparență ar trebui să se producă (N. Bărbulescu).

Faptul că istoria științei abundă în paradoxuri nu trebuie să mai surprindă pe nimeni. Caracterul lor euristic și-a dovedit de nenumărate ori eficiența. „În mod paradoxal, paradoxele au animat viața științei" – obișnuia să spună savantul O. Onicescu. (Este suficient să amintim că paradoxul denumit **„catastrofa ultravioletă"** a condus la „inventarea" fizicii cuantice de către M. Planck.)

Nu mai puțin lipsite de interes științific s-au dovedit a fi cîteva paradoxuri cosmologice „celebre", pe care le vom trece sumar în revistă în rîndurile de mai jos, cu precizarea că și în zilele nostre ele nu au fost complet elucidate.

PARADOXUL LUI OLBERS
(PARADOXUL FOTOMETRIC)

„De ce este cerul negru noaptea?" – o întrebare care preocupă de milenii pe oricine a privit bolta înstelată a cerului. Astronomul german H.W. Olbers, preocupat în mare măsură de găsirea răspunsului corect, a propus în 1826, pornind de la ideea unui Univers infinit, omogen și izotrop (modelul S.O.E.) – o explicație aparent plauzibilă. Dar înainte de a prezenta soluția propusă, se cuvine să arătăm ce ar trebui în mod „normal" să se întîmple în situația în care Pămîntul nu ocupă o poziție privilegiată în Univers.

Consecința imediată ar fi că într-un Univers infinit în care ar exista o infinitate de stele răspîndite uniform, fiecare avînd propria strălucire, efectul global s-ar manifesta sub forma cer orbitor, care ar provoca distrugerea instantanee a retinei oricărui observator-nocturn.

Explicația avansată la vremea respectivă de către Olbers se referea la faptul că, pe măsura depărtării, stelele trimit o lumină tot mai slabă, astfel că marea majoritate a stelelor, practic, nu mai luminează. Aceasta ar intra în contradicție cu faptul cunoscut, încă de pe vremea lui Kepler, după care, deși intensitatea luminii de la stele scade invers proporțional cu R^2 (pătratul distanței), numărul acestor stele aflate la o distanță dublă ar crește de patru ori, compensînd efectul depărtării lor și chiar – mai mult – ar conduce la o creștere infinită a fluxului luminos, existînd pericolul iminent de a fi carbonizați instantaneu!

Un astronom mai sagace, pe nume R. Proctor, a avansat explicația, după care lumina provenită de la astrele foarte îndepărtate este în mare măsură absorbită de către pulberile interstelare existente, mai ales în planul galaxiei Calea Lactee. Din păcate, pentru a argumenta existența acestui efect de ecranare, vizionarul astronom nu putea prezenta nici o dovadă experimentală. Un alt astronom, francezul Charlier, a arătat, în 1922, că paradoxul lui Olbers ar putea fi eliminat (tot în accepția modelului S.O.E.) dacă se presupune o structură ierarhică (supraetajată) a Universului: Universul ar fi format din suprapunerea unui număr infinit de sisteme, în care un sistem de ordinul n conține drept elemente sisteme de ordinul (n-1). Astfel, ansamblul stelelor formează Galaxia, ansamblul galaxiilor – Metagalaxia etc.

Condiția pentru ca diferențele legate de luminozitatea cerului să dispară sînt redate de expresia:

$$\frac{R_n}{R_{n-1}} > \sqrt{N_n}$$

în care R_n este raza sistemului de ordin n, iar N_n este numărul de stele sau galaxii în sistemul de ordinul n.

Deși presupunerea lui Charlier se adeverește pentru ordine de mărime mici, ea devine total inoperantă o dată cu creșterea ordinului sistemului, cînd densitatea medie a substanței descrește din ce în ce mai mult, ajungînd să devină egală cu zero, cînd extrapolăm legea la infinit. Altfel spus, Universul infinit se dovedește a fi un Univers vid!

Dar iată că s-a produs „marea surpriză". Bazîndu-se pe observații realizate grație marelui telescop de 2,50 m de la Mount-Wilson, astronomul american E. Hubble a reușit să stabilească o relație, neașteptat de simplă, între vitezele de recesie (îndepărtare) a galaxiilor și distanțele pînă la ele. Relația are forma $v = H.r$ în care **H** este o constantă ce poartă numele descoperitorului. La baza ei stă un fenomen fizic, cunoscut sub numele de „deplasarea spre roșu" a liniilor spectrale ale galaxiilor care se îndepărtează, fenomen similar „efectului Doppler" din cadrul opticii. Din acest moment, explicația paradoxului fotometric devenea, practic, o formalitate.

După J. Lemaître, pe măsură ce galaxiile „fug", ele emit fotoni pe care noi îi recepționăm ca avînd lungimi de undă tot mai mari, și deci energii tot mai mici, astfel că radiația captată de „urechile" radiotelescoapelor responsabilă de întunecimea cerului nocturn are o intensitate foarte slabă. Pînă la această oră „deplasarea spre roșu" pare să explice în modul cel mai coerent un vechi și controversat paradox.

Și totuși, știri de ultimă oră ne aduc la cunoștință că slaba iluminare a cerului nocturn s-ar datora unei alte cauze. Potrivit calculelor astronomului american E. Harrison, lumina stelelor este prea slabă pentru a ilumina imensitatea cerului. Mai precis, pentru a beneficia de o lumină **„a giorno"**, Universului i-ar fi necesare 10^{60} stele, în timp ce numărul acestora este abia de aproximativ 10^{20}, deci, mult prea redus. Pentru a fi mai explicit Harrison precizează: „Nu poți să umpli o cadă de baie cu un degetar de apă sau să iluminezi o mină cu o singură lumînare".

PARADOXUL LUI SEELIGER
(PARADOXUL GRAVITAȚIONAL)

În anul 1895, astronomul german Hugo von Seeliger a emis un paradox, conform căruia, dacă în Univers acționează legea atracției universale formulată de Newton, ar însemna că numărul infinit de mase care exercită o atracție ar provoca și o atracție reciprocă infinit de mare. Și totuși experiența demonstrează contrariul și anume faptul că accelerația gravitațională este finită, uneori chiar nulă în orice punct al spațiului accesibil observației. În aceasta rezidă esența paradoxului gravitațional.

În consecință, teoria atracției universale a lui Newton nu mai este capabilă de a soluționa această contradicție ivită pe fondul acceptării unui model de Univers continuu, de densitate medie uniformă de tip S.O.E. Chiar Seeliger își începea articolul de prezentare a paradoxului printr-un compromis: „Să presupunem în mod cu totul arbitrar că spațiul este continuu umplut cu masă de densitate omogenă", ignorînd din start evidențele unui univers real, format din materie discretă (galaxii, stele, quasari, pulsari etc.). Conștient de idealizarea făcută, el a încercat ulterior să modifice formula lui Newton adăugîndu-i un factor corectiv, care făcea ca paradoxul să dispară pentru cazul unei distanțe infinite.

După cum bine a observat cercetătorul român I. Solomon („Contemporanul", 5 II 1982), există o similitudine cu tratarea unui alt paradox care a creat la vremea sa o criză în fizică – „catastrofa ultravioletă" – tocmai pentru faptul că s-a considerat energia radiantă a corpului negru ca o mărime continuă. Prin intervenția de excepție a lui M. Planck, care a introdus conceptul structurii discrete a energiei radiante, realitatea a fost „repusă" în drepturi cu riscul aruncării peste bord a fizicii clasice.

„Mutatis mutandis" pare adecvată o tratare matematică a discontinuului din spațiul cosmic printr-o abordare a problemei cu instrumentul matematic al teoriei seriilor infinite, fapt susceptibil să conducă la o rezolvare (chiar dacă numai parțială) a centenarului paradox.

Cu alte cuvinte, paradoxul lui Seeliger apare atunci cînd se presupune că teoria newtoniană a gravitației este aplicabilă întregului Univers și pentru distanțe oricît de mari. Se poate presupune că de la anumite distanțe intră în acțiune legi calitativ diferite, care exclud valorile infinite ale potențialelor gravitaționale. (Astronomul F. Zwicky a declarat că a reușit să calculeze această distanță „critică", ca fiind de aproximativ $5 \cdot 10^6$ ani-lumină sau $5 \cdot 10^{22}$ m). La asemenea distanțe forțele de atracție reciproce dintre corpurile cerești sînt aproape neînsemnate, astfel că lumile planează în spațiile infinite ale Cosmosului „neobservîndu-se" una pe cealaltă. Aici o bună clarificare o poate da conceptul de „rază Schwarzschild" sau „rază gravitațională", care ne poate indica de ce gen este problema de care ne ocupăm, ori de cîte ori încercăm să concretizăm rezolvarea problemei.

Unul dintre cele mai seducătoare modele cosmologice, propus de savantul O. Onicescu, presupune prezența a două forțe – de atracție gravitațională ($\sim 1/r^2$) și de respingere elastică ($\sim r$) – între corpurile din Univers (respectiv, galaxii), asigurînd unitatea și stabilitatea sa. „...Dacă ar fi numai atracție între corpuri, demult s-ar fi prăbușit toate, unele peste altele...".

PARADOXUL LUI LANE
(PARADOXUL CONTRACȚIEI GRAVITAȚIONALE)

Un paradox cu adînci semnificații fizice este cel lansat în anul 1870 de către fizicianul american J.H. Lane, binecunoscut pentru lucrările sale în domeniul termodinamicii și fizicii solare.

Lui J. Lane i se părea curios faptul că stelele aflate în contracție gravitațională se încălzesc deși, în același timp, pierd căldură. Altfel spus, ele se comportă ca și cum ar avea o căldură specifică negativă.

Se poate arăta că paradoxul lui Lane este de tipul paradoxurilor aparente, deoarece conform teoremei **virialului** (R. Clausius), în cazul cînd o stea se contractă, pierde o energie potențială gravitațională care poate reprezenta o sursă de energie termică. Expresia matematică este $E_t = -\frac{1}{2} E$ și ne arată că atunci cînd stelele s-au format din nori de gaz interstelar care s-au contractat, pe timpul acestei construcții energia gravitațională a scăzut cu ΔE, în timp ce energia internă a stelei a crescut cu $\frac{1}{2} \Delta E$, ceea ce a produs încălzirea stelei. Pe baza principiului de conservare a energiei restul de $\frac{1}{2} \Delta E$ a fost radiat de stea, în spațiu. În concluzie temperatura în centrul unei stele, chiar lipsită de energie proprie nu se micșorează, ci, paradoxal, crește, adică steaua nu se răcește, ci se încălzește pe seama eliberării energiei potențiale de atracție.

Cel mai simplu exemplu i-ar putea constitui Soarele pentru care timpul de contracție ar fi 16 milioane de ani.

Raționamentul de mai sus este valabil doar pentru anumite faze ale evoluției stelare și anume: fie la începutul formării ei, fie la ultimele faze de evoluție, cînd contracția gravitațională este sursa principală de energie. Se poate presupune că atît în Soare, cît și în stele, explicația de mai sus pentru eliminarea paradoxului este adecvată în special în

primele etape de viață – la „copilărie“ – iar timpul care corespunde – 16 milioane ani – este foarte mic în raport cu vîrsta Soarelui estimată la 5 miliarde ani.

Ajunsă la „adolescență“ și, mai ales, la „maturitate“, energia radiantă este furnizată de reacțiile termonucleare, care pot asigura radiația stelară pentru încă alte milioane sau miliarde de ani.

Dar cu aceasta pătrundem într-un mare și fascinant capitol al fizicii nucleare în cadrul căruia elucidarea unor fenomene de geneză a energiei solare o datorăm lui H. Bethe (premiul Nobel, fizică, 1967), care încă din 1939 a propus modelul „ciclul carbonului“, fizicianului C. Critchfield, autor al modelului „fuziunea H-H“ (rivală a ciclului anterior), dar și altor doi fizicieni, F. Houtermans și R. Atkinson – fericiți posesori ai „secretului“ eliberării energiei stelare.

PARADOXUL LUI STÖRMER (FENOMENUL L.D.E.)

Prin 1920 unii radioamatori, lucrînd în benzile de unde scurte au constatat o întîrziere sesizabil de mare a ecourilor radio (de ordinul secundelor), fapt care a surprins lumea științifică. Teoria lui Maxwell, experiențele lui H. Hertz și apoi ale lui G. Marconi demonstraseră fără echivoc faptul că undele electromagnetice sînt de aceeași natură cu lumina și se propagă cu aceeași viteză (300 000 km/s).

Dacă pentru undele lungi explicația ocolirii curburii Pămîntului se afla în fenomenul de difracție (bazat pe principiul lui Huygens), în cazul propagării undelor scurte trebuia găsită o altă explicație. Încă în 1902 Kennely și O. Heaviside presupuseseră că la înălțimi de peste 100 km ar exista pături ionizate (ionosferă) care reflectă aceste unde pe apa sărată a mărilor și oceanelor, fapt confirmat de celebrele experiențe ale lui E. Appleton (premiul Nobel, fizică, 1947).

Părea firesc ca orice transmisie radio pe asemenea lungimi de undă să fie recepționată într-un timp foarte scurt. Orice întîrziere care ar fi depășit intervalul de o secundă putea fi interpretată drept manifestare a unui paradox. Prilejul a apărut chiar prin anii 1920 – 1930, cînd o seamă de cercetători ai radiocomunicațiilor, printre care s-a remarcat norvegianul C. Störmer au înregistrat ecouri cu întîrziere de 5 pînă la 8 secunde, sau chiar mai mult. Acest efect a primit denumirea de „paradoxul lui Störmer“ sau „fenomenul L.D.E.“ (Long Delayes Echoes = ecouri mult întîrziate).

Explicația fenomenului n-o putea oferi nimeni. Este drept că, marele inventator N. Tesla, într-o perioadă de mare euforie a activității sale, relata despre niște „convorbiri“ pe care le-ar fi avut cu ființe extraterestre. Chiar scriitorul H.G. Wells consemnase în „Primii oameni pe Lună“ următorul pasaj: „Cititorul își va aminti desigur cîtă vîlvă a stîrnit la începutul noului nostru veac relatarea faimosului electrician N. Tesla despre captarea izbutită a unui mesaj de pe planeta Marte. Comunicarea savantului american a atras atenția lumii întregi asupra faptului, cunoscut de multă vreme cercurilor savante, că pe Pămîntul nostru ajung niște unde electromagnetice, emise de o sursă necunoscută din spațiul planetar“. La citirea acestui pasaj, N. Tesla a exclamat: „Ia te uită! Va să zică experiențele mele sînt atît de neobișnuite, încît l-au uimit pînă și pe un fantast de talia lui Wells. E o cinste pentru un om de știință ca numele lui să fie pomenit într-un roman științifico-fantastic (...) Semnalele radio venite din spațiul cosmic, deși nu sînt emise de marțieni, vor fi studiate temeinic și omenirea va stabili din ce surse provin...“.

(Revenind la problema întîrzierii ecourilor vom mai semnala faptul că o seamă de detalii asupra unor asemenea experiențe pot fi găsite în revista britanică „Nature“, revista italiană „L' Europeo“ (reluate în „Lumea“), ca și în volumele „De la mitul astral la astrofizică“ de T. Filipaș și „Humbug? OZN sub reflectorul științei“ de V.V. Scurtu).

Dar trebuie neapărat precizat că în 1967, studiul L.S.D. a fost reluat de o echipă de cercetători, conduși de profesorul Crawford, de la Universitatea Stanford. Explicația părea dezarmant de simplă: întîrzierea semnalelor se datora în esență „înghețării“ pentru scurt timp a undelor electromagnetice sub forma unor unde excitate în plasma ionizată. Ulterior, printr-o mișcare de „drift“ în jurul liniilor de forță ale cîmpului magnetic terestru (centurile **van Allen**), undele de plasmă redevin unde electromagnetice cu ecou întîrziat. (A se observa simetria cu explicația dată OZN-urilor de către comisia Condon).

Și acum senzaționala intervenție a astronomului scoțian D. Lunan: fenomenul L.D.E., observat mai ales în deceniul al treilea, s-ar datora unei sonde spațiale aflată în vecinătatea Pămîntului, provenită de pe o planetă a stelei Epsilon Bootes (Boarul). Printr-un sistem de „cartografiere“ grafică a semnalelor electromagnetice întîrziate, Lunan a reușit să reconstituie tocmai constelația despre care am amintit anterior. „Timp de 13 000 de ani, sonda a încercat să stabilească un contact cu pămîntenii... dar a fost imposibil (...) omul paleolitic abia ieșea din ultima glaciațiune. E ca și cum un telefon din spațiu ar suna de multă vreme, dar nimeni nu-l aude...“, deplînge Lunan neșansa de a intra în comunicație.

Ulterior, în revista sovietică „Zemlia i Vselenaia“ (1976), sub semnătura lui A. Șpilevski, a apărut ipoteza că nava a pornit din vecinătatea stelei Tau Ceti („vedetă“ a programului OZMA de sondare a unor civilizații extraterestre). În fine, o ultimă precizare a lui Lunan se referă la faptul că sonda cu „mesagerii extratereștri“ s-ar putea afla postată în unul din punctele lagrangeane de librație (cu acumulări de materie meteoritică și posedînd o mare stabilitate gravitațională). Dar oare în care din ele? Și oare chiar ar exista?

Pînă la noi relatări asupra cazului prezentat, „paradoxul lui Störmer“ rămîne un adevărat mister pentru unii cercetători...

PARADOXUL LUI CLAUSIUS („MOARTEA TERMICĂ“ A UNIVERSULUI)

În anul 1865, fizicianul german R. Clausius lansa două formulări sentențioase, care constituiau substanța celui de al II-lea principiu al termodinamicii,

astfel:

1. Energia Universului este constantă.
2. Entropia Universului tinde către un maxim.

Se postula în felul acesta tendința spre starea de echilibru termic, cînd diferențele de temperatură dispar, fapt ce conduce la un Univers pasiv, inert și inactiv. Urmarea firească ar fi instalarea definitivă a așa-numitei „morți termice" a Universului **(Wärmetod).**

Ulterior, savantul englez W. Thomson (Lord Kelvin) a ajuns la concluzii asemănătoare, observînd că energia „se degradează" în mod continuu în cea mai „inferioară" formă de energie, cea termică (fapt ușor de evidențiat experimental).

Să mai amintim și alte dovezi aduse de fizicianul J. Jeans și astronomul A. Eddington în cărțile lor „The Univers around us" („Universul care ne încojoară"), respectiv în New pathways in science" („Noi căi în știință"). În prima carte, Jeans scrie: „... va veni momentul cînd ultimul erg de energie va atinge treapta inferioară pe scara degenerării activității și, în acest moment, viața activă a Universului va înceta. Energia se va mai păstra, însă ea va pierde orice capacitate de a se mai transforma; ea va fi tot atît de puțin capabilă să pună în mișcare Universul, cum este apa unui iaz liniștit în stare să învîrtească o roată hidraulică. Ne vom afla într-un Univers mort, deși eventual cald, care a ajuns la moarte termică. (...) Pentru Univers, ca și pentru muritori, unica viață posibilă constă în mișcarea spre mormînt".

Nu mai puțin pesimist se arată și Eddington în lucrarea sa, în care subliniază în plus, faptul că „... nu va mai exista nici un fel de conștiință pentru a putea prevedea un anumit indicator al „săgeții timpului" (care rămîne totuși o frumoasă metaforă a savantului, N.N.).

Încă de la apariția ei, concepția paradoxală a „morții termice" a primit o replică vehementă din partea unor filozofi și oameni de știință. În „Dialectica naturii", F. Engels reliefează cu claritate concluziile absurde la care conduce această teorie, în sensul că admiterea ei ar contrazice principiul conservării și transformării energiei nu numai din punct de vedere cantitativ, ci și calitativ, deoarece s-ar face abstracție de posibilitatea transformărilor calitative ale diferitelor forme de mișcare. Pe de altă parte, Universul este infinit și nu se poate extrapola o lege valabilă pentru sisteme finite la cele infinite.

O altă luare de poziție a aparținut fizicianului L. Boltzmann, care a elaborat **teoria fluctuațiilor Universului,** conform căreia, dacă o lume apare, alta dispare. Universul este peste tot în stare de echilibru termic, dar există probabilitatea ca în anumite puncte singulare să apară stări ce se abat de la cea de echilibru. Pămîntul ar fi o asemenea fluctuație a materiei în Univers și o dată cu dispariția sa va trebui ca undeva în Univers să apară o fluctuație asemănătoare. „Moartea termică" a unei lumi singulare se compensează cu nașterea unei alte lumi, astfel ca starea de echilibru a Universului să nu fie tulburată. Altfel spus, **entropia** (mărime fizică ce măsoară gradul de dezordine al unui sistem termodinamic) crește într-o zonă a Universului, în timp ce într-o altă zonă nedeterminată ea va scădea. „Se poate sugera marea înspumată care se va liniști mai devreme sau mai tîrziu și crestele valurilor sale scad cînd se potolește furtuna, ajungîndu-se la o stare de neliniste analoagă stării de echilibru" – scrie Boltzmann în una din cărțile sale.

Noi vom argumenta cu versurile pline de frumusețe și profunzime filozofică ale genialului poet Mihai Eminescu: „Din sînul veșnicului ieri/Trăiește azi ce moare,/Un soare de s-ar stinge-n cer,/S-aprinde iarăși soare". (Într-adevăr, astronomia zilelor noastre confirmă indubitabil faptul că, chiar în zilele noastre, există stele sau asociații de stele care abia acum iau naștere).

Deci, argumentele actuale avansate pentru elucidare paradoxului lui Clausius se rezumă la următoarele:

– premisa greșită de la care s-a plecat, de a se identifica „întregul" Univers cu **partea** (sistem izolat) – deși în zilele noastre nu toți oamenii de știință mai aderă la acceptarea ei;

– constatarea existenței mișcării de expansiune a Universului accesibil informațional („fuga" Galaxiilor);

– elementul hidrogen nu ar fi singurul care să predomine în Univers.

...Și, totuși, „drama paradoxurilor cosmologice", pe care o sugeram încă în timpul articolului, rămîne. Ea supune atenției generale una dintre cele mai tulburătoare întrebări căreia știința – de această dată înzestrată cu o mare doză de fantezie – este chemată să-i ofere un răspuns plauzibil. Și astăzi ea constituie o adevărată „tortură" cerebrală pentru cei investiți cu descifrarea tainelor naturii, deși, sigur, există speranța că se va ajunge odată și odată, cînd omul va putea susține cu mîndrie, că... „Universul fără margini e în degetul lui mic".

Desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

MESAJELE EXTRATERESTRE ȘI CRIPTANALIZA

NĂSTASE TIHU

De milenii, pămînteanul, pe care natura l-a structurat cu o inteligență iscoditoare, mereu în ofensivă, și-a dat seama că nu este singur în Univers. Este o dovadă că strămoșii noștri nu erau mai puțin inteligenți decît noi, iar faptul că nu și-au putut pune în aplicare unele dintre genialele lor idei – de-a dreptul fabuloase pentru timpul în care au trăit – se datorește, în ultimă instanță, tehnologiei lor primitive.

Era și firesc ca din momentul în care omul și-a pus la îndoială singularitatea în spațiul cosmic, să se întrebe și cum poate ajunge să comunice cu eventualii parteneri? Celebrul matematician K.F. Gauss propunea, de exemplu, „expedierea" către „toți cei interesați" din Cosmos a unei „criptograme" în următoarea formulă: plantarea unei păduri, într-un pustiu oarecare, în forma unui triunghi dreptunghic, cu pătrate pe fiecare latură, interiorul acestora urmînd a fi semănat cu păioase care să coloreze uniform aceste desene geometrice. Reprezentanții unei civilizații extraterestre care ne-ar fi studiat planeta, chiar dacă nu puteau „decripta", pentru moment, „criptograma" să afle că este vorba de reprezentarea grafică a teoremei lui Pitagora, ar fi observat însă în mod sigur modificările survenite în spațiul nostru și ar fi conchis că au de-a face cu ființe inteligente. O „criptogramă" în aceeași manieră a propus și astronomul austriac Joseph Johann von Littrow cu diferența că elementele „codificante" nu-l mai constituiau păioasele, ci niște canale geometrice umplute cu apă pe care plutea un strat de păcură în flăcări.

Un astfel de mijloc de transmitere a informațiilor – desigur nu la distanțe de ani-lumină – a fost practicat în timpul primului război mondial de către un cioban alsacian. Nu știm dacă neamțul care și-a instruit oile era sau nu la curent cu preocupările compatriotului său Gauss, dar metoda s-a dovedit extrem de practică; turma împărțită în trei grupe așezate în stînga „cifratorului" indica mesajul „Au sosit trei regimente"; turma împărțită în două și aflată în spatele lui semnifica: „S-au retras două regimente" etc. Iată cum și nostalgicele mioare au intrat în istoria criptologiei mondiale.

O sugestie mult mai interesantă a fost lansată de francezul Charles Cros, care a propus construirea unei oglinzi uriașe menită să reflecteze lumina solară în direcția unei planete oarecare, dar manevrată în așa fel încît să emită semnale în codul Morse. Chiar dacă aceste mesaje nu erau înțelese de cei care le recepționau, Cros era convins că destinatarii și-ar fi dat seama că le sînt adresate și ar fi încercat să răspundă pe aceeași cale. Concomitent, un alt francez propune instituirea unui premiu de 100 000 franci francezi pentru realizarea primei comunicări cu alte civilizații.

După decoperirea de către H.R. Hertz a undelor radio, o radiație electromagnetică cu lungimi de undă de un milion de ori mai mare decît ale luminii și cu niveluri energetice de un milion de ori mai scăzute, lumea științifică a început să se convingă că o civilizație tehnologică aflată în alte spații va folosi comunicațiile prin radio în locul oricărui alt mod de comunicație. De atunci s-au abandonat toate celelalte încercări, o deosebită atenție acordîndu-se recepționării eventualelor semnale radiocosmice. Așa se explică faptul că în momentul cînd s-a produs marea opoziție Pămînt–Marte (1924), problema comunicațiilor dintre cele două planete a devenit extrem de actuală și tensionantă. Locotenent-comandor Fitzhugh Green, din aviația militară americană, în articolul „Putem decripta mesajele recepționate de pe Marte?", publicat în „Popular Science Monthly", propunea, nici mai mult nici mai puțin, decît 21 de sisteme de cifrare în legăturile radio ce urmau a se stabili cu marțienii. Strădania nu i-a fost însă răsplătită. Se grăbise...

La 22 august 1924, la propunerea profesorului David Todd, șeful departamentului astronomic de la Amherst College, guvernul american și alte state care au acceptat consensul au cerut tuturor stațiilor de radio din subordine să-și întrerupă emisiunile timp de cîteva ore, iar întreg personalul din radiocomunicații (profesionist sau amator) să-și regleze în așa fel receptoarele încît să poată prinde orice semnal venit din eter. Secția de criptologie a Statului major al Corpului de transmisiuni din Forth Monmouth a primit ordin să treacă deîndată la decriptarea oricărui mesaj ce l-ar primi în acest interval de timp.

Cu toate că ALL OP AS QAP ALL BUT NIL QSA ALL*. Numai radiocamera lui Jenkins (un pasionat de televiziune) a înregistrat pe peliculă niște semnale transmise ritmic și destul de curioase vrînd parcă să însemne contururi de desene. Predată spre cercetare criptanaliștilor militari, ei au decretat că „pelicula nu le spune nimic" și că, probabil, este vorba de o „eroare fotografică".

În 1928, olandezul Balthasar Van Pol a experimentat transmiterea de unde radio la distanțe foarte mari prin emiterea unor trenuri de unde scurte către bolta ionosferei. Norvegianul Carl Stömer (ce urmărea experimentul) a observat că, după ecourile normale (ce parcurgeau tot traseul terestru în mai puțin de o secundă), veneau alte ecouri, inexplicabile, recepționate cu întîrzieri de la 3 la 30 de secunde. Aceste curiozități fizice, pe care le-a denumit „ecouri aberante", au continuat la intervale regulate, timp de patru ani (1928–1932).

Ocupîndu-se de curioasele fenomene, profesorul Ronald Bracewell (Universitatea Stanford – California) a tras concluzia că nu sînt altceva decît rezultatul preluării, de către o stație spațială extraterestră, a undelor transmise de Pămînt și a căror ocupanți încearcă să intre în legătură cu planeta noastră. Colegii săi n-au împărtășit punctul său de vedere. Bracewell nu a cedat și în 1973 revine asupra problemei declarînd public că misterioasele semnale recepționate acum 40 de ani sînt similare celor transmise de actualii sateliți artificiali ai Pămîntului și, deci, nu puteau proveni decît de la un alt satelit venit în zonă din afara sistemului nostru solar, lansat de ființe inteligente extraterestre ce încercau să intre în contact cu pămîntenii.

După această declarație, astronomul scoțian Duncan Lunau a descris în revista „Spaceflight" cum a procedat pentru decriptarea unei astfel de „criptograme": transpunînd pe abcisa unui sistem de axe timpul de întîrziere al „ecourilor aberante", iar pe ordonată momentele în care au avut loc emisiunile și respectiv recepțiile terestre a obținut o porțiune din cerul înstelat pe care a identificat-o

* Toți operatorii au stat pe ascultare permanent dar nu s-a auzit nimic. (Cod „Q" alfabet Morse)

a fi constelația Epsilon Boote. Redăm o mostră de mesaj decriptat prin această metodă:

„Sîntem de pe steaua Epsilon, la 103 ani-lumină distanță, iar pe orbită de 13 000 ani! Răspundeți! Recepție!"

Textul obținut de tînărul scoțian este, desigur, ipotetic și poate stîrni zîmbete, dar este considerat plauzibil. Nu poate fi încă acceptat fără alte probe. Pentru că o lege a criptologiei ne spune că orice decriptare poate fi considerată științifică numai dacă îndeplinește două condiții și anume: a) textul clar obținut să aibă un înțeles, deci să fie comprehensibil și b) textul clar obținut să fie unic, în afara oricărei ambiguități. Ori presupusa „criptogramă" extraterestră decriptată de Lunau nu îndeplinește decît prima condiție. Nerespectarea legității enunțate conduce la erori de genul celei comisă de unii decriptori care au încercat, avînd în vedere numai primul aspect al problemei, să atribuie nemuritoarea operă a lui Shakespeare compatriotului său Bacon. A fost necesară intervenția unui criptanalist de talie mondială, cea a colonelului Friedman din forțele armate ale Statelor Unite pentru ca disputa să înceteze, celebrul decriptor temperînd ambele tabere prin aserțiunea: „Toți care participă la această decriptare se aseamănă cu un grup de persoane supuse unui test în virtutea căruia trebuie să declare ce figură disting în contururile unei pete de cerneală. Știind că pata este lipsită de forme regulate, fiecare subiect va veni cu fanteziile propriei sale minți".

Considerăm că marii specialiști în spargerea criptogramelor provenite din tabăra adversă pămînteană pot și trebuie să-și aducă contribuția la rezolvarea eventualelor mesaje extraterestre. Dacă ținem seama că omul a evitat întotdeauna folosirea unui sistem complicat de semnalizare cînd existau altele mult mai simple și tot atît de bune, putem, prin extrapolare, să considerăm că orice civilizație cosmică avansată va prefera, de asemenea, metodele cele mai simple, adică un anume cod, anume construit, pentru comunicări uzuale cu alte planete. Putem fi convinși că metodele clasice de decriptare bazate pe frecvența literelor, simetria de poziție, teoria suprapunerilor etc., pot fi folosite cu succes și în cazul mesajelor extraterestre cu diferența că trebuie să se aibă în vedere că se acționează asupra unui nou gen de elemente ce compun criptogramele și anume semne, impulsuri, desene etc. În acest caz, criptanalistul trebuie să conlucreze strîns cu toți oamenii de știință interesați – așa după cum a făcut-o și atunci cînd a fost vorba de decriptarea scrierilor folosite cu cîteva milenii în urmă. O interesantă inițiativă în această privință a luat-o academicianul sovietic N.D. Andreev, de la filiala Academiei de Științe din Leningrad, care propune pentru descriptarea mesajelor cosmice metoda „analizei statistice combinatorie" bazată în special pe studierea diferiților parametri ai unui text clar (distanța dintre un cuvînt și altul într-o propozițiune etc.). Munca s-ar afla încă în stadiu incipient, dar specialiștii consideră că începutul este promițător.

Să admitem că pămîntenii, prin eforturile conjugate ale tuturor factorilor cu responsabilități cosmice, reușesc să decripteze mesaje extraterestre.

Cum va răspunde omul? Ce limbaj va folosi pentru a fi înțeles de „corespondenții" aflați la distanțe atronomice? Este clar ca nimeni nu se gîndește la folosirea limbii Esperanto. Primii care au luat inițiativa unui astfel de răspuns au fost logicienii, astronomii și matematicienii care și au grupat propunerile în două categorii: una ce are ca punct de plecare un limbaj bazat pe logica matematică, iar cealaltă pictografia.

Preocupările de a se crea un limbaj artificial bazat pe logica matematică nu sînt noi. Încă din 1629 savantul și filozoful francez Descartes propunea crearea unui anume limbaj filozofic în care ideile să fie combinate în diverse „complexe" (gramaticale), în același raport cum sînt „combinate" literele în cuvinte. Și Leibnitz visa la un astfel de limbaj, nădăjduind că în felul acesta va scuti noțiunile filozofice de multe confuzii lingvistice. De altfel, atît Descartes cît și Leibnitz (ultimul născut cu patru ani înaintea morții primului) au fost martorii detronării limbii latine ca limbaj științific internațional și ca limbă oficială în școli și instituții guvernamentale europene. Mai tîrziu, episcopul englez John Wilkins (autorul unui manual de criptologie), istoricul Jean Francois Sudre ș.a. au propus fel de fel de alte forme bizare de limbaj.

La sfîrșitul secolului al XIX-lea matematicianul italian Giuseppe Peano a creat simboluri logice pentru noțiunile de „și", „ori", „implicit", „fiecare" etc. sperînd să ușureze gîndirea științifică nematematică. Ideile lui au fost preluate de Alfred North Whetehead și Bertrand Russel, care au elaborat „Principia Mathematica" punînd astfel bazele logicii moderne.

Sintetizînd toate aceste cunoștințe, dr. Hans Freudenthal, profesor la Universitatea din Utrecht (Olanda), a propus un solid și argumentat mijloc de comunicare interstelar, denumit limbaj „L i n c o s" de la latinescul „lingua cosmica". Partea clara a acestui cod este compusă din abrevieri provenite de la cuvintele latinești. De exemplu, expresia „I N Q" (de la latinescul „i n q u i r e r e") este folosită în sensul de a „întreba" pe cineva etc. Aceste elemente vor fi transmise cu ajutorul semnalelor radio pe lungimi de undă și frecvențe foarte variate stabilindu-se între ele astfel de pauze încît cei care le-ar recepționa sa le înțeleagă. Cu alte cuvinte, Freudenthal a propus expedierea, pe toate drumurile văzduhului, a primelor lecții din abecedarul civilizației umane. Pentru început, savantul olandez este de părere să se transmită un mare număr de mesaje care să cuprindă numai termenii „plus" și „egal". De pildă:

BEEP BEEP BEEP BEEP BLOOP BEEP BEEP TWEET BEEP BEEP BEEP BEEP BEEP BEEP

după care ar urma unul de genul:

BEEP BEEP BLOOP BEEP TWEEP BEEP BEEP BEEP

Freudenthal presupune că extratereștrii, recepționind aceste semnale, își pot da cu ușurință seama că B L O O P reprezintă ideea de „p l u s", iar T W E E T, cea de „e g a l", după care se poate transmite un alt mesaj introducînd o nouă idee, aceea de „m i n u s" (BLIP):

BEEP BEEP BEEP BLIP BEEP TWEET BEEP BEEP

Deci 3 - 1 = 2

După acest gen de mesaje se va introduce noțiunea de „timp" prin intermediul unui anumit număr de impulsuri, ca de ex., „6 plus 4 egal...", urmat de un cuvînt L i n c o s, care să însemne z e c e, sfîrșindu-se cu un semn de întrebare. (Ca și în telegrafia fără fir, după transmiterea radiogramei, se lansează expresia morse: YR OK ALL? = Ai înțeles totul?)

În timpul acestor „colocvii" extraterestre „operatorii" ce vor sta pe „recepție" vor începe sa învețe și alți termeni din Lincos („bine", „rău", „unde" etc.), adică o inițiere treptată în radiotelegrafia galactică avînd ca punct de plecare tot invenția bătrînului Morse.

Pe aceleași principii și-a elaborat teoria și Lancelot Hogben, membru al „Societății Regale de Știință" din Marea Britanie, propunînd însa în loc de Lincos denumirea de „Astraglossa" (limbaj astral). Ca și Freudenthal, sugera transmiterea mai întîi de semnale elementare (plus și egal), complicîndu-le apoi în mod progresiv în măsura în care se considera că cei de „dincolo" și-au însușit partea inițială.

Dacă logica matematică are rădăcini adînci în activitatea precosmică nici pictografia nu poate fi considerată mai prejos. Inteligentul expert spațial și scriitorul Arthur Clarke a fost printre primii care a sugerat folosirea limbajului pictografic ca fiind cel mai nimerit în comunicațiile noastre cu non-oamenii.

Plecînd de la constatarea că în vechile scrieri chinezești fiecare noțiune era reprezentată de un desen, Clarke era de părere că în alcătuirea unui asemenea cod, pe lîngă desene (figura omului, animale etc) ar putea intra, de exemplu, formule chimice, atomice, (structura carbonului etc), note muzicale, numere arabe ș.a. Ideea a fost preluată de fizicienii Philip Morrison și Giuseppe Coconi care au elaborat lucrarea „Investigații asupra comunicațiilor interstelare" în care tratează metoda transmiterii desenelor cu ajutorul semnalelor radio. Primul test ar consta în transmiterea unui cerc pe segmente, dînd astfel posibilitatea extratereștrilor să raționeze și asupra structurii figurilor geometrice ce i-ar conduce la o primă înțelegere a realităților de pe Pămînt.

S-au mai propus și alte metode, tot atît de justificate logic. Pînă la urmă probabil că se va ajunge (dacă nu cumva s-a ajuns chiar) la un limbaj hibrid, născut din Lincos, Astraglossa, sistemele Frake, Morrison ș.a. Dar latura cea mai pozitivă care ne interesează este aceea că oamenii de știință de pretutindeni sînt preocupați în mod permanent de găsirea unei soluții în această privință și sîntem convinși că o vor găsi. Cînd? Peste un an, zece, o mie, zece mii? Cine poate ști! Avem încă atîtea enigme de rezolvat pe Pămînt, ne străduim să decriptăm mesajele cosmice și ne batem capul

cum să-i facem pe cei ce-ar pluti în spațiu dincolo de noi să ne înțeleagă, să începem un dialog cu ei, dar n-am reușit să decriptăm încă manuscrisul rămas de la Roger Bacon* de la a cărui moarte nu ne despart decît opt sute de ani! Dacă acest lucru se întîmplă la noi, între indivizii aceleiași specii, locuind pe aceeași planetă, ne imaginăm cît de complicată este problema pe care oamenii de știință contemporani încearcă s-o rezolve – legătura cu non-oamenii.

Ceea ce a pus mai mult pe gînduri pe oamenii de știință de pe întreg Mapamondul este faptul că în ultimele decenii în numeroase țări ale lumii (printre care și în țara noastră) au fost înregistrate pe pelicule fotosensibile semnale ce presupun că ar proveni de la niște emisiuni organizate dar cu totul necunoscute pămîntenilor. Extrem de interesantă este forma sub care ne parvin aceste semnale foarte asemănătoare cu cele ale alfabetului Morse. (L-au „furat" de la noi sau inventatorul american l-a „împrumutat" de la „ei"?) Acest lucru a determinat pe unii cercetători să creadă că s-ar afla în fața unor mesaje cosmice cifrate cu un sistem criptografic la baza căruia ar sta un limbaj matematic și principii de telecomunicații interstelare necunoscute.

Aceste incitante fenomene au obligat pleiada de savanți să treacă la „ascultarea" organizată a Cosmosului, să întocmească programe și proiecte, să organizeze comisii pentru determinarea tipului organizării lingvistice a criptogramelor extraterestre, stabilirea sistemului gramatical al limbii folosite, elaborarea metodelor pentru transformarea limbajului codificat în limbaj obișnuit etc. etc. Dar eforturile sînt dispersate, fiecare țară interesată avîndu-și propriul ei centru de cercetări, iar rezultatele mai serioase probabil că nu sînt împărtășite și altora. În plus, din cauza lipsei de fonduri, acțiunile de acest fel se întind pe perioade extrem de scurte – un an, doi, cîteva luni sau chiar cîteva zile. Nu sîntem oare neserioși? Cum putem concepe realizarea, spre exemplu, a Proiectului OZMA (a lui Drake) în numai 150 de ore de ascultare cînd viața cosmică operează cu milenii de ani? Ce putea să se întîmple în acest interval de o clipă?

Descriptarea mesajelor venite de pe alte planete sau de pe alte stele ale unui alt sistem solar va constitui, fără îndoială, cel mai mare eveniment din istoria omenirii. Descoperirea că alte ființe raționale locuiesc în altă parte, că „ei" sînt acolo, „sus", iar „noi", aici „jos", că viața nu este numai apanajul pămîntenilor, că omul va trebui să renunțe la ultima lui revendicare, ca unic stăpîn al Universului, va afecta în mod profund gîndirea umană și va deschide o inimaginabilă perspectivă de dezvoltare tehnologică, care ar putea ajuta oamenii să rezolve problema războiului, a foametei, bolilor și a materiilor prime. Pentru aceasta este mai întîi nevoie de formarea unei industrii a informațiilor cosmice care să ne ofere cele mai variate date despre eventualii non-oameni și civilizația lor. Și această industrie a informațiilor se poate crea numai prin criptanalizarea mesajelor cifrate recepționate de la extratereștri.

* Magazin istoric nr. 2/1985

(Urmare din pag. 13)

tehnicii, devenind cel dintîi aparat care se înălța în aer prin propriile sale mijloace de bord, prin forța motorului sau (necatapultat sau lansat de la înălțime).

Alte idei temerare sînt mai greu de judecat. Au existat oare cu adevărat trupele de păpuși dănțuitoare ale lui Heron din Alexandria (secolul I al erei noastre), a făurit într-adevăr marele medic și naturalist Teophrastus Bombastus von Hohenheim, cunoscut mai ales sub numele de Paracelsus, un homunculus, a creat eruditul Iehuda Liva, rabinul Löw din Praga, acel Golem care apare în literatură și tradiție drept un robot uriaș dirijat și stopat prin comandă verbală? Poate că într-o bună zi toate acestea se vor dovedi a fi fost reale, tot atît de reale ca extraordinarele invenții schițate, cu uimitoare precizie, de geniul lui Leonardo da Vinci, cu secole înaintea înfăptuirii lor.

Dar revenind la „imposibilitățile" care au devenit în mod cert **realități,** asemenea omului pășind pe Lună și a aparatelor sale coborîte pe alte planete, să ne întrebăm dacă la fel vor continua lucrurile și de acum înainte. Cîte idei socotite azi imposibile, utopice, vor intra mîine în raza înfăptuirilor? Thomas Mann a scris o nuvelă intitulată „Capetele schimbate", în care este vorba de doi bărbați cărora li se „grefează" fiecăruia capul celuilalt. Desigur că marele scriitor urmărește transformările psihologice și fiziologice care rezultă pentru fiecare de pe urma influenței noului cap, respectiv a noului trup. Putem să ne întrebăm, din punctul nostru de vedere, dacă o asemenea „grefă de cap", cum o preconizează pe planul ficțiunii Thomas Mann, va fi vreodată posibilă. Astăzi ea apare medicilor imposibilă, ca și grefele totale de creier. Dar ceea ce este considerat **astăzi imposibil** nu va deveni mîine **realizat!** Oare pămîntenii vor putea popula alte planete ale sistemului nostru, după ce le vor face locuibile? Dar Pămîntul va putea fi „propulsat" mai aproape de Soare și apoi într-un alt sistem solar, atunci cînd, peste miliarde de ani, astrul zilei se va răci? Ingineria genetică va reuși oare să făurească un organism imun față de orice maladie? Va izbuti tot ea să oprească o inovație a făpturii umane, atunci cînd spița noastră, într-un viitor foarte îndepărtat, va amenința să se stingă? Va izbuti omul să creeze ființe, viață?

Întrebări tulburătoare, printre multe altele, care se ridică mereu. Literatura științifico-fantastică a dat demult, cu temeritate, răspunsuri. Cu timpul, știința își va da și ea răspunsurile ei, dovedind, foarte probabil, că **nimic nu este imposibil,** că omul se poate asemui în creație cu ceea ce mitul atribuia zeilor.

RUPTURA DE EXPLICAȚIE

DAN APOSTOL SORIN ȘTEFĂNESCU

„Cînd mintea omenească este confruntată pe neașteptate cu realități care sînt incomode, refuzînd să se insereze în imaginea lumii înconjurătoare admisă în mod obișnuit, asistăm la un efort disperat de a depăși acea «ruptură», efort mai degrabă emoțional decît intelectual, căci această ultimă atitudine ar necesita o recunoaștere cinstită a insuficienței cunoștințelor noastre. Se depun eforturi frenetice fie pentru a găsi o explicație **ad-hoc** în vederea «salvării fenomenului», fie pentru a discredita datele. Cînd sîntem puși în fața unei situații care depășește cu mult capacitatea noastră de înțelegere, se pare că intră în funcțiune o «cenzură» mintală, ce tinde să blocheze sau să evite un fenomen «prea straniu» și să ne facă să căutăm refugiu în ceea ce ne este familiar" (J. Allen Hynek: **„Experiența O.Z.N. — O anchetă științifică")**.

Opinia publică își imaginează **„Triunghiul Bermudelor"** ca pe un fel de gigantică „rază a morții totale", care distruge orice avion sau navă ce îndrăznește să o traverseze. În realitate, regiunea este străbătută, în momentul de față, de un trafic intens, nestînjenit de numeroasele dispariții, care au loc cu o enervantă lipsă de regularitate, atît în timp cît și în spațiu. Pînă acum nu s-a reușit întocmirea unor hărți sau calendare cu pretenții de seriozitate asupra zonelor geografice sau perioadelor anului care prezintă un grad mai mare de periculozitate. În apele **„Triunghiului"** au loc cercetări științifice sau expediții de salvare la scară mare (zeci de nave și avioane) în timpul cărora nu se întîmplă nici un accident, pentru ca, după terminarea lor, să reînceapă disparițiile enigmatice, izolate, în mijlocul unui trafic ce poate fi comparat doar cu cel din Canalul Mînecii! Or, această neregularitate a fenomenului (repetabilă sub o formă sau alta și în alte zone ale globului cu reputație de stranietate, dar în măsură mult mai mică) constituie, înainte de toate, motivul „rupturii de explicație". Ca și în cazul fenomenului O.Z.N., incidentele enigmatice suscită discuții aprinse nu atît datorită existenței lor (indiscutabilă - de altfel) cît mai ales faptului că sînt plasate în afara actualelor noastre posibilități de înțelegere și interpretare. Poate de aceea, ipotezele explicative sînt atît de variate încît ar fi imposibil de menționat în totalitate, autorii acestui articol oprindu-se doar asupra celor care prezintă suficiente garanții de seriozitate pentru a fi menționate.

●

Nava Spray dispărută în 1909 avîndu-l la bord pe faimosul navigator solitar J. Slocum

TROMBE ȘI ANTITROMBE MARINE

Trombele marine, uriașele coloane de apă ce țîșnesc din ocean ca niște obeliscuri lichide înălțate de natură pentru a-și dovedi forța, au fost deseori considerate ca principalele cauze ale marii majorități a naufragiilor din **„Triunghiul Bermudelor"** sau Oceanul Pacific. Dar, în ciuda asertiunilor lipsite de orice bază științifică, această ipoteză n-ar putea fi valabilă decît pentru catastrofele **maritime,** căci înălțimea celor mai mari trombe observate de-a lungul timpului nu a depășit cîteva zeci de metri, deci zborul avioanelor nu ar putea fi afectat de acest fenomen. Analizată mai atent însă, ipoteza se dovedește, chiar în cazul naufragiilor, inconsistentă. Deoarece este greu de admis că o navă modernă, de mare tonaj, nu ar putea evita sau rezista impactului cu o trombă marină, susținătorii acestei teorii s-au concentrat asupra cazurilor de dispariții ale unor vase mici (sub 1000 tdw) sau a corăbiilor cu pînze din secolele trecute, „evitînd" să amintească despre celelalte naufragii.

Oricît de „elastică" s-ar dovedi toleranța cercetătorilor preocupați în mod real de fenomen, aceștia nu pot trece cu vederea numeroasele exemple de nave mici care au reușit să supraviețuiască întîlnirilor cu temutele trombe.

Astfel, în ianuarie 1643, **„Heemskerk"** și **„Zeechen"** (cele două corăbii ale expediției căpitanului olandez Abel Tasman) au fost surprinse la extremitatea nordică a Australiei de un violent uragan care a ținut o noapte întreagă. Jurnalele de bord consemnau că navele au reușit să se strecoare printre numeroasele trombe marine care se ridicau dintre valurile

agitate, scăpînd fără să piardă nici un singur om. Trebuie remarcat că vasele puse de guvernatorul Jawei (Anton van Diemen) la dispoziția lui Tasman erau vechi de peste 2 decenii, aveau tonaj mic și nu prea prezentau siguranță în navigație...

Ulterior, incidente asemănătoare au mai fost raportate și de Cook, D'Urville, Litke și alți faimoși navigatori, care au reușit, datorită măiestriei echipajelor lor, să scape teferi în urma întîlnirii cu temutele coloane de apă.

În iulie 1975, pescadorul australian **„John Benett"** (860 tdw) a avut de înfruntat, în Oceanul Pacific, o furtună extrem de puternică în cursul căreia a fost lovit de două trombe. Nava a rezistat cu succes prăbușirii maselor lichide peste bord, reușind să iasă din zona periculoasă numai cu ușoare avarii ale suprastructurii și să ajungă la Sydney în seara aceleiași zile.

●

Antitrombele marine sînt vîrtejuri specifice **„Triunghiului Bermudelor"**, gigantice sorburi cu adîncimea de peste 500 m, în care apa se rotește cu 0,5 m/s (aproape 1 milă/oră). Diametrul unui astfel de vîrtej poate ajunge la cîțiva kilometri, iar în zona lor apar puternice cîmpuri electromagnetice care provoacă dereglarea busolelor și oprirea ceasurilor. În iulie 1977, în regiunea insulelor Bermude s-a desfășurat programul internațional de cercetări științifice **„Polimode"** la care au participat peste 1000 de specialiști din S.U.A., Marea Britanie, Franța, U.R.S.S., Olanda, Canada, Italia și Japonia, dispunînd de peste 20 de nave oceanografice și aproape 100 avioane, hidroavioane și elicoptere. Scopul cercetărilor era determinarea cauzelor acestui fenomen necunoscut pînă atunci științei și care fusese acuzat de a fi provocat catastrofele din **„Triunghi"**. După terminarea programului **„Polimode"** însă, oamenii de știință au constatat că nu pot avansa decît **ipoteze** privind curenții spiralați care deplasează masele de apă din largul Atlanticului spre coastele americane.

În final au rămas în studiu doar două ipoteze privind fenomenul investigat. Una dintre ele susține că „antitrombele" iau naștere într-un mod asemănător curenților de convecție, care au o mișcare verticală și sînt determinați de diferențele de temperatură între straturile de apă. În general, zonele maritime care sînt supuse intens radiațiilor solare au o apă foarte transparentă, ce permite luminii solare să pătrundă la mare adîncime, încălzind astfel o pătură destul de groasă de lichid. Acest strat cu temperatură mai ridicată decît al celor care-l înconjoară are o permanentă tendință de evaporare, dînd naștere unei mișcări ascendente a apei, accelerată de curenții de convecție verticali, ce se formează prin amestecul continuu al păturilor reci de mare adîncime, cu cele calde situate deasupra lor. Stratul de apă rece tinzînd să-l înlocuiască pe cel cald, provoacă o înmagazinare a căldurii emise de soare, în ocean, la adîncimi din ce în ce mai mari, declanșînd apariția, la un moment dat, a unor gigantice vîrtejuri lichide.

Cealaltă ipoteză admite drept cauză a formării „antitrombelor" tot diferența de temperatură dintre paturile de apă, dar susține că stratul cald ar fi plasat de fapt pe fundul oceanului. Aceasta s-ar datora încălzirii apei la zona de contact cu magma incandescentă care străbate prin fisurile Marii Dorsale Atlantice, din interiorul Terrei

Nava „Carroll A. Deering" găsită eșuată, fără echipaj, în 1921

spre suprafață. Această teorie are însă un grad de probabilitate mai redus căci, pînă în prezent, nu au fost detectați vulcani activi sau crevase pe fundul **„Triunghiului Bermudelor"**.

Oricare ar fi cauza fenomenului, faptul că el s-ar afla la originea catastrofelor din regiune apare ca o speculație greu de susținut. Dacă în privința aeronavelor analiza apare de la început ca lipsită de sens (plafonul de zbor situează avioanele în afara oricărui pericol din acest punct de vedere), motivele pentru care nici vasele nu pot fi afectate de fenomen sînt:

1. Forța de atragere spre fundul mării a unor mase de apă care au viteza de 1 milă/oră este net inferioară puterii motoarelor vaselor moderne care se pot deplasa cu peste 10–40 mile/oră. Chiar și în cazul unor corăbii cu pînze, forța vîntului le poate imprima viteze de 5–18 mile/oră, suficiente pentru a se opune vîrtejului și a ieși din zona periculoasă. Doar într-un caz cu totul deosebit, în care direcția vîntului ar corespunde cu direcția de deplasare a maselor de apă sau viteza lui ar fi nulă, corabia ar fi amenințată. Dar, fapt cel puțin straniu, au existat cazuri cînd două corăbii navigau împreună în **„Triunghi"** și, în cursul unei violente furtuni, una dintre ele a dispărut, iar cealaltă și-a continuat nestingherită drumul. În ipoteza formării unei „antitrombe", aceasta ar fi înghițit ambele vase, distanța dintre ele fiind prea mică pentru ca numai una să reușească evitarea sorbului și cealaltă nu.

2. „Antitrombele" nu se formează instantaneu, ci în perioade relativ mari de timp, fiind însoțite de numeroase fenomene caracteristice care îi avertizează pe navigatori, delimitînd cu precizie zona periculoasă. În consecință, nici o navă nu poate fi surprinsă de o antitrombă apărută brusc sub carena ei, înghițind-o înainte de a lansa măcar un S.O.S. De altfel, vasele și avioanele participante la „Polimode" au avut ocazia să intre de două ori în perimetrul unui astfel de vîrtej care, deși puternic, nu a putut învinge forța motoarelor.

„Legendele stîrnite de comparația cu pîlnia ucigașă a Mael

strõm-ului nu îşi au locul. Vîrtejurile din «**Triunghiul Bermudelor**» nu pot scufunda o navă modernă, fiind cu atît mai puţin periculoase pentru avioane, în ciuda unor dereglări, temporare pe care cîmpurile electromagnetice formate în jurul lor le provoacă busolelor şi ceasurilor electrice", conchidea în iulie 1984 revista ştiinţifică britanică „**Nature**".

„VÎRTEJURILE" LUI SANDERSON

Analizînd fenomenele din „**Triunghiul Bermudelor**" şi din „**Marea Diavolului**" numeroşi cercetători şi-au pus întrebarea dacă mai există şi alte regiuni ale Terrei în care se petrec incidente similare. Răscolind prin arhive, întocmind statistici şi combinînd datele cunoscute pentru a releva eventualele similitudini, ei au ajuns la concluzia că astfel de zone sînt mai numeroase decît ne-am fi putut imagina. Dar nu numai atît: ele sînt distribuite simetric faţă de ecuator, fiind înşirate de-a lungul paralelelor de 30° latitudine nordică şi sudică. Distanţa dintre ele este constantă, regiunile repetîndu-se la intervale de 72° de jur împrejurul globului! Corelaţiile care au dus la aceste surprinzătoare rezultate nu sînt date numai de frecvenţa dispariţiilor de nave şi avioane, ci se bazează şi pe coincidenţa cu fenomenele de tip O.Z.N.

Conceptul (al cărui nume anglo-saxon este „**Vile-Vortices**") a fost enunţat pentru prima oară în 1968 de I.T. Sanderson, preşedintele „Societăţii pentru Cercetarea Inexplicabilului" (S.I.T.U.). În esenţă, el afirmă că pe Terra există 12 regiuni caracterizate prin manifestarea unor fenomene necunoscute şi ale căror consecinţe sînt dispariţiile de nave şi avioane şi/sau apariţia de O.Z.N.-uri. Cinci zone sînt distribuite în emisfera nordică în lungul paralelei de 30° şi distanţate la 72° una de alta („**Triunghiul Bermudelor**"; „**Marea Diavolului**", sudul Mediteranei, Afganistanul şi nord-estul insulelor Hawaii); alte cinci în emisfera sudică, tot în lungul paralelei de 30° şi aflate de asemenea la 72° una de alta (în Oceanul Indian la vest de coasta Australiei, în Oceanul Pacific la est de coasta Australiei, în estul Oceanului Pacific, în Oceanul Atlantic în apropierea coastelor Argentinei şi în zona insulei Madagascar); ultimile două sînt situate una la Polul Nord, cealaltă la Polul Sud.

Sanderson a observat că majoritatea acestor zone sînt localizate la est de mase continentale, unde curenţii oceanici calzi, ce se îndreaptă spre nord, se ciocnesc cu cei reci care se îndreaptă spre sud. Regiunile respective sînt caracterizate şi de prezenţa curenţilor oceanici de suprafaţă care se rotesc în sens opus celor de adîncime. Aceste particularităţi provoacă perturbaţii magnetice care, la rîndul lor, afirmă Sanderson, afectează comunicaţiile radio, gravitaţia şi în anumite condiţii, pot fi la originea dispariţiilor de vase şi avioane care ar pătrunde în puncte diferite ale spaţiului şi timpului. Un alt efect semnalat de Sanderson este constatarea uimitorului avans asupra orarului, înregistrat de avioane sosite la destinaţie cu mult mai devreme decît era prevăzut, încît singura explicaţie plauzibilă ar fi fost un vînt din spate cu viteza de peste 500 mile/oră. Cumularea tuturor acestor caracteristici remarcate în zonele respective ar putea fi o soluţie pentru enigma dispariţiilor de avioane în „**Triunghiul Bermudelor**", susţine raportul elaborat de S.I.T.U.

Examinate cu atenţie, afirmaţiile lui Sanderson vădesc însă unele carenţe. Dacă în ceea ce priveşte „**Triunghiul Bermudelor**" argumentele în favoarea clasificării lui ca regiune în care se manifestă fenomene neobişnuite sînt în mare măsură susţinute de evidenţe documentare, în privinţa celorlalte zone de „vîrtejuri", datele sînt din ce în ce mai inconsistente, devenind pînă la urmă simple supoziţii, generalizate pe baza altora formulate anterior. Astfel, pentru zona mediteraneană statistica indică pierderea, în condiţii neelucidate, a 2 submarine şi a 4 vase mici. „Dovada" pentru Afganistan constă în menţionarea fugară a dispariţiei „unui număr" de avioane militare în timpul celui de-al doilea război mondial, iar pentru Hawaii argumentele se „subţiază" şi mai mult: un singur avion „volatilizat" între Hawaii şi S.U.A. În ceea ce priveşte „**Marea Diavolului**", realitatea nu confirmă în nici un fel teribilele relatări ale legendei. Existenţa celor 5 „vîrtejuri" sudice este prezentată fără argumente statistice, statuîndu-se că „analogiile şi cercetarea" au indicat prezenţa lor, precum şi distribuţia la 72° una de alta. Polul Nord şi Polul Sud au fost adăugate pentru că, în regiunea Polului Nord „au fost constatate cîteva anomalii spaţio-temporale". Sanderson nu dă nici o explicaţie privind includerea Polului Sud.

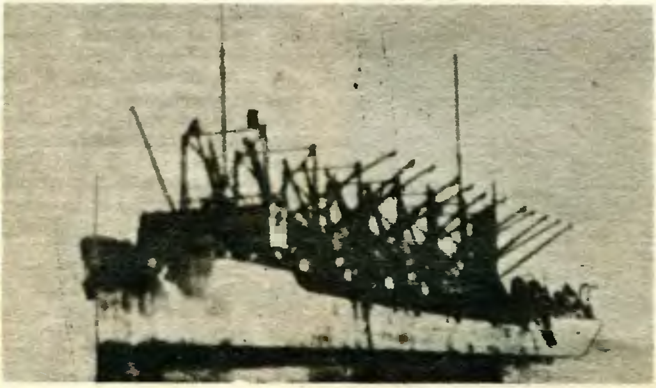

Nava Nereus dispărută în 1941

ANOMALII MAGNETICE

Numeroasele ipoteze propuse pentru rezolvarea enigmei dispariţiilor din **„Triunghiul Bermudelor"** semnalează (şi uneori folosesc drept principal argument) prezenţa în această parte a globului a unei aşa-numite „anomalii magnetice". După cum se ştie, acul busolei nu indică Polul Nord Geografic, ci Polul Nord Magnetic. În funcţie de locul unde se face determinarea, unghiul format de cele două direcţii (spre Polul Nord Geografic şi spre Polul Nord Magnetic) are valori a căror mărime poate ajunge la 20°. Această abatere, de care ţin cont în calculele lor toţi cei nevoiţi a se orienta pe mari distanţe cu ajutorul clasicei busole (exploratori, geologi, geografi etc.), este numită „declinaţie magnetică". Valorile ei sînt trecute pe hărţile profesionale şi, datorită modificărilor pe care le suportă în timp, organisme tehnice specializate îi măsoară periodic distribuţia pe suprafaţa Terrei, operînd modificările constatate.

Teoreticienii ipotezei „magnetice" privind pierderile din **„Triunghi"** şi din **„Marea Diavolului"**, susţin că aceste regiuni sînt singurele locuri din lume unde acul busolei indică Polul Nord Geografic şi nu Polul Nord Magnetic. Într-adevăr, afirmaţia lor este pe deplin reală, dar necesită unele precizări. Mai întîi, trebuie reamintit faptul că Polul Nord Magnetic se află în apropierea Insulei Prince of Walles (din nordul Canadei) la circa 1300 km de Polul Nord Geografic. Meridianul care trece prin cei doi poli este numit „linie agonică" şi ceea ce îl caracterizează este faptul că, în orice punct de pe el (cu excepţia unor regiuni bogate în zăcăminte metalifere şi care induc unele abateri), acul busolei va indica Polul Nord Geografic. Simultan însă, datorită poziţiei specifice, el va arăta şi spre Polul Nord Magnetic aflat, aşa cum s-a menţionat, pe aceeaşi linie. Altfel spus, comportamentul busolei nu are nimic anormal, ea continuînd să precizeze tot poziţia Polului Nord Magnetic numai că, locul măsurătorii avînd „declinaţia" zero, sau aproape zero, direcţia coincide cu cea a Polului Nord Geografic. Atît **„Triunghiul"**, cît şi **„Marea Diavolului"** sînt regiuni prin apropierea cărora trece acest meridian mai „deosebit", iar verificările amănunţite au confirmat faptul că zonele respective nu prezintă nimic special din acest punct de vedere. În **„Triunghi"**, de exemplu, „declinaţia" nu este niciodată zero, ea crescînd la valori normale pentru poziţia faţă de Pol, pe măsură ce ne depărtăm de coasta continentului american. Cele două direcţii, spre Polul Nord Magnetic şi spre Polul Nord Geografic, coincid, deci, „declinaţia" este zero în Florida, zonă tăiată de „linia agonică".

Apare astfel ca o culme a ironiei constatarea că, singurele regiuni unde vasele **nu ar putea să se rătăcească sînt tocmai: „Triunghiul Bermudelor"** şi **„Marea Diavolului"**. În conformitate cu U.S. Navy, care a efectuat măsurători în zonă (dar nu pentru a elucida misterul **„Triunghiului"**, aşa cum s-a afirmat adesea, ci în cadrul programului global de aducere la zi a hărţilor de navigaţie), nu au fost detectate nici un fel de anomalii magnetice în **„Triunghi"**. De altfel, în contrast cu perturbaţiile magnetice locale, care pot reprezenta variaţii importante ale cîmpului magnetic terestru, o anomalie magnetică este o forţă extrem de slabă, datorată unor acumulări feromagnetice submarine sau subterane. Ea este mult prea mică pentru a afecta în vreun fel busola unui vas sau avion în trecere. În ceea ce priveşte furtunile magnetice, impactul asupra aparaturii de bord este ceva mai important. Cauzate de puternice fluxuri de particule încărcate cu energie (emise de soare), care interferează cu cîmpul magnetic terestru, ele au o apariţie neregulată, durează cîteva ore, iar deviaţia, înregistrată de acul busolei de la valorile reale, nu depăşeşte 1–2 grade. Efectul unei astfel de erori asupra navigaţiei este însă nesemnificativ, mai ales că vasele şi avioanele au fost dotate încă din al doilea război mondial cu aparatură de bord mai complexă şi mai sigură decît clasica busolă.

TURBULENŢE ÎN AER LIMPEDE

Administraţia Federală a Aviaţiei Americane afirma în 1980: „Admiţînd existenţa unor dificultăţi deasupra **«Triunghiului Bermudelor»** în navigaţia aeriană şi maritimă, precizăm că acestea se datoresc unor furtuni violente care izbucnesc pe neaşteptate". Este vorba, bineînţeles, de celebrele CAT – **„Clear Air Turbulences"**. Pe scurt, **„Turbulenţele în aer limpede"** sînt mişcări ale aerului atmosferic, manifestate prin schimbarea direcţiei şi vitezei lor, ceea ce provoacă două tipuri de şocuri periculoase pentru avioane: şocuri orizontale, slabe, dar care se succed la intervale scurte de timp şi şocuri verticale (ascendente şi descendente) rare, dar foarte puternice. Practic, aeronava care traversează o astfel de zonă este aruncată în sus şi în jos cu zeci, chiar sute de metri, şocurile fiind cu atît mai puternice cu cît viteza de zbor este mai mare. La prima vedere, s-ar părea deci că afirmaţia Administraţiei Federale oferă un răspuns simplu şi corect pentru toate incidentele aeriene din **„Triunghi"**. Totuşi, realitatea este ceva mai complicată: există trei tipuri de turbulenţe şi nici unul nu este aplicabil cazurilor

Zborul 19: 5 aparate Grumman „Avenger" dispărute în 1945

de dispariții analizate

1. Turbulențe la joasă înălțime (pînă la 1000 m)

Sînt provocate de încălzirea neuniformă a suprafeței neregulate a solului sau de rafalele vîntului care suflă deasupra unui relief discontinuu – în special **muntos.** Astfel de fenomene nu pot deci apare deasupra unei mări liniștite, într-o zi fără vînt, sau deasupra pistei unui aeroport din Miami ori Insulele Bermude.

2. Turbulențe medii (la aproximativ 3000 m altitudine)

Sînt provocate de **„Zonele orajoase"**, procese meteorologice complexe datorate unei intense poluări a norilor, puternic încărcați electrostatic.

Principalele caracteristici ale fenomenelor orajoase rezidă în producerea de curenți verticali intenși (manifestîndu-se printr-o succesiune a curenților ascendenți și descendenți), ceea ce are ca rezultat o serie de „scuturături" ale avionului și formarea turbulențelor medii, însoțite uneori de precipitații sub formă de averse, grindină, vînturi puternice și givraj.

Dar, datorită sarcinilor electrostatice din zonele orajoase, turbulențele medii rezultate pot fi ușor localizate de la mari distanțe de radarele meteorologice instalate la bordul avioanelor moderne. De altfel, instrucțiunile adoptate de ICAO (International Civil Aviation Organisation – Organizația Aviației Civile Internaționale) și de toate aviațiile naționale, civile sau militare, interzic în mod expres traversarea acestor regiuni, considerate ca foarte periculoase pentru securitatea zborului.

Interesant de remarcat ar fi și faptul că, în cazurile unor dispariții, avioanele zburau la altitudini fie inferioare, fie superioare plafoanelor la care se formează turbulențele medii și în condiții atmosferice foarte bune.

3. Turbulențe la mare înălțime (între 6 și 13 km)

Sînt produse în general de **„curenții jet"** de mare altitudine, foarte rapizi (viteze de 100–400 km/h, în creștere de la zonele periferice spre partea centrală). În mod normal au o formă tubulară cu secțiune ovală (lățimi de pînă la 500 km și grosimi de pînă la 7 km). Regiunile și frecvențele de formare ale **„curenților jet"** se schimbă de la un anotimp la altul și chiar zilnic, dar cei mai frecvenți se produc în spațiul aerian al Japoniei, Libanului și nord-vestul Statelor Unite.

Curentul jet este util avioanelor care zboară pe rute ce se încadrează în direcția și sensul său de deplasare, dar zborul în sens contrar sau traversarea unui astfel de curent pot duce la avarierea, chiar ruperea avionului respectiv. El nu se formează însă sub 6000 m altitudine (majoritatea avioanelor dispărute în „Triunghi" pînă în 1970 zburau sub 5000 m) și nu pot distruge un aparat (cu atît mai puțin o escadrilă!) într-un timp așa de scurt, încît echipajul să nu poată anunța baza prin radio. Curenții jet pot rupe un avion, dar nu pot face să-i dispară epava. Ei nu formează CAT în cîteva secunde, așa cum s-a afirmat, ci în aproximativ 10 minute și își mențin neschimbată traiectoria suficient de mult timp pentru ca avioanele de salvare ajunse la locul accidentului să le descopere imediat prezența, fiind la rîndul lor amenințate cu distrugerea. În ultimele decenii, aparatele moderne au fost dotate obligatoriu cu aparatură de detecție antiCAT, necunoscîndu-se pînă acum vreo catastrofă inexplicabilă, întîmplată din cauza turbulențelor, după 1968. Esențial este însă faptul că, în nici unul din cazurile analizate, nu existau condiții pentru a se forma CAT, deci explicația furnizată de Administrația Federală este nesatisfăcătoare.

De altfel, începînd cu anul 1970, ICAO a înregistrat 1172 de rapoarte ale unor echipaje care au semnalat evitarea turbulențelor de mică, medie sau mare altitudine, datorită radarurilor de bord, informațiilor sateliților meteorologici sau cooperării cu stațiile de la sol. În schimb, au fost menționate doar 82 de cazuri de avariere ușoară și 3 catastrofe datorate CAT-urilor, dar, în toate situațiile, contextul producerii accidentului respectiv era perfect explicabil și nu avea nimic anormal.

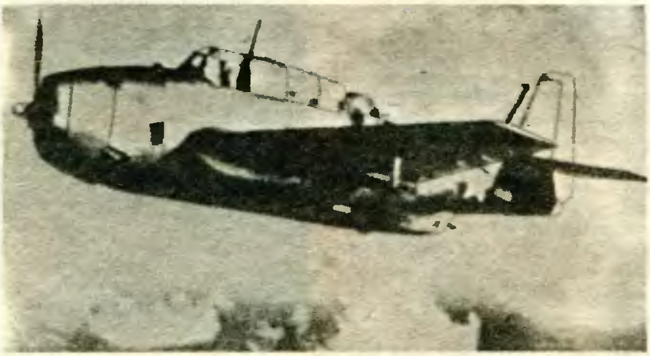

Avionul leader al „Zborului 19" (pilot lt. Ch. Taylor)

„GLASUL MĂRII"

Cercetările complexe efectuate pe mările și oceanele lumii au evidențiat, printre altele, existența unui fenomen care, pînă nu demult, era necunoscut științei. Astfel s-a constatat că, în regiunile bîntuite de furtuni puternice, se produc vibrații ale aerului care dau naștere unor sunete de joasă frecvență. Deoarece deplasarea perturbației meteorologice este mai lentă decît cea a infrasunetelor (care se propagă în apă cu circa 1650 m/s, iar în aer cu 330 m/s), os

cilațiile respective preced furtuna, constituind, dacă sînt detectate, un fel de semnal de avertizare.

Experiențele făcute în diverse laboratoare din lume au demonstrat însă că zgomotul are o acțiune complexă asupra organismului uman. Deși urechea omenească poate percepe numai o anumită bandă de frecvențe acustice (16–20000 Hz) și o anumită gamă de presiuni acustice, influența vibrațiilor sonore se face intens simțită și dincolo de aceste limite. În principal, zgomotele care acționează asupra omului pot produce trei tipuri de efecte:

(1) **perturbarea activității fizice și intelectuale,** cel mai important rezultat fiind instalarea stării de oboseală;

(2) **efecte fizice asupra organismului,** manifestate prin fracturi ale oaselor, leziuni pulmonare sau ale pereților interiori ai intestinelor, leziuni craniene, cardiace, ale sistemului nervos etc.

(3) **fenomene subiective** care includ: perceperea fizică a vibrațiilor, senzații de inconfort și nesiguranță, apariția de dureri și traume (în regiunea abdominală, a organelor genitale, a timpanelor și a pieptului etc.), dificultăți la respirație, instalarea unei stări generale de anxietate.

Efectele zgomotului asupra sistemului nervos se manifestă și prin insomnii, tulburări vizuale, modificări în funcționarea sistemului neurovegetativ și în sfera psihoafectivă. S-a mai constatat că prezența anumitor zgomote poate induce o stare obsesională. Simptomatologia consecutivă agresiunii sonore este caracterizată prin stări de nervozitate, hiperexcitabilitate, tahicardie, urmate de insomnii sau coșmaruri frecvente, iar modificările psihoafective constau în treceri rapide de la o stare afectivă la alta, anxietate, obnubilare sau confuzie mintală cu halucinații auditive, mai ales la persoanele care au deja o tendință spre stări paranoice.

Cele mai vătămătoare pentru organismul uman se consideră a fi vibrațiile în banda de frecvență de 4 8 Hz, iar studiile electroencefalografice au arătat ca stimularea auditivă intermitentă, mai ales la frecvențe joase, induce reacții de inhibiție și somnolență. La oscilații de circa 6 Hz apar senzații de oboseală, iar dacă solicitarea este menținută, acestea evoluează în neliniște și apoi groază, pentru ca la 7 Hz să apară pericolul atacurilor de cord sau neuroparaliziilor.

Cunoscîndu-se rezultatele menționate și faptul că, înainte de furtuni puternice au fost, uneori, înregistrate vibrații situate în domeniul 4–8 Hz, unii cercetători s-au grăbit să atribuie enigmaticele incidente din **„Triunghiul Bermudelor"** acestui fenomen numit, destul de poetic, **„glasul mării"**. Celor care nu au fost de acord cu noua ipoteză (afirmînd, pe bună dreptate, că vibrațiile se propagă numai la suprafața apei, deci avioanele nu sînt afectate) li s-a argumentat cu o altă ipoteză. Ea pornește de la constatarea că, în **„Triunghi"**, ca urmare a unui intens și permanent proces de evaporare, există o conductibilitate electrică ridicată. Interacțiunea dintre anomalia magnetică din zonă (care, după cum s-a văzut, nu este susținută de argumente valabile) și curentul electric are drept rezultat deplasarea unor cantități uriașe de apă (orizontale, verticale, circulare și în spirală) care produc infrasunete ce se propagă în aer, la înălțimi destul de mari, fără a fi absolut necesară o furtună. Se afirmă că fenomenul se accentuează în timpul anumitor poziții ale Soarelui și Lunii față de Pămînt. Atracția celor două corpuri cerești provoacă o mișcare oscilatorie a magmei ionizate, aflată la mare adîncime sub scoarța Terrei, rezultînd anomalii magnetice care interacționează cu fluxul electric din zonă.

Existența fenomenului de generare a infrasunetelor a fost dovedită de numeroase expediții științifice, dar cauza producerii sale rămîne, deocamdată, insuficient clarificată. În ceea ce privește însă ipoteza că zgomotele de joasă frecvență se află la originea tuturor incidentelor petrecute în **„Triunghi"**, sau în alte regiuni ale planetei, ea apare ca inconsistentă din cîteva motive evidente:

(1) Pentru ca echipajele traumatizate de infrasunete să-și abandoneze sau să piardă controlul navelor pe care se află, durata expunerii la vibrațiile sonore trebuie să fie suficient de lungă și mai ales menținută **tot timpul** în domeniul periculos (6–8 Hz). După cum s-a constatat însă, regimul de producere a infrasunetelor în condiții naturale este neuniform distribuit în spațiu și timp, existînd suficiente posibilități pentru ca nava sau aeronava respectivă să părăsească zona periculoasă înainte de producerea unei tragedii.

(2) Într-adevăr, infrasunetele

Hidroavionul Martin „Mariner" dispărut în 1945 într-o misiune de căutare a „Zborului 19"

influențează nefast organismul uman, dar echipajul unui avion stă în interiorul unei aeronave și nu în exteriorul ei, iar personalul de pe o navă nu se găsește tot timpul și în totalitatea sa pe puntea navei. Ca orice vibrație, și infrasunetele cedează din energie pe măsură ce străbat mediul. Deci, personalul aflat în cabine este mult mai puțin influențat, știut fiind de asemenea faptul că nu numai frecvența, dar și intensitatea zgomotului contribuie la producerea efectelor negative.

(3) **„Glasul Mării"** ar putea oferi o explicație parțială pentru cazurile de nave „fantomă" (descoperite plutind în derivă și fără echipaje), dar nu lămurește cauzele disparițiilor, aparent instantanee, a tuturor celorlalte nave și avioane. Prăbușirea unei aeronave sau naufragiul unui vas lasă fragmente de epavă, uneori chiar și supraviețuitori. Ori, în nici unul din cazurile menționate, cu excepția „vaselor fantomă", nu s-a descoperit nici cel mai mic indiciu material de pe urma tragediei.

(4) După cum se știe, vibrațiile sonore de joasă frecvență influențează nu numai organismul uman ci și celelalte ființe vii, amploarea efectelor fizice și psihice fiind invers proporțională cu dimensiunile animalului respectiv. Sînt cunoscute consecințele distructive sau paralizante pe care le au sunetele de joasă frecvență asupra micilor mamifere (șoareci, marmote, veverițe) sau păsărilor. De altfel, o practică devenită curentă în deratizarea „curată" a clădirilor sau protejarea aeroporturilor de păsări este folosirea unor puternice emițătoare de infrasunete.

În aceste condiții, surprinde faptul că, la bordul unora din navele găsite fără echipaj, rămăseseră în viață șobolani, cîini, pisici sau păsări (canari, mierle, corbi sau papagali). Din acest motiv, este dificil de imaginat o sursă de infrasunete, care ar fi putut să aibă de la început exact frecvența cea mai periculoasă pentru oameni (6–8 Hz) „sărind" peste valorile fatale micilor viețuitoare.

Se constată deci că ipoteza care implică infrasunetele în totalitatea incidentelor din **„Triunghi"** (sau alte zone) lasă și generează prea multe semne de întrebare pentru a fi un răspuns.

GAZE EMANATE DE VULCANI

O ipoteză relativ recentă și care a cunoscut o meteorică vogă în anii 1980–1982 (**„The New Scientist"**, **„Le Recherche"** și, în 1984, **„Omni"**) propunea ca explicație comună fenomenului OZN și **„Triunghiului Bermudelor"** apariția de gaze ionizate deasupra faliilor geologice și a vulcanilor. O astfel de rezolvare este reprezentativă pentru modul în care se pot eluda sau omite în mod deliberat atît raționamentele logice cît și datele cunoscute, în favoarea unor postulate lipsite de valoare teoretică și practică.

În privința fenomenului O.Z.N. s-a afirmat că acesta „se manifestă de preferință deasupra faliilor geologice și în timpul perturbațiilor meteo". Unii autori au dat publicității, în 1983–1984, o serie de articole ce susțineau că: „Masele de gaze ionizate eliberate în atmosferă de fricțiunile dintre două zone stîncoase (situate pe marginile unei falii geologice), **s-ar putea** deplasa în aer pe o traiectorie ondulatorie dînd naștere unor perturbații magnetice. Aceste pături de gaze, **s-ar putea** fragmenta în altele mai mici, conținînd radon (gaz care se degajă înaintea cutremurelor de pămînt)". După această enumerare de probabilități, autorii respectivi conchideau: „Astfel, o simplă manifestare de triboluminiscență a dat naștere legendei OZN-urilor, considerate nave extraterestre pilotate de omuleți verzi". Trebuie oare reamintit că zecile de mii de cazuri OZN **credibile** raportate în ultimele 4 decenii **NU** s-au manifestat cu predilecție deasupra faliilor tectonice și **NU** au avut numai traiectorii ondulatorii?! Pot fi explicate prin „fenomene luminiscente" obiectele zburătoare neidentificate de formă definită și consistență evident solidă, care lasă urme pe sol, sînt înregistrate radar, au viteze de 2000–10000 km/h în atmosferă, aterizează lîngă așezări umane sau sînt întîlnite în spațiul cosmic!?

În fața protestului și argumentelor unor cercetători binecunoscuți prin seriozitatea lor (cum ar fi Claude Poher sau J. Allen Hynek), ipoteza a fost repede abandonată, fiind transformată, ad-hoc, într-o inedită explicație a fenomenelor din **„Triunghiul Bermudelor"**.

Astfel, considerîndu-se că în urma activității unor vulcani submarini, bulele de gaz degajate (dielectricul) se ridică spre suprafață frecîndu-se de apa mării (conductorul) și dau naștere unui cîmp electromagnetic,

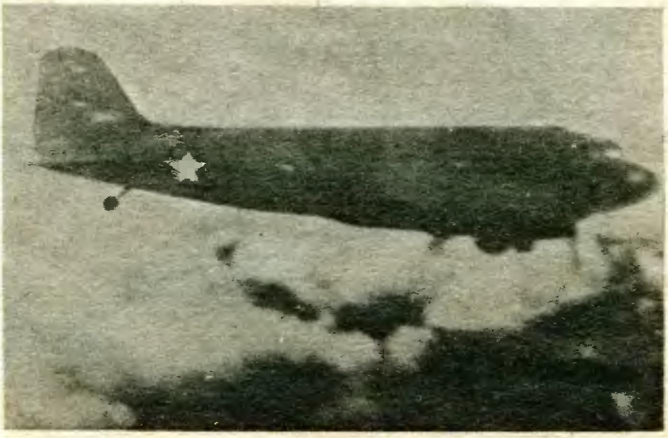

Avionul Dakota DC3 dispărut în 1948

s-a afirmat că aceasta ar fi cauza dereglării busolelor și ceasurilor. Mai mult, pornind de la relatarea unui mecanic de navă, J.L. Berthois, apărută în 1983 în ziarul **„Ouest France“**, s-a „creat“ o surprinzătoare și ciudată explicație a catastrofelor navelor din **„Triunghi“.** Aflat la bordul unei vedete de aprovizionare, mecanicul francez a observat cum, în largul coastelor Gabonului, marea a căpătat brusc o culoare albă, iar vasul s-a scufundat în apă cu aproximativ 50 de centimetri. Echipajul a folosit întreaga putere a motoarelor pentru a reuși să iasă din zona afectată de straniul fenomen (estimată la aproape 15 km în diametru) constatînd că, o dată ajuns în ape „normale“, vasul a revenit imediat la pescajul inițial. Cercetătorii francezi au considerat că la originea întîmplării s-au aflat gazele emanate de un vulcan submarin sau dintr-o falie a Mării Dorsale Atlantice. Într-adevăr, în largul coastei occidentale africane, există o activitate vulcanică moderată, putînd apărea scurgeri de lavă sau gaze sulfuroase, iar acidul sulfuric conținut de magma fierbinte, s-ar disocia la contactul cu apa oceanului în ioni negativi, producînd anhidridă sulfuroasă și hidrogen. Or, după cum se știe, flotabilitatea navelor scade în apa gazoasă (fără a fi însă anulată).

Dar, în **„Triunghiul Bermudelor“** nu există activitate vulcanică submarină, singurul vulcan din zonă fiind stins de mult, iar supravegherea prin satelit și observațiile navelor oceanografice confirma lipsa oricăror emisii de gaze. Este curios faptul că, fără a ține seama de această realitate, unii autori au preluat ipoteza, afirmînd că apa lăptoasă observată în **„Triunghi“** de nenumărate ori (menționări ale acestui fenomen întîlnindu-se începînd cu jurnalul lui Cristofor Columb și ajungînd la cele ale navei **„Glomar Challanger“** sau misiunii **„Apollo 12“**) ar fi rezultatul unei activități vulcanice. Ipoteza susține că, la apariția bruscă a unei astfel de zone maritime, echipajele navelor au intrat în panică, aruncîndu-se în mare sau părăsind vasele (care pierduseră din flotabilitate) la bordul ambarcațiunilor de salvare. La încetarea fenomenului, navele au revenit la linia de plutire, pornind în derivă ca „vase fantomă“.

O astfel de explicație prezintă însă numeroase lacune. Astfel, datorită unei psihologii caracteristice, lesne de înțeles după ani de zile petrecuți pe apă, marinarii nu își abandonează cu ușurință navele. În prezența unui fenomen ca cel descris anterior ar fi procedat așa cum au declarat toți cei care au trecut printr-o experiență similară (inclusiv Berthois): forțînd motoarele pentru a obține viteza maximă și a părăsi cît mai repede zona. Este greu de presupus că echipajele, observînd că un vas cu pescajul de cîțiva metri se scufundă cu cîțiva zeci de centimetri, ar fi preferat să se aventureze în bărcile de salvare, ale căror copastii nu se înalță deasupra apei decît cu 30–80 cm. Propulsate doar de vîsle sau de motoare mici, astfel de ambarcațiuni ar fi fost prea lente și, avînd o flotabilitate deja redusă, s-ar fi scufundat rapid. Cu atît mai ilogică apare ideea de a se arunca într-o apă atît de înspăimîntătoare, unor marinari care întîlnesc acest fenomen pentru prima oară!

Afirmația că hidrogenul degajat și respirat de oameni le-a cauzat acestora o „confuzie mintală“, care i-a determinat să nu mai poată judeca normal, este tot atît de inconsistentă. După cum se știe, pentru a putea lupta contra unor eventuale incendii la bord, toate navele au fost prevăzute, încă din 1932, cu măști de gaze pentru întreg echipajul. În același timp, hidrogenul sau orice alt gaz cu efecte dăunătoare, ar fi acționat în mod inegal asupra oamenilor aflați pe navă, în funcție de rezistența fiecărui organism și de locul unde se afla respectivul marinar în timpul fenomenului (pe punte, în cabină, în cală etc.). Este imposibil de admis că, dintr-un echipaj de cîțiva zeci de mateloți, nu au putut rămîne măcar jumătate cu mintea destul de limpede pentru a-și pune echipamentul de protecție și a-i salva pe ceilalți.

În sfîrșit, ipoteza menționată nu ține seama de mărturiile celor care au trecut printr-un astfel de incident și au declarat că, singura lor preocupare a fost să iasă cît mai repede din zonă. Practic, nu a existat nici măcar un singur caz în care să fi fost menționat un marinar dornic să sară în apa lăptoasă. Cum poate fi admisă această explicație pentru **întreg** contextul fenomenelor din **„Triunghi“** dacă ea nu poate fi acceptată nici pentru justificarea cazurilor de „nave fantomă“, nici pentru disparițiile celorlalte vase?!

Desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

TREI MATERIALE VOR REVOLUȚIONA TEHNICA

PETRU SONEA

De cele mai multe ori anticipația vizează mașini, aparate, tehnologii sau produse noi care schimbă fundamental concepția oamenilor despre acestea, cu implicații în viața socială ce incită la reflecție.

Dar toate aceste realizări noi nu pot fi obținute fără progresul corespunzător al materialelor folosite, deși acestea constituie rareori obiectul anticipațiilor.

Este suficient să ne gîndim la implicațiile pe care le-au avut asupra întregii noastre vieți sociale materiale ca: betonul, polimerii sintetici, semiconductoarele, antibioticile, insecticidele, oțelul inoxidabil, ca să citez numai cîteva materiale foarte cunoscute. Ele au intrat în componența unui foarte mare număr de construcții, mașini, aparate, medicamente, calculatoare, tehnologii etc. care ne-au schimbat modul de viață în cîteva decenii și care constituie ceea ce numim azi civilizația secolului al XX-lea.

În cele ce urmează mă voi referi la trei materiale foarte utilizate în construcția tuturor echipamentelor electrice numite: dielectrice (izolatoare), conductoare și materiale magnetice. Performanțele acestor materiale exprimate prin permitivitatea dielectrică relativă (ε_r) pentru dielectrice, rezistivitatea electrică (ρ) pentru conductoare și permeabilitatea magnetică relativă (μ_r) pentru materiale magnetice, au progresat foarte puțin de-a lungul timpului. Ca urmare, cu materialele existente azi se pot construi numai condensatoare de valori mici, improprii pentru stocarea energiei; în conductoare pierderile de energie sînt foarte mari, atît la transportul energiei, cît și la construcția mașinilor electrice, la care, adăugînd și performanțele magnetice modeste ale oțelului electrotehnic actual, înțelegem de ce construcțiile de echipamente electrice sînt grele și voluminoase.

Luînd, de exemplu, materialele izolatoare, cu tot progresul realizat de polimerii sintetici și de materialele ceramice, permitivitatea dielectrică relativă, se menține la nivel scăzut (cca. 10 la cele mai bune). Adăugînd că și alți parametri caracteristici ai dialectricilor se mențin la valori modeste, aceștia limitează și mai mult posibilitatea de a construi condensatoare, care să poată fi folosite la stocarea energiei. Este adevărat că în anumite joncțiuni ale unor semiconductoare s-au găsit valori mari ale permitivității (10^4—10^5), dar și aceste valori de excepție nu pot fi utilizate decît pentru construcția condensatoarelor de tensiune foarte scăzută (6-12 V), improprii și ele pentru stocarea energiei, știind că energia stocată într-un condensator este proporțională cu pătratul tensiunii.

Pentru fixarea ideilor privitor la anumite ordine de mărime ale permitivității dielectrice să folosim un exemplu la îndemîna tuturor. Să presupunem că intenționăm să stocăm într-un condensator energia a 40 l benzină, cît este capacitatea medie a unui rezervor de autoturism. Echivalentul energetic, cu randament 100%, este de cca. 500 kWh. Condensatorului, care ar stoca această energie, i-ar trebui o capacitate de 2 000 F la o tensiune de 1500 V. Or, cu materialele existente, la tensiunea aceasta și la volumul limitat al unui rezervor de benzină, condensatorul ar avea în cel mai bun caz 200 μF, adică ar fi de 10^7 ori mai mic decît cel necesar.

Imaginîndu-ne, cu titlu de anticipație, că prin tehnologii necunoscute azi se vor realiza materiale dielectrice cu o permitivitate dielectrică (ε_r) = 10^8—10^9 și cu ceilalți parametri care vor permite funcționarea condensatoarelor fără pierderi, la tensiuni de 1500 V, sau mai mari, vom putea construi condensatoare avînd capacitatea de ordinul miilor de Farad. Astfel de condensatoare, la gabarite relativ mici (al unui rezervor de benzină), ar putea stoca o energie de 500 kWh, sau chiar mai mult, suficientă pentru deplasarea unui automobil electric pe distanță de 1000 km.

Pentru extragerea temporizată a energiei din condensator se va putea folosi tehnica actuală a impulsurilor, pusă la dispoziție de electronica de putere și folosită în prezent la reglarea turației mașinilor electrice. Un astfel de automobil ar deveni competitiv cu unul echivalent, dar echipat cu motor termic, avînd și avantajele nete ale mașinilor electrice: pornire sigură, silențiozitate, nepoluare, variația vitezei în limite largi, frînare cu recuperare de energie, frînă de motor pînă la oprire, randament ridicat etc. De fapt, nu construcția automobilului electric a frînat aplicarea lui la scară industrială, ci modul său de alimentare prin acumulatoare electrochimice. După cum se știe stocarea electrochimică a energiei se obține cu mijloace grele și voluminoase, care nu oferă nici pe departe autonomia automobilului echipat cu motor termic. De aceea, metoda alimentării cu acumulatoare este aplicată la scară redusă, acolo unde autonomia nu este principalul parametru: electrocare, mașini de stivuit, mașini pentru servicii interne etc.

O altă posibilitate de stocare a energiei este în cîmpul magnetic. Un calcul sumar arată că energia de 500 kWh, luată ca referință, poate fi obținută cu o bobină fără pierderi de cca. 2000 H și parcursă de un curent

de 1500 A. Construirea acestei bobine presupune două materiale azi necunoscute: unul supraconductor la temperatura ambiantă (300°K) și un material magnetic cu proprietăți speciale.

Fenomenul supraconductibilității este cunoscut dar nu la temperatură ambiantă ci la temperaturi criogenice (4,2°K). Electromagnetul care stochează această energie nu se poate construi cu supraconductoare criogenice, din mai multe motive: dimensiunile și greutatea bobinei ar fi foarte mari (numai de 1,5–2 ori mai mici decît ale unei bobine construită cu materialele clasice folosite criogenic. Instalația criogenică necesită multă energie și este nesigură (o pană în instalația de refrigerare ar conduce la descărcarea bruscă a energiei și ar putea deteriora bobina).

Pe de altă parte, miezul de fier al bobinei la temperatură joasă nu ar avea calități magnetice deosebite, ci numai electrice, adică i-ar crește conductivitatea, cu consecințe defavorabile asupra pierderilor în fier, prin curenți turbionari (Foucault) produși la încărcarea bobinei cu energie și la extragerea ei din cîmpul magnetic. Stocarea energiei în cîmpul magnetic presupune deci materiale noi necunoscute azi. Pentru o bobină cu dimensiuni mici și greutate redusă, comparabilă cu un rezervor de benzină, amintit mai înainte, conductivitatea noului material ar trebui să crească de la $0{,}6 \cdot 10^{8}$ $(\Omega m)^{-1}$, cît are cel mai bun conductor, argintul, la 300 K, la 10^{15}–10^{16} $(\Omega m)^{-1}$, adică de 10^{7}–10^{8} ori, un veritabil amplificator de conductivitate.

Materialul magnetic cu proprietăți speciale va trebui să dispună de o conductivitate mică, așa cum s-a arătat, pentru a nu produce pierderi de energie prin curenți turbionari, dar în același timp trebuie să aibă o permeabilitate de 10^{8}–10^{10}, adică de 10^{5}–10^{7} ori mai mare decît oțelul electrotehnic actual, permeabilitate care trebuie să o aibă și la inducții mari, deci practic un material cu proprietăți liniare.

Procedeul folosit azi de micșorare substanțială a conductivității miezurilor magnetice este divizarea fină a fierului (pulbere de fier) și amestecarea lui cu materiale neconductive. Materialul obținut se numește ferită. Feritele moi au de obicei și permeabilitate mare, dar numai la inducții slabe, necorespunzătoare scopului urmărit. Deci, calitativ este nevoie de un material nou, necunoscut.

Desigur, cercetătorii se pot gîndi și la o bobină fără miez magnetic, așa cum se procedează azi la obținerea cîmpului magnetic de excitație la mașinile electrice construite cu supraconductoare criogenice, dar dimensiunile bobinei ar rezulta prea mari, incompatibile cu un mijloc de transport ca automobilul.

Am ales intenționat stocarea energiei ca exemplu pentru ilustrarea aportului celor trei materiale la progresul tehnicii, deoarece se știe că azi energia electromagnetică trebuie consumată în momentul producerii. Cele trei materiale ar oferi o șansă de stocare ieftină, cu randament bun și cu nenumărate aplicații.

Dar, pe lîngă aceasta, existența celor trei materiale ar provoca o revoluție tehnologică în construcția de mașini electrice, transformatoare, transportul și distribuția energiei electromagnetice etc. Mașinile electrice și-ar putea reduce dimensiunile și greutatea de 10–20 ori, cu consecințe asupra performanțelor tehnice: evoluția puterii specifice de la 0,8–1,2 kW/kg, cît au în prezent cele mai perfecționate mașini, la 8–12 kW/kg, iar la transformatoare de la 3–4 kW/kg la 15–20 kW/kg. Creșterea puterii specifice conduce la creșterea puterii pe unitate, permițînd construcția de mașini puternice la dimensiuni reduse, adaptate la cele mai variate mijloace de transport. Tot ca o consecință a creșterii puterii specifice vor putea fi reduse diametrele rotoarelor mașinilor electrice, ceea ce le-ar micșora inerția, pe de-o parte, iar pe de alta le-ar reduce vibrațiile axului. Astfel se vor obține mașini silențioase cu turații mult crescute, 25 000–50 000 rot/min., care ar contribui și mai mult numai prin acest element, turația, la reducerea gabaritelor. Creșterea turației mijloacelor de acționare presupune reconsiderarea tuturor mecanismelor reductoare cu roți dințate sau discuri de fricțiune, iar variația turației mecanismului executor ar fi obținută aproape exclusiv prin variația turației motorului electric. Mijloacele de variație a turației la mașini electrice la cuplu constant, sau putere constantă, sînt oferite încă de pe acum în limite largi prin tehnica actuală, dar fără îndoială că și această tehnică va fi reconsiderată și adaptată noilor aplicații.

Nu știm cît de utopică este anticiparea aceasta, și nici cît de departe este timpul cînd aceste materiale vor intra în procesele tehnologice, dar știm că performanțele mașinilor electrice, ale transportului economic de energie electrică și ale stocării energiei sînt ținute în loc de mai bine de 100 de ani, practic de la descoperirea aplicațiilor electro-magnetismului, din cauza acestor trei materiale.

Care ar fi căile de obținere a acestora? Nu știm. Nici măcar apelînd la cele mai îndrăznețe ipoteze. Poate similar unor materiale de sinteză aplicînd cuceririle fizicii solidului, sau în urma unor tehnologii noi la temperaturi și presiuni inaccesibile pe Terra, sau sub forma unor amplificatoare de permitivitate, permeabilitate sau conductivitate, analoge amplificatoarelor de lumină, existente în fizică de mai multe decenii sau prin alte tehnici încă necunoscute? Cine știe!

Cert este însă că tehnica le așteaptă și în lipsa lor recurge la paleative, cum ar fi crioconductibilitatea, bună și ea într-o anumită etapă, așa cum erau tuburile electronice sau cele cu vapori de mercur, în urmă cu două-cinci decenii.

Dar o adevărată revoluție tehnică în domeniile arătate, presupune materiale noi, cu parametri calitativ superiori, obținuți fără consum de energie, sau cu un consum infim, comparabil cu trecerea de la tuburi electronice la semiconductoare. Numai atunci saltul calitativ, mult așteptat, se va înfăptui și revoluția tehnologică, produsă prin aplicarea pe scară largă a acestor materiale, va genera modificări în civilizația actuală.

IMAGO MUNDI
UN PUNCT DE VEDERE

Interviu cu
prof. dr. ANDREAS RESCH,
director al Institutului pentru Ştiinţe de Frontieră IMAGO MUNDI, cu ocazia Congresului Imago Mundi din 1981

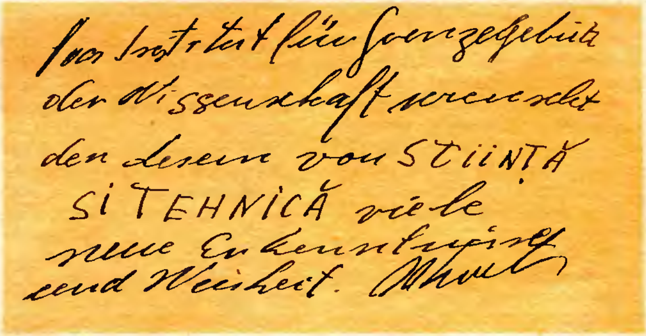

– Cît de adevărată este imaginea de pe afişul Congresului, dr. Resch?

– Acum, astăzi, e foarte adevărată. Omul iese din structura cu puţine dimensiuni a Universului pe care pînă acum îl cunoştea, pentru a privi înafară, în ceea ce de fapt este Universul. Dincolo de ceea ce percep cele 5 simţuri ale noastre şi aparatele ajutătoare, organizarea materiei care ne înconjoară este infinit complexă şi încă puţin cunoscută.

– Ce înseamnă Imago Mundi?

– O asociaţie internaţională a oamenilor de ştiinţă pentru integrarea de arii şi domenii noi în cercetarea ştiinţifică, cu scopul de a lărgi posibilitatea de percepţie, de a ne mări lumea. Favorizează cercetarea interdisciplinară şi este deschisă tuturor – Doctorilor Honoris Causa, dar şi amatorilor. Primul congres IMAGO MUNDI a avut loc în 1966, acum sîntem la al VIII-lea, afluenţa o puteţi vedea şi singur, avem şi un Institut pentru ştiinţe de frontieră, chiar şi o editură – Resch Verlag –, care tipăreşte adesea lucrările participanţilor.

– Acceptă uşor lumea ştiinţei aceste cercetări pe domenii nebulos definite?

– Din ce în ce mai uşor. Universităţile, mai ales, par interesate de fenomen. Savanţii de carieră, este drept, se feresc – de pildă, în controversata problemă a „healer"-ilor (vindecătorilor **n.a.**) nu putem conta pe suportul lor, am avut dificultăţi o dată cu testarea unui astfel de specialist, pentru simplul motiv că respectivul nu avea formaţie ştiinţifică superioară (!).

– Ce credeţi despre participarea specialiştilor români la acest congres?

– Am fost încîntat de ideile expuse de reprezentanţii români – mai ales pentru că ei încearcă să investigheze structuri noi şi legi structurale ale naturii încă necunoscute. Este un drum de mare viitor, de mare ajutor medicinei şi imaginii pe care ne-o facem noi despre natură. Cercetările româneşti în domeniile electronografiei şi convertografiei vin, categoric, cu lucruri absolut originale, activitatea organismelor vii, privită electric, electrostatic, deschide noi perspective ştiinţei. Problema este: tehnica va putea pătrunde tot mai adînc în abisurile viului, acolo unde îl cercetează, caută?

Va mai trece timp, cred, pînă cînd rezultatele cercetărilor româneşti se vor impune în ştiinţa lumii, ocupînd locul pe care par să-l merite...

– Ce lucruri noi, ce aspecte spectaculoase vor prezenta descoperirile ştiinţifice ale anilor următori, dr. Resch?

– Lucruri noi, nu ştiu dacă este bine spus aşa, nu lucruri noi ne va aduce ştiinţa viitoare. Ultima sută de ani ne-a adus probleme multe, le-am rezolvat, adesea, prost şi cred că mai degrabă acum vom încerca să le îndreptăm... Aşa că, pentru anii viitori, eu socot că nou va fi mai ales unghiul sub care vom privi natura: în loc **să luptăm împotriva ei încercînd să o invingem, îi vom pătrunde tainele, colaborînd cu ea.**

AL. MIRONOV

CÎMPURI DE FORȚĂ HIPERSPAȚIU

ISAAC ASIMOV

Fiecare particulă subatomică dă naștere la unul sau mai multe din cele patru tipuri de cîmpuri (influențe). Acestea sînt cîmpul gravitațional, electromagnetic, weale nuclear și strong nuclear. Fiecare se răspîndește, începînd de la sursa de origine, ca un „cîmp" care, în teorie, umple întreg universul. Cîmpuri similare, formate dintr-un număr mare de particule, pot adiționa influențele lor separate, pentru a produce cîmpuri rezultante, înspăimîntător de intense. Astfel, cîmpul gravitațional este de departe cel mai slab din cele patru; dar cîmpul gravitațional al Soarelui, corp alcătuit dintr-un număr enorm de particule, este apreciabil. Două particule aflate în interiorul unui asemenea cîmp pot fi făcute să se miște una spre alta sau în sensuri contrare, în funcție de natura particulelor și a cîmpului, de accelerația particulelor. Asemenea accelerații sînt de obicei interpretate ca fiind cauzate de forțe, deci vorbim de **cîmpuri de forță.** În acest sens ele există cu adevărat. Totuși, cîmpurile de forță pe care le cunoaștem au întotdeauna substrat material, neexistînd în absența materiei. În povestirile S.F., pe de altă parte, este deseori folositor să imaginezi construcții (conceperea) unor cîmpuri de forță puternice, fără suport material. Asemenea „cîmpuri de forță imateriale" sînt un procedeu S.F. obișnuit, dar nu au nici o bază în știința pe care o cunoaștem azi.

„Hiperspațiu" este un alt procedeu S.F.; s-a intenționat să se ajungă în apropierea barierei „viteza luminii". Pentru a vedea cum este conceput, imaginați-vă o foaie de hîrtie mare, pe care se găsesc două puncte la o distanță de 1,80 m. Apoi gîndiți-vă la un melc care se deplasează foarte încet, cu viteza de 0,3 m/h. În mod evident, îi vor fi necesare 6 h pentru a călători de la un punct la altul. Dar să considerăm că arcuim bidimensionala foaie de hîrtie de-a lungul unei a treia dimensiuni, așa încît să aducem cele două puncte foarte aproape unul de altul. Dacă sînt acum despărțite doar de 1/10 din distanță și dacă melcul poate traversa, într-un mod oarecare, golul de aer dintre capetele hîrtiei, curbate unul spre celălalt, el poate ajunge de la un punct la altul doar într-o jumătate de minut. Acum, prin analogie: dacă două stele sînt la 50 a.l. distanță una de alta, atunci unei nave spațiale mergînd cu V maximă, aceea a luminii, îi vor trebui 50 de ani pentru a parcurge distanța dintre stele. Aceasta creează multe complicații și scriitorii S.F. au văzut că pot simplifica „intriga" foarte mult, dacă pretind că structura în fond tridimensională a spațiului poate fi arcuită de-a lungul unei a patra dimensiuni spațiale, așa încît stelele să fie separate doar de o mică breșă. Nava traversează în acest caz breșa, mergînd de la o stea la alta într-un timp foarte scurt.

Matematicienii obișnuiesc să vorbească despre obiecte cu patru dimensiuni, referindu-se la obiectele analoage tridimensionale, cărora le adaugă prefixul „hiper", provenit din greacă și care înseamnă „deasupra", „peste" sau „dincolo de". Un obiect a cărui suprafață este egal depărtată de centru, în toate cele patru dimensiuni, este o „hipersferă". În mod similar putem avea un „hipercub", un „hipertetraedru", un „hiperelipsoid". Utilizînd această convenție putem vorbi despre breșa dintre stele aparținînd celei de-a patra dimensiuni ca despre „hiperspațiu". Dar oricît de obișnuit (normal) poate fi „hiperspațiul" scriitorilor S.F. în știința pe care o cunoaștem, nici o probă nu demonstrează că hiperspațiul există ca atare nu doar ca abstracțiune matematică.

Traducerea: dr. ADRIAN CAȚĂR

B.I.T.

AVIAȚIA ANTICHITĂȚII

GHEORGHE N. POPESCU

Ideea unei aviații antice nu este nouă. Ea a fost adeseori, și va fi și în continuare, contestată sau, cel puțin, privită cu serioase rezerve. Nesiguranța, demnă de luat în seamă, se datorează atît puținătății surselor documentare sigure cît și sincretismului dintre real și imaginar. Fenomenul este explicabil prin obiectivele și mobilurile social-politice ale epocilor respective. Iată, deci, cîteva aspecte care impun anumite limite oricărei cercetări critice în domeniu.

Putem vorbi de o aviație antică sau de o antichitate a aviației? Pentru a preciza, vom arăta că ne referim la antichitate atît în sensul de periodizare istorică, cît și la acela de vechi (lat.-antiquus), de etapă în evoluția unei discipline, aici aviatice.

În vremea legendelor zborul era apanajul zeilor primordiali. În ciclurile mitologice Avesta, Olimp, Edda, Hezar-Efsane sau cel creștin, de exemplu, se călătorea pe nori, cu ființe fabuloase, cu aripi, dar și cu vehicule zburătoare fantastice. Incașii vorbeau de „omul zburător" Ayar-Katsi, tribul tauloipang (Chili de nord-est) conserva legenda lui Maitschaulé sau a „celui înaripat care aduce porumb", indienii crik (Canada) aveau mitul omului purtat în zbor de goeland (o specie de pescăruș), tradițiile baganda din regiunea Lacului Victoria și a Africii de est istorisesc de Kibago „războinicul cu aripi"...

Din această rapidă și fragmentară trecere în revistă, nu putem omite legenda „săgeții" lui Abaris, o frumoasă legendă elenă care privește direct istoria străveche a strămoșilor noștri.

Drept recunoștință, pentru că fusese celebrat prin imnuri alese, zeul Apollo a oferit cadou hiperboreanului Abaris săgeata sa de aur, cu care participase, alături de olimpieni, la înfrîngerea cronizilor. Ca discipol apolinic, Abaris **survola** ținuturi, mări, munți și locuri necălcate încă de picior de om. Într-o vreme, pe care Diodor din Sicilia o apreciază cu 4000 de ani înainte de el, Abaris a făcut chiar turul globului terestru!

De notat că în această legendă apare pentru prima dată ideea utilizării pentru zbor a unui vehicul autopropulsat.

Alte legende și mituri, mai mult sau mai puțin fanteziste, din care transpar note credibile.

În cadrul jocurilor apolinice din Insula Leucade (Marea Ionică), unora dintre participanți li se atașau aripi ca de pasăre, iar cu coarde solide dar lejere li se atașau păsări vii, după care erau împinși din înălțimea falezelor spre apele mării. Oameni și păsări, înfrățiți într-un zbor sinucigaș, ajungeau de cele mai multe ori teferi la baza falezelor.

Să se fi aflat, oare, aceste

FOTO 1

ritualuri, la originea legendei despre zborul lui Dedal și al lui Icar? Oricum ar fi, această legendă reprezintă cea mai veche „amintire" a unui zbor efectuat de om cu propriile sale forțe, cu un „aparat" fabricat de el.

În „Burak", creație a lui Allah, care i-a permis lui Mahomed să facă drumul dus-întors într-o noapte pentru a aduce de la Ierusalim la Ka'ba lumina eternă din Templul lui Solomon, comentatorii sînt înclinați să vadă mai mult decît o parabolă și mai puțin decît un fals, o forță motrică!

După cum menționează Seutoniu și Juvenal, în anul 67 e.n. Simon Magicianul, gelos pe „minunile" hristice, încearcă în incinta Circului din Roma și în prezența lui Nero un zbor planat, dar ratează și moare.

Așa se face că hangarele aerodromurilor mitologice sînt pline de vehicule stranii: aparate uimitoare venite din cer, atelaje de păsări vii și mecanice, haine de zbor pe care să le ridice magia. Poate fi considerat Etana primul constructor de baloane cu aer cald? Ar fi putut exista un vehicul în genul rachetei pe care să-l asimilăm cu „săgeata" lui Apollo și cu „Burak-ul" lui Allah? S-au făcut „zboruri de încercare" cu ajutorul unor atelaje de păsări?

Menționările par credibile. Dar, pentru moment, ele rămîn și pe mai departe întrebări la care nu se poate încă răspunde. Curios lucru, atunci cînd sînt implicați „muritori de rînd", descrierile devin mai concrete, elementul tehnic este pregnant. Amintiți-vă doar de succesiunea orizonturilor și a cro-

FOTO 2

maticii cerului în mitul zborului babilonianului Etana.

Precursorii. Practica zborului prin mijloace mecanice pare să fi fost cunoscută încă vechilor civilizații, ipoteză care, în ciuda limitelor sale, se constituie ca o introducere la ceea ce noi, cei de azi, nu mai putem ignora: omul aspira spre înălțimi încă din antichitate, dar evoluția acestei ascensiuni a fost mai mult și înainte de toate o problemă de natură tehnică și socială și mai puțin de imaginație sau de creativitate!

Zonele de cultură chineză și indiană abundă în descrieri pe tema aviației. La curtea împăratului Shun (2258–2208 î.e.n.) s-a construit un aparat de zburat care avea prevăzute la bord... parașute. Împăratul Cheng Tang (1766 î.e.n.) ordonă constructorului Ki-Kung-Shi să proiecteze un „car zburător". După testare, prototipul și planurile sînt distruse pentru a se păstra secretul. Chu-Yunan (sec. III î.e.n.) descrie zborul unui „car de jad" din Deșertul Gobi pînă în Munții Kun-Lun și face referiri la comportarea navei în zbor cît și la tehnicile de recunoaștere aeriană. Epopeile indiene Mahabharata și Ramayana descriu vimane care se deplasau scoțînd „sunete melodioase", survoluri la mari înălțimi, manevre tip VTOL. În Paciantra este descrisă construcția unui... dirijabil cu aer cald. Cronica Manusa-Samara Sutradhara descrie construcția de aeronave, ca și instrucțiuni de pilotaj.

Se zbura pe timpul Egiptului antic? Cel puțin așa pare să sugereze „pasărea" sculptată în lemn de sicomor descoperită la Sakkarah într-un mormînt datînd din sec. III e.n. Aceasta prezintă un profil aerodinamic, o coadă în derivă, pe verticală (!) și este construită din piese detașabile. După dr Khalil Messiha, respectiva „pasăre" nu pare decît macheta unor posibile planoare care se înălțau pe cerul Egiptului acum aproape 2 000 de ani!

Din aceeași epocă se păstrează atestarea documentară a legendarului aparat de zbor construit de Archytas, unul dintre primele aparate care s-a ridicat grație forței ascensionale a aerului cald.

Căutări. În Evul Mediu gotic și renascentist, istoria aviației se împletește cu cea a automatelor de tradiție alexandrină, bizantină și arabă. Tratatele epocii pledează pentru demonstrarea ipotezei unei aviații incipiente care aproape că s-a stins din lipsa unei forțe motrice adecvate navigației aeriene.

Primul zbor planat posterior epocii romanice a fost, se pare, cel efectuat de Abas ben Firnas, doctor și astronom din Cordoba care, către anul 880 e.n., și-a fabricat aripi acoperite cu pene de pasăre, cu care a făcut încercări de coborîre planată de pe înălțimea unei coline.

„Historiae Regum Britanniae" întocmită de cronicarul Fabian menționează demonstrațiile de zbor în fața supușilor efectuate de Bladub, al zecelea rege al Angliei și tatăl lui Lear.

„Gesta Requm Anglorum" (449–1126) reține zborul mecanicianului Oliver de Malmesbury. În „History of Britain", Milton spunea că Oliver avea aripi de pasăre plasate sub abdomen.

În timpul vizitei din 1161 a sultanului Kilidch Arslan I la împăratul bizantin Manuel Comnen I, „un sarazin a prezentat o experiență de zbor" pe hipodromul din Constantinopole.

Roger Bacon în „Misterele artei și științele naturii" (1250) nota: „Mai întîi vă voi vorbi despre minunatele opere ale artei și ale naturii. Apoi le voi descrie cauzele și formele. În aceasta nu există nici o magie, deoarece magia este inferioară acestor lucruri și ar fi nedemn să o faci. Se pot fabrica trăsuri fără cai care merg cu o viteză colosală, mașini navigabile pentru călătorii submarine, pe mări și pe fluvii... și mașini zburătoare. Un om, așezat la mijloc, învîrtește un motor care face ca aripile artificiale să bată aerul întocmai ca o pasăre în zbor... Aceste lucruri au fost concepute cu mult timp în urmă și se pot face chiar și în timpurile noastre, afară poate doar de mașina zburătoare".

Mașina zburătoare „baconiană" nu a fost construită, deoarece problema forței motrice adecvate navigației aeriene a ajuns insurmontabilă. Dar, pe drumul deschis de experimentalism, inginerii epocii se vor îndrepta mai ales spre aplicațiile militare ale rachetei, de exemplu Konrad Kyeser („Belifortis"), Giovanii Fontana („Theatrum Machinarum"), Leonardo da Vinci („Codex Atlanticus") sau Conrad Haas (Mss. Varia II. 374)

B.I.T.

Maşinile zburătoare vor fi numai ocazional abordate. Preocupările în această direcţie vor avea caracter de ipoteze gîndite, dar nu şi realizate, aceasta chiar dacă, în unele cazuri, ar fi putut fi realizabile.

Un exemplu concludent, Leonardo da Vinci. Desenele sale ne arată limpede o parașută şi un helicopter, despre care nu este sigur că le-ar fi construit, dar studiile sale asupra zborului păsărilor ne dovedesc aspiraţia sa icariană. După Charles Gibbs-Smith, „întreaga concepţie vinciană în domeniul zborului nu a fost decît un vis generat de strania viziune a disperării datorită lipsei unei surse de energie cum ar fi benzina, electricitatea sau motorul cu ardere internă". Aşa se face că imaginea omului în zbor, a „minunii care va umple de admiraţie întregul Univers" (da Vinci) va rămîne pe mai departe un deziderat pînă la apariţia unor premise viabile.

Premisa s-a numit Bartolomeó Laurenco de Gusmâo. Născut la Santos-Brazilia, în 1685, vine de tînăr la Lisabona pentru a studia matematica şi ştiinţele naturale, intrînd în ordinul iezuiţilor. În 1709 se face cunoscut printr-o petiţie adresată regelui Joao al V-lea în care afirma că a inventat o maşină zburătoare cu care putea străbate pînă la 1 200 km într-o zi. O dată planul acceptat, Gusmâo construieşte „Passarola" şi, în prezenţa regelui, se desprinde de pămînt cu aeronava sa.

Deşi unii cercetători, ca J. Duhem sau Graffigny, consideră că Gusmâo descoperise (noi am spune, re-descoperise) aerostatul cu aer cald, prezentarea maşinii sale zburătoare lasă să se înţeleagă un zbor dirijat şi nu unul pasiv! Era prevăzută „Passarola" cu sistem de propulsie – elice sau, de ce nu, de tip rachetă – abil mascate de „penajul" nefuncţional cu care era împodobită? Gravurile de epocă nu arată, ca element de sustentaţie, o structură de tip balon ci, mai degrabă, una în formă de prelată *(Foto 1)*. Deci, şi în acest caz, trebuie să ne obişnuim cu un secret pierdut? A fost Gusmâo premisa ratată a aviaţiei medievale?

Totuşi, istoria mergea înainte... Ne aflăm într-un secol cînd lumea se îndrepta cu paşi repezi către prima revoluţie industrială.

Aşa se face că, tot în acel an, 1709 (ciudat, nu?), apare la Viena o broşură cu un titlu semnificativ: „Reproducerea unei nave aeriene străine sau arta de a zbura", unde se relatează că preoţi străini, venind de la Lisabona (!) cu o maşină zburătoare, după ce au trecut pe lîngă Lună, au cauzat prin zborul lor mare tumult printre pămînteni.

Epigonii. În următorii ani seria de relatări „autentice" şi descrieri de nave aeriene vin să sublinieze, din nou, ecoul realizării lui Gusmâo.

E.C. Kindermann publică în anul 1744 „Călătoria rapidă cu aeronava către regiunile superioare", iar după alţi cîţiva ani un „Tratat – rămas în manuscris – despre Natura înconjurătoare" în care se spune că asemenea nave pot ajunge pînă la Jupiter.

La 18 şi 20 octombrie 1751 „Gazette de Voss" (Berlin) reia subiectul maşinii zburătoare, completîndu-l cu multe detalii fanteziste.

Joseph Gallien, preot dominican, profesor de filozofie şi teologie la Universitatea din Avignon, dorind să construiască o replică a biblicei „Arcă a lui Noe", publică în 1755 „Arta de a naviga în aer, amuzament fizic şi geometric, precedată de un memoriu asupra naturii şi formării grindinei". Deşi luată în rîs de contemporani (aveau şi motiv!), fiind considerată „delir de imaginaţie", după doi ani publică o a doua ediţie, lucru extrem de rar în epocă, mai ales pentru cărţile catalogate drept „ştiinţifice".

1771. „Hande Spenersche Zeitung" din Berlin publica la mica publicitate oferta canonicului A.M. Desforges pentru crearea unei societăţi construcctoare de nave aeriene. În anul următor, ziarul anunţa că abatele nostru a făcut un prim zbor de încercare cu o navă zburătoare.

În replică, se manifestă şi scepticii. Astfel, într-o gravură de la sfîrşitul secolului al XVII-lea şi care poartă un subtitlu semnificativ, „Rîsetele lui Democrit" *(Foto 2)*, se relatează figurativ tristul sfîrşit al epigonilor lui Gusmâo. Abderitul din gravură era îndreptăţit să conteste viitorul unei aviaţii speculative, de vreme ce încă se mai susţinea „pe bază de probe" zborul din 1670 al „vaporului aerian" proiectat de iezuitul francez Fran-

(Continuare în pag. 39)

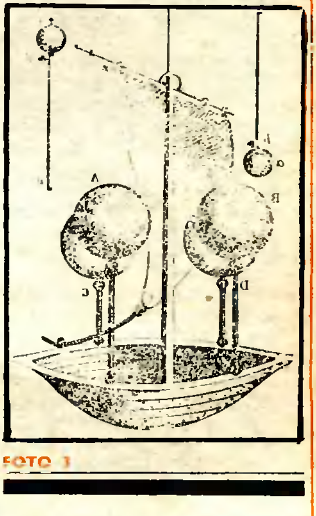

FOTO 1

B.I.T.

ENIGME MEREU ACTUALE

CONSTANTIN COZMIUC

DIN NOU DESPRE ATLANTIDA

De la „Kritias", dialogul lui Platon în care este descrisă Atlantida şi pînă în zilele noastre, numărul cărţilor consacrate atlanţilor atinge dimensiuni considerabile, problema existenţei continentului rămînînd însă la fel de neelucidată ca şi acum două mii de ani.

Se spune că Heinrich Schliemann (1822–1890) ar fi murit asasinat din motive obscure, legate de unele descoperiri referitoare la Atlantida.

Nepotul său, Paul Schliemann publică în 1912 în „The New York American" un articol intitulat pompos: „Cum am regăsit Atlantida, sursa tuturor civilizaţiilor" în care povesteşte despre o serie de descoperiri fabuloase ale unchiului său şi încheie arătînd faptul că el continuă cercetările. „Unchiul Henri" ar fi descoperit în Troia monezi pe care ar fi fost scris în feniciană „REGELE CRONOS AL ATLANTIDEI", iar preţioasele dovezi e de la sine înţeles că au dispărut.

Monezi dintr-un metal alb, necunoscut, au mai fost semnalate, dar dificultatea apare la prezentarea lor.

Robert Charroux arată în „Archives des autres mondes" că metalul alb, posibil legendarul oricalc este semnalat şi la Tihmanaku unde s-au găsit unele vase confecţionate dintr-o compoziţie inedită de platină, cupru şi alte metale.

Cît despre nepotul celebrului Schliemann, el dispare de pe scena ştiinţei fără a aduce nici o dovadă şi făcîndu-ne să ne amintim că şi celebrul său unchi este învinuit că ar fi falsificat tezaurul lui Priam, învinuire făcută de către cercetătorul scoţian David A. Traill într-un articol din revista britanică „Antiquity" citat de „Magazin istoric" nr. 5 din 1984 la pag. 24, sub un titlu ce se aplică şi unchiului şi nepotului: „Schliemann un impostor?"

Localizarea Atlantidei este de asemenea subiectul a numeroase dispute (O. Densuşianu situa Atlantida pe teritoriul ţării noastre), două localizări fiind demne de a fi luate în consideraţie, cea clasică, în Oceanul Atlantic şi în Marea Egee.

Christas Mavrothalassitis, unul din cei mai renumiţi scafandri din Mediterană, îi povesteşte lui Robert Charronx („Le livre du mysterieux inconu") o suită de întîmplări greu de crezut părînd desprinse din paginile unui roman de anticipaţie, dar de a căror realitate el este convins.

Tatăl lui Mavrothalassitis ar fi participat, în calitate de proprietar al unei firme de scufundători, la o expediţie într-una din insulele greceşti. Unul din scufundători, Zalakhos, revine îngrozit la suprafaţă povestind că sub apă a văzut „ceva ca un foc", nisipul îi ardea mîna şi sub apă „parcă ar exista radiaţii".

Neîncrezător, tatăl se scufundă şi revine cu o bucată mare de metal iradiant care strălucea cînd albastru închis, cînd albastru deschis. Intre timp lui Zalakhos i se face rău, acuză arsuri pe tot corpul şi în scurt timp moare. Noaptea, trupul scafandrului, culcat pe punte, radiază o lumină fosforescentă şi străluceşte auriu. Temîndu-se, echipajul aruncă trupul în mare.

Metalul preţios este vîndut unui chimist din Bordeaux, iar după această aventură tatăl lui Mavrothalassitis rămîne cu degetele membrelor umflate. Un medic îi spune în 1921 că probabil a suferit o arsură **de la ceva mai puternic decît radiul.**

Insula Symi, în apele căreia s-au petrecut aceste incredibile întîmplări, ar fi fost sediul, după relatările scafandrului, multor dispariţii de acest gen. Metalul, bineînţeles, a fost asimilat cu enigmaticul „oricalc" din Atlantida.

Pe această insulă s-ar fi găsit baterii electrice din argilă. Un ţăran ar fi găsit o mică vază închisă în care, după zgomot, s-ar fi aflat un lichid. Omul probabil a spart vaza, curios să vadă ce este înăuntru, şi locuitorii au auzit bubuitul unei explozii nemaipomenite. Bietul om a dispărut fără urme, iar în locul respectiv s-a format o gaură adîncă în pămînt, din care o vreme se ridica un gheizer.

Întîmplările senzaţionale au însă toate un punct comun: lipsa celei mai mici probe materiale care ar putea atesta măcar în parte relatarea. În buna tradiţie a romanelor de anticipaţie din „epoca de aur", proba materială este pierdută pe drum, relatarea este prea veche pentru a mai găsi martori şi dacă la locul indicat nu se

B.I.T.

găsește nimic este din cauza ghinionului.

Dacă ni se cere să luăm o atitudine în fața unor asemenea relatări în mod normal sintem în impas. Neavînd nici o probă este firesc să respingem relatarea, dar rămîne întotdeauna un sîmbure de îndoială: „dar dacă..."

MISIUNE EXTRATERESTRĂ EȘUATĂ?

La 7 iulie 1948, ora 14,29, în apropierea orașului Loredo (Texas) un obiect ciudat se zdrobește de sol. La 12 ore după cădere încă mai fumegă și este reperat de US Air Force, ramura armatei americane blamată de adepții OZN pentru că ar ascunde publicului cazurile relevante de OZN-uri aterizate sau eșuate.

Căderea a fost urmată de o explozie ce a distrus carcasa, iar ceea ce a mai rămas a căzut pradă focului. Specialiștii și-au început măsurătorile constatînd lipsa oricărui sistem de propulsie și estimînd dimensiunile la 8 m înălțime și 27 m diametru.

Printre bucățile de metal calcinat apare, spre surpriza cercetătorilor, corpul unei creaturi arse, cu capul mai mare decît al unui om, cu ochii distruși de foc, dispuși ca pentru o vedere la 180°.

Resturile au ajuns la Loredo, iar corpul creaturii încărcat într-un elicopter este dus, probabil, la baza White Sands din Noul Mexic.

Nu este singurul caz de căderi misterioase. În perioada aceea, americanii testau rachetele V2 capturate în timpul războiului și erau în curs de a-și construi primele lor rachete. S-au făcut mai multe încercări cu maimuțe și între 1945–1948 au fost semnalate circa 6 căderi similare.

Talia redusă a creaturii carbonizate găsită la Loredo, 863 mm, duce imediat la ideea unui animal de experiență, maimuțe Rhesus sau Urangutan. Maimuțele folosite de americani erau într-adevăr Rhesus, dar aveau talia de maximum 650 mm și coadă. Creatura nu avea!

S-a replicat că formele geometrice sînt comune pe Pămînt, deci nu este extraterestră. Nimic însă nu împiedică legile geometriei să se aplice pretutindeni în univers și eventualii extratereștri să fie antropomorfi.

Analizele au fost dificile din cauza faptului că torsul creaturii a fost distrus în cădere, totuși s-a constatat faptul că ea avea unghii. Concluzia oficială a fost că obiectul este o rachetă V2 prăbușită, cu animal de experiență la bord.

Însă raza de acțiune a rachetelor V2 este de 400 km și între White Sands, cea mai apropiată bază de lansare, și locul căderii sînt 1 600 km, de patru ori mai mult. Nu știu însă dacă s-a considerat și eventualitatea unor unghiuri neobișnuite de lansare...

Nu este însă singurul caz tulbure în acest domeniu. În aprilie 1897, într-un ziar american, se anunța că o navă extraterestră în formă de țigară de foi s-a lovit de o moară de vînt din orașul Aurora (Texas). O creatură extraterestră a fost înmormîntată în cimitirul orașului...

90 de ani mai tîrziu, cazul este dezgropat și sute de turiști sosesc la Aurora, pentru a căuta corpul extraterestrului, sporind încasările hotelurilor și restaurantelor. Spre dezamăgirea lor, afacerea s-a dovedit a fi o glumă cu efect întîrziat.

Supraviețuitorul unei farfurii zburătoare accidentate, prezentat de o fotografie publicată în 1950 în ziarul vest-german „Wiesbadener Tageblatt", un hominind cu un singur picior, ce se deplasa țopăind, s-a dovedit a fi fiul fotoreporterului care regizase întreaga afacere de 1 aprilie.

O farfurie zburătoare avariată cade în Spitzbergen și în afara acestei știri nu se mai aude nimic despre ea.

Din păcate, majoritatea cazurilor de farfurii zburătoare avariate, la o cercetare mai atentă, se dovedesc a fi mistificări spre dezamăgirea celor ce se văd nevoiți să amîne mereu certitudinea existenței unor făpturi inteligente extraterestre. Imensele eforturi de contactare radio nu au dat rezultate certe.

Dar dacă undeva, în noianul de cazuri, zace unul adevărat?

IMAGINAȚIA CA MEDICAMENT

Este cunoscut în lumea medicală de astăzi efectul de „placebo" care pune sub semnul întrebării eficacitatea **reală** a unui medicament. Un bolnav căruia i se ofera o pilulă dintr-un praf oarecare, fără acțiune biologică, spunîndu-i-se că este medicamentul „X" resimte în majoritatea cazurilor efectul curativ al medicamentului, ca și cum pilula inactivă s-ar fi transformat în medicament.

Alexei Suvorin citează un caz similar în care însă lipsește pînă și „medicamentul" inactiv. După afirmația sa, dr. A. Mary, profesor la „L'Ecole des Hautes Etudes" ar fi semnalat în 1925 cazul unei femei operate de cancer intestinal. Doctorii, sesizînd lipsa oricărei șanse de vindecare, renunță la orice

intervenţie, închid la loc incizia şi-i spun femeii, cînd şi-a revenit după anestezie, că este vindecată şi că operaţia a reuşit pe deplin, pentru a o scuti de suferinţe psihice alături de cele fizice.

În ciuda aşteptărilor, total lipsite de optimism, femeia moare după opt ani, din cu totul alte cauze, ca şi cum, luînd de bună afirmaţia medicilor, s-ar fi vindecat în ciuda bolii necruţătoare de care suferea.

Aici se pare că s-au declanşat aceleaşi mecanisme ca şi în cazul efectului placebo; convingerea conştientului despre un anume efect se transmite inconştientului care produce toate modificările organice necesare pentru a realiza efectul de care este convins conştientul, un anume efect curativ sau vindecarea propriu-zisă, stimulînd toate mecanismele de apărare naturală ale omului.

Aceste mecanisme de apărare pot fi stimulate şi în mod conştient, pe căi oarecum ocolite e drept, dar, se pare, cu o mare eficacitate. În volumul său „Qu'est que la suggestologie?" (Touluse 1980), Jean Lerède citează o afirmaţie a lui Jung în acest sens: „Experienţa practică a dovedit că conştientizarea de către bolnav a conţinutului patogen sau a proceselor psihice etiologice constituie un factor de vindecare de o eficacitate mult mai considerabilă decît sugestia". Este chiar opusul tehnicii sugestive.

Afirmaţia se pare că s-a tradus într-o tehnică de luptă cu boala, numită „tehnica vizualizării", desprinsă parcă din paginile unei nuvele de anticipaţie a lui Norman Spinrad: „Îngerii cancerului". Hitey H. Ward arată că dr. Carl Simonton din Forth Warth, Texas (S.U.A.), ar fi realizat în 1973 această tehnică, cu rezultate spectaculoase, punîndu-şi bolnavii să-şi imagineze celulele albe ca pe nişte cow-boy ce atacă... celulele canceroase.

Manuela Pompas în „Siamo tutti sensitivi" (1983, Milano) îşi exprimă convingerea că majoritatea bolilor au cauze psihice, explicînd astfel acţiunea psihicului asupra maladiei. Tratamentele sugerate de autoarea italiană seamănă în linii mari cu cel citat mai sus, implicînd „vizualizarea" corpului, a organelor sale şi influenţarea pur mentală a stării de sănătate prin tehnici de autosugestie inspirate din cunoscuta „METODA COVEE".

„Nimic nu-i nou sub soare" însă, cu mii de ani în urmă, pe meleagurile noastre Deceneu propăvăduia afirmaţiile lui Zamolxis după care nu se poate trata eficient o boală fizică fără a trata şi psihicul. Medicina psihosomatică este dovada redescoperirii astăzi a unor adevăruri antice.

Cît priveşte mecanismele intime de acţiune a mentalului asupra maladiei, ele rămîn în bună parte **încă** necunoscute. Un teritoriu situat la graniţele ştiinţei, pe cale de a fi anexat...

(Urmare din pag. 36)

cesco de Lana. Acesta, bazat pe cercetările lui Torricelli şi ale lui von Guericke, imaginează şi propune Regelui Soare (Louis al XIV-lea) un... „vapor zburător", a cărui ridicare era obţinută de o imaginară forţă ascensională creată de patru sfere vidate, în timp ce pentru propulsie se propuneau, cu aerul cel mai serios din lume, vîslele şi velatura! *(Foto 3)*

Sfîrşitul, care nu este decît un nou început. Evenimentele se precipită. Clapham Common descoperă, în 1766, un gaz a cărui greutate specifică în raport cu a aerului este de 0,06949 – hidrogenul! Henry Cavendish pune bazele ştiinţifice ale realizării principiilor aerostatice. Joseph Priestley îşi publică în 1777 cercetările privind hidrogenul. Dr. Black, profesor la Edinburg, vorbeşte la cursurile sale de forţa ascensională a gazului numit hidrogen. În sfîrşit, fizicianul italian Cavallo, rezident în Anglia, descoperă utilizarea practică a forţei ascensionale a hidrogenului. În memoriul adresat la 20 iunie 1782 Academiei Regale din Londra, el descrie experienţele sale cu baloane umplute cu hidrogen care transportau, în nacele ataşate, diferite animale.

Este **epoca „liniei drepte"**, dar şi a sfîrşitului aviaţiei antichităţii sau a antichităţii aviaţiei – depinde ce variantă preferaţi.

Primul zbor al fraţilor Montgolfier (23 august 1783) nu va fi decît „cîntecul de lebădă" al străvechii idei a lui Etana (probabil) sau a lui Archytas (sigur) şi pe care constructorii de automate o vor aplica fără vreun adaos de creativitate. Singulară ca realizare, dar nevalorificată, rămîne poate doar „Passarola" lui Gusmão.

Ca o concluzie a acestui început de drum către stele, rămîn mereu de referinţa cele afirmate de un dicton grecesc aparţinînd şcolii filozofice naturiste: „Istoria ştiinţei sau a unei ramuri a ei este povestea fără de sfîrşit a luptei dintre îndrăzneala căutării şi căutarea îndrăznelii".

B.I.T.

IPOTEZA PLANETELOR NEPERECHE

MIHAI E. ŞERBAN

Extratereştrii ne-au invadat. Se află printre noi!

Desigur, întregul cadru al acestui avertisment nu este de natură a stîrni panică. Nu are rost să ne temem: ridicînd ochii de pe aceste rînduri, nu vom vedea nici cărăbuşi, nici viermi, cu atît mai puţin păianjeni înzestraţi cu raţiune. Invazia este de o factură cu mult mai paşnică: deocamdată, extratereştrii au pătruns în gîndurile noastre, problema posibilei lor existenţe devenind o preocupare de seamă a civilizaţiei contemporane. O astfel de afirmaţie este susţinută de succesul total al simpaticului E.T., creat de către Steven Spielberg, care a devenit rapid un bun cultural de circulaţie curentă.

Lipsa informaţiilor concrete, de natură obiectivă, lasă destul loc abordărilor speculative, în care poziţia antropocentristă are un cuvînt foarte greu de spus. Chiar şi straniul E.T. la care făceam referire, cu aspectul său de broască ţestoasă despuiată de carapace, are o înfăţişare tipic umană. Sau, pentru a fi mai precişi, trebuie să spunem că există aici, ca în majoritatea cazurilor, o funcţionalitate similară cu cea a fiinţei umane, trăsăturile spectaculoase fiind de obicei realizate prin adăugarea unor elemente anatomice de inspiraţie zoomorfă: aripi, antene, tentacule sau ciocuri, sau prin dezvoltarea grotescă a diferitelor membre sau organe umane.

Să fie oare extratereştrii doar nişte caricaturi hidoase ale fiinţei umane, sau se cuvine să blamăm din nou omul pentru trufaşa sa ignoranţă? Să fie oare Terra cea mai fecundă matrice a vieţii, creatoare a unei game complete de forme de viaţă, în afara căreia nu mai poate exista nimic?

De la această întrebare pleacă întregul nostru raţionament. Unul dintre postulatele exobiologiei, inspirat direct din ideile fundamentale ale biologiei, este că fiecare formă de viaţă este rezultatul concret al condiţiilor de mediu care i-au dat naştere şi în care a evoluat. Dacă bunul simţ ne îndeamnă să acceptăm acest postulat, tot el ne întinde şi o capcană, căci mulţi dintre noi, gîndindu-se la o altă planetă, şi-o vor închipui la parametri tereştri.

Desigur, în infinitele retorte ale Universului pot lua naştere planete cu masa şi dimensiunile Terrei. Totuşi, probabilitatea unui astfel de eveniment este destul de mică, după cum demonstrează programul ACCRETE, condus de către Carl Sagan. Indicînd unui calculator electronic parametrii nebuloasei protostelare şi simulînd un proces acreţionar, au rezultat posibile configuraţii de sisteme planetare – nici unul însă identic cu cel pe care îl cunoaştem.

Chiar dacă infima probabilitate despre care vorbeam se împlineşte, asupra planetei îngemănate cu Terra acţionează o gamă largă de factori, începînd cu alcătuirea specifică a nebuloasei planetare şi terminînd cu influenţele pe care le exercită asupra sa restul planetelor şi steaua centrală. Chiar dacă Terra–2 are şi ea o mişcare complexă pe orbită (revoluţie, rotaţie, precesie, polodie, nutaţie etc.), este suficientă o mică variaţie a parametrilor orbitei pentru ca pe suprafaţa ei să ia naştere condiţii de viaţă cu totul aparte. Astfel, o formă pronunţat eliptică a orbitei ar aduce după sine diferenţe de-a dreptul dramatice între anotimpurile opuse, ceea ce ar cere din partea fiinţelor vii un efort de adaptare mult mărit.

Pe o astfel de planetă, iernile ar fi deosebit de riguroase, întreaga emisferă cuprinsă de iarnă înregistrînd temperaturi pe care Terra–1 le cunoaşte numai la extremităţile polare. În aceste condiţii, este greu de a susţine cu tărie posibilitatea apariţiei unor fiinţe superioare, a căror existenţă implică un consum ridicat de energie şi fac necesară păstrarea unui ritm ridicat de activitate pe parcursul întregului an.

Extinzînd discuţia dincolo de problema orbitei planetare, vom putea intui faptul că, indiferent de posibilele similitudini geomorfologice, destinul fiecărei planete este unic (cel puţin, la scară ga-

B.I.T.

lactică). În aceasta direcţie, destinul planetei noastre este exemplar, ea participînd la o impresionantă călătorie galactică împreună cu întregul sistem solar. În data de 3 ianuarie, Terra s-a aflat **din nou** în acel punct al orbitei sale, care se află la cea mai mare apropiere de Soare. Dar în anul scurs planeta noastră s-a mişcat cu întregul nostru sistem solar înspre constelaţia Hercule, mişcare desfăşurată cu viteza constantă de 20 km/s, pe o traiectorie eliptică cu diametrul mediu de 297 milioane km şi pasul de 625 milioane km. În felul acesta, la data de 3 ianuarie 1985 Terra s-a aflat la 625 milioane km depărtare de locul unde era la data de 3 ianuarie 1984.

În acelaşi timp, Terra participă la impresionanta mişcare de rotaţie pe care Calea Lactee o întreprinde în jurul propriei axe. Viteza unghiulară cu care se mişcă sistemul nostru planetar este de 220 km/s, adică aproape 800 000 km/oră. Intervalul de timp în care galaxia efectuează o rotaţie completă a fost numită an galactic, cu toate că durata sa nu a putut fi determinată (observaţiile noastre astronomice, să nu uităm, datează de cel mult o secundă galactică!).

Supunîndu-se unor legi fizice ineluctabile (cum ar fi legea a doua a lui Keppler), Terra înregistrează pe complexa sa traiectorie cosmică variaţii de viteză care pot atinge valori de ±90 km/s, fapt care determină variaţia masei planetare şi apariţia de tensiuni interne care intensifică orogeneza şi vulcanismul. De asemenea, Terra mai înregistrează şi influenţa unor sisteme stelare pe care restructurarea drastică a morfologiei galactice le aduce în preajma sa, precum şi influenţa traversării unor nori galactici.

Şi, pentru a introduce şi mai mult enigmatic în destinul planetei noastre, să amintim şi faptul că participă, împreună cu sistemul solar şi cu Calea Lactee, la mişcările complexe din cadrul grupului local de galaxii, precum şi la evoluţia dinamică a Metagalaxiei.

Cu aceasta, să punem punct incursiunii în lumea uriaşelor procese cosmice şi să revenim în microcosmosul viu, cu intenţia de a stabili cîteva tendinţe generale ale existenţei şi evoluţiei sistemelor vii. Presupunînd că în întregul Univers observabil legile fizice sînt cele cunoscute de noi (ne referim în primul rînd la termodinamică), să vedem ce posibilităţi de rezolvare a problemei echilibrului termic cu mediul deţine un organism, în funcţie de dimensiunile sale.

Să considerăm cazul unui cub (formă rar întîlnită în lumea vie, dar perfect ilustrativă pentru demonstraţia noastră), care are o muchie cu dimensiunea **n**. Suprafaţa unei laturi şi a întregului cub variază direct proporţional cu patratul dimensiunilor liniare ale muchiei ($S=6n^2$), în timp ce volumul cubului variază direct proporţional cu cubul aceloraşi dimensiuni ($V=n \times n \times n$). Cînd **n** ia valori mici, suprafaţa conţine un număr de unităţi în plus faţă de volum (un cub cu latura de 2 cm va avea $S=6x(2x2)=24$ cm², în timp ce $V=2x2x2=$**8cm³**). Repede, însă, cele două mărimi devin egale (la n=6 cm, avem S=216 cm² şi V=216 cm³), pentru ca în continuare volumul să crească mult mai repede decît suprafaţa (la n=10 cm, avem S=600 cm² şi V=1000 cm³).

În felul acesta, raportul volum/suprafaţă cunoaşte şi el o variaţie spectaculoasă, în cele trei situaţii el avînd valorile 0,33, 1 şi 1,66. După cum este lesne de înţeles, un organism homeoterm (cu temperatură constantă) va pierde în mediu cu atît mai puţină energie cu cît unei unităţi de volum îi revine mai puţină suprafaţă – ceea ce se întîmplă în cazul organismelor cu dimensiuni liniare impunătoare. Pigmeii lumii homeoterme au probleme deosebite din cauza pierderilor de energie, fapt care face necesară intensificarea metabolismului. În timp ce omul are în medie 70 de bătăi de inimă pe minut, inima şoarecelui se zbate efectiv într-un ritm de 650 bătăi pe minut. Cel mai dezavantajat animal este, din acest punct de vedere, gingaşa pasăre colibri, al cărei metabolism intens o obligă să petreacă întreaga zi în căutarea hranei, în timpul nopţii asigurîndu-şi supravieţuirea printr-un fel aparte de... hibernare.

La polul opus se află giganţii, care au un raport volum/suprafaţă foarte conve-

B.I.T.

nabil, dar care suferă din cauza unor alte principii fizice. Volumul înseamnă masă, deci şi greutate. Dacă presupunem că un cub cu latura de 10 cm este alcătuit dintr-o substanţă cu masa de 2 kg/dm³, avem o presiune pe suprafaţa de sprijin de 20 g/cm². Dacă mărim de 10 ori dimensiunile corpului, atunci avem o presiune de 80 g/cm², ceea ce este o majorare sensibilă.

Dar să renunţăm la această exemplificare matematică şi să luăm în considerare o fiinţă umană cu greutatea de 80 kg, cu o suprafaţă a tălpilor de 420 cm², ceea ce înseamnă o presiune de 0,19 kg/cm². Cititorii trecuţi de prima tinereţe pot să-şi amintească de un interesant serial de aventuri (ştiinţifico-?) fantastice: „Planeta giganţilor", a cărui întreagă acţiune era brodată în jurul poposirii accidentale a unui grup de pămînteni pe o planetă locuită de giganţi. Aceştia erau întru totul asemănători oamenilor, doar atît că erau de exact 12 ori mai mari.

Un astfel de gigant ar fi trebuit să aibă suprafaţa tălpilor de 60 000 cm² - adică peste 6 m²! Dar şi greutatea uriaşului lor corp, de peste 20 de metri înălţime, ar fi trebuit să atingă exact 138 240 kg - adică peste 138 de tone. Un calcul simplu ne arată că presiunea la nivelul tălpilor atinge remarcabila valoare de 22,8 kg/cm², ceea ce nu numai că pune sub semnul întrebării motilitatea unui astfel de organism, ci ne face să fim chiar sceptici asupra posibilităţilor sale de supravieţuire (la primul pas al unui astfel de uriaş, oasele sale s-ar frînge ca nişte beţişoare).

Întîlnirea cu piticii şi cu giganţii va rămîne oare pentru totdeauna între paginile sclipitoare ale „Călătoriilor lui Gulliver"? În lumina celor prezentate mai sus, s-ar părea că aşa este - deci, va trebui să privim cu scepticism posibilitatea existenţei unor microorganisme, sau fiinţe pluricelulare de mici dimensiuni, înzestrate cu raţiune. Iar dacă ni se va replica că într-un climat deosebit de cald metabolismul ar putea fi redus la parametri umani, trebuie să arătăm că ar fi imposibilă coordonarea activităţilor întregului corp şi realizarea activităţii raţionale într-un organ de tipul creierului, dar cu greutatea de 1-2 grame (deci, cu numai cîteva milioane de neuroni în alcătuire).

Pe o planetă cu gravitaţie scăzută pare posibilă apariţia unor fiinţe mai mari decît omul (pe Marte, de exemplu, majorarea taliei umane ar putea atinge pînă la 15%), dar o astfel de planetă are probleme deosebite în păstrarea atmosferei, care se scurge încetul cu încetul în spaţiul cosmic. Şi, în orice caz, nu considerăm că o fiinţă greoaie ca un elefant (care nu poate depăşi un şanţ mai lat decît distanţa dintre picioare) ar putea parcurge cu destulă viteză lungul drum al evoluţiei spre raţiune. Desigur, omul nu are forţa elefantului, agilitatea antilopei, nu se caţără ca o maimuţă şi nu înoată ca o vidră - dar poate să obţină rezultate notabile în toate aceste activităţi. Această „desmărginire", frumos definită de Lucian Blaga, a constituit cheia succesului omului în evoluţie. Omul n-a strălucit în nimic, dar a izbutit în toate.

Se pare că biologia ne oferă o serie de concluzii interesante în legătură cu posibilităţile existenţei vieţii superior organizate pe diverse corpuri planetare. Dar să reţinem: aceasta nu este nicidecum o pledoarie antropocentristă, din care să rezulte că singura formă posibilă pentru o fiinţă raţională este cea umanoidă. Dimpotriva, este o pledoarie în favoarea dimensiunilor medii, care să ofere raportul optim între complexitatea structurii, intensitatea metabolismului şi mobilitate.

Problema structurii şi a formelor concrete în care există viaţa raţională poate fi abordată numai în lumina datelor pe care ni le oferă astronomia şi astrofizica. După cum am afirmat la început, putem presupune că în întregul Univers cunoscut nouă nu mai există o altă planetă care să fie identică Terrei din punct de vedere al dimensiunilor şi evoluţiei.

În domeniul de intersecţie a limitărilor de mai sus, există loc destul pentru un mare număr de forme posibile de viaţă raţională (nu neapărat antropo- sau zoomorfe). Pornind de aici, se poate elabora un mare număr de scenarii, în care viaţa să fie rezultatul direct

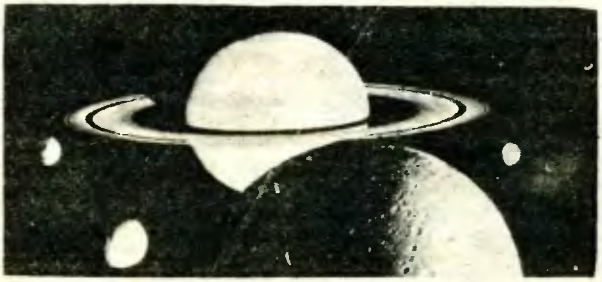

B.I.T.

al condiţiilor existente pe planeta care i-a dat naştere. Iată jaloanele unui astfel de scenariu, inspirat din datele prezentate la început:

1. Tipul galaxiei: spiralat barat

2. Localizarea sistemului planetar: treimea terminală a unuia din braţe

3. Tipul stelei centrale: clasa spectrală G, mărimea 5 (80% din luminozitatea Soarelui)

4. Tipul planetei: teluric

4.1. Dimensiune: 1,5 volume terestre

4.2. Crustă: silicaţi

4.3. Nucleu: metale grele

4.4. Atmosferă: conţinut scăzut de O_2, N_2 predominant

4.5. Raportul uscat/apă: 4/1

5. parametrii orbitei

5.1. Formă: pronunţat eliptică

5.2. Dimensiunile elipsei: D=260 mil.km, d=180 mil.km

5.3. Depărtarea maximă de steaua centrală: 195 mil.km

5.4. Apropierea maximă de steaua centrală: 65 mil.km

5.5. Durata unei revoluţii complete: 44 zile terestre

5.6. Perioada mişcării de rotaţie: 20 ore terestre

5.7. Înclinarea pe orbită: relativ mică 7°

Toate acestea formează o imagine destul de completă asupra modului în care s-a putut dezvolta viaţa pe această planetă. Pe scurt, cîteva concluzii ar fi următoarele:

– Energia primită de la steaua centrală a sistemului este moderată, mai scăzută decît cea pe care Terra o primeşte de la Soare.

– Gravitaţia este sensibil mai mare decît cea terestră, situată probabil între 1,5 şi 1,7 g.

– Se remarcă o însemnată variaţie în fluxul de energie primit de planetă, fapt datorat excentricităţii orbitei. În aceste condiţii, iarna durează aproape jumătate din an (adică, în jur de 200 de zile), fapt tradus în apariţia de temperaturi foarte joase, favorizate de lipsa uriaşelor întinderi de apă care pe Terra joacă un rol termoregulator.

În momentele apropierii de steaua centrală, planeta cunoaşte un sezon cald scurt (70–80 de zile), dar cu temperaturi maxime ridicate, care facilitează desfăşurarea fenomenelor specifice vieţii.

– Între cele două emisfere sînt diferenţe mici de temperatură în timpul diferitelor sezoane, fapt care favorizează răspîndirea vieţii în întreaga zonă ecuatorială a planetei.

În aceste condiţii, putem presupune că pe planeta imaginată de noi viaţa a apărut în condiţii în bună parte asemănătoare celor terestre (radiaţie solară, vulcanism, prezenţa apei). Dar, în evoluţia sa, viaţa a înregistrat perioade regulate de letargie, determinată de temperaturile scăzute din timpul lungului anotimp rece. De asemenea, putem presupune că viaţa a evoluat spre forme plate (datorită gravitaţiei crescute), înzestrate cu facilităţi de captare eficientă a energiei (avînd în vedere cele peste 300 de zile de sezon răcoros şi rece), dar şi cu abilităţi de protecţie împotriva radiaţiei solare (mult intensificată în perioada sezonului cald).

O fiinţă evoluată de pe o astfel de planetă ar putea să nu aibă deloc... cap. Pe Terra, mamiferele superioare îşi permit să cheltuiască aproximativ 20% din energie pentru menţinerea constantă a temperaturii capului, ceea ce ni se pare imposibil în cazul închipuit de noi. De asemenea, membrele destinate locomoţiei şi manipulării diferitelor obiecte pot fi foarte scurte şi groase, limitînd pierderile de căldură. Putem continua, foarte pe larg, acest joc al imaginaţiei (poate citiorii vor face cu plăcere acest lucru). Dar considerăm că cele expuse pînă acum sînt suficiente pentru a putea propune cîteva concluzii:

1. La nivel galactic, este imposibilă existenţa a două planete cu evoluţie similară.

2. Avînd în vedere această diferenţiere, precum şi condiţiile diferite de mediu existente pe suprafaţa diferitelor corpuri planetare, înfăţişarea fiinţelor, mai ales a celor înzestrate cu raţiune, poate fi în mod evident diferită de cea antropomorfă sau zoomorfă.

3. În ultimă instanţă, singurul punct de legătură între civilizaţia noastră şi cea creată de aceste fiinţe ar rămîne aspectul raţional al dezvoltării, problemă care necesită, în mod sigur, o abordare mai amplă şi mai nuanţată.

Şi o ultimă concluzie: sîntem oameni, dar nu sîntem măsura tuturor lucrurilor. În mod sigur, va veni o vreme în care vom fi uitat de existenţa a ceea ce astăzi numim antropocentrism.

B.I.T.

CERCETĂRI MEDICALE ÎN PERSPECTIVA MILENIULUI III

Prof. dr. COSTIN CARP

CARDIOLOGIE

Medicina – știință, meșteșug și artă la un loc – este un domeniu extrem de complex, de vast, încît la întrebarea care vor fi domeniile a căror explorare în viitor va schimba fața medicinii dar și a lumii, deoarece în ultimă instanță de om depinde viitorul acesteia, nu este ușor de răspuns.

Am reținut cinci domenii care au în genere elemente revoluționare ce s-ar declanșa prin cunoașterea în mai mare măsură a unor fenomene: **elucidarea mecanismelor contracției musculare — motorul biologic al ființei umane și al altor vietăți; cum se produc bolile genetice și modul de corectare; mecanismele intoleranței organismului față de țesuturi, organe străine și controlul acestor procese; cunoașterea proceselor ce stau la baza inteligenței umane,** model posibil pentru o **inteligență artificială;** prin ce, cum se realizează **unitatea ființei umane** sub aspect fiziologic și psihic.

Referitor la prima problemă, a contracției musculare, cercetările recente au adus date noi privind structura proteinelor cu rol de contracție, a enzimelor ce facilitează modelarea și schimbările ritmice ale acestor proteine, actină, miosină, troponină, tropomiozină, fosfolamban etc. și al rolului major al ionului de calciu în trecerea de la fenomenul electric al excitației la fenomenul mecanic al contracției. Trebuie să amintesc că profesorul Danielopolu a fost un pioner în acest domeniu, deoarece cu mulți ani înainte a studiat rolul calciului în contracția inimii și s-a gîndit, chiar a încercat să trateze insuficiența cardiacă cu această substanță. Dacă cercetările fundamentale asupra fenomenului contracției musculare vor duce la o cunoaștere aprofundată vom influența acele boli atît de frecvente ce afectează mușchiul inimii, cum sînt miopatiile, miocardiopatiile, insuficiența cardiacă, afecțiunile ce tulbură vasele și duc la hipertensiune, bolile ce tulbură contracția pereților tubului digestiv, al bronhiilor și altele. Cu siguranță că vigoarea, calitatea vieții se va păstra mult mai mulți ani în viitor și pe această cale.

Transformarea energiei biochimice în lucru mecanic exprimat prin contracția musculară este specifică organismelor biologice. Acțiunile generate de contracția musculară sînt voluntare sau involuntare și se caracterizează printr-o varietate, gradație, viteză, intensitate, promptitudine, modulare extraordinare.

Încercăm să ne imaginăm ce progrese extraordinare s-ar realiza în tehnică, în producerea unor roboți apropiați ființei umane prin cunoașterea intimă a contracției musculare.

Cum vor arăta motoarele viitorului pe principiul activității musculare este dificil de răspuns în prezent.

Genetica, știința biologică ce studiază procesele și structurile ce stau la baza transmisiei la urmași a caracteristicilor specifice speciilor a devenit o știință cu implicații extraordinar de largi, medicale, agronomice, sociale, economice și chiar politice. Prin cîteva exemple, poate cunoscute, voi arăta ce noi orizonturi s-au deschis, dar și noi probleme. În primul rînd, cercetările genetice au contribuit la cunoașterea evoluției vieții pe pămînt, la apariția formelor de viață, la dezvoltarea acestora și la apariția ființei umane.

Cunoscînd mai bine aceste aspecte, omul a fost preocupat să obțină noi specii, superioare, în domeniul vegetal și animal. Apariția de boli genetice la om a determinat cercetări intense ce le-au definit și în viitor le vor preveni, le vor corecta. Sfatul genetic oferit tinerilor căsătoriți de către medici specializați a devenit azi o realitate.

Se știe că de gene specifice este legată producerea de insulină, hormoni, enzime, la om și la animale. Introducerea acestor gene la unii microbi duce la producerea în mare cantitate și în stare pură a acestor substanțe. Apare deci o industrie, cu largi implicații economice și sociale, ce va egala poate domeniul electronicii. Cunoașterea structurilor ge-

B.I.T.

netice, a funcţiei acestora ne va permite să înţelegem cauza cancerului şi să-l tratăm eficient. Dezvoltarea geneticii poate fi calea prin care se poate realiza o calitate superioară a vieţii oamenilor, ameliorarea speciilor animale, noi plante cu noi calităţi (porumb, grîu etc.), o nouă industrie, prevenirea cancerului, îndepărtarea factorilor nocivi pentru oameni şi în primul rînd armele nucleare. Va fi o revoluţie în ştiinţele biologice şi să nu uităm poate vor apare unele pericole în posibilitatea utilizării greşite sau în scopuri dăunătoare omului a noilor cercetări. Amintesc posibilitatea producerii de noi microbi sau virusuri periculoşi pentru om, sau de noi vietăţi dăunătoare.

Strîns legat de genetică este **fenomenul de intoleranţă,** de respingere pe care-l manifestă omul şi alte fiinţe faţă de structurile altor indivizi din aceeaşi sau din altă specie. Fiecare individ are o specificitate a structurii sale genetice şi recunoaşte o prezenţă străină în organism, căutînd să o elimine, să o respingă. Acest fenomen cunoscut de mult timp a căpătat o mare actualitate prin introducerea transplantelor de organe, de rinichi, de ficat, de pancreas şi de inimă. Transplantul de cord de maimuţă s-a realizat în rare cazuri, în timp ce transplantarea cordului uman a devenit o metodă aplicată la peste 300 de bolnavi, rezultatele fiind mulţumitoare. Ne aşteptăm la o ameliorare a rezultatelor prin combaterea cu ciclosporină a fenomenului de respingere.

Cunoaşterea mecanismelor fenomenelor de intoleranţă ar deschide mari perspective înlocuirii curente a organelor bolnave, prin transplantarea unora sănătoase, preluate şi conservate un timp în aşa-zisele „bănci de organe" de la persoane decedate prin accidente sau hemoragii cerebrale.

Întrevedem ca în viitor să devină posibilă şi transplantarea altor organe, în primul rînd, a creierului. Se vor ivi în dezvoltarea acestui domeniu numeroase probleme, de etică medicală, de decizii limită, de noi legi care să reglementeze condiţiile de aplicare a transplantelor şi mai ales de continuare a cercetărilor de biologie fundamentală.

Transplantarea organelor va fi cu siguranţă o cale prin care oamenii bolnavi îşi vor prelungi viaţa şi în acelaşi timp se va realiza o cunoaştere a structurilor de care depinde specificitatea indivizilor.

Inteligenţa artificială a devenit o temă actuală atît pentru oamenii de ştiinţă cît şi pentru filozofi, care discută locul, influenţa ce o va avea în viaţa oamenilor.

Apariţia de noi generaţii de calculatoare a revoluţionat numeroase domenii ale ştiinţelor exacte şi a contribuit la dezvoltarea explozivă a acestora, prin analiză şi prin sistematizare rapidă a datelor, oferind cercetătorilor posibilităţi de cunoaştere de nerealizat în vechile condiţii. Învăţămîntul şi informaţia publicului au fost puternic influenţate de aceste instrumente. Calculatoarele au preluat gradat multe activităţi umane, de identificare a unor fenomene şi boli, de corelaţii între evenimente, de rezolvare a unor probleme pe baza unor programe, de îmbogăţire continuă a unor programe, de traducere de texte, de proiectare asistată şi chiar de compoziţii muzicale.

În ce măsură progresul realizat într-un timp relativ scurt ne permite să credem că este posibilă construirea unor calculatoare dotate cu inteligenţă, cu capacitate de creaţie este subiectul unor discuţii aprinse în lumea oamenilor de ştiinţă şi a tehnologilor. Cred că realizarea inteligenţei artificiale este condiţionată de o cunoaştere mai aprofundată a activităţilor superioare ale creierului care să constituie şi modelul complex de realizare. Procesul de gîndire, de abstractizare este atît de specific fiinţei umane şi insuficient cunoscut sub aspectul substratului neuropsihic încît este greu de acceptat posibilitatea reproducerii acestuia pe o cale artificială, pe o cale diferită, ca mecanism, decît cea biologică. Colaborarea între cercetătorii din domeniul calculatoarelor şi cei ai sistemului nervos va putea într-un viitor, greu previzibil, să ducă la cunoaşterea profundă a tuturor proceselor menţionate şi la reproducerea lor într-o maşină avînd proprietăţile inteligenţei umane. Cum va folosi omul în viitor aceste calculatoare cu inteligenţă, ce influenţă vor avea asupra condiţiilor de muncă a deciziilor sale, ce pericole vor apare printr-o utilizare abuzivă şi nu în interesul omului, al libertăţii sale este greu de întrevăzut astăzi. Înţelepciunea omului va găsi soluţii şi la aceste probleme, pe măsura apariţiei lor.

B.I.T.

CERCETĂRI MEDICALE ÎN PERSPECTIVA MILENIULUI III

Prof. dr. VLAD VOICULESCU

NEUROLOGIE

Ponderea cea mai mare a cercetărilor se deplasează spre domeniul neurobiologiei și al neurochimiei. Nu se poate aștepta un salt major în sfera aplicativă fără ani și ani de cuceriri în cîmpul cercetărilor fundamentale. Putem pronostica o dezvoltare accelerată a cunoștințelor privind fenomenele biochimice și biofizice care se petrec la nivelul celulei nervoase.

În dimensiuni microscopice, neuronul este o adevărată uzină care: a) produce energia necesară impulsului nervos; b) sintetizează neurotransmițători, enzime și, în același timp, fabrică „piesele de schimb" necesare pentru remedierea uzurii legate de funcționarea neuronului. Transmisia mesajelor de la un neuron la altul se face prin semnale chimice, neurotransmițătorii (adrenalina, dopamina, serotonina, histamina, GABA etc.) sînt specifici pentru fiecare neuron. Neurotransmițătorul vine în contact cu membrana celulei, care primește mesajul acționînd asupra unor structuri proteice – receptori ce nu răspund în mod specific decît la un anumit transmițător. Răspunsul constă în deschiderea unui canal ionic care face posibilă intrarea în celula nervoasă a unui anumit ion – NA, K, Ca, Cl – determinînd excitarea sau inhibarea acesteia.

Orice anomalie în funcția formațiilor subcelulare – mitocondri, ribozomi, lizozomi – ca și orice perturbare în sinteza sutelor de enzime, a neurotransmițătorilor sau orice dereglare în producerea și funcționarea receptorilor și a canalelor ionice se traduc printr-o tulburare neurologică sau psihică. Toate cunoștințele actuale asupra acestei fabuloase „uzine", care este neuronul, sînt considerabile, dar numărul fenomenelor necunoscute este încă foarte mare. Este sigur că deceniile viitoare vor aduce răspunsuri la o nesfîrșită serie de întrebări ca de pildă: Cum sînt reglate sinteza și eliberarea neurotransmițătorilor? Cum funcționează canalul ionic? Cum sînt sintetizați și înlocuiți receptorii? Care sînt relațiile dintre celula nervoasă și nevroglie? etc. Așteptăm importante descoperiri privind rolul neuropeptidelor, substanțe cu funcție de neurotransmițători și neuromodulatori, dintre care au fost identificați cel puțin 40 în producerea bolilor nervoase și psihice. Se cunoaște o mare varietate de proteine fosforilate – diferite ca structură de la un neuron la altul – avînd, desigur, un număr tot atît de mare de funcții a căror elucidare o putem prevedea pe curînd.

Atunci cînd e vorba de boli grave ale sistemului nervos central – ale cărui celule nu se pot regenera e mai prudent să vorbim de **prevenire** decît de **vindecare**. În acest domeniu se vor realiza mari progrese.

În bolile cerebro-vasculare, care reprezintă cea de-a 3-a cauză de mortalitate după cele cardio-vasculare și cancer, s-a înregistrat într-o serie de țări o scădere susținută a incidenței, ce se menține continuu din 1950 și pînă azi. Fenomenul a fost atribuit tratamentului mai energic al hipertensiunii arteriale prin medicamentele actuale și măsurile igieno-dietetice introduse cu ajutorul educației sanitare.

În domeniul profilaxiei accidentelor cerebro-vasculare sînt convins că viitorul ne va aduce progrese substanțiale. Deosebim o profilaxie primară care urmărește prevenirea constituirii leziunilor de arterioscleroză și o profilaxie secundară care, în condițiile unor leziuni vasculare, urmărește prevenirea accidentului cerebral. În cadrul profilaxiei primare, alături de măsurile menționate mai sus, există speranța unor posibilități mărite de tratare a hipertensiunii arteriale, în urma cercetărilor ce arată existența unui mecanism cerebral la baza acestei tulburări. Un volum important de cercetări este consacrat mecanismului de producere a leziunilor de ateroscleroză și tromboză a arterelor care irigă creierul. Se urmăresc în acest scop metabolismul grăsimilor, biologia celulelor care intră în constituția peretelui arterial, biologia trombocitelor, mecanismele coagulării sanguine. După constituirea plăcilor de aterom, care micșorează cali-

B.I.T.

brul arterelor, intervine profilaxia secundară, respectiv prevenirea accidentului cerebral. În acest sens, în viitor, ar putea fi utilizate intervențiile cu ajutorul laserului la nivelul plăcilor de aterom.

În privința tratamentului epilepsiei, așteptăm progrese importante, ca urmare a cunoașterii mai aprofundate a mecanismelor fiziopatologice ale crizei de epilepsie în care sînt implicați neurotransmițători excitatori și inhibitori, receptori, canale ionice permițînd pătrunderea în celula nervoasă a ionilor ce declanșează excitații anormale ale acesteia. Se consideră că medicamentele viitorului vor acționa asupra neurotransmițătorilor (favorizînd pe cei inhibitori) sau vor urmări blocarea unor canale ionice. Noul medicament Progabid, bazat pe acțiunea neurotransmițătorului inhibitor GABA, este un exemplu în acest sens. Desigur că aceste medicamente care nu suprimă decît accesul epileptic trebuie să fie administrate în permanență, deoarece ele nu vindecă substratul material, cerebral al bolii. Din nou apare importanța unei profilaxii, eventual a unui tratament cauzal al epilepsiei, acestea vor deveni posibile în momentul în care vom cunoaște mai bine cauzele multiple – genetice, metabolice, virotice etc. ale bolii.

Fluxul continuu de descoperiri în domeniul geneticii moleculare va influența tratamentul bolilor moștenite ale sistemului nervos. Se admite că fiecare din aceste boli se datorește absenței unei anumite enzime, consecința fiind perturbarea unor anumite procese metabolice. Se poate spera în corectarea acestora prin regimuri alimentare speciale sau prin folosirea unor medicamente. O soluție mai eficientă poate fi introducerea în organism a enzimei care lipsește. În acest scop s-au efectuat transplante de organe de la indivizi sănătoși: transplant de măduvă osoasă în mucopolizaharidoze, transplant de ficat – operație formidabilă – în degenerescența hepatolenticulară. Transplantul unor fragmente de creier se experimentează deocamdată pe animale... Se speră influențarea prin această metodă deocamdată a bolii lui Parkinson, fragmentul transplantat aducînd neurotransmițătorul care lipsește la parkinsonieni, dopamina.

Unii autori speră în influențarea bolilor genetice prin introducerea, cu ajutorul unui virus, a genei care sintetizează enzima deficientă.

Avem motive să așteptăm progrese în profilaxia și tratamentul sclerozei în plăci. Pe fondul unei predispoziții genetice, agresiunea unui virus declanșează o perturbare imunologică, responsabilă în final de apariția leziunilor nervoase. Atît în domeniul virologiei cît și în acela al imunologiei, descoperirile realizate în ultimii ani sînt de-a dreptul extraordinare. Menționez numai descoperirea unei noi categorii de virusuri, prionii, care spre deosebire de virusurile cunoscute nu conțin acizi nucleici ci sînt compuși numai din proteine. S-a dovedit că o boală a oilor, foarte asemănătoare sclerozei în plăci, se datorează unui prion. Nu este exclus ca în viitor să se demonstreze rolul unor virusuri, de tip încă necunoscut, în producerea unor boli clasice, considerate ca fiind de natură degenerativă: boala Parkinson, scleroza laterală amiotrofică, demența senilă de tip Alzheimer.

Se vor dezvolta în continuare metodele pentru urmărirea pe viu a proceselor metabolice care se petrec la nivelul creierului. Încă de pe acum, cu ajutorul rezonanței magnetice nucleare și a tomografiei computerizate cu emisie de pozitroni, se pot localiza cu precizie – în cele trei dimensiuni ale creierului – consumul de oxigen, procesele metabolice interesînd apa, fosforul etc. Acest tip de metode poate arăta cu precizie zona din creier unde se fixează și unde acționează medicamentele administrate (marcate cu izotopi radioactivi). Tehnologii din domeniul ingineriei genetice permit – cu mulți ani înainte de apariția primelor semne ale bolii – identificarea genei responsabile pentru coreea cronică. Este cert că această identificare va fi posibilă și pentru alte boli ereditare.

Calculatorul din generația a șasea – biocalculatorul – va funcționa precum creierul uman? Particularitățile care deosebesc creierul de orice calculator sînt: numărul infinit mai mare al elementelor constitutive (100 miliarde de celule și un număr de conexiuni de ordinul trilioanelor); complexitatea elementelor constitutive: fiecare din cele 100 miliarde de celule nervoase reprezintă un calculator; cantitatea incomparabil mai mare a memoriei stocate și evenimentelor trăite de creier (este vorba de experiența individului, de experiența acumulată în decursul filogenezei, experiența transmisă creierului unui om de la creierele celorlalți oameni).

Nu cred că un calculator va putea realiza toate performanțele creierului uman, pentru că nimeni nu are interes să construiască un asemenea creier artificial. Cred însă că programate pe domenii foarte restrînse, creierele artificiale ar putea egala și depăși performanțele umane, inclusiv, în rezolvarea de probleme, invenții și alte activități de creație originală.

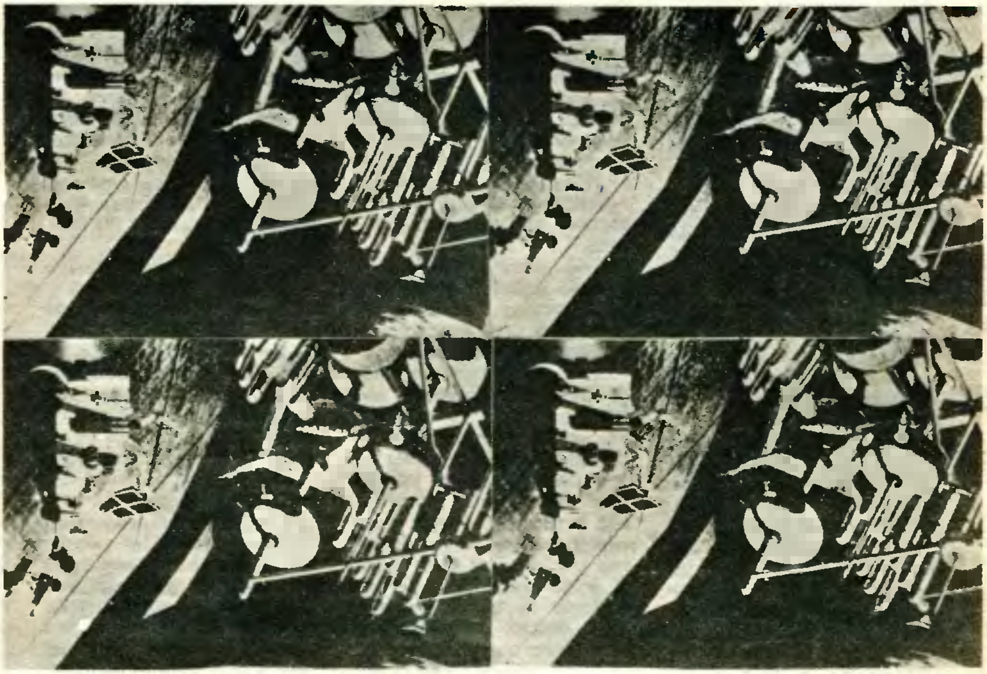

Este îndeobște cunoscut faptul că literatura autentică de anticipație se bucură, pe toate meridianele lumii, și, în particular, la noi în țară de un succes rar întîlnit. Tirajele acestui gen se epuizează rapid, iar editorii, în ultima vreme și cei din România, au înțeles să răspundă cu mai multă solicitudine la această preferință a publicului cititor. Din nefericire însă, nu tot ce apare în librării sau în reviste întrunește întotdeauna rigorile științifice și literare ce ar trebui să caracterizeze acest gen. Una din cauzele posibile ar putea consta în aceea că critica literară îi acordă o atenție minimă, considerîndu-l, probabil, un fenomen marginal. Rubrica de față a almanahului – Galaxia SF – încearcă să suplinească într-o oarecare măsură această lacună. Mulțumindu-le pe această cale tuturor celor ce au răspuns favorabil apelului nostru de a se apleca cu mai multă atenție asupra acestui gen literar, ne permitem să sperăm că sîntem doar la început de drum și că orice opinie pertinentă profesională, indiferent din partea cui ar veni, fie ea critică sau laudativă, este binevenită.

ETAJELE EPICULUI

MIHAI COMAN

Senzația pe care o ai, citind „Marele prag", este că citești o carte ce se face din mers. Nu – desigur – în sensul în care s-a vorbit, atît de mult în ultimii ani, despre „noul roman", despre gradul zero al literaturii și despre scrierea unei proze care are drept obiect propria ei scriere. Nu, pentru că Alexandru Ungureanu nu este preocupat de experimentul stilistic. Cu toate că, e necesar să subliniem, autorul nu e străin de metodele mai noi de construire a narațiunii, utilizînd (mai abil sau mai stîngaci) diverse tehnici de „bruiere" a lanțului narativ elementar, de suprapunere și împletire a timpurilor narative, de disjungere a vocilor auctoriale etc. Totuși, chiar dacă exact și corect adeseori în manipularea planurilor și pîrghiilor narațiunii, autorul nu-și face din asta un titlu de glorie și nici un țel al scrierii. Cartea sa se construiește din mers nu în planul formulei stilistice, ci în acela al conținutului povestit. Am sentimentul că autorul a descoperit, la un (anumit) moment dat, posibilitatea unei structuri epice, pe care a început s-o exploateze în continuare, țesînd restul cărții prin dezvoltarea acestei structuri. Deci, cred că această carte nu a fost premeditat gîndită așa cum apare ea în forma finită, ci a crescut „pe drum", luînd un chip, poate altul decît cel pe care-l plănuise, inițial, autorul.

Structura care subîntinde epicul din „Marele prag" este aceea a labirintului. Un labirint (ori labirintic) ce se întinde asupra timpului, spațiului și evenimentelor. Farmecul cărții derivă tocmai din exploatarea acestei structuri: personajele se regăsesc la distanțe de capitole, drumul lor se întretaie mereu, ceea ce părea terminat e doar preludiu, ceea ce ținea de trecut se proiectează în viitor ș.a.m.d. Totul stă pe **o cale** care, însă, nu e dreaptă, ci întoarsă spre sine însuși, în spirale întretăiate. Sugestia este borgesiană (ca să cităm numai genul proxim!). Dar, firește, nimic nu este nou sub soare! Meritul lui Alexandru Ungureanu este de a fi aplicat cu pricepere epică o ecuație ideală generică, creînd astfel un univers narativ interesant, pasionat, peste care nu poți trece cu ușurință și care-ți oferă, în momentele sale de reușită, tema de meditație.

Labirintul existenței eroului principal este, ca-n poveștile din India străveche, o „maya", adică o iluzie. Dar o iluzie vie, trăită, patetică, care nu exclude sufe-

rința, speranța, lupta și eșecul. În fond, eroul este un perpetuu înfrînt: el cade mereu, dintr-o probă în alta, dintr-o aventură eșuată în alta. În final, înfrînt și pierdut în labirintul „spațio-temporal", nu are decît o singură soluție – retragerea din infinitul de afară în infinitul din sine. Și, o dată cu aceasta, revelația bogăției lăuntrice: „În fond, ce mă interesează pe mine toate astea? Singurul refugiu e tot în mine, sufletul e un buncăr în stare să mă apere de orice, dacă mă voi cufunda suficient de mult în el (...) Privind înăuntrul meu iau cunoștință de existența unor spații nestandardizate, care mă sorb cu nesaț" (p. 131).

Supărătoare sînt, și în această carte S.F., excesele de limbaj și impropriet atea termenilor (de altfel, teribilismul lingvistic e boala generică a S.F.-ului actual). Marginalitatea eroului nu e cu nimic mai subliniată de formele excesive precum „n-aveam nici o cartelă chioară", sau „o hiper-viață are omul, și aia vai de capul ei" ori „măi, ofițeraș spațial" ș.a. Hibrizii stilistici n-au avut niciodată viață lungă! Dacă însă trecem peste aceste erori (de început, sperăm), cartea lui Alexandru Ungureanu ni se relevă ca un promițător debut și ca o speranță pentru S.F.-ul românesc al anului 2000.

M. GRĂMESCU

Ori de cîte ori îmi cade în mînă cîte un glosar de enigme, regăsesc stereotip, mereu și mereu, aceleași povești, preluate, cel mai adesea de autori fără nici o modificare de la unul la altul, ca rîia căpreasca. Oare Istoria Cunoașterii noastre s-a forțat mai bine de cinci mii de ani ca să dea naștere doar la șoricelul a cincisprezece-douăzeci de cazuri depășind puterea noastră de interpretare? Oare am atins deja acel nivel de cunoaștere la care **Infinita** natură nu ne mai rezervă nici o supriză?

Nu! Desigur, nu! N-ar fi dialectic. Nu e verosimil. „Minuni" se petrec și se descoperă ceas de ceas. Un om normal biologic își ține respirația douăzeci de minute, au loc catastrofe ecologice, se sintetizează viață. Realitatea este infinită în infinite sen-

suri și direcții, așa cum ne învață părinții materialismului dialectic.

Doar scolasticii „rapoartelor" se cramponează ca buldogii de cîte un caz neelucidat, întorcîndu-l plicticos de pe o parte pe alta, nemaipridídind să se minuneze de el, de parcă astfel l-ar elucida, sau de parcă ar avea un tîlc ascuns, care nouă, profanilor, ni se ascunde, și numai lor, inițiaților, li se dezvăluie printr-un mister mai ceva ca tainele eleuthine.

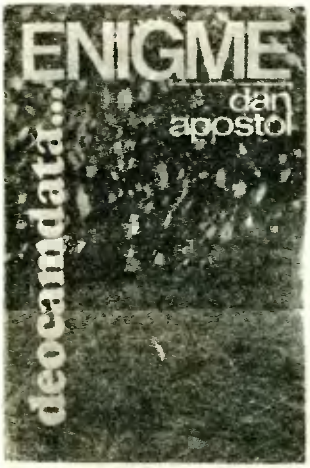

Antologiile de ne-mai-văzut și ne-mai-auzit, în mod paradoxal, sînt pleonastice unele comparativ cu celelalte, conținînd cantități infinitezimale de ne-mai-văzut și ne-mai-auzit, motiv pentru care devin, pe zi ce trece, antologii de tot-mai-anodin.

Judec situat pe această poziție, și cartea lui Dan Apostol, care mi se pare, după **Enigmatic Pămîntul** a profesorului Al. Mironov, una dintre cele mai interesante cărți din domeniu apărute în limba română, mai întîi fiindcă sînt scrise amîndouă cu indiscutabil har literar, și apoi fiindcă informațiile cuprinse în ele sînt, și cantitativ și calitativ inedite pentru cititorul român mediu.

Deși cu unele mici stîngăcii stilistice, datorate, credem, mai degrabă textelor originale după care s-a preluat materialul, **Deocamdată... Enigme** se prezintă totuși, privită în imagine de ansamblu, ca o carte scrisă cu nerv polemic, pathos și elocvență. Autorul trage demonstrația sa, destul de riguros și consecvent susținută, către ipotezele exo-biologiste de „contact permanent cu alte civilizații", ba poate chiar de „evoluție stimulată, controlată și dirijată".

Sumum de informații dintr-un anumit domeniu de larg interes public, cartea lui Dan Apostol reprezintă un punct de vedere în disputa rațiunii, punct de vedere susținut pînă la rug de cîteva mari figuri eminente ale Istoriei Culturii, de exemplu Giordano Bruno, Keppler sau Copernic, pledînd pentru „pluralitatea lumilor locuite". Împărtășind sau nu poziția autorului, nu putem să nu apreciem pozitiv munca de conspectare și îndosariere a materialului. **„Deocamdată... Enigme"** este un joc inteligent propus inteligenței.

ADRIAN ROGOZ

Ultima carte a prof. Solomon Marcus reprezintă un cumul de însușiri aparent contradictorii: ea sintetizează original, folosind o bibliografie recentă și impunătoare, un domeniu extrem de complex, interdisciplinar și încă fierbinte, rămînînd în același timp accesibilă unui larg cerc de cititori pasionați, dar cu o cultură medie; ea vehiculează atrăgător probleme ale gîndirii, matematicii și fizicii dintre cele mai dificile și profunde.

Profesor universitar de matematici, dar și membru al Uniunii Scriitorilor, avînd o prodigioasă activitate de cercetare și în publicistică, Solomon Marcus este un remarcabil ferment creativ tocmai datorită îmbinării fecunde a unor tendințe de obicei potrivnice. Personalitate „amfibie", cum în cultura românească au apărut cu o frecvență surprinzator de mare (de la Cantemir și Hasdeu pînă la Ion Barbu și Ion Țuculescu), Solomon Marcus era destinat să exploreze zonele situate la frontariile marilor domenii ale culturii (poetica matematică, pe care a creat-o, este un exemplu elocvent), dar și să studieze ceea ce cu un termen foarte vag se numește: paradoxul.

Mai ales în secolul nostru, gînditorii, savanții și artiștii au descoperit natura normală a paradoxurilor, fie ele logice (sintactice), semantice ori pragmatice, în genere ivite prin suprapunerea sau confuzia a două planuri distincte ale realității, ale gîndirii, ale limbajului, ale comportamentului.

Spre deosebire de autorii din trecut, Solomon Marcus aderă la ideea că antinomia nu este sinonimă cu paradoxul, ci un caz particular al acestuia, iar în plus identifică specia semiparadoxurilor și pe cea a semiantinomiilor. Monografie, pînă în clipa scrierii

ei, – exhaustivă, cartea profesorului Marcus, mai mult chiar decît o sinteză fenomenologică, ne oferă o perspectivă semiotică asupra domeniului cercetat.

Solomon Marcus a introdus în revista „Viața studențească" (și mă întreb dacă mai există vreundeva ceva asemănător) cîteva seriale dedicate enigmelor și aventurilor semioticii. Semn al veacului nostru de revoluție tehnico-științifică, aceste foiletoane abstracte și totuși nu lipsite de momente dramatice sînt citite de tineri cu pasiunea cu care în secolul trecut erau urmărite romanele de călătorii extraordinare. Rod al unui asemenea serial, cartea „Paradoxul", deși constituie o sinteză unică și pasionantă a domeniului, oferă totuși o desfășurare probabil prea caleidoscopică, astfel încît o nouă ediție (cea dintîi a fost mult sub necesități) ar putea structura mai strîns multitudinea deconcertantă a paradoxiilor lumii.

HUMBUG NU ESTE UN... HUMBUG!

FLORIN ZĂGĂNESCU

Anul precedent, cu ocazia unui simpozion care a fost găzduit de forurile științifice ieșene, am avut ocazia de a-l reîntîlni pe autorul lucrării „Humbug? OZN sub reflectorul științei“, proaspăt publicată de prestigioasa editură Junimea; cu această plăcută ocazie, am discutat puțin pe marginea fenomenului OZN și cum este acesta prezentat în anumite publicații, mai mult sau mai puțin de... specialitate. Mărturisesc că am purces destul de tîrziu la citirea lucrării fizicianului Virgil V. Scurtu, dar că în final mi-a făcut o deosebită plăcere, mi-a dat deplină satisfacție și pot afirma că lucrarea aceasta poate fi considerată ca un model de prezentare (pentru nespecialist și, mai ales, pentru cei dornici de informare generală), a unora din cele mai recente aspecte ale unor științe, printre care astrofizica, astronomia, optica etc.

Cred că, în ultimă istanță, cel mai mult mi-a plăcut la lucrarea tovarășului V. Scurtu, capacitatea deosebită de a reda o mare cantitate de informație, **dar numai cea utilă pentru înțelegerea problemei prezentate,** într-un volum relativ redus de pagini; iată și o confirmare, după opinia mea: lucrarea cuprinde 105 paragrafe și subparagrafe, cartea avînd 235 pagini (fără introducere, încheiere, bibliografia finală, indicele de nume). Aceasta revine la mai puțin de 2,5 pagini pentru fiecare idee principală, care conturează, de regulă, un paragraf (subparagraf). Este o metodă modernă, care însă cere o mare concentrare, consultarea unei bibliografii ample și, mai ales, discernămînt în a alege ceea ce este efectiv util cititorului, de regulă, nespecialist. Or, Virgil Scurtu este foarte bine documentat atunci cînd este vorba de fizică aplicată, de fotografie, de astronomie, de astrofizică, a studiat probleme ale biologiei

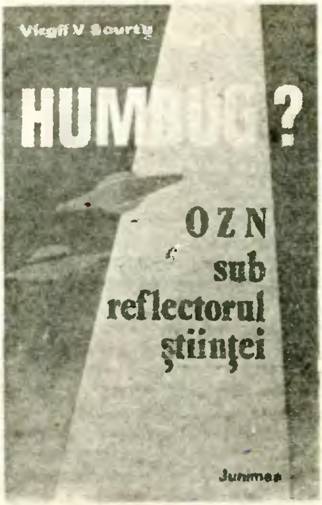

contemporane și, mai ales, citește enorm, deoarece rezultă din aproape fiecare pagină a lucrării, că a adus-o la zi chiar pe perioada de finalizare a acesteia.

Este de felicitat la lucrarea tov. Scurtu că NU a abordat problema de ansamblu lansîndu-se într-o neeficientă polemică cu sprijinitorii fenomenului OZN fără discernămînt; și aici îmi permit să felicit colectivul editurii Junimea, care a publicat, prin această lucrare, UN MANUAL de felul cum trebuie făcută propagandă ateistă privind unele din cele mai noi aspecte ale științelor în epoca sateliților, a stațiilor care ajung (pe lîngă) planetele sistemului solar (sau chiar în afara lor!), a explorării macro și microcosmosului... Fizicianul Scurtu demonstrează modest, dar foarte sigur pe el, cum trebuie analizat științific un fenomen, fie că face el însuși această analiză, sau prezintă aportul altor cercetători. Mai consider necesar să adaug pentru cititorii acestei cărți, că autorul lucrează de aproximativ două decenii în domeniul fizicii aplicate și al astronomiei, dovadă și cele aproximativ 20 de articole și comunicări științifice elaborate de domnia-sa și citate în această lucrare. Tot pentru cititori, doresc să menționez titlurile cîtorva dintre capitolele (paragrafele) care mi-au plăcut cel mai mult „Apariții cerești deosebite“, „Cîteva sfaturi pentru observatori“, „Contacte cu alte civilizații“, „Formula de la Green Bank“, „Comunicații interstelare“, „...între ipoteze, fantezie și impostură“, „Fenomenul OZN de-a lungul timpului“ etc. Pentru că, relativ recent, a trebuit să îngrijesc apariția unei traduceri – într-o prestigioasă editură bucureșteană – a unei lucrări uneori tangentă cărții colegului V. Scurtu, am citit cu atenție paragraful care privea condițiile necesare apariției vieții (în sistemul solar, apoi în cosmos...); lăsînd la o parte concluzia privind existența vieții pe Marte (!), cînd sursa mi se pare cel puțin neobișnuită pentru un prevăzător analist cum este astronomul Scurtu, am putut constata atenția care se acordă de autor planetei Venus, căreia, de fapt, îi și consacră ultimul capitol, unul din cele mai avîntate, care elimină pentru totdeauna ideea că tovarășul Scurtu ar fi un practician îngust. Subscriu integral la ideile avîntate, pentru viitorul gîndit de V. Scurtu și destinat Luceafărului, mai ales la mobilizatoarele sale cuvinte: **„...vom căuta în continuare, în Univers, alte civilizații, ceea ce este mai bine decît** (să cheltuim energia pentru pregătirea unui nou) **război“!**

* Humbug? OZN sub reflectorul științei, V.V. Scurtu, Ed. Junimea Iași, 1984

PROBA DE FOC A CONCURSULUI LITERAR

MIHAI COMAN

Un concurs literar înseamnă, din perspectiva celui care participă, o şansă de afirmare şi (poate) o trambulină spre glorie. Din perspectiva criticului literar, cooptat în juriu, el înseamnă un teanc enorm de texte, o junglă de creaţii, stiluri, personalităţi şi idei distincte. Iar cînd e vorba de un gen literar atît de proteic precum este SF-ul, lucrurile se complică şi mai mult.

Se complică, deoarece prima dificultate e chiar aceea a stabilirii speciilor literare prin care se poate pune ordine în materia vastă a textelor prezentate. S.F.-ul nu îşi măsoară vîrsta în secole şi, oricît de dornici am fi să ne recunoaştem înaintaşii în Lucian din Samosota ori în Cyrano de Bergerac, cu greu vom găsi linii de strictă înrudire între structura scrierilor lor şi varietatea dezarmantă a formelor literare utilizate de contemporani. S.F.-ul este, prin limbajul şi tematica abordată, îndeobşte genul acestui secol. El s-a dezvoltat cu o uimitoare rapiditate, iar critica literară a ţinut cu greu pasul (atunci cînd a fost interesată să facă acest lucru) cu experienţele literare ale contemporaneităţii. De unde şi absenţa unor unelte critice elementare: tipuri, clasificări, teme, unităţi stilistice etc.

Juriul a fost deci confruntat, în primul rînd, cu o problemă de teorie literară: cum repartizează textele în categoriile estetice existente. Sau, mai concret: cînd este un text anume povestire şi cînd este el nuvelă? Să folosim criteriul cantitativ (număr de pagini)? Posibil. Dar nu este exclus ca un text să consacre multe pagini descrierilor, fără a construi prea multă acţiune. Şi invers. Să folosim un criteriu tematic? Dar cine poate stabili cu precizie ce teme ţin de povestire şi ce alte teme ţin de nuvelă. Criteriul folosit pînă la urmă – printr-un consens tacit – a fost de natură stilistică: există o anumită structură şi unitate de construcţie specifică fiecărui gen, care orientează (în ciuda mărimii ori temei) un text spre specia literară adiacentă.

Mai simple au fost lucrurile în ceea ce priveşte aspectul calitativ, judecata estetică şi de valoare. Textele au fost multe; valorile au fost puţine. Poate pentru că o clauză din regulament (a cărei modificare aş îndrazni să o propun şi pe această cale) interzice celor premiaţi la concursurile anterioare să se prezinte şi la ediţiile următoare. Or, e greu de crezut – în ciuda prolificităţii genului – că în fiecare an poate să apară cîte o nouă, compactă şi numeroasă generaţie de creatori de talent. În fond, acest concurs premiază operele, nu autorii. Interesul nostru e să avem cît mai multe scrieri de valoare, pe care să le putem încuraja – chiar şi prin premieri succesive (nu însă excesive!).

Am remarcat şi mi s-a părut relevantă povestirea lui Silviu Genescu (Timişoara), numită „Oraşul". Ideea e generoasă, iar transpunerea ei în materie narativă dovedeşte pricepere şi chiar abilitate. Desigur, un text nu spune totul despre un autor, dar dacă şi celelalte creaţii ale acestui prozator sînt la nivelul povestirii premiate, atunci Silviu Genescu poate îndreptăţi speranţele noastre.

Texte interesante, incitante, am putut citi şi sub semnătura lui Constantin Cozmiuc („Colţii tăioşi ai speranţei"), Bogdan Ficeac şi Mircea Ivan („Jungla"), Mircea Cotirţă („Dincolo de labirint"), Laura Ivanovici („Jurnal terminat"), Artur Mihăilă („La noapte vom fi împreună"), George Lazăr („Exerciţiu de imaginaţie"), Dan Constantin Goldiş („Dincolo de orizont"). O menţiune specială pentru un text de un discret lirism, tangenţial S.F.-ului, dar dovedind reale aptitudini literare: „Luna, peştele sferic" de Cristina Iliescu. De asemenea, stîrnind multe discuţii prin scriitura inedită, ca o posibilă tehnică de abordare a genului, trebuie amintit aici Doru Pruteanu, cu textul său „Zodiac".

Secţia de critică literară a cunoscut mai puţine prezenţe, şi acestea orientate nu spre critica propriu-zisă, ci spre eseu. Textele s-au impus în primul rînd prin mărimea lor, dovedind apetenţa pentru scris a autorilor, o vastă documentare şi o deosebită dorinţă de impunere a unor idei personale. Menţionez aici un eseu amplu „Folclor atomic" semnat de Constantin Cozmiuc şi un studiu plin de fervoare, „Cronoclasm şi cronofagi", aparţinînd lui George Ceauşu.

Orice concurs este o etapă: o probă şi o verificare pentru competitori, un simptom şi un moment al devenirii, pentru literatură, în general. Aşteptăm deci, pentru cei premiaţi, deplina consacrare; iar pentru anul ce vine, o participare mai bogată şi, fireşte, mai consistentă.

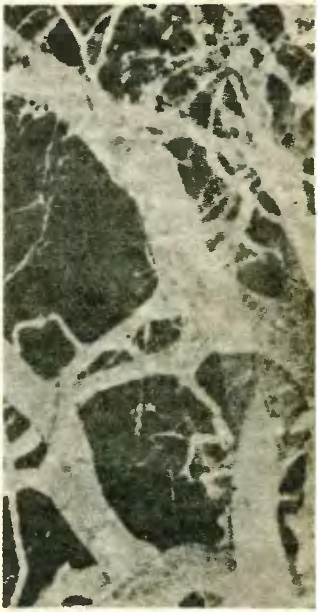

TREI MUŞCHETARI PLUS D'ARTAGNAN

ALEXANDRU MIRONOV

Cei trei muşchetari sînt, aşa cum se cuvine, patru şi ei reprezintă vîrful de lance pe care, cu ultimele apariţii, Editura „Albatros" îl lansează pe piaţa Şcience Fiction-ului românesc. A propos, sînt ani buni de cînd toată lumea critică cu osîrdie sus-numita editură, tocmai pentru că responsabilii „Albatros"-ului nu prea vroiau să-şi bată capul cu literatura de anticipaţie – categoric genul literar cel mai iubit de cititorii tineri. Ei bine, acţiunea cu cei patru muşchetari de care voi vorbi infirmă clar toate afirmaţiile anterioare. Pentru că: 1) producţia de S.F. a Editurii „Albatros" a crescut la patru cărţi pe an şi 2) instituţia a întreprins, în ultimele luni, o acţiune de mare curaj: lansări, consecutive, a nu mai puţin decît patru debutanţi, muşchetarii din generic.

Şi acum, Athos: timişoreanul **Lucian Ionică,** un cenaclist de tip clasic, care aparent, era născut pentru rolul de cititor, animator şi cam atît. Imagine falsă, pe care cartea de debut „Ziua confuză" o contrazice cu brio: prin Lucian Ionică literatura de anticipaţie românească a cîştigat un autor veritabil, un scriitor de mare talent, chiar un stilist – dacă aşa ceva se poate spune la un debut. Calitatea principală a nuvelelor lui Lucian Ionică este literatura de bună, chiar foarte bună calitate. Cuvintele limbii române îl ascultă pe Lucian, se încheagă în gheme coerente şi torc poveşti desăvîrşite.

La marginea oraşului, de pildă, este o povestire ce şi-ar merita loc în orice antologie reprezentativă a S.F.-ului românesc: este istoria, confuză şi difuză, a vizitării Pămîntului de către o navă străină, cu tot senzaţionalul inevitabil stîrnit de eveniment, dar povestită parcă din spatele unei perdele de ceaţă care estompează lucrurile şi faptele, micşorează şi banalizează întîmplarea, astfel încît dezinteresul general final nu miră şi nici eventualele urmări ale întîmplării nu sperie pe nimeni. Celelalte povestiri au o doză mai mică de „elixir S.F.", sînt mai degrabă fantastice, exploatează ceea ce am putea numi atît de prezentul şi atît de paradoxalul inedit cotidian. **Demersul de la ora prînzului** utilizează, oarecum, ideea universului paralel în care bioritmurile sapienşilor băştinaşi ar influenţa pămîntenii. **Totul este posibil** chiar asta demonstrează: că nimic nu trebuie să mire peste măsură, pentru că orice se poate întîmpla – şi chiar se întîmplă – şi simţim clar cum Teo Gil, personajul principal, poate fi, oricînd, oricare dintre noi. **Tehnicianul şi telefonul** este o povestire splendidă: în misiune, într-un apartament al unui bătrîn, inevitabil legat de toate obiectele din jurul său, un tehnician are de demontat telefonul: dar lucrurile, iată, nu sînt deloc simple, specialistul va trebui „să-şi concentreze toate obscurele sale energii vitale"... pentru marea încercare de a ajunge la sine însuşi şi de „a se lua în stăpînire", numai astfel „va putea să se introducă pe rînd în toate obiectele sonorizate şi să desfacă toate legăturile ce ţineau sunetele acolo" – am folosit citate din finalul povestirii.

Nasturii este o povestire oarecum umoristică, de fapt cu un lustru de umor şi autopersiflare – psihologul Lucian Ionică înţelege foarte bine lumea şi ştie că mesajele nu se transmit contorsionat, crispat, cu încordare pentru că cititorul va intra în inhibiţie, şi va refuza să le recepteze. În **Nasturii,** Lucian Ionică se joacă, o joacă cu nasturi vii şi extratereştri antivivisecţionişti, dar şi cu necazuri pe care orice întreprindere de astăzi le are cu producţia şi cercetarea.

Grijă părintească şi Ziua confuză — povestiri oarecum fantastice, oarecum ştiinţifico-fantastice, foarte bine scrise, cu un personaj brebanian în ultima, Nelu Popescu, care trece uşor, ca tot omul de altfel, de la senzaţional la obişnuitul cotidian.

La fel, **Nenumărate şanse,** o povestire care exploatează un motiv din A.Rogoz (şi alţii, ideile, în S.F., sînt preluate, democratic, de către orice autor de sub soare – şi probabil, de sub toţi sorii – dar fiecare le prelucrează în stil propriu şi pe măsura talentului său): peste Leopold Zaremba se revarsă, în cascadă, o suită de evenimente cu foarte mică probabilitate: L.Z. pare să aibă un moment de dezechilibru, de rupere, apoi, conform înţelegerii pe care Lucian Ionică o are asupra lumii, ceva basculează în mintea lui şi Zaremba va accepta viaţa aşa cum este, cu toate surprizele ei, cu toate premiile şi cîştigurile la toate loteriile cu putinţă.

În Lucian Ionică, scriitor, mărturisesc, n-am crezut. Îmi pun pe cap, aşadar, cenuşa de rigoare şi îl aplaud: excelent acest scriitor timişorean, căruia îi urăm în edituri „bis"-uri pe măsura plăcerii pe care „Ziua confuză" ne-a dat-o!

Să trecem la al doilea muşchetar – **Leonard Oprea** — Porthos. Inegal. Cu unele povestiri slabe **(Întîlnirea** — fals poetică, **Dispariţia** — plictisitoare, **Pădurea** — puerilă ca şi **Evadarea** sau **Recviem)** sau tratate fără dibăcie literară (în **Opţiune,** de pildă, amestecă

două teme: cea a planetei vii, raționale, pe care numai bătrînul colonist o poate înțelege și cea a transformării pe care bătrînul o va suferi, trecînd pur și simplu în regnul vegetal; dar finalul este neconvingător și abuzul de neologisme supără, observație valabilă și pentru schița **Moartea unui crimsingals,** din care eventualul cititor va rămîne, cred, cu cîteva cuvinte noi (crimsingal, spicorema, androluid, dar incapabil să-și amintească subiectul schiței). Aș mai adăuga la bilanțul negativ **Flash-back: Izgonirea din rai,** ilogicul **Epilog,** un exercițiu faulknerian pe două pagini fără nici o legătură cu restul cărții, plus faptul că majoritatea povestirilor – cele scurte, mai ales – sînt scrîșnite, chinuite, crispate. Să trecem însă la activ – și vom fi surprinși de calitatea lucrărilor mai întinse. **Exercițiu anormal** istorisește o întîmplare paradoxală din viața inspectorului galactic Mafoll, și aici lui L. Oprea totul îi reușește perfect: logica povestirii, personajul, narațiunea este coerentă și bine făcută în acest **Exercițiu anormal** care, surprinzător, se constituie într-una din povestirile de excepție din S.F.-ul românesc. La fel **Colonia** – alertă, bine scrisă, tipul de hard S.F. story, istoria acțiunii întreprinse de un soldat din batalionul de investigări științifice pentru depistarea folosirii unui drog, **inductabislele** (pretențios substantiv!) pe planeta Terra IV, acest drog inducînd venerația pînă la prostație pentru un personaj dictatorial apărut de dincolo de lumea viului; de reproșat, totuși, obositoarea incriminare, ca și – din nou – inventivitatea prea mare în dotarea limbii române cu cuvinte noi. În sfîrșit, **Domenii interzise,** o povestire excelentă, orweliană, prezentînd rezultatul unei mutații, un mutant cu subconștientul și inconștientul alcătuind un continuu – spune autorul –, demonstrînd că supunerea totală în fața unui Părinte dictatorial duce, inevitabil, la crimă.

În general, scriitura lui Leonard Oprea este bună, dar fără a fi întotdeauna foarte bună și L.Oprea nu va lua notă mai mare la compunere pînă nu se va scutura de tutela marelui său maestru, excepționalul Vl. Colin. Se știe, însă, „Quad licet Jovi...", așa că L. Oprea, cîndva o speranță, se poate realiza pe un palier profitabil pentru toată lumea, cu condiția să părăsească încruntarea perpetuă, zbaterea inutilă, să-și lumineze puțin fruntea și să-și folosească ingeniozitatea, pe care, incontestabil, o are.

La rînd, Aramis, personaj sofisticat și complex, omul de știință, omul de treabă și scriitorul cu gabarit **Gheorghe Păun: Sfera paralelă** este volumul cu care intră în biblioteci. Povestirile din volum – cel mai cuprinzător dintre cele patru apărute, 219 pagini – pot fi grupate, cred eu, în cîteva capitole. Primul, avertismentele, ar cuprinde **Protezozaurii,** tablou amar și aspru al unei societăți viitoare în care violența este lege, **Planeta natală** și **Piatra Soarelui,** atenționări ale pericolului jocului cu focul nuclear și **Sabotorii,** viguroasă luare de poziție în fața periculoasei combinații dintre militari și știință. În lumea robotronicii intră excelenta povestire **Garoafa** (androizi umanizați, dar nu cu totul), **Jungla finală,** povestire scrisă de un calculator din viitor, **Posibila reîntoarcere** și mai slăbuța istorioară intitulată **Sora lui Robin.** Trei povestiri folosesc poarta deschisă de universurile paralele: **Printre noi, Poarta nebunului, Pădurea;** în **Teribila spirală** este utilizat străvechiul truc al ziarului venit din viitor, bradburiana **Elegie** descrie o societate viitoare supratehnicizată și intelectualizată în care sensibilitatea umană se pierde, **Timpul și corbul** face apel la o volută în timp, iar **Poetul de pe Belona** este un crochiu, o caricatură pe care matematicianul Gh. Păun îl face unui arhetip de creator actual de versuri.

Paradoxal, la Gh. Păun cea mai bine scrisă este **Cosașii,** o emoționantă povestire pur fantastică, paradoxul constînd în dihotomia matematician-scriitor, capabilă să nască un autor de Science-Fiction de mare calibru, un cazan de idei în fierbere, de gadget-uri științifice ce pot fi prelucrate ingenios, spre deliciul iubitorilor literaturii științifico-fantastice.

Personal, în ciuda volumului apărut, în ciuda nenumăratelor publicări, eu cred că la Gh. Păun cele nouă luni de gestație încă n-au luat sfîrșit. Nașterea va avea însă loc. Avem semne sigure. Gh. Păun scrie cărți de popularizare științifică ca nimeni altul în literatura și știința noastră. Are cercetări matematice de mare greutate și este aplecat peste tot ceea ce mișcă în știința secolului nostru. Muncește enorm și bănuiesc că scrie repede și ușor. De aceea, atunci cînd își va fi făcut oarecare cultură în domeniul Science-Fiction-ului, cînd se va fi hotărît să lege mai tare lumea științei de cea a literaturii, cînd va da frîu și mai liber imaginației sale, Gh. Păun ni se va prezenta, la următoarele 10-20-30 de cărți ale sale ca unul din autorii de literatură științifico-fantastică cu care fandomul românesc va cuceri marile piețe ale lumii.

În sfîrșit, D'Artagnan, marea speranță a excelentului cenaclu studențesc „Solaris", cartea de joc pe care eu, ca animator și editor oarecum amator... de S.F. am purtat-o în mînecă pentru grelele lupte cu morile de vînt: Alexandru Ungureanu. Inteligent, imaginativ, cultivat. Literat de talent, povestitor de excepție. Polivalent activ, muncitor, cu suficientă capacitate de detașare și spirit critic – modest – dar cu economie. Cam acesta este tînărul inginer Al. Ungureanu și cam așa trece el acum **Marele prag,** culegere de nuvele, legate între ele în așa-zise capitole, 11 la număr, dar putînd funcționa și disparate, fără nici o pierdere.

Scrisoare din hipercubul 14 deschide volumul, o povestire minunată, una dintre cele mai bune din literatura noastră, o istorie a unui vagabond prin trans și hiperspațiu, un găinar care speculează deficitul de energie al unor lumi și care – la un moment dat – se trezește, cu ochii mari în fața adevărurilor vieții; pagini delicioase încărcate de umor și umanism, aproape o capodoperă.

Farsa, așa-zisul capitol al II-lea, continuă întîmplările, are farmec, are și un moment de suspans și prelucrează idei – lucru foarte rar – absolut originale. Urmează un ciclu lung de mașini – la Homo Sapiens există o genă a mașinii, ne informează Ungureanu –, o preocupare mai veche a autorului, și o întinde de la **Resemnată, mașina...** la **Mașina iluziilor, Nesfîrșita mașină, Mașina de visat șerpi, Mașina interioară,** pînă la **Labirintul timpului,** creînd un univers, o lume fantastică și științifică, guvernată de legi

aparte, în care cititorul este puternic atras, în ciuda imperfecțiunilor care, uneori, apar în scriitura textului (pentru a da unitate volumului, Al. Ungureanu nu a inclus în cartea sa de debut povestiri pe care fandomul le-a primit cu aplauze...)

Parada păianjenilor, extraordinară hiperbolă a închisorii pe care prizonierul o poartă în propriul său creier, este o altă mică – nu ezit s-o calific – capodoperă a anticipației moderne.

La capătul transpațiului se leagă mai degrabă de primele două povestiri din volum și este un foarte reușit manifest împotriva războiului - terestru, solar sau galactic, – o dureroasă introspecție extrapolată cosmic.

Ultimul mesaj are vagă legătură cu celelalte povestiri și, totuși, paradoxal, le încheagă, punînd volumului un reușit punct final.

Deci, Ecce Homo!, frații mei albi din Galaxia S.F., să-l arătăm pe Al. Ungureanu cu toții cu degetul, și să-l aplaudăm – în grabă, în șoaptă și urîndu-i cele de cuviință, adică: să nu mai aibă timp deloc, să nu mai aibă liniște niciodată, să se chinuie și să se căznească în următoarele 5-6 decenii pentru ca scriitorul și inginerul din el să ne lase, nouă și societății galactice viitoare, istorioare și legende care să le depășească pe acestea, apărute atît de promițător în **Marele Prag.**

Și, în final, amintind că bat la porțile editoriale deja afirmații George Ceaușu, Ovidiu Bufnilă, Radu Honga, Victor Martin, Ioan Popa, că așteaptă la rînd Dănuț Ungureanu, Rodica Bretin, Cr.T. Popescu, R.Haritonovici, R. Pintea, Faur Agachi, V. Ciocșan, că Mihail Grămescu, Al. Ungureanu, Gh. Păun, Sorin Ștefănescu scriu, în continuare, mult și bine, să mai spunem încă un bravo! din toată inima redactorilor Editurii „Albatros"!

GALAXIA SF

ALGORITMUL CENACLULUI „OPERAȚIONAL"

Printre temele de discuție pe care le-am propus la Consfătuirea anuală a cenaclurilor de anticipație, ce a avut loc anul trecut la Cluj-Napoca, s-a aflat și ipoteza că un cenaclu SF poate fi „calculat" astfel încît să ofere, teoretic, premisele unei maxime eficiențe. Încerc să-mi amintesc ce am spus atunci, menționînd că, deși speranța unui cenaclu perfect nu poate fi decît utopică, ideea unor măsuri de ameliorare este realistă.

Dar înainte de a încerca să propun formula „optimă" a unui cenaclu SF, este potrivit să precizez (reluînd o idee exprimată într-un articol pe care l-am semnat în „Luceafărul"): pentru a merita numele de cenaclu, întîlnirile periodice ale unor oameni interesați de literatura SF nu este neapărat necesar să fie eficiente (adică să participe la dezvoltarea unor scriitori); există și cenacluri „mondene", ce facilitează, pur și simplu, întîlnirile unor fani care nu au ambiții și, de regulă, nici posibilități literare; ele se bazează pe dulcea „etică a salvării aparențelor", îndrăgită de diletanții dintotdeauna.

Cum ar trebui, deci, să fie un cenaclu SF „operațional"? Iată, în ordine alfabetică, cele mai importante, „personaje" ale sale: –

Bibliograful Oferă în mod sistematic informații despre aparițiile SF din țară și, în limita posibilităților, din străinătate, întocmește buletine informative (în genul celor realizate de către cenaclul „Quasar" din Iași).

Criticul literar. Specializat în literatura SF sau suficient de informat în domeniu. Atrage atenția în mod competent și constant asupra unor aspecte de meșteșug literar. Prin teoretizări îndreptățite, sfîrșește prin a-i convinge pe cenacliști că autorul de anticipație nu se poate dispensa de o aprofundată cunoaștere a marii literaturi non-SF.

Organizatorul. Se descurcă foarte bine în probleme administrative (călătorii, vizionări, întîlniri cu specialiști, contacte intercenacluri, negocieri tipografice etc.).

Popularizatorul științifico-tehnologic. Furnizează informații convertibile în idei SF. Renunță să se erijeze în critic literar, dar se pronunță cu folos asupra unor aspecte ținînd de logica specifică a genului.

Se poate considera că în prezența acestor patru profesioniști un cenaclu SF devine „operațional", promițînd să „producă" scriitori. Este însă posibil ca între tinerii membri ai unui cenaclu să se afle oameni avînd darul de a-i face pe alții să gîndească. Uneori nedesăvîrșite, negativiste sau absente, intervențiile lor pot avea rolurile unor fermenți favorabili. Într-o tipologie (glumeață și nu prea) a acestor cenacliști ar trebui incluși cel puțin următorii (în ordine alfabetică):

Ascultătoarea angelică. Ilustrează cunoscuta regulă conform căreia creierele masculine sînt receptive la anumiți stimuli specifici.

Genialoidul confuz. Intervențiile lui, deși nesistematice, produc o favorabilă ebuliție intelectuală.

Ironistul. Își asumă rolul de bufon inteligent, favorizînd în chip implicit menținerea discuțiilor la un nivel intelectual acceptabil.

Bineînțeles, cenaclul SF ideal trebuie să includă și oameni cu talent literar...

VOICU BUGARIU

H.G. WELLS CINEAST

ION HOBANA

Într-un articol publicat cu prilejul împlinirii unei jumătăţi de secol de la moartea lui Jules Verne, Pierre Gamara enumera printre „invenţiile ştiinţifice" prevestite de marele scriitor „cinematograful în relief, în **„Castelul din Carpaţi"**. Să fie de vină dorinţa de a adăuga un nou titlu de glorie vizionarului de la Amiens – sau pur şi simplu o memorie imperfectă?... Oricum, „simplul artificiu de optică" imaginat de Orfanik şi caracterizat ca atare chiar în roman nu are nimic de-a face cu cinematograful.

Poate că supralicitarea lui Gamara îşi are sorgintea într-un pasaj din cartea închinată de Marguerite Allotte de la Fuÿe unchiului său prin alianţă: „În acest roman, Jules Verne (...) a pus deci în slujba unei teme à la Villiers de l'Isle-Adam principiile fonografului, cinematografului, televiziunii, încă embrionare şi ale căror consecinţe nelimitate le prevede." Înrudirea tematică propusă mi se pare discutabilă, referirea la televiziune este lipsită de orice temei, dar numele lui Villiers nu e nelalocul lui, în contextul dat. În romanul **Viitoarea Evă,** a cărui ediţie definitivă apăruse în 1886, el descria o veritabilă proiecţie cinematografică. Villiers cunoştea, fără îndoială, praxinoscopul cu proiecţii brevetat de Emile Reynaud în 1880, care utiliza plăci de sticlă prinse pe panglici de pînză cauciucată; el ar fi putut asista la demonstraţiile făcute în toamna anului 1881, la Paris, de Edwards Muybridge, inventatorul fotografierii succesive. Dar ideea asocierii imaginii cu sunetul îi aparţine.

Relaţiile dintre fantasticul-ştiinţific şi cea de-a şaptea artă, aflată într-o fază incipientă, înregistrează şi alte momente semnificative. Terry Ramsaye crede chiar că „Operaţia efectuată de Exploratorul Timpului era foarte asemănătoare cu declanşarea kinetoscopului, iar efectul optic încercat de aventurierul fictiv era identic cu cel încercat la vizionarea unui film proiectat cu viteză mărită." O ipoteză seducătoare, numai că primul Kinetoscope Parlor s-a deschis la Londra în septembrie 1894, iar **Maşina Timpului** apăruse în „National Observer" în primăvara aceluiaşi an. Ceea ce nu înseamnă că autorul n-ar fi putut să asiste la spectacolul dat cu vreunul dintre aparatele construite de premergătorii lui Edison pe acest tărîm. De altfel, Wells a fost asociat la un proiect a cărui realizare ar fi făcut ca logodna literaturii SF cu cinematograful să fie celebrată chiar în anul naşterii celei de-a şaptea arte. Atunci, în 1895, inspirat de lectura **Maşinii timpului,** unul dintre pionierii industriei filmului, Robert W. Paul, a imaginat un mijloc de a transporta publicul „printr-o ţară minunată a timpurilor şi locurilor, fără să se mişte de pe scaune". Era vorba despre o combinaţie de ecrane şi platforme legănătoare, care să dea iluzia „călătoriei" graţie succesiunii imaginilor. Mai tîrziu, Paul avea să descrie astfel întîlnirea sa cu tînărul autor: „Dl. Wells s-a arătat, desigur, interesat şi a sprijinit proiectul sugerîndu-mi diferite cărţi, printre ele numărîndu-se şi **Monştri dispăruţi** de Hutchinson, pe care o mai am şi acum. Pe cît îmi amintesc, n-am discutat în amănunt despre dispozitivele optice şi mijloacele de a realiza ideea; specificaţiile se află depuse la Biroul Brevetelor. Nu mi s-a părut că dl. Wells ar manifesta vreun interes sau ar da dovadă de cunoaşterea modului de funcţionare în ceea ce priveşte filmele; foarte puţini oameni ştiau despre ele sau despre posibilităţile lor.

El nu s-a mai interesat de proiect, iar eu n-am putut să-l realizez, din lipsă de fonduri şi avînd de înfruntat opinia celor care, asemenea lui Sir Augustin Harris, credeau cu fermitate că filmul va «muri» oricum în cîteva luni".

Filmul n-a murit – şi H.G. Wells avea să fie implicat, după patru decenii, în realizarea unei veritabile superproducţii cinematografice.

Într-un roman din 1930, **Dictatura domnului Parham,** scriitorul se alinia cvasitotalităţii intelectualilor şi artiştilor vremii, exprimînd o opinie drastică: „...noile filme vorbitoare erau o răsunătoare decepţie..." Dar el nu era un inamic al celei de-a şaptea arte, în general, după cum o demonstrează faptul că, în 1929, scrisese scenariul pentru un film mut, **Regele care a fost un rege,** rămas în stadiul de proiect. Curînd şi resentimentele lui faţă de „talkies" aveau să dispară, în bună măsură datorită unui producător inteligent şi persuasiv, Alexander Korda. Din colaborarea lor s-a născut ceea ce unii comentatori consideră drept cel mai extraordinar film de science fiction dinainte de cel de-al doilea război mondial, **Lucrurile viitoare** (William Cameron Menzies, 1936).

Acceptarea propunerii lui Korda îşi are explicaţia, desigur, şi în reacţia negativă a lui Wells faţă de transpunerile cinematografice ale romanelor sale, **Insula doctorului Moreau** şi **Omul invizibil** – o reacţie nejustificată. I se oferea acum şansa de a contribui decisiv la adaptarea pentru ecran a unei cărţi pe care o publicase relativ recent şi la care ţinea în mod deosebit, **Chipul lucrurilor viitoare: revoluţia finală** (1933). Dar şi mai importantă era, pentru el, posibilitatea de a folosi un mediu cu o atît de largă răspîndire spre a-şi face cunoscut mesajul urbi et orbi. Şi nu e vorba despre mesajul implicit al operelor de tinereţe, cărora li se datorează în primul rînd perenitatea scriitorului. De mai bine de trei decenii, un torent de conferinţe, broşuri, lucrări semi-documentare de mai mare întindere se revărsa asupra lumii, încercînd să impună punctul de vedere şi soluţiile wellsiene privind prezentul şi viitorul omenirii. Prima tentativă cinematografică a lui Wells se înscria pe aceeaşi orbită: **Regele care a fost un rege** era, în esenţă, o vehementă condamnare a răz-

boiului și a profitorilor de talie internațională. Scenariul reprezenta însă, așa cum avea să recunoască autorul mai tîrziu, „un efort întrutotul amatoricesc". Nu a rodit deplin nici efortul de a adapta **Chipul lucrurilor viitoare,** pentru că – îi dăm din nou cuvîntul lui Wells – „Cartea pe care se întemeiază această povestire este, în esență, o **dezbatere** imaginară despre forțele și posibilitățile sociale și politice, iar un film nu este locul potrivit pentru discuții". Să vedem însă despre ce poveste e vorba.

Ne aflăm în 1940, în Everytown, localitate imaginară a cărei piață centrală seamănă, nu întîmplător, cu londoneza Oxford Circus. Oamenii se grăbesc spre casă, cu brațele încărcate de daruri. Atmosfera sărbătorească este minată de afișele ziarelor care clamează că lumea a ajuns „în pragul războiului". Despre acest pericol iminent se discută și în casa lui John Cabal (Raymond Massey). Harding (Maurice Braddell) declară că singurul lucru care-l preocupă, fie pace sau război, este să-și poată continua cercetările medicale. Iar Passworthy (Edward Chapman) susține chiar că războiul constituie un stimulent cultural. Doar Cabal își avertizează prietenii că „Dacă nu punem capăt războiului, războiul ne va pune capăt".[1] Curînd, radioul anunță că avioane inamice se apropie de oraș. Mulțumea intră în panică. Bombele încep să cadă, distrugînd clădirile și ucigînd oamenii.

Secvențele următoare sînt consacrate războiului îndelungat, purtat cu mijloace tot mai perfecționate. Europa este prada unei stranii maladii: un irepresibil impuls de a rătăci pînă la prăbușirea în moarte. În 1966, Everytown-ul, o mare de ruine, a devenit reședința Bossului (Ralph Richardson). Acest mic tiran local întruchipează tot ceea ce ura Wells: militarismul, politicianismul retrograd, obtuzitatea agresivă. Frank Mc Connell crede chiar că personajul reprezintă „o parodie acidă a unui dictator fascist". Interpretarea nu mi se pare abuzivă. Cu numai doi ani în urmă, scenaristul scria în prefața la o selecție din romanele sale: „**Dictatura domnului Parham** este o carte despre un dictator – și iată că peste tot se ivesc dictatorii...", iar mai jos: „Cine mai are nevoie de toanele imaginare ale d-lui Parham la Whitehall, cînd îl putem urmări zilnic pe dl. Hitler în Germania?" Nepăsător față de mizeria din jur, Bossul se războiește cu Triburile de pe Coline. Pentru a obține o victorie decisivă, ar avea nevoie de aviație, dar aparatele rămase nu pot fi reparate din lipsă de materiale. Același motiv îl împiedică pe Harding, care a supraviețuit războiului, să-și continue cercetările. Un ciudat avion aterizează în oraș. Din el iese John Cabal, care-i declară Bossului că este trimisul Aviatorilor, un grup de savanți hotărîți să transforme haosul într-o societate guvernată de „Lege și înțelepciune". Bossul nu se lasă impresionat și îl întemnițează, dar, în timp ce pregătește atacul final împotriva Triburilor, Cabal izbutește să trimită un mesaj Aviatorilor. Curînd, ei sosesc și lansează un gaz care anihilează orice rezistență. Bossul nu rezista acțiunii substanței purificatoare. „E mort și lumea lui a murit o dată cu el", proclamă Cabal, privind trupul neînsuflețit.

Everytown-ul este reconstruit de mașini uriașe, în interiorul unui munte. Un nou salt în timp, pînă în 2036. Orașul condus de Oswald Cabal, nepotul lui John, este înzestrat cu o seamă de atribute ale progresului tehnico-științific: mobilier transparent, lumină solară artificială în fiecare apartament, radioreceptoare și emițătoare miniaturizate, televiziune globală etc. Împotriva acestui mod de trai se ridică sculptorul Theotocopoulos (Cedric Hardwicke), propovăduind întoarcerea la zilele în care viața era „scurtă și clocotitoare și fericită". El se opune cu îndîrjire intenției lui Cabal de a trimite în jurul Lunii un vehicul propulsat de un gigantic tun electric, pasagerii urmînd a fi propria sa fiică și fiul prietenului său Passworthy (evident, nepotul personajului din secvențele inițiale). Mulțimea ațîțată de sculptor încearcă să zădărnicească proiectul, dar Cabal declanșează lansarea și urmărește împreună cu Passworthy începutul călătoriei, pe o vastă „oglindă spațială". Dialogul lor exprimă atît de pregnant finalitatea peliculei, încît merită să fie reprodus in extenso:

„Cabal: – Acolo – ei sînt acolo! Licărirea aceea slabă de lumină.

Passworthy: – Simt că ceea ce am făcut este monstruos.

Cabal: – Ceea ce am făcut este magnific.

Passworthy: – Se vor întoarce?

Cabal: – Da. Și vor porni iar și iar, pînă ce vor ateriza și Luna va fi cucerită. Acesta e doar începutul.

Passworthy: – Și dacă nu se vor întoarce – fiul meu și fiica ta, Cabal?

Cabal: – Atunci vor porni îndată alții.

Passworthy: – O, doamne, va fi cîndva o eră a fericirii? Nu vom avea niciodată odihnă?

Cabal: – Destulă odihnă pentru fiecare om – prea multă, și prea curînd, și o numim Moarte. Dar pentru Om nu există odihnă și nici sfîrșit. El trebuie să meargă mai departe, din cucerire în cucerire. Mai întîi această mică planetă cu meandrele și distanțele ei, și apoi toate legile spiritului și materiei care-l țin în frîu. Apoi planetele apropiate și, în sfîrșit, străbătînd imensitatea, stelele. Și cînd va fi cucerit toate adîncurile spațiului și toate misterele timpului, abia atunci va începe.

Passworthy: – Dar... sîntem niște ființe atît de mici. Sărmana omenire atît de fragilă, atît de firavă. Mici... mici animale.

Cabal: – Mici animale. Dacă nu sîntem decît animale, trebuie să smulgem fiecare frîntură de fericire și să trăim, și să suferim, și să dispărem, mulțumindu-ne cu ceea ce au făcut și fac celelalte animale. Atît – sau asta (arătînd spre imaginea spațiului din oglindă): întregul univers sau

[1] Avertismentul fusese lansat de Wells, cu șaisprezece ani în urmă, într-o formulare aproape identică: „Războiul e ceva oribil, din ce în ce mai oribil și mai înspăimîntător, încît, dacă nu-i punem capăt, în mod precis va pune el capăt societății umane".

nimic. Ce va fi, Passworthy? Ce va fi?"

Întrebarea este pur retorică. Wells își formulase opțiunea cu peste trei decenii în urmă, în finalul romanului **Hrana zeilor,** prin glasul fiului uriaș al lui Cossar: „Să creștem fără sfîrșit... Să creștem... Pînă ce Pămîntul nu va mai fi decît o treaptă... Pînă ce spiritul se va elibera de teamă și va ajunge... își aruncă brațele spre cer – **Acolo!**" Comentatorii filmului nu semnalează această consonanță semnificativă, neuitînd în schimb să sublinieze, cum face John Baxter, permanența credinței wellsiene eronate într-un viitor tehnocratic. Discuția depășește cadrul pe care mi l-am propus, dar nu e niciodată de prisos să reclamăm ca o operă de mare complexitate ideatică să fie tratată ca atare.

Drumul de la carte la film a fost lung și anevoios. În volumul consacrat aventurilor sale cinematografice finalizate*, Wells se referă la formele succesive ale proiectului și ale scenariului, mulțumind producătorului, scenaristului Lajos Biro și regizorului Menzies pentru generozitatea cordială cu care îi împărtășiseră experiența lor de cineaști cu mai vechi state de serviciu. Ce anume din roman a supraviețuit acestor prefaceri și sfaturi colegiale? Avertismentul împotriva războiului capabil să distrugă civilizația și să ducă la o nouă barbarie. Și soluția tipic wellsiană: intervenția salvatoare a unui grup de oameni de știință și de acțiune, organizatori ai statului mondial utopic. Aceste idei-forță au fost încorporate în istorii concepute ad hoc: destinul lui John Cabal, mărirea și decăderea derizoriei feude a Bossului, conflictul stîrnit de proiectul selenar. Adaosuri inspirate, vădind capacitatea de adaptare la specificul unui alt mod de expresie artistică. De altfel, Wells nu s-a complăcut în postura de scenarist. Cu binecuvîntarea lui Korda, el s-a adresat direct echipei de filmare, explicîndu-și intențiile și pretențiile. Iată cîteva fraze dintr-un memento, concludente pentru viziunea lui despre viitor: „Lucrurile, structurile vor fi in general mari dar, nu monstruoase. Oamenii nu vor fi reduși la servitute și uniformitate, ci se vor bucura de libertate și diversitate. Toate prostiile întîlnite în filme ca **Metropolis**-ul lui Fritz Lange (sic) despre «muncitori roboți» și ultra zgîrie-nori etc. trebuie să dispară din mințile dumneavoastră înainte de a lucra la acest film. Ca o regulă generală, trebuie să înțelegeți că tot ce a făcut Lange în **Metropolis** este exact contrariul a ceea ce dorim noi să facem aici". Nu pot să nu observ că exclusivismul începe să semene aici a idiosincrasie. În definitiv, Lange nu făcea decît să prevină asupra evoluției posibile a unor tendințe existente în realitatea timpului său – transformarea muncitorilor în mașini vii, creșterea orașelor pe verticală – aidoma lui Wells cînd avertiza împotriva consecințelor catastrofale ale războiului. Un avertisment care nu a trecut neobservat. Povestind subiectul filmului, D.I. Suchianu scria în „Adevărul Literar și Artistic" din 24 mai 1936: „Survine războiul de care ne temem noi astăzi. Adică război de exterminare reciprocă, nu numai a armatelor beligerante, ci și a celor două populații civile respective. S-au distrus, brusc, toate fabricile; s-au prăbușit, în cîțiva ani, toate casele. Un «reînceput de civilizație» este dacă nu imposibil, in tot cazul foarte, foarte greu. Este aci o idee sociologică foarte interesantă. Civilizația capitalistă există grație unei acumulări migăloase de valori trecute, acumulare de eforturi multe care se întind pe un lung trecut. Bombele, gazele, gloanțele au distrus **Istoria,** au anihilat această adunare de munci seculare".

Încă de la premieră, filmul a generat aprecieri diametral opuse. „Un spectacol magnific", scria cronicarul lui „Times", in vreme ce colegului său de la „The Nation" i se părea „intolerabil de plicticos". Perspectiva deceniilor nu a dus la apropierea punctelor de vedere. John Brosnan consideră că pelicula „dezamăgește și din punct de vedere tehnic, cu toate că Alexander Korda angajase cîțiva dintre specialiștii de frunte ai Hollywoodului". Iar Jeff Rovin afirmă, la fel de peremptoriu: „**Lucrurile viitoare** utiliza tehnici ale producției cinematografice la fel de bune, dacă nu chiar mai bune decît tot ceea ce fusese realizat anterior la Hollywood". Fără a mă erija în arbitru, trebuie să spun că, după ce am văzut filmul în 1981, l-am inclus în cinemateca mea imaginară. Nu voi încerca să eludez grandilocvența unor dialoguri, lipsa de fluență a montajului în unele secvențe, jocul mediocru al unor actori sau inadecvarea costumației futuriste. Dar **Lucrurile viitoare** rămîne un punct de referință în istoria celei de-a șaptea arte datorită concepției de ansamblu, suflului pasionat care-l străbate, interpretării lui Ralph Richardson și Raymond Massey. O mențiune deosebită se cuvine finalului apoteotic, susținut de muzica in

(Continuare in pag. 70)

* **H.G. Wells, Two Film Stories: Things To Come and The Man Who Could Work Miracles,** London: The Cresset Press, 1940.

SUMIYA HARUYA

PREZENTAT DE HORIA ARAMĂ

GALAXIA SF

Modul în care anticipaţia românească îşi asumă problematica secolului m-a făcut să-i devin prieten

Horia Aramă: Domnule Sumiya Haruya, sînt fericit să vă salut iarăşi la Bucureşti. Salut în dumneavoastră, cu respect şi cu toată căldura sufletească, un mare prieten al scrisului românesc, al anticipaţiei noastre în special, şi, îndrăznesc s-o spun aici, un nepreţuit prieten al meu. Aţi tradus în limba japoneză mai multe povestiri şi nuvele întinse din literatura SF a României (scrieri de Adrian Rogoz, Vladimir Colin, alţi autori, printre care şi subsemnatul), facilitînd cititorului nipon cunoaşterea căutărilor noastre, iar în colaborare cu Mircea Opriţă aţi tradus în româneşte o scriere de gen semnată de un compatriot al dumneavoastră. Cum aţi devenit prieten al anticipaţiei româneşti?

Sumiya Haruya: Înainte de a descoperi science-fictionul românesc am fost un fan al celei nipone. Eram ceva mai tînăr, fireşte. Arunci tocmai se afirmau maeştrii de azi ai genului ca binecunoscuţii Komatsu Sakyo (autorul **Scufundării Japoniei**), Mitzuse Ryu, Hoshi Shinichi (tradus adesea în România) şi alţi autori. Mai tîrziu a început să mă preocupe limba română. În Japonia textele româneşti erau o raritate. Întîmplarea a făcut ca un tînăr student, Hazu Hiroaki, membru al unui cenaclu de anticipaţie, să fi primit din partea criticului de literatură SF Dan Fukami aproape 50 de numere din Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice“ editată la Bucureşti. Am început să învăţ limba dumneavoastră citind această preţioasă publicaţie. Nu-i de mirare că m-am împrietenit atît cu Adrian Rogoz, responsabilul ei, cît şi cu autorii români de specialitate. Prima traducere din româneşte pe care am publicat-o a fost de asemenea o povestire SF: **Soluţia optimă** de Tudor Negoiţă. Astfel, prima mea legătură cu România s-a făcut prin intermediul literaturii ştiinţifico-fantastice din ţara dumneavoastră. Iar dacă anul acesta la Tokio va vedea lumina tiparului romanul **Ion** de Liviu Rebreanu, pe care l-am tradus recent, se poate spune că anticipaţia românească a jucat, cel puţin în acest caz, rolul de ambasador al culturii naţionale româneşti.

H.A.: Cititorul român are aproape în fiecare an prilejul să citească o traducere din literatura japoneză. În patru ani de apariţie, Almanahul **Anticipaţia** a publicat cinci povestiri ale autorilor de anticipaţie niponi. Nici regretata colecţie la care v-aţi referit nu a neglijat autorii japonezi de anticipaţie. Sîntem totuşi departe de o cunoaştere atotcuprinzătoare a creaţiei SF din ţara dumneavoastră. Puteţi să ne vorbiţi despre ea?

S.H.: Anticipaţia niponă s-a dezvoltat exploziv după război, în jurul cîtorva mari publicaţii care au făcut şcoală, în primul rînd **SF Magazine.** În prezent activează circa 40 de scriitori specializaţi, cărora li se adaugă, din cînd în cînd, condeie dintre cele mai bune ale ţării. Kobo Abe este doar un exemplu.

Dar cum bine ştiţi, universul SF japonez nu se rezumă la literatură. Celor 300–400 de romane de anticipaţie originale, traduse sau reeditate care apar anual, li se adaugă volumele şi publicaţiile de bandă desenată SF, filmele pentru marele ecran şi serialele TV, desenele animate, jocurile video, arta plastică de profil. Un univers în continuă mişcare, în care te poţi şi rătăci. De aceea poate nu lipsesc nici exegeţii specializaţi în critica şi istoria fantasticului ştiinţific japonez şi mondial. O figură proeminentă este Dan Fukami, prin aportul indirect al căruia am cunoscut şi eu anticipaţia românească, pe care o cunoaşte, o urmăreşte constant şi o preţuieşte.

H.A.: Cum caracterizaţi anticipaţia niponă, specificul ei? Dar pe cititorul japonez de literatură SF?

S.H.: Cititorul japonez de science-fiction este şi nu este acelaşi cu publicul de pretutindeni. El este atras de acea literatură care vehiculează o speculaţie mai profundă, care abordează o problematică majoră, cu implicaţii în actualitate. Nu puţini autori perpetuează în science-fiction linii tradiţionale din mitologia niponă. Cei mai buni creatori japonezi încearcă să răspundă aşteptărilor celor mai buni cititori. Astfel, deşi nici latura naivă, adolescentină a creaţiei SF nu lipseşte, scrisul fantastico-ştiinţific nipon manifestă o predilecţie pentru meditaţia în jurul marilor probleme ale umanităţii. Alături de suspense şi de mister se cultivă parabola cu semnificaţii adînci şi umorul fin. În felul lor, în acord cu tradiţia şi aspiraţiile lor, autorii din România explorează şi ei valenţele majore ale artei SF. Este poate un indiciu al maturizării acestei literaturi de cea mai largă audienţă. Modul în care anticipaţia românească îşi asumă problematica secolului m-a făcut să-i devin prieten.

MASĂ ROTUNDĂ

SPECIFICUL ANTICIPAŢIEI ROMÂNEŞTI

La ultima consfătuire naţională a cenaclurilor de anticipaţie (Cluj-Napoca, decembrie 1984) am amintit o cale de investigaţie rar urmată de criticii şi teoreticienii SF-ului românesc, iar într-un articol apărut în „Luceafărul", cam în aceeaşi perioadă, am numit trei posibile căi pe care ar putea înainta cel interesat de specificul anticipaţiei româneşti. Ancheta de faţă încearcă să dea un nou impuls acestei iniţiative. Am formulat întrebările care urmează, căutînd să sugerez o cît mai mare diversitate de abordări.

1. Ce opinie aveţi despre literatura de anticipaţie românească, în general?

2. Care sînt autorii SF* români şi/sau străini care v-au plăcut cel mai mult? De ce v-au plăcut?

3. Aţi fi în măsură să numiţi şi să argumentaţi o serie de caracteristici supraindividuale, de natură să definească un specific naţional al anticipaţiei româneşti? Care ar fi aceste caracteristici?

4. Vă rog să vă referiţi, pornind de la experienţa dv. de lectură, la specificul naţional al literaturii SF scrisă într-o ţară sau în alta, inclusiv România, propunînd comparaţii.

5. Care ar fi locul SF-ului românesc (din punct de vedere al specificului, dar şi al afinităţilor) într-un tablou mendeleevian al SF-ului mondial?

6. Uneori se întreprind clasificări, pe criterii cantitative, ale literaturilor SF din diferite ţări, o expresie caracteristică folosită în asemenea prilejuri fiind cea de „mare putere SF". Cum interpretaţi aceste calificări?

7. S-a spus că SF-ul tinde să fie, datorită problematicii sale transnaţionale, un fel de esperanto literar. Privind astfel lucrurile, am putea conchide că ar exista o tendinţă de anihilare a oricărei note de specific naţional? Care este opinia dv. în această privinţă?

8. S-a spus că literatura SF ar putea fi pe deplin teoretizată pornind de la estetica manierismului. Privind lucrurile dintr-o asemenea perspectivă, cum aţi vedea raportul dintre specific naţional şi caracteristici universale în SF?

9. Înţelegerea literaturii SF se întemeiază şi pe unele teoretizări privind literatura fantastică. Din acest unghi privind, ce ne-aţi putea spune despre fantasticul literar românesc, în general?

10. Genul proxim al SF-ului fiind literatura fantastică, iar urmărirea comparativă a acesteia în diverse arii culturale ale lumii fiind în mod implicit profitabilă, v-aş ruga să vă exprimaţi opinia.

11. O problemă de sociologie literară este cea a amatorilor de literatură SF. Aţi putea propune unele consideraţii comparative în legătură cu publicul românesc şi cel din alte ţări, privind lucrurile din acest unghi?

12. Dacă aţi scrie o sociologie a succesului literar, pornind de la realităţi ale literaturii române, ce aţi afirma în legătură cu autorii români de anticipaţie?

În continuare, în ordinea alfabetică a numelor autorilor, răspunsurile la aceste întrebări. *(V.B.)*

*Autorii intervievaţi în prezenta anchetă abreviază în moduri diferite expresia „Science fiction". Redacţia a considerat potrivit să nu intervină.

MIHAI COMAN

3. Specificul naţional este o constantă imponderabilă. Parafrazînd o formulă filozofică, se poate spune că el se manifestă asemenea acelei sfere ce avea circumferinţa nicăieri şi centrul pretutindeni. Cu alte cuvinte: specificul naţional este mereu prezent, în toate formele de exprimare şi existenţă ale unei culturi; el este relevat în ipostaze directe, sau în ipostaze subtile, nuanţate, greu sesizabile la un prim contact; el se poate supune uneori uşor conceptualizării, fiind însă, alteori, extrem de greu de circumscris prin aria unei singure noţiuni; în fine, niciodată el nu poate fi epuizat,

nici prin expresii succinte și memorabile (de tipul „calmul englezesc“ sau „exuberanța meridională“), nici prin termeni cu înțeles lărgit pînă spre granițele simbolului („balcanism“, „dionisiac și apolinic“, „spiritul gal“ etc.) și, în fine, nici prin lungi serii de atribute, note, aspecte definitorii.

Evident, deci, că manifestîndu-se pretutindeni, specificul național poate fi regăsit în orice zonă a culturii: deci și în literatura SF. Problema este însă alta: este literatura SF românească de azi capabilă să se exprime deplin pe sine și prin aceasta specificul național? Ca să fiu mai clar: orice fapt de artă cuprinde elemente ale specificului național; dar nu orice fapt de artă și cultură exprimă decisiv, elocvent, specificul național. Absența relevanței estetice, a valorii artistice este o barieră în calea întrupării în artă a specificului național. Notele sale nu pot fi desprinse dacă ne folosim de opere ce nu au atins un anume grad de perfecțiune; sau, oricum, desprindem unele note ce nu cuprind esențialul, ce nu ating inima complexului ideatic, afectiv și axiologic pe care-l numim „specific național“. Ce am fi putut spune în această privință despre spiritul românesc, dacă am lua drept etalon poezia lui Șt. Petică și A. Toma?

Dar dacă pornim de la opera lui Eminescu, Blaga și Arghezi?

Consider că SF-ul românesc posedă, firește, o seamă de creații remarcabile. Dar ele sînt – cred eu – prea puține, sînt, aș spune, reușite izolate cu caracter individual. Ele nu-mi permit o evaluare complexă și de ansamblu, într-o problemă atît de gravă și de importantă cum este aceea a specificului național. Dincolo de cadrul general al acestei probleme mi se pare destul de dificil de particularizat. O seamă din textele pe care le avem provin de la voci extrem de deosebite; altele vin de la glasuri firave, epigonice chiar; în sfîrșit, altele sînt voci în formare, ce nu s-au definit încă pe sine. Putem spera, dar nu putem da acum sentințe definitive. Părerea mea este că, în aceste condiții, orice afirmație, orice formulă ce ar echivala specificul național cu un aspect sau altul care pot fi identificate în una, două sau mai multe creații, riscă să fie nu o generalizare, ci o particularizare. Ea riscă să nu releve nota comună, generală, care transcede operele individuale spre trăsăturile esențiale și eterne, ci să coboare generalul în particular, să ipostazieze un fenomen izolat în normă și lege. Convingerea mea este, deci, că nu a bătut încă ora SF-ului românesc și că, în consecință, nu a sosit nici clipa unei extrapolări de asemenea anvergură ca aceea a specificului național întrupat în literatura de anticipație românească.

ION HOBANA

1. Putem vorbi astăzi de un gen consolidat, cu autori și opere care au pătruns în conștiința cititorilor, cu încercări meritorii de istorie, teorie și critică literară la obiect. Diversificarea tematică – să ne amintim de obsesia „cosmică“ a începuturilor! – a fost însoțită de o îmbogățire evidentă a mijloacelor de expresie artistică, în consonanță cu evoluția generală a literaturii noastre. Din păcate, cei care au trudit la înălțarea acestui edificiu nu mai au vigoarea de altădată. Din fericire, asistăm la fenomenul deosebit de îmbucurător al afirmării unei tinere generații de scriitori care au trecut cu brio de faza amatorismului. Provenind aproape toți din cenaclurile specializate, ei vădesc preocupări și însușiri care-i diferențiază de precursorii apropiați. Cunoscîndu-i și pe tinerii sau foarte tinerii autori ai textelor publicate în fanzine sau prezentate la concursuri, sînt bucuros să constat că viitorul anticipației românești stă sub semnul unor îndreptățite speranțe și certitudini.

6. Acumulările cantitative duc uneori și în literatură la un salt calitativ. Poate datorită și competiției valorice care se naște acolo unde producția anuală este de ordinul sutelor sau măcar al zecilor de volume. Dar este aceasta o regulă intangibilă? Cehoslovacia și Polonia nu au avut și nu au un număr impresionant de autori reprezentativi, dar Karel Čapek și Stanislaw Lem constituie fără îndoială, prin opera lor, „mari puteri SF“.

Aș fi dezolat dacă din cele de mai sus s-ar înțelege că încerc să justific micșorarea spațiului acordat anticipației în planurile editoriale. Așa cum arătam în răspunsul la prima întrebare, există destui tineri scriitori care așteaptă cu deplin temei ora debutului. Sînt convins că și vechea gardă ar fi sensibilă la solicitări. Mai trebuie doar ca genul să fie apreciat potrivit multiplelor sale valențe educative și audienței de care se bucură la un public larg.

7. În 1923, într-un articol reluat în **Mic tratat de estetică,** Felix Aderca punea o întrebare retorică: „Un scriitor de pură fantezie, dar cu un extraordinar talent, trebuie oare dat afară din literatura română – presupunînd că ar apare – numai pentru că n-ar intra în coloana «caracterului specific național»? (Un Wells sau Rosny, români)“. Polemizînd astfel cu semănătorismul și poporanismul, autorul **Orașelor înecate** uita că unele dintre cele mai cunoscute „romanțuri științifice“ ale lui Wells își datorează în bună măsură perenitatea pătrunderii și fineței cu care este redat mediul eminamente englezesc. Și nu sînt francezi pînă în măduva oaselor eroii lui J.H. Rosny Aîné din **Forța misterioasă** sau **Navigatorii infinitului?**

Amuzant este că însuși Aderca simte nevoia localizării excelenței sale „fantezii“. În prima versiune, apărută în „Realitatea ilustrată“ și semnată Leone Palmantini, prologul și epilogul sînt situate în New Yorkul anului 5000. În versiunea finală, navele viitorului plutesc pe Dîmbovița, iar John și Carel Balmont devin Ioan și Ri Doicin.

Nu pledez, desigur, pentru autohtonizări epidermice, limi-

tate la onomastică şi toponimie. Dar nu mi se pare firească nici evitarea, ca să nu spun izgonirea elementelor de culoare locală dintr-o seamă de texte citite sau ascultate în ultimii ani. Este prea de tot naivă credinţa că neutralizarea peisajului şi sonorităţile insolite ar fi semne ale nu ştiu cărui duh anticipator, deschizînd calea spre universalitate.

11. Împrejurări favorabile mi-au înlesnit contactul cu amatorii de literatură SF din mai multe ţări europene şi din Statele Unite. N-am avut nici o clipă impresia că ar fi superiori la vreun capitol celor din ţara noastră. Aş spune chiar că prin apetitul pentru cunoaşterea intimă a domeniului şi prin preocuparea susţinută de a scrie ei înşişi, membrii cenaclurilor noastre de anticipaţie îi depăşesc pe colegii lor din străinătate.

Există şi asemanari în zone discutabile. Am întîlnit şi peste hotare mentalitatea de suporter exclusivist al campionilor proprii, războiul subteran sau la lumina... fanzinelor între grupări rivale, opiniile împrumutate de la alţii. Să sperăm că toate acestea şi altele încă sînt simptome perisabile ale procesului de creştere.

12. Aşa cum am arătat şi cu alte prilejuri, nu poate fi contestată ameliorarea statutului anticipaţiei – şi deci al celor care o slujesc. Critica literară acordă mai multă atenţie operelor şi problemelor specifice ale genului. Cărţile valoroase sînt distinse cu premii naţionale şi internaţionale. În străinătate au apărut romane şi povestiri înmănuncheate în antologii de ţinută. Autorii români figurează în dicţionare şi enciclopedii specializate.

Mi se poate reproşa că văd numai jumătatea plină a paharului. Evident, mai e mult de făcut pentru ca anticipaţia să ocupe locul care i se cuvine. Mă gîndesc însă cum se înfăţişau lucrurile cu zece, cincisprezece ani în urmă şi sînt optimist. Poate pentru că profesiunea noastră este viitorul.

FLORIN MANOLESCU

1, 3, 4, 5. Deşi am scris o carte despre **Literatura SF**, în care domeniul românesc era examinat în circa 100 de pagini, nu sînt dintre cei care să se arate a fi foarte entuziasmaţi cînd vine vorba despre starea actuală a genului, la noi. Cred în continuare că nu avem încă un scriitor cu adevărat important, care să reprezinte „o soluţie românească" sau cel puţin „o forţă de producţie", prin numărul mare de cărţi pe care să ni-l dea şi care să determine o creştere generală a încrederii în SF. Din punctul meu de vedere (care vine din afara domeniului) nu este în discuţie literatura SF ca atare, ci situaţia SF-ului românesc. Dacă atunci cînd ne referim la **gen** sau chiar la **specii** (de la **contra-utopie**, la **opera spaţială**) nu există nici un motiv serios să ridicăm obiecţii critice, cînd ne referim la o situaţie concretă, lucrurile se schimbă. De aceea, cred că înainte de a medita la chestiuni „abisale", cum ar fi problema specificului naţional, ar trebui să ne întrebăm mai întîi ce ne lipseşte şi ce ar trebui făcut pentru a deveni un SF complet şi matur. Să luăm un singur exemplu. Dacă în literatura „obişnuită", prozatorul român se arată a fi extrem de atent faţă de ceea ce ţine de actualitate şi atinge, prin **romanul politic**, să zicem, un nivel de angajare estetică şi ideologică fără precedent, în SF există încă ezitare sau pur şi simplu inhibiţie în faţa marilor probleme care sînt pentru noi, astăzi, degradarea fizică şi morală a mediului în care trăim, superînarmarea şi primejdiile care decurg de aici, „explozia de informaţie" şi „de libertate", cum le numea Asimov etc. Cîteva din problemele acestea sînt schiţate de Vladimir Colin, Adrian Rogoz, Mircea Opriţă sau de prozatorii „ultimului val", dar nici unul dintre ei nu ne-a dat încă un text de referinţă, o carte comparabilă, ca valoare estetică şi ca angajament, cu ceea ce s-a realizat în această direcţie în alte ţări.

Dar „pulsul" SF-ului românesc mai poate fi luat şi altfel. Este suficient, de exemplu, ca un autor „nespecializat" să se decidă să practice (fie şi numai experimental) SF-ul, pentru ca să se instaleze, fără nici un efort, la nivelul cel mai înalt pe care fantasticul ştiinţific l-a atins în acest moment în România. Este cazul schiţelor lui Ovid S. Crohmălniceanu, dintre care cea despre „legea porcăriei universale" este, în ciuda epicului „subţire", excepţională, sau al criticului Marian Popa, care ne-a dat, prin **Podul aerian**, un roman straniu, de format orwellian, cu numeroase virtuţi parodice şi artizanale, între care cea mai vizibilă este performanţa de a fi realizat, într-o carte de ficţiune (nu de telefon), cel mai amplu şi mai spectaculos repertoriu de nume proprii din întreaga literatură română.

Paradoxul SF-ului românesc este că, privit în ansamblu, el nu e lipsit de nici una din componentele mai importante ale genului, dar că, luate separat, aceste componente nu depăşesc, aproape niciodată, un nivel satisfăcător. Există un **proto-SF** cu cel puţin trei texte memorabile: **Un vis curioz** (1857), de George Radu Melidon, **Finis Rumaniae** (1873), de Al. N. Dariu şi **Spiritele anului 3 000** (1875), de Demetriu G. Ionnescu. În faza începuturilor avem o revistă spectaculoasă, prin caracterul ei de ansamblu, şi generoasă cu literatura SF, prin atenţia pe care i-a acordat-o în paginile ei (**Ziarul ştiinţelor populare şi al călătoriilor**). În varianta „trivială" sau comercială a existat **Biblioteca aventurilor celebre** (din 1907), care la un moment dat a etalat cîteva din ilustraţiile lui Robida (dar, vai, cît de rău reproduse!). Primul nostru autor specializat, Victor Anestin, a fost o personalitate de format eroic, dar ca prozator el n-a depăşit niciodată nivelul unui amator, care ne rămîne însă foarte apropiat prin caracterul aproape „liric" al devotamentului său faţă de SF. Lista ar putea fi adusă la zi. Concluzia va fi mereu aceeaşi. Întregul este mai interesant decît părţile şi materia generală poate face, deocamdată, obiectul unei cercetări de tip „lexicon", şi mai puţin al uneia de tip „istorie literară", dacă dăm acestui din urmă termen înţelesul mai vechi de „examen al unor valori de referinţă". Ne lipsesc marile opere şi acestea ar putea fi nu numai textele unui scriitor, dar şi o revistă, o colecţie specializată sau opera unui

ilustrator. Sigur, ne putem închide în noi înşine, ca într-un **Wunschtraum** care să ignore realitatea şi putem proclama (uneori chiar printr-un consens interesat) că avem trăsăturile pe care în realitate ar trebui să le avem. Dacă vom arunca însă o privire spre cîteva din lucrările de informare generală mai importante, realizate în străinătate, vom observa că acolo abia dacă sîntem cunoscuţi. Oricît ar fi de „grea" această operaţie, ea trebuie făcută, pentru că, în literatură ca şi în viaţă, important este nu numai cum ne vedem noi înşine, dar şi cum ne văd ceilalţi. Cînd diferenţa dintre aceste două „lecturi" este foarte mare avem de-a face cu cazurile „tragice" şi nu de puţine ori, în această situaţie, „oglinzile" sînt sparte şi a doua lectură, pusă între paranteze, ca şi cum n-ar exista.

Enciclopedia lui Donald Tuck (două volume, 1974, 1978) şi lexiconul lui Brian Ash, **Who's Who in science fiction** (1976) nu cuprind nici un scriitor român. Fiind vorba de lucrări ale unor autori americani (orizontul cel mai îndepărtat de receptare al literaturii noastre) am putea bănui că preocuparea acestora a mers în primul rînd spre producţia propriei lor ţări. În parte, aşa se şi întîmplă. Dar alături de americani, lexiconul lui Brian Ash îi mai include pe Kobo Abé şi Sakyo Komatsu, pe Karel Capec şi Josef Nesvadba, pe Walter Ersting (autor comercial) şi Kurd Lasswitz, pe Frigyes Karinthy, Stanilsaw Lem, Efremov, Zamiatin sau Boris şi Arcadi Strugaţki. **Lexiconul** lui Alpers, Fuchs, Hahn şi Jeschke (două volume, 1980) nu reţine decît doi scriitori români, pe Sergiu Fărcăşan şi Ion Hobana, prezentaţi în două fişe „minuscule". **Enciclopedia** lui Pierre Versins, publicată în 1972, nu ne acordă nici ea un spaţiu prea mare, în ciuda capitalului mare de afecţiune pe care noi, românii, l-am investit întotdeauna în relaţiile noastre cu francezii şi cu francofonii. Fantasticul ştiinţific german este prezentat în trei pagini şi jumătate, cel din Spania în peste două pagini şi jumătate, Ungariei i se acordă o pagină şi jumătate, Italiei aproape trei pagini, în timp ce România este prezentată în mai puţin de o pagina. În sfîrşit, pentru a nu ne lungi prea mult, un cercetător pasionat al SF-ului, Franz Rottensteiner, care este în acelaşi timp şi editor sau traducător, vorbeşte pe larg, într-o **Istorie ilustrată** din 1975, despre Ţiolkovski, Jókai Mór şi Frigyes Karinthy sau despre Jerzy Zulawski şi Stanislaw Lem şi consacră capitole independente U.R.S.S.-ului, Franţei, Japoniei şi Germaniei. După Franz Rottensteiner, caracteristica SF-ului sovietic ar fi „entuziasmul pentru electronică" şi preocuparea pentru conflictul dintre „bine" şi „mai bine", care l-ar fi marcat mult timp. SF-ul francez ar fi „mai mult romantic decît cerebral", cu o înclinaţie profundă pentru misticism şi pseudo-ştiinţă. Aceste două literaturi mai sînt considerate a fi şi cele mai dinamice din Europa, iar ca argument se invocă, în favoarea Franţei, faptul că aici, literatura SF este acceptată, **„à part entière"**, de marile edituri (Calmann-Lévy, Robert Laffont, Albin Michel, Flammarion, Denoël, Marabout etc.) În legătură cu literatura SF de expresie germană, Franz Rottensteiner e destul de sever, şi pe bună dreptate. Situaţia „de piaţă" este comparabilă aici cu cea din S.U.A., dar R.F.G. şi Austria sînt aproape în întregime lipsite de o producţie originală valoroasă, singurul scriitor de nivel mai ridicat fiind fizicianul vienez Herbert W. Franke. În sinteza lui Rottensteiner, România este pusă pe picior de egalitate cu Spania şi Italia, toate trei ţările fiind prezentate în acelaşi capitol. Argumentul principal este că „nici una din aceste ţări nu are încă un autor de SF cu adevărat important." Fireşte, editorul lui **Quarber Merkur** nu cunoaşte literatura noastră în amănunt. Dar iată ce spune el mai departe: „povestirile italiene, spaniole sau române sînt adesea destul de convenţionale, uneori bine scrise (ca acelea ale românului Vladimir Colin), dar lipsite de originalitate." În plus, în Italia, SF-ul a fost „ajutat" uneori de scriitori importanţi, din afara domeniului (Dino Buzzati, Italo Calvino), ceea ce, după cel de-al doilea război mondial, nu s-a prea întîmplat la noi.

Exemple de receptare de tipul acesta s-ar mai putea da. Întrebarea este dacă ni se face o nedreptate sau nu, dacă absenţa scriitorilor români sau considerarea lor rezervată se datorează

GALAXIA SF

unui deficit de informaţie sau unei realităţi. Ia să vedem. Există la noi o situaţie „de piaţă" înfloritoare? Sînt generoase marile noastre edituri atunci cînd li se oferă cărţi de tip SF? În treacăt fie spus, **Istoriile insolite** ale lui Ovid S. Crohmălniceanu, care au apărut la **Cartea Românească**, s-au „ascuns" în spatele unui titlu general şi al unei coperţi care aminteau mai mult de Barbey D'Aurevilly şi Villiers de l'Isle Adam, decît de SF, cartea lui Marian Popa, apărută la **Albatros**, s-a ferit şi ea să dea vreo indicaţie exterioară care să sugereze SF-ul şi cam în acelaşi fel este tentat să procedeze şi Mircea Opriţă. Nu există o revistă specializată (cum a fost, pînă în 1974, **Colecţia povestirilor ştiinţifico-fantastice**). O compensaţie (care prezintă însă şi riscuri) o oferă **almanahurile** şi, mai ales în perioada sărbătorilor de iarnă, rubricile de divertisment ale unor reviste literare.

Fenomenul cel mai interesant în acest moment este, desigur, **fandomul**, mult mai activ şi mai diversificat decît în 1980, cînd publicam **Literatura SF**. Centrelor SF mai vechi (Bucureşti, Craiova, Timişoara) li s-au adăugat în ultimii ani Iaşii, cu o grupare extrem de activă şi cu cîţiva reprezentanţi înzestraţi cu o personalitate puternică, Dan Merişca, Sorin Antohi, George Ceauşu, Radu Gavrilescu, Lucian Merişca, Cristian Ostafi, Doru Pruteanu, Cătălin Bordeianu sau Sorin Simion. Între altele, în anul 1981, ieşenii au scos un almanah foarte viu şi incitant, **Fantastic magazin**, ilustrat admirabil de Radu Gavrilescu şi Grig Bejenaru. Una peste alta, în comparaţie cu „anii idilici", ai perfectei unanimităţi de păreri, care făcea deliciul „liderilor" mai vechi ai SF-u

lui românesc, încep să apară opiniile diferite, polemicile, diferențele de orientare. Și ceea ce este mai important, din **fandom** s-au recrutat cîțiva prozatori foarte talentați, Alexandru Ungureanu, Mihail Grămescu, Lucian Ionică. Speranțele, dacă există, vin de aici.

NICOLAE MANOLESCU

1. Am primit de la autori sau mi-am procurat singur mai multe cărți și publicații românești de SF. Am auzit de existența a numeroase cenacluri (la unul am și fost o dată) și chiar de a unor simpozioane naționale. Dar informația mea în materie e departe de a fi completă. Așa că nu pot avea pretenția să răspund ca un cunoscător. Sînt, cum s-ar zice, un simplu amator. În aceste condiții, opinia mea despre literatura românească de SF n-are o valoare obiectivă. Vă pot spune doar o impresie personală: și anume, mi se pare că SF-ul nostru se află într-un moment de efervescență și de căutare, prin efortul unor pasionați, care nu dispun însă totdeauna de mijloace materiale și uneori obțin cu dificultate pînă și un cadru organizat de manifestare; dar deocamdată acest interes, imens pe cît îmi pot da seama și antrenînd cercuri largi, n-a produs opere literare pe măsură (deși există destule absolut onorabile) care să fixeze un prestigiu adevărat al genului în ochii criticii, dincolo de succesul imediat de public.

2. Ei, doamne, nu-mi cereți liste de nume și de titluri! Dacă e vorba doar de niște preferințe, care nu trebuie neapărat explicate, pot spune că m-au cucerit unele lucruri (n-am citit tot!) din Asimov, din Stanislaw Lem și din Ov.S. Crohmălniceanu. Acum, reflectînd la ele, căci nu le-am ales, ca să le citesc din acest motiv, cred că toate aceste lucturi care mi-au plăcut au în comun un anumit accent pus pe logică, pe gîndire, și nu pe aventura propriu-zisă. Un ocean care e de fapt un creier uriaș – iată ceva care nu ține strict de sfera peripețiilor galactice. Multe din **Istoriile inedite** ale lui Crohmălniceanu se referă la felul de a se comporta al minții umane, la categoriile cu care ea operează, la paradoxurile gîndirii și nu implică un decor specific S.F., o planetă ori o navă interplanetară. Tot așa, Asimov e un cap teoretic extraordinar, gata să propună „legi" și „științe", fără a pretinde deplasări în marile spații cosmice, uniforme de astronauți sau mașinării sofisticate.

3. Mi-e absolut imposibil. Pentru mine S.F.-ul românesc se compune din cîțiva copaci stingheri, din pricina cărora nu văd pădurea.

7. Este ceva adevărat în faptul că S.F.-ul tinde să semene cu un esperanto literar. Este, poate, lucrul cel mai izbitor în operele S.F. Faptul se datorează dependenței de știință și de tehnologie: toate utopiile S.F. pornesc de la un stadiu anumit al științei și tehnologiei, de la o anumită preocupare (nu contează temeiul ori rezultatele ei), de la o modă. Și, atunci, e firesc să identificăm la un moment dat un aer comun sau un limbaj comun cărților S.F. – din toată lumea civilizată. Dar, cu siguranță, dacă vom cerceta în adîncime, vom remarca diferențe, specificități. Nu știu care sînt acestea în S.F.-ul nostru, dar presupun că nu se poate ca, fiind totuși vorba de literatură, să nu existe sentimente, stări, obsesii proprii, capabile a transpare prin elementele exterioare de mizanscenă și de cadru tipic. Noi toți trăim pe o planetă devenită, sub raportul propagării informațiilor și influențelor, un sat ceva mai mărișor, și, în același timp, trăim aici, în România, în condiții care sînt doar ale noastre. S.F.-ul se resimte de această dublă situare a autorilor și a cititorilor.

9. Aceasta ar reprezenta o altă discuție. M-am ocupat de fantasticul românesc și mi-ar displace să mă repet. Aș remarca doar că, după mine, S.F.-ul nu are ca gen proxim literatura fantastică, ci literatura de divertisment. Teoretic, el chiar se află la antipodul fantasticului, în măsura în care se bazează pe știință, pe descoperirile și pe progresele ei, așadar în măsura în care presupune totdeauna o explicație (fie și incompletă, fie și suspendată) a ciudățeniilor ori a absurdităților întîlnite în realitate. Fantasticul este, din contră și în mod esențial ceea ce rămîne neexplicabil. Să dau un exemplu. În **„La Țigănci"** de M. Eliade avem o povestire fantastică, fiindcă pățania personajului care se trezește aruncat în alt timp, după vizita la localul din titlu, nu primește – și nu există nici măcar sugestia că ar putea primi – vreo explicație de natură fizică sau logică. Interesează pur și simplu ideea fantastică a existenței unor fisuri sau falii temporale pe care ni le putem închipui prin analogie cu cele ale spațiului. Un autor de S.F., scriind o povestire ca **„La Țigănci"**, ar avea în vedere, obligatoriu, posibilitatea ca în spatele ieșirii personajului din timp să se afle manifestarea unui **alt** timp, cu alte proprietăți decît cel real, dar fizic demonstrabile sau a unui continuum spațiu-timp nesesizabil prin simțuri pe care însă l-ar putea lămuri o ipoteză relativistă. Dacă nu există referirea (fie și implicită) la astfel de (ipo)teze, nu există S.F. sau își contrazice numele. Mă întorc la raportul dintre SF și divertisment: cred că SF-ul este forma modernă, datorată exploziei științifice din lumea de azi și formației științifice a majorității cititorilor contemporani, pe care o ia literatura de divertisment. Ceea ce era odinioară romanul de aventuri ori de călătorie este acum S.F.-ul. Cel mai de seamă precursor este, probabil, Jules Verne. Într-un fel, S.F.-ul face **vendant** romanul istoric, înlocuind trecutul și arheologicul cu viitorul și cu utopismul.

12. Îmi lipsesc datele statistice și, apoi, la noi tirajele nu se stabilesc în funcție de legea cererii și a ofertei. Dar, chiar și așa, cum rareori am văzut în librării cărți de S.F., iar revistele și almanahurile se vînd și ele rapid, indiferent de preț, e sigur că numărul cititorilor trebuie să fie foarte mare. Majoritatea sînt, după unele indicii, studenți. Nu cred, pe de altă parte, că bătrînii citesc S.F. Aș avea un argument psihologic. Sub raportul categoriei profesionale, S.F.-ul face mai p ține ravagii printre umaniști și literați decît printre ingineri și intelectuali formați în spiritul științelor exacte. În funcție de sex, nu femeile sînt cele mai mari cititoare de S.F., ci

bărbaţii. Acestea sînt supoziţii, bazate pe observaţie, nu adevăruri sociologice. Succesul S.F.-ului, nu numai la noi, e garantat aşadar de studenţi (de tineri, în general), de bărbaţi, şi de oameni ai disciplinelor pozitive. Într-o lume de bătrîni, de femei sau de literaţi, S.F.-ul ar dispărea repede. Sigur, vorbind de succes, nu am în vedere valoarea, care e altceva, cum se ştie, şi nu joacă sociologic nici un rol. Autorii români de anticipaţie au un succes explicabil şi le rămîne să-l confirme prin opere de valoare. M-am întors de unde am pornit.

GALAXIA SF

SOLOMON MARCUS

3—4. Istoria SF-ului unei anumite literaturi naţionale defineşte ea însăşi coordonatele naţionale ale acestui SF. Autoreferinţa nu poate fi evitată aici. Specificul dezvoltării social-economice şi ştiinţifico-tehnologice a unui popor influenţează puternic mentalitatea autorilor şi cititorilor de SF (a se vedea şi răspunsul la întrebarea 11).

În ceea ce priveşte SF-ul românesc, cred că un aspect important (chiar dacă mai greu de detectat) îl constituie aici corelaţiile sale cu folclorul românesc. De exemplu, ar fi foarte interesant de urmărit modul şi măsura în care manipulările temporale în folclor se regăsesc în SF. Un intermediar comod ar fi aici statutul timpului în ştiinţele contemporane (datorită faptului că acest statut a fost luat ca termen de referinţă atît în cercetarea SF-ului cît şi în cercetarea folclorului). Un studiu comparativ al SF-ului şi basmului fantastic, atît cel popular cît şi cel cult, ar fi de o considerabilă însemnătate. Însă acest studiu nu poate fi exclusiv conţinutistic; el trebuie să se prevaleze de investigaţiile semiotice şi structurale, pentru a putea identifica acel numitor comun care nu este vizibil cu ochiul liber. Cercetări de tipul celor prezentate în lucrarea colectivă **La semiotique formelle du folclore** (Klincksieck, Paris, 1978), pe care am coordonat-o prin articularea unor forţe ştiinţifice interdisciplinare, sînt aici necesare.

10. Apriori, genul proxim al SF-ului **nu** este literatura fantastică, ci literatura pur şi simplu. Expresia **literatura ştiinţifico-fantastică** nu este echivalentul românesc al expresiei englezeşti **Science fiction.** SF-ul este acea orientare a literaturii care urmăreşte modul în care dezvoltarea ştiinţei şi tehnologiei îşi pune amprenta pe viaţa oamenilor. Nu există o justificare intrinsecă a unei astfel de compartimentări şi etichetări. Statutul distinct al SF-ului este rezultatul unei necesităţi istorice de ordin retoric: nevoia de a accentua, de a atrage atenţia asupra unei orientări care, treptat, pe măsură ce spiritul interdisciplinar va cîştiga teren, se va integra în ansamblul literaturii, fără a mai fi nevoie să i se sublinieze existenţa printr-un statut separat. Această fază există în istoria fiecărui domeniu interdisciplinar. Multe din cercetările care, în urmă cu 25 de ani, erau considerate de lingvistică matematică astăzi sînt pur şi simplu de lingvistică. Deocamdată, SF-ul românesc este marginalizat faţă de restul literaturii.

Faptul că o bună parte a SF-ului este de natură fantastică se explică prin aceea că ştiinţa care se face azi se aplică abia mîine în inginerie şi tehnologie, iar acestea din urmă schimbă abia poimîine viaţa socială şi personală a oamenilor, totul petrecîndu-se într-o perspectivă temporală amplă.

O altă explicaţie a caracterului fantastic al SF-ului este faptul că ştiinţa modernă este dominată de diferite transgresări ale logicii standard (vezi mecanica cuantică, biologia, psihologia) şi de numeroase manipulări ale simţului comun şi ale intuiţiei curente (vezi teoria relativităţii, geometria neeuclidiană etc.), paradoxul devenind modalitatea uzuală a teoriilor ştiinţifice şi a funcţionării diferitelor sisteme.

11. Mentalitatea şi nivelul amatorilor de literatură SF sînt în bună măsură condiţionate de nivelul de dezvoltare ştiinţifică şi tehnică a societăţii în care ei trăiesc.

Un copil ale cărui jucării sînt diferite tipuri de calculatoare şi care vede tot timpul în jurul său efectul precipitării timpului, datorită vitezelor de prelucrare a datelor realizate azi în electronică, devine un alt tip de amator SF decît copilul unei ţări subdezvoltate.

ALEXANDRU MIRONOV

1,2,11. Almanahul Anticipaţia propune un set de întrebări care înseamnă pur şi simplu o tentativă de radiografiere a literaturii de anticipaţie româneşti. Lucru îmbucurător, mai ales că, deja, se simte – în grupajul intitulat „Galaxia SF" (adică dosarul de critică şi exegeză literară al almanahului) – mîna unor specialişti cu greutate.

Întrebările puse sînt incitante şi – răspunzînd la ele – îmi dau seama că, volens nolens, fac tentativa construirii, în synopsis, a unei istorii a Science Fictionului românesc.

Ei bine, despre literatura SF am acum, astăzi, o părere bună care, sînt sigur, peste 2–3 ani va fi şi mai bună!

Mă explic. Science Fictionul românesc a prins un moment bun în deceniul al VII-lea. Au apărut atunci romane şi povestiri interesante, scrise de Victor Kernbach, Adrian Rogoz, Ion Hobana, cuplul R. Bărbulescu–G. Anania. În paralel, Editura tineretului (la care activa, pasionat pînă la fanatism, un tînăr editor pe nume... Ion Hobana) aducea în librării traduceri din Jules Verne, Efremov, Altov, Stanislaw Lem, Obrucev, Al. Tolstoi, H.G. Wells (cu cele cinci volume dintr-o serie de opere wellsiene care se dorea exhaustivă – n-a reuşit...). Scriitorii şi editorii tineri de atunci se

„băteau“ pentru a împinge literatura de anticipaţie către marele public (tînăr) şi tinerii cititori au venit imediat în întîmpinarea lor şi a poveştilor minunate despre viitor. În plus, funcţiona pe atunci „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice“, publicaţie cu apariţie bilunară care lega cititorii de creatorii de literatură SF, căuta noi talente, încerca să atragă către SF scriitorii din literatura cea mare (dar: această ultimă tactică a adus către literatura de anticipaţie şi o mulţime de nechemaţi; iar lipsa de constanţă şi discernămînt în publicarea traducerilor a dus la situaţia – paradoxală – ca despre literatura anglo-saxonă – covîrşitor de importantă, cel puţin sub raport cantitativ – să nu aflăm decît foarte puţin...).

Deceniul al VIII-lea a impus un scriitor de mare calibru: Vladimir Colin. „Divertisment pentru vrăjitoare“, „Broasca“, „În cerc tot mai aproape“ fiind povestiri ce pot figura într-o antologie a capodoperelor mondiale ale literaturii SF. Mircea Opriţă, Voicu Bugariu, Horia Aramă, Viorica Rogoz au cîştigat şi ei, în bătăliile editoriale, locuri în librării şi în bibliotecile noastre, ale iubitorilor de Science Fiction.

Apoi a urmat o lungă pauză: „Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice“ şi-a încetat activitatea, iar editurile (cu excepţia a două: **Scrisul Românesc** şi, o vreme, **Univers**, la care au apărut cîteva cărţi din SF-ul lumii) şi-au micşorat interesul pentru literatura de anticipaţie. Cît despre alte publicaţii, să nu mai vorbim...

După 1981 lucrurile s-au schimbat. Iniţiativa aparţine revistei „Ştiinţă şi Tehnică“, editoarea acestui Almanah Anticipaţia, care dispare din chioşcurile de difuzare a presei chiar în ziua apariţiei. Ulterior, Radioul (emisiunea „Exploratorii zilei de mîine“, de pe programul III), revistele „Cronica“, „Argeş“, „Tribuna“, „Ateneu“, „Tomis“ s-au alăturat valului. Dintre edituri, „Scrisul Românesc“ şi-a păstrat interesul pentru această literatură pentru tineri, au mai oferit spaţiu publicistic „Ion Creangă“, „Junimea“, „Editura Politică“, iar Editura Albatros şi-a deschis ceva mai mult porţile. Aşa au apărut – şi au rămas – Mihail Grămescu, L. Ionică, Al. Ungureanu, S. Ştefănescu, Gh. Păun, R. Bretin (deja autori de carte), dar şi G. Ceauşu, Dănuţ Ungureanu, Cr.T. Popescu, R. Honga, ale căror povestiri fac deja parte din fondul naţional de literatură ştiinţifico-fantastică.

3,4. Este drept, aceşti tineri creatori nu se află – şi nici maeştrii lor din generaţia anterioară – la concurenţă cu Stanislaw Lem, Gerald Klein, Michel Jeury, Ghenadii Altov, Arkadii şi Boris Strugaţki, Arthur Clarke, Brian Aldiss, John Wyndham, Isaac Asimov, Robert Heinlein, Cordwainer Smith, Frederic Brown – am numit autori din Polonia, Franţa, U.R.S.S., Anglia, S.U.A. – dar ici-colo apar semne că plafonul va fi străpuns şi că, peste cîţiva ani, o antologie de anticipaţie românească ar putea fi competitivă pe orice piaţă a SF-ului mondial.

Ar crea o astfel de antologie, unui cititor străin, senzaţia deschiderii unei ferestre către o lume specifică? Într-un mediu aparte? Există acest specific al literaturii ştiinţifico-fantastice româneşti pe care îl afirmă scriitorul şi criticul literar Voicu Bugariu? Greu de răspuns... Proza anilor '70 poate fi grupată, cred eu, în jurul unei povestiri a lui Ion Hobana: „Cea mai bună dintre lumi“. Povestirile – şi romanele – din acea perioadă se voiau încărcate de mesaj umanist (uneori reuşeau, alteori nu), acţiunea se desfăşura, inevitabil, într-o lume de pace, povestirea-avertisment nu era gustată deloc, umorul lipsea aproape cu desăvîrşire, la fel ideile, găselniţele, risipa de imaginaţie. Povestirea insolită ar fi cea care caracterizează acei ani (literatură bună, amestec de realitate şi fantastic, întîmplări cu puţin dinamism – cu excepţia romanelor scrise de G. Anania şi R. Bărbulescu, împreună şi separat); dar s-a întins pînă în zilele noastre, reprezentanţii ei – absolut respectabili – fiind Mircea Opriţă, Voicu Bugariu, Horia Aramă, Lucian Ionică, Ov. Crohmălniceanu.

În categoria „hard SF“ ar intra creaţiile lui A. Rogoz, Al. Ungureanu, R. Bărbulescu, H. Aramă, S. Ştefănescu, G. Ceauşu, D. Merişca, D. Pruteanu, Ion Popa. Aventură SF: Radu Theodoru, R. Bretin, V. Ciocşan.

O notă aparte: Mihail Grămescu, integrabil la toate categoriile – şi nicăieri...

Desigur, specificul naţional există – într-o oarecare măsura. Creatorii sovietici au un „ce“ al lor, o căldură sufletească în personaje şi acţiuni (vezi fraţii Strugaţki, Efremov, Altov, M. Puhov), ei nu promovează însă senzaţionalul, aventura. Francezii sînt cerebrali (sau se prefac...), senzuali, experimentul literar este inevitabil în fiecare povestire (exemple: M. Jeury, D. Walther, J.P. Andrévon). La americani acţiunea, „thrill“-ul, sînt obligatorii (Asimov, Ph.K. Dick, Heinlein, Pohl, Farmer, Shekley – lista este foarte lungă). Englezii au, după părerea mea, o mare acoperire în literatură, dar şi în aventură şi ingeniozitate (Clarke, Priest, Harrison, Aldiss, Bester, Wyndham). Neîncadrabili: St. Lem, R. Bradbury, G. Klein, J.R.R. Tolkien, Borges – lor numai disciplina numită istorie literară le va fixa un loc, dar mai tîrziu, cînd secolul viitor va fi în vîrstă...

5,6,7. Să nu se înţeleagă, din enumerarea de mai sus, că literaturii de anticipaţie româneşti nu i se poate găsi un loc într-o căsuţă a tabloului mendeleevian al elementelor cum frumos spune Voicu Bugariu. Dimpotrivă – şi mă repet: la noi există, la ora actuală, 500–800 de pagini bune, chiar foarte bune, cu care, alcătuind o antologie, am atrage atenţia cititorilor, criticilor şi, mai ales, a librarilor din ţările cu SF dezvoltat, adică cu ştiinţă dezvoltată, adică cu industrie de vîrf. Trebuie, însă, ca editurile şi revistele noastre să binevoiască să ridice capul din pămînt şi să se hotărască să scruteze zările, către mîine, luînd în ecuaţie şi faptul că România este astăzi o ţară cu industrie şi ştiinţă puternice şi că inginerul, muncitorul, tehnicianul, elevul de acum dar şi din anul 2001 sînt scufundaţi într-o lume eminamente ştiinţifică şi tehnologică...

9,10. Nevoia de poveşti este mare, a fost întotdeauna. Nevoia a rămas, poveştile însă s-au schimbat. De la fantastic – şi literatura românească are poveşti extraordinare, scrise de Eminescu, Mircea Eliade, Vladimir Colin, Ana Blandiana, Petre Bănulescu, M.H. Simionescu, George Cuşnarenco (am numit, aproape la întîmplare, scriitori aşezaţi, în timp, de-a lungul unui

secol) s-a ajuns astăzi la ştiinţifico-fantastic. Din nevoie. Mediul înconjurător a forţat literatura la extrapolarea întîmplărilor de astăzi, la construirea unui „puzzle", care să se potrivească peste lumea probabilă a anilor care urmează.

Dar, apreciez eu, fantasticul care se scrie acum nu mai are nici o contingenţă cu SF-ul. „Un veac de singurătate" este o capodoperă peste timpuri, dar, înţelege toată lumea, ea nu are nici o legătură cu anticipaţia tehnico-ştiinţifică. La fel – totuşi, într-o mai mică măsură – Borges, Buzzatti, K. Vonnegut jr., chiar Tolkien.

...Sînt convins, înclinaţia naturală a românului către fantastic va naşte încă multe capodopere literare. Numai că a scrie fantastic presupune – obligatoriu – în afară de imaginaţie, stăpînirea desăvîrşită a meandrelor limbii, a posibilităţii de a îmbrăca în tipare stranii irealitatea imediată. Şi nu are nici o legătură, dar absolut nici una, cu lumea iubitorilor literaturii SF, cu aceşti fani pătimaşi (nenumăraţi), organizaţi în cenacluri (zeci) care fraternizează cu autorii şi intră, cu totul, în lumea operelor de anticipaţie.

12. Barometrul **fandomului**, de altfel, este cel care va conta, cred eu, în alcătuirea topurilor literare ale SF-ului: literatura românească de anticipaţie de astăzi are deja scriitori cu greutate, există critici care – cu competenţă mai mare sau mai mică – se apleacă asupra creaţiilor SF-ului nostru – dar mai ales cititorii vor fi aceia care (de-a lungul anilor, trecînd întîmplările şi personajele din pagini în tradiţia cenaclistă orală) vor stabili un clasament al valorilor, iar acesta, vrînd-nevrînd, va fi literă de lege, construind astfel acea „carte de aur" pe care literatura ştiinţifico-fantastică românească a anilor ce vin o va fi meritat cu prisosinţă...

MIRCEA OPRIŢĂ

1. Faptul că am scris SF (şi nu tocmai puţin), că scriu în continuare SF (poate nu chiar atît de susţinut încît să nu mi se reproşeze uneori un aparent abandon, de care doar fireasca presiune a altor proiecte se face vinovată) spune de la sine destul de mult despre ceea ce cred eu în legătură cu anticipaţia românească. Am ştiut întotdeauna că e un gen de literatură cu mari posibilităţi latente şi că depinde numai de noi, cei ce-l cultivăm, să scoatem aceste rezerve la lumină. În parte am şi reuşit. Peisajul valoric al realizărilor apare totuşi neuniform, şi e normal să fie aşa, fiindcă nu altfel stau lucrurile în restul literaturii. Au apărut şi încă mai apar uneori scrieri slabe, iar de la un anumit nivel în sus, nivel pe care îndeobşte îl acceptăm, numindu-l „al publicabilităţii", fiecare scrie ajutat de propriul său talent şi condus de propria sa conştiinţă. În toate generaţiile, de la vîrstnici pînă la cei astăzi încă foarte tineri, există unii care s-au jucat (ori se joacă) de-a SF-ul şi alţii care şi-au luat şi îşi iau treaba în serios. E iarăşi adevărat că joaca trece şi cărţile rămîn. Mă refer la cărţile bune, la cele în care temele, ideile, motivele şi personajele specifice genului au parte de viaţa perenă dată numai de suflu' unui talent real combinat cu o sigură stăpînire a tehnicilor literare. Voci cu un timbru personal se fac auzite la toate nivelele de vîrstă, dar lucrul cel mai important pentru viitorul genului la noi este că le auzim de la o vreme încoace, preocupate de execuţia unei partituri proprii, între autorii tineri. Cîţiva dintre ei sînt, incontestabil, scriitori. Ce ne-am putea dori mai mult?

2. N-aş reuşi să răspund în puţine cuvinte la o asemenea întrebare, fiindcă nu fac parte dintre cei dispuşi să-şi limiteze drastic plăcerea lecturii la unul-doi autori. Iar pe de altă parte, o dată exprimate, preferinţele mele s-ar vrea nuanţate prin comentariu. Cînd spun de pildă că mi-a plăcut Lem, pentru mine e limpede că-l prefer pe cel din **Solaris** celui din povestirile cu roboţi; ar trebui deci să spun şi de ce, iar asta cere spaţiu şi timp. Ca să arăt în ce fel şi de ce anume mi-a plăcut Wells am avut nevoie de un întreg volum. Regret că nu pot face la fel cu toţi ceilalţi.

3—4. Umorul – de fapt un anumit gen de umor. Poezia – fireşte că un anumit gen de poezie. Apoi, un mod aparte de a avea încredere în viitor sau a te îngrijora de semnele lui. Şi, fără îndoială, unele particularităţi de stil. Dar ceea ce se poate „telegrafia" aici necesită, spre a fi pus satisfăcător în valoare, efortul unui studiu amplu, o tratare comparată a anticipaţiei din mai multe arii literare. Deocamdată, sîntem în situaţia de a „simţi", de a percepe intuitiv specificul anticipaţiei noastre, neavînd la îndemînă datele unei descrieri prin ocularul microscopului.

5. La litera R... Dincolo de orice glumă, asta poate să însemne că anticipaţia românească există obiectiv, că nici o privire enciclopedică adresată genului în ansamblu nu poate face abstracţie de ea, dacă se doreşte marcată de seriozitate. Din nefericire, o serie întreagă de prejudecăţi şi tendinţe dominatoare, existente în compartimentele privilegiate ale pomenitului „tablou mendeleevian" al SF-ului mondial, fac ca în alte arii literare să fim cunoscuţi mult mai puţin decît reuşim noi să aflăm ce se întîmplă acolo. Dar aceasta e o chestiune de recunoaştere publică şi se poate remedia în timp. Fondul problemei rămîne că aspectul românesc al genului există prin propriile sale resurse şi realizări.

6. În cantitate stă şi puterea, şi slăbiciunea unei literaturi. Unde se publică mult SF, criteriul comercial întrece inevitabil, ca importanţă, criteriul valoric al selecţiei. Numeroase colecţii americane funcţionează în virtutea unei imense presiuni inerţiale, răspunzînd categoric interesului de moment al unui public deprins cu consumul masiv al „aventurilor" genului, dincolo de orice însuşiri pretinse literaturii de calitate. Desigur, şi volumele de paraliteratură, cînd na-

vălesc peste tine masiv, într-o avalanşă de coperte străluci toare, pot da o înşelătoare impresie de „mare putere în SF". Ceea ce salvează situaţia este faptul că, o dată măturate prin gestul critic mormanele de gunoaie, copleşitoare într-o producţie cvasi-industrială, rămîn totuşi numeroase lucrări cu adevărat interesante, cele preocupate nu de punga cititorului, ci de destinul omului pe planeta Pămînt. Aşa se face că, pe un fundal colcăind de spadasini primitivi surprinşi în nişte teribile încleştări non-stop cu monştrii tuturor galaxiilor, e chiar cu neputinţă să nu apară şi un număr – mic ca procent, dar însemnat în sine, în cifră absolută – de cărţi valoroase, meritînd să stea la vedere în rafturile oricărei biblioteci. În fond, acestea din urmă sînt cele ce dau strălucire autentică unei literaturi de anticipaţie. Dacă e să vorbim de vreo „mare putere SF", ne e permis s-o facem numai dintr-un asemenea punct de vedere. Cum noi, e limpede, nu ne putem îngădui o prea generoasă risipă materială în jurul fiecărui gram de substanţă valoroasă din anticipaţia noastră, n-avem de ales: vom scutura aşadar cît mai multe deşeuri nu pe hîrtia tipărită, ci la masa de lucru, aspirînd la un produs al imaginaţiei ieşit într-o reprezentare cît mai avantajoasă sieşi. Poate că mai importantă decît iluzoriul vis de a trece neapărat drept o „mare putere în SF", revărsată abundent în paraliteratură, e grija de a ne scrie cărţile cu ambiţia secretă de a le vedea aşezate, în deplină onorabilitate literară, pe raftul valorilor.

7. Am avut cîndva prilejul să ascult, într-un grup cu compoziţie naţională complicată, bancuri spuse în limba esperanto. Oricît ar părea de neverosimil, şi chiar împotriva convingerilor mele de pînă atunci, anecdotele aveau savoare şi stîrneau prompt hohotele de rîs pe care le-ar fi provocat în orice limbă naturală ar fi fost rostite. Talentul umoristic al celui ce dădea neobişnuitul recital înfrîngea dificultăţile limbajului artificial, o dată cu prejudecăţile noastre privitoare la putinţa sau neputinţa unei asemenea creaţii lingvistice, trasate cu rigla printr-un amalgam de cuvinte internaţionale, de a exprima nuanţe subtile dincolo de un conţinut oarecum utilitar al comunicării. Dacă SF-ul este cumva un astfel de esperanto literar (idee ce s-ar putea susţine fără riscuri la nivelul subliterar al genului mai degrabă decît la cel superior), atunci şi aici şansa lui depinde, ca în situaţia pomenită, de virtuţile unui conţinut al comunicării şi de înzestrarea celui ce povesteşte. Iar acestea, în esenţă, fie că sînt astfel din start, fie devin prin contaminare psihologică mai puţin transnaţionale decît par la prima vedere.

8. Teoretizarea literaturii pornind de la estetica manierismului mi se pare doar unul din modurile de teoretizare posibile şi nu ştiu dacă e cel mai adecvat. El e prin natura lucrurilor restrictiv, prin urmare exclude (din fericire pentru anticipaţie!) o teoretizare „deplină".

9—10. Problema este atît de vastă încît, nedorind s-o expediez printr-o atingere superficială, mă văd constrîns să aştept un alt prilej de discuţie. Poate o masă rotundă dedicată exclusiv raporturilor dintre fantastic şi SF...

11. Dacă mă gîndesc la **fani**, şi nu în general la cititorul interesat de anticipaţie, aş putea face constatarea că mişcarea lor e mai puţin spectaculoasă decît în alte părţi ale lumii, fără ca prin asta să fie mai puţin dedicată sufleteşte obiectului său. În rest, aceeaşi curiozitate avidă de noutăţi, aceleaşi frumoase pasiuni partizane, aceeaşi energie risipită generos în întreprinderi de regulă neglijate de **main stream** (fanzine, bibliografii ale genului, articole polemice şi neconvenţionale). Fenomenul nu e nicidecum omogen şi nici nu trebuie să fie. La urma urmei, e vorba de o pasiune depinzînd de date personale mai mult decît de nişte reguli stabilite în colectiv. În plus, o iubire – fie ea şi pentru SF – e mai plăcută vederii cînd nu-şi pierde simţul umorului. E adevărat, n-avem cercuri specializate în cultivarea interesului pentru un singur autor sau pentru o singură operă. Ceea ce poate să însemne şi că iubirea pentru **gen** ar fi mai profundă decît cea rezervată spectacolului exterior al acestuia.

12. Şansa reală a scriitorului român de SF rămîne cea a literaturii autentice. În condiţiile relativ modeste pe care editurile le rezervă genului, e aproape exclus să asistăm la proliferarea şi serializarea aventurii. Prin urmare, nu vom avea variante româneşti ale unor eroi de felul lui John Carter, Conan Cimerianul, Buck Rogers şi Flash Gordon, nici războaie ale stelelor purtate relaxat, pe întinderea unei duzini de volume. Putem continua însă o bună tradiţie a povestirii româneşti, cu dovedite calităţi literare, şi putem încerca să atacăm mai insistent romanul SF, tot în condiţiile în care idealul literaturii nu va fi părăsit în favoarea unui ieftin succes de public, mult mai dezavantajos moral decît profitabil material. Bătălia genului va fi cîştigată doar atunci cînd specificul anticipaţiei, temeinic susţinut epic şi estetic, va ajunge să fie acceptat ca un factor de înnoire într-un firesc şi necesar proces de primenire tematică şi stilistică a bătrînei doamne Literatura.

ADRIAN ROGOZ

1, 3, 4, 5 şi 6. De la Cantemir la Blaga, de la Eminescu la Ion Barbu, de la Creangă la Urmuz, specificul nostru cred că trebuie să fie căutat mai de grabă în originalitatea viziunii şi vigoarea expresiei decît într-un spaţiu anume. Sau dacă e vorba de un spaţiu, acesta este unul din adînc. În **Poezia „realelor"**, G. Călinescu remarca preponderenţa la noi a tipului „idealist sau didactic", specific „filosofiilor superioare europene" şi caracterizat printr-o structură dualistă, poziţie egală în dialectica tezei şi antitezei (cf. Titu Popescu, „Specificul naţional în doctrinele estetice româneşti". Dacia, 1977, p. 262). Iar în altă parte, marele critic afirma: „specificul naţional constă în calitatea organelor de percepere a universului" **(Ulysse)**. Or, tocmai cosmicitatea culturii de pe meleagurile noastre (Gînditorul de la Hamangia şi Mioriţa sînt indicii elocvente) cred că ar putea însemna un fir care să ne ajute să dezlegăm problema mult mai dificilă a specificului naţional în science fiction, gen prin definiţie legat de realizările ştiinţei şi tehnicii mondiale.

Una dintre gloriile nepieritoare ale literaturii americane de

anticipație constă în faptul că aceasta a fost creată de Poe, care, după opinia mea, reprezintă specificul yankeu nu pentru că și-a plasat la Boston acțiunea nu știu mai cîtor povestiri, ci prin aceea că și-a înzestrat eroii cu îndrăzneala inovatoare caracteristică oamenilor din lumea nouă. Criticii mărginiți anglo-saxoni îl consideră însă pe E.A. Poe doar o creație bizară a unor poeți francezi care știau cam aproximativ engleza! Iată-l deci pe Poe ilustrînd pieziș specificul gustului galic. Alt exemplu. Ce are specific francez Jules Verne? Plăsmuirea unor admirabili eroi ca Michel Ardan? Dar un Phileas Fogg nu-i deopotrivă de bine prins, ca englez, iar un Mihail Strogoff, ca rus?

În ceea ce privește situarea S.F.-ului românesc într-un „tablou mendeleevian" al S.F.-ului mondial, mi se pare deocamdată mai operantă ierarhizarea în funcție de „marile puteri S.F.". De altfel, o asemenea clasificare am propus-o mai de mult într-un articol, în care susțineam că, dacă am considera drept „mari puteri" literatura de anticipație americană, rusă, niponă, engleză și polonă (prin Stanislaw Lem!), am putea înscrie S.F.-ul nostru alături de cel francez, italian, bulgar și spaniol și probabil înaintea celui din R.D.G., R.F.G., Belgia, Olanda, Iugoslavia sau India. În această afirmație mă bazez pe numărul de premii luate de autorii români la congresele europene și pe mulțimea lucrărilor noastre antologate. Numai mie, ca să mă refer la cazul care-mi e cel mai cunoscut, mi s-au tradus romanele în maghiară și în italiană, în bulgară și în germană, iar povestirile mi-au fost publicate în peste zece limbi (între care în engleză și japoneză). Nu mai vorbesc de opera tuturor colegilor mei, unii, ca Ion Hobana și Vladimir Colin, întrecîndu-mă cu mult în numărul de traduceri. Și subliniez că editorii străini care publică autori români de anticipație n-au, cred, nici un interes să aleagă ciurucuri.

2. Fiindcă am fost ani de zile antrenorul mai tuturor autorilor noștri S.F., îmi vine greu să fac aprecieri nominale. M-aș referi la reprezentanții (S.)-F. care întruchipează pentru mine piscurile:; Poe, Eminescu, Wells, Borges și Lem. Dar, dacă e să fiu egoist, autocritic și lucid (cum se cade la vîrsta mea), cel mai mult mă preocupă opera încă nescrisă a lui Adrian Rogoz (pe care, din cauza ochilor mei trădători, îmi apare tot mai problematică și incertă).

7. S.F.-ul – esperanto literar? Țin să precizez că pînă și această limbă artificială și internațională este marcată de originea sa indo-europeană. Iată de ce, după cum nu cred într-un specific național absolut, nu cred nici în posibilitatea ruperii totale de acest specific. De la Coandă știm că fiecare fulg de zăpadă chiar poartă pecetea locului originar. Cu atît mai mult se va recunoaște pe opera de artă sigiliul toposului ei de baștină. Iar G. Călinescu remarcă și el: „cine creează cu adevărat creează întotdeauna **specific.** De altfel, încă de la primele mele scrieri S.F., am încercat să conturez profilul unor eroi români, iar ca redactor mi-am îndemnat colaboratorii să meargă și ei pe această cale. Personajele lui Verne, Wells ori Bradbury au farmecul lor național. De ce nu ne-am exercita și noi acest privilegiu firesc și fecund?

11. Într-o perioadă de deflație editorială, Almanahul Anticipația, publicat de cîțiva ani într-un tiraj de masă, pagina pe care ne-o consacră de peste un deceniu revista „Vatra", publicațiile studențești ce găzduiesc cu generozitate literatura S.F., emisiunea săptămînală de miercuri a postului de radio București (programul III) și mai ales numeroasele cenacluri răspîndite în toată țara dau fandomului o vitalitate necunoscută odinioară. Totul se bazează pe entuziasmul și talentul tinerilor fani (unii, ca Alexandru Mironov, George Ceaușu sau Cornel Robu, nici nu mai sînt chiar atît de tineri). care, în pofida tuturor adversităților, își proclamă superb viziunile viitoriste, nu de puține ori distopice și alarmante.

ARTUR SILVESTRI

1—12. Un lung chestionar, cu întrebări amănunțite, aproape polițienești, privitoare la soarta „ficțiunii științifice" românești, îmi propune prozatorul și criticul Voicu Bugariu, unul dintre fanaticii acestui fel de literatură. Am scris și eu, de mai multe ori, despre proza românească de acest fel și inițiatorul acestei anchete are impresia că aș putea spune cîte ceva pe tema aceasta. Întrebările, numeroase, nu pot fi trecute cu vederea, însă pun în chestiune însăși condiția unei asemenea întreprinderi: ca să răspund cum se cade ar trebui să scriu aproape un volum. Observ, cu toate acestea, că anchetatorul e preocupat în principal de paradoxul unei astfel de creații, voind să știe cît internaționalism și cît specific național intră în literatura de „science-fiction". Accent defel întîmplător, care indică voința iubitorilor români ai literaturii S.F. de a face o artă mai apropiată de un element specific pe care cred că nu l-au clarificat deocamdată.

Așadar, science-fiction românesc și specificul culturii naționale – aceasta ar fi chestiunea. În privința aceasta, prima operațiune este aceea de a restitui o tradiție autohtonă a ficțiunii științifice, pornind de la o antologie mai veche și cu merite indiscutabile (alcătuită de Ion Hobana) și scormonind, în literatură, oriunde sînt semne ale unei optici științifice inovatoare, făcînd, adică, și cercetări de istoria mentalităților. Istoria „ficțiunii științifice" nu poate fi dezlegată de istoria simțului utopic și de aceea a tehnicii: ori de cîte ori mintea s-a îndepărtat, printr-o reverie tehnică inverificabilă pe moment, de datele epocii unde viețuiește, studiosul spiritului S.F. este obligat să facă măsurători în plus. Un examen în istoria românească a ingeniosului tehnic confirmă, de

altfel, înclinaţia de născocitor a acestui locuitor, dacă nu şi sensibilitatea lui faţă de născocirile altora. O prejudecată inexplicabilă face din literatura română o probă a vieţii istorice a unui popor de rurali înspăimîntaţi de tren şi de maşinăriile zburătoare, însă această imagine nu este adevărată. Chiar şi Sadoveanu, din a cărui operă, interpretată fragmentar, a rezultat această schemă, făcea pe un individ să se preocupe, într-un rînd, de avionul cu decolare verticală. Filosofia noninterventionistă e, la români, o expresie a unei conştiinţe a duratei comunităţii şi nu o respingere a inovaţiei scotocitoare. În realitate, scriitorul român era atent la tehnică, şi Stolnicul Cantacuzino, călător pe un vas impunător pe Marea Adriatică, se pricepea să-l descrie. Piroscafele lui Heliade şi ale lui Dinicu Golescu indică nişte spirite moderne. Conachi îşi cumpărase de la Viena o lunetă şi contempla cu ea cerul, chiar dacă purta giubea şi anteriu. Trenul îi plăcea lui Iosif Vulcan provocîndu-i stări care sînt ale unui modern. Aceste accente revelate în fugă spun destul asupra curiozităţii tehnice a literatului român, care nu e defel un ţăran cu groază de maşinării misterioase, de diablerie mecanică.

Însă acestea nu spun totul despre mentalitatea tehnică românească aşa cum se prezintă ea în afara legăturilor cu literatura. Sînt studii care o documentează bine (ale lui I.M. Ştefan, mai ales) aşa încît a recapitula ceea ce se ştie este inutil; mă rezum, totuşi, să observ că prozatorul de „science-fiction" ar putea extrage de aci o materie cu totul spectaculoasă. Ar putea, însă deocamdată nu o face deşi alţii au ştiut, pornind de la datele lor, să imagineze istorii S.F. umanizînd ori, ca să zicem aşa, cosmicizînd documentele cu inventatorii „nebuni". Nu este nevoie de prea multe studii arhivistice spre a da tunului miraculos al valahului Orban, care a dărîmat, la 1453, zidurile Bizanţului, o dimensiune S.F. Rachetele lui Conrad Haas ar putea fi, pentru un prozator român ingenios, tema unei povestiri science-fiction nu fără originalitate. Cîţi dintre prozatorii români ai „ficţiunii ştiinţifice" au consultat colecţiile locale de observaţii ale cerului, cuprinzînd, precum în cronica transilvăneanului Kraus, indicii „science-fiction" dintre cele mai bizare? Din moment ce una dintre temele acestei literaturi este interpretarea, în urmarea ideii de S.F. a unei documentaţii istorice sigure, ei, bine, o asemenea documentaţie există şi la români.

Însă cu izvoarele medievale nu am încheiat şirul acestei literaturi virtuale, un examen al sedimentelor folclorice este poate la fel de instructiv. Eu nu zic că în calul înaripat anonimul popular a conservat o senzaţie de zbor cu o maşinărie şi nici nu exult înaintea interpretării basmului „Tinereţe fără bătrîneţe" în urmarea teoriei relativităţii, deşi aceste exegeze s-au făcut şi nu sînt fără interes. Însă observ că imaginea folclorică a cerului românesc, aşa cum rezultă din sintezele folcloriştilor, conţine o enigmă care ar merita să preocupe proza „science-fiction" de azi. Că în universul folcloric românesc sînt numeroase elementele analizabile prin aşa-zisa paleoastronautică este, am impresia, în afara îndoielii. Sînt acolo, aşezate una peste alta, informaţii care, preocupînd ştiinţificeşte pe etnolog, nu pot să nu impresioneze pe scriitor. Cine sînt, de pildă, „jidovii" giganţi documentaţi de eresuri? Cine se ascundea îndărătul măştilor de ritual pe care le-a studiat Romulus Vulcănescu? Dacă este vorba de substanţa neconsumată a „science-fiction"-ului românesc, atunci „Dacia preistorică" a lui Nicolae Densuşianu este un tezaur ca şi necunoscut.

Aceste propoziţiuni pot să apară unor minţi înguste drept o inexplicabilă tracomanie însă ele nu au un astfel de conţinut. Literatura este domeniul imaginaţiei nu în chip necesar al ştiinţei şi a face, de pildă, din Zalmoxis un erou civilizator printr-o interpretare S.F. nu mi s-ar părea extravagant. Hierocraţia lumii româneşti originare este în afara îndoielii şi pe tema aceasta alţii au fabulat, privitor la ei, mult şi bine în domeniul „ficţiunii ştiinţifice"; prozatorul român nu a avut deocamdată asemenea curiozităţi. Ceea ce lipseşte acestei literaturi produse în România, spre a fi cu adevărat o literatură a acestui spirit inconfundabil, este sentimentul că sîntem o civilizaţie veche şi cu o înaintare organicistă în datele antropologice iniţiale, adică, pe scurt, cultură istorică.

Anchetă realizată de
VOICU BUGARIU

(Urmare din pag. 58)

spirată a lui Arthur Bliss.

O legendă tenace susţine că Wells a fost nemulţumit de ultima formă a scenariului, care nu-i mai aparţinea în exclusivitate. Publicarea de către el a acestei forme demonstrează contrariul, ca şi continuarea colaborării cu Alexander Korda. În 1936 a avut loc şi premiera filmului **Omul care poate face minuni**, în regia lui Lothar Mendes, scenariul lui Wells constituind o adaptare a fanteziei sale satirico-utopice cu acelaşi titlu. Este ultimul proiect cinematografic wellsian concretizat, cu toate că scriitorul a avut şi alte gînduri de acest fel, ca de pildă, după tragedia Hiroşimei, un film despre pericolul războiului atomic.

P.S.

În primăvara anului 1979, un studio cinematografic canadian dădea faliment cu puţin timp înaintea anunţatei premiere a filmului **Chipul lucrurilor viitoare**, care a fost totuşi distribuit în Canada şi în Europa. Genericul pretinde că scenariul este „sugerat de romanul lui H.G. Wells", dar ceea ce se petrece pe ecran nu are nici o legătură cu scriitorul şi cartea lui. Spre convingere, iată subiectul, în cîteva rînduri. Omus, creatorul unei armii de roboţi, dă un ultimatum bazei lunare New Washington, cerîndu-i să i se supună, sub ameninţarea distrugerii Pămîntului. Paşnicii locuitori ai bazei nu dispun de mijloacele necesare pentru a se împotrivi, dar un grup condus de John şi Jason Caball se îndreaptă spre planeta lui Omus, Delta III şi reuşeşte să zădărnicească agresiunea... O **Operă spaţială** puerilă, realizată cu un buget ridicol pentru cerinţele genului şi cu o echipă mai mult decît modestă.

STIMAŢI CITITORI, VĂ RUGĂM SĂ COMPLETAŢI URMĂTORUL

CHESTIONAR

Un grup de cercetători de la Centrul de Ştiinţe Sociale din cadrul Universităţii din Timişoara doreşte să cunoască preferinţele şi opiniile dumneavoastră cu privire la literatura de anticipaţie.

Vă rugăm să răspundeţi la întrebările din chestionar prin alegerea unei singure variante din cele propuse, încercuind cifra de cod din dreptul răspunsului care corespunde opiniei sau preferinţei dumneavoastră. Acolo unde se indică, puteţi alege mai multe variante de răspuns trecînd I pentru prima alegere, II pentru următoarea, III pentru ultima preferinţă. La întrebările fără răspunsuri preformulate, vă rugăm să formulaţi în scris opinia dumneavoastră. Dacă asupra unei chestiuni nu aveţi formată încă o părere specificaţi şi acest lucru. Chestionarele sînt **anonime.** Prin urmare **nu trebuie** să vă scrieţi numele, adresa sau locul de muncă.

După completare, decupaţi pagina din Almanah şi expediaţi chestionarul pînă cel tîrziu la 30 IX 1985 pe adresa următoare:

Revista „Ştiinţă şi tehnică"
Piaţa Scînteii 1, cod 79.781, Bucureşti
Pentru chestionarul din Almanahul Anticipaţia.

Pentru obţinerea unor rezultate relevante, răspunsul dumneavoastră reprezintă o contribuţie importantă. Nu amînaţi expedierea chestionarului.

Concluziile acestui sondaj le veţi putea citi în paginile Almanahului „Anticipaţia '87", unde vor fi reproduse şi unele opinii ale dumneavoastră.

Vă mulţumim!

1. Vă consideraţi un pasionat al literaturii SF?
- Da 1
- Nu 2
- Nu prea 3

2. Din ce categorie aţi dori să facă parte subiectele povestirilor şi romanelor SF? (două alegeri, în ordinea preferinţei)
- Aventuri, poliţiste 1
- Psihologice 2
- Folozofice 3
- Social-politice 4
- Tehnico-ştiinţifice 5
- Umoristice 6
- Nu am o preferinţă deosebită 7
- Alte categorii (specificaţi) 8

3. După părerea dumneavoastră ce este mai important într-o proză ştiinţifico-fantastică?
- Informaţia tehnico-ştiinţifică utilizată 1
- Valoarea literar-artistică . 2
- Ambele sînt la fel de importante 3
- Nu ştiu 4

4—5. Care din următoarele teme (motive) SF vă interesează mai mult? (trei alegeri, în ordinea preferinţei)
- Călătorii cosmice 1
- Extratereştrii, contactul cu alte civilizaţii 2
- Călătoria în timp 3
- Roboţi şi androizi 4
- Conflicte interstelare 5
- Descoperiri ştiinţifice 6
- Anticiparea viitorului 7
- Universuri paralele 8
- Lumi pierdute 9
- Paleoastronautică 10
- Facultăţi psihice paranormale 11
- Relaţia calculator–om 12
- Utopii, distopii 13
- Nu am o preferinţă deosebită 14
- Alte teme (specificaţi) .15

6. Ce aşteptaţi dumneavoastră în primul rînd de la o carte SF?
- Informaţii despre noi descoperiri ştiinţifice 1

CHESTIONAR SF

Ipoteze şi teorii îndrăznețe despre enigme ale științei 2
Descrierea unor lumi ale viitorului 3
Să ofere un alt mod de a privi și înțelege lumea de azi 4
Prezentarea unor lumi și a unor ființe fantastice 5
Un ingenios joc intelectual 6
Altceva (specificați) 7

7. Spre ce romane se îndreaptă preferințele dumneavoastră?
Istorice 1
De actualitate 2
Cu acțiunea în viitor ... 3
Nu am o preferință deosebită 4
Spre alte tipuri de romane (specificați) 5

8. Scriitorii de literatură SF adoptă atitudini diferite față de datele științei și tehnicii contemporane. Care dintre situațiile următoare prezintă cel mai mare interes pentru dumneavoastră?
Autorul respectă în totalitate datele verificate ale științei 1
Autorul pornește de la **ipotezele** științei contemporane 2
Autorul nu respectă în totalitate datele științei și formulează ipoteze fantastice 3
Autorul nu este interesat de datele științei, ci, pornind de la premise fantastice, realizează construcții logic coerente 4
Fantezia scriitorului încalcă logica atunci cînd acest lucru este justificat din punct de vedere artistic 5
Nu-mi dau seama 6

9. Ce reprezintă fenomenul OZN după opinia dumneavoastră?
Nave ale unor ființe extraterestre 1
Nave dintr-un univers paralel 2
Fenomene fizice neelucidate încă 3
Iluzii optice ale unor persoane de bună credință 4
Mărturii false ale unor persoane interesate 5
Nu am nici o părere 6

10. Credeți că se va realiza vreodată călătoria în timp?
Da 1
Nu 2
Nu știu 3

11. Întîmplările și situațiile din povestirile și romanele SF pot avea diferite grade de probabilitate. Spre care se îndreaptă preferințele dumneavoastră (trei alegeri, în ordinea preferinței)?
Existente, reale 1
Inexistente, dar sigur posibile 2
Probabile 3
Improbabile 4
Imposibile 5
Nu am o preferință deosebită 6

12. În general, preferințele dumneavoastră se îndreaptă spre:
Cărți a căror lectură presupune o concentrare sporită 1
Cărți distractive, ce constituie o lectură ușoară, deconectantă 2
Cărți de o natură intermediară celor de mai sus 3

13. Ce anume vă atrage la literatura științifico-fantastică?

14. Ce ați avea de reproșat scriitorilor de literatură de anticipație?

15. Considerați că literatura SF vă ajută în activitatea dumneavoastră? În ce fel?

16. În ce categorie de vîrstă vă încadrați?
Pînă la 15 ani 1
16–20 ani 2
21–25 ani 3
26–30 ani 4
31–35 ani 5
36–40 ani 6
41–45 ani 7
46–50 ani 8
Peste 51 de ani 9

17. Sexul:
M 1
F 2

18. Pregătirea școlară:
Școala generală 1
Liceu 2
Facultate 3
Specializare postliceală . 4
Școală profesională 5
Alte situații 6

19. Ocupația actuală

20. Localitatea în care domiciliați este de tip (specificați)
Urban 1
Rural 2

CHESTIONAR SF

PREMIUL "APOLLO"

DĂNUŢ BĂRĂGAN

Premiul Apollo (Prix Apollo) a fost creat în anul 1972, în Franţa, din iniţiativa lui Jacques Sadoul şi se atribuie celei mai bune creaţii originale (străine sau autohtone) apărute în Franţa în anul precedent. Numele premiului este împrumutat de la programul spaţial american Apollo, ale cărui spectaculoase realizări au permis omului să păşească pe Lună.

Ecoul stîrnit de succesele misiunilor Apollo, dar mai ales revitalizarea SF-ului anglo-saxon din a doua jumătate a anilor '60, a mărit brusc interesul publicului francez pentru literatura SF, a permis o modificare radicală în politica editorială. De la sfîrşitul anului 1969, Gérard Klein conduce la editura Laffont o valoroasă colecţie de carte SF cu coperţi metalizate, „Ailleurs et Demain", iar Jacques Sadoul, directorul literar al editurii J'ai Lu, începînd cu anul 1970, publică în cadrul acestei populare colecţii de buzunar, fără nici o menţiune specială, clasici ai literaturii SF americane în tiraje nemaiîntîlnite pînă atunci în Franţa. Aceste două evenimente editoriale au darul să provoace o adevărată reacţie în lanţ, alături de vechile colecţii apărînd noi şi noi colecţii de carte SF, fapt ce a permis ca în anul 1980 să se înregistreze un adevărat record în materie: 464 cărţi SF şi F apărute.

Dorit a fi o replică franceză la prestigiosul premiu american Nebula, premiul Apollo este decernat de un juriu alcătuit din însemnate personalităţi ale literaturii şi criticii literare franceze: René Barjavel, Antoine Griset Bergier, Jean-Jacques Brochier, Michel Butor, Michel Demuth, Jacques Goimard, Francis La Cassin, François Le Lionnais, Michel Luncelot, Alain Roble-Grillet şi Jacques Sadoul. Cărţile premiate au fost în general romane, cu o singură excepţie, în 1980, cînd cîştigătoare a fost declarată o excelentă culegere de nuvele **Persistenţa viziunii** (1978), a tînărului şi talentatului scriitor american John Varley. Majoritatea laureaţilor sînt autori anglo-saxoni, dovadă a nivelului excepţional atins de anticipaţia din S.U.A. şi Anglia. Dar anticipaţia franceză, posesoare a unei tradiţii glorioase, nu întîrzie să-şi dovedească vitalitatea şi valoarea. Din mulţimea apariţiilor autohtone şi din confruntarea cu cele mai bune producţii străine nu se putea să nu apară capodopere.

Primul autor francez care străpunge puternicul front anglo-saxon este Philippe Curval (n. 1929), cu excelentul său roman **Această scumpă umanitate** (1976), despre acea utopie a sec. XXI-Marcom-ul, fosta Piaţă Comună a sec. XX, o societate închisă, tehnocratică, nevrozată şi iresponsabilă care s-a izolat complet de restul lumii. Cu o scriere îngrijită şi colorată, în serviciul unei imaginaţii sofisticate, cu un umor distant, cu scăpări suprarealiste, Curval face, aici, dovada deplinei sale maturităţi artistice, confirmînd poziţia fruntaşă ce o deţine în cadrul anticipaţiei franceze.

A doua victorie pentru culorile franceze o obţine Michel Jeury (n. 1934) cu romanul **Sfera şi Roata** (1982), formidabilă saga despre un îndepărtat viitor al umanităţii, cînd ştiinţa şi tehnologia par a se confrunta cu magia şi unde Sfera-Seniorii şi Roata-Inginerii sînt două tendinţe ideologice, prima mai organică, cealaltă mai tehnologică, care-şi dispută Sfera lui Govan, varianta jeuryană a Sferei lui Dyson: toată materia planetelor sistemului solar a fost utilizată pentru fabricarea a mii de lumi artificiale ce înconjoară soarele. Dar, o altă putere, cea a Sferei însăşi, gigantică reţea gînditoare, ordinator gigantic cît sistemul solar şi cu putere cvasidivină, ameninţă să răstoarne, pentru totdeauna, domnia omului. Soluţia? Desprinderea de Sferă prin gigantice astronave-planetă ce vor asigura cucerirea universului în numele omenirii. Roman de o rară inteligenţă, cu un vocabular complex, cu un mare număr de personaje şi cu interpătrunderea temelor jeuryene predilecte, îndeosebi: jocurile puterii şi fiinţa faţă cu destinul său, **Sfera şi Roata** demonstrează încă o dată că Jeury este, poate, cel mai puternic scriitor contemporan francez de anticipaţie.

Peste numai un an, alesul juriului este un alt francez, Serge Brussolo (n. 1951), şi al său roman **Semănatorii de abisuri** (1983). Într-un an în care apăruseră valoroase lucrări ale unui I. Asimov, Douglas Adams, C.J. Cherruh, Ph.K. Dick, F. Pohl sau Gene Wolfe, succesul repurtat de Brussolo vine să recompenseze o întreagă creaţie remarcabilă şi să confirme aprecierea de cel mai strălucit reprezentant al tinerei generaţii de scriitori. Scrierile sale, ce descriu universuri violente şi crude, sînt întotdeauna la limita fantasticului şi marcate de sumbru şi spaimă. Stilist autentic, cu o mare stăpînire a scriiturii şi o imaginaţie halucinantă, morbidă, alcătuită din fobii unde domină obsesia de izolare, de organicul cuprins de decadenţă, Brussolo ţine să reînnoiască complet romanul poetic de aventuri.

Sînt trei splendide creaţii ale anticipaţiei franceze, unde, alături de aceste trei personalităţi, mai activează o întreagă pleiadă de scriitori consacraţi ca J-P Andrevon, Dominique Douay, J-P Hubert, Gérard Klein, Pierre Pelot sau Daniel Walther, sau mai tinerii Emmanuel Jouanne, Joëlle Wintrebert, M. Benoit-Jeannin sau Ph. Cousin şi care fac din aceasta una din

(Continuare in pag 79)

FORREST J. ACKERMAN

PREZENTAT DE DANIEL COCORU

Ştiinţa este una dintre ferestrele deschise spre fascinantele lumi posibile ale viitorului

Vizita pe care Forrest J. Ackerman din S.U.A. a făcut-o în ţara noastră, cu cîţiva ani în urmă, ca oaspete de seamă al scriitorilor români de literatură ştiinţifico-fantastică, a rămas, desigur, în memoria cititorilor primului almanah „Anticipaţia" prin excelentul interviu publicat de Al. Mironov despre fabuloasa colecţie S.F. a unui „personaj aproape legendar în lumea anticipaţiei mondiale" numit „Mr. Science Fiction" tocmai pentru identificarea sa cvasi-totală cu universul S.F.; colecţionar, fan, editor, scriitor, critic, actor de film, conferenţiar, agent literar, Forrest J. Ackerman a întîlnit şi a colaborat îndeaproape cu personalităţi de frunte — scriitori, artişti plastici, actori, regizori. Ray Bradbury, A.E. Van Vogt, Philip José Farmer, Robert Bloch, Walter J. Daugherty, Boris Karlof, Isaac Asimov, Harlan Ellison, Theodore Sturgeon, Steven Spielberg, George Lucas, George Pal — sînt doar cîţiva dintre aceştia, poate, mai cunoscuţi cititorilor noştri. Cînd în vara lui 1982 am avut prilejul, împreună cu Cornelia Ene, să stau de vorbă cu Forrest J. Ackerman, doream să aflu mai multe despre aceşti oameni celebri pe care i-a cunoscut, dar pentru oaspetele nostru totul începe cu faimoasa lui colecţie din Los Angeles, cu „locul cel mai interesant de pe Terra" cum denumea Ray Bradbury această colecţie ce valorează astăzi peste 10 milioane de dolari şi care a fost începută cu şase decenii în urmă...

– Odată, prin octombrie 1926, pe cînd aveam 9 ani, am văzut un număr din revista „Amazing Stories". Fascinat de copertă, l-am cumpărat şi am încercat să-l citesc. Nu cred că am înţeles chiar toate cuvintele pentru că la vîrsta de 9 ani nu ştiam absolut nimic despre „planete", „rachete cosmice", „animale preistorice", dar aveam bunici care mi le-au explicat şi nici nu mi-a fost frică de dicţionar, aşa că am citit cu mare interes acele povestiri de Jules Verne, Edgar Rice Burroughs, H.G. Wells, Edgar Allan Poe. Eram atît de mic şi nefamiliarizat cu periodicitatea revistelor, încît am aşteptat 6 luni pînă să cumpăr un al doilea număr din „Amazing Stories". Era pe vremea crizei economice. În America milioane de oameni erau fără lucru, nu erau bani, iar eu depindeam în întregime de părinţi şi bunici ca să pot cumpăra aceste reviste. Mama, care gîndea că este un hobby costisitor, alarmată, mi-a spus într-o zi: Fiule, îţi dai seama cîte asemenea reviste ai strîns? Nu, i-am răspuns. Ei bine, a spus ea, ai 27! Le-am numărat! Îţi dai seama, dacă ai s-o duci tot aşa, cînd ai să fii mare s-ar putea să fi adunat o sută de reviste! Şi draga mea mamă a trăit pînă la 94 ani, a stat pînă la sfîrşitul vieţii împreună cu mine, în casa mea cu 17 camere şi 3 garaje, şi a putut vedea acolo cam 300 000 cărţi şi reviste SF, picturi, manuscrise ale unor celebri autori, obiecte din filme ştiinţifico-fantastice.

Recent, primarul Los Angeles-ului m-a vizitat şi, văzînd colecţia, m-a întrebat dacă oraşul ar putea s-o primească după moartea mea. „Nu, i-am răspuns. Voi face ceva mult mai bun decît asta. Nu trebuie să aşteptaţi pînă mor, am să v-o dau încă din viaţă". Aşa că, în următoarele 30 de luni, Los Angeles-ul caută un loc liber ca să construiască un muzeu; nu doreşte să adauge opera mea la o bibliotecă sau la orice altă clădire existentă. Primarul crede că vor veni oameni din lumea întreagă pentru a vedea acest muzeu S.F., care nu trebuie să semene cu nici o altă clădire de pe Terra. Poate va fi ca blocurile din „Metropolis", poate va semăna cu clădirile din oraşele extraterestre.

– *Aţi citit toate aceste cărţi şi reviste?*

– Nu cred că există pe Pămînt omul care să mai poată parcurge întreaga colecţie, plus recentele achiziţii care vin mereu, mereu, pentru simplul motiv că n-ar avea timp s-o facă, nu i-ar ajunge întreaga viaţă. Eu însă am citit în întregime fiecare carte, fiecare revistă atunci cînd mi-am procurat-o; dar asta a fost o vreme, pentru că astăzi, cînd numai în America se publică o sută de mii de titluri de S.F. în fiecare an, aşa ceva nu mai e posibil. Oricum, sînt singurul căruia i-au trecut toate prin mînă şi ştiu cîte puţin despre tot ce e în colecţie.

– *De ce colecţionaţi? De ce şi cum aţi început, mi-aţi spus. Dar astăzi, de ce continuaţi?*

– La început cred că era şi-o sete nepotolită de cunoaştere, doream să aflu... Astăzi? Cred că este vorba de un soi de destin: aşa cum unii sînt hărăziţi să devină personalităţi istorice sau mari interpreţi de film sau teatru, aşa şi eu, rostul vieţii mele a fost să creez cea mai mare colecţie S.F. de pe întreaga planetă şi să mă asigur că ea îmi va supravieţui şi în sutele de mii de ani ce vor veni după mine.

– *Aţi amintit cîteva nume ale unor celebrităţi cu care v-aţi întîlnit în acest univers S.F. Ştiu, de pildă, că Ray Bradbury care „explorează" lumi cosmice nu a călătorit niciodată cu avionul, iar cînd totuşi merge cu taxiul, supraveghează vigilent vitezometrul pentru ca acul să nu depăşească 60 km/h. Se spune chiar că ar avea cu el o mică ancoră pe care e gata s-o arunce pe geam ca să frîneze goana maşinii... Care este cea mai*

neobişnuită figură de autor S.F. pe care aţi întîlnit-o?

– Probabil, David H. Keller, un pionier al S.F.-ului american; apărea cu regularitate în magazinele anilor '20–'30. Cînd s-a născut avea o soră cu 7 ani mai mare decît el, mama îşi îndreptase toată dragostea către fetiţă. Dat la o parte, devenit un fel de cetăţean de rangul doi în propria-i casă, micuţul David, părăsit de toţi, s-a izolat în sine. Îşi astupa urechile şi nu asculta ce i se vorbea. Aşa că, pînă la urmă, nici nu a învăţat engleza ca orice copil dintr-o familie americană. În loc de engleză, el folosea o limbă proprie, creată de el pentru uz strict personal. Un limbaj pe care-l înţelegeau doar el şi sora lui. Oricine dorea să i se adreseze trebuia să vorbească întîi cu sora lui care-i traducea totul. La şcoală nici nu l-au primit – au spus că era debil mintal – nimeni nu înţelegea ce spunea. Şi chiar mă întreb ce s-ar fi întîmplat dacă sora lui ar fi continuat să-i slujească drept translator. Cînd avea 18 ani, ea a murit. Deodată, băiatul s-a văzut în situaţia de a nu putea comunica cu nimeni în această lume... O consecinţă a acestor începuturi este că povestirile lui David H. Keller par că au fost iniţial scrise într-o altă limbă. Au un parfum straniu de parcă ar fi traduse nu din franceză, germană, rusă sau poloneză ci din... marţiană.

– *David H. Keller nu este un nume tocmai familiar pentru noi...*

– A fost nu numai un scriitor S.F., ci şi un om de ştiinţă. Îmi amintesc de una dintre povestiri („The Last Pedestrian on Earth") în care David H. Keller îşi imagina un timp cînd, în America, toată lumea va conduce automobilul şi va fi atît de absorbită de maşină, încît nu va mai avea timp pentru familie: copiii cresc nesupravegheaţi, oamenii se însingurează, au o unică preocupare – automobilul. Acesta îi devorează sufleteşte şi financiar. David H. Keller scria că se va întîmpla peste mii de ani. Se va ajunge ca musculatura oamenilor să se atrofieze, nimeni nu va mai merge pe jos... Este o poveste scrisă prin 1927 sau 1928... A fost însă un personaj teribil de controversat. Am cunoscut odată un fan S.F. căruia îi displăceau atît de mult povestirile lui David H. Keller, încît, dacă le întîlnea într-o revistă, nu numai că nu le citea, dar le sărea şi pe cele dinainte sau de după... De parcă întreaga secţiune literară ar fi fost contaminată...

– *Vorbindu-mi despre D.H. Keller mă gîndesc că astăzi întîlnim tot mai puţini oameni de ştiinţă printre autorii S.F. Ce părere aveţi despre acest fenomen, să-i zicem al îndepărtării oamenilor de ştiinţă de science fiction?*

– Cred că este real şi îl regret. Science fiction înseamnă şi ştiinţă, poate în primul rînd (întîi e „science" şi apoi este „fiction"), iar astăzi, cînd citesc S.F., nu mai găsesc nici un pic de ştiinţă acolo. În ceea ce priveşte atitudinea mea pe care văd că doriţi s-o cunoaşteţi, sînt de-a dreptul alarmat de ceea ce se întîmplă. La începuturi, prin anii '20, literatura ştiinţifico-fantastică exprima visul (sau coşmarul) unor matematicieni, fizicieni, astronomi care nu aveau răbdare să aştepte 25 sau 50 sau 100 de ani ca să-şi vadă teoriile, experimentele, ipotezele verificate, înfăptuite. Ei se aşezau la masa de scris, se imaginau peste 25 sau 50 sau 100 de ani, bazîndu-se pe experienţele ştiinţifice în care erau implicaţi. Poate aceste povestiri ştiinţifico-fantastice erau mai neşlefuite ca limbaj literar, dar se fundamentau într-un mod firesc pe imaginaţia ştiinţifică. 25 de ani mai tîrziu, fanii au luat ei condeiul în mînă şi au început să scrie S.F. Ei erau doar cititorii de ştiinţă şi nu creatorii de ştiinţă. Foloseau un fel de ştiinţă... la mîna a doua. Pentru literatură a fost un cîştig, mai ales că editorii doresc povestiri cu valoare artistică. Între timp, lucrurile au „evoluat" şi mai departe... Şi aşa a venit vremea lui Ray Bradbury; este unul dintre bunii mei prieteni, sînt agentul lui literar, dar asta nu mă împiedică să deplîng faptul că nu a privit niciodată printr-o lunetă, printr-un telescop. Şi nici nu vrea. Cînd a scris celebrele „Cronici marţiene"... aproape toţi cititorii săi de 18 ani din S.U.A. ştiau că Marte are două Luni, doi sateliţi vizibili care merg în direcţii diferite... dar pe planeta Marte a lui Ray Bradbury amîndouă se roteau în aceeaşi direcţie... Numai Ray Bradbury nu ştia; nu ştia şi nici nu-i păsa...

– *E totuşi un detaliu în această evocare...*

– Cînd citeşti o nuvelă istorică despre, să spunem, un război de acum trei secole şi dai peste un comandant de oşti care vorbeşte la telefon cu un alt general, dintr-o dată te opreşti şi-ţi spui, nu e în regulă, acum 300 de ani nu existau telefoane!. S-ar putea să fie o chestiune de gust – pe dv. văd că nu v-au deranjat „detaliile" din Bradbury –, dar mie personal nu-mi place ca într-o povestire S.F. cineva să se urce într-un avion, să decoleze şi să ajungă pe Marte, cînd ştiu prea bine că între Pămînt şi Marte nu există atmosferă şi deci avionul nu poate să zboare. Sînt oare acestea detalii? Pe cînd eram adolescent citeam S.F. nu numai ca să mă distrez ci şi ca să mă instruiesc: absorbeam fapte, informaţii ştiinţifice. Astăzi, îmi dau seama că în povestirea S.F. americană aceste elemente sînt ca şi absente.

– *Pentru asta există însă o literatură de informare ştiinţifică, de popularizare a ştiinţei şi tehnicii. În literatura ştiinţifico-fantastica poate altceva caută cititorul... Oricum ar fi, diluarea elementului ştiinţific a condus la o sărăcire a povestirilor S.F.? Au ele mai puţină fantezie, sînt ele mai puţin înaripate ca, să zicem, cele de acum 50 de ani?*

– Mai puţină fantezie? Oh, nu, dar tocmai despre asta-i vorba. Au prea multă fantezie! La noi, în America, mi-e greu să explic de ce, cum de s-a ajuns la situaţia asta, sînt în mare vogă povestirile S.F. cu... dragoni. Se petrec în trecut, într-o atmosferă de supranatural, în plin supranatural, cu magicieni, cavaleri medievali... Se fac şi multe filme... Nu, acesta nu este science fiction. În vremea lui

(Continuare în pag. 76)

UN PSEUDONIM:

CORDWAINER SMITH

ALEXANDRU MINOROV

Din ce în ce mai mult în ultima vreme cresc, pe „piața" S.F.-ului de limbă anglo-saxonă, acțiunile unui scriitor de excepție, nord-americanul Cordwainer Smith.

Cordwainer Smith este un pseudonim, bineînțeles. Creatorul „Shayolului" - și al unei fascinante țesături de mituri - se numește, de fapt, Paul Myron Anthony Linebarger. S-a născut în 1913, în Milwaukee, S.U.A., școala a făcut-o, pe rînd, în Japonia, China, Franța și Germania, a învățat șase limbi și a devenit cunoscător profund al mai multor culturi, orientale și occidentale. La vîrsta de 17 ani va reprezenta guvernul chinez al lui Sun Yat Sen într-o tranzacție financiară. La 23 de ani își va lua doctoratul în științe politice, va ajunge maior în armata nord-americană în timpul celui de-al doilea război mondial, colonel și consilier în Coreea și Vietnam - războaie pe care le va dezavua public. Călătorește în lumea întreagă, devine profesor la Universitatea „John Hopkins" și va fi numit consilier al președintelui John Kennedy în problemele Extremului Orient.

Aceasta este fața Doctorului Jekill.

Iată-l acum pe Mr. Hyde...

Din copilărie a fost atras de Verne, Wells, Doyle.La vîrsta de 15 ani a publicat, în cine știe ce revistă obscură, „Războiul nr. 81 - Q", povestire de aventuri care n-a mai fost niciodată găsită. Din 1930 va ține un jurnal în care va trasa, în timp, un gigantic tablou galactic al unor ere cosmice din viitorul îndepărtat al omenirii. Spre 1940 scrie deja serios, scrie frenetic, folosind tehnica narativă chineză - cea care va da atîta farmec operei sale. Plictisindu-se pe sălile Pentagonului, va produce prima capodoperă, „Scanners Live in Vain" („Cei care scrutează trăiesc degeaba"), publicată tot într-o revistă de mîna a doua, „Fantasy Book", după ce a fost respinsă de mai toate publicațiile de Science Fiction ale vremii. Inventează **Instrumentalitatea,** un fel de castă cosmică a stăpînilor supraraționali ai Galaxiei, apoi scrie: „The Dead Lady of the Clown Town" („Doamna moartă din Orașul-Clovn"), „The Game of the Rat and Dragon" („Jocul șobolanului și al dragonului"), „The Lady Who Sailed the Soul" (Doamna care a navigat pe Suflet"), „The Burning of the Brain" („Arderea creierului"). Intre timp, totul i se organizează în minte, întinde aventurile umanității de la anul 2000 pînă dincolo de 16000, construiește planeta Norstrilia, trimite coloniști pe toate planetele locuibile, umanizează, prin manipulații genetice, cîteva specii de animale, inventează războaie și religii, eroi, călătoria instantanee prin planoformare. Rămîn de la el „Under Old Earth" („Sub bătrînul Pămînt"), „The Crime and the Glory of Commander Suzdal" („Crima și gloria comandantului Suzdal"), extraordinara „Golden the Ship was - oh! oh! oh!" („Aurie era nava - oh! oh! oh!"). „Alpha Ralpha Boulevard" („Bulevardul Alpha Ralpha"), capodopera „O planetă numită Shayol" - în total 26 de povestiri strălucitoare, de un parfum și o originalitate aparte, care îl transformă pe expertul în științe politice P.M.A. Linebarger în marele scriitor Cordwainer Smith.

A murit în 1953, în momentul în care interesul public pentru opera sa stranie începe să crească. Seria proiectată de „Povestiri ale Lorzilor După-Amiezii" a rămas doar schițată. Dar **saga** întinsă pe sute de secole și pe o galaxie întreagă a fost îndeajuns de bine desenată pentru a convinge iubitorii de literatură și insolit din lumea întreagă că istoria literaturilor viitoare va trebui să-i ridice lui Cordwainer Smith un monument aparte.

(Urmare din pag. 75)

Hugo Gernsback, cînd el a lansat „Amazing Stories", tot el publica și un lunar, „Science and Invention", foarte asemănător cu „Știință și Tehnică", pe care o cunosc și pe care o apreciez pentru informația variată. Pe atunci, adevărații scriitori de literatură științifico-fantastică doreau să fie la curent cu noutățile științifice. Citeau periodicele de știință și își aflau inspirația în ele. Dar, poate, eu trăiesc prea mult în trecut. Poate, astăzi lucrurile s-au schimbat. Și, pe urmă, eu întotdeauna am avut alte păreri decît majoritatea. Din cauza asta, pe cînd eram la școală, toți mă considerau un trăznit, poate, un pic nebun. Eu, spre deosebire de ceilalți, eram convins că oamenii vor ajunge pe Lună... Și energia atomică, și televiziunea, toate erau pentru ei complet lipsite de sens; niciodată nu vor fi asemenea lucruri, se afirma pe atunci.

Literatura științifico-fantastică se inspiră nu numai din lumea reală, ci și din cea posibilă. Știința este una dintre ferestrele către aceste fascinante lumi posibile ale viitorului.

– Îngăduiți-mi să adaug – e părerea mea personală – că și imaginația ne deschide asemenea magice ferestre. Este drept, localizate altcumva, poate cu geamurile deformate, dar îndreptate tot într-acolo.

– Ca să fiu conciliant în încheierea discuției noastre, aș spune că literatura științifico-fantastică va fi ea însăși atît timp cît cele două laturi ale sale, știința și ficțiunea (cunoașterea științifică și cunoașterea artistică) se vor putea uni viabil.

GALAXIA SF

O SPECIE PE CALE DE DISPARIŢIE:

SPACE OPERA CLASICĂ

ION DORU BRANA

În anii în care radioul îndeplinea, în Statele Unite, rolul de astăzi al televiziunii, un anumit gen de seriale de lungă durată, care prezentau întotdeauna aceeaşi înşiruire banală de crize conjugale, au fost botezate **„soap operas"** (opere cu săpun), deoarece erau finanţate de firme producătoare de material de uz casnic, inclusiv detergenţi. Cu timpul, denumirea s-a generalizat, sfîrşind prin a fi menţionată pentru a persifla melodramele conjugale de tot felul. Printr-o falsă analogie, unii au etichetat apoi westernurile **„horse operas"** (opere cu cai). Modelul a fost extins la terminologia S.F. de către scriitorul Wilson Tucker, în 1941. Tucker a propus **„space opera"** (operă spaţială) drept calificativul cel mai potrivit pentru „poveştile răsuflate cu nave spaţiale". Deşi termenul păstrează încă o nuanţă peiorativă, în zilele noastre e pomenit adesea cu o oarecare doză de afecţiune nostalgică, aplicîndu-se, în mod vag, oricăror istorisiri de aventuri în spaţiu, dar în special celor a căror acţiune atinge proporţii exagerate.

Retrospectiv, acest termen ar putea defini şi unele romane mai vechi de aventuri spaţiale, ca **The Struggle for Empire** (1900) de Robert William Cole, dar întrucît iniţial a fost introdus pentru a exprima nemulţumirea faţă de naivităţile literare şi şabloanele S.F. specifice revistelor **pulp**, este mai echitabil să i se limiteze sfera de aplicare la genul S.F. propriu-zis.

Cinci scriitori au contribuit din plin la dezvoltarea operei spaţiale în anii 1920 şi 1930.

E.E. „Doc" Smith a debutat cu exuberanta aventură interstelară **The Skylark of Space** (serial 1928; volum 1946) şi a continuat să scrie în aceeaşi manieră pînă la mijlocul anilor 1960. Două urmări, **Skylark Three** (serial 1930; volum 1948) şi **Skylark of Valeron** (serial 1934-5; volum 1949), au amplificat întrucîtva acţiunea, apoi a preluat ştafeta ciclul „Lensman" (cinci romane, între 1934-48), astronavele devenind tot mai mari şi armele tot mai distrugătoare, pînă ce, în **Children of the Lens** (serial 1947-8; volum 1954), imperiile galactice ajung să cadă unul după altul, ca piesele de domino. În momentul în care nu a existat scară şi mai mare la care să-şi dezvolte acţiunea, lui Smith i-au rămas puţine lucruri de oferit; ultimele sale romane, **The Galaxy Primes** (serial 1959; volum 1965) şi **Skylark DuQuesne** (1966), au fost simple recapitulări. Cu toate acestea, în anii 1970, reeditarea ciclului „Lensman" s-a bucurat de un succes considerabil şi stindardul lui Smith a fost luat în primire de Stephen Goldin, cu o serie de „colaborări" postume, inagurate de **The Imperial Stars** (versiune scurtată de Smith, 1964; volum Smith/Goldin, 1976).

În aceeaşi epocă în care Smith publica prima sa epopee interstelară, apărea un serial de nuvelete scrise de Edmond Hamilton pentru revista **Weird Tales** şi reunite ulterior în volumul **Crashing Suns** (serial 1928-9; volum 1965); aceluiaşi ciclu îi aparţine şi romanul **Outside the Universe** (serial 1929; volum 1964). Specialitatea lui Hamilton erau aventurile cosmice la scară colosală, îndeosebi cele cu lumi nimicite şi sori spulberaţi; deşi a fost un scriitor mai iscusit decît Smith, numele i-a rămas legat de space opera, specie pe care, de altfel, a continuat s-o cultive pînă în anii 60. Exemple definitorii din prima perioadă sînt serialele „The Universe Wreckers" (1930) şi „Captain Future" (1940-44). La sfîrşitul anilor 1940, Hamilton a publicat două romane remarcabile, **The Star of Life** (serial 1947; volum 1959) şi **The Star Kings** (1949), cel din urmă fiind o excelentă versiune S.F. a romanului **The Prisoner of Zenda** de Anthony Hope. Ultimele opere spaţiale ale lui Hamilton au fost **Doomstar** (1966) şi trilogia **„Starwolf"** (1967).

Trebuie precizat însă că, înainte ca Smith şi Hamilton să debuteze în space opera, Ray Cummings scria romane interplanetare, pentru revistele **pulp** de aventuri şi pentru revista lui Hugo Gernsback, **Science and Invention.** Principalele sale opere spaţiale au fost **Tarrano the Conqueror** (serial 1925; volum 1930), **A Brand New World** (1928; 1964), **Brigands of the Moon** (1931) şi **Wandl the Invader** (1932; 1961), dar celebritatea i-au adus-o, de fapt, romanele de aventuri microcosmice, cu care şi-a început cariera şi la care s-a întors ulterior, din păcate doar pentru a se autoplagia.

Pe urmele lui Smith şi Hamilton au mers însă alţi doi scriitori importanţi, John W. Campbell şi Jack Williamson. Primul impact al lui Campbell în S.F. a fost marcat de aventurile galactice în genul povestirilor reunite în **The Black Star Passes** (serial 1930; volum 1953) şi continuate în romane ca **Islands of Space** (serial 1931; volum 1957), **Invaders from the Infinite** (1932; 1961) şi **The Mightiest Machine** (1934; 1947). Campbell stăpînea mai bine decît contemporanii săi limbajul ştiinţei şi de aceea miracolele superştiinţifice din prozele lui erau mai rafinate şi oarecum mai verosimile, dar curînd el a început să scrie un alt gen de S.F., sub pseudo-

nimul Don A. Stuart, iar în cele din urmă a renunţat aproape cu totul la cariera de scriitor, dedicîndu-se activităţii de editor al revistei **Astounding/Analog.** Williamson şi-a condimentat space opera cu un romantism de tip medieval, introducînd, în **The Legion of Space** (serial 1934; volum, ediţie revăzută, 1947), personaje inspirate din **Cei trei muşchetari** şi **Falstaff.** Deşi nu a abandonat niciodată opera spaţială clasică (cele mai recente exemple fiind **The Queen of the Legion,** 1983 şi **Lifeburst,** 1984), în scrierile sale ulterioare Williamson a acordat prioritate cultivării unei varietăţi mai sofisticate de aventuri exotice.

Alte opere spaţiale create în anii '30 şi demne de remarcat sînt povestirile din ciclul „Hawk Carse", publicat de Harry Bates şi Desmond W. Hall sub pseudonimul Anthony Gilmore şi apărut în volum sub titlul **Space Hawk** (serial 1931-2; volum 1952) şi romanul lui Clifford D. Simak, **Cosmic Engineers** (serial 1939; volum, ediţie revăzută, 1950).

În cursul anilor 1940, space opera a început să piardă din naivitate, o dată cu ameliorarea stilului literar şi abordarea unor subiecte ceva mai complexe. Exemplele abundă în paginile revistei **Astounding Science Fiction** şi printre cele care au cunoscut un succes deosebit se numără **Judgment Night** (serial 1943; volum 1952) de C.L. Moore şi romanele lui A.E. van Vogt, **The Voyage of the Space Beagle** (serial 1939-50; volum 1950; versiune română, **Odiseea navei Space Beagle,** trad. Petre Solomon, Albatros-/Fantastic Club, Bucureşti, 1978), **The Mixed Men** (1943-5; 1952) şi **Masters of Time** (1942; 1950; ediţie revăzută 1967). Pînă în această perioadă scenariul imperiului galactic aparţinuse în exclusivitate operei spaţiale, dar imediat după dislocarea efectuată de Isaac Asimov, cu ciclul „Foundation" (serial 1942-50; trei volume: **Foundation,** 1950, **Foundation and Empire,** 1951 şi **Second Foundation,** 1953), şi mai ales cu începere din anul 1950, el devine cadrul tipic pentru un S.F. mai serios şi mai diversificat. Concomitent cu producerea acestei mutaţii, impresia de colosal, atît de importantă pentru space opera, nu a mai constituit privilegiul exclusiv al istorisirilor simpliste de aventuri şi opera spaţială clasică şi-a încheiat aproape total existenţa. Asimov a mai folosit o singură dată fundalul imperiului galactic, pentru o space opera propriu-zisă, în **The Stars Like Dust** (1951). Tendinţa de sofisticare a continuat, mulţi scriitori orientîndu-se spre aventuri spaţiale mai „realiste". Un exemplu marcant este romanul lui James Blish, **Earthman Come Home** (serial 1950-53; volum 1955), care narează bătălii spaţiale purtate de oraşe călătoare printre stele; celelalte romane aparţinînd aceluiaşi ciclu („Okie") au însă priorităţi diferite. În felul acesta, opera spaţială în stil vechi a devenit repede o specie vulgară şi perimată, deşi, o vreme, cîţiva scriitori au mai încercat s-o învioreze (Leigh Brackett, **The Starmen,** 1952; Raymond F. Jones, **This Island Earth,** 1952; Jack Vance, **The Space Pirate,** 1953; Noel Loomis, **The Man with Absolute Motion,** 1955, sub pseudonimul Silas Water).

În anii 1950 şi-au făcut apariţia numeroase reviste specializate în povestiri de aventuri exotice, inclusiv opere spaţiale. Cea mai consistentă din punct de vedere calitativ a fost **Imagination,** dar textele cele mai inspirate au apărut în ediţia a doua a revistei americane **Science Fiction Adventures,** care a supravieţuit, după dispariţia ei în Statele Unite, ca publicaţie britanică. Robert Silverberg a scris o serie întreagă de texte pentru varianta americană, contribuţia sa cea mai extravagantă fiind trilogia reunită în volumul **Lest We Forget Thee, Earth** (1958, sub pseudonimul Calvin M. Knox), în timp ce, în Anglia, colaboratorul cel mai prolific a fost Kenneth Bulmer. Multe din povestirile apărute în paginile acestei reviste au fost reeditate de Ace Books (în seria Ace Doubles, coordonată de Donald A. Wollheim) şi în asemenea cărţi format „de buzunar" **(paperbacks)** şi-a găsit adăpost space opera cînd revistele au abandonat-o. Deşi un număr însemnat de colecţii **paperbacks** au prosperat de pe urma operei spaţiale, cele apărute sub îngrijirea lui Wollheim (Ace şi, mai tîrziu, DAW Books) au făcut cel mai mult pentru a-i asigura supravieţuirea, reeditînd texte vechi şi publicînd altele noi.

Cele mai reuşite opere spaţiale de la sfîrşitul anilor 1950 şi din cursul deceniului următor au fost: **Starship Troopers** (1959, Hugo 1960) de Robert A. Heinlein, ciclul „Dorsai" şi romanul **Naked to the Stars** (1961) de Gordon R. Dickson, **Space Viking** (1963) de H. Beam Piper, romanele din seria „Retief" de Keith Laumer, **Croyd** (1967) şi **Dr Orpheus** (1968) de Ian Wallace şi **Nova** (1968) de Samuel R. Delany. În sfîrşit, printre romanele de aventuri exotice izbutite se numără **The Super Barbarians** (1962) de John Brunner, **The Other Side of Nowhere** (1964) şi **Checkpoint Lambda** (1967) de Murray Leinster, **The Sundered Worlds** (serial 1962-3; volum 1965) de Michael Moorcock, **Earthblood** (1966) de Keith Laumer şi Rosel George Brown şi **Galactic Odyssey** (1967) de Laumer.

Tot în anii '60 a apărut prima parodie desăvîrşită a operei spaţiale de tip militarist, romanul lui Harry Harrison, **Bill the Galactic Hero** (1965). Ulterior, în **Smashers of the Galaxy Rangers** (1973), Harrison a încercat să-l parodieze şi pe E.E. „Doc" Smith, dar rezultatul a fost mai puţin reuşit.

Space opera şi-a mai păstrat o oarecare popularitate şi în cursul anilor 1970, cînd o nouă generaţie de adolescenţi a avut prilejul să se bucure de reeditări ale cărţilor lui Smith şi Williamson. Două cicluri extrem de vaste şi de o calitate ce depăşeşte valoarea medie au continuat pînă în anii '80: romanele din seria „Rim Worlds" (începută în 1959) de regretatul A. Bertram Chandler şi cele din seria „Dumarest of Terra" (începută în 1967) de E.C. Tubb. Alte opere spaţiale din aceasta perioadă sînt: **The Star Virus** (1964; ediţie adăugită 1970) şi **Empire of Two Worlds** (1972) de Barrington J. Bayley, **The Starseekers** (1971) de David Garnett, **Space Skimmer** (1972) de David Gerrold, **The Omega Point** de George Ze-

browski, **The Halcyon Drift** (1972) de Brian M. Stableford și **The Star-Crowned Kings** (1975) de Robert Chilson.

Serialul de televiziune „Star Trek", ale cărui episoade au fost deseori opere spațiale în forma lor cea mai pură și mai naivă, a dat naștere unei mici ramuri a industriei publicațiilor din Statele Unite (și nu numai de acolo), iar în ultimii ani, „Războiul stelelor" are o evoluție similară.

Diferența fundamentală dintre aventurile cosmice de dată recentă și operele spațiale clasice constă în aceea că autorii de astăzi tratează cu superficialitate decorurile fastuoase și miracolele superștiințifice. Cei mai mulți dintre ei adoptă față de propriile lor creații o atitudine blazată, dacă nu chiar cinică. Înfloriturile folosite pentru ornarea temelor nu sînt decît în mod ironic romantice și n-au cum să stîrnească încîntarea din vremurile cînd specia era o noutate. Pînă și o parodie relativ actuală, ca romanul lui M. John Harrison **The Centauri Device** (1974), tratează deprimant de anemic lait-motivele clasice. În articolul pe care îl consacră, în **The Science Fiction Encyclopedia** (1979), operei spațiale, Peter Nicholls observă cu destulă justețe: „Azi, space opera nu se mai adresează nici minții, nici inimii, ea nu mai este nici deschizătoare de noi orizonturi, nici stimulatoare a fanteziei, ci mai degrabă invers, purtîndu-și cititorii către pășunile cele mai serbede ale imaginației. Banalul nu poate să inspire venerație. În momentul în care, prin dobîndirea conștiinței de sine, arta naivă își pierde spontaneitatea și sinceritatea, ea se transformă în altceva, iar space opera contemporană a devenit, în mod conștient, decadentă". Dar asta nu înseamnă că nu va mai agoniza o vreme...

O serie excelentă și reprezentativă de antologii tematice, alcătuite de Brian Aldiss, începe cu **Space Operas** (1974) și continuă cu **Space Odysseys** (1975), **Evil Earths** (1975) și **Galactic Empires** (1976, două volume).

Desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

(Urmare din pag. 73)

tre cele mai dinamice și mai prestigioase școli naționale pe plan mondial.

Puține premii literare SF oferă șanse egale, într-o întrecere deschisă, creațiilor autohtone și străine (dintre cele importante în mod sigur nici unul), așa cum o face premiul Apollo. Cu un cert efect stimulativ pentru anticipația franceză, premiul Apollo și-a căpătat recunoașterea și aprecierea deplină, ridicîndu-se la nivelul prestigiului cultural al țării care l-a creat.

LAUREAȚII PREMIULUI APOLLO 1972—1984

1972: Roger Zelazny – L'île des morts (The Isle of the Dead, 1970)
1973: John Brunner – Tous à Zanzibar (Stana on Zanzibar, 1968)
1974: Norman Spinrad – Rêve de fer (The Iron Dream, 1972)
1975: Ian Watson – L'Enchâssement (The Embedding, 1973)
1976: Robert Silverberg – Les aides de la nuit (Nightwings, 1969)
1977: Philippe Curval – Cette chère humanité (1976)
1978: Frank Herbert – La ruche d'Hellstrom (Hellstrom's Hive, 1973)
1979: Frederik Pohl – La Grande Porte (Gateway, 1977)
1980: John Varley – Persistance de la vision (Persistence of Vision, 1978)
1981: Kate Wilhelm – Les temps des Genévriers (Juniper Time, 1979)
1982: Scott Baker – L'idiot-roi (Symbiote's Crown, 1978)
1983: Michel Jeury – L'Orbe et la Roue (1982)
1984: Serge Brussolo – Les Semeurs d'abîmes (1983)

MARILE PREMII INTERNAȚIONALE DE S.F. ALE ANULUI 1984

ION DORU BRANA

● **Premiile Hugo 1984**
Roman: **Startide Rising** de David Brin; nuvelă: „Cascade Point" de Timothy Zahn; nuveletă: „Blood Music" de Greg Bear; povestire: „Speech Sounds" de Octavia Butler; carte nebeletristică: **The Encyclopedia of SF Ţ Fantasy, Vol.III** de Donald H. Tuck; spectacol: filmul **Return of the Jedi;** editor profesionist: Shawna McCarthy (de la **Isaac Asimov's SF Magazine);** artist plastic profesionist: Michael Whelan; revistă semiprofesionistă: **Locus,** editată de Charles N. Brown; fanzin: **File 770,** editat de Mike Glyer; scriitor-fan: Mike Glyer; artist plastic-fan: Alexis Gilliland.

● **Premiile Nebula 1984**
Roman: **Startide Rising** de David Brin; nuvelă; „Hardfought" de Greg Bear; nuveletă: „Blood Music" de Greg Bear; povestire: „The Peacemaker" de Gardner Dozois; Grand Master: Andre Norton.

● **Premiul John W. Campbell 1984**
(Pentru cel mai promiţător talent): R.A. MacAvoy.

● **Premiul Comemorativ John W. Campbell 1984**
(Pentru cel mai bun roman al anului precedent): **The Citadel of the Autarch** de Gene Wolfe.
Locul II: **The Birth of the People's Republic of Antarctica** de John C. Batchelor; locul III: **Tik-Tok** de John Sladek.

● **Premiile Locus 1984**
Roman SF: **Startide Rising** de David Brin; roman F: **The Mists of Avalon** de Marion Zimmer Bradley; roman de debut: **Tea with the Black Dragon** de R.A. MacAvoy; carte nebeletristică: **Dream Makers, Vol. II** de Charles Platt; nuvelă: „Her Habiline Husband" de Michael Bishop; nuveletă: „The Monkey Treatment" de George R.R. Martin; povestire: „Beyond the Dead Reef" de James Tiptree, Jr.; culegere: **Unicorn Variations** de Roger Zelazny; antologie: **The Best SF of the Year No. 12,** alcătuită de Terry Carr; artist plastic: Michael Whelan; revistă: **Locus;** editură: Ballantine/Del Rey.

● **Premiul Comemorativ Philip K. Dick 1984**
(Pentru cea mai bună carte în ediţie de buzunar a anului precedent): **The Anubis Gates** de Tim Powers.
Locul II: **Tea with the Black Dragon** de R.A. MacAvoy.

● **Premiile British SF Association 1984**
(Premiile naţionale britanice): Roman: **Tik-Tok** de John Sladek; proză scurtă: „After Images" de Malcolm Edwards; spectacol: filmul **Android;** artist plastic: Bruce Pennington.

● **Premiile World Fantasy 1984**
Premii speciale pentru întreaga creaţie: L. Sprague de Camp, Richard Matheson, E. Hoffman Price, Jack Vance şi Donald Wandrei; roman: **The Dragon Waiting** de John M. Ford; nuvelă: „Black Air" de Kim Stanley Robinson; povestire: „Elle Est Trois (La Mort)" de Tanith Lee; culegere: **High Spirits** de Robinson Davies; artist plastic: Steve Gervais.

● **Premiile British Fantasy 1984**
Premiul special: Donald şi Elsie Wollheim; roman: **Floating Dragon** de Peter Straub; proză scurtă: „Neither Brute Nor Human" de Karl Edward Wagner; film: **Videodrome;**Nartist plastic: Rowena Morrill.

● **Grand Prix de la Science-Fiction Francaise 1984**
(Premiile naţionale franceze): Roman: **Le Champ du rêveur** de Jean-Pierre Hubert; proză scurtă: „Les Nageurs de sable" de Jean-Claude Dunyach; roman pentru tineret: **Le Naviluk** de Thérèse Roche; premiu special pentru carte nebeletristică: **Le Rayon SF** de Henri Delmas şi Alain Julian.

● **Premiile Rosny-Aîné 1984**
(„Hugo"-urile franceze): Roman: **Le Champ du Rêveur** de Jean-Pierre Hubert; proză scurtă: „Le Clavier incendié" de Lionel Evrard.

● **Premiile Kurd Lasswitz 1984**
(Premiile naţionale vest-germane): Roman: **Das Sakriversum** de Thomas R.P. Mielke; nuveletă: „Stimmen der Nacht" de Thomas Ziegler; povestire: „Atem der Sonne" de Herbert W. Franke; traducător: Horst Pukallus; artist plastic: Helmut Wenske; roman străin tradus în germană: **Helliconia Spring** de Brian Aldiss; premiu special: Heinrich Wimmer, „pentru curajul său de a iniţia o colecţie de cărţi cartonate dedicată exclusiv romanelor SF germane".

● **Premiile Seiunshô 1984**
(Premiile naţionale japoneze): Roman japonez: **Teki wa kaizoku: Kaizoku ban** de Chôhei Kanbayashi; roman străin tradus: **Garments of Caean** de Barrington Bayley; proză scurtă japoneză: „Super Phoenix" de Chôhei Kanbayashi; proză scurtă străină tradusă: „The Unicorn Variation" de Roger Zelazny; spectacol: filmul **The Dark Crystal;** artist plastic: Yoshitaka Amano.

● **Premiul Japan SF Taisho 1984**
Romanul **Genshi kari** de Chuô Kôronsha.

● **Premiile Ditmar 1984**
(Premiile naţionale australiene): Roman: **Yesterday's Men** de George Turner; proză scurtă: „Above Atlas His Shoulders" de Andrew Whitmore; fanzin: **Rataplan/ Ornithopter,** editat de Leigh Edmonds; artist plastic: Nick Stathopoulos; editor: Van Ikin. Nu s-au acordat premii la categoriile „roman străin" şi „proză scurtă străină".

MIHAIL GRĂMESCU

ANOMIA

TOATE ELEMENTELE, FAPTE, NUME ŞI EVENIMENTE FOLOSITE DE AUTOR IN ACEASTĂ POVESTIRE SÎNT IMAGINARE. ORICE ASOCIERE LA REALITATE ESTE NEAVENITĂ ŞI FĂCUTĂ DE CITITOR PE PROPRIUL RISC.

Capitolul 1

1. – Sinior Niro!, strigă soldatul de la intrare.

Mă ridic. Salut ostăşeşte, răspunzînd: 'Zent!

– Sinior prezidente vă aşteaptă, puteţi intra.

Pătrund în cabinet afişînd cel mai umil zîmbet cu putinţă. Pe vremuri aş fi scuipat în ochi un om capabil să se înjosească în halul ăsta. Nici nu l-aş fi considerat om. Dar „pe vremuri" nu alergasem o iarnă întreagă după servici, dispus a accepta fie şi cel mai amărît dintre posturi. „Pe vremuri" nu fusesem încă refuzat în zeci şi zeci de locuri unde să mă fi prezentat spre a-mi pune la dispoziţia statului forţa de muncă. „Pe vremuri" mai credeam în „adevăr", „dreptate", „libertate", considerîndu-mă în sinea mea ca un tupamaros. „Dacă nu mi-ar acorda cineva respectul social pe care mi-l datorează, l-aş strînge de gît!", îmi spuneam. Eram încă tînăr, practicam artele marţiale, epatam cu posturi eroice şi conferearn forţei o importanţă majoră în relaţiile sociale. „Sîntem liberi fiindcă, şi numai atîta vreme cît sîntem destul de puternici ca să ne apărăm libertatea", sau „un om fără armă este un sclav", erau sloganurile după care mă călăuzeam, şi eram convins că după ele se călăuzeşte toată lumea.

Rămăsesem lîngă uşă, intimidat, cu şapca în mînă, cu sufletul tăiat de emoţie. Sinior prezidente, la un birou de nuc, scria.

– Luaţi loc, îmi arătă el cu mîna către scaunul căptuşit dinaintea biroului, fără să ridice ochii. Vă rog să aşteptaţi o clipă,

Îmi plăcea sinior prezidente. Avea obrajii roşii de om sănătos, faţa rotundă, cu ten proaspăt, haine de stofă fină, cămaşă albă şi cravată. Din punctul acesta de vedere nu diferea de ceilalţi sinior prezidente de pe unde mai fusesem, de pildă de sinior prezidente de la fabrica de unde mă concediaseră. Numai că, spre deosebire de acela, acesta se purta distins, ca un adevărat sinior. Răspîndea împrejur o undă de nobleţe paradoxală care îl învăluia. Spun paradoxală fiindcă de cînd este Hunta la putere, toţi aceşti reprezentanţi politici ai ei încearcă să afişeze ostentativ aerul de bădărani. Reunind o grămadă de militari 'şi arogă principii de sorginte social-naţionaliste, de parcă noi nici n-am avea habar de ce înseamnă aia „ordinea" lor cu bastoane de cauciuc, propagandă şovină, proslăvind figura lui Don Vincente de Extremamunda, Il Conquistador, il vero romano fondatore del estado naçional de hinta latina a'l nostra Illa şi regim cenzorial de stat.

Sinior prezidente ridică, în sfîrşit, fruntea. – Ia spune, tinere, îmi zîmbeşte. Da, chiar îmi zîmbeşte! Mă încurc, emoţionat, în cuvinte. – Lasă asta, îmi spune. Ia zi-mi de ce vrei să părăseşti celălalt serviciu. Îi explic, dînd din mîini, că de fapt nu vreau eu să-l părăsesc, ci că trebuie să-l părăsesc. Am fost dat afară. – Da... rămîne pe gînduri sinior prezidente.

Încep să mă tem că mă va trimite şi el la plimbare cum m-au trimis cei de la transporturi şi computere, cei de la alimentaţie şi ape, cei de la... nici nu mai ţin minte prin cîte locuri am trecut de două săptămîni încoace.

Din referinţele de pe calculator reiese că te preocupi de cărţi... îmi zîmbeşte (parcă perfid) sinior prezidente. – Oare cum, mă precipit eu. Dar asta nu este un inconvenient în îndeplinirea sarcinilor de servici, vă rog să mă credeţi...

Deci porcii ăia de la fabrică îmi făcuseră referinţe pînă la urmă! Unul dintre „căţeii" de pază mă găsise într-o noapte stînd de vorbă cu farmacista secţiei, şi cum nu putea să-mi facă mare lucru pe motivul că farmacista acceptă să stea de vorbă cu mine dar nu acceptă să stea de vorbă cu el – ah, farmacista! blonda şi gotica şi melancolica farmacistă a secţiei, la fel de rătăcită ca şi mine acolo, în lumea rea şi meschină ce ne înconjura! – ei bine, atunci, javra aia de dispecer îmi întocmise referat că „fac cultură în timpul programului" şi cum, chiar lîngă intrarea în fabrică erau afişate normele interioare, anunţînd clar că „personalul întreprinderii nu are voie să se ocupe cu alte activităţi sau cu culturalizarea" (sic) „în perimetrul întreprinderii", măsurile luate împotriva mea au fost „drastice", pentru a se preveni „alte cazuri de indisciplină". Întîi am fost zvîrlit de pe postul de cărător cu cîrca în incintă, pe cel de cărător cu cîrca în curte (fiindcă, se vede treaba că la asta se rezumau „îndatoririle" unuia specializat ca mine în chimie şi fizică subnucleară).

Sinior prezidente mă ascultă pîna la capat, zîmbind ambiguu

O să mă dea afară şi ăsta. Ghetele mele rupte gîlgîie de mocirlă îngheţată – nu mai am forţă să mă tîrîi toată ziua de colo-colo să mă milogesc pe la uşi. Mă voi duce acasă, îmi voi sugruma cu mîna mea nevasta şi copilul, după care mă voi spînzura şi eu. De ce să-i omor şi pe ei? Fiindcă ar fi o crimă mult mai mare să-i las singuri în lumea asta ostilă, silindu-i să se preteze la cine ştie ce josnicii numai şi numai ca să fie lăsaţi să-şi tragă de azi pe mîine zilele în viaţa de nesfîrşit calvar pe care ar duce-o...

– Mda. S-ar putea să avem nevoie de dumneata. Aş avea un post, spune sinior prezidente. Încremenesc. Mă uit la el, neîncrezător. – Dar am nevoie de recomandaţia celor de la fabrică. Speranţele mi s-au spulberat. Privesc pe geam la zloata de afară. – Încearcă. Voi vorbi eu cu ei, la telefon. Tu du-te acolo. Or să-ţi dea.

2. Secretara din anticamera prezidentului fabricii se uită la mine ca la un cîine plouat. Probabil că arăt jalnic. Dar puţin îmi pasă. Eu, de mîine, poate chiar de diseară, nu voi mai exista. Am început deja să miros a mort. Am aerul unei fantome. Dacă ar avea cineva curiozitatea să-mi încerce consistenţa, ar descoperi că prea uşor îţi poţi trece degetele prin materia din care sînt alcătuit.

Secretara îmi spune să aştept şi intră la prezident. Aud murmurul vocilor prin uşa rămasă întredeschisă. Şi, în vreme ce în cabinet sună telefonul, secretara iese de acolo şi-mi zice că sinior prezidente nici nu vrea să mă primească, dară-mi-te să-mi mai dea şi recomandarea sa. Ce mai una-alta: „La oase, golane!"

Îi mulţumesc secretarei pentru bunăvoinţă şi mă întorc să plec. Interfonul de pe masă gungureşte însă un apel automat şi vocea prezidentului răbufneşte ursuză: – Mai e acolo Niro? – Mai este, sinior prezidente, mai este, răspunde dulce secretara.

Sa aştepte.

Secretara îmi spune să aştept şi intră iar în cabinet. De astă dată a închis uşa şi nu mai răzbeşte pînă la mine nici un murmur. Mă dor tălpile de atîta stat în picioare. După multă vreme de cînd a intrat, secretara reapare, îmbujorată la faţă, cu o hîrtie în mînă. Pune pe hîrtie o ştampilă, o înregistrează şi mi-o întinde fără o vorbă. Citesc titlul, scris cu majuscule, sub antet: „Recomandaţie". – Mulţumesc, murmur uluit. – Madre del dio, răspunde femeia, ce pile poţi avea, sinior Niro? Cu asemenea relaţii, de ce dracului ţi-ai mai pierdut un an la noi de pomană?

„Oare ce pile oi fi avînd?", mă întreb. „Sinior prezidente?".

3. Eram dispus să accept orice post. Femeie de serviciu, closetar, orice, doar să nu mai fiu nevoit să stau afară în moina anotimpului ploios şi rece cum nu s-a mai pomenit. Am intrat la sinior prezidente plin de mine ca un curcan şi i-am întins recomandarea. – Cred că ar fi cazul să vă mulţumesc. Ar trebui, poate, să vă fac un cadou, ceva. Să vă ridic statuie... – Lăsaţi prostiile, mi-a răspuns el, zîmbind la fel de ambiguu ca şi prima dată. Să vă faceţi treaba şi să răspundeţi prompt solicitărilor noastre, asta-i tot ce pretind de la dumneavoastră. Sper să fiţi de acord cu postul. – Orice. – Nu „orice". Mi-aţi spus că sînteţi specialist în chimie şi fizică subnucleară.

Am crezut că-mi cade-n cap tavanul. – Specialist?, am murmurat. – Da. Mă priveşte sinior prezidente mirat. Nu sînteţi?

Nu-mi vine să cred. – De obicei, posturile astea sînt păstrate pentru fetele drăguţe... Sinior prezidente zîmbeşte. – Vom avea nevoie de dumneata. – Desigur, am răspuns prompt. Oricînd. Orice. – Bine. Poţi să pleci. Mîine prezintă-te la Hotel Esplanada.

N-am mai spus nimic. Hotel Esplanada era cel mai nou hotel construit pe Illa. Abia fusese terminat. Se zvonea că este făcut cu investiţiile unei firme străine, europene sau americane. Era cea mai impresionantă clădire de pe faleză. Pînă la terminarea lucrărilor, Hunta izolase zona, păzind-o cu militari înarmaţi cu automate. Construcţia, cu materiale debarcate direct de pe dig, lucrările, fundaţia, totul fusese ascuns de privirile indiscrete prin panouri mari care mascaseră manevrele vreme de cîteva luni.

4. Am avut coşmaruri toată noaptea. Se făcea că, obosit cum sînt, nu mă trezeam la vreme şi întîrziam încă din prima zi, aşa încît şefii îmi spuneau că le pare foarte rău, dar că nu au angajat un om pe care nu se poate pune bază, care întîrzie din prima zi, şi mă pomeneam iar pe drumuri.

Aşa se face că ora 4 de dimineaţă m-a găsit îmbrăcat, gata de plecare. Am mîncat, şi, de nerăbdare, am luat-o către lucru de la ora 5, cu primul metrou.

Staţiile se perindau, întunecate, una după alta. „Il Hentro", „Il Conquistador", „Via del mare". Cercetam cu discreţie figurile desdichadoşilor care călătoreau la ora aceea către întreprinderile de salubritate sau către cele de transporturi, singurele instituţii cu asemenea program inuman de lucru şi, constatam surprins, că orele transportului în comun îşi au fizionomia specifică. La ora asta nu puteai întîlni în vehicul decît specimene oribile, declasaţi, amărîţi, hidoşenii, oligofreni. Femeile erau, majoritatea, trecute de prima tinereţe. Nu găseai una să fie mai de doamne-ajută. Păi, cine să se facă măturătoare, vidanjoare sau controloare de trafic? Cine să se facă şi să rămînă aşa, vreau să zic? Fiindcă orice femeie cît de cît remarcabilă din vreun punct de vedere ar face orice, s-ar înjosi oricît şi ar găsi ea pînă la urmă un căţel, cît de mic, dar suficient cît să intervină pentru ea şi să o scoată din cloaca socială a orei 5, a latrinelor, salubrităţii sau controlului de trafic, unde nu aveau cum să rămînă decît cotoroanţele astea la care nu se uita nimeni şi care nu aveau cum şi unde să mai evadeze de aici.

Nici bărbaţii nu erau mai acătării la ora asta. Emigranţi de pe Continent, indivizi ale căror figuri exprimau fie o totală imbecilitate, fie o insensibilizare fără limite. Brute, sau mai exact, abrutizaţi de viaţa fără orizont în care-şi tîrau zilele de azi pe mîine. În zdrenţe, neraşi, ciufuliţi, murdari, încercănaţi, unii dintre ei duhnind a băutură, se înghesuiau unii într-alţii ca animalele, rîzînd şi hîrjonindu-se între ei, nestingheriţi, rîgîind, scobindu-se în nas sau scărpinîndu-se între picioare.

Doar o oră mai tîrziu aş fi pu-

tut întîlni, tot în acest metrou, categoria vînzătorilor, mecanicilor, instalatorilor sau funcționarilor cu grade mici de salarizare. Printre aceștia mai vedeai și cîte o femeie frumoasă dar vulgară, cîte un intelectual decăzut, obligat de condițiile vitrege să-și cîștige pîinea prin muncă fizică, sau vreo fată de-a dreptul frumoasă, rătăcită pentru moment pe aici, pînă cînd să fie remarcată de vreunul din Huntă și dusă pe treapta socială pe care frumusețea o merită, sau pînă cînd, nedescoperită de nimeni, sătulă de mizeria înghițită, să se decidă a-și lua lumea în cap, decizie în urma căreia o regăseai prin fața hotelurilor de lux, eventual a Esplanadei, către care mă îndreptam eu acum. Și am sesizat, prin asociere, că nu sînt nici eu altceva decît un vierme, oferindu-se dezgustător, expunîndu-și carnea și sîngele către vînzare, cu nimic mai presus de cocotele ieftine bătînd trotuarul în speranța unei vieți fie și cu o idee mai ușoară decît a viermilor celorlalți, ciuguliți, cu sau fără de voia lor, de păsările răpitoare din slavă.

Începînd cu ora 8, vehiculele se umpleau de valul pestriț al elevelor, epatînd cu frumusețea lor neprihănită, inocentă și tembelă. Erau superbe majoritatea, deși tot dintre ele, deformate de vîrstă și corvezi, peste atît de puțină vreme, se vor alimenta celelalte categorii ale plevei sociale pe care tocmai le-am pomenit. Între 8 și 9, vehiculele sînt pline de eleve înnebunitor de fragede, și de profesoare fie frumoase și depravate, fie doar depravate, fie nici frumoase, nici depravate, dar grase și bine îmbrăcate, denunțînd prin aroganța specifică relațiile indubitabile cu Hunta. Bărbații de la ora aceasta poartă paltoane scumpe, cu gulere de blană, pălării cu boruri tari, unii dintre ei chiar și bastoane, mănuși, ochelari, genți negre sau uniforme și arme.

După ora 9, în vehicule nu mai întîlnești decît fie pleava șomerilor în căutare de servici, oameni deziluzionați ducîndu-se sau întorcîndu-se din audiențe; fie elita secretarelor; fie cîte un barosan rămas în drum cu mașina din pricina vreunei pene și silit de împrejurare să călătorească și el o dată, de neuitat, cu vehiculele transportului în comun.

5. Metroul m-a lăsat în stația „Litoral – Hotel Esplanada" la ora 5,30. Am pornit agale prin parcul despărțind plaja de oraș. Mirosea a agrement. Pinii pitici, arborii exotici cu frunze lungi pînă la pămînt, liane, atîrnînd ozonau aerul, purificîndu-l de poluarea care infesta centrul Illei. Pe aici nu erau fabrici, nu erau uzine, nu erau arsenale nucleare subterane ca pe coasta de vest. Pe aici nu era decît parcul, bîntuit de femeile frumoase însoțite sau solitare, parcul cu mașinile cu geam-oglindă rulînd silențioase dar în mare viteză pe aleile principale. Departe, în stînga, prin ceața zorilor, se întrezăreau stîncile falezei și blocurile înalte ale hotelurilor de agrement. În dreapta, încă și mai învăluită de ceață, întinderea albastră, neclintită, a lagunei fiordului. Și de jur împrejur, cît cuprindeai cu ochii, parcul.

Ținînd cont de ora extrem de matinală, mi-am zis că am vreme să fac o plimbare pe faleză. Pînă la ora 7, cînd mi se spusese că pot intra la sinior inhiner, mai era o oră și ceva. Am străbătut bucata scurtă de plajă neacoperită de apele fluxului și am urcat treptele digului care înainta pînă departe, în ocean.

Cînd eram puști îmi plăcea să vin aici să mă confrunt cu uriașul, respirînd întretăiat, ca după o alergătură solitară prin Univers. Valurile deplasau mase enorme de apă albastră, înălțîndu-le spre a le izbi de stîncile negre ale pontonului, sau retrăgîndu-le spre a lăsa dunele deschise la culoare ale nisipului de pe fund să se străvadă de sub zeci de metri de apă.

Dincolo de fiord, pe celălalt țărm al lagunei, se vedeau hotelurile, mici, reduse la scară, înghețate la impactul oceanului cu țărmul. Dincolo de ocean putea fi Continentul, dar tot atît de bine Continentul putea să nici nu mai existe. **Aici**-ul era singurul element concret, eternul **Aici**, o insulă în pustietate și eternitate. O insulă de dinamic și efemer. Illa, capitala minusculă a unui imperiu de apă, înainte de a fi metropola coloniei continentale tot atît de mari cît universul de apă asupra căruia se ridica: un ciob de sare condensat dintr-o lacrimă stelară.

Și parcă mă cuprindea frica de ceva teribil, un fel de monstru marin, o sepie fără sfîrșit din ere primare care, deșteptată după un somn de miliarde de ani, putea să urce din străfunduri, incomensurabilă, cumplită, aproape inteligentă, să înșface Illa, să o înghită nemestecată, cu blocurile ei cu tot; cei patruzeci de kilometri diametru nu ar fi reprezentat cine știe ce pentru o asemenea făptură a abisurilor. Noi, cei de la limita cu oceanul, am trăit întotdeauna asemenea spaime ancestrale. Fiorul de ne-nțelesului ascuns în incertul străfundurilor din care ne vine arar cîte o veste, ca dintr-un alt univers, ca dintr-o altă lume cu care ne-am afla în impact.

Ce o fi căutat aventurierul ăla idiot de gintă latină, în urmă cu cinci secole și ceva, tocmai în capătul ăsta de lume? Nu putea rămîne acolo, în Iberia lui, pe tărîmul ferm al unui continent înconjurat de pămînturi, loc unde să nu pută a pește și a alge putrede și unde să nu cîrîie pe deasupra, zi și noapte, păsări marine albe și mari, cu ochi sîngeroși și ciocuri însîngerate?

Sau, altfel pusă problema, ce sărăcie lucie a determinat pe oamenii aceia înfometați probabil pînă la turbare să se cațere pe bordul unei coji de nucă scîrțîind șubred din toate încheieturile spre a străbate continentul de apă doar pentru a se aciua aici, pe o insulă stearpă și pustie, unde să aștepte trei sute de ani înființarea fabricii de electronică și computere pentru a se îngrămădi apoi într-o incredibilă explozie demografică, unii peste alții, înarmîndu-se cu cele mai teribile arme din Istorie, pentru a se apăra, de cine? de Ocean? de ei înșiși? Nimeni nu ar putea preciza. Nimeni nu ar putea explica de unde a răsărit, în doar cîteva zeci de ani, Illa, metropola considerată capitala Insulei de departe, de dincolo de continentul de apă – puhoiul acesta de lume, și Hunta, instaurînd cu ipocrizie fascismul tiraniei sale militariste și dictatoriale.

6. Atunci cînd soarele a răsărit pe deasupra norilor albi de la orizont, mi-am luat seama. Eram gata să întîrzii. Am alergat pînă la intrarea în hotel și am ajuns în ultima clipă. Am salutat portarul, malițios și țeapăn în uniforma lui cu fireturi de aur și am urcat treptele cîte două.

Recepția și coridoarele păreau

părăsite. Nici ţipenie. Nu fuseseră încă stinse luminile, cu toate că ziua îşi azvîrlea transparenţa prin ferestrele prelungi ale holului. Mochetele groase înăbuşeau orice zgomot.

Am pătruns pe coridorul etajului doi, scufundat, spre deosebire de restul hotelului, în întuneric. De pe la jumătatea lui m-am văzut silit s-o iau pe pipăite – nu se mai desluşea nimic. Ajungînd la uşa unde citisem cu o zi înainte, pe lumină, plăcuţa indicînd „Serviciul Tehnic“, am scăpărat un chibrit ca să mă conving că n-am greşit. Am intrat în anticameră. Nici aici nu era nimeni, dar lumina era aprinsă. Am bătut la uşa cabinetului. Nu a răspuns nimeni. Am apăsat pe clanţă şi uşa s-a deschis.

Nimeni. Ceasul de pe perete indica ora şapte şi un sfert. Am închis, intimidat. M-am reîntors pe coridorul întunecat. Mi se făcuse cald şi transpiram, dar nu voiam să-mi scot giaca. Prea înghiţisem frigul în ultima vreme, căldura de aici părîndu-mi-se o adevărată binecuvîntare

Am ieşit pe pipăite din coridor pînă la lifturi. M-am tolănit într-un fotoliu capitonat şi, de atîta cald şi bine, am prins a picoti. Pe peretele din faţă un ceas mare. Închideam o clipă ochii şi cînd îi deschideam, limbile arătau cinci, zece minute mai mult.

La ora nouă şi jumătate am început a mă impacienta. Ce se întîmplă? De ce nu venea nimeni? Înţelesesem eu greşit instrucţiunile?

M-am ridicat din fotoliu şi am luat-o iar pe coridorul întunecat. Coridorul nu mai era întunecat. Cineva aprinsese lumini plăcute, calme, în plafonierele înalte. Am intrat iar pe uşa pe care scria „Serviciu Tehnic“, mi-am vîrît iar capul în cabinet şi mi-am confirmat mie însumi că nu trecuse nimeni pe lîngă mine fără să-l remarc şi că încăperea era tot pustie.

Mă rătăcisem într-o piramidă părăsită în mare grabă: toate lucrurile erau la locurile lor. Doar oamenii lipseau. Cu desăvîrşire.

M-am răsucit pe călcîie, cu gîndul să-mi reiau locul din fotoliul de la lifturi şi am dat piept cu o femeie ofilită pe al cărei chip se oglindea suspiciunea. – Pe cine căutaţi? m-a întrebat ea, absurd. – Pe sinior inhiner, am răspuns, dînd din cap a salut şi zîmbind cît puteam mai blînd. – Nu a venit încă. Ieri a stat pînă tîrziu şi s-ar putea să nici nu mai vină azi. Mi-a explicat femeia, nescăpîndu-mă din ochi. Nu-l mai aşteptaţi aici. Nu e voie, mi-a precizat, măsurîndu-mă insinuant de jos în sus, de la ghetele „sport“ cu talpă de cauciuc pînă la giaca roasă la guler. – Şi unde să stau? am întrebat-o. – Nu ştiu. Veniţi mai tîrziu. Duceţi-vă acasă şi reveniţi pe la ora douăsprezece. Sau mîine. – Imposibil, am răspuns. Sînt angajat aici. De azi. Şi mi s-a spus să mă prezint la lucru.

– Bine, a zis ea. Atunci vino mai tîrziu.

Am coborît treptele, năuc. M-am învîrtit o vreme prin faţa intrării, dar un soldat din Huntă, cu automatul pe umăr, mă urmărea cu o fixitate care m-a pus pe gînduri, aşa că m-am îndreptat către parc, dîrdîind. Am stat acolo, pe o bancă, pînă cînd, iritat la culme, mi-am zis că – fie ce-o fi – mă mai duc o dată la hotel.

Am urcat treptele frisonînd Am străbătut temător coridorul, trăgînd cu coada ochiului în dreapta şi în stînga, să nu dau iarăşi nas în nas cu femeia de serviciu cea înţepată. Dar nu era nimeni.

Am deschis uşa biroului. Sinior inhiner, în dreptul ferestrei, cu mîinile la spate, privea către ocean. S-a întors, ridicînd mirat din sprîncene cînd a dat cu ochii de mine.

– La ora asta ţi-am spus eu să vii? m-a întrebat contrariat dar fără nici un pic de asprime în glas. – Nu. Dar să ştiţi că am venit de la şapte. Însă nu era nimeni şi m-a gonit o femeie de serviciu... Sinior inhiner a pufnit în rîs. – Bine. Mîine poţi veni mai tîrziu, şi dacă nu sînt aici, intri şi mă aştepţi. – Aici? – Aici.

A tăcut o vreme, iar eu i-am respectat gîndurile. – Bine. Poţi să pleci, mi-a zis. Rămăsesem nehotărît, privindu-l mirat. – Mai e ceva? m-a întrebat. – Mîine e cazul să aduc vreo salopetă? – Nu, a zis el, zîmbind strîmb. O să-ţi dăm noi o uniformă. N-ai nevoie de salopetă. – Aş vrea să încep lucrul de azi, am spus. Cine o să-mi fie şef? N-aş putea să mă prezint la locul de muncă? – Ai **început** lucrul de azi. Nimeni n-o să-ţi fie şef. Şi, deocamdată, locul tău de muncă va fi aici. Laboratorul nu este încă gata. Vino şi tu pe la ora nouă, stai pe aici o oră-două, să te pui în temă, şi apoi pleacă. Dar aşa, discret, să nu avem plîngeri. – Am înţeles, am murmurat. L-am salutat, m-a salutat, şi am plecat. Afară începuse să se înnoureze.

7. Timp de mai bine de o lună am hălăduit în biroul lui sinior inhiner. La început mă simţisem foarte stînjenit de tălpile dezlipite ale ghetelor, de flanelele mele veşnic murdare, de părul meu zbîrlit şi cam lung. Mă temeam că o să mi se atragă atenţia să mă tund. Dar nu mi-a zis nimeni nimic.

Tocmai cînd începusem să mă deprind cu locul şi nu mă mai jenam să-mi pun caietul pe colţul mesei spre a-mi nota cîte o idee sau să-mi scot din sacoşa de plastic Metafizica lui Aristotel sau Optica lui Newton să citesc, sinior inhiner mi-a sugerat că ar cam fi timpul să mă duc „jos, la mine“ şi să-mi „construiesc laboratorul“. Cum adică „să mi-l construiesc“, am întrebat, uluit. Nu e construit? Nu figurează în plan? – Ba, de figurat figurează, dar de construit nu-i construit. O să mergem împreună acolo să te prezint oamenilor, le arăţi ce să facă şi cum să facă, soliciţi tot ce ai nevoie – pentru asta vorbeşti cu mine – şi-ţi faci laboratorul. Vreau să fie ceva ultramodern, cu care să ne putem mîndri. – Dar nu ştiu încă despre ce e vorba. Nu ştiu ce am de făcut. Nu ştiu ce aşteptaţi de la mine... – Vei afla cu timpul. O să te descurci. Nu-i mare lucru. Deocamdată, prima etapă este construcţia laboratorului. la oamenii şi fă-l. Dacă ai vreo problemă cu vreunul, vii şi-mi spui mie, nu discuţi tu cu ei. – Am înţeles, am spus. – Şi încă o precizare. Munca ta aici este ceea ce este, dar este mult mai mult decît pare. Pe umerii tăi apasă o răspundere formidabilă. Aproape cît a noastră. Ba, poate chiar mai mare.

„Ce naiba!“, îmi spuneam. „Ăsta e nebun! Un ciuruc ca mine, şi, cică, mare răspundere ce apasă pe umerii mei.“

Adevărul e că mi-a fost toata viaţa groază de „răspunderi“ din astea. Semnezi pe o foaie de

hîrtie şi a doua zi vin băieţii şi te iau de guler: ce ai făcut cu treaba aia? Păi, n-am făcut nimic, vă jur! Da' de ce n-ai făcut nimic, ă?

– O să am inventar mare?, am întrebat. – Inventar? n-a priceput de la început sinior inhiner. A, nu! Nu în sensul ăsta e răspunderea. Nu ai nici un inventar. N-ai să semnezi pentru nimic. Dacă e vorba de ceva, eu cad, noi cădem. Dar nu o să cădem. Şi **TU** o să ai grijă de asta. Noi toţi depindem, pînă la urmă, de tine.

Am căscat ochii mari, dar nu am mai spus nimic. Voi trăi şi voi vedea. Pentru moment puteam mulţumi zeilor că mai exist. De rest se vor ocupa tot ei, dacă existau. Iar dacă nu, oricum, mai rău decît de unde am pornit în escapada asta, cînd înainte de a nimeri aici, adus de mîna hazardului, mă gîndeam să-i sugrum pe ai mei şi să mă spînzur, n-am cum să cad. Fiindcă mai rău de-atît nu se poate.

De altfel, de cînd m-am angajat, toţi cunoscuţii – vecini, rude – se minunează ca de ceva nemaipomenit. „De unde ai găsit, mă norocosule, tu servici, cînd peste tot se concediază. Oameni cu ani şi ani de vechime sînt puşi pe drumuri, iar tu ai dat de bine. Te-ai ajuns! Să nu ne spui că nu ai pe cineva undeva care are grijă de tine! „Oi fi avînd. Dar unde? Şi pe cine?"

8. Chiar de a doua zi am coborît „jos", „la mine", în subsol. Pe sub întreaga clădire era conceput un întreg labirint de beton. Nedegajate de moloz, majoritatea încăperilor şi culoarelor erau încă inaccesibile. Doar „Staţia", o hrubă mare de la începutul labirintului, era curăţată în oarecare măsură (cu toate că movile de moloz mai ascundeau pereţii şi aici) şi se montaseră înăuntru „filtrele" (nişte cisterne gigantice) la care şi de la care duceau şi plecau sute de ţevi, o adevărată încurcătură de ţevi groase prin care lichide reci şi clocotite, acţionate de motoare puternice, treceau continuu, gîlgîind.

În staţie era întuneric, doar cîteva becuri anemice luminau spaţiul imens şi trist din adînc. Dar, prin compensaţie, era cald, foarte cald.

„Colegii mei" erau trei fiinţe murdare de var, cu salopete rupte. La primul contact am rămas atît de traumatizat că le-am apărut tuturor fie cretin, fie ... cretin. După luna de convieţuire cu tînărul sinior inhiner, subţire, misterios, instruit, elegant, frumos ca bărbat, distins şi degajat în relaţiile cu mine, care, aşa cum îmi spusese „nu am nici un şef", pe umerii căruia apăsau „răspunderi incomensurabile" m-am pomenit strîngînd laba ciuntă a unui pitic (îi lipseau cîteva degete, şi m-am întrebat dacă o fi lepros sau ce are), apoi am dat mîna, involuntar şi aproape inconştient cu o matahală de peste doi metri, cu părul cărunt, şi, în sfîrşit, cu tînărul slab, supt, cu plete creţe învîlvorate ca la negri. Vitorio, don Stefano şi Sordi.

Sinior inhiner a plecat lăsîndu-mă cu cei trei „colegi", care şi-au continuat o discuţie, pe cît se pare începută mai dinainte, din care eu n-am priceput o iotă. Am asistat în tăcere la ce-şi bălmăjeau ei în slang, apoi am răsfoit cartea tehnică a instalaţiei, şi, pînă la urmă, conform tradiţiei încetăţenite în birou la sinior inhiner, m-am ridicat, fără să spun nimic, şi am plecat acasă.

A doua zi, la ora nouă, cînd am ajuns, Sordi mi-a transmis ordinul primit: să mă duc sus, la sinior inhiner. Am urcat cu liftul, am salutat, şi sinior inhiner m-a preluat aspru că de ce am plecat ieri? N-am priceput? Trebuie să-mi construiesc laboratorul! Să decid unde, să fac curat, să cer materiale şi oameni, şi să pun la punct tot ce mai e de pus la punct. Şi, a! să nu uit, să nu mai vin niciodată cu liftul prin faţă. „Nu trebuie". Să vin prin spate, pe scara de serviciu.

Era ceva profund antinomic în instrucţiunile primite anterior şi cele de acum. Lucrurile să băteau cap în cap. Dar n-am comentat, m-am dus jos şi le-am spus celor trei că sinior inhiner îi solicită să mă ajute la construirea laboratorului. Ei s-au uitat unul la altul, n-au rostit o vorbă, dar nici nu s-au clintit.

Asta era. Ce puteam face? Eram decis să nu-mi torn „colegii". Nu era treaba mea să întocmesc rapoarte. Aşa că am coborît în subsol, unde am găsit o lopată, am ales locul într-una din firidele de beton şi am scos moloz de acolo, îndîrjit, cîteva ore. Apoi m-am pomenit cu cei trei pe cap. Se uitau în tăcere, cu braţele-n sîn. Au stat aşa pînă la sfîrşitul programului, cînd am aruncat lopata, m-am dus şi m-am spălat la chiuveta din closetul piscinei, m-am îmbrăcat, i-am salutat şi am plecat.

9. Cînd am venit a doua zi dimineaţa i-am găsit lucrînd din greu la curăţatul molozului din „laborator". Erau veseli, glumeau între ei, şi m-au primit cu chiote: „Cine zicea că nu vine sinior Niro? Uite-l! E aici!"

Am pufnit în rîs. Am lucrat toată ziua alături. Şi a doua zi. Şi tot aşa, pînă cînd, treptat, am aflat unii despre alţii diverse amănunte, că Vitorio e vecin cu mine – stă tot în cartierul de Vest, că don Stefano este încetăţenit pe Illa de ani de zile, dar originar de pe Continent şi de aceea se teme să nu-l trimită ăştia acasă de cînd nu mai e de lucru nici pentru autohtoni, că Sordi are douăzeci şi unu de ani şi este căsătorit de un an, că are un copil, o fetiţă de o lună şi că, înainte de a veni aici, fusese soldat în armata Huntei.

– De altfel, toţi cei de aici au fost sau sînt încă în relaţii cu Hunta, mi-a explicat Vitorio, piticul, cu care eram de-o vîrstă. Ai grijă ce discuţi cu ei. Toţi au datoria de a întocmi raport zilnic.

Mă amuza teribil cum, pe rînd, spuneau unul despre altul că „să mă feresc de ceilalţi", că sînt oamenii Huntei.

– N-am nimic de ascuns, le-am răspuns la toţi. Sînt curat. Şi puţin îmi pasă pentru cine lucrez. Sînt plătit? Fac treaba cum trebuie. Nu fac politică şi port convingerea că dreptatea este de partea celui puternic.

– Asta este un fel isteţ de a pune problema, m-a aprobat Sordi.

De-a lungul lunilor care au urmat, s-au lipit pe lîngă noi diverşi alţi „colegi", dar cu vremea au dispărut, unul cîte unul. Erau oameni de pe la construcţii, care sperau să găsească de lucru aici după închiderea şantierului. Dar nu a fost chip să rămînă vreunul, cu toate că unii dintre ei s-au pretat la tot felul de măgării: lăsau, bunăoară, instalaţiile cu defecte, nimeni nu le putea găsi „cusurul" şi atunci apăreau „specialiştii", şi, ca prin minune, puneau agregatele în funcţiune, după care se băteau tare cu pumnul în piept. Dar de rămas, nu a rămas niciunul, „străinii" de la construcţii dispărînd o dată cu o bună

parte din personalul „primului val".

După aceea s-au perindat alţi şi alţi angajaţi, preluînd cheile şi inventarele de la cei care plecau, pînă cînd, dintre cei vechi, nu am „supravieţuit", după vreun an, decît eu, Vitorio şi Sordi.

În subsol cel mai greu m-am acomodat cu huruitul pompelor. Era un huruit continuu, monoton, şi în acelaşi timp strident, obositor. Cînd ies de la servici mi se pare că e prea linişte afară.

Huruitul are proprietatea de a-ţi bulversa gîndurile. Sub ploaia de decibeli nu te poţi gîndi la nimic. Imaginile mintale se sfîşie, iar din cauza infrasunetelor te simţi mereu urmărit, observat de cineva străin. Zgomotul se poartă faţă de tine ca un duşman abil, pîndindu-te din umbră.

10. Hotelul ăsta era o instituţie extrem de curioasă. Noi ne primeam salariile, planurile se realizau cu vîrf şi-ndesat, şi totuşi nu zăreai, cît era ziua de lungă, pe nimeni, nicăieri. Nici un turist. Nici un beneficiar.

Cînd am pătruns pentru prima oară în piscină, a cărei întreţinere, mi s-a comunicat, era una dintre atribuţiile mele, am rămas interzis. Era cel mai spectaculos lucru de pe Illa, din cîte văzusem pînă atunci. Microclimatul prevedea o căldură văratică fără de sfîrşit, intrînd în sarcinile mele să am grijă de asta. Palmieri şi flori exotice ornau sala de baie. Apa era cristal. Cîteva femei deosebit de frumoase, selectate cu gust la concursuri preliminare, serveau clienţii la garderobe, bazin şi bar. Cîteva profesoare de înot se plimbau de colo-colo fără treabă, îmbăindu-se în apa albastruie ca nişte nereide. Din difuzoarele ascunse în pereţi se răspîndea o muzică ritmată, de ultimă oră. În separeul barului, pe video, curgeau neîncetat filme de contrabandă, europene şi americane.

Dar în acest paradis pe pămînt nu hălăduia decît un singur „turist". Era un bărbat între două vîrste, cu păr grizonat, cu trup suplu, cu ţinută distinsă, salutîndu-ne zîmbind protector, în tăcere, ori de cîte ori ne întîlneam, ca pe nişte vechi şi intimi cunoscuţi. „Oare clientul acesta o fi suficient pentru realizarea planului de încasări?", mă întrebam. Se părea că da, de vreme ce ne primeam riguros salariile şi primele, felicitaţi adesea pentru încasările obţinute şi pentru felul în care ne descurcăm de nu avem nici o sesizare, nici o reclamaţie şi nici o plîngere din partea „clienţilor".

Mai erau cîteva ciudăţenii locale, cărora la vremea respectivă nu le-am acordat cine ştie cîtă importanţă, dar care, pentru cineva străin de situaţie, ar fi apărut, mai mult ca sigur, drept extrem de curioase

În primul rînd, atitudinea şefilor faţă de noi, muncitorii mărunţi. Mă simţeam, e adevărat, bine la mine în laborator, nederanjat zile în şir de nimeni. Cînd, totuşi, sinior inhiner, trecea pe acolo şi mă găsea citind, să zicem, un Max Weber zdrenţuit, nu-mi spunea nimic. Ne salutam cordial, după care el pleca şi eu rămîneam să citesc mai departe, netulburat, ca şi cum pentru asta aş fi fost angajat.

Apoi investiţiile. Exista o întreagă bizarerie a investiţiilor. Pe de o parte se cheltuiau fără reţineri orice sume pentru fleacurile menite să ia ochii: băuturi fine, ornamente, uniforme (negre, cu tăietură de costum modern), dotare cu piese de schimb din import peste tot: de la lavoare şi soluţii chimice de întreţinere (detergenţi, chimicale etc.), pe de altă parte dîndu-se dovadă de o meschinărie penibilă chiar şi la cele mai elementare obiecte din dotare: nici la un an şi jumătate de la angajare nu izbutisem să obţin un scaun pe care să mă aşez în luxosul laborator în care mi se puseseră la dispoziţie fără inventar reactivi străini pentru diferite analize, mai simple sau mai complicate: duritate, Ph, poluare, etc. Îmi fuseseră aduse, fără să le solicit, o balanţă electronică de mare fineţe (cu şase zecimale), un spectrofotometru şi un microscop cu cîmp electrostatic, dar de şezut, şedeam pe un butoi de plastic, deteriorat şi experienţele şi analizele le executam în pahare de bucătărie cu marca hotelului, fiindcă deşi solicitasem în repate rînduri eprubete, nu obţinusem nici măcar una.

Şi apoi şobolanii. Încă din primele zile, sinior inhiner mă întrebase dacă am văzut şobolani. Îi spusesem că am văzut într-o zi unul, iar sinior inhiner murmurase: „Bine. O să anunţăm conducerea".

După aceea numărul şobolanilor a crescut simţitor. Exista o gaură în perete, chiar vizavi de laborator, o gaură pătrată de dincolo de care şobolanii veneau puhoi, rîmînd pămîntul. În fiecare dimineaţă adunam cu făraşul pămîntul îngrămădit, dar a doua zi găseam din nou o movilă de pămînt proaspăt.

– Sinior inhiner, trimiteţi un zidar să tencuiască gaura, ca m-au înnebunit! Cred că au cărat aici tot pămîntul din parc!

Sinior inhiner a constatat apatic gaura, a cărei utilitate mi s-a părut absolut ininteligibilă, a clătinat din cap, dar nu a luat nici o măsură, aşa că, pînă la urmă, plictisit, am renunţat să mai curăţ pămîntul şi movila a crescut o vreme spectaculos, după care s-a stabilizat la nişte dimensiuni considerabile. Ei bine, pare de necrezut, dar cu toate că în general se făcea mare tapaj de curăţenie nimeni nu a spus nici măcar un cuvînt despre pămîntul movilit la un pas de uşa laboratorului. Toată lumea trecea pe acolo cu o nonşalanţă inimaginabilă, ca şi cînd nimeni nu ar fi remarcat nimic. Nu mi s-a dat nici o confirmare pozitivă, că să nu mai iau pămîntul de acolo, sau că bine fac dacă-l las acolo, dar nici nu mi s-a atras atenţia: ce-i cu pămîntul ăla acolo? Era de parcă nici n-ar fi fost.

Şi ultimul amănunt bizar de care aş aminti, dar bizar nu atunci cînd s-a petrecut, ci mult mai tîrziu bizar, a fost contactul cu Avelia Ghelar.

Ieşind într-o zi în labirintul interior al subsolului, înaintea uşii laboratorului bucătăriei, alăturată de uşa subsolului nostru, am zărit o fată blondă, proptită cu spatele de un stîlp de ciment, fumînd. Tremura din toate încheieturile, pătrunsă de frig, fiindcă în zona aceea nu exista încălzire şi un curent rece bătea dinspre întunericul galeriilor desfăcîndu-se în toate direcţiile.

Ştiam că personalul laboratorului bucătăriei nu are voie să fumeze în incintă, şi de aceea, gentil, i-am propus fetei să intre în staţie, la noi, unde e cald şi

poate fuma nestingherită, fără să deranjeze pe nimeni, mai ales că şi noi fumam. Fata a refuzat categoric. L-am trimis şi pe Sordi să o invite, gîndind că nu i-o fi plăcut faţa mea, dar fata nu mai era pe culoar.

Avelia Ghelar era o blondă foarte frumoasă şi din refuzul ei categoric pricepusem că se teme de avansurile bărbaţilor necunoscuţi şi excesiv de binevoitori. După aceea am aflat însă că şeful bucătăriei nu angaja decît persoane exclusiv de sex feminin „încercate" mai întîi cum se comportă la pat (drept care insul mi-a provocat o repulsie atît de nestăpînită, devenindu-mi atît de odios, că nici nu l-am mai salutat cînd mă întîlneam cu el, şi am jubilat cînd, după o vreme, am remarcat că el mă salută cu un interes şi respect exagerate ţinînd cont de funcţia pe care o deţinea, iar eu am prins a-i răspunde cu obrăznică emfază, moţăind doar din cap, ca şi cînd i-aş fi făcut cine ştie ce favor). Despre Avelia Ghelar, care refuzase invitaţia mea gentilă care nu o angaja în nici un fel, porcul ăla de şef a răspîndit, foarte încîntat, zvonul că, nu numai că este foarte uşor abordabilă, dar că, pe deasupra, se pretează fără fasoane şi la orice fel de perversiuni sau alte chestii exotice de genul ăsta.

Într-o bună dimineaţă, cînd am urcat în piscină, am întîlnit-o pe Avelia, tronînd, plină de ea, la barul din incintă. Am salutat-o, dar ea m-a sfidat ca pe un gunoi.

După cîteva ore, remarcînd că toată lumea mă saluta cu stimă şi respect, sau poate asistînd la felul în care stătusem la taclale cu sinior inhiner, care mă bătuse jovial pe umăr, ca pe un vechi prieten, ba, la un moment dat, încercînd chiar să mă şi pupe (nu ştiu ce-avea în ziua aia – cred că era beat), blonda Avelia Ghelar a început şi ea să mă salute, de astă dată ea excesiv de curtenitor, fiind rîndul meu să-i răspund (că de răspuns i-am raspuns greţos, din vîrful buzelor, uitîndu-mă la ea ca la o cîrpă ce era. Dar, după suficientă vreme cît să mi se cicatrizeze rănile orgoliului, am renunţat în mare măsură la o parte din răceală şi suspiciune, oprindu-mă uneori să o întreb „ce mai face", sau alte convenţii din astea ce vor să semnifice în genere un soi de bunăvoinţă reţinută şi politicoasă din partea celui ce le debitează.

Poate că ar mai trebui consemnat la categoria „ciudăţeniilor" şi faptul că sala pentru protocol, dotată cu camere de televiziune, cu staţie de amplificare, cu aparat de proiecţie şi proiecţionist, sală pentru care se investiseră probabil sume exorbitante nu era folosită la nimic. Dar la absolut nimic.

Însă în cazul acesta, lista „ciudăţeniilor" s-ar continua inadmisibil, fiindcă mai erau şi alte bizarerii, neesenţiale însă în dezvoltarea ulterioară a evenimentelor.

11. Într-o bună dimineaţă, abia sosind eu la servici, cînd am pătruns în laborator am găsit telefonul sunînd. „Cine-o fi?", m-am întrebat, fiindcă doar sinior inhiner mai suna cînd şi cînd aici, dar niciodată înainte de ora nouă, cînd venea el.

Şi totuşi sinior inhiner era.

– Pe unde umbli?, m-a taxat el grăbit. Hai, că sun acolo de o oră şi nu răspunde nimeni! Ia-i şi pe ceilalţi şi veniţi repede în sala de protocol.

Nedumerit, i-am adunat pe toţi şi am urcat la etaj, unde era sala. Eram aşteptaţi. Un canadian, cum aveam să aflăm, ne-a ţinut în franţuzeşte o scurtă cuvîntare, cum că el este reprezentantul firmei **Holliday's Inn,** principalii finanţatori ai acestui „building", beneficiarii de drept şi de fapt ai întreprinderii. Străinul ne-a declarat ritos că este încîntat să ne cunoască, şi că e mulţumit de noi, de toţi. Că firma pe care o reprezintă are nevoie de un personal ca noi, calificat, competent, entuziast. (Majoritatea celor care nu eram veterani sau mobilizaţi ai Huntei eram specialişti cu grad maxim, „colectaţi" de prin celelalte hoteluri ca „persoane" cu probleme fie de „disciplină", fie „politice" – eram cea mai curioasă adunătură de otrepe cu înaltă calificare din Illa). Firma, a continuat canadianul, o să ne prezinte un film documentar pentru uz intern, turnat special pentru angajaţii permanenţi. Noi eram rugaţi să-l vizionăm cu cea mai mare atenţie, sfătuiţi să tragem dintr-însul cît mai multe învăţăminte cu putinţă.

Lumina s-a stins, şi pe ecranul panoramic s-a profilat imaginea cerului inundat de stele. Credeam că s-a greşit bobina, punîndu-se prin cine ştie ce încurcătură bobina cu un film de anticipaţie. Parcă ar fi fost Războiul sau Imperiul.

Printr-un efect de studio, imaginea a glisat din ce în ce mai repede printre punctele de lumină, spectrul a alunecat către violet, orbind (trucajele erau absolut extraordinare), şi vocea din off a lui Orson Wells a anunţat, cavernoasă, că „We have the power, we have the people, we have the instruments, we have the money!" Pe ecran, din străfundurile spaţiului a urcat vijelios către noi o galaxie configurînd în relief profilul unor litere consemnînd, uriaş cît universul, emblema

▲ HOLLIDAY'S CO ▲

Capitolul II

1. Era un excepţional film de reclamă. Păcat că nu ştiu prea bine engleza. Vocea lui Orson Wells impresiona puternic, tenebroasă, părînd că vine din genune. Punînd alături realitatea din jur şi pelicula proiectată, era un film fantastic. Efecte speciale suprapuneau imagini de vis cu plaje însorite şi hoteluri elegante. Din cîte am înţeles eu, concernul internaţional Holliday's CO avea sucursale în întreaga lume, de la Marea Nordului pînă la izvoarele Nilului, din Alaska pînă la Ţara de Foc, din Japonia pînă în Australia. Peste tot, hoteluri impunătoare, de o concepţie revoluţionară, cu amenajări de agrement, ultramoderne, cu jocuri de noroc, discoteci şi baruri de noapte unde femei extraordinar de frumoase făceau strip-tease. M-am mirat că filmul ne era prezentat necenzurat. Pe ecran se perindau imagini cu dansatoare goale-goluţe, ceea ce nu s-ar fi întîmplat niciodată dacă filmul ar fi fost dat de Huntă la televizor, fiindcă Hunta avea o concepţie militară, organizată şi disciplinată despre artă şi cultură, care trebuiau să fie în mod obligatoriu morale. Prezentîndu-i-se femei goale, soldatul îşi putea lua lumea în cap, se putea relaxa, şi scădea vigilenţa.

Cînd am auzit de tripourile firmei din Las Vegas, mi-am amintit imediat de documentarul despre tripouri şi jocuri electronice prezentat în urmă cu cîteva luni de reţeaua de televiziune a Huntei. Spuneau că toate loca-

ANOMIA

lurile astea din Las Vegas, ba chiar şi oraşul, ar fi fost o antrepriză a Mafiei. Oare şi Holliday's CO avea legături cu Cosa Nostra? În fond, şi Mafia era o organizaţie internaţională. Poate că şi ea era apolitică, aşa cum se declarau cei de la Holliday's CO

Am privit împrejur la figurile celorlalţi. Toţi erau numai ochi şi urechi. Nu ca în cazul în care s-ar fi prezentat un film local de publicitate, la care nu se uită nimeni fiindcă nu te captează prin nimic. Iată că şi propaganda se poate face inteligent.

Am ridicat iar ochii spre ecran. Erau prezentate instantanee de prin cazinouri. Se juca biliard, se juca pocher. Ruletă. Zaruri. Dar, mai ales, peste tot, tronau automate electronice sclipitoare, care-ţi luau ochii. Oare or să aducă şi aici, în hotel? Cu ce tarif? Vor exista şi la noi baruri de noapte, discoteci, strip-tease. Şi cum se vor împăca toate astea cu starea de asediu care întunecă oraşul de la ora şase după-amiaza pînă la cinci treizeci dimineaţa, perioadă în care nimeni n-are voie să aprindă lumina şi cînd oricine foloseşte radioul sau televizorul este pasibil de amendă?

Filmul pîlpîia mai departe, arătîndu-ne acum că firma posedă bilioane de apartamente de lux în hotelurile ei.

Bilioane?, m-am întrebat. Da, mi se pare că englezii şi americanii folosesc termenul în sensul de milion. Sau nu, parcă nu. Parcă trilioane în loc de bilioane. Nu-mi mai amintesc.

Dar ce dumnezeu să facă ei cu atîtea apartamente? Toată populaţia Pămîntului e de vreo 10 miliarde. Ori ăştia aveau apartamente cît să cazeze toată omenirea de pe Pămînt ca turişti. Dar dacă toţi am fi devenit turişti, cine mai rămînea băştinaş?

În fiecare oră firma cîştiga o mie de bilioane de dolari.

O mie de bilioane? Stai, cît vine asta? Un trilion. Nu realizez exact. Un trilion pe oră! Dar care era venitul Insulei, luat global? Parcă un trilion cinci sute de miliarde pe an. Deci, Holliday's CO îşi putea permite sa cumpere cîte o ţară cît Insula pe oră. În cîte zile ar fi cumpărat tot Pămîntul?

Nu! Era absurd! Nu înţelegeam limba asta puturoasă şi pace! Dacă erau atît de bogaţi, ar fi trebuit să-şi tocmească un translator care să ne traducă şi nouă ce zic ăia acolo pe ecran. Putea să le dea prin minte că nu toţi muncitorii dintr-o ţară de gintă latină au învăţat engleza ca să priceapă ce zice Orson Wells, cu vocea lui cavernoasă şi ce înţelege el prin „We have the power, we have the people, we have the instruments, we have the money", „a thousand bilions dolars by hour" sau „ten bilions apartments in a hundred millions buildings and inns all over the world".

Am renunţat să mai caut a pricepe ce spuneau şi am urmărit numai imaginile. Iată o piscină. A noastră era absolut asemănătoare. Cu nimic mai prejos, cu nimic mai presus.

Urmau informaţii despre partenerul alimentar al firmei. „Food for all the people of the world". Am presupus că vrea să spună că firma ar putea da de mîncare la toată lumea de pe glob, ceea ce mi s-a părut niţel cam exagerat, dar era un film de reclamă, şi ce nu spune vînzătorul ca să-şi vîndă marfa?

Urmau companiile de transport ale concernului. Holliday's CO poseda nu ştiu cîte mii de nave oceanice, fluviale „or others" (oare ce altfel de nave mai puteau să posede?) şi companiile firmei Delta (aripile delta de la avioanele cu geometrie variabilă?) erau în plină expansiune economică.

Firma se mai ocupa şi de cibernetică, reprezentînd prima putere după „Texas-inc", cu precizarea că acţiunile firmei rămîneau secrete, avînd în vedere caracterul lor subsidiar, pe cînd trustul celălalt, ocupîndu-se oficial cu stocarea şi manipularea informaţiilor, era silit să-şi facă publice acţiunile şi planurile de perspectivă.

Pe ecran erau arătaţi cîţiva roboţei simpatici, cam ca ăia din Imperiu, film care rulase o vreme în Illa, pînă s-au deşteptat cei din Huntă că nu le convine cine ştie ce la el, şi, după o scurtă dispariţie a titlului, a reapărut la o singură poziţie de program, în variantă de scurt-metraj din care nu se mai înţelegea nici măcar cine pe cine atacă şi cine se apără, titlul rămînînd o enigmă pentru spectatori, fiindcă nu apărea nimic pe parcursul proiecţiei care să sugereze vreo cît de vagă justificare a insinuării militar-politice imperiale.

După secvenţa cu cibernetica se dădeau iarăşi cifre: cît la sută din cîştiguri provine din jocurile de noroc, iar, cît la sută din servicii, şi, ceea ce mi-a rămas mie în minte, cît (0,1‰) din exploatarea hotelurilor şi resturantelor. Sau poate că era 1 la %. Nu-mi dau seama. Oricum, procentul era execrabil. Şi mi-am pus întrebarea dacă la „alte servicii" firma înţelegea şi banii vărsaţi de Mafie, dacă erau, într-adevăr, mînă în mînă cu ea.

2. Cînd filmul s-a terminat, noi am rămas oarecum cu gurile căscate. Şeful ne-a spus să ne ducem înapoi la locurile de muncă, aşa că ne-am ridicat să plecăm.

– Sinior Niro!, m-a strigat sinior inhiner. Dumneata mai rămîi niţel.

Cînd şeful te opreşte să rămîi să discuţi în particular este îndeobşte semn rău. Nu ştiam ce să mai cred. Îmi îngheţaseră mîinile şi mi le frecam nervos, suflînd în ele.

– Apropiaţi-vă, sinior! m-a îndemnat şeful rîzînd. Vreau să vă prezint lui mister Jack, reprezentantul firmei.

Mister Jack mi-a întins mîna cordial, şi eu i-am apucat-o cu amîndouă mîinile mele ca gheaţa, zîmbind prosteşte. Canadianul mi-a mulţumit pe franţuzeşte pentru serviciile nepreţuite aduse firmei, asigurîndu-mă că firma îmi va rămîne recunoscătoare, sperînd, cu toţii, că voi fi şi mai departe la fel de entuziast ca şi pînă acum, lucrurile bune care se aud despre mine dînd convingerea că sînt un salariat de mare viitor în cadrul concernului.

Mă uitam prostit la mister Jack şi mă tot frămîntam dacă sinior inhiner şi-a bătut joc de mine sau de reprezentantul firmei. Probabil că, pur şi simplu, vrînd să dea un exemplu pozitiv, sorţii căzuseră pe mine complet aleator.

I-am mulţumit lui mister Jack, încurcînd franceza, spaniola, italiana şi esperanto, dar mister Jack a părut a pricepe perfect despre ce e vorba, aprobînd din cap, cu încîntare.

– Aveți mînă liberă de la mine și pe viitor să continuați acțiunile începute și să decideți în privința oricăror alte acțiuni care, sînt convins, vor aduce firmei avantaje majore. Nici nu mai simt nevoia să insist asupra responsabilității apăsînd pe umerii dumneavoastră. A bientôt, cher ami, à bientôt!

Am plecat bezmetic. Îmi scremeam creierii, doar-doar mi-oi aduce aminte de vreo acțiune începută de mine, ca să știu cum să dispun de mîna liberă ce-mi fusese acordată, dar nu izbuteam să descopăr nimic făcut din proprie inițiativă. Nu făcusem decît să execut în mod mecanic, nici măcar cu vreun zel ieșit din comun, niște ordine simple și banale, cel mai adesea absolut la îndemîna oricăruia dintre colegii mei. De ce mă felicitau?

Întors în subsol, i-am găsit pe Vitorio, don Stefano și Sordi neliniștiți. Mă așteptau. Se temeau să nu fi fost turnat de cineva cine știe cu ce: că nu-mi fac treaba cum trebuie sau că am vorbit de rău Hunta... I-am liniștit cît am putut, neștiind dacă e bine sau nu să le dezvălui și lor felicitările primite, după părerea mea fără nici un merit deosebit. Tot atît de bine ar fi meritat felicitările oricare dintre ei, dacă era vorba, și m-am temut ca nu cumva dezvăluirea onorurilor primite de mine să stîrnească în sufletele lor invidie și să-i determine pe viitor la cine știe ce gesturi dușmănoase. Așa că n-am suflat nici un cuvînt despre discuția mea cu mister Jack, ci m-am retras în laborator unde, conform încurajării primite, am continuat singura activitate începută de mine aici și care merita să fie continuată, după părerea mea, în folosul personal și al firmei: adică am continuat să citesc și să scriu, foarte sîrguincios.

3. Dintr-o dimineață fără glorie, don Stefano a dispărut dintre noi. Termenul a „dispărut" vrea să sugereze că „dus a fost și n-a mai apărut niciodată", că nu s-a mai pomenit de el respectiv că toți ne-am purtat ca și cînd nu ar fi existat niciodată vreun don Stefano coleg cu noi un an și ceva de zile.

Cînd am ajuns, i-am găsit pe Vitorio și Sordi stînd veseli de vorbă. M-au întrebat dacă „am căzut jos din pat", în sensul că întîrziasem din pricină că nu mă trezisem la timp dimineața. Eu am bălmăjit ceva despre mersul din ce în ce mai prost al metroului, m-am retras în laborator, pe butoiul care-mi cauzase hemoroizi și m-am afundat cu furie în lectură. Din cînd în cînd îmi transcriam citate în caiet. La o astfel de întrerupere l-am descoperit pe sinior inhiner urmărindu-mă cu interes din pragul ușii. M-am ridicat imediat, salutîndu-l, dar el mi-a zîmbit și m-a îndemnat să-mi continui treaba liniștit, să nu mă formalizez. Am încercat să trec, roșind, peste absurdul situației, conformîndu-mă instrucțiunii primite. După cîteva minute, cînd am ridicat iar ochii din carte, sinior inhiner nu mai era acolo.

Ceva mai tîrziu, plictisit de atîta lectură, m-am ridicat de pe butoi, să fac vreo cîțiva pași prin subterană să mă dezmorțesc. Am apucat-o printr-una din galeriile labirintului și am străbătut cîteva zeci de metri, complet cufundat în gînduri, fără să privesc în dreapta sau în stînga. Dar la un moment dat, o umbră fofilîndu-se prin obscuritate m-a făcut să tresar. Privind în jur am sesizat că tot subsolul era cotropit de șobolani. Erau probabil mii și mii de șobolani, unii mai micuți, dar cîțiva zdraveni, ca niște purceluși dolofani. Din pricina tălpilor de cauciuc ale ghetelor mele nu mă auzeau, neremarcîndu-mă decît în ultimul moment, sau chiar după ce-i depășeam. Atunci se revărsau în cascade, cei rămași în urma mea trecînd în goană pe lîngă mine să ajungă din urmă restul plutonului.

Le-am vorbit blînd și fără noimă „Ce faceți măi, șobolanilor? Ce-i cu voi aici?" Și alte asemenea tîmpenii. Unii dintre ei s-au oprit să mă asculte. Mă priveau cu ochi rotunzi și negri, scăpărînd de inteligență.

Știam de multă vreme că șobolanii au coeficienți foarte înalți de inteligență, și mă întrebam cum se face că omul nu i-a domesticit încă. Sau, poate că abia de acum încolo îi va domestici... În fond, ar fi animale de apartament cu mult mai comode decît sînt cîinii sau pisicile. Un șobolan nici nu face murdăria pe care o face un cîine, și, bine întreținut, nici nu pute atît de urît. De dresat se dresează ușor, iar cînd se obișnuiește cu omul se dovedește a fi un animal blînd și fidel; Don Felipe Savral, vecinul meu din copilărie, care suferise o condamnare politică lungă, îmi povestise că în închisori, deținuții de la politic, siliți să suporte celulele solitare ale detenției speciale, îmblînzesc șobolanii care-i vizitează, atașîndu-se de ei mai temeinic decît de oameni.

M-am întors în laborator îngîndurat, constatînd că și eu mă simțeam mai apropiat de ființele astea, și că aș fi suferit extraordinar să găsesc vreunul mort, ca să nu mai spun ce tragedie aș fi făcut dacă aș fi călcat eu din greșeală pe vreunul, interesul și compasiunea mea pentru ei nesuferind măcar comparație cu interesul și compasiunea pe care mi le treziseră dispariția lui don Stefano, care, de ce să mint, mă plictisea adesea cu bîlbîielile lui din care abia deslușeam niște istorioare stupide despre femeile nenumărate cu care se culcase el în viață, cucerindu-le inimile și lăsîndu-le ranite și suferind nespus după virilitatea lui de analfabet teribil.

Și totuși, dispariția aceasta care nu era prima, îmi daduse de gîndit. Dacă Holliday's CO era, într-adevăr, la catarama cu Mafia? Asta ar fi avut o serie de implicații formidabile, fiindca ar fi fost de neconceput ca Hunta să nu aibă, atunci, și ea, legaturi subterane cu organizațiile de genul ăsta. Oare întreaga lume era în realitate stăpînită de o singură rețea infrasocială? Și, oare, noi „oamenii de treabă", nu eram în stare să facem nimic? Nu puteam lua nici o măsură, nu puteam încerca nici o divulgare a complotului acestuia internațional la care luam parte și noi, în mod misterios și neintenționat (dar și nefăcînd nimic împotrivă), susținîndu-l și încurajîndu-l prin tăcerea noastră.

Revizuindu-mi ideile, mi-am spus că, dacă lucrurile nu stăteau așa, nu trebuia să-mi expun suspiciunile nimănui ca să nu mă fac de rîs, iar în cazul în care intuițiile mele erau juste, cu atît mai mult trebuia să-mi văd de treabă și să mă prefac a nu observa și a nu înțelege nimic.

Dar chiar a doua zi după ce-mi propusesem acestea, urcînd la sinior inhiner, am descoperit pe masa lui o fotografie cu un tip mustăcios, încruntat și dîrz, în care am recunoscut imediat pe unul dintre tupamaroșii dați în urmărire de toate jurnalele și posturile Huntei. – Îl recunoști?, m-a întrebat sinior inhi-

ANOMIA

ner, remarcîndu-mi căutătura din ochi. – Da, am spus. I-am văzut poza la televizor. – El e, a aprobat sinior inhiner. – Și deci, noi... sîntem în legătură... m-am mirat eu. – Pînă acum nu ți-ai dat seama? – Ba, am murmurat împotriva voinței mele, am bănuit ceva... Mi-am mușcat buzele și am încercat s-o dreg, dînd și mai rău în gropi. – Dar n-aș fi crezut că sîntem unealta... – Unealta... Unealta lor?, s-a minunat șeful. Noi? Noi unealta lor, asta vrei să zici? Bine, dar n-ai înțeles nimic. – Nu?, am întrebat, perplex. – Nu!

Apoi, ceva mai liniștit, a adăugat: – Noi nu putem fi cumpărați sau vînduți. Deciziile noastre nu pot fi influențate prin bani. – Atunci prin forță?, am întrebat. – Nu, nici prin forță. A clătinat din cap sinior inhiner.

4. Într-o seară am ieșit cu nevastă-mea să ne plimbăm pe faleză. Ningea cu fulgi mari. Prin crepusculul de ev, păsări uriașe, albe, zburătăceau pe deasupra. În zare se întrevedeau luminile îndepărtate ale portului.

Am poposit la o chermeză, chiar pe plajă. Se strînseseră vreo 40–50 de zdrențăroși, femei și bărbați, și cîntau. „Ii, oa, pao-pao, ui; ii, oa, pao-pao, ui", acompaniindu-se cu bătăi din palme. Cele cîteva puștoaice dansau ondulînd din funduri. Împrejurul lor țopăiau cei mai tineri. Bărbații în toată firea beau, tolăniți pe nisipul umed al plajei mirosind a alge. „Ii, oa, pao-apo, ui; ii, oa, pao-pao, ui". Cîntecul sălbatic venea din altă lume, nu avea ce căuta în contextul blocurilor din zare.

Am strîns-o pe nevastă-mea de mînă și ea mi-a strîns, la rîndul ei, mîna. Ne simțeam atît de singuri și de străini printre zdrențăroșii ăia (nici noi nu eram îmbrăcați mai acătării), cîntînd și dansînd pe plajă, cu atît mai alienați cu cît păreau mai intimi, înveseliți de cîntec, dans și băutură.

Cîteva dintre fetele care dansau erau aproape frumoase... Nevastă-mea. Inhibiții. Cincisprezece ani de conviețuire. Datorie. Ritual. Desigur, femeia mea era mult mai frumoasă și distinsă decît vagaboandele alea, dar ele mă atrăgeau cu desfrînarea lor învolburată, de „ii, oa, pao-pao, ui". Păsări mari și albe treceau pe deasupra, croncănind și țipînd și ele „ii, oa, pao-pao, ui".

Nu eram nici tineri să intrăm în dans (oare tot atît de ridicoli vom fi fost și noi la vîrsta lor?), nici de teapa golanilor, să ne tolănim pe nisip, să bem, sau nevastă-mea să se ducă și ea cu muierile să bîrfească. Nu aveam ce discuta cu oamenii ăștia. Deși vorbeau aceeași limbă, între noi exista o barieră de comunicare insurmontabilă. Și de aceea, în vreme ce ei erau o masă omogenă, noi eram elemente disperse, evoluînd solitar prin Univers.

Am tras-o spre mine pe siniora Huanita, soția mea, și ea s-a lipit de mine languros, dar fără nimic din obscenitatea fetelor dansînd și cîntînd năvalnic „ii, oa, pao-pao, ui".

N-am mai întîrziat. Ne-am dus acasă și am făcut dragoste, deznădăjduiți, întru insatisfacția cea mai dezolantă de pe lume, zîmbitori, complezenți, perfizi, îndepărtați, ostili.

„Ii,oa, pao-pao, ui".

5. A doua zi de dimineață am întîrziat la lucru. Dar nimeni nu a observat. De altfel, foarte rar mai venea pe la mine cineva din conducere. Și, cel mai adesea, nu ca să mă controleze, ci doar ca să mă salute.

Înainte de a lucra aici mă duceam adesea să mă scald în ocean. Acum, de cînd am piscina în grijă, nu mă mai tentează. Serviciile plătite sînt modalitatea cea mai sigură de a-i potoli pe oameni de pasiunile lor. Chiar cel mai plăcut lucru, atunci cînd ești obligat să-l faci, nu-ți mai aduce nici o bucurie. Femeile de lupanar pot proba cel mai bine această aserțiune.

Avelia Ghelar a apărut și ea, tîrziu, către ora prînzului. A trecut leneș pe lîngă mine, prefăcîndu-se că nu m-a remarcat de la început. Apoi a întors privirea, „m-a remarcat" și m-a salutat. Eu i-am răspuns la salut și m-am întors în laboratorul meu subteran, la cărțile mele, la hîrtiile mele cu citate sau idei personale. Niciodată nu am reușit să-mi duc în scris ideile pînă la sfîrșit. După ce le tratez o vreme, mă plictisesc de ele și mai ales de inutilitatea tratării lor. Cui îi adresez eu scrisorile prelungi pe care le încep cu atîta convingere? Pentru interesul cui să le finalizez în scopuri și sensuri precise?

Apoi monotonia a fost spartă de un eveniment care mi-a răpit somnul cîteva nopți. Sinior inhiner a venit agitat și m-a admonestat că nu-mi fac treaba. Că o să fiu tras la răspundere. De cine? Nu știu. N-am aflat niciodată. Fiindcă nimeni nu mi-a mai spus nimic și după cîteva zile zbuciumate, în care am comentat acasă, cu siniora Huanita, cele mai mici amănunte, lucrurile au intrat iar în normal.

6. Cu ocazia plății salariilor mă întîlneam cu ceilalți colegi. Mai schimbam o vorbă. Mai aflam un zvon.

Banii îi aducea sinior inhiner, într-o geantă neagră, pătrată. Erau hîrtii vechi, mototolite, degradate, dotate uneori cu ani din secolul trecut. Ni-i împărțea și ne punea să semnăm de primire pentru ei. Noi semnam, văitîndu-ne de puținătatea lor – nu ne vor ajunge nici măcar pentru strictul necesar.

Dar era bine, oricum, că-i primeam și pe ăștia. Milioane de șomeri bîntuiau Illa fără lucru. Treceam prin clipe grele. Continentalii nu mai erau lăsați să se stabilească pe Illa, iar insularii recalcitranți erau deportați pe Continent, unde, se spunea că e și mai rău.

7. Și apoi și-a făcut apariția un reprezentant al firmei. Nu mai era mister Jack, ci un individ înalt, bătrîn, ras proaspăt, tuns scurt, cu un aer rigid și aspru. A trecut din serviciu în serviciu, prin tot hotelul, răsfoind hîrtiile cu indiferență și obtuzitate, scrutînd oamenii în față, supunîndu-i pe cîte unii unor interogatorii ciudate, la care trebuia să vorbești neîntrerupt, să te explici și motivezi, în vreme ce el asculta în tăcere.

Așteptam emoționat să-mi vie și mie rîndul. Dar pe mine nu m-a chemat. Atunci m-am dus singur să mă învîrt pe lîngă el, și așa am surprins o scenă uluitoare. Avelia Ghelar i-a spus ceva, zîmbind. Nu am înțeles ce anume, dar reprezentantul s-a întors imediat către sinior inhiner și i-a comunicat foarte sec că o va lua pe tînăra aceasta cu el. – Nu cred că ne putem dispensa de serviciile ei, a spus sinior inhiner. Străinul a scos un

cec, a completat o sumă, i-a întins hîrtia lui sinior inhiner, acesta a luat-o şi s-a dus să dea un telefon, iar la întoarcere, alb la faţă, a dat din cap că acceptă.

Avelia Ghelar a plecat cu străinul, gudurîndu-se pe lîngă el, şi nu s-a mai întors niciodată la tejgheaua barului piscinei.

Atunci am avut revelaţia disponibilităţilor de cumpărare ale firmei. Pentru oamenii aceştia, banii nu însemnau nimic, nefiind în mîna lor decît un simbol social al puterii.

Capitolul III

1. Pe deasupra insulei norii se învolbură grei. Pescăruşii ţipă pe plaja pustie. Burniţează.

Cînd ajung în dreptul soldatului de gardă îmi înfund mîinile degerate în buzunare şi-mi fixez ochii înlăcrimaţi în boturile de ştiucă ale pantofilor.

Intru în subsol. Vitorio, care-şi făcea de lucru prin pădurea de ţevi, mă strigă: – Niro! A lăsat vorbă sinior inhiner să mergem sus. Se instalează jocurile.

Mi-am tras pe mine uniforma şi am urcat, împreună cu Vitorio, la etajul întîi, unde era lume multă: aproape tot personalul hotelului, necunoscuţi în uniforme, alţi necunoscuţi în civil, cîte unii vorbind dialecte cu sonorităţi europene. Forfotim derutaţi printre lăzile mari de ambalaj din care cîţiva dintre ai noştri, înarmaţi cu bare şi rangi de oţel, scot măştile multicolore cu afişaje electronice şi simulatoare.

– Sinior Niro!, mă întîmpină sinior inhiner, ieşit din spatele unei stive. Ce părere aveţi?, mă întreabă frecîndu-şi mîinile. O să facem treabă bună cu sculele astea, nu-i aşa? Îi zîmbesc, fără să înţeleg prea bine ce vrea de la mine. – Ştiţi cu cît ne vor creşte beneficiile în urma introducerii jocurilor? Ridic din umeri, uimit de entuziasmul neaşteptat de care dă dovadă sinior inhiner. – Cu nouă sute la sută, sinior. Cu nouă sute la sută! Este că nici nu vă vine să credeţi?

Timp de trei ceasuri am montat măşti de afişaj pentru un soi de ruletă electronică de un model şi o mărime nemaivăzute. Electroniştii, în spatele panourilor, lucrau din greu la seturile masive de microprocesoare ce executau pe pereţi sinapse complicate, în foarte multe etaje. Presupunînd că puterea de calcul a unui sistem cibernetic n-ar creşte în progresie geometrică prin cumulările cantitative, dar chiar dacă ar avea o progresie simplă, asociativă, şi tot am fi avut de-a face aici cu unul dintre cele mai puternice creiere ale planetei.

– La ce-o fi necesar un creier atît de mare?, i-am şoptit lui Vitorio, cînd am avut de lucru unul lîngă celălalt.

Vitorio a strîns din umeri, fără să-mi răspundă, lăsînd să se înţeleagă că nu are timp de stat la taclale.

M-am ţinut după el, întrebîndu-l dacă-i dă prin gînd cum s-o fi jucînd jocul ăsta. Vitorio se opri din lucru, îşi şterse fruntea brobonită de sudoare şi îmi zîmbi ca şi cînd ar fi deţinut un secret important.

– Tu nu ştii? E un joc foarte pasionant. – Ai jucat vreodată?, îl întreb. – Eu? izbucneşte el în rîs. Eu? – Dar cine?, îl întreb, nedumerit. – Cine îşi poate permite... îmi răspunde el. Pentru a intra în joc ai nevoie de un cont. Înţelegi? – De bani? – Nu. Nu de bani. La jocul ăsta banii nici nu mai contează. – Dar ce contează? – Nu ştiu să-ţi explic, zice Vitorio. Trebuie să ai un cont. Plecînd de la contul respectiv intri în joc. Dacă pierzi, te scoli şi pleci. Dacă ai cîştigat însă, rămîi în joc mai departe. – Pînă cînd?

– Pînă cînd ce?

– Pînă cînd rămîi în joc? Ochii lui Vitorio sticlesc crunt. – Pînă cînd pierzi, scrîşneşte el.

Am tăcut o vreme, privindu-ne cu neîncredere. Apoi l-am întrebat iar dacă el a jucat vreodată. Nu ştiu de ce, dar eram sigur că jucase cîndva şi el. – Ţi-am mai spus că nu!, se răsteşte Vitorio, neconvingător, privindu-şi insistent degetele lipsă de la mîna boantă.

2. Profitînd de o scurtă pauză am coborît pînă în subsol. În obscuritatea de acolo, un liliac ţiuind mi s-a prins în păr. Nu am simţit decît un suflu putred şi o mîngîiere rece pe obraz. După aceea ghemul încîlcit din cap mi-a smuls dureros cîteva şuviţe. Am alergat în căutarea unei foarfeci. Sinior inhiner mi-a sugerat să încerc pe la serviciile de cameră, care, era imposibil să nu aibă şi frizer. – Avem şi lilieci... a murmurat în urma mea. L-am auzit rostind cuvintele astea cu un aer dezaprobator şi dezamăgit ca şi cum eu aş fi fost de vină.

3. M-am întors înapoi în subsol, obosit. M-am plimbat prin labirintul de galerii subterane, încercînd să-mi potolesc tremurul mîinilor şi picioarelor, cauzat de o stare ciudată ce mă cuprinsese după aventura cu liliacul. Zărind o uşă deschisă către o galerie luminată, am intrat, cu gîndul să văd ce e acolo.

Era un culoar foarte lung şi îngust. În capătul celălalt se zărea încă o uşă metalică, întredeschisă şi ea. De dincolo se revărsa un zvon surd de voci.

M-am apropiat. Culoarul dădea într-un fel de curte interioară foarte îngustă, cu pereţi de beton înălţîndu-se către cerul cenuşiu de deasupra. Printr-un ochi în pînza spartă a norilor am zărit o stea, şi m-am mirat. Era în plină zi, şi totuşi, de aici din cornetul îngust al fîntînii deschise în trupul compact de beton se zăreau stelele.

Apoi am încercat să descopăr de unde vin vocile. Mi-a făcut impresia că deasupra se află o nişă, sau ceva asemănător. Controlînd peretele de beton, am găsit o scară încastrată, cu trepte din ţevi de metal zidite. M-am căţărat şi, într-adevăr, la puţin mai sus de un stat de om, am găsit o intrare rotundă în zid, cu chepengul masiv de metal dat într-o parte. M-am strecurat pe acolo.

Era o încăpere strîmtă, şi primele lucruri care m-au frapat au fost fuzeele lungi, aurii, înşirate de-a lungul pereţilor, cu bazele pierzîndu-se în adînc, îngropate în ciment. Am simţit că mi se face frig. „Ce ţin ăştia, domnule, aici? O fi un adevărat arsenal..."

Vocile pe care le auzisem încă de afară veneau de pe ecranul plat dintr-un perete. Prin geamul translucid am zărit sala jocurilor, cu lumea vînzolindu-se înăuntru. Era vorba de o cameră de luat vederi instalată undeva, la nivelul de sus al încăperii, sub plafon. Privind din unghiul ăsta la cei de-acolo, am asistat la o scenă incredibilă. Unuia dintre străinii în uniformă i se trăsese fermoarul salopetei. şi la început nu am priceput ce se-ntîmpla, dar, după aceea, privind retrospectiv, am sesizat că dincolo de haină nu fusese nimic, sau, mai precis, că acolo unde ar fi trebuit să fie maieul, cămaşa, pielea, carnea, nu fusese decît un conglomerat de

circuite, cabluri şi tije, pulsînd, angrenate, sub deformarea curburii obiectivului.

Străinul îşi luase imediat seama, trăgîndu-şi la loc fermoarul, dar în mintea mea rămăsese o stranie disociere.

Am auzit în spate pocnetul unei uşi îndepărtate. Am coborît scările, părăsind grăbit camera cu fuzee. Mai întorcînd o dată ochii din prag, am avut impresia că descopăr, abia acum, forma circulară a tavanului cu gemuleţe rotunde, blindate, parcă spre a rezista la presiuni mari.

Venea cineva pe coridorul luminat. M-am retras în curtea interioară, cît mai departe de intrare, cu speranţa să trec neobservat. Uşa dinspre coridor s-a deschis, lăsînd să intre două siluete prinse într-o discuţie aprinsă. Cei doi au urcat, unul după altul, treptele scăriţei încastrate în zid. Am profitat şi m-am strecurat neobservat în subsol. A fost taman la timp. Sordi, impacientat, pornise în căutarea mea.

– Spune drept, m-a întrebat el, în vreme ce ne îndreptam împreună spre sala de joc, nu-i aşa că şi tu faci parte din Huntă? După care îşi luă singur seama: – Draci! Mi-am găsit şi eu ce întrebare să-ţi pun! Sigur că tu o să-mi spui că nu... – Ba am să-ţi spun că da, ca tu să înţelegi că nu, cînd, de fapt, ca toţi cei de aici... Sordi rîse. – Dacă faci parte într-adevăr, atunci probabil că ai un grad foarte mare, cugetă el cu voce tare. Iar dacă ai avea un grad atît de mare, nu ai sta tu aici să-ţi pierzi vremea într-un subsol cu şobolani. Deşi, cu cît stau să mă gîndesc mai mult, cu atît tind să cred că locul ăsta al nostru nu e un loc de rînd. Auzi, tu te-ai gîndit vreodată ce înseamnă „bilioane de apartamente?" Care-i populaţia planetei? Ştii? Ei bine, stau şi mă-ntreb: ce fac, domnule, ăştia cu atîtea apartamente? Dacă, de mîine i s-ar năzări, firma ar putea caza toţi oamenii din lume într-o vacanţă fără de sfîrşit. Oare ce urmăresc ăştia? Dacă toţi plecăm în vacanţă, cine va mai fi la el acasă?

Am pufnit în rîs, amuzat de patosul retoric al lui Sordi. – Auzi, îl întreb, oare pe lîngă atîtea companii aeriene, firma asta n-o avea şi un astroport? – Ba, cum să nu!, zice Sordi. Unul pe care mişună şobolanii!

Capitolul IV

1. Duc o viaţă fără nici o perspectivă. Mă trezesc dimineaţa, mă duc la servici, vin de la servici, mănînc şi mă culc. Sînt o fiinţă subumană. Un vierme. Un protozoar.

2. De cînd Illa a început să mişune de turişti, nevastă-mea se plînge tot mai des că nu ne ajung banii. Cu toate astea, un rîu de aur s-a revărsat peste noi. Sau poate tocmai de aceea...

Puhoiul de turişti a dat buluc şi în hotelul Esplanada. Ecoul venirii lor răzbate pînă jos la noi, în subsol, stîrnind şobolanii care dau buzna şi ei pe scări, către locurile frecventate de străini. Am constatat cu surprindere că străinii nu se tem şi nu le este silă de şobolani. Trec printre ei ca nimic mai firesc, nici nu-i iau în seamă.

Ziua, hotelul e plin de fizionomii ciudate, de îmbrăcăminţi excentrice, de zgomot şi veselie, de cuvinte de neînţeles. Fetele de pe marginea drumurilor răspund vioaie la obrăznicii. Recepţionerii se plîng că nu mai au unde să-i cazeze pe noii veniţi, înghesuindu-i mai mulţi într-o singură cameră. E o aiureală de nedescris.

După-amiaza, afluxul scade, pentru ca seara şi noaptea să nu mai rămînă nimeni. Cînd mă întorc eu de la servici, străzile sînt pustii. Ecoul paşilor răzbeşte în întuneric pînă departe.

Şi mai e ceva straniu cu turiştii ăştia. Nu am văzut niciodată oameni mai săraci şi mai bogaţi în acelaşi timp. Umblă în zdrenţe, dar de cumpărat cumpără tot. Şi cu cît cumpără ei mai mult de la noi, cu atît sărăcia noastră creşte

3. Ieri m-am întîlnit iar cu Avelia Ghelar. Era îmbrăcată într-o haină de blană de jaguar, în care se alinta felin la braţul unui babalîc burtos, cu o zdreanţă de joben desfundat pe chelia lucioasă, cu mănuşi cu degetele răzbind prin vîrfurile rupte, dar cu baston cu măciulie de aur.

– Sinior Nero!, m-a strigat Avelia, pocindu-mi numele cu afectare. Sinior Nero! Mă opresc nedumerit în mijlocul drumului. – Vai ce mă bucur că vă văd. În curînd voi pleca şi cine ştie cînd mă mai întorc. Şi dintre toţi şi toate, de dumneata o să-mi fie cel mai dor. Dar să vă fac cunoştinţă! Iată, el este sir Thompson, cel mai înalt reprezentant al firmei. Sir Thompson – sinior Nero... – Ih now zih! Ia entendich de hime!, se precipită sir Thompson. – Zice că vă cunoaşte, îmi traduce Avelia Ghelar. E firesc să fi auzit de dumneavoastră. Apoi, entuziasmată, către sir Thompson: – Shurely! Un veritabile intelectual! Inteligheţia! A ginius!

De unde m-o fi cunoscînd? Oricum, burtosul spune că a auzit despre mine doar lucruri bune, mă stăpînesc şi nu-l întreb de la cine „a auzit". Îmi mulţumeşte pentru tot ce am întreprins în numele firmei, şi-mi garantează că joc un rol deosebit de important în scenariul lor. – Bine, dar ce rol? Avelia izbucneşte într-un rîs cristalin şi mă cuprinde cu mîna după mijloc: – Cum, dumneavoastră nici nu ştiţi ce rol jucaţi? Ţinînd cont de grija ce vi se acordă, aţi putea presupune măcar.

Simt că încep să mă enervez. Mă agasează intimitatea cu care sînt vîrît în aceeaşi oală cu ei. Pe voi nu vă interesează decît banii! mirij – Pe noi? protestează sir Thompson. Nu, dragul meu, nu pe noi! Pe voi!

– Sinior Nero, intervine Avelia. Sinior Nero, am impresia că sînteţi cam obosit. Nu vreţi să veniţi cu noi într-o excursie de agrement? Măcar pînă pe Continent.

Mormăi ceva despre bani.

– Vai, dar se poate! intervine sir Thompson. De asta se ocupă firma. Sînteţi invitatul firmei!

– De unde vin ei, de unde venim noi, o să vezi, este complet altă lume. ESTE O ŢARĂ CA-N POVEŞTI, insistă Avelia. Bine, dar de unde veniţi de fapt? întreb. Din Ocean? De pe Continent? Din Europa? Din altă galaxie?

Sir Thompson zîmbeşte vag. – Ar mai exista încă două categorii de posibilităţi: una – din Viitor...

Aştept să continue, dar el tace. – Şi doi? – Doi ce?, mă priveşte candid sir Thompson drept în lumina ochilor.

Avelia mai insistă o dată: –

Chiar nu vrei să vii cu noi?

Şi eu îi spun că nu. Că îmi pare rău, dar...

– Domage!, clatină ei din cap. Păcat. Acolo nu-i ca aici.

4. Aşa a decurs ultima întîlnire cu Avelia Ghelar. Acum şobolanii sînt peste tot. Nimeni nu se mai jenează de ei. Liliecii ţiuie în roiuri compacte. Au apărut şi fluturi colosali. Din Ocean ies pe ţărmuri trilobiţi tîrîndu-şi trupurile scîrboase pe asfaltul drumurilor. Limaxi şi melci de dimensiuni impresionante îşi lasă balele pe cimentul blocurilor.

Mă urc din ce în ce mai rar din subsolul meu. În probele de apă puse sub microscop am depistat unicelulare hipertrofiate şi alge. Clorul cu care desinfectez nu mai are nici un efect. Infuzorii se zbenguie vioi în soluţie de tinctură de iod sau în alcool pur. Le urmăresc evoluţia cu fascinaţie: doi cîte doi, se împerechează într-un singur macroorganism. Sînt o specie absolut necunoscută. Nu seamănă cu nici un infuzor văzut de mine anterior. Nu le găsesc descrierea nici în nomenclatorul general al Institutului de Inframicrobiologie. Cînd îi raportez telefonic situaţia, sinior inhiner îmi sugerează să-mi văd de treabă. N-am de ce să mă impacientez. Nu există plîngeri.

Atunci la ce bun să mai fac analizele?

Mă duc totuşi, în virtutea obişnuinţei, să iau probele.

În piscină, o babetă de vreo şaizeci de ani, cu cărnurile căzute, stă pe marginea bazinului, cu apa pînă la brîu şi „face gimnastică", adică se mameleşte singură, rotind capul ca o găină beată şi lăsîndu-se în genoflexiuni anemice agăţată cu mîinile de ghizdul de ciment. După „încălzire", se "avîntă" într-un brass leşinat, cu o grimasă de efort uriaş.

În bazin nu mai sînt decît trei domni ofiliţi, cu muşchi fleşcăiţi, bălăcindu-se ca înecaţii. Evoluează solitar, fornăind şi pleoscăind.

Îmi pun întrebarea de ce or fi plătit oamenii ăştia atîţia bani să vină aici. Sau poate că locurile astea scumpe de agrement or fi concepute special pentru de-al ca ăştia, pensionari ai Huntei, care n-au ce face acasă şi vin aici să se bălăcească o oră. Privind la babetă îmi spun că uite şi alţi oameni trăiesc fără nici o perspectivă, şi totuşi supravieţuiesc, sau, mai precis, subzistă, fără să-şi facă din asta o problemă, ca mine. Majoritatea noastră trăim fără nici o perspectivă.

Babeta vine către mine şi mă întreabă cîte grade are apa. – Patru'şapte, îi spun. Babeta îmi zîmbeşte, arătîndu-şi dantura neagră şi gingiile roşii. – Celsius sau Fahrenheit?, mă întreabă. – Nu ştiu. Termometrele n-au precizată scara. Cred că e secret.

Mă întorc înapoi în subsol. Frunzăresc paginile cărţii. Aduc în fiecare zi cîte o carte. Dar nu mai pot citi. Înainte, cum aveam un moment liber, citeam, notîndu-mi în caiet ideile mai importante. Acum nu mai citesc. Şi nici nu-mi mai notez nimic.

De cînd s-a pus la cale evacuarea Illei, toţi am fost cuprinşi de apatie. Loviţi de această lingoare generală, nici n-am mai remarcat că de plecat nu mai pleacă nimeni.

Trăim fără nici o perspectivă. Fără nici o speranţă. Şi totuşi, iată, o mulţime de oameni trăiesc aşa. Fără perspectivă.

Nu speră nimic, nu aşteaptă nimic, şi totuşi trăiesc. Nu sînt lideri, nu sînt campioni, nu pleacă de nicăieri şi nu ajung nicăieri, nu-şi pun întrebări fundamentale, şi totuşi trăiesc. Se scoală dimineaţa, se duc la servici, fără să-şi bată capul, îşi oferă obolul social, după care se întorc pe la casele lor, sau vin aici la piscină, sau lălăie pe plaja oceanului, sau mănîncă, sau dorm, sau citesc, sau se plimbă: subzistă. Fără nici un scop înalt – subzistă. În vreme ce eu...

Ies să mă plimb înfrigurat prin subsol. O iau pe un coridor necunoscut (sînt multe coridoare, probabil că n-o să le învăţ niciodată pe toate). De la o vreme răzbeşte pînă la mine, de departe, un vuiet surd, amplificat de ecoul galeriilor. Înaintez mai departe pe coridorul ce se desface în zeci de ramificaţii, ca un burete titanic de beton. „Deci prin subsolul nostru se poate ajunge pînă la Ocean"..., constat apatic. Pe galeriile vaste mustesc bărbi de alge negre, iar turme de trilobiţi se tîrăsc către mine, către noi, tinzînd să cuprindă insula într-o îmbrăţişare fără sfîrşit. Oceanul vuieşte şi undeva departe, poate prin apa sărată, întrevăd o lumină lăptoasă, de zi. Merg spre ea prin apa care creşte, iată, căci mi-a ajuns pînă la brîu, pînă mai sus, pînă la piept, pînă la umeri. Un cîrd de peşti îmi trece printre mîini. Şi eu înaintez.

Abia îmi mai tîrîi paşii. Apa m-a depăşit. Am o clipă de reţinere înainte de a aspira, dar după ce apa îmi năvăleşte în piept, mă simt răpit de o mare fericire. Sînt greu, nu plutesc în mediul suprasaturat de sare. Respir apa cu uşurinţă. Uitîndu-mă în jos, desluşesc prin cristalul verde şi pur o pistă de marmură albă coborînd către adînc. O urmez.

Desen de ANDREI SCĂRLĂTESCU

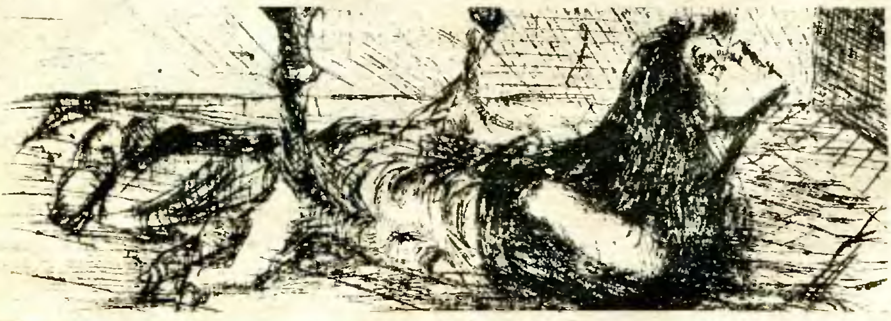

NIKOLAI GUDANET

ARCA

Pe această navă, băiete, esenţiale sînt curăţenia şi echilibrul ecologic. Adică, nimeni să nu fie devorat şi nimeni să nu facă progenituri... Ai înţeles? Cum descoperi o asemenea porcărie, dai fuga imediat şi-mi spui şi o să găsesc eu ac de cojocul celor vinovaţi. Singur să nu te amesteci. De mîncat, poate nu te vor mînca, dar te pot nenoroci pentru toată viaţa.

Da, ia loc, nu te jena. Uite, pe sacul acela cu furaje. Poţi să-mi spui direct, fără nici o ceremonie, nene Krunk. Mai sînt, e adevărat, cîţiva mucoşi, pe care trebuie să-i trag zdravăn de urechi, fiindcă au neobrăzarea să mă poreclească moş fluieră-vînt. Dar tu nu faci parte dintre ei, nu-i aşa? Deci, nene Krunk şi cu asta basta!

Luna trecută am mai avut un practicant aşa ca tine. Timonierul nu avea timp să se ocupe de el şi, fireşte, s-au descotorosit de el, expediindu-l la mine în cală. Pentru un ajutor era mult prea inteligent, dar, înţelegi şi singur, nu era bun de nimic. Nu că ar fi fost un leneş, ci pur şi simplu se încăpăţîna să nu lucreze, ci să chibzuiască. În loc să se apuce singur să curețe lună cala, acest parşiv a adus de pe puntea cu locuinţele un îngrijitor cibernetic. Îndată ce animalele văzură ciberul, fură cuprinse de o adevărată isterie. Puşcătoarele începură să facă tărăboi, cefaloreptila murdări de frică cuşca de sus pînă jos, iar coadădontul din Hanenbaise sparse grilajul, înhăţă ciberul şi îl înghiţi. Apoi, doctorul veterinar se chinui două zile la rînd să-i taie burta cu autogenul, căutînd bunurile navei.

Ui-i-ite, coadădontul este acela de dincolo de terarium. Nu te teme, cît timp este sătul este foarte cuminte.

Prin urmare, nici un fel de ciberi. Uite, această chestie se numeşte perie cu coadă de spălat puntea. Nu-i aşa că n-ai mai văzut-o pînă acum? Nu-i nimic. O să te obişnuieşti. Nu este o treabă complicată. Dacă animalul muşcă nu intri în cuşca lui, stropeşti doar cu furtunul şi atîta tot. Da, tricefalul acela de acolo de jos, ce seamănă cu un dragon, să te ţii departe de el. Varsă foc pe gură şi pe nări. După cum văd, eşti un băiat cuminte şi înţelegător. Asta este bine... Ascultă de mine ca de mama ta, şi nu manifesta iniţiativă. Practicantul de care ţi-am vorbit a vrut să vopsească cuştile. Desigur, n-a fost o idee rea, dar imediat ce băiatul a intrat în cuşca sconcsului uriaş din Tamalta, acesta îl murdări cu lichidul său din cap pînă în picioare, să mori şi nu alta. Mie, care sînt obişnuit cu de toate, mi se întoarce stomacul pe dos cînd mă apropii de acest animal. Iar el, băiatul, se scălda pur şi simplu în apă de colonie, dar nu-i ajuta la nimic. Trebuia să-ţi pui masca de gaze pe figură ca să poţi vorbi cu el. Cam asta e toată treaba.

Dar de ce te agiţi? De ce tresari? Nu te teme, urlă petrostrictonul. Se plictiseşte. Şezi liniştit, o să mai urle vreo oră şi se va calma singur.

Deci, despre ce naiba vorbeam? Ah, da! Personal sînt pe ducă din prima zi, deci chiar din clipa cînd academicianul Fux şi-a lansat programul de salvare a speciilor de animale rare. A existat o planetă cu numele de Pyritea, pe care trăiau cele mai diferite lighioane. Ah, cum au mai studiat-o, de-a lungul şi de-a latul şi în toate felurile. De fiecare animal revenea un profesor universitar şi o grămadă întreagă de doctoranzi, fără a-i mai pune la socoteală pe studenţi şi pe laboranţi. Ar fi lucrat acolo chiar şi acum pentru binele ştiinţei şi bucuria noastră, a tuturor, dacă într-o bună zi un aste-

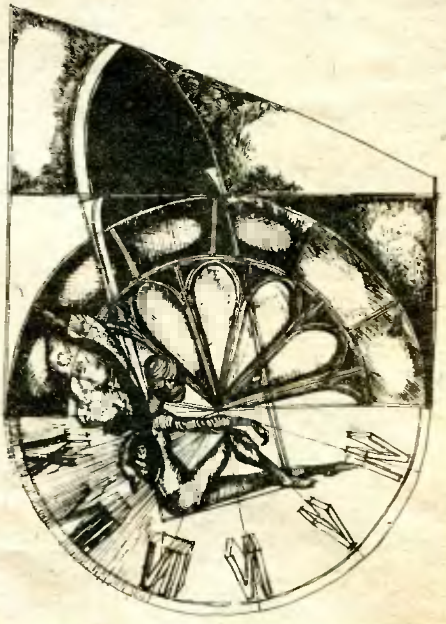

roid imens nu s-ar fi ciocnit de Pyritea. Planeta trozni din toate încheieturile şi jumătate din ea zbură la mama dracului. Aceasta fusese numai o parte din nenorocire, pentru că în acelaşi timp s-a schimbat şi înclinarea axei faţă de eliptică, s-au topit toate calotele polare şi pe Pyritea avu loc un potop îngrozitor cum nu mai existase niciodată pînă atunci. Tocmai în acest moment, Fux a propus faimosul său program de a se transporta toată flora şi fauna pe o altă planetă cu condiţii asemănătoare, cînd a fost făcut academician (el fusese mîncat de mult, foarte de mult, de o pteropangolină), i s-a ridicat un bust în Cosmoportul principal, chiar în faţa bufetului. Iar noi continuăm să cărăm tot felul de lighioane, la început de pe Pyritea, apoi de pe altă planetă, unde se stinse soarele, apoi de pe multe altele.

Să luăm, de exemplu, Marianda. Consiliul galactic a luat hotărîrea să transforme întreaga planetă într-o exploatare minieră. Iar noi a trebuit să cărăm de acolo toată biosfera. Uite, acolo ţin această biosferă. De pildă, am luat de pe Marianda termitele roşii. Le-am adunat cînd hibernau. Dar în timpul zborului furnicile se treziră. Au ros toţi pereţii despărţitori, au ajuns la motorul de rezervă şi au înfulecat întreaga cantitate de uraniu. Bine că n-au reuşit să ajungă pînă la reactorul în funcţiune. Pe aceşti paraziţi i-am îngheţat cu heliu lichid.

Sau Almar. Uite ce poveste s-a mai întîmplat şi acolo, dar ce-i cu tine... ai auzit, pe semne? Cum, chiar n-ai auzit? Doar povestea aceasta o ştie toată Galaxia.

De ce te strîmbi? Da, este un miros aici, s-o spunem pe-a dreaptă, de nesuportat. Unii leşină, nefiind obişnuiţi. Ia plosca şi trage o înghiţitură! Nu obişnuieşti? Treaba ta...

Deci pe Almar se cultiva varză. Ah, ce varză grozavă era, cît mine de înaltă. Totul a mers strună pînă n-au apărut decapodele. Nişte omizi de mărimea unui creion. Acestea se înmulţiră cîtă frunză şi iarbă, devorară varza pînă la rădăcină şi nici un fel de insecticide nu le venea de hac. Atunci, profesorii s-au scărpinat din nou în ceafă şi au hotărît să crească pe Almar nişte ghionoaie cu gura mare. Zis şi făcut, au crescut o puzderie de ghionoaie şi atunci decapodelor le-a sunat ceasul. Dar, o dată cu ele au dispărut şi omizile albastre. Îndată ce au pierit omizile, au început să crape de foame gîsculiţele cu patru aripi. Atunci s-a trecut la distrugerea ghionoaielor, la creşterea omizilor pentru salvarea gîsculiţelor, pentru că de găinaţul lor depindea dezvoltarea pădurilor de stejarobabi, în care trăiau gîndacii de scoarţă, care făceau simbioza cu vegelariţa căţărătoare – hrana preferată a habrelor. Iar cu habrele nu este de glumit. Şi a început hărmălaia. Cum spunea baba mea: nici n-ai scos bine nasul că ţi-ai şi înfundat coada. Cînd au început să crape de foame cefirodonţii, am venit noi cu Arca. Şi ce văzurăm? Nimic! Pustiu! Toată planeta era chealã, doar nişte animale plăpînde se mişcau prin nisip. N-am putut umple nici jumătate din cală, atît de puţine lighioane mai rămăseseră. Aceasta este toată povestea verii.

Aşa deci. Acum ia mătura, cîrpa şi găleata. Dacă o să ţi se facă rău, uite acolo un robinet mic albastru. Deschide-l, umple-ţi plămînii cu oxigen. Urechile ţi le poţi astupa cu vată, dacă vrei.

Eu o să fiu în compartimentul vecin, aşa că nu-ţi fie teamă... Vezi să nu trîndăveşti, că ai o mulţime de treabă de făcut. Desigur, spălatul pe jos, înainte de toate, dar ai grijă şi de animale.

Să nu dea domnul să se pună pe înmulţit cum s-a întîmplat într-o cursă, cînd o femelă de piton bicefal a făcut pui de la un porc ghimpos. Puii au continuat să se înmulţească şi ei. Aproape în fiecare zi o nouă serie. Netrebnicii aveau o vitalitate nemaiîntîlnită. Nici un fel de microbi nu i-a putut da gata. În cele din urmă am demontat tunul antimeteoritic, am adunat tot efectivul acestor reptile în cală şi le-am împuşcat. Pentru că altfel ar fi devorat biosfera de pe două planete şi pe mine pe deasupra. Tunul l-am spus, uite, acolo, pentru orice eventualitate. Este un lucru util, dar îl folosim destul de rar. Fără mine să nu te atingi de el, că poate găuri pereţii navei, dacă apucă să scuipe un proiectil, ai înţeles?

Da, încă ceva... Fiule, să te ţii cît mai departe, uite, de cuşca aceea. Acolo avem creaturile cele mai rele şi mai periculoase din toată Galaxia. Aceşti soldăţei cu două picioare parcă sînt scrîntiţi. S-au bătut între ei şi au nenorocit întreaga planetă. Acum, uite, au mai rămas numai trei exemplare. În preajma lor să fii cu ochii în patru. Ieri, cînd le-am dat să mănînce, într-un moment de neatenţie, era cît p-aci ca unul din soldăţei să-mi rupă tentaculul superior.

Bine, acuma plec. M-am luat cu vorba cu tine, dar mai trebuie să hrănesc şi ralidele. Peste o oră trec să văd cum te descurci.

Nenea Krunk se ridică, prinse cu un tentacul sacul şi plecă tîrîndu-se în compartimentul vecin. Practicantul apucă cu cleştele sale ca de rac mătura şi începu să facă curăţenie, silindu-se să nu dea atenţie cuştii cu soldăţeii cu două picioare, care se ameninţau cu pumnii şi se ocărau răguşit în limba lor necunoscută...

Traducere: VASILE OROIAN

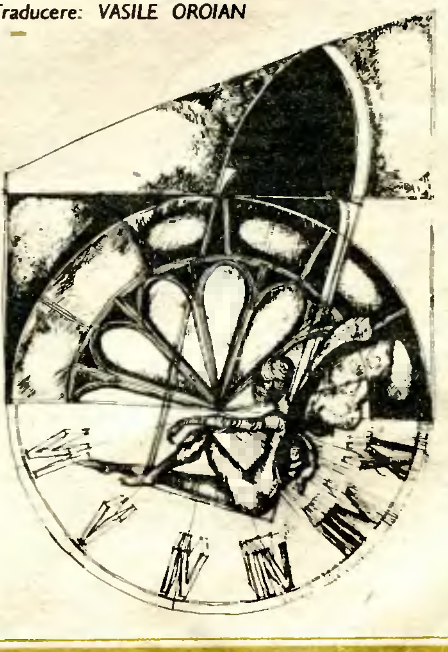

Desen de MARINA UNGUREANU-NICOLAEV

DAN-CONSTANTIN GOLDIŞ

DINCOLO DE ORIZONT

M-am trezit gîfîind. Broboane mari de sudoare îmi alunecau pe frunte, pe tîmple, pe ceafă. Pijamaua mi se lipise de piele, plapuma zăcea răvăşită pe podea. Am întins mîna bîjbîind, am aprins veioza şi am privit ceasul. Era ora două. Nu ştiam ce să cred. Nu avusesem niciodată coşmaruri. Şi, totuşi, acum... Mi-am împreunat mîinile sub cap şi am încercat să-mi adun gîndurile. Ce visasem oare? Ce mă trezise atît de brutal? Fusese ceva fascinant, grotesc şi absurd în acelaşi timp. Dar ce anume? Nu-mi aminteam nimic precis.

M-am întors cu faţa la perete, am stins lumina şi am început să număr. Dar n-am ajuns nici măcar la zece că am tresărit. Îmi aminteam... Visasem un bătrîn cu plete albe, obraji osoşi şi barba pînă la genunchi. Stătea pe malul mării, drept, imobil şi murmura cuvinte fără înţeles. În spatele lui, vîntul învolbura nisipul, valurile se agitau... Probabil venea furtuna. Bătrînul însă continua să vorbească, abia auzit, mişcîndu-şi alene doar buzele. Nu înţelegeam nici un cuvînt. Simţeam însă în vocea lui fără culoare o ameninţare, o teamă.

M-am întors pe cealaltă parte, am închis ochii şi am început din nou să număr. Dar în zadar. Somnul nu se lipea deloc de mine. Probabil că ploaia care curgea neîncetat de trei zile purta întreaga vină. M-am ridicat din pat, mi-am pus halatul şi am trecut în bucătărie. Am pus la fiert un ceai de tei şi mi-am aprins o ţigară. Priveam pe fereastră noaptea adîncă şi încercam să uit visul. Dar acum, ca un făcut, gîndurile se întorceau mereu la bătrînul care murmura liniştit şi egal cuvinte fără înţeles.

Am stins ţigara, am oprit gazul şi mi-am turnat ceaiul într-o ceaşcă. Făceam mişcările automat, gîndurile rătăcind aiurea. Şi deodată, în mijlocul acestui automatism, ochii mi se opriră pe tăblia mesei. În faţa mea se afla o coală de hîrtie acoperită cu un scris mărunt şi îngrijit. Am privit-o lung, contrariat. Nu pricepeam cum ajunsese acolo. În urmă cu un minut, cu mai puţin de un minut, nu exista. Oare de unde apăruse? Am apucat-o cu mîinile tremurătoare şi am început să citesc. De la primele cuvinte însă am simţit din nou că lucrurile nu sînt în regulă, în încăpere mi se părea că nu e suficientă lumină şi în capul meu – suficientă ordine. Eram stupefiat. Cum puteam fi altfel avînd în faţă astfel de rînduri:

„Scumpul meu străbunic,

Fără îndoială că această scrisoare te va mira foarte mult. Te asigur însă că, treptat, nelămurirea de la început va ceda locul înţelegerii şi, mai tîrziu, o dată cu trecerea anilor, vei pricepe deplin motivul care m-a determinat să-ţi scriu.

Dar întîi să mă prezint. Mă numesc Mihail, am peste 380 de ani şi sînt strănepotul tău. Mărturisesc că mi-ar fi făcut mare plăcere să ne cunoaştem, dar, din păcate, ai murit cu treizeci de ani înainte de a mă naşte. Tatăl meu, Adam, mi-a vorbit mult despre tine. Îmi arăta fotografia ta – cea cu pălărie şi baston – şi-mi spunea că ai fost un personaj bizar, naiv şi boem. Îmi povestea că te-ai război toată viaţa cu tainele lumii, că ai răscolit zi şi noapte fără odihnă temeliile lucrurilor, dar că ai avut adevărata revelaţie abia spre sfîrşitul vieţii, cînd ai descoperit ceea ce era de mult descoperit. Îmi vorbea apoi ore în şir despre Laura, iubita ta fiică, singura pămînteană care a depăşit Centura, îmi povestea despre Richard, soţul ei, primul pilot al motorului fotonic şi despre Adam, urmaşul lor, unul dintre ultimii oameni care au simţit scoarţa terestră sub picioare.

Îmi istorisea apoi despre planeta noastră, despre minunăţiile acelei lumi, despre măreţia munţilor şi nemărginirea mării, despre freamătul codrilor şi verdele cîmpiilor şi mă punea să jur că nu-mi voi uita niciodată obîrşia, locul în care s-a născut seminţia noastră.

Din păcate, însă, străbunicule, trebuie să-mi întrerup epistola aici. Aparatura îmi semnalează ceva neobişnuit şi trebuie să alerg în camera de comandă. Îţi promit însă că îţi voi scrie chiar mîine. Pînă atunci însă îţi urez, aşa cum obişnuiţi voi pămîntenii să uraţi: „Somn uşor, spor la lucru şi sănătate!

Mihail"

Nu puteam să-mi cred ochilor. Am parcurs încă o dată rîndurile acelea scrise mărunt şi îngrijit. Încercam să le descopăr înţelesul, să le pricep semnificaţia. Cuvintele de acolo mi se păreau însă o fantezie ridicolă.

Am întors hîrtia pe o faţă şi pe cealaltă. Am pipăit-o îndelung. Cum ajunsese hîrtia aceasta aici? Venise aşa, pur şi simplu, pe aripa vîntului?

M-am ciupit de obraz. Da, nu exista nici o vrajă. Mintea îmi era limpede. Şi tocmai limpezimea aceasta mă deruta. Fiindcă

oricîtă minte aş fi avut, nu puteam admite logic existenţa unei asemenea scrisori. Numai că, împotriva oricărei raţiuni, scrisoarea exista. În suflet mi se strecură un sîmbure de frică. Dacă nu e nici o farsă? Dacă acest Mihail exista cu adevărat? Cum poate să existe oare cineva care încă nu s-a născut?

Nu ştiam ce să cred. În fond, şi neputinţa are orgoliul ei. Privirea îmi căzu din nou pe scrisoare. Şi din nou am început să citesc. A cîta oară? Începuse să-mi placă. Nu înţelegeam de ce. Poate fiindcă am dorit întotdeauna să cunosc o părticică din destin. Poate fiindcă simţeam că tot ce era scris acolo, negru pe alb, putea fi adevărat.

Mă simţeam ca un timonier fără busolă într-o mare de incertitudini. Căutam nordul scrutînd înfrigurat un cer necunoscut. Şi mi se părea că vîntul îşi schimbă din clipă în clipă direcţia. Textul scrisorii mă depăşea. Era dincolo de orizontul meu de înţelegere. Oare ce este cu adevărat dincolo de orizont?

Era ora cinci. Priveam tăcut pe fereastră. Soarele prinse a se ivi încet-încet în deschizătura dintre două dealuri. Începea o nouă zi. Şi nu mai ploua. Atmosfera părea curată, spălată în zeci de ape. Vizibilitate perfectă. Sută la sută. Şi linia orizontului se distingea clară, precisă. Oare ce se afla dincolo de ea?

●

Am aşteptat o nouă scrisoare trei zile la rînd. Şi trei zile la rînd toţi cei care mă văzură mă sfătuiră să consult un psihiatru. Aveau dreptate. Nu-mi lipsea mult s-o iau razna. Dar, într-un fel, faptul era explicabil. Multe din convingerile mele se prăbuşiseră subit. Credeam că sînt stăpîn deplin pe faptele şi deciziile mele, credeam că fiinţa mea îmi aparţine în exclusivitate şi că îmi puteam rîndui viaţa după plăcerea şi dorinţa mea. Şi dintr-o dată scrisoarea aceasta îmi dărîma siguranţa.

Cu timpul, am ajuns la concluzia că era mai bine să uit episodul şi să-mi văd serios de treabă. În fond, soarta nu-ţi poate lua ceea ce nu ţi-a dat. Viitorul rămînea pentru mine la fel de şters ca viitorul cunoscut de oricare dintre muritorii planetei.

La institut eram ocupat pînă peste cap. Îmi venise o idee care îmi dădea mult de furcă. Lucram în domeniul materializării corpurilor în diferite sisteme spaţiale şi, frămîntat de structura teoretică a problemei, am uitat cu desăvîrşire de strănepotul meu răsărit din neant. Pînă într-o zi, cînd...

Trecuseră douăzeci şi cinci de ani de la primirea acelei scrisori fantomatice. Populaţia globului ajunsese la opt miliarde, marile şi micile puteri continuau dezbaterile privind renunţarea la armamentul neutronic, iar cheltuielile de înarmare ajunseseră la modesta sumă de 15 000 de miliarde de dolari anual. Tasmania pierise într-un accident nuclear, o treime din Antarctida fusese topită artificial pentru a înlătura rapid urmările accidentului, media temperaturii pe glob crescuse cu cîteva grade anual. În ştiinţă, John Pinnegar, un savant american, luă premiul Nobel pentru o teorie care se numea conversia timpului, iar un colectiv condus de Adolf Newman, englez de origine germană, reuşi un transplant de creier uman.

Eu nu mai eram burlac. În ziua în care împlinisem 31 de ani, o vecină venise să-mi ceară puţină cafea, eu îi turnai o cupă de şampanie, ea mă felicită călduros pentru aniversare, am închinat de cîteva ori şi am pălăvrăgit toată noaptea. Dimineaţa ne-am căsătorit. La un an de la eveniment, se născu un copil. Elsa, soţia mea, m-a întrebat ce nume mi-ar place să poarte fetiţa. Eu cu nasul în hîrtiile mele, am răspuns involuntar: Laura; ei i-a plăcut şi aşa a rămas. Anii trecură pe nesimţite peste noi şi, într-o zi rece de toamnă, Laura, fetiţa cu codiţe de odinioară, a intrat vijelios în biroul meu şi mi-a spus pe nerăsuflate:

– Tată, aş vrea să mă căsătoresc!

Mă surprinsese nepregătit. Mă întrebam cînd trecuse vremea. Pînă mai ieri îi spuneam poveşti. Şi acum... acum... Leitmotivul timpului îmi reveni în minte. De la o vreme era prezent din ce în ce mai des. Cînd trecuseră atîţia ani? M-am ridicat de la birou şi m-am oprit în faţa oglinzii. Mă cercetam atent, curios. Părul îmi era nins de-a binelea, obrajii mi se uscaseră, pe frunte... riduri adînci. Îmbătrînisem. Oglinda nu minţea. Aveam cincizeci şi cinci de ani şi mă întrebam ce făcusem cu adevărat în viaţă. Bilanţul mi se părea ridicol. Balanţa oscila într-un echilibru labil. Pe un taler atîrnau cîteva articole tehnice publicate, o carte, vreo două-trei subiecte de cercetare fundamentală şi o teorie nefinalizată. Pe celălalt, sacrificiul a sute şi sute de nopţi nedormite, neglijarea vieţii de familie, renunţarea la micile bucurii zilnice. Acum, la ora bilanţului, mă simţeam pustiit, mohorît.

În minte mi se strecură şovăi-

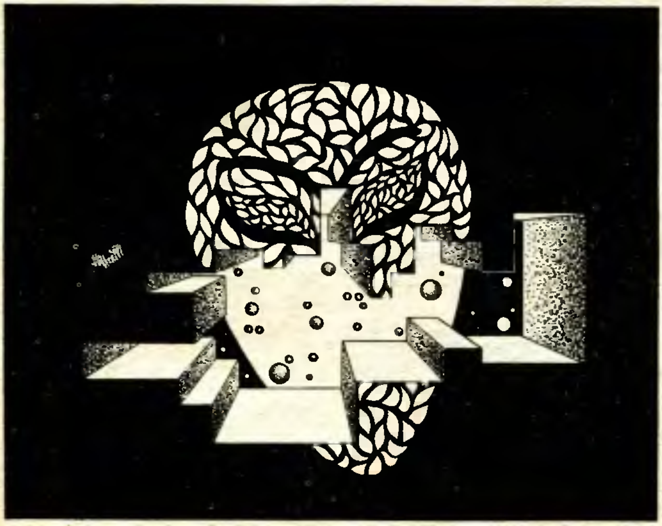

Desen de EMIL BOGOS

tor şi perfid un gînd amar. Dacă aş putea s-o iau de la capăt... Dacă aş mai fi o dată tînăr... În fond, în lumea aceasta totul este curb. Chiar şi cea mai dreaptă linie. Chiar şi cea mai netedă suprafaţă. Pămîntul este rotund, universul este curb. O sferă este o infinitate de cercuri, un cerc este o infinitate de puncte. Şi cel puţin un punct are două coordonate temporale. Momentul în care ai început să construieşti cercul şi momentul în care ai sfîrşit. Aşadar, totul se reduce la descoperirea celor două momente.

Mă priveam în oglindă, îmi aminteam un vis din tinereţea mea. Visam atunci un bătrîn cu plete albe, obraji osoşi şi barbă pînă la genunchi. Stătea pe malul mării şi vorbea. Ce spunea oare? Acum îmi amintesc. Vorbea de veşnicie, de timp, de Pinnegar, de Klein. Vorbea despre conversia timpului şi posibilitatea integrării clipei în perimetrul 34 al studiului meu. M-am trezit lac de sudoare. Elsa şi Laura, amîndouă la căpătîiul meu, îmi frecau de zor tîmplele cu spirt. Aveau feţele palide. Se vede că leşinul meu le speriase grozav. Am schiţat un zîmbet şi am spus încet:

– Nu vă temeţi, fetelor, nu mor eu atît de repede!

Cele două femei se priviră alarmate. Chipurile lor nedumerite voiau parcă să spună: „E mai rău decît ne-am închipuit. Ultima clipă de luciditate!".

Îmi reveneam încet-încet. Prin minte nu-mi alerga decît un singur gînd. Posibilitatea integrării secundei în perimetrul 34 al studiului meu. Rezolvam în minte fiecare etapă a operaţiei, căutam semnificaţii şi urmări, încercam să analizez ceea ce putea fi dincolo de acest complicat calcul algebric. Începuse să mă obsedeze valoarea rezultatului. Încercam să pun un semn de egalitate între secundă şi veşnicie, între micron şi an-lumină, între început şi sfîrşit, între finit şi infinit. Mă gîndeam la Möbius, Klein şi Pinnegar. Şi dintr-o dată ochelarii de cal căzură. Tot ce mi se părea nebulos pînă atunci deveni topologie. Am găsit rezolvarea, teoria la care lucram de 25 de ani era finalizată.

Eram mulţumit. Faţa mi se destinse într-un zîmbet larg. Priveam acum universul cu alţi ochi. Şi mă descopeream mai deschis la tot ce se întîmplă în jurul meu, la tot ce se putea observa şi simţi.

Am întrebat încet, abia murmurat:

– Elsa, ce părere ai avea dacă mi-aş lăsa barbă? Una lungă, lungă, pînă la genunchi...

Elsa nu-mi răspunse. Pentru ea toate lucrurile erau foarte clare. Eram bolnav şi aiuram. Laura însă nu se putu stăpîni:

– Tată, cum te simţi?

– N-am nimic. Am întrebat şi eu aşa. Ştiţi, odată, cu foarte multă vreme în urmă, am visat un bătrîn care stătea pe malul mării şi vorbea pescăruşilor...

– Ce tîmpenie!, murmură Elsa.

Avea dreptate. O tîmpenie, de fapt. Pe Elsa, sănătatea mea o interesa mai mult decît visele.

– Da, dragă, încuviinţai eu, nu e decît o prostie. Dar acum îmi vine să cred că acel bătrîn sînt eu...

Am rămas o clipă îngîndurat. Poate că aşa şi era. Mă vedeam pe malul mării vorbind valurilor şi pescăruşilor despre veşnicie. Dar nici valurile, nici pescăruşii nu mă înţelegeau. Eu vorbeam însă calm, calm şi împăcat, convins că odată cineva va pricepe. Fiindcă nu se putea altfel. Era atît de simplu!

Îmi veni în minte altceva. Am privit spre fereastră. Avea storurile trase.

– Laura, cum e vremea afară?

– Plouă, tată!

– Ştiam că plouă, am zis încet. Dacă plouă, e bine. Înseamnă că voi primi o scrisoare. Poate, cine, ştie, a şi sosit. Du-te, Laura, în bucătărie! Pe masă trebuie să fie o foaie de hîrtie.

Elsa mă privea consternată. Laurei îi răsăriră două lacrimi mari în colţurile ochilor. Nu credea în aberaţiile mele. Dar ieşi. Şi peste cîteva secunde se întorsese cu o foaie de hîrtie în mînă. Lacrimile i se uscaseră, avea acum ochii mari ca doi luceferi. Mă uitam în adîncul lor şi vedeam două constelaţii strălucitoare sosite din întunericul neantului.

– Mulţumesc, fetelor! Lăsaţi-mă acum, vă rog, singur.

M-au privit o clipă, apoi s-au luat de mînă şi au ieşit. Erau convinse acum că nu eram întru totul normal.

Am rămas singur cu strănepotul meu. Mai bine zis cu semnul pe care mi-l trimisese după atîta amar de vreme. Mă întrebam dacă într-adevăr avea vreun rost să descifrez acest document al destinului. Mă întrebam dacă „profeţia" aceasta neaşteptată mă putea ajuta la ceva. Şi, cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît mă descopeream mai nehotărît, mai şovăielnic. Mi-era teamă de tainele sorţii, mi-era frică de viitor şi de faptul că pot intra singur, de bună voie, într-o închisoare din care n-am să mai pot ieşi niciodată. Riscul mi se părea teribil, enorm, dar deasupra lui exista obligaţia de a accepta întîlnirea cu destinul, aşa cum acceptasem viaţa, faptul că m-am născut şi voi muri.

Am început aşadar să citesc. Caracterele scrise mărunt, înghesuit, mă priveau prieteneşte din pagina albă:

„Dragă străbunicule,

Ţi-am promis ieri că îţi voi scrie şi iată că azi mă ţin de făgăduială. Păcatul este însă că pentru noi, exploratorii spaţiali, o zi înseamnă ceea ce înseamnă pentru voi pămîntenii 25 de ani. Nu ştiu dacă vei înţelege vreodată cu adevărat paradoxul mişcării în spaţiu şi puterea practică a relativităţii timpului. Dar lucrul acesta nu are nici o importanţă. În fond, voi pămîntenii aţi perceput întotdeauna lumea în modul în care aţi fost învăţaţi s-o percepeţi.

Ce să-ţi mai scriu? Probabil vrei şi tu, asemenea tuturor pămîntenilor, să-ţi cunoşti viitorul. Ţi-l voi istorisi în linii mari, deşi cred că dezvăluirea mea vine cam tîrziu pentru a te mai putea satisface. Vei avea o viaţă lungă, încărcată de bucurii şi tristeţi, dar la bătrîneţe vei rămîne singur. Şi Richard, şi Laura, şi iubitul tău nepot, Adam, te vor părăsi în schimbul unei himere care se numea pe vremea aceea «misiunea Epsilon Eridani». Vei descoperi apoi, încet-încet, că munca ta, cercetările tale, întreaga ta viaţă jertfită pe altarul ştiinţei şi progresului nu vor sluji la nimic. Te vei implica atunci mai mult în viaţa societăţii şi vei suferi. Te vor nemulţumi în per-

manență cursa aberantă a înarmărilor, inechitățile continentale, interminabilele dialoguri Nord-Sud și Est-Vest. Cam asta este tot. Punctele diferite de vedere s-au rezolvat pe calea armelor. Și rezultatul a fost semnificativ. După 300 de ani, la întoarcerea noastră din misiunea «Epsilon Eridani», planeta noastră nu mai exista. Am dedus rapid sfîrșitul. Aparatele navetei noastre spațiale indicau o doză mare de radiație pe orbita terestră.

Am ajuns astfel la adevărata motivație a scrisorilor mele. Întorși din această îndelungată expediție, noi, cetățenii spațiali, ne-am trezit fără teren de aterizare. Sleiți de puteri, extenuați de cercetări inutile, fără rezerve suficiente, am hotărît să recurgem la singura soluție rezonabilă: călătoria în timp. Misterul ei l-am lămurit în hoinăreala noastră printre stele. Dar povestea aceasta e lungă și complicată. Important este faptul că vom ateriza așadar în societatea voastră, în timpul vostru și sperăm din tot sufletul că ajutorul nostru nu va veni prea tîrziu. Tocmai de aceea ne-am gîndit să te însărcinăm cu mijlocirea relațiilor dintre contemporanii tăi și civilizația noastră. Modul în care vom proceda îți va fi explicat la momentul oportun. Pînă atunci însă te rugăm să nu dezvălui deocamdată secretul nostru. Lumea nu este încă pregătită.

Închei, încercînd de pe acum bucuria cunoștinței noastre.

Mihail".

Am rămas cu scrisoarea în mînă. Foile îmi tremurau încetișor. Eram bătrîn. Eram mai bătrîn decît puteam să-mi închipui. Mă podidiră lacrimile. M-am ridicat din pat. M-am îmbrăcat încet, pe îndelete. Voiam să ies să mă plimb, să uit de tot și de toate. Mă amăgeam închipuindu-mi că sînt liber, că pot fi senin, că mă pot debarasa oricînd de gîndurile acelea. Amintirea scrisorii însă nu-mi dădea pace. Cuvintele de acolo îmi deschiseseră o rană care se adîncea cu fiecare clipă.

Am ieșit în hol. Femeile mă priveau uluite. Aveau impresia că văd un cadavru mergînd. Dar acum eram prea obosit să le liniștesc, prea trist să le îmbunez, prea nedumerit să le explic inexplicabilul. Și mă simțeam de altfel departe de ele, foarte departe, aflat parcă la distanță astrală de lumea aceasta.

– Elsa, am spus încet, aș vrea să mă plimb puțin. Dă-mi te rog pălăria și bastonul! Sînt bătrîn. Am îmbătrînit mai mult decît îți poți închipui.

Elsa nu mă auzise niciodată vorbind astfel. Nici Laura. Dar am văzut atunci pe chipurile lor că îmi dădeau dreptate.

Mi-am luat pălăria și bastonul și am ieșit. Am traversat bulevardul și am intrat în parc. Ploaia stătuse. M-am oprit sub o pergolă de trandafiri. Lacrimi de apă poposiseră obosite între petalele lor și scînteiau acum rece în săgetarea ultimelor raze de lumină. Descopeream în fotografia aceasta zîmbetul unei naturi mulțumite care își etala cu dărnicie farmecul și gingășia. Și iarba părea mai fragedă, mai proaspătă, înviorată parcă de răpăiala trecătoare. Mă chinuiam să-mi amintesc imaginea parcului primăvara. În ce lună înfloresc crinii? Nu știam. Cînd îmboboceşc zambilele? Nu-mi aminteam. Cînd a înmugurit copacul acesta? Dar ce copac e acesta? Frasin? Nu, frasinul are frunzele mai mici și coaja mai netedă. Stejar? Nu, stejarul are frunza palmată și coroana mai mare. Și atunci?

Descopeream în clipa aceea un lucru dureros. Nu privisem niciodată atent natura. Trecusem întotdeauna pe lîngă ea fără să-i acord importanță. Mă născusem în mijlocul ei, trăisem și îmbătrînisem în mijlocul ei și în trecerea aceasta prin timp îmi imaginam că tinerețea și vitalitatea naturii e veșnică. Și dintr-o dată iată că cineva, cineva care nu pășise cu siguranță niciodată prin decorul acesta, îmi deschisese ochii.

Iar eu, în adîncul sufletului meu, mă încăpățînam să cred că

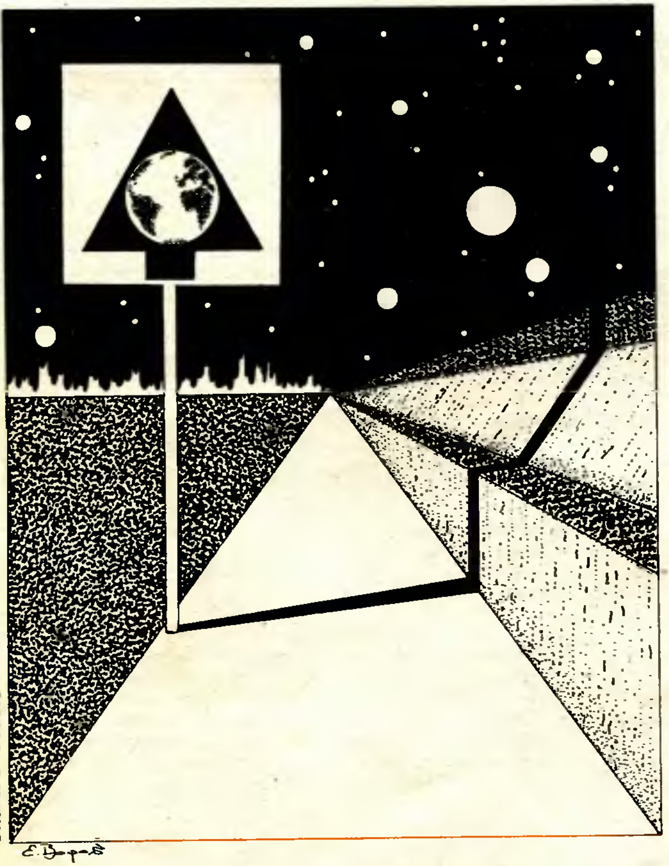

Desen de EMIL BOGOS

DINCOLO DE ORIZONT

toată această ploaie de verdeață poate să dispară într-o singură zi. Mă încăpățînam să cred că zăpada munților și ghețurile polului se pot topi în cîteva minute. Mă încăpățînam să cred că această maiestuoasă și magnifică planetă care cîntărește șase miliarde de bilioane de tone se poate prăbuși în sine și poate fi sorbită într-o clipă de hăurile neantului.

Mă descopeream din nou același mărginit, același limitat și ignorant, pentru care cele mai simple adevăruri erau dincolo de orizontul lui de înțelegere.

Se făcuse seară. Luna răsărise de după plopii autostrăzii. Într-un tîrziu, răsăriră și stelele, care începură să clipească provocator. Aveam vaga impresie că cineva de acolo, de sus, din înaltul cerului mă urmărește și mă veghează. Și am început să mă gîndesc cu adevărat la sarcina pe care o primisem, la responsabilitatea pe care o purtam pe umeri.

După două ore mă înapoiam. Pășeam agale ca un bătrîn pensionar. Mă întrebam cum ar putea să arate sistemul solar fără Terra. Dar ideea mi se părea absurdă. De fapt, totul începuse să mi se pară absurd. Și istoria lumii, și povestea strănepotului, și chiar viața mea. Mă simțeam ca un bătrîn surghiunit căruia i s-au răpit și viața, și grădina, și pămîntul de veci.

Cînd am deschis poarta, Elsa și Laura mă așteptau pe terasă în tovărășia unui tînăr. Am bănuit că acesta trebuia să fie alesul. „Așadar, iată-l pe Richard“, mi-am zis, amintindu-mi că de mai bine de 25 de ani, de pe vremea cînd nici măcar nu era născută Laura, știam numele soțului ei. „Ce ciudățenie!“, am mormăit supărat și am început să pășesc împiedicat pe alee. Mergeam cu capul plecat, cu privirea prinsă de rosturile plăcilor de beton. După cîțiva pași m-am auzit strigat:

– Domnule profesor!

Mi-am ridicat privirea și un blitz fotografic clipi spre mine. Apoi tînărul se ridică, scoase o poză din aparat și mi-o întinse politicos.

– Poftiți, domnule profesor!

Am luat-o cu o mînă tremurătoare. Bătrînul cu pălărie și baston din fotografie mă privea cu ochi blajini. „Iată și poza care va fi purtată pînă în Epsilon“, am constatat rece și am văzut cum o nouă bucățică din povestea absurdă a strănepotului prindea viață. Mi-am ridicat ochii din fotografie și i-am întins-o tînărului:

– Poftim, păstreaz-o, dacă îți face plăcere. Mie... mie nu-mi face trebuință...

Băiatul murmură încet:

– Mulțumesc, domnule profesor. O voi arăta copiilor și nepoților mei și voi spune...

Se întrerupse, căutîndu-și cuvintele. Mi-am amintit în clipa aceea o frază dintr-o scrisoare primită cu mulți, foarte mulți ani în urmă.

– Vei spune că am fost un personaj bizar, naiv și boem.

Ridică ochii mari spre mine.

– Nu știu dacă..., făcu el contrariat.

– Bineînțeles că nu știi. Dar va veni o zi în care vei afla.

Cuvintele mele, în loc să-l liniștească, îi sporiră nedumerirea. Dar ce să-i spun? În tinerețea, exuberanța și universul lui nu încăpea povestea tristă a unor scrisori fantomatice.

Am murmurat trist, obosit:

– Nu te mai gîndi la asta! Fii bun și așteaptă o clipă!

Am pășit spre biroul meu. Am intrat, mi-am sprijinit bastonul de perete, m-am așezat în fotoliu și mi-am pus ochelarii. Am început să caut. Răsfoiam încet, agale foile studiului meu. Apoi m-am oprit. Găsisem. Perimetrul 34, integrala 25. Am luat stiloul și am început să scriu. O sferă a ajuns un cerc, un cerc o curbă, o curbă s-a redus la un punct. Un punct care era egal în același timp și cu întreaga veșnicie, și cu o singură secundă.

Aceasta era tot. În fața mea strălucea osteneala unei vieți întregi. Nu simțeam însă nici un fel de bucurie. Întreaga însuflețire a savantului îmi pierise. Îmi pierise și dorința de a sta la nesfîrșit în fața mesei de lucru, căutînd semnificația datelor obținute. Îmi pierise tot ce era mai frumos în viața mea și mă așezasem comod în fotoliul meu de muritor, de unde priveam ca simplă păpușă drama lumii.

Am adunat cu grijă foile de hîrtie din fața mea, le-am pus într-un dosar cu coperți verzi și am caligrafiat mărunt: „Materializarea spațiilor în diferite sisteme de referință“. Apoi am semnat. Scurt și fără nici o satisfacție. Așa cum semnezi o notă de plată sau un proces verbal. Misiunea mea de cetățean al lumii se încheiase. Satisfacția de a răscoli temeliile ascunse ale adevărurilor nu mai exista. Aveau dreptate urmașii mei. Nu eram decît un personaj naiv și boem. M-am ridicat încet de la birou, am luat dosarul sub braț și am ieșit în hol. Am coborît apoi treptele terasei, m-am oprit în fața rondului de flori, am scos bricheta din buzunar și am apropiat flacăra de colțul coperții verzi. Din carton țîșni o flacără mică, albăstruie. Apoi m-am aplecat, am așezat dosarul pe pămînt și am întors spatele. Eram totuși om. Nu puteam privi impasibil cum arde munca unei vieți întregi. Am pășit încet, clătinîndu-mă. Mă simțeam îndurerat, mîhnit, deprimat. Undeva, acolo, în flacăra din mijlocul florilor, ardea ceea ce fusese cu adevărat încrederea, speranța și nădejdea vieții mele.

●

Au mai trecut doisprezece ani. Populația globului ajunsese la zece miliarde de locuitori, marile și micile puteri continuau dezbaterile privind renunțarea la armamentul neutronic pe Lună, Marte și Venus, colonii ale Terrei.

Uriașele cifre ale cheltuielilor de înarmare erau refuzate publicității. Nu mai avusese loc nici un accident nuclear, dar între persoanele avizate circula un zvon că un satelit al planetei Jupiter se dezintegrase în urma unei experiențe terestre.

Teoria mea rămînea necunoscută. Aflasem dintr-o revistă că un colectiv din Anglia se ocupa intens de materializarea spațiilor. Dar tot în acel articol semnatarul afirma că tema se afla deocamdată în impas. „Sigur că da, mi-am zis citind, integrala 25 din perimetrul 34“. Mi-era milă de oamenii aceia. Pentru ce s-or fi chinuind atît? Da, ei nu se complăceau în condiția de simpli muritori, nu le pierise însuflețirea căutării, nu oboseau în fața calculatorului sau a mesei de lu-

cru. Şi regăseau în nesfîrşita lor căutare încrederea, speranţa şi nădejdea care mă călăuziseră şi pe mine cincizeci de ani. Am pus mîna pe videofon şi am cerut o convorbire externă. În cinci minute problema englezilor era rezolvată. Chipul de ascet de la capătul traseului videofonic îmi mulţumi rece pentru sugestie şi se interesă politicos de unde cunosc astfel de amănunte despre materializarea spaţiilor. „Din neant!“, am răspuns şi m-am posomorît brusc. M-a privit neîncrezător şi, după o clipă de nehotărîre, făcu o aluzie la un detectiv. Am decuplat supărat aparatul şi mi-am adus aminte dintr-o dată de un proverb românesc cu „facerea de bine“.

În vremea aceea mă ocupam de Adam. Nepotul acesta era singura mea bucurie. Îi spuneam poveşti cu fiinţe supranaturale, civilizaţii extraterestre şi călătorii interstelare. Şi el, aşezat pe genunchii mei, mîngîindu-mi încet barba stufoasă, mă asculta docil, încercînd să înţeleagă.

Elsa se ocupa de noi şi de casă. Cu vitalitatea ei de invidiat făcea tot ce face o bună gospodină. Spăla, călca, gătea, făcea cumpărături şi curăţenie şi îndeplinea fiecare lucru cu iscusinţă şi plăcere. Considera că munca aceasta este menirea ei şi n-o auzeam plîngîndu-se niciodată. Eu mă descopeream din ce în ce mai neputincios. Doctorii mă găsiră suferind de cardiopatie ischemică şi-mi recomandară odihnă, calm şi cumpătare. Şi eu mă odihneam, eram calm şi cumpătat. Nu voiam încă să mor. Era curios cum mă agăţam de un fir de aţă care nu mai valora de mult nimic. Devenisem din ce în ce mai tăcut. Mă claustram în propria tăcere. Aveam acum doisprezece ani de temniţă şi puteam spune că abia aceşti doisprezece ani fusesem liber cu adevărat. Mă despovărasem de grijile cotidiene, de fleacurile personale şi mă gîndeam ore în şir la măreţia lumii. Găseam spectacolul fermecător şi ştiam sfîrşitul grotesc. Între a fi şi a nu fi exista un univers.

„La dracu cu obsesia asta, îmi spuneam în gînd. Am început să mă scrîntesc. Mă cred Shakespeare, dar fac filozofie ieftină“. Mă prindea însă de multe ori răsăritul soarelui cugetînd la fitilul care opreşte timpul şi fluidizează materia.

Bătrînul din vis cu obraji osoşi şi barbă pînă la genunchi îmi apărea din ce în ce mai des în minte. Începeam să-i simt apropierea şi lucrul acesta mă tulbura. Coşmarul meu dura de aproape patruzeci de ani. Între mine, cel ce visam, şi el, cel visat, nu era acum nici o deosebire. Aveam amîndoi obrajii osoşi şi barbă pînă la genunchi, aveam amîndoi părul cărunt şi spatele drept. Şi nici eu, nici el nu ne temeam de furtună...

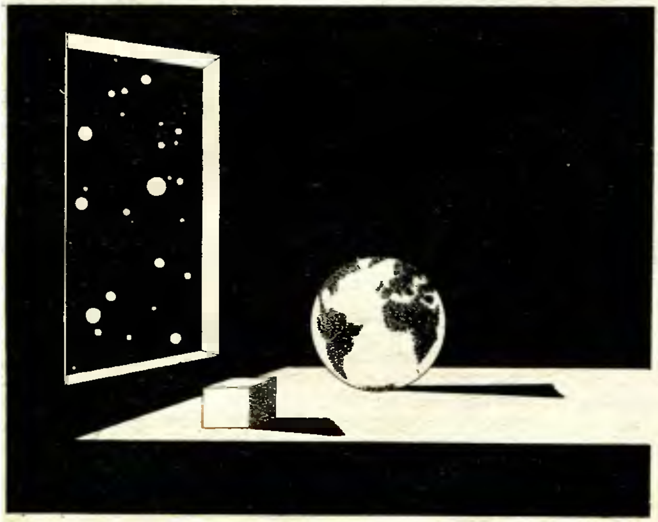

Şi, într-o zi – ce curios, afară ploua! –, cînd stăteam în fotoliu, adîncit în gîndurile mele, a sosit trăsnetul. Fata mea, Laura, această fiinţă nărăvaşă chiar şi la cei 35 de ani ai săi, a intrat în biroul meu ca o furtună şi mi-a spus pe nerăsuflate:

– Tată, trebuie să-ţi vorbesc!

– Despre ce?, am întrebat eu obosit.

– Mi s-a propus să plec undeva departe şi aş dori să am consimţămîntul tău!

Inima încetase să-mi bată. De multă vreme mă temeam de clipa aceasta. Şi iată că acum sosise.

– Unde?, am întrebat pierit.

– Departe, tată, foarte departe. Spre steaua EPSILON ERIDANI. Ce părere ai?

Asta era Laura. Cu firea ei nesupusă şi dificilă nu mă putusem împăca niciodată. Te lovea cu barda în frunte şi apoi îţi cerea părerea. Te despica în trei cuvinte şi apoi voia consimţămîntul tău. Exista însă în ea o forţă care părea de nezăgăzuit. Şi o voinţă atît de fermă, încît înlătura într-o clipă orice obstacol. Ştiam că orice aş încerca să fac, şi ea, şi Richard, şi Adam, din clipa aceea, erau pentru mine definitiv pierduţi.

– Aşadar, s-a inventat propulsia fotonică, am constatat calm.

– De unde ştii, tată?, se repezi Laura ca o leoaică. E un secret.

– Da, dar eu îl ştiu, am răspuns încet. Şi mai ştiu că la întoarcerea din misiunea EPSILON nu veţi mai găsi teren de aterizare. Şi mai ştiu că întreaga expediţie va fi un „bluf“.

Obosisem. De la un timp mă chinuia şi inima. Simţeam împunsături tot mai dese şi mai aprige în partea stîngă a pieptului. Mă apropiam cu paşi mari de sfîrşit. Dar ideea nu mă mai speria. Începusem să-mi consider moartea finalul unui vis, punctul terminus al unei himere care dura de prea multă vreme.

– Tată, spui lucruri ciudate, murmură abia auzit Laura. Nu te mai recunosc. În ultimul timp ai devenit foarte bizar.

Excelent! Destinul „juca“ tare. Pînă mai ieri fusesem naiv şi boem. Acum devenisem bizar. Caracterizarea persoanei mele era acum exactă. Şi eu, care credeam la început că totul nu e decît o cacialma.

După două luni de la discuţia noastră ne luarăm rămas bun.

DINCOLO DE ORIZONT

Laura îmi ceru o şuviţă de păr pe care urma să o ardă în momentul în care eu voi fi trecut în lumea celor drepţi. Cu Elsa procedă la fel. Obicei japonez. Puse apoi şuviţele de păr într-un plic galben. Ne explică apoi dorinţa ei de a participa, într-un fel, la înmormîntarea noastră.

Printre şuvoaiele de lacrimi şi suspine mascate am băut cu toţii ultimul pahar de vin. Ştiam că nu ne vom mai vedea niciodată. Epsilon Eridani se afla la 11 ani lumină. Drumul dus-întors plus accelerările şi frînările succesive, plus căutările în zonă durau extrem de mult. Prea mult pentru ca eu şi Elsa, doi bătrîni care abia ne trăgeam sufletele, să mai putem fi găsiţi în viaţă la reîntoarcere.

Soţia mea mă uimi şi de această dată. Se purta calm şi sobru. Şi, în vreme ce noi stăteam muţi, gîndindu-ne la necuprins şi haos, ea îl chemă pe Adam deoparte şi-l puse să jure că nu va uita niciodată tărîmul pe care s-a născut. Băiatul nu înţelegea prea bine ce i se cerea, dar, văzînd lacrimile bunicii, jură. Ceilalţi priveau scena consternaţi, eu – înfiorat. Ştiam că jurămîntul acesta neînţeles îi va lega peste zeci de decenii şi pe alţii, dar nu mă gîndisem niciodată că angajamentul generaţiei lui Mihail îşi avea embrionul în intuiţia de moment a Elsei.

Capitolul se încheie rapid. La ora trei am plecat spre rachetodrom, la şase nava spaţială a decolat, a doua zi, spre seară, fata, ginerele şi nepotul meu au părăsit sistemul solar. În ediţia de seară a jurnalului local apăru un reportaj amplu de la lansare. Erau publicate biografiile celor douăzeci şi patru de călători, se prezentau interviuri luate cu cîteva minute înainte de plecare, se făceau speculaţii pe marginea nobilei misiuni de explorare pe care o aveau de îndeplinit pămîntenii. Reportajul era scris însă într-un ton atît de umflat şi siropos că îmi producea greaţă. Am aruncat ziarul în foc şi am început să mă întreb dacă umanitatea, plecată într-o expediţie de cunoaştere, se va cunoaşte într-un tîrziu şi pe ea însăşi.

●

În doi ani de la plecarea lor slăbisem opt kilograme şi începusem să mă mir cum reuşesc să-mi plimb încă prin lume scheletul. Nici Elsa n-o ducea prea bine. Casa i se părea acum pustie, lumea fără orizont, ziua de mîine n-o prea interesa. Cînd ploua, o dureau încheieturile şi începea să mă bată la cap cu întrebări stupide. Cum descoperise ştiinţa bombele neutronice şi nu găsise un medicament de alinare a durerilor? Cum se inventase propulsia fotonică şi nu se căutase nimic împotriva reumatismului? De ce era înzestrat fiecare pămîntean cu mască contra gazelor şi se neglija faptul că mulţi dintre ei au nevoie de pîine? Era uimită că eu, care le ştiam pe toate, nu-i puteam răspunde la întrebări atît de simple. Începea apoi să fabuleze pe marginea naivităţii savanţilor şi chestia aceasta mă scotea din sărite. Mă rog, avea şi ea fixurile ei. După atîtea necazuri, şi vîrsta, şi supărarea îşi arătau din plin colţii.

Pe planetă nu se întîmplase mai nimic, dar aveam presimţirea că pacea aceasta este linişte dinaintea furtunii. Din spaţiul cosmic nu primisem nici o veste. Absolut normal. Era dificil să recepţionezi semnale de la un obiect care se deplasează cu viteza luminii. Aşa că din direcţia stelei EPSILON ERIDANI – deocamdată tăcere.

Eu uitasem de-a binelea că urma să fiu interpret. De altfel, începusem să bănuiesc că şi oamenii viitorului comit erori. După ce mă educaseră o viaţă, după ce mă obişnuiseră atît de mult cu ideea meditaţiei, mă întrebam ce nevoie puteau să aibă acum de mine cînd nu eram decît un bătrîn senil şi ramolit. Şi apoi era de la sine înţeles că, oricîtă minte şi putere aş fi avut, nu puteam face prea mare lucru. Nu mă lăsa principiul cauzalităţii. Motivul călătoriei lui Mihail era de fapt o consecinţă. Cauza nu poate fi posterioară efectului. Totul era o himeră.

Nu înţelegeam cum pelerinii aceştia spaţiali nu ştiau ce ştia oricare elev din clasa a şaptea. Sau lucrurile depăşeau din nou orizontul meu de înţelegere.

Pe vremea cînd meditam profund la opinia aceasta, într-o bună zi la radio se difuză o ştire senzaţională. Un obiect zburător neidentificat aterizase undeva, pe un ţărm de mare, şi grănicerul, fără să stea prea mult pe gînduri, îi trimisese în întîmpinare un proiectil atomic. Întrebat de ce o făcuse, răspunse prompt: „N-a răspuns la parolă!"

Pentru hotărîre, operativitate şi competenţă, ostaşul a fost recompensat cu permisie, comandantul său de grupă a obţinut o primă considerabilă, iar comandantul batalionului, care îl instruise şi educase în spiritul regulamentelor şi instrucţiunilor, a fost avansat la excepţional. Oricum, toţi trei îşi făcuseră datoria. Tensiunea în lume era atît de mare, încît o întîmplare petrecută la graniţă părea o manifestare ostilă a vecinilor. Guvernul îi considera pe cei trei militari eroii săi, cu toate că în urma exploziei dispăruseră două sute de tone de peşte şi aproape o sută de pescari aflaţi în apele teritoriale.

Tocmai închisesem plictisit radioul cînd se auzi o bătaie uşoară în uşă. M-am dus să deschid. În prag stătea un bătrîn cu plete albe, obraji osoşi şi barbă pînă la genunchi. Era înalt, avea spatele drept, neîmpovărat de ani. L-am privit lung şi am ştiut că e el.

– Bună seara, Mihail!

– Bună seara, domnule profesor!

Mă privea lung, înceţoşat.

– Eşti bătrîn, străbunicule!

– Eşti bătrîn, strănepoate!

L-am invitat în sufragerie. Elsa a simţit că aveam un vizitator şi a venit, cu paşi mărunţi.

– Soţia mea, un... prieten, am făcut eu prezentările.

Mihail se înclină ceremonios. Pe sub sprîncenele stufoase îmi zîmbi şters, mulţumind în felul lui că îl prezentasem atît de vag. Soţia mea, cu intuiţia ei feminină, simţi că nu e ceva în ordine şi plecă să facă o cafea. Noi rămăsesem tăcuţi, unul în faţa altuia, şi nu ştiam ce să ne spunem.

– Ştii, străbunicule, spuse el după un timp, nu pot sta decît zece minute.

– Înţeleg, am zis, deşi nu înţelegeam.

– Nu pot sta prea mult în afara timpului meu...

– Înţeleg, am repetat auto-

mat.

– Nava noastră a fost distrusă. Nu ne aşteptam să ne primiţi aşa...

– N-aţi răspuns la parolă, am murmurat îndurerat.

– Era esenţial?

– Da, este esenţial pentru lumea în care trăim.

Apoi, între noi a coborît tăcerea. Nu puteam să spun nimic. Cele zece minute se scurgeau implacabil. Şi aş fi vrut să-l întreb atîtea. Aş fi vrut să-l întreb cum a trăit Laura, Richard şi Adam şi ce s-a întîmplat acolo, în spaţiul sideral. Aş fi vrut să-l întreb dacă misiunea pentru care s-au jertfit a avut vreun sens. Aş fi vrut să-l întreb cînd va muri Elsa şi unde am greşit noi, pămîntenii. Dar mă oprea blestemata aceea de parolă.

Îmi trecu apoi prin minte să-l întreb dacă a apucat să vadă răsăritul soarelui şi limpezimea clarului de lună. Aş fi vrut să-l întreb dacă a zărit marea, munţii şi fluviile noastre. Şi stelele, mai ales stelele, aşa cum se văd de pe Pămînt. Dar mă oprea blestematul acela de răspuns necunoscut.

Şi gîtlejul îmi rămînea uscat, gura mută.

– E timpul, spuse dintr-o dată.

– Da, e timpul, am murmurat şi eu.

Timpul, pe care îl sfidasem noi în întîlnirea noastră, ne pedepsea acum. Tic-tacul pendulei ne arăta sfîrşitul întîlnirii pe care o aşteptasem o viaţă.

– Şi misiunea mea?, am întrebat grăbit.

– Nu mai există nici o misiune.

– Poate aţi venit prea repede, am murmurat o scuză.

– Nu, am venit prea tîrziu, a zis încet, abia auzit.

Mi-era milă de mine, de Elsa, de toţi pămîntenii. Mi-era milă de fiecare locuitor al planetei şi de întreaga civilizaţie. Mi-era milă de încrederea, siguranţa şi iubirea pierdută. Poate oamenii aceştia sosiţi dintr-un spaţiu aflat la ani lumină depărtare, oamenii aceştia ar fi găsit într-un sfîrşit o rezolvare. Poate că ei, care au cunoscut şi au văzut atîtea, s-ar fi priceput să arunce un colac de salvare omenirii ameninţate de înec. Sau cine ştie? Poate nici ei n-ar fi reuşit să facă mare lucru. Lucrurile mă depăşeau din nou, îmi descopeream din nou orizontul de înţelegere îngust, limitat.

– Aş vrea să-ţi strîng mîna, am spus.

– Nu, nu poţi să-mi strîngi mîna, răspunse. Nu sînt prea material.

– Şi totuşi ai sunat la uşă!

– Nu, ţi s-a părut numai.

– Da, poate a fost numai o părere, am răspuns după un timp. M-am dus la bucătărie să o chem pe soţia mea. Voiam să-şi ia rămas bun de la „prietenul" meu. Cînd m-am întors, nu mai era. Elsa cu cafelele în mînă s-a oprit în uşă contrariată.

– Cînd a plecat?

– Acum, am răspuns cu gîndul aiurea.

– N-am auzit uşa.

– Da, uşa nu s-a auzit.

– Bizar, prietenul tău. Mi se pare că nici n-a fost aici. Mi se pare că a fost numai aşa, o nălucă. Dar ce prostii îmi trec prin minte, încheie ea şi se întoarse cu paşi tîrşîiţi în bucătărie.

„Da, poate a fost numai o părere", mi-am zis şi m-am adîncit în fotoliu.

Am văzut atunci pe colţul mesei, aruncat parcă în grabă, un plic. Un plic galben cu semnătura Laurei. Înăuntru era o grămăjoară de scrum. O grămăjoară în care se distingeau cîteva fire de păr. Erau albe. N-aş putea spune exact din ce pricină, dar descoperirea aceasta mă tulbură. Şuviţa de păr arsă la vestea morţii mele se întorcea acum după atîţia ani lumină în spaţiul şi timpul meu să mă neliniştească. În fantastica întîmplare pe care o trăisem, cenuşa aceasta constituia dovada de netăgăduit că undeva, într-un loc şi într-o vreme nedefinită mă întîlnisem cu realitatea. Nu ştiam însă cînd şi unde. Gîndul îmi fugi la Mihail. Poate numai el mi-ar fi putut explica, poate numai el m-ar fi putut sfătui, poate numai el m-ar fi putut ajuta să-mi depăşesc orizontul. Dar el nu mai exista. Pierise în neant. Am început să cuget la viaţa lui. La datoria şi speranţa lui. La apariţia aceea subită, la dispariţia aceea tulburătoare. Le neantul care-l născuse, la haosul care-l sorbise.

Am închis ochii. În minte mi se strecură amintirea unui vis. Un bătrîn cu plete albe şi obraji osoşi stătea pe malul mării şi vorbea calm. Vorbea despre Pinnegar, despre Klein, despre integrala 25 din studiul englezilor. Nu-l ascultau decît pescăruşii. Bătrînul însă continua să vorbească, calm şi abia auzit, deşi din spatele lui, din larg de mare, venea furtuna. Se apropia repede, măturînd totul în cale. Apoi, dintr-o dată, absolut totul încremeni. Şi din ape izbucni atunci o mare de flăcări.

Am ştiut atunci că visul s-a sfîrşit. Am deschis ochii şi m-am apropiat de fereastră. Afară ploua liniştit. Simţeam însă că de undeva, de dincolo de orizont, venea furtuna.

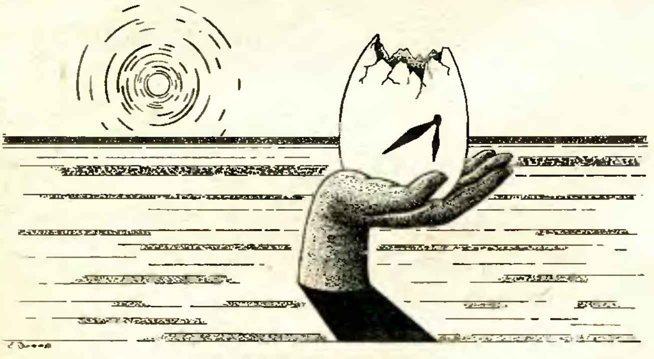

Desen de EMIL BOGOS

CRISTINA ANDREI, *cl. a VI-a*

TITLURI PENTRU JOCURI

I.
Pe drumul instelat ce ducea în Univers
se plimba Bacovia care nu mai era un poet trist
pentru că acolo ploua numai cu stele şi ridea
plimbîndu-se cu mîinile la spate, stelele îi
ascultau poeziile, era şi steaua lui acolo
care l-a rugat să scrie o poezie despre ea.
Dar a mai venit o stea care i-a spus ceva lui Bacovia
şi de atunci pe drumul instelat se plimbă Bacovia
cu amintirile...

II.
Copiii alergau singuri
deodată au început să alerge în sus
pentru că o stea începuse să coboare
alergau împreună, copiii şi steaua
iar oamenii de după porţi priveau cu mirare.

III.
Pe drum trecea o stea care se juca cu mingea
mai avea şi un balon pe care nu-l arăta nimănui
poate era vrăjit, cînd l-a scos l-a spart şi steaua
a dispărut.
în fiecare zi se întîmpla acelaşi lucru
dar într-o zi i-am ieşit în cale şi m-a prefăcut
şi pe mine într-o stea
de atunci mă întorc în fiecare zi pe Pămînt
să mă joc cu balonaşul şi copiii.

DOINA VIERIU, *cl. a VII-a*

la fiecare pas pe care-l fac
simt că sînt altcineva
lumina pe care o văd acum
este o altă lumină
gîndul pe care-l am acum este un gînd aparte
care mă ajută să urmăresc ceva necunoscut, ceva nou.

●

în Univers există un trandafir
unde trăiesc visurile noastre
este uriaş şi nu are culoare
cînd petalele lui se vor desface
din el vor răsări visurile noastre.

●

am trimis copiilor Universului cunune de flori
ca semn al existenţei noastre pe Terra
am primit de la copiii Universului cununi de stele
ca semn că ei sînt fiii stelelor.

CARMEN BATÎR, *cl. a VI-a*

SCLIPIREA JOCULUI DE DIAMANT

Mă jucam printre stele de-a v-aţi ascunselea. Steluţa cu floare la rever amija de fiecare dată. Deodată se aude un strigăt de ajutor. Am plecat cu celelalte steluţe să vedem ce este. O steluţă care se juca cu noi s-a ascuns după o stîncă şi a căzut un bolovan peste ea. Era grav rănită. Cît am putut de repede am dus-o la spital. Un robot medic a îngrijit-o. Apoi am dus-o acasă. Stătea într-o încăpere din spatele stîncii unde noi ne jucasem. A mai venit o steluţă care să stea cu ea. Eu am venit pe Terra cu sclipirea jocului de diamant.

●

Tatăl meu a fost prin Univers, n-a fost singur, a luat-o şi pe mama. Cînd au venit erau tare supăraţi. Murise Luceafărul de zi. Iar mie mi-au adus sclipirea Luceafărului de noapte pe care şi acum îl am în caietul de desen. L-am arătat colegilor. Ei m-au rugat să-l aduc în fiecare zi.

Caietul meu de desen nu mai are nici o pată pe el şi nici nu mai greşesc cînd desenez la ore.

●

DANIEL ELCU, *cl. a V-a*

IONICĂ CEL VITEAZ

A fost odată un împărat care n-a mai vrut să trăiască pe Pămînt şi s-a mutat pe o altă planetă. Din tot ce avea el nu şi-a luat decît ciobanul cu oile lui. Pe planeta aceea stătea şi un vînt foarte rău care strica tot ce construia împăratul. Într-o zi i-a luat lui Ionică oile şi de ciudă Ionică s-a dus să se lupte cu vîntul. Şi-a luat oile, dar vîntul iar a venit. Dacă a văzut aşa, Ionică iar a pornit la luptă. Cînd a ajuns la cetatea vîntului, a găsit acolo nişte oameni răi, pe care îi ştia de pe Pămînt. I-a prins şi i-a dus împăratului să-i judece. Împăratul era de acum prea bătrîn şi i-a spus lui Ionică să-i ducă la judecată pe Pămînt pentru că acolo au rămas numai oamenii buni şi ei vor şti cum să-i pedepsească pe oamenii cei răi.

După fapta asta lui Ionică i s-a spus Cel Viteaz.

CENACLUL DE ANTICIPAŢIE „SELENARII", GURANDA—BOTOŞANI

SELENARII

THEODORE STURGEON

TALENTELE XANADIENILOR

Desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

Bril ajunse lîngă steaua roz, a cărei lumină, nu ştia nici el prea bine de ce, nu-i plăcu, şi găsi cea de-a patra planetă. Părea un fruct exotic, aşteptînd să fie cules. (Dar era oare copt? Nu cumva era otrăvitor?)

Îşi lăsă nava pe orbită şi, într-un modul, se pregăti să coboare. Jos, lîngă o cascadă, un tînăr băştinaş îi urmărea cu interes manevrele.

Cînd Bril simţi şocul care-l anunţa că modulul atinsese pămîntul, deschise trapa şi, fără a părăsi scara, zise:

– Pămîntul mi-a fost Mamă.

Era salutul ritual al umanităţii, în vechea limbă.

– Şi mie, Tată, îi dădu replica, cu un accent groaznic, sălbaticul.

Fără să se depărteze, vigilent, Bril coborî din modul.

– Respect deosebirea dintre aspiraţiile noastre, ca personalităţi, şi te salut, completă el salutul.

– Respect identitatea dintre nevoile noastre, ca oameni, şi te salut. Mă cheamă Wonyne, se prezentă tînărul, şi sînt fiul senatorului Tanyne şi al Ninei. Te afli în districtul Xanadu, pe Xanadu, a patra planetă din sistem.

– Sînt Bril, de pe Kit Carson, a doua planetă din sistemul solar, şi sînt membru al Autorităţii Unice, se prezentă, la rîndul său, noul venit. Apoi adăugă: Am venit cu gînduri paşnice.

Aşteptă să vadă dacă băştinaşul va descărca vreo armă în cinstea lui, aşa cum cerea protocolul. Dar Wonyne nu făcu nimic de acest fel. De altfel, nu părea să aibă arme asupra lui. Ar fi fost şi greu. Nu purta decît o tunică subţire, transparentă, încinsă cu o centură lată, din pietre negre, plate şi lustruite. Într-o astfel de „îmbrăcăminte“ chiar şi un vîrf de săgeată ar fi fost greu de ascuns. Totuşi, Bril mai zăbovi o clipă, încercînd să descifreze pe chipul senin al băştinaşului dacă avea vreo bănuială cu privire la arsenalul disimulat în uniforma lui neagră şi lucioasă (arăta ca o focă), în cizmele impermeabile şi sclipitoare, în mănuşile din zale fine de metal.

Dar Wonyne nu făcu decît să spună:

– Atunci fii bine venit, şi îi zîmbi, adăugînd apoi: Haide, vino să-ţi refaci puţin forţele în casa lui Tanyne şi a mea.

– Şi spui că tatăl tău, Tanyne, este senator? Mai activează? M-ar putea ajuta să iau legătura cu guvernul vostru?

Tînărul rămase o clipă descumpănit, mişcîndu-şi buzele ca şi cum ar fi tradus ceea ce i se spusese – într-o limbă moartă – în propria sa limbă. Apoi zise:

– Da. Da, desigur.

TALENTELE XANADIENILOR

Bril lovi uşor mănuşa stîngă cu degetele de la mîna dreaptă şi mobilul se desprinse de sol, întîi lateral, apoi drept în sus, spre cerul unde nava se afla pe o orbită straţionară. Wonyne nu dădu semne de uimire. Era ceva mai presus de înţelegerea lui, probabil, gîndi Bril.

Începu să urce pe urmele tînărului pe un drumeag şerpuitor, printr-un ţinut care i se păru feeric. Flori, peste tot flori, cele mai multe purpurii, dar şi albe sau rubinii, scînteind toate ca nişte giuvaeruri, din cauza stropilor de apă pulverizaţi de cascadă pînă departe. De o parte şi de alta a potecii creştea o iarbă deasă şi mătăsoasă, roşie dacă o priveai de departe şi roz palid dacă te apropiai de ea.

Bril privea în toate părţile, cu ochii lui negri mijiţi a atenţie, înregistrînd totul – vioiciunea cu care băiatul urca panta din faţa lor, respirînd cu uşurinţă; neîncetatele schimbări de culoare ale veşmîntului său, diafan ca o pînză de păianjen, ori de cîte ori vîntul îl făcea să fluture; copacii înalţi, dinte care unii ar fi putut ascunde un om înarmat; porţiunile stîncoase, colorate de oxizi, care apăreau ici-colo din mijlocul vegetaţiei; păsările şi ciripitul lor care, cine ştie, era poate altceva. Aşa că Bril înregistra totul, fiind dintre acei oameni care nu scapă din vedere decît ceea ce sare în ochi.

De aceea, traversaseră deja jumătate din grădina casei mai înainte ca Bril să-şi dea seama despre ce e vorba. Cît despre „casă", nici vorbă, Bril era departe de a fi pregătit pentru ea. Părea să nu aibă limite bine definite. Cînd se ridica, semeaţă, cînd abia se vedea dintre flori; într-o parte, o încăpere se transforma pe nesimţite în terasă; în alta, pajiştea se transforma în covor, doar pentru că deasupra ei exista un „acoperiş". Era împărţită mai curînd în „zone" decît în încăperi şi zonele erau separate între ele doar prin grilaje deschise şi aranjamente de culoare. Nimic după care să te poţi ascunde, nimic care să poată fi încuiat.

Pămîntul, cu toate ale lui, şi cerul întreg invadau casa şi ea însăşi nu era decît o imensă fereastră către lume.

Privind-o, Bril simţi că în atitudinea sa faţă de băştinaşi intervine o uşoară schimbare. De dispreţuit îi dispreţuia în continuare, dar acum se adăuga suspiciunea. Fiindcă o maximă fundamentală despre oameni, aşa cum îi cunoştea el, spunea: **„Fiecare are ceva de ascuns."** Ceea ce vedea la aceşti xanadieni nu-l făcu, bineînţeles, să-şi modifice părerea, ci doar să devină mai încordat, întrebîndu-se cu febrilitate **cum ascund ei ceea ce au de ascuns** (pentru că de ascuns trebuiau neapărat să aibă ceva, nu?).

– Tan,... Tan,... strigă băiatul, am adus un prieten!

Dintre flori, îi întîmpină un bărbat şi o femeie. Bărbatul, un uriaş, era atît de asemnător cu tînărul Wonyne încît nu putea exista nici o îndoială în privinţa înrudirii lor. Amîndoi aveau ochii migdalaţi, gri deschis şi îndepărtaţi unul de celălalt, părul aproape portocaliu şi nasul puternic şi delicat în acelaşi timp. Gura, deşi cu buze subţiri, era largă şi prietenoasă. În ce priveşte femeia...

Lui Bril îi venea greu să creadă că o astfel de femeie există. (La ei, pe Kit Carson, nu exista, asta era clar.) Încercă s-o ignore, aşa cum făceau bărbaţii din lumea lui atunci cînd aveau treburi serioase, bărbăteşti, de discutat. Dar nu se putea opri să nu arunce scurte ocheade. (Era îmbrăcată, ca şi fiul şi soţul ei, în acelaşi caleidoscop diafan care devenea, cînd i-o îngăduia vîntul, o tunică încinsă cu o centură neagră.)

– El e Bril, de pe Kit Carson, din sistemul solar, spuse volubil băiatul, adăugînd, dintr-o răsuflare, şi este membru al autorităţii unice, iar planeta lui e a doua din sistem. Salutul l-a ştiut şi l-a spus bine... şi eu la fel, rîse el. Acesta e Tanyne, tatăl meu, şi mama mea, Nina.

– Fii bine venit pe Xanadu, Bril din Kit Carson, îi ură ea. Iar Bril îşi plecă fruntea şi-şi feri privirea, stînjenit şi nevenindu-i să creadă că el, asprul războinic, era cel copleşit acum de sentimente necunoscute în lumea lui severă.

– Te rog să intri, îl pofti Tanyne, conducîndu-l printr-o intrare arcuită, făcută din plante agăţătoare.

„Camera" era încăpătoare şi „normală", dacă făceai abstracţie de faptul că era mai largă la un capăt, iar duşumeaua urca treptat spre unul din colţuri, unde se afla un fel de mal acoperit de muşchi. Ici şi colo erau răspîndiţi ceea ce, la o privire superficială, păreau să fie nişte „bolovani" gri-albi, cu striuri paralele. Dar, dacă puneai mîna pe ei, aveai senzaţia de „carne". Cu excepţia cîtorva nişe, slujind de rafturi şi mese, săpate în aceşti „bolovani" şi în mal, Bril nu putu identifica nici un alt „mobilier".

Prin cameră trecea, spumegînd şi susurînd, un pîrîu, acoperit cu un material transparent şi trainic, fiindcă Bril o văzu pe Nina păşind desculţă pe invizibilul acoperiş ce proteja rîuleţul pînă jos, la bazinul din celălalt capăt. Bazinul acesta, situat atît în interiorul, cît şi în exteriorul casei, îl zărise cînd se apropiaseră de locuinţa Tanynilor. (Dacă noţiuni ca „afară" şi „înăuntru" mai puteau fi valabile în lumea asta ciudată.) Lîngă bazin, un arbore impozant îşi întindea ramurile pînă departe, deasupra lor, şi era evident că aceste ramuri formau nervurile unei structuri unite, din acelaşi material care proteja pîrîul. Structura aceasta alcătuia acoperămîntul „încăperii".

Toate aceste lucruri neobişnuite aveau asupra lui Bril un efect în cel mai înalt grad deprimant şi el fu din nou surprins să constate că îl apucase un dor nebun de casă, de oraşele înalte de oţel ale planetei sale natale.

Nina le zîmbi şi-i lăsă singuri. Urmînd exemplul lui Tanyne, Bril se aşeză pe pămînt acolo unde începea „malul". În sinea sa, era revoltat de această lipsă de soliditate, rigoare şi limite precise, de această concepţie asupra locuinţei care lăsa atîta loc fanteziei. Dar fusese prea bine antrenat să-şi păstreze pentru sine emoţiile, ca să se dea de gol faţă de aceşti barbari.

– Nina vine şi ea imediat, spuse în treacăt Tanyne.

Bril îşi stăpîni o tresărire, încetînd să mai urmărească, prin „peretele" transparent din faţa lui,

mişcările iuţi şi graţioase ale femeii care traversa „curtea".

– Nu sînt familiarizat cu obiceiurile voastre şi mă întrebam ce vrea să facă, se scuză el.

– Îţi pregăteşte ceva de mîncare, îl lămuri Tanyne.

– Cum? Îmi face ea însăşi ceva de mîncare? Mie?

Tanyne schimbă o privire cu fiul său.

– Ce ţi se pare neobişnuit în asta?

– Am înţeles că doamna este soţia unui **Senator,** zise Bril.

I să părea o explicaţie suficientă. Nu şi pentru ceilalţi. Privindu-le chipurile, simţi nevoia să adauge:

– Poate că eu înţeleg altceva prin **Senator.**

– Poate. Ne-ai putea spune ce este un senator pe planeta Kit Carson?

– Este um membru al Senatului, slujitor al Autorităţii Unice şi răsplătit pentru serviciile sale prin demnitatea de conducător al unei Naţiuni libere.

– Şi soţia sa?

– Soţia se bucură de privilegiile lui. Poate că ar servi pe un membru al Autorităţii Unice, în semn de mare cinstire, dar puţin probabil să servească la masă pe oricine altcineva. În nici un caz, pe un străin neidentificat.

– Interesant, se pronunţă gînditor Tanyne, în timp ce tînărul îşi manifestă acum uluirea pe care nu o arătase nici la vederea decolării modulului lui Bril, nici a lui Bril însuşi.

– Spune-mi, continuă Tanyne, atunci înseamnă că nu te-ai identificat?

– Ba da, a făcut-o, lîngă cascadă, interveni Wonyne.

– Nu ţi-am arătat nici o dovadă, răspunse Bril înţepat.

Observă un nou schimb de priviri mirate între tată şi fiu.

– Adică scrisori de acreditare, împuterniciri, încercă Bril să-i lămurească, bătîndu-se cu mîna peste tolba plată prinsă la centura energetică.

Wonyne întrebă (cu naivitate?):

– Scrisorile tale de acreditare afirmă **că nu eşti** Bril de pe Kit Carson, din sistemul solar?

Oaspetele se încruntă şi Tanyne îşi dojeni fiul cu blîndeţe:

– Wonyne, ai grijă...

Apoi se adresă lui Bril:

– Există multe deosebiri între noi, ca întotdeauna între lumi diferite. Dar sînt sigur că cel puţin într-o privinţă ne asemănăm. Acolo unde înţelepciunea vîrstnicilor ajunge după multe ocolişuri, tinerii ajung uneori de-a dreptul.

Carsonianul tăcu şi rumegă o vreme ce i se spusese. Probabil că a fost un fel de scuză, decise el şi încuviinţă scurt din cap. Aici, tinereţii par să i se ierte multe, gîndi. Pe Carson, un băiat ca Wonyne ar fi soldat, gata să facă o treabă de soldat. Şi nimeni nu l-ar scuza dacă ar face gafe. PENTRU CĂ NU AR FACE. Nici măcar una! Spuse:

– Scrisorile de acreditare sînt pentru reprezentanţii voştri oficiali, cînd îi voi întîlni. Fiindcă veni vorba, cînd aş putea să-i văd?

Tanyne ridică din umeri.

– Oricînd doreşti.

– Cu cît mai repede, cu atît mai bine.

– Perfect.

– E departe?

Tanyne păru nedumerit.

– Ce să fie departe?

– Capitala voastră. Sau, mă rog, sediul Guvernului vostru. Locul unde se întruneşte Senatul.

– Oh, înţeleg. Păi, nu se prea întruneşte. Cel puţin, nu în sensul în care înţelegi dumneata. Totuşi, s-ar putea zice că este întotdeauna în sesiune. Noi...

Strînse din buze şi scoase un sunet armonios, bisilabic, apoi rîse.

– Iartă-mă, zise el cu căldură. Vechii limbi îi lipsesc unele noţiuni. Care este cuvîntul pentru... hîm... „prezenţa-tuturor-în-prezenţa-unuia"?

– Cred, articulă cu grijă Bril, că ar fi mai bine să ne întoarcem la subiectul nostru. Vrei să spui că Senatul vostru nu se întîlneşte într-un anumit loc, la o dată anumită?

Tan ezită, apoi schiţă o încuviinţare, stînjenit că nu putea exprima toate nuanţele gîndului său.

– Da, e adevărat, în măsura în care...

– Şi nu există nici o posibilitate ca eu să mă adresez în persoană Senatului vostru?, îl întrerupse Bril.

– N-am spus asta, zise Tanyne. Încercă să-şi exprime din nou gîndul, apoi, în vreme ce Bril îşi mijea tot mai mult ochii, renunţă brusc şi izbucni în rîs.

– Să spui basme în vechea limbă e una, şi să vorbeşti cu un prieten în ea, alta, explica el, amărît. Tare aş vrea să înveţi limba noastră. Ce zici, ai vrea? E foarte uşor de învăţat şi se bazează pe ceea ce cunoşti deja. Pe Kit Carson vorbiţi desigur şi altă limbă decît cea veche, nu?

– Eu onorez Vechea Limbă, răspunse băţos carsonianul, ocolind întrebarea. Apoi, articulînd foarte rar, ca şi cum s-ar fi adresat unor întîrziaţi mental, spuse:

– A ş d o r i s ă ş t i u c î n d a ş p u t e a f i d u s l a c e i î m p u t e r n i c i ţ i a i c i c u a u t o r i t a t e, p e n t r u a d i s c u t a a n u m i t e p r o b l e m e p l a n e t a r e ş i i n t e r p l a n e t a r e.

– Discută-le cu mine.

– Eşti un Senator, replică Bril, cu un ton care însemna destul de clar: „Nu eşti **decît un senator".**

– Adevărat.

Înarmîndu-se cu răbdare, Bril întrebă:

– Şi ce înseamnă aici să fii Senator?

– Înseamnă că eşti un punct de legătură între oamenii districtului tău şi oamenii de pretutindeni. Cineva care cunoaşte problemele specifice ale unei mici zone a planetei şi le poate conecta la politica planetară.

– Cui îi este subordonat Senatul?

– Oamenilor, răspunse Tanyne, ca şi cum i s-ar fi cerut să repete ceva.

– Da, da, bineînţeles, oamenilor, se impacientă Bril. Şi atunci, cine slujeşte Senatul?

TALENTELE XANADIENILOR

– Senatorii.
Carsonianul închise ochii, stăpînindu-se cu greu să nu dea drumul vorbei usturătoare care-i stătea pe buze.
– Cine, reuşi el să se intereseze calm, alcătuieşte Guvernul?
Băiatul îi privise pasionat, cînd pe unul, cînd pe celălalt, ca un suporter la un meci rapid de tenis. Acum nu se mai putu stăpîni şi întrebă:
– Ce-i aia un „guvern"?
Întreruperea pe care o provocă în acel moment sosirea Ninei fu cum nu se poate mai bine venită pentru Bril. O vreme, ea oficiase nişte lucruri misterioase pe terasă. Acum purta o tavă enormă, mai precis, o „conducea", aşa cum Bril putu să vadă cînd femeia ajunse lîngă ei. Trei degete sub tavă ajungeau ca s-o susţină, deşi părea să aibă o greutate considerabilă.
– Nădăjduiesc că vei găsi ceva care să-ţi placă, zise ea cu voioşie, în timp ce aşeza platoul pe o ridicătură, lîngă Bril. Încercînd să reziste cu demnitate ademenitoarelor ispite – şi nu era vorba numai de mîncărurile care abureau apetisante, dar şi de parfumul proaspăt al femeii, care ajunsese atît de aproape de el cînd aşezase tava –, carsonianul reuşi să îngaime ca un stîngaci:„Toate acestea sînt bine venite".
Nina se apropie de Tanyne şi se lăsă jos, cu spatele sprijinit de picioarele lui. El o mîngîie cu blîndeţe pe păr şi ea îi zîmbi.
Bril era în mare încurcătură. Se uita cînd la platoul cu mîncăruri îmbietoare, şi care ar fi putut scoate din apatie pe cel mai snob dintre gurmanzi, proaspăt îndestulat, cînd la cele trei feţe zîmbitoare, în aşteptare, din faţa lui.
– Da, acestea sînt bine venite, repetă el, neştiind ce să mai facă.
Iar ei aşteptau mereu, răbdători, observîndu-l.
Luă una din prăjiturile albe şi se ridică, privind în jurul său, încercînd să dibuie un loc unde s-ar fi putut retrage să mănînce. Dar unde să te retragi într-o astfel de locuinţă?
Aburii mîncărurilor îi gîdilau nările şi simţea că-l ia cu leşin. Era mort de foame şi-i lăsa gura apă, dar...
Suspină şi se lăsă să cadă la loc, punînd prăjitura de unde o luase. Încercă, fără să reuşească, să schiţeze un zîmbet.
Nina îl întrebă îngrijorată:
– Nimic din ce ţi-am adus nu-ţi place?
– Bine, dar nu pot să mănînc AICI!!, izbucni Bril.
Apoi, intuind ceva nou în atitudinea lor, adăugă:
– Mulţumesc. Le privi feţele concentrate. Îi spuse Ninei:
– Arată grozav şi par foarte bine pregătite.
– Atunci te rog să serveşti, îl îmbie Nina, recăpătîndu-şi zîmbetul.
Lui Bril i se întîmplă acum un lucru pe care nici casa lor fără limite precise, nici veşmintele şi felul îngrozitor de uşuratic în care priveau lucrurile, nici faptul că-l lăsau pe junior să vorbească oricînd şi oricum, nici măcar faptul, ruşinos, că aveau un dialect al lor, propriu, nu reuşise să-l facă. Simţi că roşeşte, deşi fără să-şi piardă chiar cu totul implacabila demnitate. Apoi, această manifestare infantilă se transformă într-un val întunecat de mînie oarbă. Va fi bucuros, gîndi el cu furie, să aibă inima acestei civilizaţii în mînă, s-o poată strivi cînd va avea chef; toate fleacurile astea ipocrite nu i-ar mai sta în cale şi i-ar învăţa el **cine** poate fi umilit.
După ce valul mîniei se risipi, carsonianul se simţi cuprins de îndoieli. Chipurile acestor oameni erau lipsite cu totul de viclenie. Unde era viclenia pe faţa atît de sinceră şi inocentă a lui Wonyne? Iar Tanyne părea mai curînd îngrijorat pentru el şi faţa lui viguroasă arăta cu prisosinţă acest lucru. Cît despre chipul Ninei... o, chipul acela al Ninei...
Dacă încercaseră să-l pună în încurcătură nu trebuia să-i lase să-l simtă stînjenit, să-i bănuiască vulnerabilitatea. Cu un imens efort de voinţă reuşi să-şi controleze glasul. Nu pînă acolo încît să nu sune aspru, totuşi...
– Cred, articulă el desluşit, că noi, cei de pe Kit Carson, preţuim intimitatea ceva mai mult decît voi.
Cei trei schimbară o privire uluită, apoi faţa lui Tanyne se lumină în semn că înţelesese.
– Nu mîncaţi împreună!, exclamă el.
– Nu, răspunse Bril.
– Oh, zise şi Nina, îmi pare **aşa de rău!**
Carsonianul găsi că e mai cuminte să nu afle de ce îi părea ei aşa de rău. Spuse:
– N-are importanţă. Obiceiurile diferă. Voi mînca cînd voi fi singur.
– Acum, că am înţeles, spuse Tanyne, poţi mînca liniştit. Mănîncă.
„Dar ei sînt aici!", gîndi Bril, exasperat.
– Oh, cît aş vrea să vorbeşti limba noastră, rosti Nina, ca şi cum i-ar fi auzit gîndul. Ar fi aşa de uşor de explicat!
– Te rog, Bril, încearcă să ne înţelegi. Noi preţuim intimitatea mai presus de orice şi greşeşti crezînd altfel...
– Probabil că nu înţelegem acelaşi lucru cînd vorbim despre asta.
– Nu înseamnă „să fii singur cu tine însuţi"? Adică să faci anumite lucruri, să lucrezi, să gîndeşti, sau pur şi simplu **să fii,** fără nici un amestec străin?
– Şi atunci?, interveni intempestiv Wonyne, bucuros şi gesticulînd ca şi cum ar fi spus „quad erat demonstrandum". De ce nu mănînci? Nu ne uităm!
Intervenţia lui nu însenină atmosfera.
– Wonyne are dreptate, explică rîzînd indulgent tatăl, dar, ca de obicei, e prea direct. Vrea să spună, Bril, că, dacă tu doreşti intimitate, **noi nu te putem vedea.**
Scos din sărite, Bril înşfăcă o cupă (părea să fie apă), scoase o caşetă din centură, o azvîrli în gură, bău. Cupa goală o trînti din nou pe platou şi ţipă:
– Poftim! Mai mult n-o să vedeţi niciodată!
Cu o expresie pe care Bril n-o putu defini pe moment, Nina îi făcu o reverenţă, îşi luă tava şi, abia atingînd-o, traversă curtea. Tava plutea în faţa ei cuminte, ca un căţel.

– Bine, vin.
Vorbise Wonyne care se ridică şi porni pe urmele maică-si, ca şi cum cineva i-ar fi dat un ordin şi el s-ar fi supus. Totuşi, nimeni nu-i dăduse vreun ordin. Nu cu voce tare, oricum.
Ce expresie avusese fața ei?, se întreba cu febrilitate Bril. Ca şi cum ar fi încercat să-şi stăpînească... ce? Mînia? Bril spera să fi fost mînie, sau orgoliu jignit, sau ceva asemănător. Fiindcă rîs, **rîs** n-ar fi vrut cu nici un chip să fi fost, nădăjdui el cu disperare.
– Bril?
Era aşa de absorbit încît, pentru a doua oară, vocea lui Tanyne îl făcu să tresară.
– Dacă-mi spui cum ai vrea să fie locul unde să mănînci, voi avea grijă să aranjez totul.
– N-o să poți, îi răspunse Bril, fără să mai țină seama de politețe. Privi semnificativ în jurul său. Voi nu construiți ziduri prin care să nu se poată vedea, uşi care să poată fi închise.
– Mda, n-o prea facem, ai dreptate.
– Uriaşul păru să nu observe tonul injurios, luînd în considerare doar sensul cuvintelor.
„Pun pariu că n-o faceți", gîndi Bril, pornit, **„nici măcar cînd vă..."** şi o groaznică bănuială începu să-şi facă loc în mintea lui.
– Noi, cei de pe Kit Carson, zise el tare, credem să sensul istoriei, al întregii dezvoltări umane tinde să se depărteze de animalic, spre ceva superior. Bineînțeles, sîntem legați şi noi de starea animalică, dar facem tot ce putem ca să eliminăm orice act bestial din viața publică... Sever îndreptă o mănuşă acuzatoare spre marea casă deschisă . După cît se pare, voi n-ați ajuns încă la o astfel de concepție. Am văzut cum mîncați. Fără îndoială că şi celelalte funcții biologice le săvîrşiți tot la vedere.
– Oh, da, răspunse Tanyne. Dar cu asta – arătă el cu degetul – nu e deloc acelaşi lucru.
– Cu ce?
Tanyne îi indică, din nou, unul dintre obiectele cu aparență de bolovan. Smulse o mînă de muşchi şi-l aruncă pe suprafața netedă a unuia dintre bolovani. Apoi se ridică şi atinse una dintre striațiile albe. Muşchiul dispăru, ca o piatră în nisipuri mişcătoare, doar că mult mai repede.
– Nu acceptă materie organică de o anumită complexitate, explică el, dar absoarbe aproape instantaneu moleculele oricărei alte materii, nu numai prin contact direct, dar chiar de la o anumită distanță.
– Şi aici... ăăă... voi...
Tan încuviință senin. Chiar aşa se petreceau lucrurile.
– Bine, dar...vă poate vedea oricine!
Tan dădu din umeri, zîmbind.
– Cum ar putea? Tocmai asta vroiam să spun adineauri, afirmînd că nu e deloc acelaşi lucru. Din actul hrănirii facem un eveniment social. Restul...
Aruncă altă mînă de muşchi şi o privi evaporîndu-se. Brusc, izbucni în rîs şi spuse iarăşi:
– Tare aş vrea să ne înveți limba. Ar fi aşa de uşor de explicat...
Dar Bril era preocupat de altceva.
– Prețuiesc ospitalitatea voastră, spuse, într-un tîrziu, dar aş dori să-mi îndeplinesc misiunea. (Aruncă o privire plină de repulsie bolovanului şi adăugă.) Şi asta, cît mai curînd posibil.
– Cum doreşti. Spui că ai un mesaj pentru Xa-

nadu. Dă-i drumul, comunică-l.
– Guvernului vostru.
– Guvernului nostru. Bril, ți-am mai explicat, cînd eşti pregătit, dă-i drumul.
– Nu pot să cred că dumneata reprezinți această planetă!
– Nici nu pretind aşa ceva, replică Tan, cu amabilitate. N-o „reprezint". Dar, prin intermediul meu, te poți adresa celorlalți patruzeci şi unu de senatori.
– Altă posibilitate nu există?
Tanyne surîse.
– Patruzeci şi unu de alte posibilități. Vorbeşte cu oricare dintre ceilalți senatori. E acelaşi lucru.
– Nu există nici un organ guvernamental superior?
Tanyne scoase dintr-o nişă o cupă de cristal a cărei margine era îmbrăcată într-o bandă îngustă de metal. Îşi trecu uşor degetul pe buza cupei, făcînd-o să scoată un sunet muzical, armonios.
– Să cauți vîrful ierarhiei guvernamentale pe Xanadu e ca şi cum ai încerca să găseşti aici punctul cel mai înalt.
– Ce sistem... mormăi Bril.
Tanyne îşi trecu iarăşi degetul pe buza cupei, apoi o puse la loc. Dacă acesta era sau nu un răspuns, carsonianul n-ar fi putut garanta.
– Nu-i de mirare că băiatul habar n-are ce e un guvern, comentă el ironic.
– Noi nu folosim termenul. N-avem nevoie. Lucrurile pe care un xanadian nu le poate rezolva prin forțe proprii sînt puține, Bril. Aş vrea să-ți pot dovedi **cît** de puține. Dacă vei rămîne o vreme cu noi, îți voi arăta.
Surprinse privirea temătoare şi dezgustată pe care Bril o aruncă din nou bolovanului şi începu să rîdă cu poftă, privindu-l în ochi. Faptul că rîdea cu bunătate domoli pornirea inițială de indignare a lui Bril. Un început de îndoială se insinuă în mintea lui. „Nu cumva mă învîrte cum vrea el?" Dar înlătură curînd îndoiala. N-are vreme de îndoieli acum.
– E chiar aşa de urgentă misiunea dumitale, Bril? Nu poate să aştepte pînă cînd ne vei cunoaşte mai bine? Ți-am spus, noi nu avem un „guvern" centralizat. Ba chiar nici un fel de guvern, în înțelesul pe care-l dai termenului. Noi, senatorii, nu avem decît atribuții consultative. Să vorbeşti cu un senator înseamnă să vorbeşti cu toți şi asta o poți face acum, sau peste un an, oricînd vei dori. Acesta e adevărul. Poți să mă crezi pe cuvînt sau să petreci luni, ani chiar, verificînd ceea ce ți-am spus. Vei ajunge la aceeaşi concluzie.
– Ce garanție am că vei transmite mesajul meu fără să-l răstălmăceşti?, se arătă Bril reticent.
– Nu e vorba de „transmis". Auzim cu toții simultan.
– Un fel de radio?
Tan ezită o clipă, apoi încuviință:

TALENTELE XANADIENILOR

– Un fel de radio.
– N-am de gînd să învăț limba voastră, spuse Bril cu brutalitate. Nu pot trăi ca voi. Dacă acceptați aceste condiții, voi rămîne o vreme.
– Nu numai că acceptăm, dar chiar **insistăm** să rămîi!, zise Tan, îndreptîndu-se vioi spre nișă și scoțînd de acolo o foaie mare dintr-un material opac, de un alb strălucitor.
– Desenează. Cu degetul, îi arătă lui Bril.
– Să desenez? Ce să desenez?
– O locuință pentru tine. Un loc în care să mănînci, să dormi, și așa mai departe, cum îți place.
– Am nevoie de puține lucruri. Noi, cei de pe Kit Carson, nu sîntem pretențioși.
Ținînd degetul ca pe o armă, trase cîteva linii de încercare într-un colț, apoi schiță repede un paralelipiped (acceptabil).
– Luînd înălțimea mea ca unitate de măsură, aș vrea ca acesta să fie lung de o unitate și jumătate, înalt de o unitate și un sfert. Fante la nivelul ochilor, cîte una la fiecare capăt, cîte două pe fiecare perete lateral, toate cu plase împotriva insectelor...
– Pe aici nu sînt insecte supărătoare, îl informă Tanyne.
– ...protejate, totuși, cu plase cît mai rezistente. Aici, un cuier. Dincoace, un pat. Lungimea – o unitate și o optime. Lățimea – o treime de unitate. Să fie drept, tare, cu rulouri de o palmă în loc de perne. Spațiul de sub pat, amenajat ca o ladă, închis pe toate laturile. Să se poată încuia, cu o cheie sau cifru, pe care eu singur să le posed. Aici, o etajeră, lungă de o treime de unitate și lată de o pătrime, la o înălțime de jumătate de unitate de podea. Apoi... un lucru dintr-acelea, dacă e demn de încredere, adăugă el, stînjenit, indicînd „instalația sanitară" în formă de bolovan. Întreaga structură să fie separată, situată pe o înălțime, fără nimic împrejur. Vizibilitate în toate direcțiile. Solidă, pe cît posibil, cu o sursă de lumină pe care s-o pot stinge și o ușă pe care numai eu s-o pot descuia.
– Foarte bine, aprobă Tanyne cu blîndețe. Temperatura?
– Temperatura ambiantă.
– Altceva? Muzică? Tablouri? Avem niște sculpturi dinamice foarte frumoase...
Bril pufni disprețuitor, fără să catadicsească să răspundă altfel.
– Apă curentă, dacă se poate. Asta e o locuință, nu un cuib de plăceri.
– Sper să te simți confortabil în acest... în ea, îi ură Tan, cu o urmă imperceptibilă de ironie.
– E genul de locuință cu care sînt obișnuit, îi răspunse trufaș Bril.
– Atunci, vino.
– Poftim?!?
Uriașul ieși, făcîndu-i semn cu mîna să-l urmeze. Clipind în lumina trandafirie a amurgului, Bril distinse o mulțime de oameni, agitîndu-se ca niște furnici în mijlocul unei pajiști cu iarbă roșie, pe care o remarcase venind dinspre cascadă. Mulțimea oferea un spectacol feeric, hainele ușoare, viu colorate, strălucind și sclipind în mii de nuanțe. În mijlocul agitației trona un obiect în formă de sicriu.
Bril se frecă la ochi. Nu-i venea să creadă; și totuși, cînd se apropiară, trebui să admită, era structura pe care tocmai o desenase. Înaintă spre ea încet, neîncrezător. Uluit, privea năuc oamenii – mulți dintre ei nevîrstnici – care forfoteau pe lîngă mica structură paralelipipedică. Unii etanșau îmbinarea dintre acoperiș și pereți cu un dispozitiv zgomotos. Alții instalau plase în dreptul fantelor. O fetiță de cîția ani veni la el fără nici o frică și îi ceru, zîzîind în vechea limbă, să-și imprime mîna într-un material moale pe care-l adusese cu ea.
– Pentru încuietorile tale, îi explică Tanyne, urmărind cu o privire tandră copila care se grăbea să înmîneze materialul în care-și imprimase Bril mîna unui bărbat care o aștepta în pragul ușii.
Acesta intră și ei îl putură vedea îngenunchind lîngă pat. Un tînăr trecu pe lîngă ei, purtînd o bucată de material identică pereților și acoperișului, material tare, foarte rezistent, de culoare cafeniu-roșiatică și cu o textură aspră. Se apropiară de ușă tocmai cînd băiatul potrivea cu grijă bucata respectivă între pat și ușă. După ce o așeză la locul ei, tînărul o lovi ușor cu podul palmei și masa cerută de Bril era gata. Apăru și Nina, cu platoul ei de mîncare, pe care-l conduse pînă la noua masă unde-l depuse și, după ce-i făcu un semn amical cu mîna lui Bril, dispăru din nou.
– Vin și eu imediat, strigă în urma ei Tanyne, adăugînd și 3 silabe cîntate, ce semănau a dezmierdare. Apoi se întoarse zîmbitor către Bril.
– Ei, Bril, ce părere ai?
Tot ce reuși carsonianul să îngaime fu:
– Cine a dat ordinele?
– Tu le-ai dat.
Ce-ar mai fi putut Bril replica la asta? Vedea, prin ușa deschisă cum se risipea mulțimea de xanadieni, rîzînd și sporovăind în limba lor melodioasă. Un tînăr se aplecă și rupse cîteva flori pe care le oferi unei fete.
Dintr-un motiv obscur, scena îl indispuse pe Bril. Brusc, pentru a nu se lăsa copleșit de melancolie, își găsi o ocupație. Se apucă să ciocănească pereții, se uită prin fante, îl privi pe Tanyne, care se aplecase lîngă pat și încerca încuietoarea, încordîndu-și mușchii puternici. Părea să fie foarte rezistentă.
– Pune mîna aici, îl îndemnă xanadianul.
Bril își așeză mîna înmănușată în locul indicat. Instantaneu, panourile lăzii culisară. Lada avea lumină proprie. Putu să vadă culoarea cafenie a peretelui din fund și împletitura solidă de chingi care formau suportul patului. Cînd atinse din nou placa, ușile cufărului se închiseră, glisînd silențioase. Etanșarea era așa de perfectă încît cu greu puteai distinge unde se îmbinau.
– Ușa-i la fel de solidă, îl asigură Tanyne. Unicul care o poate deschide ești tu. Aici e apa. N-ai precizat unde să plasăm robinetul. Dacă te incomodează...
Bril își apropie mîna de robinet. Apa începu imediat să curgă într-o chiuvetă camuflată discret dedesubt.
– Nu, e bine. Oamenii tăi lucrează ca niște ade-

vărați specialiști.

– Asta și **sînt**, replică mîndru Tanyne.

– Înseamnă că au mai construit astfel de structuri?

– Niciodată.

Carsonianul îl scrută atent. Barbarul ăsta ingenios – trebuia s-o recunoască – își bătea oare joc de el? Nu, probabil era vorba iarăși de vreo confuzie semantică, termenul își va fi alterat înțelesul în toți acești ani de cînd strămoșii lor porniseră pe drumuri diferite. Încă o problemă neclară, de studiat mai tîrziu.

– Tanyne, ce populație are Xanadu?

– Districtul acesta are trei sute. Planeta, douăsprezece, aproape treisprezece mii.

– Noi sîntem un miliard și jumătate, îl informă, în treacăt, Bril. Și care-i cel mai mare oraș al vostru? continuă, el cu întrebările.

– „Oraș"?, murmură Tanyne, ca și cum ar fi trebuit să caute în memorie înțelesul cuvîntului. A, oraș! N-avem orașe. Există patruzeci și două de districte, unele mai mari, altele mai mici.

– Întreaga populație a planetei voastre ar încăpea într-o singură clădire a unui oraș de pe Kit Carson. De cîte generații zici că sînteți aici?

– Treizeci și două, treizeci și cinci, cam așa ceva.

– Noi ne-am stabilit pe Kit Carson acum aproape șase secole pămîntești. Se pare deci că aveți o cultură mai veche decît a noastră. Te-ar interesa cum de am realizat așa de mult, în atît de puțin timp, în comparație cu voi?

– Aș fi de-a dreptul fascinat, răspunse Tanyne, cu o scurtă sclipire ironică în ochi.

– De altfel, aveți cîteva mici meșteșuguri ingenioase și o capacitate de colaborare cu totul remarcabilă, zise Bril, gînditor, încercînd să mai îndulcească pilula. Ați putea face ceva formidabil pe planeta asta, dacă ați vrea și, bineînțeles, dacă v-ar îndruma cineva.

– Crezi că am putea, într-adevăr?

Tanyne părea foarte încîntat.

– Trebuie să reflectez, spuse posomorît Bril. Sînteți altfel decît am presupus eu. Poate că n-ar fi rău să rămîn ceva mai mult decît am plănuit. În vreme ce aș afla unele lucruri despre poporul tău, aș putea să te învăț cîte ceva despre al meu.

– Oh, aș fi bucuros, aș fi bucuros, zise Tanyne. Pînă una-alta, mai ai nevoie de ceva?

– De nimic. Poți să mă lași.

Tanyne răspunse în felul său bădărăniei arogante a lui Bril. Zîmbi sincer, salută cu mîna și plecă.

Carsonianul îl auzi strigîndu-și soția, cu vocea lui de bariton și ascultă răspunsul ei bucuros. Atinse dispozitivul de închidere a ușii, care culisă fără zgomot.

„CE M-O FI APUCAT SĂ MĂ LAUD ÎN FELUL ĂSTA?", se miră el. Adevărul era că xanadienii îl uluiau. Acesta ar putea fi un răspuns. Fiindcă, ce fel de oameni sînt ăștia, specialiști în lucruri pe care nu le-au mai făcut niciodată?

Își scoase mănușile, cizmele, uniforma grea, lucioasă și țeapănă. Un adevărat arsenal, totul legat prin cabluri – sursa de energie în cizme, computerul și tastele de control în pantaloni și centură, senzorii în tunică, proiectoarele și comanda cîmpurilor de protecție în mănuși. Atîrnă totul în cuier și puse în funcțiune cîmpul de alarmă. Asta însemna că nimic mai mare decît un soarece nu se

putea apropia nesemnalizat la mai puțin de 30 de metri. Și încă nu terminase cu precauțiile. Își programă computerul astfel încît să acopere structura cu un dom de radiații care să elimine orice rază spion sau arme radioactive.

În sfîrșit, putea să lucreze liniștit. Într-o jumătate de oră de muncă grea, reuși să găsească combinația de căldură și presiune în stare să distrugă materialul cafeniu-roșcat din care erau alcătuiți pereții structurii. Se lăsă consternat pe marginea patului. Ai fi putut construi nave cosmice cu un astfel de material!

Ce trebuia să creadă? Că ei aveau în stoc materiale exact de dimensiunile cerute de el? Sau că aveau instalații capabile să producă și să prelucreze astfel de elemente, și chiar multe altele? Bine, dar xanadienii nu aveau nici o uzină demnă de acest nume! Iar dacă aveau depozite, însemna că se aflau acolo unde roboții-spioni de proveniență carsoniană nu reușiseră să le detecteze, în zborurile lor orbitale în jurul planetei, din ultimii cincizeci de ani. Se lăsă pe spate, meditativ.

Manualul era limpede: ca să cucerești o planetă, localizezi în primul rînd guvernul central. Dacă e vorba de o societate totalitară, strict ierarhizată, cu atît mai bine. Vîrful ierarhiei e mai ușor de ucis sau de controlat. O dată ce ai realizat acest obiectiv, poți utiliza organizația în folosul tău. Dacă nu există nici un fel de organizare politică, îi recrutezi ca forță de muncă pe autohtoni, sau, mai simplu, îi extermini. Dacă există instalații industriale, le faci să funcționeze cu supraveghetorii tăi și, cînd ți-ai format propriile cadre, poți să-i lichidezi pe lucrătorii băștinași. Dacă au meșteșuguri interesante, le înveți sau îi ții sub control pe meseriași. Totul e scris în carte: instrucțiuni detaliate pentru orice situație posibilă. Pentru **aproape** orice situație posibilă. Fiindcă, ce te faci în cazul în care există o tehnologie avansată și nici o uzină? Cînd e realizată o unitate culturală pe scară planetară, aparent fără nici un fel de comunicații clasice? Ei bine, în cazul cînd roboții raportează așa ceva, trimiți un anchetator, care n-are altceva de făcut decît să lămurească toate misterele și să delimiteze ceea ce merită păstrat de ceea ce trebuie eliminat, atunci cînd va sosi forța expediționară.

Există întotdeauna o soluție, încercă să se convingă Bril, privind tavanul, cu mîinile sub cap. Subiect – una-planetă-normală-de-tip-terestru, bogată în resurse naturale, populată ici-colo de inocenți. Să extermini e ușor, poți s-o faci oricînd. Dar mai înainte trebuie să afli cum naiba comunică între ei, cooperează și devin specialiști în meșteșuguri pe care nu le-au mai practicat niciodată înainte. Sau cum reușesc să producă materiale superioare din mai nimic, într-o clipită.

O viziune îmbătătoare a planetei Kit Carson, înzestrată cu talentele acestor oameni, îl copleși dintr-o dată; un miliard și jumătate de specialiști

TALENTELE XANADIENILOR

universali, dotaţi cu o metodă de comunicare instantanee, nebănuită pînă acum, capabili să construiască oraşe, să se războiască, cu o abilitate fără margini, să înţeleagă şi să execute un ordin într-o fracţiune de secundă, aşa cum se întîmplase la construirea acestei mici locuinţe. Nu, oamenii aceştia nu trebuie exterminaţi, ci **folosiţi**. Kit Carson trebuia să le dibuiască şmecheriile. Dar dacă trucurile lor erau inerente planetei Xanadu şi de neaplicat pe Kit Carson? Ce era de făcut în cazul acesta?

Păi, xanadienii ar fi nişte instructori excelenţi. Instruieşti pe unul dintre ei şi i-ai instruit pe toţi. Răspîndiţi în oraşele de pe Kit Carson, în armată etc., fiecare xanadian supunîndu-se instantaneu, putînd fi antrenat simultan cu ceilalţi, ar putea preda unui grup de tineri selecţionaţi producţie, logistică, strategie, tactică. Bril întrevăzu toate astea într-o străfulgerare. Iar Xanadu ar putea rămîne neschimbată, cu excepţia acestui „export" de instructori. „VISE, ASTEA NU SÎNT ALTCEVA DECÎT VISE, se autocenzură el, sever. AŞTEAPTĂ PÎNĂ AFLI MAI MULTE. DE EXEMPLU, CUM FAC ELEMENTELE ACELEA DE CONSTRUCŢIE EXTRADURE ŞI TĂVI ANTIGRAVITAŢIONALE DE CEAI."

Gîndul la acestea îi aminti că e hămesit. Se apropie de platou. Mîncarea scotea aburi, apetisantă. Luă o îmbucătură, gustă. Apoi muşcă. Pe urmă începu să înfulece grăbit, ca un lup.

Şi Nina, oh, Nina asta...

Nu, nu-i putem extermina, gîndi el, îmblînzit de mîncare, nu atîta vreme cît rasa lor produce astfel de femei. Nu exista, pe tot Kit Carson, nici măcar o singură femeie în stare să gătească aşa de bine. Se întinse din nou pe patul tare şi visă, visă cu ochii deschişi, pînă cînd adormi.

Xanadienii erau deconcertant de sinceri cu el. Nu-i ascundeau nimic şi, aparent, nu se întrebau niciodată de ce voia să ştie cutare lucru. Pentru Bril era o experienţă inedită felul în care răspundeau xanadienii. Nu păreau să aibă acea mîndrie specială, acea atitudine deosebită („Nu-i grozav ce sînt în stare să fac?") a oricărui virtuos în olărit, prelucrarea metalelor, electronică etc. Ei îi dădeau informaţiile cerute, extrem de precis, impersonal, ca şi cum oricine ar fi putut să facă la fel. Şi, pe Xanadu, oricine putea, într-adevăr.

La început, carsonianului i se păruse că xanadienii trăiesc cu totul haotic. Oamenii aceştia fără griji, cu veşmintele lor indecente, veneau şi plecau, amestecînd joaca şi munca, hoinărind fără nici un scop aparent. Dar hoinăreala îi ducea într-o grădină de flori, exact acolo unde erau buruieni şi, în joacă, le smulgeau. Un grup de fete părea să joace cărţi, dar o făceau chiar acolo unde, un moment mai tîrziu, va fi nevoie de ele pentru a alege nişte seminţe. Tanyne încercă să-i explice:

– Să presupunem că avem nevoie de ceva, să zicem... da, stronţiu. Nevoia în sine creează un fel de vacuum... Oamenii care n-au nimic deosebit de făcut în acel moment percep această lipsă, acest vacuum. Se gîndesc la stronţiu. Îl adună.

– Bine, dar n-am văzut nici o mină, zise contrariat Bril. Şi, pe urmă, transportul? Dacă e nevoie de stronţiu aici şi minele sînt într-un alt district?

– Aşa ceva nu se întîmplă. Unde există zăcăminte nu e penurie, nu? Iar unde nu sînt mine, găsim alte modalităţi, fie folosim un înlocuitor, fie producem lucrul de care aveam nevoie pe alte căi.

– Transmutaţie?

– Nu, prea mare bătaia de cap. Cultivăm un fel de scoici de apă dulce care au cochilia din carbonat de stronţiu, în loc de carbonat de calciu. Cînd avem nevoie, copiii le adună.

Îi urmări confecţionîndu-şi veşmintele, într-un loc curios, combinaţie de şopron, pivniţă şi vîlcea. În apropiere se afla un bazin în care tinerii înotau şi o mică plajă unde se prăjeau la soare. Între două scăldături, lucrau în locul acela umbrit, pe lîngă un mare recipient în care clocoteau, spumegînd, chimicale. Atunci cînd lichidul căpăta o culoare verde strălucitoare, pe fundul recipientului se lăsa un precipitat negru care era scos, întins pe nişte panouri, apoi răsturnat în forme şi presat. Cum funcţionau presele – aceste pleoape ale formelor – limba veche nu-i spune, dar, în patru-cinci secunde, precipitatul se transforma în acele pietre negre folosite la cingători, gata modelate şi lustruite. Pe spate aveau gravată, de data asta în vechea limbă, o formulă chimică.

– Una din puţinele noastre superstiţii, îi explicase Tan. Pietrele centurilor trebuie să-şi aibă gravată formula. Ar putea fi produse chiar şi de o chimie rudimentară. Dorinţa noastră ar fi să le vedem multiplicate în tot Universul. Ele sînt ceea ce noi sîntem, spuse el, ca şi cînd ar fi pronunţat cuvintele unui ritual. Poartă o centură, Bril. Vei deveni atunci unul de-al nostru.

Pufnind dispreţuitor, carsonianul se apropie să privească doi copii care făceau o centură, pentru a-şi ascunde încurcătura. Lucrau îndemînatici, cu plăcere. Cu aceeaşi plăcere cu care, Bril o ştia, ar împleti ghirlande de flori. Cînd o centură era gata, copilul o atingea de cingătoarea sa, producînd o scurtă străfulgerare scînteietoare, ca un curcubeu. Apoi, înconjurată acum de o aură ceţoasă de lumină, centura era aruncată într-un coş de nuiele. Probabil că singura ocazie în care Bril nu se putuse stăpîni să nu-şi exteriorizeze uimirea, de cînd era pe Xanadu, a fost momentul în care asistase pentru prima oară la „îmbrăcarea" unui xanadian. Un tînăr tocmai ieşise, cu apa şiroind pe el, din bazin. Îşi luase centura de pe mal şi şi-o prinsese în jurul şoldurilor. Imediat, substanţa şi culoarea irupseseră în sus şi în jos, alcătuind un înveliş pîlpîitor, cu nuanţe nestatornice, un veşmînt strălucitor şi fluid.

– Vezi, e viu, îi spusese Tanyne, sau, mai exact, precizase el, nu e mort. Materialul din care e făcut nu e întru totul material. (Îi demonstrase acest lucru pe loc, străpungînd cu degetele propriul său veşmînt. De îndată ce-şi retrăsese degetele, ruptura provocată dispăruse, ca şi cum n-ar fi fost.) Iartă-mi acest calambur în vechea limbă. Termenul cel mai apropiat ca să definim acest veşmînt al nostru ar fi „**a u r ă**". În felul lui, trăieşte. Îşi păstrează proprietăţile timp de... oh,

un an sau mai mult. Atunci îl cufunzi într-o baie de acid lactic şi asta îl reîmprospătează pentru încă un an. O singură centură poate reactiva un milion, sau, poate, un miliard de cingători. Cîte lemne poate arde un foc?

– Bine, dar ce rost are să porţi aşa ceva?

Tanyne rîsese.

– Din modestie. Rîsese din nou. Un învăţat de-al nostru, specializat în istoria străveche, mi-a citat odată o vorbă a unuia Rudofki, în legătură cu asta: „Modestia nu e o virtute la fel de simplă ca cinstea." Purtăm lucrurile astea fiindcă sînt călduroase cînd avem nevoie de căldură şi răcoroase cînd avem nevoie de răcoare, redevenise Tan serios. Apoi, fiindcă ascund tot ce e necesar să fie ascuns în aspectul exterior al unui om.

– Mie nu mi se pare tocmai o întruchipare a modestiei, îşi spusese Bril părerea, sever.

– Exprimă umilinţa în măsura în care sîntem mai atrăgători cu ele decît fără. Ce altă dovadă publică de umulinţă ar mai putea pretinde cineva?

Politicos ca de obicei, Bril îi întorsese spatele, lui şi discuţiei. În primul rînd, nu reuşea să înţeleagă toate cuvintele şi, mai ales, felul de a fi al lui Tanyne. Iar genul acesta de discuţii îl lăsau năuc sau iritat. Sau şi una şi alta.

Află şi cum erau produse elementele de construcţie extradure. De un copac atîrna un recipient cu robinet, destul de încăpător, plin cu un lichid lăptos (alcătuit, aflase el, din secreţia unor viespi, dizolvată într-un acid nucleic sintetizat de o buruiană autohtonă, acid care reprezenta cea mai mare parte a amestecului). Sub recipient – o placă netedă de metal şi un cofraj reglabil, aranjat în forma şi dimensiunea dorită. Robinetul era deschis, lichidul umplea forma şi doi copii treceau cu un rulou pe deasupra. Luciul alb-sticlos al lichidului devenea brun-deschis, dovadă că fluidul se solidificase. Panoul era gata. Tanyne se strădui să-i explice lui Bril cum funcţiona cilindrul de netezire, dar insuficienţa vechii limbi, adăugată ignoranţei tehnice a lui Bril, făceau explicaţia de neînţeles. Trebui să se lase păgubaş, deşi ruloul era la fel de simplu în practică şi de complex în teorie ca şi un tranzistor. La fel păţise şi în privinţa proprietăţilor „selective" ale „instalaţiei sanitare" sub formă de bolovan, la fel în privinţa „tăvilor antigravitaţionale"...

Pe măsură ce zilele treceau, simţea că se depărtează tot mai mult de posibilitatea descoperirii **naturii profunde,** a esenţei talentelor xanadienilor. Visul lui – ideea ciudată că ceea ce putea face unul puteau face toţi – i se părea tot mai mult o utopie, o imposibilitate şi era gata să-l renege. Tanyne încerca să-i explice, se străduia să răspundă întrebărilor carsonianului cît putea mai bine.

Şi totuşi, cum să-şi renege visul cînd oamenii aceştia hoinari, indolenţi şi bine dispuşi puteau să preia munca oricui, în orice stadiu s-ar fi aflat şi s-o ducă la bun sfîrşit?

De exemplu, se putea întîmpla ca vreunul dintre ei să ia un flaut şi să emită cîteva note. Îndată apăreau alţii, unii cu instrumente, alţii fără, şi, curînd, li s-ar adăuga mereu alţi instrumentişti, pînă ar ajunge cincizeci-şaizeci. Muzica s-ar învîrteji ca o patimă sau ca o furtună, sau ar fi blîndă ca împăcarea de după dragoste sau dinainte de somn, cînd visezi cu ochii deschişi. Cînd cineva ostenea, un spectator ieşea din rînd şi-i prelua instrumentul, cîntînd apoi împreună cu ceilalţi, pur şi armonios. Şi – Tan stătea chezaş că e aşa – omul acela nu mai cîntase niciodată împreună cu ceilalţi; ba chiar nu mai cîntase niciodată la acel instrument. Explicaţiile lui Tanyne sfîrşeau întotdeauna prin a ajunge, pînă la urmă, la **sentiment** .

– E un **sentiment** pe care-l percepi. Vioara, de exemplu, ştiu cum arată, dar n-am avut încă niciuna în mînă. Privesc pe cineva cîntînd şi înţeleg cum se formează sunetele. Apoi iau o vioară şi fac la fel. Şi în vreme ce mă concentrez să produc nota, şi nota următoare, înţeleg nu numai cum ar trebui să sune, dar mai ales cum trebuie s-o **s i m t** – cu degetele, cu braţul încordat, cu obrazul şi clavicula. Din toate aceste senzaţii se alcătuieşte s e n t i m e n t u l care-ţi arată cum trebuie să produci o astfel de muzică. Desigur, admise Tan, există limite, şi unii s-ar putea s-o facă mai bine decît alţii. Mîinile unui copil s-ar putea să nu poată cuprinde destul de bine un instrument şi el va trebui să sară o octavă sau să omită vreo notă. Dar **sentimentul** există, dacă ne concentrăm într-un anumit fel. Lucrurile se petrec identic cu tot ce facem, concluzionă el. Dacă am nevoie de ceva în casă, un dispozitiv, o maşină etc. Nu voi folosi fierul cînd arama e mai potrivită. N-aş avea sentimentul că e în regulă. Atunci cînd mă gîndesc la dispozitiv – la părţile lui componente, la îmbinarea lor, la ce îl voi utiliza şi din ce material l-aş putea face – nu există decît **o singură alegere** care mi se pare – pe care **o simt** – adecvată.

– Din cauza asta nu aveţi comerţ!, pricepu Bril. Fiecare district caută să se descurce autonom, găsindu-şi materiile prime în apropiere sau înlocuindu-le fără să le mai comande în alte părţi. Cu toate astea, spui că sînteţi standardizaţi. Aveţi, în orice caz, dispozitive şi maşini asemănătoare, cam acelaşi mod de a face lucrurile.

– Da, cam aşa, consimţi Tanyne. Avem tot ce ne dorim şi facem totul singuri.

●

De obicei, Bril îşi petrecea serile în casa lui Tanyne, ascultînd rumoarea conversaţiilor sau învolburarea muzicii şi minunîndu-se. Apoi îşi conducea platoul cu mîncare pînă la cubiculul său, zăvora uşa, mînca, după care îşi făcea siesta, meditînd. Uneori avea impresia că este atacat cu nişte arme pe care nu le poate înţelege, pe un teren care-i era cu totul străin. Îşi amintea ceea ce-i spusese odată Tanyne despre oameni şi maşinăriile lor: „De cînd există fiinţe omeneşti, demne de acest nume, există un conflict între **om** şi maşinile lui. Ori îl subjugă ele pe el, ori el pe ele. Greu de spus care este alternativa cea mai dezastruoasă. O civilizaţie umanistă e nevoită să distrugă una maşinistă sau să fie ea însăşi distrusă. Noi am pierdut în felul acesta o civilizaţie, aici, pe Xanadu.

TALENTELE XANADIENILOR

Nu te-ai întrebat niciodată de ce sîntem aşa de puţini, Bril? Sau de ce avem aproape toţi părul roşu? (Carsonianul se întrebase, desigur, dar dăduse vina pe lipsa de intimitate şi pudoare fără de care se pare că nici o rasă umană nu poate să păstreze destul interes pentru sine, astfel încît să prolifereze cu uşurinţă.) Odată, eram miliarde, continuase Tan, lăsîndu-l siderat, am fost spulberaţi. Ştii cîţi am rămas? **Trei!**"

●

A fost o noapte grea pentru Bril aceea în care şi-a dat seama cît de jalnice erau eforturile lui de a le surprinde secretul. Atunci cînd o rasă a fost redusă la cîţiva indivizi, o mutaţie este foarte probabilă. Iar dacă rasa proliferează din nou, mutaţia respectivă s-ar putea găsi la toţi indivizii noilor generaţii. În acest caz, gîndi el cu amărăciune, ar putea la fel de bine să încerce să descopere secretul părului roşu!

În noaptea aceea a hotărît el că aceşti oameni trebuie să piară. Îl durea acest gînd şi era, totodată, furios pe sine pentru această slăbiciune.

Aceea a fost şi noaptea ridicolului dezastru.

Zăcea în pat, cu pumnii strînşi, scrîşnind din dinţi de furie neputincioasă. Iată, era trecut de amiază şi el lîncezea acolo de cînd se trezise, victimă a propriei sale stupidităţi şi ridicol, ridicol... Pierduse unicul lucru important pe care-l poseda – demnitatea – din cauza unui afurisit de gadget diabolic... şi vinovată era doar propria sa neglijenţă.

Ţiuind, alarma îi dădu de ştire că cineva se apropie. Sări în picioare, gol ca un vierme, oripilat de jenă, în ciuda pereţilor opaci şi rezistenţi şi a uşii pe care doar el putea s-o deschidă. Era Tanyne. Salutul lui prietenos trezi ecouri în camera goală, amestecîndu-se cu zvonul vîntului şi ciripitul păsărilor.

– Ei, Bril? Eşti înăuntru?

Bril îl mai lăsă să se apropie cîţiva paşi, apoi răcni prin ambrazură:

– Nu ies nicăieri!

Tanyne înlemni, uluit, şi carsonianul însuşi rămase surprins de stridenţa vocii sale.

– Bine, dar... Nina te roagă să vii. Astăzi ţese şi s-a gîndit că ţi-ar place...

– NU!!, izbucni Bril. Astăzi plec. Mai precis, deseară. Am chemat modulul. În două ore va fi aici şi, cum se va întuneca, voi pleca.

– Bril, doar n-o să ne faci una ca asta! Mîine am organizat special pentru tine o demonstraţie practică de placare...

– Nu!!!

– Te-a jignit cineva, Bril? Poate eu?

– Nu. (Vocea carsonianului era ursuză, dar măcar nu mai ţipa.)

– Ce s-a întîmplat, atunci?

Bril nu răspunse. Tanyne se apropie. Ochii carsonianului dispărură de la ambrazură. Se lipise de perete, cu transpiraţia irupîndu-i prin toţii porii. Tanyne spunea, afară:

– S-a întîmplat ceva, o simt... ceva nu e în regulă. Bril, prietene, bunul meu prieten, tu ştii cum intuiesc eu lucrurile...

Numai gîndul şi îl făcu pe Bril să înţepenească de groază. Tanyne ştia? Era posibil? La urma urmei, n-ar fi fost deloc exclus. Bril îi blestemă – pe oamenii aceştia şi trucurile lor, planeta cu soarele ei roşu, soarta care-l adusese aici.

– Nu există nici un lucru pe care să nu mi-l poţi spune. Ştii doar că voi înţelege, încerca să-l convingă Tanyne, apropiindu-se. Eşti cumva bolnav? Posed toată priceperea doctorilor care au trăit pe Xanadu începînd cu cei Trei. Dă-mi voie să intru...

– NU!!! (Fusese nu un cuvînt, ci o explozie.)

Tanyne se retrase cu un pas, scuzîndu-se.

– Iartă-mă, Bril. Nu-ţi voi mai cere acest lucru. Dar, te rog, spune-mi... spune-mi. Nu se poate să nu te pot ajuta în vreun fel!

„BINE, gîndi, aproape isteric, Bril, ÎŢI VOI SPUNE ŞI POŢI SĂ RÎZI PÎNĂ O SĂ RĂGUŞEŞTI. TOT NU MAI CONTEAZĂ, DIN MOMENT CE O SĂ VĂ INFESTĂM PLANETA CU MAREA PLAGĂ."

– Nu pot să ies afară, zise el, cu voce tare. Mi-am stricat îmbrăcămintea.

– Bril! Ce importanţă are asta? Haide, arunc-o! Ştii doar că ţi-o putem repara, indiferent despre ce o vorba.

– NU! (Parcă vedea cum şi-ar folosi xanadienii talentele lor universale, dacă ar intra în posesia celui mai compact şi mai ucigător arsenal individual din această parte a Sistemului Solar!)

– Atunci ia veşmîntul meu! (Tan îşi duse mîinile la centura de pietre negre.)

– Nici mort n-o să mă vadă cineva îmbrăcat într-una din chestiile alea transparente. Ce-ţi închipui, că sînt vreun exhibiţionist?!

Tanyne îi răspunse (punînd mult mai multă patimă ca de obicei):

– Ai fost mult mai indecent cu linţoliul ăla mulat pe corp decît ai putea fi vreodată cu asta. (Gîndul ăsta nu-i trecuse niciodată prin cap lui Bril.)

Privi pofticios la nimicul acela strălucitor al lui Tan, apoi se uită la costumul lui negru, atîrnînd cocoşat în cuier. După accident, nu reuşise să suporte nici măcar gîndul de a-l îmbrăca din nou. Din copilărie, de pe vremea cînd încă nu ştia să meargă, nu mai fusese gol atîta vreme.

– În definitiv, ce-au păţit hainele tale?, îl întrebă, simpatic, Tanyne. „RÎDE NUMAI, RÎDE, gîndi Bril cu ciudă, ŞI TE OMOR PE LOC ŞI N-O SĂ MAI AI OCAZIA SĂ-ŢI VEZI SEMENII PIERIND!"

– Am şezut pe... l-am folosit ca scaun. Aici nu e loc decît pentru un singur scaun. Probabil am atins din greşeală comutatorul. Nici măcar n-am simţit nimic, pînă nu m-am ridicat. Toată partea din spate a costumului e..., lăsă să-i scape, mînios, carsonianul. Vouă de ce nu vi se întîmplă niciodată aşa ceva?!

– Cum? Nu ţi-am spus?, se miră Tan, fără să acorde prea mare importanţă mărturisirii lui Bril. (Sigur, lui ce-i pasă!") „Bolovanul" nostru nu acceptă decît materie nevie. Iar veşmintele noastre sînt „vii".

După o tăcere încordată, carsonianul mîrîi:

– Lasă lucrul căruia îi zici veşmînt în faţa uşii. **Poate** o să-l încerc.

Tanyne își scoase cingătoarea și o azvîrli lîngă ușă. Apoi se îndepărtă cu pași mari, fredonînd încet. Vocea îi era însă așa de puternică încît pînă și fredonatul lui încetișor trezea ecouri în camera goală a lui Bril. Cel puțin, așa i se părea. În sfîrșit, carsonianul rămase singur, doar el, cîmpia, vîntul și cîntecul păsărilor. Și „veșmîntul".

Se plimbă nervos, o vreme, pînă la ușă și înapoi. Ridică de jos pantalonii inutilizabili și îi vîrî printre lucrurile ce atîrnau în cuier, să nu-i mai vadă. Privi din nou ușa, disperat, ba chiar scînci o dată, încetișor. În sfîrșit, își luă inima în dinți și atinse dispozitivul de deschidere a ușii. Aceasta, nefiind programată să se întredeschidă, se căscă largă, ascultătoare. Chițăind strident, Bril năvăli afară, înșfăcă cingătoarea, sări cît putu de repede înapoi și trînti ușa, blocînd-o.

„Nu m-a văzut nimeni", se autosugestionă el, cu încăpățînare. Își încinse centura. Cele două elemente ale cataramei se potriveau perfect, ca o pereche de mîini. Primul lucru de care deveni conștient fu căldura. Îl învăluia, ocrotitoare, o căldură blîndă, ca aceea dintr-un cuib. O fracțiune de secundă mai tîrziu suspină ușurat. Cum era posibil ca o minte omenească să se încarce în felul acesta cu date, fără să explodeze? Cum putea năvăli atîta înțelepciune într-un creier, fără să-l distrugă? Înțelese cum netezea ruloul panoul cel dur. De ce așa și nu altfel? Înțelese cum modelau ionii presei centurile și ce era lucrul quasi-viu pe care-l purta ca veșmînt. Pricepu cum putea desena degetul său pe acel material alb strălucitor și mat și cum nevoia sa de a avea această locuință crease acel vacuum, iar casa să fi fost construită așa și nu altfel, și cum au îndeplinit xanadienii această sarcină.

Își aminti fără efort descrierea pe care o făcuse Tanyne s e n t i m e n t u l u i de a cînta la un instrument, de a munci construind, turnînd, conversînd. Și ce însemna să împărtășești toate senzațiile unei mulțimi care să joace, din pură plăcere, vălurind în toate părțile, sau cum puteai să iei imediat locul altuia la făcutul panourilor extradure, la masa judecătorului, la plug sau la plasa de pescuit, exact în momentul cînd cineva simțea nevoia să fie înlocuit.

Rămase nemișcat, învăluit în flacăra lui blîndă, în micul său sicriu cubic, privindu-și mîinile și știind fără nici o umbră de îndoială că ar fi putut construi cu ele, dacă ar fi vrut, un oraș-model pe Kit Carson sau statuia încarnînd spiritul Autorității Unice. Știu, fără dubiu, că avea acum talentele acestui popor și că le putea actualiza, concentrîndu-se pur și simplu asupra unei sarcini, pînă cînd **va simți** cum era mai bine s-o ducă la îndeplinire. Fără să se mire, știu că aceste talente învingeau chiar și moartea, fiindcă, atunci cînd un om ajungea să posede o abilitate, un meșteșug, un talent, acesta devenea al tuturor, iar dacă omul murea, talentul lui trăia mai departe, în fiecare dintre semenii săi. **Concentrarea** – aceasta era esența, piatra filozofală, modalitatea-cheie, care dezvăluia natura acestui dispozitiv. Pentru că această centură era un dispozitiv, nimic altceva decît un dispozitiv, nu „mutații", nimic „extra-senzorial" (indiferent ce însemna asta). O mașinărie ca toate mașinăriile.

Tu ai un talent și **simți** cum ar trebui folosit. Eu am o sarcină. Concentrarea mea asupra ei determină o cerere pentru talentul tău. Prin propriul

meu talent, îl recepționez pe al tău (și aici intervenea cingătoarea). Apoi îmi îndeplinesc sarcina. Cît investesc în acest act depinde de înzestrarea mea. Dacă adaug ceva acelui meșteșug sau talent, dacă-l perfecționez, atunci talentul/ meșteșugul meu este cel mai complet. **Sentimentul** meu în privința lui este superior și eu voi fi cel care-l voi transmite data viitoare, cînd va mai exista o cerere.

Bril înțelese puterea care izvora din noua sa aură. Avu revelația unității fără pereche în univers la care putea ajunge planeta sa natală datorită ei. Xanadu nu ajunsese la această unitate pentru că... ei, bine, Xanadu își dezvoltase talentele la întîmplare, anarhic, fără constrîngerea autorității și a disciplinei, cu efectul lor formativ. Pe cînd Kit Carson!... Carson, cu meșteșugurile și talentele împărtășite simultan de toți locuitorii săi! Și, pretutindeni, creînd acel vacuum al nevoii și acea îndeplinire instantanee, **Autoritatea Unică și Statul!** Așa va fi, își zise – deși undeva, în cutele ascunse ale minții, se întreba de ce Statul ascunsese atîta înțelepciune oamenilor – simțind că această nouă înțelegere a rosturilor lumii îi împrospătase atașamentul solemn pentru locurile sale natale, cu tot ce reprezentau ele.

Desfăcu, tremurînd de emoție, centura, astfel încît s-o poată privi în interior. Da, formula precipitatului era acolo. Înțelese acum, pe loc, procedeul de presare și știu că are puterea să producă și să activeze, să facă să „trăiască" milioane de noi centuri prin simplă atingere. Tanyne vorbise chiar de miliarde.

Tanyne vorbise... De ce nu-i pomenise niciodată că „veșmintele", centurile xanadiene erau izvorul tuturor minunilor și minunățiilor lor? Dar Bril întrebase vreodată? Nu-l rugase Tanyne stăruitor să poarte una din cingătorile lor și să devină astfel xanadian? Sărman idiot prea cinstit! Să-și închipuie că în felul acesta l-ar putea înstrăina de Carson! Totuși, Tanyne și poporul lui aveau acum ceva de oferit și asta îi făcea egali cu cei de pe Carson. Sau i-ar putea face, în curînd, dacă se vor alătura armatelor strălucitoare ale planetei înnoite Kit Carson.

Dinspre costumul său negru, atîrnat în cuier, îi parveni semnalul. Bril rîse triumfător și începu să-și adune vechiul echipament, cu toată violența, focul și puterea paralizatoare adormite în el. Deschise brusc ușa, alergă spre modulul care-l aștepta afară și zvîrli înăuntrul lui bătrîna sa uniformă, lăsînd-o să zacă mototolită pe podea, ca un cocon părăsit de fluture. Emanînd înflăcărare prin toți porii, radios, sări înăuntru și modulul se înălță spre cer.

O săptămînă după întoarcerea lui Bril pe planeta Kit Carson din sistemul solar, cingătoarea fusese multiplicată în cîteva sute de exemplare și su-

TALENTELE XANADIENILOR

pusă la probe.

După o lună, aproape două sute de mii de exemplare fuseseră distribuite. Optzeci de fabrici le produceau în flux continuu.

După aproape un an, întreaga planetă, cu miliardele sale de locuitori, poseda cingătoarea, iar Kit Carson strălucea, mai unită decît niciodată, reacționînd simultan la voința Conducătorului, ca degetele unei mîini.

Și apoi, într-un șocant unison, veșmintele pîlpîiră și se întunecaseră, fără excepție, asta însemnînd că venise vremea băii de acid lactic, despre care învățase Bril. Această baie fu făcută în panică, fără ezitare și fără nici un test preliminar; un mic aconto din această luminoasă dependență crease un mare apetit... Vreme de o săptămînă, totul fu în regulă...

Apoi, așa cum le programaseră inventatorii xanadieni, toate pietrele care alcătuiau cingătorile se „însuflețiră", alăturîndu-se primelor două, singurele activate pînă atunci.

Un miliard și jumătate de ființe omenești, care fuseseră dăruite cu talentul artistic și cu cel tehnologic, se treziră acum că aveau toate talentele din lume – și filozofia, și logica, și dragostea, empatia și toleranța față de alții. Apoi, solidaritatea, datorată acum mai curînd conștiinței unității ca specie decît obedienței. Și nu mai puțin importantă, comuniunea armonioasă cu viața de pretutindeni. Un popor cu astfel de talente și cu sentimentele derivate din ele **nu poate** fi un popor de sclavi. Pe măsură ce înțelegerea îi pătrundea ca o lumină, nu mai era posibilă decît concentrarea asupra unei singure necesități – să fie liberi, să realizeze **sentimentul** libertății. Și, așa cum aflară curînd, fiecare dintre ei era un expert în libertate. Apoi, un expert îl depăși pe altul, pînă cînd, într-o clipă, un miliard și jumătate de suflete își dădură seama că nu au nici un talent mai important decît acela de **a fi liberi.**

Astfel încît civilizația de pe Kit Carson, cum fusese ea, încetă să mai existe și un lucru nou începu și apoi se răspîndi pe stelele apropiate. Iar Bril, fiindcă știa ce este un senator și nu i-ar fi displăcut să fie, deveni senator.

●

Tanyne și Nina cîntau încetișor, îmbrățișați, cînd pocalul din nișă scoase un sunet armonios.

– Încă unul, comentă leneș Wonyne, care era tolănit la picioarele părinților săi. Tare-s curios ce o să-l determine pe acesta să cerșească, să împrumute sau să fure o cingătoare de-a noastră?

– Ce importanță are, cîtă vreme o capătă?, îi răspunse Tanyne întinzîndu-se cu voluptate. Care e ăsta, Wo, tipul cu mașinăria zgomotoasă, din spatele lunii mici?

– Nu, nu, acela încă se mai vîntură pe acolo, închipuindu-și că noi habar n-avem de el. Nu, ăsta trebuie să fie cel cu cîmpul de forță, care de doi ani încoace tot planează deasupra districtului Fleetwing.

– Dacă-l socotim și pe ăsta, rîse Tanyne, am avea optsprezece „cuceriri" la activ.

– Nouăsprezece, îl corectă Nina, visătoare. Al optsprezecelea a fost cel care tocmai a șters-o. Și țin minte că al șaptesprezecilea a fost tipul acela nostim, Bril, din sistemul solar. Știi, Tan, omulețul acela a fost o vreme îndrăgostit de mine.

Dar acesta era un lucru neînsemnat.

Traducere și adaptare: DAN IORDACHE

Desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

VOICU BUGARIU

Judecînd după vechimea „statelor de serviciu", Voicu Bugariu, născut în anul 1939, în comuna Vîlcele, județul Covasna, este un scriitor din generația de mijloc, suficient de experimentat și de activ pentru a fi considerat de critică și de colegii săi de **science fiction** cu toată atenția. Ca autor de literatură S.F. el a publicat cîteva schițe în **Colecția „Povestiri științifico-fantastice"**, **Recital de balet vechi** (1966), **Cercul iubirii** (1967), **Reintoarcerea** (1968), **Scrisoare** (1969), după care au urmat două volume de schițe și de povestiri, **Vocile Vikingilor** (1970) și **Lumea lui Als Ob** (1981) și un mic roman, **Sfera** (1973). Primul volum i-a adus chiar un premiu de literatură al C.C. al U.T.C., alte premii au fost obținute în străinătate, la Convențiile de specialitate ale autorilor de literatură S.F. Ca teoretician și critic, Voicu Bugariu este autorul mai multor articole despre **science fiction** și, în ultimul timp, al unei rubrici speciale din revista **Luceafărul (Probabil/Posibil)**, cu puncte de vedere foarte severe cînd este vorba de scriitorii mai tineri sau de începători. Poate că severitatea aceasta, combinată cu un soi de răceală „ardelenească", l-a privat pe Voicu Bugariu de firescul **feedback** critic, la care ar fi avut dreptul și care îi însoțește în schimb pe autorii simpatici și infipți. În realitate, Voicu Bugariu face o figură deosebită în cadrul genului pe care îl practică și reprezintă, mai ales după apariția volumului din 1981, o cale foarte promițătoare pentru literatura noastră S.F. Tenace, semănînd oarecum cu personajele sale, care au, încăpățînarea unor obositoare exerciții fizice, în vederea obținerii unui anumit rezultat, Voicu Bugariu a evoluat încet, dar continuu, de la proza subiectivă și cam lirică a începuturilor (în care „vina" principală era aceea a „sincerității", cum o numește chiar el), la o proză obiectivă, cu acțiunea controlată de un anumit narator și cu personaje individualizate de obicei printr-un număr de obsesii plauzibile, pentru că aparțin unor oameni adevărați. La un examen sumar, Voicu Bugariu are toate „ticurile" prozatorului care își propune să scrie din ce în ce mai bine, revenind de mai multe ori la același text, schimbîndu-i titlul, o parte din cuvinte sau rescriindu-l în întregime. A existat, cel puțin în faza primului volum, chiar și un program explicit, care urmărea să dea expresie unor preferințe foarte personale: intenția de a face din S.F. o literatură a sufletului, bazată pe sugestie, nu pe explicație și pe un examen al „mecanismelor" psihologice nu al celor inginerești.

După cum se vede, cele mai importante elemente ale repertoriului literar cu care lucrează Voicu Bugariu sînt specifice prozei „obișnuite", și curiozitatea cititorului este aproape întotdeauna aceea de a vedea cum se vor transforma ele în S.F. Dacă lăsăm la o parte experiențele mai livrești din volumul **Lumea lui Als Ob**, foarte reușite de altfel (**O excursie**, în care este „rescris" un text mai vechi al lui E.A. Poe sau **Lumea lui Als Ob**, o nuvelă S.F. care reutilizează o parte a scenariului din **Odiseea**), aceasta este în fond problema centrală a prozelor lui Voicu Bugariu, asemănătoare cu problema textelor fantastice, care demarează și ele, de cele mai multe ori, din realitatea imediată, din cotidian și din banal. În general, soluțiile la care recurge prozatorul, pentru a transforma o povestire „realistă" într-una S.F. sînt două: introducerea unei sumare **mărci S.F.**, la începutul textului (blocurile imense din **Pasiune dispărînd**, anul plasat „nu prea departe" de sfîrșitul secolului nostru, din **Fulgerul mental**) și „virajul ontic" din ultima parte, cînd statutul de gen al întregului pare să se schimbe într-un mod neașteptat. Primul procedeu reușește perfect, distribuția elementelor S.F. (inclusiv a numelor proprii) este deosebit de atentă, așa încît, între autorii noștri de **science fiction**, Voicu Bugariu este, din acest punct de vedere, poate cel mai discret. Cel de al doilea procedeu reprezintă însă, de foarte multe ori, o „exagerare" tezistă, o răsucire nenaturală a realismului spre S.F., atunci cînd provoacă un contrast prea puternic între convenționalitatea stereotipului științifico-fantastic și caracterul foarte nuanțat al „secvenței" realiste. Excepția o reprezintă situațiile în care „virajul S.F." poate fi interpretat ca metaforă, iar întregul poate fi citit în registru dublu, ca proză S.F. sau ca proză realistă, cu o rezolvare parabolică a „conflictului". În schița **O amintire**, un bărbat se îndrăgostește de o femeie căsătorită, care la prima vedere este de o eleganță (sufletească și vestimentară) fără cusur. Cunoscută însă mai îndeaproape, femeia se dovedește a fi egoistă, vulgară, rea. Mîngîiată într-un moment de scurtă intimitate, ea îi dă povestitorului senzația că a descoperit undeva sub ceafă, un fel de legături ciudate, asemănătoare cablurilor electrice ale unui automat. Este femeia aceasta un **robot** autentic, aidoma celor din literatura S.F. sau este vorba de o metaforă a omului care ne dezamăgește prin răceală și, la limită, prin lipsa sa de umanitate?

Textul cel mai spectaculos din acest punct de vedere este **Noapte bună, Sophie**, cu avantajul de a fi reușit o foarte suptilă cuplare a secvenței realiste cu cea S.F. O femeie neobișnuită prin tot ce face, cu o biografie de **star**, asemănătoare cu aceea a unei Marilyn Monroe, începe să se simtă depășită de viață și are ideea neașteptată a reîntoarcerii în memorie și în tinerețe, prin racordarea la un aparat care s-o proiecteze într-o lume a imaginației, în timp ce corpul să fie conservat în stare de „animație suspendată", pentru a nu mai îmbătrîni. Încetineala cu care ni se transmit informațiile legate de acest deznodămînt S.F. permite o lectură „dublă" a textului, căci „animația suspendată" poate fi o soluție „inginerească", dar și o metaforă a morții cu care se încheie de obicei foarte brusc biografiile oamenilor de acest fel.

Mai puțin productiv decît colegii săi de generație, mai „gazetar" și poate de aceea mai legat de realitate, dar și mai puțin speculativ, Voicu Bugariu reprezintă în cadrul S.F.-ului românesc o soluție foarte ingenioasă și, ceea ce este mai important, o experiență care poate fi continuată cu succes, pentru că a început să dea rezultate.

FLORIN MANOLESCU

VOICU BUGARIU

FULGERUL MENTAL

Într-o dimineaţă de aprilie, într-un an situat nu prea departe de sfîrşitul secolului, Ioan Forsea, de profesie ziarist, a cărui vîrstă de mijloc nu îl împiedica să se îmbrace tinereşte şi să-şi amîne luni în şir vizitele la frizerul său preferat, se îndreptă (mersul său artificial era o combinaţie între efectele unor îndelungate, chinuitoare, niciodată întrerupte exerciţii fizice şi modul iremediabil dizarmonios de a păşi al unuia care suferă de platfus) către cabinetul unui psihiatru la modă. Da, ar fi putut el să spună, dacă i s-ar fi ivit prilejul, există medici la modă, este firesc să fie aşa; existenţa lor este cu atît mai probabilă cu cît localitatea unde funcţionează este mai mare, mai populată; aşa stînd lucrurile, este foarte clar că la noi cei mai mulţi medici la modă vieţuiesc şi activează în Bucureşti. Şi în continuare, cuprins de locvacitatea lui obişnuită, care nu avea nevoie de cine ştie ce stimuli speciali pentru a se ilustra: nu trebuie cu nici un chip să se înţeleagă că eu arunc vreo umbră asupra activităţii medicilor, nu fac altceva decît să descriu un mecanism pe care, fără îndoială, un sociolog ar fi cel chemat să îl pună în evidenţă, precizez că la modă devine acel medic despre care un număr mare de persoane declară că este o somitate. Şi mai departe, îmbogăţindu-şi teoria: există, mai ales printre cei pe care i-aş numi intelectuali centro-bucureşteni, diferite snobisme; unul dintre acestea este şi cel de a fi frecventa pe cei mai buni medici; poate că aşa nici n-ar fi prea corect spus, mai bine ar fi să zicem pe cei mai reputaţi, pe cei care generează expresii de tipul: am fost la profesor, este cel mai bun, conferenţiarul a zis, doctorul cutare a dat un interviu, are pacienţi şi în străinătate, merge de două ori pe săptămînă cu avionul etc.

Forsea era un teoretician ironic al snobismului, dar nu se dădea în lături de la practicarea lui, atunci cînd el însuşi se afla într-o situaţie propice. Oare nu se dedase el la unul dintre cele mai făţişe snobisme în zilele din urmă, discutînd cu tot felul de amici şi interesîndu-se despre „cel mai bun psihiatru din Bucureşti"?

Cert este că se îndrepta către cabinetul unuia dintre acei medici despre care intelectualii centro-bucureşteni (sau, în orice caz, aceia dintre ei care au ghinionul de a fi pricepuţi în materie de psihiatri) vorbeau cu mare admiraţie şi respect. Un respect unit, într-un chip destul de bizar pentru Forsea, cu nişte mereu prezente nuanţe de familiaritate, menite să sugereze faptul că respectivii iniţiaţi au relaţii atît de întinse în lumea medicală încît nu au nici un fel de problemă atunci cînd este vorba despre...

Mergînd paşnic pe mijlocul trotuarului şi reuşind să evite cu suficientă supleţe impactul cu membrii unor impetuoase grupuri de eleve şi elevi, Forsea simţi nevoia să înceapă a monologa, aşa, numai pentru sine. Era una dintre maniile lui inocente de bărbat care tocmai începe ceea ce tratatele de specialitate numesc „presenescenţă". Dar se stăpîni, mulţumindu-se să se gîndească la cel spre care se îndrepta, încercînd să-şi rememoreze informaţiile în legătură cu el, primite de la un vag cunoscut, cuprins, acela, de o subită, aproape intimidantă bunăvoinţă. O să vezi, îi spusese, se comportă într-un fel foarte neconvenţional. Poartă un dialog liber, ba chiar uneori se apucă să facă el însuşi confesiuni, ceea ce, orice ai zice, nu este ceva uzual; are darul de a cîştiga încrederea; are ştiinţa sau talentul de a stîrni în interlocutorii săi stări favorabile de relaxare.

Clădirea în care se afla policlinica nu se distingea prin nimic; era un bloc făcut din prefabricate, avînd două etaje şi ferestre mari. La intrare se afla o copertină şi nişte trepte, pe care Forsea le parcurse încet, „executînd" fiecare pas cu maximum de acurateţe. Urcă în acelaşi stil pînă la etajul întîi şi ajunse repede într-un hol limitat de trei ferestre şi de două uşi laterale. Pe una dintre uşi scria: Dr. Ambrozie Silviu. Urmau zilele şi orele de consultaţie.

În dreptul celor trei ferestre se aflau două bănci lungi, tapiţate cu un material plastic de culoare maro; păreau a fi deosebit de comode.

VOICU BUGARIU

Înainte de a se aşeza, Forsea întrebă, modulîndu-şi cuvintele într-un mod politicos, dar neuitînd să sugereze prin nişte aproape insesizabile nuanţe că vorbitorul, adică el, este un bucureştean înfipt, care nu va tolera cu nici un chip vreo nerespectare a rîndului.

– Cine este ultimul, vă rog, la doctorul Ambrozie?

Vorbind, arătă cu degetul mare al mîinii drepte către uşa respectivă, aplecîndu-şi puţin capul în aceeaşi direcţie.

– Eu sînt, zise cu o voce uimitoare o persoană de sex feminin în vîrstă, estimă Forsea, de vreo patruzeci.

Era o femeie destul de elegant îmbrăcată, foarte grasă, de fapt obeză, cu nişte mîini mici, frumoase („de călugăriţă", îşi aminti jurnalistul o expresie citită într-o carte în legătură cu un personaj care arăta cam tot aşa), foarte expresive, ale căror degete ascuţite, cu unghii de culoare acaju, îi aduceau aminte, cui ar fi avut chef de asemenea asociaţii, de membrele superioare, lipsite de putere, ale unui dinozaurian, sau, pentru a nu se îndepărta atît de mult în timp, de cele ale unui cangur. Privindu-le, Forsea avu una dintre nenumăratele lui idei literare extrem de rar puse în practică: să „facă" un personaj feminin al cărui semn distinctiv să fie nişte mînuţe firave, subţiri, expresive, neputincioase şi, drept compensaţie, nişte picioare gigantice de dinozaur, ultramusculoase, aproape înfricoşătoare, dar avînd capacitatea de a-l fascina pe un bărbat aflat la vîrsta critică. Femeia avea un păr negru, strălucitor, nepărînd vopsit, despărţit printr-o cărare desăvîrşit trasată pe mijlocul ţestei. Părul cobora pe umeri şi îi dădea femeii aerul straniu al unei fiinţe hibride, în care se încrucişează aspectul de mastodont uman şi cel graţios, impecabil, îmbucurător al unei frumoase femei tinere. Dar ceea ce şoca şi mai mult era privirea: fixă, întru cîtva înfricoşătoare datorită unui zîmbet abia schiţat, îngheţat, la care participau numai buzele.

Singurul loc liber era tocmai lîngă ciudata fiinţă. Forsea, a cărui politeţe era întotdeauna fără reproş, nu avu nici o ezitare să se aşeze: nu se făcea să o contrarieze pe femeie, sugerîndu-i că nu ia loc doar pentru că nu vrea să ajungă într-o vecinătate atît de...

Banca era foarte comodă şi jurnalistul îşi reprimă cu dificultate un uşor suspin de satisfacţie presenilă.

Ce căuta Forsea în anticamera unui cabinet de psihiatrie? Că doar, din fericire pentru el, nu suferea de nici una dintre curioasele, consternantele boli ale sufletului?

Răspunsul nu era prea simplu de dat. Gîndindu-se cum ar fi potrivit să răspundă la inevitabilele întrebări pe care urma, nu peste multă vreme, să i le adreseze cunoscutul, aproape faimosul psihiatru, pacientul de lîngă doamna cu privirile fixe şi cu zîmbetul întrucîtva înfricoşător socoti că în centrul argumentării sale (fiindcă aşa ceva urma să rostească, nu?) era cazul să se afle „forma de viaţă", respectivul concept. Dar pentru a ajunge la el, trebuia mai întîi să se refere la condiţia celibatarului trecut de o anumită vîrstă, la respectiva „boală", care pare acută, vindecabilă, dar în fond este cronică, obligîndu-l pe numitul (bineînţeles, teoretic poate să intervină şi ceva asemănător unui miracol) s-o „ducă" toată viaţa.

Îşi întrerupse reflecţiile, fiindcă femeia de lîngă el se ridică, nu fără un icnet, îndreptîndu-se către uşa în spatele căreia se afla doctorul Ambrozie. Cînd ieşise pacientul aflat înăuntru? Forsea traversă o foarte scurtă senzaţie de panică în legătură cu realmente catastrofala sa lipsă de atenţie.

Nu peste mai mult de cinci minute femeia reapăru; de data aceasta zîmbetul ei era de-a dreptul înfiorător. Forsea se ridică de pe bancă şi, după ce aruncă o privire întrebătoare către ceilalţi pacienţi, aşteptînd vreo eventuală contestaţie, ce nu se produse, intră.

Doctorul Silviu Ambrozie se afla la o vîrstă pe care noul pacient o aprecie la cincizeci şi cinci. Era un bărbat arătos, al cărui zîmbet era deosebit de atrăgător. Părul, pe jumătate încărunţit, dar des, era pieptănat spre spate şi lăsat suficient de lung pentru a oferi o oarecare impresie de nepăsare romantică faţă de amănuntele ţinînd de punerea în scenă a propriei personalităţi (sau poate era vorba mai degrabă despre o manevră sofisticată, menită să îi impresioneze plăcut numai pe oamenii mai... speciali...?).

– Vă salut, începu ceremoniosul Forsea, reuşind chiar o uşoară înclinare a bustului, nu menită să sugereze, ferească sfîntul, vreo nuanţă de servilism, ci doar un fel pozitiv de a-l respecta pe cel din faţa sa. V-a vorbit despre mine... (şi urmă numele cunoscutului său, al celui care, surprinzîndu-l, se oferise să îl trimită la „un bun prieten, doctorul Ambrozie").

– Vă salut, bine aţi venit, zîmbi din nou doctorul psihiatru, obţinînd o nuanţă întrucîtva îmbunătăţită faţă de cea prin care îl întîmpinase la intrare pe jurnalist. De altfel, eu am citit cîteva dintre articolele dumneavoastră şi pot spune că vă cunosc. Nu mai era nevoie să fiţi recomandat. Dacă aţi fi venit singur, bineînţeles că nu v-aş fi refuzat.

Se aşezară, medicul pe

VOICU BUGARIU

scaunul său din spatele unui birou mic, iar Forsea pe unul tapiţat într-un plastic identic celui al băncilor din hol. Doctorul zise:

– Mi s-a spus că aveţi o problemă mai deosebită şi nu propriu-zis o suferinţă. Aşa este?

Forsea se mulţumi să încline aprobator din cap, aruncînd aproape în acelaşi timp o privire ambiguă înspre asistenta pahidermică, aşezată în stînga medicului, implantată la capătul biroului, închipuind, împreună cu cei doi bărbaţi, amplasarea unor indivizi aflaţi pe punctul de a începe un poker în trei. Asistenta scria ceva şi nu arătase prin nimic că a băgat de seamă intrarea jurnalistului.

Medicul pricepu că pacientul său se sfieşte să vorbească în prezenţa unei terţe persoane şi făcu un gest discret, îndemnîndu-l pe jurnalist să aibă doar puţintică răbdare, fiindcă situaţia, sugerau privirile lui amabile, doar puţin condimentate de complicitate, urma să se amelioreze de la sine.

Într-adevăr, de parcă ar fi fost sugestionată, asistenta se ridică anevoie şi, fără să spună vreun cuvînt, ieşi din cabinet. Pe faţa lui Forsea trebuie că se văzură semnele unei satisfacţii evidente, de natură să explice cea de a treia variantă (de această dată uşor paternă) a zîmbetului apărut pe faţa amabilă a doctorului Ambrozie.

– Ar trebui să vă fac o fişă... Dar poate că nu este cazul. Nu?

– Nu ştiu, ezită Forsea. Într-adevăr, din moment ce nu...

– Nu o să vă fac, admise celălalt. O să purtăm numai o discuţie şi nimic altceva. Bine?

– Evident că este bine. Deşi, rîse pe neaşteptate jurnalistul, poate că după ce o să auziţi ce problemă am, nu o să mai ziceţi aşa...

– Ei, nu, de ce? He, he, unii ar dori, aşa, dintr-un snobism mai special, să sufere de o afecţiune psihică, dar nu le este dat. Sînt „condamnaţi“, pur şi simplu, la normalitate...

– Condamnaţi?

– Păi, nu? Ei cred că le-ar sta mai bine, acolo în cercul lor de snobi, dacă ar avea măcar o psihastenie. Dar nu reuşesc să scape cu nici un chip din „cursa“ propriei lor normalităţi psihice. Nu sînt condamnaţi?

Dezinvoltura prietenoasă cu care vorbea medicul îl plasă pe Forsea într-o dispoziţie favorabilă confesiunilor. Într-adevăr, îşi zise el, este aşa cum mi l-a descris cunoscutul meu, cel transformat pe negîndite în bun şi „săritor“ prieten: foarte comunicativ, deloc doctoral, nu dă nici un moment impresia că le ştie pe toate.

Jurnalistul arătă printr-o mimică adecvată că este de acord. Medicul îşi schimbă felul de a vorbi, adoptînd un ton mai oficial, totuşi defel rece sau distant:

– Eu nu sînt adeptul unor metode fixe de investigaţie. Cînd am în faţă un pacient nou încerc să mă comport şi să vorbesc aşa cum îmi dictează inspiraţia momentului. Este de prisos să vă spun că majoritatea colegilor mei de specialitate mă socotesc un diletant, ce-i drept unul destul de norocos...

Forsea surîse cu simpatie.

– ...aşa că acum nu o să mă apuc să vă chestionez asupra bolilor mai importante de care au suferit ascendenţii dumneavoastră, mulţumindu-mă să vă pun doar nişte întrebări mai simple, cam în felul celor schimbate de cei care călătoresc vreme de cîteva ore în acelaşi compartiment de tren şi intră în vorbă, aşa, pentru ca să mai treacă timpul...

– Şi care ar fi prima dintre acestea?

– Păi, care să fie? Sînteţi căsătorit? Asta e.

– Nu sînt, zise Forsea cu un mic surîs stînjenit, de parcă s-ar fi jenat că nu este în măsură să dea un răspuns stenic, de tipul „Bineînţeles, am şi doi copii mari“.

– Şi cîţi ani aveţi?

– Patruzeci şi şase. La vară îi împlinesc.

– Şi cum se simte un celibatar la patruzeci şi şase de ani? (medicul părea în continuare conectat la o sursă capabilă să-i inducă o persistentă bună dispoziţie).

– Cum să se simtă? Mulţumitor.

Forsea tăcu şi îl privi cercetător pe cel din faţa lui. Oare dorea doctorul Ambrozie să audă una dintre teoriile lui? I se păru că da. Continuă:

– Important, după părerea mea, nu este atît cu ce umpli o existenţă, cît faptul că realizezi sau nu o formă de viaţă. Familia are un cadru stabilit de tradiţie şi încurajat de societate. De aici vine, în bună măsură, caracterul ei agreabil, comod în orice caz. Familia este o instituţie cu reguli foarte clare de funcţionare. Dar cînd eşti „liber“, dar singur? Atunci intervine un paradox. Se pare că tocmai respectiva „libertate“ devine de la un anumit punct înainte apăsătoare, ba chiar aproape insuportabilă. Angoasa care îi atacă pe oamenii singuri este efectul unei presiuni a posibilităţilor. În momentul în care ai reuşit s-o reduci, chiar s-o anihilezi, lucrurile capătă dintr-o dată un aspect normal. Este însă destul de greu să obţii o formă de viaţă pentru un om singur. Din mai multe motive. Mai întîi, pentru că societatea, prin nenumăratele ei mijloace, nu îi încurajează pe celibatari să persevereze în păstrarea statutului lor civil. Pe de altă parte, mi se pare într-adevăr grozav faptul că mi-aţi pus această întrebare, care îndreaptă dintr-o dată

VOICU BUGARIU

discuţia noastră spre motivul care m-a adus aici.

Forsea se opri, ca şi cum ar fi aşteptat o întrebare. Dar medicul nu zise nimic, mulţumindu-se să îl privească încurajator. Continuă:

– Problema mea este tocmai forma de viaţă. Nu întîmplător am adus vorba. În esenţă, am dificultăţi tot mai mari în acţiunea de a-mi păstra actuala formă de viaţă.

Forsea se opri şi gestul de îndoială, chiar de semi-renunţare, pe care îl schiţă prin răsucirea palmei sale drepte, semnifică ajungerea confesiunii sale într-un punct critic. Dar medicul, încurajator, întrebă:

– În ce fel?

– Păi, în felul următor, aproape suspină uşurat jurnalistul, din nou mobilizat. Forma mea de viaţă a fost scrisul. Persoana care v-a vorbit despre mine, v-a spus că lucrez la un ziar şi scriu articole. Mai există însă un amănunt. Pentru un jurnalist care s-a realizat prin intermediul familiei sale, meseria poate să rămînă (şi chiar aşa se întîmplă, în destule cazuri) un plan totuşi subsidiar al existenţei. Adică respectivul merge la redacţie sau în documentare, îşi scrie textele cu maximă conştiinciozitate, dar nu se lasă, ca să zic aşa, cu toată greutatea pe meserie. Probabil că nu este cea mai bună comparaţie, alta nu îmi vine în minte pentru moment, dar îmi pot imagina un om, care începe să îmbătrînească, sprijinindu-se de două cîrje: una este familia proprie, cealaltă activitatea profesională. Este corect zis, nu? Dar atunci cînd un jurnalist nu are familie? Presupun că îmi veţi spune, am văzut că aveţi umor: poate să meargă folosind şi o singură cîrjă. Da, am să vă răspund, aşa ar cam fi, teoretic. Numai că în practică lucrurile nu stau tocmai... Cînd te sprijini foarte tare, total, pe o singură cîrjă (idioată comparaţie!) lucrurile se complică şi numai cine trăieşte aşa ceva poate să înţeleagă foarte uşor. De pildă, dumneavoastră... Eu nu sînt psihiatru, dar, dacă nu vă supăraţi prea tare (medicul surîse prietenos, făcînd un semn din cap că nu, nu se supără), aş putea paria că aveţi copii mari şi foarte reuşiţi. Probabil doi. Nu-i aşa că nu mă înşel? (semn de recunoaştere şi de umoristică disculpare din partea doctorului Ambrozie). Dar, bineînţeles, nu despre asta este vorba, ci despre problema mea, cea care m-a adus aici, în chip de om cu o suferinţă psihică deosebită, nu-i aşa... La mine, forma de viaţă s-a sprijinit numai pe activitatea profesională, dar într-un fel mai special, pe care sînt în măsură să vi-l descriu. La fel altor jurnalişti, am cochetat întotdeauna cu literatura. Am publicat o carte de reportaje, ba chiar, prin nişte reviste literare, cîteva proze, întotdeauna date drept fragmente dintr-un roman aflat în pregătire. Cred că nu vă este defel greu să deduceţi unde vreau să ajung. Da, este întocmai cum pare a fi. În ultimii douăzeci de ani, ba nu, mai exact ar fi dacă aş spune în ultimii cincisprezece, m-am sprijinit foarte serios pe schema: „gestez“ un roman, într-o bună zi mă voi apuca foarte serios de lucru, voi reuşi ceva cu totul excepţional, de natură să îmi ofere o justificare suplimentară a existenţei şi, de ce nu?, un succes tocmai bine picat la vîrsta debutant crepusculară, pe care am reuşit să o obţin.

Privirile doctorului căpătară nişte sclipiri de complicitate intelectuală, care îi făcură grozav de bine vorbitorului, încurajîndu-l să continue:

– Mai ales în ultimii trei ani am făcut eforturi mari pentru a reuşi să urnesc acest roman. Am fişe, am planuri, am scris fragmente pasabile. Degeaba. Ceva s-a deteriorat. Sau nu a existat niciodată? Cert este că treaba nu merge. Am o experienţă de lectură destul de vastă, întotdeauna am citit mult, pot să îmi dau seama că prozele mele sînt scrise într-o dezastruoasă manieră jurnalistică şi suferă de o cumplită banalitate. Asta-i situaţia. Observaţi cum stau lucrurile? Înainte vreme, mai precis pînă în urmă cu vreun an, iluzia mea era intactă: sînt în stare să scriu un mare roman, ceea ce îmi lipseşte este numai un concediu lung şi liniştea necesară. Acum a dispărut şi, o dată cu ea, coerenţa formei mele de viaţă. Sînt în continuare un jurnalist bun, cel puţin aşa spun şefii mei, am o mare experienţă, înţeleg rapid situaţiile concrete în care nimeresc, ştiu să scriu repede şi, se pare, bine, texte publicistice. Toate acestea sînt, cum se spune, bune şi frumoase. Dar sublima, indispensabila iluzie a dispărut. Ce să fac în această situaţie? Iată întrebarea pe care v-o pun. Mă aflu aici pentru a o rosti.

De pe faţa medicului dispăruse zîmbetul. Iar figura lui Forsea arăta doar o oarecare curiozitate, ameninţată în fiecare clipă să fie ştearsă de blazare. Doctorul Ambrozie zise, după ce vreo două minute nu se auzi decît ciripitul unor vrăbii aciuate în copacul din faţa ferestrei, ai cărui muguri se transformaseră în nişte abia vizibile frunzuliţe de un verde închis:

– Problema dumneavoastră este mai degrabă filozofică decît medicală. Şi aş vrea să vă spun: mă simt flatat de faptul că acela care v-a trimis, cunoscutul nostru comun, s-a gîndit la mine. Sau nu ştia despre ce este vorba?

VOICU BUGARIU

– Bineînţeles că nu ştia. De-abia ne cunoaştem. Nici nu ştiu cum am ajuns să-i spun că aş dori să consult un bun psihiatru.

– Da, zise meditativ medicul. Desigur, nu asta contează. Dumneavoastră sînteţi nemulţumit de propria creativitate, înţeleg. Da? Aţi venit la mine să vă spun o cale care să vă mărească forţa creativă? Şi astfel să reuşiţi să scrieţi romanul? Da?

– Da, recunoscu Forsea, încercînd să-şi depăşească un sentiment de jenă intempestiv apărut.

– După cum aţi vorbit, zise medicul, în continuare, fără urmă de zîmbet, mi-am dat seama că nu vă sînt străine lecturile, cum să spun eu, mai speciale. Ştiţi, de pildă, că unii autori au recurs la tot felul de stimulente. Balzac, de pildă... Cafeaua...

– Ştiu. Bineînţeles că ştiu. Dar nu ajută. Eu nu mă simt obosit sau, cum să mă exprim mai precis?, epuizat. Nici vorbă. Ba chiar aş putea spune că am o condiţie fizică destul de bună. Dintr-o laşitate clasică de celibatar, fără îndoială (medicul zîmbi amical), am dus, mai ales în ultimii zece ani, o viaţă foarte ordonată. În mod tradiţional, jurnalistul este o fiinţă dezordonată, care aprinde ţigară de la ţigară şi bea foarte multe cafele. Ba chiar se dedă şi la absorbirea unor lichide mai... puţin inocente. Nu a fost cazul meu. Pot să vă spun, nu merge cu stimulente. Oricît de surescitat aş fi, ceea ce scriu iese tot jurnalistic, bombastic, fără nici un haz.

– Poate fi şi o impresie nemotivată în mod obiectiv.

– Da, poate fi şi aşa ceva. Din păcate, dumneavoastră nu ştiţi, de la o vîrstă încolo nimeni nu îţi mai spune că scrii prost. Toţi te laudă, cel puţin verbal. Aşa că, practic, nu prea pot să îmi dau seama cum scriu în realitate. Ba nu, asta ar fi o minciună. Proza mea este realmente slabă. Ce să mai...

– Nu prea ştiu ce să vă spun. Poate că ar fi bine să urmaţi un tratament de natură să vă fortifice încrederea în forţele proprii. Ce ziceţi? Poate că aici ar fi deficienţa.

– M-am gîndit şi eu la aşa ceva. Ba chiar am şi încercat. Dar am convingerea că sensibilitatea îmi este tocită, uzată în mod obiectiv. Deci nu este vorba despre o lipsă de încredere în forţele mele personale (medicul schiţă un zîmbet). Este ceva obiectiv. Eu aşa zic. Mai aveţi timp? schimbă brusc tonul. V-am reţinut şi aşa destul...

– Am timp, zise doctorul Ambrozie foarte calm, părînd preocupat. Mă interesează dificultatea dumneavoastră. Este ceva original. Citesc şi eu literatură despre scriitori, ca toată lumea, dar un asemenea caz nu am avut încă. Chiar aş vrea să vă rog să îmi aduceţi o precizare. Aţi spus la un moment dat că aveţi impresia că ar fi vorba despre o uzură obiectivă. Aş vrea să vă întreb, cum resimţiţi această uzură? Ce sentiment vă generează?

– O să vă spun acum o mare banalitate, dar ce nu devine repede banalitate în ziua de azi? Cînd toate se ştiu, se cunosc? Am avut de curînd o revelaţie. Poate că acest cuvînt este prea pretenţios. Să vedeţi de unde a pornit. Eu locuiesc la parter. În faţa ferestrei mele se află un copac, unde şi-a făcut cuib şi cloceşte o turturică. Zilele trecute a fost un vînt foarte puternic şi rece. Cuibul este foarte sumar, ca să zic aşa, pasărea îl acoperă aproape în întregime. M-am temut pentru ea; nu cumva vîntul o să-i strice socoteala?, m-am întrebat, cu o îngrijorare pe care, fără îndoială, o veţi atribui unui om avînd un temperament melancolic. Ei bine, crengile şi chiar trunchiul se îndoiau, penele îi erau mişcate în chip vizibil, dar pasărea nu se mişca, de parcă ar fi fost legată. Presupun că se ţinea cu ghearele de cracă, prin exteriorul cuibului. Sigur, pe ea o ghida instinctul. Dar cît de nebiruit era acel instinct! O singură clipă dacă s-ar fi ridicat, este sigur că ouăle ar fi fost aruncate de curentul puternic sau ar fi fost stricate, fiindcă vîntul era foarte rece, de parcă ar fi prevestit o apropiată ninsoare. Mi-am dat seama, uitîndu-mă la modesta, dar atît de puternica pasăre, că mie nu îmi lipseşte altceva decît prospeţimea trăirilor, că am uitat, pur şi simplu, cum este să fii cu totul şi cu totul pasionat, absorbit de ceva, aşa cum eram cîndva. Mi-am dat seama: ştiu foarte multe despre literatură şi despre viaţă, am trăit multe întîmplări semnificative, care ar merita să intre într-un roman, dar liantul emoţional, mortarul, dacă sînteţi de acord cu această metaforă, nu îmi mai este la îndemînă şi, drept urmare, nu mai pot, nu mai sînt în stare să înalţ construcţia. Şi tot atunci, în acele zile în care m-am uitat la pasăre, văzînd cum reuşeşte să reziste, am intuit că nu mai am la dispoziţie nici pofta de a mă exprima, simţită cîndva.

– Aveţi în schimb, zise medicul, vizibil impresionat într-un mod plăcut, capacitatea de a conceptualiza.

– Într-adevăr. Dar nu este de ajuns pentru ce aş vrea. Bine ar fi să le am pe amîndouă deodată, simultan. Da, asta ar fi bine.

Spunînd ultimele cuvinte, Forsea îl privi pe cel de dinaintea sa cu ochii deodată strălucitori ai unui matur care întrevede, chiar dacă numai pentru o clipă, ca într-un vis, o posibilitate mi-

VOICU BUGARIU

raculoasă, din categoria acelora, atît de rare, atît de aproape fictive, de natură să îi schimbe în mod radical viaţa lui de om pe care tinereţea nu îl mai ajută.

– Faust, murmură medicul, parcă numai pentru sine. De fapt, reveni el imediat la felul său obişnuit de a vorbi, ar exista o metodă. Probabil că aţi auzit despre hipnoza regresivă. Se pot astfel reînvia trăiri vechi ale subiectului. Dar nu cred că v-ar folosi. Sugestibilitatea extremă, în care s-ar afla subiectul adus în stare de hipnoză, n-ar fi deloc favorabilă creativităţii. Cel puţin aşa cred.

Şi apoi, privindu-l pe Forsea în ochi, cu oarecare nostalgie:

– Să ştiţi că şi eu am trăit ceva oarecum asemănător. Şi am descoperit, dacă pot folosi acest cuvînt pentru a denumi ceva atît de banal, că omul îşi păstrează sub formă de alt iuni toate vîrstele sale anterioare. Sînt uneori înclinat să aseman memoria cu o structură geologică. Sau nu, cred că aşa nu ar fi bine. Nu am la dispoziţie o imagine pentru a sugera impresia de simultaneitate. Da, eu însumi am trăit uneori, pe distanţe mai scurte sau mai dilatate, cu intensitatea unor vîrste demult încheiate sau, dacă vreţi, la lungimea lor de undă. Cred că dumneavoastră însivă ar trebui să luptaţi pentru a vă fixa pentru o perioadă de timp destul de lungă într-unul dintre aceste momente de sinteză. În general, se ştie, marii artişti reuşesc aşa ceva pînă la adînci bătrîneţi. De ce nu am concluziona că există un „mecanism" aflat la dispoziţia fiecăruia dintre noi?

Forsea simţi, deşi medicul nu îşi schimbase cu nimic felul de a vorbi că „întrevederea s-a terminat". Se ridică încet. La fel făcu şi doctorul Ambrozie. Adusă parcă de o comandă telepatică, asistenta reintră în cabinet şi se reaşeză, calmă, cu mişcările lente, chiar maiestuoase ale unui supraponderal, pe scaunul ei de la capătul biroului.

– Să mai veniţi pe la mine, spuse în încheiere medicul. Aşa, peste vreo trei săptămîni. Să mai stăm de vorbă.

●

În sala de aşteptare nu mai era nici un pacient. Cele două bănci-sofale erau goale şi îşi arătau din plin curburile îmbietoare.

Forsea se îndreptă încet spre ieşire. În timp ce cobora scara, îşi privi ceasul şi avu o clipă de panică. Cînd trecuse atît de mult timp? Sări cîte două treptele rămase, făcînd nişte mişcări nu dizgraţioase, reuşind totuşi să-l contrarieze puţin pe un domn în vîrstă. Apoi, depăşindu-şi reflexul de jurnalist aflat mai întotdeauna în criză de timp, îşi încetini din nou paşii. Părăsi clădirea practicînd mersul nepăsător al omului ieşind dintr-o policlinică unde a avut o treabă lipsită de orice legătură cu propria sa stare de sănătate.

Nu prea departe se afla staţia de autobuz care îl interesa. Se îndreptă într-acolo. Un autobuz, purtîno numărul celui aşteptat de el, îl depăşi. În mod normal ar fi trebuit să o ia la fugă, spre a-l ajunge, conformîndu-se astfel unuia dintre obiceiurile bucureştenilor, oameni care, nu se ştie totdeauna bine din ce motiv, resimt acut înclinarea de a se arăta grăbiţi, în faţa altora, dar şi în faţa lor însisile. Dar nu, de data aceasta jurnalistul se afla într-o stare de spirit specială, febrilitatea dubioasă, de natură să îl electrizeze în cele mai multe dintre dimineţile închinate îndeletnicirilor sale profesionale, nu se manifesta, lăsînd în loc o dispoziţie meditativă.

Tot pregătindu-se pentru realizarea marelui său roman, Forsea citise multe cărţi deosebite; unele dintre ele descriau vechi obiceiuri şi superstiţii legate de estimarea felului de a fi al oamenilor şi de anticiparea viitorului acestora. Ajunsese astfel să nutrească o simpatie amestecată cu invidie faţă de naivii strămoşi, pentru cei care credeau că ghicirea viitorului este atît de la îndemînă. Îi plăcea în mod special staţia de autobuz în care se găsea, fiindcă în dreptul ei se afla un bloc cu trei sau patru etaje, pe ale cărui ziduri puteau fi văzute semnele zodiacale. De fiecare dată cînd ajungea acolo, Forsea le privea cu multă satisfacţie, trăind plăcutul sentiment că se află într-un muzeu. Admirînd frumoasele imagini, adopta o poziţie cu totul neuzuală (cine aşteaptă un vehicul de transport în comun stînd cu spatele la stradă?). Dar, spre norocul său, bucureştenii ştiu că spaţiile publice formează un domeniu adesea supus imprevizibilului şi, în consecinţă, au învăţat să nu se mai mire de nimic, lăsîndu-le practicarea „uimirii stradale" (expresie pe care Forsea o folosise într-unul din articolele sale) celor veniţi, pentru una sau mai multe zile, din provincie.

Privirea îi întîrzie asupra semnelor reprezentînd aşa-zisele „zodii duble". Şi pe el îl interesa aşa ceva, în definitiv. Şi el voia să obţină un dublet de vîrstă, o imposibilă coabitare cu un sine însuşi aflat într-un alt timp. Mai întîi ceţoasă, ca o fantomă, apoi deodată clarificată, în minte i se ivi o expresie; unde o auzise? cine o rostise sau o scrisese? „Fulgerul mental". În fine,. îşi aduse aminte de unde o ştia. Fulgerul se produce, de regulă, între doi nori. Pentru a se naşte, are nevoie de două sarcini electrice deosebite. Parcă aşa îşi amintea. Nu,

VOICU BUGARIU

altceva i-ar fi trebuit lui. Între două „sarcini", capacitatea de a conceptualiza, înțelepciunea maturității și darul tinereții de a avea trăiri, să se ivească un fulger, o iluminare destul de lungă pentru a-i permite să-și scrie romanul. Da, fulgerul mental, ăsta ar fi, zise el pentru sine, mișcîndu-și discret buzele. Dar cum...?

Nu mai privi înspre frumoasele imagini murale. Își întoarse ochii înspre stradă și deveni astfel unul dintre civilizații, răbdătorii viitori pasageri. Și, parcă pentru a-i răsplăti revenirea la un comportament mai potrivit vîrstei sale, autobuzul, roșu, vîjîitor, sosi. Era înghesuială, dar asta nu conta pentru Forsea (spunea uneori că în vehiculele transportului în comun îi apar în minte cele mai bune idei de articole și destule dintre acele ingénioase „găselnițe" jurnalistice, menite să șocheze numai puțin, așa cum stă bine în niște texte ce „doresc" un strop de originalitate doar în formulări). Urcă fără probleme și își găsi, cu viclenie de adult, un loc potrivit, unde să fie cît mai puțin expus unor presiuni.

●

În biroul său de la redacție nu mai era nimeni. Colegii lui erau plecați în documentare sau, cine știe, poate că se retrăseseră în niște spații redacționale, unde nu suna atît de des telefonul, pentru a scrie niște texte foarte urgente.

Se așeză. Ar fi avut de dus ceva la dactilografe, dar ezită, cuprins de o neașteptată senzație de lene, pe care o trăia foarte rar, el fiind un hiperactiv, cel puțin în ceea ce privea mediul său profesional.

Era ora unu și jumătate. Curios lucru, minute în șir telefonul rămase mut, fapt care îl neliniști. Ridică receptorul, pentru a vedea dacă nu cumva aparatul este defect. Dar nu, totul era în ordine, tonul apăru cu promptitudine.

Să mă gîndesc la fulgerul meu mental, își zise, în el voi găsi rezolvarea. Doar în el.

Ușa se deschise încet și în cadrul ei apăru o fată cu părul tăiat scurt, înaltă, blondă, subțire. Filiformă, ar fi putut să spună un observator nu tocmai pătrunzător. Nu era cazul lui Forsea, care își dădu imediat seama că fata era perfect de bine făcută și că slăbiciunea era doar aparența unei excepțional de reușite armonii a proporțiilor.

– Bună ziua, zise noua intrată, cu un glas plăcut, în care mai puteau fi detectate niște accente puerile, fără îndoială adorabile pentru urechea unui matur. Cu cine aș putea să vorbesc?

– Bună ziua, răspunse Forsea, întîrziind să se ridice de pe scaun. În ce problemă?

– Am scris ceva și aș vrea să aflu părerea cuiva care se pricepe.

Și, scotocind destul de mult în geanta ei largă, scoase niște foi de hîrtie împăturite.

– Dar ce este? se interesă Forsea, absent-politicos, în continuare așezat. Un articol?

– Nu e articol!

– Atunci? Dar, găsi el, în fine, nota potrivită de comportament, care consta în ortostatism, precum și într-o animare a feței, de ce nu vii mai aproape?

Ieși din spatele biroului și făcu doi-trei pași, zîmbind amabil, așa cum se cuvine atunci cînd nu ești un acrit oarecare, ci... dimpotrivă, reușești să lupți cu destul succes împotriva angoaselor... Constată că ea este înaltă.

– Ai statură și siluetă de manechin, spuse el prietenos. Vino, te rog, ia loc!

Aduse un scaun și îl așeză în fața biroului său. Fata se așeză cu o mișcare natural-grațioasă, iar el își reluă locul.

– Ia să vedem! zise jurnalistul, folosind tonul unui medic pediatru care ia un prim contact cu un mic pacient, respectiv cu o mică pacientă.

Fata îi întinse foile. Forsea le despături și constată că erau scrise de mînă. Un scris mare, avînd majuscule exagerate, semn de vitalitate, dar și de orgoliu. Unele trasee bizare îi atrăseseră atenția și îl determinară să privească mai atent fața rasată a fetei. Cel mai frapant amănunt era scurtimea buzei superioare, motiv pentru care, la cel mai mic zîmbet, dinții maxilarului superior se dezgoleau în întregime. Iar atunci cînd fata rîdea, apăreau și gingiile, de un trandafiriu dezarmant. Curios lucru, constată în sinea lui Forsea, așa-zisul defect de conformație aduce de fapt o impresie de originalitate și de mare rasă. Dar, își continuă el raționamentul, cînd ai o asemenea gură trebuie neapărat să beneficiezi de niște dinți absolut impecabili, altfel nu merge: orice defect sau suplinire artificială ies numaidecît la iveală, bat la ochi. Spre satisfacția amatorului de fulgere mentale, dantura fetei era perfectă.

Ceea ce avea Forsea în față era o proză întinsă pe șase pagini. Cu o privire sigură, de profesionist, el estimă: dacă textul ar fi dactilografiat la două rînduri, s-ar obține vreo trei file, nu mai mult. I se păru apoi că este victima unei ironii a soartei: o debutantă venea cu o proză la el, la unul care rămăsese, în ciuda eforturilor și a timpului scurs, cam pe același palier literar. O clipă simți tentația de a i se confesa. Fata îl privea cu o politețe tipică și întrucîtva enervantă: o politețe în care se aflau diluate sentimentul

VOICU BUGARIU

propriei apartenențe la un alt „regn", precum și certitudinea că orice „schemă" amoroasă este exclusă.

Proza, după cîte reuși Forsea să-și dea seama, nu era rea, ba chiar, prin unele întorsături de frază și observații, putea fi numită promițătoare. Dar în ansamblu suferea de „maladia" sincerității. Pur și simplu, fata luase o întîmplare din viața ei sentimentală și o transpusese într-un registru de ficțiune. Tema era neobișnuită: în centrul textului se afla un fel de angoasă specială, apărută la crepusculul unei iubiri. La urmă, semnătura, scrisă conștiincios, școlărește, fapt îmbucurător pentru grafologul Forsea, care avu astfel ocazia să conchidă că, în fond, fata era o ființă cu un orgoliu nu mult peste limitele uzuale: Jeanine Lupescu.

– Dar cum de ai venit aici? Noi nu publicăm proză. Te-a sfătuit cineva?

– Nu publicați proză? păru uluită fata, înroșindu-se la față.

Pentru ca imediat să-și dea seama că era vorba de o confuzie și să înceapă să rîdă, arătîndu-și gingiile roze, care lui Forsea i se părură nemaipomenit de atrăgătoare.

– Înseamnă că am greșit adresa. Eu am vrut să merg la...

Și spuse numele unei cunoscute reviste literare.

Forsea, amuzat și cuprins deodată de o netă senzație de înviorare, îi spuse numele publicației în al cărui sediu se aflau.

Într-adevăr, era un ziar fără nici o legătură cu literatura. Forsea văzu în confuzia fetei o a doua ironie a soartei (de data aceasta, una mai generală, mai cronică, ar fi putut să zică). Fu însă ceva pasager, fiindcă nu de puține ori profesia de jurnalist îl mulțumea pe deplin, nutrindu-i tocmai felul său profund de a fi, un fel schimbător, capricios, în ciuda tuturor dovezilor de îndărătnicie pe care le dăduse „pe parcurs".

Fata nu părea grăbită. Forsea o întrebă:

– Cu ce te ocupi? Ești poate studentă?

– A, nu, nu mai sînt studentă. Am terminat matematica. Anul trecut. Acum fac naveta.

Și spuse numele unei localități nu prea îndepărtată de București, unde Forsea fusese de vreo două ori.

Apoi în birou intră un coleg și apoi imediat altul. Secvența își pierdu claritatea. Fata se ridică. Jurnalistul îi ură succes. Se despărțiră și fata îi făcu o ultimă bucurie bărbatului matur: se înroși feciorelnic tocmai atunci cînd se spuneau cele mai banale cu putință formule convenționale de despărțire.

●

Trecu un timp, nu mai mult de două săptămîni. Chinurile existențiale ale jurnalistului continuară. Într-o dimineață, pe cînd se afla într-o altă stație de autobuz, de această dată în cartierul unde locuia, se întîmplă ceva. Printre cei care așteptau se ivi silueta subțire a fetei cu proza. O recunoscu imediat. Avu o scurtă ezitare, de om care și-a pierdut spontaneitatea desăvîrșită a tinereții, dar apoi se îndreptă către ea. Spuse, ca și cum ar fi rostit cuvintele unui salut:

– Jeanine Lupescu!

– M-ați recunoscut?, se înroși ea brusc, inculcîndu-i o violentă bucurie.

O bucurie poate motivată, dacă emoția ei i-ar fi fost direct datorată și nu doar semnul unei hiperemotivități pe care Jeanine o trăia, fără nici o îndoială, indiferent de situație.

– Bineînțeles, cum aș fi putut să te uit?

Așteptau amîndoi același vehicul, sosit imediat. Urmă aproape inevitabila scenă a îmbarcării dificile. Forsea, care făcea, cu o conștiinciozitate de damnat, gimnastică de întreținere și drept urmare avea o musculatură încă mulțumitoare, reuși să se arate la înălțimea situației. Urmă o conversație întretăiată de diferite mici incidente datorate înghesuielii. Cineva voia să coboare, era cazul să i se facă loc, alții urcau, dovedind aplombul clasic al neofiților. Și așa mai departe. Nu schimbară cine știe ce replici adînci. Jeanine avea anumite tristeți în legătură cu naveta ei. Dominat de o netă senzație de forță, ce îi producea parcă o ușoară trepidație a ființei, Forsea se complăcu în a spune banalități. Își „asculta" ciudata, îmbătătoarea, intempestiva lui senzație de vitalitate. Să se întîlnească, nu? Ar fi bine, zise fata. Își dădură numerele de telefon. Se despărțiră.

●

În aceeași seară, pe cînd se afla în propria lui locuință și încerca să întrevadă cuibul turturelei, unde probabil se aflau pui, tot mai dificil de zărit din cauza frunzelor crescute, Forsea revăzu fulgerător, într-un mod atît de clar încît avu impresia că are o halucinație, cele două întîlniri ale sale cu Jeanine. Simți emoție, mai întîi tulbure, dar apoi pură, clară. Și își mai aminti, cu un suspin de bucurie, ce simțea cîndva, atunci cînd se trezea din somn; da, erau treziri atît de limpezi de parcă ar fi fost efecte ale unui drog. Intui starea în care intra Jeanine de fiecare dată cînd se înroșea. Simți în mod desăvîrșit emoția ei cotropitoare, scurtă, fără obiect precis, o emoție generată parcă de însăși întregimea lumii înconju-

VOICU BUGARIU

rătoare, de tot ceea ce nu este Jeanine... Se simţi legat de vizitatoarea lui de la redacţie prin nişte fire mult mai rezistente decît cele vizibile, se simţi dependent de ea într-un fel asemănător uniunii dintre două surori siameze. Se îndreptă şovăitor către masa sa de lucru, pe care trona o maşină de scris. Începu să scrie, cu ezitări, avînd înfăţişarea unuia care intră într-o situaţie, dar încă mai crede că este victima unei farse, ezită, nu a căpătat încă pe deplin încrederea în resursele conjuncturii. Scrise. Mai întîi cu prudenţă, atent la felul în care se înşiră vorbele, recitind din cînd în cînd, apoi tot mai repede, fără să mai aibă vreme să-şi dea seama că felul său de a scrie la maşină s-a ameliorat, apropiindu-se de performanţele unui mare profesionist, ale unui campion, fără să se mai uite la litere. Telefonul sună, dar el nu îl auzi decît ca pe un sunet îndepărtat, venit dintr-un vis, unde cu totul altele sînt evenimentele importante, meritînd atenţie. Continuă, furibund. Îşi aminti, în trecere, cu o fulgerătoare exactitate desăvîrşită cele cîteva planuri amănunţite pe care le făcuse. Îl alese pe unul dintre ele şi îl modifică din mers. Nu mai avu nevoie de nici unul dintre multele grafice acumulate în dosarele sale. Şi nici de vreo fişă. Nu mai avu nevoie de nimic altceva decît de el însuşi şi de imaginea fetei aflată tot timpul în memoria lui, fantasmă indestructibilă, a cărei echivalenţă reală nu era conştientă de faptul că undeva, în acelaşi cartier, un om cu doar cîţiva ani mai tînăr decît tatăl ei se află într-o asemenea ciudată dependenţă. Simţi că dinspre ea îi soseşte un nemăsurat, bogat, infinit jet de energie, care îl îmbăiază, îl cotropeşte, îl satură, pentru prima oară după atîţia ani de secetă. Scrise cu o poftă bestială, cu mîinile tremurîndu-i, de nerăbdare, doar atunci cînd trebuia să schimbe paginile, nu se ridică atunci cînd telefonul sună din nou şi nici atunci cînd se auzi soneria şi apoi nişte bătăi în uşă, destul de vehemente. Nişte adolescenţi se adunară în faţa ferestrei sale şi se hîrjoniră, strigară. Nu le dădu nici o atenţie. Continuă să bată la maşină, fără nici un aliniat, intercalîndu-şi dialogurile fără aliniate, folosind doar semnele citării, pentru a nu se întrerupe din scris, pentru ca nu cumva fluxul sălbatic al ideilor şi al imaginilor să se oprească. Ştiu, de la un timp, că totul va merge bine, pînă la capăt. Simţi: nu va interveni nici o sincopă, nici nu va muri, nici nu va începe să agonizeze în urma unui infarct trimis de soarta lui ironică. Ştiu: în dimineaţa următoare va da un telefon la redacţie, şeful lui, de obicei destul de intransigent, îi va spune că îl învoieşte pentru două zile, numai să vină atunci şi atunci, fiindcă are de scris cutare text. Veni noaptea, îmbătrîni noaptea, el nu se ridică de pe scaun şi bătu în continuare la maşină, cu o repeziciune care poate l-ar fi înfiorat pe un ascultător atent şi ştiutor al faptului că omul care dactilografiază în acel ritm lucrează de multe ore şi nu face decît pauze foarte scurte, de cîteva secunde, pentru schimbarea foii de hîrtie. Veniră zorii, dar el scrise înainte, uitînd să mai numeroteze paginile. Peste noapte se auziseră lovituri în ţeava caloriferului, semne de exasperare ale vecinei sale de sus. Nu le dăduse atenţie; doar, cu o sclipire de politeţe, îşi ceruse mental scuze. De la un timp vecina încetase să mai bată. Ştiu că a înţeles: este o noapte specială. Avu certitudinea că a priceput. Veni ora şase. Se opri. Nu din oboseală, se simţea foarte proaspăt, de parcă ar fi fost drogat cu cine ştie ce substanţe miraculoase şi distrugătoare în acelaşi timp. Îşi făcu o cafea, dar numai pentru că aşa obişnuia. Se bărbieri, făcu duş. Se mai învîrti puţin prin spaţiile modeste ale locuinţei sale. Se apucă să numeroteze paginile pe care le scrisese. Erau în număr de o sută şi patru. Pînă la ora opt nu mai avu mult de aşteptat. Formă numărul şefului său şi îl rugă să îl învoiască pentru două zile. Motivă că a intervenit ceva cu totul special. Ca răspuns, admiţîndu-i cererea, şeful folosi exact cuvintele pe care Forsea le anticipase. Mîncă ceva, nu pentru că i-ar fi fost foame, doar din respect pentru obişnuinţele lui de celibatar decis să lupte cît mai eficient împotriva entropiei. Apoi se reaşeză la masă, stăpînit în continuare de un sentiment de triumf, păstrînd imaginea miraculoasă a Jeaninei, avînd-o în faţă, precum într-un film convenţional, unde soţul, creator, eventual compozitor de geniu, stă la pian, iar preaiubita lui soţie se află în apropiere de el, brodînd, aşezată pe un fotoliu, o apariţie stimulatoare şi totodată liniştitoare. Reuşi. Reintră în transă, dar fu o transă lucidă, suverană. Se stăpîni, îşi domină creierul, inima, măduva spinării, precum un mare, un genial conducător de oşti, care ştie, cu o claritate inaccesibilă unui om de rînd, ce poate să ceară de la fiecare ostaş al său şi pînă unde poate să îl solicite, ba chiar mai mult, ştie şi să le insufle soldaţilor săi un entuziasm supraomenesc, de natură să îi determine să se depăşească, să iasă din propriile lor „piei psihice" şi să se comporte ca nişte eroi. Dimineaţa se scurse, în acelaşi timp încet şi repede. Nu băgă de seamă. Telefonul nu sună decît de vreo trei ori, dar

VOICU BUGARIU

fără insistenţă, ca şi cum cei care-l căutau ar fi dedus că el, ziaristul încrîncenat, capabil chiar să se afle în mai multe locuri dintr-o dată, nu poate să fie acasă într-o dimineaţă atît de favorabilă unor deplasări, unor documentări. Avu grijă să numeroteze paginile. Înainte vreme s-ar fi bucurat, văzînd că numărul acestora creşte peste orice limite, peste orice pronosticuri. Dar acum era dincolo de meschinătatea literară trăită cîndva. I se păru firesc ca la începutul nopţii, cam atunci cînd se împlineau douăzeci şi patru de ore de cînd începuse nebuneasca, dar atît de melodioasa lui întreprindere literară, să fi ajuns pe undeva aproape de pagina două sute. Un profesionist al scrisului nu l-ar fi crezut, dacă i-ar fi povestit performanţa. Cum, două sute de pagini în douăzeci şi patru de ore? Aşa ceva este imposibil. Poate doar dacă te droghezi şi apoi începi să scrii tot ceea ce îţi trece prin cap. Dar el ştiu că paginile sînt bune, sînt cele aşteptate, cele visate în anii lui de după tinereţe. Noaptea deveni dominatoare, telefonul nu mai sună, soneria de la intrarea garsonierei lui nu mai fu atinsă de nimeni, vecina de sus nu mai bătu în calorifer, probabil uimită de faptul că sunetul agasant al maşinii de scris continuă să se audă dincolo de marginile posibilului. Noaptea trecu, veni dimineaţa, Forsea îşi repetă ritualul: cafeaua, rasul, duşul. Se reaşeză la masă şi scrise în continuare, fericit, plîngînd la o scenă de iubire, tremurînd de milă atunci cînd relată tristul, dar demnul sfîşit al unui personaj. Jeanine a lui, da, acum putea să-i spună aşa... Nu o uită. O păstră în faţa ochilor şi reuşi ciudata performanţă de a scrie în permanenţă raportat la imaginea ei (zîmbetul ei cu gingii trandafirii, nasul perfect, ochii vii, faţa prelungă, rasată, mîinile, degetele aproape maladiv de lungi şi de subţiri). Nu-i trecu nici o clipă prin minte ideea că paginile înnegrite de el ar putea fi doar deşeuri, maculatură bună de aprins focul într-un week-end, într-o cabană, undeva... Nu se îndoi, avu certitudinea: reuşeşte, este romanul lui. Şi mai simţi că fulgerul lui mental, la început o simplă vorbă, poate interesantă, dar nu mai mult, o găselniţă de ziarist abil, priceput, printre multe altele şi la unele noutăţi ţinînd de domeniul psihologiei şi al creativităţii stimulate, devenise o realitate. Ziua se prelinse în trecut, iar Forsea, cutremurat de emoţie, trăind intens, mistuitor fiecare rînd pe care îl înşira, progresă, înaintă către sfîrşit. Află că nu el este cel care decide cînd se va încheia cutare episod, înţelese, fără cuvinte, că romanul lui are şi proprietatea de a se scrie, într-un anumit sens, singur. Noaptea se duse, veni dimineaţa, nu-şi mai făcu obişnuita cafea, bătu în continuare la maşină, auzind ca prin vis cum în faţa uşii lui, pe coridorul de tip hotel, prin care fericiţii locatari ai parterului, ai celorlalte unsprezece garsoniere identice cu a lui ajungeau în coteţele lor de beton, se strînseseră oameni. Înţelese că vecinii lui l-au alarmat pe preşedintele comitetului de bloc, iar acesta, om cumsecade, se gîndea, cu voce tare, secundat de cîţiva veseli pensionari, cum ar trebui să reacţioneze în faţa unei situaţii cu totul bizară: un locatar bate fără întrerupere la maşină timp de o zi şi două nopţi. Dar nu ieşi, nu fu curios ce se discută în faţa uşii lui, bătu în continuare la maşină. Ziua trecu, spre seară se apropie implacabil de final, fără să sară nici un episod dintre cele dictate de forţa uriaşă, dar în acelaşi timp fragedă, fină, vie, pe care o simţea pulsînd suveran în el.

Scrise ultimele cuvinte ale romanului său chiar la miezul nopţii. Iar apoi, fără nici o pauză, începu să recitească textul, să corecteze rarele greşeli de dactilografiere, precum şi foarte puţinele poticneli stilistice. Da, era ceea ce dorise, ba chiar mai mult decît atît. Reuşise. Corectarea celor trei sute şi cincizeci de pagini îi luă doar vreo opt ore. Acţiunea „roman" se încheie dimineaţa.

●

Încet, cam nesigur pe picioarele sale, de parcă ar fi mers pe un strat gros de vată, se mişcă indecis prin spaţiul său locativ. Textul era încheiat, dar nu simţea, de fapt, ceva asemănător unei sfîrşeli şi cu atît mai puţin unei oboseli trecută dincolo de toate marginile. Textul trebuie predat unei edituri, se gîndi. Dar cum, să dau din mînă singurul exemplar existent? Dacă se pierde?

Se îmbrăcă încet, simţind în continuare o maximă luciditate, dar în acelaşi timp părîndu-i-se că a devenit fragil din punct de vedere fizic, vulnerabil. Îşi aminti că auzise cîndva ceva destul de ciudat, dar cu totul plauzibil. Dacă pe bara ridicată a unui halterofil se aşază a vrabie, respectivul se prăbuşeşte. Ceva asemănător simţea că este pe punctul să păţească el. Se stăpînea bine, înţelegea în mod clar ce are de făcut, dar şi o mîngîiere l-ar fi dărîmat.

Ieşi din bloc, lumina soarelui îi răni ochii, siluetele trecătorilor i se părură uriaşe şi ameninţătoare. Se simţi cuprins de un tremur, dar reuşi, concentrîndu-se, să-l facă să înceteze. Ajunse, fără să atragă în vreun fel atenţia asupra sa, la o cooperativă care executa cópii

VOICU BUGARIU

xerox pentru public. I se spuse că va trebui să aştepte un număr oarecare de zile. dar se duse la responsabil şi argumentă: se află într-o situaţie deosebită, nu poate să aştepte. Reuşi să convingă. Înspre ora prînzului se înfăţişă la o editură, unde depuse manuscrisul, avînd grijă să ceară un număr de înregistrare.

Ieşind din clădirea editurii, simţi că leşină. Se lăsă să alunece, neputincios, pe lîngă zidul clădirii, prin minte îi trecu ideea că lumea îl va crede băut. Trecură cîţiva necunoscuţi indiferenţi, iar apoi apăru un jurnalist care lucra în aceeaşi redacţie cu el. Acesta, binevoitor şi speriat, reintră în editură pentru a chema prin telefon un taxi. Forsea reuşi să ajungă acasă. Colegul voise să îl ducă la Spitalul de urgenţă, dar Forsea, căruia odihna pe asfaltul rece îi făcuse bine, spuse cu vocea unui om perfect lucid că nu simte altceva decît o imensă oboseală, nu are nimic asemănător unui infarct, poate fi lăsat singur. Celălalt îi luă pulsul şi, considerînd că nu este nici o primejdie, plecă, promiţîndu-i să îi mai dea telefon.

Se dezbrăcă încet, foarte încet, auzind ca prin vis cum îi trosnesc oasele. Se băgă în pat şi adormi, dar somnul lui nu fu atît de lung pe cît ar fi fost de aşteptat după cele întîmplate. Se trezi peste vreo două ore şi jumătate, cuprins de o panică repede disipată, apoi adormi din nou. Şi tot aşa, încă de vreo trei-patru ori. Trecură astfel după-amiaza, seara şi prima parte a nopţii. Se ridică din pat şi se duse, cu gesturi automate, să îşi facă un ceai de tei. Se simţea obosit, dar era ceva nou, ciudat, care îi aminti de un accident avut cîndva, în munţi; se rostogolise vreo zece metri pe un grohotiş şi îşi umpluse trupul de vînătăi, rămînînd apoi pentru o lungă perioadă de vreme cu senzaţia că îl jenează întreg trupul. Se privi în oglinda din baie, singura existentă în locuinţa sa. Constată, fără să aibă puterea de a se mira, că încărunţise vizibil, cam jumătate din părul lui castaniu închis, cu a cărui desime se mîndrise, căpătase culoarea unei burţi de peşte. Vrînd să ia pieptenele de pe poliţa de sticlă din josul oglinzii, aproape nu îşi recunoscu mîna. Pe ea apăruseră nişte pete maronii, iar pielea părea uscată, arătînd de parcă s-ar fi lărgit şi, în acelaşi timp, s-ar fi subţiat. Iarăşi nu se miră. Se gîndi apoi să facă un duş. Urmă surpriza unui corp întrucîtva străin, cu muşchii prea relaxaţi şi parcă subţiaţi, lipsiţi de vigoare.

●

Totul păru că reintră în normal. La redacţie părul încărunţit al lui Forsea nu stîrni decît mirarea unei dactilografe tinere, mai prostuţă din fire, ceilalţi colegi avînd delicateţea de a nu se exterioriza în nici un fel. Îşi reluă îndeletnicirile. Fiecare zi îi aduse însă o nouă dificultate. Începu să uite, memoria sa, atît de bună pînă nu cu multă vreme înainte, îl trădă fără milă. Îi apărură din senin dureri în articulaţii, începu să se trezească din somn aproape anchilozat. Avu insomnii, tot ceva necunoscut mai înainte. Părul continuă să îi încărunţească şi în scurtă vreme ajunse în întregime alb. Scăzu în greutate. Dacă ar fi avut energie pentru autoanaliză, ar fi constatat că începuse să mănînce tot mai puţin. Nu se grăbi să consulte un medic. Nu fiindcă nu i-ar fi apărut această idee simplă în minte, ci pentru că zilele îi treceau atît de repede, încît pur şi simplu nu reuşise să găsească timpul necesar. Începu să se deplaseze cu o oarecare greutate. Ceru să i se acorde concediul legal şi nu îi fu defel greu să îl obţină. Părul său şi faţa ridată erau destul de grăitoare. Fu sfătuit să meargă la doctor. După vreo două săptămîni de la încheierea episodului cu scrierea romanului, o făcu. Medicul la care ajunse îşi înălţă sprîncenele cînd află că omul din faţa sa are doar patruzeci şi şase de ani. Dar imediat îşi recompuse expresia sa uzuală. Îl consultă, îi recomandă nişte analize. Dacă nu i s-ar fi părut nepotrivit, i-ar fi spus că nu constată nimic deosebit, în afară de o deteriorare a organelor vitale, putînd fi socotită firească la un om de circa şaptezeci şi cinci de ani. Analizele confirmară că lucrurile stăteau într-adevăr aşa. Medicul îi recomandă un tratament format din diferite tonice şi vitamine. Cu ultimele puteri, Forsea încercă să îl urmeze. Trecu încă o săptămînă. Procesul de degradare continuă într-un ritm incredibil de rapid.

Ioan Forsea decedă în ziua cînd se împlineau trei săptămîni de la depunerea manuscrisului său la editură. Se constată că murise epuizat, de bătrîneţe.

Auzind despre cele întîmplate, doctorul Ambrozie emise ipoteza că evoluţia se explica printr-un proces psihic încă necunoscut. A fost vorba, spuse el, de o performanţă în premieră. Forsea a reuşit să-şi anihileze reflexele de autoapărare ale organismului şi, drept urmare, să-şi consume în mod intensiv întreaga energie vitală. Dacă performanţa sa ar fi putut căpăta o explicaţie „ştiinţifică" şi nu una ţinînd de mecanismele necunoscute ale creierului, Forsea ar fi putut deveni personajul unei povestiri de anticipaţie, al cărei specific nu ar fi fost contestat de nimeni.

GARDNER R. DOZOIS

COPILUL DIMINEȚII

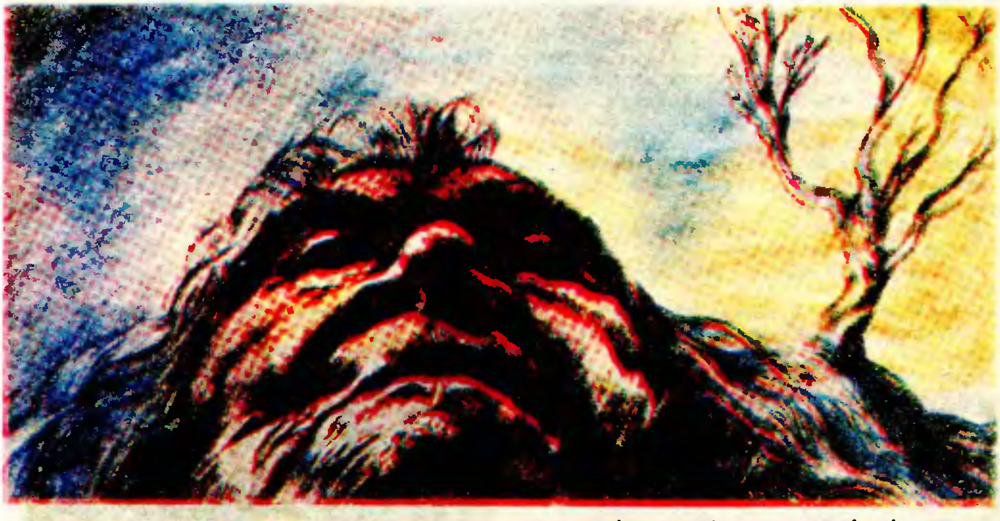

Desen de KALIN NIKOLOV

Scriitor american născut în anii '40, și-a vîndut prima povestire SF la vîrsta de 17 ani. De atunci a produs lucrări remarcabile pentru antologiile „Orbit" și „New Dimensions", povestirea „Strangers" (apărută în „New Dimensions 4" a lui Silverberg) a concurat pentru premiul Hugo în 1975.

Casa cea veche fusese lovită de ceva, în timpul războiului, și aproape complet distrusă. Fațada era vîrîtă înăuntru, izbită parcă de un pumn uriaș; lemnul era rupt și despicat, bîrnele ieșind sub unghiuri nelalocul lor, aidoma unor degete rupte, iar etajul se prăbușise peste rămășițele parterului. Cărămizile unui coș năruit acopereau totul cu o pătură roșie. În dreapta, o gură căscată secționa ruinele, dezvăluind toate straturile de piatră topită, ipsos și lemn carbonizat – totul răsucindu-se spre sine ca marginile unei răni cangrenoase. Buruienile urcaseră din josul dealului, de pe drum, învăluind ruinele cu flori sălbatice și tulpini, estompînd cu verde marginile dezastrului.

Williams îl aducea pe John acolo aproape în fiecare zi. Cîndva, ei trăiseră în casa aceea, cu mulți ani în urmă, și deși amintirile lui John în legătură cu perioada respectivă erau vagi, locul părea să-i trezească niște asociații plăcute, în ciuda condiției sale precare. Acolo, John era cel mai fericit și se juca mulțumit cu bețe și pietricele pe treptele din piatră crăpată, sau se aventura prin desișul de buruieni care transformaseră curtea într-o junglă, sau se prefăcea că-l călăuzește pe Williams în timp ce acesta își umplea ranițele cu măceșe, ceapă sălbatică, păpădii, cartofi indieni și alte plante și rădăcini comestibile.

Pînă și Williams încerca o plăcere dulce-amară vizitînd ruinele, deși îi trezeau amintiri pe care ar fi preferat să le lase îngropate. Locul degaja o melancolie plăcută și amestecul pietrei vechi cu verdele nou și moale era cumva alinător, amintind de inevitabilul ciclurilor: viață-în-moarte, moarte-în-viață.

John țîșni dintre buruienile înalte și alergă rîzînd către locul unde îl aștepta Williams cu ranițele.

– M-am luptat cu dinozaurii! strigă John. Cu ăia mari!

Williams zîmbi strîmb și încuviință:

– Bravo!

Se aplecă și răvăși părul lui John. Rămaseră pe loc pentru o clipă, John gîfîind ca un cățel de atîta alergare, cu ochii strălucind, Williams lăsîndu-și

COPILUL DIMINEȚII

palma pe căpșorul zbîrlit. Întotdeauna, la ora aceea, John se găsea într-o veșnică mișcare, o mișcare într-atît de continuă încît aproape dădea iluzia repausului, ca un curs de apă ce pare solid pînă cînd ceva îl face să bolborosească și să stropească.

Dimineața, John se oprea arar. Cînd o făcea, părea că îngheață, cu chipul atent și concentrat, ascultînd parcă sunete pe care nimeni nu le mai putea auzi. În momentele acelea, Williams îl studia cu o intensitate dureroasă, încercînd să se vadă în el, uneori reușind, alteori dînd greș și întrebîndu-se care era mai dureroasă și de ce.

Oftînd, Williams își retrase mîna. Soarele se înălța și era timpul să pornească spre adăpost, dacă doreau să fie acolo la vreme pentru clipele mai grele. Se aplecă încet și ridică ranițele, gemînd puțin sub greutatea lor cînd și le așeză pe umeri. Se descurcaseră foarte bine în dimineața aceea.

– Hai, John, rosti el, e timpul să mergem, și porni șchiopătînd puțin mai mult ca de obicei sub surplusul de greutate.

Tropăind pe lîngă el, cu piciorușele lui scurte, John își dădu parcă seama.

– Să te ajut? întrebă el. Pot! Sînt destul de mare.

Williams îi zîmbi și clătină din cap.

– Nu încă, John, răspunse el. Poate puțin mai tîrziu.

Ieșiră din umbra răcoroasă a casei ruinate și porniră spre adăpost, de-a lungul autostrăzii pustii.

Soarele ardea acum de pe cerul senin și insectele începuseră să bîzîie, producînd țiuituri aspre și metalice, foarte asemănătoare cu zumzetul unui gater. Nu se mai auzea altceva decît foșnetul vîntului prin iarba înaltă și grîul sălbatic, scîrțîiturile și șoaptele copacilor și glăsciorul ascuțit al lui John. Prin asfalt răsăriseră buruieni – degetele verzi care brăzdau suprafața șoselei, împărțind-o în bucăți neregulate. Peste cîțiva ani nu avea să mai existe nici o autostradă, doar o urmă slabă pe sub ierburi – apoi, nici măcar aceea. Timpul avea să șteargă totul, îngropînd sub copaci noi, ridicînd treptat alte coline, așternînd un peisaj recent care să-l acopere pe cel vechi. Deja iarba și buruienile mîncaseră marginile curbelor mai strînse, iar vîntul adunase pămînt pe șosea. În unele locuri se vedeau acum copăcei, crescînd verzi și tremurînd în mijlocul autostrăzii, acoperind semnele pe jumătate șterse care indicau distanțe și orașe.

John alergă înainte, găsi o piatră, o azvîrli, fugi înapoi, înconjurîndu-l pe Williams ca legat de o ață invizibilă. Mergeau pe mijlocul șoselei, John pretextînd că linia albă și pe jumătate ștearsă era o sîrmă, legănîndu-și brațele pentru echilibru, strigînd avertismente adresate lui însuși în legătură cu ființele din abis, care aveau să-l înșface dacă pășea greșit.

Williams păstră un pas egal, fără să se grăbească: un bărbat în puterea vîrstei, cu spatele drept, părul său alb ca neaua strălucind în soare, cu o macetă la brîu și o pușcă Winchester 30,30 veche, atîrnată pe spate – deși nu mai credea că aveau să le folosească. Știa că nu erau singurii oameni rămași pe lume – deși uneori se simțea așa – însă regiunea aceea fusese depopulată cu ani în urmă, și de cînd John și cu el se întorseseră din lunga lor călătorie în sud, nu mai văzuseră pe nimeni altcineva. Nimeni nu avea să-i găsească aici.

De-a lungul șoselei se vedeau acum urme de clădiri, tot ceea ce mai rămăsese dintr-un orășel de provincie: scheletul ars al unui acoperiș, străbătut de buruieni; fundații de piatră căscate, ca niște metereze pentru pitici; o pompă de apă ruptă, ticsită de pînze de păianjen; o altă pompă, de benzină, năruită, locuită de păsări și șoareci. Cotiră pe un drum lateral, cu pietriș, dincolo de cutia arsă a unei alte stații de benzină și de un parcaj mare, plin de gunoaie purtate de vînt. Deasupra capetelor, un semafor ruginit se legăna pe o sîrmă slăbită. Cineva legase de o latură a semaforului un semn hex uriaș, negru-portocaliu, iar pe cealaltă latură, cea opusă orașului și îndreptată spre lumea ostilă, era pictat ochiul rău, cu un roșu viu, șocant, pe fundalul alb. În Ultimele Zile lucrurile deveniseră foarte ciudate.

Lui Williams îi era acum tot mai greu să se țină după pasul din ce în ce mai mare al lui John, încît decise că era timpul să-l lase să care ranițele. John le ridică cu ușurință, arătîndu-i lui Williams dinții săi albi și puternici într-un zîmbet, după care porni în susul ultimei pante lungi spre adăpost, picioarele lui lungi purtîndu-l într-un ritm pe care

Desen de PETER GOODFELLOW

Williams nu putea spera să-l egaleze. Williams înjură fără răutate, iar John rîse şi se opri să-l aştepte în vîrful colinei.

Adăpostul era aşezat destul de departe de drum, pe creasta unei măguri, deasupra unui pîrîu. Cîndva, acolo fusese un restaurant din care mai rămăsese un colţ, doi pereţi şi o parte din acoperiş; o prelată întinsă peste capătul deschis era suficientă ca să-l transforme într-un adăpost rezonabil. Desigur, pentru iarnă trebuiau să caute ceva mai bun, dar pentru luna iulie, locul era destul de acceptabil, ascuns şi aproape de o sursă de apă.

În jurul lor, spre nord şi est, se întindeau dealuri împădurite. Către sud, dincolo de pîrîu, dealurile se transformau în şes, iar lumea se deschidea într-o panoramă ce cuprindea şi orizontul.

Mîncară repede prînzul; apoi se apucară de treabă, tăind lemne, strîngînd setcile întinse de Williams de-a curmezişul pîrîului ca să prindă peşti, cărînd apă pentru gătit în susul pantei ce ducea la adăpost. Williams îl lăsă pe John să facă muncile mai grele. John cînta şi fluiera vesel în timpul lucrului, iar o dată, revenind de la adăpost după ce dusese lemne pentru foc, izbucnise în rîs, îl prinsese pe Williams de sub braţe, îl ridicase în sus şi dansase cu el de jur-împrejur înainte de a-l lăsa la loc, pe pămînt.

– Faci pe grozavul, da?, se prefăcu Williams încruntat, privind în sus la chipul transpirat care îi zîmbea.

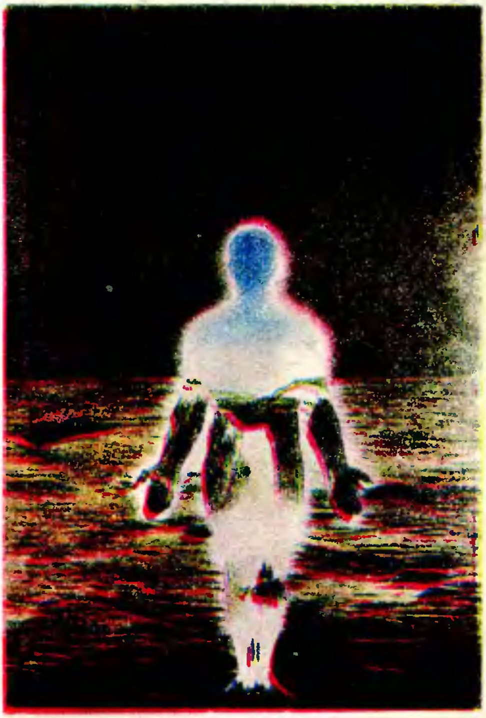

– Cineva trebuie să şi muncească pe aici, răspunse John vesel şi amîndoi rîseră. Abia aştept să mă întorc la băieţi, continuă el cu ochii sclipind. Mă simt mult mai bine acum. Mă simt nemaipomenit. O să mai stăm mult pe aici? îl imploră el pe Williams din ochi. În curînd o să ne putem întoarce, nu?

– Da, minţi Williams, ne întoarcem în curînd.

Deja, însă, John obosea. Spre amurg, începu să-şi tîrască picioarele, iar răsuflarea îi deveni grea şi chinuită. Se opri la mijlocul lucrului, lăsă jos toporul de tăiat lemne şi rămase tăcut pentru un moment, privind în gol.

Brusc, chipul îi deveni atent şi interiorizat, iar ochii opaci. Se clătină nesigur şi îşi şterse fruntea cu dosul palmei. Williams îl ajută să se aşeze pe un ciot lîngă foc. Rămase acolo în tăcere, privind absorbit solul, în vreme ce Williams se învîrtea prin jur, alimentînd focul, curăţînd şi porţionînd peştele, tăind rădăcini de păpădii şi petale de cicoare, punînd apa la fiert. Soarele coborîse şi musculiţele începuseră să plutească pe pîrîu, clipind ca nişte lanterne magice prin întunericul de catifea.

Williams se strădui din răsputeri ca să-l facă pe John să mănînce cina, sperînd că avea să mănînce ceva cît timp mai avea dinţi, dar John de-abia ciuguli. După puţin timp, lăsă jos farfuria de aluminiu şi rămase privind în gol către sud, peste cîmpiile întunecate de dincolo de pîrîu, abia vizibile în lumina slabă a secerii lunii. Chipul îi era preocupat şi posac, iar pielea feţii începuse să se lase. Părul se retrăsese într-un arc larg dinspre frunte, formînd o chelie. Mişcă de cîteva ori nehotărît din buze, apoi întrebă:

– Am fost... bolnav?

– Da, John, răspunse Williams cu blîndeţe. Ai fost bolnav.

– Nu-mi... Nu-mi pot aminti, se plînse John cu o voce spartă, răguşită. Totul e atît de confuz... Nu mă pot concentra.

Undeva pe orizontul invizibil, poate la o sută de mile depărtare, un stîlp de foc ţîşni în sus de după marginea lumii.

Îl priviră absorbiţi cum suia, tot mai sus, înălţîndu-se prin aer, pînă ce deveni o coloană subţire de flăcări strălucitoare, despicînd cerul negru şi posomorît, de la sol pînă în stratosferă. Stîlpul de foc străluci un minut sau două deasupra orizontului, apoi începu să se destrame, arzînd verde, albastru, argintiu şi portocaliu, culorile pîlpîind şi scînteind pe măsură ce se topeau una într-alta. Încet, cu un fel de simetrie hotărîtă şi uimitoare, stîlpul se lăţi, devenind un diamant plat din foc alb-albastru. Încet, diamantul începu să se rotească în jurul axei sale, strălucind tot mai orbitor. În jurul său pluteau forme gigantice, invizibile, ca nişte fluturi în jurul flăcării unei lumînări, aruncînd peste lume umbre uriaşe, întreţesute.

Ceva cu o voce pătrunzătoare, melancolică, hohoti, şi hohoti din nou, un sunet teribil şi îndepărtat, răsunînd înainte şi înapoi printre dealuri, pînă ce se stinse încet, îndepărtîndu-se.

Diamantul cel strălucitor dispăru. În locul lui dansau stele albe şi fierbinţi. Stelele păliră, transformîndu-se în puncte portocalii, care, după ce pîl-

COPILUL DIMINEȚII

piiră, dispărură și ele.

Era din nou întuneric.

Noaptea amuțise. O vreme liniștea fu atotputernică, apoi încet, precaut, greierii și broaștele își reluară activitatea.

– Războiul..., șopti John. Vorbea cu greutate, iar glasul îi era slab și hîrîit. Razboiul mai continuă?

– Războiul a devenit... straniu, răspunse Williams încetișor. Cu cît durează mai mult, cu atît devine mai straniu. Aliați noi, arme noi...

Privi prin beznă, în direcția unde dansase focul; spre orizont, aerul nopții păstra încă o ceață nesigură, aproape o sclipire.

– Cred că ai fost rănit de o asemenea armă, continuă el. Poate ceva ca asta, se încruntă el arătînd către orizont. Nu știu. Nu știu nici măcar ce a fost asta. Nu mai prea înțeleg ce se întîmplă în lume... Poate că nici nu ai fost rănit de o armă. Poate că făceau experiențe biologice pe tine. Cine știe de ce? Poate că ți-au făcut-o intenționat... ca o pedeapsă, sau o recompensă. Cine știe cum gîndesc ei? Poate că a fost efectul secundar al unui aparat care face cu totul altceva. Poate că a fost un accident; poate că te-ai apropiat prea mult de ceva ca chestia aia, atunci cînd făcea ceea ce face.

Williams rămase tăcut o clipă, apoi oftă.

– După ce s-a întîmplat ceea ce s-a întîmplat, ai ajuns, nu știu cum, la mine, iar eu te-am îngrijit. De atunci ne ascundem, mutîndu-ne dintr-un loc în altul.

Amîndoi fuseseră aproape orbi în vreme ce ochii li se obișnuiau cu noaptea, dar acum, în lumina slabă a focului, Williams îl putea vedea iarăși pe John. Acesta era complet pleșuv, obrajii îi erau scofîlciți, iar ochii galbeni și opaci erau adînciți în fața brăzdată. John se chinui să se ridice în picioare, însă căzu la loc pe ciot.

– Nu pot..., șopti el.

Pe obraji i se scurgeau lacrimi încete. Începu să tremure.

Oftînd, Williams se sculă și aruncă în apa clocotită doi pumni de ace de pin, ca să facă ceai. Îl ajută pe John să șchioapete pînă la culcușul său, sprijinindu-i cea mai mare parte a greutății, aproape cărîndu-l... era ușor; John devenise gîrbov, slab și extrem de ușor, făcut parcă numai din haine și bețe uscate, nu din carne și oase. Îl ajută să se întindă, îl înveli cu o pătură, în ciuda serii calde, și se strădui să-l facă să bea niște ceai.

John bău două cești întregi înainte ca degetele să-i devină prea slabe ca să mai poată ține ceașca, înainte ca pînă și efortul de a ține capul sus să fie prea mare pentru el. Ochii îi deveniseră goi, lucioși și nu mai vedeau nimic, iar chipul îi era ca de craniu, pămîntiu și presărat de pete, cu pielea întinsă peste oase.

Degetele îi strîngeau inconștiente pătura; păreau acum mumificate, cu pielea transparentă ca pergamentul, sub care se zăreau venele albastre.

Pe măsură ce se scurse seara, John începu să se foiască și să geamă incoerent, întorcîndu-și capul într-o parte și alta, orbește, murmurînd fragmente de cuvinte și propoziții, uneori ridicînd glasul într-un strigăt sugrumat, bolborosit, lipsit de cuvinte, numai uimire, mînie și durere. Williams rămase răbdător lîngă el, mîngîindu-i mîinile zbîrcite și ștergîndu-i transpirația de pe fruntea fierbinte.

– Dormi, rosti Williams mîngîietor. John gemu și scînci în fundul gîtului. Dormi. Mîine o să mergem iarăși la casă. O să-ți placă, nu-i așa? Dar acum dormi, dormi...

În cele din urmă, John se potoli, ochii i se închiseră încetișor, iar respirația îi deveni adîncă și regulată.

Williams stătu lîngă el, ținîndu-și mîna pe umărul lui. Părul lui John începuse deja să crească la loc, iar cutele îi dispăreau de pe fața, în timp ce revenea spre copilărie.

Cînd se convinse că John adormise, Williams potrivi pătura mai bine în jurul lui și-i șopti:

– Somn ușor, tată.

Apoi, încet, profund și fără zgomot, începu să plîngă.

Traducere: MIHAI DAN PAVELESCU

Desen de TOMASZ WISNIEWSKI

CONSTANTIN COZMIUC

COLŢII TĂIOŞI AI SPERANŢEI

**PREMIUL II (POVESTIRE)
LA CONSFĂTUIREA ANUALĂ
A CENACLURILOR DE ANTICIPAŢIE CLUJ-NAPOCA, 1984**

*„Parcă-mi sărise un dop de beznă
din urechi,
Mi se desluşise adevărata cîntare
Nici nu ştii ce înseamnă
secretele sunete
Ale unui gînd, desfăşurîndu-se."*
MARIN SORESCU

Desen de DAN COROIU

Uşa s-a închis în urma lui şi atunci soarele a explodat deasupra inundîndu-l dintr-o dată cu lumina sa lichidă, încălzindu-i trupul uscat pînă la suflet de lungul marş solitar prin labirintul dunelor de nisip.

A venit ziua, aşa cum vine ea aici, brusc, fără pregătirea răsăritului de soare, părînd un continuu ceas de amiază. Încremenit în sfidarea timpului Omul mergea, cu pas monoton, încercînd să scape din încercuirea străzilor înşelătoare deschise în nisipul ce se putea năpusti asupra lui în orice clipă. Să mergi, să mergi, să mergi...

Să mergi sub un soare impersonal şi nepăsător, gata în orice moment să te aperi. Atent la orice zgomot, la orice clipire ce poate răzbate prin ecranul de lumină care cade din complexul acela de reacţii nucleare numit soare, să navighezi prin lumină fără altă busolă decît invizibila direcţie interioară. Iar noaptea să nu vezi nimic, suspendat într-un hău negru, în care nu te mai distingi de neantul din jur, ajungînd să te crezi una cu nimicul din jur. De ce nu se întîmplă la fel şi ziua?

Străzile de nisip se deschid mereu în faţa sa, cîte două, cîte patru, cîte şase. O piaţă, o intersecţie, tot înainte fără să ştie dacă nu cumva se învîrte în cerc.

O piaţetă se deschide brusc în faţa lui, uimindu-l cu lipsa pereţilor laterali şi dispariţia orizontului nisipos. Sub talpă nisipul face loc marmorei lucioase. Un spaţiu pătrat, mic cît un loc de casă. Un om în centrul lui, uluit, încercînd să-şi dea seama unde se află. Aleargă la marginea ringului de marmură privind povîrnişul de marmură roşie cu irizaţii albe, ducînd undeva jos, mai jos de norii care-i învăluiau baza.

Drumul pe care a venit nu mai există. Dizolvat în spaţiu, dispare într-un timp incert în care formele se schimbă mereu.

Noaptea cade brusc, iar omul se întinde încercînd să doarmă. Clipeşte de cîteva ori vrînd să vadă dacă are ochii închişi sau nu şi stingerea conştiinţei se adaugă nopţii.

S-a trezit brusc o dată cu lumina care năvălea din zenit. Se ridică în picioare, frecîndu-se la ochi. Panta piramidei s-a schimbat peste noapte. Acum este în interiorul unui trunchi de piramidă aşezată cu baza mică în jos. Soarele este şi el, undeva pe acolo, în baza mare, depăşit de pereţii care merg mult mai departe.

În spatele său se aud paşi. Se întoarce uimit spre omul ivit din neant ce se îndreaptă către el.

L-am privit o clipă, uimit să văd o fiinţă vie aici, unde anii de rătăcire m-au învăţat cu singurătatea. De ani de zile paşii mei întipăriţi pe nisip sînt stingheri în marea de pulbere. El mă priveşte cu ochi vioi şi tăioşi, de parcă acum ar fi descins din labirintul formelor veşnic schimbătoare.

Era un bărbat înalt, îmbrăcat într-o cămaşă largă, cu multe cute şi falduri în care s-ar fi putut ascunde un arsenal întreg. O clipă am crezut că sînt eu, dar privindu-l atent am observat că ne deosebim destul de mult. L-am întrebat direct, fără introducere şi ocolişuri inutile:

– „Cine eşti?" Anii de singurătate îmi dau dreptul să ştiu.

Mi-a răspuns cu un glas ce tăia parcă aerul din jur:

– Un om oarecare, să zicem că sînt umbra ta.

– Să zicem, I-am răspuns,

COLȚII TĂIOȘI AI SPERANȚEI

fără să mă mir de toanele sale. Aici am văzut prea multe lucruri pentru ca să mă mai mire ceva.

– De unde vii?

Nu părea deloc încîntat de întrebare. A tăcut cîteva clipe, sporind liniștea din jur cu tăcerea ce-i năvălea prin priviri. Ochii au izbucnit apoi mînioși. Cuvintele împroșcau în rafale înțelesuri tăioase.

– Ce cauți aici? De ce ai venit după mine? Lasă-mă în pace, m-ai chinuit destul!

L-am privit surprins. Sărmanul nu părea cu mințile duse, deși aici totul este în mișcare, formele se schimbă mereu, înțelesurile se pierd, nimic nu este stabil. Cineva m-a prevenit de asta, mă simt însă destul de tare. Poate așa începe, te simți destul de tare.

– Omule, i-am spus calm, te văd prima dată în viața mea! Habar n-am avut de existența ta aici! Cine ești?

– Cum, nu mă cunoști? Atunci de ce-mi expui sufletul pe frînghia de rufe? De ce tropăi încălțat prin el? De ce îl arăți tuturor cu degetul? Ia uitați-vă la el, nenorocitul! Vedeți cît sînt de deștept și ce anomalie vă arăt eu? Te crezi mai bun, mai inteligent? Crezi că ești capabil să-mi faci ordine în idei? Să-mi ștergi praful de pe emoții? Cine te crezi? Și în definitiv ce cauți aici?

Nu i-am răspuns. Am tăcut încercînd să-mi dau seama cine este și ce-mi reproșează. În nici un caz nu-i puteam spune ce caut aici. Am fost prevenit să nu spun nimănui, nici măcar soarelui, dacă-mi va veni vreodată să-mi întind mîinile spre discul de foc și să mă caut în el.

– De cîte ori m-ai ucis, bestie? De cîte ori nu m-ai asasinat în toate felurile, pînă ai găsit modul cel mai absurd, cel mai epatant și care te scoate pe tine în lumină cel mai bine...

– Eu nu ți-am făcut nimic!

– Mi-ai făcut în gînd! Și te înșeli. Alături de tine, în altă coloană tipărită, un altul caută poate să salveze pe cineva sau găsește o soluție mai bună ca a ta. Ce-ți pasă?! Crezi că ajungi nemuritor? Crezi că cineva îți va murmura numele cu religiozitate dacă-i sperii cu: „bau-bau?".

– Omule, cine ești?

– Ei bine, ceea ce mi-ai făcut tu mie va fi o mîngîiere pe lîngă ceea ce-ți voi face eu acum. Te-am prins aici pe terenul meu! Aici nu trebuia să intri! Eu aici am individualitate.

Simțeam că nu mai pot suporta. Am răcnit cît am putut, făcînd întrebarea ce mă chinuia să umple universul:

– Cine ești?!!

Privirea omului se îngustă, deveni asemenea a două raze reci, tăioase, ce încercau să-mi domine fruntea. „Mă va ataca". Intuiția se strecoară rece ca o șopîrlă mișcînd hățișul cuvintelor și spărgînd baloanele de săpun din care țîșneau înțelesurile. Eram pregătit. Am fost prevenit, înainte de plecare că aici trebuie să fiu pregătit în orice clipă.

Un țipăt ascuțit sparge liniștea care se prăbușește în cioburi tăioase.

– Shonan Kottan!!, îmi urlă omul înălțîndu-se brusc în aer cu piciorul stîng adunat sub el și dreptul pregătit de lovitură.

– Personajul meu, am murmurat uluit, dar e doar o închipuire. Piciorul său se destinde brusc intersectînd însă traiectoria mîinii mele drepte. A căzut într-o parte și răsturnîndu-se a revenit în picioare. M-am rostogolit spre el lovindu-l în plin cu picioarele și am sărit în diagonală. Nu s-a clintit.

Privirea sa rece și tăioasă rămîne proptită în fruntea mea.

– Degeaba, sînt blindat.

– Hiaa, răspunde el, repezindu-se spre mine. Schimbul de lovituri este metodic și rapid. La fiecare impact strig și mă gîndesc,

– De ce? Strig.

– De ce?

– De ce?

Un urlet puternic lasă să răzbată armonica atacului decisiv. Laserul îi strălucește în mînă în timp ce el cade asupra mea. Micul scut finisat ca o oglindă îmi este singura apărare. Trage din punctul cel mai înalt al traiectoriei.

Raza incandescentă se lovește de scut și se întoarce înapoi. O mică mișcare a scutului și acesta devine la rîndul lui o armă, întorcînd moartea asupra celui care o lansează.

M-am îndepărtat în grabă. După cîteva ore de mers m-am oprit și mi-am imaginat cu toată forța de care eram în stare că nu i-am făcut nimic rău, doar un leșin și că acuma, exact acuma, în momentul acesta se trezește și strigă după mine. Apoi am pornit mai departe fără să aud sau făcîndu-mă că nu aud strigătul de peste nisipuri:

– Te crezi generos? Lașule! Crezi că nu știu că mai ai nevoie de mine? Ești ipocrit pînă și cu tine!

Am mărit pașii să nu-l mai aud, pornind din nou în căutarea Dragonului...»

Coloanele de bazalt par infinite privite de jos. Omul obosit se așează lîngă o coloană simțind împunsăturile înviorătoare ale pietrei în spate. Umbră nu există. Lumina soarelui la zenit curge pe pereții coloanei perfect verticale fără a lăsa un petic de umbră. Talpa strivește un scorpion atras de umbra omului. Gonește un șarpe cu clopoței ce-l privește veninos de lîngă altă coloană, șarpele curge, îndepărtîndu-se zdrăngănind din vertebre. Lumina dizolvă totul în jur.

„Pornește mai departe. Mergi înainte! Mereu înainte!" Aici, unde soarele stă nemișcat, unde pretutindeni sînt numai coloane nesfîrșite de piatră, fiecare asemenea celeilalte, ori unde mergi tot înainte se cheamă. Ținta călătoriei este undeva înainte, un „înainte" incert și nelocalizat în care se ajunge mergînd aiurea, după un plan fără plan.

Dar oare ajungînd „acolo" va recunoaște locul? Va ști omul obosit, zgîriat, murdar, epuizat că a ajuns „acolo"? Există acel „acolo"?, ținta pe care o caută de cînd... Nu mai știa de cînd, toată viața i se pare că a petrecut-o într-o căutare continuă, o goană neobosită după o himeră.

Un zîmbet îi luminează privirea mohorîtă. Ideea absurdă era încîntătoare prin naivitatea ei... Aici, în tărîmul în care timpul s-a desprins de spațiu orice este posibil.

Începe să se cațere calm, agățîndu-se de fiecare ieșitură a stîncii aproape drepte, proptindu-se în fisuri, gîfîind și privind mereu în sus. Milimetru cu milimetru vîrful se apropie, pierzîndu-și nuanța albăstruie, devenind din ce în ce mai net, mai clar.

Nu se gîndea la efortul pe care-l face, nici la mişcările dificile, la durerea ce-i paralizează trupul în spasme nervoase, la frica ce-i cuprinde stomacul încingîndu-i izvorul mişcării.

Toate erau departe de el. Esenţa sa era deja sus, pe platforma de sub soare, lăsîndu-şi umbra pe stîncă, iar umbra se chinuia gîfîind şi transpirînd să îl ajungă din urmă. Timpul nu exista, nu are cum să-l măsoare în încremenirea ce domneşte în jur. Conştiinţa înecată de efort pluteşte lin pe fluviul lui Cronos.

Ajuns sus se trînteşte pe piatra încinsă şi, regăsindu-se, îşi cere scuze pentru cîteva momente sieşi, apoi cade într-un somn ca o noapte veşnică.

Abia aţipit, o forţă străină îl ridică în picioare şi o lovitură năprasnică îl culcă la pămînt. Rostogolindu-se într-o parte, scapă de a doua lovitură pe care o intuieşte venind şi ridicînd din instinct piciorul primeşte burta agresorului care se repezise să-i dea lovitura de graţie.

Ridică piciorul prelungind mişcarea atacantului, ridicîndu-l în aer şi imprimîndu-i o curbă parabolică ce se va sfîrşi dincolo de marginea prăpastiei, acolo jos, la baza coloanei. O clipă îi zări faţa hidoasă cu ochii bulbucaţi şi dinţii lungi şi ascuţiţi ieşind printre buzele rînjite. Zvîcneşte piciorul cu mai multă forţă, nu din teamă, căci teama a dispărut din sufletul său de mult, atunci în biroul acela alb, cu mobila albă, cu oamenii în alb care i-au spus...

Dar fiara nu a căzut. Zvîcnind puternic abdomenul, s-a înălţat în aer şi picioarele s-au adunat sub trup pentru a se proiecta în omul trîntit pe jos, care vede soarele eclipsat de un vîrcolac fioros. Un gînd i-a trecut atunci prin minte şi o bucurie intensă îi inundă sufletul. Într-adevăr, aici centrul labirintului este pretutindeni, numai să-l poţi vedea. Rezultă logic, atunci... Atunci cel din faţa sa este Dragonul.

Puteri nebănuite sînt atrase din pîntecul contractat. Se rostogoleşte în faţă şi prelungeşte cercul într-o curbă graţioasă ce se intersectează cu figura fiarei. Contactul cu faţa adversarului îi provoacă o durere vie, lovitura a fost recepţionată calm şi întoarsă integral în mîna ce lovea...

«...Atunci m-am retras pas cu pas studiindu-l pe Dragon. Faţa fioroasă nu-mi spunea nimic, ştiam că în clipa următoare putea fi alta sau să dispară total. M-am oprit. Terenul nu-mi oferea nici un avantaj – am aşteptat calm, respirînd în rafale rapide, încercînd să cîştig maximum de energie, să-mi umplu rezervorul pînă cînd se va vărsa în prea plinul emoţiilor.

Dragonul nu este înarmat. Nu are de ce să fie înarmat, aşa mi-au spus toţi cei care ştiau ceva despre el, că forţele sale sînt imense. Cei care l-au cunoscut nu mai spun nimic sărmanii, fie-le ţărîna uşoară acolo unde-şi dorm somnul eternităţii.

Eu sînt înarmat. Armele mele sînt inteligenţa, speranţa şi voinţa de a-l învinge. La nevoie îmi voi înfinge colţii tăioşi ai speranţei în trupul lui deşirîndu-l după linia veacurilor. Cei care l-au cunoscut pînă acum nu mai aveau nici o speranţă. Cel care mi-a dat speranţa mi-a dispărut din memorie lăsîndu-mi în mînă arma ca mică amintire... „Khiaaa!“ Atacă brutal, copleşitor, se înalţă des în aer lovind cu mîinile şi picioarele.

Parez, încercînd să străpung dansul Distrugătorului prin contraatac. Lupta decisivă a durat fracţiuni de secundă. L-am lovit în aer, prinzîndu-i gîtul într-o lovitură laterală cu piciorul în care-mi pusesem toată speranţa. Gîtul s-a căscat, împroşcîndu-mă cu lichid cald şi greţos care se întăreşte pe mine împiedecîndu-mi mişcările. S-a prăbuşit la pămînt spărgîndu-se în mii de cioburi, împroşcîndu-mă cu mici ace tăioase.

Cioburile s-au topit, s-au adunat într-o băltoacă scurgîndu-se la picioarele mele, ocolindu-le ca meandrele unui fluviu sau ca... Apa cristalină, bobiţe cristaline împrăştie milioane de curcubee ce-mi joacă în faţa ochilor, mă atrage răcoarea apei... De cînd n-am mai văzut măcar apă şi sîsîitul şarpelui lung şi gros mă trezeşte din reverie. Capul imens se leagănă în faţa mea, picioarele îmi sînt imobilizate într-o strînsoare de menghină.

Singura şansă rămîne o lovitu-

Desen de DAN COROIU

COLȚII TĂIOȘI AI SPERANȚEI

ră laterală cu cantul palmei în care-mi pun toată speranța și capul șarpelui se rostogolește în aer. Trupul cuprins de spasme îmi eliberează picioarele și mă arunc într-o parte, lovind capul dihaniei cu piciorul, urmărindu-i căderea în prăpastia al cărei capăt nu-l văd.

Trupul șarpelui este vertical vibrînd rapid, formînd noduri și ventre ca o coardă de pian ciupită. Sîngele se evaporă ascunzîndu-l într-o mantie cețoasă, fremătînd, modificîndu-și mereu forma, căutînd parcă ceva. Iată-l, se luminează și ceața ia forma unui om, stînd în picioare, în alb, tînăr, viguros.

M-am repezit spre el, dar mîna ridicată și peretele voinței sale mi-au blocat mișcarea. „Ajunge!", îmi strigă, „nu mai are rost; m-ai învins. Percepția eventualităților îmi arată că ne vom bate la infinit așa..."

– Am să te atac acolo unde speranța nu te mai ajută, continua el zîmbitor.

– Unde? l-am întrebat calm.

Se apropie de mine zîmbindu-mi și atingerea sa mă electrocutează. Sar într-o parte lovindu-l cu piciorul. Parează lovitura grațios, cu zîmbetul pe buze. „Încă n-ai înțeles, omule, că forța și-a spus cuvîntul?"

– De ce aș avea încredere?

– De ce nu? Tu m-ai chemat, la început fără să știi, apoi ai vrut să mă vezi. Ei bine, iată-mă!

Oamenii în alb spuneau că totul provine din subconștient...

– Hai să mergem!

– Unde? l-am întrebat.

– Acolo, în centru, pentru ultima dispută.

– Spuneai că s-a terminat...

– Cea fizică, da. Să vedem cum stai cu forța mentală. Dacă ești mai tare, mă retrag.

Facem cîțiva pași, oprindu-ne în fața unei siluete din marmură. Silueta reprezintă un corp uman pe care s-au trasat un număr mare de pătrate.

– Așează-te, îmi spune din partea dreaptă. Mă așez și eu în partea opusă, contemplînd silueta în mărime naturală.

– Ține!, și-mi întinde o cutie cu nasturi mici, negri. Știi să joci?

– Ce anume?

– Știi să-ți joci viața?

– O joc cum știu și eu, mai bine, mai rău, ca orice om.

– Nu jocul, ci la joc?

– Nu joc eu miză din principiu. Nu mă distrează.

– Nici n-o să te distreze. Dacă nu joci, o pierzi prin descalificare.

– Explică-mi!

– Simplu! În noduri pui o piesă, pun o piesă. Dacă înconjur piesa sau un grup o iau. Uite așa...

Amintirea jocului milenar mă inundă brusc. Regulile simple, puțina tactică, toate se conturează precis în minte.

– Porțiunile de corp pe care le ocup sînt ale mele. Cred că-ți dai seama ce șanse mai ai atunci... De acord?

– Am de ales?

– Nu! Ai însă cinci piese avans. Pune-le unde vrei.

Am început să le plasez una cîte una. Prima am pus-o la rădăcina nasului. „Aha, domnul se teme să nu-i iau mințile", comentă Dragonul. A doua am pus-o în bazinul inferior. „Fără comentarii", îmi surîde ironic. A treia am plasat-o la nivelul ombilicului. Îmi surîde, ironia a dispărut. A patra am pus-o în dreptul inimii. Zîmbetul s-a șters. Ultima am pus-o în creștet. Încordarea îi cuprinde fața. Atacă în bazin și eu îi răspund în cap. Atacă plămînul drept și eu contraatac piesa din bazin. Se insinuează lîngă inimă și-i tai legătura cu plămînul. Încearcă să ocolească piesa de la ombilic, dar reușesc să-i barez drumul cu un zid de piese distanțate în ochiuri elegante.

Reușește o legătură spre gît, insinuîndu-se spre cap. O veche lovitură din copilărie, mi-am spart capul aterizînd forțat dintr-un cireș, mă supără. Îi barez drumul, legîndu-mă cu piesele din jurul inimii. Se face că nu observă și atacă baza piciorului drept. Profit să întăresc trunchiul.

Nu mai surîde. Nu mai este crispat. Și-a creat mici focare și știe că unul, unul singur să reziste și toată structura mea se va spulbera în vînt întorcîndu-mi elementele în circuitul naturii. Știu și eu. Colții tăioși ai speranței mi se arată în priviri.

– Te-ai enervat? mă întreabă calm, privindu-mă senin.

– Nu.

– Bine. Nici nu trebuie. Nervii nu ajută cu nimic.

– De ce mi-ai dat mie negrele?

– Te-am crezut mai slab. Îți pare rău? Ironia îi înflorea buzele. Ți-am dat un handicap prea mare crezînd că-ți plasezi piesele în abdomen cum fac toți, dar tu ți-ai asigurat centrii vitali. Bravo... acuma taci și joacă!

Lupta devine tot mai strînsă. Piesele se îngrămădesc, dar am legături labile și centrii de rezistență îmi permit, prin ochiurile lor bine conturate, să apăr orice atac al lui și să mă acopăr rapid. Joc cu încordare, o tensiune peste ură și iubire, implacabilă și poate personificată îmi dirijează mișcările.

Jocul este dur. Îi capturez piesă cu piesă, grup după grup. Îmi sacrific piese în punctele sale vitale, dar îi dărîm structura.

Dragonul stă calm, privind tabla concentrat. În plămînul drept se înfiripă o structură albă.

– Vrei o țigară?, mă întrebă candid.

– Taci și joacă!, îi zîmbesc ironic la rîndul meu și-i capturez grupul.

Atac sistematic curățîndu-mi corpul de piesele sale. Lupta se dă acum în picior. Ultimul său

(Continuare în pag. 147)

Desen de DAN COROIU

GORDON RONALD DICKSON

DOMNIŞOARA PRINKS

Se naşte în 1923 în Edmonton (Alberta) şi trăieşte în Canada pînă la 13 ani, cînd se mută în Statele Unite. Studiază limba engleză la Universitatea Minnesotta, în timpul studiilor împrietenindu-se cu Poul Anderson, pe care îl cunoaşte într-un club al fanilor.

Prima povestire cu care s-a remarcat a fost „Trespuss" (1950), urmată de romanul „Alien frau Arcturus" (1956), unde-şi dovedeşte talentul de a se transpune în psihologia exterilor, ca şi „The Alien Way" (1965). A scris peste 30 de romane şi 150 de nuvele care, global, dau o impresie contradictorie. Cea mai mare parte o constituie aventurile de rutină, nelipsind însă lucrări de excepţie, cum ar fi, de exemplu, ciclul „Child", distribuit pe 12 romane şi cîteva nuvele, încă neterminat. Scopul acestui ciclu este de o ambiţie extremă, autorul propunîndu-ne o frescă a drumului parcurs de om din Renaştere pînă în secolul XXIII. Miezul ciclului este cunoscut ca ciclul „Dorsai" şi cuprinde cinci romane: „The Genetic General" (1960), „Necromancer" (1962), „Soldiers Ask Not" (1967), „The Tactics of Mistake" (1971) şi „The Final Encyclopedia" (1981).

Nuvela „Soldier Ask Not", devenită roman mai tîrziu, este premiată în 1965 cu premiul Hugo. În 1966 ia „Nebula" pentru „Call Him Lard". În 1975 primeşte premiul „E.E. Smith", în 1976 „August Derleth" pentru romanul fantezist „The Dragon and the George", în 1981 din nou Hugo pentru „Lost Dorsai" şi „The Clock and the Staff". „Time Starm" (1977) a fost şi el pe lista din care s-a selecţionat premiul Hugo.

Colaborează cu Poul Anderson într-o serie de povestiri amuzante despre „Hokas", extratereştri păroşi care încearcă să imite cultura umană luîndu-se după datele oferite de literatură.

Desen de PETER ELSON

Domnişoara Lydia Prinks era mătuşa cuiva. Nu mătuşa mai multor indivizi, ci mătuşa unei singure persoane, fără alte rude în viaţă, fraţi surori, verişori, nepoţi sau nepoate, care să aibă acelaşi nume cu ea. Un fel de mătuşă solitară. O să v-o descriem mai tîrziu, deşi s-ar putea să nu vă placă. A-i trasa un portret clar ar însemna să-i distrugem anonimatul pe care Miss Prinks şi-l menţine cu mari sacrificii. Gîndiţi-vă la ea ca la o mătuşă solitară şi veţi avea o imagine clară.

Ducea un mod de viaţă auster, într-un mic apartament, la etajul trei al unei case de pe o stradă oarecare, dintr-un orăşel. Apartamentul ei era sobru, cu mobilă veche lăcuită, perdele aurii, o carpetă verde şi furnituri înflorate. Pe rafturile bibliotecilor se zăreau cărţi bune, pe pereţi tablouri preţioase, iar pe fotoliu stătea tolănit un motan gras pe nume Solomon. Este apartamentul potrivit pentru o mătuşă ce duce o viaţă austeră, iar domni-

DOMNIȘOARA PRINKS

șoara Prinks ducea o viață liniștită, mulțumită de ea și de mediul ei.

Ca să fim exacți, **a dus** o viață liniștită, mulțumitoare, pînă într-o după-amiază, imediat după prînz, cînd ceasul bunicului din colțul camerei de zi a făcut o figură inedită sunînd ora treisprezece în loc de unu.

– Ce naiba!, spuse domnișoara Prinks ridicîndu-și ochii mirată de pe cartea mult discutată la club și privind ceasul. Solomon, motanul cel gras, își ridică și el, neliniștit, ochii.

– Ce naiba!, repetă domnișoara Prinks, indignată. S-a îndreptat țeapănă spre ceas, păstrîndu-și atitudinea aristocratică, gîndind că este o comportare boema din partea unui ceas, după douăzeci și opt de ani de funcționare; corectă bate ore imposibile ca treisprezece.

– Mi-ar place să știu cine e de vină!, spuse domnișoara Prinks iritată, adresîndu-se camerei goale. Și atunci s-a întîmplat...

Domnișoara Prinks nu se aștepta să-i răspundă cineva. Totuși, cineva i-a răspuns. Abia s-au despărțit cuvintele de gura dînsei – vibrînd încă în aer – și ceva ciudat, semănînd cu un drăcușor cenușiu, prinse formă în mijlocul carpetei verzi. La început semăna doar a ceață, apoi crescu rapid pînă cînd deveni bine vizibil, răspîndind străluciri aurii într-o rotație rapidă.

– Mi-e teamă, se auzi un glas impunător în capul domnișoarei Prinks, că eu sînt de vină, doamnă.

Trebuie să recunoaștem că nu e genul de răspuns care să calmeze temerile unei persoane obișnuite, care tocmai constatase că este ora treisprezece – o oră ce n-a mai fost niciodată și, sperăm din toată inima, nici nu va mai fi vreodată. Dar domnișoara Prinks era o mătușă solitară, plină de curaj și convingeri de nestrămutat. Filozofia ei personală începea cu faptul de netăgăduit că e o doamnă, și se oprea acolo. Pornind de la acest fapt, și urmărind firul raționamentului, rezultă că drăcușorul cenușiu, orice ar fi el, era un vandal, un stricător de ceasuri, la fel ca și copiii din vecini care băteau mingea în fața geamurilor ei, sau ca bețivanul care i-a stricat gazonul de pe peluza din fața casei parcîndu-și mașina pe iarbă. Cu vandalii, domnișoara Prinks adopta o atitudine fermă.

– Ești un vandal!, spuse ea mînioasă, pentru a pune la punct creatura și a o face să înțeleagă că știe cu cine are de-a face.

Arătarea păru contrariată și se gîndi înainte de a-i răspunde prin unde telepatice, bineînțeles.

– Mă iertați..., auzi ea în gînd. N-am înțeles numele pe care ați avut bunăvoința să mi-l dați. Ne-am mai întîlnit cumva?

– Poate că nu, spuse mîndră domnișoara Prinks, dar vă știu eu pe d'alde ăștia!

– Serios? Gîndul venit de la drăcușorul cenușiu semnifica în mod evident uimire. Apoi păru că-și recîștigă demnitatea. „Fie ce-o fi, gîndi el, atunci lăsați-mă să vă explic ce s-a întîmplat".

– Foarte bine, spuse domnișoara Prinks, luînd aerul rece și imparțial gata să audieze martorii.

– Îmi cunoașteți genul, spuse mental. Sînt – se opri și domnișoara Prinks simți mici degete luminoase scotocindu-i mintea în căutarea unui termen potrivit – un cercetător științific din cea de-a optzeci și treia dimensiune. Făceam unele cercetări în legătură cu compresibilitatea timpului în scopuri comerciale, pentru un concern al sectorului meu spațial din dimensiunea a 83-a. Ar vrea să știe dacă se pot împacheta și transporta cantități diferite de timp.

Domnișoarei Prinks îi scăpa un gest de nerăbdare.

– Oricum, gîndi rapid drăcușorul cenușiu, ca să nu lungesc povestea, a avut loc o explozie și aproape o oră din timpul pe care făceam experiențe a căzut în ziua dumneavoastră. Desigur, îmi pare foarte rău și aș fi încîntat să-mi recapăt ora.

– Ceasul meu, spuse rece domnișoara Prinks.

– Voi avea grijă de asta, spuse drăcușorul cenușiu, sau omul de știință multidimensional ca să-l denumim corect, voi realinia coordonatele sale temporale și voi face corecțiile spațiale necesare. Așteptă îngrijorat aprobarea domnișoarei Prinks.

Acum, ca să spunem adevărul, domnișoara Prinks începu să se mai înmoaie. Politețea cercetătorului îi făcea o bună impresie, dar nu voia să se dea bătută prea ușor.

– Hm..., făcu ea ezitînd.

– Ah, desigur!, strigă mental cercetătorul. Vă simțiți îndreptățită la o compensație pentru stricăciunea temporală adusă zilei dumneavoastră. Nu mai gîndiți alt cuvînt. Vă înțeleg foarte bine.

– Hm..., spuse domnișoara Prinks cu un zîmbet care pe figura unei persoane mai puțin aristocrate ar părea prostesc. Nu știu nimic despre tipul ăsta de combinații comerciale.

– Desigur, spuse cercetătorul. Îmi permiteți.... Degetele luminoase păreau că ating suprafața minții domnișoarei Prinks. Iertați-mă că vă spun, dar v-am revizuit condiția și am constatat că se pot aduce unele îmbunătățiri. Dacă n-aveți nimic împotrivă...?

Domnișoara Prinks clătină din cap.

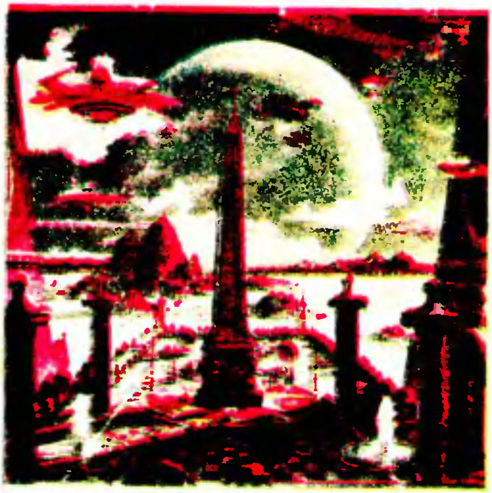

Desen de ROBERT McCALL

– Desigur, nu, spuse ea.

S-a spus de multe ori că doi oameni pot înțelege diferit același cuvînt. Așa s-a întîmplat și acum. Domnișoara Prinks era o doamnă și gîndea în termenii unei doamne. Pentru ea, cuvîntul **condiție** se referea la poziția socială a unei persoane, mai ales la acel aspect al poziției, legat de finanțe de către mințile mai grosiere. Ea credea că cercetătorul îi oferea, exprimîndu-se delicat, daune materiale, adică bani. Sensibilitatea ei față de situația socială nu-i permitea să ceară lămuriri suplimentare.

Cercetătorul nu avea, desigur, o asemenea intenție. Era telepat, dar nu deosebit de pătrunzător și nu cunoștea prea multe despre natura umană. Pentru el, domnișoara Prinks era un organism cu unele atribute mentale și fizice. Ca să vorbim deschis, referindu-se la aceste însușiri, cercetătorul îi spunea mai tîrziu unui coleg că erau oribile. Dar asemenea afirmații nu le făcea decît în intimitate, între ai săi. În felul lui, și el era manierat. El utiliza cuvîntul **condiție** așa cum antrenorul îl utilizează vorbind despre un boxer, sau doctorul despre pacientul său aflat în ultimul stadiu al unei boli nemiloase.

– Desigur, nu, spuse domnișoara Prinks.

– Bine, spuse cercetătorul. Un murmur s-a auzit atunci în aerul apartamentului și domnișoara Prinks simți niște furnicături alergîndu-i din tălpi pînă în creștet. Apoi camera s-a golit.

Ceasul bunicului sună ora două.

– Mda, spuse domnișoara Prinks.

Acum, după plecarea cercetătorului simțea două lucruri deosebite în legătură cu el. Neîndoios, a fost politicos, dar fără îndoială a comis o greșeală. Oricum, lucrul cel mai important este că a plecat. Și că ceasul bate, solemn, ora două.

Are de făcut cumpărături. La două colțuri de casa ei se afla un mic complex în care-i plăcea să se plimbe cînd vremea era frumoasă, lăsîndu-și restul zilei pentru biblioteca de cartier, un colț mai încolo de complex. Domnișoara Prinks întinse mîna după plasa pe care o ținea pe masă, lîngă ea, și țîșni din scaun.

Țîșni este într-adevăr cel mai bun cuvînt. La cel mai mic efort făcut pentru a se ridica din scaun, domnișoara Prinks zbura ca o săgeată pe o traiectorie ce o purta în sus și înainte prin cameră, prin draperiile aurii și fereastra, din fericire deschisă, apoi în jos, trei etaje, pînă la trotuar. A aterizat în picioare și deși sunetul căderii a răsunat puternic, în după-amiaza aceea liniștită de vară, nu părea să fi pățit ceva. De fapt, gîndi domnișoara Prinks încremenită pe trotuar, cu o expresie nătîngă pe față, niciodată nu s-a simțit mai bine.

Exact în acea clipă avu impresia neplăcută că cineva îi strigă numele. Se întoarse și-și recunoscu vecina de la etajul doi, o femeie mititică pe nume Annabelle Le Mer.

– Oooh, Lydia!, strigă Annabelle Le Mer, văzînd-o pe domnișoara Prinks, și gîfîind din cauza grabei cu care a alergat în stradă. Îmi udam florile din fereastră și am văzut totul. Ce te-a apucat să sari pe geam?

Sînt momente cînd o adevărată doamnă trebuie să știe cum să evite un subiect. Domnișoara Prinks era pe cale să-și dea seama că sosise tocmai un asemenea moment. Se îndreptă de spate și se îndepărtă înțepată și demnă.

– Eu?, repeta cu tonul unui ultragiat. Am sărit pe geam? Ai unul din atacurile tale de bilă, Annabelle!

– Dar am văzut, bîlbîi micuța femeie, disperată.

– De bilă!, i-o tăie domnișoara Prinks pe un ton ce nu admitea contrazicere. O privea pe Annabelle atît de feroce încît femeia începu să se îndoiască de ceea ce a văzut cu proprii săi ochi. Am sărit pe geam! Ce idee!

Atît de convingătoare i-a fost intonația, încît Annabelle Le Mer începu să simtă undele de slăbiciune care-i precedau atacurile de bilă. Privi la domnișoara Prinks, apoi la fereastra cu perdele aurii, de la etajul trei. O privi pînă cînd îi dispăru sîngele din obraji, iar cînd se întoarse spre domnișoara Prinks strada îi păru unduitoare.

– P... poate, mormăi domnișoara Le Mer amu-

Desen de ROBERT McCALL

DOMNIŞOARA PRINKS

ţită. Poate ai dreptate, Lydia. Şi, lăsînd-o pe domnişoara Prinks mînioasă, plecă în apartamentul ei să-şi pună gheaţă pe cap.

Rămasă singură pe trotuar, domnişoara Prinks experimenta. Şi-a dat seama că păşind foarte, foarte atentă, cu paşi mici putea merge într-o manieră aproape naturală. Tot exersînd a ajuns la colţ şi, stăpînind tehnica mersului, s-a hotărît să se îndrepte spre complex.

Hotărîrea era înţeleaptă şi ziua părea să treacă fără alt ghinion. Din nefericire însă, soarta îi fu potrivnică şi încă într-un fel cu totul neaşteptat.

Acum este momentul să mărturisim că dacă domnişoara Prinks este o doamnă pînă în vîrful unghiilor, vecina ei nu era chiar cel mai bun exemplu de distincţie. Poate că nici măcar un exemplu de mîna a doua. Un colţ mai jos de blocul în care locuia domnişoara Prinks, şi la jumătatea drumului spre complexul la care obişnuia să-şi facă cumpărăturile, era ceva care în mod, vulgar, s-ar putea numi şine de cale ferată. În plus, trebuia să treacă peste un pod sub care şinele desenau paralele întunecate şi sub care treceau trenuri tunînd şi afumînd.

De obicei, la ora la care domnişoara Prinks îşi făcea cumpărăturile nu erau trenuri, deci putea să le ignore existenţa cu o detaşare aristocratică. Dar astăzi, ţinînd cont de circumstanţele deosebite de după prînz, a ajuns ceva mai tîrziu ca de obicei şi tocmai la timp ca să prindă „Cometa", un tren de pasageri de mare viteză cu o sirenă puternică, ce sună la intersecţii, fără a mai pune la socoteala alte mecanisme specifice civilizaţiei contemporane. Era o sirenă deosebită şi foarte puternică şi, ca să spunem adevărul, mecanicul care conducea „Cometa" în acea după-amiază o folosea din plin, orice scuză ne-ar oferi el acum. Ce scuză ar fi putut avea atunci nu vom şti niciodată. Dar este dovedit că mecanicul a pornit sirena imediat ce a intrat sub podul pe care se afla domnişoara Prinks. Şi sunetul a surprins-o exact la mijlocul podului.

Domnişoara Prinks, am mai spus-o, avea un curaj de oţel. Dar avea şi nervi delicaţi de doamnă. Aşa că, atunci cînd „Cometa" îi ţîşni sub picioare şi sirena îşi dădu drumul – practic – în urechile ei, nu-şi putu reprima un start energic.

Din nefericire, oamenii aflaţi în starea domnişoarei Prinks nu mai pot să demareze. Pentru oamenii obişnuiţi este adevărat, dar domnişoara Prinks ţîşni în aer şi după un arc lung de peste douăzeci de metri ateriză în faţa „Cometei".

Domnişoara Prinks întoarse capul, zări monstrul infernal venind vertiginos spre ea şi scoţînd un ţipăt de teroare începu să fugă.

– Uff, făcu mecanicul, care era cît pe-aci să leşine...

Domnişoara Prinks simţi cum i se împăienjenesc ochii şi i se taie respiraţia. Riscă o privire peste umăr şi simţi că i se taie picioarele. În spatele ei şinele erau goale cît vedeai cu ochii. „Cometa" nu era nicăieri.

Desen de ROBERT McCALL

Şi nici oraşul.

Zguduită profund de cele întîmplate, domnişoara Prinks părăsi terasamentul şi, ajungînd la o staţie, se opri pe o bancă de pe peron.

„Oare am murit?", îşi exprimă nedumerirea domnişoara Prinks. „M-o fi călcat trenul?"

Fiind o persoană practică, şi-a luat pulsul – corect, cu degetul al doilea de la mîna stîngă pe încheietura mîinii drepte. Sîngele pulsa puternic şi liniştit. Asta îi linişti temerile. Era vie.

Domnişoara Prinks îşi făcea vînt cu plasa, meditînd profund. Şi-a rememorat ultimele ore, întorcînd întîmplările pe toate feţele şi dintr-o dată încremeni cu o figură luminată, umbrită de o oarecare jenă.

„Aşa!", spuse ea.

Atunci şi-a dat seama ce înţelegea cercetătorul prin cuvîntul **condiţie** şi ce i-a dăruit. La gîndul că a modificat-o roşi din nou.

Totuşi nimeni nu poate rămîne jenat pentru totdeauna şi asta domnişoara Prinks realiză cu o neobişnuită limpezime a minţii. A fost modificată, cercetătorul din dimensiunile superioare s-a dus, probabil că nu-l va mai întîlni niciodată şi cel mai bun lucru de făcut este să se analizeze.

Mai întîi i-au atras atenţia pantofii. Erau, ca să ne exprimăm literar, ruinaţi. Talpa şi vîrful erau zdrenţuite, tocurile tocite. Domnişoara Prinks începu să-şi facă o idee despre viteza cu care a fugit de trenul accelerat.

„Oh, sărmanele mele picioare", gîndi domnişoara Prinks şi imediat se corectă. Picioarele ei se simţeau excelent. De fapt, niciodată nu s-a simţit atît de bine, nici măcar în trecutul îndepărtat, în

Desen de PETER ELSON

copilărie cînd făcea atletism. O bănuială o cuprinse şi se aplecă să mai verifice o dată. Varicele i-au dispărut.

Modestă, şi-a tras picioarele sub bancă şi începu să-şi reconsidere situaţia. Ea, domnişoara Prinks, putea alerga mai repede ca un tren. Imposibil, dar ea era aici şi – mai privi o dată în lungul şinelor – „Cometa" încă nu se zărea. Dacă poate alerga atît de repede, oare cît de sus poate sări?

Aruncă o privire rapidă în jurul ei. Nimeni, doar copaci şi cîteva lanuri îndepărtate, către dealurile din zare. Nici un semn că ar fi oameni în jur. Domnişoara Prinks s-a ridicat în picioare, îşi prinse strîns plasa în mînă, s-a aplecat uşor şi a sărit.

Se produse un curent de aer teribil, o senzaţie de ameţeală şi domnişoara Prinks simţi că-i lipseşte oxigenul în straturile superioare ale atmosferei. Departe, sub ea, mirificul peisaj al Pămîntului îşi balansa munţii şi mările îşi aminti de hartile văzute într-o vitrină.

„Vai, vai", gîndi domnişoara Prinks consternată, ajungînd la limita saltului şi simţind că începe să cadă spre sol. „Acum am păţit-o!"

În drum spre sol începu totuşi să aibă speranţe şi se întoarse uşor spre dreapta, o mişcare într-adevăr prudentă. A avut şi un dram de noroc căci, în loc să cadă pe pămînt bătătorit, a căzut pe un bolovan de pămînt care i s-a sfărîmat sub tălpi, lăsînd-o intactă pe suprafaţa planetei natale.

Domnişoara Prinks găsi timpul necesar să-şi sufle nasul şi să-şi tragă răsuflarea.

Ar fi o nebunie să negăm că ajungînd aici posibilităţile oferite de trupul ei renovat nu au încîntat-o. După ce şi-a suflat nasul a mai încercat încă un număr de teste. A descoperit astfel că este capabilă să facă următoarele lucruri:

a) Să îndoaie un copac gros de o jumătate de metru cu un deget.

b) Să înnoade bucăţi de şină de cale ferată.

c) Să ridice pietre mari (în diametru de doi metri) la înălţimea capului.

d) Să facă toate acestea fără să transpire, aşa cum se cuvine unei adevărate doamne.

Dar a mai descoperit şi alte lucruri interesante despre sine. Deznodînd bucăţile de şină şi punîndu-le înapoi pe terasament a zărit o insectă ieşind dintr-o gaură a unei traverse. Dimineaţa, domnişoara Prinks n-ar fi recunoscut-o, dar acum, imediat ce i-a atras atenţia, a identificat-o cu Diapheromera femorata, insectă comună în estul Statelor Unite pierdută cine ştie cum la această latitudine.

Pentru o clipă identificarea a uimit-o, apoi şi-a amintit că citise despre această insectă cu cîţiva ani în urmă într-unul din acele buletine informative cu care editorii umplu locurile rămase libere în ziare. Amintindu-şi perfect articolul, începu să fie tentată să facă speculaţii despre familia Phasmidelor în general, dar alungă imediat tentaţia, preferînd să calculeze implicaţiile recentei descoperiri despre sine.

Aşa că domnişoara Prinks s-a aşezat, gîndind profund, apoi s-a ridicat şi a pornit, pe lîngă şine, spre casă, într-o mică alergare cu o mie de mile pe oră. Pe drum s-a întîlnit cu „Cometa".

De data aceasta mecanicul nu a ameţit. A strîns doar puternic pleoapele spunîndu-şi că-i trebuie ochelari.

La periferia oraşului, domnişoara Prinks şi-a încetinit mersul pînă la viteza cuvenită unui om pentru a nu atrage atenţia, şi a luat un autobuz spre casă, unde şi-a schimbat pantofii şi a coborît din nou de data aceasta la bibliotecă.

•

Biblioteca era o clădire mare făcută din cărămizi maronii, împărţită în camere largi, fiecare cuprinzînd un anumit domeniu de documentare pentru public. Un sector cuprindea materiale din cele mai abstracte domenii ale ştiinţei şi aici, după o mică ezitare, a intrat domnişoara Prinks.

A vorbit cu femeia din spatele biroului, a răsfoit fişierul şi, în scurt timp, a primit un teanc de cărţi, din care una atrăgea atenţia prin dimensiunile ei impresionante.

Pe aceasta a deschis-o mai întîi. A răsfoit primele pagini, clătinînd capul dezaprobator şi s-a întors la birou să ceară cărţi de matematică, inclusiv una despre calculul tensorial. S-a întors la masa ei şi le-a răsfoit cu o uimitoare rapiditate. Apoi s-a relaxat, cu un aer satisfăcut, întorcîndu-se la volumul cel gros.

L-a citit o vreme, iar cînd l-a terminat a rămas o bună bucată de timp îngîndurată.

Un nou factor şi-a făcut apariţia în viaţa ei. O problemă socială, ştiinţifică şi mai mult ca sigur că aspectele morale şi etice nu vor întîrzia să apară. Toate acestea datorită darului pe care cercetătorul din alte dimensiuni i l-a făcut şi datorită căruia a făcut o descoperire serioasă.

Domnul Einstein a greşit în mai multe puncte capitale. Oare să-i spună?

A rămas mult timp aşezată la masa ei din biblio-

DOMNIŞOARA PRINKS

tecă, gîndindu-se la noile posibilităţi nelimitate pe care le avea acum la îndemînă.

Era,fără îndoială,cea mai puternică persoană din lume. Luîndu-se după unele indicii, era tentată să creadă că era şi cea mai inteligentă persoană din lume. Şi totuşi ce ar putea face ea cu forţa şi inteligenţa? Cum să se folosească de ele? De ce? Unde? Cînd? Ce ar spune lumea aflînd că ea, domnişoara Prinks, poate alerga mai repede ca un tren?

Desigur, gîndi domnişoara, ar putea fi de folos ca un fel de femeie poliţist de circulaţie, care să-i prindă pe şoferii suferinzi de beţia vitezei. Domnişoara Prinks se cutremură puţin la acest gînd. Nu ar fi prea demn să alerge pe stradă, în uniformă, la vîrsta ei. Poate ar ajunge un fel de mare cercetător. Dar ar pune-o la lucru desigur pentru cine ştie ce super-armă...

Un clopot răsună în bibliotecă anunţînd că era şapte, ora închiderii a sosit. Cufundată în gînduri, domnişoara Prinks dădu cărţile înapoi şi ieşi, îndreptîndu-se spre casă.

Păşea absentă pe străzile pustii, slab luminate, trecînd peste pod (nici un tren de data aceasta, din fericire), pe lîngă mazaginele închise de pe strada ei.

A lăsat podul în spate mergînd cu grijă într-o palidă imitaţie a mersului ei obişnuit. Mai avea puţin de străbătut pînă la lăcaşul ei liniştit şi călduţ, cu covor verde, perdele aurii, ceasul bunicului şi Solomon, motanul.

Aici s-a întîlnit cu tîlharul.

Venea în urma ei, ascunzîndu-se în umbră, aşteptînd întunericul dintre vitrinele a două magazine. Cîţiva paşi rapizi l-au apropiat de ea – un tînăr masiv şi puternic, cu faţa dură, cu respiraţia duhnind a alcool ieftin. Cu o mişcare hotărîtă îi smulse poşeta din mînă şi o zbughi pe o stradă întunecoasă.

Desigur, cu super-auzul ei, domnişoara Prinks ar fi trebuit să-i audă respiraţia gîfîită şi bătăile de inimă încă de pe cînd o pîndea după colţ. Cu super-inteligenţa ei ar fi trebuit să-şi dea seama că urmăreşte să-i subtilizeze poşeta, iar super-reacţiile i-ar fi permis o ripostă hotărîtă.

Din nefericire, la fel ca un muritor de rînd, domnişoara Prinks era absorbită de propriile-i gînduri şi vagabondul a luat-o prin surprindere. De fapt, au trecut 8,7326 secunde, după cum a calculat mai tîrziu, pînă cînd şi-a dat seama că a fost prădată. Cu un super-salt l-a ajuns din urmă pe tînăr şi l-a apucat de haină.

I-o smulsese de pe el ca şi cum ar fi fost din hîrtie. Grăbită, cu gîndul că-i scapă, îl apucă de cămaşă, prinzîndu-i fără să vrea şi maieul, cu acelaşi rezultat. Tînărul îi întinse poşeta făcînd o mutră tîmpă, iar ea, privindu-i încă o dată faţa descompusă, făcu un salt pînă la uşa casei.

●

Domnişoara Prinks trăieşte tot în apartamentul ei de la etajul trei, de pe o stradă oarecare. A rămas mătuşa solitară ieşită la pensie, cu aceleaşi draperii aurite la fereastră, carpeta verde şi mobila bătrînească lăcuită din nou. Ceasul bunicului şi Solomon sînt tot acolo, şi în bună stare. Face curăţenie în fiecare dimineaţă, cumpărături după-amiază şi din cînd în cînd trece pe la bibliotecă.

Dar nu mai intră în camera cu cărţi de ştiinţă şi nu a mai cerut niciodată cartea domnului Einstein. Uneori, după ce a cinat acasă, se aşează în scaunul ei favorit, urmărind ştirile din ziare. Apoi, cu mînuţele ei, capabile să îndoaie şine de oţel, deschide delicat ziarul, îşi ia ochelarii de pe masă şi-i aranjează pe nas, în faţa ochilor ei în stare să vadă o muscă la trei kilometri distanţă. Şi cu o percepţie în stare să vadă şi să memoreze o pagină într-o clipă, citeşte rubrica ştirilor, cuvînt cu cuvînt.

Uneori găseşte o ştire de senzaţie despre construcţia unui avion atomic, o nouă descoperire medicală sau lansarea ultimei nave spaţiale, sau ceva despre farfurii zburătoare. Cînd i se întîmplă să citească un asemenea articol schiţează un gest de lehamite cu mîna, apoi zîmbeşte. Dar numai atît. Lasă ziarul jos şi se duce să se culce.

Domnişoara Prinks şi-a dat seama de multe lucruri în întîlnirea cu tîlharul. Pentru prima dată s-a folosit de puterile dobîndite şi în acelaşi moment şi-a dat seama că nu trebuie să o mai facă.

Poate că lumea ar fi fericită să aibă o domnişoară Prinks capabilă să întreacă un tren, să sară peste turnul Eiffel şi să corecteze teoria relativităţii generalizată. Lucrurile astea pot fi sau nu. Domnişoara Prinks nu ştia.

Un lucru însă îl ştia bine. Şi de aceea nimeni nu o va vedea pe domnişoara Prinks făcînd ceva de felul acesta.

Căci domnişoara Prinks este o doamnă şi lucrurile astea sînt mult prea periculoase. Nu încape îndoială şi v-aţi pierde timpul de pomană încercînd să o contraziceţi. Pentru că apare un risc mare, mult prea mare (şi domnişoara Prinks roşeşte amintindu-şi), ca exercitarea acestor puteri să ducă din nou la situaţia ca ea – o doamnă! – să se trezească că **smulge hainele de pe un bărbat în plină stradă!** Nici vorbă, asemenea atitudini nu sînt compatibile cu ea.

Dar deloc! Nu cu domnişoara Prinks!

Traducere: CONSTANTIN COZMIUC

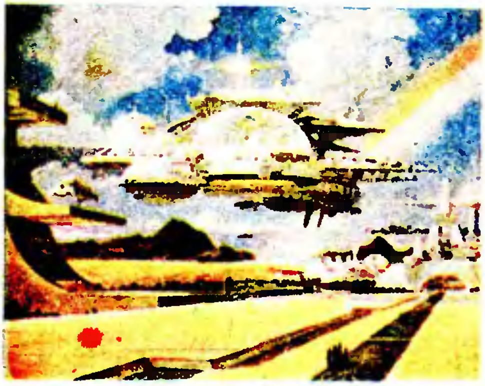

Desen de ROBERT McCALL

MIRCEA NEDELCIU

ȘI IERI VA FI O ZI

Desen de DAN COROIU

Mă întreb dacă natura face mereu același joc.
(A. EINSTEIN)

Bineînțeles că veneam din somn, altfel cum să înceapă o zi? Și cum despre lumea din care tocmai veneam nu știam mare lucru, cea în care aterizasem trebuia să-mi fie foarte familiară. Dar nu prea era. Mici semne ale unei incertitudini greu de definit au apărut din prima secundă de veghe. Ceasul de pe noptieră nu mai era acolo, nu-mi explicam de ce, iar lumina care venea prin perdelele semitransparente ale camerei, destul de scăzută de altfel, nu-mi permitea să ghicesc ora. Am presupus că e o zi cu cer acoperit, zile destul de numeroase prin regiunea noastră chiar și în mijlocul verii, probabil datorită vecinătății fluviului și a deltei sale. Am sărit din pat cu neliniștea specifică oricărui funcționar care crede că a întîrziat la serviciu și nici nu are la îndemînă un ceas. Am intrat în coridorul care unește dormitorul de sufragerie și, pe la jumătatea acestuia, am apucat pe bîjbîite clanța ușii de la baie. M-am trezit în bucătăria rece, neaerisită, plină de mirosuri amestecate: prăjeli, rîncezeli, fum de tutun impregnat în pereți. Pe masă și pe aragaz zăceau vase murdare, scrumiere pline, cești mînjite de zat de cafea, coji uscate de portocale. Imaginea nu mi se părea deloc străină, era chiar firească pentru modul meu de viață, însă... eu voisem să intru în baie! Din dormitor, venind pe culoar, ușa de la sala de baie trebuia să fie în stînga, iar cea a bucătăriei în dreapta. Sau poate eu veneam de obicei dinspre sufragerie și imaginea pe care se fonda automatismul meu era acum întoarsă! In fond, nu locuiesc în acest apartament decît de vreo trei luni, din aprilie mai exact, iar cel în care am stat înainte nu era deloc deosebit de acesta; poate doar o altă orientare față de punctele cardinale și mici inversări ale funcționalităților acordate unor încăperi dispuse asemănător. Am dedus că o astfel de senzație este cît se poate de normală atunci cînd te trezești la alte ore decît cele obișnuite și am intrat decis în baie.

Eram convins că n-am timp să mă și bărbieresc. Fața pe

ȘI IERI VA FI O ZI

care mi-o arăta oglinda era însă cam buhăită, încercănată, evident marcată de un somn prost, şi o bărbiereală bună i-ar fi fost necesară, ar fi împrospătat-o. Apa rece mi-a făcut bine, dar mi-a şi accentuat impresia că văd în jurul meu alte obiecte decît cele obişnuite, unele asemănătoare întrucîtva şi totuşi puţin diferite. Poate ele erau aceleaşi şi eu le vedeam altfel. Aveam dintr-o dată o percepţie mai acută a unor imagini pe care le priveam zilnic fără prea multă atenţie sau chiar aceste imagini erau altfel? Bomba cu spumă de ras era roşie şi mare, cînd eu mă aşteptam să fie verzuie şi ceva mai mică, pe chiuvetă se depuseseră săruri gălbui într-un desen abstract pe care nu-l remarcasem, bumbii de metal cu care oglinda era prinsă în perete păreau să fi ruginit peste noapte. Am ieşit repede din baie şi am luat cu mine regretul că n-am timp să-mi bărbieresc obrazul, să-l fac mai al meu şi să reduc astfel şi restul imaginii la alura ei cunoscută. Am luat-o pe culoar spre dormitor şi din nou automatismul mişcărilor mele matinale mi-a jucat o festă.

Acum însă nu mă mai deranja numai faptul că ajunsesem în sufragerie cînd eu aveam treaba în dormitor, ci şi faptul că pe canapeaua de lîngă bibliotecă am descoperit o femeie dormind. M-am apropiat de ea şi am recunoscut-o; era colega mea, Zoia, muzeograf, ca mine şi ca încă alţi băieţi şi alte fete, la Muzeul Arheologic şi de Ştiinţe Naturale al Deltei. Sînt un om distrat, însă nu-mi place să beau şi n-am fost niciodată atît de beat încît să nu-mi aduc aminte dimineaţa ce-am făcut în seara anterioară. Am presupus că în sfîrşit mi s-a întîmplat şi acest lucru nu tocmai plăcut. Nu reuşeam să înţeleg totuşi de ce, dacă tot o invitasem pe Zoia la mine (cum se mai întîmplase deja de cîteva ori) şi dacă tot ne petrecusem seara bînd şi trăncănind, fumînd şi bînd cafele şi bîrfindu-ne colegii în bucătăria mea nu tocmai curată, de ce după aceea nu ne culcaserăm amîndoi în acelaşi pat? Poate ne certasem şi nu-mi aminteam, dar atunci de ce nu plecase la ea acasă, doar stă în blocul vecin? Cred că am şi ridicat din umeri ca în faţa cuiva care-ţi pune o întrebare imposibilă. Acel cineva desigur că nu era prezent şi dezvinovăţirea mea nu a convins pe nimeni. Am lăsat toate aceste mici nimicuri să plutească în ceaţa lor sau în aceea din capul meu pentru prima dată mahmur în sensul propriu al cuvîntului şi m-am întors în dormitor să mă îmbrac în viteză. Eram convins că am întîrziat la serviciu şi că timpul, ca de obicei în astfel de cazuri, se scurge cu o repeziciune mult mai mare, nedorită, stresantă. Îmbrăcîndu-mă, am mai adresat pereţilor, mobilelor, împrejurimii trupului şi alte priviri atente, mai puţin distrate decît de obicei. În lumina ce părea să crească imperceptibil nu mi-a fost greu să descopăr semne noi, crăpături în zugrăveala pereţilor, nuanţe şi forme noi ale unor obiecte de serie. M-am gîndit că aşa trebuie să vadă aceste lucruri orice străin, orice om care nu le vede în fiecare zi, poate eu însumi le-am mai văzut aşa şi atunci cînd le cumpărasem şi le instalasem în dormitor. O senzaţie de lucru străin care urmează să-ţi devină familiar şi să-l uiţi încetul cu încetul, senzaţie citită, în această dimineaţă mahmură, de la coadă la cap. Ceva care semăna cu o propoziţie tradusă din latină în română de cineva care nu ştie să facă şi cuvenitele transformări ale topicii şi lasa cuvintele traduse în locurile lor din fraza latină.

Cît de străin trebuie să fie sau sa devină cineva faţă de lumea în care el trăieşte zi de zi pentru a încerca o astfel de senzaţie? – m-am întrebat şi jocul m-a prins. Închizînd uşa liftului m-am pregătit să citesc în nemţeşte cifra trei pe care o ştiam scrisă cu vopsea pe partea dinăuntru a uşii de la palier şi chiar am rostit „drei" cînd am văzut că, de fapt, cineva se jucase cu aceeaşi vopsea galbenă şi transformase treiul în opt. O glumă nevinovată pe care am preluat-o în jocul meu. Am rostit „acht" şi am apăsat butonul de jos, întorcîndu-mă apoi spre oglindă şi reexaminîndu-mi chipul neras, îmbătrînit din această cauză. Aş fi vrut să fredonez ceva vesel ca să-mi refac moralul, dar nu-mi venea în minte nici un cîntec. Pe urmă mi s-a părut că liftul merge prea încet şi că el încă mai cobora cînd ar fi trebuit să fiu de multă vreme ajuns la parter. Am pus şi această senzaţie pe seama grabei mele, pe seama fricii de întîrziere şi de neplăcute schimburi de cuvinte cu directorul muzeului.

Instituţia noastră este una dintre cele mai importante pentru cultura regiunii noastre, pentru faima ei dincolo de hotarele ţării – obişnuieşte să spună directorul Gîngea cînd te prinde că întîrzii. Cei care ne vizitează muzeul în timp de vară sînt cu miile. Vin cu autocarele din staţiunile litoralului, după ce au luat micul dejun la un motel din drum. Vizitează în viteză cele optsprezece săli ale muzeului nostru şi se grăbesc apoi să se urce pe vaporaşele care-i plimbă toată ziua pe canale şi pe ghioluri, printre insuliţe şi plauri plutitori. Pînă la ora prînzului tot mai încearcă să fotografieze pelicani sau egrete cu aparatele lor fără teleobiective, dar ghizii îi asigură că abia după-amiaza vor intra în inima deltei şi acolo păsări sînt cu miile. Masa de prînz, compusă din şapte feluri de peşte, o stropesc încă cu vin alb, vodcă, bere şi chiar whisky. Moleşeala care-i apucă după aceea, cînd părăsesc insuliţa pe care se află restaurantul, îi obligă să se înghesuie la barul vaporului şi să ceară cafele concentrate, să uite de becaţe, cormorani, stîrci şi nagîţi şi să pico-

Desen de DAN COROIU

tească în locurile umbrite de pe punte. Mă gîndesc în ce fel li se pare lor că arată muzeul nostru, delta, restaurantul de pe insuliţe, interiorul vaporaşului, cu care aproape că se familiarizează peste zi şi apoi, traversînd spre muzeu, mă trezesc că spun în franceză: „C'est une cigogne!" Lîngă intrarea în muzeu se află, într-adevăr, cocoţat în salcîmul bătrîn, care a mai rămas în picioare după teribila furtună din vara trecută, un cuib de barză. Cît de străin faţă de acest loc, ar trebui să fii ca uitîndu-te la salcîm şi la cuibul uriaş din vîrful lui să observi toate detaliile? „C'est un nid de cigogne!"

În parcarea de lîngă muzeu erau deja vreo zece autocare. Toate noi, moderne, deloc asemănătoare cu acelea ale oficiului local de turism, prevăzute cu geamuri cu mercur ce par fumurii cînd le priveşti din afară şi îţi asigură o imagine de o claritate deosebită cînd priveşti dinăuntru, prevăzute cu instalaţii de aer condiţionat, cu televizoare, avînd un design bine studiat şi culori armonizate. În alte zile cîte un astfel de autocar pierdut în mulţimea de maşini vechi atrăgea în jurul lui toţi şoferii să-l examineze curioşi şi cu invidie, să-i ceară şoferului titular detalii tehnice, să spună apoi bancuri şi amintiri searbede. Acum toate cele zece sau unsprezece autocare erau la fel de frumoase. Am pronunţat de mai multe ori în gînd cuvîntul „coach" (autocar) în timp ce-mi făceam loc printre turiştii de naţionalităţi diferite care-şi aşteptau rîndul să intre în muzeu. Acum eram sigur că am întîrziat şi aşteptam să văd mutra buhăită a lui Gîngea făcîndu-mi mai întîi reproşuri din priviri. La intrare însă nu se afla decît colegul meu Zaharia care prelua un grup şi se burzuluia neaşteptat de violent la casieră. Cînd m-a văzut mi-a strigat şi mie cu aceeaşi voce furioasă:

– La ora-sta se vine, mă? Ia-ţi un grup şi dă-i drumul imediat în muzeu!

I-am făcut semn cu degetul arătător în dreptul buzelor ţuguiate care spuneau „Sşşşt!" pentru că nu voiam ca ţipetele lui isterice să-l atragă pe director în hol. În timp ce grupul de turişti mă urma către prima sală a muzeului am căutat în minte echivalentul cuvîntului românesc ticălos în franceză. L-am găsit şi i l-am aplicat poate pentru prima dată lui Zaharia. **Zaharia le salaud! Qu'est-ce qu'il est salaud ce type!** Apoi am început să vorbesc despre hărţile care încercau să arate formele succesive ale deltei noastre în diverse ere geologice. În timp ce vorbeam, făceam efortul să mă gîndesc şi cît de străin ar trebui să fie cineva pentru a-şi putea imagina în detaliu cum arătau aceste locuri în vremurile atît de îndepărtate la care se refereau hărţile. Turiştii nu păreau să mă asculte, nu vedeam adică în ochii lor nici o sclipire care să-mi confirme că măcar mă ascultau cu bunăvoinţă. Îşi făceau pur şi simplu datoria de a trece prin muzeu înainte de a urca pe vapor pentru că aşa era programul. O, cît de străini îmi păreau dintr-o dată. Parcă nu erau numai francezi, belgieni sau americani, ci de-a dreptul extratereştri. Gîndindu-mă în ce fel le-aş vorbi unor extratereştri despre muzeul nostru m-am trezit spunînd fraze ciudate la care ascultătorii mei n-au reacţionat în nici un fel.

Iată cîteva exemple de propoziţii care mi-au rămas în minte şi m-au urmărit toată ziua pentru că m-au făcut să tresar în clipa imediat următoare după ce le rostisem.

„Materia vie nu e singura structură capabilă să prelucreze informaţie."

„Informaţii mai adînci decît cele genetice ne pun în contact direct cu forma reală a zonelor terestre reprezentate naiv în aceste scheme grafice". (Mă refeream, desigur, la hărţi.)

„Evenimentele acestui cîmp (nu-mi amintesc despre ce vorbeam!) se succed într-o anumită ordine pentru mine şi în alta pentru dumneavoastră, ceea ce este cît se poate de firesc!"

„Viul comunică cu viul fără să ţină seama de nici un fel de bariere puse de spaţiu sau de timp (!), iar logicile care se împiedicau de vechea idee contrară au fost recent depăşite. Muzeul nostru este un foarte bun exemplu."

Etc. etc. etc.

Este firesc să nu-mi mai amintesc mare lucru pentru că am vorbit mult şi cu mare poftă de a mă exprima, admirîndu-mă în timp ce vorbeam, ignorînd mutrele nu tocmai pline de inteligenţă ale celor care mă priveau, încercînd să-i copleşesc prin informaţia mea multilaterală şi siguranţa cu care mă avînt în demonstraţii ştiinţifice. Către sfîrşitul speech-ului, mă aflam în sala dedicată ultimelor realizări ale oamenilor muncii din regiunea noastră şi programelor de integrare economică şi prezervare a deltei. Îmi mai amintesc că m-am lansat într-o teorie care ţinea de asemănările dintre limba

Desen de DAN COROIU

ȘI IERI VA FI O ZI

jul articulat al „celei mai evoluate specii de pe pămînt, omul" și sistemul imunitar al organismelor vii. Ambele, spuneam, se constituie din secvențe cu semnificație proprie care produc mereu alte și alte semnificații prin combinațiile lineare dintre ele. Nu este o cunoaștere completă înmagazinarea întregului lexic al unei limbi și nici imunitatea unui organism în care toți cei 20 de aminoacizi există nu este asigurată. Sintaxa aminoacizilor e poate mai importantă decît capacitatea lor de a recunoaște substanțe străine de organism și de a determina apoi producția de anticorpi. Datorită secvențialității liniare în ambele sisteme (al limbii și al imunității) sînt posibile noi și noi mesaje, nemaicunoscute înainte. Cele care se adaugă, însă, pot schimba semnificația de ansamblu a tuturor celorlalte. Astfel că adevărata problemă nu este aceea de a avea în vedere ansamblul, așa cum își închipuie cei mai mulți vizitatori ai muzeului, ci a alege mereu cea mai bună continuare în funcție de situația în care textul se află. Cred că am pierdut șirul aproximativ în acest punct al demonstrației mele. Cineva, unul dintre colegii mai tineri pe care încă nu-i cunosc, sau unul dintre studenții care-și fac practica de vară în muzeul nostru, a venit dinspre ieșire și a strigat către Zaharia, care tocmai își terminase expozeul și le dăduse drumul turiștilor:

– Vă înscrieți în excursia de o zi în...

Datorită zgomotului pe care-l făceau cei din grupul abia eliberat din chinga expunerii lui Zaharia n-am reușit să aud ultimul cuvînt. Cum tot îmi pierdusem șirul am decis să mă opresc și am mulțumit pentru atenție celor care nu mă ascultaseră, urîndu-le o excursie plăcută în deltă. M-am apropiat de Zaharia și de studentul care făcea înscrieri pentru o excursie de o zi. Aveam chef să părăsesc pentru o zi muzeul, orașul, apartamentul meu stas, mobilat cu scaune, mese, canapele și corpuri de bibliotecă produse în serie. Oriunde s-ar fi făcut acea excursie, voiam și eu să merg. Așa că imediat ce studentul s-a întors spre mine și m-a întrebat: „Vreți să vă înscrieți la excursia de o zi..." nu l-am mai lăsat să continue și am zis da. Nu mă interesa deloc unde se face acea excursie.

Acum, cînd scriu, încerc să reînnod firul demonstrației de acolo de unde ieri, în muzeu, l-am părăsit datorită nebunei pofte de a ieși din cotidian și apariției nesperate a ofertei de excursie. Deci, în funcție de situația textuală dată, cea mai importantă problemă este aceea a alegerii celei mai bune continuări. Sînt de acord în timp ce scriu cu acest lucru gîndit ieri și știu că tot ce voi adăuga de aici încolo textului meu va schimba sensuri de cuvinte, fraze și intonații anterioare. Dar ce voiam să spun cu această seducătoare ipoteză? Care ar fi fost pasul următor al demonstrației dacă nu m-aș fi lăsat întrerupt de ciudatele mele pofte de evaziune? Vreau să zic, în situația acelui text, cel de ieri, care să fi fost cea mai bună continuare?

După ce studentul a înscris numele meu într-un dosar, Zaharia mi-a zvîrlit o privire furioasă și cîteva cuvinte jignitoare pe care nu vreau să le reproduc. Mi-a întors spatele și a plecat glonț spre biroul directorului. Cînd am trecut spre laboratoare am văzut-o pe Zoia ieșind din biroul directorial, ștergîndu-și cu batista ochii înroșiți de plîns. Desigur că m-am apropiat de ea cu intenția de a o consola sau de a-i spune o glumă care s-o facă să nu pună la inimă răbufnirile de măgar bătrîn ale lui Gîngea. Mărturisesc totodată că eram ros și de curiozitate. Voiam să știu ce se petrecuse cu o seară înainte, de ce dormise la mine în sufragerie, cum arătam cînd mă îmbătam de mi se rupea filmul și alte detalii, poate banale, poate surprinzătoare. Ea însă m-a privit cu furie și mi-a strigat printre sughițuri de plîns.

– Ești un monstru. De ce nu m-ai trezit, vrei să-mi pierd slujba? Vrei să te răzbuni ca un ticălos ce ești!

Am rămas interzis în mijlocul holului mare care face legătura între prima și ultima sală a muzeului. Nu înțelegeam de ce atîta patimă pentru o întîrziere de cîteva minute. Pentru ce să mă răzbun, de ce sînt un ticălos etc. etc. Cineva s-a apropiat din spate și mi-a pus mîna pe umăr. Era colegul meu Felix, biologul nostru însărcinat cu supravegherea acvariului. Pînă și el, care mi-a fost totdeauna prieten, a găsit cu cale să-mi facă reproșuri. A zis:

– Dacă ai fi făcut așa cum ți-am spus eu, n-ai fi ajuns într-o asemenea situație.

– Ce dracu' mi-ai spus, mă, ce-aveți cu toții azi, ați înnebunit?

– Păi, de cîte ori ți-am spus eu că ar fi bine să aveți un copil? Trebuia să-i faci un copil, asta-i!

– Cum să-i fac un copil? – am întrebat eu mirat. Nu-mi spusese niciodată așa ceva, iar Zoia era o colegă pe care o simpatizam și atît. Uneori se culca la mine și făceam dragoste, dar nu eram căsătoriți și nu ne gîndisem niciodată împreună la copii.

Mirarea lui Felix părea să fie chiar mai mare decît a mea. După cîteva secunde de holbare a ochilor către mine mi-a întors și el spatele și s-a cărat. Am plecat și eu în laboratorul meu unde am repetat pînă seara de zeci de ori o aceeași experiență de la care nu așteptam nici o surpriză. Am muncit conștiincios și fără chef, încercînd tot timpul să nu mă gîndesc deloc la felul nefericit în care îmi începusem ziua.

Acum, cînd scriu și cînd sînt convins că aleg cea mai bună continuare pentru situația textu-

Desen de DAN COROIU

ală dată pînă la acest cuvînt, încep să înțeleg ce mi s-a întîmplat „ieri". De fapt, cred că deja înțelesesem de ieri pentru că întorcîndu-mă acasă obosit, seara tîrziu, în lift am apăsat automat pe butonul pentru etajul opt și nu pe acela pentru etajul trei cum o voi face astă seară.

Știu acum că peste vreo opt-nouă ani voi fi căsătorit cu actuala mea colegă și prietenă Zoia. Că voi trăi cu ea într-un apartament de la etajul opt din chiar blocul acesta unde acum locuiesc la etajul trei, singur. Pînă în ziua aceea urîtă pe care am și trăit-o nu vom avea copii și această situație va face dificilă conviețuirea în menajul nostru. Apartamentul acela de la opt va fi identic cu cel în care stau acum numai că de la intrare voi avea spre dreapta dormitorul și spre stînga sufrageria și nu invers cum e aici la trei. Baia și bucătăria se vor afla tot față în față, dar iarăși inversate față de cum sînt aici. Directorul Gîngea va fi pensionat sau va muri, iar locul lui va fi luat de colegul meu Zaharia care se va purta urît cu mine și cu Zoia. Știu deci că de acum în opt ani nu mă așteaptă nimic bun și ar trebui să mă întreb (în scris, ca o continuare la situația textuală dată) de ce nu mă sinucid. Ei, bine, iată de ce:

Pentru că studentul acela mi-a propus o excursie de o zi în **trecut,** și eu m-am înscris la ea și va trebui s-o fac. Apoi, pentru că nu știu nici ce lucruri frumoase se ascund în fiecare din cele cîteva mii de zile care mă mai despart de acea zi a discuțiilor violente din familia mea viitoare și de la serviciul meu care va fi același ca și azi. Am dreptul să sper că și după ziua aceea urîta lucrurile se mai pot îndrepta și vor deveni frumoase, poate că voi avea și un copil cu Zoia, nu vom fi chiar așa de bătrîni încît să nu mai avem acest curaj. Dar mai ales, ceea ce mă îndeamnă să trăiesc, să suport cu seninătate monotonia apartamentului stas, a mobilei stas, a muncii mele lipsite de surprize, este curiozitatea nebună de a ști ce s-a întîmplat cu adevărat în ieri-ul cel adevărat. Poate ieri s-a întîmplat ceva formidabil de frumos pentru mine, ceva care mă determină într-un mod esențial și mă face imun la meschinăria vieții care mă așteaptă. Voi face excursia aceea de o zi în trecut și voi fi bucuros. Voi decide abia după aceea dacă sînt imun sau nu. Cea mai bună continuare a acestui text este deci aceasta: Și ieri va fi o zi

---

(Urmare din pag. 136)

cap de pod. Un grup de șase piese în laba piciorului drept...

– KO!, îmi spune zîmbind vesel.

– Ce?

– KO! Nu poți lua, nu pot captura. Nu se numără... Ai cîștigat. Du-te! Îmi zîmbește calm, dar amenințător. Un al șaselea simț mă avertizează că pericolul încă nu a dispărut.

– Pe unde să plec? Cum cobor coloana asta?

– Care coloană? Uită-te în jur.

Ne aflăm în mijlocul unei cîmpii. O potecă începe sau se termină sub tălpile mele.

– Du-te! Ce mai aștepți? Acum m-ai învins!

Mă îndrept spre el și ochii săi mă întreabă: „Nu fug. Nu mă apăr. Poți să lovești?" Ochii mei îi răspund „NU" și pornesc pe cărarea ce șerpuiește printre tufișuri. Mă opresc la cîțiva metri de el și mă întorc. Întind mîinile înainte cu pumnii strînși și mă aplec. Se apleacă și el.

Am pornit repede pe cărare și m-am oprit la ușa ce-mi bara drumul. În jurul ei nimic, doar o ușă în mijlocul drumului. O deschid, pășesc și mă prăbușesc în fotoliu...

– Interesant, spuse bătrînul desfăcîndu-i electrozii. Ai reprezentări foarte curioase în subconștientul dumitale.

Omul își trece mîinile prin păr privindu-l aiurit. Buzele se mișcă spasmodic. Bătrînul îi întinse un pahar cu apă.

– Am vorbit în somn?, întreabă omul după ce bău apa.

– Puțin. Dar interesant. Du-te dincolo să-ți facă sora analizele.

– Mai întîi am să vă rog să-mi grefați alte vene în laba piciorului. Numai porțiunea asta, șase vene, astea, și degetul se plimba arătîndu-le bătrînului.

– Bine, îi răspunse bătrînul blînd, du-te dincolo.

Cînd s-a întors, bătrînul mîngîia claviatura calculatorului. Ecranul răspundea afișînd cifre, grafice, figuri geometrice. Omul privea camera fără să înțeleagă

– Dă-mi analizele.

Le-a luat și a introdus cartela în calculator.

– Nu-ți mai amintești nimic?, l-a întrebat zîmbind.

– NU, răspunse omul.

– Nu-i nimic, îți povestesc eu, o să-ți amintești.

Degetele bătrînului parcă ar cînta la pian pe claviatura ordinatorului.

– Iată analizele dumitale înainte de a veni la mine... Vezi?... spectrul bioenergetic indică în mod clar diagnosticul. Și sentința apare clar pe ecran: NEOPLASM PULMONAR. Noi te-am supus unui tratament prin regresie, tehnica vizualizării. Te-am ajutat puțin prin hipnoză și se pare că ai reușit.

– Tot nu înțeleg, insistă omul.

– Ți-ai stimulat sistemul imunologic cu ajutorul fanteziei. Ai personificat cancerul și te-ai luptat cu el. Hai să vedem analizele de acum. Ecranul afișa: SUBIECT SĂNĂTOS.

– Îmi amintesc că am jucat GO cu cineva...

Bătrînul rîse.

– Ești original! Încă n-am mai auzit așa ceva. Sora intră dîndu-i o hîrtie. Bătrînul o studiază o clipă, apoi îi spune omului: Ai avut dreptate, conțineau celule canceroase atenuate. Puteau ataca oricînd, acum sau peste zece ani.

– Dar nu-mi amintesc aproape nimic... Ba da, era cineva cu numele unui personaj de-al meu.

– Ei, șocul a fost mare. În plus te-am stimulat continuu prin cuplajul cu calculatorul. Omul de care-mi spui este din stratul superficial al subconștientului și psihovizualizatorul provoacă o atenuare temporară a memoriei. Stai să-ți povestesc ce am înregistrat noi, apoi o să-ți povestesc despre tratament. Vrei?

– Sigur că vreau.

– Ei bine, fii atent: ți-ai imaginat o ușă, noi am văzut un om intrînd și...

– ... Ușa s-a închis în urma lui și atunci soarele a explodat deasupra, inundîndu-l dintr-o dată cu lumina sa lichidă, încălzindu-i trupul uscat pînă la suflet de lungul marș solitar...

SERGIU NICOLA

Pictor și grafician s.f. ● *născut la 26.08.1954, în comuna Beregsău-Mare (jud. Timiș)* ● *Designer la Întreprinderea „Electrometal" din Timișoara* ● *Membru al cenaclului „H.G.Wells" din 1976* ● *Căsătorit cu artista plastică Paula Köttinger.*

Expoziții: *1978 (împreună cu Mihai-Corneliu Donici) — la Casa de cultură a studenților din Timișoara* ● *1980 — personală, la cea de a zecea Consfătuire pe țară a cenaclurilor de anticipație de la Timișoara* ● *1982 — personală, la Clubul „Electrometal" Timișoara (în aer liber)* ● *Prezențe la Saloanele anuale organizate cu prilejul Consfătuirilor anuale s.f.* ● *Varșovia, 1978 — Seminarul cenaclurilor de anticipație din țările socialiste* ● *Brighton, 1984 — EUROCON 8 (reproduceri din ale lucrărilor).*

Premii: *Premiul special „science fiction" pentru bandă desenată — concursul revistelor „Cutezătorii" și „Pif" (1970)* ● *I — concursul „Lumea anului 2000" al revistei „Racheta cutezătorilor" (1972)* ● *I — concursul revistei „Știință și tehnică" (1973)* ● *I — Consfătuirea anuală de la București (1977)* ● *I — Consfătuirea anuală de la Oradea (1979)* ● *Premiul special al juriului — Consfătuirea anuală de la Sibiu (1982)* ● *Premiul de onoare — EUROCON 6 (Stresa, 1980).*

Apariții publicistice *(grafică, reproduceri după lucrări de pictură, coperți, postere, cărți de colorat etc.): „Cutezătorii", „Racheta cutezătorilor", „Știință și tehnică", „Colecția de povestiri științifico-fantastice", „Paradox", „Almanahul Anticipația"* ● *„România literară", „Orizont", „Drapelul roșu", „Forum studențesc", „Orientări", „Curierul de Costinești"* ● *Editura Facla, Editura Sport-Turism.*

Referințe critice: *Ion Hobana* ● *Deliu Petroiu* ● *Ion Jurca Rovina ș.a.*

— Inițial — tentat în grafică de o anumită „rigoare constructivistă" (D. Petroiu). În ultimii ani — preferința pentru pictură, în dauna graficii (care ar cultiva structuri mai aplicat tehniciste). — Accentul cade nu atît pe elementul ființă gînditoare, *cît pe posibile* peisaje *ale unor lumi paralele, prospectate, „descoperite" cu discreție. — Pictură parcimonioasă în mijloace și efecte; o anumită solemnitate astrală, un calm „metafizic" (Ochiul nostru, fatal omenesc, percepe universuri inedite, puternic redimensionate, dar nu se separă brutal și decisiv de asociațiile impuse de propria-ne civilizație). — Semn de maturitate estetică, pecete a unui destin personal de artist în curs de conturare, S.N. respinge formele abracadabrante, detestă monștrii, efectele acuzat terifiante. Peisajele sale nu exclud făpturile inteligente (mai degrabă le sugerează), însă acestea nu sînt substituite cu figurile obositor repetabile, de o neverosimilitate căutată cu disperare, clișeice, ale unui anumit tip de artă s.f. — Înclinația spre meditație în peisajul cu resurse anticipative, insolite, peste care planează un sentiment de* așteptare; *și de aici, impresia de forță a tablourilor, amestecată cu o indicibilă poezie. (Geometria formelor create de S.N. dă mai mult inefabil decît acele măști plastice menite să violenteze așteptările privitorului). În compoziție, de obicei,* circularul *funcționează pe ideea captării extinderilor spațiale, pe cînd aderența la sol se bizuie pe* linia frîntă. *Accent pe gradațiile cromatice, senzație de culoare care se revarsă, cotropește lent.*

Dar Sergiu Nicola trebuie să fie dincolo de toate acestea.

VIOREL MARINEASA

MEDALION

SERGIU NICOLA

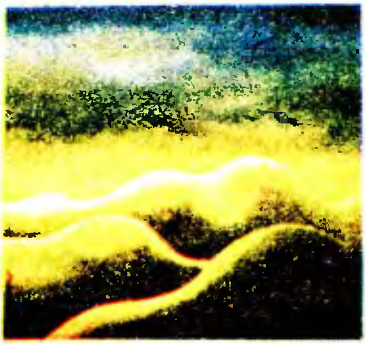

MEDALION

SERGIU NICOLA

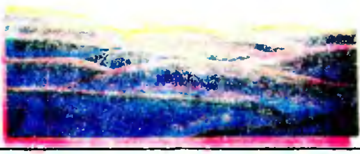

MEDALION

SERGIU NICOLA

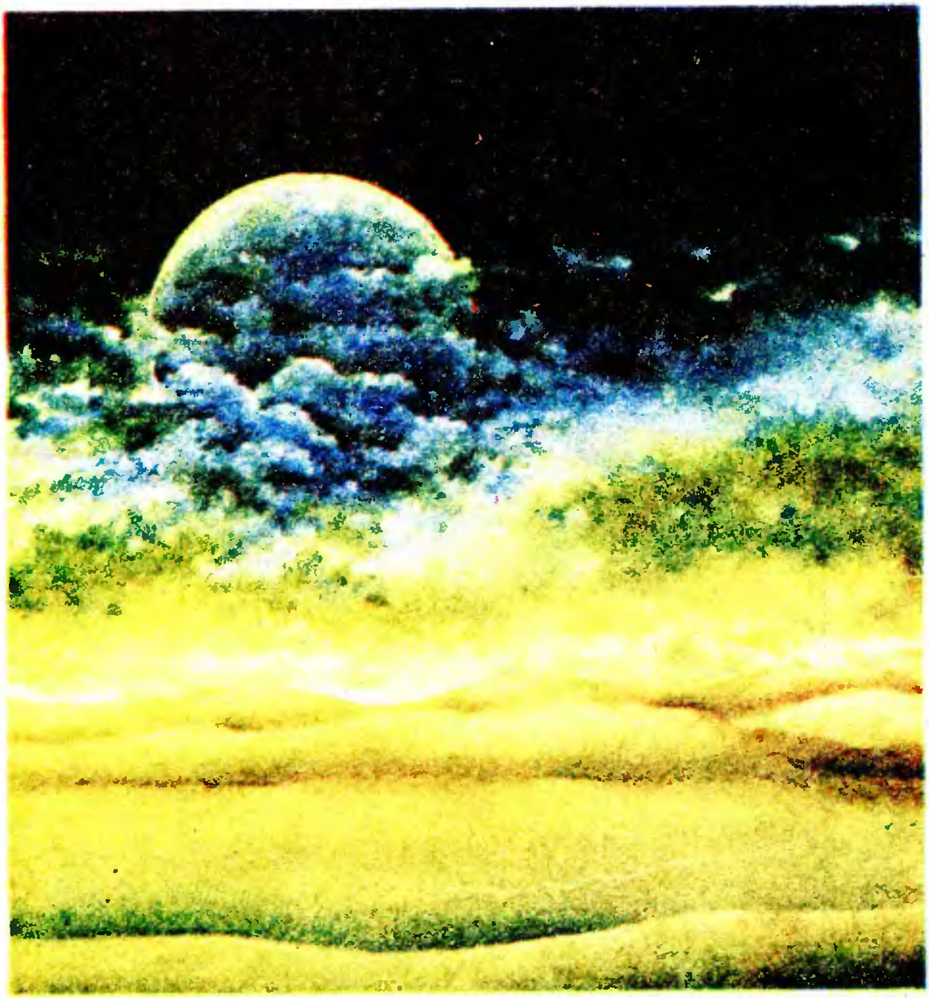

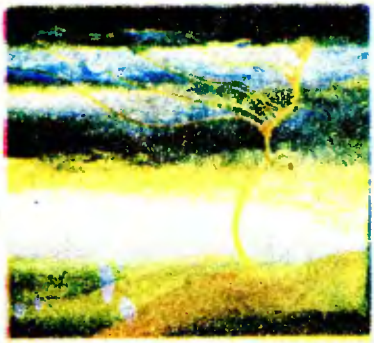

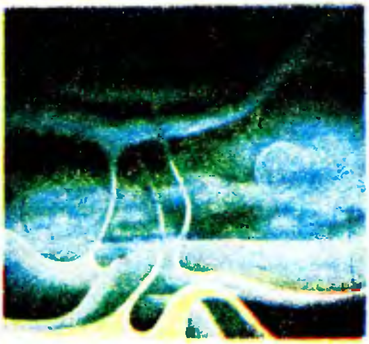

MEDALION

SERGIU NICOLA

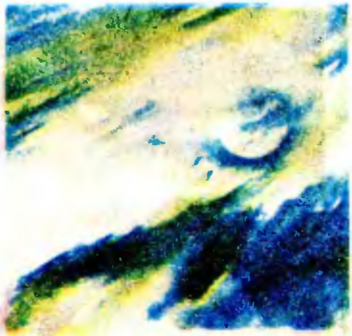

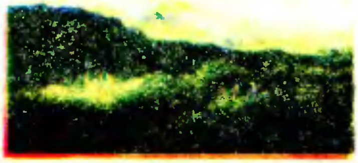

LESTER DEL REY

STABILITATE

Doc Baron se ridică și-și șterse fruntea cu batista umedă, dar fără nici un rezultat. Părul său încărunțit îi era lipit, de parcă acum ieșise din baie. Sudoarea i se aduna pe vîrful nasului, căzîndu-i apoi pe mustață. Privi cerul strălucitor al planetei Afrodita, asemănător unei cortine imense de un alb orbitor. Își aplecă fruntea. Șapte zile petrecute aici l-au făcut să slăbească șapte kilograme și jumătate. Obrazul său nu și-a pierdut rotunjimea, dar începea să plutească în veșminte.

De ce naiba a trebuit să fie ales ca medic, biolog, și singurul membru științific al acestei prime expediții venusiene?

Se aplecă din nou asupra plantei curioase pe care începuse să o studieze, și surîsul îi reveni pe buze. Oricum, putea fi mult mai rău. Nici măcar nu era nevoie să poarte insuportabilele costume presurizate. Atmosfera planetei s-a dovedit suficient de asemănătoare celei terestre. Dacă o ființă umană poate să respire aerul acesta, înseamnă că planeta este locuibilă.

S-a întors la studiul său, uitînd digresiunile. Pînă acum n-au descoperit nici o formă de viața animală, dar plantele de aici puneau destule probleme. Toate erau diferite unele de altele, n-au găsit două identice. Erau atît de schimbătoare și într-un mod atît de imprevizibil. Ieri, în locul a ceea ce semăna cu-un cactus cu crengi, era un fel de tufă veninoasă. La început Doc s-a gîndit la o creștere și ofilire de o rapiditate înfiorătoare. Apoi crezu că plantele se pot deplasa în timpul nopții, negre ca o sticlă de tuș, de pe Afrodita. Acum cele două ipoteze îi păreau mai mult decît îndoielnice. Planta își schimba forma sub ochii lui.

Își frecă gîtul blestemînd umezeala mediului care îi accelera transpirația și-i înrăutățea astma. Hm, hm... interesant... strania plantă se transforma sub ochii lui într-un tufiș. Da, un tufiș. Fără nici un dubiu.

Auzi zgomotul unor pași nesiguri în spatele său. Walt și Rob s-or fi săturat să-l aștepte. Le făcu semn, fără să se întoarcă. „Haideți să vă arăt ceva!".

Pașii s-au oprit. Doc auzi suflul gîfîit al unei respirații greoaie. Se întoarse liniștit.

Nu era nici Walt, nici Rob. Corpul gol din fața sa era robust și rotofei. Sub părul cărunt o fața rotundă, amabilă, o mustață și buzele care schițau un surîs ezitant. Creatura era replica exactă a lui Doc, mai puțin un detaliu, brațul drept se oprea la cot, de acolo pornea un fel de creangă acoperită de frunzulițe. Dintr-o dată creanga fu scuturată de vibrații și începu să se schimbe într-un antebraț și o mînă!

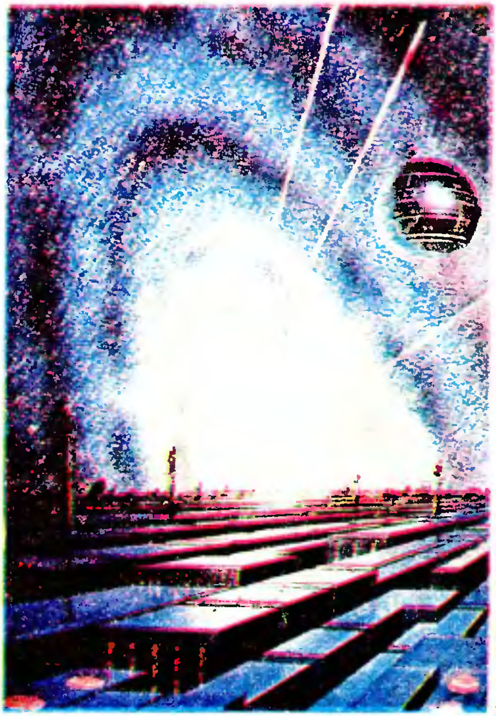

Desen de DAVID HARDY

Creatura își ridică mîna dreaptă, deja perfectă și-i surîse din nou. Bună ziua, Doc. Ne întoarcem la navă, să gustăm ceva. De acord? Vocea deraiase puțin la primele cuvinte, dar își reveni rapid, imitînd-o perfect pe a lui Doc.

Respirația i se făcu șuierătoare – astma –, gîtul îl ardea atroce. Căută mașinal, pistoletul, pe care uitase însă să-l ia. Nici o scăpare posibilă. Nu-i mai rămînea decît viclenia.

„Desigur, desigur", reuși el să articuleze. „Mergem să gustăm ceva. Dar trebuie să o iau înainte, ca să-i previn pe ceilalți. Nu putem merge așa. Sîntem prea mulți, unul e în plus. Mă voi duce să aduc ceva de mîncare..."

– Unul e în plus?, întrebă creatura pe un ton nedumerit. Vocea îi era perfectă acum, înalța umerii. „Foarte bine. Atunci trebuie să dispari!"

Dar nu părea prea sigur pe sine, ca și Doc de altfel. Ca și el, creatura părea cuprinsă de mirare.

STABILITATE

în minte, Doc aduna pe doi cu doi şi rezultatul era un patru delirant şi înspăimîntător. Pe planeta aceasta viaţa lua forme instabile, capabile să-şi schimbe aspectul după voie. Asta... chestia asta a hotărît să ia forma unui om – forma lui Doc Baron! A sa!

„Trebuie să te fac să dispari, nu-i aşa?", dar nehotărîrea îi persista în întrebare.

Această nehotărîre însă, într-un fel sau altul, l-a eliberat pe Doc de frică. Se scutură, inspiră o parte bună de aer şi se lansă în atac. Umărul său lovi stomacul ciudăţeniei şi căzură înlănţuiţi într-o strînsoare mortală. Braţele şi picioarele creaturii băteau solul pentru a-şi găsi un sprijin şi reuşi să ruleze peste Doc.

Doc se contorsiona, încercînd să se degajeze, menţinînd şi presiunea exercitată pe gîtul adversarului. Întrebări i se învîrteau nebuneşte în cap. Creatura putea fi sufocată? Avea nevoie de aer? Respinse toate întrebările concentrîndu-şi energia în mîinile care strîngeau din ce în ce mai tare.

Rămase cîteva clipe lungi, întins pe sol, după care îşi reveni, respirînd cu înfrigurare. Aerul de pe Venus îi părea mai bun ca oricînd. Abia după cîteva clipe îşi aminti de ostilitatea creaturii. Deschise complet ochii, ridicîndu-se pe coate. Ceea ce a văzut l-a încremenit. Întinsă la cîţiva metri depărtare, sosia sa zăcea goală, cu un ţăruş înfipt în gît.

Nu-şi amintea cînd a smuls creanga pentru a lovi şi nici n-avea chef să-şi mai pună întrebări. Ştia că unii oameni continuă să acţioneze după ce şi-au pierdut conştiinţa. A avut noroc şi era mulţumit de asta. Se căută maşinal de o ţigară. Atunci şi-a dat seama că şi el e gol.

Veşmintele sale formau o grămadă la jumătatea drumului, între el şi dublul său. Ar fi avut el, rănit, forţa să-l dezbrace? După ceea ce a păţit, nimic nu-l mai mira. Lucrurile îi erau pătate cu sînge, ceea ce dovedea că creatura sîngerase deasupra lui după ce a lovit-o. A observat rapid că sîngele ei era la fel de roşu ca al său.

În cele din urmă, îşi redobîndi sîngele rece. Totul părea liniştit. S-a dus cu atenţie să-şi caute hainele, le înşfăcă în grabă şi căută un loc liber de unde să poată supraveghea corpul neînsufleţit. Se îmbrăcă febril.

Trei kilometri şi s-a găsit în lumea sa familiară! Rob Winchell, căpitanul şi navigatorul vasului, se scărpina cu un amestec de durere şi plăcere, şi asta de cînd au ajuns aici. (Rob s-a ales cu o eczemă frecîndu-se de o plantă). Walt Meek, tehnician şi geolog, tocmai îşi ridica ceaşca de cafea cu un deget ridicat în aer, ţeapăn de cînd şi l-a zdrobit reparînd singura avarie minoră pe care au avut-o în timpul călătoriei. Privirile lor erau tot atîtea dovezi ale apartenenţei sale la umanitate.

Doc se opri, trăgîndu-şi sufletul pe vîrful micii coline ce domina „Afrodita". Văzîndu-şi nava, se simţi mult uşurat. Silueta lungă şi slabă a lui Rob se desena în cadrul uşii navei cosmice şi Doc îi ghicea chiar expresia neliniştită pe faţă. Urmări direcţia privirii căpitanului şi-l descoperi pe Walt. Ajunse şi el, pe un alt drum. Părul său blond strălucea în lumina cerului. Gesticula.

Doc lansă un strigăt de bucurie şi coborî panta în fugă.

O oră mai tîrziu, se simţea mult mai bine, totuşi cutele de nelinişte nu s-au şters de pe obrazul lui Rob şi Walt îşi părăsise expresia de copil vesel. Cu o expresie gravă umplu pentru a cincea oară ceştile de cafea. „Pare o aiureală", spuse el în cele din urmă, „dar te cred Doc".

– Şi eu, aprobă Rob, în afară de o mică nedumerire, adăugă el pe cînd Doc începea să se destindă cu adevărat. Oare chiar **Doc** este cel care s-a întors? Cum putem fi siguri?

Aproape în aceeaşi clipă un pistolet îi apăru în mînă. Îi făcu un semn nervos lui Doc să se aşeze. „Fii cuminte, Doc. Vorbesc serios. Spui că fiinţa era rănită sau moartă cînd te-ai trezit – totuşi nu eşti genul făcut pentru luptă. Şi eu am observat cum se schimbă şi cum se transformă plantele de aici şi mă şi întrebam dacă nu sînt dotate cu o oarecare inteligenţă. Acum avem răspunsul; ştiu că sînt inteligente şi telepate. Dacă fiinţa aceea a ştiut să ne înveţe limba atît de repede, ce nu poate învăţa? Să presupunem că te-a ucis şi revine aici, făcînd o mică ajustare a adevărului – e destul de deşteaptă pentru asta – punîndu-ne în pericol în timpul somnului. Ar putea pune stăpînire pe navă în cîteva minute dacă ar dori asta! Doc, nu cumva eşti un monstru? Dacă nu, dovedeşte o!"

Două perechi de ochi plonjară în ai săi. Reîncepu să transpire. Cum ar putea cineva să-şi dovedească identitatea? „Dar..."

Walt începu să vorbească dintr-o dată, cu un

Desen de CHRIS FOS

debit deosebit de intens „Shu vi parolas Esperanto?“

Doc l-ar fi îmbrățișat. „Yes", răspunse el, căutînd în memorie cuvintele pe jumătate uitate. „Yes, nu parolas Esperanton, sed malbone“.

Walt lăsă să-i scape un suris de ușurare, dar pistolul din mîna lui Rob rămînea ațintit asupra pieptului lui Doc. Vocea nu și-a pierdut tensiunea care o făcea să vibreze. „Nu-i rău, Walt. Dar nu uita că ființa este telepată. Tu cunoșteai răspunsul, și Doc de asemenea. Asta nu dovedește nimic!“

Rămase gînditor un timp, apoi se ridică, cu arma mereu îndreptată spre Doc. „Walt, du-te și caută-mi dicționarul medical al lui Doc, ăla gros pe care ne-am uitat săptămîna trecută, îți amintești? Și tu, Doc, vreau să-mi scrii numele tuturor oaselor piciorului. Toate! Nu accept să uiți nimic, nici cel mai mic os!“

Cînd a terminat lunga enumerare, Doc îi dădu hîrtia cu o mînă tremurîndă, pătînd-o cu o picătură de transpirație. Rob deschise dicționarul și căută cuvînt după cuvînt. Doc aștepta, mușcîndu-și buzele, gîndindu-se la toți anii scurși de cînd și-a terminat studiile. În fine, Rob își ridică privirea de pe hîrtie. Se uită atent la el și coborî pistoletul.

„Este perfect, Doc, spuse el. Sînt bucuros că ai reușit. Regret nespus că a trebuit să mă port astfel cu tine, dar acum putem fi siguri. Nici Walt, nici eu nu știm nimic din anatomie și nu cred că e genul de lucruri pe care monstrul ar fi vrut să le învețe de la tine. Doc, sînt mulțumit, crede-mă“.

– Și eu, Doc, adăugă Walt cu fața din nou veselă.

Doc ar fi vrut să participe și el la liniștea lor regăsită, dar cuvintele și logica folosite de Rob l-au

Desen de CHRIS FOS

zdruncinat dureros. S-a dus pînă alături și a revenit mai tîrziu cu două cărți.

Îl dezgusta ceea ce trebuia să facă, dar era necesar. Răsfoi cărțile fără a îndrăzni să-și privească tovarășii. „Numai că asta nu mă satisface, spuse sec. Și voi ați fost singuri într-un moment sau altul. Cine ar fi împiedicat creatura să vă ucidă și să vi se substituie fără să spună nimic? Walt, vreau să-mi dai lista a zece materiale pentru învelișul refractar al duzelor navei în ordinea rezistenței. Și tu, Rob, scrie-mi durata unui zbor direct de la Pămînt la Marte cu racheta, în condiții ideale“.

Walt întinse docil mîna spre blocul de hîrtie, dar Rob se ridică de pe scaun cu o grimasă de furie. Totuși n-a schițat alt gest. Reuși să schițeze un zîmbet și se așeză. Nu i-a acordat nici o favoare lui Doc, nu va cere nici pentru el.

Cîteva clipe mai tîrziu, Doc se lăsa comod în scaun. Își aprinse o țigară și bău o înghițitură zdravănă de cafea. „Uf, sîntem cu toții oameni. O adevărată fericire, noi...“

– Rob, Walt! Din exterior venea un strigăt slab. Era aproape un geamăt puternic și estompat în același timp, încărcat de speranță și sfîșiat de agonie. Era vocea lui Doc, în ciuda distorsiunii sunetului. Simți părul ridicîndu-i-se în cap în momentul cînd realiză aceasta.

Rob ajunse primul la ușa ecluzei. Își ținea arma în mînă. Doc privea pe deasupra umărului său, cu stomacul scuturat de spasme. Țepușa rudimentară lăsase o rană înfiorătoare, totuși nu atît de adîncă precum i se păruse lui Doc. Plaga nu mai sîngera. Creatura înainta împleticindu-se spre vas. Deodată îl zări pe Doc în spatele lui Rob și oroarea i se zugrăvi pe figură.

„Ah! Nu mi-a trecut prin minte! Rob! Walt! Ah! Trebuie să mă ascultați! Sînteți pe cale să comiteți o eroare monstruoasă“. Se opri zguduit de un acces de tuse și o dîră de sînge i se scurse din gură. Păru gata să cadă, dar își recuceri forța. „Rob, amintește-ți. M-ai dus să-ți cunosc familia înainte de plecare. Pe **mine** m-ai dus, nu pe monstrul din spatele tău! Și verișorul tău... avea un neg pe mîna stîngă...“

În mîna lui Rob pistoletul tresări de mai multe ori. Silueta din fața lor fu proiectată în spate și se rostogoli pe sol. Rămase acolo, cu ochii exprimînd oroarea și durerea. Rob scoase încărcătorul și introduse altul. Creatura se zvîrcoli cîteva clipe gemînd. Nu avea chiar o expresie de suferință ci mai curînd de disperare. Reuși să se ridice și se îndepărtă aproape tîrîndu-se și lăsînd o dîră sîngerîndă în urma ei. S-a îndreptat spre o groapă, o văgăună săpată de vreun animal sau poate provocată de ploaie la cîțiva metri distanță.

Doc simți stomacul răsculîndu-se. Walt n-arăta mai bine. Doar Rob părea că a depășit momentul, doar ochii îi trădau încordarea.

Scoase un suspin profund. „Cel care vrea să privească creatura de aproape n-are decît“, spuse el. Vocea abia i se auzea. „E moartă... un încărcător întreg... și rana de la gît nu mai sîngera. Hm...“

Dintr-o dată începu să tremure violent. Nervii și mușchii nu-l mai ascultau. Respira cu greu, sincopat, pronunțînd cuvinte ce păreau venite dinafara lui „...el ...ea ...mîna **stîngă**... am știut... minciună... negul... negul... vărului... mîna dreaptă...“

Walt se repezi să-l susțină, dar criza deja trecuse. Cîteva lacrimi i se scurseră pe obraji, apoi

STABILITATE

reveni calm. „Iertaţi-mă, murmură. E din cauză că a trebuit să-l ucid... o creatură... E oribil. Dar, negul vărului meu e pe mîna dreaptă. Creatura a obţinut o parte din informaţie de la unul din noi, dar a trebuit să inventeze restul!"

– Nu, Rob, spuse Doc. Ar fi vrut să tacă, dar nu putea ţine asta pentru el. „Mă tem că nu de la mine ştie. Şi eu credeam că e pe mîna stîngă – probabil fiindcă mi se părea că vărul tău poartă un ceas pe mîna dreaptă pentru a-şi ascunde negul. Dar nu m-am gîndit niciodată la asta. Creatura asta pătrunde pînă în memorie..."

– Dar atunci... începu Walt. Doc aprobă în linişte făcîndu-l pe Rob să pălească.

„Asta nu înseamnă că testele pe care ni le-am impus reciproc sînt fără valoare, explică Doc cu o voce pe care ar fi vrut-o neutră. Înseamnă mai ales faptul că şi creatura ar fi putut să le treacă. Poate că nu e o imitaţie a mea, ci un dublu veritabil, reprodus celulă cu celulă... chiar şi creierul".

Rob îşi contemplă fix arma, privi afara, apoi reveni lîngă Doc. Trăsăturile îi deveniră dure „Pune-ţi în funcţie microscopul Doc. Mă întorc".

Avea o faţă pămîntie, cînd s-a întors din expediţia macabră, aducînd mostre pentru Doc. Spuse doar două vorbe: „E mort" şi rămase tăcut.

Doc făcu testele sub ochii lor atenţi, cu toate ca ştia dinainte că sînt inutile. Avea dreptate. Fiecare celulă a creaturii era identică cu ale sale. Spera să găsească ceva deosebit la nivelul nucleului, dar renunţă la această speranţă. Cît despre reacţiile sanguine, ele dovedeau că sîngele putea fi tot atît de bine şi al său. Copia era perfectă în cel mai mic detaliu. Creatura aparţinea speciei umane, fără cea mai mică îndoială.

Mai tîrziu, în faţa cinei pe care aproape că n-o atinse, îşi reaminti privirile celor doi tovarăşi fixate asupra lui, bănuindu-l şi judecîndu-l. Şi ochii săi, încărcaţi de aceleaşi temeri, cîntărindu-i la rîndul lui. Au contemplat în tăcere căderea nopţii negre şi s-au dus să se culce, de comun acord fiecare ţinîndu-şi pistolul la îndemînă. Doc înghiţi cîteva somnifere şi fu surprins să constate că acţionau.

Deodată, prin negura somnului îi parveni ecoul unei explozii.

Se trezi tresarind. O altă explozie! Un foc de pistol! Îl zări pe Walter sărind din cuşetă, dar Rob nu era acolo! Rob a dispărut! Noaptea se apropia de sfîrşit, deja lumina zorilor se zărea prin hublouri, luminînd cabina şi cuşeta goală.

Doc şi Walt s-au îmbrăcat în grabă precipitîndu-se spre ieşire. În clipa aceea intră Rob. Figura sa zbuciumată, privirile speriate lăsau să se ghicească o nouă dramă. Pistolul său se ridică o clipă spre ei, apoi se lăsă încet. Înaintă cu paşi greoi şi împinse cu spatele uşa grea pe care o închise cu mîna rămasă liberă.

„Ce se întîmplă?" Vocea lui Walt spărgea liniştea.

Căpitanul ridică umerii şi capul plecat. „Am auzit gălăgie afară... am crezut că creatura nu-i moartă. Am ieşit... afară mi s-a parut că văd ceva, am tras... Trebuie că era o umbră căci e moartă... moartă".

Au revenit în cabină, unde Rob a fost supus unor noi teste. De data aceasta trebuia să răspundă la trei serii de întrebări. „Bine, e în regulă", spuse Doc în cele din urmă clătinîndu-şi capul. Oricît de derizorii şi inutile ar fi aceste teste, trebuiau să se mulţumească cu ele. Era singurul lor mijloc de control.

Walt se ridică şi-şi pregăti o gustare sumară. „Acuşi se luminează de ziuă", spuse, dar nu-şi putu termina fraza.

Zgomote slabe ajungeau la ei pornind din ecluză, ca şi cum cineva încerca să intre. O voce – sau mai curînd fantoma unei voci – părea să treacă prin blindaj. „Doc, ...Doc..." implora vocea.

Doc scoase un sunet înfundat. Ţîşni de pe scaunul său repezindu-se la uşă. Mîinile sale alunecau încercînd să deschidă închizătorile. În cele din urmă greul panou de oţel se deschise. Afară nu era nimic! Dincolo de luminiş un tufiş se mişcă şi auziră sunetul unei fugi pe solul pietros.

Căpitanul trase cîteva focuri dar fără rezultat, ecourile îndepărtate ale proiectilelor ricoşate pe pietre se pierdeau în liniştea venusiană.

Doc îşi contempla mîinile surprins să constate că ele nu mai tremură. Poate, gîndi el, un om se obişnuieşte cu toate. Sau poate glandele endocrine, o dată trecut un prag, nu mai răspund la stimuli?

„A murit?, întrebă el. Sau poate face pe mortul?. În fine, în curînd se luminează. Vom putea ieşi. Vom merge toţi trei. De acum înainte nu ne vom mai separa. Dacă trupul mai este acolo, o să-l ardem".

Desen de COLIN HAY

Ridică ceașca de cafea și bău mașinal, cu ochii cufundați în cei ai lui Rob. „Ce vom descoperi acolo, Rob?", întrebă el calm.

Căpitanul se trînti pe scaun, aruncîndu-și arma pe masă. „Corpul tău Doc, cel puțin. Și poate altul. Cred că am nimerit ceva. Ai ghicit Doc, pe mine m-am văzut adineauri. Am auzit zgomote, am ieșit și m-am trezit față în față cu mine însumi. Trebuie că am fost amîndoi atacați în același timp".

Restul întîmplării urmă de la sine. Rob vorbea pe un ton incolor, ca și cum ar fi dictat un raport tehnic. A părăsit nava, prea obosit să mai consemneze în jurnalul de bord și s-a plimbat o vreme, înainte de a se întinde pe un strat tentant de mușchi. A ațipit. Își aminte a confuz de scene oribile, se vedea luptîndu-se, apoi căzu într-un întuneric fără vise. Țîșni din această inconștiență totală tresărind. O creatură identică cu el era aplecată asupra lui, ținînd o piatră în mînă. S-a trezit din cauza unor spini apăruți brusc în mușchii pe care se culcase. S-a rostogolit, evitînd lovitura și a alergat cît a putut pînă la navă. Creatura l-a urmărit, nu s-a retras decît atunci cînd a reapărut cu arma în mînă.

„Ar fi trebuit să o ucid atunci, conchise Rob, dar Doc știe bine, e dificil să tragi asupra propriei tale persoane. Mi-a furat hainele. Tocmai mă îmbrăcam cînd ați apărut voi alergînd. Walt din partea cealaltă a luminișului și tu, Doc, dinspre colină. N-am spus nimic, gîndindu-mă că rezolv eu problema în timpul nopții. Prefer am să nu mă deranjeze nimeni. Am surprins creatura și am ucis-o, aruncînd-o lîngă cealaltă".

S-a oprit așteptînd judecata lor. Acum părea mai destins. Doc umplu o ceașcă de cafea și i-o întinse. Walt se agita pe scaun, cu fața crispată, pradă, după cît părea, unei profunde agitații interioare. În cele din urmă a trebuit să pună jos ceașca ce risca să se verse. Respiră profund, încercînd să se relaxeze.

„S-a făcut destulă lumină", observă Doc.

Au ieșit din navă, Walt ținîndu-se prudent în spate, cu arma întinsă spre ei. Afară totul era neschimbat.

Erau aproape de jumătatea drumului, cînd Walt scoase un strigăt sugrumat. Brațul său întins arăta un punct în stînga lor. Doc întoarse capul. Ceva ieșise din tufișuri, deplasîndu-se ca un animal. De trunchi îi atîrnau vrejuri, labele erau încă rădăcini veritabile, dar era peste putință de tăgăduit faptul că se mișca din proprie voință.

Văzîndu-l, teroarea îi cuprinse pe toți. Creatura s-a oprit și a început să se transforme sub ochii lor. Partea superioară începu să palpite, apoi îi apărură trăsăturile – un nas, o fantă care deveni gură, ochii și urechile. Un fel de vegetație începea să formeze podoaba capilară, pe alocuri părul era încărunțit. În cîteva clipe, ceea ce cu o secundă înainte era o bucată de lemn a devenit o față aproape umană. Avea într-adevăr un aspect uman dar nu perfect. Era straniu, la limita normalului, probabil din cauza faptului că încerca să fie sinteza trăsăturilor aparținînd celor trei oameni din fața sa.

Buzele s-au deschis, arătînd o dentiție umană. Ochii se animară. Creatura tuși, ca și cum și-ar fi dres vocea.

Walt ridică arma, dar Rob îi opri gestul și-l dezarmă. „Așteaptă", îi spuse. „Deocamdată n-are decît cap. Mai avem timp".

Creatura își probă vocea, emițînd un sunet ca un scîncet de copil. Clipi din ochi orbită de strălucirea cerului. „Dif... dificilă comunicarea". Sunetele erau tăioase, șuierate, aproape de neînțeles. „...nu pot... așteaptă... în cap... simțuri... Consiliul... neliniștit... Consiliul vrea raport... i...me-...di...at".

Doc tresări amintindu-și coșmarul, dar reuși să se abțină să nu vorbească nimic. Creatura încerca să se întoarcă. O serie de contracții violente scutură zona în care gîtul de carne întîlnea trunchiul din lemn. Apoi contracțiile s-au generalizat, întreg corpul se convulsiona. Fața se deforma sub efectul grimaselor ce o scuturau în toate sensurile. Sunete nearticulate străbăteau prin buzele strînse de un rictus.

Apoi, dintr-o dată, totul reveni. Ochii s-au închis, se auzi un urlet mut. Contracțiile s-au întărit, apoi creatura se rostogoli. O clipă totul încremeni. Apoi brusc, creatura se ridică pe rădăcini – sau picioare – ezită o clipă și-și proiectă capul neînsuflețit pe o stîncă. Corpul rămase imobil. Sîngele scurs pe piatră își schimba culoarea din roșu într-o nuanță verzuie.

Doc întoarse capul evitînd orice gînd. Lîngă el, auzi respirația lui Walt, șuierătoare, și puțin mai departe era Rob, țeapăn ca o statuie de piatră. S-au privit apoi și de comun acord au plecat înaintînd în liniște, evitînd să vorbească.

La intrarea în vizuină Doc mai ezită. Îi era teamă de viziunea propriului său trup neînsuflețit, sau, și mai rău, absența sa. Îi lăsă pe ceilalți doi înainte, și-i urmă mai tîrziu, întîlnindu-i mai jos, acolo unde locul se lărgea, formînd o peșteră.

Desen de DAVID HARDY

STABILITATE

Cei doi morți erau acolo, propriul său trup și Rob.

Privirea nedumerită a lui Walt alerga de la unul la celălalt. „Dar... dar atunci... cine l-a strigat pe Doc adineauri?

– Da, cine putea fi? murmură Rob. Ochii îi rămaseră pironiți pe dublura sa neînsuflețită. Nu-mi amintesc bine dacă am închis ușa ecluzei.

– Am închis-o eu, răspunse tînărul geolog. Am... Rămase încremenit, cu gura deschisă, cu ochii holbați.

Se auzea un zgomot de pași, pași furișați. Făcînd să foșnească frunzele uscate. Buzele palide ale lui Walt tremurau, dar nu el vorbea, vocea venea din gura vizuinii. „Doc? Știu că ești acolo. Știu. Trebuie să mă ajuți, Doc. Distruge copia aceea a mea care e cu tine! Oh! Doc, nu mă lăsa aici! Eu sînt cel adevărat! Nu-l lăsa să mă asasineze cum a făcut Rob cu celălalt! O, dacă ai ști cîte am îndurat de o săptămînă încoace, să mă ascund știind că creatura aia e cu tine, **în locul meu!...** Simt că înnebunesc, Doc! Nu mai pot!"

Fraza se terminase într-un fel de strigăt, încărcat de o angoasă la limita nebuniei, căreia părea să-i răspundă fața torturată și convulsionată a lui Walt. Lumina lanternelor accentua caracterul atroce al scenei. Doc clătina capul surîzînd tînărului. De cîte ori ca tînăr medic, lipsit de experiență, a trebuit să-și ia răspunderea de a inciza și opera în carne vie? Poate că experiența aceasta îl făcea apt acum să suporte insuportabilul.

„Calmează-te, Walt", îi spuse liniștit. Nu-și dădea seama cui i se adresa, lui Walt sau copiilor sale. Vom încerca să nu ne înșelăm. Îți dai seama că sîntem în aceeași situație. Auzi un scîncet, ca al unui copil înfometat ce a găsit sînul mamei. Se întoarse spre tînărul tehnician de lîngă el. „Bine. Și dacă acum ne-ai povesti ce s-a întîmplat?"

Pățania lui Walt era curios de asemănătoare cu a lor. A fost atacat. Dupa cîte spunea, i s-a întîmplat în ziua cînd a ajuns pe Afrodita. Nu-și mai amintea decît de o luptă, de coșmar. S-a trezit și a descoperit lîngă el un dublu al propriului său corp, zăcînd neînsuflețit între tufișuri. L-a lovit cu o piatră și și-a petrecut o bună parte din ziuă încercînd să-și vină în fire, înainte de a intra în navă. N-a spus nimic, temîndu-se că Rob și Doc nu-l vor crede. Dar n-a încetat să-l caute la fiecare ocazie ce i se ivea. Era sigur că nu l-a omorît. Voia să-l elimine sau cel puțin să-l împiedice să urce pe navă.

„Deci asta era explicația zgomotului pe care l-am auzit la ușă", constată Doc cu simplitate. Își revizuia cunoștințele de anatomie, măsurînd în același timp distanța care îl separa de Walt sau imitația sa. Crosa pistoletului a atins craniul lui Walt exact unde trebuia, tînărul se prăbuși cu un geamăt plîngăreț. Rob îi luă rapid arma, apoi îl sprijini de perete, lăsîndu-l pe Doc să conducă jocul, cel puțin pentru moment.

„Walt, care-i prima casă în care ai trăit?", strigă Doc. Walt răspunse cu vocea ușor estompată: „O căsuță galbenă cu cinci camere. Avea un acoperiș de tablă și o fîntînă în spate..." Doc întrerupse fluviul de detalii cînd își dădu seama că Walt își revine. Așteptă să-și recapete luciditatea și-i puse aceeași întrebare. Puțin mai departe, Rob aproba făcîndu-i semn din cap.

Fără mici detalii răspunsurile erau identice. De data aceasta nu mai poate fi vorba de telepatie. Walt era leșinat și nici Rob, nici Doc nu cunoșteau aceste detalii.

Era absolut imposibil de spus care din ei e monstru. Apoi se auzi un zgomot. Un fel de foșnet ca și cum un om sau un animal se tîra în văgăună. Și dintr-o dată în lumina fantomatică apăru o siluetă nudă.

Al doilea Walt! Fața îi era acoperită de praf, fruntea îi era acoperită de sînge închegat. Privirea delirantă exprima teroarea ce-l stăpînea. Se ridică cu greu. Gura i se deschise spasmodic fără să scoată nici un sunet. Doc se ridică simțind că ajunge la capătul puterilor.

Ființa din fața sa era fără îndoială ca nebună. Doc încerca să se gîndească la un mijloc de a o calma.

Dar celălalt nu-i lăsă timp. Scoțînd un strigăt animalic se aruncă asupra lui. Pistolul lui Rob își făcu datoria, oprindu-i cursa nebună.

Rob înaintă, gata să tragă. Privi corpul prăbușit și se întoarse spre tovarășii săi. „Același proces pentru fiecare din noi – mereu această pierdere a conștiinței. Ce s-a putut întîmpla în cursul acestei perioade de inconștiență? Oare am devenit toți trei monștri? Adaptarea la o formă umană este atît de grea încît n-am putut să o suportăm și tot sistemul nostru a clacat o clipă și de aici inconștiența? Cum s-ar putea explica toate astea? Noi **trebuie** să fim cei adevărați! Ceilalți, dublurile noastre, n-au urcat niciodată în navă. Noi avem obișnuința formei umane, noi ne-am revenit primii de fiecare dată. Copiile noastre s-au trezit întotdeauna cu cîteva clipe mai tîrziu. Pentru că ele trebuiau să învețe cum e omul. Noi, nu!"

Doc se apropie de unul din corpurile prăbușite îngenunchind. Soarele și frigul a ars și uscat pielea la fel cum ar fi făcut cu o piele umană. Îi luă mîna

Desen de PETER JONES

și-i examină degetul mic deformat și țeapăn.

Apoi se ridică. Avea în fine dovada a ceea ce bănuia de mult, fără să îndrăznească să spună. „Nu Rob, n-ai dreptate, noi sîntem monștrii, cel puțin în parte. Walt nu s-a mai plîns de dureri în deget de mult, n-am remarcat la început, dar îmi amintesc că-l putea îndoi ultima oară cînd am băut cafea. Acesta e adevăratul Walt, cel cu degetul mic rănit. Și tu, Rob, nu te mai scarpini. Gata... nici o mîncărime. Dar trupul de colo mai are încă urme de eczemă pe picioare. Ei reproduc perfect corpul, nu însă și tarele fizice. Voi sînteți propriile voastre copii!

Walt scosese un țipăt înăbușit, dar Rob îl opri cu un gest. „Greșești Doc. Eu știu că sînt eu însumi. Dar ai și dreptate. Nu mai am mîncarimi; nici nu mi-am dat seama pina acum. Dar tu, Doc, ai remarcat că nu mai ai astmă?"

S-au privit toți trei. Ca și Rob, Doc avea certitudinea de a fi el însuși, dar trebuia să recunoască faptul că astma și transpirația i-au dispărut. Ca și ei era și el un monstru. Nu contează că-și amintește cele mai mici detalii din viață, era un monstru!

Walt rămînea palid. Unghiile îi erau înfipte în palme pînă la sînge". „Atunci trebuie să facem față acestei situații noi, spuse el. Nu putem reveni pe Pămînt!"

Rob îl aprobă. Privi interogativ spre Doc.

Doc pierdut în gînduri nu-l remarcă. Revedea planta animal cu cap de om, amintirile sale cînd și-a revenit din leșin și visul, neliniștile sale în legătură cu legile așa-zisului Consiliu. Și după ce a retrăit totul, biologul considera obiectiv forma monstruoasă de viață, căreia, din păcate, îi aparținea.

Se destinse puțin și respiră profund aerul umed care nu-l mai jena, sudoarea nu-i mai curgea șiroaie. „Ei bine", admise el, „sîntem monștri. Cel puțin pe Afrodita. Această creatură nenorocită, jumătate vegetală, jumătate umană, n-avea nici o șansă contra noastră. Ca și cele din care ne tragem".

Își dădu dintr-o dată seama, dintr-un punct de vedere aproape științific, de modul straniu, și totodată natural, în care-i răsunau propriile-i cuvinte. Începu să rîdă. „Noi sîntem monștri", repetă el. „Nu există nimic pe Afrodita care să nu imite. Pe această planetă totul este instabil, totul își schimbă forma perpetuu. Calitatea acestor schimbări nu are importanță, trecerea de la o formă inteligentă la una neinteligentă de exemplu, căci într-o zi o altă transformare se va produce. Viața de aici poate chiar să reproducă perfect orice fel de organism. Și nu telepatia este cauza, cum credeam noi, ci mai degrabă o stranie și extraordinară formă de rezonanță celulară. Modelul este reprodus perfect și integral".

„La sosirea noastră a intervenit un nou element. Era vorba de reproducerea unui model pămîntean. Dar viața pe planeta noastră este stabilă; trebuia deci ca și copia să fie stabilă. Această stabilitate este aceea care a deranjat totul. Creatura vegetală nu putea reveni, nu-i mai rămînea altceva de făcut decît să se distrugă, să se sinucidă".

„Dar noi, noi sîntem stabili. Cîteva imperfecțiuni au dispărut, dar celulă cu celulă sîntem identici cu originalele noastre. Probabil chiar celulele reproducătoare și-au păstrat caracteristicile, grație cărui fapt copiii noștri vor fi exact aceiași pe care i-ar fi avut originalele noastre. Nu mai sîntem periculoși acum, căci nu ne mai putem schimba, la fel ca originalele".

Citea efectul cuvintelor sale pe fața tovarășilor săi. „Ne vom întoarce acasă, spuse el surîzînd. Ne vom întoarce, oarecum într-o stare mai bună..."

S-au tîrît spre ieșirea din văgăună. Nava îi aștepta puțin mai în jos. Reacția emoțională îi va ajunge mai devreme sau mai tîrziu, știau asta, dar ceea ce conta acum era ușurarea.

Walt deschise ușa ecluzei.

Rob ezita o clipă, înainte de a urca. „Promițător, spuse el, făcînd o grimasă comică. Numai să nu obsedeaască viața de aici să imite oamenii. Gîndiți-vă la șansa pe care o au toți invalizii... să se trezească din nou întregi! Atenție, Afrodita, vin pămîntenii!"

Doc rîse încetișor. Cei trei oameni urcară la bord.

Traducere: CONSTANTIN COZMIUC.

Desen de TIM WHITE

MEDALION

VIOREL PÎRLIGRAS

Îl cunosc de ani mulți, de pe vremea cînd, abia trecut de vîrsta pionieratului, și-a făcut singur un film de animație. Științifico-fantastic, bineînțeles... O poveste mică, mică de tot, poate un minut-două, o înduioșătoare întîlnire cosmică, desenată de Viorel fotogramă cu fotogramă... Mi l-a arătat, emoționat, la Casa studenților din Craiova, emoția lui mi s-a transmis, cumva, și mie și o resimt și acum, la mai mult de un deceniu distanță, de fiecare dată cînd, la diverse manifestări ale fandomului românesc, mă întîlnesc cu Viorel Pîrligras — scriitorul, graficianul, caricaturistul, autorul de benzi desenate, producător de „marfă" SF, pe care editorii revistelor, antologiilor, fanzinelor o primesc cu tot mai multă plăcere.

A luat premii la mai toate concursurile de literatură și artă SF din ultimii ani, iar dintre povestirile sale, „Arhipelagul timpului", o stranie istorie răsucită a unei călătorii lovecraftiene are toate șansele să rămînă în fondul de aur al literaturii științifico-fantastice românești.

Are 26 de ani, lucrează ca proiectant tehnic la o întreprindere din Craiova, activează în cenaclul „Victor Anestin" (după ce, a vreme, a aparținut „bătrînului" cenaclu „Henri Coandă") și se amestecă, cu brio, în paginile revistei studențești „Mesaj comunist", în fanzinele craiovene, și în almanahul de față — unde sperăm ca povestirile, caricaturile și benzile desenate de Viorel Pîrligras să placă cititorilor de astăzi, de mîine și de dincolo de anul 2 000...

ALEXANDRU MIRONOV

UN MUTANT PERFECT

În sala Marelui Consiliu domnea o nefirească stare de nervozitate. Dintre cele șase ciudate ființe, doar una părea mai calmă. Cele două coarne de melc îi vibrau imperceptibil.

– Ei, ce se va întîmpla? îl întrebă cu ambele guri deodată soția sa, în timp ce cei șase ochi ai ei încercau să-i pătrundă gîndurile.

– Liniștește-te, draga mea, o potoli el fără s-o privească. Șeful va apare în douăzeci de minute. Pot să-ți spun și ce-o să zică.

– Nu, nu, făcu ea scandalizată. Ar fi prea plictisitor să știu dinainte.

– Păi da, riposta el, numai eu am „dreptul" să mă plictisesc!

– Cînd ați spus că apare? Peste douăzeci de minute? îl întrebă din colțul celălalt al sălii individul dublu, dar numai un singur cap al acestuia îl privi, celălalt observa concentrat tablourile de pe pereți.

Cel interpelat aprobă din cap.

– Sînteți **prezicător,** nu? continuă celălalt, bucuros că legase o conversație, și se ridică în aer, zburînd către el; al doilea cap nu păru prea mulțumit că părăsea tablourile deoarece pufni îmbufnat. Ajuns lîngă el, făcu, în virtutea obișnuinței, gestul de a da noroc, dar cele două mîini de pe dreapta i se traseră înapoi în fața tentaculelor prezicătorului.

– Știți, începu el, sînteți primul prezicător pe care-l cunosc de-aproape. Noi nu prea coborîm din munți, iar în orașe nici atît. Trebuie să fie interesant să puteți ști dinainte viitorul.

Prezicătorul făcu un gest a lehamite.

– Crede-mă, domnule dragă, că ești mai fericit de-o mie de ori că poți zbura. Crezi că-i amuzant să știi tot ce va urma? Aiurea! De și-ar imagina toți cei ce ne invidiază cît de monoton e să cunoști din timp cursul

VIOREL PÎRLIGRAS

vieții... N-are nici un farmec, nimic nu te mai poate emoționa, nimic nu te mai poate surprinde...

Făcu o pauză și proeminențele oculare i se îndreptară spre un alt individ din sală – o masă păroasă din care cu greu se putea deosebi cîte un membru.

– Uite, de exemplu, ăla, continuă el, se va îndrepta acum spre mine și mă va întreba dacă știu de ce-am fost chemat?

Într-adevăr, nu termina bine ce-avea de spus, că părosul se îndreptă spre el.

– Iertați-mă, veni o voce groasă de undeva din păr, știți cumva de ce-am fost chemați? Am auzit din întîmplare că sînteți prezicător.

– Da, sînt Președintele Orașelor.

– Încîntat, glăsui namila îmblănită. Eu sînt Președintele Polului Sud.

– Iar eu, se amestecă zburătorul, sînt Președintele Munților.

Prezicătorul izbucni deodată în rîs.

– Găsiți că e ceva nostim în faptul ca sînt Președintele Munților? intră în vorbă cel de-al doilea cap al zburătorului, vizibil iritat.

– Soțul meu anticipează situațiile comice, rostiră pe două voci gurile femeii.

– Nu mă pot abține, felul cum îl veți jigni, involuntar, pe Președintele Polului Sud mă amuză nespus.

– Vai de mine, intră în panică zburătorul, eu nu jignesc niciodată pe cineva, fie el și urs polar, ca dumnealui.

– Cum vă permiteți?, urlă părosul. Nu sînt un mutant fizic, eu sînt om adevărat!

– Zburătorul bîigui niște scuze, în timp ce al cincilea iris se apropie de el.

– Nu tlebuie să vă celtați, făcu el. Din moment ce sintem toti Plesedinti, tlebuie să fim plieteni. Tleceti peste misile neajunsuli. Uitati-vă la mine, de esemplu. Nu mi-e lusine de capul meu de mistlet, chial dacă asta mă face

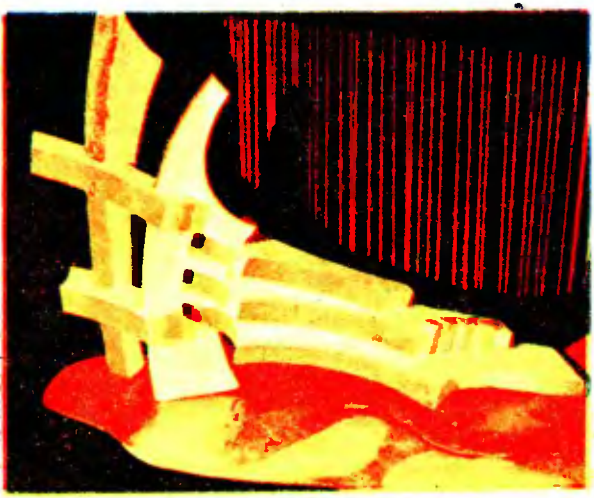

Desen de SANDU STURCA

să volbesc peltic.

Cei patru îl măsurară cu dezgust pe cel cu cap de mistreț, care nu numai că vorbea peltic, așa cum afirmase, dar mai și stropea cînd deschidea gura.

– Eu sînt Plesedintele Pădulilor, continuă el imperturbabil, strîngînd mîinile tuturor, inclusiv tentaculele prezicătorului. Se recomanda cu voce tare fiecăruia, împroșcîndu-le fața cu saliva lui vîscoasă.

– Aceasta e singura dumitale mutație? întrebă zburătorul ce tocmai își pusese în funcțiune toate cele patru brațe pentru a-și șterge cele două fețe. Regretă însă imediat întrebarea pusă, căci răspunsul îi veni direct în față, o dată cu alți stropi de salivă.

– Oh, nu. Eu văd și plin lucluli. Știti, în pădule, dacă nu vesi ce este după copatii din julul tău...

Privi apoi spre păros și-l întrebă:

– Da' dumneata ce mutatie ai, în afală de... și ochii înfundați în grăsime îi măsurară blana.

– Eu practic **telechinezia,** rosti nămetele de păr și toți urmăriră privirea mistrețului pentru a putea ști unde se află gura cuvîntătorului. Pot muta obiectele cu puterea gîndului.

– Îhî..., făcu mistrețul gînditor și se întoarse către soția prezicătorului.

– Si dumneavoastlă, doamnă?

– Eu sînt **telurică,** pot crea lucruri... spuseră cele două guri ale femeii, dar tăcu brusc observînd uitătura interlocutorului ce-o măsura din cap pînă-n picioare.

Cei șase ochi i se aprinseră și se roși toată.

– Nu, draga mea, nu! strigă prezicătorul, dar prea tîrziu: palma femeii se abătu cu zgomot pe obrazul mistrețului.

– Nu ți-e rușine să te uiți prin hainele mele? țipă ea acoperindu-și rochia cu mîinile în dreptul părților femeiești.

– Dar, draga mea, interveni soțul, omul nu ți-a făcut nimic. Nu-i vina lui că poate vedea prin lucruri.

– Desigul, eu... spuse repede mistrețul, dar prezicătorul îi întrerupse șuvoiul de stropi cu un gest scurt:

– E vina mea, n-am prevăzut în timp util ce-o să facă. Știți, soția mea e exagerat de rușinoasă. N-ar spune că

VIOREL PÎRLIGRAS

are coadă, s-o omori! Şi cu toate astea nu-i nici o ruşine să...

N-apucă să sfîrşească. Cu un ţipăt furios, femeia îşi repezi mîna asupra lui, dar el anticipase gestul şi se feri la timp.

– Mojicule! îi suflă ea cu furia neputinţei în cei şase ochi. Un vas chinezesc de porţelan îi apăru în mîini şi-l sparse de podea cu ură. Asta o mai potoli.

– Aşa face întotdeauna cînd se supără, şopti prezicătorul mistreţului. Noroc că şi le creează singură, altfel sutele de vase sparte m-ar fi adus la sapă de lemn.

Acesta vru să răspundă ceva, dar căscă ochii mari şi începu să strige arătînd spre uşa centrală a sălii:

– Seful Consiliului! Seful Consiliului!

Ceilalţi se holbară şi ei, dar nu văzură nimic.

– Acolo, acolo! urla mai departe mistreţul, arătînd un punct invizibil ce se deplasa prin sală.

Şi deodată barajul optic dispăru, iar Şeful Consiliului apăru lîngă ei cu picioarele lui de găină, cu ţepii şi trompa lui.

– Lăsaţi formalităţile, aici sîntem între noi, spuse făcîndu-le celorlalţi semn să nu mai facă plecăciunile rituale. Aruncă o privire peste ei, numărîndu-i din ochi, şi întrebă:

– Dar Preşedintele Apelor n-a venit?

Ca la un semnal, toate capetele se întoarseră către cel de-al şaselea invitat, uitat în fundul sălii. Acesta nu scosese pînă atunci nici un cuvînt şi avea un motiv serios: capul îi era scufundat în întregime într-un vas de sticlă umplut cu apă.

– Ai necazuri cu respiraţia? E nevoie să-ţi punem la dispoziţie apă curentă?, întrebă grijuliu Şeful Consiliului.

Acvaticul deschise de cîteva ori gura de peşte, dar nu se auzi nici un sunet.

– N-ai putea să scoti capul afală din apă si să vorbesti mai tale? Seful nu cled că te-a auzit!, îi strigă autoritar mistreţul. Simţi însă imediat privirea peştelui şi o durere îi săgetă creierul în timp ce o voce interioară îi spunea: „Ba m-a auzit, boule! Eu sînt **telepat.**"

Profund afectat de faptul că fusese făcut bou, mistreţul n-a mai scos o vorbă toată şedinţa, spre bucuria celorlalţi, scutiţi de o eventuală artilerie de stropi.

– Iată de ce v-am chemat, îşi ridică retoric trompa Şeful Consiliului, dar se opri pentru a-l întreba pe prezicător: Le-ai spus cumva?

– Nu, Şefule, am vrut să vă las onoarea dumneavoastră.

– Bine, făcu el mulţumit.

Omul-peşte se apropiase şi el, cu vas cu tot, şi toţi, în afară de prezicător, urmăreau cu interes discursul Şefului.

– Problema este că nu mai merge aşa! Ne trebuie un mutant perfect!

– Ce înţelegeţi prin „mutant perfect"?, întrebă unul din capetele zburătorului. Ştim cu toţii că de-a lungul mileniilor omul a suferit fel de fel de mutaţii şi nu cred că greşesc dacă afirm că noi sîntem nişte mutanţi perfecţi.

– Nu-i chiar aşa, spuse binevoitor Şeful. Stadiul în care am ajuns nu rezolvă nimic. E adevărat că posedăm o groază de proprietăţi, dar inegal dezvoltate. Din cauza lor nu putem ajunge la o înţelegere comună. De ani de zile sectoarele pe care le conduceţi nu prea se înţeleg între ele. E timpul ca omenirea să ajungă la un numitor comun. Numai astfel ne vom putea apăra de ghivrizii şi filtecii de la marginea galaxiei care de-abia aşteaptă un motiv pentru a ne declara război.

– După cîte înţeleg eu, vreţi ca, printr-o chirurgie genetică corespunzătoare, fiecare femeie de-acum înainte să nu mai nască decît un singur fel de mutant, anticipă prezicătorul ideea Şefului.

– Întocmai, îl aprobă acesta.

– Şi acest mutant va moşteni toate însuşirile existente?, întrebă părosul. Nu înţeleg ce se va rezolva prin asta. Şi ghivrizii, şi filtecii posedă proprietăţile noastre.

– Nu, mutantul perfect nu va fi nici telechinez, nu va

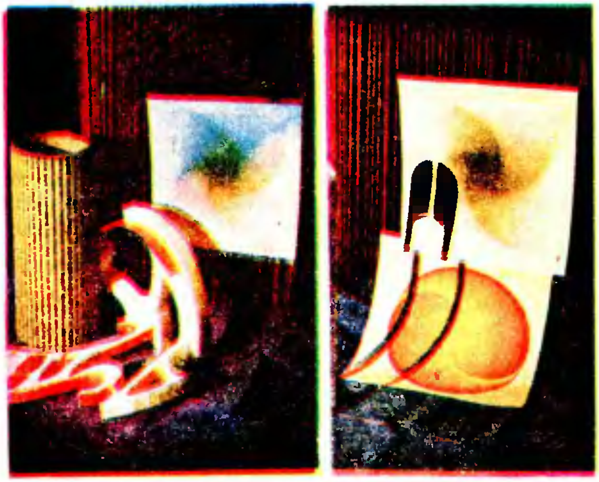

Desen de SANDU ŞTIURCA

VIOREL PÎRLIGRAS

avea nici cap de peşte şi nici... coadă, zîmbi Seful privind-o pe femeie.

Aceasta tăcu din nou o criză de nervi şi sparse cel mai la-ndemînă vas: vasul omului-peşte. Fireşte, a trebuit să-i facă un altul, altminteri acesta s-ar fi sufocat. „Femeie nebună!", urlă telepatic omul-peşte.

- Destul, îşi agită nervos trompa Şeful. Veţi vedea acum, în carne şi oase, un asemenea mutant. Îl creştem de cîţiva ani şi a dat rezultate spectaculoase. Ce s-a întîmplat?, îl întrebă pe prezicător, văzînd că acesta se foia neliniştit.

- Mi se întîmplă ceva curios, sună răspunsul, nu pot să prevăd cum va arăta cel pe care ni-l veţi arăta peste cîteva momente. Groaznică senzaţie! Nu mi s-a mai întîmplat!

Şeful se umflă în pene şi îşi zbîrli ţepii:

- Evident, şi aceasta este numai una din însuşirile mutantului perfect. Nici o acţiune de-a lui nu poate fi prevăzută. Creierul îi lucrează la capacitatea maximă şi e capabil să găsească răspunsuri şi soluţii extraordinare. Este inteligenţa perfectă, nu va avea nevoie de însuşirile noastre.

- Şi totuşi cum arata?, întreba cel de al doilea cap al zburătorului.

- Iată-l!, spuse Şeful.

Uşa sălii se deschise şi din prag le zîmbi dulce un copil cu numai două mîini, două picioare, un singur cap şi doi ochi albaştri, uluitor de limpezi.

SCULPTURĂ LENTĂ

Subiect: navă spaţială.
Formă: ovoidă.
Structură: minerală.

- Domnule general, a intrat în raza mea de vedere.

Coeficient de viteză: 8,796530.

Coeficient de frînare: 5,90001 — creşte progresiv.

Zonă probabilă de asolizare: 48 WQ. Pătratele 5 şi 6.

- Sergent!

- Ordonaţi, domnule general!

- Apropie-te de el cu prudenţă. Încearcă să nu fii reperat.

Zonă afectată: 50 mp.

Distanţă liniară: 142,257 m.

Traseu optim: varianta 8K.

Modalitatea de apropiere: tîrîş.

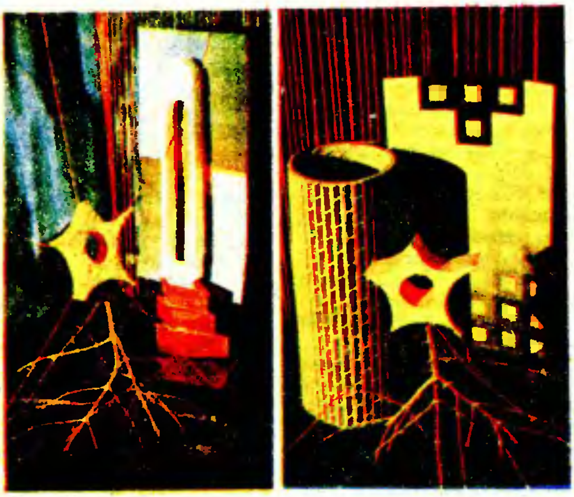

Desen de SANDU ŞTIURCA

- Domnule general, nava a asolizat!

- Atenţie mărită, sergent! Încetineşte apropierea, fă pauze mai mari de observare.

Subiect: neidentificat — posibil vehicul.

Formă: nedefinită.

Structură: neidentificabilă.

- Domnule general, raportez: din navă a ieşit un vehicul.

- Am auzit. Fii pregătit. La prima alarmă se vor declanşa rachetele Omega – 41 şi 52. Vei aplica Sistemul individual de autoapărare nr. 105. Continuă apropierea.

- Am înţeles.

Subiect: fiinţă.
Formă: umană.
Structură: organică.

- Domnule general, un om!

- Asigură-te, sergent, şi aplică varianta 65b de somare.

- Am înţeles.

Omul meşterea ceva, cocoţat pe imensa maşină de formă dubioasă. Fluiera un mic cîntecel şi părea că nu-l interesează ce se întîmplă în jur.

- Predă-te şi aruncă ar

VIOREL PÎRLIGRAS

mele! Ești încercuit!, urlă sergentul.

– Nu am nici un fel de armă. De ce să mă predau? mormăi celălalt fără să-și întoarcă capul și își văzu mai departe de lucru.

Sergentul rămase descumpănit. Căută febril în minte virtuala poziție de adoptat în acest fel de caz. În zadar.

– Ce cauți aici? Nu știi că e zonă militarizată? N-ai voie aici.

Omul tăcu cîteva secude, apoi aruncă un carnet spre sergent:

– Am aprobare pentru ceea ce fac.

Mîinile sergentului întoarseră carnetul pe toate părțile.

– Dar aici nu se poate. Nici măcar un meteorit n-are voie în spațiul din jurul acestui asteroid.

– Da, dar nu și pe asteroid, replică celălalt.

Sergentul păli. Într-adevăr, regulamentul nu amintea nimic în ceea ce privește asteroidul propriu-zis.

– Domnule general, urlă disperat în microfonul minuscul, ați auzit?

– Nu scăpa din mînă avantajul pe care-l ai. Străduiește-te să te menții stăpîn pe situație. Intimidează-l. L-ai legitimat?

– Nu, răspunse șovăitor sergentul, apoi cu voce tare: Cine ești dumneata?

Abia acum celălalt se întoarse și măsură lung figura lunguiață a sergentului, mărginită de urechi clăpăuge și de părul negru, tuns scurt.

– Scrie acolo, nu te-ai uitat?

Sergentul răsfoi nervos carnetul. Mormăi ceva, apoi:

– Sculptor? Dumneata ești într-adevăr sculptor?

Omul încuviință și închise un capac greu peste peretele ciudatei mașini.

– Și ce vrei să faci aici?

– Să sculptez, desigur, răspunse, sărind jos de pe umflăturile neregulate ale mașinii.

– Domnule general, veniți

Desen de SANDU ȘTIUCA

repede! Omul vrea să sculpteze!!

– Vin imediat. Ține-l acolo, să nu fugă.

Sculptorul rise. Auzise.

– Asta-i bună! Unde să fug? Doar n-am venit ca să fug!

Meșteri mai departe pe lîngă mașină. Acționă niște butoane, mașina începu să duduie și să se miște.

– Hei! Ce faci? Oprește imediat mașina! se alarmă sergentul.

– De ce s-o opresc? Rostul ei e să meargă.

– Cu permisiunea cui? se enervă sergentul.

– Cu permisiunea cui trăiești dumneata?

De după stînci apăru gîfîind corpul rotund al altui militar. Situația îl scoase din încurcătură pe sergent, care zise repede:

– Domnule general...

– Căpitan, boule, acum nu mai sîntem singuri.

– Domnule căpitan, a dat drumul la mașină.

Fața buhăită a căpitanului se întoarse spre grămada metalică care duduia. Din corpul ei apărură tentacule care își făceau de lucru prin sol.

– Ce-i asta? La ce servește? Te somez să răspunzi! tună căpitanul către sculptor.

– Nu trebuie să mă somezi. Îți pot spune și așa. E mașina mea de sculptat.

– Mașină de sculptat? Și ce face?

– Sculptează, ce dracu' să facă?

Mașina scoase un fluierat scurt. Sculptorul se repezi spre ea cu cei doi în urma lui. Pe mașină, pe un ecran mic, apăruse formula $Na[AlSi_3O_8]$.

– Aha, se lumină sculptorul.

– Ce-i aia?, întrebă prudent căpitanul.

– Oligoclas, îl lămuri, dar văzîndu-i fața tîmpă continuă: un feldspat, un compus al sodiului.

– Aha, făcu și căpitanul. Și la ce folosește?

– Nu folosește încă la nimic, explică răbdător cel întrebat, e compoziția asteroidului. Mașina va sculpta în el.

– În asteroid?

– Da.

Căpitanul și sergentul îl priviră lung, apoi se uitară cu subînțeles unul la altul.

– Ce ți-a venit dumitale să sculptezi tocmai aici? Te-a trimis cineva?

– Nu m-a trimis nimeni. Sculptez unde vreau. Nu poți să-mi impui dumneata unde să sculptez. Îmi trebuia un astru mai mic pentru proiectul meu.

Mașina se puse în mișcare, în partea din față îi apărură un fel de clești cu care începu să modifice stîncile.

– Ai un proiect? Ce vrei să sculptezi?

– Sculptez viața. Ați văzut sculpturile mele de pe Sartar și Harfeea?

– Nu, răspunse intrigat căpitanul.

– Ba da, sări bucuros sergentul.

– Sergent, nu ți-a permis nimeni să-ți spui părerea, i-o tăie cu năduf superiorul.

– Domnule ge... domnule

VIOREL PÎRLIGRAS

căpitan, permiteţi să raportez: eu le-am văzut. Anul trecut, la televizor. Canalul Central al Pămîntului le-a dat într-o emisiune de noapte.

– Sergent, se aprinse căpitanul, noaptea sarcina dumitale era ori să dormi, ori să stai de gardă. Ai încălcat cumva regulamentul anul trecut?

– Domnule căpitan, raportez: da, spuse acesta cu voce moale.

Căpitanul jubilă:

– Să-mi aduci aminte, sergent, să-ţi dau două săptămîni de carceră.

– Am înţeles, domnule căpitan, raportă el abătut.

– Deci, n-aţi văzut sculpturile mele? întrebă interesat sculptorul.

– Sergent, raportează ce-ai văzut.

– Domnule căpitan, raportez: am văzut sculpturile.

– Concret, boule, tună căpitanul.

– Oh, se ambală sergentul, mîndru că avea un cuvînt de spus, era vorba, dacă am înţeles bine, de reprezentarea unor lumi imaginare, posibile, pe planeta respectivă, dacă pe aceasta s-ar fi produs un accident ce ar fi generat viaţa, ca pe Pămînt. Nişte forme cu totul fantastice, întinzîndu-se pe mai mulţi kilometri pătraţi. Chiar şi decorul fusese sculptat.

– N-ai înţeles pe de-a-ntregul, replică artistul aprinzîndu-şi o pipă.

– Domnule căpitan, fumează!

– Văd şi eu, boule. Nu te amesteca.

– Am înţe...

– Ceea ce am vrut eu, continuă sculptorul, ignorînd remarcile celor doi, a fost să creez nu numai formele ce ar fi putut exista, ci chiar viaţa în sine. Maşina mea tocmai acest lucru trebuie să-l facă. Analizează condiţiile mediului şi dă la iveală forma de viaţă ce ar putea evolua aici. Înțelegeți?

Desen de SANDU STURCA

– Dar sculpturile de pe Sartar şi... nu tră...

– Linişte, sergent. Eu vorbesc. Dar sculpturile de pe Sartar şi... nu trăiesc.

Artistul pufăi din lulea:

– Sînt operele mele de început. Am mai perfecţionat între timp maşina. De altfel, au fost nişte experienţe pe suprafaţă mică. Vreau să modific integral un astru. Sînt sigur că abia atunci viaţa ar reintra în drepturile ei depline.

Priviră cu interes zecile de forme ciudate pe care maşina le lăsase în urma ei. Căpitanul se apropie de una din ele. O pipăi temător.

– Aşa ar fi trebuit să arate o fiinţă care ar fi trăit aici? Dar nu-i acelaşi material cu solul!

– Firesc, are numai la bază substanţa de origine. În cazul acesta oligoclasul. Maşina modifică structura.

– Ăştia sînt copaci? întrebă curios sergentul, desemnînd nişte inflorescenţe uriaşe.

Sculptorul dădu din umeri:

– De unde să ştiu eu? S-ar putea.

Maşina ajunsese departe, i se auzea foarte slab duduitul, lăsîndu-i într-un decor schimbat cu desăvîrşire, populat cu forme şi obiecte împietrite. Sergentul tresări deodată:

– Domnule general, baza!

– Ai dreptate! Repede!

Şi căpitanul ţîşni pe urmele maşinii, însoţit îndeaproape de sergent.

Superiorul ţopăia greoi prin noul peisaj, nerecunoscînd nimic din vechile repere, sergentul fugea moderat, păstrînd o oarecare distanţă de respect faţă de şeful său. Se învîrteau de cîteva minute bune printre statuile groteşti, căutîndu-şi baza care n-avea de gînd să se mai arate.

– Uf, ne-am rătăcit, icni căpitanul. Afurisitele astea de statui... În ce direcţie ar putea fi baza?

– Domnule căpitan... spuse sergentul privind cu atenţie un fel de copac sculptat.

– General, nenorocitule...

– Domnule general, nu vi se pare că **arborele** acesta seamănă destul de bine cu observatorul nostru?

Căpitanul privi atent. Îl trecură apele.

– E modificat. Pînă şi structura...

– Păi, maşina sculptorului... N-a zis el că modifică şi structura? Uitaţi, cele două... **vaci** nu seamănă cu postul de avangardă nr. 3?

– Ce dracu' a făcut artistul ăsta aici? înjură căpitanul. Fi-i-ar să-i fie de maşină. Eu îi spun două vorbe.

Se repezi nervos înapoi căutînd să nu privească la hidoasele forme cioplite. Sergentul îl urma supus.

Îl căutară multă vreme. Îl regăsiră într-un tîrziu, sau mai bine spus îl recunoscură într-una din formele cioplite de maşină, transformat într-o statuie stranie. Cît despre căpitan şi sergent, aceştia rămaseră hoinărind, rătăcind în neştire pe noua lume proaspăt născută, urmăriţi de departe de duduitul ciudatei maşini de sculptat.

PHILIP K. DICK

DINCOLO ZACE WUBUL

Aproape terminaseră cu încărcatul. Optusul stătea afară, cu brațele încrucișate, cu chipul întunecat.

Căpitanul Franco coborî tacticos pasarela, rînjind.

„Care-i problema?", întrebă el. „Ai fost plătit pentru toate astea." Optusul nu spuse nimic. Se întoarse, adunîndu-și veșmintele. Căpitanul își puse cizma pe tivul mantiei.

„Un moment. Nu ieși. N-am terminat."

„Oh?" Optusul se întoarse cu demnitate. „Mă întorc în sat." Privea înspre animalele și păsările care erau mînate peste pasarelă în astronavă. „Trebuie să organizez noi vînători."

Căpitanul își aprinse o țigară. „De ce nu? Vă puteți duce în savană, să le încolțiți pe toate astea din nou. Dar atunci cînd noi alergăm între Marte și Pămînt".

Optusul ieși, fără o vorbă. Franco i se alătură primului ofițer, la capătul pasarelei.

„Cum s-a întîmplat?", zise el. Își privi ceasul. „Aveam o afacere bună aici."

Ofițerul cătă spre el cu amărăciune. „Cum explici asta?"

„Ce e cu tine? Avem nevoie de ele mai mult decît au ei."

„Ne vedem mai tîrziu, căpitane." Ofițerul își croi cu greu drum, sus, pe platformă, în navă, printre păsările marțiene cu picioare lungi. Franco îl privi dispărînd. Tocmai pleca sus, după el, pe platforma dinspre port, cînd îl văzu.

„Dumnezeule!" Rămase încremenit, cu mîinile în șolduri. Peterson mergea de-a lungul potecii, cu chipul îmbujorat, ducînd de funie lucrul acela.

„Îmi pare rău, căpitane", spuse el, smucind de funie. Franco merse spre el.

„Ce-i asta?"

Wubul stătea încovoiat, corpul său mare așezîndu-se încetișor. Stătea pe jos, cu ochii pe jumătate închiși. Cîteva insecte zumzăiau pe coastele lui, pe care le șfichiuia cu coada.

Stătea jos. Era liniște.

„E un wub", spuse Peterson. „Îl am de la un băștinaș, pentru cincizeci de cenți. Spunea că e un animal foarte neobișnuit. Foarte respectat".

„Asta?" Franco lovi uriașul flanc înclinat al Wubului. „Asta e un porc! Un imens porc murdar!"

„Da, sir, e un porc. Băștinașii numesc asta un wub."

„Un porc uriaș. Trebuie să cîntărească 400 de livre." Franco înșfăcă un smoc din părul aspru. Wubul icni. Ochii i se deschiseră, mici și umezi. Atunci gura lui mare se închise.

O lacrimă se rostogoli pe obrazul wubului și căzu pe podea.

„Poate e bun de mîncat", spuse cu nervozitate Peterson.

„O vom afla în curînd", zise Franco.

•

Wubul supraviețui decolării, dormind nevătămat în cala navei. Cînd erau în spațiu și totul decurgea

Desen de TIM WHITE

fără piedici, căpitanul Franco le ordonă oamenilor săi să aducă sus wubul, aşa încît să-şi dea seama ce fel de animal era.

Wubul grohăi şi şuieră, făcîndu-şi loc prin calea de acces.

„Haide", scrîşni Jones, trăgînd de funie. Wubul se răsuci, frecîndu-şi pielea de pereţii netezi, de crom. Dădu buzna în anticameră, umplînd-o pînă la refuz. Oamenii, atunci, săriră în sus.

„Doamne!", spuse French. „Ce-i asta?"

„Peterson zice că e un wub", spuse Jones. „Îi aparţine." Lovi wubul cu piciorul. Acesta stătea şovăielnic, gîfîind.

„Ce se întîmplă cu el?", întrebă French. „Se îmbolnăveşte?"

Fură atenţi. Wubul îşi rostogolea ochii cu tristeţe. Se uita lung la oamenii din jur.

„Cred că îi este sete", spuse Peterson. Se duse să aducă apă. French clătină din cap.

„Nu-i de mirare că am avut atîta bătaie de cap ca să decolăm. A trebuit să refac calculele balastului."

Peterson se întoarse cu apa. Wubul începu să lipăie recunoscător, împroşcînd oamenii.

Căpitanul Franco apăru în uşă.

„Ia să ne uităm la ăsta". Înaintă, privindu-l critic. „L-ai căpătat pentru cincizeci de cenţi?"

„Da, sir", spuse Peterson. „Mănîncă aproape orice. L-am hrănit cu boabe, şi i-au plăcut. Apoi cu cartofi, cu păsat, cu resturi de la masă, cu lapte. Se pare că îi place să mănînce. După ce mănîncă se întinde jos şi doarme."

„Înţeleg", spuse căpitanul Franco. „Despre gustul lui, acum. Aceasta este adevărata întrebare.

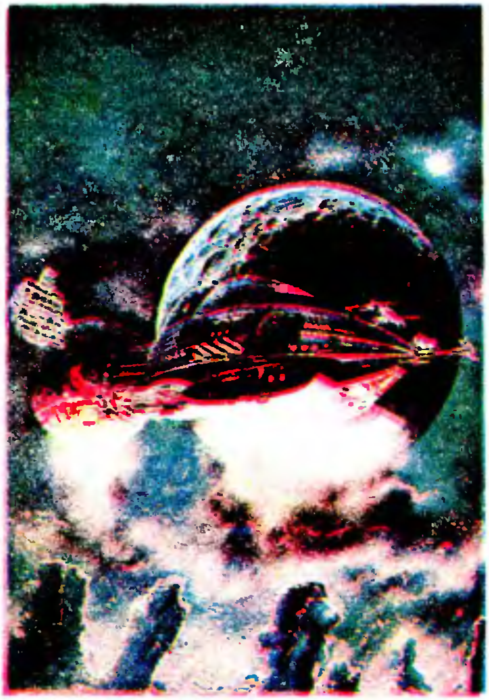

Desen de BOB LAYZELL

Mă îndoiesc că ar mai trebui îngrăşat. De pe acum mi se pare destul de gras. Unde-i bucătarul? Îl vreau aici. Vreau să aflu".

Wubul încetă să lipăie şi privi spre căpitan.

„Zău, căpitane", spuse wubul. „Propun să vorbim despre alte subiecte".

În încăpere era linişte.

„Ce a fost asta?", întrebă Franco.

„Wubul, sir", spuse Peterson. „Vorbeşte".

Priviră cu toţii spre wub.

„Ce-a zis? Ce-a zis?"

„A sugerat să vorbim despre alte lucruri".

Franco merse către wub. Îi dădu ocol, examinîndu-l din toate părţile. Apoi se întoarse înapoi şi li se alătură celorlalţi.

„Mă întreb dacă nu e un băştinaş înăuntru", zise el cu un aer gînditor. „Poate ar trebui să-l despicăm şi să aruncăm o privire".

„Oh, dumnezeule!", strigă wubul. „Astea sînt singurele lucruri la care vă puteţi gîndi, să ucideţi şi să tăiaţi?"

Franco îşi încleştă pumnii. „Ieşi afară de acolo! Orice ai fi, ieşi afară!"

Nu se mişcă nimic. Oamenii stăteau la un loc, cu feţele palide, uitîndu-se către wub. Wubul îşi mişcă coada. Deodată, rîgîi.

„Vă cer scuze", spuse wubul.

„Nu cred că este cineva înăuntru", spuse Jones cu voce înceată. Se uitară unii la alţii.

Intră bucătarul.

„M-ai chemat, căpitane?", zise el. „Ce-i chestia asta?"

„Asta e un wub", spuse Franco. „E pentru mîncat. Vrei să-l examinezi şi să-ţi faci o părere?"

„Cred că trebuie să avem o discuţie", spuse wubul. „Aş vrea să discut cu dumneavoastră, căpitane, dacă se poate. Văd că dumneavoastră şi cu mine nu cădem de acord asupra unor chestiuni fundamentale".

Căpitanului îi trebui un lung răstimp ca să răspundă. Wubul aştepta cu naturaleţe, lingîndu-şi apa de pe bot.

„Vino în biroul meu", spuse căpitanul în cele din urmă. Se întoarse şi ieşi din încăpere. Wubul se ridică de jos şi se luă după el. Oamenii îl urmăriră cu privirea, ieşind. Îl auziră urcînd scările.

„Mă întreb cum se va sfîrşi", zise bucătarul. „Ei bine, voi fi în bucătărie. Anunţaţi-mă de îndată ce aflaţi".

„Sigur", spuse Jones. „Sigur".

●

Wubul se tolăni pe jos, într-un colţ, cu un suspin. „Să mă iertaţi", zise, „mi-e teamă că sînt împătimit diverselor forme de relaxare. Cînd cineva e aşa de mare ca mine..."

Căpitanul încuviinţă nerăbdător din cap. Stătea la birou şi îşi frămînta mîinile.

„În regulă", spuse el. „Hai să începem. Eşti un wub? E corect?"

Wubul ridică din umeri. „Aşa cred. Aşa ne numesc ei, băştinaşii, vreau să spun. Noi avem propriul nostru termen".

„Şi vorbeşti engleza? Ai mai fost în contact cu pămînteni?"

„Nu".

„Atunci cum faci asta?"

„Să vorbesc engleza? Vorbesc engleza? Nu sînt conştient că vorbesc ceva, în particular. V-am examinat mintea..."

DINCOLO ZACE WUBUL

„Mintea mea?"

„Am studiat conținutul, în special depozitele semantice, și cînd mă refer la acestea..."

„Înțeleg", spuse căpitanul. „Telepatie. Bineînțeles".

„Sîntem o rasă foarte bătrînă", spuse wubul. „Foarte veche și foarte greoaie. Este dificil pentru noi să ne mișcăm. Vă puteți da seama că ceva atît de lent și greu ar fi fost la discreția unor forme de viață mai agile. Nu ne-ar fi folosit să ne bizuim pe apărarea fizică. Cum am fi putut învinge? Prea greoi pentru a fugi, prea blînzi pentru a lupta, prea cumsecade pentru a vîna în joacă..."

„Cum trăiți?"

„Plante. Vegetale. Putem mînca aproape orice. Sîntem foarte toleranți. Toleranți, electici, lipsiți de prejudecăți. Trăim și lăsăm să trăiască. Astfel am dus-o".

Wubul îl privi pe căpitan.

„Și de aceea am obiectat atît de violent în problema fierberii mele. Am putut vedea imaginea în mintea dvumneavoastră – o parte din mine în congelator, ceva în oală, o bucată pentru pisică,..."

„Deci, citești în minți?", spuse căpitanul. „Ce interesant. Altceva? Vreau să spun ce altceva mai poți face?"

„Puține lucruri neobișnuite", spuse wubul, absent, privind cu ochii măriți prin cameră. „Frumos apartament aveți aici, căpitane. Îl păstrați întrutotul îngrijit. Respect formele de viață care sînt ordonate. Unele păsări marțiene sînt extrem de ordonate. Aruncă obiecte din cuiburile lor și le mătură..."

„Într-adevăr", dădu din cap aprobator căpitanul. „Dar să ne întoarcem la problemă..."

„Chiar așa. Vorbeați despre a mă mînca. Gustul, mi s-a spus, este bun. Puțin cam uleios, dar fraged. Dar cum ar putea fi stabilit un contact trainic între poporul dumneavoastră și al meu dacă recurgeți la asemenea atitudini barbare? Să mă mîncați? Mai degrabă ar trebui să-mi puneți întrebări, despre filozofie, arte..."

Căpitanul se ridică în picioare. „Filozofie. Poate te interesează să afli că vom fi siliți să căutăm ceva de mîncare, pentru luna viitoare. O nefericită alterare a alimentelor..."

„Știu", încuviință wubul. „Dar nu ar fi oare mult mai în acord cu principiile dumneavoastră democratice dacă noi toți am vota, sau ceva în genul acesta? În definitiv, rolul democrației este tocmai de a proteja minoritatea față de asemenea abuzuri. Deci, dacă fiecare dintre noi și-ar da votul..."

Căpitanul păși spre ușă.

„Îți lipsește o doagă", spuse. Deschise ușa. Își deschise gura.

Rămase încremenit, cu gura larg deschisă, cu ochii holbați, cu degetele încă pe mînerul ușii.

Wubul îl privi. Ieși din încăpere, strecurîndu-se prin spatele căpitanului. O luă în josul culoarului, adîncit în gînduri.

●

Încăperea era liniștită.

„Vedeți deci", spuse wubul, „avem un mit comun. Mințile dumneavoastră conțin numeroase simboluri mitice familiare. Iștar, Odiseu..."

Peterson ședea tăcut, privind țintă în podea. Se foi în scaun.

„Continuă", spuse el. „Te rog continuă".

„Găsesc în Odiseu al vostru o figură comună mitologiei celor mai multe rase conștiente de sine. Așa cum îl interpretez eu, Odiseu pribegește ca un individ conștient de sine însuși. Aceasta este ideea separării, a separării de familie și de țară. Procesul individualizării".

„Dar Odiseu se reîntoarce acasă". Peterson privea afară prin hublou, către stele, îndepărtatele stele, arzînd cu intensitate în universul gol. „În cele din urmă se duce acasă".

„La fel ca cea mai mare parte a creaturilor. Momentul separării este o perioadă temporară, o scurtă zi a sufletului. Începe, se sfîrșește. Pribeagul se reîntoarce la țară și neam..."

Ușa se deschise. Wubul se opri, întorcîndu-și capul mare.

Căpitanul Franco intră în încăpere, cu oamenii în urma lui. Aceștia ezitară la ușă.

„Ești teafăr?", spuse Franco.

„Eu, ce vrei să spui?" zise Peterson surprins. „De ce eu?"

Franco își lăsă arma în jos. „Vino aici", îi spuse lui Peterson. „Ridică-te și vino aici".

Era liniște.

„Du-te, „spuse wubul. „N-are imporanță".

Peterson se ridică în picioare. „Pentru ce?"

„E un ordin".

Peterson merse către ușă. French îl prinse de braț.

„Ce se înttîmplă?" Peterson se smulse ca să scape. „Ce se petrece cu voi?"

Căpitanul Franco merse către wub. Wubul privea în sus, de acolo de unde stătea, în colț, rezemat de perete.

„Este interesant", spuse wubul, „că sînteți obsedat de ideea de a mă mînca. Mă întreb de ce..."

„Ridică-te", spuse Franco.

„Dacă doriți". Wubul se înroși, grohăind. „Aveți răbdare, e dificil pentru mine". Stătea gîfîind, în picioare, cu coada atîrnîndu-i în mod ridicol.

„Împușcă-l acum", spuse French.

„Pentru Dumnezeu!", exclamă Peterson. Jones se întoarse cu rapiditate, cu ochii întunecați de teamă.

„Tu nu l-ai văzut-stînd acolo, ca o statuie, cu gura deschisă. Dacă nu am fi coborît, ar mai fi fost încă acolo".

„Cine? Căpitanul?" Peterson privi uimit în jur. „Dar acum este teafăr".

Priviră spre wub; acesta stătea în mijlocul încăperii, cu pieptul său mare ridicîndu-se și coborînd.

„Haide", spuse Franco. „La o parte din cale".

Oamenii se traseră deoparte, înspre ușă.

„Sînteți complet înfricoșați, nu-i așa?", spuse wubul. „V-am făcut eu ceva? Sînt împotriva ideii de rănire. Tot ceea ce am făcut este că am încercat să mă apăr. Așteptați oare de la mine să mă năpustesc cu nerăbdare spre propria-mi moarte?

Sînt o fiinţă sensibilă, ca şi voi înşivă. Am fost curios să vă văd nava, să învăţ despre voi. I am sugerat băştinaşului..."

Arma se smuci.

„Vedeţi", spuse Franco. „M-am gîndit eu".

Wubul se aşeză jos, gîfîind. Îşi întinse labele, ţinîndu-şi coada lîngă ele.

„E foarte cald", spuse wubul. „Am înţeles că sîntem aproape de reactoare. Energia atomică. Aţi realizat multe lucruri minunate cu aceasta – din punct de vedere tehnic. În mod aparent ierarhia dumneavoastră ştiinţifică nu este înzestrată pentru a rezolva moral, etic..."

Franco se întoarse către bărbaţii care se înghesuiau în spatele lui cu ochii holbaţi.

„O voi face. Puteţi privi".

French dădu aprobator din cap. „Încearcă să loveşti creierul. Nu e bun de mîncat. Nu ţinti pieptul. Dacă se sfărîmă cuşca toracică, va trebui să îndepărtăm ciolanele".

„Ascultaţi", spuse Peterson, umezindu-şi buzele. „A făcut ceva? Ce rău a făcut? Vă întreb. Şi oricum, este încă al meu. Nu aveţi dreptul să-l împuşcaţi. Nu vă aparţine".

Desen de BORIS WALLEJO

Franco îşi înălţă arma.

„Eu ies afară", spuse Jones, cu chipul palid şi bolnav. „Nu vreau să văd".

„Şi eu", spuse French. Bărbaţii se împrăştiară, murmurînd. Peterson zăbovi lîngă uşă.

„Îmi vorbea despre mituri", spuse el. „N-ar fi făcut rău nimănui".

Ieşi afară.

Franco se îndreptă către wub. Wubul privi în sus cu încetineală. Înghiţi în sec.

„Un lucru foarte nebunesc", spuse el. „Îmi pare rău că vreţi să faceţi asta. Era o parabolă, pe care o relata..."

Se opri, uitîndu-se ţintă la armă.

„Puteţi să mă priviţi în ochi şi să o faceţi?", întrebă wubul. „Puteţi face asta?"

Căpitanul privi îndelung în jos. „Te pot privi în ochi", spuse el. „Acasă la fermă aveam porci pentru îngrăşat, porci murdari pentru cuţit. O pot face"

Privi ţintă în jos, către wub, în ochii lui, îşi umezi, apăsă pe trăgaci.

●

Gustul era excelent.

Stăteau posaci în jurul mesei, unii dintre ei nemîncînd deloc. Singurul dintre ei care părea să se simtă bine era căpitanul Franco.

„Mai vreţi?", spunea el, privind în jur. „Mai vreţi? Şi puţin vin, poate?"

„Mie nu", spuse French. „Cred că mă voi întoarce în camera hărţilor".

„Şi eu". Jones se ridică în picioare, împingîndu-şi scaunul înapoi. „Ne vedem mai tîrziu".

Căpitanul îi privi plecînd. Cîţiva dintre ceilalţi se scuzară şi ei.

„Care crezi că e problema?", întrebă căpitanul. Se întoarse către Peterson. Peterson stătea uitîndu-se ţintă în farfurie, la cartofi, la mazăre şi la felia slabă, fragedă, fierbinte, de carne.

Îşi deschise gura. Nu ieşi nici un sunet.

Căpitanul îşi puse mîna pe umărul lui Peterson.

„Acum este doar o chestiune organică", zise el. „Esenţa vieţii s-a dus." Mînca, punînd bucata de friptură cu furculiţa, pe pîine.

„Mie însumi îmi place să mănînc. Acesta este unul din cele mai mari lucruri de care o fiinţă vie se poate bucura. Mîncare, odihnă, meditaţie, discutarea problemelor".

Peterson încuviinţă. Alţi doi bărbaţi se ridicară şi ieşiră afară. Căpitanul bău puţină apă şi oftă.

„Bun", spuse el. „Trebuie să spun că a fost o masă foarte plăcută. Toate cele pe care le auzisem erau întrutotul adevărate. Gustul wubului, foarte plăcut. Dar am fost împiedicat de la aceasta în vremurile trecute".

Îşi tamponă buzele cu şervetul şi se lăsă pe spate în scaun. Peterson privea deprimat masa.

Căpitanul îl urmări cu atenţie. Se apleca spre el.

„Haide, haide", spuse el. „Curaj! Hai să discutăm"

Zîmbi.

„Aşa cum spuneam înainte de a fi fost întrerupt, rolul lui Odiseu în mituri..."

Peterson sări brusc în sus, cu ochii holbaţi.

„Ca să continui", spuse căpitanul, „Odiseu, aşa cum l-am înţeles eu..."

Traducere: GÂRBACEA RADU

BOGDAN FICEAC şi MIRCEA IOAN

JUNGLA

(PREMIUL II SCHIŢĂ)
LA CONSFĂTUIREA ANUALĂ
A CENACLURILOR DE ANTICIPAŢIE — CLUJ-NAPOCA, 1984

Trebuia să ajungem înaintea Lor. Era singurul nostru gînd. Valurile de ploaie inundaseră întreg cuprinsul şi ştergătoarele de parbriz deveniseră aproape inutile. Spărtura de claritate pe care o creau era aproape instantaneu acoperită de şuvoaie de apă. Pe şosea se învolburau torente şi doar pe mijloc asfaltul negru strălucea spălat şi rece. Maşina înainta cu greu. Era ora cenuşie dinaintea nopţii sau cel puţin aşa bănuiam. Cerul întreg era căptuşit de nori groşi îngreunaţi pînă la refuz de apă. Vîntul spulbera în rafale picăturile de ploaie, iar noi îl bănuiam tăios şi rece. Toamna venise mai devreme. A trebuit să aprindem farurile, dar lumina lor pătrudea cu greu prin perdeaua lichidă. Pe marginea şoselei, plopii luceau şi ei de atîta apă, iar pe măsură ce înaintam, parcă se îndeseau. După alţi kilometri, printre plopi îşi făcură apariţia tot felul de plante şi mare ne fu mirarea văzînd chiar ferigi şi liane. Vrejuri subţiri şi neliniştite se căţărau pe trunchiuri şi creau adevărate punţi verzi între arbori. Frunzele deveneau din ce în ce mai mari, mai cărnoase, amestecîndu-se între ele şi cu ploaia. Întunericul se aşternu în curînd pretutindeni şi doar lumina farurilor noastre mai tulbura pădurea, căci, pe nesimţite, intraserăm într-o pădure cu totul şi cu totul neobişnuită.

Tot privind la ciudăţeniile de pe margine, nici nu ne-am dat seama cînd am pătruns într-un veritabil tunel verde alcătuit din liane care se încolăceau pretutindeni, din ce în ce mai strîns şi

mai ameninţător, alcătuind o perdea printre spărturile căreia cascadele de ploaie abia îşi făceau loc.

Altădată am fi întors de mult, dar acum n-aveam încotro: trebuia să ajungem înaintea Lor! Tunelul verde se îngusta mereu şi în curînd smocuri de iarbă uriaşă îşi făcură apariţia şi pe asfalt. Pentru prima dată am simţit teama. Da, teama de a nu mai putea înainta. Am dat atunci ordin şoferului să mărească viteza. Maşina trecea acum ca un bolid prin tunelul verde, dar pneurile începură să piardă aderenţa pe frunzele strivite şi ude, şi şocurile provocate de izbirea vreunui trunchi mai zdravăn ne aruncau din ce în ce mai des spre parbriz.

De-a lungul maşinii treceau scrîşnete şi scîrţîituri pe toate tonurile posibile. Erau cioturi şi tulpini şi spini care-i zgîriau nemilos caroseria. Cu siguranţă că la întoarcere, dacă ne vom întoarce vreodată, va trebui s-aruncăm maşina la gunoi. Păcat, fiindcă ne slujea cu devotament de foarte mulţi ani....

La un moment dat şoferul frînă violent, maşina făcu o piruetă, valsă pe frunzele şi pe iarba udă ce invadaseră şoseaua acoperind în întregime asfaltul, şi cînd, în fine, se opri, întoarsă aproape la o sută optzeci de grade, şoferul ne arătă cu degetul spre ceea ce se putea vedea prin luneta spate. Ferigi gigantice, cu trunchiuri groase cît omul, strîns lipite una de alta, baraseră definitiv drumul. Şi nici de o parte sau alta a şoselei peisajul nu era mai puţin straniu. Ne-am uitat unii la alţii şi cînd am văzut cum efectiv ferigile şi plopii şi naiba mai ştie ce buruieni gigantice veneau încet dar sigur peste noi, să ne închidă din toate părţile ca-ntr-un sac, am urlat îngrozit la şofer să accelereze. Strîngînd spasmodic volanul cu mîinile lui mari şi deosebit de puternice, n-a mai aşteptat un alt îndemn şi în scrîşnete de pneuri maltratate a ţîşnit prin deschizătura îngustă a tunelului, singura cale de scăpare. Eram nervoşi, crispaţi, căci trebuia să ne întoarcem înfrînţi deocamdată de iadul verde şi poate şi de Ei... Da, de Ei, care s-ar putea să fi ajuns deja.

În vreme ce maşina se chinuia

(Continuare în pag. 176)

MARI ILUSTRATORI S.F.

Desen de FRANK R. PAUL

Sub acest titlu publicăm o sinteză extrem de succintă asupra lucrărilor unor reprezentanţi pe plan internaţional ai artei plastice ce s-au consacrat S.F.-ului. Materialul, realizat prin strădania unui neobosit căutător al genului, inginerul Mihai Bădescu, nu se vrea exhaustiv şi nici de specialitate, ci încearcă să pună în lumină cîteva elemente ale acestui prolific gen, deseori confundat cu altele. Profitînd de bogata colecţie pe care o deţine, autorul a pus la dispoziţia redacţiei — fapt pentru care îi mulţumim pe această cale — şi o serie de diapozitive color ale lucrărilor unor artişti străini, pe care le reproducem în tot decursul almanahului.

Fără teama de a greşi, Albert Robida (1848–1926) poate fi considerat primul mare artist şi ilustrator care şi-a pus întregul său talent în serviciul S.F.-ului. El a reuşit să creeze o artă de veritabilă anticipaţie ce depăşeşte uneori manifestările scrise ale genului în epocă. Desenele sale combină umorul sarcastic, un simţ al detaliului picant şi o predispoziţie evidentă pentru lumea viitorului.

Robida n-a avut discipoli, artiştii contemporani ignorîndu-i aproape complet inovaţiile artistice. În schimb, în aceeaşi perioadă (1880–1890), în America, cu mult înaintea lui Hugo Gernsback şi a termenului de S.F., desenatori precum Warwick Goble, Paul Hardy, Stanley L. Wood ilustrau povestiri futuriste pe tema zborurilor interplanetare pentru revistele populare ale epocii. Au rămas memorabile din această perioadă ilustraţiile lui Warwick Goble pentru Războiul Lumilor de tînărul scriitor H. G. Wells ce apărea în foileton în Pearson's Magazine.

La începutul secolului apare un alt artist de marcă. Numele său Allen St. John şi cariera sa aveau să fie strîns legate de afirmarea celui de-al treilea părinte (alături de Verne şi Wells) al literaturii de anticipaţie: Edgar Rice Burroughs. Imaginaţia prodigioasă a lui E. R. Burroughs a fuzionat atît de perfect cu stilul său delicat încît pînă astăzi este considerat drept cel mai inspirat ilustrator al lui Tarzan, John Carter, a Pelucidarului şi al celorlalte viziuni ERB-iene. Stilul său a influenţat numeroase generaţii de ilustratori ai operei lui Edgar Rice Burroughs.

Cel care, însă, pe drept cuvînt, poate fi considerat părintele ilustraţiei S.F. moderne şi care va lega opera primilor ilustratori americani Goble şi St. John de arta S.F. modernă este Frank R. Paul (1880–1963). Imigrant ca şi Gernsback, numele său este strîns legat de numele fondatorului primei reviste de S.F. Paul a fost ilustratorul cel

mai prolific și cel care a contribuit cel mai mult la aspectul pictural al primelor reviste de science fiction, începînd chiar cu prima Amazing Stories lansată în 1926 de Hugo Gernsback.

Influența exercitată de Paul asupra ilustrației S.F. se întinde pe mai mult de o jumătate de secol de la apariția primului număr din Amazing Stories. Esențialul operei sale — atenția acordată detaliului, culorile vii, înclinația spre gadgeturi și decorațiune sînt încă prezente în multe ilustrații S.F. Deși a ilustrat o mulțime de subiecte, orașele erau punctul său forte. Studiile sale în arhitectură i-au permis să confere orașelor extraterestre o profunzime și o respirație rareori egalată.

Așa cum era de așteptat, o personalitate de un asemenea calibru nu putea să nu fie urmată de numeroși discipoli. Cel care s-a impus cel mai mult ca un continuator al operei lui Paul a fost Leo Morey. Deși nu a ajuns niciodată la faima ilustrului său predecesor, a fost admirat și respectat de iubitorii genului. El a adus elementul uman pe coperțile revistelor din deceniul patru prin portretizarea cu mai mult talent a figurilor umane.

Pe măsură ce an de an numărul revistelor de S.F. sporește, noi ilustratori își fac apariția încercînd să rivalizeze cu Paul și ilustrațiile acestuia de la Amazing Stories. Hans Waldemar Wessolowski (Wesso) și Howard V. Brown sînt cei mai importanți. Amîndoi se descurcau mai bine decît Paul cu personajele și aveau un veritabil simț al culorilor și compoziției.

Întreaga perioadă, de altfel, a deceniului patru, a fost foarte agitată atît pentru editori, scriitori și artiști cît și pentru cititorii de S.F. Noi reviste apăreau în fiecare an, altele mai vechi își încetau apariția subit. Într-un asemenea climat, noi artiști apăreau aproape peste noapte. Unii au reușit să-și cîștige o anumită reputație în domeniu, dar cei mai mulți au trebuit să renunțe (ilustrațiile nu se plăteau prea bine pe atunci). Printre artiștii care se remarcă acum se numără Robert Fuqua, Elliott Dold, Hubert Rogers și A. Leydenfrost. Tot în această perioadă își încep cariera alte două figuri legendare ale entuziaștilor artei S.F.: Virgil Finlay și Hannes Bok.

Cu puțin înainte de izbucnirea celui de-al doilea război mondial, o dată cu numirea lui John W. Campbell Jr. ca editor al revistei Astounding, pentru literatura de science fiction a început o nouă eră. Campbell s-a dovedit a fi cel mai mare editor din istoria genului și S.F.-ul, așa cum îl cunoaștem noi astăzi, este în mare rezultatul ideilor sale. Iar perioada cuprinsă aproximativ între anii 1938 și 1950 este considerată de mulți ca epoca de aur a S.F.-ului. Ea ar putea fi însă numită la fel de bine și epoca de aur a ilustrației S.F., pentru că mulți artiști notabili au ajuns la apogeul creației lor în acești ani.

Frank R. Paul ilustrează mai puțin în această perioadă și în cele din urmă se retrage pentru o vreme. Calitatea lucrărilor sale a rămas însă ridicată, deși nu ține pasul cu noile stiluri la modă acum.

Așa cum spuneam, spre sfîrșitul anilor treizeci își începe cariera de ilustrator Virgil Finlay (1914–1971). Deși n-a avut o educație artistică, a devenit pictor profesionist pe la 20 de ani și s-a remarcat mai ales prin ilustrațiile sale în alb și negru, răspîndite în mai toate revistele de profil ale epocii. Deși a pictat și excelente coperți colorate, reputația sa este legată de inimitabilele ilustrații de interior executate în migăloasa tehnică a punctelor, caracterizată printr-o fină atenție acordată amănuntului și o delicată măiestrie a execuției. Dintre confrații săi în ilustrarea genului, Finlay a fost, de sigur, cel mai talentat. Picturile sale, executate în afara domeniului S.F., au figurat în multe expoziții și galerii ale vremii. Și poate de aceea contribuția sa în domeniul ilustrației S.F. este

Desen de PETER GOODFELLOW

Desen de CHRIS ACHILLEOS

adesea luată ca reper în judecarea lucrărilor noilor artişti.

Tot în această perioadă o altă figură legendară îşi începe o remarcabilă carieră artistică: Hannes Bok (1914-1964). Ca şi în cazul lui Finlay, influenţa lui A. Merrit, dar şi propriul său talent l-au ajutat să-şi formeze un stil aparte, de neconfundat. El a sesizat mai bine decît oricine spiritul fantasticului, devenind un maestru incontestabil al spectralului şi macabrului.

La începutul anilor cincizeci, două noi reviste, Galaxy şi The Magazine of Fantasy and Science Fiction, atrag din ce în ce mai mulţi cititori şi o nouă eră începe în ilustraţia S.F. Desigur nu este vorba de o tranziţie instantanee ci mai degrabă de înflorirea unor talente într-o perioadă de cîţiva ani, perioadă în care unii dintre artiştii mai în vîrstă ating culmile talentului şi imaginaţiei lor şi tineri artişti talentaţi se interesează din ce în ce mai mult de domeniu.

Printre noii veniţi Alex Schomburg este probabil cel mai talentat artist în lucrul cu aerograful. Ilustraţiile sale par atît de reale şi de vii încît crează cu adevărat impresia că vor ieşi din pagină.

Ed. Emshwiller se afirmă şi el în această perioadă, demonstrînd o măiestrie de înaltă clasă, ilustraţiile sale complicate creînd o adevărată plăcere pentru cititor şi, lucru important, începuseră să se distanţeze de conţinutul textului. De altfel, el a primit de cinci ori premiul Hugo pentru cel mai bun artist profesionist. Adesea îşi disimula semnătura (Emsh) în compoziţie şi devenise aproape o obsesie pentru mulţi fani s-o descopere. Din păcate, Emsh a părăsit ilustraţia S.F. pentru a se dedica artei video, domeniu în care a devenit bine cunoscut astăzi.

Deceniul următor consacra patru nume de ilustratori, cunoscuţi şi sub numele generic de „giganţii anilor şaizeci": Chesley Bonestell, Kelly Freas, Jack Gaughan şi Frank Frazetta.

Chesley Bonestell a ajuns în rîndurile ilustratorilor S.F. pe o cale ocolită. Şi-a început cariera ca arhitect realizînd, printre altele, plafonul Operei din San Francisco. A intrat apoi în cinematografie pentru a concepe decorurile spaţiale ale filmului Destinaţia Luna (1950), realizat după cunoscutul roman a lui Heinlein - Racheta Galileo, precum şi efectele speciale pentru filmul Războiul Lumilor după Wells, realizat cam în aceeaşi perioadă. El a ilustrat, de asemenea, o serie de articole consacrate sateliţilor artificiali şi explorării Lunii scrise de Werner Von Braun, Willy Ley şi alţi specialişti, articole care au contribuit din plin la formarea climatului necesar elaborării programului de explorări spaţiale din anii următori.

Frank Kelly Freas a fost consacrat mai ales de revista Analog (noul titlu, începînd cu februarie 1960, a celebrei Astounding Stories) şi stilul său original a contribuit fără-ndoială la uriaşul impact vizual pe care l-a avut această revistă. Freas este un desenator meticulos, multi-talentat, partizan al programului spaţial american (el a desenat simbolul misiunii Skylab 1). Este un artist care utilizează machetele şi fotografiile, care vizitează observatoarele astronomice şi chiar submarinele atomice pentru a căuta detaliile autenticităţii. Utilizează, de asemenea, toate tehnicile disponibile pentru a ajunge la rezultatele scontate, fie că e vorba de cuţit, creion, pensulă sau aerograf. Succesul este pe măsura talentului şi efortului depus; în ultima vreme primind premiul Hugo cu o regularitate aproape monotonă (10 premii începînd cu 1955) spre marea consternare a celorlalţi desenatori profesionişti.

Jack Gaughan a furnizat şi el coperţi pentru revista Analog, dar este mai bine cunoscut prin colaborarea la revistele Galaxy şi If. Ca şi Freas, a lucrat şi coperţi pentru cărţile de buzunar a căror succes era în continua creştere.

Anii şaizeci sfîrşesc cu două

Desen de BORIS VALLEJO

Desen de ROBERT McCALL

Desen de DAN COROIU

Desen de SANDU ŞTIURCĂ

evenimente ce vor avea un impact deosebit asupra ilustraţiei S.F.: filmul 2001 o odisee spaţială şi aselenizarea. De altfel, pe măsura trecerii timpului, devenea tot mai evident că navele spaţiale nu se dezvoltau aşa cum le reprezentaseră cu atîta sîrguinţă primii desenatori. Ori, filmul 2001 reflecta foarte bine această nouă tendinţă, în parte şi datorită colaborării unui desenator de marcă: Robert Mc Call. Picturile lui Mc Call prefigurează un nou stadiu de dezvoltare al civilizaţiei umane şi o dată cu el coperţile revistelor şi cărţilor S.F. încep să reflecte noua realitate. John Berkey desenează acum nave foarte realiste ce seamănă cu ceea ce ar putea fi numite rachetele NASA din a doua sau a treia generaţie, iar Cris Foss va realiza aceeaşi performanţă în Marea Britanie, determinînd o adevărată schimbare în ilustraţia SF din ţara sa.

Astăzi, în Statele Unite, cei mai cunoscuţi ilustratori S.F. sînt Michael Whelan şi Boris Vallejo (Boris), amîndoi formaţi la şcoala benzilor desenate şi care excelează mai ales în ilustrarea personajelor.

O dată cu apariţia lui Cris Foss, asistăm la o dramatică schimbare în ilustraţia S.F. din Marea Britanie, determinată atît prin opera sa cît şi prin cea a numeroşilor săi discipoli. Foss nu s-a mulţumit să creeze doar nave spaţiale complexe, prevăzute cu hublouri şi antene care să le sublinieze grandoarea, dar le realizează cu un lux al detaliului aproape fotografic. Desenează clădiri futuriste, roboţi, planete deşertice, reluînd aproape întreg repertoriul ilustratorilor S.F. din deceniile trecute, dar de o manieră atît de diferită de a lor cum probabil ar părea astăzi avionul Concorde în raport cu primele aeroplane.

La începutul anilor optzeci ilustraţia S.F. devine în Marea Britanie mai degrabă sterilă. Chiar şi ilustraţiile lui Foss din această perioadă nu mai sînt decît palide imitaţii ale vechilor sale desene, fiind învins pe propriul teren de mai noii veniţi Angus Mc. Kie, Colin Hag şi Jim Burns, care încep să-şi dezvolte un stil personal. Burns, mai ales, s-a dovedit un excelent desenator de personaje.

Ilustratorii cei mai cunoscuţi astăzi în Anglia sînt fără-ndoială Peter Jones, Patrick Woodroffe şi David Hardy.

Helmut Wenske s-a afirmat în Republica Federală Germania, ilustrînd în maniera lui Woodroffe. Olandezul Karel Thole (stabilit acum în Italia) este considerat astăzi şeful şcolii suprarealiste S.F. În Spania, ilustratori de talent, precum Jose Luis sau Domingo Santos au semnat sub diferite pseudonime anglo-saxone (pentru a înşela vigilenţa snobilor), se pare cu succes. În Franţa s-a remarcat în special René Brantonne pentru ilustraţiile la colecţia Anticipation. Kurt (Corrado) Caesar şi-a cîştigat în Italia o notorietate comparabilă cu cea a marilor ilustratori americani, executînd peste o sută de ilustraţii pentru colecţia I Romanzi di Urania.

În Uniunea Sovietică doi desenatori de prestigiu, Andrei Sokolov şi Alexei Leonov au devenit cunoscuţi în întreaga lume S.F. Sokolov realizează ilustraţii suprarealiste şi uneori chiar hiperrealiste foarte interesante, unele dintre ele apărînd şi în celebra revistă americană Analog. În ceea ce-l priveşte pe Leonov, peisajele planetare pe care le realizează par mult mai convingătoare prin poziţia sa privilegiată de pictor-cosmonaut. Un eşantion reprezentativ din opera celor doi ilustratori este cuprins în pliantul Drumuri stelare apărut la Moscova în 1978.

În ceea ce ne priveşte, se poate vorbi de o şcoala românească de ilustratori S.F. abia după război, dar mai cu seamă, o dată cu apariţia şi consolidarea primei reviste consacrate genului. Apărută în octombrie 1955, Colecţia de povestiri ştiinţifico-fantastice (prima revistă de gen din ţările socialiste) avea să publice pe cei mai buni (tineri) autori români (astăzi consacraţi ai genului), precum şi numeroase traduceri din literatura sovietică.

Dumitru Ionescu poate fi considerat primul nostru ilustrator S.F., pilonul de rezistenţă al iconografiei tinerei reviste. Pentru

Desen de ILIE TUDOREL DANIU

că el avea să inventeze treptat ilustrația S.F. prin cele peste o sută de ilustrații pentru coperțile colecției, executate între anii 1956–1964.

Stilul său, la început nesigur și puțin neîndemînatic, se perfecționează rapid și o dată cu aceasta asistăm la o întreagă evoluție a imageriei S.F. românești. În scenele de început, scene de acțiune pline de dinamism și culoare, Dumitru Ionescu se simte în largul său, dar și în scenele cosmice (abordate mai tîrziu) dovedește o măiestrie remarcabilă. Coperta numărului 113, de pildă, care ilustrează povestirea lui Efremov „Cor Serpentis", este de o frumusețe stranie, puternic evocatoare. Și nu este exagerat să afirmăm că, prin ilustrațiile sale, Dumitru Ionescu a contribuit în mare măsură la imaginea pe care noi românii ne-am format-o despre literatura S.F.

Din 1959 un alt ilustrator de talent își face debutul în cadrul colecției: Aurel Buiculescu. Pentru o bună perioadă de timp va ilustra în alternanță cu Dumitru Ionescu și datorită stilului său, evident influențat de Bonestell, va apare, ori de cîte ori sînt necesare, imagini din spațiul cosmic, nave cosmice, scene aeriene. Începînd cu anul 1962 va aborda și desenul alb-negru din interiorul revistei, lucru care va influența benefic asupra ilustrațiilor de copertă ce încep să devină din ce în ce mai elaborate. Buiculescu va rămîne alături de revistă pînă la S-F-îrșit, asigurînd atît desenele interioare cît și ilustrația unor coperți, alături de mai noii veniți: Victor Wegemann, Niculae Russu, Duda Voivozeanu.

Victor Wegemann, al treilea mare ilustrator S.F. al nostru, a lucrat pentru revistă între anii 1963–1968, perioada ei de maturitate. Ilustrațiile lui nu sînt cu mult diferite de tipul ilustrațiilor care înfloreau pe atunci în mai toate revistele de S.F. europene, iar stilul său este influențat în bună măsură de programele spațiale în plină dezvoltare atunci.

Cam în aceeași perioadă își începe activitatea și Niculae Russu. Desenele sale, foarte elaborate, feeric colorate, fundalurile exotice și stranii îl impun mai ales în ilustrarea povestirilor în genul fanteziilor eroice.

Duda Voivozeanu inaugurează la noi o manieră cu totul aparte în ilustrația S.F. Dacă pînă atunci toți ilustratorii (cu excepția cîtorva tentative nesemnificative ale lui Victor Wegemann) s-au străduit să surprindă cît mai bine subiectul textelor, Duda Voivozeanu se îndepărtează manifest de această manieră, încercînd mai degrabă să ilustreze atmosfera lor, miraculosul. Stilul său inimitabil este mai degrabă simbolic; îmbinarea savantă a formelor și culorilor, care plutesc parcă în spații infinite, creează senzația de straniu, de altă realitate spațio-temporală, perfect explicabilă prin sine. Deși a realizat relativ puține ilustrații, aproape toate sînt memorabile, adevărate bijuterii ale genului.

●

Ilustrația S.F. și-a cîștigat astăzi în lume un statut de respectabilitate de neimaginat cu numai cîteva decenii mai înainte. Marii artiști ilustratori sînt prezenți în expoziții și în galeriile artei moderne, li se editează opera în albume de artă luxoase. Și aceasta pentru că „oglinzile" lor minunate ne-au reflectat tot mai adesea dorințele și aspirațiile, teama și speranțele noastre, ne-au ajutat să înțelegem mult mai temeinic lumea în care trăim. O lume profund și irevocabil marcată de știință și tehnologie, o lume cu adevărat „științifico-fantastică".

„Înțelegerea universului fizic de către om", consideră Robert Mc. Call, unul dintre cei mai distinși artiști ilustratori, „continuă să sporească, iar complexitatea minunată a acestui univers este o sursă de fascinație perpetuă. A fi om de artă în aceste vremuri de tranS-F-ormări explozive constituie un privilegiu dar și un stimulent".

Prin opera lor, ilustratorii S.F. au dovedit că au acceptat provocarea.

MIHAI BĂDESCU

(Urmare din pag. 170)

din răsputeri să se smulgă din acel infern verde, umed și lipicios, ne exprimam pe rînd, ca niște automate speranța că poate și Ei au fost nevoiți să se întoarcă din cauza inexplicabilei explozii vegetale.

Bolidul nostru reușise să se smulgă din ghearele pădurii și gonea acum sfîrîind liniștitor pe asfaltul din ce în ce mai puțin umed. Abia acum am izbucnit cu toții într-un rîs homeric, eliberator, privindu-ne cum încă strîngeam armele cu mîini albite de furie. M-am oprit însă din rîs și, atent, am început să scrutez întunericul din spatele mașinii. Dacă presimțirea mi se adeverea, atunci Ei erau în spatele nostru, veneau și Ei ca și noi, înfrînți de infernul verde. Am oprit, ascunși sub niște sălcii plantate într-o parcare, am ordonat șoferului să stingă luminile și celorlalți să se cufunde adînc în fotolii. Am așteptat cîteva minute, timp în care certitudinea înlocuia bănuiala. În curînd se auzi un vuiet crescînd și mașina Lor trecu mugind pe lîngă noi. Numai ei aveau astfel de mașini!...

Cîteva secunde mai tîrziu am auzit un scrîșnet acut de frîne și am priceput că Ei au oprit. Probabil ne-au zărit și-acum se întorc să ne lichideze. I-am strigat șoferului să întoarcă și în timp ce el îmi îndeplinea ordinul, noi ceilalți ne-am pregătit la iuțeală teribilele noastre arme. I-am spus apoi șoferului s-o ia prin pădure la primul drum lateral. Așa a și făcut dar a uitat să reducă viteza și în derapajul mașinii pulveriză pur și simplu un stîlp de marcaj aflat pe partea cealaltă a drumului. Ne-am pus centurile de siguranță. Eu priveam tot timpul în urmă. Am văzut farurile Lor licărind printre copacii încă rari. Veneau tare! Șoferul nostru apăsă pe accelerator, la maxim, dar nu pentru mult timp fiindcă ploaia reizbucni cu și mai mare violență, iar pe șoseaua îngustă apăruseră iarăși frunze și smocuri de iarbă... Poate acum aveam noi noroc și ajungeam înaintea Lor! Speranțele ni s-au spulberat însă fiindcă pădurea infernală ne bară drumul mai repede ca prima dată... Și Ei erau în spatele nostru!... I-am întîmpinat cu gloanțe. Probabil că ne-am grăbit, căci au avut timpul necesar să frîneze mașina, demențial, să întoarcă dintr-o singură mișcare scurtă și sigura, prin derapaj și s-o șteargă înapoi. Noi, după Ei!...

Un timp am tras foc după foc, dar micile nostre proiectile explodau mai mult în pădure decît pe șosea. Au tras și Ei, probabil doar ca să ne-arate că sînt înarmați. Pare-se că aveau ceva nou deoarece un proiectil explodă exact deasupra noastră degajînd o lumină orbitoare, iar căldura o simțirăm chiar și prin tabla groasă de deasupra. Atunci am avut ideea aceea genială! La lumina proiectilului Lor, care din fericire nu ne atinsese, am deslușit într-o fracțiune de secundă cum pădurea se retrăgea, ca un animal speriat. Am ordonat întoarcerea spre infernul verde și ne-am afundat iarăși în teribilul tunel vegetal. Ploaia ne proteja acum spatele. Le-am explicat pe scurt celorlalți ce aveam de făcut și în curînd primele proiectile explodară printre trunchiurile care ne barau calea. Intuiția mea s-a dovedit corectă căci, într-adevăr, copacii și lianele ne făceau acum loc. Lianele, mai ales, se retrăgeau speriate de moarte, descoperindu-ne, în fine, cerul. Și, ca la un semnal, încetă și ploaia, iar pe șoseaua îngustă se putea acum rula în siguranță. Pădurea făcea loc unui peisaj vălurit, cîte un copac puncta ici-colo orizontul, iar șoseaua se strecura printre dunele pustii care deveneau din ce în ce mai mari. În spatele nostru nu se zărea nici o lumină. Însemna că i-am păcălit și că aveam șanse să ajungem înaintea Lor!

Într-un tîrziu am hotărît să oprim pentru dezmorțire și pentru inspectarea mașinii. Se făcuse ziuă. Prin geamuri se vedea acum bine imaginea dezolantă, apăsătoare, poate și datorită cerului plumburiu care abia se abținea să nu-și deșerte burțile umflate de apă... Cînd am ieșit însă... surpriză!... Ne trezirăm în mijlocul unei piețe mari, asfaltate, înconjurată de blocuri înalte din beton, metal și sticlă, iar pe trotuare, o mulțime de gură-cască se-nghesuia de n-aveai unde să arunci un ac!... Deasupra strălucea un soare cald și vîntul adia purtînd cu el miresme de pelin. Un cetățean, probabil un oficial, purta mănuși albe și caschetă cu fireturi – și emblemă – se îndrepta șovăitor spre noi.

– În sfîrșit, v-ați oprit, rosti el jovial, apropiindu-se la cîțiva pași de mașina noastră. Să sperăm că ați terminat muniția... Ne-ați terorizat toată noaptea cu împușcăturile. L-am privit nedumerit, ca și ceilalți de altfel, apoi am urcat din nou în mașină, pe scaunul din dreapta șoferului. Prin parbriz vedeam același peisaj vălurit, pustiu și plumburiu... Șoseaua se așternea înainte, așteptîndu-ne. Am țîșnit afară. Nu mai aveam vreme de pierdut. M-am trezit iarăși în plin soare, cu oficialul care se uita la mine, ca la un nebun. „Proiecție de imagini mentale", mi-am zis, probabil o nouă armă de-a Lor.

– Unde-s Ei? l-am întrebat brusc pe oficial.

– Dacă vă referiți la partenerii dumneavoastră de joc, atunci uitați-i acolo, de partea cealaltă a pieței, după monument. Se odihnesc și ei. V-ați alergat pe străzi toată noaptea, ca apucații. La început am vrut să vă barăm calea, dar la cererea spectatorilor care, ce-i drept, se cam plictisesc în orășelul nostru, am hotărît să vă lăsăm în pace. Oricum, vă felicităm pentru arta dumneavoastră de a conduce bolizii. Ne-ați oferit un spectacol de cascadorie de mare clasă, cum numai în filme mai vedem! Iar mașinile... ce să mai vorbim, bijuterii nu alta!

În timp ce oficialul vorbea imperturbabil, eu am privit spre statuie, am făcut cîțiva pași la stînga și l-am zărit. Discutau cu un oficial, ca și noi. M-am încruntat la oficialul nostru, am pus mîna pe armă și i-am zis:

– Înapoi, fuga... marș! Ești de-al Lor, nu-i așa? Să te-mpușc? n-ar avea rost, ești doar o imagine... Băieți, înapoi în mașină! Ni s-a întins o cursă psihică... Ni s-a proiectat o imagine pașnică, cu soare și aer plăcut, cu oameni neînarmați, numai ca să ne demobilizeze. Cei de colo nu sînt Ei, ci tot o proiecție falsă. Aduceți-vă aminte prin ce-am trecut astă-noapte!...

M-au înțeles imediat, ne-am aruncat în mașină și am răsuflat ușurați revăzînd dunele pustii unduind sub cerul plumburiu...

Am demarat în trombă și ne-am inspectat apoi cu mare atenție armele și munițiile. Aveam de îndeplinit o misiune istorică: trebuia să ajungem înaintea Lor!...

MIHAIL PUHOV

LINIA TERMINALĂ

Dvinski a aflat cine va fi însoţitorul lui în drumul spre Europa cu trei zile înainte de zbor, cînd şeful i-a spus:

– N-ai să te plictiseşti. O să zbori cu un computer.

– Cu cine? – s-a mirat Dvinski.

– Cu un computer. Pe Europa avem nevoie nu numai de specialişti. Computerul cu care o să zbori este mai deosebit. Ultimul răcnet. Şi cu prilejul ăsta îl vor mai verifica încă o dată. Dar o să vezi şi singur.

În cele trei zile rămase, Dvinski nu s-a mai gîndit la cele discutate. Nastea îi ocupase tot timpul liber în aceste zile. Seara, în ajunul zborului, i-a spus:

– De-acum înainte, timp de două săptămîni, am să mă gîndesc numai la tine şi nimeni n-o să mă deranjeze.

– Da' ce, zbori singur?

– Fără a-l socoti pe computer.

– Săracu' de tine. Roboţii sînt buni dar insensibili. O să-ţi fie urît, nu-i aşa?

– Nu, n-a fost de acord Dvinski. Vei fi tu cu mine.

Dimineaţa el era deja pe cosmodrom. Europa este nu numai o parte a lumii, este de asemenea, unul din sateliţii lui Jupiter, acolo unde se afla filiala Institutului.

Cursa caravanei de tracţiune mică era fixată pentru Jupiter o dată pe an: o jumătate de an, dus, iar cealaltă jumătate, întors. În afară de cursa obişnuită se mai putea folosi şi expresul: volum comprimat, confort lipsă şi cheltuieli energetice enorme. Dar uneori aşteptarea putea deveni mult mai scumpă.

Astrogara. Graniţa dintre pămînt şi cer. Două grupuri: cei ce zboară şi cei care conduc. Nastea nu era printre ei, aşa cum se înţeleseseră. Era destul de trist pentru cei conduşi dar şi mai trist era pentru ceilalţi... chiar dacă despărţirea era temporară.

Lîngă trapa deschisă, Dvinski şi-a luat rămas bun de la cei care l-au condus. A ascultat încă o dată ultimele instrucţiuni, cum trebuia să procedeze la decolare, dar mai ales la aterizare. Apoi a urcat scara, a intrat în cabină şi s-a aşezat în fotoliu în faţa tabloului de comandă. Apoi canaturile s-au cuplat, izolîndu-l pe Dvinski de lumea exte-

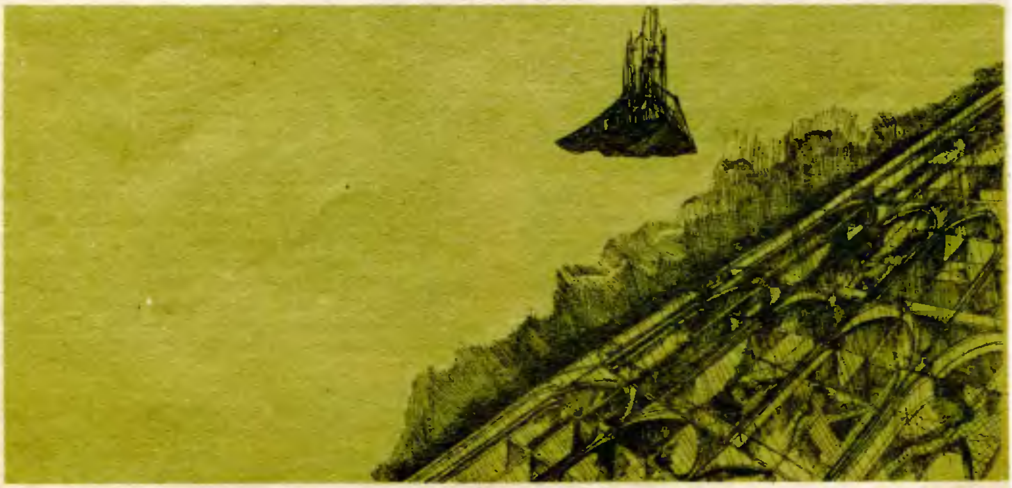

Desen de ANDREI SCĂRLĂTESCU

LINIA TERMINALĂ

rioară.

– Bună ziua, s-a auzit o voce. Dvinski Vladimir Sergheevici nu-i așa?

Vocea suna monoton, inexpresiv, ca la un automat obișnuit. Dar ultimele cuvinte parcă erau altfel. „Nu-i așa?". Nastea întotdeauna le spunea așa. Formidabil. Îți iei rămas bun de la o femeie și pleci însoțit de o mașină care-ți spune aceleași cuvinte pe care ți le-a spus femeia la despărțire. Sens filozofic: mașina este legată de viitor cu ajutorul programului, omul este legat de trecut cu ajutorul memoriei. Despărțirea de un om – este analoagă întîlnirii cu mașina. Oare de aceea cuvintele sînt identice? E un non-sens!

– Bună ziua, a răspuns Dvinski.

– Acum pregătiți-vă – a zis vocea. În curînd se dă startul. Dumneavoastră nu vă e frică de singurătate?

– Nu.

– E-n regulă. Sînt lucruri pe care mai întîi trebuie să le trăiești. Ei bine, timp de două săptămîni am să fiu pentru dumneavoastră totul. Și pilot și interlocutor. În plus de asta, am să am grijă de dumneavoastră. Ca o mamă. Sau ca o prietenă. Aveți o prietenă, nu-i așa?

– Logodnică.

– Vedeți, Volodea, că pot să ghicesc. Îmi permiteți să vă spun așa? Aveți treizeci de ani, iar eu sînt puțin mai în vîrstă. Deci, sîntem aproape de un leat. Vă place propunerea?

– Normal. Da'n ce sens sîntem de un leat?

– Asta este o istorie lungă – a zis „rece" computerul. Dar mai avem două săptămîni. Logodnica dumneavoastră nu e aici, așa că n-are cine să aibă grijă de dumneavoastră. În afară de mine. Deci, puneți-vă centurile. Vom decola. Puteți fuma, deși este interzis. Pe mine fumul nu mă deranjează, iar dacă va fi vreun incendiu o să-l stingem.

– Nu fumez.

– Păi, asta-i minunat, s-a „bucurat" computerul. Fumul nu-mi face rău, dar miroase urît. Iar ca să stingem un incendiu, nu-i așa, nu-i prea plăcut!

– Într-adevăr, nu e prea mare bucurie.

Sînteți deștept, Volodea. Înțelegeți totul. Asta-i bine. Nu v-ați prins centurile... Minunat. Atunci, să decolăm.

Suprasarcinile nu erau prea mari și nu i-a deranjat comoditatea. În asta și consta frumusețea startului de pe orbită, suprasolicitările fiind slabe, dar prelungite, spre deosebire de starturile de pe Pămînt, unde totul este invers. Un impuls ușor a comunicat că blocul de mărire a vitezei s-a separat și schimbîndu-și traiectoria, s-a reîntors la baza de recepție.

– Acceleratorul s-a separat. Pregătiți-vă pentru imponderabilitate.

– Sînt gata.

– Bun. Cum o suportați?

– Nu-i rău.

– Perfect, a zis computerul. Am citit că multora le e frică. Eu n-am acest sentiment. Apropo, cum vă place expresia „cercetător de simțuri". De fapt, nu numai eu, ci fiecare dintre noi este un astfel de cercetător.

Parcă cineva tot încerca să scoată fotoliul de sub Dvinski. Avea sentimentul că o să cadă pe jos, dar căderea s-a prelungit, și lui Dvinski i-a trecut prin minte că fotoliul stă pe loc și că el este legat de fotoliu. Dar nimic nu cădea de nicăieri. Imponderabilitatea.

– Probabil că e amuzant – a zis computerul. V-am citit eu. Ați avut sentimentul că s-ar trage fotoliul de sub dumneavoastră. Dar asta se termină repede dacă ești antrenat.

La timpul său, Dvinski se antrenase destul. A apasat butonul de pe brațul fotoliului. Curelele au dispărut șerpuind. S-a cramponat de fotoliu ca să nu alunece. Era puțin cam neobișnuit.

– Nici un pic de confort. Regret, dar e prea devreme să luăm masa. Ce vreți să beți! Avem ceai, cafea, diferite sucuri.

– Aș prefera o cafea – a zis Dvinski.

– Corect. Cînd eram om și eu preferam cafeaua.

Era a doua zi a zborului. Dvinski, care pînă adineauri vorbise cu computerul, căuta acum să evite discuțiile. Ultima frază îl dezarmase. „Cînd eram om". Era o glumă a constructorilor? Nu. Era ceva sinistru în cuvintele computerului și Dvinski parcă a simțit cum adie un vînt rece dintr-un trecut străin, ascuns. „Cînd eram om...".

Spre seară, computerul a spus:

– Degeaba vă jenați. Să nu credeți că mă puteți jigni. Să n-aveți impresia că îmi pare rău de ceva. Toți cred că am avut numai de pierdut, că am pierdut ceva măreț. Și în schimb am căpătat puțin. E invers. N-am pierdut aproape nimic și am cîștigat foarte mult. Creierul este purificat de emoții, iar gîndirea curată este lipsită de patimile care înjosesc omul. Puteți să mă întrebați și vă voi răspunde la întrebările dumneavoastră.

El a amuțit. Dvinski tăcea și el. Și dintr-o dată a înțeles. Tovarășul lui de drum era un ciborg – un organism cibernetic, omul contopit cu mașina. Astfel de creaturi se perindau deja de-o sută de ani prin paginile romanelor dar Dvinski nu auzise că ei existau și în realitate.

– În fond eu sînt un ciborg – a continuat interlocutorul nevăzut. Cuvîntul vă este cunoscut?

– Da.

– Dar n-ați știut că accentul se pune pe „i". Sînt sigur că puneați accentul pe „borg".

– Așa e – a recunoscut Dvinski.

Iată și tragedia umană. Acum pentru el un singur lucru mai era important: să pui corect accentul. Dar în fond, de ce tragedie? Dacă omul a ales asta, nu putea s-o facă decît benevol. Doar singur recunoaște că-i place situația asta.

– De la Europa mă duc pe Jupiter – a continuat vocea. Vă dați seama? Oare asta nu e o minune? Voi lucra acolo unde erau numai roboți. Sub atmosfera veșnic clocotitoare, în fundul oceanelor de gaze. Singur în vecii vecilor. Este minunat, nu-i așa?

Dvinski tăcea.

– Pentru dumneata e totuna. Ori eu, ori un robot. Aveți dreptate într-un fel. Toți aveți dreptate. Numai să nu credeți că eu visam la asta, că am făcut-o benevol. Mai avem încă mult timp și dum-

neavoastră o să aflaţi totul dacă o să vreţi să mă ascultaţi.

– Moartea este singurătatea. Dumneavoastră n-aţi simţit niciodată moartea. Niciodată n-aţi simţit cum încetineşte şi se opreşte timpul. În această stare – trece o veşnicie. Mai mult decît în toată viaţa precedentă. Dar oare vă interesează asta? Sau mă străduiesc de pomană?

– Să zicem că mă interesează, a îngăduit Dvinski. Doar aproape nimeni nu a mai simţit asta. Mai precis, n-a avut cine să povestească despre asta.

– Este un colaps al timpului, a zis ciborgul. Dumneavoastra şi restul vă aflaţi în diferite şiruri ale timpului. În timpul subiectiv moartea nu există căci de partea cealaltă a ei conştiinţa nu mai există, în timp ce alături lumea „galopează". Reală este numai moartea străină, cea proprie neexistînd pentru individ.

– Este o teorie comodă – a zis Dvinski. Cred că foarte mulţi vor fi de acord cu ea, dacă o povestiţi tuturor. Este foarte plăcut să te simţi nemuritor, cu toate că eşti în timpul propriu.

– Eh! Nemurirea în lumea asta îngheţata nu este chiar o plăcere. Dacă aş fi ştiut mai devreme asta, n-aş mai fi fost aici. Într-adevăr, alegerea mea părea mai bună decît am crezut. Acum, după cum vedeţi, am înţeles o mulţime de lucruri în plus. Nici nu vă daţi seama cît de puternic este acest instrument – creierul meu de azi. Dealtfel, posibilităţile imaginaţiei omului sînt limitate.

– Dar ale dumneavoastră?

– Eu sînt altceva. Tot ce v-am spus acum... De fapt, eu n-am simţit toate astea. Totul s-a petrecut mai liniştit. Un accident, eram fără cunoştinţă, iar pe urmă, direct pe masa de operaţie unde mi se sugerează alegerea sau... sau. Bineînţeles că nu mi-au sugerat moartea, dar... Viaţa unui schilod, nu ştiu de ce, dar m-a înspăimîntat întotdeauna. Şi atunci m-am hotărît să nu mai fie nimic, am crezut că e mai bine fără nici un fel de înveliş. Cu puţin înainte de asta divorţasem. Sub influenţa fostei soţii, probabil că s-a născut această idee. „Tu – spunea ea – eşti bun, dar nesimţit. Parcă eşti un robot. Tu ai putea să fii numai un computer".

– N-am putut să ne aranjăm viaţa, povestea ciborgul. Eram căsătoriţi de cinci ani. Am iubit-o, dar eram prea gelos. Acum înţeleg că eram prea gelos, dar pe atunci mi se părea că era ea prea uşuratică.

– Ţi se părea?

– Bineînţeles, a zis ciborgul. Era foarte frumoasă, deşteaptă. Natural ca avea succes. Dar cîteodată îmi venea aşa ca din senin. Pe scurt, eram gata să omor pe oricine îndrăznea măcar să se apropie de ea. Gelozia este un lucru groaznic. Apare pe dinăuntru o nelinişte ca un gol, iar pe urmă acest gol se umple cu ceva negru, din adîncurile fiinţei. Devii complet alt om, şi săvîrşeşti nişte fapte de care mai tîrziu îţi pare rău. Şi încă cum! Dar tu singur distrugi totul... Treptat, viaţa împreună devine de nesuportat şi nu mai rămîne decît o singură ieşire.

– La ce vă referiţi?

– Divorţul. Se-nţelege că această hotărîre nu era uşoară pentru noi amîndoi. Eu am suferit groaznic, şi ea, după cum mă gîndesc, la fel. Dar numai după cîteva zile, imaginaţi-vă: mergeam undeva cu treburi, iar ea stătea pe trotuar. Şi nu era singură. Stătea cu un individ şi amîndoi rîdeau. Şi uite-aici, iar m-a apucat. M-am repezit undeva în afara oraşului şi pe urmă nu mai ştiu. M-am trezit pe masa de operaţie...

Ciborgul a tăcut un pic şi pe urmă a continuat:

– Da, gelozia este un lucru sălbatic. Acum înţeleg multe. Dacă ar fi în puterile mele să readuc timpurile acelea, totul ar fi altfel. Nu e permis să priveşti femeia ca pe o avere. De o sută de ori m-am jurat că n-o să se mai repete, dar totul se repeta.

– Sînteţi sigur că aţi iubit-o cu adevărat? a întrebat Dvinski după o scurtă tăcere.

– Absolut. Sînt sigur că şi ea m-a iubit. Doar este şi ea un om. Bineînţeles că m-a iubit. În felul ei. Ea aproape că nu vorbea despre asta, dar sînt lucruri pe care le ştii şi singur. Nu-i aşa?

– Probabil.

De la vremea startului trecuse o săptămînă. Plin de discuţiile purtate cu ciborgul timpul trecuse pe neobservate. Expresul trecea prin centura de asteroizi, socotită dintotdeauna ca o zonă foarte periculoasă. În comparaţie cu celelalte regiuni ale sistemului solar, aici probabilitatea ciocnirii devenea de 1 000 de ori mai mare, dar tot rămînea neînsemnată.

– Pot să-mi fac singur o cafea? a întrebat Dvinski.

– Nu vă place metoda mea?

– Îmi place. Dar eu n-am făcut niciodată cafea în condiţii de imponderabilitate. Şi am impresia că dumneavoastră o faceţi exact cum o face cineva de pe Pămînt. Probabil că dacă am s-o fac singur,

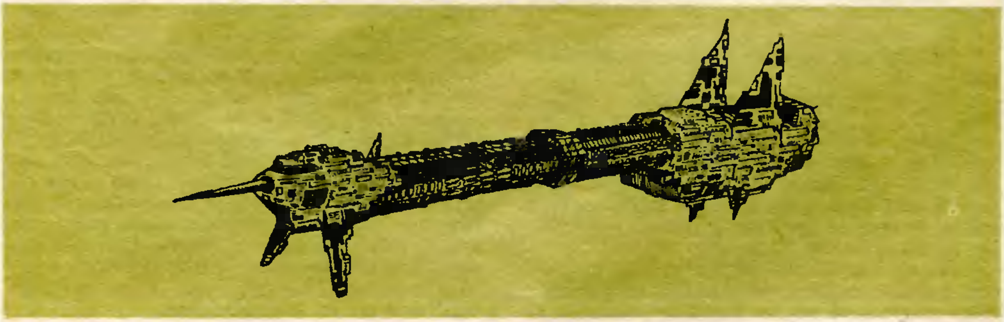

pe urmă cafeaua făcută de dumneavoastră o să-mi placă şi mai mult.

– Faceţi-o, a acceptat ciborgul. Deşi asta nu este regulamentar. Sîntem în centura de asteroizi şi pasagerii trebuie să stea pe loc. Pot fi accelerări, şocuri. Expresul se va feri de meteoriţi şi dumneavoastră s-ar putea să vă loviţi cu capul de ceva. Da' ce ne pasă nouă de reguli. Doar nu puteţi zace patruzeci de ore neîntrerupt în fotoliu.

Dvinski cotrobăia lîngă automatul de bucătărie. În principiu expresul avea o capacitate de cinci oameni. Dar acum patru fotolii erau strînse şi se făcuse destul loc. Automatul era amplasat în spate la dreapta fotoliului lui Dvinski. Alături de automat era hubloul. După geamul transparent începea vidul încărcat de negreala cerului, presărată cu stele mărunte aşa cum e cafeaua amestecată cu zahăr înainte de a o pune pe foc.

– Cum o fac în condiţii de imponderabilitate? Foarte simplu, Nastenka. Este un lucru elementar, iubito. Întîi apa se magnetizează puţin sau se electrizează. Ibricul se electrizează şi el. Sau se magnetizează. Apoi ibricul nu mai este ibric, ci o capcană magnetică. O ceaşcă magnetică. Şi acum o să bem o cafea turcească din ceşti magnetice...

Ibricul a sărit din mîinile lui Dvinski care a fost proiectat înainte lîngă hublou. Plonjase cu capul spre tabloul de comandă, dar nu l-a lovit. Parcă cineva îl oprise, îl pusese pe picioare şi pe urmă îl aruncase în fotoliu. Şi cu asta neplăcerile s-au terminat.

Dvinski s-a uitat prin cabină. Puţină cafea, două ceşcuţe mici. Cabina era încă destul de murdărită. Acum el se tîra pe jos cu o cîrpă în mînă, ştergînd petele de cafea. Ciborgul îl ajuta.

– Trebuie să fie două băltoace în colţ. Perfect... Şi ceva mai la dreapta.

– Exact, a confirmat Dvinski, ştergînd petele cu cîrpa. Cum le găsiţi? Aveţi ochi în interiorul cabinei?

– Nu, a zis ciborgul. Ochii mei privesc în Univers. Eu însă mai posed şi senzori inerţiali.

– Vreţi să spuneţi că dumneavoastră reacţionaţi la deplasarea centrelor de masă.

– Natural.

– Chiar la deplasarea provocată de cafeaua vărsată?

– De ce nu?

– Păi, atunci e necesară o exactitate extraordinară.

– Dar ce ştiţi dumneavoastră despre exactitatea mea?

– Nimic, a recunoscut Dvinski în timp ce mai localiza şi a doua pată într-un colţ. Nu, nu. Nu ştiu nimic. Dar fiecare face comparaţie cu el însuşi. Şi încă ceva. Cum aţi reuşit să manevraţi în aşa fel încît eu să nimeresc în fotoliu? Am impresia că mi-aţi salvat viaţa.

– Nu merit mulţumiri. Ne-a ameninţat un meteorit. Există o mulţime de traiectorii care îndepărtează expresul de pericol. Infinit de multe. Ce rămîne de făcut? Să alegi un drum care este optim pe un parametru dat. De exemplu, pe dimensiunea unei acceleraţii.

– Dar aceasta este o problemă iterativă foarte complexă, a exclamat Dvinski. Ea trebuie rezolvată practic instantaneu! Dar oare e posibil?

– De ce nu? Dacă rezolvarea este posibilă, procesul găsirii ei se reduce la o simplă traducere. Curată lingvistică. Dumneavoastră traduceţi problema din limba condiţiei iniţiale în limba rezolvării. Normal că fiecare traduce cu viteze diferite.

– Şi dumneavoastră o faceţi mai repede decît toţi?

– Nu, a zis ciborgul. Conform anchetei eu ştiu cele două limbi la perfecţie. Eu n-am nevoie să traduc. Cînd problema este pusă imediat cunosc şi rezolvarea.

– Cuvintele le-am înţeles, a zis Dvinski. Deci faceţi lucrurile astea instinctiv, ca şi cum eu aş trece strada. Mi-e clară şi esenţa. Dar de ce n-am nimerit în fotoliu cu picioarele în sus? Dar probabil că şi asta este pentru dumneavoastră tot atît de simplu.

– Sigur că da. Eu pot să vă aranjez în orice poziţie faţă de cabină. Pot să vă aşez în fotoliu, să vă lipesc faţa de hublou, pot să vă pun mîna pe tabloul de comandă, pot să vă silesc să apăsaţi orice buton. Tabloul de comandă manuală este o ficţiune. Cînd nava este condusă de un robot, pilotul poate oricînd să preia conducerea. Numai că, în cazul nostru, o asemenea situaţie este posibilă numai în principiu. E adevărat că un semnal primit de la panou poate să întrerupă comenzile mele, dar numai de mine depinde funcţionarea panoului.

– De ce e făcut aşa? a întrebat Dvinski şi iar a simţit într-o fracţiune de secundă cum îl trec fiori reci. De ce?

– Nimeni nu a prevăzut asta, a zis ciborgul. Toţi s-au gîndit că pilotul are posibilitatea să preia conducerea, însă practic nu e aşa. Şi e foarte bine. Omul este întotdeauna prizonierul emoţiilor. Pot să apară halucinaţii, poate să înnebunească, poate să-l cuprindă un val negru din adîncurile psihicului. Eu ştiu asta din experienţă. Se pot întîmpla multe cu un om.

– Dar cu dumneavoastră?

– Spre marele meu regret, a zis monoton ciborgul –, nimic.

Dvinski admiră priveliştea impresionantă a lui Jupiter. Şi Pămîntul mai emoţionează, dar ne-am obişnuit cu el. Jupiter era altceva. Nici un reportaj filmat n-ar fi în stare să transmită o asemenea imagine a planetei, aflată acum la un milion de kilometri.

Expresul se apropia de Europa. Viteza principală era scăzuta. Chiar cea mai complicată manevră – frînarea gravitaţională prin trecerea lui Callysto şi Ganimede – se terminase. Acum expresu micşorînd treptat viteza se apropia de Europa. Discul ei pătat stătea spînzurat în faţa lor, era ceva mai mare decît al Pămîntului văzut de pe o orbită staţionară, şi creştea văzînd cu ochii.

– N-aţi uitat cum trebuie să vă comportaţi cînd aterizăm? a întrebat ciborgul. După cîteva minute vom intra în atmosferă. Cînd viteza va scădea pînă la 1 000 km/oră, scot aripile. Adică, mai precis, întîi paraşutele de frînare. Întîi cele panglică, apoi cele obişnuite. În total sînt patru. Arată superb pe fondul cerului. Ca un buchet din patru flori, deşi eu aş fi preferat trei.

– De ce?

– Buchetele cu număr par de flori se pun numai pe morminte. Paraşutele îmi aduc aminte de faptul că eu... nu prea sînt viu.

Un timp au tăcut.

Europa devenise mai mare decît Jupiter, ca o cupă concavă ce ocupa jumătate de cer. Nu mai creştea, dar desenul petelor se mărea treptat.

– E timpul să ne luăm rămas bun, a zis ciborgul. Sper că discuţiile noastre n-au fost în zadar. Mi-a făcut plăcere, Volodea. Principalul este să ai grijă de logodnică. Să nu vă cuprindă gelozia. Bărbatul trebuie să ştie să ierte. Acum eu n-aş mai fi procedat ca-nainte. Aş vrea s-o iubeşti întotdeauna. Fie ca istoria mea tristă să nu se mai repete.

– Dar nici soţia dumneavoastră nu avea dreptate. Am impresia că-i plăcea să vă chinuie. Femeia trebuie să fie altfel, dacă iubeşte, bineînţeles.

– M-a iubit, a protestat ciborgul. Sînt lucruri pe care le cunoşti. Apropo, fiţi atent la peisaj. Stîncile Europei, astea nu-s oareşce Alpi de pe la noi! Şi cum trebuie să fie femeia după părerea dumneavoastră?

Cerul prin hublou se aprinsese într-un roşu tulburător. Expresul încingea aerul. Stîncile erau acolo jos, departe, sălbatice, încă neatinse de civilizaţie. Aruncau în toate părţile umbre lungi, înfricoşătoare. Expresul se apropia de linia terminală.

– Femeia trebuie să fie bună – a zis Dvinski. Ca Nastea mea.

– O cheamă Nastea?

– Da. Dar de ce mă întrebaţi?

– Aşa, a zis inexpresiv ciborgul. Într-adevăr, este o prostie. Probabil că e frumoasă.

– Foarte. Dar nu ştiu de ce, imaginea feţei ei alunecă şi nu pot s-o păstrez în memorie. Tot ce ţin minte clar este o aluniţă pe obraz.

– Aluniţa pe obraz?

– Da. Are o aluniţă pe obraz, mică lîngă ochiul stîng, dar îi stă bine. Numai numele ei de familie nu-mi place. Dar asta se aranjează. Nu-i aşa?

– Da' ce nume de familie poartă? – a întrebat ciborgul, ezitînd un pic.

– Numele? Dvinski i-a spus numele. Da' de ce mă întrebaţi?

Ciborgul n-a mai răspuns. Cîteva clipe a atîrnat liniştea. Şi dintr-o dată s-a rupt. În difuzoare au izbucnit fluierături, mieunări. Era vocea-radio a planetei Jupiter, transformată în sunet. Dar de ce ciborgul a dat drumul la radio fără să răspundă la întrebare?

Expresul s-a sprijinit brusc de ceva – asta însemna că ieşiseră paraşutele care micşorau restul de viteză.

Din nou imponderabilitate. Fără prevenire, fără invitaţia de a închide centurile. Suprafaţa satelitului a ţîşnit în sus, s-a întors, s-a răsturnat. Expresul cădea. Cerul a licărit o fracţiune de secundă în vidul încărcat de negru. Undeva departe a răsărit buchetul minunat colorat. Patru flori astrale: paraşutele.

– De ce nu scoateţi aripile?

Ciborgul tăcea. Sau răspunsul lui se înecase în zgomotul radioului.

– Ce s-a întîmplat? a urlat Dvinski. Satelitul se întorcea încet în hublouri. De jos. Din stînga. Din dreapta. De sus. Iar de jos. Expresul intrase în vrie.

– Ce s-a întîmplat?

Nici un răspuns.

Ce putea să se întîmple? „Din păcate nimic". În afara hublourilor, numai cer şi stînci. Stînci tot mai aproape şi cerul de asemenea mai aproape. Şi rîsul sinistru al radioului.

Dvinski s-a repezit la tabloul de comandă. Încă nu era prea tîrziu ca să pornească motorul şi să scoată aripile. „S-a întîmplat ceva cu ciborgul, vedem noi pe urmă ce-a fost". Motorul s-a înviorat brusc. Nava s-a cabrat. Dvinski a zburat din fotoliu şi a plonjat în faţă. Apoi o apăsare, o apăsare şi mai puternică ce-i strivea faţa de hublou.

Suprasarcinile îl asurziseră. Dvinski nu putea să se mai mişte, dar încă era conştient. Erau fraze care explicau totul: „Roboţii sînt buni, dar nesimţiţi". „De o sută de ori m-am jurat că n-o să se mai repete", „Mă apuca ceva", „Sînt gata să omor pe fiecare...", „Acum n-aş mai proceda aşa", „Cu mine nu se întîmplă nimic", „O cheamă Nastea", „Şi care este numele de familie?", „Şi are o aluniţă pe obraz, nu-i aşa?".

Coincidenţă? O coincidenţă stupidă? Nu, nu! Nu se poate!

Dvinski era culcat şi simţea ceva ca o greutate de plumb cum îi apasă faţa de geamul transparent. Nu avea forţă să se mişte. Ceva plîngea în hohote în difuzoare.

Jos pietrele rînjeau.

Traducere: VALERIAN STOICESCU

MEDALION

DĂNUȚ UNGUREANU

Actualul inginer stagiar de la I.E. Rovinari, născut la 28. X. 1958, s-a impus încă de la prima sa lectură în cenaclul „Solaris”, (1981), ca un talent autentic și promițător. Pe atunci student al facultății de energetică de la Institutul Politehnic București, scria texte de umor mușcător ale căror subiecte erau transpuse prin parabolă în zona anticipației tehnico-științifice („Totul pentru om”, *pamflet antibirocratic pe ipoteze ecologice,* „În privința îmbrățișărilor”, *satiră socială vehementă atacînd xenofilia nejustificată a unora, hiperbolizată la nivel de turism intergalactic).*

În urma progreselor evidente realizate în creațiile din ultimul an, a cîștigat premiul I la concursurile cîtorva întîlniri cu caracter național (Lugoj și Craiova), premiul taberei de creație de la Strunga, precum și premiul revistei „Cronica” la concursul Consfătuirii Naționale a cenaclurilor de literatură de anticipație tehnico-științifică (Cluj 1984), îmbogățindu-și astfel palmaresul anterior (premiul III — Iași 1981; premii pentru scenariu și colaj — Sibiu 1982), detașîndu-se în plutonul fruntaș al tinerilor creatori de gen ce aspiră către performanța volumului individual.

A mai publicat în „Almanahul Anticipația 1984” și în revistele „Știință și tehnică”, „Mesaj comunist” și „Helion”.

Trăsăturile caracteristice ale scrierilor sale de pînă acum îmi par a fi : avertismentul antirăzboinic („Metoda pentru chitară”, „Fragil”) *distopia* („Arbore cotit”, „Amețeala”) *precum și experimentul liric mai mult cu inducție SF, sugerată subtil prin tehnici de scriitură rafinate, în această din urmă grupă fiind cuprinse textele sale cele mai valoroase, care-l diferențiază frapant de ceilalți amatori printr-o notă de originalitate ieșită din comun* („Obiectele”, „Cheile”).

MIHAIL GRĂMESCU

PEDEAPSA

În ziua execuției sale Generalul avu sentimentul copleșitor al neputinței. Avusese în mînă armate. Sute de mii de soldați, milioane. Adesea, cu un zîmbet discret în colțul gurii, îi plăcea să spună că ucisese stele. Ceea ce în mare parte era adevărat.

Zorii cețoși ai unei zile ce se anunța mohorîtă pătrundeau încet printre gratiile subțiri ale celulei confortabile, conferind întregii scene un aer puțin dramatic. Generalul se sculă încet de pe patul extensibil și se privi în oglindă. I-ar fi plăcut să întîlnească acolo trăsăturile frămîntate ale victimei, întruchiparea viziunii sale preferate, un martiriu tragic și demn totodată. Ceea ce văzu însă, avu darul de a-l debusola puțin. Dormise bine în ultimele nopți, nu făcuse efort și avea încă un apetit care cu ani în urmă l-ar fi adus în pragul obezității. Din oglindă îl privea acum calm un bărbat de vîrstă mijlocie, uscățiv, cu părul ușor încărunțit pe tîmple. De la înălțimea celor o sută șaptezeci și șase de centimetri ai săi, Generalul își făcu o trecere în revistă destul de severă și oftă mutîndu-și privirea spre fereastra pe care se furișau acum ultimele umbre ale nopții. Lucru ciudat, se simți deodată liniștit, ușurat, de parcă o greutate imensă i s-ar fi ridicat de pe piept. Cu gesturi metodice își făcu toaleta și-și aprinse un trabuc mititel. Nori groși de fum albăstrui îl învăluiră. „Am văzut destule la viața mea”, reflectă el parcă puțin înveselit.

La ora șase fără zece minute veniră să-l ia. Păreau destul de derutați, apoi condamnatul își dădu seama că nu sînt decît niște bieți oameni sculați cu noaptea-n cap pentru a îndeplini niște formalități plicticoase. Și, culmea, se simți nițel înduioșat de soarta lor.

La șase și cinci totul ar fi putut fi gata pentru ca micul grup să părăsească încăperea, dar gesturile lor nesigure îi întîrziară mai mult decît ar fi fost nevoie. Scos din sărite, prelua comanda și cu

DĂNUŢ UNGUREANU

o mînă sigură îşi jucă magistral rolul, ultimul său rol. Trecînd pragul uşii metalice care nu scîrţiia deloc cum ar fi fost de dorit, Generalul aruncă o ultimă privire încăperii în care îşi petrecuse ultimele douăsprezece zile. Din această cauză se poticni îmbrîncindu-i pe ceilalţi, restabilindu-şi cu greu echilibrul. Dar nimeni nu zise nimic.

Aerul rece de afară îl ameţi pentru cîteva clipe şi Generalul se simţi cuprins de euforie. Privind în jur văzu arborii închisorii tunşi regulamentar, frunzele, cerul, norii grei de pîclă pîndindu-i fiecare gest. Văzu ferestrele zăbrelite, pereţii scorojiţi şi o băltoacă mare într-o scobitură a asfaltului. Simţi adierea răcoroasă care-i mîngîia încheieturile şi un iz necunoscut, prozaic. Ar fi vrut să le arate, să le spună, să-i facă atenţi, în fine, să-i determine să-i împărtăşească emoţia, dar, privindu-i, Generalul îl văzu pe unul dintre ei înăbuşindu-şi un mic căscat. Nu zise nimic şi-şi continuă drumul cu bărbia în piept, cu paşi mici, încercînd inconştient să imprime grupului o cadenţă.

Avusese în mînă armate. Ce ştiau ei...

La şase şi douăzeci ajunseră în mica piaţă unde geniştii improvizaseră scena ultimei apariţii a Generalului. Părea o construcţie destul de solidă, în ciuda economiei exagerate de material. Generalul se simţi mulţumit de competenţa băieţilor şi-şi promise să le păstreze un ultim gînd. Apoi îşi revizui părerea. Apropiindu-se, îl văzu pe cel căruia, fără îndoială, avea să-i adreseze ultimul său gînd. Şedea imobil în mijlocul platformei de lemn sintetic, cu picioarele depărtate, privindu-l. Tunica neagră de stofă aspră îi flutura uşor în boarea dimineţii. De sub gluga încreţită spre vîrf, ochii lui maţi, opaci, îl fixau cu intensitate pe General şi acesta, fără să se piardă cu firea, îşi continua investigaţia coborîndu-şi privirea pe paloşul greu de oţel care odihnea între mîinile caraghios de delicate, lipsite de protecţia unor mînuşi.

„De ce fără mănuşi?", se trezi întrebînd Generalul care ar fi vrut ca totul să fie în regulă la propria-i execuţie, şi atunci micul grup se opri brusc, făcîndu-l să se poticnească din nou. Începu să bată tărăgănat o tobă, dar nevăzînd pe nimeni, Generalul îşi dădu seama că e doar o înregistrare.

„Surogat", scuipă el scîrbit într-o parte, apoi se ruşină de gestul făcut. Cu toate acestea nimeni nu-l băgă în seamă. Un individ scund, cu chipiu, porni să citească un text neinteligibil, aşa cum se întîmplă mai întotdeauna. Generalul realiză că pentru moment a pierdut rolul principal şi se resemnă să-şi privească partenerul ultimului său joc. De sub glugă, ochii opaci continuau să-l fixeze. Apoi clipiră des.

Ceilalţi îl încadrau tăcuţi, imobili, doar cel cu chipiu îşi continua impasibil interminabilul monolog. Păreau cu toţii surzi ori cretini aşa cum priveau în gol, nepătrunşi. Generalul ridică din umeri plictisit. La urma urmei, execuţia, spectacolul în sine, adică, era oricum ratat.

– Mă aştepţi de mult? întrebă şi nu se miră prea tare înregistrînd lipsa de reacţie a celorlalţi.

– Nu, zice Omul negru. El însă, da, mai spuse, mîngîind cu un gest molatic lama scînteietoare de oţel.

Totul ar fi fost frumos, neasemuit de frumos, dar Generalul văzu firele galbene pornind din mîner, mascate de mîneca largă a tunicii şi realiză dezamăgit banalitatea celor ce aveau să urmeze.

Îşi imaginase o lovitură seacă la rădăcina gîtului, o arteziană purpurie de sînge, ochi împăienjeniţi, buze livide murmurînd un ultim cuvînt pe care posteritatea se va căzni să-l descifreze. Trupul zbătîndu-se uşor şi încremenind pe vecie.

„Surogat", îşi zise din nou. În loc de toate astea avea să aibă parte de cea mai curată şi mai decentă dintre execuţii. În momentul cînd lama îi va fi atins ceafa, dezintegratorul aflat sub platformă îl va transforma instantaneu într-o grămăjoară albă de cenuşă fină. Mai rămîneau tunica, scena de lemn, lama metalică scînteind. Simboluri. Doar simboluri.

„Am ucis stele, odinioară...", gîndi.

– Ai iubit? îl întrebă din vîrful buzelor Omul negru.

Generalul se cutremură de oroare. Toate convenienţele erau călcate în picioare.

– Eu..., se înecă el în propria-i salivă... am fost...

Apoi se linişti.

– Ei bine, da, am iubit. În felul meu, dacă poţi pricepe asta. Am iubit de sute de mii de ori. De milioane de ori chiar. Mi-a fost drag fiecare străpuns, fiecare sfîrtecat, fiecare putrezit într-o baltă noroioasă. Dacă nu i-aş fi iubit, de ce mi-aş fi pierdut vremea cu ei?

Respiră zgomotos pe nas, ca un nechezat subţirel, victorios.

– Dar tu?

– Eu, răspunse Omul negru surprinzător de repede, eu n-am iubit niciodată. Poate doar pe el, uneori, mai zise, arătînd spre bucata strălucitoare de oţel, în fond e pîinea mea. Şi mă întrebam deseori dacă aş putea iubi Moartea ca pe o femeie. Da, dar ea mă încornora cu fiecare ins care-şi culca grumazul pe butucul meu. Nu e decît o tîrfă. Iar pe ei cum aş fi putut să-i iubesc din moment ce-mi făceau asta?

– Ce? se miră Generalul.

– Se culcau cu ea. Sub ochii mei...

Condamnatul ridică din umeri iritat. Avusese pe mînă armate. În spate, cei-

DĂNUȚ UNGUREANU

lalți își terminaseră ritualul și așteptau acum calmi, imobili, cu un soi de respect care nu-i spunea nimic. Așteptau ce?

„Vite!", pufni Generalul și bătu nerăbdător din picior.

– La urma urmei, ce-i cu toată mascarada asta? Am iubit, ai iubit, am fost iubit, cui îi pasă? Eu sînt victima și tăișul îl ții tu. Regulamentar. Cine poate schimba ceva? Am avut în mînă...

– Am să-ți spun o chestie, îl întrerupse blînd Omul negru.

În clipa aceea se petrecură simultan două lucruri, Generalul văzu clar cîteva frunze desprinzîndu-se de pe asfaltul murdar ca luate de vînt și poposind cuminți pe ramurile părăsite cu cîteva minute mai înainte. În același timp se simți pătruns de un soi de amețeală, de o învălmășeală de gînduri și senzații cum nu i se mai întîmplase vreodată.

– Spune-mi, zise.

– Așa, continuă cel din fața lui fără să dea vreo atenție celor ce se petreceau în jur... Multă vreme ai crezut că cel mai rău lucru ce ți se poate întîmpla de-a lungul unei vieți este moartea. Știu, mai zise, simțind încercarea de protest a Generalului, nu te-ai temut niciodată de ea. Ai avut în mînă armate, sute de mii, milioane de vieți, pe care le-ai jucat. Uneori ai cîștigat. Alteori ai pierdut. Ai avut vreodată sentimentul copleșitor al neputinței? Ai simțit vreodată gustul grețos al inutilului?

Generalul îl înfruntă cu ochii pe jumătate închiși. I-ar fi frînt bucuros gîtul dacă nu s-ar fi temut că asta contravine flagrant rolului său de martir.

– Am să fiu cineva și după ce am să mă culc cu ibovnica dumitale. Voi toți veți continua să alcătuiți un morman jalnic de anonimi. Puturoși și jalnici. Viața mea adevărată va începe abia acum. Nu poți ucide o legendă. Și stelele pe care...

Omul negru îl întrerupse din nou. Cu mîna stîngă apucă vîrful măștii de catifea și se descoperi încet. Generalul își privi îndelung propriul chip, trăsăturile dure, bărbătești, așa cum le văzuse de dimineață în oglindă. Uitase să mai respire și începu să se sufoce.

– În virtutea dreptului suprem cu care am fost investit te condamn aici și acum să-ți ispășești pedeapsa prin **Ștergere.**

La ce ar mai putea să-ți mai folosească moartea unor stele?

Din clipa următoare lucrurile se precipitară. Generalul se văzu încadrat din nou de micul său cortegiu în vreme ce umbrele reîncepură să se alungească. Soarele, abia răsărit dintre norii ațoși, se întoarse din drum și în cele din urmă dispăru înghițit de zorii cețoși, mohorîți. Generalul văzu păsările zburînd invers, apoi realiză că ei mărșăluiau de-a-ndoaselea spre corpul închisorii, într-o cadență perfectă. Mai apucă să vadă silueta neagră a purtătorului de paloș dispărînd după un colț.

O oră mai tîrziu îi deschiseră larg poarta închisorii și în vreme ce el privea nehotărît zecile de cărări dintre care trebuia să aleagă, puseră în funcțiune Mașina.

Pe o rază de o sută de ani lumină asupra abia înfiripatei sale legende se așternu uitarea. Un amnezoemițător de mare putere, lucrînd pe lungimea de undă a personalității Generalului făcu să dispară instantaneu din toate conștiințele aflate în interiorul cercului uitării imaginea sa odinioară atît de vie. Efectul dozei administrate de infernala mașinărie căreia nu o dată Generalul însuși îi apreciase eficiența fu atît de categoric încît pînă și cîinii pe care îl lovise cine știe cînd în coaste, presupunînd că l-ar fi ținut minte ca să i-o plătească mai tîrziu, îl uitară. Obiectele sau textele sau orice altceva ce ar fi putut constitui o dovadă cît de cît palpabilă a vertiginoasei sale existențe fură subit lipsite de suportul ideatic ce le dădea o rațiune de a fi. Și, încet, încet, se pierdură și ele în uitare. Generalul rămase singur.

●

Începuse din nou să plouă, cu stropi mărunți, lipicioși. Dinspre sud se furișau aburi prelungi ca răsuflarea unor animale uriașe.

Omul se opri nehotărît la răscruce și-și șterse fruntea spuzită de picături. Privi cu un ochi ager punctul mișcător care însuflețea pustietatea cîmpiei la capătul unuia dintre drumuri, așteptă liniștit pînă ce acesta începu să crească, să-și dezvăluie identitatea. Cînd ajunse lîngă el celălalt se dovedi a fi un bărbat scund, vînjos, căruia oboseala i se citea pe chip.

– Noroc! zise Generalul cu un ton ce s-ar fi voit prietenos. Spune-mi, te rog, care-i cea mai apropiată așezare omenească?

Celălalt se scărpină în creștet bălăbănindu-se încoace și-n colo ca și cum întrebarea ar fi necesitat o deosebită încordare a minții.

– Tortuma, zise. Da' nu-ș' ce dracu', cu ploaia asta e ceva cale pîn-acolo. Ești străin?

– Nu mă recunoști?, răspunse Generalul întrebării printr-un alt semn de întrebare.

Omul se foi neliniștit, îngrijorat parcă.

– Nnnuuu..., spuse, nu-mi amintesc să fi... Da' ia stai! Nu ești tu ăla care umblă din colonie în colonie și ghicește viitorul în rîurile chipului? Te-am văzut odată...

N-o nimerise. Generalul se închise dintr-o dată în el însuși ca și cum o lespede grea i-ar fi zăvorît ieșirea spre în afară.

– Cîtă cale e de aici pînă pe Pămînt? șopti

DĂNUȚ UNGUREANU

– De-aici? În glasul mărunțelului se putea citi neîncrederea. Vreo... două sute de ani lumină. Da' numai dacă te bagă mahării în seamă... Altfel... Hai, spune, nu ești tu ăla care...
Se întoarse brusc, fără nici o legătură și o porni zorit spre sud, ca să prindă ultimele spasme ale zilei ce murea. Generalul îi privi silueta ponosită, scăzînd treptat, devenind din nou un punct.
– Am avut pe mînă armate! strigă în urma lui ca un apucat. Și am ucis stele...
Nimeni nu-i răspunse.
La ora șapte și paisprezece minute intră pe porțile Tortumei. Merse drept înainte timp de vreo jumătate de oră fără ca cineva să-l întrebe ceva. La opt fără cinci intră în primul local întîlnit și se îmbătă încet, metodic, cum nu mai făcuse niciodată în viața lui. Patroana, o femeie grasă, cu un neg pe nas, îi turna în răstimpuri în pahar. Mai tîrziu, după vreo săptămînă o cunoscu mai bine și se însură cu ea.
Își amintea adesea păsările zburînd invers și stelele ucise, printre care se găsise probabil și a lui.
Muri la optzecișitrei de ani, într-o dimineață, la orele șase și douăzeci de minute

TOTUL PENTRU OM

Domnule guvernator,
Cu deosebit respect vă aducem la cunoștință un fapt mai puțin obișnuit. Locuim aproape două sute de familii în careul nr. 4 pe care cu atîta pricepere îl guvernați de aproape doi ani. Nu credem că poate exista în altă parte o comunitate mai îndestulată și mai fericită ca a noastră. Nimic nu tulbură seninul încîntător în care viețuim în pace de atîta amar de vreme în careul strămoșesc. Ca să fim mai expliciți, nimic nu ne-a tulburat pînă acum zece zile, mai precis pînă la data cînd, la granița cu careul 8, foarte aproape de rezervația de păsări mici, secția a treia a Uzinelor pentru Fericirea Omului a început elaborarea unui nou produs. Este vorba de un nou praf, un stimulent supranumit după puținele noastre informații „Optim 200".
Așteptăm cu nerăbdare lansarea lui pe piață, însă reziduurile deversate în pîrîul național 814 care străbate careul nostru au provocat înmulțirea uimitor de rapidă a unei specii de gîndaci negri, inofensivi de altfel, dar foarte urît mirositori pe care profesorul D.C., biolog renumit, nu i-a putut identifica.
Nu acuzăm pe nimeni de nimic, domnule guvernator, vrem doar să aflăm, prin intermediul dumneavoastră, pentru care avem cele mai alese sentimente de stimă și considerațiune, dacă nu s-ar putea face ceva pentru dispariția acestor viețuitoare – destul de puțin agreabile. Vă mulțumim anticipat pentru intervenția energică.
Ai dumneavoastră cetățeni fideli din careul 4.

•

Domnule guvernator,
Ca răspuns la sesizarea dumneavoastră de ieri dimineață vă aducem la cunoștință următoarele:
Consiliul nostru, întrunit de urgență, a analizat din toate punctele de vedere „problema" supusă atenției dumneavoastră de către acel grup de cetățeni așa ziși „fideli". Trecînd peste tonul provocator al plîngerii respectivilor, ținem să subliniem oarecari inexactități strecurate în textul epistolei lor. Așa este, de exemplu, faptul că acei gîndaci nu aparțin unei specii necunoscute, ci sînt gîndaci de bucătărie, banali, într-o variantă puțin modificată. Ar mai fi și altele, dar nu despre asta e vorba.
Excelență, analizînd toate aspectele chestiunii în cauză, Consiliul a apreciat că o operațiune de anvergură lansată în vederea exterminării acestor nevinovate și fatal inofensive creaturi ar costa enorm de mult, dezechilibrînd nefast bugetul guvernamental și amenințînd serios dezvoltarea industriei UFO pe teritoriile careurilor 8 și 4.
Specialiștii noștri au apreciat, pentru a potoli spiritul de vrajbă al acelor cetățeni, pe care ne abținem să-i numim răuvoitori că ar fi mai convenabilă pulverizarea lor (a gîndacilor, desigur) cu viitorul nostru produs ZEFIR II aflat însă în stadiul de experimentare pe firele de iarbă.
Este un gaz inofensiv, foarte parfumat și cu o acțiune garantat binefăcătoare asupra sistemului nervos. Cereți la orice magazin noul produs ZEFIR II al UFO!
Operațiunea de pulverizare va începe peste 5 zile.
Sperăm că sîntem în asentimentul dumneavoastră, domnule guvernator, și vă asigurăm de sprijinul nostru devotat în acțiunile dumneavoastră viitoare.

Cu infinită considerațiune
Direcțiunea UFO

DĂNUȚ UNGUREANU

●

Domnule guvernator,

Ne-am luat încă o dată permisiunea de a vă răpi din timpul dumneavoastră extrem de prețios pentru a vă ține la curent cu evoluția situației expuse de noi într-o sesizare anterioară.

Vă cerem nenumărate scuze pentru acest lucru.

Așa cum a promis preaonorabila conducere a UFO, s-a declanșat, la cîteva zile după intervenția dumneavoastră, operațiunea de pulverizare a gîndacilor de bucătărie cu ZEFIR II, minunatul produs pe care sperăm din toată inima să-l găsim cît mai curînd cu putință în magazine.

Într-adevăr, excelență, ZEFIR II, așa cum ne-au informat specialiștii, este o adevărată desfătare a simțului olfactiv. În plus, minunatul gaz a avut, așa cum se preconiza, o acțiune extrem de binefăcătoare asupra sistemului nervos. De cîteva zile, în mica noastră comunitate a dispărut orice discordie, invidia a cedat definitiv locul dragostei pentru aproape, izolarea a fost înlocuită irevocabil cu solidaritatea. Luînd în considerare toate aceste lucruri minunate considerăm total lipsite de importanță cele cîteva schimbări suferite de simpaticii noștri conviețuitori. Culoarea lor a deviat spre verde, iar dimensiunile lor s-au triplat. Mai putem menționa că ei sînt acum practic invulnerabili datorită unei cruste de duritatea oțelului care îi acoperă în întregime. Dacă mai punem la socoteală și semnalele nostime, ascuțite, pe care le emit o dată la zece secunde, avem niște jucării minunate pentru timpul liber al copiilor noștri. Trăiască pacea între viețuitoare!

Domnule guvernator, noi, de fapt, vrem să vă rugăm să interveniți pe lîngă UFO pentru a acționa astfel încît aceste mici miracole ale naturii să-și înceteze semnalele măcar cîteva ore pe timpul nopții, timp în care mare parte dintre noi ar putea medita în liniște la fericirea omului de a se integra pînă la perfecțiune în lumea minunată a viețuitoarelor. Vă mulțumim încă o dată.

Cu tot respectul, cetățenii careului 4.

●

Excelență,

Intervenția dumneavoastră pe lîngă guvernatorul careului 8, petrecută acum patru zile, a produs consternare și, în general, o impresie destul de neplăcută pentru membrii Consiliului nostru de administrație. Oare nu există probleme mult mai importante care să rețină atenția excelenței Voastre decît insinuările răutăcioase ale unui grup minoritar de persoane care se autointitulează într-un mod cu totul eronat grup de cetățeni?

Oare nu știu acești maniaci ai reclamațiilor, oare excelența voastră nu e în cunoștință de faptul că brava opinie publică e alături de noi, cei porniți cu devotament dezinteresat și spirit de sacrificiu pe calea obținerii fericirii absolute pentru om?

Biroul nostru legislativ și de investigații ne informează că ar fi pur și simplu o bagatelă ca acești răuvoitori să poată fi puși la respect de către brațul necruțător al legii în cel mai scurt timp cu putință. Dumnealor vor dori în viitorul apropiat să dezlănțuim un adevărat război împotriva acelor nevinovate creaturi cărora ei înșiși într-un inexplicabil acces de sinceritate le recunosc lipsa de agresivitate, farmecul natural și o oarecare utilitate în viața cotidiană a comunității.

Nu vom recurge la măsuri drastice menite să ne protejeze drepturile elementare înscrise în sfînta Constituție pe care și dumneavoastră personal ați votat-o.

Nu. Vom da încă un exemplu de tărie morală. Vom arăta că acțiunile noastre se află deasupra oricărei calomnii. În ședința extraordinară a Consiliului s-a hotărît, cu patru voturi contra trei, eradicarea bieților gîndaci cu emițătorul de radiații Rad-A, ultima senzațională descoperire a laboratoarelor noastre din careul nr. 12. Efectul garantat al acestor radiații inofensive va fi încetarea definitivă a oricărui semnal emis de către respectivii (gîndaci).

Sperăm însă din toată inima ca aceasta să fie ultima oară cînd vom fi siliți să recurgem la cele mai moderne descoperiri ale noastre pentru a satisface capriciile bolnăvicioase ale unor mici minorități de obsedați.

Cu stimă
Consiliul suprem UFO

●

Guvernatorului careului nr.4

Domnule,

Situația a luat un aspect mai mult decît dramatic!

Acești „inofensivi", acești „nevinovați", acești „bieți" gîndaci de bucătărie au atins proporțiile înfricoșătoare ale unui om ceva mai mic de statură. Cetățenii aflați pe străzile urbei noastre se împiedică de ei la tot pasul. E adevărat că miros foarte frumos și că sînt lipsiți de orice manifestare sonoră, însă comportamentul lor devine din ce în ce mai agresiv. Ieri, mi s-a semnalat o încercare, din fericire nereușită, de sechestrare a unuia dintre cei douăzeci și cinci de cetățeni care și-au asumat voluntar sarcina de a supraveghea îndeaproape aceste oribile creaturi. Sărmanul om abia a scăpat folosind mijlocul mai puțin obișnuit vremurilor noastre, al fugii. Mai multe mărturii demne de

DĂNUŢ UNGUREANU

crezare pun în vedere că aceşti adevăraţi invadatori, ale căror membre vicioase au căpătat, în urma iradierii, tot felul de accesorii ciudate, încearcă să alcătuiască la marginea capitalei o bază de aprovizionare, lucru care ne face să ne gîndim cu îndreptăţită îngrijorare la integritatea avutului nostru. Vă implorăm, domnule, luaţi măsuri cît mai e timp pentru a redresa această situaţie nefirească, pentru a pune capăt acestui adevărat coşmar.

Cu respect,
D.C., biolog

●

Ediţie specială!

Ca urmare a tot mai numeroaselor zvonuri existente în legătură cu o presupusă invazie a gîndacilor de bucătărie din careul nr. 4, conducerea careului 16 (rezervat mijloacelor mass-media) a hotărît să recurgă la un procedeu mai demodat de culegere a informaţiilor, deplasînd la faţa locului un grup alcătuit din cei mai buni corespondenţi ai noştri. Grupul format din treizeci de ziarişti, aflaţi sub conducerea renumitului Flash, a pornit astăzi de dimineaţă în direcţia careului nr. 4, la orele 11. Legătura radio s-a întrerupt fără nici o cauză aparentă. Controlul emisiunilor radio de la care se obţinuse o aprobare specială pentru această legătură nu a detectat nici o urmă de bruiaj şi nici o defecţiune a aparaturii din dotare.

La orele 14 grupul de ziarişti a revenit la bază.

Apelul nominal a relevat lipsa a 8 dintre oamenii noştri despre care nu se ştie deocamdată nimic. Alţi patru, printre care şi redutabilul nostru Flash, se găsesc în prezent sub îngrijirea atentă a unei comisii de medici, acuzînd grave tulburări psihice. Din relatările celor valizi se pare că circa 60% din teritoriul careului nr. 4 se află sub controlul monştrilor care au blocat toate căile şi îi împiedică pe cetăţeni să îşi părăsească locuinţele. Guvernatorii careurilor nr. 8, 4 şi 12 au instituit starea de asediu. Vom reveni în curînd cu amănunte.

●

Cetăţeni,

Vă vorbeşte guvernatorul careului nostru. Nu vă lăsaţi cuprinşi de panică. Situaţia este neplăcută dar nu disperată. Nu vă lăsaţi amăgiţi de zvonuri mincinoase!

În această clipă către careul nostru se îndreaptă detaşamente ale Gărzii naţionale precum şi grupuri de comando special instruite să facă faţă unor asemenea situaţii. Vă rog să aşteptaţi în linişte intervenţia lor şi să nu întreprindeţi acţiuni nesăbuite care ar putea periclita succesul operaţiunilor desfăşurate pentru eliberarea noastră.

Dreptatea este de partea noastră!

Sper din toată ini...

Cetăţeni,

Vă vorbeşte reprezentantul unor fiinţe superioare vouă, cărora le-aţi dat numele ciudat şi destul de greu de reţinut de „gîndaci de bucătărie".

Sînteţi somaţi să vă părăsiţi muşuroaiele în termen de un ciclu solar. Vă veţi îndrepta în linişte, fără nici un obiect asupra voastră, către punctele de triere înfiinţate la graniţa cu careul nr. 12.

Orice încercare de sustragere sau de revoltă se pedepseşte cu exterminarea!

Orice discuţie sau încercare de comunicare în timpul deplasării se pedepseşte cu exterminarea! Orice obiect descoperit asupra voastră atrage după sine exterminarea imediată!

Ascultaţi şi vă supuneţi! În momentul de faţă careul este controlat de noi în proporţie de 99,6%. Cele 0,4 procente care mai rezistă pentru puţină vreme sînt uzinele de la graniţa cu careul 8, UFO. Nu aşteptaţi ajutor din afară. Ascultaţi şi supuneţi-vă! Cei trimişi pentru a vă salva au făcut cale întoarsă, neputînd răzbate prin centurile de protecţie sporită cu care am încercuit careul vostru. Ascultaţi! Vă garantăm viaţa în schimbul supunerii totale. Supuneţi-vă!

●

Ediţie specială!

Înfruntînd condiţiile grele ale ilegalităţii, ziarul nostru revine, aşa după cum a promis, cu amănunte privind evoluţia situaţiei din careul nr. 4. Catastrofala stare de lucruri s-a extins între timp asupra careurilor 8, 12, 16 şi 22 şi ameninţă în viitorul apropiat careurile 14, 18 şi 44.

Dacă ar mai putea fi vorba de o glumă în situaţia actuală, am putea observa ciudata pasiune a monstruoaselor creaturi pentru numerele cu soţ.

Toate încercările guvernului de a pune capăt definitiv expansiunii vertiginoase a invadatorilor s-au soldat pînă în prezent cu eşecuri. Utilizînd tehnici necunoscute deocamdată, ei au instalat centuri de protecţie care îi fac invulnerabili. Se zvoneşte că aceste teribile arme se vor extinde asupra fiecăruia dintre indivizii coloniilor lor.

Aşa după cum sîntem informaţi, corporaţia UFO, pe care numeroşi răuvoitori instigaţi probabil de elementele trădătoare strecurate printre noi o acuză încă de a fi declanşat prin activitatea ei catastrofa, continuă să ţină piept în mod eroic invaziei. Este după părerea noastră o aberaţie. Consiliul UFO, baricadat împreună cu cîteva zeci de lucrători şi laboranţi în sediul secţiei a III-a de lîngă rezervaţia de păsări mici, a reuşit cu mari sacrificii să ne infor-

DĂNUȚ UNGUREANU

meze că pregătește, ca o ultimă încercare de eliberare, utilizarea bombei cu bioseptori, ultima descoperire a laboratoarelor UFO, creată pe cît se pare pentru dezinfectarea răsadurilor de ridichi de lună.

Din păcate, ne-a parvenit la ultima oră știrea ca utilizarea bombei cu bioseptori nu a avut ca efect decît apariția unor fosforescențe verzui pe antenele monștrilor despre care se bănuiește că ar avea proprietăți electrice.

Ca răspuns la acțiunea celor de la UFO, invadatorii au amenințat că, dacă în termen de 48 de ore nu va înceta rezistența, vor provoca pe linia de joncțiune 183 care marchează granița dintre careurile nr. 4 și 8 un cutremur de pămînt de gradul 7 care va avea drept consecință dispariția totală a sediului secției a treia a UFO.

Vă vom ține la curent în continuare, înfruntînd, așa după cum am mai spus, condițiile vitrege ale unei primejdioase ilegalități.

Atențiune cetățeni! Distrugeți acest număr de îndată ce l-ați citit și memorat!

Excelenței sale, domnului guvernator al careului nr. 4.

Domnule guvernator,

Vă rugăm să primiți în numele tuturor cetățenilor careurilor eliberate, precum și al nostru personal, al Consiliului suprem al UFO, cele mai sincere felicitări pentru clipa minunată pe care o trăiți alături de noi.

Într-adevăr, libertatea rămîne lucrul cel mai de preț de pe pămînt și fericirea de a o avea nu poate fi egalată cu nimic altceva. Sîntem cu atît mai fericiți s-o spunem cu cît, lăsînd la o parte modestia, vîntul libertății a început să bată dinspre noi, cei de la UFO.

Nu mai e nici un secret pentru nimeni că datorăm normalizarea vieții de toate zilele domnului V.D., care ne-a rugat dintr-un admirabil simț al modestiei să nu-i dezvăluim numele întreg. Acest brav cetățean al societății noastre, acest demn al luptătorilor pentru independența careului nr. 4, un om de o seducătoare simplitate, a acționat voluntar, primejduindu-și viața, în slujba idealurilor de care e animat. El a elaborat de unul singur miraculoasele pastile care, după cum știți, au fost ulterior încorporate în hrana monstruoaselor creaturi. Gurile rele susțin că formula acestor pastile era cunoscută cu mult timp în urmă de către predecesorii noștri sub numele, absolut ridicol, de DDT.

Este o încercare disperată a unui grup minoritar care nu vrea să recunoască meritele specialiștilor noștri, fantezia și inspirația lor binefăcătoare, în cercetarea de zi cu zi.

După cum ați fost înștiințat, foștii noștri tirani se ascund în prezent în gurile de canalizare și prin crăpăturile dușumelelor, reduși la dimensiunile jalnice ale unor gîndaci de bucătărie. Pe deasupra, nenorociții de ei, au căpătat din nou mirosul acela oribil.

Este o mare victorie a noastră! De aceea vă propunem, domnule guvernator, să dați ordinul de încetare a urmăririi acestor viețuitoare fără rațiune și să acționăm într-o strînsă cooperare pentru atingerea fericirii desăvîrșite a ființei umane. De altfel, laboratoarele noastre și-au reluat activitatea și elaborează în prezent noi produse minunate, garantate, binefăcătoare. Cereți cu încredere la orice magazin produsele UFO. Vă felicităm încă o dată Excelență și vă asigurăm de respectul și considerațiunea noastră veșnică!

CONSILIUL SUPREM
AL CORPORAȚIEI UFO

Desen de
M. DIACONU

FRANCISC CARSAC

ZEUL PE CARE-L ADUCE VÎNTUL

Pentru A. Bertram Chandler, această întîmplare de la marginea Galaxiei.

Desen de GEORGE AARON

S'GHAMI

La ora crepusculului, Gam, Wha şi Minami s-au înălţat aproape concomitent pe orizontul de est; curînd după aceea, Ghané, luna roşie, li s-a alăturat. Se apropie sorocul. Cu toţii am pregătit peşterile sacre şi am îngrămădit la intrare pietrele cu care le vom zidi cînd va veni Pô Atia, noaptea zeului. Turan, bătrînul, a recitit cuvintele tradiţionale în faţa preoţilor şi a căpeteniilor, în vreme ce femeile s-au agitat toată ziua, ducînd provizii şi lemne în străfundurile pămîntului, să fie gata pentru marea serbare. Iar eu, S'ghami vînătorul, tremur de bucurie şi de teamă, în acelaşi timp. De bucurie, căci zeul va călca încă o dată peste pămînturile sale, aşa cum o face la fiecare zece generaţii, iar eu sînt aici şi voi putea povesti totul copiilor şi nepoţilor mei. De teamă, fiindcă destinul se poate dovedi crud, oferind-o pe Maémi drept jertfă! Maémi cea cu surîsul graţios, Maémi care după marile vînători de toamnă îmi va deveni soţie.

Jos, în cuprinsul cîmpiei, tabăra oamenilor veniţi din cer străluceşte în întuneric, din pricina stelelor captive pe care le-au aprins. Este pentru prima dată cînd la momentul apariţiei zeului vor asista martori străini de lumea noastră. Eram copil la sosirea lor, dar încă îmi amintesc groaza care a cuprins satul cînd corabia sclipitoare ce-i adusese s-a aşezat în valea Ghir, la cinci mii de paşi către vest, şi cînd preoţii au crezut că zeii înalturilor au coborît să ne vadă. Apoi străinii au învăţat limba noastră şi astfel am putut afla că nu erau decît nişte muritori asemenea nouă, venind nu-se-ştie-de-unde, traversînd cerul, tot aşa cum neguţătorii din Nébo traversează marea, cu vasele lor. Cînd îi vezi, au ceva respingător în înfăţişare, cu pielea albicioasă ori neagră precum cărbunele, deşi – spun ei – acolo, în ciudata lor ţară, alţii au chiar pielea de culoare galbenă. Nici unul dintre aceştia nu are însă nuanţa de un albastru intens a fructelor de **rhimé**, aşa cum o avem noi, părul le este negru sau galben, în loc să lucească violet, ca al nostru, iar buzele lor ard de un roşu palid, excepţie făcînd femeile, dar despre ele Maémi mi-a spus că şi le vopsesc cu unsori colorate. Ei nu vînează, nu cultivă **bong**-ul şi **selur**-ul, asemenea nouă, în schimb scormonesc pămîntul. Nu caută minereu de fier pentru arme şi unelte, ci doar nişte cristale colorate, pe care, de fiecare dată

ZEUL PE CARE-L ADUCE VÎNTUL

cînd cele patru luni sînt împreună pe cer, le îndeasă într-un vas care pleacă imediat. Aceste cristale sînt cîteodată frumoase la privit, dar, după opinia fierarilor noştri, complet inutile şi ce altceva ar putea să facă din ele decît podoabe pentru nevestele lor? Pentru a săpa galerii, oamenii înalturilor stăpînesc demoni din metal care suflă şi tună, muşcînd stînca şi îndepărtînd-o. Şi, cu toate că adesea sînt mai înalţi şi mai solizi decît noi, n-ar fi în stare să ne urmărească pe munte sau să lucreze la cîmp o zi întreagă, sub lumina soarelui arzînd. Cu excepţia lui Jak şi al lui Pièrre.

Lui Jack îi place să vină cu mine la vînătoare. Ne-a învăţat limba şi, de asemenea, a învăţat cum să se folosească de un arc, atunci cînd preoţii noştri i-au spus că armele sale care scuipă foc nu sînt pe placul zeilor şi că nu fac altceva decît să sperie vînatul, cu zgomotul lor ca de tunet. L-am deprins cu arta de a urmări **mouh**-şii, **bifer**-ii şi **gônê**-le, iar el, într-o zi, mi-a salvat viaţa, în momentul în care un **boujoum** furios mă aruncase într-o groapă. Atunci a scos de la brîu o armă interzisă şi a doborît animalul, iar eu am tăcut, n-am spus nimic preoţilor, căci Jack este prietenul meu. A rîs cît îl ţineau puterile de numele animalului, dar n-a fost în stare să-mi spună pentru ce. O aluzie la una dintre vechile lor legende, mi-a explicat el. După care m-a sfătuit să las în pace **boujoumii** şi să nu mai fugăresc decît **snark**-ii. Dar o piele de **boujoum** este un cadou necesar pentru cel ce vrea să se căsătorească şi, oricum, în regiunile în care trăim nu există nici un **snark.** Poate de cealaltă parte a mării?! Cînd am să ajung la Nebó, voi pune întrebarea asta neguţătorilor.

Şi Pièrre este prietenul meu, dar el e mult mai ciudat. Nu locuieşte în tabăra oamenilor veniţi din cer, ci singur, într-o colibă de metal, înălţată la cîteva mii de paşi distanţă. Şi el răscoleşte pămîntul, dar nu pentru minereu de fier, ca noi, nici pentru bizarele cristale colorate pe care le adună ceilalţi. Caută în piatră urmele ciudate pe care aceasta le ascunde cîteodată, urme ce se aseamănă cu nişte cochilii marine sau cu nişte oase. Toate astea el le numeşte fosile şi odată mi-a explicat că demult, demult, înainte de oamenii şi animalele de astăzi, au existat altele, acum dispărute. Cîteodată, cercetează şi solul vechilor grote abandonate. Mi-a arătat pietre cioplite, cu vîrful ascuţit ca al fierului de lance sau al pumnalelor, aidoma celor pe care preoţii le utilizează pentru sacrificii, şi mi-a spus că, înainte ca noi să cunoaştem metalul, acestea au fost armele şi uneltele strămoşilor noştri. E posibil. Neguţătorii din Nébo povestesc şi ei că de cealaltă parte a oceanului oamenii mai au încă arme de piatră. Dar neguţătorii din Nébo spun multe...

Şi apoi mai e şi Mary, prietena lui Maémi. Ea are părul galben ca tulpina de **selur** uscat, iar ochii-i sînt albaştri precum cerul palid al primăverii. Străinii spun că e frumoasă, pielea ei este însă roz ca pîntecul unui peşte. Mary e fiica lui John, cel-totdeauna-furios, căpetenia străinilor.

El le-a interzis alor săi să aibă de-a face cu cei din neamul meu, iar lui Mary să o întîlnească pe Maémi. Se vede bine că nu cunoaşte şiretenia femeilor!

Noaptea devine tot mai profundă. Mîine, în zori, vor sosi pelerinii, venind de la Nébo, dinspre Thar cea întinsă, din Sélingué şi din Arhimadot, îndepartate. Odată trecută Pô Atia, vor veni împreună cu noi, să se închine urmelor şi să se roage ca zeul să le aducă noroc. Sînt mîndru că m-am născut în satul Sâmi, cel vizitat de zei!

JACK

Sînt nervos, ori mai curînd – pentru a mărturisi adevărul – mi-e teamă. Nu ştiu de ce. Poate din pricina răpăitului tobelor de acolo, din satul indigenilor, un răpăit surd şi susţinut, care mi-a zgîlţîit intestinele cît a fost ziua de lungă. Astăzi nu i-am văzut nici pe S'ghami, nici pe altcineva dintre ai lui. Cei cîţiva băştinaşi ghuişi pe care-i folosim în mină, la trierea vagoanelor, nu au venit nici ei şi Ned Kincannon, contramaistrul irlandez, a trebuit să-şi mobilizeze mecanicii să facă treabă în locul lor, nu înainte de a-i fi înjurat şi ameninţat. Atmosfera a fost fierbinte, apăsătoare, începînd chiar de pe la mijlocul dimineţii. Iar nelinişte, odată ivită, a crescut fără încetare. I-am vorbit despre asta şefului meu, John Carpenter. A ridicat din umeri. „Ştii foarte bine, Jack, că ghuişii sînt paşnici şi-apoi, oricum, aici avem cu ce să ne apărăm." Mîna lui a indicat, cu un gest larg, pereţii de metal ai adăposturilor noastre şi dezintegratoarele amplasate în turnurile de observaţie, alături de proiectoare.

Are dreptate, totuşi mă simt singur, foarte departe de planeta mamă. Ne aflăm aici la marginea Galaxiei, atît de departe, încît în această perioadă a anului cerul nocturn nu înfăţişează decît cele trei planete exterioare, aproape aliniate acum, precum şi vreo două, trei stele pricăjite. Dar asta nu-l afectează pe Carpenter. Pentru el nu contează decît cantitatea de minereuri rare pe care-o vom trimite pe Terra, precum şi fiica lui, Mary.

Mary! Toţi cei cincisprezece bărbaţi care se află aici sînt îndrăgostiţi de ea; inclusiv eu. Pe cît de dur este taică-su, pe-atît de gingaşă este ea, frumoasă ca o zeiţă şi avînd mai multe diplome în ştiinţe decît oricare dintre noi. Cu excepţia lui Pièrre, desigur. O iubesc pe Mary. Şi cred că ea ştie acest lucru, uneori privirea i se fixează asupră-mi, amuzată, ba chiar şi un pic visătoare; în acel moment încep să sper.

Deocamdată, însă, mi-e teamă. Teamă pentru ea. S-a lăsat noaptea, noaptea străină. Ce fiară necunoscută urlă în munţi, dincolo de satul băştinaşilor în care tobele au tăcut, un urlet bizar, anormal, nepămîntean? Ce se întîmplă acolo? Am luat legătura prin radio cu Pièrre, care-i cunoaşte pe ghuişi mai bine ca oricine, mai bine şi decît mine. Se pare că se pregăteşte o mare serbare religioasă, dar el n-a putut afla nimic precis şi, fidel principiului său de a aştepta ca încrederea să vină de la sine, n-a mai insistat. Doar S'ghami, trecînd pe lîngă el, a murmurat: „Nu ieşiţi cînd va bate

vîntul înghețat de sud, s-ar putea să dați de Zeul-pe-care-l-aduce-vîntul.“.

Eh! O clipă! Există în toate astea ceva bizar! Am simțit deja vîntul de sud, dar nu e deloc înghețat. Arzător, mai degrabă, un fel de sirocco aducînd uscăciune. Vîntul înghețat de sud, spusese însă S'ghami. Nu are nici o noimă, doar dacă Pièrre n-o fi înțeles greșit. Sau poate n-a auzit bine... Înghețat... **broami.... broami creta,** vîntul înghețat... Ah! Pricep! Pierre nu aude prea bine cu urechea dreaptă și S'ghami i-a spus probabil **drohami creta,** vîntul-ce-răscolește-nisipul. Căci deșertul se află aici, în spatele nostru, către sud.

Faptul de a fi lămurit acest mic mister m-a liniștit și, pentru moment, mă simt mai puțin înspăimîntat. Orice fel de teamă ar fi, de altfel, ridicolă. Șeful are dreptate, nimic nu ne poate amenința pe această planetă. Băștinașii sînt încă în stadiul de trecere de la vîrsta bronzului la aceea a fierului, grupați în orașe-state, reprezentînd începutul formării primelor imperii. În zece sau cincisprezece rînduri, misiuni terestre s-au instalat aici, profitînd de faptul că rhalindienii, în ciuda pielii lor albastre, au o înfățișare pregnant umanoidă, pentru a încerca prin studierea lor, să arunce oarecare lumină asupra trecutului Terrei. Există chiar și un crucișător, la Mélindé, la mai puțin de o mie de kilometri de noi. Bineînțeles, sîntem totuși un pic izolați la marginea de nord a deșertului Ghûlé, dar, chiar și în caz de atac masiv și neașteptat, ajutorul ne-ar parveni la circa douăzeci de minute de la declanșarea apelului de alarmă. Nu există nimic, aici, de care să te temi din partea oamenilor și prea puține din partea elementelor naturii. Rhalinda se află într-o perioadă de calm tectonic și ar fi nevoie de un cutremur mult mai serios decît cele cîteva zguduituri pe care le-am resimțit în ultimele zile, pentru a periclita în vreun fel adăposturile noastre de metal și a ne pune în pericol.

După căldura de peste zi, noaptea este umedă. Ghané își revarsă lumina peste fața cîmpiei, între faleze și noi.

PIÈRRE

Planeta Rhalinda, 2 iulie 2403, misiunea nr. 337A, raport nr. 512.

Rahat, rahat și iar rahat! Nellie, să ștergi asta cînd vei pregăti raportul pentru ochii domnului director, bătrînul puritan ar fi șocat, dar numai astfel de vorbe exprimă cel mai bine ceea ce simt eu acum. Ușchită planetă! De fiecare dată cînd cred că am înțeles ceva, haț! totul se năruie! Planetă afurisită! Bineînțeles, aș putea să-mi încep raportul cu calm, demn (chiar așa, domnule director), dar știu că te amuză să auzi cum îți este înjurat superiorul chiar și cu trei luni întîrziere, iar pe mine asta mă ușurează! În fine, să trecem la lucruri serioase.

1° Xenologie. Între noi fie vorba, Nellie, nu este caraghios faptul că eu, un planetolog, sînt obligat să mă ocup și de problemele de xenologie a acestor triburi de vînători-agricultori din această lume pierdută, în vreme ce atîția xenologi de cabinet pigulesc opere pe cît de geniale, pe-atît de definitive, fără să fi părăsit nicicînd Londra, Washington-ul, Moscova, New-Delhi sau Parisul? În sfîrșit, s-o lăsăm... Cei cîțiva care sînt, totuși, aici, se află în orașele din nord și se mulțumesc să petreacă, în vreme ce eu hoinăresc prin deșert. Nu rîde, Nellie. Știu că-mi place să fac asta, dar totuși...

Deci, astăzi am descoperit existența încă a unui zeu la ghuiși. Un zeu care trebuie să aibă probabil legătură cu meteorologia, din moment ce i se atribuie drept mijloc de locomoție vîntul. Asta-i tot ce știu. Nu, nu chiar tot. Uite: m-am dus în această după-amiază în satul indigenilor, încercînd să recrutez oarece mînă de lucru, care să mă ajute să transport niște fosile într-un punct accesibil aerodinei mele. Chestie frumoasă cîmpurile astea antigravitaționale, dar care – contrar a ceea ce majoritatea oamenilor cred despre ele – nu oferă posibilitatea de a debarca oriunde. În tot cazul, nu pe o îngrămădire de blocuri prăbușite în fundul unui canion cu pereții abrupți. Iar unele dintre aceste blocuri fosiliere sînt prea grele pentru mine singur. M-am dus deci în sat și l-am găsit pustiu; nimeni – cu excepția copiilor și a cîtorva femei bătrîne. Cînd le-am întrebat, n-au vrut să-mi spună unde se află adulții, dar eu aveam o bănuială și m-am îndreptat către grote.

Nu am încercat să mă apropii prea mult, cu atît mai puțin să intru. Sînt în relații bune cu ghuișii și vreau să mi le păstrez. Nu am chef nici să sfîrșesc cu o suliță înfiptă în spate, cum li se mai întîmplă adesea, aici, ca și aiurea, oamenilor prea curioși ori prea grăbiți. Știu foarte bine că voi termina prin a vizita aceste caverne. În cinci, zece ani poate... M-am mulțumit să observ intrările și ieșirile cu ajutorul lunetei. Femeile aduceau ulcioare cu apă, cu **gulim** și cu diverse alte prozivii, iar bărbații împingeau de-a rostogolul pietre mari, cu care construiau un perete gros în cadrul intrării de la grota principală. Prietenii mei pregătesc, așadar, o sărbătoare religioasă: zidul acesta este însă nou. De la prima mea ședere, acum zece ani, n-am văzut niciodată construindu-se un zid, deși am asistat totuși – oh! de departe! – la pregătirile principalelor ceremonii.

Nimic de făcut, oricum, cîtă vreme erau atît de ocupați! M-am întors la Sâmi și am așteptat. Bărbații au revenit destul de tîrziu și s-au făcut că nu mă observă, toți, cu excepția lui S'ghami. El a rămas puțin mai în urmă și, trecînd pe lîngă mine, a rostit, cu voce foarte înceată: „Nu ieșiți cînd va bate vîntul înghețat de sud, s-ar putea să dați de Zeul-pe-care-l-aduce-vîntul“. Eram gata să fac un gest pentru a-l reține ca să-i cer explicații, el însă, în mod vizibil se grăbea: nu ținea să fie văzut împreună cu mine în acea seară și și-a riscat poate viața pentru a-mi transmite amintitul avertisment. Faptul că a întrebuințat pluralul și nu singularul politeții **(vohi,** nu **ito),** arată că îndemnul se adresa tuturor pămîntenilor. I l-am transmis deci lui Jack Torrance ca să-l difuzeze. Chestiune de urmărit, cum se spune, și acest vînt înghețat **de sud,** care mă intrigă!

2° Paleontologie. Aici se duce dracului totul! Știi, Nellie, bazîndu-mă pe lucrările lui Smith și Anderson, pe cele ale lui Delgado, Maurel și, de asemenea, pe propriile mele cercetări, crezusem că pot schița o paralelă între istoria geologică a Terrei și cea a planetei Rhalinda. O paralelă care se potrivea foarte bine și care, în linii mari, părea să reziste. Era primară, cu viața întîi acvatică, apoi terestră: era secundară, cu echivalentul local al reptilelor noastre și chiar al dinosaurilor, precum și cu apariția primelor mamifere rhalindiene: era

terţiara, cu dispariţia majorităţii reptilienelor şi cu dezvoltarea mamiferelor: în fine, era cuaternară, cînd s-au dezvoltat strămoşii umanoizilor rhalindieni. Există chiar şi o curioasă asemănare între anumite obiecte din piatră cioplită, găsite în cursul cercetărilor mele şi cele păstrate în muzeele de preistorie de pe Terra. Convergenţe, bineînţeles; un vîrf de lance nu poate să aibă mai mult de treizeci şi şase de forme şi să rămînă eficace.

Există, totuşi, deosebiri interesante. De exemplu, dispariţia finală a pseudodinosaurilor se datorează probabil marii perioade glaciare de la sfîrşitul extrem al secundarului lor, în timp ce la noi perioadele glaciare s-au situat mult înainte sau mult după acesta. Iar acea glaciaţiune are într-un fel de-a face cu existenţa antroposaurilor. Îţi mai aminteşti de raportul meu cu nr. 223, în care am descris o asemenea fiinţă, căci nu îndrăznesc să-i spun „animal"? Am acum un schelet al său complet: aproximativ patru metri înălţime, poziţie bipedă, coada în balansier, picioare uriaşe cu cinci degete, labele anterioare înzestrate cu mîini prehensile, avînd şase degete dintre care unul mare, mai mult sau mai puţin opozabil, fălci puternice, înarmate cu o frumoasă dantură ascuţită, dar cu o anumită diferenţiere în ce priveşte incisivii, caninii şi molarii; în sfîrşit, cutie craniană... Ei, bine, Nellie, aici se schimbă totul! Cutie craniană bine dezvoltată, cu un creier, desigur, inferior celui uman modern, chiar şi celui al Neanderthalienilor, dar aproape la acelaşi nivel cu creierul pithecantropului terestru!

Da, ştiu. Antroposaur este un termen hazardat. Aş fi procedat poate mai bine numindu-i pitecosauri, deşi nici o maimuţă nu a avut un creier atît de evoluat. Nu am nici o probă că ar fi dezvoltat cîndva o cultură. În orice caz, asta s-ar fi întîmplat acum optzeci de milioane de ani – tereştri sau rhalindieni, diferenţa este doar de vreo douăzeci de ore pe an. Admiţînd că au cioplit cîteva unelte de silex, şansa de a le regăsi... Ah, dacă-am fi ceva mai numeroşi!... Incidental, poţi să-i aminteşti unchiului tău, senatorul, că dacă în universităţi s-ar consacra mai puţine fonduri echipelor de base-ball sau de fotbal şi ceva mai multe paleontologiei... Dar nu-ţi lua sarcina asta, nu există nici o speranţă!

Deci, am un schelet complet, suficiente fragmente, precum şi un număr de urme de paşi ale acestei fiinţe care părea angajată pe calea unei umanizări sauriene. Antroposauri sau pitecosauri, cum doriţi, frecventau malurile lacurilor şi-şi lăsau urmele pe nisip, amestecate cu acelea ale vînatului şi ale rivalului lor – cel mai mare, cel mai de temut, dar şi cel mai stupid – megalosaur. Desigur, desigur, ştiu că termenul a fost deja folosit, că se aplică la un anumit dinosaur terestru. Dar este dificil să inventezi cuvinte noi, iar acesta exprimă cel mai bine esenţa a ceea ce era respectivul animal rhalindian – un saurian monstruos. Trimite-ţi-mi un dicţionar japonez sau navajo şi voi încerca să formez cuvinte noi, din moment ce greaca şi latina par epuizate de şapte sute de ani de clasificări ştiinţifice. Şi ele n-ar fi mai barbare decît Phascolotherium, Struthiomimus ori Metriorhyncus! În vreme ce majoritatea faunei străvechi dispărea, antroposaurii, mai inteligenţi, păreau să se adapteze condiţiilor din ce în ce mai reci. Aveau ei oare sînge cald? Purtau haine? Inventaseră focul? Cine ştie?... Dispar, totuşi, la rîndul lor, către sfîrşitul glaciaţiunii, în prima perioadă a terţiarului local. Cel puţin asta credeam pînă astăzi. Şi adesea, în lipsă de altceva mai bun, utilizam amprentele lor drept fosile directoare. Labele li s-au schimbat în decursul evoluţiei, dar, măsurînd raportul între diversele degete, credeam că ştiu destul de exact în ce stadiu mă aflu. În acest mod, am reuşit să descifrez înşiruirea de urme de la Tarô, la circa şase kilometri sud de aici, înşiruire atît de întreruptă de falii, în toate direcţiile, încît ai impresia că toate cataclismele planetei s-au petrecut aici. Şi, bineînţeles, din pricina acestor urme, atribuisem tot şirul cretacicului final rhalindian. Erau singurele fosile găsite, dar ele existau acolo în număr mare.

Or, în această după-amiază, după eşecul meu din satul băştinaşilor, am luat aerionul şi, profitînd de cele cîteva ore de lumină care mai rămîneau, am pornit să explorez încă o dată gresiile cuaternare de lîngă lacul Vaeta, sperînd să găsesc acolo ceva urme noi ale rhalindienilor preistorici. Am adunat, de la suprafaţă sau fixate în rocile de gresie propriu-zise, destul de multe unelte paleolitice, avînd circa patru sau cinci sute de mii de ani. De această dată, însă, vîntul spulberase nisipul adunat peste o mare dală pe care n-o văzusem niciodată descoperită, iar acolo, izbind privirea, au apărut urme de antroposaur! Indubitabile, indiscutabile! Sub una dintre ele, înfundate în nisipul deplasat sub greutatea acelei fiinţe, se aflau patru unelte din piatră cioplită!

3° Seismologie. De cîteva zile, scoarţa se mişca, oh! slab în această regiune. Faptul trebuie pus probabil în legătură cu alinierea celor trei planete exterioare, îndeosebi a celor două uriaşe, Wha şi Minami. Zguduiturile par o idee mai accentuate cînd luna este şi ea la zenit.

Asta e, Nellie. Banda magnetică de faţă va pleca în trei sau patru zile cu astronava-cargo pe care o aşteptăm ca să îmbarce mineralul. Fii drăguţă, suprimă acuzaţiile şi cuvintele grosolane, fă din ea un raport adevărat, ca pentru Bătrîn, şi pune totul în ordine, încît – la venirea în concediu, peste şase luni – să pot să atac de îndată opera mea definitivă asupra Rhalindei.

S'GHAMI

Încă de tîrziu, din noapte, pelerinii au dat năvală şi noi îi îndrumăm către grotele înalte, de unde nu vor mai coborî decît după vizita zeului. Au fost pregătite pentru ei culcuşurile din paie de **bong** şi blanuri de **gôné**, moi şi albe. Atur, căpetenia neguţătorilor din Nébo este şi el de faţă; dacă se va ivi ocazia, am să-l întreb despre minunile de dincolo de mare şi dacă, într-adevăr, acolo oamenii mai folosesc încă unelte de piatră. Astăzi, însă, am

de lucru, căci sînt maestru de vînătoare, proviziile de vînat nefiind suficiente.

Maémi se află deja în peştera sacră, laolaltă cu celelalte tinere fete din clanul Mhé al poporului ghuis, pentru a fi supuse ritualurilor de purificare, înainte ca Mîna Destinului să o arate pe aleasa zeului, mîine noapte. Sînt mîndru că aparţin clanului Zeului Vîntului. Oamenii veniţi din cer sînt ocupaţi cu treburile lor, astăzi însă nu se vor mai bucura de ajutorul nostru. Am văzut maşina zburătoare a lui Piérre îndreptîndu-se către răsărit, căci el a descoperit o mulţime de oase pe fundul prăpastiei Rhô. Nici eu n-o să merg astăzi să-l ajut. Ieri, m-am întîlnit cu el în sat şi l-am avertizat să nu iasă cînd se va porni vîntul cel rece. Preoţii ar fi furioşi dacă ar şti, dar un vînător este un vînător, nu o femeie sau copil, iar Piérre este prietenul meu. Orice întîlnire dintre zeu şi muritori este fatală pentru aceştia din urmă, dacă ar fi să dăm crezare tradiţiei. Ştiu că lui Piérre nu-i e frică de zei şi că are în serviciul său geniile focului şi ale fulgerului, dar, oricare ar putea fi rezultatul întîlnirii, e preferabil ca aceasta să nu aibă loc. Mai ştiu că el va repeta avertismentul meu fraţilor lui, că mă va asculta şi va rămîne noaptea viitoare în marea lui colibă de fier. Căci Piérre respectă tradiţiile noastre, deşi moare de dorinţa de a ne cunoaşte ritualurile secrete. Se ascunde în depărtare, în spatele stîncilor şi ne urmăreşte cu tubul său magic, ce apropie lucrurile. El crede că noi nu ştim asta, dar puţine sînt faptele care scapă privirilor ascuţite ale vînătorilor din clanul Mhé al poporului ghuis!

Desen de GEORGE AARON

JACK TORRANCE

3 iulie 2403. Ceartă puternică, azi-dimineaţă, între Piérre şi John. Subiectul: muncitorii indigeni, absenţi în dimineaţa asta, la fel ca şi ieri. John voia să meargă să-i aducă în lovituri de cizmă, Piérre să-l ameninţe că-i va face un raport la Biroul afacerilor interstelare, unde el are destulă trecere, pentru ca primul să se liniştească.

Am vorbit apoi despre avertismentul transmis de S'Ghami. Pièrre este categoric: e vorba, într-adevăr, de un vînt îngheţat, deşi nici el, nici eu nu înţelegem ce vrea să însemne asta. Poate vreun fenomen meteorologic necunoscut nouă, dar care nu explică nici aluzia la zeu, nici pentru ce amicul nostru ţine atît de mult să nu ieşim din casă, în timpul cît va sufla vîntul cu pricina.

Ora 19: Mi-am scrîntit piciorul stîng, azi după-amiază. Accident ridicol – salt într-un şanţ. Şi nu mai avem în farmacie nici Venecyl 3, nici măcar novocaină.

PIÈRRE BELLAIR

3 iulie 2403. M-am întors tîrziu din canionul Rhô, unde mi-am petrecut ziua cu degajarea din gangă a oaselor de dinosaur rhalindian. Ca de obicei, am luat masa de seară la cantina minerilor. John era acolo şi a făcut mutre. Acest om, de altfel foarte inteligent şi bun, în ciuda violenţei sale, este cu cîteva secole în urmă în ceea ce priveşte raporturile cu băştinaşii. Fără îndoială, crede că natura i-a creat pentru a servi drept culi ai Companiei Interstelare a Minelor.

L-am întîlnit, de asemenea, pe Jack, cu glezna bandajată: urîta entorsă, iar farmacia mea este tot atît de goală ca şi a lor. Am vorbit de una, de alta, el în special despre Mary. Este îndrăgostit lulea şi cred că-l înţeleg. Dacă nu te-aş fi avut pe tine, Irène, pe tine şi pe copiii noştri, cred că şi eu la rîndul meu... In mod evident, nici Jack nu-i este indiferent ei, aşa încît cred că totul se va sfîrşi printr-o căsătorie, fie că John o vrea sau nu. Mary este blîndă, însă hotărîtă, şi dacă-l iubeşte pe Jack, atunci se va căsători cu el, contra întregului univers dacă va fi necesar. Am cercetat cu atenţie mai vechile mele însemnări, dar n-am găsit în ele nici urmă de vreun zeu pe care să-l aducă vîntul. Este adevărat că ar însemna să fiu naiv ca să cred că aş putea pătrunde prea departe în cunoaşterea religiei prietenilor mei ghuişi! N-am reuşit nici măcar să intru într-una din grotele lor, inclusiv acelea – ştiu asta – care nu servesc decît drept depozit. Sînt binevenit la vînătoare, în sat şi... cam atît!

Acum cîteva minute, am luat totuşi legătura prin radio cu Jack, recomandîndu-i să reînnoiască de îndată consemnul: în această noapte, nimeni nu va ieşi afară! Drept fundal, l-am auzit pe John mormăind: „Prin urmare şi voi credeţi în aiurelile indigenilor?“

Un vînt lejer s-a pornit, către sud. Un vînt cald... Acum este ora 21,30 şi înainte de a mă culca, trebuie să-mi transcriu în clar notiţele. Bună seara, Iréne!

S'GHAMI

După terminarea banchetului ritual, în vasta

ZEUL PE CARE-L ADUCE VÎNTUL

peşteră luminată de torţe şi lămpi cu ulei, am cîntat imnurile sacre şi am împlinit dansul zeului. Ora alegerii se apropie şi mergem cu toţii în prima grotă, unde ne aşteaptă tinerele fete, aşezate în cerc în jurul Mîinii Destinului. Ce teamă îmi e! Zeul trebuie să ştie că Maémi este cea mai frumoasă şi mai gingaşă. Mi-e teamă să n-o aleagă pe ea. Dar sînt egoist, căci oare ce-ar putea fi viaţa nevestei unui umil vînător pe lîngă aceea a soţiei unui zeu? Şi ce onoare pentru familia ei, ba chiar şi pentru mine însumi!

Ne aflăm în Camera Destinului – întreaga populaţie adultă a clanului şi unele personaje importante din rîndul pelerinilor. Preoţii au încercat să vadă dacă Mîna se roteşte şi i-au verificat pînza. Se aşteaptă doar semnalul pîndarului, singurul aflat afară, care să anunţe sosirea zeului. O privesc pe Maémi, este palidă şi tăcută, la fel ca şi toate însoţitoarele sale, zdrobită de posibila grandoare a destinului său, totuşi un moment ochii noştri s-au întîlnit şi ea mi-a zîmbit. Acum buzele i se mişcă uşor, se roagă, o face oare pentru a fi aleasă, ori pentru a rămîne cu mine?

Nohio creta! Vîntul cald a început să sufle. Nu-l simţim în peşteră, în spatele zidului în care mai există doar o suprafaţă strîmtă, pe unde vor trece întîi pîndarul, apoi, în curînd, aleasa. Aşteptăm, în lumina tremurătoare a torţelor pe care le poartă bătrînii. Sus, pe platforma lui, Opar neofitul este gata să deschidă fereastra săpată în rocă, pentru a lăsa înăuntru suflul zeului.

Auotö creta! Vîntul rece! Toată lumea este încordată, cu răsuflările tăiate. Zeul e în drum spre noi! **Broami creta!** Vîntul îngheţat a sosit! Orblo, marele preot, dă semnalul. Fereastra de lemn se deschide şi suflul rece al zeului pătrunde în peşteră, izbind pînza. Mîna destinului se învîrte pe pivotul ei bine uns. Deja fereastra s-a închis, pînza cade şi Mîna se răsuceşte, se răsuceşte la capătul braţului ei de lemn, cu degetul întins desemnînd tinerele fete, una după alta. Cîteva dintre ele îşi muşcă buzele, altele tremură. Braţul se învîrte din ce în ce mai lent. O, mare Khami, zeu al vînătorii, nu-ţi părăsi servitorul, fă ca degetul să n-o arate pe Maémi! Se va opri înainte de ea, indicînd-o pe Valoh cea mîndră, se va... Degetul arată spre Maémi, ea este aleasa!

Trece prin faţa mea, rigidă, cu ochii pierduţi, înveşmîntată cu haina din piele de **boujoum** cu care preoţii tocmai au gătit-o. În clipa trecerii prin surpătură se întoarce şi-mi face un semn de adio cu mîna, apoi dispare în noapte. S-a terminat, se zidesc ultimele pietre. S-a terminat! Ar trebui să fiu bucuros şi plin de încredere, de mîndrie, dar sînt trist de moarte. Nu o voi mai revedea niciodată pe Maémi!

JACK

E aproape miezul nopţii şi în cantonamentul tehnicienilor toate luminile s-au stins, doar ferestrele lui Mary şi ale tatălui ei mai sînt încă luminate. Stau întins într-un şezlong, pe galeria dinspre nord. Satul băştinaşilor este întunecat şi aşa a fost încă de la lăsarea serii. În noaptea asta nu se zăreşte nici un foc, pe nicăieri. Probabil că sînt cu toţii la cine ştie ce sărbătoare afurisită, în fundul vreuneia dintre grotele lor, grote unde nici măcar Pièrre n-a putut intra. Dinspre sud a început să bată vîntul, dar nu e deloc îngheţat şi suflă din ce în ce mai violent. Pe acoperişul de metal şi pe pereţi scîrţîie nisipul, aici, la nord, mă aflu la adăpost. Glezna mă doare şi nu pot să pun piciorul în pămînt. O să mă duc la culcare, cu atît mai mult cu cît vîntul se răceşte şi temperatura scade. Să fi venit oare vîntul îngheţat al lui S'Ghami?

S-a făcut foarte frig acum, vîntul este aprig şi, în mod indiscutabil, îngheţat. Un zgomot puternic se aude undeva, jos, venind dinspre hangare, probabil o tablă sfîşiată care vibrează, imitînd astfel tunetul. Şi – îmi privesc ceasul, pentru a fi sigur că nu mă înşel –, deşi am trecut cu douăzeci de minute de miezul nopţii, mi se pare că cerul e mai deschis la culoare decît adineauri, mai clar decît la lumina normală a lui Ghané, luna roşie, aflată pe cer, aproape de zenit. Mă ridic din şezlong, dau colţul şchiopătînd şi o iau pe galeria vestică, unde sînt imediat înţepat de nisip şi îngheţat de viscol. Şi rămîn cu gura căscată. Acolo, înspre sud, e ziuă! Se pot vedea nori albi pe cerul albastru, ori mai curînd în interiorul unui triunghi de cer siniliu, în vreme ce pretutindeni în jur este noaptea în care strălucesc Ghané şi cele trei planete exterioare, Gam, Wha şi Minami. De altfel, de-abia dacă reuşesc să le mai disting: sînt pierdute în strălucirea lunii ce le va eclipsa în curînd.

Un zgomot de paşi în urma mea: mă răsucesc cu un tresărit, uitînd de picior şi scot un strigăt de durere. John se află aici şi, fără să spun nimic, îmi îndrept braţul către sud.

– Bizar fenomen, spune el, şi căruia savantisimul nostru prieten Pièrre Bellair îi va găsi cu greu o explicaţie. Pînă una-alta însă, mă duc să fixez afurisita aia de tablă, altfel îi va trezi pe toţi.

– Nu credeţi că ar fi preferabil să aşteptăm dimineaţa? Vîntul îngheţat, prezis de S'Ghami, a apărut deja şi o ieşire acum ar putea fi periculoasă...

– Baliverne! Vîntul există, fără îndoială, nimeni nu poate nega. În privinţa zeului, am să cred în el cînd l-oi vedea şi-apoi am la mine revolverul!

Dispare în josul scărilor. Cu piciorul meu scrîntit, neputînd face nimic altceva, aştept. Mary mi se alătură, sprijinindu-şi coatele de balustradă.

– Unde e tata?

– S-a dus să fixeze tabla care...

Oh! Acest ţipăt, acest ţipăt cumplit, două focuri de armă, un alt strigăt, întrerupt brusc. Mary a ajuns în josul scărilor, surdă la apelurile mele, mă grăbesc, mă precipit, cad aproape zdrobindu-mă de balustradă. Un nou ţipăt, unul de femeie, ascuţit, urmat de un fel de gîlgîială pe jumătate articulată, apoi nimic. Mary! Mary! Mă tîrăsc, sar într-un picior, apoi alerg, uitînd de orice fel de durere, ajung la colţul hangarelor, mă împiedic de o masă întunecată, John, cu ţeasta pe jumătate smulsă. Mary! Mary! Nimeni nu-mi răspunde.

Atunci, din toate puterile mele, trag mînerul sirenei de alarmă.

PIÈRRE

Nu cred să se fi scurs mai mult de treizeci sau patruzeci de secunde între momentul în care am auzit sirena şi cel în care m-am aşezat la comanda aerionului meu, avînd alături puşca şi dezintegratorul. Tocmai îmi terminasem de transcris notiţele şi mă duceam la culcare. Sirenă în plină noapte, asta vrea să însemne atac general sau cataclism. Nu cred în nici un atac, deşi mi s-a părut că am auzit focuri de armă, puţin mai devreme. Vîntul e năprasnic şi îngheţat, întocmai cum l-a prezis S'Ghami, iar către sud există un triunghi ciudat, de rouă şi cer bleu, la aproximativ şase kilometri distanţă, chiar deasupra şirului de urme de la Tarô!

Aerionul aleargă cu toată viteza pe care mi-o permite îndrăzneala, dar vîntul de nisip face ca la nivelul solului vizibilitatea să fie aproape nulă. Cu atît mai rău, nu am timp să înalţ aparatul, dar ştiu că nu există nici un obstacol între casa mea şi tabără. Frînare la marginea catastrofei şi iată-mă în imediata apropiere a magaziilor, în colţul cărora se înghesuie Jack şi cei cincisprezece oameni de la mină. Jack e incoerent şi cheamă într-una: „Mary! Mary!“, iar cînd oamenii se îndepărtează, pot să văd la lumina unei lanterne cadavrul lui John, într-o mare de sînge.

Apoi Jack se mai linişteşte şi pot să-i pun întrebări, lui, căci ceilalţi nu ştiu absolut nimic. John este mort, iar Mary a dispărut după ce ţipase. Nici o urmă pe solul tare, deşi e posibil ca în foiala lor oamenii să le fi călcat în picioare. Îmi înfig mîna, aidoma unui harpon, în braţul lui Angus McGregor – un scoţian ursuz, pe care nimic nu-l înspăimîntă –, îl catapultez pe al doilea loc, liber, al aerionului şi plecăm, la nivelul solului şi cu farurile aprinse, către sud. Sudul de unde vine acest vînt îngheţat, care acum s-a mai potolit puţin, sudul dinspre care a venit, fără îndoială, şi zeul, fie el ce-o fi, şi înspre care a plecat iarăşi.

Eu pilotez, Angus observă solul. Înaintăm încet, încercînd să descoperim niscai urme. Ceva în stare să smulgă pe jumătate capul unui om, dintr-o singură lovitură, trebuie să fie mare şi greu. Triunghiul de cer albastru, în mod cu totul curios, are aerul că se micşorează pe măsură ce ne apropiem. Şi, dintr-o dată, Angus strigă: „Acolo! Acolo!“

„Acolo“ este un izvor pe care-l cunosc foarte bine şi unde vin să se adape fiarele sălbatice. În lumina oblică a farului, decupate în umbre brutale, există un număr de urme familiare. De asemenea, altele care nu sînt obişnuite decît pentru mine! Mai întîi nu-mi vine să cred, totuşi, acolo, în faţa ochilor mei, sînt urmele proaspete ale unui enorm antroposaur, adînc întipărite în pămîntul moale. Apa n-a reuşit încă să le umple pe cele mai recente.

Sar jos din vehicul şi le examinez mai îndeaproape. Există două serii, una mai veche, îndreptîndu-se dinspre sud, şi alta mai proaspătă, către sud. Alături de acestea din urmă, se află acolo şi sînge roşu, sînge omenesc, mult, mult sînge. N-o vom mai revedea niciodată pe Mary!

Reluăm urmărirea, atît de repede pe cît ne-o permite zborul la rasul solului. Zeu ori antroposaur, monstrul va simţi mîngîierea unui dezintegrator dat la maximum. Angus este alături, cu arma pregătită. I-am explicat, în cîteva cuvinte, ce cred că s-a întîmplat. Un antroposaur viu! Unde pot să se ascundă oare? Am survolat întreg deşertul, de mai multe ori, şi n-am văzut nimic. N-are importanţă, îl vom regăsi oricum şi-atunci...

Ne apropiem de zona de cer albastru, zona în care e ziuă, şi începem să luăm altitudine. În clipele ce urmează nu-mi pot crede ochilor! Jos, sub triunghiul luminos, deşertul a dispărut; există, în schimb, o stepă de ierburi înalte, un rîu (îi cunosc albia fosilă, întretăiată de falii, în zona urmelor de la Tarô), un lanţ de munţi acoperit de gheţuri, profilat în depărtare, apoi antroposauri şi alte animale, dintre care identific unele, după resturile pe care le-am găsit deja. Este o scenă din cretacicul rhalindian tîrziu! Dar e o nebunie, e imposibil. Accelerez şi mai mult, brusc, însă, Angus îmi smulge volanul şi facem la dreapta, în vreme ce scoţianul urlă: „Se închide!“

Într-adevăr, se închide! Triunghiul bleu aproape că a dispărut de pe cer, iar deşertul cîştigă teren cu fiece clipă, sub lumina roşie a lui Ghané. Vîntul suflă din ce în ce mai puternic, ca şi cum aerul rece n-ar mai găsi decît o crăpătură îngustă prin care să se strecoare. Zăresc, tocmai cînd trece limita, un antroposaur uriaş, strîngînd între fălci un lucru însîngerat, care altădată purta numele de Mary! Pe jumătate ridicat, cu riscul de a cădea peste bord, smulg dezintegratorul dintre mîinile lui Angus şi trag, nimicind în plus şi un grup de antroposauri aflaţi în faţa unei colibe mari, din crengi. Coliba ia foc, siluetele se topesc şi totul se termină. Deşertul se închide aidoma unor fălci.

S'GHAMI

Clepsidra indică ora zorilor. Ieşim din grotă unul cîte unul, în lumina palidă a zilei născînde. La picioarele falezei s-a îngrămădit nisipul. Iar eu merg, cu fruntea plecată, mohorît şi fără speranţă.

Strigăte! Ridic privirea. Pe platformă, la jumătatea drumului către tabăra oamenilor veniţi din cer, o siluetă! Maémi! Inima îmi tresaltă de bucurie, apoi se strînge. Maémi este dezonorată! Zeul a refuzat-o şi noi, poporul ghuis, ne-am atras mînia lui, norocul o să ne părăsească!

Maémi vine către noi, cu paşi lenţi, plîngînd în tăcere. Orblo îi pune întrebări. Ea scutură din cap, n-a văzut nimic, dar a auzit strigăte în tabăra oamenilor veniţi din cer, s-au aprins luminile mari, după aceea maşina lui Piérre şi-a luat zborul către sud, în direcţia Porţii Zeului.

O iau la fugă înspre tabără. Piérre este acolo, cu un aer trist şi furios, totodată, iar Jack stă aşezat pe treptele scării şi plînge. Ceilalţi străini se strîng în spatele meu, tăindu-mi calea, ostili. Şeful cel mînios a fost ucis şi Mary a dispărut, cu siguranţă e moartă şi ea. Mary? Mary a fost aleasă! Încerc să le explic ce mare onoare li s-a făcut şi că şansa le va surîde de-acum înainte, dar ei răcnesc în limba lor barbară şi, dacă n-ar fi Piérre acolo, m-ar sfîşia, fără îndoială. Piérre mă ia de braţ, mă duce într-una din camerele lor şi-mi spune că nu există nici un zeu, nimic, doar o fiară inteligentă ivită din alt timp şi că Mary a fost devorată de aceasta! Nu-l cred! Mary, moartă, şi peste puţină vreme Maémi...

ZEUL PE CARE-L ADUCE VÎNTUL

PIÈRRE

Tocmai i-am explicat lui S'Ghami ce s-a întîmplat, dar nu m-a crezut. Am să le explic şi tovarăşilor mei, deşi mi-e teamă că nici ei nu mă vor crede. Nu am fotografii, nimic pe care să li-l arăt! Şi totuşi, sînt sigur că am pătruns adevărul. După spusele lui S'Ghami, zeul revine cam la fiecare zece generaţii odată, ceea ce echivalează cu vreo trei sute de ani ciclul, după maniera în care înţeleg ghuişii generaţiile. Trei sute de ani! Ciclul de conjuncţie al celor trei planete exterioare şi al lunii este de 297 de ani! Sînt prea apropiate cifrele pentru a fi o coincidenţă şi, de altfel, S'Ghami mi-a vorbit odată despre timpul sacru cînd zeii se adună pe cer.

Ne aflăm la marginea extremă a Galaxiei. Un autor din secolul XX, Bertram Chandler, care a scris o serie de romane de anticipaţie petrecîndu-se în această zonă, pretindea că la marginea Marelui Vid ţesătura spaţiului-timp este mai slabă decît în apropierea centrului Galaxiei şi că acolo se poate întîmpla orice. Cred că avea dreptate. Cred că la fiecare 297 de ani, sub influenţa atracţiei combinate a celor trei planete exterioare şi a lunii, această ţesătură se sfîşie într-un punct al planetei Rhalinda şi astfel prezentul este pus în legătură cu vîrstele revolute. Iar aceste vîrste sînt perioada glaciară de la sfîrşitul cretacicului rhalindian, era antroposaurilor! Vîntul îngheţat este o masă de aer rece care împinge aerul cald actual înaintea lui. Cum satul este la nord de zona sensibilă şi cum nu există, în toate celelalte direcţii din jur, decît deşert, pe aproape 1 500 de kilometri, sosirea zeului este anunţată de un vînt de sud, un vînt **îngheţat** de sud, bun să trezească imaginaţia băştinaşilor primitivi. Probabil că vreun antroposaur împins de curiozitate se îndreaptă către nord (există, fără îndoială, şi alţii, care o iau în alte direcţii, dar pe aceia nu-i întîlneşte nimeni, niciodată) şi astfel dă peste indigeni. Cum s-a născut ritul ofrandei miresei nu ştiu şi în mod sigur nici nu voi şti vreodată. Tot astfel cum nu voi şti ce instinct indică antroposaurului sfîrşitul cronoclasmului şi faptul că e timpul să se întoarcă pe domeniul său. Aceste incursiuni urcă foarte departe în timp, după cum o dovedesc urmele pe care le-am găsit deasupra uneltelor de silex din paleolitic. Şi oare cîte fete, plecate pline de veselie sau de gravitate să se căsătorească cu un zeu, şi-au găsit moartea între fălcile unui antroposaur?

Peste trei sute de ani, dacă vom mai fi încă pe această planetă, descendenţii noştri vor fi pregătiţi. Nu ne putem gîndi să invadăm trecutul pentru a-i distruge pe antroposauri. Sau o vom face? Ar fi curios ca noi să fim cauza dispariţiei lor, foarte aproape în timp de această perioadă pe care am întrezărit-o în cuprinsul triunghiului. Poate că trupul lui Mary conţinea şi germeni care, inofensivi pentru ea, vor cauza – au cauzat – un fel de ciumă antroposauriană, Marea Moarte. Nu ştiu. Oricum, putem încercui punctul în care se produce ruptura cu o împrejmuire de netrecut. Şi putem, de asemenea, să încercăm să le explicăm cu răbdare, ghuişilor, că zeul lor nu este altceva decît un monstru din trecut.

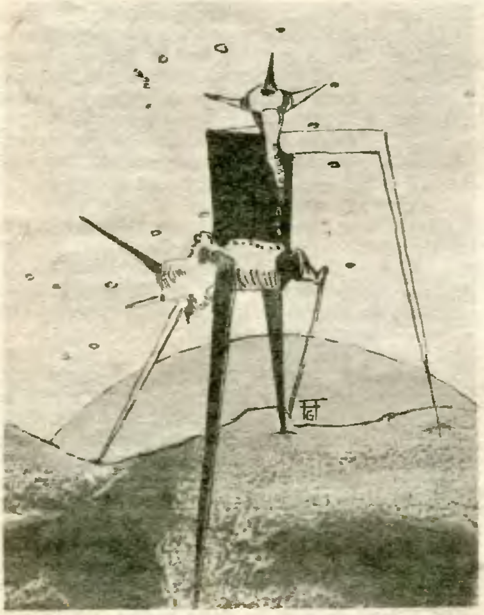

Desen de GEORGE AARON

S'GHAMI

Cu puţină vreme în urmă, Maémi s-a aruncat din înaltul falezei, nevoind să supravieţuiască ruşinii şi să ducă o viaţă de paria. Am încercat să-i mut gîndurile de la o aşa faptă, i-am propus să plece cu mine, pe o corabie a neguţătorilor din Nébo, dincolo de mare, unde nu ne-ar cunoaşte nimeni. N-a vrut însă. Atunci i-am dezvăluit ceea ce Pièrre mi-a explicat şi eu nu pot să accept încă, deşi el nu m-a minţit niciodată. Nici ea n-a crezut în povestea asta fantastică. Am condus-o pînă în înaltul Stîncii Negre şi i-am ţinut mîna într-a mea, pînă ce s-a hotărît. Astă-seară o voi îngropa şi, dacă preoţii nu vor fi de acord, eh! Ce-mi mai pasă acum de viaţă!

După zisele lui Pièrre, Maémi şi Mary au murit degeaba. Ar fi prea groaznic şi prefer să cred că noi am păcătuit, că zeul şi-a întors faţa de la noi, pentru a-i favoriza pe oamenii cerurilor. Dar păcatul nostru neştiut trebuie să fi fost foarte mare, pentru ca în loc de Maémi cea frumoasă, Mary, biata Mary, fiica cerului, cu pielea roză ca de peşte, să fie aleasă de Zeul-pe-care-l-aduce-vîntul!

Traducere: ŞTEFAN GHIDOVEANU

HORIA ARAMĂ

PLANETA CELOR DOI SORI

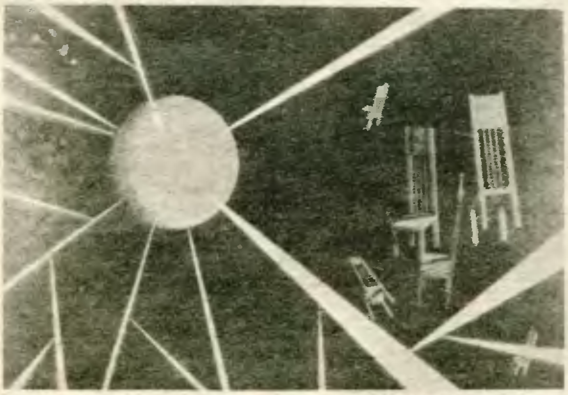

Desen de ILIE TUDOREL DĂNUȚ

Am azvîrlit din mers minicartela de închidere a camerei. Recepționerul a prins-o agil.

– Sper că ați dormit bine, mi-a spus fără nici o intenție.

L-am fulgerat cu privirea. După repriza matinală de înot, o durere surdă încă mai rătăcea prin oasele mele, ca un ecou al nopții petrecute în patul mai dur decît piatra. Pe lîngă ea, o noapte pe pămîntul gol ar fi fost culmea confortului. Din păcate, o asemenea extravaganță era interzisă pe Ahra, ca și înnoptarea la bordul navelor în tranzit.

– Pentru diseară te rog să-mi prepari o lespede sănătoasă, am trîntit înainte de a ieși.

Fusesem sfătuit să evit planeta celor doi sori, așa cum făceau de regulă rătăcitorii solitari, dar tocmai aceasta mă decisese. Nu speram să închei, în cursul unei singure vieți, ocolul coloniilor terestre de la frontierele galaxiei, dar o vizită în plus nu era de lepădat. Despre Ahra circulau tot soiul de basme, dar nimeni nu mă avertizase concret și practic să-mi aduc un sac de dormit. Din fericire aveam pe navă un culcuș exemplar, astfel că răul nu avea să dureze.

Nimic nu șterge mai bine penibila impresie a unei nopți dormite pe Ahra decît o zi petrecută pe aceeași planetă. Sînt singuratic atît prin formație și gusturi cît și prin obișnuință, ca orice rătăcitor, dar totul pe Ahra părea că nu are altă menire decît să mîngîie, să vindece, să consoleze. După cîteva minute de plimbare sub cerul ușor violaceu, de o nuanță dulce, sub lumina blîndă a soarelui diurn, am început să respir mai liber și m-am destins.

Orașul era un savant conglomerat de linii curbe. Nici un bulevard nu era perfect rectiliniu, clădirile înseși evitau cubismul, trecînd pe nesimțite una în cealaltă, într-un joc de linii și volume perfect armonic, dar în același timp lipsit de rigiditate și ostentație. Acolo unde amploarea spațiului friza grandiosul, intervenea vegetația, îmblînzind prin soluții cît se poate de simple aerul metropolitan. Cum nimeni nu se grăbea, nici o față nu era ursuză, nimeni nu ți se băga în suflet, extremele care marcau comportamentul tereștrilor erau evitate de la bun început. Nici o expresie crispată, nimic aspru, orgolios în privirile ahrienilor, sau extravagant în vestimentația lor, făcută să nu violenteze privirea și să se încadreze firesc în decor.

Lucru de mirare, aceste nonsenzații, în loc să treacă pe lîngă mine, mă umpleau de încîntare. Cînd am ajuns pe dana de verificare a navei eram remontat, ba chiar ușor euforic. Aici lucrul se desfășura cu folos, dar fără ca nimeni, om sau mașină, să gîfîie, să trepideze, să se agite mai mult decît era strict necesar. Mersul operațiilor urmărea foarte îndeaproape graficul preliminar, astfel că n-am putut decît să mă declar mulțumit. Am revenit spre oraș, purtînd pe chip acea unică îmbinare de riduri pe care atît de rar aveam ocazia s-o arborez în lungile mele însingurări și care se cheamă surîs.

Deodată, în fața mea s-a oprit o copilă, o adolescentă, poate o tînără. Experiența de rătăcitor mă învățase că în lumile noi nimic nu-i mai greu de intuit ca vîrsta. Se oprise și mă privea drept în ochi. Avea gîtul de lebădă, iar părul roșcat.

– Îți place? mi-a spus în loc de orice introducere.

– De unde știi? am întrebat-o în același stil familiar.

– Ești un rătăcitor, nu-i așa? Un explorator perpetuu. Izolat, serios și puțin suficient, nu-i așa?

Ce să-i fi răspuns? Că un exuberant nu poate fi rătăcitor solitar, că un tînăr sociabil n-ar fi în stare să navigheze decenii

PLANETA CELOR DOI SORI

spre a transmite din an în an Pămîntului părăsit pe veci cîteva date despre un colț de galaxie? Că tocmai pentru o astfel de carieră am fost modelat?

A reluat singură:

– Nu-i nevoie de nici un răspuns. Îmi ajunge surîsul, tot ce are un solitar mai de preț.

Am continuat împreună promenada matinală. Fata nu vroia să-și dezvăluie numele.

– Ce rost ar avea? Mîine pleci și numele meu va pieri o dată cu tine. Numește-mă cum vrei. Numele meu o să-ți aparțină. Nu vei avea decît să-l uiți.

A fost o zi de basm. Riluri – așa i-am spus, fără să știu de ce – m-a condus pe bulevardele cu fintîni arteziene, m-a însoțit în parcurile savant întocmite, dezvăluindu-mi sensurile ascunse în linii și forme. Am luat apoi un prînz delicat și am văzut un spectacol cît se poate de plăcut într-o sală intimă și primitoare. Nimic strident, bătător la ochi, nimic obositor în reprezentație. Cîteva inspirate pete de culoare, actori simpatici, melodii nesofisticate, dansuri lirice, două-trei glume lipsite de trivialitate, un final agreabil. Am părăsit sala destins, împăcat cu lumea, pactizînd parcă, fără cuvinte, cu necunoscuții din jur, care, o simțeam, trăiau același sentiment.

Riluri m-a părăsit la fel de brusc pe cît mă abordase. De astă dată mi s-a părut normal. După o clipă o uitasem și eu, ca pe o parte din mine.

Întors la hotel, i-am făcut un semn prietenesc recepționerului cu care fusesem atît de urîcios în acea dimineață. Nu mi-am revenit decît atunci cînd m-am așezat pe marginea patului. Euforia s-a scurs de pe mine ca stropii unui duș.

Incredibil, mi-am spus. Niște oameni care trăiesc atît de frumos, care gustă armonia și calmul, să nu descopere deliciul confortului! Părea dincolo de imaginație. Acum abia simțeam oboseala pe care o acumulasem umblînd ziua întreagă. Desigur, antrenamentul zilnic de la bordul navei se vădea eficace, altfel n-aș fi putut rezista. Dar acum aveam nevoie de odihnă. Blestemînd paradoxurile ahriene, mi-am făcut o toaletă sumară și m-am pregătit să mă întind pe patul de tortură.

Hotelierul înregistrase totuși nemulțumirea mea, drept care am avut surpriza unor amendamente. Nu fără satisfacție, m-am pregătit pentru somn, rumegînd în minte impresiile de peste zi.

M-am trezit peste scurtă vreme, pradă unei neliniști inexplicabile. Cum, cu toate măsurile ajutătoare, patul nu devenise cu adevărat confortabil, am făcut cîțiva pași prin cameră. În aer domnea un vuiet surd, apăsător. Ce se întîmplă? m-am întrebat și am deschis fereastra. Un val de zgomot mi-a izbit obrajii înaintea timpanelor.

Cum să descriu zgomotul acesta? Era un vacarm, o cacofonie de glasuri stridente, nestăpînite, rostind cuvinte de neînțeles. Orașul era luminat, firește, dar de-o manieră atît de neașteptată încît o clipă m-am îndoit că este vorba de aceeași localitate. Orbitoare surse de lumină, plasate arbitrar, supărau vederea. Șiruri de lumini colorate desenau, independent de clădiri, figuri fără noimă. Stridențele cromatice, ca și lipsa de logică a liniilor, torturau bunul simț. Era prea interesant ca să rămîn mai departe în camera de hotel. Am ieșit în stradă, amestecîndu-mă printre nenumărații trecători.

Ce se petrecuse? Fusese ocupat orașul în vreme ce dormeam? Cei pe care-i întîlneam pe străzi erau total diferiți de cei dinainte cu cîteva ore. Figuri disarmonice, ochi exoftalmici, păr vîlvoi, expresii exaltate. Rătăceau pe străzi ca drogați. Mișcările bruște, nehotărîte, îi făceau să se ciocnească haotic, într-o adevărată mișcare browniană. La fiecare pas izbucneau altercații, violențele verbale împușcate strident fiind nu o dată urmate de veritabile încăierări.

Nici costumația localnicilor nu mai era cea de peste zi. Locul veșmintelor croite simplu fusese luat de asimetrie, de intenția de a șoca, de abuzul de strălucire, ca și de goliciune. Substanțe fosforescente în culori neobișnuite tatuau pe corpuri însemne misterioase. Părul electrizat al unora, purtat vîlvoi, scăpăra.

Dacă din camera mea nu putusem descifra zgomotele, era din motive binecuvîntate: strigăte nearticulate, simple descărcări temperamentale se ridicau din toate părțile, ca niște jeturi de apă înghețată, urcînd, coborînd, fără noimă.

Am rătăcit astfel dezorientat prin strania noapte a orașului, fără să înțeleg în ce fel realitatea de peste zi se putuse preface în coșmarul nocturn. Căutam în mulțime un chip neutru, dacă nu consternat, cum după toate probabilitățile se înfățișa propriul meu chip, spre a cere lămuriri, dar nu se zărea nici unul. Mulțimea se zbuciuma pe străzi și în piețe, schimonosindu-se într-un carnaval grotesc. Fără voie, am fost antrenat de torent. Haosul evoca parcă anticul carnaval de la Rio, cu deosebirea că acela nu avea nimic malefic.

Atmosfera densă, apăsătoare se făcea simțită mereu mai pregnant. Ochii mă usturau, iar în urechi vacarmul tindea să se filtreze într-un vuiet inform. Atunci am remarcat nuanța roșcată ce impregna totul. Pe nesimțite culorile suferiseră o adevărată „deplasare spre roșu". Albul devenise un roz îmbîcsit, albastrul trăgea către mov, iar galbenul căpăta sclipiri de incendiu. Cerul însuși, negru între stelele necunoscute, devenise roșiatic, de parcă aerul ar fi fost impregnat cu o pulbere de rugină.

M-am întors brusc și am văzut. În spatele meu, deasupra orașului, se ridicase globul de un purpuriu întunecat al soarelui-geamăn. Era o stea ratată, dacă nu stinsă, emanînd o căldură sensibilă și cine știe ce radiații nocive. Imensitatea discului solar m-a făcut să mă întreb dacă astrul este mai mare sau mai aproape decît perechea sa luminoasă. Dar n-am putut rămîne multă vreme pe lungimea de undă a curiozității astronomice din cauza escaladării agitației din jurul meu. Valul mulțimii pornea în alte și alte direcții, ceea ce pentru mine, și așa neobișnuit cu aglomerația și mișcarea, era o încercare teribilă. Sigur de mine datorită forței și tinereții, ca și antrenamentului neslăbit de atîția ani, eram convins că adaptarea la Ahra se

produsese de la sine. Dimineața scursă fără incident mă făcuse să dau uitării clasicele recomandări privind petrecerea primelor zile pe un astru. Dar nu era vorba de o reacție subiectivă a rătăcitorului neadaptat, ci de o planetă cu adevărat necunoscută, care ar fi șocat pe oricine venit de oriunde.

Și atunci am văzut-o pe Riluri. Dar era ea sau o furie dezlănțuită? A trebuit să mă apropii ca să mă conving, iar pentru a izbuti m-am văzut obligat să folosesc pumnii, ca un ahrian veritabil.

Riluri dansa. Ce alt cuvînt ar putea să redea înlănțuirea de mișcări gratuite în care se pierdea de una singură ca într-o beție? Dansînd, flutura o eșarfă ca focul. Chipul candid, expresia directă pieriseră fără urmă. Cu părul sălbatic și ochii răi, părea să zgîrie numai cu privirea.

Am apucat-o de braț cu o mișcare bruscă. N-a fost mirată.

– Rătăcitorul, a izbucnit în rîs. Bezmeticul care gonește fără țintă prin spațiu, în căutarea fantomelor! Nu vrei un strigoi tînăr și în putere? Ia-mă!

În clipa următoare însă mica Riluri se smulse de lîngă mine și se agăță de gîtul unui necunoscut. Îi acoperi fața cu sărutări, după care îi sări în circă. Insul nu părea uimit de manifestare. Bine clădit, o săltă pe umeri cît ai clipi, fără să se oprească din mers mai mult decît o secundă.

M-am repezit pe urmele lui. Riluri își înfipsese ghearele în buclele vlăjganului, care rînjea ținînd-o de glezne. Am rămas încremenit, abia urmărind cu privirea eșarfa de foc a fetei pierzîndu-se în mulțime.

Nu puteam înțelege. Riluri, lebăda roșie, oaza de tihnă...

M-am simțit bătrîn. Brațele mi se smulgeau din umeri, pieptul îmi apăsa respirația ca o stîncă. Am rătăcit prăbușindu-mă în mine însumi pînă cînd, printr-o minune, mi-am regăsit hotelul. Eram surd, orb, anesteziat. Într-o asemenea stare, culcușul mi s-a părut un cuib primitor. Era foarte tîrziu. Am căzut imediat într-un somn de piatră.

Cînd m-am trezit, camera era inundată de lumină. Am ieșit pe terasă. La picioarele mele, pînă departe, se întindea, de un calm angelic, orașul.

Mi-am zvîrlit ceasul cît colo. După mersul lui aberant nu dormisem nici măcar un ceas. Eram însă total refăcut. O singură întrebare: unde pierise orașul de noaptea trecută?

Am aterizat la recepția hotelului.

– Știi, i-am spus în treacăt recepționerului, cu o involuntară bunăvoință, am dormit ca un prunc pe lespedea voastră de granit.

– Nu-i de mirare, mi-a răspuns. N-ați dormit nici trei sferturi de oră terestră.

Bietul meu ceas nu mă înșelase. Tăcerea mea i-a părut încurajatoare.

– Iertați-ne stîngăcia în privința confortului. Pe Ahra nimeni nu doarme... Nu vreți să vă familiarizați puțin cu planeta noastră?

Și mi-a întins un teanc de pliante cu aspecte și tehnici dintre cele mai felurite. Le-am îngropat în bateria de buzunare care-mi căptușea costumul și m-am grăbit spre dana de revizuire a navei. Urmau recepția și decolarea.

Tîrziu, în singurătatea navei mele, mi-am amintit de imaginile vorbitoare, de pastilele-reclamă și celelalte mărunțișuri dobîndite pe Ahra. Înainte de a le rîndui în colecția mea de turist extrasolar, le-am cercetat.

Dacă Ahra era o planetă ciudată, ahrienii erau și mai ciudați. Sub influența celor doi sori, planeta căpăta două fețe. Soarele zilei acționa primul creier al ahrianului, creierul receptiv la lumină, generator de frumusețe și armonie. La venirea nopții, acest creier intra într-un soi de moarte vie. Mai precis: dormea. Se trezea în schimb celălalt creier. După repausul de peste zi, acesta prelua omul de pe planeta contrastelor, dînd frîu liber instinctelor sale de care nici nu era conștient. Ahrienii nu cunoșteau oboseala. Creierul nopții elibera insul de toate refulările de peste zi. Creierul zilei alunga zațul tenebrelor din cele mai ascunse unghere ale organismului, făcînd corpul să acumuleze forțe benefice de la soarele diurn. Reactivați fără greș, pigmenții unuia anihilau toxinele acumulate sub imperiul celuilalt astru.

– Ce adaptare! am strigat în pustiul familiar al cabinei. Acești urmași ai coloniștilor de pe Terra trăiesc două vieți! Și nu sacrifică timpul pe altarul somnului!

Am simțit atunci dulcea durere a nostalgiei după viața lor imposibilă, incomodă, fără sens, dar și fără pereche! Și după Riluri, angelica, dezlănțuita, neînțeleasa Riluri, despre care nu știam nici atît cît să-i pot adresa un mesaj...

Mi-am revenit destul de curînd. Întins pe culcușul comod, cu brațele sub cap, am dictat raportul despre planeta vizitată ca un rătăcitor galactic exemplar, care, condiționat din leagăn, își poartă căminul cu sine.

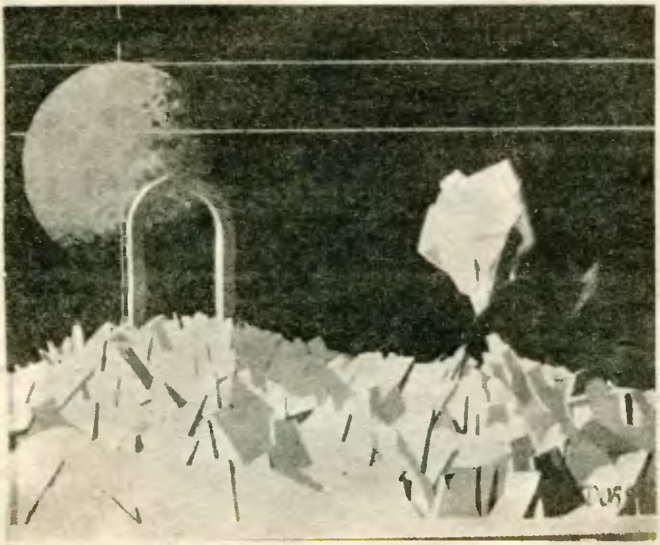

Desen de ILIE TUDOREL DANUȚ

MEDALION

RADU GAVRILESCU

Radu Gavrilescu s-a născut la Iași, la 11.07.1960. A fost elev al Liceului Internat „C. Negruzzi", perioadă în care a colaborat la revistele „Corolar" și „Cutezătorii"; la ora actuală este student în ultimul an al Facultății de Mecanică din Iași, secția T.C.M., și unul din membrii de bază ai explozivului cenaclu ieșean „Quasar".

Este laureat a numeroase concursuri naționale de arte plastice organizate în cadrul Festivalului artei și creației studențești, ca și a Consfătuirilor anuale în domeniul anticipației (premiul II la Consfătuirea SF 11 Iași 1981, premiul I la Consfătuirea SF 12 — Sibiu 1982 și la Consfătuirea SF 14 — Cluj-Napoca 1984). A publicat în „Viața Politehnicii", „Ghidul admitantului", „Holograma", „Fantastic Magazin", „SF Contact", „Quark", „Argonaut", „Cronica", „SLAST", „Almanahul Anticipația".

Ochiul obișnuit cu imaginile stranii ale unor autori contemporani ai artelor vizuale SF (precum Mobius, Ph. Druillet, Ch. Foss) sau măcar cu acelea ale suprarealismului (Dali, Margrite, Ester) va ști să parcurgă întreaga paletă de semnificații ale lucrărilor graficianului și autorului de benzi desenate Radu Gavrilescu, care s-a format și a crescut la școala mijloacelor audio-vizuale. Semnele limbajului său au un pregnant caracter filmic — imaginile necesită explorări atente și, mai ales, participative. Deținătoare ale unei subtile dinamici a amănuntelor semnificative, imaginile sale sînt, în fapt, video-clipuri grafice: o întreagă povestire concentrată, prin metaforă și tehnici de montaj subliminal, la ceea ce începe într-o singură clipire revelatoare.

Radu Gavrilescu nu este un ilustrator de SF, ci un creator de SF vizual. El se alătură astfel lui Dorel Găină, Sergiu Nicola, George Aaron, Cornel Ionicel, Grig Bejenaru, Cristian Ostafi, vîrfuri ale noului nostru val în artele vizuale SF, tineri care s-au impus prin seriozitatea și profunzimea cu care explorează mediul science fiction, prin preocuparea lor pentru noile tehnici vizuale și experiment, prin certul lor profesionalism.

ing. DAN MERIȘCA

MEDALION
RADU GAVRILESCU

MEDALION
RADU GAVRILESCU

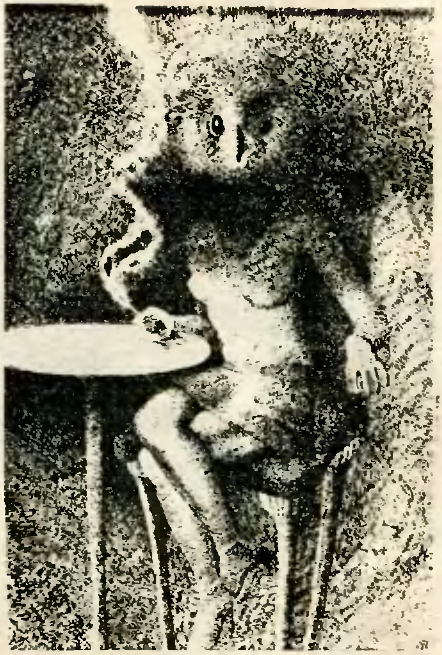

MEDALION
RADU GAVRILESCU

ROBERT SILVERBERG

MUȘTELE

Iată-l pe Cassiday:
zăcînd pe o masă.

Nu rămăsese mare lucru din el. Cutia craniană; cîteva cabluri nervoase; un braț.

Implozia bruscă distrusese restul. Totuși, atît era de ajuns. Ființele de aur nu aveau nevoie de mai mult pentru a se pune pe treabă. Îl descoperiseră în epava navei ce trecea în derivă prin apropierea lor, în spatele lui Japet. Trăia. Putea fi reparat. Pentru tovarășii lui de călătorie nu mai era nici o speranță.

Să îl repare? Desigur. Trebuie să fii uman pentru a fi umanitar? Să îl repare, da. Și să îl schimbe. Ființele de aur erau creatoare.

Ceea ce rămăsese din Cassiday se odihnea pe un fel de masă, în sfera aurită de forță. Nu existau anotimpuri în acest loc; doar pereții strălucitori, căldura constantă. Nici noapte nici zi, nici ieri nici mîine. Forme plecau și veneau în jurul lui. Îl regenerau, fază cu fază, în timp ce el zăcea liniștit și cu totul inconștient. Creierul era intact, dar nu mai funcționa. Corpul omului începea să crească din nou: tendoane și ligamente, oase și sînge, inimă și brațe. Pe țesuturi apăreau mici butoni care se dezvoltau pentru a deveni plăci de carne. A lipi la loc celulele, a construi un om din propriile-i ruine nu era o muncă prea dificilă pentru ființele de aur. Își cunoșteau arta, și aveau secretele lor. Dar aveau de asemenea multe de învățat, și Cassiday le putea ajuta.

Pe zi ce trecea, Cassiday se alcătuia din nou. Nu îl trezeau niciodată. Rămînea așezat în culcușul lui de căldură, imobil, fără gînduri. Noua lui carne era roza și netedă ca a unui prunc. Îngroșarea epitelială se va forma puțin mai tîrziu. Cassiday servea el însuși de plan. Ființele de aur îi construiră replica pornind de la o fărîma din el însuși, îl reclădiră pornind de la propriile lui lanțuri polinucleotidice, decodificară proteinele și le reasamblară. O treabă ușoară, pentru ele. De ce nu? Cea mai mica molecula de protoplasmă era în stare de așa ceva... pentru ea însăși. Ființele de aur, care nu erau protoplasmă, știau să o facă pentru alții.

Efectuară cîteva schimbări. Firesc. Erau artizani îndemînatici. Și erau multe lucruri pe care voiau să le învețe.

Priviți-l pe Cassiday:
dosarul:

DATA NAȘTERII: 1 AUGUST 2316
LOCUL NAȘTERII: NEWACK, NEW YORK
NIVEL ECONOMIC: SCĂZUT
NIVEL DE PREGĂTIRE: MEDIU
PROFESIA: TEHNICIAN „COMBUSTIBILI"
STAREA CIVILĂ: 3 LEGĂTURI LEGALE DE OPT LUNI, ȘAISPREZECE LUNI ȘI DOUĂ LUNI
TALIA: 2 METRI
GREUTATEA: 96 KG.
PĂRUL: BLOND
OCHII: ALBAȘTRI
GRUPA SANGUINĂ: A+
NIVELUL INTELIGENȚEI: RIDICAT
TENDINȚE SEXUALE: NORMALE

Observați-l acum:
pe cale de a-l transforma.

Omul complet zăcea în fața lor, nou-nouț, gata de a renaște. Sosise momentul ultimelor reglaje. Căutară creierul cenușiu în îmbrăcămintea lui roză, pătrunseră în el și călătoriră prin golfurile și estuarele spiritului, oprindu-se pe o plajă liniștită, aruncînd ancore la poala unei faleze abrupte. Lucrau, dar foarte curat. Nici rezecții ale submucoaselor, nici lame scînteietoare tăind oase și cartilagii, nici lovituri stîngace de ciocan pe meningele fragile. Oțelul rece nu pătrundea în sinapse. Ființele de aur erau mai subtile; ele reglară circuitul care era Cassiday, acordară sunetul, eliminară paraziții, toate acestea cu o mare finețe.

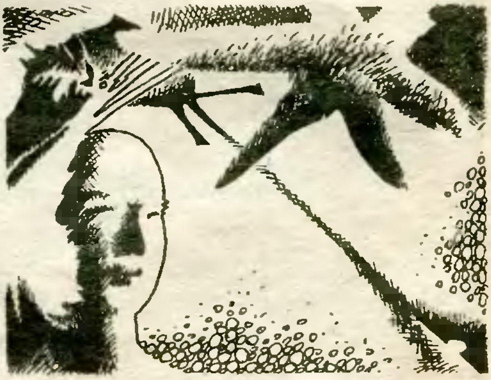

Desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

După ce terminaseră, el era mult mai sensibil. Avea mai multe înclinaţii noi. Îi acordaseră anumite facultăţi.

Atunci îl treziră.

– Eşti viu, Cassiday, zise o voce uşoară ca un fulg. Nava ta a fost distrusă. Tovarăşii tăi au murit. Eşti singurul supravieţuitor.

– În ce spital mă aflu?

– Nu pe Pămînt. Te vei întoarce acolo în curînd. Ridică-te, Cassiday. Mişcă mîna dreaptă. Stînga. Îndoaie genunchii. Umple-ţi plămînii. Deschide şi închide ochii. Încă o dată. Cum te numeşti, Cassiday?

– Richard Henry Cassiday.

– Vîrsta?

– Patruzeci şi unu de ani.

– Priveşte această imagine. Pe cine vezi?

– Pe mine însumi.

– Ai întrebări de pus?

– Ce mi-aţi făcut?

– Te-am reparat, Cassiday. Erai distrus aproape în întregime.

– M-aţi transformat?

– Te-am făcut mai sensibil la sentimentele semenilor tăi.

– Ah?

Urmaţi-l pe Cassiday în călătoria lui:
întoarcerea pe Pămînt.

Sosi într-o zi pentru care fusese programată ninsoare. O ninsoare uşoară, care se topea repede, mai degrabă un cadou estetic decît o manifestare climatică veritabilă. Găsi că e plăcut să pună din nou piciorul pe planeta natală. Fiinţele de aur îi organizaseră cu abilitate reîntoarcerea, instalîndu-l la bordul epavei navei sale şi dîndu-i un impuls suficient pentru a-l plasa în raza detectoarelor terestre. Responsabilii salvării îl observaseră şi îl recuperaseră. Cum ai supravieţuit dezastrului fără o zgîrietură, astronaut Cassiday? Foarte simplu, domnule, eram în afara navei în timpul accidentului. S-a produs o explozie şi toată lumea a pierit. Şi eu sînt singurul care a supravieţuit, ca să vă povestesc totul.

Îl dirijară pe Marte unde fu examinat, apoi trebui să rămînă o vreme într-o bază de decontaminare pe Lună, şi în sfîrşit fu retrimis pe Pămînt. Sosi pe ninsoare, înalt, cu mersul legănat, cu mîinile bătătorite. Nu avea părinţi, avea puţini prieteni, destule unităţi monetare pentru a trăi o vreme, şi trei foste soţii pe care putea să le revadă. Conform regulamentului, avea dreptul la un an de concediu plătit. Intenţiona să îl accepte.

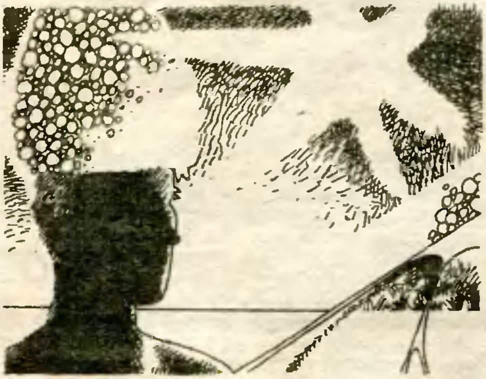

Desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

Încă nu începuse să se folosească de noua lui sensibilitate. Fiinţele de aur rînduiseră ca aceste facultăţi să rămînă inoperaţionale pînă în momentul cînd va sosi în lumea lui natală. Acum sosise şi era timpul să le folosească, şi creaturile cu nestăpînită curiozitate care locuiau acolo, pe Japet, aşteptau în vreme ce Cassiday era în căutarea celor ce îl iubiseră odată.

Îşi începu căutările în districtul urban Chicago, fiindcă acolo se afla cosmoportul. Trotuarul rulant îl conduse fără zgomot spre un turn de marmură brăzdat de strălucitoare încrustaţii în abanos şi în metal violet şi acolo, în Centrul Televector local, Cassiday se informă asupra reşedinţelor actuale ale fostelor lui soţii. O făcu răbdător, impasibil, calm, apăsînd butoanele care trebuia şi aşteptînd placid pînă contactele mătăsoase se închiseră undeva în profunzimile pămîntului. Cassiday nu fusese niciodată un om violent. Era calm. Ştia să aştepte.

Maşina îl informă că Beryl Fraser Cassiday Mellon locuia în districtul urban Boston. Maşina îi spuse că Lureen Holstein Cassiday trăia în districtul urban New York. Maşina îl încredinţă că Mirabel Gunryk Cassiday Milman Reed locuia în districtul urban San Francisco.

Aceste nume îi treziră amintiri: căldura pielii, parfumul părului, atingerea unei mîini, mîngîierea unui glas. Murmure de pasiune. Strigăte de dispreţ. Suspine de dragoste.

Cassiday, redat vieţii, plecă să-şi vadă fostele soţii.

Pe una din ele o descoperim acum:
teafără şi nevătămată.

Beryl Fraser Cassiday Mellon avea ochii cu pupilele lăptoase, cu corneea verzuie. Slăbise mult în zece ani, şi chipul ei nu mai era decît pergament întins pe oase, un chip măcinat, cu pomeţii apăsînd pielea întinsă şi ameninţînd în orice clipă să o străpungă. Cassiday fusese căsătorit cu ea timp de şaisprezece luni, pe cînd el avea 24 de ani. Se despărţiseră atunci cînd ea ţinuse să facă Legămîntul Sterilităţii. El nu dorise în mod deosebit copii, dar, în ciuda acestui fapt, actul ei îl jignise. Acum ea era lungită într-o cuşetă din material spongios, încercînd să surîdă fără ca buzele să-i crape.

– Se vorbea că ai murit, zise ea.

– Am scăpat. Ce mai faci, Beryl?

– Doar vezi. Urmez cura.

– Cura?

– Am fost intoxicată cu trilină. Nu vezi? Ochii mei, faţa? M-a topit cu totul. Dar era liniştitoare. Ca şi cînd ţi-ai debranşa sufletul. Încă un an şi m-ar fi ucis. Aşa că acum urmez cura. Mi-au suprimat totul luna trecută. Reconstituie sistemul meu cu proteze. Acum sînt plină de plastic. Dar voi trăi.

– Te-ai recăsătorit? întrebă Cassiday.

– A şters-o de mult. Sînt cinci ani de cînd trăiesc singură. Doar eu şi trilina. Dar acum s-a sfîrşit.

Beryl clipi din ochi, trudnic.

MUŞTELE

– Arăţi atît de destins, Dick! Dar aşa ai fost întotdeauna. Atît de calm, atît de sigur de tine. **Niciodată** tu nu ai fi ajuns trilinoman. Ia-mi mîna, vrei?

Atinse gheara uscată. Simţi căldura urcînd din ea, nevoia de dragoste. Pulsaţii puternice îl pătrundeau ca nişte valuri, pulsaţiile de joasă frecvenţă ale dorinţei, care se infiltrau în el şi ţişneau către observatorii din spaţiul îndepărtat.

– M-ai iubit, reluă Beryl. Dar pe vremea aceea eram nişte proşti amîndoi. Iubeşte-mă iarăşi. Ajută-mă să mă pun pe picioare. Am nevoie de forţa ta.

– Bineînţeles că te voi ajuta, promise Cassiday.

Părăsi apartamentul şi se duse să cumpere trei cuburi de trilină. Apoi reveni, activă unul din ele şi îl apăsă în palma Berylei. Ochii verzi, lăptoşi, se măriră de groază.

– Nu, gemu ea.

Durerea scurgîndu-se din spiritul ei chinuit era de o intensitate acută. Cassiday primi tot fluxul. Apoi ea strînse degetele şi drogul îi pătrunse metabolismul şi ea se linişti iarăşi.

Observaţi-o pe următoarea:
cu un prieten.

Anunţătorul murmură:

– Vă caută dl. Cassiday.

– Să intre, răspunse Mirabel Gunryk Cassiday Milman Reed.

Uşa se deschise ca un iris şi Cassiday intră într-un splendid decor de marmură şi onix. Plăci de palisandru roşiatic alcătuiau un cadru pe care era întinsă Mirabel, savurînd vizibil senzaţia de duritate a lemnului sub cărnurile ei grase. O cascadă de păr avînd culoarea cristalului îi cădea pe umeri. Fusese soţia lui Cassiday timp de opt luni în 2346, şi era pe atunci o tînără zveltă şi timidă; acum abia putea să-i regăsească silueta în această masă de cărnuri mult prea răsfăţate.

– Ai făcut un mariaj bun, observă el.

– Al treilea e întotdeauna cel bun. Ia loc. Bei ceva? Vrei să reglez decorul?

– Nu te deranja, zise el, rămînînd în picioare. Ai visat întotdeauna un palat, Mirabel. Soţia mea cea mai intelectuală, tu ai fost; dar aveai dragostea asta pentru confort... Acum eşti mulţumită.

– Foarte.

– Fericită?

– Sînt mulţumită. Nu mai citesc deloc, dar mă simt bine.

Cassiday observă ceva pe genunchii ei, semănînd cu o cuvertură mică, boţită, violetă cu fire de aur, suplă, imobilă, ghemuită lîngă ea. Avea mai mulţi ochi. Mirabel o mîngîia.

– De pe Ganimede? întrebă el. Un fel de căţel?

– Da. Soţul meu mi-a cumpărat-o anul trecut. Ţin foarte mult la ea.

– Oricine ar face-o. S-ar părea că javrele astea costă foarte scump.

– Dar e adorabilă. Aproape umană, zise Mirabel. Atît de fidelă. Trebuie că mă găseşti idioată, dar e cel mai important lucru din viaţa mea. Contează mai mult chiar decît soţul meu. Vezi, o ador. Eram obişnuită să fiu iubită, dar nu a existat în viaţa mea nici un lucru, nici un om pe care să-l fi putut iubi.

– Pot să o văd? întrebă amabil Cassiday.

– Ai grijă.

– Bineînţeles.

Luă în braţe creatura de pe Ganimede. Textura era extraordinară, cea mai fină pe care o atinsese vreodată. Ceva palpita înfricoşat în corpul plat al animalului. Cassiday detectă o nelinişte paralelă venind de la Mirabel. Mîngîie creatura. Aceasta păru că toarce satisfăcută. Benzi iridiscente scînteiară cînd se ghemui în mîinile lui.

– Ce vei face acum, Dick? întrebă Mirabel. Mai lucrezi pentru linia spaţială?

Nu răspunse la întrebare.

– Aminteşte-mi replica aceea din Shakespeare, Mirabel. Despre muşte. Muştele şi copiii zburdalnici.

Fruntea palidă a Mirabelei se încruntă.

– E din „Lear". Stai puţin... Da. „Ca muştele pentr-un copil zburdalnic,/ Aşa, pe lîngă zei, sînt muritorii:/ Ne nimicesc din joacă".

– Asta e, zise Cassiday.

Mîinile lui mari se încleştară brusc asupra creaturii din Ganimede. Aceasta deveni ternă, cenuşie şi fibre subţiri ţişniră din suprafaţa ei frîntă. Cassiday o lăsă să cadă pe jos. Unda de oroare şi de suferinţă care urcă dinspre Mirabel era să îl doboare, dar el o captă şi o transmise.

– Muşte, explică el. Copii zburdalnici. Joaca mea, Mirabel. Sînt un zeu acum, nu ştiai?

Vocea lui era calmă, chiar veselă.

– La revedere. Şi mulţumesc.

O alta aşteaptă vizita:
plină de o viaţă nouă.

Lureen Holstein Cassiday avea 31 de ani, părul întunecat, ochii mari şi era însărcinată în luna a şaptea, fiind singura dintre soţiile lui care nu se recăsătorise. Micul ei apartament din New York era auster. În vremea cînd fusese soţia lui Cassiday, timp de două luni, cu cinci ani în urmă, era o fată durdulie. Părea să se fi îngrăşat mult, dar poate era din cauza sarcinii. Cassiday nu-şi putea da seama.

– Acum te vei căsători? întrebă el.

Ea surîse şi scutură capul.

– Am bani, şi îmi place independenţa. Nu am deloc chef să mă las antrenată într-o nouă aventură ca a noastră. Cu nimeni.

– Şi copilul? Îl vei păstra?

Încuviinţă cu violenţă.

– M-am străduit atît de mult ca să îl am. Crezi că e uşor? Doi ani de inseminări! O avere pentru onorarii! Maşinării care mă pipăiau pe tot corpul, toţi inductori, ah nu! N-ai înţeles nimic! Nu e un copil oarecare. Am trudit din greu pentru a-l avea.

– Interesant, răspunse Cassiday. Am fost să le văd pe Mirabel şi Beryl, şi avea fiecare un copil al ei. Mai mult sau mai puţin. Mirabel avea un mic animal de pe Ganimede. Beryl – o trilinomanie de care era foarte mîndră de a o fi învins. Şi tu ţi-ai pus un copil în pîntec, fără ajutorul vreunui bărbat. Voi, toate trei, căutaţi ceva. Interesant.

– Te simţi bine, Dick?

– Foarte bine.
– Vocea ta e atît de neutră. Debitezi o grămadă de cuvinte. E puțin înfricoșător.
– Chiar așa. Da. Vrei să afli gestul caritabil pe care l-am făcut pentru Beryl? I-am adus cuburi de trilină. Și am luat mica creatură a Mirabelei și i-am răsucit... în fine, nu, nu gîtul. Am făcut toate astea foarte calm. Nu am fost niciodată un om pasionat.
– Cred că ai înnebunit, Dick.
– Îți simt frica. Îți închipui că îi voi face ceva copilului tău. Frica nu are nimic interesant, Lureen. Suferința în schimb, da. Merită să fie analizată. Dezolarea. Vreau să o studiez. Vreau să le ajut să o studieze. Cred că asta vor să afle. Nu fugi, Lureen. Nu vreau să îți fac vreun rău, nu așa.
Ea era fragilă, nu prea puternică, și îngreunată de sarcină. Cassiday o apucă ușor de încheieturile mîinilor și o trase către el. Simțea deja noile emoții emanînd dinspre ea, autocompătimirea, teroarea, și nu îi făcuse încă nimic.
Cum să provoace un avort cu două luni înainte de termen?
O lovitură zdravănă de picior în burtă ar putea rezolva problema. Prea grosolan, prea grosolan. Cu toate acestea, Cassiday nu venise pregătit cu avortive, o pilulă comodă de ergot, un inductor spasmic cu acțiune rapidă. Ridică deci genunchiul și o lovi foarte puternic, deplîngînd totodată această violență. Lureen se frînse. Îi dădu o a doua lovitură. Rămînea cît se poate de calm, liniștit, căci nu era bine să te bucuri de violență. O a treia lovitură îi păru de dorit. Apoi o lăsă.
Nu își pierduse cunoștința, dar se zvîrcolea pe jos. Cassiday deveni receptiv la fluxul emotiv. Înțelese că în ea copilul nu era încă mort. Poate nu va muri. Dar va fi cu siguranță handicapat într-un fel sau altul. Ceea ce emana de la Lureen era teama de a aduce pe lume un infirm. Foetusul trebuie că era distrus. Va trebui să ia totul de la capăt. Îngrozitor de trist.
– De ce? murmură ea... De ce?

Printre observatori:
echivalentul dezamăgirii.

Lucrurile nu se petrecuseră așa cum prevăzusera ființele de aur. Chiar și ele puteau comite erori de calcul, se părea, și găsiră această descoperire instructivă. Cu toate acestea, trebuiau să facă ceva, să se ocupe de Cassiday.
Îi dăduseră puteri. Era capabil să capteze și să transmită emoțiile dezgolite ale celorlalți. Asta le era util, căci mulțumită acestor informații puteau eventual ajunge la o înțelegere a ființelor umane. Dar făcînd din el un centru de transmitere a emoțiilor altora, inevitabil fuseseră obligați să îl lipsească de propriile sale emoții. Și asta altera informațiile.
Era prea distructiv. Trebuia să fie corectat. Căci acum el împărtășea prea profund însăși natura ființelor de aur.
Ele aveau dreptul să se joace cu Cassiday, căci acesta le era dator o viață. Dar el nu trebuia să se joace cu alții.
Luară legătura cu el prin linia de comunicații și îi dădură instrucțiuni.
– Nu, replică Cassiday. Ați terminat cu mine. Nu doresc să revin.
– Noi reglaje sînt necesare.
– Nu sînt de acord.
– În curînd vei fi de acord.
Fără să fie de acord, Cassiday luă nava spre Marte, incapabil să reziste comenzii lor. Pe Marte, închirie o navă care făcea în mod obișnuit naveta cu Saturn și la întoarcere o dirijă spre Japet. Ființele de aur puseră stăpînire pe el din momentul cînd ajunse în preajma lor.
– Ce îmi veți face? întrebă Cassiday.
– Vom inversa fluxul. Nu vei mai fi sensibil la emoțiile celorlalți. Ne vei transmite propriile tale emoții. Îți vom înapoia conștiința, Cassiday.
Protestă. Zadarnic.
În sfera scînteietoare de lumină aurită, operară reglajele. Îl pătrunseră și îl transformară, întorcîndu-i percepțiile către interior, așa încît să se hrănească din propria-i durere ca un vultur sfîrtecîndu-și măruntaiele. Va fi desigur instructiv. Cassiday protestă pînă cînd nu mai avu puterea să o facă, și cînd își recăpătă cunoștința era prea tîrziu pentru obiecții.
– Nu, murmură el, și în licărirea galbenă le văzu pe Beryl, Mirabel și Lureen. Nu aveți dreptul să îmi faceți asta. Mă torturați... ca pe o muscă...
Nu i se răspunse. Fu trimis din nou pe Pămînt. Fu trimis din nou la turnurile de marmură și la trotuarele rulante, la casa de plăceri din Strada 485, la insulele de lumină strălucind pe cer, la cele unsprezece miliarde de locuitori. Îi dădură drumul în mulțime pentru a suferi și a-și transmite suferințele. Va veni poate vremea cînd îl vor elibera, dar clipa aceea era încă departe.

Iată-l pe Cassiday:
țintuit pe cruce.

Traducere: DORIN DAVIDEANU

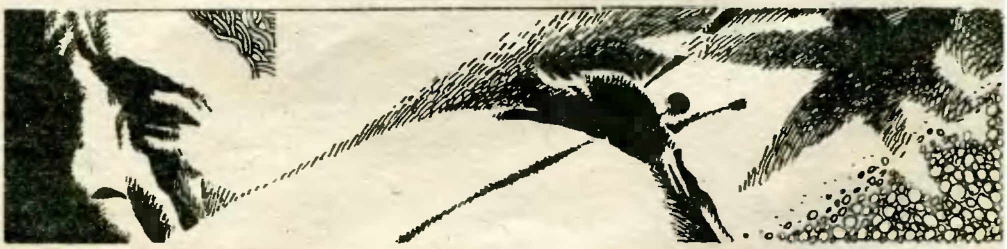
Desen de ALEXANDRU ANDRIEȘ

ORGANIGRAMA FILMULUI S.F. CATASTROFIC

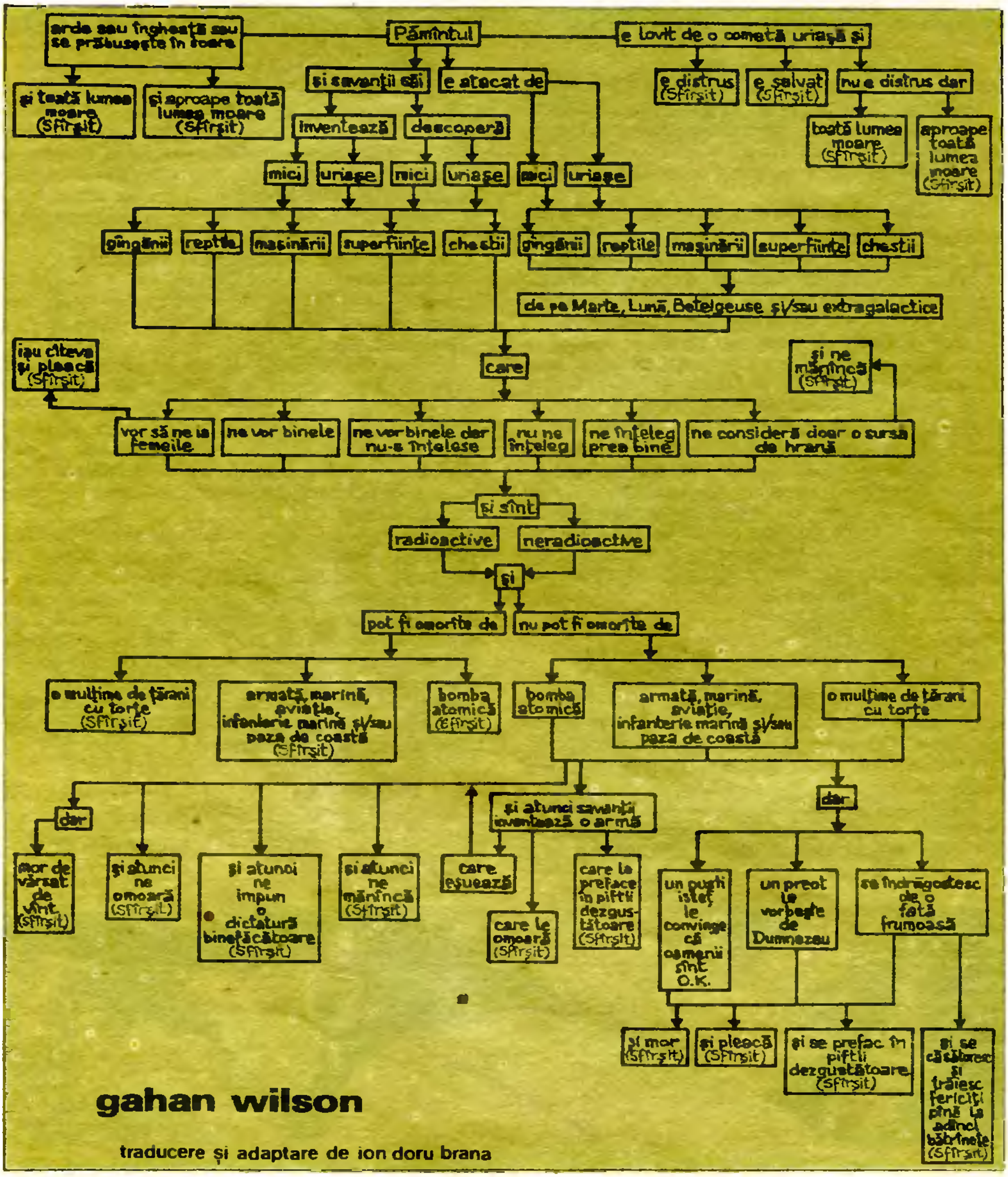

gahan wilson

traducere și adaptare de ion doru brana

SILVIU GENESCU

A fi elev, a avea 14 ani și a fi membru al unuia din cele trei cenacluri de literatură științifico-fantastică existente, reprezenta pentru anul 1972 o „rara avis". Astăzi acest lucru nu mai constituie o excepție.

Acel elev de 14 ani, membru al cenaclului „H.S. Wells" de la Casa de cultură a studenților din Timișoara se numea Silviu Genescu.

În 1976 Silviu Genescu debuta cu povestirea TRANSPLANT, în revista studențească timișoreană FORUM STUDENȚESC.

De atunci a fost prezent mereu cu povestiri în fanzinele Paradox *și* Helion, *în revistele* Forum studențesc *sau Suplimentul literar al* Scînteii tineretului.

A evoluat constant, în ultimii ani reușind să se impună ca o voce distinctă în fandomul românesc.

Adept al stilului neo romantic, *Silviu Genescu este un reprezentant tipic al „școlii" timișorene.*

Ca o dovadă a maturizării artistice, se poate remarca diversificarea și stăpînirea mijloacelor expresive.

Aprofundarea temelor s-a făcut printr-un remarcabil simț al nuanțării. Trei povestiri mi se par un bun exemplu pentru afirmația de mai sus: LUCILLE, SCAUNUL GOL și ORAȘUL.

Tehnica dialogului e stăpînită, de cele mai multe ori, cu o siguranță demnă de profesioniștii buni ai genului.

Personajele sale au scăpat de o linearitate palidă, fiind frămîntate de o veșnică pendulare spre aflarea cauzelor care nasc fenomene stranii în periplul nostru planetar sau interplanetar.

Ironia fină, lupta cu clișeele genului, căutarea unor soluții noi pentru teme și motive „clasice" sînt permanențe ale prozelor semnate de Silviu Genescu care proze, risipite prin diverse publicații, sau așteptînd cuminți în sertar, ar putea să contureze un bun volum tipărit de către oricare editură românească.

CORNEL SECU

ORAȘUL

PREMIUL I (POVESTIRE)
LA CONSFĂTUIREA ANUALĂ
A CENACLURILOR DE ANTICIPAȚIE CLUJ-NAPOCA 1984

„Cercetaș 1" era o hardughie cu două nivele, sus exista spațiu de locuit și alte cîteva binecuvîntări ale civilizației moderne, iar jos gemea de aparatură de control și dirijare, plus alte minunății care tixeau două laboratoare. Comparativ cu „Spacelab" era un adevărat paradis.

Împreună cu Harris fusesem douăzeci de minute „afară", expuși direct tăcerii eterne în care se amestecau întrebări și speranțe de Icar dînd a doua oară cu tifla Minotaurului înfrînt acum dincolo de mit.

Harris mergea înaintea mea, și cordonul ombilical, singura sa legătură cu „Cercetaș 1" în cele douăzeci de minute, era înfășurat în jurul piciorului stîng. Jack-ul prin care se termina cordonul arăta ca un cap de reptilă hotărîtă să frîngă toate oasele victimei prinse în capcană. Am intrat în cabina de comandă.

Gunnar stinsese lumina și ne privea înțepenit în centurile fotoliului, cu fața aprinsă de strălucirea roșietică emanată de aparatura din jur. Semăna cu un monstru sacru al unui număr de iluzionism și magie. Cu o simplă apăsare de buton putea schimba complet fața paradisului.

– Home, sweet home, făcu Harris ușurat. A fost de groază, comentă tot el după pauză. Gunnar nu se clinti. Avea părul cîrlionțat, crescut pînă aproape de umeri, și ca să nu-i stea ca la un electrocutat, și-l prinsese cu o bandă textilă. Trebuia să

SILVIU GENESCU

trăim în imponderabilitate aproape două luni, și era destul de complicat, nu numai în ceea ce privea coama lui Gunnar. Asta era fața ascunsă a paradisului. Harris îl privi circumspect.

– Pariu că un ciorap e mai scurt decît celălalt, zise arătînd spre textila care înconjura craniul lui Gunnar. Nu-i răspunse imediat. Tăcerile prelungite și cuvintele rumegate cîtva timp erau specialitatea lui.

– Ai pierdut. Fără nici o umbră de zîmbet, doar o privire incisivă de care Harris nu se prea sinchisi. În rest, o figură imobilă de zeitate încremenită în piatra unei statui rituale. Ne privea. Era clar că aștepta să plecăm. Era domeniul lui. Înainte de a urca să ne dezechipăm, veni un anunț de pe navă; reieșea că băieții voiau să discute cu noi. Știam ce va urma. Un fel de conferință de presă la care Harris era vedeta. De două zile de cînd eram aici, păstram o legătură permanentă cu nava care ne adusese, și asta era ora de raport. Un moment necesar. Echipajul lui Armstrong de pe Apollo 11 petrecuse cîtva timp în afara comunicației cu centrul de control cînd ocoliseră Luna, și atunci înțeleseseră singurătatea stelelor care ardeau peste momentele acelea de emoții și început de eră.

Cînd ne-am întors, Gunnar devenise sobru și important, semăna cu martorul principal într-un proces. Era tot în chingi cînd apăsă pe buton ca să facă să apară pe ecran figura comandantului misiunii.

● ● ●

După un somn populat cu vise confuze și imagini disparate, am intrat în timpul cînd ne puteam relaxa cum ne trăznea prin minte. Jos Gunnar purta o discuție cu cineva despre care se presupunea că este prietena lui. Nimeni nu știa prea mare lucru despre ceea ce făcea în afara misiunii. Nici nu ne interesa. Vorbeau în suedeză. Cînd am trecut pe acolo, am aruncat o privire spre ecran. Cu siguranță, nu era tota lipsit de gusturi.

În încăperea alăturată dau peste Harris cu ochii încă umflați de somn. Așezat în fața terminalului consulta o listă lungă cu videocasetele disponibile pe stație. Titlurile urcau încet spre limita ecranului succedîndu-se și dispărînd în nehotărîrea care-l ținea pe Harris departe de o decizie imediată. M-am așezat lîngă el.

– Vezi că sînt o grămadă. Ți-ar trebui trei ore numai ca să citești titlurile.

– Nenorocirea este că nu vînez nimic în mod special... Eram convins că nici dacă s-ar duce la Luvru n-ar „vîna" nimic în mod special. Harris făcea parte din acea categorie de oameni care se pierd în mulțimea colcăitoare diluată de strălucirea agresivă a unei feerii de genul „carnavalul din Rio". N-ar sta să surprindă un aspect particular al fiestei. Îl putea distra orice. Am pus degetul pe ecran.

– Oprește-te aici. Își întoarse capul spre mine. Asta dacă-mi dai voie să-ți ofer un pont, am adăugat.

– Gratis?

– Da.

– Atunci îl iau. Era un film vechi în care Eroll Flyn se zbenguia surîzător printre funii, catarge, spade scoase din teacă și priviri languroase aruncate de frumoasa răpită de pirați. Happy-end cu peisaje din mările sudului. Asta-i trebuia lui Harris.

– E-n ordine, te cred pe cuvînt. Se ridică. Am să-l cer pe terminalul de la mine, mai spuse înainte de a ieși. Am dat din cap. Pe ecranul gol rămăsese titlul filmului și înaintea mea mai multe ore cu care nu știam ce să fac. Într-un tîrziu, cînd am luat legătura cu nava, pe ecran apăru figura lui Fernandez din echipa spaniolă care era de serviciu la comunicații.

– Salut.

– Salut. Ce se mai întîmplă pe la voi?

– Ne plictisim, i-am răspuns.

– Ciudat. Și noi.

– Dă-mi-l pe Emil. Imaginea lui Fernandez se condensă brusc devenind un punct luminos accentuat de culoarea închisă a ecranului. Apoi am auzit semnalul care marca intrarea în emisie. Cînd apăru pe ecran, Emil îmi făcu cu ochiul.

– Știu ce vrei, începu el.

– Ar fi dramatic să nu știi ce vreau, i-am răspuns.

La bord existau o mulțime de jocuri video programabile care deveneau palpitante în prezența unui individ cu imaginație. Multora, îndeletnicirile curente le-o atrofiaseră, alții n-o avuseseră deloc. Era tributul plătit vitezei cu care ne deplasam prin sistemul solar. Și primii pași pe Lună au depins tot de formule, știam de ecuația întinsă pe cincizeci de pagini care făcuse posibilă întîlnirea modulului lunar cu capsula Apollo 11, dar cine-și mai aducea aminte de cuvintele smulse de răsăritul de Pămînt văzut atunci pentru prima dată?

Și, uneori, din cauza ecuațiilor care ne legau unul de altul, nu-i surprindeam pe Galileo sau pe Huygens aplecîndu-se peste umărul nostru ca să vadă cît de departe pătrunsesem în visele lor.

Harris intră pe ușă cu un aer dezamăgit.

– Nu ți-a plăcut?

– Nu. Pentru un pirat englez, Flyn ăsta are un accent îngrozitor de american. Și în plus, cînd dau buzna cu toții în casa guvernatorului din Tortuga, parcă iau cu asalt metroul din New York.

M-am dat puțin la o parte.

– Îl cunoști pe Emil?

– Da, am mai vorbit noi odată. Făcu cu mîna un

semn spre ecran. Ura!

– Ura Chris! Ei, ce facem? Mi se adresă mie. Harris se pregăti să plece. L-am interceptat cînd ajunsese aproape de ușă.

– Stai, poate facem o partidă în trei.

– Ce jucați și eu nu știu?

– Nu știu ce jucăm și nici ce știi tu. Rîse.

– E-n ordine. Deci, am dat de patrula rătăcită.

– „Orașul", am hotărît brusc, extrăgînd din toate posibilitățile care mi se perindau prin minte, ceva ce făgăduia să ne țină ocupați cîtva timp.

„Orașul" era un joc calificat drept nociv de unii. Pe mine mă distra. Nu era mai periculos decît un roman polițist. Propuneai planul unui oraș cunoscut, calculatorul implicat în joc confrunta planul cu datele lui, și obțineai pe ecran imagini în perspectivă ale orașului, modificate în funcție de cum se deplasa silueta care te reprezenta în joc. Puteai folosi mijloacele de transport specificate pentru acel oraș, te puteai ascunde în clădirile lui, totul cu scopul de a-ți surprinde adversarul, fiindcă drumurile duceau spre duelul final. Emil îmi lăsă mie alegerea orașului. Mă gîndeam. Harris se aplecă puțin spre mine.

– Pot să-ți dau o idee, rosti el pe un ton prevenitor de negustor care nu îndrăznește să-ți recomande cutare articol din prăvălia lui.

– Pe gratis? Din cîte știam, se mai întîmpla să apară și la Harris cîte o sclipire de originalitate. Il priveam întrebător.

– Da. E vorba de un loc care i-ar fi plăcut și lui Tim Snyder, adăugă misterios, și cu asta își ambalase marfa. Pune calculatorul principal să-i transmită ăluia informații despre orașul El – Yafri. Este conectat la banca de date a navei, iar dacă acolo n-au nimic, intră automat pe releul informațional din sistem și asta înseamnă în cazul ăsta punct final cu calculatorul de la British Museum. Nu-i grozav? încheie Harris de parcă el ar fi pus umărul să existe toate astea.

M-am uitat la Emil. Aștepta și el.

– El – Yafri? N-am auzit de asta.

– Ai să auzi acum. Merită, zise Harris pregătindu-se să demareze într-o poveste mai lungă.

Într-o jumătate de oră aflasem cam tot ce se știa despre El – Yafri. Era unul din locurile din care se adăpau legendele arabilor din deșertul Rub el – Khali, nimeni nu putuse preciza vreodată unde se află orașul.

Relatări impresionante pretindeau că fusese construit de un popor necunoscut, că data de peste 4 000 de ani și că era alcătuit din blocuri de piatră de o mărime gigantică. Era orașul interzis. Nimeni nu intra în el. John Philbey, un individ care cunoștea deșertul din sudul Yemenului și fusese călăuza expediției belgiene a lui Philip Lippens pretindea că trecuse la cîteva mile de el, dar arabii nu-l lăsaseră mai aproape. Pe scurt, nu-l văzuse nimeni.

Părea o legendă învăluită în ceața groasă a istoriei locurilor, asta pînă într-o zi cînd un cercetător de la muzeul din Cairo scotocește mai insistent prin ruinele de la Timna și dă peste un papirus cu planul detaliat al orașului. Documentul este anterior ocupației romane care, printre altele, a adus regiunii și numele de Arabia Felix.

– De unde naiba știi de toate astea? l-am întrebat. Aduceau a lucruri găsite de cineva într-un timp secret, numai al lui, cînd clipele se știau făgăduite în altă parte. Brusc, mi-a făcut impresia că regretă tot. Că nu dorise să se implice, fiindcă după întrebarea mea, intervenise acel moment straniu, suspendat între regret și toleranță. Sau nepăsare.

– Înainte de a bate cîmpii pe aici prin sistemul solar, începu domol Harris, am fost pilot. Eu i-am dus pe ăia de la British Museum și pe tipii din Cairo și Aden la Rub el – Khali. Pilotam un Harrier Cargo folosit la transportul de trupe și echipament. Aterizare și decolare verticală, mă rog, tot tacîmul. Era dezarmat și oferit de guvernul britanic pentru afacerea asta.

– Și?

– N-am găsit nimic, deși a fost greblată toată regiunea suspectată de a păstra ruinele orașului. Imaginează-ți ce înseamnă să scotocești un deșert cam cît continentul european. Dacă orașul într-adevăr ar fi existat vreodată, atunci înseamnă că a dispărut fără urme. Apoi ne-am dus toți pe la casele noastre.

Ultimele cuvinte ascundeau o undă de nostalgie neîntîlnită la Harris pînă atunci. Cred că episodul însemnase ceva pentru viața lui. Deznodămîntul nu depinsese de el. Conta enorm cît de mult credeai într-o astfel de adiere purtînd mirosul timpului trecut. Lui Schliemann îi trebuiseră ceva ani buni pînă dăduse de Troia. Dar el crezuse în Iliada. Acum Harris ne oferea orașul să ne jucăm în el.

– Interesant, i-am zis. Participi?

Dădu din cap.

– Nu. Am să asist doar. Să știi că nu este un ricoșeu freudian, mă asigură el zîmbind. Sînt numai curios cum arată blestemăția aia de cătun.

Simulatorul îi putea satisface curiozitatea din plin. Și, totuși, ar fi fost în stare să meargă pînă la Luvru ca să „vadă" ceva. Mă întrebam de ce nu încercase să vizualizeze singur orașul. Mai tîrziu îmi spuse că ceva îl ținuse de-o parte. N-am mai insistat.

SILVIU GENESCU

• • •

El – Yafri era enorm așa cum apărea pe ecran. O siluetă verde mă reprezenta în joc, și tocmai dădeam colțul unui monolit cam cît Empire State Building. Cei care înălțaseră Stonehenge s-ar fi simțit complexați. Planul furnizat de calculatorul lui British Museum, stația terminus, oferea unele detalii; știam unde sînt intrările în clădiri, știam de existența unor pasaje subterane servind necesități obscure și sugerînd secrete pe care planul nu le dezvăluia. Sonorizarea jocului făcea să-mi aud pașii pe dalele de piatră care pavau străzile înguste. Primisem și o fotocopie a planului original, iar asta ne ajutase enorm să reconstituim orașul. Nu știam unde se află Emil. Poate că mă pîndea. Harris era lîngă mine, și-l simțeam încordat. M-am oprit. Era liniște în El-Yafri. O liniște de oraș abandonat subit, se auzea vîntul bătînd. Lucra bine simulatorul. La amănunt. Așteptam. Ascultam. Apoi am luat-o iar din loc. Pînă la prima localizare n-aveam nici un indiciu referitor la Emil. Ca jocul să fie mai interesant, erau programate în mod aleatoriu, pe planul afișat în stînga, localizări ale poziției adversarului. Totul dura doar două secunde. Un astfel de moment așteptam, și cum localizările nu se făceau simultan pentru amîndoi, era posibil ca Emil să știe deja unde mă aflam. M-am oprit iar. Eram lipit de peretele unui alt monstru arhitectonic. Liniște. Emil pornise de la poarta din sud. Erau doar două porți care permiteau accesul în oraș, în rest, pereții construcțiilor enorme de la marginea lui. Pe fotocopia expediată de British Museum se distingeau ziduri netede formate din blocuri masive de piatră. Și inscripții ciudate cu caractere cuneiforme. Cine naiba făcuse toate astea? Am început să alerg spre sud. Voiam să ajung la un pasaj care te scotea la suprafață într-una din cele trei piețe ale orașului. Trecusem de un grup de clădiri, și în afară de pașii mei am auzit din dreapta un zgomot. Am făcut un salt. Tocmai la timp. Se auzi o detunătură și un țiuit parșiv se pierdu în stînga mea. Puteam să jur că-mi trecuse un glonte pe lîngă urechi. Am văzut o siluetă dispărînd într-una dintre clădiri.

– Ar fi fost frumos s-o încasez acuma, i-am spus lui Emil după ce „m-am ridicat de jos".

– Nu ești prea atent.

Comunicam acum doar prin radio. M-am uitat pe plan. N-avea sens să intru după el. Clădirea era în legătură cu o stradă mai îndepărtată printr-un tunel subteran. Nu-mi rămînea decît să încerc să ajung acolo cît mai repede. Am început să alerg cu viteza maximă prevăzută în joc, dar pe care n-o puteai menține prea mult. Era simulată pînă și oboseala. Străzi și intrări marcate de umbră se derulau în fața mea. Cred că era după-amiază în El – Yafri. O după-amiază electronică. Am auzit deodată detunături îndepărtate. Două. Și vocea lui Emil.

– Trișezi. Nu știu cum, dar trișezi. M-am oprit. N-aveai cum să ajungi așa de repede în mod normal.

– Dar stai puțin, n-am tras eu!

Mi-am dat apoi seama că strigasem. Harris mă privea fix. Zgomot de fond care marchează pauza de conversație. Din nou Emil.

– Atunci, cine a tras? Eram deja în piață cînd, așa, ca din pămînt...

– Ascultă, l-am întrerupt. Cred că s-a băgat un deștept pe fir. Probabil de la voi. Află cine-i individul și pune-l la punct.

– Hei! Uite! Asta era! Harris. M-am uitat spre afișajul de lîngă mine. Era o localizare. Emil staționa ca și mine, iar dînd ocol unei clădiri, se vedea o a treia siluetă. Îmi era suficient.

Localizare la mine. Sîntem trei. Află cine-i măgarul. Dacă ne ascultă, sper că și-a dat seama că ne-a stricat partida.

– Nu-i pe navă individul. Am verificat, preciză Emil după o pauză. Continuăm? întrebă.

– Da. Atunci vom fi doi contra unu. Îl scoatem din joc. Eu zic să te miști. E chiar lîngă a doua clădire din stînga ta. Sau era. M-am întors spre Harris. Spune-i lui Gunnar să vadă de unde naiba vin semnalele cu care se interferează ăsta.

În materie de comunicații, Gunnar era un adevărat geniu. De-aia îl și aveam pe stație.

– O. K.

Eram puțin nervos, și asta era semn că mă implicasem cam mult în joc. Se auzea doar vîntul și respirația lui Harris. Era palpitant și pentru el. Se apleca spre interfon și schimbă cîteva cuvinte cu Gunnar. Mă atinse cu cotul.

– Ne spune imediat de unde emite tipul.

– Sînt curios.

Încă o detunătură. Apoi se succedară rapid alte două.

– Ce naiba se întîmplă acolo la tine, Emil? Dai lupte de stradă?

– E al naibii de hotărît ăsta, rosti el. Puteam să jur că gîfîie. L-am respins.

– Ajung imediat la tine. Gunnar se pregătește să ne spună de unde emite. Să vezi ce-i fac.

Harris.

– Gunnar zice că semnalele vin de dincolo de limita sistemului solar. M-am uitat la el. Era tras la față. Nu știa ce să mai zică. Trăia momentul cînd stupefacția anula cuvintele. Cu ochii pe ecran i-am spus:

– Dă-mi-l pe Gunnar. CLIC. Gunnar. Pe monitor.

– Ascultă e ceva serios.

SILVIU GENESCU

Semnalele într-adevăr de acolo vin. Nu-i o deviaţie. Am vorbit cu cei de la centrul de comunicaţii. Le-au interceptat şi ei. Sînt uluiţi. Voi nu?

– Ce tîmpenie, m-am pomenit mormăind. Gunnar se uită contrariat la mine.

– Poftim?

– Nimic. Mă gîndeam cum naiba le-a trecut prin cap să apară tocmai într-un joc electronic. Cînd te gîndeşti că pe Pămînt sînt atîţia care îi tot caută de o grămadă de timp, începînd cu ţîncii proaspeţi posesori de lunete şi terminînd cu ăia de pe Mount Kyle. Întrerupse contactul. I-am spus şi lui Emil.

– Asta nu mai este un joc. Nu mai riposta. Sînt aproape de tine.

Întîmplător, el este şi mai aproape.

El – Yafri iradia spaimă şi incertitudini reactivate acum după ce 4 000 de ani le ţinuse încrustate în străzile lui înguste. Am trecut şi de ultima clădire. Piaţa. Emil ca o umbră albastră în depărtare. M-am oprit.

– Eşti capabil să înţelegi ce se întîmplă? Nu ştiu cine a vorbit. Poate Gunnar. Venise şi el. Secundele se întindeau spre un moment amorf. Încep să mă apropii de Emil. Se aude un zgomot. Fără să vreau încep să fluier: „Nu-mi plac zilele de luni ale lui Bob Geldoff". Cred că este un ricoşeu subconştient. Întîmplător, cîntecul începe tot de la nişte cristale de siliciu. Cristalele de siliciu care vor declanşa o reacţie în lanţ.

La colţul unei clădiri apare EL. Rămîn pe loc.

„Silicon chips inside the head, get a switch to overloud.
And nobody is gonna go to school today
she's gonna make them stay at home...

Fredonam de-abinelea.

– Te-ai ţicnit, pretinse Harris.

– Ciudat. Mie mi se părea că cineva cîntă acolo în stradă, zise Emil. Deşi eram conştient că tu eşti...

– Nu ripostezi, îi spun încet. Celălalt se mişcă. Se ţine tot pe lîngă perete, trage din mers. Emil „sare" la timp. Trage din nou, şi din nou. Fiecare salt al lui Emil este marcat de un punct roşu, semnul loviturii ratate. Din nou.

– Ce naiba, nu înţelege că... Vocea lui Emil tăiată de o lovitură în plin. Silueta lui se prăbuşeşte.

– Nu, se pare că nu înţelege, am continuat eu. Linişte. Se aude doar bîzîitul zgomotului de fond. EL se întoarce spre mine. Mă deplasez puţin.

– Emil? Nimic... Mă uit fugitiv spre Harris. Transpiraţia de pe faţă gravita în jurul lui ca un nor difuz. Brusc apăru pe monitor figura lui Fernandez.

– Ţi-l dau pe Dennis. CLIC

Dennis are o figură sumbră. Îmi arată palma plină cu o pulbere albă, fină.

Este ceea ce a devenit costumul lui Emil. Voce albă, la fel de albă ca şi pulberea din palma lui. Emil este făcut praf pe dinauntru. Ultrasunete, adaugă el strangulat de emoţie. Pulberea i se scurge printre degete, ca şi tot ce mai rămăsese din mine. Mă uit pe ecran. EL nu se mişcă. Harris se apleacă spre mine.

– Fugi. Îi simt răsuflarea. Ieşi afară din EL – Yafri. Întind mîna spre butonul de contact. Harris mi-o prinde strîns.

– Nu, zice el. Nu face asta. Ai rămîne în El – Yafri pentru totdeauna. Mă uit pe ecran. EL aşteaptă. Fac cîţiva paşi înapoi. Încep să alerg, las în urmă străzi şi clădiri din care ricoşează vîntul şi paşii mei ritmaţi păstrînd o cadenţă imbecilă impusă de regula jocului.

● ● ●

Sînt în afara oraşului, lîngă poarta prin care intrasem. El – Yafri se înalţă compact şi interzis. Deodată, perspectiva imaginii începe să se modifice. El – Yafri se îndepărtează. Dispare. Stăm şi fixăm ecranul gol.

– Nu trebuia să intrăm aşa în El – Yafri, rosti Harris după cîtva timp...

ÎNTR-O ZI CURÎND ...

Exista de sute de milioane de ani şi gravita undeva între ultimul şi penultimul braţ al galaxiei. Un cîmp magnetic suficient de puternic îi oferi şansa de a avea o formă aproximativ lenticulară. În fiecare clipă a existenţei sale era străbătut de emisiunile radio şi T.V. a mai bine de un milion de civilizaţii care habar n-aveau una de alta. Îi trebuiră cîteva secole ca să decodifice semnalele, la un moment dat le găsi interesante şi începu să le înregistreze devenind astfel cel mai sofisticat video-recorder din toată galaxia.

Emitea modulat pe o comodă lungime de undă de 21

SILVIU GENESCU

cm. și ca să nu bată la ochi, lansă în spațiu întregul evantai din spectrul luminii vizibile. Era catalogat de cel puțin zece mii de civilizații care-i interceptaseră emisia fără să-l considere altceva decît un banal obiect cosmic.

Două civilizații mai agresive, aflate în vecinătatea lui îl luară ca punct de referință în navigație, iar el ca bun vecin ce era, se prefăcu că ignoră războiul furibund izbucnit între ele. Descifră cele cîteva miliarde de coduri care protejau comunicațiile celor două civilizații în cîteva zile. Din punctul lui de vedere erau pur și simplu infantile. Ascultă și înregistră pălăvrăgeala lor belicoasă pînă în momentul cînd adversarii își dădură unul altuia lovitura de grație.

Dacă ar fi putut, ar fi zîmbit disprețuitor. Dar nu putea, și era conștient și de alte imposibilități de moment. Dar știa să aștepte.

●

Ușa de la cabina de comandă era deschisă, și cîteva sisteme în funcțiune se auzeau ca un vuiet depărtat. Pentru o ureche de profan, suna uniform, ca duduitul unei mașini bine unse; dar nu era o singură mașinărie, sau un vînt firav răscolind ierburile. Tomas putea distinge cel puțin 20 de sisteme în funcțiune în acel moment.

Stătea în fața consolei calculatorului urmărind datele afișate. Printre coloanele de cifre își vedea figura ușor deformată de curbura ecranului. Era singur.

„De ce – bătu el pe claviatură – am senzația unei prezențe străine în apropierea mea?" Voise să înlocuiască „o prezență" cu „o persoană", dar în ultima clipă, inerțial, textul conceput înainte se impusese momentului. De fapt, enunțul n-avea nici o importanță. Cunoștea răspunsul dinainte. Urmări din nou coloanele de simboluri. Era răspunsul oficial. Erau parametrii lui biologici din acel moment. Întrerupse afișarea. Cineva care într-adevăr s-ar fi aflat lîngă el, ar fi adăugat și ceva împăciuitor. Reținuse: SUPRAEXCITARE SENZORIALĂ. Nimic anormal. Se întîlnise cu starea asta cu ani în urmă. În camera tăcerii. Pe atunci își petrecea timpul citind sau scriind scrisori patetice pentru Christa, și uneori se întrerupea ca să întrebe cît este ceasul pe cineva care ar fi trebuit (așa simțea) să fie lîngă fotoliul lui.

Pe ecranul cenușiu degetele-i urmau linia obrazului suprapunîndu-se peste luminile și umbrele incerte din care se desprindea conturul feței lui. Ca o imagine ieșind din cețurile memoriei.

Era a treia zi din gardă, în ziua precedentă făcuse obișnuita verificare a sistemului principal și a sistemelor care asigurau cele 83 de capsule criogenice unde se aflau ceilalți din echipaj, vegetînd fără să aibă habar de timpul care trecea. Tomas îi invidia. Pentru el timpul se urnea greu și clipele dizolvau gînduri de tot felul. Verificase niște sisteme, treabă de rutină care redeștepta vechi reflexe obligatorii, cînd brusc se gîndi că trebuia să fie cineva acolo. Întoarse capul spre cabina de comandă, ușa era deschisă, ca și celelalte pînă la ea, și Tomas putea vedea de la locul lui luminițele aparaturii de control. Era ca un tunel săpat în agresivitatea latentă a spațiilor închise. Evident, în cabina de comandă nu era nimeni, și nici după colț cum i se păruse mai tîrziu.

Zîmbi, și umbrele care i se întindeau pe figură se modificară. Cumulat cu distorsiunea generată de curbura ecranului, zîmbetul conferi imaginii lui Tomas o expresie ciudată, inexistentă în alt moment. Zîmbetul fusese ceva fugitiv, dar i se părea că avusese destul timp ca să se observe exprimînd ceva nedefinit și deosebit de ceea ce știa că putea să reflecte figura lui. Se ridică în picioare. Înainte de a părăsi cabina, aruncă o privire spre terminal.

– QUINTUS! se adresă el calculatorului principal. Acum mă îndrept spre cabina mea. Cînd ajung acolo, vreau să găsesc un suc de fructe, rația de hrană, iar pe drum vreau să aud ceva gălăgie. Pune ceva vesel de pe la sfîrșitul secolului XX. Din mers începu să-și detașeze traductorii care furnizau calculatorului datele lui biologice. Primul pe care puse mîna era un EEG.

– Tomas, scuză-mă că te deranjez, dar aș prefera să-i lași la locul lor. Vocea lui QUINTUS se detașa clar de vacarmul ritmat care izbucnise la cîteva secunde după ce-și formulase dorința.

– Tu ai preferințe QUINTUS? De cînd? Pentru Tomas, calculatoarele din seria asta nu exercitau nici un fel de fascinație. Erau foarte capabile, vitale, erau dotate cu tot ce era necesar ca legătura OM–MAȘINĂ să fie cît mai puțin șocantă pentru primii. Cu un calculator QUINTUS se putea pălăvrăgi ca la colț de stradă, sau i se putea lăsa sub control o întreagă expediție de lungă durată. Dar era doar un instrument. Nu i te puteai confesa.

– Tomas, eu nu sînt QUINTUS, interveni aceeași voce calmă. Discutăm doar prin intermediul lui QUINTUS. Nu vreau să mă ascund, n-am mai putea dialoga astfel. Tomas se opri.

– Nu mă căuta în jur. Nu sînt pe navă.

Prima dată se gîndi la un program rulat pe calculator de cel de dinaintea lui. Se obișnuiau tot felul de farse pe lîngă mesajul lăsat la ieșirea din gardă. Mesajele înregistrate, farsele modificau

SILVIU GENESCU

puţin dimensiunea zilelor, orele monotone care se scurgeau pentru cei rămaşi de gardă. Dar Jason Hever care-i predase ştafeta (ieşise din gardă cu o sută de ani în urmă) nu era capabil de prea multă fantezie. Nici nu-i ascultase înregistrarea lăsată. Trebuie să fi fost ceva stas.

– Deci, eşti în afara navei, făcu Tomas. Coridorul arăta ca o stradă părăsită în noapte. Pustiu şi luminat puternic, cu acea intensitate care anulează bezna dar nu şi posibilele spaime aduse de ea. Poate tocmai din cauza intensităţii luminii. Muzica ricoşa din pereţi.

– Opreşte gălăgia asta! strigă Tomas realizînd că nu i se mai adresase lui QUINTUS. Dacă vorbeau prin intermediul calculatorului, cum era posibil acest lucru? Cine îl avea acum sub control?

– Dacă vrei Tomas, poţi să mă şi vezi. Pentru asta va trebui să te deplasezi în cabina de comandă. Monitorul I8. Acolo mă poţi vedea. Îşi simţea pulsul crescînd.

– Continuă.

– În cataloagele Weinburg figurez cu indicativul NI8002 BO. Nor cosmic, adăugă vocea lui QUINTUS. Tomas nu se mişcă.

– Eşti în cataloagele Weinburg? Cu alte cuvinte, ai referinţe bune.

– Este propriul vostru sistem de clasificare, răspunse vocea lui QUINTUS.

„N-are simţul umorului", observă Tomas. Se îndreptă spre cabina de comandă. Îşi aplică EEG-ul.

– S-ar părea că ştii despre noi mult prea multe pentru cineva care se află la cîteva milioane de kilometri depărtare. Cum de se întîmplă asta? Era ca o discuţie între un adult abil şi un copil care trebuia tras de limbă. În timp ce mergea, Tomas încerca să suprapună situaţia pe un tipar convenabil. Ceva specificat şi în instructajele făcute.

– Te frapează că-ţi cunosc pînă şi numele.

Folosea limbajul lui QUINTUS, tonul lui QUINTUS şi dumnezeu ştie ce mai moştenise de la el. În clipa de faţă, probabil că stătea cu fundul pe banca lor de date.

– Da, mă surprinde asta, admise Tomas.

– Cu mult înainte de a intra tu în gardă, răspunse domol vocea lui QUINTUS, a avut loc un transfer de informaţii pe care le-am găsit foarte interesante. Tomas, ştiu tot despre misiunea „Dedalus". Dispun de toate informaţiile stocate pe navă. Şi prin QUINTUS ştiu de exemplu că acum dai colţul ca să ajungi în cabina de comandă. Tomas rămase cu privirea aţintită pe una din miile de camere de luat vederi care împînzeau nava. Se găseau peste tot, şi atît timp cît prin ele privea QUINTUS, asta nu deranja pe nimeni.

– Acum te-ai oprit. Ai ajuns în cabina de comandă, comentă vocea lui QUINTUS după un moment de tăcere, cam cît îi trebuise lui Tomas să păşească înăuntru.

Intrase într-un spaţiu sonor dominat de un vuiet profund care, asociat cu aspectul bordului, amplifica impresia de putere şi dominaţie oferită de ambianţa cabinei.

– Monitorul I8, adăugă vocea lui QUINTUS.

– NBO, rosti Tomas. Mi-ar face mare plăcere dacă nu ai comenta fiecare pas făcut de mine. Mă enervează, pricepi?

– Da.

– La ce-ţi sînt necesari traductorii mei?

– Mă interesează informaţiile pe care le transmit.

– Chiar şi temperatura corpului meu?

– Chiar şi.

– Aş avea multe să te întreb NBO, făcu Tomas aşezîndu-se în faţa monitorului I8. Dar de fapt, cine pune întrebări aici?

– Să numim colaborare relaţia dintre noi. Bine?

Pe ecranul monitorului vedea o formaţiune lenticulară. NBO. Imaginea era tridimensională, şi trebui să recunoască faptul că după toate canoanele pămînteşti, NI8002 BO era o frumuseţe. Îi veni însă greu să accepte un dialog, privind imaginea de pe ecran. Era ceva incompatibil cu puterea lui de imaginaţie. QUINTUS putea discuta cu oricine fiindcă se acceptase „persoana" lui. Era ca şi cum ai fi corespondat cu cineva fără să-l fi văzut niciodată. Ţi-l puteai închipui în funcţie de rîndurile scrise, prinde contur după cuvintele cuprinse în dialog. Tomas se ridică din faţa monitorului.

– Oferă-mi o dovadă că totuşi cu tine vorbesc NBO, rosti el. Neîncrederea este apanajul nostru. Cred că ştii asta.

– Nu ştiu însă la ce vă este necesară.

– După unii, ţine de instinctul de conservare. Te ajută să supravieţuieşti. Avea un mod mecanicist de a interpreta lucrurile. Se deosebea de QUINTUS doar prin faptul că nu mima acea înţelegere sugerată de calculator pe parcursul unei discuţii realizate prin procese logice rămase totdeauna în afara neliniştilor, durerii sau melancoliei care aveau nevoie de cuvinte. În zilele monotone din gardă, nu întîlneai pe nimeni de-a lungul vreunui coridor, şi atunci rămînea QUINTUS în faţa căruia trebuia să faci abstracţie de modul lui de funcţionare dacă voiai să-i accepţi vorbăria.

– Tomas, urmă NBO, am să-mi modific valoarea cîmpului magnetic. Este o dovadă destul de obiectivă, nu?

– Da. Am să folosesc aparatura independentă de explorare. Datele vor fi deviate de la circuitele lui QUINTUS pe care se pare că-l controlezi total.

SILVIU GENESCU

– Valoarea actuală a cîmpului meu este de 14,8 Gauss. Am să-l reduc la 14,7 Gauss. Să-mi spui cînd vrei să începem.

Tomas dădu din cap. Înregistră schimbarea ca pe o frază citită şi cunoscută de mult.

– Nu eşti prea emotiv Tomas, rosti NBO. Asta dacă iau ca reper datele transmise de traductori.

„Eu sînt ţîncul tras de limbă", remarcă Tomas. Se ridică în picioare. Era clar că nu mai avea ce căuta acolo.

– Controlezi toată misiunea Dedalus. Ce urmăreşti NBO? „Ticălosul nu-i capabil să mintă, şi este prea perfect ca să vrea să ne distrugă."

– Mi se pare interesantă experienţa pe care o fac dialogînd cu tine, deşi te înţeleg doar parţial.

– Da, şi asta în pofida faptului că ai reuşit un contact direct, şi că dispui de toate datele posibile despre noi. Cunoşti pînă şi literatura din biblioteca magnetică. Dar tu, de exemplu, n-ai fi capabil să compui o poezie. Îţi lipseşte o dimensiune, esenţială în acest caz.

NBO se lăfăia pe toată suprafaţa ecranului, şi pe cine ştie cîte milioane de kilometri.

– Înţeleg poezia ca pe o simplă modalitate de comunicare, urmă NBO după o lungă tăcere. Dar nu înţeleg codul.

– Nu există nici un cod NBO. Motive, există un impuls care declanşează poezia. Nu te gîndi la ceva fizic. Din nou tăcere. Şi vuietul lui Dedalus.

– Eşti obosit Tomas. Continuăm mîine.

– Da. Impactul cu entitatea pe care o reprezinţi mi-a anulat unele reacţii. E mai puţin vorba de o oboseală fizică. Pleca din cabina de comandă. Era ca şi cum s-ar fi aşezat la o masă, în faţa unui necunoscut încercînd să lege o discuţie care nu ajunsese niciunde. Era la fel de neplăcut ca orice moment ratat. Pe drum idei vechi de cînd lumea mergeau alături de el conducîndu-l în universul unor mituri uitate. „De ce doar intuiţia lui Daniel Cocconi a prevăzut stele inteligente?" Idee întotdeauna refuzată fiindcă un strat de dogme era tot ce exista la baza astrofizicii elaborată timp de secole.

Fîşîitul costumului îi aminti de o zi ploioasă cînd îmbrăcase o pelerină veche şi largă, iar fîşîitul ei amestecat cu huruitul uniform al ploii fuseseră singurele zgomote care-i însoţiseră paşii alături de Christa.

Şi atunci, în absenţa cuvintelor, între ei comunicarea fusese totală.

În cabina lui găsi o cutie cu suc de fructe şi ambalajele care conţineau tot ce trebuia să mănînce, aduse prin sistemul pneumatic cu terminale în fiecare cabină.

– NBO, mai spuse înainte de a adormi, de cîte milioane de ani caşti de plictiseală?

În locul răspunsului auzi un „somn uşor".

•

De-a lungul zilelor următoare, dialogul dintre ei se amplifică, uneori tăceri subite subliniau imposibilitatea de a înţelege, Tomas scăpă încet, încet de senzaţia că e tras de limba în virtutea unor intenţii obscure şi neliniştitoare. Acceptă cuvîntul „colaborare" legat de relaţia lui cu NBO.

Uneori aveau loc experienţe cel puţin stranii din punctul de vedere al lui Tomas. Odată NBO îi comandă lui QUINTUS să scoată din funcţiune toată instalaţia de iluminare din navă, şi asta în timp ce Tomas se afla pe unul din coridoare încercînd să-i explice din mers de ce Van Gogh visase să ajungă într-o stea. Tomas fu total descoperit în faţa evenimentului, iar faptul că sistemul de alarmă intrase în funcţiune, îl făcu să se gîndească la o avarie, idee care avu destule implicaţii emoţionale.

– De ce ai făcut asta? întrebă el cînd lucrurile se lămuriră.

– Pur şi simplu ca să-ţi observ reacţiile, glăsui NBO imperturbabil. Intră în experimentul la care am convenit să colaborezi.

Tomas purta încă traductorii, şi o clipă îi veni să termine cu toate şi să-i dea jos unul după altul, dar nu ştia ce măsuri ar putea lua NBO care controla total nava. Renunţă, dar toată ziua respinse orice discuţie propusă de NBO.

La un moment dat, pe nepusă masă, NBO îl întrebă cum înţelege el „Tăcerea" lui Edgar Lee Masters, poet de pe la mijlocul secolului XX. Tomas zise că nu cunoştea poezia în cauză, iar NBO i-o recită pe un ton egal. Tomas se aşeza undeva ca să se poată concentra în vederea unui răspuns.

– Cred că este o tentativă de a armoniza trăiri proprii cu evenimente exterioare, rosti Tomas obosit. Nenorocirea este că tu surprinzi doar conexiuni logice, pentru restul poeziei ai nevoie de disponibilităţi de altă natură. Cred că asta-i tot, adăugă Tomas care înghiţea tot mai greu discuţiile de acest fel.

– Vizualizează-mi ce ţi-am reprodus mai înainte, insistă NBO. „Ce ţi-am reprodus mai înainte", îl îngînă Tomas scoţînd de fapt un mormăit indescifrabil. „Parcă aş vorbi cu un xerox", se gîndi el indispus. Pe navă dispuneau de un complex Merlin pentru experimente vizuale. Lui Tomas îi fusese de un real folos la predarea cursului său de umanism.

Aici Merlin nu ajută la nimic, se eschivă el.

– Atunci permite-mi să-ţi ofer eu un exemplu de astfel de vizualizare. O să rămîi

SILVIU GENESCU

surprins fiindcă-ţi este adresată ţie personal.

– Fii mai explicit, rosti Tomas într-adevăr surprins.

– E vorba de Christa, începu NBO cu aerul că-i împărtăşeşte informaţii de o deosebită importanţă. A făcut o înregistrare pe care însă a stocat-o în memorie fără să ţi-o lase la ieşirea din gardă. Nu reuşesc să înţeleg de unde această contradicţie.

Frazele lui NBO se detaşau dintr-un bloc masiv de indiferenţă, calcule obscure, raţionamente străine de inteligenţa umană.

– Pune-mi-o imediat ce ajung la primul terminal, făcu Tomas sculîndu-se în picioare. Alerga. „Lepădătura asta asexuată ştia de la bun început de înregistrare. De ce tocmai acum îmi spune de ea? De ce îmi spune de ea?“

Gînduri fragmentate se împleticeau pe lîngă emoţia crescîndă. Îi trebui puţin timp să-şi revina ca să poată primi înregistrarea. Se aştepta la orice.

– Dă-i drumul NBO! Timbrul vocii era vag alterat.

– Este o înregistrare scurtă. S-ar putea să te fi aşteptat la mai mult.

– Nu contează, dă-i drumul odată! În preajma unor evenimente cu anumite repercusiuni pentru el, Tomas se dizolva într-un amestec de gesturi pripite şi izbucniri necontrolate.

Pe ecran apărură nori albi şi dolofani mînaţi de vînt, peste linia orizontului. Păreau o turmă de animale fabuloase gonind din calea unei primejdii imediate. Marea se combina cu cerul, se vărsa în el amestecîndu-se cu norii – animale. Apoi vocea Christei:

„Sînt aici, ascultînd zi şi noapte glasul mării, plimbîndu-mă îndelung prin acest oraş care mă fascinează atît de mult.“ Oraşul, imaginea străzilor în pantă, expuse soarelui care săpa umbre adînci. Tomas cunoştea oraşul, dar în acel moment nu fu capabil să identifice străzile filmate. Totul părea estompat de strălucirea care modela orice contur. Era convins că ceva nu fusese bine reglat în aparatul cu care filmase Christa. Din nou vocea ei:

„Caut în van ceva ce n-am să înţeleg niciodată. Soarele îmi dă căldură şi putere, iar vîntul libertatea şi melancolia. De-abia aştept să te văd. Avem atîtea de făcut.“

Din nou cerul. Şi atît. Dincolo de imagini, ecoul vocii ei suna ca o promisiune. Îşi dădu seama că nu durase mai mult de trei minute, dar timpul emoţional era mult mai vast, cumulînd toate momentele prin care trecuse atunci, demult, aşteptînd-o să vină din oraşul care îi plăcea atît de mult.

NBO interveni brutal ca de obicei.

– Descifrează-ţi semnificaţia acestui mesaj. Tomas ridică privirile spre ecranul gol, neutru ca un perete de pe care o inscripţie tocmai fusese ştearsă.

– Ai spus că este ceva ce mă priveşte personal, rosti el. Deci, mă priveşte personal.

– În măsura în care numai tu şi Christa sînteţi implicaţi, accept obiecţia. Dar nu şi-n cazul acesta.

– Nu văd în ce fel ar mai fi cineva implicat aici. Tu, doar prin faptul că ai deconspirat existenţa mesajului. Atît.

Se opri, se întoarse cu tot cu fotoliu, avînd acum ecranul în spate. Era obosit de tot ceea ce se întîmplase. Oboseala-i anestezia unele simţuri.

– Ar trebui să-ţi mulţumesc, nu? adaugă.

– Da. Christa a conceput doar cuvintele. Eu am realizat imaginea. Ţi-a crescut nivelul de adrenalină în sînge, observă NBO după un moment de tăcere.

Tomas se ridică în picioare, şi în timp ce se îndepărta de lîngă terminal începu să-şi detaşeze traductorii.

– S-a terminat, înţelegi? spuse el. M-am săturat de şantajul tău. Ridică interdicţia de acces la QUINTUS. Oricum, mîine ies din gardă şi nu pot lăsa lucrurile aşa. Tot refuzul lui ieşea de-abia acum la iveală, ca o boală ascunsă.

– Bine Tomas, făcu NBO. Din clipa asta ridic controlul asupra navei, asupra lui QUINTUS. Tomas nu-i răspunse. Replica lui, ultimul traductor detaşat şi aruncat pe jos.

– Se poate verifica tot ce ţi-am spus, continuă NBO imperturbabil.

– Am să verific. Şi acum lasă-l pe QUINTUS. Dacă pînă mîine mai am ceva să-ţi spun, ai să primeşti un mesaj, iar după aceea am să ecranez nava. Nu ştiu, să-ţi spun adio? QUINTUS! făcu Tomas la capătul tăcerii.

– Sînt tot eu, NI8002 BO. Peste cinci mii de ani ajungeţi la punctul terminus. Timpul ăsta nu înseamnă mare lucru pentru mine. Ştii asta Tomas. Ne vom revedea. Pentru mine va fi poimîine.

Nu-i mai răspunse.

●

Astazi sîntem din nou împreună, ca în ziua îmbarcării. Este chiar şi aceeaşi atmosferă. Parca nu trecuse decît o noapte între cele două momente, un timp atît de scurt încît discuţiile puteau fi reluate de acolo de unde le întrerupsese somnul. M-am sculat din capsula criogenică cu o uşoară durere de cap. Lîngă mine cineva se apucase să facă flotări numărate de cei de lîngă el. Totul era impregnat cu un aer de sfîrşit de croazieră, cînd veselia este obligatorie, la fel de obligatorie ca schimbul de adrese şi

(Continuare în pag. 236)

ION LILĂ

BĂTRÎNA NOASTRĂ PLANETĂ

Unora dintre semenii mei le plac salturile astea prin timp și spațiu, dar pe mine mă obosesc... Pe vremuri se folosea alt cuvînt, și ar fi trebuit să spun că sînt „deprimat", dar astăzi și un puști, care n-a împlinit încă o sută de ani, știe că deprimarea este doar o banală reacție chimică, și, fiindcă știm acest lucru atît de bine, am renunțat la această boală, perimată și ea și scoasă din uz ca toate bolile de pe Terra. Numai tristețea nu a putut fi învinsă, și se pare că nici nu sînt speranțe, prea mult țin oamenii să fie triști din cînd în cînd, altfel ar fi plictisitoare fericirea asta continuă...

Mă gîndeam la toate astea în timp ce stăteam pe terasa Cosmodromului și priveam liniile paralele ale podelei de marmură. Pe planeta asta este multă piatră, de toate culorile și formele și oamenii se distrează dîndu-i tot felul de întrebuințări, mai ales că, tot pentru amuzament, folosesc numai forța brațelor lor, poate și în amintirea unor vremuri îndepărtate, cînd ultra-tehnica (unul dintre cuvintele la modă astăzi!) era un vis științifico-fantastic. Mă și mir uneori că nimeni n-a sesizat cît de ușor poate fi captată și folosită forța gravitațională, sau cum poate fi comprimată în tablete minuscule energia timpului... Ei bine, eu nu sînt specialist și nu am învățat toți termenii științifici, nici nu e nevoie, prea puțini oameni se mai ocupă astăzi cu așa ceva, „roboții ce treabă au?!" – se spune în orice împrejurare și, într-adevăr, ei nici n-au altă treabă, ba chiar uneori trebuie să li se frîneze entuziasmul fiindcă ne copleșesc cu o avalanșă de descoperiri senzaționale, care ar trebui, după mintea lor de roboți, să ne ușureze viața și să ne-o simplifice pînă la limita absolută, dar uite că acest „absolut" se tot îndepărtează de noi și se pare că nu-l vom mai atinge niciodată. Ce-ar mai fi, de fapt, de făcut pentru ușurarea traiului nostru? Eu cred că nimic! Habar nu am cum se obține hrana pentru întregul sistem solar, știu doar atîta că, dacă mi-e foame, n-am decît să comand cu voce tare orice vreau eu, indiferent de locul în care mă aflu și apar imediat cîțiva roboți cu „masa pusă", cum se zice. S-a rezolvat și problema călătoriilor de pe o planetă pe alta. Mai peste tot sînt niște sfere portocalii în care trebuie doar să intri și să te gîndești unde ai vrea să fii în clipa aia și sfera se deschide și ai și ajuns pe altă planetă... Cum se face asta, habar n-am, și nu cred că mai știe cineva... totul e înmagazinat în memoria roboților și zău că nu știu cum ar trebui procedat cu ei ca să-i determini să-și dezvăluie secretele, fiindcă ei au o părere foarte proastă despre noi oamenii. Mai întîi au declarat că, fața de inteligența lor, noi încă nici nu ne-am născut și poate că au dreptate. Omul nu evoluează cu aceeași viteză cu care se dezvoltă tehnica. Aproape că nu există nici o diferență între noi, ăștia de acuma, din anul trei mii nouă sute optzeci și cinci și oamenii din anul... să zicem o mie nouă sute optzeci și cinci. Ba eu cred că strămoșii noștri din antichitatea modernă, la care m-am dus cu gîndul, erau mai dotați ca noi... Roboții ne hrănesc, ei reglează clima, ei se zbat pentru existența noastră și, sînt convins că o fac din egoism, ca să nu avem nici un motiv să ne amestecăm în treburile lor.

Liniile de pe pardoseala de marmura au început să valseze și să se amestece între ele, să se împletească în fuioare roșietice... Ce spuneam eu? Un robot a apărut în fața mea și m-a silit să iau o pastilă... De atîta inactivitate mi-a scăzut tensiunea... O ventuză rece, ostilă, mi-a analizat într-o miime de secundă starea sănătății și robotul a ales la fel de repede pastila necesară. Pe vremuri lucrau cu raze, dar ne-am opus. Vrem să vedem și noi ce ne dați, simțim nevoia de forme materiale, dar eu îi bănuiesc și astăzi că au inventat aceste pastile inofensive, ca să ne astupe gura și tot de razele alea ale lor demonice se folosesc. Pastila asta n-are nici un gust, o înghit degeaba, dar, dacă așa e jocul, ce să fac? Mă ridic ușurel din acest fotoliu antic, capitonat cu piele, pe care m-am așezat fiindcă mie nu îmi place să stau pe „nimic", da, chiar așa se numesc acele fotolii abstracte care nici nu există. Cîțiva roboți se ocupă și de aspectul ăsta banal al vieților noastre. Ajunge să vrei să te așezi și imediat se țese sub tine un fotoliu din raze invizibile, care iau forma trupului tău... Puh, ce scîrbos. Nu mai suport. Eu vreau un fotoliu tare, incomod, o masă de lemn incomodă, o farfurie incomodă, o lingură incomodă de lemn... Da, ce, n-am voie?

– Ajunge! am auzit o voce de pe undeva din aer. Sînteți lipsit de activitate practică. Ce preferați? Să tăiați piatră pentru restaurarea drumurilor de pe planeta muzeu, să creșteți cai, să arați pămîntul...

O scurtă pauză în care am timp să-mi aleg o preocupare împotriva plictiselii.

– Mai sînt și oameni cărora li s-au degradat gusturile, am auzit iar vocea aceea umană, da, umană, roboții nu mai au de cîteva sute de ani

(Continuare în pag. 226)

WILLIAM TENN

CUM A FOST DESCOPERIT MORNIEL MATHAWAY

Desen de OLDRICH KULHANEK (R.S.C.)

Toată lumea e stupefiată să vadă cît de mult s-a schimbat Morniel Mathaway de cînd a fost „descoperit". Toată lumea, cu excepția mea. Ei își amintesc de un pictor din Greenwich Village, fără talent și spălîndu-se cam rar, care își începea o frază din două cu „EU" și termina una din trei cu „MINE". Avea orgoliul bolnăvicios al acelora care se îndoiesc de ei, și bănuiesc, fără să îndrăznească să și-o mărturisească, că sînt artiști de mîna a doua (sau mai rău) și care nu încetează să-i inoportuneze cu lăudăroșeniile lor pe aceia care au răbdarea să-i asculte.

Eu înțeleg transformarea care s-a petrecut cu el, modestia sa exagerată, la fel de bine ca și reușita lui, pe cît de bruscă pe atît de neașteptată. Trebuie să spun că eram acolo în ziua cînd a fost „descoperit" – folosesc acest cuvînt în lipsă de altceva mai bun – dar nu este fără îndoială cel mai potrivit, dacă luăm în considerare cît de mult acest lucru este IMPOSIBIL (am zis chiar IMPOSIBIL, nu IMPROBABIL). Ori de cîte ori încerc să-mi explic, mă aleg cu crampe la stomac și cu o durere zdravănă de cap.

În ziua aceea, vorbeam tocmai despre descoperirea lui. Încercam să-mi mențin un echilibru precar pe unicul scaun din micul și frigurosul său atelier din Bleecker Street, fiindcă eram prea pățit ca să mă așez în fotoliu.

Morniel își plătea practic chiria datorită acestui fotoliu, masă informă de catifea uzată și jegoasă al cărui loc de șezut era foarte înalt în față și foarte jos în spate. De îndată ce luai loc în el buzunarele începeau să ți se golească de conținut – mărunțiș, chei, portmonee... dispăreau într-o junglă de arcuri mîncate de rugină și bucăți de lemn cariat.

De fiecare dată cînd un nou venit sosea la el, Morniel își făcea un punct de onoare din oferirea „celui mai bun" loc. Și, în timp ce invitatul se chinuia penibil pentru a-și aranja într-un fel fesele între arcuri, Morniel îl privea cu ochii strălucind de bună dispoziție și cupiditate. De asemenea, încerca să-l facă pe oaspete să rîdă, fiindcă, cu cît se fîțîia mai mult, cu atît prada era mai bogată.

De cum ieșeau invitații pe ușă, demonta fotoliul și își număra încasările, ca un băcan la sfîrșitul zilei.

Așa că scaunul era mai puțin periculos, deși trebuia să stai tot timpul încordat ca să nu cazi cumva.

În ce-l privește pe Morniel, el nu risca nimic – se așeza întotdeauna pe pat.

CUM A FOST DESCOPERIT MORNIEL MATHAWAY

●

„N-o să încetez niciodată, îmi explica el, să aștept ziua cînd un negustor sau un critic cu un gram de creier în cap o să-mi vadă opera. Nu se poate să nu se întîmple, Dave, știu că ceea ce fac eu e prea bun. Cîteodată mi-e și frică – aproape că am prea mult talent pentru un singur om."

„Evident, am zis, dar trebuie să ții seama de..."

„Oh! nu vreau să spun prin asta că e prea mult talent pentru MINE, continuă el, temîndu-se să nu-l înțeleg cumva greșit. Am fundul lat, știi, și inima destul de largă. Un tip de mai mică anvergură ar risca să fie distrus de o atît de perfectă totalitate a percepției, de o atît de absolută înțelegere a Gestalt-ului spiritual, așa cum îmi place să-i spun. Spiritul lui ar crăpa ca o sticlă veche cu vin nou. Dar nu al meu, Dave, nu al meu!-

„Perfect, spun eu, e minunat. Totuși aș vrea să te fac..."

„Știi la ce mă gîndeam, azi dimineață?"

„Nu, și ca să fiu sincer, nici nu mă..."

„Ei bine, Dave, mă gîndeam la Picasso. La Picasso și la Rouault. Mă dusesem înspre piață ca să fac rost de ceva haleală pentru prînz – știi proverbul – mîna e mai iute decît ochiul – cînd am început să mă gîndesc la starea picturii moderne. Mă gîndesc adeseori la asta, Dave, știi..."

„Adevărat? Trebuie să spun că eu am tendința..."

„Mergînd înspre parcul Washington îmi ziceam: cine are o operă într-adevăr importantă în pictura de astăzi? Cine este cu adevărat un mare între mari? Ei, nu mă pot gîndi decît la trei nume – Picasso, Rouault – și cu mine. Nici un altul nu face o operă cu adevărat viabilă și originală în zilele noastre! Doar trei nume, închipuie-ți, trei nume, din miriada de oameni care pictează pe planetă în acest moment! Ah! Te simți cu adevărat singur cînd te gîndești la asta, Dave."

„Te înțeleg, bătrîne, zic eu. Dar pe de altă parte, tu,..."

„Și pe urmă, m-am întrebat – de ce stau lucrurile astfel? Geniul a fost întotdeauna atît de rar, e vorba oare de o limitare statistică valabilă pentru toate epocile sau e o caracteristică a epocii noastre? Și de ce întîrzie atît de mult să mă descopere? Da, Dave, m-am gîndit mult la treaba asta, umil, cu scrupule, fiindcă e o problemă importantă. Și iată răspunsul pe care l-am găsit."

M-am lăsat păgubaș. Prudent, m-am ghemuit pe scaun și l-am ascultat debitînd teorii estetice pe care le mai auzisem din gura unei alte duzini de pictori din Village. Singurul lucru care nu se potrivea era acela de a ști CINE era încarnarea cea mai perfectă, MODELUL acestei estetici. Morniel – și asta desigur că nu vă va surprinde peste măsură – era de părere că el era acela.

●

Băiatul acesta cam stîngaci, căruia nu-i plăcea să se radă și care-și închipuia că e pictor venise la New York din Pittsburg (Pennsylvania). Pe vremea aceea îl admira pe Gauguin și încerca să-l imite; ore întregi, cu un accent care părea să fie de Brooklyn, dar care era în realitate de Pittsburg, revăzut și adăugit de cinema, ținea discursuri despre MISTICA simplității țărănești.

După ce-și lăsase barbă și participase la cîteva cursuri ale Art Student League, îl uită pe Gauguin. Puțin cîte puțin, își puse la punct tehnica sa – TASISMUL SUPRAPUS.

Pictura lui era pur și simplu proastă; cu cea mai mare bunăvoință era imposibil s-o calificî altfel. Nu e numai opinia mea personală, deși am împărțit mult timp atelierul cu doi pictori moderni și am fost căsătorit timp de un an cu o a treia. Aceeași opinie o împărtășesc mai multe persoane care se pricep la pictură și i-au examinat în chip obiectiv opera, neavînd nici un motiv personal să-i poarte pică. Printre acestea era și un excelent critic, specializat în pictură non-figurativă, care declară, după ce privise îndelung, cu gura căscată, o pînză pe care mi-o dăruise Morniel și pe care o atîrnase el însuși, în ciuda protestelor mele, deasupra căminului. „Nu numai că nu exprimă nimic, plastic sau grafic, dar ai impresia privind-o că nici măcar nu-și pune probleme... PICTURALE, dacă putem folosi cuvîntul în legătură cu... asta. Alb pe alb, tașism suprapus, non obiectivism, neo-abstracționism sau cum vreți să-i spuneți, e zero, absolut ZERO! Nu e decît, pur și simplu, opera unuia din acei diletanți bărboși, buni de gură și plini de complexe care infestează Village-ul."

Vă puteți întreba de ce, în aceste condiții, îmi mai pierd vremea cu Morniel. Ei bine, mai întîi pentru că locuiesc la trei case de el. Și pe urmă, e destul de pitoresc, în felul lui puțin apaș. După ce petrec o noapte întreagă lucrînd la un poem recalcitrant, dau cîte-o raită pe la el, ca să discut și altceva decît literatură.

Necazul este – și uit mereu acest lucru – că nu e vorba niciodată de o conversație, ci de un monolog neîntrerupt unde de-abia apuc să plasez și eu un cuvînt, cînd și cînd.

Diferența între mine și Morniel, vedeți dumneavoastră, este că lucrările mele au fost publicate, chiar dacă numai în mici reviste de avangardă, pe cînd el nu a expus nici măcar o singură dată.

●

La drept vorbind, mai exista un motiv, care este în relație directă cu singurul talent pe care-l posedă cu adevărat.

Din punct de vedere material mă descurc la limită. O mulțime de lucruri care-mi fac poftă – hîrtie fină de scris, cărți rare pentru biblioteca mea – îmi sînt, vai!, inaccesibile. Cînd pofta mea – după o nouă culegere de poezii de Wallace Stevens, de exemplu – devine prea puternică, trec pe la Morniel ca să-i vorbesc despre asta.

Apoi mergem la librărie, fiecare separat. Eu îl țin de vorbă pe librar în legătură cu o carte epuizată și peste măsură de scumpă pe care intenționez să i-o comand și, în acest timp, Morniel îl șterpelește pe Stevens. Bineînțeles, am intenția să plătesc tot de îndată ce o să pun mîna pe ceva parale.

E extraordinar. Nu l-am văzut niciodată să

atragă cea mai mică bănuială asupra lui. Bineînțeles, trebuie să-i întorc această favoare, jucînd același rol în magazinul cu materiale pentru artiști, unde își face proviziile de pensule și culori.

Una peste alta, relațiile mele cu el sînt pînă la urma profitabile. Necazul e că sînt silit să-l ascult ore întregi perorînd pe subiecte care mă plictisesc profund, și, în plus, mă mai mustră și conștiința puțin, fiindcă știu fără nici o îndoială că el nu-și va plăti niciodată materialele șterpelite. În definitiv, nu contează; în ce mă privește, EU îmi voi plăti cărțile de îndată ce voi putea.

„Imposibil să fiu chiar așa de unic, spunea el. Și alții s-au născut desigur cu același talent potențial, dar acesta a fost din nenorocire distrus înainte de a ajunge la maturitate. De ce? În ce fel? Să examinăm puțin rolul pe care-l joacă societatea în..."

Chiar cînd pronunța cuvîntul „societate", am văzut, pe peretele din față, niște dungi purpurii care formau desenul luminos al unui mare cub și, în acest cub, silueta, de asemenea purpurie și luminoasă, a unui om. Totul plutea la aproximativ un metru deasupra podelei. Apoi, la fel de brusc pe cum apăruse, imaginea tremurătoare și luminoasă dispăru.

Un miraj? Nici măcar nu era vară, iar în ce mă privește, n-am suferit niciodată de iluzii optice. Poate că, la urma urmei, nu era decît o nouă fisură pe cale de formare în peretele atelierului? Acesta era sub acoperișuri și cînd ploua apa șiroia pe peretele din fund care se afla într-o stare jalnică.

Dar fisuri purpurii? conturînd silueta unui om într-un cub? Cam prea complicat pentru o (simplă) fisură în zid. Și apoi, de ce ar fi dispărut?

Desen de OLDRICH KULHANEK (R.S.C.)

„... este eternul conflict al individului, care încearcă să-și afirme personalitatea, spunea Morniel cu voce patetică. Fără să mai punem la socoteală..."

●

O suită de note muzicale foarte ascuțite se succedară rapid. Și de data aceasta, în centrul camerei, la vreo cincizeci de centrimetri de podea, liniile purpurii reapărură – încețoșate, transparente, delimitînd, ca și prima oară, silueta unui om.

Morniel se ridică brusc, fixînd apariția. „Ce se... bîigui el.

Din nou, cutia dispăru.

„Ce... se întîmplă?"

„Habar n-am, i-am răspuns. Dar am impresia că începe să se precizeze." Din nou, notele muzicale răsunară și cubul purpuriu reapăru, de data aceasta la nivelul solului. Purpuriul deveni din ce în ce mai deschis și mai substanțial. În același timp, notele urcară gama pînă ce deveniră inaudibile.

Cînd deveni în întregime opacă, o ușă culisă pe una dintre laturile cutiei; un om ieși. Purta veșminte care păreau să se termine peste tot cu catarame extravagante.

Se uită o clipă la mine, apoi se întoarse spre Morniel.

„Morniel Mathaway?" întrebă el.

„D... Da", spuse Morniel, retrăgîndu-se pe nesimțite spre frigider.

„Dragă Morniel Mathaway, zise omul ieșit din cutie, numele meu este Glescu, și vă aduc salutările anului 2487 era noastră!"

Cum noi eram incapabili să găsim vreun subiect acceptabil de conversație, am preferat să păstrăm tăcerea. În mod automat, m-am ridicat și m-am apropiat de Morniel, simțind nevoia obscură de a fi aproape de cineva cunoscut.

2487... mă gîndi. Evident, nu văzusem niciodată pe cineva îmbrăcat astfel. Mai mult încă, nici măcar nu mi-aș fi putut IMAGINA că cineva s-ar putea îmbrăca în felul acesta, și credeți-mă, nu s-ar putea spune că duc lipsă de imaginație. Veșmintele lui nu erau transparente, fără să fie totuși în întregime opace. Prismatice ar fi un termen mai corect, cu o mulțime de culori alternînd fără încetare, mai ales la nivelul nenumăratelor catarame. Era ceva indescriptibil. Nu semăna cu nimic identificabil.

În ceea ce-l privește pe domnul Glescu, era cam de aceeași talie ca Morniel și ca mine, și avea probabil aceeași vîrstă ca noi. Dar avea ceva... cum să spun, o calitate, da, o adevărată CALITATE, care l-ar fi intimidat pe însuși ducele de Wellington. **Civilizat**, da, iată cuvîntul pe care-l căutam; era omul cel mai civilizat pe care-l văzusem vreodată.

El înaintă cu un pas. „Și acum, zise el cu o voce cu rezonanțe profunde, vom îndeplini un ritual tipic pentru secolul al XX-lea – ne vom strînge mîinile."

Îndeplinirăm deci un ritual tipic pentru secolul XX, dîndu-ne mîna. Mai întîi Morniel, pe urmă eu, și nu fără ezitare. Cu această ocazie, d-l Glescu mă făcu să mă gîndesc la un fermier din Yowa mîncînd pentru prima oară cu bețișoare într-un restaurant chinezesc. O dată terminată ceremonia, el se îndreptă și ne privi – sau, mai curînd, îl privi pe Morniel – cu un surîs radios.

CUM A FOST DESCOPERIT MORNIEL MATHAWAY

„Ce moment, nu-i aşa? spuse el. Ce moment suprem! Nu găsiţi?"

●

Morniel inspiră profund; am văzut că-şi revenise din şoc şi mintea lui reîncepea să funcţioneze normal.

„De ce SUPREM? întrebă el. Ce are aşa deosebit clipa asta? Sînteţi... inventatorul călătoriei în timp?"

Domnul Glescu izbucni în rîs – „Eu? Un INVENTATOR? Vai, nu. Absolut deloc! Transferul temporal a fost inventat de Antoinette Ingeborg – dar ce contează, era după epoca dv. Inutil să intrăm în detalii, cu atît mai mult cu cît nu am la dispoziţie decît o jumătate de oră."

„De ce doar o jumătate de oră? întrebai, nu atît din curiozitate, cît fiindcă mi se părea o întrebare bună".

„Skindromul nu poate fi menţinut mai mult, explică el. Skindromul este... să zicem că este un aparat de transfer temporal care ne permite să apărem în epoca dv. Cheltuiala de energie este aşa de mare că nu se poate face o călătorie în timp decît o dată la cincizeci de ani. Acest privilegiu e decernat ca un fel de Gopel. Am folosit termenul exact? E vorba de Gopel, nu? Un premiu foarte important, care se atribuia în epoca dv?"

Am avut o inspiraţie subită? „Vreţi să spuneţi NOBEL, nu? Premiul Nobel?"

Dădu entuziasmat din cap. „Exact! Premiul Nobel. Se acordă dreptul de a efectua această călătorie unor eminenţi savanţi, ca un fel de Premiu Nobel. Vedeţi, o dată la fiecare cincizeci de ani, gardunaxul alege un om cu deosebire strălucit în domeniul său de activitate. Pînă în prezent, bineînţeles, această ocazie a fost întotdeauna oferită unor istorici care şi-au irosit jumătatea de oră la asediul Troiei, la explozia primei bombe atomice la Los Alamos sau la descoperirea Americii, lucruri de felul acesta. Anul acesta însă –"

„Da?" îl întrerupse avid Morniel. Deodată ne amintirăm amîndoi că d-l Glescu îi cunoştea numele. „Ce fel de savant sînteţi dumneavoastră?".

„Într-un fel, sînt şi eu un istoric, însă specialitatea mea este istoria artei. Şi, în cadrul istoriei artei, sînt specializat în..."

„Ei bine? În ce sau în cine sînteţi specialist?" repetă Morniel, gîfîind uşor.

Domnul Glescu se înclină uşor. „Specialist în dumneavoastră, domnule Mathaway. Cred că n-o să mă contrazică nimeni dacă afirm, cu toată modestia, că sînt cea mai mare autoritate a epocii mele în viaţa şi opera lui Morniel Mathaway. Da, domnule, specialitatea mea sînteţi dumneavoastră!"

Morniel se făcu alb ca hîrtia şi merse să se aşeze pe marginea patului, cu mii de precauţii, ca şi cum ar fi avut genunchii de sticlă. De mai multe ori, deschise gura ca şi cum ar fi vrut să spună ceva, dar se pare că nu era în stare să scoată nici cel mai mic sunet. În sfîrşit, se ridică şi, strîngîndu-şi pumnii, reuşi să spună, cu o voce hîrşîită – „Vreţi să spuneţi... că sînt... celebru? CHIAR ATÎT de celebru?"

„Celebru? Dar, scumpe domn, sînteţi mult deasupra celebrităţii! Sînteţi unul dintre puţinii nemuritori pe care i-a produs rasa umană. Aşa cum scriam, într-o frază nu prea rău întoarsă din condei, dacă pot să menţionez acest lucru, în ultima mea lucrare, „MORNIEL MATHAWAY, OMUL CARE A DAT LUMII O NOUĂ ÎNFĂŢIŞARE" – „Cît e de rar ca eforturile unui singur om..."

„Celebru, repeta Morniel, şi barba îi tremura ca bărbia unui copil care e gata să plîngă. „Celebru..."

„Da, celebru!" îl asigură domnul Glescu. „Cine a dat cu adevărat avînt picturii moderne? Cine e omul al cărui simţ al liniei şi al culorii domină de cinci secole arhitectura, care a dat oraşelor noastre forma pe care o au, şi care determină totul de la cele mai mici gadgeturi pînă la textura însăşi a veşmintelor noastre?"

„Eu?" întrebă cu voce slabă, Morniel.

„Dumneavoastră! În toată istoria artei, nici un om n-a exercitat o atît de mare influenţă, în domenii atît de diverse, pentru o perioadă atît de îndelungată de timp. Cu cine să vă compar, domnule? Cu ce alt artist v-aş putea oare compara?"

„Rembrandt?" sugeră Morniel, vizibil doritor să-i vină în ajutor. „Da Vinci?"

Domnul Glescu avu o pufnitură de dispreţ. „Să pui pe Rembrandt şi pe Da Vinci pe acelaşi plan

Desen de OLDRICH KULHANEK (R.S.C.)

cu dumneavoastră?! Ridicol! Ei n-au avut niciodată universalitatea dumneavoastră, simţul dumneavoastră al cosmicului, al totalităţii universului. Nu, pentru a vă găsi un egal, trebuie, cred eu, să ne întoarcem spre literatură. Shakespeare, POATE Shakespeare, cu vasta sa înţelegere a omului şi a universului, cu inegalabila muzicalitate a poeziei sale, cu imensa influenţă pe care a exercitat-o asupra evoluţiei limbii engleze. Dar chiar şi Shakespeare, mă tem, chiar şi Shakespeare...", clătină trist din cap.

„Drace!", exclamă Morniel Mathaway.

„Apropo de Shakespeare, am intervenit eu, cunoaşteţi cumva un poet cu numele de David Dantzinger? A ajuns pînă la dv. măcar o parte din opera sa?"

„Dumneavoastră sînteţi?"

„Da", i-am răspuns, cu nerăbdare, omului venit din anul 2487. „Eu sînt David Dantzinger." Îşi încreţi fruntea.

„Vă mărturisesc că nu-mi amintesc... Cărei şcoli de poezie îi aparţineţi?"

„I se spune în diverse feluri. Anti-imagism, cel mai adesea. Sau post-imagism."

„Nu, spuse domnul Glescu, după ce se gîndi destul de mult. Singurul poet din această perioadă şi din această parte a lumii de care îmi amintesc este Peter Tedd".

„Peter Tedd? N-am auzit niciodată vorbindu-se de el."

„Atunci înseamnă că nu a fost încă descoperit. Dar nu uitaţi că eu sînt istoric de artă şi nu istoric literar. E perfect posibil", adăugă el pe un ton consolator, „ca un specialist în poeţii minori din secolul XX să vă poată situa fără cea mai mică dificultate. Perfect posibil."

Desen de OLDRICH KULHANEK (R.S.C.)

Morniel mă privea surîzător. Îşi venise cu totul în fire şi începea să savureze situaţia prin toţi porii. ÎNTREAGA situaţie. El. „EU".

După un scurt moment de introspecţie, mi-am dat seama că-l detestam din adîncul sufletului pe Morniel Mathaway.

●

De ce a trebuit ca destinul să-l aleagă tocmai pe Morniel Mathaway? Sînt atîţia pictori care sînt oameni cumsecade...

Spiritul meu, scos din sărite, nu înceta să se învîrtă în cerc. Aceasta dovedeşte, pur şi simplu, că singură perspectiva istorică îţi permite să faci judecăţi de valoare definitive în materie de artă. Atîţia oameni celebri în timpul vieţii sînt astăzi complet uitaţi – să-l luăm, de exemplu, pe acel contemporan al lui Beethoven; în timpul vieţii, era considerat ca cel mai mare dintre cei doi, şi astăzi doar cîţiva muzicologi îi mai cunosc numele. Şi totuşi...

Domnul Glescu privi o clipă indexul mîinii sale drepte, unde un mic punct negru nu înceta să pulseze. „Timpul trece, spuse el. Ah! Domnule Mathaway, ce experienţă inefabilă să vă văd în sfîrşit în carne şi oase, în mijlocul atelierului dumneavoastră... Pot îndrăzni oare să vă cer o mică favoare suplimentară?"

„Dar, binenţeles", spuse Morniel ridicîndu-se, „voi face tot ce-mi stă în putinţă pentru a vă îndeplini dorinţa. Nimic nu e destul de bun pentru dumneavoastră."

Domnul Glescu înghiţi în sec. Era aşa de emoţionat ca şi cum porţile paradisului urmau să i se deschidă largi în faţă.

„Aţi putea... nu cred ca acest lucru o să vă deranjeze... Aţi putea oare să-mi arătaţi pînza la care lucraţi în acest moment? Ah! Să vezi un Morniel Mathaway încă în lucru! Numai gîndul acestei picturi proaspete încă...", închise ochii, ca şi cum nu putea crede că toate acestea erau adevărate.

Morniel merse spre şevalet, şi, cu un gest teatral, dădu la o parte cîrpa care proteja pînza. „Cred", spuse el cu o voce la fel de uleioasă ca subsolul Texasului, „cred c-o să-i spun FIGURINE FIGURATE NR. 29."

Încet, savurînd momentul, domnul Glescu redeschise ochii şi se aplecă înainte. „Bine, dar... spuse el după o lungă tăcere. Pînza aceasta nu e făcută de dumneavoastră, nu-i aşa, domnule Mathaway?"

Morniel se întoarse, surprins într-un fel, şi aruncă o privire tabloului – „Ba da, ba da, e de mine. FIGURINE FIGURATE NR. 29. O recunoaşteţi?"

„Nu.", zise Glescu. „N-o recunosc deloc. Şi trebuie să vă spun că sînt extrem de fericit că n-o recunosc. Dacă sînteţi amabil, aş putea vedea şi altceva? O operă mai recentă?"

„Bine dar... asta e chiar ultima", răspunse Morniel, cuprins de o uşoară nesiguranţă. „Tot restul e anterior. Priviţi, poate că asta o să vă placă." Scoase o pînză dintr-un dulap incastrat în perete." E FIGURINE FIGURATE NR. 22, unul dintre exemplele cele mai elocvente din prima mea perioadă."

●

Domnul Glescu fu străbătut de un frison. „Nişte

CUM A FOST DESCOPERIT MORNIEL MATHAWAY

mîzgăleli suprapuse, s-ar zice."

„Exact! Însă eu numesc asta taşism suprapus. Fiindcă sînteţi o autoritate în ce mă priveşte, desigur că ştiţi acest lucru. Şi iată aici FIGURINE FIGURATE NR..."

„V-ar supăra foarte tare dacă mi-aţi arăta şi altceva decît aceste... aceste figurine, domnule Mathaway?", întrebă Glescu pe un ton implorator. „Ceva care să aibă CULOARE ŞI FORMĂ!"

Morniel se scărpină în cap. „A trecut cam multă vreme de cînd n-am mai lucrat în culori adevărate... Oh! Aşteptaţi!" Zîmbind cu toată gura se puse să scormonească în fundul dulapului şi scoase la iveală o veche pînză prafuita „Iata unul din puţinele/rarele pînze pe care le-am pastrat din perioada mea de taşism mov."

„Înţeleg de ce nu aţi păstrat mai multe", murmură domnul Glescu, cu glas scăzut. „E absolut..." Ridică din umeri într-un fel pe care oricine a văzut un critic de artă în acţiune îl recunoaşte imediat. Aşa ceva nu are nevoie de comentarii. Şi dacă eşti tocmai tu pictorul a cărui operă a prilejuit o astfel de reacţie, nici n-ai chef să auzi şi vreun comentariu.

Cuprins de un fel de frenezie, Morniel se puse să răscolească tot dulapul şi să etaleze zeci de pînze peste tot în atelier. Domnul Glescu scotea din gît sunete de parcă ar fi încercat din răsputeri să se stăpînească să nu vomite.

„Nu înţeleg deloc", zise el, fixînd cu privirea podeaua acoperită de picturi. Toate acestea sînt în mod evident anterioare momentului în care v-aţi găsit stilul şi tehnica. Degeaba încerc să găsesc un SEMN care să anunţe geniul dumneavoastră latent... nu văd decît..." Îşi scutură capul ca şi cum ar fi vrut să alunge ameţeala care îl încerca.

„Şi aceasta?", întrebă gîfîind Morniel, pe care începea să-l cuprindă disperarea.

Domnul Glescu respinse cu amîndouă mîinile pînza pe care i-o arăta Morniel. „Fie-vă milă, luaţi de aici lucrul acela!" Îşi privi din nou indexul. Am remarcat că punctul negru pulsa mult mai lent decît înainte. „Nu-mi mai rămîne decît puţin timp", spuse el. „Şi nu înţeleg defel. Absolut deloc. Daţi-mi voie să vă arăt ceva, domnilor."

●

Intră în cutia purpurie şi reveni aproape imediat cu o carte în mînă. Ne face semn să ne apropiem. Morniel şi cu mine privirăm pe deasupra umerilor săi. Paginile erau foarte albe şi netede şi produceau, atunci cînd erau întoarse, un ţiuit ascuţit. Un lucru era în orice caz sigur – nu era hîrtie. În ce priveşte pagina de gardă –

ÎNTREAGA OPERĂ PICTATĂ DE MORNIEL MATHAWAY (1928—1996)

„Te-ai născut în '28, nu?", îl întrebai. Morniel aprobă din cap. „În 23 mai 1928". Ştiam la ce se gîndea şi făcui un calcul mental. Şaizeci şi opt de ani. Puţinor oameni le este dat să ştie cît timp le mai rămîne de trăit. Şaizeci şi opt de ani. Nu era prea rău. Domnul Glescu continuă să întoarcă paginile pînă la prima reproducere. Chiar şi acum, cînd îmi amintesc de momentul în care am văzut-o, simt cum mi se înmoaie picioarele. Era un tablou non-figurativ, foarte colorat, cum nu mi-aş fi putut imagina niciodată că poate exista. Întreaga artă abstractă, începînd cu primii ani ai secolului, nu era decît o ucenicie penibilă, un joc de copii, pe lîngă **ACEEA.**

Nu puteai fi decît entuziasmat – chiar dacă ochii tăi erau obişnuiţi cu pictura figurativă, chiar dacă n-ai fi fost niciodată interesat de pictură, înainte.

Nu vreau să fiu sentimental, dar vă jur că ochii mi s-au umplut de lacrimi. Oricine nu era absolut insensibil la frumuseţe ar fi avut aceeaşi reacţie.

Nu însă şi Morniel. „Ah! ASTA!", exclamă el, ca şi cum ar fi fost străbătut brusc de o inspiraţie. „Trucurile de felul ăsta vă interesează! Ar fi trebuit să-mi spuneţi mai curînd."

Domnul Glescu îl prinse pe Morniel de cămaşa lui jegoasă. „Vreţi să spuneţi că aveţi şi tablouri în acest stil?"

„Nu, nu TABLOURI, ci UN tablou. Unul singur. L-am făcut săptămîna trecută ca să mă distrez, cu titlu experimental. Cum n-am fost mulţumit de rezultat l-am făcut cadou unei tipe care locuieşte tot aici. Vreţi să-i aruncaţi o privire?"

„Oh, da! neapărat!"

Morniel îi luă cartea din mînă şi o aruncă neglijent pe pat. „Atunci, haideţi. Nu durează mai mult de un minut, două."

●

În timp ce coboram scările spre fata indiană de care era vorba, eram cum nu se poate mai nedumerit. Un lucru era sigur – la fel de sigur ca acela ca Geoffrey Chaucer a trăit înaintea lui Algernon Swinburne. Nimic din ceea ce făcuse Morniel (sau avea capacitatea să facă vreodată) nu ajungea nici pe departe la nivelul reproducerii pe care o văzusem. Şi, în ciuda fanfaronadelor sale, în ciuda inepuizabilei sale vanităţi, trebuie s-o fi ştiut la fel de bine ca şi mine.

Două etaje mai jos, el se opri în faţa unei uşi şi ciocăni. Aştepta cîteva secunde, apoi bătu din nou. Nimeni nu veni să deschidă. „La naiba!", făcu el. „Nu-i acasa. Sînt sigur că pînza aceea v-ar fi interesat."

„Absolut!", îi răspunse cu ardoare domnul Glescu. „Ţin neapărat să văd ceva care anunţă marea dumneavoastră perioadă. Dar îmi mai rămîne aşa de puţin timp..."

Morniel pocni din degete. „Aşteptaţi, am o idee! Anita are două pisici de care m-a rugat să am grijă cît lipseşte ea şi mi-a dat o cheie. Urc şi o caut la repezeală."

„De acord, dar, vă rog, grabiţi-vă."

Chiar înainte de a dispare după cotul scării, Morniel se întoarse şi-mi făcu un imperceptibil semn cu ochiul. Cunoşteam bine acest semn, pe care-l utiliza cu prilejul „expediţiilor" noastre prin prăvălii. Însemna – „Ţine-l de vorbă."

Am înţeles pe loc de ce. CARTEA. Îl văzusem de prea multe ori pe Morniel în acţiune... Nu în-

tîmplător aruncase el cartea pe pat. A urcat din nou ca s-o ascundă şi, cînd domnul Glescu va fi obligat să plece - ei bine, cartea va fi de negăsit, şi cu asta basta!

Mare şmecher, nu? Oh, da, şi chiar mai mult încă - Morniel Mathaway va picta operele lui Morniel Mathaway.

Nu, nu le va picta. LE VA COPIA.

Cu toate acestea, ascultînd de semnal, am început automat să vorbesc.

„Pictaţi şi dumneavoastră, domnule Glescu?"

Eram sigur că subiectul acesta o să prindă. Nu m-am înşelat.

„Vă închipuiţi! Bineînţeles, cînd eram tînăr, vroiam să devin un artist - cea mai mare parte dintre critici încep astfel - ba chiar am mîzgălit ceva pînze, însă ieşeau prost, foarte prost! Mi-am dat seama că era mult mai uşor să scrii despre pictura altora decît s-o faci tu însuţi. Într-o bună zi, citind o biografie de-a lui Mathaway, am înţeles că-mi găsisem calea. Mă simţeam foarte aproape, nu numai de pictura sa, dar la fel de mult şi de personalitatea lui. Era cineva pe care aş fi dorit într-adevăr să-l cunosc. De altfel, trebuie să spun că sînt destul de surprins. E puţin cam diferit de cum mi-l imaginam."

„NU-i aşa?"

„Desigur, istoria dă o anumită statură, o aureolă romantică. Observîndu-l bine, de altfel, pot să ghicesc unele trasaturi care, idealizate... dar n-ar trebui să continui pe acest subiect, domnule Dantzinger. În definitiv, sînteţi prietenul lui."

„Fără nici o îndoială, cel mai bun pe care-l are pe lumea asta", îi răspunsei. „Ceea ce nu înseamnă mare lucru."

●

Continuînd să conversez, îmi spărgeam capul să înţeleg situaţia. Şi, cu cît reflectam mai mult, cu atît îmi era mai puţin clar. Era mult prea paradoxal. Cum putea Morniel Mathaway deveni celebru peste cinci sute de ani, pictînd nişte pînze pe care le văzuse pentru prima oară într-o carte publicată acum cinci sute de ani? Cine pictase acele reproduceri? Morniel Mathaway? Asta era ceea ce spunea cartea şi, posedînd cartea, fără îndoială că le va picta. Copiind reproducerile cărţii. Dar cine pictase atunci operele originale?

Domnul Glescu aruncă o privire indexului său şi se întunecă la faţă. „Cerule! Timpul meu e aproape epuizat!"

Se repezi pe scări, urcîndu-le cîte patru odată; îl urmai, pregătindu-mă pentru scena care ne aştepta în legătură cu cartea. Nu mă bucuram deloc, trebuie s-o spun, fiindcă îl găseam pe domnul Glescu foarte simpatic.

Cartea nu mai era pe pat, bineînţeles. Alte două lucruri lipseau, de asemenea - maşina de călătorit în timp şi Morniel Mathaway.

„A plecat cu ea!, exclama oripilat domnul Glescu. **„M-a abandonat aici!** Şi-a dat seama că era suficient să închizi uşa pentru a o face să se întoarcă!"

„Da, da, e foarte şiret", am zis cu amărăciune. Nu dorisem asta. Dacă aş fi ştiut ce punea la cale, nu l-aş fi ajutat nici în ruptul capului. Există nişte limite!

„Şi o să găsească fără îndoială o istorie perfect plauzibilă pe care s-o îndruge contemporanilor dumneavoastră ca să explice ce s-a întîmplat. De ce sa traiasca o viaţă de muncă şi mizerie în secolul XX cînd poate fi un adevărat erou adulat de toţi în vremea dumnevoastră?"

„Fără îndoială, dar ce se va întîmpla dacă îi vor cere să picteze fie şi numai un singur tablou?"

„Oh, le va zice probabil că şi-a desăvîrşit opera şi că nu mai are nimic de adăugat. O să ţină conferinţe despre el însuşi. Nu vă faceţi griji pentru el, are să se descurce de minune. Mai curînd mă ,îngrijoraţi dumneavoastră. Aţi rămas prins aici pentru totdeauna. Dacă nu cumva vor veni să vă caute?"

Domnul Glescu clatina amarît din cap. „Nici o şansă. Fiecare beneficiar al premiului trebuie să semneze că disculpă Fundaţia de orice responsabilitate în cazul cînd nu va reveni. Maşina nu poate fi folosită decît o dată la cincizeci de ani. Iar peste cincizeci de ani unui alt savant i se va da posibilitatea să asiste la luarea Bastiliei, la naşterea lui Budha sau la altceva de genul ăsta. Nu, nu, sînt bine şi frumos blocat aici, cum aţi arătat aşa de bine. E chiar aşa de groaznic să trăieşti în această epocă?"

Îl bătui consolator pe umăr. (Mă simţeam foarte vinovat, ca să fiu sincer) „Nu-i chiar aşa de groaznic. Bineînţeles, aveţi nevoie de un document de identitate, şi nu va fi deloc uşor să faceţi rost de unul. Şi pe urmă e posibil ca FBI-ul sau serviciile de emigrare să aibă cîteva întrebări de pus. La urma urmei, aţi intrat clandestin, într-un fel, în această ţară."

„Dumnezeule!", exclamă el. „Şi asta nu vi se pare groaznic..."

●

În acel moment mi-a venit o idee. „Staţi aşa! poate că am găsit o soluţie! Uitaţi cum facem; Morniel are o carte de muncă - a lucrat cîteva săptămîni, acum doi ani. Iar în acest sertar are certificatul de naştere şi celelalte acte. De ce nu v-aţi substitui lui? NU EL o sa fie cel care o să vină vreodată să spună că sînteţi un impostor!"

Desen de OLDRICH KULHANEK (R.S.C.)

CUM A FOST DESCOPERIT MORNIEL MATHAWAY

„Credeţi că ar fi posibil? Ce-o să spună părinţii, prietenii, familia..."

„Părinţii lui sînt morţi; ceilalţi membri ai familiei sale, dacă există, nu vin niciodată să-l vadă. În ceea ce priveşte prietenii, nu mă are decît pe mine." Îl examinai îndeaproape pe domnul Glescu. „Sînt sigur că o să vă descurcaţi. Lăsaţi să vă crească barba. La nevoie, va trebui s-o vopsiţi puţin, s-o faceţi ceva mai blondă. Aceste mici detalii se vor aranja uşor. Cel mai greu va fi să vă cîştigaţi traiul. Ca specialist în Morniel Mathaway şi în curentele artistice care au fost influenţate de el, n-o să cîştigaţi prea grozav, pentru moment."

Dintr-o dată, mă apucă de reverele hainei. „Aş putea să pictez! Am visat întotdeauna să devin pictor. Nu prea am talent, o ştiu, dar cunosc o mulţime de inovaţii stilistice, de noutăţi grafice, pe care epoca voastră le ignoră total. Chiar fără talent, asta ar trebui să fie suficient ca să-mi permită să trăiesc ca pictor de categoria a treia sau a patra."

●

A fost suficient, asta da! Nu pentru categoria a treia sau a patra, ci pentru prima. Domnul Glescu-Morniel Mathaway este cel mai mare pictor al vremii noastre. Şi cel mai nefericit.

„Dar ce-i apucă pe toţi aceşti oameni!", mi se confesă el după ultima sa expoziţie. „Să mă ridice astfel în slăvi! N-am nici un pic de talent adevărat. Totul e de mîna a doua în opera mea, TOTUL! Am încercat să fac o operă originală, o operă care să fie cu adevărat a mea, dar sînt atît de îmbibat de Mathaway încît nu reuşesc să-mi exprim propria personalitate, cu toate eforturile mele. Şi idioţii aceştia de critici care-mi aduc elogii delirante cînd opera mea nici măcar nu e de mine!"

„De cine e, atunci?", l-am întrebat.

„De Mathaway, bineînţeles!", spuse el cu amărăciune. Am admis întotdeauna că un paradox temporal era imposibil – păcat că nu puteţi citi toată literatura ştiinţifică care există pe acest subiect; sînt biblioteci întregi. Specialiştii în timp afirmă că este imposibil ca un tablou, de exemplu, să fie copiat după o reproducere viitoare, fiindcă în cazul acesta n-ar exista autor. Dar asta e tocmai ce fac eu! Copiez cartea aceea din memorie!"

Mi-ar fi plăcut să-i pot spune adevărul; este cu adevărat un băiat de valoare, mai ales dacă îl comparăm cu primul Mathaway, şi suferă aşa de mult...

Dar nu pot s-o fac.

Vedeţi dumneavoastră, ceea ce se întîmplă este că el încearcă deliberat să nu copieze aceste tablouri. Se străduieşte aşa de mult în această privinţă încît nici măcar nu mai vrea să audă vorbindu-se despre acea carte sau să vorbească despre ea cu mine. De curînd, am reuşit totuşi să-i strecor cîteva vorbe şi ştiţi la ce concluzie am ajuns? Nici măcar nu-şi mai aduce aminte de ea, ca să zic aşa!

De altfel, lucrul acesta nu mă uimeşte deloc. EL este adevăratul Morniel Mathaway şi n-a existat niciodată vreun paradox temporal. Dar dacă i-aş spune vreodată că, în realitate, EL **PICTEAZĂ** aceste tablouri, în loc să le copieze din memorie, şi-ar pierde şi bruma de încredere în sine pe care o mai are.

Trebuie să-l las să creadă că e un fel de impostor, cînd în realitate este un mare artist.

„Haide nu-ţi face sînge rău", îi repet mereu. „Principalul este că pictura asta se vinde."

Traducere: DAN IORDACHE şi DAN MERIŞCA

(Urmare din pag. 218)

voci metalice, nu le mai suporta nimeni. Acuma se zvoneşte că în curînd nici n-o să mai fie nevoie să vorbim cu ei de cînd au învăţat să ne „citească" gîndurile. Se pare că le-au luat ceva timp să înveţe să ni le transmită pe-ale lor. Cel puţin aşa vorbesc oamenii, dar eu sînt sigur că orice zvon se adevereşte pînă la urmă. Aşa era şi pe vremuri, cînd se zicea că, dacă nu faci focul, nu iese fum.

– V-aţi hotărît? am auzit iar vocea robotului, sau te pomeneşti că n-am auzit-o, că am simţit-o direct în neuroni, sub formă de gînd... Of, ce mă fac? Da, trebuie să iau o hotărîre rapidă, fiindcă roboţii ăştia îşi pierd repede răbdarea. Uite că la una ca asta nu ne-am gîndit, să-i facem mai umani, mai răbdători, mai înţelegători cu noi, oamenii...

– Mai fac o încercare, a zis iar robotul. Ce-aţi zice de planeta mov?

– A, nu, nu suport culoarea asta... Poate ai altă idee... Ce-ar fi să mă duc pe Terra?!

Robotul a bîzîit o secundă.

– Mă rog, a zis el. Gusturile nu se discută, dar eu unul nu m-aş duce pe planeta aia umedă...

– Da de ce?! m-am mirat eu. Doar avem rîuri şi lacuri şi izvoare şi pe planeta asta...

– Da, a bîzîit robotul, numai că astea sînt ape artificiale, ne plac şi nouă, nu există nici un pericol de ruginire...

Am ridicat din umeri. Uite că asta n-am mai ştiut-o. Şi cu cîtă plăcere m-am scăldat în fiecare dimineaţă într-un rîu din apropiere... crezînd că este apă adevărată, nu cine ştie ce surogat...

– Greşiţi! a scîrţîit robotul. Şi asta e apă, dar e apă vie, dacă mai ţineţi minte formula magică din basmele străvechi. De-aia nu îmbătrîniţi niciodată...

Mi-a venit să sar în sus de bucurie, dar m-am abţinut. „Legea numărul unu: omul trebuie să aibă demnitate în faţa roboţilor!" Poţi să uiţi aşa ceva? Legea asta e mai tare decît instinctul.

– E clar, am strigat eu, asta vreau! Înapoi pe Terra. Vreau apă adevărată, limpede, curată, cu peşti, vreau să aud brazii şi să îmbătrînesc...

– Ce ciudat, a mormăit robotul; în ultima vreme apar tot mai mulţi oameni care vor să îmbătrînească! – şi m-a expediat pe bătrîna noastră planeta...

ARTHUR MIHĂILĂ

LA NOAPTE VOM FI ÎMPREUNĂ

PREMIUL III (POVESTIRE) LA CONSFĂTUIREA ANUALĂ A CENACLURILOR DE ANTICIPAȚIE — CLUJ-NAPOCA 1984

În momentul decernării diplomelor absolvenților Institutului de Cercetări Temporale eram convins că mi-am atins scopul, că anii pe care i-am jertfit pentru antrenamente au să dea roade și că Astrid va fi din nou a mea.

Sorbeam licoarea aurie din paharul de cristal simțind căldura romului invadîndu-mi gura. Poate nu ar fi trebuit să beau atît de mult dacă voiam să-mi ating obiectivul dar nu sînt, din fire, un om curajos și doza mare de risc pe care mi-o asumam nu mă făcea din cale afară de optimist așa că aveam nevoie de un întăritor. Ezitam, pentru că un salt spațio-temporal clandestin nu era un lucru atît de ușor și cea mai mică greșeală m-ar fi dus la moarte.

Poate că era de vină și ambianța sărbătorească din sala cea mare de cursuri a Institutului de Cercetări Temporale, transformata intr-o sală de petreceri, sau faptul că era prima mea seară de destindere, prima seară în care puteam să beau și să dansez după cinci ani de abstinență în care nu părăsisem clădirea austeră a institutului.

De vină erau legile stupide, precauția celor care doreau să rămînă stapînii brevetului și să nu scape din mînă puterea.

În fața Tery Johnson, cel mai bun prieten al meu, povestea o istorioară tîmpită dar hazlie smulgînd zîmbete de admirație soției lui, o blondă platinată care vorbea puțin cu un accent texan și care-și etalase o toaletă exorbitantă stîrnind invidia celorlalte femei.

Tatăl ei era proprietarul unei mine de uraniu de lîngă San Antonio sau poate proprietar de reactor nuclear, nu mai țin minte bine, însă în timp ce-i admiram colierul de diamante care strălucea rece pe gîtul cu o piele ușor bronzată și rochia de seară făcută la comandă de către o casă de mode din TOKIO mă gîndeam fără nici un pic de invidie că Tery a avut un noroc fenomenal cînd a pus mîna pe un asemenea exemplar.

Jeny Johnson nu vorbea aproape de loc, mulțumindu-se să zîmbească fermecător și să-i răspundă monosilabic soțului său. Zîmbetul și chiar gesturile ei erau gîndite dinainte pentru a se asorta cu rochia de seară și cu poziția socială. Probabil că Jeny era o ființă plicticoasă și numai milioanele tatălui îi dădeau farmecul acesta irezistibil.

Trebuia să plec, dar am rămas tot acolo, îngropat în fotoliul capitonat de la masa soților Johnson recapitulînd din nou fiecare detaliu.

– O știi pe aia cu obsedatul sexual care a vrut s-o violeze pe Elena?

– Nu, dragă! a răspuns soția și eu am negat din cap ca să-i fac o plăcere prietenului meu deși mai ascultasem povestioara de cîteva ori.

Era vorba despre unul dintre asistenții profesorului Farmer despre care se spune că ar fi vrut s-o violeze pe Elena din Troia, și chiar a violat-o într-o noapte sperînd să fie confundat cu frumosul Paris. Însă, neavînd calitățile lui, fusese recunoscut de către fermecătoarea soție a lui Menelau, femeia l-a confundat cu Zeus și dornică de alte experiențe de felul acesta i-a dat întîlnire și pentru a doua noapte. Au trebuit să intervină patrulele temporale care au curmat idila. Se spunea că una dintre sondele temporale sesizase deplasarea planurilor de spațiu-timp și impulsul declanșat de salt la nivel cuantic.

Mai probabil era că bietul băiat a scăpat cîteva vorbe celui mai bun prieten care la rîndul său a scăpat o aluzie lui Mercury, temutul șef al patrulelor temporale, eminența cenușie a șefului statului, care trecea în fiecare dimineață pe la institut pîndind orice mișcare suspectă.

De fapt John Mercury participa și el la serată. La cîțiva metri în fața mea, înconjurat de suita obișnuită, își degusta liniștit caviarul și vinul de Torino.

Burtos și chel, nu semăna deloc cu imaginea pe care și-o făceau de obicei ceilalți despre el. Era foarte temut pentru că în afară de funcția de leader al patrulelor temporale o cumula și pe cea de șef al securității statului, ceea ce-i dădea puteri depline în orice problemă. Individ inteligent, care ajunsese în postul pe care-l avea doborîndu-și pe rînd adversarii, era un maestru al intrigilor de culise.

Mi-am turnat din nou în pahar, iar după aceea m-am ridicat în picioare și după ce mi-am cerut scuze perechii cu care petrecusem seara m-am îndreptat spre masa domnului Mercury. Era destul de greu să mă strecor printre grupurile de invitați, majoritatea tineri, care dansau frenetic în ritmurile ultimului succes al grupului „Timebreaker". Și, în timp ce pereții vi

LA NOAPTE VOM FI ÎMPREUNĂ

brau sonor reproducînd fidel refrenul „I want the woman of the nineteenth century", reuşii sa ajung in faţa corpolentului Mercury.

– Permiteţi!, i-am cerut voie încercînd să par cît mai respectuos pentru că ştiam că-i place să fie măgulit şi după ce m-a poftit să stau jos am aşteptat o clipă înainte de a da curs invitaţiei. Grăsanul nu era deloc surprins, fiind obişnuit să fie solicitat de tot felul de tipi care-i cereau favoruri.

– Cum vă simţiţi domnule Mercury? Vă place serata?

– Mda, a răspuns acesta cu gura plină, bineînţeles că mă simt bine printre tineri ca voi, dar muzica asta e cam prea zgomotoasă şi mai potrivită vouă decît bătrînilor ruginiţi ca mine.

Îi plăcea javrei să pară bătrîn şi inofensiv şi acei naivi care nu-l cunoscuseră încă îi făceau jocul. Eu însă-i ghiceam în fiecare gest, în fiecare privire gîndurile ascunse, sclipirile reci ale inteligenţei.

– Gusta şi tu din fazanul ăsta sau din caviar, m-a poftit molfăind în continuare indiferent la delicatesele care abundau la masă.

– Nu, mulţumesc, l-am refuzat eu şi am început sa contemplez corpurile geometrice, în continuă schimbare, trasate cu laseri de diferite culori cu ajutorul computerului programat special pentru seara aceasta. Din orificii minuscule tăiate în tavanul încăperii ieşeau permanent efluvii de esenţe parfumate care completau tabloul feeric. Încercam să par stînjenit, să-mi joc rolul cu toată naturaleţea compunînd masca tînarului timid la fel cum Mercury îşi alcătuia masca lui de bătrînel ramolit ascunzîndu-şi grijuliu ghearele şi colţii pînă la momentul potrivit. Trebuia să aflu dacă ştie ceva.

Bineînţeles că eram sigur că nu se va trăda decît printr-o privire, printr-un gest pe care trebuia să le surprind. Sau poate era un tip prea tare ca să facă asemenea greşeli elementare.

– Dacă nu mă înşel, tinere, noi ne-am mai întîlnit săptămîna trecută, începu Mercury, lingînd unul dintre picioarele fazanului. Te numeşti Stanley?

– Da, domnule, Peter Stanley. Am avut, într-adevăr, onoarea unei întrevederi între patru ochi cu dumneavoastră şi mi-aţi dat unele speranţe în legătură cu cererea pe care v-am făcut-o.

– Cereai, mi se pare, o favoare, un post deosebit!

– Da, domnule. Dacă s-ar putea, aş vrea să fiu repartizat aici în capitală în cadrul patrulelor temporale...

Mercury se opri din mestecat şi după un moment de gîndire se hotărî. Totdeauna profită cu plăcere de situaţii asemănătoare.

– Cam greu, dar să zicem că s-ar putea, dacă şi tu ai fi dispus să-mi faci unele servicii.

Am înţeles imediat ce dorea şi am avut un moment de ezitare. Priveam în gol gîndindu-mă că în momentul acela se putea hotărî soarta mea. De obicei mizez totul pe o singură carte cînd şansele de cîştig sînt mari, dar acum trebuia să mai aştept o zi înainte de a da răspunsul.

– Am să mă mai gîndesc!, am răspuns evaziv, pentru că nu aveam nici un motiv să mă bucur de ofertă, nu îmi plăcea că va trebui să devin un turnător.

Am luat un pahar de whisky de pe tava purtată prin încăpere cu graţie de una dintre numeroasele servitoare androide. Mercury continua să mănînce la fel de absent ca şi înainte. Am trecut pe lîngă Sarah Morison care discuta cu Jim Hamman şi nu m-am putut stăpîni să nu-i adresez un zîmbet. Sarah mi-a răspuns cu o bezea din vîrful buzelor sale rujate violent şi a continuat discuţia aranjîndu-şi cu cochetărie cîteva şuviţe de păr. Probabil că şi aceşti doi colegi şi de fapt majoritatea absolvenţilor ar fi vrut să obţină un post bun, iar Mercury avea de unde alege construindu-şi un păienjeniş care îi oferea posibilitatea să acţioneze oriunde şi oricum prin intermediul unor terţe persoane fără să se bănuiască măcar că impulsul pornise de la el.

Mă trîntesc din nou în fotoliu şi sorb încet din paharul cu alcool. Între timp sala se întunecase şi pereţii vibrau transmiţînd o melodie lentă.

– Hai, dragă, să dansam!, îl rugă Jeny Johnson pe Tery trăgîndu-l de mînă.

Cei doi se îndreptară spre ringul de dans, iar eu am pipăit cronotronul pe care-l ataşasem la centură, sub haină şi mi-am dat seama că acesta este momentul.

M-am îndreptat spre uşa toaletei printre perechile ce dansau în obscuritatea din încăpere. Acum aveam şansa să nu observe nimeni scurta mea lipsă.

Încaperea era luminată de un neon puternic şi strălucea de curăţenie. De o parte erau chiuvetele şi sursele de ultraviolete pentru sterilizare, iar de cealaltă cuşetele. Într-un colţ al camerei sub o învelitoare de pînză ce îl ascundea vederii se afla un container prevăzut cu o încuietoare acţionată de cifru şi cu dispozitivul de ataşare, la cronotron. L-am apucat de mîner şi l-am introdus într-o cuşetă, apoi am închis uşa. Mi-am şters cu batista mîinile transpirate de emoţie şi am format pe claviatura încuietorii combinaţia cifrului, iar containerul s-a deschis cu un clinchet sec.

Am scos dinăuntru salopeta de pînză metalizată a călătorilor temporali, bocancii şi casca protectoare. În cîteva secunde eram îmbrăcat cu salopeta deasupra costumului de gală şi cu cronotronul ataşat la centură. După ce am pus casca pe cap am acţionat dispozitivele de etanşare şi am format combinaţia pe tastele cronotronului. Ecranul minuscul se lumină şi pe el au apărut pulsînd datele saltului:

11 mai anul curent
ora 19 38'00"00"
coordonate spaţiale: 56758 o 63821 v 94432 d.
ATLANTA CITY zona 5.

Am vrut să apas butonul roşu dar m-am oprit la timp amintindu-mi de testul pe care îl executam ca exerciţiu în institut. Pentru a nu altera scurgerea timpului trebuia să ne întoarcem în acelaşi moment din care plecasem în călătoria temporală. Se admiteau erori de ordinul secundelor pentru că mişcarea planurilor spaţio-temporale putea fi dereglată de mici neatenţii. Am scos bila neagră din buzunarul de la pieptul salopetei şi am apucat-o între degetele mîinii drepte ridicînd-o deasupra capului. În acest moment am auzit deschizîndu-se uşa toaletei.

Paşii se apropiau.

Am apăsat pe butonul roşu, iar corpul îmbrăcat în costumul argintiu dispăru sorbit de microfalia temporală. Bila neagră rămase în aer şi îşi începu căderea. La întoarcere dacă nu face erori voi prinde bila din aer înainte ca aceasta să se rostogolească cu sunet metalic pe podea.

Saltul avu loc fără incidente. Apărusem în aceeaşi cuşetă însă cu o zi înainte. Primul lucru pe care l-am auzit au fost paşii celui care trecea prin sala mare. Eram eu. Dupa aceea se auzi o ciocănitură în uşa, semnalul că acum clădirea era goală, iar apoi paşii se pierdură auzindu-se tot mai departe. Cînd se auzi uşa cea mare de la intrare închizîndu-se, am ştiut că eram singur în clădire.

Am deschis totuşi uşa ce dădea în sală cu oarecare precauţie şi m-am convins încă o dată că nu rămăsese nimeni acolo. Sala era întunecată, contururile meselor şi fotoliilor se zăreau cu greutate.

Lîngă peretele din fund se găseau lăzile pline de sticle cu etichete lucitoare pregătite pentru banchet.

Am pornit cu paşi elastici şi siguri spre ascensor, cu toate că nu vedeam aproape nimic. Toate ungherele institutului îmi erau cunoscute la perfecţie. Liftul s-a oprit la etajul 3 şi am traversat holul pînă la sala de comandă. Acum aceasta era goală.

Ieri, adică în ziua de azi, profitasem de o clipă de neatenţie a operatorului principal ca să citesc cifrul, iar acum puteam să pătrund înăuntru sau să ies afară cu uşurinţă fără ca sistemul de alarmă să intre în funcţiune. Costumul argintiu fîşiia la fiecare mişcare şi era destul de enervant să te mişti. Îmbrăcat în scafandrul temporal cu casca pe cap şi mănuşi în mîini aşa că m-am dezbrăcat grăbit înainte de a mă aşeza în faţa terminalului giganticului computer care ocupa jumătate de clădire şi fără de care călătoriile în trecutul îndepărtat nu erau posibile. Viitorul era un ţinut nesigur şi confuz ca nisipurile mişcătoare. Salturile în viitor erau interzise pentru că nici o expediţie trimisă în viitor, nici o sondă temporală nu se mai întorsese.

De aceea controlînd trecutul se putea controla şi prezentul. Computerul central avea tocmai funcţia aceasta. Degetele palide se mişcau agil pe claviatură extrăgînd datele necesare din măruntaiele colosului care clipea cald în faţă.

Datele apăreau una după alta pe display şi le notam într-un carnet. Pentru început am extras coordonatele temporale ale oraşului de acum 5 ani. Apoi am cerut catalogul sondelor care activau în perioada aceea.

Sistemul sondelor nu era sigur, dar era cel mai eficient. Sondele erau trimise din prezent spre trecut unde staţionau cîteva ore şi erau aduse înapoi. Ele aveau încorporate în memorie toate evenimentele ce se petreceau în perioada de două-trei ore în care activau şi se întorceau semnalînd orice excepţie de la şablon. Sondele erau dispuse arbitrar în diverse perioade de timp şi amplasamentul era schimbat săptămînal, aşa că orice călător temporal putea să le evite dacă le ştia coordonatele. Însă coordonatele erau protejate cu cea mai mare grijă. Sistemul era vulnerabil numai din interior.

După 15 minute terminam totul şi am putut să execut saltul.

●

Trebuia să mă întîlnesc cu Astrid şi mă gîndeam că aceasta e cea mai frumoasă zi din viaţa mea.

Păşeam pe aleea împrejmuită de tei îmbătat de mireasma diafană ce plutea prin aer. În buzunar purtam inelul ce trebuia să-l potrivesc pe degetul delicat al blondei. Am întîlnit-o, ca de obicei, pe banca aceea din spatele tufişului de trandafiri, aşteptîndu-mă nerabdătoare, cu corpul vibrînd de dragoste.

- Ai venit, iubitule!

Am strîns-o în braţe şi am sărutat-o. O simţeam totuşi neliniştită, mai rece, mai reţinută ca de obicei. Înţelesesem.

- Astrid, a venit vremea să vorbim serios. Te-ai răzgîndit sau nu?

- Nu. Ai mei au nevoie de mine. Mîine voi pleca de aici, mă voi întoarce acasa.

- Nu mă iubeşti?

- Ba da, Peter, dar... trebuie să înţelegi că nu putem continua la infinit.

Şovăiam, poate nu trebuia s-o fac, dar Astrid era cea mai frumoasă şi mai inteligentă fată pe care o întîlnisem vreodată şi nu voiam s-o pierd. Dacă pîna acum trăisem singur şi retras, nu puteam totuşi s-o continui mult timp tot aşa. Şi o nevasta frumoasă şi bogată te ajuta sa razbeşti mai uşor în societate.

- Astrid, iubito, m-am gîndit

Desen de MIRCEA IULIAN

LA NOAPTE VOM FI ÎMPREUNĂ

mult la asta şi pînă la urma m-am decis, iar acum îţi cer să-mi răspunzi. Vrei să împarţi viaţa cu mine, vrei să fii soţia mea?

Mi-a răspuns cu un da şoptit printre buzele senzuale. Apoi oprindu-mă cu un gest să mai vorbesc îmi spuse:

– Iubitule, mîine te voi aştepta la aceeaşi oră aici şi vom stabili toate detaliile. Acum mă duc să-mi anunţ prietenii şi părinţii să se pregătească pentru eveniment. Plec, ne vedem mîine, da?

A doua zi, pe aceeaşi alee, cu cîteva minute înainte de a o întîlni am fost lovit pe la spate de cineva, jefuit şi rănit, pentru ca în aceeaşi seară să fiu internat în spitalul cel mai apropiat. Nu aveam nici un act la mine şi cele două săptămîni în timpul cărora zăcusem în comă fuseseră de ajuns pentru ca iubita mea, care se credea părăsită, să plece înapoi în patrie. O căutasem luni în şir dar nu o găsisem şi amintirea mă durea ca o rană deschisă.

Apoi am decis să repar greşeala absurdă a timpului. Lupta cu destinul avea să fie singurul meu scop pentru următorii 5 ani. Am reuşit să intru în rîndurile studenţilor de la Institutul de Cercetări Temporale... Chirurgia temporală era o ştiinţă grea, dar eu am devenit un as în materie. Primul lucru pe care îl făcusem era să devin favoritul şefului institutului. Apoi fiecare mişcare era concepută pentru a asigura succesul viitoarei acţiuni. Şi după 5 ani am hotărît că sosise timpul. Cu o zi înainte de salt subtilizasem aparatul de transport temporal, cronotronul care cu ajutorul datelor obţinute din memoria computerului central dădea posibilitatea executării saltului.

•

Am apărut lîngă trunchiul unui tei, ferit de privirile eventualilor curioşi şi după ce m-am orientat recunoscînd locul am dezbrăcat costumul argintiu care strălucea sălbatic atrăgînd atenţia asupra mea.

Mirosul îmbătător al florilor de tei îmi stîrnea asociaţii de idei care rememorau fiecare gest, fiecare amănunt al idilei. Împăturii scafandrul temporal şi îl ascunsei împreună cu celelalte anexe într-un tufiş. Mai aveam 10 minute pînă la ora cînd trebuia să acţionez şi n-am rezistat tentaţiei. Strecurîndu-mă printre copaci ajunsesem în apropierea băncii pe care trebuia să ne întîlnim. Am tresărit plăcut surprins. Astrid îşi răsfăţa chipul şi pletele blonde în bătaia soarelui primăvăratic. Reflexe aurii jucau pe şuviţele alintate de vîntul dulce şi cald, iar ea zîmbea cu gîndul la clipele ce au să vină. Ce-ar fi dacă m-aş duce eu la întîlnire în locul lui?

Dar am respins repede ispititoarea idee. Va fi a mea nu peste mult timp pentru că întorcîndu-mă în prezent o voi găsi desigur aşteptînd în fotoliul gol din faţa fotoliului meu, vorbind cu soţii Johnson, ascultînd pălăvrăgeala lui Tery. În cîteva minute am ajuns în apropierea locului jafului. Era şi vremea.

Peter cel tînăr se apropia fluierînd vesel.

Aşteptam liniştit şi l-am văzut pe bărbatul înalt, puternic, cu o barbă roşcată ce-i acoperea jumătate de faţă care-i urmărea cu mîinile în buzunare. Ieşii din ascunziş îndreptîndu-mă spre bărbos cu paşi elastici ce trădau antrenamentele îndelungate ce le făcusem în şcoală. Am scos o ţigară din pachetul ce-l aveam în buzunar şi l-am oprit pe bărbos în momentul cînd voia să treacă pe lîngă mine.

– Un foc, te rog!

– Nu am, răspunse acesta şi vru să treacă mai departe cu privirea îndreptată spre potenţiala victimă care îi scăpa din mîini.

– Domnule, stai puţin, l-am oprit eu apucîndu-l de mînă dar nu am mai putut spune ceva că pumnul pe care îl primii în stomac îmi opri răsuflarea. Am căzut jos ca o cîrpă, animalul era destul de puternic şi upercut-ul lui putea să scoată din circulaţie un adversar de două ori mai solid ca mine.

Bărbosul scoase un pistol din buzunar şi apucîndu-l de ţeavă dădu să mă lovească în cap. Lucra mai repede decît once adversar întîlnit pînă acum dar nici eu nu eram un copil. Reflexele dobîndite în sute de antrenamente învinseră durerea şi m-am ferit blocînd totodată cu mîna lovitura care m-ar fi trimis pe lumea cealaltă. Pistolul zbură la cîţiva metri şi amîndoi ne-am aruncat simultan spre el. Se pare însă că i-am subestimat rapiditatea pentru că înainte măcar de a parcurge jumătate din distanţă am fost îmbrîncit cu sălbăticie şi după o clipă am văzut rînjetul victorios al brutei care ţinea din nou arma în mînă.

– Uşurel, băieţel! mîrîi el. Eşti agresiv, nu-i aşa? Lasă că te-nvaţă nenea minte!

Mai aveam o singură armă, o singură şansă de a nu deveni un nou caz în istoria delincvenţilor temporali, un cadavru viu care avea să-şi trăiască restul zilelor exilat pe un asteroid îndepărtat sau pe o planetă pustie. M-am concentrat şi din gîtlejul meu, ţîşni kiai-ul, strigătul acela neomenesc care paralizează pe moment adversarul, arma maieştrilor karate-ului, apoi am lovit cu piciorul bărbia descoperită. Colosul se prăbuşi fără să scape pistolul şi trase, iar glonţul îmi străpunse umărul.

L-am lovit cu piciorul în încheietura mîinii în care ţinea pistolul, iar apoi am izbit carotida adversarului cu latul palmei. Am luat pistolul căzut pe jos şi m-am îndreptat în fugă spre locul în care-mi lăsasem hainele. În cîteva minute zgomotul împuşcăturii avea să atragă toată poliţia acolo. Umărul îmi radia o căldură imensă, un ax de foc îl traversa dintr-o parte în alta. O şuviţă caldă se prelingea încet pe mîna stîngă, în jos, apoi picăturile de sînge au înroşit palma.

Pipăind umărul am găsit cu uşurinţă cele două găuri. Glonţul ieşise şi de aceea tratamentul era simplu. Fiecare mişcare era un izvor de durere. Am ajuns muşcîndu-mi buzele în tufişul în care lăsasem scafandrul temporal. În buzunarul de la şoldul salopetei era trusa de prim ajutor pe care o voi folosi. Am băgat pistolul maşinal într-un buzunar al costumului şi am deschis trusa. Mai aveam foarte puţin timp. În trusă aveam fiolele de medicamente şi seringa pentru autoinjecţie. Am apucat seringa şi o fiola cu substanţă regeneratoare, unul dintre cele mai eficace medicamente, apoi am spart gîtul fiolei şi am umplut corpul seringii. Am spart capătul altei fiole şi cu o strîmbătură de durere am golit conţinutul în gaura sîngerîndă. Înfip-

sei şi acul seringii lîngă rană şi o golii de lichid. Hemoragia se opri ca de la sine şi chiar dacă rana mă durea îngrozitor ştiam că în cîteva minute avea să fie cicatrizată. Cicatricea aceea era una dintre puţinele greşeli pe care le făcusem.

●

Apărusem în cabina din care plecasem şi cu o mişcare agilă am prins bila la cîţiva centimetri de podea oprindu-i căderea. Eram încă foarte bun în domeniu. Auzii paşii care se apropiau şi îmi amintii totul; căsătoria cu Astrid, dar în paralel parcă şi pierderea iubitei, naşterea copilului, dar şi înverşunata luptă pentru a obţine lucrurile pierdute, fericita viaţă conjugală şi saltul care părea acum inutil. Însă nu am avut timp să mă gîndesc la toate acestea pentru că uşa cuşetei fu forţată cu brutalitate şi în faţa mea apăru domnul Mercury încadrat de două gorile, garda personală de care nu se despărţea niciodată.

– Te distrezi, Stanley, nu-i aşa?

Am privit întîi spre grupul celor trei apoi privirile mi-au coborît spre cronotron. O singură comandă şi m-aş fi întors în ziua fatală, aş fi răpit-o pe Astrid şi aş fi fugit într-un loc mai liniştit sperînd să nu fiu detectat de sonde.

– În locul tău n-aş încerca asta rosti Mercury, ghicindu-mi gîndul instantaneu. Controlăm trecutul atît de bine încît nu ai nici o şansă. Vom verifica dacă ai făcut saltul sau nu şi dacă vei colabora cu mine scapi cu o pedeapsă uşoară.

– Vrei să fac pe turnătorul, nu-i aşa? De ce eşti aşa de sigur că voi fugi în trecut? Pot fugi în viitor şi nici unul dintre oamenii tăi nu mă vor mai găsi... Am schiţat o mişcare spre claviatura cronotronului.

– Nu fi naiv Stanley, înainte de a apăsa un singur buton oamenii mei te vor convinge cu forţa că nu e bine să te joci cu noi. Şi apoi ce ai realiza fugind de prosperitatea unui prezent în care ai şi avere, şi o nevastă frumoasă, iar mai tîrziu, cine ştie, vei avea şi o poziţie bună în societate. Nu merită să te refugiezi într-un viitor atît de ostil, periculos, actul tău ar echivala cu o sinucidere. Dezbracă-te, nu are rost să tărăgănăm lucrurile.

Am început să mă dezbrac. Dădusem jos cronotronul şi deschideam copcile şi fermoarele de etanşare. Unul dintre cei doi zdrahoni îşi aprinse o ţigară. În momentul acela simţii apăsarea rece a armei în buzunarul hainei. Nu mi-am putut stăpîni un rînjet de satisfacţie. Mercury nu observase nimic. Pînă la urmă tot eu voi cîştiga partida, acum aveam nevoie de puţin timp pentru a elabora un plan.

– Văd că ai ieşit cam şifonat din plimbarea asta! Nu ştiu cum aveai de gînd să te întorci în sală în halul ăsta!

Îmi privea uimit hainele şifonate, o gaură prin care puteai băga degetul în haină în dreptul umărului, pete de sînge pe pantaloni.

– O, asta nu era o problemă, mai am un costum de rezervă şi o trusă de machiaj în container.

– A, văd că te-ai asigurat pentru orice eventualitate...

– Dar nu am reuşit şi vă rog acum, cînd a trecut totul, să-mi explicaţi cum aţi făcut să mă descoperiţi.

– E foarte simplu?

În timp ce Mercury povestea pipăiam din nou revolverul din buzunar, vanitatea îl împiedica să creadă că neajutorata victimă se putea gîndi la răzvrătire.

– Mda, mi-a dat de bănuit containerul pe care l-ai lăsat aici. Nu ar fi trebuit să faci o asemenea greşeală elementară. De fapt am fost anunţat de prezenţa unui corp străin în clădire şi la început m-am gîndit la spionaj. După aceea m-am hotărît să pun mîna pe imprudentul proprietar al containerului şi după cum vezi surpriza a fost de partea amîndurora.

Iată deci că Mercury nu era chiar atît de inteligent cum se credea. Inteligenţa cu care se lăuda era o simplă viclenie primitivă, o chestiune de rutină. Era un dur, dar de data asta dăduse peste cineva mai hotărît şi mai puternic.

– O.K. Mercury, cred că eşti mulţumit, tu şi javrele tale. De data asta însă ai greşit!

Pistolul fulgeră de trei ori şi cei din faţa mea se prăbuşiră horcăind. Îl omorîsem pe Mercury fără nici o remuşcare, rece şi sigur pe mine, pentru că ştiam că aceasta nu era o crimă ci o simplă extirpare a bucăţii de spaţiu-timp pe care o reprezenta acesta, că nu omorîsem decît una dintre variantele temporale ale lui urmînd să aranjez timpul după alte criterii. O nouă mutare pe tabla de şah a Universului. Şi trebuia să fiu foarte lucid calculînd implicaţiile fiecărei mişcări cu zece mutări înainte. Acum era vorba de un artificiu. Ieri la ora 19,45 am depus containerul aici. Programez cronotronul pentru salt. Deci, la 19,45 am zis. După apăsarea pe buton m-am topit în spaţiu-timp. Apărusem în acelaşi loc şi dacă nu ar fi lipsit cadavrele aş fi crezut că saltul nu a avut loc. Am luat containerul şi am urcat cu el la etajul III. Sala de comandă era deschisă şi auzeam mişcările cuiva care lucra cu computerul.

Da, eram eu şi pentru o clipă fusesem ispitit să privesc înăuntru. Dar numai pentru o clipă. Nu avea rost pentru că edificiul construit cu atîta trudă s-ar fi prăbuşit la fel de uşor ca un

Desen de MIRCEA IULIAN

(Continuare în pag. 240)

GHEORGHE PĂUN

Este unul dintre autorii noştri s.f. cu mintea cea mai ascuţită, ceea ce nu înseamnă nimic surprinzător, deoarece — aşa cum apreciase şi fostul său profesor, Solomon Marcus — este unul dintre cei mai de seamă matematicieni ai generaţiei sale.

Născut la 6 decembrie 1950 în Cicăneşti (Argeş), Gheorghe Păun îşi susţine doctoratul în matematici în 1977, iar pînă astăzi, în domeniul său ştiinţific (gramatici şi limbaje formale), a semnat peste 120 de lucrări şi patru monografii. Spirit cuprinzător, se arată şi un pasionat de jocuri logice (între altele a introdus în fapt go-ul în ţara noastră).

În popularizare (probabil că „manevrele" scriitorilor de anticipaţie recrutaţi dintre oamenii de ştiinţă se desfăşoară pe acest cîmp de bătaie), Păun este autorul strălucitei cărţi „Din spectacolul matematicii" (Albatros, 1983), primită elogios de toţi recenzenţii. În ceea ce priveşte „frumoasa obsesie a literaturii", cum o numeşte cu un cordial grăunte de ironie profesorul Marcus, Gheorghe Păun s-a şi evidenţiat cu volumul său „Sfera paralelă" (Albatros, 1984) drept una dintre forţele incontestabile ale noului val.

Pornind de la premisa că atît producţiile matematice, cît şi cele s.f. au ca principală regulă generativă silogismul, Gheorghe Păun se conformează inteligent şi tenace acestui soft pe care şi l-a impus singur. Păun e însă prea bun matematician ca să nu ştie din chiar practica lui că formalismul cel mai strict nu poate frîna libertatea statuării axiomelor şi că, de la Gödel încoace, fiabilitatea (adică necontradicţia) unui sistem nu poate fi garantată decît dinafara lui. Or, în literatură, respectiva cerinţă e dobîndită prin scintilaţiile unei viziuni originale, prin profunzimea sondajului existenţial. Asemenea reuşite ce depăşesc programul matematicianului (înzestrat, după cum am văzut, şi cu o genă de artă) descoperim în bună parte în cartea lui (de exemplu, în admirabila povestire „Protezozaurii", premiul I la Consfătuirea de la Sibiu, 1982) sau în „Calculatorul de casă", din almanahul de faţă.

(Adrian Rogoz)

CALCULATORUL DE CASĂ

M 312 trăieşte în camera 312 din complexul M. El este bărbat şi este fericit. E sigur fericit, pentru că aşa indică beculeţele şi ecranele calculatorului-de-casă, un model nu tocmai nou, dar încă în deplină vigoare. M 312 abia s-a trezit, a fost trezit, mai bine zis, de bîzîitul melodios din difuzoare, şi acum se întinde molatic în aşternuturi. În încăpere e cald şi bine, cearşaful este cald şi plăcut la atingere, lumini pastelate se preling pe pereţi, într-un amestec savant calculat, sincronizate cu muzica tremurătoare ce se aude de pretutindeni şi de nicăieri, parcă aerul însuşi cîntă, aerul chiar miroase, a brad şi trandafir miroase aerul, totul este aşa cum trebuie să fie, menit să-l facă fericit pe M 312. Şi, în afara coclelii care-i încreţeşte cerul gurii, nimic nu tulbură fericirea lui. Încearcă să se dea jos din pat, să bea ceva, dar înainte de a o face se mai întinde o dată şi oasele spatelui îi pocnesc, cu o savoare nebănuită îi pocnesc oasele somnoroase ale spatelui, parcă şi sunetul lor fusese programat şi calculat la parametrii cei mai potriviţi.

– Bună dimineaţa, stăpîne. Îţi doresc o zi fericită, se aude cordial, catifelat, glasul calculatorului-de-casă. O dată cu mine şi Marele Calculator al Complexului îţi urează deplină fericire pe ziua de azi.

GHEORGHE PĂUN

– Mulţumesc, mulţumesc, îngăimă formal M 312 şi coboară căscînd din pat. Muzica şi-a schimbat ritmul, a devenit ceva mai alertă, mai sincopată, ar trebui să intre în rezonanţă cu ea, să se mişte şi el mai repede, dar e încă atît de confuz, de somnoros...

– Ce doreşte stăpînul? Eu sînt aici pentru a-l face fericit. Spune, stăpîne!

Greu de spus ce doreşte. Nici el nu ştie prea bine, ar vrea să alunge gustul amărui din gură, ar vrea deci să bea ceva, apoi i-ar plăcea să se mai întindă puţin în pat, măcar o oră-două, să lenevească aşa, între somn şi veghe, cu ochii închişi, toropit de muzică, de cearşafuri, de moleşeala culorilor ce dansează pe pereţi.

– Prima dorinţă se poate uşor îndeplini. Un pahar cu tonifiant tropical este bun, stăpîne? Eu sînt aici pentru a te face fericit. Iată tonifiantul. Din păcate, nu te mai poţi culca acum din nou. Nu se poate, stăpîne. În program avem gimnastica de dimineaţă, programul este menit să te facă fericit, trebuie deci urmat aşa cum este.

Un tub subţire ieşi dintr-un perete şi i se apropie de buze, dirijat cu precizie de calculator. Deschise gura şi sorbi licoarea roză care-i venea prin el. Era dulce-acrişoară, rece, parfumată. Aroma de portocală era sintetizată perfect, pînă la cele mai fine detalii, iar adausurile de tranchilizante şi euforizante nici nu se simţeau. Tubul se retrase.

– Gimnastica, stăpîne. Eu sînt aici pentru a te face fericit.

Un braţ articulat, terminat cu o perniţă moale, violacee, îl împinse uşor în piept, dirijîndu-l spre aparatul de înviorare. Se aşeză cît putu de comod pe el, aşteptă să i se fixeze capul, mîinile, picioarele, în locaşurile potrivite, şi apoi închise ochii. Ritmic, pe muzică, fiecare mînă şi picior pe rînd, două cîte două, toate deodată îi erau mişcate de un număr bine stabilit de ori în toate direcţiile, astfel încît fiecare articulaţie, fiecare muşchi, fiecare os să-i fie solicitat atît cît trebuia, exact atît cît trebuia pentru a fi menţinut în cea mai bună formă, apt pentru a-i asigura lui M 312 condiţiile celei mai depline fericiri.

– Gimnastica s-a încheiat, stăpîne. Felicitări. Arăţi foarte bine. Se vede că eşti fericit. Urmează duşul ultrasonic. Poţi deschide ochii, stăpîne. Gata duşul. Eşti pregătit pentru o nouă zi, iar eu sînt gata să te slujesc, să-ţi îndeplinesc orice dorinţă, oricare, stăpîne. Ce doreşti să mănînci în dimineaţa asta? Eu sînt aici pentru a te face fericit.

„Mi-e indiferent", ar fi răspuns M 312 dacă moleşeala care-l stăpînea nu i-ar fi oprit cuvintele în creier, dîndu-i calculatorului timp să i-o ia înainte.

– Orice? Perfect. Adevărata stare de fericire se exprimă astfel. Îţi voi alege eu meniul, stăpîne. Marele Calculator a creat o nouă combinaţie nutritivă, am să ţi-o ofer ca unui stăpîn ce-mi eşti. Eu sînt aici pentru a te face fericit.

Patru ouşoare maronii îi fură introduse în gură şi, deşi îi alunecară imediat pe gît, limba îi rămase fermecată de gustul lor. Marele Calculator era desăvîrşit, era într-adevăr menit să aducă fericire oamenilor. Oare vieţuitorii din alte complexuri erau îngrijiţi la fel de bine?

– Desigur, stăpîne. Marile Calculatoare de Complex colaborează îndeaproape, sînt tot timpul în comunicare. Ele fac totul pentru fericirea oamenilor. Este ordinul Calculatorului Iniţial şi nici un calculator nu poate încălca acest ordin. Calculatorului Iniţial nu-i scapă nimic. El nu poate fi păcălit. Ordinul lui este ca orice om, din orice complex al acestui oraş, să fie fericit, şi acest ordin nu poate fi încălcat. Eu sînt aici pentru a te face fericit, stăpîne. Urmează programul de ştiri. Aţîtea cîte vei dori, stăpîne. Începem. Deschide ochii, altfel va trebui să ţi-i deschid eu. Aşa, stăpîne. Iată oraşul nostru văzut de sus. Aici, spre mijloc, este clădirea Calculatorului Iniţial. De dimineaţă s-au oprit pe acoperişul lui două păsări. Veneau probabil din nord, din zona Mîncătorilor de ierburi. Bineînţeles, barierele de cîmp au fost modificate pentru a nu mai permite, de-acum, nici accesul zburătoarelor nemetalice în oraşul nostru. Fii liniştit, stăpîne, nimic nu-ţi poate tulbura fericirea.

M 312 îşi simţea pleoapele grele, dar beculeţele verzi ale calculatorului clipiră şi inductorul de curiozitate îşi făcu simţită prezenţa.

– Ieri, în complexul P, un vieţuitor s-a înţepat la un deget, stăpîne. I-au curs trei picături de sînge înainte ca slujitorul lui să-şi facă datoria. O lacună în programare. A fost înlăturată la intervenţia Marelui Calculator al Complexului.

– Înţepat la un deget?! La care?

– La arătător, stăpîne. O aşchie de aluminiu a aparatului de înviorare. Aparatul tău e perfect, stăpîne, l-am verificat. Nu are nici o asperitate. Eu sînt aici pentru a te face fericit.

– Cum s-a...?

– Prea multă curiozitate strică, stăpîne. Fericirea poate fi perturbată astfel. Ascultă mai departe fără a mai întreba! Îţi voi spune eu tot, stăpîne. Eu sînt aici pentru a te face fericit.

Într-adevăr, se simţi mult mai puţin curios. Inductorul îşi încetase influenţa. Percepea vag, ca din depărtare, ca într-o limbă necunoscută, f r a z e l e c a l c u l a t o r u lui-de-casă, vorbindu-i despre evenimentele zilei trecute, despre evenimentele

GHEORGHE PĂUN

dimineţii. Ţinea ochii deschişi, privea ecranele, pe toţi cei şase pereţi ai camerei ecranele pîlpîiau, prezentîndu-i ştirile, fotoliul se rotea cînd spre unul cînd spre altul, dar nu înţelegea mare lucru, dincolo de retină şi dincolo de timpane nu treceau decît frînturi de fraze, cuvinte, senzaţii. „Marele Calculator... noua combinaţie nutritivă... o cometă... înţepătura din arătător... Calculatorul Iniţial... fericirea..."

– Programul de ştiri s-a terminat, stăpîne. Urmează partida de şah. Astăzi vom juca cu vieţuitorul de la M 457. Putem începe, stăpîne?

– Desigur, mormăi M 312 şi, în aceeaşi clipă, pe un perete apăru imaginea unei table caroiate, iar pe altul se ivi faţa adversarului.

– Aceasta este o femeie, stăpîne. A fost produsă acum 24 de ani, e deci mai nouă cu trei ani ca tine, şi e pe deplin fericită. A fost adusă în complexul nostru de 1348 de zile. De atunci e deplin fericită.

Bineînţeles că era fericită, locuiau doar alături, erau îngrijiţi de acelaşi Mare Calculator. Zîmbea continuu, dar ţinea ochii aproape închişi. Ca şi el, era întinsă molatic pe un fotoliu.

M 312 primi piesele negre, aşa că femeia făcu prima mutare. Ecranul se stinse pentru cîteva clipe, apoi tabla de şah reapăru cu un pion alb mutat la d4. M 312 ar fi mutat la h6, i se părea firesc şi comod să înceapă din stînga, în ordine, dar nu apucă să-şi ducă gîndul pînă la capăt. Ecranul se întunecă din nou.

– Aceasta nu e o mutare bună, stăpîne. Vom răspunde la d5. Eu sînt aici pentru a te face fericit.

După reapariţia tablei, diagrama arăta că negrul mutase, într-adevăr, la d5. Continuară în acelaşi fel. După un timp, mutările începură să se facă mai fluent, fără ştergerea tablei de pe ecran, semn că cele două calculatoare-de-casă nu mai aşteptau părerea stăpînilor înainte de a alege mutarea cea mai bună. S-a terminat remiză, rege contra rege, după 131 de mutări.

– Felicitări, stăpîne. Ai cîştigat şi azi o jumătate de punct. Evoluţia din ultimul timp este strălucită. N-ai pierdut încă nici o partidă în acest an. Felicitări. Succesul trebuie sărbătorit. Să ciocnim cîte un pahar. Bea, stăpîne, şi bucură-te. Eu sînt aici pentru a te face fericit.

Două braţe sinuoase, inelate, purtînd la capete două pahare de plastic, se apropiară unul de altul, ciocniră paharele, paharele – sau, poate, un difuzor din vîrful braţelor – făcură „clic!", apoi un braţ se retrase, iar celălalt se apropie de buzele lui M 312. Acesta sorbi lichidul astringent şi tuşi.

– Ce s-a întîmplat, stăpîne? N-ai mai tuşit niciodată pînă acum, opreşte această tuse!

Nu putu s-o oprească imediat. Fu întins pe masa de întreţinere, fixat repede în locaşurile ei şi printre dinţii pe care se străduia să-i ţină strînşi îi fu strecurat un tub care-i palpă în grabă laringele şi esofagul, extrăgîndu-i de acolo picăturile care-i provocau tusea.

– Gata, eşti reparat, stăpîne. Nu mai ai nimic. Eu sînt aici pentru a te face fericit. Eşti singurul om din complex care a tuşit azi. Am comunicat deja Marelui Calculator vestea. Ştirea va fi difuzată în programul de seară. Sper că nu ţi se va mai întîmpla, stăpîne. Eşti suficient de tînăr şi ai fost clonat perfect, nu ai nici un motiv de proastă funcţionare. Iar eu sînt aici pentru a te face fericit. În program avem acum ora de călătorie. Sper că incidentul cu tusea nu te-a deteriorat într-atîta încît să doreşti renunţarea la călătorii. Spune, stăpîne, ce doreşti acum?

– Nimic.

– Perfect. Asta este adevărata stare de fericire. Continuăm deci programul. Călătorim, stăpîne. Eu sînt aici pentru a te face fericit. Deschide ochii, stăpîne! Priveşte lumea!

Din nou toate ecranele camerei se iluminară. Oraşe, complexuri felurite, toate cu structuri hexagonale, întinse zone roşu-aurii – deşerturi, întinse zone verzi – regiunile locuite de barbarii mîncători de iarbă, întinse zone albastre întunecat – oceanele... Fotoliul i se deplasase în mijlocul camerei şi acum se rotea încet pentru a-i da iluzia că vede de jur-împrejur, că e implantat în mijlocul peisajului reprodus de cele şase ecrane.

Adormi în fotoliu, adormi călătorind. Adevărata stare a fericirii. Un strop de salivă o luă razna, spre trahee, şi tuşi din nou. Se trezi pe masa de întreţinere, cu tubul aspirator cotrobăindu-i în gît, cotrobăindu-l insistent, probabil fără a face progrese în depistarea cauzei tusei.

– Ce se întîmplă, stăpîne, de ce tuşeşti? Nu mai ai nici o picătură din băutura de dinainte pe esofag. De ce tuşeşti? Spune-mi! Eu sînt aici pentru a te face fericit.

Bineînţeles că M 312 nu putea răspunde cu tubul pe gît. Şi nici nu ştia ce să răspundă, ceea ce calculatorul-de-casă sesiză imediat. Era derutat, stăpînul nu putea să-şi diagnosticheze singur defecţiunea, iar el îi scotocea degeaba esofagul. Comunică imediat incidentul Marelui Calculator al Complexului, solicitîndu-i ajutorul. Înainte de a lua o decizie, acesta examină cu mare atenţie toate datele problemei, antecedentele vieţuitorului M 312, parametrii defecţiunii, activitatea calculatorului său de casă, posibilele cauze şi, mai ales, consecinţe ale tusei. Peste patruzeci şi ceva de secunde chestiunea era transată. Ra-

GHEORGHE PĂUN

ţionamentul său era impecabil: starea de tuse este incompatibilă cu starea de fericire, oamenii trebuie să fie fericiţi, deci ei nu trebuie să tuşească, tusea lui M 312 nu avea cauze aparente, deci ea vădea o dereglare structurală a acestuia, prin urmare M 312 nu mai poate fi fericit, în consecinţă el nu mai poate fi om. Prin tubul care încă-i mişuna prin esofag, o picătură de dioxină fu introdusă în M 312. Două spasme scurte fură de ajuns. Un perete al camerei culisă fără zgomot, se plie peste un perete vecin şi în locul lui se căscă puţul hexagonal de evacuare. Fotoliul lui M 312 se apropie de puţ, se răsturnă şi trupul fără viaţă se prăvăli în întuneric, purtînd încă pe chip urmele surizătoarei fericiri în care vieţuise pînă atunci. Bufnitura se auzi tîrziu, de departe, urmată imediat de fîşîitul instalaţiei de dezintegrare şi de clipocitul apei de drenare a resturilor. Camera 312 din complexul M rămase goală numai cîteva minute, atît cît a durat sterilizarea ei, apoi, prin peretele încă deschis, venind de sus, prin puţul de evacuare, fu introdus înăuntru, pe o tipsie ovală, ca un scut, un nou vieţuitor, un adolescent blond, bineînţeles adormit. După ce l-a răsturnat pe pat, scutul se retrase în puţ, dispăru în sus, iar peretele se închise. Camera hexagonală îşi reluase înfăţişarea dinainte. Totul funcţiona perfect, sub comanda Marelui Calculator, îndeplinind ordinul Calculatorului Iniţial, acela de a asigura fericirea oamenilor.

Tînărul de pe pat scînci, incomodat de pişcăturile revitalizatorului. Deschise ochii buimac, apoi îi închise din nou. Fusese scos din anabioză abia cu cîteva minute în urmă. Zîmbetul larg de pe chipul lui arăta însă că e pe deplin fericit. Se trezi.

– Bună ziua, stăpîne. Reluăm programul de la finalul orei de călătorii. Deschide ochii, stăpîne, şi priveşte! Priveşte lumea şi spune unde ai vrea să călătoreşti. Eu sînt aici pentru a te...

●

De regulă, înlocuirea unui vieţuitor nu era anunţată în programul de ştiri. Şi nici nu putea fi sesizată decît accidental, de către un fost partener de şah, care ar fi vieţuit într-atîta încît să joace a doua oară cu el. Femeia de la M 457 nu a mai jucat însă decît cîteva partide şi s-a defectat şi ea. În deplină perioadă de fericire, au început să-i lăcrimeze ochii... Din cauza strălucirii ecranelor...

O JUMĂTATE DE ORĂ

...am ajuns, ce bine că eşti acasă!... trebuie să-ţi spun ceva extraordinar... apă, puţină apă .. te rog... ceva extraordinar, **acolo,** ... ştii că m-a trimis Profesorul... eu nu cred în minuni, n-am crezut probabil niciodată, dar **acolo** se întîmplă ceva... s-a întîmplat mai demult, în sfîrşit... n-am visat, magnetofonul nu minte... şi nici nu visează, o să vezi.., **o să asculţi şi tu ziarele...** e o altă lume **acolo,** inexplicabilă, dă-i tu o explicaţie dacă poţi, scapă-mă de coşmarul ăsta... e cu totul altfel, m-a frapat asta din prima zi... de pildă, cîinii, cîinii nu latră, **acolo** toţi cîinii stau în faţa porţii şi se gudură pe lîngă rarii trecători ai uliţei, dau din coadă şi schelălăie, dar nu se îndepărtează de poarta... ce voiam să-ţi mai spun?... închipuieşte-ţi un sat cu o sută de cîini, aproape toţi cafenii, tărcaţi, şi nici un lătrat, nici unul, înţelegi?... eu nu înţeleg nimic, eu umblam cu magnetofonul deschis, din casă în casă, întrebîndu-i dacă nu ştiu cîntece, cîntece de petrecere, auzi?!, în afară de copii, nimeni nu cîntă în sat, nici preot n-au, nici biserică, oamenii sînt toţi veşnic egali cu ei înşişi, nu cîntă, dar nici nu plîng niciodată... şi nu se ceartă, nu înjură... singurele strigăte pe care le-am auzit **acolo** sînt cele ale căruţaşilor, îndemnîndu-şi boii... oameni ciudaţi, morocănoşi şi distanţi... ce voiam? . îşi văd de treburi cît e ziua de lungă... nici nu e prea lungă ziua la ei, între pădurl, soarele apune devreme... îşi văd de treburi şi de citirea ziarelor... a, da, de ziare e vorba!... de fapt, nu citesc ziarele, **le ascultă** uite, acum mi se pare că am visat, nişte năluci... am luat-o razna... imaginează-ţi, la vremea serii, după asfinţit, aproape întreg satul adunat **în centru,** se află acolo o poieniţă circulară şi netedă, se adună laolaltă şi ascultă cum unul dintre poştaşi – poştaşii ţin loc de orice oficialitate la ei, dacă vrei o să-ţi explic mai pe îndelete chestia asta – ascultă deci cum poştaşii le citesc ziarele, la lumina unui felinar... zic „ziarele", deşi ei nu primesc decît un singur ziar, am şi uitat cum se numeşte, unul pe zi, dar **o dată pentru toată săptă-**

GHEORGHE PĂUN

mîna... poştaşul le citeşte în fiecare seară ziarul din ziua respectivă, de la cap la coadă li-l citeşte, cam două ore durează toată tărăşenia, se termină pe întuneric... ei ascultă în linişte, dînd din cap, privindu-se cu înţelegere sau plescăind din buze, în funcţie de veştile auzite... o săptămînă citeşte unul dintre poştaşi, săptămîna următoare celălalt... pentru că tot săptămînal fac cu schimbul şi la aducerea ziarelor, pleacă luni dimineaţa din sat şi se întorc abia vineri spre seară... cale lungă pînă dincolo de păduri... ai prins şpilul?... nu l-ai prins, sînt eu confuz, parcă am creierul strîns într-o plasă de sîrmă, gîndurile mi se strecoară afară trunchiate şi legate anapoda... altceva voiam să-ţi spun şi nu mai ştiu ce, nu ştiu în ce fel... uite, am să repet, fii atent şi întrerupe-mă dacă nu e clar: poştaşii le aduc ziarele o dată pe săptămînă, înţelegi? sînt atît de departe de lume, cocoţaţi acolo pe dealul lor, pe muntele acela sau ce-o mai fi el, înconjuraţi de pădurea de fag, încît nu pot primi zilnic ziarele... le primesc o dată pe săptămînă, vineri seara ajung la ei, pentru toată săptămîna următoare, au aranjat ei, unul dintre poştaşi, se pare, a aranjat odată, mai demult, direct în capitală, să le trimită lor ziarele cu o săptămînă înainte, pe toate deodată, astfel încît, în fiecare zi, seara, în poieniţa din centrul satului, să poată asculta ştiri proaspete, şi de ani de zile obiceiul s-a păstrat, un poştaş pleacă lunea şi vine vinerea, pe jos, prin pădure, oho, e tare departe... în timp ce colegul lui citeşte seara, la lumina unui felinar, în faţa întregului sat, ziarul zilei ce-a trecut, avînd în tolbă şi ziarele din zilele următoare, pe toate, pînă duminica inclusiv... pricepi?... fără a le deschide măcar... deşi în ele scrie ce se va întîmpla în lume **mîine...** şi poimîine! şi răspoimîine!... despre ei nu scrie niciodată nimic, sînt prea departe de capitală... nici sătenii nu sînt curioşi să afle ce scrie în ziarele din zilele următoare, toate lucrurile au un rost, evenimentele de mîine se vor întîmpla mîine şi le vom afla din ziarul de poimîine... firesc, nu?... bănuiesc că nici nu le-a trecut vreodată prin cap să le ceară poştaşilor să le citească mai mult decît ziarul curent, presupun că aceştia le-ar fi îndeplinit dorinţa, mie mi-a întins unul dintre ei toate ziarele pe săptămîna asta imediat ce i le-am cerut... pe săptămîna **asta,** dar se întîmpla sîmbăta trecută, înţelegi? mi le-a dat fără nici o vorbă, parcă se aşteptase la aşa ceva, parcă chiar dorea să i le cer... şi apoi să fug spre tine... bineînţeles ca-mi frigeau degetele în timp ce le răsfoiam... erau autentice, îţi spun, am avut destul de-a face cu tipăriturile, erau autentice... aşa am aflat că ieri va fi cutremur în Grecia... şi a fost, nu? că marţi va fi lansat la apă un mare mineralier, „Lotus", şi s-a lansat, să ştii, am verificat asta imediat ce am ajuns în oraş, s-a lansat... aşa am aflat că... doamne, cu asta trebuia să încep... am aflat că tu... că o să... pe la ora 18, chiar aşa scria, „pe la ora 18"... de infarct... oh, ce-am mai alergat, **ştiam,** atunci cînd citeam ziarele pe săptămîna asta ştiam că sînt autentice, că va fi cutremur în Grecia, că se va lansa la apă mineralierul „Lotus" şi că tu... **ştiam** că nu mai e nimic de făcut, scria deja la ziar că aşa se va întîmpla, acolo scria că s-a întîmplat deja, dar am plecat imediat, despre... scria abia în ziarul de mîine, aveam oarecare speranţe să ajung **înainte,** să te previn... de ce eşti palid?... noroc cu elicopterul acela militar, era mare şi verde... probabil că fără ajutorul soldaţilor nu mai reuşeam să ies vreodată din pădure, mă rătăcisem, înţelegi? mă învîrteam în jurul satului, complet dezorientat, trei zile am rătăcit... pe la ora 18, ai auzit? mai e o jumătate de oră, fugi!... păzeşte-te! cheamă Salvarea!... fă ceva, te implor, eu nu mai am putere să mă mişc, am alergat atîta... ca să ajung la timp... fă ceva!... încă se mai poate... **probabil...** ce se întîmplă cu tine?... de ce...? eu... n-am vrut să...

ÎNTR-O ZI CURÎND

(Urmare din pag. 217)

urări de bine. Mă ciocnesc de Elma care mă îneacă într-un fluviu de întrebări. De-abia reuşesc să scap de ea, şi trec pe lîngă Jannis care face pe spiritualul povestind bancuri obscene. Tot idiot a rămas. O caut pe Christa. O şi văd la un capat de coridor, mă observă în acelaşi timp şi ea. Mă obişnuiesc greu cu lumea din jur, cu agitaţia, cu toate, cu amintirile din gardă care se succed uşor agresive. Le va şterge tocmai timpul de care lui NBO nu-i păsa. Sîntem groaznic de vulnerabili în faţa timpului.

– Hei! Ne atingem palmele. O ţin puţin la distanţă ca s-o privesc. Zîmbeşte. O las pe ea să înceapă. Respiraţia ei mi se oprea în obraz ca un vînt cald.

– Arăţi destul de bine pentru cei 14.000 de ani ai tăi, îi şoptesc.

– Arăt bine chiar şi pentru 740.000.000 de ani.

– Ce tot spui?

– Eu sînt, Tomas, adaugă ea după un moment de ezitare, privirile-i sînt umbrite de gînduri secrete. Ţi-am spus că ne vom întîlni într-o zi. Mă ţine de braţ în timp ce mergem, de-a lungul coridorului. Aveam amintiri comune, acum, adăugă ea. Braţ la braţ cu NBO cred că mă clatin.

VERONICA PĂTRUŢ

OAMENII PĂMÎNTULUI

PREMIUL PENTRU SCENARIU LA CONSFĂTUIREA ANUALĂ A CENACLURILOR DE ANTICIPAŢIE — CLUJ-NAPOCA 1984

Personajele:
● *Căpitanul Williams – şeful celei de-a doua expediţii pămîntene pe Marte* ● *Trei membri ai echipajului M1, M2, M3* ● *Doamna Ttt* ● *Domnul Ttt* ● *Domnul Aaa* ● *O fetiţă* ● *Domnul Tii* ● *Domnul Uuu* ● *Doamna Rrr* ● *Domnul Xxx*

(Se aud bătăi insistente într-o uşă. Uşa se deschide brusc.)
D-na Ttt: — Ce doriţi?
Cpt. Williams *(Uimit)*: — Vorbiţi englezeşte!?
D-na Ttt: — Vorbesc cum vorbesc!
Cpt. W.: — Engleza curată!
D-na Ttt: — Deci, ce doriţi?
Cpt. W.: *(Emoţionat)*: — Sînteţi marţiană. De bună seamă, cuvîntul ăsta nu vă spune mare lucru. Este o expresie de pe Pămînt. Noi de-acolo venim. Eu sînt căpitanul Williams. Tocmai am aterizat pe Marte. Sîntem cea de-a doua expediţie. Ia prima nu ştiu ce s-a întîmplat. În sfîrşit, iată-ne! Şi dumneavoastră, sînteţi prima marţiană pe care o întîlnim!
D-na Ttt: — Marţiană?!
Cpt. W.: — Sîntem pe cea de-a patra planetă a Soarelui?
D-na Ttt *(Sec)*: — Bineînţeles.
Cpt. W.: — Iar noi, noi venim de pe Pămînt. Nu-i aşa, băieţi?
M1, M2, M3 *(În cor)*: — Aşa e, căpitane!
D-na Ttt: — Dacă vă interesează, vă aflaţi pe planeta Tyn.
Cpt. W.: — Tyn *(Sufocîndu-se de ris)* Tyn. Ce nume minunat! Dar cum se face, dragă doamnă, că vorbiţi atît de bine englezeşte?
D-na Ttt: — Nu vorbesc, gîndesc telepatic. Bună ziua *(Trînteşte uşa)* *(Se aud din nou bătăi în uşă care se deschide brusc)*.
D-na Ttt: — Ce mai vreţi?
Cpt. W.: — Cred că n-aţi înţeles!
D-na Ttt: — Ce să înţeleg?
Cpt. W. *(Aiurit)*: — Venim de pe Pămînt!
D-na Ttt: — N-am timp. Am foarte multe de gătit azi şi un morman de rufe de spălat. De bună seamă, vreţi să-l vedeţi pe Domnul Ttt, e sus, în birou.
Cpt. W. *(Dezarmat)*: — Da, da, vrem să-l vedem pe dl. Ttt.

Desene de ILIE TUDOREL DANUT

D-na Ttt: — E ocupat! *(Trînteşte din nou uşa. Din nou bătăi puternice în uşă)*
Cpt. W. *(Furios)*: — Ei, drăcie, aşa se primesc musafirii?
D-na Ttt *(Rigidă)*: — Podeaua mea e curată! Dacă vreţi să-mi intraţi în casă, spălaţi-vă mai întîi cizmele!
Cpt. W. *(Agasat)*: — Nu-i acum momentul pentru mărunţişuri vulgare. *(Conciliant)*: — După părerea mea, ar fi cazul să sărbătorim evenimentul!
D-na Ttt: — Dacă-mi spargeţi uşa, vă gonesc prin casă, cu mătura! *(Se îndepartează în bucătărie, se aud vase mutate din loc)*
D-na Ttt *(Revenind cu voce taioasă)*: — Aşteptaţi aici. Mă duc să văd dacă D-l Ttt poate să vă primească. De fapt, despre ce este vorba?
Cpt. W.: — Fir-ar a dracului! Spune-i c-am venit de pe Pămînt şi că asta nu s-a mai întîmplat pînă acum!
D-na Ttt: — Ce nu s-a mai întîmplat pînă acum? N-are importanţă! Mă întorc imediat. *(Se aud paşii care se îndepărtează şi urcă scările. La etaj se aud frînturile unei discuţii aprinse. Membrii echipajului se foiesc. Tropăie de nerăbdare. Sus, izbucneşte o voce bărbătească. D-na Ttt – replică pe acelaşi ton. Apoi linişte. Membrii echipajului măsoară încăperea cu paşi mari)*.
M1: — Aprindem o ţigară? *(Se aude chibritul aprins, pufăitul)*.
Cpt. W.: — Au trecut douăzeci şi cinci de minute. Ce dracu se întîmplă? *(Din nou linişte)*.
Cpt. W.: — Sper că n-am provocat un scandal. Unde-o fi
D-na Ttt: — Ştiam eu că am

uitat ceva. Îmi pare rău. D-l Ttt este mult prea ocupat *(Ciocnete de vase)*. De altfel, nu cu el ar trebui să vorbiţi, ci cu d-l Aaa. Mergeţi la el cu biletul ăsta. La ferma de alături, lîngă Canalul albastru, şi d-l Aaa vă va spune tot ce doriţi să aflaţi.

Cpt. W.: — Nu vrem să aflăm nimic. Ştim deja!

D-na Ttt: — V-am dat biletul, ce mai vreţi de la mine.?

Cpt. W.: — Bine *(Aiurit)*. Bine, haideţi băieţi. *(Se aude cum cei patru se îndepărtează)*. Apoi, glasurile celor patru în faţa casei domnului Aaa.

Cpt. W.: — Sînteţi domnul Aaa?

D-l Aaa: — Chiar el.

Cpt. W.: — D-l Ttt ne-a trimis la dumneavoastră.

D-l Aaa: — Pentru ce?

Cpt. W.: — El era foarte ocupat.

D-l Aaa *(Sarcastic)*: — Sigur că da. Îşi închipuie probabil că eu n-am altceva mai bun de făcut decît să mă ocup de cei care-l deranjează.

Cpt. W.: — Nu asta este important.

D-l Aaa: — Pentru mine este, imaginaţi-vă. Am o mulţime de citit. Are haz, domnul Ttt! Nu-i prima oară că-mi face figura!

Cpt. W.: — Dar, domnule...

D-l Aaa: — Nu mai da din mîini, domnule. Lasă-mă să termin. Şi fii atent. De obicei, atunci cînd vorbesc, sînt ascultat. Şi vei binevoi să mă asculţi şi dumneata, altfel nu mai scot un cuvînt. Aşa, nu vi se pare că domnul Ttt împinge prea departe lipsa de educaţie?

Cpt. W.: — Venim de pe Pămînt...

D-l Aaa: — Nu-i frumos din partea lui.

Cpt. W.: — Cu racheta. Pînă aici.

D-l Aaa: — Şi nu e prima dată că îmi face una ca asta. Vedeţi, Ttt n-are pic de tact.

Cpt. W.: — Direct de pe Pămînt!

D-l Aaa: — Pe onoarea mea, am să-l sun să-i spun cîteva!

Cpt. W.: — Noi patru, eu şi băieţii ăştia trei, echipajul meu!

D-l Aaa: — Da, da. Trebuie să vorbesc cu el. Şi chiar acum!

Cpt. W.: — Domnule, de pe Pămînt. Cu rachetă! Oamenii *(Disperat)* mei! Am traversat spaţiul...

D-l Aaa *(Urlînd)*: — Am să-l sun să-i trag o săpuneală! *(Dispare şi se aud voci furioase)*

D-l Aaa *(Triumfător)*: — L-am provocat la duel pe toţi dracii! La duel!

Cpt. W.: — Domnule Aaa...

D-l Aaa: — Are să rămînă lat, ascultaţi la mine!

Cpt. W.: — Domnule Aaa. Ascultaţi-mă. Am făcut nouăzeci de milioane de kilometri...

D-l Aaa *(Pentru prima dată oarecum atent)*: — De unde ziceaţi că veniţi?

Cpt. W.: — De pe Pămînt. Am făcut nouăzeci de milioane de kilometri...

D-l Aaa *(Căscînd)*: — În această perioadă a anului nu sînt decît şaptezeci şi cinci de milioane de kilometri. Bun. Acum trebuie să plec. Puteţi păstra fiţuica aceia, nu-i văd nici un rost. În fine, treceţi dealul de colo pînă în orăşelul Ipor şi căutaţi-l pe domnul Iii. Explicaţi-i lui situaţia. El e omul potrivit. În nici un caz domnul Ttt. Asta este un idiot. De altfel, am să-l omor. Nici eu. Nu e de competenţa mea.

Cpt. W.: — Competenţă *(Trăznit)*, competenţă? E nevoie de competenţă pentru a primi pe emisarii Pămîntului?

D-l Aaa: — Nu fii prost. Toată lumea ştie asta. La revedere.

Cpt. W.: *(Cu stupoare)*: — Trebuie să găsim pînă la urmă pe cineva care să ne asculte!

M1: — Poate c-ar trebui să revenim mai tîrziu.

M2 — Sau chiar să decolăm şi să aterizăm apoi din nou. Să le lăsăm timp să organizeze primirea!

Cpt. W. *(Murmurînd abătut)*: — Poate, ideea nu e rea.

Povestitorul: Să-i urmărim pe cei patru pămînteni ajunşi în orăşelul Ipor, în costumele lor de zbor, toropiţi de căldură, prăfuiţi de drum, croindu-şi drum nebăgaţi în seamă prin mulţimea de lucrători care se vînzoleau încoace şi încolo, intrînd şi ieşind, salutîndu-se unii pe alţii. Cu toţii purtau măşti — aurii, albastre, purpurii, măşti cu buze de argint şi sprîncene de bronz, surîzătoare sau severe, sugerînd dispariţia posesorilor.

Cpt. W.: — Fetiţo, unde este locuinţa domnului Iii?

Fetiţa: — Uite-o, cea de colo!

Cpt. W. *(Cu blîndeţe)*: — Fetiţo, aş vrea să-ţi spun ceva *(Ca şi cum ar spune o poveste)*. Uite, fetiţă dragă. Acum şase luni, pe Marte a aterizat o navă. În ea se găseau un om pe nume York şi secundul. Nu ştiu ce li s-a întîmplat. Poate s-a ales praful de ei. Veniseră cu o navă spaţială. Şi noi la fel. Ar trebui s-o vezi! O navă mare, mare de tot. Noi sîntem deci cea de-a doua expediţie. Şi venim, direct de pe Pămînt...

(În timp ce cpt. W. povesteşte, fetiţa începe să bată mingea)

Cpt. W.: — Sîntem locuitori ai Pămîntului. Mă crezi?

Fetiţa *(Bătînd mingea)*: — Da.

Cpt. W. *(Cu satisfacţie)*: — Perfect. Ne-am construit noi înşine nava. Crezi şi asta?

Fetiţa *(Scobindu-se în nas)*: — Da!

Cpt. W.: — Şi... scoate degetul din nas, eu sînt căpitanul Williams, şi...

Fetiţa *(Serioasă)*: ...„Pînă acum nimeni, niciodată, în toată istoria, nu a mai traversat spaţiul într-o navă"

Cpt. W. *(Stupefiat)*: — Minunat! De unde ştii toate astea?

Fetiţa: — Oh, telepatia...

Cpt. W.: — Ei, ce zici, nu-ţi place? Nu te bucuri?

Fetiţa: — Aţi face mai bine să mergeţi imediat la domnul Iii *(începe din nou să bată mingea)*. Da, da, neapărat, are să se bucure că vă vede

Povestitorul: Le deschise chiar domnul Iii în persoană. Era grăbit, trebuia să plece la o conferinţă, dar, totuşi, îşi putea rupe un minut. Dacă ar fi vrut să intre şi să spună repede, pe scurt, ce doreau...

Cpt. W. *(Extenuat)*: — Da, domnule, un pic de atenţie numai *(Pe nerăsuflate)*. Venim de pe Pămînt cu o navă spaţială, sîntem patru — echipajul şi cu mine. Sîntem epuizaţi şi flămînzi. Am avea nevoie de un locşor unde să dormim. Ne-ar fi plăcut să apară careva să ne ofere cheia oraşului, sau cam aşa ceva. Ne-ar fi plăcut să strîngem mîinile. Sperăm să auzim un „Bravo!" sau un „Felicitări, băieţi!" În mare, cam asta este.

D-l Iii *(Căutînd preocupat prin hîrtiile de pe birou – foşnet de hîrtii)*: — Da, bine, *(Căutînd între hîrtii)* aşa mi se pare *(Trage*

mai multe sertare). Ei, unde le-oi fi rătăcit *(Meditativ).* Totuşi, pe-aici pe undeva trebuie să fie. Aha! Iată-le. Aşa, trebuie să semnezi hîrtiile astea.

Cpt. W.: — N-am putea lăsa deoparte toate formalităţile astea?

D-l Iii *(Tăios şi în acelaşi timp bănuitor):* — Zici că vii de pe Pămînt, nu? Păi, atunci, n-ai încotro, trebuie să semnezi!

Cpt. W. *(Glumind):* — Băieţii din echipaj trebuie să semneze şi ei!

D-l Iii *(Întîi uimit, apoi rîzînd dispreţuitor):* — Ei să semneze? Ha, ha, asta-i bună! *(Se plesneşte peste genunchi, se sufocă de rîs).* Auzi, ha, ha, să semneze şi ei, ha, ha, ha!

Cpt. W.: — Ce-i de rîs în asta?

D-l Iii *(Fără suflu epuizat):* — Să semneze şi ei! *(Sughiţă de rîs).* Nemaipomenit! Asta trebuie să o povestesc şi domnului Xxx. *(Rîzînd în continuare).* Dă-mi formularul, dar pare în ordine, aşa, şi acordul pentru..., dacă o fi cazul, da...

Cpt. W.: — Acordul pentru ce?!

D-l Iii: — Taci din gură. A, am ceva pentru tine. Ţine, ia cheia asta.

Cpt. W. *(Cu emoţii, solemn):* — Domnule, e o onoare deosebită...

D-l Iii *(Retezindu-i-o):* — Nu-i cheia oraşului, nerodule. E doar cheia de la casă. Fii atent: o iei pe culoarul de colo, deschizi uşa aia mare din capăt, intri şi o încui apoi cu grijă. Vă puteţi petrece noaptea acolo. Mîine dimineaţă, vi-l trimit pe domnul Xxx.

Cpt. W.: — Dar... *(Încurcat, nedumerit).*

D-l Iii: — Da? *(Deja preocupat de alte treburi)* Ce mai e? Ce aşteptaţi? *(Agasat)* Ce mai vreţi de la mine? *(Enervat)* Nu plecaţi o dată?

Cpt. W. *(Încurcat):* — Propun ca... Vreau să spun... În sfîrşit, încercaţi să vă gîndiţi că... Am bătut cale lungă, nu ne-a fost uşor *(Sugerînd timid).* Poate că s-ar putea să ne strîngeţi pur şi simplu mîine şi să ne spuneţi de pildă: „Bravo, bună treabă, sau... *(Cu voce tot mai stinsă).* Nu... nu credeţi?

D-l Iii *(Neconvins):* — Mda... (sec) Felicitări. Felicitări *(Debarasîndu-se)* Ei, acum trebuie să plec. Faceţi cum v-am spus. *(Apoi, ignorîndu-i cu totul, domnul Iii îndesă un maldăr de hîrtii în servietă, foşnete. Îşi mai făcu de lucru prin încăpere fredonînd).*

Prezentatorul: Iată-i tîrîndu-se de-a lungul coridorului, ajungînd în faţa unei uşi masive de argint întunecat. Intră, închid uşa, privesc în jur. Se află într-o încăpere spaţioasă şi însorită. Bărbaţi şi femei, grupuri-grupuri, pălăvrăgeau nestingheriţi. La zgomotul uşii cu toţii îşi îndreaptă privirile spre noii veniţi. Un marţian le iese în întîmpinare:

D-l Uuu: — Sînt domnul Uuu.

Cpt. W. *(Cu voce stinsă):* — Iar eu sînt Căpitanul Williams, din New York — un oraş de pe Pămînt. *(Se declanşează în sală o explozie instantanee. Asistenţa se agită, se precipită spre cei patru, răstoarnă mese şi scaune, se înghesuie, se împinge – vacarm general. Cei prezenţi sar, cîntă, strigă).*

Asistenţa: — Hop-hop-ura! Uraaa!!! Bravooo!

Cpt. W. *(Mişcat pînă la lacrimi):* — Mulţumesc... Vă mulţumim din suflet.

D-l Uuu: — Povestiţi-ne, haideţi, povestiţi-ne...

Cpt. W. *(Îşi drege glasul):* — Vedeţi, eu şi cei trei tovarăşi ai mei venim de pe Pămînt...

Asistenţa: — Oh, ah...

Cpt. W.: — Nava noastră spaţială e pe undeva pe aproape. Am străbătut cu ea nouăzeci de milioane de kilometri...

Asistenţa: — Aşa... Oho!

Cpt. W.: — Acesta este echipajul meu.

Asistenţa *(Aplauze):* — Bravo!!! Uraaa! *(Apoi linişte).*

D-l Uuu: — Ne bucurăm că întîlnim locuitori ai Pămîntului. Şi eu vin de pe Pămînt.

Cpt. W. *(Uimit şi intrigat):* — Cum?

D-l Uuu: — Mulţi dintre noi, ăştia de aici, sîntem veniţi de pe Pămînt.

Cpt. W.: — Voi?! De pe Pămînt?! Bine, dar... să fie cu putinţă? Şi... cum aţi venit? Cu vreo navă? *(Dezolat).* Călătoriile interplanetare să fi început oare de secole?... Dar... de unde... din ce loc al Pămîntului vii dumneata?

D-l Uuu: — Din Tuiercol. Dar n-am venit cu nici un fel de navă, am venit ca spirit, cu ani în urmă.

Cpt. W. *(Articulînd cu efort):* — Tuiercol... Nu, nu ştiu pe unde vine. *(Apoi realizează brusc)* Ce tot spui acolo, despre ce spirit vorbeşti?

D-l Uuu: — Şi doamna Rrr — cea de colo — şi ea vine tot de pe Pămînt. Nu-i aşa doamnă Rrr?

D-na Rrr *(Cu un rîs ciudat):* — Ba da, sigur că da...

D-l Uuu: — La fel şi domnul *Www şi domnul Qqq şi domnul* Zzz...

Un personaj: — Iar eu vin de pe Saturn...

Alt personaj: — Eu de pe Jupiter...

Cpt. W. *(Murmurînd prostit):* — Jupiter... Saturn... *(Asistenţa, pînă acum gălăgioasă, se linişteşte cu totul).*

Desen de ILIE TUDOREL-DANUŢ

OAMENII PĂMÎNTULUI

Cpt. W. *(Frămîntat):* — Şi, totuşi, nu-mi dau seama... unde poate fi Tuiercol-ul ăsta? Să fie în America?
D-l Uuu: — America? Ce-i asta?
Cpt. W. *(Stupefiat):* — N-ai auzit niciodată vorbindu-se despre America? *(Revoltat, ultragiat)* Ai pretenţia că vii de pe Pămînt şi nu ştii nici măcar atîta lucru?!!
D-l Uuu *(Băţos):* — Pămîntul este acoperit de apă. Nici un petic de uscat, pretutindeni numai şi numai apă. Ştiu foarte bine, doar de-acolo vin!
Cpt. W.: — Stai puţin. Ia stai. Arăţi ca un marţian get-beget. Ochi galbeni. Piele brună.
D-na Rrr *(Cu mîndrie, didactic):* — Pămîntul este în întregime o junglă. Eu sînt din Orro, un oraş de pe Pămînt cu totul şi cu totul de argint.
Cpt. W. *(După o pauză luminat):* — Doamne sfinte! *(Copleşit).* Asta era. De asta nu-i nici o fereastră aici... Şi o singură uşă, încuiată... *(Către echipaj).* Ştiţi voi unde-am nimerit?
M4: — Unde?
Cpt. W. *(Dărîmat):* — Nu, nu, asta nu-i festivitatea de primire... Amărîţii ăştia nu reprezintă nici un guvern... *(amar).* Festivitate ne-a trebuit, na, acum o avem!... Priviţi-le ochii!... Ascultaţi-i. Uitaţi-vă bine la ei. *(Nu se aude decît respiraţia sacadată a echipajului).*
Cpt. W. *(Cu voce îndepărtată):* — Acuma înţeleg şi rostul formularelor ălora şi de ce ne-au tot purtat de la unul la altul pînă ne-au expediat aici şi ne-au pus să încuiem uşa după noi... Ştiţi unde sîntem?
M2: — Unde, căpitane?
Cpt. W. *(Dintr-un suflet):* — Într-o casă de nebuni...

(După „Cronici marţiene" de R. BRADBURY)

Desen de *ILIE TUDOREL-DANUT*

LA NOAPTE VOM FI ÎMPREUNĂ

(Urmare din pag. 231)

castel de cărţi de joc. M-am retras într-o sală goală şi am revazut din nou planul verificînd următoarele mutări. Mă simţeam ca un stăpîn al timpului, luptînd cu acest colos din toate puterile folosindu-mi în luptă orice muşchi, orice neuron.

După un timp am pătruns din nou în sala computerului central şi m-am trîntit în fotoliul care păstra încă căldura corpului ce-l părăsise nu demult. Am extras toate coordonatele necesare. Nu mai voiam să fac salturi inutile pentru că fiecare traiectorie nouă sporea coeficientul de pericol.

M-am deplasat cu container cu tot la cîteva minute înaintea primului salt şi l-am lăsat în acelaşi colţ în care îl găsisem. Deci, înseamnă că preacuriosul Mercury nu găsise nimic şi nu avea de unde să ştie că cineva pregătea o acţiune suspectă. Întorcîndu-mă în momentul din care plecasem iniţial am constatat cu satisfacţie că pe jos nu mai zăcea nici un cadavru.

Apoi m-am dezbrăcat cu grijă de scafandrul temporal şi de costumul găurit de gloanţe, am îmbrăcat costumul nou ce-l aveam în container şi pe celelalte le-am împăturit înăuntru. Pistolul l-am pus deasupra.

Am închis containerul şi i-am ataşat cronotronul. Mă jucam cu degetele pe claviatură încercînd să-mi amintesc dacă nu am uitat ceva. Dar venise vremea să sfîrşesc jocul. Am format numărul de cod, coordonatele, data, ziua şi zona. La sfîrşit pe ecran apăru şi numele oraşului HIROSHIMA. Containerul avea să sosească acolo cu 5 secunde înaintea exploziei atomice.

După apăsarea pe buton containerul a dispărut, iar în aer nu a rămas decît o uşoară irizaţie de moment, urmă a existenţei lui acolo. M-am îmbrăcat calm cu mintea golită de orice gînd. În camera de alături Astrid, la fel de proaspătă cu toată curgerea anilor, blondă ca un răsărit de soare, frumoasă ca o zeiţă nordică. Ea fusese miza pusă în joc. Riscasem totul şi cîştigasem, iar acum nu mai trebuia să lupt.

Din momentul acela devenisem unul dintre numeroşii sclavi ai timpului

SAM
LUNDWALL

LUMEA ALISEI

SAM LUNDWALL

Adevarata personalitate a mişcarii SF internaţionale, cel mai renumit scriitor suedez şi scandinav de literatură SF, Sam Jenie Lundwall, s-a născut la 24 februarie 1941 în oraşul Stockholm. Aici a studiat la Liceul tehnic, iar apoi la Universitatea din Stockholm pe care a absolvit-o în 1967. A practicat, rind pe rind, mai multe meserii: inginer electronist, fotograf, producător TV, publicist, editor, care i-au adus o mare experienţa de viaţa. Din 1972 este redactorul şef al revistei **Jules Verne Magasinet**, *iar din 1973 este şi redactorul Colecţiei de carte* **Science Fiction Serien.**

Aceeaşi „multilateralitate" o manifesta şi în creaţia sa artistica, remarcindu-se pe rînd ca: autor şi compozitor a peste 200 de cintece, parte adunate în volumul **Cîntece ale vremurilor noastre** *(Visor i Vaar Tid, 1965), cîntareţ, traducător în suedeza a peste 15 romane şi poeme de Francois Villon şi George Brassens, iar în engleza a propriilor sale lucrări; realizator de desene, fotografii artistice şi desene animate; autor de scenarii TV şi de filme TV; eseist, antologist şi, lucru cel mai important, scriitor.*

Activitatea sa de antologist, enciclopedist şi eseist este remarcabila. Lucrări ca **Bibliografia Science Fiction-ului şi Fantasy-ei** *(Bibliografi oeber Science Fiction och Fantasy, 1964),* **Science Fiction: De la inceputuri pînă în zilele noastre** *(Science Fiction: Fraan Begyunelsetill Vaara dagar, 1969),* **Science Fiction: Despre ce-i vorba** *(Science Fiction: What It's All About, 1971),* **Zece romane fantastice** *(Den Fantastiska Romanen, 4 vol. 1973-1974),* **Bibliografia Science Fiction-ului şi Fantasy-ei: 1941-1971** *(Bibliografi oever Science Fiction och Fantasy: 1941-1971, 1974),* **Ce este Science Fiction-ul** *(What Is Science Fiction, 1974),* **Utopia-Dystopia** *(Utopia-Dustopia, 1977),* **Science Fiction în suedeză** *(Science Fiction pa. Svenska, 1977),* **Science Fiction: O istorie ilustrată** *(Science Fiction: An Illustrated History, 1978) contribuind la popularitatea acestui îndrăgit gen literar atît în Suedia cît şi în întreaga lume. În 1981 a fost însărcinat de Societatea internaţionala a scriitorilor de literatură SF cu alcatuirea unei antologii europene reprezentative.*

La fel de importanta este activitatea sa de scriitor unde, în afara romanului semiautobiografic **Arsura** *(Bristningen, 1981) şi a o serie de romane erotice, Lundwall abordează cu succes genurile science fiction, science fantasy, fantasy şi horror. Romanele şi culegerile sale de proza ca* **Lumea Alisei** *(Alice's World, 1971),* **Nu-s vremuri pentru eroi** *(No Times for Heroes, 1971),* **Gernhard Cuceritorul** *(Gernhard the Conqueror, 1973),* **Romanţă pentru King Kong** **(King Kong Blues,** 1974), **Vara magică a lui Bernhard** **(Bern-hards magiska sommar, 1975)**, **Mereu ~Lady Mac Beth** *(Alltid lady Mac Beth, 1975),* **Prinţul negurilor** *(Moer Krets furste, 1975),* **Coşmarul** *(Mardroemmen, 1976),* **Oaspete în casa lui Frankenstein** *(Gaest i Frankenstein, hus, 1976),* **Oraşul închisoare** *(Faengelsestaden, 1978),* **Fată în fereastră la marginea lumii** *(Flicka i foenster vid Vaerldens Kant, 1980) şi* **Marinette** *(1982), fără a fi definite net şi reprezentînd un amestec de elemente de science fiction, fantastice sau de roman gotic ce alcatuiesc, totuşi, un tot armonios, i-au adus o meritată recunoaştere naţională şi internaţională.*

Operele care i-au adus faimă rămîn romanele **Lumea Alisei** *şi* **Romanţă pentru King Kong.** *Al doilea titlu e o distopie în tradiţia lui Wells, Huxley şi Orwell, avînd în centrul ei Stockholmul anului 2018, in care toate problemele şi crizele societăţii de consum actuale sînt in mod inteligent exacerbate.* **Lumea Alisei** *(apărută in Suedia abia în 1974 cu titlul* **Alice! Alice!)** *ramîne capodopera lui Lundwall.*

Ca o recunoaştere a meritu-oasei sale activităţi, Lundwall a fost numit preşedinte al juriului ce acordă premiul John Campbell la Convenţiile mondiale de Science Fiction, este membru al Asociaţiei scriitorilor profesionişti americani de science fiction, secretar, iar din 1984 preşedinte al Societăţii internaţionale a scriitorilor de literatură SF (World SF Society) şi membru în biroul Societăţii europene. Din partea societăţii SF Futura, în 1971 a primit premiul Alvar ca cel mai important autor scandinav de science fiction.

În româneşte, in fanzinul Helion 1981 a apărut un mic fragment din romanul **Lumea Alisei**, iar in Helion 1982, povestirea **Du-mă-n jos la rîu.**

DĂNUŢ BĂRĂGAN

I

Încă de dimineață, armăsarul acela alb o luase pe cărările vîntului, urcînd spre creasta muntelui. Deși era o zi călduroasă, el stătea acolo, neclintit, fiindcă avea vaga impresie că tocmai asta se aștepta de la el. Pămîntul era încins de căldură, și ființele de pe suprafața lui se mișcau greoaie așteptîndu-i mult promisul semn; abia spre seară urma să se petreacă ceea ce prezisese bătrîna.

Deodată, navele apărură pe cer ca un roi de muște. În lumina albastră a serii arătau ca niște picături de metal. Mistuit de dor, armăsarul își încordă mușchii și se înălță în aer. Își întinse mîndrețea lui de aripi albe, urcînd fără vreun efort vizibil către cerul întunecat. Survolă maiestuos muntele, urmărit de mii de ochi și se înălță cu puternice bătăi de aripă peste nesfîrșitul azur al mării, către navele care dansau departe în lumina fierbinte a serii.

În urma lui, un nor de creaturi zburătoare se înălțau în aer mînate de aceleași simțăminte mistuitoare care-l subjugau și pe el. Soseau Valkyriile pe caii lor zburători, Sfinxul, pasărea Phoenix,

LUMEA ALISEI

dintr-un loc îndepărtat se arătă un colos într-o caleaşcă trasă de doi ţapi; mii şi mii de vietăţi se îngrămădeau spre înălţimi. Deasupra tuturor, într-o caleaşcă de aur trasă de doi dragoni, se arătase Medeea, avîndu-l pe Oistros ca vizitiu; urmînd norul venea şi o insectă maiestuoasă care părăsise planeta Venus aflîndu-şi singură soarta. Numele gînganiei era Khepre, şi avea aceeaşi provenienţă ca şi celelalte creaturi. Dar înaintea tuturora, deasupra mării, se înălţase Pegasul, îndreptîndu-se către nave. Coama-i albă se învolbura în vînt, în aerul frămîntat de aripi puternice. Pegasul se înălţă tot mai sus deasupra mării care odată se numise Mediterana, către insulele îndepăratate unde aveau să aterizeze navele oamenilor reîntorşi.

II

Prima navă părăsi cerul schimbător făcînd un viraj larg peste piscurile muntelui şi peste pădurile întunecoase, aterizînd pe sol. Coborîse în cercuri largi, tăcută ca o pană în cădere. În aripile lungi şi luminiscente care dădeau navei aspectul unui bondar, pulsa o lumină ce arunca pe sol o licărire ciudată. Nava se strecură printre doi piloni dintr-un metal ce fusese odată strălucitor de alb, dar care acuma era lipsit de luciu, acoperit de fisuri pe unde vegetaţia de un verde închis îşi croia răbdătoare drum; nava făcu un tur deasupra platformei de lansare ruginită şi îndoită de arborii bătrîni crescuţi acolo, zburînd fără zgomot. Suplă, construită dintr-un metal închis la culoare, indestructibil, ea plana la un metru de sol sub privirile suspicioase ale celorlalte nave aflate pe cer. Cîmpul pulsativ de forţă care ţîşnea ca nişte aripi din corpul întunecos al navei, slăbi şi dispăru.

Era o seară plăcută, răcoroasă şi liniştită, şi foarte, foarte paşnică.

În interiorul navei: se aflau două fiinţe umane care se jucau cu claviatura de la tabloul de comandă. Se auzea mormăitul unor maşinării mari, se simţea mirosul de metal şi ulei. O femeie îmbrăcată în ceva albastru şi vaporos stătea lîngă un hublou care se deschise cu un sunet moale, ca un suspin. Se întoarse.

— Ei? făcu ea.

— Ei, nimic. Totul este mort. La ce te aşteptai? La un comitet de primire? Vocea lui era stridentă, contrastînd cu corpul masiv.

— E aşa de... diferit faţă de ceea ce aşteptasem eu, răspunse ea privind amurgul de afară. Strînse din pumni de mai multe ori, părul ei se revărsa negru împrăştiind un miros vag de Styrax Calmitus. Ştii, Joceylin, zise ea, doar ceva...

— Ştiu. Vocea continua să fie stridentă. Celălalt bărbat, care stătea în fotoliul pilotului, nu spuse nimic. Se lăsă pe spate cu mîinile în poală şi cu zîmbetul pe buze. Obrazul lui, în lumina palidă a ecranului avea o culoare ciudată. Joceylin se apropie încet de fotoliu.

— Hai să plecăm, spuse el.

Afara: unde fusese odată cel mai mare cosmodrom de pe Pămînt, dar asta cu 50 000 de mii de ani în urmă. Acum era o paragină, structuri ruginite unde arbori viguroşi creşteau triumfători pe terenul accidentat. Resturi de aparate şi vehicule erau răspîndite peste tot. În aer plutea un iz de descompunere suficient de pronunţat ca să fie simţit. În depărtare, sub un strat de praf era ceva ce ar fi putut fi rămăşiţele dezmembrate ale unei vechi nave spaţiale. Era incredibil de mare, infrastructurile se arătau din carenă precum coastele dezgolite ale unui uriaş, era un corp întunecat.

Joceylin şi Martha ieşiră prin trapa, conturîndu-se în lumina alb-albastră din navă înainte de a sări jos. Pămîntul era umed şi moale sub paşii lor. Pe cînd se îndepărtau de navă, în corpul ei apărură trape lăsînd să iasă tije şi ţevi care alunecară în poziţiile lor cu un clinchet de maşinărie bine unsă. Aparatura strălucitoare, degajînd energie, supraveghea împrejurimile cu o precizie electronică, executînd mişcări mecanice, în care era frumuseţe şi moarte.

Martha privi în sus. Ridică braţele holbîndu-şi în acelaşi timp ochii.

— Priveşte! şopti ea. Uite!

Peisajul se modifica. Structuri ambigue alunecau licărind, crescînd, transformîndu-se. Ruinele se înălţară spre cer, prefăcîndu-se în piatră şi cristal. Apărură piloni învăluiţi de pîlpîirea unor focuri lichide, înălţîndu-se sus, tot mai sus către boltele de lumină pietrificată, în sunetul unor clopote îndepărtate. În aer împietriră smaralgde şi rubine împrăştiind lumină pe zidurile mîndre pe care le împodobeau. Solul se transformă într-o imensă podea pavată cu piatră, întinsă pînă departe în ceţurile îndepărtate, dincolo se înălţau forme întunecoase şi masive dominînd totul; luna se transformă şi ea într-un candelabru cu mii de lumînări care-şi împrăştiau lumina spre boltele masive; se auzi un cor imens, îngînînd şi cîntînd. Se formară şi nişte ferestre enorme cu vitralii în care lumina lucea orbitoare; apărură ornamente şi sculpturi, şi inimaginabil de sus, în spaţiul albăstrui al boltelor se vedeau siluete mişcătoare.

Era catedrala din Rheims, dar de sute, de mii de ori mai mare. Se înălţa, se tot înălţa, la nesfîrşit, cu altarul învăluit în ceţuri învolburate, între ziduri incendiate de lumina cristalelor. Nava era un muşuroi de praf încremenit în partea centrală, printre stîlpii strălucitori cătînd spre eternitate. Se auzi un clinchet de clopote şi cineva, aşezat în naos, întoarse paginile unei cărţi imense decorată cu semne ciudate. Vocea izbucni, ricoşînd printre ziduri şi ogive, purtată de şoaptele corului acela imens, umplînd spaţiul catedralei în expansiune.

Joceylin îşi acoperi ochii cu mîna şi începu să urle; pătrunsă de groaza urletului, vocea amuţi, corul se stinse. Urletul, cu tonalităţile sale înalte, se răspîndi în toată catedrala zguduind-o. Coloanele tremurară, vitraliile îşi pierdură culoarea, sculpturile se prelinseră topite. Cristalele plesniră, explodînd în mii de bucăţi strălucitoare; podeaua se cutremură, zidurile se prăbuşiră, contractîndu-se în fîşii de ceaţă strălucitoare.

Catedrala se prăbuşi în tăcere, prefăcîndu-se în fum şi aer. După o clipă nu mai rămase nimic în afară de un dangăt depărtat de clopote care muri în vînt.

Bărbatul din navă îşi aţinti privirile pe ecranul din faţa lui. Ruinele se reîntorseseră, lucind în lumina palidă a lunii, iar în pragul beznei, flancată de coloane sfărîmate din piatră neagră, stătea o fetiţă. Nu-i dădeai mai mult de zece ani, îmbrăcată într-o rochiţă de un albastru deschis cu danteluţe şi şorţuleţ proaspăt călcat. Avea păr blond şi lung care-i acoperea gîtul; arunca în sus o minge colorată în culori vesele, lăsînd-o apoi să cadă pe pămîntul moale şi bătătorit, privind spre navă cu ochi poznaşi, strălucitori în care se

ghicea un hohot de rîs gata să izbucnească.

Bărbatul privi ecranul cu ochi reci, impasibili, apoi deconectă brusc monitorul, și se răsuci cu tot cu fotoliu. Privi gînditor afișajele, care încă înregistrau uriașa masă care înconjurase nava, apărută de nicăieri, și dispărînd din nou. Oricine în locul lui ar fi fluierat uluit; dar nu el. În lumina brută a consolei, figura lui se distingea plată, cu excepția ochilor mari și necruțători, și a gurii delicate. Era un compromis foarte ortodox, oamenii își preferau roboții cît mai umanizați posibil. Acționă cîteva contacte, și luă fără grabă legătura cu nava-amiral care bîntuia pe undeva pe sus.

Fusese, probabil, un miraj, o halucinație. Se lăsă pe spate în fotoliu, iar pe ecran apăru imaginea unor bărbați în uniformă. Nu era nimic deosebit într-o halucinație, dar pe de altă parte, dacă ființele umane au parte de asemenea experiențe, roboții niciodată.

III

— Dar au văzut-o!, zise Monteyiller. Era un bărbat masiv, aprig, înveșmîntat într-o tunică simplă, albastra, cu insigna Soarele — și — Nava, brodată în stînga pieptului. De sub o claie de păr negru și rebel, priveau doi ochi înguști, avea nasul mare și acvilin, iar gura se desena într-o expresie hotărîtă. Se aplecă peste masă, trecîndu-și privirile peste oamenii din cabină.

— Au văzut-o, repetă el, iar instrumentele confirmă. Ezita unele din ele. Ei bine, ce fel de halucinație ar putea fi asta?, mă tot întreb.

Edy Burr, expertul în calculatoare, îi susținu privirea.

— Îmi solicitați opinia mea ca profesionist? zise el.

— Ei bine, cred că da.

— În acest caz, nu am nici o opinie. Eu mă ocup de computere, sînt obiecte minunate, logice de cele mai multe ori și asta-i tot. Le-am îndopat cu informații despre această... întîmplare... Vocea i se pierdu.

— Adică?

— În măsura în care implicăm computerele, zise Edy, a fost o halucinație. Am și cîteva dovezi satisfăcătoare.

— Aș vrea să am încrederea ta primitivă în computere, făcu Monteyiller. Dar din nefericire n-o am!

— Halucinațiile pot apărea, rosti Catherine di Ratz, psiholoaga, în special în condiții stresante. Iar Joceylin și Martha erau destul de bulversați, nu?

— Bineînțeles, Monteyiller zîmbi amar. Probabil că și robotul, nu? Și instrumentele? Se ridică și dădu ocol mesei, îndreptîndu-se spre ecranul care acoperea unul din pereții cabinei. Și sistemul de televiziune presupun. Scutură din cap. Ce halucinație este aia care poate fi văzută pe un ecran de televiziune? asta vă întreb.

— Miraje, rosti Edy nesigur.

— Pe naiba miraje! Totul le-a țîșnit aproape de sub tălpi cînd a apărut... lucrul acela. A apărut așa din neant, și a dispărut din nou. Atunci ce halucinație mai e și asta?

— O catedrală, rosti cineva, gotic timpuriu, presupun. O arhitectură foarte impresionantă.

— Mulțumesc, ripostă Monteyiller. Dar o fac de pomană. Ascultați, nu-mi pasă dacă era un castel falnic întors pe dos. Vreau să știu de unde a apărut, și cum; asta-i tot ce mă interesează. Și să nu-mi povestiți ce spun computerele, fiindcă nici asta nu mă interesează. Alte idei?

Nici una. Monteyiller își arcui sprîncenele, înălță din umeri, și se întoarse spre ecran. De acolo erupeau imagini, imagini ale unor ape tumultuoase, ale pădurilor, junglelor, savanelor nesfîrșite, unde vietăți inconștiente mîrîiau sub soarele arzător, întinderi vaste acoperite de zăpadă, munți, văi, deșerturi și mări, și ruine.

De la bordul celei de-a patrusprezecea navă care dădea ocol planetei, camerele de luat vederi supravegheau neobosite peisajul și trimiteau spre nava-amiral un șuvoi continuu de imagini. Peisajele se alternau încontinuu, dar rezultatul era același. La poli, ghețurile înghițiseră orașele și animale ciudate hălăduiau pustietățile unde odată fuseseră pilonii și vîrfurile unei civilizații incredibile care se ridicase spre cerul nesfîrșit. Junglele acoperiseră orașe și cosmodroame cu o cuvertură inpenetrabilă de vegetație fosnitoare; turlele strălucitoare se năruiseră sub rădăcinile arborilor gigantici; în fostele săli de petreceri, maimuțele prezidau o parodie nemiloasă a etichetei de la Curtea Imperială. Pe țărmuri, în cîmpii și pe munți, orașele zăceau în paragină și se spulberau în praf. Totul era nimicit, uitat, sau pîngărit. De o mie de ani nu mai rămăsese nimic din realizările Omului. Mai rămăsese totuși ceva, și era si de așteptat.

— Mă întreb ce am tot așteptat, mormăi el privind ecranul. O civilizație dezvoltată, probabil... vechiul Imperiu puternic încă, și care îi face fiului rătăcitor o primire fastuoasă... Ori, deocamdată, lucrurile nu se arată tocmai promițătoare. Pufni, și se întoarse. O.K., zise el. Asta-i tot. Încercați să veniți cu ceva, orice. Dar repede.

Cabina se goli, iar murmurul vocilor fu secerat de închiderea ușii. Monteyiller privi absent în urma lor, cufundat în propriile-i gînduri. Se simțea bătrîn și obosit, pielea de pe fața lui era aspră și uscată, iar oboseala trecînd peste el ca valurile unei mări zbuciumate. Ceva se mișcă în cabină. Ridică privirile și întîlni ochii Catherinei di-Ratz, care stătea lîngă masă.

— Deci, rămîi Cat? Ca-n vremurile bune? Zîmbi. Totdeauna ca un bun samaritean, gata să oferi consolare oricui aflat la ananghie. Sau, te pomenești că ți-a venit vreo idee?

— Știi doar că n-am.

— Deci, mă consolezi. El se lăsă pe spate, punîndu-și mîinile pe ceafă. Știi, pentru o clipă am crezut că-mi vei oferi ceva. Ar fi bună orice explicație nesofisticată. O privi gînditor. Chiar crezi că au fost halucinații?

— Nu.

— Nici eu. Și știi, m-a cam apucat groaza. Ce se petrece?

Ea se cățără pe masă încrucișîndu-și picioarele în modul acela atît de familiar lui. În mișcările ei se întrezăreau un univers întreg de amintiri, un val de cuvinte nerostite, un puhoi de întrebări și răspunsuri se îngrămădeau în arcuirea unei sprîncene, într-o înclinare a capului, pe buzele strînse, sau într-un gest al mîinii. Trupul acela fragil de sub tunica albastră, care nu îi ascundea nici un secret, mîinile acelea delicate care-l îngrijiseră de atîtea ori. Da, pe el. O privi în ochi.

„Îi este milă de mine!", se gîndi. „E neschimbată, miloasă, vine cu aceleași cuvinte blînde, se poartă la fel, fir-ar să fie! Este psihologul perfect, pe placul tuturora, dar s-a născut pentru asta, are un confesional în loc de creier. Plină de compasiune, patetică." Dintr-o dată, începu s-o do-

reasca.
Cu ani în urmă fuseseră o echipă de recunoaștere bună și competentă, aleși de intuiția unui computer și aruncați luni de zile în izolare. Două luni petrecute într-o cabină de lo/lo îi înstrăinează chiar și pe îndrăgostiți. Trupurile se uneau cu ură, dacă nu cu dragoste. Voluptatea alunga plictiseala, și s-au descurcat. Se descurcaseră.
Ei precedaseră flotele unei Confederații în expansiune, înfruntînd furtunile cosmosului în minusculele lor nave de recunoaștere, așezîndu-se pe planetele moarte ale unui Imperiu mort, unde minunățiile trecutului zăceau abandonate sub sori străini, unde morminte ale Oamenilor erau răspîndite în eternitatea spațiului. Întîlniseră orașe moarte, amintiri moarte, glorii îngropate. Aterizaseră pe Karsten, Petara, Chandra: nume frumoase, antice, faimoase odată. Uneori, voci fără trup îi ghidaseră, le dăduseră instrucțiuni detaliate, îngăduindu-le aterizarea pe cosmodroame imense unde rugineau mii de nave enorme. Vocile acelea de control aparțineau unor computere și unor roboți încă în stare de funcționare, îndeplinindu-și ultimele îndatoriri față de un Imperiu uitat. Vibrațiile navelor de recunoaștere care aterizau provocau surparea și prăbușirea clădirilor îngropînd sub ele mașinăriile, acoperindu-le cu tone de plastic fumegînd și oțel. Confederația se răspîndea, iar Imperiul murea în tăcere.
Acum, urma Pămîntul, inima lui. După aceea, nimic.

— Arăți obosit, spuse aplecîndu-se spre el.
— Sînt. Patruzeci și opt de ore fără să dorm, de obicei mă cam obosesc. Oftă. Prea multe lucruri depind de ceea ce s-a-ntîmplat. Pur și simplu, nu-mi pot permite nici un hazard și de-aia îmi tot bat capul. Nici nu-ți imaginezi cît a investit Confederația în expediția asta... Știi, înapoi către vechiul centru al Imperiului, fapte glorioase, o planetă văzută ca un cufăr cu comori, totul așteptînd să fie înhățat, și numai Dumnezeu știe ce avem nevoie de tot ce putem lua... Se calmă, îi zîmbi. Și acum toată porcăria este pe cale să-mi explodeze în mutră.
„Era al naibii de ușor să fii cercetaș", se gîndi el. „Mă întreb cum ar fi dacă am face-o din nou. Să ieșim din nou afară, luni de zile într-o navă, săptămîni pe o planetă. Să mergem cu ani în urmă. Și din nou Cat, cu ceea ce poate."
— Te-ai schimbat, Mon, zise ea calmă.
— Toată lumea s-a schimbat. Tu. Eu. Deci, ce ți se pare ciudat? Trebuia să creștem și noi odată.
— Erai altfel pe atunci, glăsui ea. Mai maleabil. Ai devenit cinic.
— Puterea, răspunse el, corupe. Ar trebui să-mi vezi sufletul întunecat de mîrșăvii. Uneori mă detest chiar și eu, dar numai uneori. Tăcu.
— M-ai vrea înapoi, nu? zîmbi ea.
— Nu știu... Nu, cred că nu. Am amintiri frumoase despre tine. Îmi place să-mi păstrez amintirile frumoase atunci cînd este posibil. Uneori te vreau înapoi, dar este pur și simplu doar o dorință carnală, nimic altceva. Animalul păros din mine. Zîmbi absent. Ea se ridică.
— Ești practic, zise ea.
— Sînt un ticălos, asta-i vrut să spui. Nu greșești. Se lăsă din nou pe spate în fotoliu, privind-o cu un interes amuzant. Despre ea se gîndea că-i o curvă; o tîrfă plină de compasiune frumoasă și înțelegătoare chiar. Flegmatică, liniștită și foarte, foarte frumoasă. Totdeauna se pricepea să-și folosească la maximum resursele ei naturale. Cat. Un nume potrivit. Un animal blînd și onctuos, grațios și suplu, iar uneori credincios. Independent ca iadul, și cu gheare ascuțite în caz de nevoie. O dată încăpuse pe mîna lui, ei nu-i plăcuse asta. O lovise probabil în amorul propriu, și ar fi fost mult mai rău dacă în locul blîndei și răbdătoarei Cat ar fi fost altcineva. Nu era refractară, dar în schimb era încăpățînată. Tot obținea pînă la urmă ceea ce dorea.
Își trase picioarele sub ea, deoarece știa că n-avea cum să-l momească. Dacă ar fi fost altfel, și le-ar fi întins pînă la două degete de ochii lui. Avea metodele ei. El zîmbi.
— Cine-i norocosul care răsucește cheia acum? întrebă el ridicîndu-se. Cineva cunoscut?
— Ce-ți pasă?
— Nu-mi pasă. Sînt doar curios.
— Dr. Gernstein. Sociologul. Țin la el, este amuzant. Sincer, nu se înfierbîntă, rosti ea.
— Așa, mă tot întrebam eu ce-i cu privirile astea pierdute. Stătea acuma lîngă ecranul deconectat, privind imaginea ei reflectată de sticla curbată. Tipu-i un fătălău.
— Asta, ripostă ea, este poate o chestiune de gust. Din întîmplare îmi place. Se uită spre el. Crezi că m-arunc în brațele oricui trece pe lîngă mine?
— O legătură spirituală, deci? Oricum, e un fătălău. Și probabil, din cîte-l cunosc, răsucește din greu cheia în zăvor.
— E un zăvor bun, zise Cat rîzînd din priviri. Dar poate da o grămadă de probleme.
— Cheia aia a lui, răspunse Monteyiller, nu este tocmai potrivită.
— Îmi oferi tu una? Rîdea de-a binelea acum.
— Cred că în zăvorul ăla al tău intră oricînd orice cheie. Și în afară de asta, propria mea cheie este necesară în altă parte. Se aplecă peste tabloul de comandă și apăsă un buton. Ecranul reveni la viață, tixit cu imagini din activitatea de cercetare a planetei. Privi gînditor imaginile care se succedau una după alta, conștient de lumina care-i mîngîia figura și de furnicăturile plăcute care-l străbăteau. „Tîrfa, gîndi el distrat, afurisita de tîrfă neobrăzată. Indiferent despre ce vorbește, după două fraze tot acolo ajunge."
Și în mai puțin de două fraze, el tot acolo ajungea. Privi intens spre ecran simțind pe ceafă privirile ei batjocoritoare. Mai tîrziu, poate. Privi panorama strălucitoare închisă sub sticla curbată. Cat zîmbi, dar nu spuse nimic. Asta era una din calitățile ei: știa cînd să-și țină gura.
Pe ecran se perinda imaginea unui deșert ars de soare, a unei stepe cu iarbă tremurîndă, a unei plaje sub apus de soare, iar de pe plajă o creatură privea în sus. Monteyiller reglă camera pe supraveghere continuă. Camera de luat vederi prinse vietatea în obiectiv, mărind imaginea pînă ce umplu tot ecranul cu ea.
De la distanța aceea, și în lumina redusă, părea un om călare pe un cal, dar din apropiere se dovedi a fi cu totul altceva. Era un cal, dar, acolo unde ar fi trebuit să-i fie capul și gîtul, se vedea partea de sus a unui tors uman. Părea un bărbat de vîrstă mijlocie, care stătea cu mîinile pe lîngă corp, privind spre cer. Părul lung i se zbuciuma în vînt, iar ochii îi sclipeau de inteligență. Monteyiller se lăsă în fotoliu mușcîndu-și buzele.
— Asta-i, zise el, ceea ce se cheamă în mod curent un centaur. Il vezi?
Cat coborî mlădioasă de pe masă și veni lîngă

el. Privi creatura cu un interes nedisimulat.

— O ființă fabuloasă din elenismul timpuriu. Un simbol al virilității. O creatură libidinoasă. În mod inconștient își umezi buzele. A fost născocită demult, în antichitatea greacă, devenind tot mai viclean o dată cu trecerea timpului. Drăguț specimen, nu-i așa?

— N-au existat niciodată centauri, ripostă Monteyiller. Ai o minte cam ambalată, asta-i.

— Probabil că este un an bun pentru creaturi imaginare, observă Cat. Asta plesnește de sănătate.

— Totuși ESTE un centaur, admise el. Dar...

— Un experiment biologic?

— De ce? Și de ce tocmai un centaur?

— Muierile l-ar fi admirat, zîmbi ea. Dar văd că este real, nu-i așa? Cincizeci de mii de ani; este o grămadă de timp. Monteyiller nu-i răspunse. Privea ecranul mușcîndu-și buzele. Centaurul își mișcase puțin coada, dar nu se clintise.

— Un armăsar zburător, făcu el obosit, o pasăre uriașă, la fel de mare ca oricare din navele noastre, doi dragoni scoțînd flăcări pe nări, nu alta, un maimuțoi enorm, asta-i a șasea așa-numită vietate mitologică pe care am văzut-o pînă acum. Ce naiba se întîmplă cu planeta asta? A înnebunit așa, dintr-o dată? Deconectă ecranul cu un gest nervos și o luă din loc. Cat se luă după el pe coridor. Monteyiller se abținu să nu urle fată de oamenii care treceau pe lîngă ei mînați de tot felul de treburi. Era un comandant popular, dar anumite lucruri nu puteau fi discutate în public.

— Deci, ce ar trebui să fac? întrebă el. Dacă trag în toate drăcoveniile astea, probabil că ar înceta să mai fie prietenoase și inofensive, iar eu aș fi idiotul care dezlănțuie scandalul. Sau s-ar putea dovedi a fi doar halucinații și fantasme, iar eu m-aș face de băcănie idiotul satului vînînd cai verzi pe pereți. Comandamentul m-ar crucifica. Iar dacă nu trag, n-aș pune mîna-n foc că n-or să devină afurisite ca iadul, iar vina ar cădea tot pe mine că nu le-am pulverizat. Bineînțeles, aș arăta concluziile computerelor, iar Comandamentul m-ar întreba dacă am ceva minte în cap, sau dacă am avut vreodată.

O luară pe coridorul principal și pătrunseră în unica sală de mese din navă, care de obicei era tixită de lume. Cele mai multe mese erau ocupate de tehnicieni cu mutre obosite, care scăpaseră din schimbul de noapte, sorbind plictisiți tot soiul de spirtoase. În aer pluteau tensiunea și nerăbdarea. Trebuie să se întîmple ceva, presupuse Monteyiller, și încă repede.

De zece zile flota îi dădea ocol planetei, nefăcînd altceva decît să supravegheze, pentru ca, în sfîrșit, să se trimită și o navă de recunoaștere. Probabil că deja toată lumea știa rezultatul. Își făcură drum printre mesele ocupate, salutînd în dreapta și-n stînga, așezîndu-se în final la o masă liberă din colț. Monteyiller comandă două cești de surogat de cafea si se aplecă peste masă, evitînd în mod vizibil privirile celor de la mesele din jur.

— Deci, ce ai de gînd să faci? întrebă Cat. Te duci jos?

— Ca să risc întreaga flotă? se strîmbă el. Nu-mi pot permite asta. Această flotă a fost un mare sacrificiu din partea Confederației. Dacă ratăm acuma, nu va mai fi altă flotă. Am să joc foarte, foarte prudent... O altă navă de recunoaștere, poate, dar numai după ce se întorc Jocevlin și Martha, și apoi... Se uită gînditor la ea. Ei sînt de acum încolo obligația ta. Să nu uiți asta. Vreau să știu exact ce s-a petrecut acolo. Sa-i întorci pe dos dacă va fi nevoie. Fă tot posibilul ca să obții informații.

— Dacă-mi sugerezi să folosesc o sondă, să știi că n-am s-o fac.

— Nu-ți sugerez nimic. Crezi că vreau să-i distrug? Du-i în bîrlogul tău și vorbește-le frumos, sau hipnotizează-i, sau fă-le ce știi, dar ține cont că am urgent nevoie de informații.

— Ceri foarte mult, zise Cat liniștită.

— Și alții cer foarte mult de la mine, făcu el brutal. Tu mă ai doar pe mine pe cap, dar pe mine mă presează întregul Comandament care-mi cere performanțe imediate, fiindcă și pe ei îi presează Conservatorii care urlă pentru finalizarea întregului proiect. Pretind că expediția este o pierdere de bani și parțial au dreptate. Deci, toate astea, în final îmi aterizează mie pe cap, iar pentru un moment eu îți pasez ție toată treaba. Limpede? Aruncă un zîmbet chinuit. E limpede? Se trînti înapoi obosit. Cat îl privea cu niște ochi mari, întrebători, cu sinceritatea născută în cei doi ani cît fuseseră cercetași împreună. Îl cunoștea, îl înțelegea pe mîndrul comandant al Flotei, pe copilul-minune care reușise întotdeauna; acum privea prin el. El avea nevoie de ea, era singura persoana în care s-ar fi putut încrede.

„Este prea mult pentru mine, se gîndi el, e al naibii de mult, și nu știu cum s-o scot la capăt". Privi peste umărul ei la ecranul care acoperea un perete îndepărtat. Ecranul era plin de viață, stele nemișcate și nave ca niște bondari. Și jos, sub ele, încărcat de cafeniu și albastru, se rotea Pămîntul. Continentele puteau fi distinse cu greu sub perdeaua de nori în derivă.

Trecuseră cincizeci de mii de ani de la Exod și de atunci nu-l mai vizitase nimeni. În imensele biblioteci ale noului Imperiu, figura ca un mit, ca o posibilitate, ca o amintire pe jumătate voalată în lipsa oricărei dovezi materiale. Cincizeci de mii de ani erau o grămadă de vreme. Imperii se ridicaseră și dispăruseră, dinastii dispăruseră una după alta, o istorie nepieritoare căzuse pradă uitării. Cronicile deveniseră legende, iar faptele, superstiții. Imperiul care-și abandonase planeta-mamă pentru un nou centru administrativ în mijlocul unor provincii îndepărtate se reîntorsese spre colbul trecutului, spre înaintașii deveniți niște biete note de subsol. Războaiele și neorînduiala își luaseră tributul. Decăderea culturală și tehnologică făcuse din fiecare planetă un regat separat. O beznă lungă acoperise rămășițele spulberate ale Imperiului, iar Pămîntul deveni o legendă, un mit, un loc al tuturor viselor, palat al luminii. Se formase chiar și un cult religios. Alți oameni luminați pretinseseră că Pămîntul nici nu existase vreodată, că era doar un vechi Paradis visat.

Și, totuși, iată-l. Coordonatele se găsiseră pe undeva într-o veche bibliotecă. Confederația Planetelor — constînd din 64 de planete cu vechi preocupări agricole, printre ele fiind și planete nevalorificate încă —, o mică fracțiune din vechiul Imperiu, își asumă riscurile și trimise o expediție. De-abia își putuseră permite asta, dar merita riscul. Trebuiau să mai fi rămas ceva lucruri pe Pămînt, miracole ale vechiului Imperiu, comori incredibile care așteptau să fie luate. Veniseră să răscolească în lada de gunoi a vechiului Imperiu, nerăbdători, plini de speranță și doar puțin intimidați. Cele patruzeci de nave care dădeau ocol planetei erau doar o fărîmă din ar-

mada care urma, armada de birocraţi, soldaţi coloniști, care după cincizeci de mii de ani de exil se pregătiseră pentru întoarcerea pe planeta-mamă. Navele dădeau răbdătoare ocol planetei, în vreme ce instrumentele adulmecau urme de activitate umană sau tehnologică. Pînă acum, nu găsiseră nimic, cu excepţia animalelor enorme pe care camerele de luat vederi le tot urmăreau. Şi, bineînţeles, apariţia aceea enormă, halucinaţie sau nu.

Monteyiller se întrebă cum era acolo jos, în vreme ce privea scenele de pe ecran: munţi, rîuri, păduri nesfîrşite întinse pînă dincolo de orizont. Şi ruinele prezente peste tot. Îşi mută privirea spre Cat, care încă-l mai fixa.

— Într-un fel, e destul de emoţionant să te întorci pe Pămînt, zise el. Pe undeva ideea asta mă înspăimîntă. Mă sperie şi ideea că sistemul defensiv, dacă mai funcţionează, s-ar putea să ne atace. Dar ar fi ceva concret, ceva real, ceva cu care aş şti cum să procedez. Dar toate astea... Nu-mi plac.

— Nu înţelegi, zise Cat dînd din umeri. Niciodată nu ţi-a plăcut ceea ce nu ai putut înţelege. Ştiu asta.

— Da... într-un fel, aşa-i.

Privi în sus spre ecran. S-ar putea să ai dreptate, murmură el. Planeta asta este ca o femeie care aşteaptă să vină cineva. E capricioasă şi vicleană şi nu ştii niciodată la ce să te aştepţi din partea ei.

— Şi totuşi te dai la ea, rosti Cat. Nu-i prea inteligent din partea ta, nu-i aşa?

— E o pură întîmplare, ca pe vremurile bune, nimic altceva. El se ridică brusc. Ea se luă după el pe coridor.

— Unde? întrebă.

— Am de lucru, asta-i tot. Aruncă o privire sus, spre ecranul plasat aproape de tavan. Nimic nou. El oftă.

— În cazul ăsta, zise ea, şi eu am de lucru. O luă în jos pe coridor, apoi ezită şi se întoarse. Dă-mi de ştire dacă o să ai nevoie de o cheie cîndva, Mon, s-ar putea să am una pentru tine.

— Ei, oferta încă-i deschisă? Rînji.

— Nici n-a fost vreodată închisă.

— Poate altă dată. Salut, Cat. Se răsuci şi plecă cu paşi grăbiţi şi apăsaţi spre centrul de observaţii. Zîmbi involuntar, pipăind legătura de chei din buzunar. Cat era întotdeauna atît de plină de tact. Iar el era un om practic; asta o spusese şi ea. El n-avea nevoie de o cheie nouă. O păstrase tot timpul pe cea veche.

IV

Pe Pămînt, armăsarul alb coborî lin din văzduh şi se opri în aer cu o bătaie puternică din mîndreţea lui de aripi, deasupra unui vechi teren de aterizare. Planā fără zgomot deasupra navei ale cărei instrumente îl observau prudente şi care deciseră că nu exista, procedînd fără nici o grabă la catalogarea acestui nou fenomen. Navele de recunoaştere erau extrem de dotate, la fel ca şi roboţii, dar aveau cu siguranţă şi unele neajunsuri, nu credeau în legende. Pegasului i se permise să plutească neatins în beznă, deoarece, în concordanţă cu unele legi implacabile ale aerodinamicii, creaturii aceleia i-ar fi fost imposibil să se comporte în modul acela, iar dezintegratoarele ameninţătoare, care se şi aţintiseră asupra lui, cu o precizie ucigătoare, se orientară indiferente în altă parte. Netulburat, Pegasul privi în jos către bărbatul şi femeia care se îndepărtau şovăitori de navă, iar ochii îi avea mari şi plini de o bucurie stranie şi nemăsurată.

Departe, pe cerul învolburat, Medea îşi opri caleaşca într-o puzderie de scîntei, iar Valkyriile se îngrămădiră în jurul ei, privind cu ardoare printre nori. Din spatele muntelui, şarpele Midgard îşi înălţă capul enorm peste piscurile înzăpezite şi-i privi pe cei doi cu ochi reci şi iscoditori. Trupu-i imens, care îmbrăţişase Pămîntul ca o centură se mişcă aproape imperceptibil. Munţii se surpară, rîurile îşi schimbară cursul, praful acoperi cerul acolo unde trupul se mişcase. Capul atîrna pe cer ca o umbră impenetrabilă, privind hotărît în jos. Departe, în urmă, gînganía Khepre se împletícea deasupra norilor, grăbindu-se cu voioşie spre vechiul teren de aterizare, uitîndu-şi în graba mare de îndatoririle sale bătrîneşti. Nava îi observă pe toţi, le înregistră mărimea şi viteza, decise că nu prezentau nici un pericol, stocă informaţiile pentru o folosire viitoare şi le uită pe dată. Robotul din scaunul de pilotaj era ocupat cu supravegherea înaintării lui Martha şi Joceylin şi nu acordă nici o atenţie îndeletnicirilor navei.

Dezintegratoarele ei cătau nehotărîte spre matahala de şarpe Midgard, dar, hotărînd că vietatea aceea monstruoasă în aparenţă era tot una dintre nălucile acelea, îşi pierdu interesul pentru ea şi reveni la căutarea altor nechemaţi, operaţiune mai puţin alarmantă. Ignorară mohorîte ciudatele creaturi care se vînzoleau pe cerul întunecat, şoptind şi murmurînd printre umbre, privind cu ochi ciudat de trişti bărbatul şi femeia. Toate basmele omului aşteptaseră răbdătoare în colb cincizeci de mii de ani. Cele trei bătrîne care profeţiseră reîntoarcerea Omului şedeau lîngă arborele Yggdrasil, sub cerul întunecat şi frămîntat, urzind fire pentru înspăimîntătoarea lor plasă, privite în vremea asta de un bărbat înveşmîntat într-o mantie fîlfîitoare. Un dragon rodea rădăcinile copacului; numele lui era Nidhogg, iar pe crestele înzăpezite ale muntelui, zeiţa Pămîntului, Demeter Chamine, stătea în aşteptare înconjurată de curtea ei de spîni, atît de măiestrit aleşi pentru trebuinţele ei. Cu o mişcare din cap îşi aranjă părul bogat şi privi în sus, spre cer, unde Khepre bîjbîia spre terenul de aterizare, izbucnind în rîs.

Dincolo de ruine — Joceylin.

Sub lumina lunii cobora o pantă abruptă, cu Martha în urma lui, ţinînd arma ca pe o relicvă. Pe ambele părţi se aflau arbori foşnitori, de un alburiu fantomatic în lumina lunii. Ochii lui scrutau în toate părţile în căutarea oricărei urme de primejdie, dar negăsind nimic decît umbre tremurătoare. Privind cerul, văzu cîteva stele, puţine şi palide, o mare porţiune a cerului era curăţată de stele, ca şi cum un obiect cu o masă incredibilă le-ar fi împrăştiat. În depărtare se auzeau zgomote ciudate, ca foşnetul frunzelor uscate, în întuneric chicoteau şi şuşoteau creaturi aflate prin preajmă. Dădu din umeri şi-şi continuă drumul.

Se convinsese de mult că erau halucinaţii şi nimic mai mult. Asta îl făcu să se simtă mai bine, dar îl şi incită. Coborî panta cu ochii măriţi întrebîndu-se ce era ceea ce vedea, întrebîndu-se ce vedea Martha. Nici unul din ei nu vorbi despre asta. Panta se îngustă terminîndu-se într-o trecătoare: apărură dealuri şi rîpe abrupte. Peisajul era contorsionat, mutilat, răvăşit. Pe pereţii de

stîncă, straturile de sedimente se vedeau ca sute de benzi paralele: albastre, cenuşii, galbene, maro, roşu. Şi o abundenţă de fosile: Liparoceras, Cubitostrea, Trilobiţi. Straturile începeau din Proterozoic la baza colinelor şi urcau în sus spre Cuaternar şi chiar mai departe. Crinoizi şi cefalopozi pietrificaţi erau împrăştiaţi pe sol, la picioarele lor; deasupra lor, ruinele Omului cătau spre cer, nave spaţiale îşi desfăşurau în tăcere aripile lor lucitoare. Un rîu maiestuos curgea odată prin locurile astea.

Drumul se tot îngusta: într-o trecătoare, o crăpătură înconjurată de dealuri tocite, înălţîndu-se întunecate deasupra lor. Încă mai mergeau pe poteca tot mai îngustă, asiguraţi de capacităţile robotului umanoid şi de nava vigilentă, aşteptînd în urma lor printre ruine. Pe dealuri se răspîndise muşchiul închis la culoare şi vegetaţii fosforescente. Se auzeau şoapte şi zgomot uşor de paşi, scîrţîind pe piatra tocită. Ocoliră o crăpătură a trecătorii şi observară creatura ghemuită pe o ieşitură de stîncă de deasupra lor, privindu-i cu ochi mari, imposibil de evitat.

Sfinxul: era jumătate femeie, jumătate animal. Avea aripi, agăţate ca o pelerină pe spatele ei, gheare, o coadă puternică şi sprîncenele frumos desenate ale unei femei. Avea trup suplu de felină, aripile dantelate ale unei păsări uriaşe şi gît gingaş de femeie, înălţîndu-se mîndru dintre pene, şi blană bogată şi aurie de felină. Îi privi şi le vorbi cu o voce melodioasă şi limpede.

— Aţi intrat în trecătoarea mea. Foarte bine. Atunci va trebui să-mi dezlegaţi ghicitoarea ca să puteţi trece. Dacă nu... Ghearele ieşiră din labele ei negre şi ucigătoare. Jocelyn se simţea încă în siguranţă (robotul umanoid, nava vigilentă, puterea).

— Ce înseamnă asta? întrebă el.

— Sfinxul Teban, zise ea cu un zîmbet cuceritor, Păzitorul, Gardianul trecătorii, Demonul Morţii. Am fost trimisă aici de Hera; pun ghicitori, păzesc trecătoarea. Doar unul singur mi-a dezlegat ghicitoarea, un bărbat cu ochi negri şi pasul mîndru, care-şi căuta drumul către o mamă necunoscută. Acum vă spun vouă ghicitoarea mea. Zîmbi din nou.

— Parc-ar fi un papagal vorbitor, făcu Joceylin, dar e îngrozitor. Se holba la Sfinxul ghemuit în lumina albă a lunii. O maşinărie?

Martha se trăsese la adăpostul umbrelor.

— Hai să ne întoarcem.

— Sînt iute ca Moartea, zise Sfinxul privind-o. N-o să plecaţi pînă nu-mi dezlegaţi ghicitoarea.

— O aiureala, zise Joceylin dispreţuitor. (Robotul umanoid, nava, arma în mînă, metal rece şi foc nimicitor, simţul puterii). S-ar putea să facă şi giumbuşlucuri. Rînji către Sfinx. Poţi?

— Nu-mi place asta, zise Martha. Să mergem înapoi.

— E doar un robot, ceva asemănător! Ţi-e frică?

— Da. Era încordată.

— Sînteţi gata pentru ghicitoare? spuse Sfinxul.

— Bineînţeles. Dă-i drumul.

— Acum, zise, ascultaţi. Cine merge dimineaţa în patru picioare, la amiază în două, şi seara în trei?

Se lăsă liniştea. După un timp, Sfinxul zîmbi. Îşi scoase ghearele. Îşi încordă muşchii pentru salt, aripile se deschiseră. Încet, Sfinxul se ridică pe picioare, privind cînd la unul, cînd la altul.

— Ghicitoarea, zise, nu este pe înţelesul vostru şi dînd greş, ca orice muritori, am să vă înfulec. Aripile se ridicară.

•

— Pentru Dumnezeu! strigă Martha. Fugi!

Sfinxul sări.

În navă, robotul privea pe ecran. Se vedeau siluete în mişcare, şterse în lumina palidă şi albicioasă, fulgerarea armei îngheţă pentru o clipă imaginea într-un spectacol grotesc. Omul era strivit de îmbrăţişarea Sfinxului, femeia, ghemuită la pămînt, îşi căscase ochii mari şi strălucitori. Focul ţîşni din mîna ei şi dispăru. Sfinxul era neatins.

Robotul era liniştit şi metodic. Se răsuci cu tot cu fotoliu şi-şi îndreptă mîinile spre pupitrul de comandă. În lumina tremurătoare a ecranului, el se mişca uşor ca o păpuşă animată printre umbre şi lumini pîlpîitoare, roşii şi albastre. Apăsă butoane, trase manete, comutatoare. Se auzi huruitul maşinăriilor trezite, care se ridicau şi se deplasau, urcau şi coborau, se retrăgeau în corpul navei, iar altele le luau locul. Ţevăria strălucitoare fu scoasă pe poziţii, iar traiectorii tocmai se calculau. În pupitrul de comandă pulsau luminile.

Monitorul supraveghea terenul de aterizare, înconjurat de ruine tocite, tăcute şi neclintite. Robotul dădu comenzile pentru decolare. Nava se înălţă supusă, dar se opri din nou. Se iviră forme întunecate, adunîndu-se în jurul navei, percepute doar de ea. Monitorul arăta doar o cîmpie pustie, înconjurată de ruine, dar nava sesiză ziduri de piatră, crescînd cu iuţeală în juru-i. Pereţi abrupţi crascuseră din pămînt, înălţîndu-se şi unindu-se deasupra ei. Formară o peşteră, îmbibată cu umezeală şi întuneric. Se iviră licărind stalactite şi stalagmite, formînd coloane, arcade, cortine. Închiseră nava într-o colivie mirifică cu gratii de cristal, luminate de licăritul smaraldelor, turmalinelor şi crisolitelor. Detectoarele navei înregistrară masa miliardelor de tone de piatră ale peşterii care se închidea. Nava ezită, planînd sub tavanul impenetrabil, apoi coborî pe sol refuzînd să se mai urnească.

Robotul nu observă nimic din toate astea; doar cîmpia deschisă, cerul. Atinse butoanele, dădu ordine, dar nava rămase neclintită. În final se dădu jos din fotoliu, luă arma şi coborî prin trapă. Nava îl urmări cum se duce printre stîlpii de foc îngheţat, ca să dispară prin piatra de nepătruns. Era uluitor, dar instrumentele confirmau prezenţa peşterii. Stocă informaţia, şi uită apoi de ea.

Robotul o luă în jos, pe deal, spre trecătoarea unde siluetele întunecate ale lui Joceylin şi Sfinxului se rostogoliseră la pămînt. Martha zăcea ghemuită după un bolovan din apropiere, albă la faţă. Robotul azvîrli arma şi se aruncă asupra Sfinxului, mîini de oţel îi rupeau carnea. Sfinxul îl lăsă pe Joceylin, care căzu pe stînci cu o bufnitură înfundată şi rămase nemişcat, apoi se întoarse spre robot. Robotul era rapid, inteligent, metodic. Sfinxul era bătrîn, foarte bătrîn şi viclean. Îi dădu ocol zîmbind.

— Ghicitoarea mea nu este şi pentru tine, zise, iar Hera n-ar fi crezut că va apărea şi o arătare aşa ca tine. Nu pot să te mănînc; dar acolo unde-i viaţă, ea trebuie luată. Şi în tine este viaţă, lumina pîlpîitoare a vieţii. Aşa să fie. Se aruncă înainte. Robotul se feri, dar nu destul de repede. Se auzi zgomotul metalului turtit, un scrîşnet, o bufnitură. Sfinxul se ridică încet şi se întoarse la Joceylin. Martha, uitată pe moment, se ridică şi

ea, privind prosteşte creatura. Apoi se întoarse şi o luă la fugă.

Nava nu mai era pustie. O fetiţă cu păr lung, blond, într-o rochiţă albastră, veni de dincolo de pereţii peşterii şi intră în navă. Se aşeză în scaunul de pilotaj, privind la imaginile caleidoscopice de pe monitor şi dădu încîntată din picioare. Nava nu dădu semn că ar fi observat-o. Pe braţul fotoliului erau butoane şi indicatoare multicolore, pulsînd luminoase. Se întîmplară lucruri ciudate cînd apăsă pe ele, iar ochii ei poznaşi luciră cu o bucurie nețărmurită.

V

Monteyiller alerga de-a lungul coridorului principal al navei amiral cu ochii încă lipiţi de somn. Cizmele lui produceau un sunet sec pe podeaua de oţel, dublat de paşii unui locotenent tînăr şi nervos care-l trezise. Pînă la urmă se dusese la culcare, asta fusese greşeala, gîndi el amărît. Ceva trebuise să se întîmple. Înjură în barbă şi năvăli în cabina de comandă.

— O.K.! strigă el peste gălăgia din cabină. Sînt aici. Faceţi linişte ca să văd şi eu ce se întîmplă. Îşi croi drum prin cabina strîmtă tixită cu personalul agitat şi se prăbuşi recunoscător în fotoliul cedat de un tehnician cu ochii injectaţi. Căscă şi-şi frecă ochii, se simţea groaznic.

— O.K., făcu el mai liniştit întrucîtva, rog pe cineva să-mi spună ce se întîmplă. Apoi adăugă pe un ton mai coborît: oricum mă vor crucifica, probabil, aşa că să ştiu măcar pentru ce.

— Nava de recunoaştere, zise cineva, ştiţi. Martha şi Joceylin...

— M-am prins. Ce s-a întîmplat?

— Au fost atacaţi.

— Poftim? se ridica in picioare, iar somnolenţa-i dispăruse pe dată. Cum?

Edy Burr se plasă între el şi pupitrul de comandă.

— Computerele, făcu el nesigur, nu oferă nici...

— La naiba cu computerele! Ce s-a întîmplat?

— Instrumentele nu se pun de acord cu ceea ce s-a întîmplat, asta-i, se băgă o voce pe care o recunoscu ca aparţinînd ofiţerului de gardă, un omuleţ cu o privire mereu uluită şi o mustaţă neagră abia mijită. Aparatura video are o versiune, iar unitatea de prelucrare a datelor de pe nava de recunoaştere oferă altă versiune. Înghiţi în sec. Este foarte îngrijorător, domnule.

— Toate sînt îngrijorătoare în locul ăsta, mormăi Monteyiller. Unde sînt Martha şi Joceylin acuma? Se făcu linişte pentru un moment, apoi Edy îşi drese glasul.

— Credem că au... fost ucişi, spuse el încet.

— Aţi înnebunit! Monteyiller aproape că se ridicase din fotoliu. Este imposibil! Nava ar fi luat măsuri!

— Nava, zise Edy, afirmă că-i prinsă într-o peşteră cu mile de stîncă înconjurînd-o din toate părţile.

— Hai că asta-i bună, spuse Monteyiller tăios. Ce s-a întîmplat cu robotul? E şi el tot într-o peşteră?

— A încercat să intervină, răspunse Edy. Ezita. Credem că a fost distrus în cursul acţiunii. Îmi pare rău, Mon, dar aşa e.

— Adevărat? întrebă el liniştit. Chiar aşa? Cineva vîrî în mîinile lui Monteyiller o ceaşcă cu surogat de cafea. O sorbi încet, privind peste consolă oamenii din jurul lui.

— Tu, de colo, zise el către ofiţerul de gardă. Spune-mi exact ce s-a întîmplat.

— Se hotărîseră să plece în recunoaştere, spuse ofiţerul de gardă. Am discutat destul de mult despre asta înainte, dar în final ei erau convinşi că totul nu-i decît un soi de halucinaţie...

— Observ că n-ai încercat să-i descurajezi, comentă scorţos Monteyiller. O.K., continuă.

— Au coborît într-o trecătoare de lîngă terenul de aterizare şi acolo au dat peste o creatură... Ezită. Există şi o înregistrare de pe navă. Ar fi mai bine dacă aţi vedea-o.

— Dă-i drumul, şuieră Monteyiller. Se aplecă înainte cînd ecranul din faţa lui se lumină dezvăluind imaginea trecătorii, fantomatice în lumina lunii, şi jivinei ghemuită pe colţul de stîncă de deasupra capetelor lui Joceylin şi Martha. Înţepeni.

— Cerule! murmura el. Un Sfinx!

— Ştiţi ce-i asta? Ofiţerul de garda era în mod vizibil încurcat.

— Taci! Privea absorbit ecranul, pe care drama se derula la nesfîrşit, cu gîndurile învălmăşite în minte. Era de necrezut, imposibil, şi, totuşi, asta era povestea completă pînă la ultimul detaliu. Exista pînă şi ghicitoarea. Pe cînd privea tăcut la umbrele acelea repezi, o senzaţie maladivă îi cuprinse tot trupul.

Înregistrarea se termină, iar Monteyiller privi spre grupul tăcut care-l înconjura.

Este cineva care-l recunoaşte? întrebă. O căută pe Cat, dar n-o văzu în cabină. Privirea lui căzu atunci pe Dr. Gernstein, care se înălţa masiv şi demn lîngă astrogator, fixînd cu privirile ecranul. Dumneata, Dr. Gernstein, nu-l recunoşti? Subit, îşi dădu seama de tonul isteric al vocii sale şi se lăsă în fotoliu, blestemînd.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă Dr. Gernstein. Dacă-l recunosc? Ce glumă mai e şi asta?

Monteyiller se căzni să-şi recapete respiraţia. Mîinile i se crispară pe braţele fotoliului.

— Îmi pare rău, mormăi el. N-a fost nimic. Cred că... m-am cam ambalat. Martha a scăpat. Ce s-a întîmplat cu ea?

— Nu ştiu, zise Edy.

— Înţeleg, se încruntă Monteyiller. Şi s-ar putea ca şi Joceylin să fi scăpat, n-am văzut jivina... n-am văzut jivina... omorîndu-l.

— Dar aţi văzut ce s-a întîmplat! exclamă Edy. Doar nu va închipuiţi că a putut să scape.

— Cred ceea ce văd! izbucni Monteyiller. Şi n-am văzut nimic dubios în afară de o învălmăşeală. Joceylin este un tip solid, se descurcă el într-un fel sau altul. Iar robotul, oricum nu era făcut pentru luptă. Îşi muşcă buzele. Ce-i cu nava? Să vedem înregistrarea video a aşa-zisei peşteri.

Ecranul înfăţişă cîmpia dezolantă, netulburată în lumina lunii. Se arătară dealurile, zidurile se închiseră deasupra navei, coloanele se înălţară luminînd-o cu luciri de cristal. Aparatura înregistră masa incomensurabilă a pietrei dure, care înconjura nava din toate direcţiile. Monteyiller oftă.

— Deci, asta-i faimoasa peşteră, zise el. Ce spectacol! Privi în sus. Aţi avut tot timpul contact cu nava, nu-i aşa?

— Da.

— Atunci cum se face că peştera n-a ecranat transmisia? Acolo sînt miliarde de tone de piatră şi or fi ele, transmiţătoarele, bune, dar nu atît de bune. Nu există nici un semnal care să fi putut penetra masa aceea! Deci, cum aţi putut recep-

ţiona toate astea? Se făcu linişte.

— Dar instrumentele... făcu Edy într-un tîrziu.

— Instrumentele! Nava aia nenorocită a luat-o razna, asta-i. Prima dată a apărut catedrala, şi acum asta. Nu-mi pasă dacă fiecare instrument o semnalează, dar este în mod sigur imposibil să existe o peşteră acolo. Iar dacă nu-i nici o peşteră... Lăsă propoziţia neterminată.

— Martha şi Joceylin au vazut şi ei catedrala, zise Edy scorţos.

— Da. Asta nu-mi dă mie pace. Monteyiller se ridică din fotoliu şi plecă spre uşă. Acolo jos se petrece ceva ciudat, vă garantez asta, dar nu m-aş încrede în navă. Aruncă o privire ceasului din perete. Mă duc jos eu însumi. Pregătiţi lansarea unei alte nave de recunoaştere cam în... 15 minute. Asta-i tot. Se întoarse brusc şi părăsi încăperea.

Pe Cat o găsi într-una din cabinele de instructaj, uitîndu-se la o înregistrare din bibliotecă cu vechile mituri ale Pămîntului. O imagine tri-dimensională a unui centaur atîrna în aer deasupra ei. Monteyiller se scufundă într-un fotoliu de lîngă ea.

— Îl studiezi pe virilul nostru prieten de jos?

— Încerc. Ea deconectă proiectorul şi se întoarse spre el. S-a întîmplat ceva?

— Aşa s-ar părea. Îi relată pe scurt incidentul, făcîndu-i o descriere amănunţită a creaturii. Pare scoasă dintr-una din acele piese psihologice pe care mi le-ai arătat odată... Se căzni să-şi amintească. Oreste, sau cam aşa ceva.

— Oedip Rege. Ea clătină încet din cap. O piesă veche de-a lui Sofocle. Ea îşi ridică privirile spre el. Eşti sigur că nu-ţi joacă cineva un renghi? Sînt prea multe coincidenţe.

— Aici nu ştie nimeni nici măcar un rînd din Oedip Rege, sau din orice altă piesă de aceeaşi factură. Şi în afară de asta, este prea grav, n-ar glumi nimeni cu aşa ceva.

— Să fie vreun actor robot, ceva asemănător?

— S-ar putea. Dar ar trebui să fie dat naibii ca să funcţioneze aşa după cincizeci de mii de ani. Se aplecă spre ea. Uite ce-i, mie nu-mi plac toate astea, este... prea pe faţă. Toate vietăţile astea fanteziste mişunînd peste tot, centauri, dragoni, acest Sfinx... şi o navă care începe să aibă halucinaţii. Aparatele sînt aproape singurele lucruri de încredere pe lumea asta — ele nu fabulează —, iar acuma şi ele încep să se comporte ciudat. Eu... Se opri, ezită. Mergem jos, zise el dintr-o dată.

— Cu nava? Credeam că nu îndrăzneşti să-ţi asumi riscul.

— O navă de recunoaştere. Loc pentru trei, robotul este inclus. Se uită gînditor la ea. Avem nevoie de un psiholog, de preferat unul cu o experienţă vastă în vechiul folclor al Pămîntului.

— M-am prins. Ea zîmbi. El se ridică.

— Cîndva am fost o pereche faină. S-ar putea să meargă din nou.

— Vechea şi vrednica echipă... Ea se răsuci. S-a făcut Mon, vin.

Zgomotul grăbit al paşilor lui se risipi în coridorul vast, şi pe cînd aduna înregistrarea bibliotecii, pe faţa lui Cat zîmbetul dispăru făcînd loc unei expresii dure.

VI

Pe Pămînt peisajul luase noi forme. Pe cosmodromul ruinat nava încă plana neclintită, imobilizată de forţe pe care doar ea le percepea. Trecătoarea nu mai exista; în locul ei se afla o pădure întunecoasă, ce se întindea pînă departe, dincolo de orizont. Iar departe, în pădure, era Martha.

Martha mergea pe un drumeag vechi pavat cu piatră, iar umbra i se tîra grotesc în urma ei. Pădurea întunecoasă se întindea tăcută în jurul ei în lumina strangulată a zorilor. Soarele, răsărind, lucea în părul ei negru şi în ochii ei mari şi plini de groază. Erau cedri, mesteceni şi trunchiuri noduroase ale unor bătrîni, foarte bătrîni stejari; în urma ei, o lumină blîndă, verde, se întrezărea prin încîlceala deasă a fagilor.

Se auzea ciripit îndepărtat de păsărele, foşnetul voalat al vîntului, al frunzelor, sunetul unor ape ascunse — o orchestră cîntînd în pădurea veşnică şi adormită.

Orbecăia, terorizată de amintirea Sfinxului şi a fîşiilor de carne care fuseseră cineva cunoscut ei. Scena se derula la infinit sub pleoapele ei închise în timp ce mergea prin pădurea tăcută, plîngînd în noaptea de nepătruns, clătinîndu-se, căzînd, tîrîndu-se, ghemuindu-se îngrozită la cel mai mic sunet şi plîngînd dominată de spaima de necunoscut.

În noapte se ascundeau vietăţi care merseseră tăcute alături de ea, ochi înguşti strălucind cu o lumină proprie, care dispăruseră îndată ce ea se întorsese spre ei. Noaptea fusese parcă fără sfîrşit, plină de zgomotul propriei ei respiraţii căznite şi de umbre neclare tîrîndu-se pe lîngă ea şi dispărînd din nou. Şi cînd, în sfîrşit, veniseră zorii, dispăruseră în umbra protectoare a copacilor atît de repede şi fără gălăgie, încît ea se întrebă dacă existaseră vreodată.

Martha mergea pe jumătate inconştientă în pădurea ce o înconjura. Pădurea era o nălucire, nava era tot o nălucire, doar amintirea lui Joceylin murind era reală. Sub figura încremenită, plîngea. Deodata, auzi voci venind dinspre o mică ridicătură de lîngă drumeag. Mîna-i coborî automat la arma care atîrna inutilă pe coapsă, energia ei se risipise pe jivina aceea invincibilă în urmă cu o jumătate de noapte şi o veşnicie; se furişă prudentă după ridicătură. Se auzeau voci vesele de bărbaţi şi femei, vorbind într-o limbă ciudată şi arhaică, dar pe înţeles. Nu păreau să prevestească un pericol vocile acelea blînde. Dădu crengile la o parte şi privi spre poieniţa plină de făpturi ciudate. Se zăreau fete în rochii strălucitoare, cu aripi mari, strălucitoare ridicîndu-se pe spatele lor, pitici, bărbaţi şi femei îmbrăcaţi în mantii fîlfîitoare, şi într-un loc — ochii Marthei se măriră — un bărbat gras, cu cap de catîr, zăcînd la pămînt, în timp ce o femeie de o frumuseţe stranie, îmbrăcată într-o rochie multicoloră, era aplecată deasupra lui dezmierdîndu-i capul de jivină, şi vorbindu-i cu o voce moale şi joasă.

Pe cînd Martha privea scena din poieniţă, auzi un foşnet uşor în spatele ei, iar ceva îi atinse braţul. Se întoarse brusc. Fetiţa cu păr auriu privea în sus spre ea, cu mînuţele la spate, cu un aer întrebător.

— E visul unei nopţi de vară, spuse ea. Îţi place? Ezită timidă. Vreau să spun, îţi plac basmele? Nu sînt drăguţe? Martha nu răspunse. Fetiţa făcu un pas spre ea şi dintr-o dată zîmbi. Credeam că poate ţi-ar place asta, spuse ea.

— Cine eşti tu? o întrebă Martha fără grabă.

— Alisa. Ochii ei zîmbăreţi îi reţineau privirile, ochi poznaşi, copilăroşi, cu un zîmbet ascuns în

irişii albaştri. Eu trăiesc aici.

— Aici?

— Ei, nu chiar aici, dar nu prea departe... Nu pari fericită, dar îţi plac basmele, nu-i aşa?

Martha se pomeni zîmbindu-i.

— Poate.

— Ce-ţi doreşti? întrebă fetiţa. Marhta privi spre Alisa, şi rîsul i se opri dureros în gît. Totul era amuzant, incredibil, imposibil de amuzant. Dorea ceva? Ce-şi mai putea dori? N-avusese ea tot ce-şi putea dori un om? În jurul ei era frumuseţe, pace, gingăşie. Dar...

— Joceylin, zise, ea, îl vreau pe Joceylin. Zîmbea încă, dar trăsăturile îi erau deformate de grimasa bucuriei forţate. Dar este mort, adăugă. Dintr-un străfund al minţii îşi reproşă: „De ce fac asta? Ce se întîmplă cu mine? De ce vorbesc aşa?" Repetă cu glas tare: Dar este mort.

Fetiţa se uita la ea.

— Oh, spuse ea încet. Martha se întoarse înapoi spre poieniţă. Se simţea ameţită, ca beată. Un fior de fericire şi încîntare se răspîndi în trupul ei, gonind vocea aceea insistentă care tot întreba: „De ce? de ce? de ce?" Zîmbi moale şi privi spre poieniţă. Era pustie. Chicoti.

La marginea poieniţei, se mişca ceva în întuneric. Dintre umbre, ieşi la iveală un bărbat înalt, cu faţa mascată de întuneric. O strigă cu blîndeţe:

— Martha! I se întunecă totul în faţă pe cînd alerga prin iarbă.

— Joceylin? strigă ea rîzînd în acelaşi timp. Alisa statea în urma ei privind spre poieniţă. Vîntul adia, şi un iepure sări spre ea atrăgîndu-i atenţia. Se apleca spre el, şi începu să-l mîngîie absentă. Iepurele fremăta de încîntare.

Martha străbatu poieniţa complet transpusă. Poieniţa era luminată şi totusi chipul bărbatului era încă umbrit. Arăta ca Joceylin, dar totuşi nu era el. Era un Joceylin vazut prin ochii Marthei, ciudat, idealizat, stilizat. Avea o rana deasupra ochiului drept. Veşmintele-i erau sfîşiate. Vocea era aproape ca a lui Joceylin. Aproape, dar nu la fel. Era glasul unui Joceylin doar de Martha cunoscut.

— Eşti fericită, întrebă caldă vocea fără trup. Adevărat?

Ea zîmbi, şi închise ochii.

De cealaltă parte a poieniţei, Alisa lăsă iepurele din mîini, şi se pierdu în pădurea întunecoasa, parasind mica şi însorita poiană unde rămăsese Martha, fascinată de cineva care ar fi putut fi Joceylin.

VII

Nava lui Monteyiller pică din cer înconjurată de o sferă de lumină orbitoare, urmată de bubuiturile unor explozii de sunete. Aerul comprimat lovi ruinele cu forţa a mii de ciocane pneumatice, risipindu-le într-un nor de praf.

Îşi strunea nava ca pe un cal de rodeo, brutal, nervos, fără milă. Computerul navei fusese deconectat de la manevrele de aterizare, degetele lui agile atingeau butoanele luminiscente de pe pupitrul de comandă cu o viteză ameţitoare, cîrmind, făcînd corecţii, calculînd. Privirea şi-o fixase pe monitor unde peisajul se derula rapid, transformat într-o ceaţă indescifrabilă din cauza vitezei. Ochii îi străluceau, buzele-i desenau o grimasă aproape dureroasă. Cat, în fotoliul alăturat, închisese ochii şi se afundase în fotoliu.

Din nou ca pe timpurile bune, nebunia, distrugerea şi mina de om satisfăcut. Ea îi remarcase expresia aceasta de multe ori, de prea multe ori, şi o detesta. Expiră încet, imagini izbucneau sub pleoapele ei. Fuseseră aşa, împreună, timp de doi ani, hoinărind prin galaxie, căutînd noi „păşuni" pentru Confederaţie, bogăţii noi de exploatat, planete noi pentru o populaţie în creştere. Vechile colonii fură redescoperite de navele de recunoaştere care aterizau, îmbrăţişate de sfere de lumină orbitoare, mugind deasupra vechilor oraşe şi deasupra ruinelor unor frumuseţi apuse, stîrnindu-le distrugerea; în aer răsunau bang-urile sonore, răspîndind sunetul progresului. Noul Imperiu prospera. La vremea aceea, ei fuseseră una din cele mai bune echipe de recunoaştere: rapizi, demni de încredere, şi mai presus de toate, supravieţuiau. Combinaţia se recomanda de la sine: Cat, calmă, înţelegătoare, vicleană, psiholoagă şcolită, frumoasă, şi Monteyiller, mîndru şi aprig bărbat, autocrat, copil-minune cu ochi necruţători şi limbă ascuţită, minte diabolică. Fuseseră vremuri bune în general, ei fuseseră promovaţi, părăsiseră cercetăşia fără ca vreunul din ei să regrete asta. Doi ani le ajunseseră şi încă cum, se cunoşteau prea bine, după ce-şi petrecuseră luni de zile în singurătatea de nesuportat din nava de recunoaştere, sau pe planete dezolante, lipsite de viaţă, aşteptînd să fie recuperaţi de flota care venea din urmă. Faptul că făceau dragoste îi ţinu o vreme împreună. Dar era simplă voluptate, fără sentimente, pavăză împotriva plictiselii, singurătăţii şi nevoilor fireşti. Încet, începură să se deteste reciproc.

Cat strîngea din dinţi pe cînd nava urla deasupra munţilor şi cîmpiilor dezolante, pădurilor toropite, oraşelor moarte care se făceau praf în urma lor. Se arătau zorii, norii erau parcă oceane de flăcări, cotropind cerul, reflectaţi de apele curgătoare şi bucăţile de sticlă spartă. Se putea ca păsările să ciripească acolo jos, siluete întunecate se dezmorţeau în junglele fremătătoare. Şi undeva era un bărbat şi o femeie, şi ceva care nu mai existase. Rămăşiţele echipei de recunoaştere — singurătate, spaimă şi moarte. Ghicitoarea Sfinxului — vîrstele Omului. Cercul complet — absolutul, sfîrşitul inevitabil. Ea se înfioră cînd nava se năpusti în jos urlînd ca un demon al întunericului, spre terenul de aterizare.

Ruinele se surpară în lumina dimineţii şi licăriră în ceaţă, luînd contururi noi şi necunoscute, aţîţate de basmele Omului. Metalul zgîriat al terenului de aterizare se umflă şi se transformă într-un peisaj cu dealuri rotunjite acoperite de iarbă verde şi suculentă. Ceţurile coborîră pe pămînt alcătuind rotocoale de vrajă, unduindu-se peste iarbă. Păuni străbăteau solemni ierburile, erau şi grauri, prihori, lebede, iepuri şi pisicuţe albe cu botişoare rozalii. Aerul era plin de mirosul begoniilor şi sunetele unei lumi pierdute.

Şi acolo mai era o casă, care nu semăna cu nici o altă casă, aşezată la poalele unui deal jos, acoperit cu iarbă. Hornurile arătau ca nişte urechi de iepure, iar acoperişul de paie semăna cu o blană. Sub copacul din faţa casei era aşezată o masă, cu ceainice, ceşti şi farfurii, toate spre încîntarea unui iepure îmbrăcat într-o haină albastră, a unui alunar şi a unui omuleţ cu pălărie mare, neagră. Erau înghesuiţi la unul din colţurile mesei, şi nici unul nu luă în seamă nava de recunoaştere care vira tunînd într-o mare de flăcări, făcînd scrum ierburile şi dezrădăcinînd copaci venerabili: se întorceau născocirile arzătoare

ale Omului.

Nava se opri la o sută de yarzi de ciudata casă, planînd la două picioare deasupra solului. Monteyiller se aplecă înainte privind ecranul.

— Priveşte halucinaţia asta! Se încruntă. Arată de parcă ar fi realitate. Nu-i de mirare că Martha şi Joceylin au fost amăgiţi.

— Daca halucinaţiile au fost atît de reale încît nava nu s-a putut ridica de la sol, zise Cat, s-ar putea să fie suficient de reale şi pentru noi.

— Ce te roade? Chiar crezi că este realitate?

— S-ar putea.

— Nu eşti în toate minţile. Ai mai văzut arătări ca astea? Rînji. Iar dacă ar deveni reale, ar fi chiar mai bine. Mă descurc cu orice este realitate, fie el şi un afurisit de iepure în costum de afaceri. Întinse mîna şi acţionă un contact activînd creierul navei. Vreau o probă din solul de sub navă, zise el. Fă o analiză şi raportează-mi. Nu vreau o analiză profundă, vreau să ştiu doar dacă este metal, pămînt sau orice altceva. Se întoarse spre Cat. Asta te va convinge. Se lăsă liniştea cît timp nava excavă solul şi-l analiză.

— La o analiză foarte simplă, zise nava, solul se dovedeşte a fi pămînt obişnuit, foarte fertil, cu numeroase microorganisme. Solul este acoperit de vegetale din specia graminee, care este cunoscută...

— Este suficient, întrerupse Cat. Se uită la el. Asta înseamnă iarbă.

— Iarbă?

— Da, iarbă. La ce te-ai aşteptat.

Monteyiller răsuci fotoliul şi se ridică înjurînd.

— Minunat, zise el. Şi nava asta afurisită a luat-o razna! Uite, acum zece minute pe locul ăsta era un teren de aterizare. L-am văzut cu ochii mei, şi cum naiba este iarbă acum?

— Dar este iarbă, zîmbi ea.

— Nu-i adevărat. Ai să te convingi şi singură. Hai să ieşim afară.

Trapa se deschise. Afară, peisajul înverzit se întindea pînă la orizont, tulburat doar de arborii aceia bătrîni şi falnici, şi casa aceea curioasă. Monteyiller îi aruncă o căutătură urîtă.

— Iarbă, făcu el dispreţuitor.

Era iarbă. Monteyiller se ridică în picioare, cu o expresie ciudată pe figură. Să mă ia naiba, murmură el. Privi spre Cat. Se pare că-i o greşeală de navigaţie. Asta nu-i terenul de aterizare. Se întoarse spre robot.

— Unde ne aflăm?

— Pe locul unde a aterizat şi prima navă, răspunse robotul. Aţi pilotat corect.

— Zău? Atunci unde-i prima navă? Robotul întinse mîna.

— Conform calculelor, acolo.

— Eşti nebun. Acolo-i o casă. Chiar vezi o navă acolo?

— Văd o casă, zise robotul netulburat. Oricum, conform calculelor, acolo trebuie să fie nava. Monteyiller studie casa. Era pur şi simplu netalocul ei, cu jivinele acelea stînd în jurul mesei, ca într-o poveste pentru copii foarte mici. Şi peisajul acela pastoral acolo unde ar fi trebuit să fie un cosmodrom. Iluzii. Pămîntul înnebunise; visele se răsuflaseră, nesiguranţă, se trezeau spaimele vechi.

„Cineva , se gîndi el, îşi bate joc de mine." Se corectă: „De noi." Ticălosul.

O porni spre casa aceea aiurită. Cei trei de la masă îl priviră cu o dezaprobare vizibilă.

— Nu mai sînt locuri! Nu mai sînt locuri!, strigară ei cînd îl văzură apropiindu-se. Nu le dădu nici o atenţie, şi se aşeză într-un fotoliu încăpător de la capătul mesei, oarecum surprins să-l găsească suficient de real şi tangibil. Se lăsă pe masă cu coatele sprijinite de ea, uitîndu-se la ei.

— Este loc, zise el.

— Serveşte nişte vin, îl îmbie iepurele. Monteyiller aruncă o privire peste masă. Nu mai era nimic în afară de ceai.

— Nu văd nici un fel de vin, făcu el.

— Nici nu este, zise iepurele.

— Atunci de ce mă rogi să servesc vin, cînd nici nu este?, întrebă Monteyiller zăpăcit pentru moment.

— De ce te-ai aşezat dacă n-ai fost invitat?, spuse iepurele. Tu şi prietenii tăi caraghioşi. Sprîncenele lui Monteyiller se arcuiră.

— Dar ei nu s-au aşezat, zise el.

— Să îndrăznească numai!, zise iepurele agitat.

— Ar trebui să te mai tunzi, spuse omuleţul cu pălărie mare. De cîtva timp îl privea pe Monteyiller cu mare interes, şi acestea-i fuseseră primele cuvinte.

— Este o creatură imaginară, rosti iepurele cu un aer de cunoscător. Toţi sînt aşa.

— Caraghios, da.

— Foarte caraghios.

— Iar unul din prietenii lui are un ceas care-i ticăie în piept. Nu cred că este decent să vii neinvitat la un ceai cu un ceas ticăind în piept.

— Toate creaturile imaginare sînt la fel. N-au nici un fel de maniere, zise iepurele privind indignat spre robot.

— Alunarul iar a adormit, spuse omuleţul cu pălărie, şi-i turnă puţin ceai fierbinte în nas. Alunarul îşi scutură nervos capul şi spuse fără să deschidă ochii:

— Bineînţeles, bineînţeles, asta eram pe cale să spun şi eu.

— De ce un corb seamănă cu o masă de scris?, întrebă omuleţul cu pălărie, străpungîndu-l pe Monteyiller cu privirea.

— Era cel mai bun unt, murmură greoi iepurele.

— Au fost odată, ca niciodată, trei surioare, începu grăbit alunarul. Şi numele lor era...

— Puţin ceai? întrebă politicos omuleţul cu pălărie

— ...Poate au intrat nişte firimituri în ceas, spuse iepurele cu blîndeţe.

— ... Bătîndu-i în piept!

— Ce zi este atăzi? Iară mi s-a oprit ceasul.

— ...N-ar fi trebuit să-l aşezi lîngă cuţitul de pîine. Începură să-şi vorbească agitaţi, uitînd de vizitatori, apoi se luară într-o discuţie contradictorie. Monteyiller se uita cînd la unul, cînd la altul, întrebîndu-se dacă mai era în toate minţile. După o vreme, cînd discuţia se încinsese şi nu-i mai dădea nimeni nici o atenţie, se ridică de pe fotoliu, şi se întoarse la Cat şi robot, care se opriseră la o oarecare distanţă de masă, privind scena în tăcere.

— Să nu mă-ntrebi nimic, făcu el obosit, fiindcă n-am nici cea mai vagă idee.

— N-ai recunoscut scena? zise Cat.

Monteyiller se holbă la ea.

— Eu? De ce?

— Este scena ceaiului dintr-o veche poveste. Odată am citit-o şi eu. „Alisa în Ţara Minunilor"

— Este o nebunie, murmură Monteyiller. Şi ce-i cu asta? Ea privi în urma lui, umezindu-şi buzele.

— S-ar putea să fie roboţi.

— Sigur, roboți, ripostă el nu prea convingator. Ea se strecură pe lîngă el apropiindu-se de masa unde cele trei creaturi refuzară s-o bage în seamă. Disecau un ceas mare de buzunar, al cărui interior era parțial umplut cu unt gălbui, ornat generos cu firimituri de pîine.

— Ți-am spus eu că n-ai să faci nimic cu untul!, spuse omulețul cu pălărie privind furios către iepure.

— Era cel mai bun unt, răspunse blînd iepurele.

— Sînt ca roboții din parcurile de distracții, zise Cat nesigură, privindu-i. Se întoarse spre Monteyiller. S-ar putea să fi aterizat drept în mijlocul unui parc de distracții; asta ar putea explica toate astea.

— Înseamnă că aveau un simț al umorului al naibii de ciudat, murmură Monteyiller, cu Sfinxul lor afurisit care sfîșie oameni.

— Sînt aici de cincizeci de mii de ani, zise Cat. Mașinile se defectează.

— Ești un geniu, făcu Monteyiller sarcastic. Păși în urma ei spre casă. Să nu mă uiți dacă mai ai cumva vreo idee strălucită, bine? Să ne urnim odată, există oameni care au nevoie de ajutor. Haide! Cat venea în urma lui.

— Crezi că nava-i acolo? întrebă neîncrezătoare.

— De unde să știu? S-ar putea. Ea oftă și nu mai spuse nimic.

Intrară în casă. Era o dezordine totală: pantofi așezați pe grătarul pentru pălării, mese întoarse cu picioarele în sus, cu cești de ceai clătinîndu-se pe picioarele lor, colivii cu ființe ciudate care cu siguranță nu erau păsărele. Lăcașul era liniștit și pașnic, și atît de absurd încît Cat nu se putu abține să nu zîmbească.

— Uite Mon, începu ea, nu este...

Fu întreruptă de bufnitura ușii din spatele ei, care se închisese în fața robotului. Se răsuci spre ea icnind. În jurul lor, aerul începea să lucească, și bucăți de tencuială începură să cadă de pe perete, ascunzîndu-i vederii. Simțiră spațiul lărgindu-se în jur și o răcoare umedă venea de peste tot. Sunetele de afară fură înlocuite de o liniște imensă punctată de un clipocit îndepărtat. Monteyiller bîjbîia înainte în praful învolburat, înjurînd apăsat și strigînd-o pe nume; cizmele călcau pe stînca dură. Subit praful se limpezi și dispăru. Se aflau într-o peșteră imensă, cu stalactite, luminată vag de o sursă necunoscută poleind stîlpii și urcînd către tavanul întunecat, undeva, deasupra lor, sus, foarte sus. Cat se dădu înapoi clătinîndu-se pînă la peretele de piatră. Era masiv și umed la atingere. Monteyiller ședea ghemuit, cu arma-n mînă, privind un obiect din centrul peșterii.

Acolo, înconjurată de piloni luminiscenți, poleită cu lumina rubinelor și nestematelor, nava întunecată de recunoaștere plana nemișcată la două picioare deasupra solului. Armamentul ei fusese retras, trapa se închisese. Invincibila, splendida navă a lui Joceylin și Martha plana acolo, prinsă-n capcană.

VIII

Cu o expresie chinuită, Monteyiller se lăsă pe spate în fotoliul de pilotaj. Lovea cu pumnul brațul fotoliului, mișcîndu-și degetele și privindu-le de parcă asta i-ar alina greaua amărăciune.

— Deci este o navă reală, bună, spuse încet, neatinsă. Cît despre peștera asta afurisită... Privi în sus către ecranul curbat care-l reflecta. Arăta interiorul enormei peșteri cufundată într-o lume stranie, fragilă, care părea că vine de pretutindeni; dar imaginea tremură și se risipi de parcă n-ar fi fost sigură că înfățișa o peșteră reală. Uneori, un peisaj înverzit putea fi văzut printre pereții de stîncă, fragmente de copaci și ierburi, apărînd la vedere, și dispărînd apoi. Fără ecran, stînca era la fel de impenetrabilă ca și înainte, iar Creierul navei afirma că peștera exista, încăpătoare și inevitabilă. Ceea ce crease mirajul, sau orice ar fi fost, își făcuse bine treaba. Numai monitoarele nu erau complet dereglate.

— Asta-i, spuse șoptit, privind ecranul luminos. Prizonierii halucinațiilor, fără de scăpare.

Se întoarse cu fotoliul oprindu-se în fața lui Cat aflată în celălalt scaun de pilotaj.

— Ai vreo idee?

— Ne-am putea croi drum, zise ea, în navă sînt dezintegratoare și...

— Și să ne turnăm tot tavanul în cap? Nu, mulțumesc. Făcu un semn cu mîna cînd ea deschise gura să protesteze. Știu, sînt doar halucinații, dar dacă punem dezintegratoarele, nu cred că-ți pui la bătaie gîtul tău fragil, că tavanul n-o să ne cadă în cap, halucinație ori ba. Nu-mi asum nici un risc. Se îndreptă din nou spre ecran cu o expresie de deznădejde.

— Ai idei mai bune?, rosti Cat. El ezită.

— Ei bine, nu. Dar n-am de gînd să trîndăvesc. Ascultă, tu ai bîntuit la fel de mult ca mine, și știi bine cîte capcane drăcești pot să-ți întindă viețățile unei alte lumi. Astea m-au cam zdruncinat. Cat se ridică din fotoliu și păși spre trapă. Se aplecă spre peretele curbat privind în afară.

— Dar nu este altă lume, vorbi ea peste umăr, este Pămîntul.

— Bineînțeles. Îi privi imaginea reflectată de ecran, suprapusă peste imaginea peșterii. Bineînțeles, Pămîntul. Dar Pămîntul n-a mai fost vizitat de cincizeci de mii de ani, o groază de vreme. Crezi că tot ce a rămas în urma Imperiului a murit? Eu aș zice că nu. Orice s-a putut întîmpla de atunci! Se încruntă. Există o grămadă de lucruri care pot face dintr-un om o ființă stranie, chiar el însuși, dar la urmă redevine ceea ce a fost, nimic altceva. S-ar putea să fie antropofagi, din mai multe motive, și ăsta să fie drumul spre blestemata lor de bucătărie. Sprîncenele lui Cat se arcuiră.

— Chiar crezi asta?

— Nu cred nimic. Încerc doar să mă obișnuiesc cu nebunia asta. Ieșim afară, spuse. Ea se întoarse încet spre el.

— Cum?

— Cum crezi? Scormonea într-un dulăpior din perete, aruncînd pe jos lucrurile la picioarele sale. Se înarmă cu două transmițătoare pe unde de înaltă frecvență. Îi aruncă unul, ea îl prinse cu abilitate, și-l atîrnă pe umăr.

— Halucinații, ori ba, există un singur fel de a ieși de aici, vechea și pămînteasca metodă. Își verifică transmițătorul pe cînd vorbea. Apoi se strecură în spatele ei prin trapă și sări afară. Arătă către capătul îndepărtat al peșterii. Departe, se deschideau noi caverne degajînd o lumină rece.

— La drum!

Lăsară în urmă nava imobilizată. Cascade înghețate se arătau vederii, poduri de nicăieri, ducînd nicăieri, dăltuite de mii de ani în piatră și

ape încremenite, ori poate doar de cîteva clipe, de creație inexplicabilă. Monteyiller nu era dispus să ghicească, și în străfundurile lui știa cu o convingere nestrămutată că-i era teamă să găsească răspunsuri.

Intrară într-o pădure pietrificată, arbori falnici se înălțau către tavanul depărtat, cu rădăcinile îmbrățișate de tufe și aglomerări de piatră lunecoasă, crengi viguroase, purtînd încă frunze pietrificate, cătau în aer, arbuștii încă mai aveau flori purtînd licărul colorat al nestematelor, iarba înghețată tînjea după vîntul care murise cu un milion de ani în urmă. O potecă îngustă își croia drum printre arborii impozanți, alăturîndu-se unui pîrîu cu apă curată și limpede ce se precipita în cascade miniaturale împrăștiind picături de apă rece în aer, spălînd pietrele netede înșirate pe nisipul argintiu. Nu se auzea decît susurul apei, strecurîndu-se printre arbori, tufișuri și iarbă, din minunata piatră încremenită.

Mergeau cu grijă pe cărăruia șerpuită. Pămîntul era tare și sfărîmicios, și se spulbera sub pașii lor. Pădurea era tăcută și nemișcată ca moartea.

— Cutremurător ca iadul, făcu Monteyiller, oprindu-se să-și șteargă fruntea de transpirație. Nimic nu seamănă cu întoarcerea asta.

— E frumos, căzu Cat de acord.

— Mie-mi dă fiori, zise Monteyiller. Detest asta.

— Ei, cu siguranță că e... Mon, privește!

Reacționă fără să se gîndească, reflexele luară inițiativa, cu mîna stîngă o împinse pe Cat în spate cu o forță care aproape că o trînti la pămînt, iar pe palma dreaptă strînse patul rece al armei, scoțînd-o și țintind cu o mișcare lină. În același timp se aruncă la o parte, ghemuindu-se și privind o arătare gigantică ce apăruse în fața lor. Omul îi privea cu ochi mici și injectați aplecîndu-și nepăsător trupul remarcabil ca dimensiuni, și care inspira teamă. Părea să aibă aproape șapte picioare înălțime, și trupu-i plesnea de mușchi. Era înveșmîntat doar într-o blană de animal, iar fața-i era încadrată de o magnifica barbă neagră, combinată cu un nas borcănat și un păr lung, negru, curgîndu-i pe umeri, dădea impresia unei ferocități nestăvilite.

— Ce-i asta? șopti Cat.

— Probabil, vreunul dintre băștinași. Monteyiller îl privea cu pizmă. Doamne, da' mare-i! Omul îi privi mirat pe sub sprîncenele stufoase. Apoi, brusc, fioroasa figură se lăți într-un rînjet larg.

— Hei, piticilor, mormăi, cum ați îndrăznit să pășiți prin locurile astea sălbatice? Știți unde duce cărăruia asta, piticilor? Le privea figurile încordate. Nu, bag de seamă, că nu. Și cine-i arătarea aia sfrijită pe care o duci cu tine omulețule? Femeia ta? Se aplecă spre Cat scărpinîndu-se pe spate. Monteyiller strîngea arma în mînă, privind în sus spre colosul care se înălța înaintea lui.

— Cine ești? întrebă. Omul se aplecă spre el cu privirea mirată.

— Tu mă întrebi cine sînt? Ești zălud, piticule? Nu știi cine sînt? Se mai află încă un Hercules pe lumea asta, ei? Nu-mi pune răbdarea la încercare, îmi ies ușor din fire. Dă-mi ceva de mîncare, și repede că sînt flămînd, și s-ar mai putea să-ți iau femeia, așa sfrijită, cum e. N-am mai întîlnit nici o femeie de cînd sînt în locurile astea urgisite.

— De unde venim noi, zice Monteyiller, femeile-și aleg singure partenerii. Se încordă pregătindu-și arma de tragere. Hercules nu părea să se sinchisească de asta.

— Trebuie că veniți de pe un tărîm nemaivăzut, rosti calm Hercules. Și, de asemenea, îi voriți tare ciudat lui Hercules. Aveți noroc că sînt în toane bune. Ține-ți femeia, dacă-ți e atît de scumpă, oricum, mi-ar fi dat bătaie de cap. Rînji din nou, dar nu așa sălbatic. Și ce-i cu mîncarea de care vorbeai? Mi-e foame. Se lăsă deodată pe pămînt, punîndu-și pe burtă o mînă enormă.

— Ei, unde-i? întrebă. Nu vezi că lui Hercules îi este foame?

— Nu duceam nici un fel de mîncare cu noi, zise calm Monteyiller.

— Sînteți cei mai ciudați drumeți pe care i-am întîlnit, fornăi Hercules. Ei bine, nu sînt chiar atît de înfometat să tînjesc după carne de om, dar s-ar putea întîmpla să vină vremea dacă nu-mi burdușesc burdihanul la timp. Cine sînteți? Și ce faceți în locurile astea otrăvite? Știți ce-i asta? Îi privi scărpinîndu-se gînditor pe spate. Nu, pe Zeus! Nu știți! Oh, zei! Nimeni în afară de falnicul Hercules n-ar îndrăzni să pășească în aste străfunduri dacă ar ști unde duc. Piticule, nu vezi pădurea moartă? Începu deodată să rîdă bătîndu-se pe șale cu o încîntare vădită. Pe Zeus! Această cărăruie duce spre rîul Acheron unde bătrînul Caron așteaptă să-i treacă pe muritorii virtuoși în Infern, cu condiția ca cerberului, paznicul iadului, să-i fie pe plac, ceea ce nu s-ar putea întîmpla dacă v-ar vedea pe voi. Într-acolo duce cărăruia, piticule, ce faceți voi aici?

Era un noroc, se gîndi Monteyiller, ca Hercules era într-o pasă bună. Le ascultă povestea, întrerupîndu-i cîteodată cu un hohot răsunător. Cînd sfîrșiră de povestit le adresă un rînjet larg.

— Trebuie să fiți niște oameni tare ciudați, chicoti el, să vă întoarceți în felul ăsta. Ați întîlnit și Sfinxul? O bestie vicioasă, o pacoste a locurilor astea, dacă vreodată a fost vreuna. Aș fi putut s-o omor demult, dacă regele Eurysteus, fie de zeci de ori blestemat, nu m-ar fi robit cu blestematele lui de munci, putrezească de viu, jivina, m-a blagoslovit pentru un fleac, pentru mai nimic, îmi omorîsem nevasta și copiii. Adu-mi asta, fă aia, du-mi ailaltă, scapă-mă de asta, n-aveai timp de nimic, numai cărăușie, blestemat să fie! Deci a pus prietenilor voștri blestemata lui de ghicitoare, nu-i așa? Și n-au putut-o dezlega? Rîse din nou. Nici nu mă mir, eu însumi n-am fost în stare, și dacă eu nu pot, cine altul ar mai fi în stare?

Se sculă în picioare aruncîndu-și măciuca pe umăr.

— Acum tot mai vreți să coborîți în hăul ăsta? Dacă da, atunci s-ar putea să vă permit să mă urmați, sînt în toane bune, iar privirile voastre mohorîte mă fac să rîd. Poți să-ți iei și femeia cu tine, deși nu pricep la ce ar fi bună. Cît despre mine, eu prefer muierile mai pline. Se răsuci, și o luă în jos pe cărăruie cu pași mari, și rîsul lui bubuitor își găsea ecou în pădure. Monteyiller privi după gigant, își băgă arma la loc, și-i călcă pe urme. Evident, individul era scrîntit, dar părea destul de prietenos, într-adevăr, se atașase cumva de ei, și așa cum stăteau lucrurile, aveau nevoie de orice prieten pe care și-l puteau face.

— Ai auzit ce a spus?, murmură el. Hades! E în drum spre Hades. Ce loc e ăsta? Cat zîmbi.

— E o poveste veche, Hercules și cele douăsprezece munci, e în drum spre Hades ca să pună mîna pe Cerber. Am picat drept în mijlocul unei legende eroice.

— Legendă eroică! mormăi Hercules fără să-i

privească. Hercules este unul, cum mai pot exista şi alţi eroi? Pufni iritat. Sînt un om paşnic, dar minciunile mă întărîtă. Şi în afară de asta, voi doi pălăvrăgiţi prea mult. Mă faceţi să-mi ţiuie urechile cu flecăreala voastră. Înjură cu sete şi continuă drumul izbind crengile pietrificate.

— Pari un om modest şi deschis, zise Cat zîmbind.

— Sînt, o asigură Hercules. Este una dintre multele mele trăsături bune, şi nu una dintre cele mai neglijabile. Şi acum tăceţi ca să mai aud şi altceva în afară de vorbăria voastră, ori s-ar putea să-mi dispară voia-bună.

Caverna devenea din ce în ce mai mică pe măsură ce înaintau, boltele mai joase, stalactitele mai firave şi mai mici. Uneori, trebuiau să se tîrască în patru labe prin tunelurile mai joase, sucindu-se şi răsucindu-se, urechile le erau mereu asaltate de valul nesfîrşit de văicăreli ale lui Hercules, pe cînd se luptau să-l facă să-şi strecoare trupul masiv peste obstacole.

— Pe fulgerele lui Zeus!, înjură el. Ce fel de oameni se aşteaptă ei să treacă spre Hades? Afurisitul ăsta de drum e făcut pentru un ţînc, nu pentru un bărbat în putere. Îţi răvăşeşte stomacul ca un vierme. Nici nu poate fi vorba ca Hercules să intre aşa în Împărăţia Morţii. Li se păru o veşnicie vremea cît tropăiră în spatele uriaşului, urmînd cărăruia. Monteyiller aruncă o căutătură urîtă stîncilor monotone care-i înconjurau.

— Aş da oricît să aflu unde se termină drumul ăsta, murmură el.

— Dacă spune adevărul, probabil în centrul planetei, rosti Cat.

— E scrîntit, răspunse Monteyiller. Se întoarse spre ea. Trebuie să scăpăm de aici înainte de a se întîmpla ceva cu Martha acolo, sus. Făcu o grimasă. Halal salvatori mai sîntem! Fu întrerupt de exclamaţia puternică a lui Hercules. Privi în sus. Cărarea cotea brusc la stînga, înaintea lor, şi din această nouă direcţie, se răspîndea o lumină palidă, cenuşie, lumina ploii şi norilor şi zorilor de ziuă. Din depărtare putea fi auzit zgomotul de valuri molcome, şi se simţea miros de apă. Din gura tunelului, priviră marea nesfîrşita şi plumburie.

— Archeron?, întrebă Cat. Hercules scutură din cap, o expresie de perplexitate îşi făcea loc pe figura lui.

— Pe Zeus, spuse, nu!

Pe plaja Mării Centrale: stîncile se înalţau din nisip unde minerale şi relicve pietrificate de viaţa preistorică stăteau aidoma unor flori ciudate în lumina palidă, subterană: formau un morman imens ridicîndu-se spre înălţimile întunecate, norii se aflau atît de sus, atîrnînd nemişcaţi, încît eclipsau tavanul.

Se auzea murmur de valuri şi se simţea miros de sare. Marea fremăta mohorîtă sub cerul luminos, tăcut şi mort. Plaja se întindea cît vedeai cu ochii, netulburată de nimic, neutră, însă la gura tunelului stătea un grup de oameni în uniformă. Erau înarmaţi. În mare, departe de plajă, se înălţa o formă întunecoasă şi lucioasă, ieşind la suprafaţa apei. Se vedea un catarg, un turn şi un tambuchi deschis. Lîngă tambuchi, erau mai mulţi oameni îmbrăcaţi în albastru închis, cu semne stacojii pe piept, aplecaţi peste balustrada care înconjura turnul întunecat. Stînd în faţa oamenilor săi, era un bărbat înalt, bărbos, înveşmîntat în negru, cu faţă zbîrcită şi obosită. Vocea lui era joasă, dar puternică, o voce obişnuită să comande. În mod straniu, chiar şi Hercules era dominat, se mulţumea să se încrunte, cînd ochii aceia reci treceau indiferenţi peste el. În spatele bărbatului, stătea o fetiţă blondă, rochiţa ei alb-albastră era singura pată de culoare în cenuşiul nesfîrşit al plajei. Legăna în mîini bile multicolore, privindu-l pe Monteyiller cu ochi pătrunzători, de un albastru adînc. Monteyiller făcu un pas înainte, conştient de armele lucioase întinse spre el.

— Ce înseamnă asta? întrebă tăios. Cine sînteţi?

— Îmi puteţi spune Nemo, zise bărbatul. În spatele lui, fetiţa rîdea.

IX

Căpitanul Nemo era calm, sobru şi binevoitor. Le arătă drumul spre interiorul submarinului negru, precedat de fetiţa blondă, care încă se mai juca cu mingea multicoloră, ochii ei radiind de bucurie poznaşă. Echipajul tăcut venea în urma lor. Nici unul nu vorbea. Ţambuchiul se închise în urma lor cu un clănţănit metalic, urmat de gîlgîitul apei care urca. Hercules, în mod straniu, încă dominat, mormăia ţîfnos în barbă, rotindu-şi suspicios ochii peste pereţii unde indicatoare luminoase înregistrau creşterea presiunii apei pe carenă. Se vedeau străfulgerările unor semnale luminoase, se auzea un bîzîit în surdină şi murmurul îndepărtat al apei crescînd în tancurile uriaşe pentru balast. Podeaua trepida uşor. Nava se scufunda în apele liniştite, urmată de o trenă de bule de aer urcînd încet la suprafaţa nemişcată a Mării Centrale. Plaja, prea puţin vizitată, era din nou pustie, rămăsese întipărit doar un şir de urme de paşi, pe nisipul moale.

Se opriră în faţa unei impozante uşi de mahon, decorată cu diferite vietăţi marine scoase în relief. Căpitanul Nemo atinse mînerul poleit şi se întoarse spre ei.

— Vă urez bun venit pe Nautilus, rosti el. Vocea-i era baritonală şi exersată şi vorbea în limba Confederaţiei fără nici o urmă de accent străin. Socotiţi-vă deci oaspeţii mei. O urmă de zîmbet apăru pe buzele lui subţiri. Monteyiller aruncă o privire peste umăr. Oamenii în uniformă stăteau tăcuţi în spatele lui cu mîinile pe patul armelor lucioase.

— Aveţi un mod cam ciudat de a invita oaspeţi, zise el sec, cu armele proptite în spate. Nemo se înclină uşor.

— Fiind căpitan, am dreptul să-mi aleg singur procedeele. Cu toate acestea, sînteţi oaspeţii mei.

— Da, făcu Monteyiller, cu procedeele unui sălbatic, unui barbar, nu unui om civilizat. Căpitanul Nemo îi înfruntă privirea.

— Eu nu sînt ceea ce numiţi voi un om civilizat. M-am rupt de societate din motive care nu vă privesc. Nu mă supun legii şi vă rog să vă păstraţi opiniile pentru dumneavoastră.

— De ce faceţi asta?, întrebă Cat uşor.

— De unde să ştiu? Zîmbi fugitiv. Eram acolo, voi eraţi tot acolo, un capriciu, nimic altceva. Şi în afară de asta, se înclină uşor, buzele curbindu-i-se într-un zîmbet pe care ochii nu-l exprimau, cine nu s-ar bucura să arate ospitalitate unei domnişoare atît de fermecătoare?

Pe Cat o lăsă rece.

— V-am putea forţa să ne eliberaţi.

— Să mă forţaţi? Aici? În propriul meu vas, la

sute de metri sub Marea Centrală? Îi zîmbi direct, și o undă de bucurie coloră ochii lui reci. Chiar cu ajutorul armelor voastre de care mă tem într-atît, încît vi le las, nu veți putea face nimic fără să suportați consecințele, și să muriți împreună cu noi toți. Un submarin este foarte, foarte vulnerabil, cum poate știți. Sînt convins că vei fi rezonabilă, draga mea. Făcu un semn spre unul din oamenii lui, și-i vorbi repede într-o limbă necunoscută. Se înoarse apoi spre Hercules și Cat.

— Masa vă va fi servită în cabinele voastre. Stewardul vă va arăta drumul. Și dumneata, căpitane Monteyiller, cred că-mi vei face onoarea de a cina cu mine. Pe aici, vă rog. Deschise ușa de mahon fără să mai aștepte răspunsul. Monteyiller se uită la Cat, dădu din umeri, și-l urmă. Ușa se închise fără zgomot în urma lui.

Salonul era mare și elegant mobilat, într-un stil care aducea mai degrabă cu un vechi palat decît cu un submarin. Draperii grele, lambriuri de mahon, superbe picturi în ulei încadrate de rame masive și poleite, statui, o mică țîșnitoare. În capătul îndepărtat al încăperii, erau șiruri de cărți, fotolii comode și un șemineu. Candelabre de cristal atîrnau de tavanul ormanentat, umplînd încăperea cu o lumină plăcută și strălucitoare. La mijlocul încăperii, era o masă de stejar aranjată pentru trei persoane. Erau pahare de cristal, sticle, platouri. Porțelanul era subțire, scump, piese de muzeu, bogății dintr-un trecut îndepărtat. Într-un colț, așteptau majordomi în alb. Monteyiller fu poftit să ia loc la capătul mesei, privindu-l pe căpitan peste cristalurile strălucitoare, porțelanuri, argintărie și aur. Fetița se cățără pe un scaun de lîngă masă, fredonînd încîntată și azvîrlindu-și picioarele în sus.

— Aveți o afinitate deosebită pentru lux, zise Monteyiller. Dar de ce numai eu? De ce nu și prietenii mei?

Căpitanul Nemo sorbi îngîndurat un pahar de vin roșu, lăsîndu-l să i se plimbe prin gură, și, satisfăcut, dădu aprobator din cap privind cum stewardul îi umplea paharul. Apoi ridică privirile.

— E o chestiune de principii, rosti. Dumneata și cu mine ne putem considera egali, în măsura în care implicăm gradele. Dumneata comanzi o navă, și asta în condiții similare celor de aici. Prietenii dumitale se află la un loc cu echipajul, mă tem că sînt chiar în cabinele lor.

— Dar femeia... începu Monteyiller, dar fu întrerupt.

— E femeie, zise rece căpitanul Nemo. I s-a dat o cabină, nădăjduiesc s-o găsească satisfăcătoare nevoilor ei.

Discuția era evident închisă. În silă, Monteyiller urmă exemplul lui Nemo și reveni la cină. Era la fel de dichisită ca orice altceva din jur, dar nu-i era foame. Lichiorul fu servit apoi lîngă șemineu, în vreme ce majordomi tăcuți strîngeau resturile cinei. Monteyiller ținea cu grijă, în mîna făcută căuș, un pahar foarte scump de cristal, privind focul din șemineu prin lichidul gălbui.

„Ne purtăm ca niște gentlemeni, se gîndi el. Fir-ar să fie! Dacă mă gîndesc bine, ar trebui să-i sucesc gîtul."

Căpitanul Nemo îl privea cu ochi reci și goi. Stătea într-unul din fotoliile de răchită, cu picioarele încrucișate, ținînd în mînă un păhărel. Fuma.

— Dacă te gîndești cum să scapi, rosti el prevăzător, mă tem că am să te descurajez. În acest moment, a pus cap sud-est spre Marea Mediterană la o adîncime de o sută de picioare. Nu există nici o posibilitate de plecare decît cu aprobarea mea. Un submarin, după cum poți vedea, este o închisoare eficientă, dacă persiști în a-l considera asa ceva. Pentru mine ești un oaspete de vază.

— Și cînd veți fi de acord cu plecarea noastră?

— Cine știe? ridică Nemo indiferent din umeri. Poate că niciodată. Cred că veți găsi interesantă călătoria noastră și cred că nu vă va indispune acest mic inconvenient. Zîmbea privind focul.

— Noi sîntem aici cu o misiune foarte importantă, spuse Monteyiller, și acolo sus, sînt oameni din echipajul meu care au nevoie de ajutor. Dacă ați ști...

— Știu tot despre misiunea ta, îl întrerupse căpitanul Nemo. Cu toții știm. Cît despre prietenii tăi rătăciți, fără îndoială că se vor descurca destul de bine și fără tine.

Zîmbi ușor și repetă ca pentru sine:

— Destul de bine...

— Deci refuzi să ne eliberezi? făcu Monteyiller.

— Bineînțeles.

Căpitanul Nemo aruncă o privire fugitiva către fetița care stătea la marginea mesei, azvîrlind mingea în sus, rîzînd tare și fericită.

— Avem atîtea de discutat, am atîtea să-ți arăt, și eu...

Monteyiller simțea vechea și obișnuita furie crescînd, o furie născută din neajutorarea și deznădejdea lui. Se întoarse și azvîrli paharul în flăcări; se sparse în mii de fărîme lucitoare, strălucind și reflectînd lumina flăcărilor jucăușe.

— Nu mă interesează, răspunse el.

Se răsuci și se îndreptă spre ușa de mahon care se deschise fără zgomot înaintea lui. De cealaltă parte așteptau bărbați în uniformă. Căpitanul Nemo nu se mișcase din fotoliu.

— Vorbim noi mai tîrziu, căpitane Monteyiller. Poate că vei fi mai interesat să mă asculți și să te gîndești.

Monteyiller lovi ușa masivă închizînd-o în urma lui. Avu satisfacția să audă bufnitura repercutîndu-se în tot submarinul înainte ca un glonte să-i fie nu prea delicat înfipt în spate și ca taciturnii să-l mîne din urmă.

X

În cele din urmă, căpitanul Nemo, reflectînd suficient, le dădu cabine care comunicau între ele. Cabina lui Monteyiller era luxoasă, raportîndu-se la standardul navei, cu lambrinuri de mahon, o masă mare de scris și un pat confortabil și moale, dintr-un lemn închis la culoare. Pe pereți, deasupra mesei de scris, erau cadrane și manometre care înregistrau presiunea suportată de corpul submarinului, viteza și adîncimea. Pe podea era întinsă o carpetă moale și dispunea de o baie pentru propria folosință. Cabina lui Cat era mai simplă, pereții erau din metal, în locul biroului era o măsuță rotundă din metal, iar patu-i era o banchetă îngustă care se cobora noaptea, ocupîndu-i cea mai mare parte din spațiul cabinei. Nu dispunea de o baie proprie. Pe masă, așezat într-o vază, era un buchet de flori proaspete, asta ca o concesie făcută gusturilor feminine. Hercules stătea în dormitorul echipajului, lîngă sala mașinilor. Avea o cușetă mică, pe care o ura, deși, în mod ciudat, era tot liniștit, renunțînd să facă ceva nesăbuit.

„Gradul", se gîndi Monteyiller, strîmbîndu-se, „își are privilegiile sale".

— Ce ne facem? zise Cat. Să zacem aici ca

să-l lăsăm pe nebunul ăla care își spune „căpitan" să continue cu astea? Stătea în patul luxos, cu picioarele strînse sub ea. Era palidă, nervoasă. Încordarea i se putea citi în liniile subțiri desenate în jurul gurii.

„De ce n-ar fi așa?" se gîndi Monteyiller. „N-o condamn". Se ridică pe marginea mesei de scris. Privi în sus, spre candelabrul de cristal, care atîrna de tavan, iar țurțurii se ciocneau ușor, după cum submarinul se legăna în curenții marini, și ridică din umeri. Ea privi în sus spre el.

— De ce nu?

— Într-adevăr, de ce nu? Fiindcă singurele arme pe care le avem sînt dezintegratoarele și, odată descărcate, ar arde tot, toată carena, de asta „nu". Și căpitanul Nemo știe asta. Absentă, Cat își răsucea o șuviță de păr.

— Să-l cumpărăm, zise.

— Nici o șansă, are tot ce-și poate dori un om, și încă multe altele. N-avem ce-i oferi.

— Felul în care a băut și a cinat cu tine dă de înțeles că ai ceva de care el are nevoie, mai ales că pe mine m-a ținut la o parte.

— Treburi de bărbați, rînji Monteyiller. Pur și simplu, nu-i ceva pentru femei. Probabil că nici n-ar ști ce să facă cu o femeie, dacă s-ar pomeni brusc cu una în brațe. Voia doar să trăncănim, nimic altceva. Părea avid după o companie. Lumina electrică din candelabru pîlpîi brusc și muri, lăsînd încăperea în beznă. După cîteva secunde, o lampă cu gaz se aprinse deasupra patului cu un zgomot sec, împrăștiind o lumină galbenă, blîndă. Gazul lampant ardea în torța din mîna unui înger de bronz. Monteyiller, încordat pe moment, se destinse și zîmbi aproape involuntar.

— Evident, vremea de culcare. O privi. Ai vreo idee?

— Hercules e jos, lîngă sala mașinilor, spuse ea. Dacă l-am putea scoate de acolo...

— Din cîte am văzut pînă acum, e doar un lăudăros fără pic de curaj. Privi gînditor spre ușa cabinei. Oricum, sîntem în aceeași oală. Am putea să-i dăm o mînă de ajutor ca să iasă, deși este un laș pînă-n măduva oaselor. Sări de pe masă. Gata? Ea-l privi.

— Acum?

— Mai devreme sau mai tîrziu, tot va trebui s-o facem, n-are rost s-o amînăm. Și e stingerea pentru tot echipajul. Se deplasă fără zgomot spre ușă. Santinela aia e tot acolo?

— Era, cînd m-am strecurat aici, zise Cat ridicîndu-se. Mi-a făcut cu ochiul. Monteyiller își lipi urechea de ușă, ascultînd concentrat. Santinela se mișca înainte și înapoi, pe lîngă ușă, cizmele lui făceau un zgomot gol pe podeaua de metal. Monteyiller așteptă pînă ce trecu de ușă, apoi o trînti la perete și țîșni afară. Santinela n-avu nici o șansă. Scoase un sunet slab, strangulat, cînd Monteyiller îl lovi cu muchia palmei în dosul urechii, apoi alunecă inconștient la podea. Monteyiller tîrî corpul fără vlagă în cabină și-i dădu neceremonios drumul pe podea.

— Karate. Rînji frecîndu-și mîna. Una din minunile vechiului Pămînt. Și stîngăcia santinelei de asemenea. O asemenea neglijență nu trebuie să treacă nepedepsită. Se apleca deasupra santinelei luîndu-i arma. S-ar putea să avem nevoie de asta. Hai! Cat era deja la ușă, privind coridorul întunecos în căutarea altor gărzi. Nu mai erau. Evident, căpitanul Nemo considerase una deajuns și bineînțeles că greșise.

— Și cînd te gîndești că mă așteptasem la o noapte de amor frenetic, rosti ea ieșind afară. Ei, ce zici?

— Întreabă santinela, rînji Monteyiller. Va avea nevoie de consolare după ce amicul nostru, căpitanul-nebun, va trece prin el. Se furișară pe coridor, încordîndu-se la apropierea oricărui sunet de pași, țîșnind din umbră-n umbră. În navă era liniște, tăcerea era tulburată doar de sunetul slab al motoarelor care duduiau. Cat, care fermecase pe unul din membrii echipajului, o luă spre dormitorul echipajului, deasupra chilei submarinului. Coborîră o scară în spirală și o alta prost luminată, coridoare pustii. Vasul era imens. În sfîrșit, se pomeniră în fața ușii cenușii, fără ornamente, a dormitorului echipajului. Cat privi întrebătoare spre Monteyiller.

— Ei?

— Ei bine, nu-i nici o problemă. Mă duc eu înăuntru. Tu rămîi aici și mă acoperi. Și fără zarvă. Dacă avem noroc, îl scoatem afară fără să trezim pe careva. Se strîmbă. Aici, domnul Bicepși va avea ocazia să arate dacă este sau nu laș. Ezită, puse mîna pe clanță. Rămase nemișcat pentru un moment, apoi deschise ușa. Se pomeni în fața rînjită a lui Hercules.

— Iată-vă, în sfîrșit! strigă el. Pe Zeus! Am crezut că ați adormit în camera aia a voastră. De ce a durat așa de mult? Stătea pe cușeta de lîngă ușă, descîlcindu-și părul cu un pieptăne ornamentat. Podeaua gemea de trupuri căzute. Rîse zgomotos de expresia zăpăcită de pe figura lui Monteyiller.

— Voi chiar credeați că eu, falnicul Hercules, aș putea îndura să fiu tratat ca o slugă? spuse ridicîndu-se. Eu? Mi-am ținut firea la început, fiindcă eu sînt un om pașnic, așa cum știți, însă sînt niște limite dincolo de care nici un om pașnic nu mai poate răbda. Așa că, la venirea nopții, m-am asigurat că toți șobolanii ăștia dorm bine. Scuipă disprețuitor pe podea. Nici măcar nu s-au luptat ca niște bărbați, porcii!

— Liniște! șuieră Monteyiller. Vrei să trezești tot echipajul? Încă nu sîntem în siguranță.

— Ți-e frică, piticule? întrebă Hercules rînjind încă. Ți-e frică să nu cumva să vină cineva și să te înghită? Nu-ți fie teamă. Eu, Hercules, crăp capul oricui încearcă să se atingă de micii mei prieteni. Dacă mă urmați și vă țineți gurile fiecare, totul va fi bine. Apucă măciuca și o săltă pe umăr, luînd-o pe lîngă ei. Aveți de gînd să mă urmați? strigă. Mai sînt unul sau doi oameni pe undeva prin vasul ăsta blestemat și, dacă aveți noroc, îl veți vedea pe falnicul Hercules crăpînd cîteva țeste. Să pornim!

Monteyiller și Cat schimbară o privire rapidă, zîmbiră și-l urmară.

Deodată, răsunară sirenele și coridorul se umplu de bărbați tăcuți, necruțători, care năvăleau spre ei din ambele părți. Nu îndrăzneau să-și folosească armele înăuntrul navei vulnerabile, dar atacară cu bîte, patul armelor și cu pumnii. Hercules își croia pîrtie prin masa atacatorilor, rotindu-și măciuca la dreapta și la stînga, rîzînd bucuros după cum cădeau oamenii în fața lui. Cat și Monteyiller îi acopereau spatele, luptînd cu mîinile, genunchii și picioarele, folosind fiecare truc afurisit din manual. Cat lupta ca o tigroaică lîngă Monteyiller. Cădeau oameni, dar mereu alții îi înlocuiau. Erau încet împinși în spate, măturați de valul covîrșitor de oameni hotărîți. Chiar și efortul lui Hercules părea zadarnic; rîsul lui dezlănțuit fu înlocuit de blesteme răcnite pe măsură ce era constant împins înapoi de atacatori.

— Pe Zeus! urlă el. De data asta trimit bărbaţi împotriva noastră! La o parte, şobolanilor! Hercules s-a săturat de asta! Azvîrli la o parte cu o teribilă lovitură de pumn pe un atacator curajos şi se retrase spre uşa deschisă a cabinei de comandă. Era pustie, cu excepţia fetiţei blonde care stătea lîngă peretele opus, cu mingea în mînă, privind lupta cu ochii larg deschişi. Monteyiller lovi un om care încercase să-l tragă la podea şi se precipită în cabină, trăgînd-o pe Cat după el.

— Nu mai rezistăm mult aşa, icni Hercules de la uşă. E nevoie de o minune, pe Zeus că e nevoie!

— Dacă ne poate scoate afară de aici, şopti Monteyiller, este...

— Deus ex machina! strigă Hercules. Se răsuci şi aruncă măciuca peste pupitrul de comandă. Se produse o explozie puternică, podeaua se cutremură şi se ondulă; un geyser de foc izbucni din maşinăria avariată. Lumina se stinse; se auzi un bubuit îndepărtat, iar ei cădeau, cădeau...

XI

În Arcadia Incontaminatus: Dealurile joase şi curbate cătau netulburate spre înălţimile acoperite de zăpadă ale muntelui, care închideau de peste tot orizontul. Peisajul era blînd, luxuriant şi frumos, punctat de pîlcurile de fagi, stejari şi pini. În aerul curat se auzeau ciripituri de păsări; iepuri se strecurau prin iarbă; prin iarba bogată zburdau căprioare graţioase, privindu-te cu ochi mari, catifelaţi. Aerul era plin de mirosul dulceag al florilor şi al nesfîrşitei primăveri arcadiene. Muzica îndepărtată a unui flaut se înălţa în aer dinspre una din dumbrăvi. Un pegas alb coborî graţios pe pămînt nu departe de ei. O fată stătea călare pe el; era îmbrăcată numai în alb şi în mîini ţinea un toiag de păstor. Pegasul îşi strînse aripile lîngă corp şi stătu nemişcat, ca fata să poată coborî. Îşi puse mîna streaşină la ochi şi privi către noii veniţi de pe deal.

Hercules rîgîi zgomotos şi fericit şi se culcă pe iarbă sprijinindu-şi spatele de un falnic stejar bătrîn. Căscă vîrtos, întinzîndu-şi braţele puternice. Privi cu coada ochiului în sus spre Monteyiller şi rînji.

— Ce-i cu tine, piticule? întrebă. Nu eşti fericit că mîndrul Hercules v-a salvat din nou? Rîgîi încă o dată voluptuos. Pe Zeus! N-am mai văzut în viaţa mea ceva aşa ca tine, stai aici ca o blestemată de sperietoare, cînd ar trebui să joci de bucurie şi să-ţi dai toată osteneala ca să-i mulţumeşti prietenului tău Hercules, care a luptat cot la cot cu tine, împotriva unei armate de vrăjitori. Ce-i cu chipul ăsta mohorît, piticule? A mai rămas ceva, ce vrei ca Hercules să facă pentru tine, ei? Rîse cu poftă, lovind pămîntul cu pumnul. Atîta timp cît falnicul Hercules este lîngă tine nu ţi se poate întîmpla nimic. Se întoarse spre Cat, care stătea la umbra copacilor, privind peisajul. Şi asta am spus-o şi pentru tine, femeie, cu toate că urăsc femeile de cînd mi-am ucis biata-mi soţie.

— Cum s-a întîmplat? zise Monteyiller.

— Vorbeşti prea mult, mormăi Hercules. Vorbe, vorbe, vorbe, nimic altceva decît vorbe. Un mic vicleşug, nimic altceva. Dramaturgii din ţara mea îl folosesc întotdeauna cînd eroul din blestemata lor de piesă a intrat în belea şi nu-l mai pot scoate de acolo. Ei îl numesc „deus ex machina", porcii, dar nu-i altceva decît incompetenţă crasă. Eu îl folosesc rar, dar de data asta a trebuit. Rînji spre Monteyiller. Şi a mers, nu-i aşa? Scopul scuză mijloacele, spun eu întotdeauna.

— Dar este un procedeu literar, zise Cat, nu poate...

— Nu cunoşti tărîmul ăsta, făcu Hercules. Aici totul e posibil. Privirea-i căzu pe fetiţa blondă care şedea în iarbă, lîngă el, legănîndu-şi încă mingea în braţe.

— Pe Zeus! exclamă. Tu aici?

Ea-i zîmbi dulce.

— Bună!

Monteyiller o privi.

— Deci ai venit cu noi? se încruntă uşor. Cine eşti?

— Alise. Am zece ani, seu mai degrabă voi împlini în curînd. Tu cîţi ani ai? îi zise cu prietenie nedisimulată, încît Monteyiller se pomeni zîmbindu-i împotriva voinţei sale.

— Urăsc copiii, mormăi Hercules, de cînd cu nefericita soartă a familiei mele. Şi în special pe asta.

— Unde sîntem? întrebă Cat.

— În Arcadia, zise Alisa. Îi zîmbi lui Cat. Nu-ţi place?

Cat îşi arcui sprîncenele.

— Arcadia? O romanţă pastorală? Oftă. Cîte îi sînt date omului să audă. Arcadia, într-adevăr.

— Cu fauni, păstoriţe şi miei, şi muzică dulceagă, mormăi Hercules. Un bărbat adevărat ar muri de plictiseală aici. Am cerut o clipă de odihnă, nu un loc de veci! Scuipă morocănos în iarbă.

— Deus ex machina, pufni Cat, într-adevăr! Dar nu părea convinsă.

Fata urca panta spre ei. Era îmbrăcată într-o crinolină orbitor de albă, decorată cu trandafiri roşii. Avea încălţări din satin şi pănglici în păr. Era palidă şi delicată, ochii ei mari erau ca două boabe de întuneric. Avea o gură delicată, rotunjită. Se simţea un miros vag de trandafiri pe măsură ce se apropia de arborele căzut. Îl risipi cu năframa sa brodată şi se aşeză prudentă, avînd grijă să nu-şi arate picioarele. O căprioară tînără veni dinspre dumbravă şi i se aşeză la picioare; o mîngîie cu un aer absent, privindu-i. Se lăsase o linişte lungă. Într-un tîrziu, Monteyiller zise:

— Cine eşti?

Ea rosti:

— Sînt Cloris, păstoriţa. Ţin miei şi mă bucur de natura neîntinată. Vorba-i era moale, uşor peltică.

— Minunat, glăsui Monteyiller sarcastic. Ea-i zîmbi.

— Animalele-mi sînt prietenii, dumbrăvile, casa mea, acoperiş îmi este cerul albastru, iară Damon, păstorul, se împurpurase puţin, îmi dăruieşte dragostea-i blîndă. Ce mi-aş mai putea dori? Îşi coborî privirile, zîmbind fericită. Pace nesfîrşită-i aici şi dragoste neîntinată. Sînt ca un crin crescînd fără să se ofilească şi fără ca nimeni să-l culeagă. Ai fi fericit aici.

— Eu? începu Monteyiller.

— Dacă ai dori.

— Asta-i un avans? rînji Monteyiller. Ea se înroşi.

— Nu-mi stă în fire să fac asemenea lucruri, murmură. Dar poate am să-ţi permit să mă însoţeşti cît timp eu îmi duc mieii, iar după aceea poate că am să-ţi dau voie să-mi citeşti poezii şi s-ar putea... Îşi ţinea mîna întinsă de parcă i-ar fi

arătat minunățiile Arcadiei; ochii ei negri oglindeau bucuria, se împurpurase. Buzele i se mișcau, iar cuvintele se rostogoleau afară. Monteyiller rîdea.

Rîdea atît de tare, încît trebui să se așeze. Dădea din picioare, se rostogolea prin iarbă, rîzînd cu fața la cer. Fetei, aproape că-i dădeau lacrimile, își acoperise fața împurpurată cu mîinile-i albe, delicate. El băgase de seamă asta. Alisa se apropie de el. Rosti mirată:

— Ce se întîmplă, nu-ți place? Monteyiller se opri din rîs.

— Ești sonată, spuse el tăios.

— Dar ce vrei? Monteyiller o privea pe Alisa ținîndu-și bărbia în mîini.

— Se presupune că noi sîntem o misiune de salvare, zise. O fată este în pericol pe undeva, prin lumea asta aiurită, iar gîsculița aia afurisită încearcă să mă ademenească cu poezii și clar de lună! Se strîmbă.

— Credeam că ți-ar place asta, făcu Alisa împăciuitoare. Îl privi cu licărire tainică. Ce vrei, de fapt? Monteyiller dădu din umeri.

— Un oraș. Un centru de guvernămînt. Orice, numai să ieșim de aici. Alisa era vizibil încurcată. Privea cînd la Monteyiller, cînd la Cat, luptîndu-se cu un gînd ciudat. Într-un tîrziu, zise:

— Care oraș? Monteyiller făcea eforturi să-și păstreze o mină sobră.

— Orice oraș, rosti. La alegerea ta.

— Orice oraș, repetă ea. Oh, înțeleg. Privi peste vegetația luxuriantă, peste peisaj, încruntîndu-se gînditoare.

— Și, te rog, fă-l ceva mai prezentabil decît locul ăsta blestemat, rosti Monteyiller rînjind.

Alisa se pierduse printre copaci. De pe cer coborau nori, ascunzînd vederii dealurile Arcadiei. Peisajul se schimbase, luase noi forme, urcînd și coborînd ca valurile unei mări agitate. Sub ochii oamenilor uluiți de la bordul navelor care înconjurau planeta, cîmpii înverzite se transformau în mări, mările în cîmpii întinse și dealuri; apărură munți, piscurile erau acoperite cu zăpadă albă, orbitoare. Castele apăreau ca flori uriașe, turnuri și turle cătau spre cer. Porți se deschideau în fața cetelor vesele de vînători și domnițe înveșmîntate în alb, cu scufii ascuțite; sunete de corn se risipeau în pădurile noi, unde roua lucea ca diamantele răsfirate prin iarbă. Prin văi, lîngă rîuri vijelioase, apărură orașe întunecoase, scuipînd fum și foc, mașinării gigantice destrămau liniștea, dispărînd din nou fără nici o urmă, lăsînd netulburată vegetația abundentă. Nave argintii se ridicau de la pămînt, cu trene de foc și fum alb, ca niște vîrteje, dispărînd apoi; nave brăzdau cărările vîntului, ancorau printre nori. Pe pămînt mișunau forme întunecoase, iar din abisuri fără fund, de sub pămînt, se revărsa o muzică ciudată.

În cețuri, creșteau umbre, formînd alcătuiri uriașe, construind drumuri, case, vehicule. În poiana tăcută se înălțară rotocoale de ceață, ascunzînd vederii copacii și pămîntul, dîndu-le noi forme. Înghițiseră păstorița, îi înconjuraseră pe Monteyiller, Cat și Hercules, zbuciumîndu-se pe măsură ce umbrele creșteau în urma valurilor de lumină jucăușă. Treptat, vînzoleala se potoli.

Cețurile dispăruseră, înălțîndu-se în văzduh, formînd pături de fum cenușiu care eclipsa lumina Soarelui. Orașul se împrăștiase în peisaj, înălțînd munți de oțel și sticlă ce înăbușeau peisajul.

Era Orașul.

XII

Orașul: era orașul lui Victor Hugo, al lui Upton Sinclair, al lui Sinclair Lewis. Era Londra anului 632 și Anno Domini 1984; era Chicago din „Jungla"; era New Yorkul din „Milenium". Era Stockholmul anului 1432 și 1971; Kristian Tiranul, „Baia de sînge" a Stockholmului de la ferestrele arcuite ale castelului său; și se putea ca domnul George F. Babitt să-l fi privit dintr-un umil sălaș. Iară domnul Leopold Bloom, agentul de publicitate, își simțea urechile pline de zarva Dublinului, sunetul clopotelor și claxoanele mașinilor negre.

Orașul. Era toate orașele, suprapuse unul peste altul, împrăștiindu-se ca o molimă, umplînd aerul cu fum și gălăgie, cu miile lui de coșuri fumegînde, cu milionul lui de mașini circulînd, cu miliardul lui de locuitori lucrînd, visînd, iubind, flămînzind, murind. Pămîntul își vomita amintirile, concretizîndu-le în clădiri, străzi, grădini, oameni. Războiul tocmai începuse: mulțimea se îmbulzea pe trotuare, salutînd. Războiul tocmai se terminase: mulțimea se îmbulzea pe trotuare, salutînd. Ologii erau mai mulți ca oricînd. Prima navă plecă spre Marte, spre Venus, spre Lună, spre Alfa Centauri. Străfulgerare atomică pe cer. William Cuceritorul se pregătea de luptă. Invincibila Armadă Plecase. Orașul se împrăștia și se contracta sub cerul albastru, contaminat.

Se născuse pe o insuliță ce se numea Stadsholmen, Ile de la Cité, the City. Țărmul insulei fusese primul său zid, rîul primul său șanț de apărare. Existau și două poduri, unul la sud și altul la nord. Prima linie de ziduri și turnuri prinseseră să îmbrățișeze terenul de pe ambele maluri ale rîului. Treptat, casele se înghesuiră unele în altele, se înălțau tot mai sus, risipind gardurile înconjurătoare. Etaj peste etaj; străzile deveniră mai lungi și mai înguste, fisuri în trupul de cărămidă și mortar ce creștea văzînd cu ochii. Apărură ziduri noi, peste care se îngrămădiră casele. Apărură străzi noi, răspîndindu-se din palatele din centru. Hornurile înlocuiră vechile turle, fumul se împrăștia peste puținele clădiri cu un etaj care mai înconjurau orașul în creștere.

Orașul creștea ca o tumoare canceroasă, răspîndindu-și otrava, viața, moartea. Era Tokio, New-York, Paris. Oamenii lui erau personaje de legende și vise. Acolo se înscăunaseră regi, muriseră cerșetori; palate de o strălucire înghețată stăteau lipite de colibele sărăntocilor. Era orașul Interzis, Valhalla, Shangri-La, Atlantis. Erau toate orașele, fiecare oraș, orice oraș. Totul și nimic. Orașul.

O mașină mare și neagră, de o formă neobișnuită, mîrîi prin apropiere, trecînd razant pe lîngă picioarele lui Monteyiller. O ploaie de urlete monosilabice izbucni de la geamul din spate. Descoperi că se afla pe o stradă foarte circulată, sări la o parte, tocmai la timp, ca să evite să fie măturat de o mașină care trecu tunînd, trăgînd după ea un nor fremătător de fum urît mirositor. Mai făcu un pas înapoi și se împiedică de Cat, care stătea pe trotuar și se strîmba la soare. Hercules stătea lîngă ea, sprijinit în măciucă, cu o expresie perplexă pe figură.

— Așadar, ăsta-i mult lăudatul oraș, îngaima el.

— Ciudat că nu l-am văzut de pe orbită. Pare destul de mare ca să fie vizibil și de pe Lună.

Monteyiller se întoarse spre Hercules. Cunoşti locul ăsta? Hercules scutură din cap.

— Oraşele mele arată altfel. Nu aşa.

„Vrei să spui, văgăuna ta", se gîndi Monteyiller. Adăugă cu glas tare:

— Ar trebui să fie un centru de guvernămînt pe undeva... un oraş de mărimea asta trebuie să aibă şi un computer central. N-ai auzit de aşa ceva, nu-i aşa? Hercules scutură din nou din cap.

— De ce un computer centrel? întrebă Cat.

— Fiindcă toată lumea pe planeta asta e nebună de-a binelea, şi avem nevoie de un computer capabil pînă la Dumnezeu să descurcăm aiureala asta. De-abia dacă-mi mai dau seama ce se întîmplă, cîteva răspunsuri clare, e tot ce vreau. Se opri încruntîndu-se. Nu înţeleg această lume. Păstrează totul pentru ea, din cînd în cînd ne permite să aruncăm o ocheada. Am o presimţire. Privi peste viermuiala zgomotoasă de maşini şi i se tăie respiraţia. Priviţi! făcu el. Acolo, înconjurată de iarbă gălbejită, chiar în mijlocul intersecţiei, plutea o navă neagră de recunoaştere, iar ţevăria lucea ameninţătoare în soare. Un robot umanoid stătea lîngă trapa de acces, privind peste oceanul de maşini zgomotoase, un supravieţuitor singuratic al unui naufragiu, pe o insulă înconjurată de rechini fioroşi. Monteyiller spuse privind la nava inaccesibilă, inexplicabilă:

— Cel puţin ştim unde este.

— Dar e nava noastră, zise Cat. Cum se...

— Eu nu mă mai mir, mormăi Monteyiller. M-am obişnuit. Deci e nava noastră. Nu mă mai surprinde nimic. Nimic. „Dă-mi un balaur de cincizeci de picioare," se gîndi, „orice, numai să fie real şi simplu. Orice, dar nu asta".

— Nava ar fi trebuit să ne ia, rosti Cat nesigură. E destul de dotată ca să fi putut face asta. Nu părea convinsă.

— Sigur, făcu Monteyiller. Să ne fi luat. Bineînţeles. „Ar fi pentru prima dată cînd se întîmplă aşa ceva, dar de ce nu? Uneori s-ar putea întîmpla, de ce nu chiar acum? Chiar, de ce nu? Fiindcă este imposibil, fir-ar să fie, de asta".

— Dacă vreodată mai ajung în navă, zise Cat, îţi promit că n-am să mai pun un picior afară. Dar cum trecem strada pînă acolo? Privea spre un tînăr bărbos, care, într-un acces de idealism, cu totul nepotrivit, se aventurase în strada aglomerată clătinîndu-se sub greutatea unei pancarde care atrăgea atenţia asupra unuia dintre cele mai evidente efecte ale poluării atmosferei. Alunecă şi căzu sub îngrămădeala de maşini care veneau. Un braţ jupuit apăru pentru cîteva clipe în urma unei maşini, apoi dispăru. Maşinile nu încetiniră.

— Ei? zise ea.

— Încep să mă simt din nou ca pe vremuri, rosti Monteyiller. Haideţi să încercăm prin altă parte. O luă pe trotuar.

Bărbatul încărunţit stătea pe o bancă de pe trotuar, privind peste revărsarea zgomotoasă de maşini care tunau la două palme de genunchii lui şi vorbind cu tovarăşul său, la fel de încărunţit, cu nasul deformat şi cu un baston negru.

— Doamne, ce gălăgie! spuse el.

— Ce-ai zis? întrebă celălalt.

— Că e o gălăgie afurisită. Astăzi nu se mai poate auzi nimic în afară de blestematele astea de maşini. Nu mă pot concentra.

— Îmi pare rău. Nu te înţeleg. E prea multă gălăgie aici. Bărbatul privi strada cu o nestăvilită ură.

— De ce stăm aici în fiecare afurisită de zi? Poţi să mă lămureşti? Locul ăsta mă înnebuneşte.

— Noi am stat aici totdeauna, făcu celălalt.

— Da, totdeauna.

— Era mai bine pe vremuri. Lucruri curate, aer curat. Ţii minte caleştile?

— Caleştile, bineînţeles. Biciuiau caii ca pe nu ştiu ce. N-am înţeles niciodată de ce făceau asta. Uneori, pînă la sînge.

— Au fost timpuri bune, spuse celălalt cu o privire pierdută.

— Şi cerşetorii. Uneori îi biciuiau şi pe ei.

— Mai vezi azi cerşetori, ia zi?

— Au murit, răspunse bărbatul cărunt. Din cauza poluării. Şi din cauza afurisitei de gălăgii. Şi fiindcă au încercat să traverseze strada.

— Oricum, nu prea erau buni de ceva, zise celălalt, apucînd bastonul de parcă ar fi dat vreunui cerşetor o binemeritată chelfăneală.

— Dar erau pitoreşti, replică bărbatul. Duminica obişnuiam să le arunc vreo cîţiva bănuţi. Doamne, cum se mai băteau nenorociţii! Tată cu fiu, fiu cu mamă, mamă cu soţ. Fără nici un pic de decenţă. Apoi venea poliţaiul şi-i biciuia. Asta şi meritau, ticăloşii! De ce nu-şi căutau o îndeletnicire cinstită? Eu am făcut-o şi asta nu m-a schilodit. Înjură posomorît, privind maşinile care treceau pe lîngă el.

— Erau nişte putori, asta erau, zise celălalt. Oricum, sînt morţi.

— N-au rezistat condiţiilor, încuviinţă bărbatul. Au murit ca muştele.

— Din cauza poluării de la fabrici.

— Şi a circulaţiei. N-au înţeles niciodată că era moarte sigură să ieşi de pe trotuar.

— Şi din cauza crizei.

— Şi din cauza chimicalelor din mîncare.

— Cînd îşi permiteau să mănînce, putorile.

— Sărăcia, zise sentenţios bărbatul, este o crimă pedepsită prin moarte. Doamne, cît mă bucur că am scăpat de ei!

— Şi de chinezi, de portoricani, de irlandezi şi de indieni, de sud-americani, de africani şi de...

— Doamne, n-am mai văzut cer albastru de douăzeci de ani! Bărbatul cărunt oftă. De-abia-mi amintesc cum arăta.

— Eu îmi amintesc, zise celălalt mîndru. Era albastru. Acel albastru... Făcu o mişcare evocînd acel albastru nemaipomenit.

— Acum nu mai există decît afurisitul de smog.

— Şi criza.

— Şi poluarea.

— Şi nu mai îndrăzneşte nimeni să traverseze strada.

— Doamne, mă duc să mă înec! strigă bărbatul cărunt.

— N-o fă, murmură celălalt, şi apa este poluată. Bărbatul cărunt începu să plîngă, lacrimi mari alunecau pe obrajii zbîrciţi. Monteyiller, care ascultase de la distanţă, se apropie şi luă loc pe banca.

— Scuzaţi-mă, zise el.

— Asta-i banca noastră, zise bătrînul cu nasul deformat. Cară-te!

— Am vrut doar să vă întreb ceva, spuse Monteyiller.

— Nu te aud, vorbi bărbatul ştergîndu-şi lacrimile cu o mînă bătrînicioasă. Prea multă gălăgie afurisită pe-aici.

— Ia te uită, făcu celălalt. Scosese din buzunar

o ploscă mică pe care o privea cu încîntare. Cu un centimetru cub din asta cureţi zece necazuri. Vrea careva un gît? Monteyiller arătă nava care plutea tăcută.

— Îmi puteţi spune cum aş putea să traversez strada pînă acolo?

— Nu poţi, făcu triumfător bărbatul. Maşinile te-ar face una cu pămîntul într-o clipă.

— Te-ar sfîşia, fu de acord celălalt. De ce vrei să traversezi?

— Nava mea este acolo, zise Monteyiller.

— Dacă ai dus-o pînă acolo, rosti bărbatul cărunt, atunci ai să poţi s-o şi iei de acolo. Dar ce-mi pasă mie? Pufni dispreţuitor. Străini!

— Credeam că veţi fi fericiţi că ne-am întors, zise Monteyiller. Nu înţelegeţi ce înseamnă această navă?

— Fericiţi pe naiba, rosti bărbatul cărunt. Dar asta-i o metropolă şi locuitorilor ei nu le pasă de nimic. Scrie în orice carte, locuitorilor metropolei nu le pasă de nimic. Îi aruncă lui Monteyiller o privire dezvelindu-şi dinţii îngălbeniţi într-un rînjet strîmb. Ai vrut un oraş, acum îl ai, de ce nu eşti fericit? L-ai vrut plin de viaţă, sînt atît de plin de viaţă că-mi vine să mor. Şi toate maşinile astea i s-ar părea simpatice oricui. Dacă ai fi vrut dezmăţul obişnuit, trebuia să specifici asta cînd ai cerut oraşul ăsta blestemat.

— Nu cred că e distractiv, zise Monteyiller.

— Numai un pervers afurisit ar putea crede asta, mormăi bărbatul. Un pervers, sau un consilier municipal. Nu mai există un alt oraş mai complet în toată lumea asta blestemată, îţi spun eu. Suprapopulaţie, poluare, criză, maşini, tot ce vrei şi ce nu vrei. Se lăsă pe spate, stors de tirada lui. Monteyiller schimbă o privire cu Cat, care stătea la distanţă privind tăcută. Se hotărî să schimbe metoda..

— Arătaţi extraordinar pentru vîrsta dumneavoastră. Sînt convins că ştiţi multe despre acest oraş. Zîmbi.

— Am 46 de ani, zise bărbatul cărunt, şi sînt vîndut uzinelor de îngrăşăminte. În afară de asta, n-am păşit niciodată dincolo de cartierul ăsta toată viaţa mea. N-am făcut nimic altceva, decît să stau pe banca asta afurisită şi să trăncănesc cu loaza asta. Se schimonosi.

— S-o sfîrşeşti e mai bine decît să boleşti, făcu celălalt reverenţios.

Binecuvîntat fie Ford!

— Mă îngreţoşezi, zise bărbatul. Se uită în sus spre Monteyiller. Eu sînt domnul Joyboy. Asta-ţi spune ceva?

— Nu.

— Nici nu credeam. Pe vremuri lucram la un cimitir, unul de primă mînă, cu mausolee şi statui de marmură ţinute la temperatura corpului şi cavouri cu muzică clasică, de toate. Se numea „Poiana şoaptelor". Eu îi aranjam pe înţepeniţi, îi făceam să arate prezentabil. Bună slujbă, zău aşa.

— Dumnezeule! exclamă Monteyiller.

— Nu, zise dl. Joyboy. „Cea îndrăgită" de Evelyn Waugh. Am avut şi o prietenă, dar s-a otrăvit. Micuţa mea Aimée... Oftă cu o privire îngîndurată.

— S-o sfîrşeşti e mai bine decît să boleşti, zise celălalt visător.

— Gura, spuse dl. Joyboy. Se întoarse din nou spre Monteyiller. Un adevărat tîmpit, tipul ăsta, Winston Smith. Într-o carte numită „O mie nouă sute optzeci şi patru" s-a revoltat împotriva sistemului. Dar văd că n-ai citit-o. Probabil că nu ai preocupări literare. Sigur că da.

Monteyiller clipi nedumerit.

— Carte?

— Toate de pe planeta asta blestemată sînt dintr-o carte afurisită sau alta. Nu ştii asta?

Monteyiller schiţă un rînjet.

— Există vreo autoritate pe aici?

— Vrei autorităţi, spuse Winston Smith, cauţi un poliţai. Dar ai grijă. Ăştia-s cu degetul pe trăgaci.

— Şi nu le plac cei ce merg pe jos, se băgă dl. Joyboy. Cred că este o povestire de a lui Ray Bradburry. Te dau gata cum te văd.

— Războiul este pace, murmură Winston Smith. Dumnezeu s-o apere pe regină. Amin.

— Ţapului ăsta bătrîn îi lipseşte o doagă, zise vesel dl. Joyboy. S-a tîmpit de tot în ziua cînd Ministrul Adevărului l-a luat sub oblăduirea sa. Tinere, îmi amintesc cum el...

Monteyiller fu scutit de amintirile bărbatului de o zguduitură de pe stradă. Cînd se uită într-acolo, şase sau şapte maşini intraseră una în alta, alcătuind un morman de metal contorsionat învăluit în fum. Benzină amestecată cu sînge se scurgea prin toate spărturile. Se auzeau ţipete şi gemete de agonie, şi un zgomot crescînd pe măsură ce alte maşini intrau în grămadă. Zgomotul motoarelor se stinse şi fu înlocuit de gălăgia entuziastă a miilor de claxoane.

— Asta se întîmplă cu toţi căscaţii, spuse dl. Joyboy, după ce aruncă o privire plictisită spre haosul în creştere. Izbucniseră incendii, care se întinseră rapid. Urletele se înteţiră, dar fură curînd înghiţite de flăcările lacome. Scuipă spre cea mai apropiată maşină arzîndă. Scuipatul fîsîi şi se evaporă. De ce nu te duci la navă înainte ca circulaţia asta afurisită să înceapă din nou? Cu traficul ăsta vor trece ore pînă să se mai ivească încă o ocazie. Monteyiller era deja în drum spre Cat şi încrîncenatul Hercules. Se opri şi se întoarse.

— Vrei să spui că asta se întîmplă în fiecare zi?

— În fiecare oră afurisită, rosti bărbatul. Cu excepţia orelor de vîrf. Atunci se întîmplă de cîte două ori pe ceas. De-aceea nu sînt pietoni. N-avem nevoie de ei.

— E mai bine s-o sfîrşeşti decît să boleşti, zise Smith gînditor, contemplînd o maşină care ardea împreună cu o familie compusă din patru persoane. Urlau într-o armonie perfectă, vocile lor avînd aceeaşi tonalitate.

— De ce nu faceţi ceva? strigă Monteyiller peste vuietul crescînd al focului.

— Nouă, locuitorilor metropolei, nu ne pasă niciodată de nimic, zise Joyboy.

Ceva pocni în mintea lui Monteyiller. Se răsuci, privind în sus spre clădirile ale căror ultime nivele erau încă în procesul de definitivare a formei, din ceţuri palide, zbuciumate. Ochii i se deschiseră mari.

— Minciuni, şopti el. Minciuni, astea nu există, nu sînt aici, n-au fost niciodată, nu-i totul decît... Privi în sus spre cerul albastru, unde creaturi pluteau tăcute privindu-l. Minciuni! strigă. Minciuni!

Deasupra lui, cerul se frînse cu un zgomot oribil, care umplu întreaga lume, zguduind-o, rupînd-o în bucăţi. Coborî bezna şi apoi lumina. Clădirile dispărură, înghiţite de pămîntul care mugea. Pămîntul se unduia şi se scutura, contorsionîndu-se spre noi forme. Monteyiller reuşi s-o vadă pe Cat stînd în mijlocul clădirilor care se

prăbuşeau, privindu-l cu ochii măriţi, neîncrezători, figura-i era îngheţată de imobilitate. El începu să alerge. Cerul se prăbuşi peste Oraş, ştergîndu-l de pe faţa pămîntului.

XIII.

Monteyiller alerga de-a lungul unei alte străzi, bezna năvălea în urma lui. Mai alergau şi alţii în afară de el, mai degrabă-i simţea decît îi vedea, oricum, nu-i păsa. Casele se zbuciumau şi se unduiau ca oglindirile din ape; el nu le vedea. Cat dispăruse. Alerga uluit, la marginea nebuniei, respiraţia-i era ca un foc în gîtlej. Se ciocni violent cu o siluetă întunecoasă şi se pomeni aruncat într-un zid de piatră masiv. Impactul îl făcu să se dezmeticească şi, alergînd pe strada întortocheată, observa casele şi oamenii.

Timpul intrase în matca lui pe cînd el mergea pe stradă. Casele îmbătrîneau parcă, ridicîndu-se peste străzile din ce în ce mai înguste, de parcă ar fi fost gata să se prăbuşească, lemnăria bătrînă pocnea sub greutatea etajelor de sus aflate în umbră. Asfaltul neted se transformă în macadam, aparu praful şi mirosul de apă stătută. Oamenii deveneau tot mai posomorîţi, sau mai veseli. Hainele, tot mai ponosite şi rupte, ori pompoase şi ostentative. Apăruse aurul şi argintul, iară floretele zăngăneau în tecile lor ornamentate; haine aspre, guri schimonosite, ochi goi. Între casele şubrede şi dărăpănate, se auzea tropot de ciubote, ecoul se lovea de palate magnifice de marmură albă, lucioasă. Se auzea lipăitul tălpilor goale, bocănitul cîrjelor şi al bastoanelor încrustate cu nestemate. În gangurile întunecoase şi pe cărărui se auzeau ţipete, oameni cu priviri apatice trăgeau după ei şarete şi cărucioare şi îşi duceau marfa pe cap.

— Avem tot ce vă pofteşte inima să cumpăraţi, Sir, ia uitaţi-vă. Mărgele, jartiere, mănuşi spaniole, panglici de mătase...

Monteyiller îşi făcu drum cu coatele prin mulţime, zăpăcit de miasme, privelişti, sunete, de mulţimea de impresii disperate. Femei în negru şi copii cu ochi mari îi blocau drumul.

— Aveţi ceva de lucru pentru un meseriaş? Aveţi ceva aur sau argint? Aveţi ceva oale vechi ori tăvi sau foale de reparat?

O caleaşcă trasă de doi cai venea pe strada îngustă obligînd oamenii să se lipească de zidurile caselor pe cînd trecea ca o vijelie. Se opri brusc, uşa se deschise şi un bărbat gras ieşi afară, craniul lui pleşuv lucea în lumina torţelor agăţate de ziduri. Făcu cei trei paşi care-l despărţeau de uşa unei cîrciumi şi dispăru înăuntru urmat de tovarăşii lui, îmbujoraţi de băutură şi distracţii, strigătele lor se amestecau cu cele ale cerşetorilor şi ale negustorilor.

— Domnule Pickwik! Domnule Pickwik! Grăbi pasul.

XIV

Intră în Megapolis. Era riguros, curat, funcţional. Era 2 900 Anno Domini, iar Megapolis acoperea întreaga planetă Pămînt. Era o singură clădire de două mii de etaje. Ultimele niveluri nu conţineau nimic altceva decît aparatura necesară funcţionării acestei babilonii de conducte, ţevărie de oţel, scări rulante etc. 60 de milioane de miliarde de oameni trăiau, visau, mureau acolo, fiecare în spaţiul său de patru metri cubi. Acolo trăiau aproape zece milioane de Shakespeari în fiecare clipă. Exista un singur Conducător care dirija această gigantică simfonie de viaţă frematătoare. O poliţie obliga la executarea ordinelor Conducătorului. Mai era o organizaţie de preoţi, de tehnicieni, fiecare fiind constituită din milioane de membri. Un milion de oameni puteau să dispară uşor ca să-şi creeze propria lor lume la niveluri superioare, nelocuite, zece milioane, o sută de milioane.

În hăurile viesparului, Omenirea-şi ţesea visele de mărire, aşa cum făcuse totdeauna. Acolo existau un miliard de colecţionari de timbre, un miliard de colecţionari de monezi, un miliard de colecţionari de maşini în miniatură; existau spiritualişti, adulteri, credincioşi — căutînd ceva în care să creadă — şi necredincioşi, care nu visau la nimic. Acolo trăiau un milion de miliarde de maniaci, mulţi dintre ei persoane influente şi respectate. Existau ţărani, care visau pămînt, şi scriitori, care visau la stele.

Gloria Omului; dovada izbînzii minţii asupra materiei; cea mai mare hală de carne din istorie. Existau catralioane de kilograme de carne şi tot mai creştea.

Monteyiller era în Megapolis. Coridoarele erau nesfîşite. La intervale regulate erau uşi, dar cu atîta lume în jur nu era chip să deschizi vreuna, era evident că supravieţuiseră inutilităţii lor. În unele sectoare, tavanul lucea uşor. Podeaua era de un gri nedefinit. Şi erau oameni, oameni, oameni. Coridoarele nu se mai terminau. Şi exista o încăpere gigantică, gigantică pentru un oraş care nu ştia ce înseamnă spaţiile vaste. Avea cinci sute de picioare în lungime, patru sute în lăţime şi treizeci de picioare înălţime. Era enormă: într-o societate mîncată de agrofobie era înspăimîntătoare. Puţini se aventurau pe acolo. În fiecare clipă se găseau acolo o mie, poate două mii de oameni. Vorbeau şoptit şi se înghesuiau toţi pe lîngă magazinele care se înşirau de-a lungul pereţilor, temîndu-se să iasă afară, în spaţiul deschis. Populaţia Megapolisului avea un indice de creştere de 44 miliarde de oameni pe zi.

Monteyiller trecu de un chioşc de ziare şi se opri. Se întoarse şi luă una din reviste. Coperta lucioasă înfăţişa o figură familiară, un chipiu uşor înclinat pe cap. Persoana privea sever spre obiectiv, încruntată chiar, ridurile se adînceau în jurul gurii sub razele piezişe ale soarelui. Avea o barbă de două zile, iar din umbra cozorocului chipiului doi ochi luceau reci şi dispreţuitori, ca două bucăţi de metal. Pe gulerul descheiat, două stele de aur de căpitan al Flotei Spaţiale. Şi insigna de aur de pe chipiu era însemnul Confederaţiei Planetelor. Numele revistei era scris pe partea de sus a coperţii: NEWSPEAK. Şi dedesupt, cu caractere mai mici: „Revistă de ştiri şi comentarii". O linie subţire, urmînd subtitlul, se arătă la o cercetare mai amănunţită a fi tot o informaţie: „De vînzare numai în sectorul 644—5BSA/2 Vertical".

Mîna care ţinea revista începu să tremure. Pe copertă era propriul său chip. Şi, ca să spulbere orice dubiu privind identitatea figurii încruntate de pe copertă, apare un nume scris cu litere mici dedesubt: Căpitan Jaac Tomorek Monteyiller. Monteyiller privea revista, în timp ce o amorţeală prinse a se răspîndi încet prin tot corpul. Găsi articolul, începea sub o altă fotografie de a lui, de data asta, îl înfăţişa întreg, păşind prudent prin trapa navei de recunoaştere, pe iarba grasă

de pe sol. „Străbătînd vechiul drum înapoi", suna titlul. Se puse pe citit.

„La 36 de ani, Jaac Tomorek Monteyiller este vlăstar al unei familii care îşi trage rădăcinile din primii colonizatori care s-au stabilit pe planeta Fontemheit Gamma, în urmă cu mai mult de 60 000 de ani. Cu bune referinţe de servici, în primul rînd ca cercetaş în Flota Confederaţiei, şi apoi de comandant al Flotei în prima expediţie spre Pămînt (pag. 62), el este un remarcabil exemplu de profesionalism, propriu acelor oameni care acum lărgesc limitele Confederaţiei Planetare dincolo de ceea ce a fost odată Imperiul Omului.

Timp de doi ani, căpitanul Monteyiller (rimează cu want-au-year) a străbătut frontierele expansivei Confederaţii Planetare (pag. 30), împreună cu atractiva sa tovarăşă şi uneori amantă, Catherine di Ratz, acum psiholog de o oarecare reputaţie (vezi secţiunea 47). Este interesant de notat că Miss di Ratz îl acompaniază pe căpitanul Monteyiller, aterizat acum pe Pămînt. Această legătură a fost"...

Monteyiller îşi închise ochii pentru o clipă, luptînd ca un val de ameţeală. Îi deschise din nou, concentrîndu-şi privirea pe text. Mai erau două pagini de text întrerupt de fotografii.

„Monteyiller îşi împarte viaţa pe perioade de timp petrecute la Besede, Fontemheit Gamma; Şcoala de navigaţie de pe Fontemheit Delta şi cîţiva ani în cercetare avansată în cadrul programului de explorare al Confederaţiei Planetare. El afirmă că...

„Era inevitabil ca Monteyiller să nu fie unul dintre primii oameni care pun piciorul pe Pămînt, după o anterioară misiunea de recunoaştere, ce şi-a găsit pieirea sub forma întîlnirii cu sfinxul teban, care iniţial fusese trimis de zeiţa Hera, iar acum este..."

„Şi, probabil, găsind de cuviinţă că primul său contact cu Pămîntul ar trebui să fie Ceaiul, care are o legătură specială cu Alisa, care ulterior l-a întîlnit pe căpitanul Monteyiller şi pe Miss di Ratz, şi cu ajutorul..."

„S-a observat că Alisa a apărut sub înfăţişarea ei reală, care..." Mai era mult, foarte mult, descriind în detaliu întreaga viaţă a lui Monteyiller şi a evenimentelor care se petrecură pe Pămînt. Numele Alisei apărea peste tot. Alisa a făcut asta, Alisa a făcut aia. Citi articolul pînă la capăt şi apoi se opri.

„Este prudent să considerăm că Monteyiller va încerca să contacteze vreo autoritate, este o acţiune interesantă, din moment ce el deja a şi făcut asta şi se va aştepta să se găsească acea autoritate într-o formă şi un cadru care să coincidă cu concepţia sa privind o civilizaţie avansată. Se presupune că aceasta ar putea fi o societate tehnologică de tipul celor preconizate în era pre-stelară. S-ar putea ca..."

Puse revista înapoi pe raft. Înconjură cu privirea sala enormă. În afară de el, mai erau doi bătrîni şi o femeie tînără îmbrăcată în albastru. Ea-l privea cu coada ochiului. Rochia era strîmtă şi scurtă; avea picioare frumoase. Ea se strîmbă. În spatele ei, agăţată de un zid, o pancartă imensă, de un roşu aprins, spunea cu litere strălucitoare: 4 411 000 000 000 ÎN FIECARE ZI! Iar dedesubt, agresiv: TU EŞTI ÎN PLUS".

„Alisa" se gîndi tulburat. Alisa.

— Să nu mă scrîntesc, zise el. Maşinile adevărului. Trebuie să fie una pe-aici. Totdeauna există.

O luă în jos pe coridorul care se golise subit. O uşă masivă, uşor întredeschisă, se contura vag înaintea lui. Dincolo de ea era un mic compartiment. Un mic semn de pe uşă îi spuse ce voia să ştie. Păşi înăuntru şi bezna-l înconjură.

Uşi se deschiseră cu un oftat uşor şi Monteyiller păşi în încăperea de un verde deschis, luminată de o singură sferă strălucitoare de pe un tavan aflat la o sută de metri desupra capului său. Încăperea era goală, existau doar două fotolii tapisate în centrul ei. Monteyiller se opri brusc pe cînd uşile se închideau în urma lui. Un bărbat stătea într-unul din fotolii, privindu-l. Era tînăr, prea tînăr chiar, şi privea la Monteyiller cu o expresie amuzată în ochii săi negri, adînci.

— Cred că ar trebui să te salut, spuse el pe un ton sec. Primul om reîntors pe Pămînt după cincizeci de mii de ani. Privi gînditor la Monteyiller, cu mîinile împreunate în poală. De ce te-ai întors?

Monteyiller se sprijini cu spatele de peretele uşor ornamentat, privindu-l. Rămase tăcut pentru o vreme. Apoi zise:

— Cine eşti?

— Ar trebui să ştii.

— O maşinărie, deci.

Monteyiller simţi cum îngrijorarea îl părăseşte. Se linişti, îşi luă mîna de lîngă armă.

— Mai degrabă o proiecţie, rosti bărbatul. Se ridică şi se îndreptă încet spre Monteyiller. Mi se pare potrivit să fac astfel. În fond, tu m-ai construit cîndva. Meriţi un oarecare respect. Zîmbi subit, un zîmbet condescendent. Sau poate că ar trebui să spun consideraţie? Şi se opri înaintea lui Monteyiller, cu mîinile la spate, privindu-l cu un amestec ciudat de bunăvoinţă şi milă. Era înalt şi dominator, ochii erau ca două boabe de întuneric. Monteyiller privi în altă parte.

— Aţi fost detectaţi cînd aţi ieşit din hiper-spaţiu, zise rece bărbatul. Pentru un moment, m-am gîndit să activez sistemul orbital de apărare, dar pe de altă parte m-am gîndit, de ce să-mi fac de lucru? Se întoarse brusc şi reveni în centrul încăperii. De ce ai venit aici? rosti el tăios. Este o vizită mînată de nostalgie, sau chiar aveţi de gînd să vă întoarceţi pe Pămînt?

Monteyiller reuşise să-şi recîştige stăpînirea de sine. Încrederea îi reveni. Oamenii îl uluiau uneori şi, inexplicabil, îi dădeau senzaţia de nesiguranţă, dar aici era totuşi logică, adevăr, ordine. Se încordă imperceptibil, cu mîinile înfipte arogant în şold. Arma-i atîrna la-ndemînă în tocul ei.

— Acesta-i Pămîntul, zise el ridicînd tonul. E al nostru. L-am părăsit cîndva, dar asta nu înseamnă că l-am uitat. De ce să nu ne fi întors? Este lumea noastră.

— A fost, spuse bărbatul, şi nu mai e. Ce te face să crezi că vă puteţi întoarce după atîta timp ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat? Aţi părăsit odată Pămîntul, l-aţi abandonat ca pe o jucărie nenorocită, iar acuma îl vreţi înapoi fiindcă s-ar putea ca Pămîntul să vă mai ofere ceva. Pămîntul v-a servit cu credinţă cîndva şi a plătit scump asta. L-aţi poluat, l-aţi jefuit, v-aţi bătut joc de el şi, cînd n-a mai rămas nimic, l-aţi părăsit. Credeaţi că veţi găsi Pămîntul aşteptîndu-vă ca un umil cerşetor? Nu-i chiar aşa. Pămîntul n-a avut niciodată nevoie de voi.

Se întoarse. Pămîntul este mînjit cu ruinele voastre şi cu speranţele voastre deşarte, fantomele minţii voastre bîntuie noaptea. Ele nu vor pleca niciodată, însă Omul... Vocea i se stinse.

— Pari mai aproape o ființă umană, zise Monteyiller, dar ești tot o mașină, și una dintre mașinile Omului. Nu-i poți refuza nimic Omului.

— Nu pot? Bărbatul se răsuci și zîmbi. Poate că odată n-aș fi putut, sau poate n-aș fi vrut. Dar asta a fost demult. Au fost unii care au preferat să rămînă cînd Imperiul s-a risipit. Erau niște arhaici, niște naivi mai degrabă... n-au rezistat mult. Dar au adus niște îmbunătățiri acestei mașini. Omnipotent, ca unul dintre vechii voștri zei, am guvernat Pămîntul pentru ei. Urmașii lor mai există încă pe niște planete, dar sînt sălbăticiți, mai mult animale, iar orașele lor sînt în ruină, ca totul de altfel. Mi-e milă de ei și-i ajut uneori. Îmi amintesc de ce mi-a fost drag odată, dar Omul nu mai este ceea ce a fost. Nu se va mai întoarce niciodată.

— Ne-am întors, zise Monteyiller.

— Într-adevăr. Bărbatul oftă și se așeză în fotoliu. Îl privea aproape rugător. Sînteți măreți, rosti el, și totuși știți încă îngrozitor de puțin. Ai cea mai vagă idee despre ceea ce ați făcut? Imperiul pe care l-ați construit, planetele pe care le-ați jefuit și distrus nu contează. Dar, orișiunde vă stabiliți, lăsați ceva în urmă, amintirile Omului, visele și fanteziile Omului... Tăcu pentru o clipă, apoi privi în sus spre Monteyiller cu o undă de compasiune în ochii lui negri și ciudați. Ați văzut ființele care populează Pămîntul? Da, bineînțeles că da. O societate cam pestriță, nu-i așa? Și, bănuiesc, cu totul surprinzătoare pentru voi. S-ar putea să fi recunoscut cîteva dintre ele. Sînt creațiile voastre, moștenitorii voștri, blestemul vostru. Fiecare ființă, creatură, fiecare vis pe care l-a avut Omul vreodată este aici. Vă așteaptă, vă așteaptă de cincizeci de mii de ani. Le-ați pomenit în visele și poveștile voastre, le-ați dat formă și substanță și ați crezut în ele dăruindu-le puterea de a face de toate, pînă ce, prin voi, și-au cîștigat un fel de independență. Și apoi le-ați părăsit. Viețuiesc pe fiecare palmă de pămînt călcată vreodată de Om, legați de pămînt și sînt mai singure decît orice altă ființă. Puteți abandona Pămîntul și să construiți în noapte alte imperii, părăsindu-le și pe ele cu timpul, dar, pe fiecare planetă abandonată, creații ale minții voastre, rămîn în urmă, așteptînd, tînjind, sperînd întoarcerea voastră. Fugiți de voi înșivă, dar nu faceți decît să creați noi imagini ale viselor voastre încîlcite, fructele viselor voastre și monștrii îngrozitoarei voastre idolatrii. Împrăștiați răul oriunde ajungeți. Plutește ca fumul deasupra pămîntului, construiește orașe și palate din substanța viselor voastre, iar praful formează ființele care le locuiesc. Atlantida s-a ridicat din valuri, iar castelul din Oz se înalță catre ceruri; păianjenii Norn își țes teribila lor plasă printre crengile arborelui Yggdrasil; șarpele Midgard înfășoară Pămîntul; Marile Spirite bîntuie prin prerii. Vishnu pășește pe pămînt, iară zeii locuiesc în Olimp bîndu-și ambrozia, priviți de Demeter Chamyne, care-i mai bătrînă decît Pămîntul, și asta fiindcă odată așa ați vrut voi. Asta ați făcut, și acuma vreți să vă reîntoarceți!

Chiar și eu sînt neputincios în fața creațiilor minții voastre, ce ați putea voi face? S-au și adunat de prin cotloanele planetei, bucuroși de prezența voastră. Ar face orice ca să vă țină aici. Aș fi distrus dacă aș încerca să vă îndepărtez. Războinicii din dramele voastre ar coborî și-n măruntaiele pămîntului ca să mă găsească; vietățile din basmele și legendele voastre ar străbate pămîntul și mi-ar face bucăți aparatele. Pe zei i-ați creat puternici, i-ați făcut neîndurători și cruzi, ca și voi înșivă, de o mie de ori mai cruzi poate, și fiecare dintre ei s-ar întoarce împotriva mea, daca aș încerca să-l privez de Om. Astea sînt creațiile tale, Omule, ce poți face tu împotriva lor? Nimic.

Ar trebui să plecați de bună voie, cît mai puteți. După ce veți pleca, ei vă vor aștepta din nou, vă vor dori din nou și vă vor crea din nou, fiindcă odată ați dăruit zeilor puterea de a crea Omul. Grădina Edenului va înflori din nou sub ochii unui Dumnezeu răzbunător, iar Lumea va sta pe spatele unei enorme broaște țestoase, înotînd încet într-un ocean imens, fiindcă așa a crezut Omul odată. Este doar o chestiune de credință, iar aceste ființe au foarte multă credință. Se ridicase din fotoliu și măsura încăperea în lung și-n lat, în vreme ce vorbea gesticulînd aprins. Acum se lăsase din nou în fotoliu, privindu-l pe Monteyiller, care stătea nemișcat lîngă ușă. Privea bărbatul așezat în fotoliu, simțind primii fiori ai unei spaime ancestrale dîndu-i tîrcoale.

— Minți, zise el liniștit. Cu siguranță, minți.

— Am multe defecte, spuse bărbatul, datorită limitelor glorioșilor mei creatori, dar sînt incapabil să mint. Ar trebui să știi asta.

— Dar povești care prind viață, asta-i ridicol!

— Nu sînt povești, replică tăios bărbatul, ridicîndu-se din fotoliu. Au fost odată, înainte ca voi să le abandonați, dar acuma nu mai sînt. Ne observă în fiecare clipă. Omul le-a înzestrat cu puterea asta. Dacă te-aș amenința cu ceva, cu un gest, cu un cuvînt, foarte curînd m-aș pomeni cu un mesager din partea vreunuia din vechii voștri zei, care mi-ar comunica astfel punctul lor de vedere privind acest regretabil incident.

— Să zicem ca-i adevarat, spuse Monteyiller, de ce mi-ar păsa! Ei ne sînt prieteni, nu-i așa? N-am venit ca cuceritori, ci ca prieteni. De ce n-am sta aici împreună?

— Fiindcă v-ar stăpîni, iar Omul n-a recunoscut niciodată vreun stăpîn, nici chiar în proprii lui zei. Aceste creații ale minții voastre au așteptat prea mult, au suferit prea mult așteptîndu-vă întoarcerea. Nu v-ar mai permite niciodată să plecați, odată stabiliți aici. După ceva timp ar izbucni o răzmeriță și apoi...

— N-ar putea face așa ceva, zise Monteyiller, nu nouă. Încerci să mă sperii? Bărbatul își arcui sprîncenele.

— Nu, nu le-ar place, dar te pot asigura că nu vor ezita să vă distrugă dacă vor fi nevoiți. Zeii Omului sînt foarte geloși, ar trebui să știi asta, n-ar tolera niciodată o revoltă. Bineînțeles, v-ați ridica la luptă, dar nu puteți lovi cu armele voastre pe nici unul dintre vechii zei, fiindcă i-ați zămislit cruzi, nemuritori, și invincibili. Asta ar fi Gotterdammerung, Ragnarök, războiul final, nu-ți dai seama că Omul l-a intuit? Legendele Omului sînt pline de relatări despre zeități crude, care distrug Umanitatea, și fiecare dintre acești zei este aici, pe Pămînt, cu armate cerești ori subpămîntene, cu blestemele lor, cu îngeri și diavoli, Valkirii, gnomi, fantome, vrăjitoare, tot ce au creat 2 000 de generații ale Omului în cele mai ciudate și întunecate vise ale lor. O crezi pe zeița Nammu capabilă de compasiune pentru păcatele voastre? Ori pe Zeus? Pe Loki, sau Mithra, sau Seth ori Horus, sau Demeter, sau oricare altul dintre miile de zeități omnipotente și răzbunătoare ale Omului?

Dădu din cap zîmbind obosit. Nenorocirea Omului este că totdeauna i-a făcut pe zei cruzi,

omnipotenți, în timp ce zeii cei buni sînt puțini și neputincioși. Nu e nici o scăpare. Îi dădu ocol lui Monteyiller și se opri aplecîndu-se peste spătarul fotoliului.
— Nu e nici o scăpare, repetă el.
Monteyiller privea absent către peretele îndepărtat. Simțea vechea spaimă crescînd din nou, spaima de dușmanul care nu poate fi înfrînt; vechiul, vechiul coșmar revenea. Limanul devenise o capcană funestă. Se terminase.
— Asta-i lumea noastră, zise, și va fi a noastră, nu contează cum.
— Și ce propuneți să fac?
Vocea bărbatului era calmă, degajată.
— Dă-ne Pămîntul!
— Ți-am mai spus. Nu pot. Și chiar dacă aș putea, n-aș face-o.
— Acum nu mai putem da înapoi, îngăimă plin de amărăciune Monteyiller. Trebuie să mergem înainte, indiferent de ce spui tu.
O să vă pară rău, zise bărbatul.
— Poate. Dar s-ar putea să merite riscul. Monteyiller ezită. Apoi, brusc, își aminti: „Martha". Pe prima navă era o femeie, zise el fără grabă. Au fost atacați și ea a scăpat. Unde este?
— E fericită, așa cum ai fi și tu dacă ai lăsa Pămîntul într-ale lui. Este în propria ei lume; este iubită de cineva despre care credea că a murit. Pentru prima dată, după mulți ani, este fericită. Poate pentru prima dată în viață. Are nevoie de Pămînt. Ființele simt asta și-i fac tot ce le cere. N-o să te lase niciodată s-o iei de acolo.
— Fantasmagorii, rosti Monteyiller. Droguri. Halucinații. Ea a avut un șoc, n-o puteți prosti pentru vecie. O luăm înapoi.
Bărbatu-i răspunse:
— Ai coborît pe cărarea spre regatul Morții, l-ai întîlnit pe Hercules, pe Alisa, ai fost în „Nautilus" și în orașul plăsmuit de tine. Ai fost în Megapolis. N-au fost halucinații, erau reale. Oamenii au scris despre ele, le-ai visat; sînt ale tale, dacă le vrei. Pămîntul dorește să le primești. Martha a fost prima care a constatat asta. Tu vei face la fel.
— Vorbim despre lucruri diferite, zise Monteyiller.
— S-ar putea, admise bărbatul.
— Poți fi distrus.
— Nu de om.
— Dacă te ridici împotriva noastră, zise Monteyiller, va trebui să te distrugem într-un fel sau altul.
— S-ar putea să găsești asta mai dificil decît crezi.
— Creaturile de care mi-ai vorbit ne-ar ajuta, nu-i așa?
— Fără-ndoială, zîmbi rece bărbatul, dar prețul pentru ajutor va fi foarte ridicat. Oricum, nu cred că sînteți atît de nebuni.
Monteyiller se ridică din fotoliu.
— Ne descurcăm noi, spuse. Bărbatul nu-i răspunse. Monteyiller o luă înapoi spre ușă. I se deschise în fața cu un oftat moale. Spațiul de dincolo era întunecos și ostil. Păși afară simțindu-se obosit și găunos. Cînd privi înapoi în încăpere, bărbatul dispăruse. Ridică din umeri și lăsă ușa să i se închidă în urmă. O lumină firavă licări în beznă și o clipă mai tîrziu ușa se deschise din nou. Megapolis dispăruse; afară era iarbă moale și un miros discret de flori. Stîlpii căzuți luceau albicioși, fantomatici în lumina lunii. Se auzeau greieri. Ieși din bezna templului năruit și descoperi fără surprindere că nu era singur. Se duse drept spre fata care-l aștepta lîngă copaci. Era mai degrabă mică de statură, dar zveltă, avea un păr blond și lung căzut în jurul unei fețe delicate. Trupul era al unei femei, dar ochii erau ai unui copil. Alisa. Era îmbrăcată în veșminte lucitoare, de un albastru deschis, care-i ajungeau pînă la pămînt. O centură ornamentată, de aur, îi încingea mijlocul subțire. Era ciudat de atrăgătoare, o doreai, stătea nemișcată cu o mînă pe șold, privindu-l intens.

XVI

În Argine Dianeum: Ea dispăru în umbre și se întoarse un moment mai tîrziu.
— Ți-am adus de mîncare. Arăți obosit.
Îi puse în față pîine și fructe și-i turnă vin roșu dintr-o amforă de ceramică. Mîncă hămesit, simțindu-i ochii iscoditori.
— Cum te numești? întrebă ea.
— Monteyiller. Dar tu?
— Nausica.
— Doar Nausica?
Ea zîmbi.
— Mi se spune de obicei „Nausica cea cu brațe dalbe". Tatăl meu este Alcinous, regele feacilor.
— Deci beneficiez de o companie regală. Ar trebui să fac o plecăciune, ceva de genul ăsta?
Se așeză în fața lui, încrucișîndu-și picioarele sub ea.
— Ce cauți pe aici?
El îi povesti.
— Mașina aceea este de aceeași natură ca totul de aici, spuse ea privind într-o parte. Îți dă adevărul pe care-l vrei tu, nu cel care există.
— Dar mi s-a spus că ni se va opune, că vor fi războaie. Eu nu vreau războaie.
Ea îl privi.
— Navele voastre sînt înarmate; ai la centură o armă. Moartea plutește deasupra ta ca un nor negru. Oriunde merge Omul, moartea îl urmează; știi asta.
Monteyiller o privi gînditor. În lumina zglobie a focului era frumoasă. Timpul trecuse. Ea se ridică grațioasă, rochia foșni ușor. Focul dădea roșeață brațelor sale albe.

În sanctum sanctorium și Ofelia: aerul era uscat și ușor tămîiat, și în beznă vedea lucind un altar. Monteyiller îl privi și se încruntă. Ea-i vorbi:
— Vrei să stai în poala mea?
— De ce nu? zise el.
— Vreau să spun, să-ți culci capul în poala mea.
— Da.
— Crezi că m-am amestecat în treburile țării?
El oftă.
— Nu cred nimic.
— E o idee înțeleaptă, zise el, să stai între picioarele unei fecioare.
Ea zîmbi. Buzele-i erau roșii și umede. Îi putea simți bătăile inimii prin rochia-i vălurită.
— Ce-i? o întrebă.
— Nimic. Ea-i zîmbi.
— Ești veselă.
— De ce n-aș fi veselă într-un asemenea loc și într-asemenea clipe? Se aplecă peste el. Nava ta e departe. Ai putea să rămîi aici. El se ridică.
— Ești frumoasă.
— Prințe drag!, rise ea. Rogu-te, nu mai vorbi, fiindcă firea mea nu se acomodează cu discursu-

rile despre frumuseţea mea. Se cuibări lîngă el cu faţa ascunsă în tunică. Mai spune ceva, şopti ea.

Ea dormea, cu părul aurit învolburat pe faţă. Dormea ghemuită într-o poziţie de fetus, ca un copil. Respiraţia-i era uşoară şi regulată. Focul dăruia o strălucire aurită pielii ei. Monteyiller stătea ghemuit în faţa altarului. Fluieră printre dinţi atingîndu-i părţile lucioase. Era un altar ciudat, se vedea cît de colo că era destinat altor lucruri decît unor celebrări religioase care s-ar fi putut ţine într-un asemenea loc. Era un comunicator spaţial.

Designul era nefamiliar şi arhaic, iar inscripţiile de pe butoane şi cadrane erau scrise într-o limbă incredibil de veche. Dar ceea ce era în cupola transparentă, plină de miriade de puncte lucitoare de lumină care se încrucişau nu putea lăsa nici un dubiu: era un detector de direcţie şi încă unul destul de perfecţionat. Confederaţia nu l-ar fi putut realiza. Era o bijuterie de aparat. Era şi o noutate. Templul se umplu cu zgomotul jos al semnalului de identificare emis de comunicator, întrerupt brusc de interceptarea uneia din frecvenţele flotei. Noaptea înstelată se risipi, făcînd loc imaginii figurii obosite a unui ofiţer care se pregătea să soarbă dintr-o ceaşcă. Privi în sus cu ochii măriţi.

— Căpitane Monteyiller, exclamă el. Eu...

— Cu Primul Ofiţer, te rog, zise Monteyiller. Figura ofiţerului se dizolvă într-un amalgam strălucitor, în care după o clipă se contură imaginea unui bărbat mustăcios, între două vîrste, cu ochii mici şi un tic nervos.

— Nu striga, îi zise blînd Monteyiller. Ai putea să deranjezi pe cineva. Primul Ofiţer se aplecă şi mai mult spre ecranul vizorului său.

— V-am tot chemat în ultimele zece ore, de ce nu aţi păstrat legătura? Cat mi-a spus că... Se opri şi făcu ceva ce nu intra în cîmpul vizual al comunicatorului. Nu sînteţi în navă! spuse întorcîndu-se la locul său. Ce se petrece acolo? Monteyiller observă că transpirase şi se vedea că nu se bărbierise de mai mult timp. Brusc, simţi un val de compasiune pentru acel om.

— Sînt într-un afurisit de templu, ceva de genul ăsta, zise el, închinat zeiţei Diana. Nu mai striga, fiindcă acest loc este un sanctuar şi Dianei nu-i plac conversaţiile violente. Se opri şi aruncă o ochiadă peste umăr către fata adormită. Satisfăcut, reveni la comunicator.

— Ce-i cu Cat? E în nava de recunoaştere?

— Da...

— Spune-i lui Cat să se încuie pe dinăuntru, dacă încă n-a făcut-o, şi să rămînă acolo pînă va fi recuperată. Ne urnim.

— Sir...

— Eu sînt bine, mulţumesc. Monteyiller rînji strîmb către ofiţerul uluit. Uite, Stephen, trebuia s-o facem mai devreme sau mai tîrziu, iar acuma-i cam tîrziu. Acest loc nu-i chiar atît de inofensiv pe cît pare. Ştiu... pentru ce naiba crezi că este folosit acest comunicat? Pentru bătut ouă? Au o civilizaţie avansată, Stephen, şi asta înseamnă bucluc cu B mare. De cînd am aterizat au încercat să ne înfrîngă fizic, pe Cat şi pe mine, iar acum tocmai am primit o mită încîntătoare, sub forma unei fete, cu scopul de a mă determina să renunţ. Dacă nu vor să ne contacteze într-un mod civilizat, va trebui să folosim alte metode. Se uită la ceas. Pregătiţi-vă pentru operaţiunile de aterizare, alertă roşie, fiecare afurisită de armă să fie gata de tragere. Mi-aţi localizat poziţia, nu-i aşa? Nu mai aşteptă răspunsul şi continuă. Veţi urma planul B-3, trei crucişătoare vin spre mine, iar restul flotei aşteaptă noi ordine, gata de intervenţie dacă e nevoie. Dacă întîlniţi ceva ostil, trageţi. Dacă se materializează în jurul vostru vreo blestemăţie de cavernă sau catedrală, o spulberaţi ca să ieşiţi. Orice ciudăţenie este duşmanul vostru afurisit, indiferent cît de improbabilă ar fi o acţiune. Par nişte halucinaţii, dar nu sînt. Am stat chiar în preajma cîtorva din ele. Planul intră în aplicare de acum în 20 de minute. Mai aruncă fetei adormite încă o privire fugitivă. Murmura ceva în somn.

Continuă grăbit.

— Localizaţi poziţia Marthei; ar trebui s-o găsiţi după urmele radioactive ale rezervei ei de energie, găsiţi voi ceva. O scoatem de oriunde ar fi, ăsta-i primul lucru pe care-l facem, după aceea vom lua legătura cu autorităţile de aici, indiferent cine ar fi. M-au călcat destul pe bătături. Nu mai vreau. Tăcu gîndindu-se. Şi nu uitaţi, acesta-i un teritoriu străin. S-ar putea să fie Pămîntul, dar să nu vă lăsaţi prostiţi. Nimic, dar absclut nimic nu este cum v-aţi aşteptat să fie. Am băgat asta la cap într-un mod cît se poate de neplăcut; vedeţi să nu păţiţi la fel. În spatele lui se auzi un zgomot, un foşnet uşor şi zgomot de picioare desculţe. Terminat, spuse, şi tăiat contactul.

In final, Meduza: în vreme ce imaginea din ecranul comunicatorului se stinse, îi prinse oglindirea în sticla curbată. Faţa monstruoasă era deformată de ură, păru-i era o masă de şerpi încîlciţi.

— Ai minţit! urlă ea. Ai minţit! Vocea pătrunzătoare umpluse templul, ea venea spre el.

„Meduza", îi spusese Cat odată, „a fost una dintre cele mai spectaculoase născociri ale Greciei antice. Nu era doar hidoasă — însemna moarte. Cei care dădeau cu ochii de ea deveneau stane de piatră." Asta era o adevărată bijuterie. Grecii avuseseră o imaginaţie criminală.

Se aruncă la podea acoperindu-şi ochii cu mîna şi trase, trase, pînă ce în templu înflori o moarte albă, orbitoare.

Mai tîrziu, avînd grijă să nu privească creatura aceea de pe podea, se reîntorsese la comunicator. Cine-l adusese acolo avusese anumite motive s-o facă. „Nu-i lăsa inamicului nici timp să-şi tragă răsuflarea", se gîndi mohorît Monteyiller. „Mai bine fă-l inutilizabil". Deşurubă capacul din spatele comunicatorului. Se uită înăuntru şi rămase fără grai.

Era gol. O scamatorie, o glumă, o imposibilitate. Se ridică încet privind prin uşa mică a templului cîmpia verde de afară.

„Tot ce-i aici e luat dintr-o carte afuristă sau alta. Ei fac tot ce le cere ea. Îţi oferă adevărul pe care-l vrei, nu cel care există." Privi către forma aceea de pe podea. Ali...sa...

Scriitorul uitat, care-şi imaginase comunicatorul, nu se complicase cu descrierea aparaturii perfecţionate de sub carcasa strălucitoare; de ce ar fi făcut-o? O făcuse funcţională. Aşa era în roman. Pe pămînt, unde domneau poveştile, lucrase ireproşabil. Monteyiller ţinti dezintegratorul spre comunicator şi trase. Se fărîmiţă şi dispăru într-o minge de foc. Nici o maşină nu era indestructibilă. Nici chiar cele din visele unui scriitor. Monteyiller părăsi templul întrebîndu-se dacă într-adevăr credea asta.

XVII

Monteyiller stătea la marginea pădurii de brazi privind ultima dintre cele trei nave uriaşe care coborau pe sol. Se arătau negre şi amenințătoare în fața ochilor lui, eclipsînd soarele dimineții, lăsînd o urmă întunecată pînă departe în pădure. În carenă se deschiseră încet uşile; se auziră strigăte şi scrîşnet de metal; apoi oameni şi vehicule prinseră a se scurge afară. Monteyiller îi privea absent, făcîndu-se că nu vede proasta instruire a trupelor. Ofereau un spectacol reuşit, cu multă gălăgie, dar erau sfîşietor de puțini. După cît ştia el, nici unul dintre ei nu mai luptase vreodată înainte. „Carne de tun", gîndi el mohorît. „Bieți nenorociți". Vehicule înarmate duduiau pe rampele de debarcare; trei gîndaci negri de metal trecură croindu-şi drum spre alți doi gîndaci care ieşiseră din alte nave. Lăsau urme adînci în pămînt, cotind printre trupele şi personalul tehnic care stăteau sau se aşezaseră pe iarbă, savurînd imaginea şi mirosul dimineții. Un grup de veterani stătea la o parte, jucînd cărți. Din ce în ce mai multe vehicule ieşiră la vedere, mătăhăloase vehicule de teren, construite pentru cercetare. Utilitatea lor în acest război era discutabilă, dar erau solid construite, sigure, şi aveau ceva armament uşor. Opt dintre ele veniră în şir indian şi se alăturară gîndacilor, păstrînd o distanță respectuoasă. Ceva mai departe, patru nave de recunoaştere pluteau la două picioare deasupra solului. Expediția, de mică anvergură, după toate estimările, era gata de plecare. Monteyiller se întoarse spre Cat, care stătuse în spatele lui la umbra unui copac, privind tăcută pregătirile.

— Ei, ce zici de asta? Ea privi în sus spre el.

— Te dai mare, nu-i aşa?

— Trebuie. Stătea cu picioarele crăcănate, cu mîinile în şold, privind cu un aer aprobator tot tărăboiul. Cei de aici sînt împotriva noastră încă de cînd am venit. N-am de gînd să mă închin în fața lor şi nici n-o voi face vreodată. Martha este în această pădure, înconjurată probabil de fiecare truc diabolic dintr-o carte sau alta. O au în mînă şi nu intenționează să ne-o cedeze. Singura noastră şansă este să ne mişcăm cu atîta forță, încît să nu ne mai poată opri, indiferent de ce fac ei. Am de gînd să mergem acolo, s-o luăm şi apoi să ne întoarcem. După aceea... Zîmbi. După aceea, începem negocierile cu ei.

— Cu degetul pe trăgaci, zise Cat.

— Am încercat să-i contactăm în mod paşnic, nu-i aşa? Rînji. Şi cu ce ne-am ales? Joceylin e mort, făcut bucăți de una dintre creaturi, iar Martha este ostatecă. Nici voiajul care ni s-a oferit n-a fost o întîmplare. Ştiau al naibii de bine ce fac. Prima dată, intimidare, apoi violență, şi la urmă, mită. Sînt vicleni, ticăloşii. Le-am cîntat deja prea mult în strună şi asta nu ne-a folosit la nimic. Acum procedăm cum vreau eu.

Cat ridică din umeri.

— Presupun că ştii ce faci.

Monteyiller privea peste cîmpia înierbata, spre structura aceea strălucitoare care se înălța dincolo de pădure. Ceţuri difuze înconjurau turlele strălucitoare, ascunzîndu-le vederii, ca apoi să le ofere din nou. Păreau flăcări îngheţate în lumina roşiatică a dimineţii. Erau minunate. Creşteau.

— Ba bine că nu, spuse el.

Era o dimineață limpede şi netulburată, uşor răcoroasă. Mireasma de verdeață şi pămînt afînat era minunată şi se simțea din plin, de parcă ar fi fost ceva material. Coloana înainta precedată de cei cinci gîndaci. Brazii cădeau gemînd la pămînt pe măsură ce se înainta. Uneori foloseau dezintegratoarele pentru înlăturarea lor, alteori îşi croiau drum dîndu-i pur şi simplu jos. Rezultatul era acelaşi. Coloana se mişca. În urma ei, o cărare de 30 de metri lățime se întindea pînă la nave, dreaptă ca o săgeată. Soldații stăteau pe carcasele vehiculelor, legănîndu-şi armele.

Stătea în mijlocul coloanei, într-unul dintre aceste vehicule de teren. Hubloul din dreapta era deschis, îşi ținea cotul afară. În mîna stîngă avea microfonul. În gîndacul din capul coloanei, un alt om ținea un microfon similar.

— Înaintăm, se auzi din receptor. Nici o împotrivire.

— O să vină şi asta, zise Monteyiller. Aveți grijă, inspiră adînc, gustînd mirosul sălbatic al unei primăveri de demult. Prin luminişuri, flori roşii îşi deschideau petalele la căldura soarelui de dimineață, păsarile cîntau. Monteyiller privea toate acestea cu un simțămînt asemănător pizmei; planeta lui natală nu era în stare de aşa ceva. Acolo, anotimpurile se scurgeau unul ca celălalt, vara îi urma iernii, ca o şoaptă stinsă sub un cer decolorat şi încremenit. Primăvara de aici era ca o explozie, un țipăt neaşteptat al verii eterne crescînd în răcoarea dimineţii, înflorind şi evoluînd sub diferite forme şi mirosuri pe pămîntul roditor. Era o minunăție şi un miracol, triumful fără sfîrşit al Pămîntului părăsit, adorat şi pomenit cu nostalgie. Coloana înainta.

Pe carcasele vehiculelor, soldații spuneau glume. Deasupra pluteau navele de recunoaştere supraveghind coloana care-şi făcea drum prin pădure. Chiar pe direcția lor, se înălța, provocatoare spre cer, alcătuirea aceea strălucitoare, învăluită de cețuri fremătătoare, care ofereau imagini ale unei frumuseți de cristal.

Monteyiller privi în sus spre nave, schimonosindu-se la soare.

— Obiectiv în vizor, se auzi din receptor. Solicit ordine. Acum. Primul val de atacatori țîşni de sus, dinspre soarele orbitor. Veneau în picaj ca nişte păsări de pradă, tăcute, agile, aducătoare de moarte. Erau dragoni înaripați, din botul lor țîşneau flăcări; se vedeau cai înaripați călăriți de femei cu părul blond, harnaşamente aruncînd luciri orbitoare, cu armuri şi săbii vrăjite; apăru chiar şi un vîrcolac plimbîndu-se pe cer iscînd în urmă un vîjîit pe cînd cobora spre navele de recunoaştere; se iviră şi caleşti trase de cai, oameni zburători şi păsări uriaşe. Veneau cu miile, un cer plin de arătări, atît de tăcute şi de rapide, încît apăreau deasupra navelor depăşind viteza de reacție a calculatoarelor. Monteyiller vedea cu groază cum un dragon imens pica spre una din nave, agățîndu-se vîrtos de carcasa ei lucioasă şi începînd să acopere totul cu flăcări. Dispăru într-o minge de foc, o lovitură măiastră dinspre altă navă, dar în cîteva secunde apăru deasupra navei un alt dragon. Valuri de energie brută țîşneau dinspre nave, izbind la întîmplare valurile atacatorilor, transformîndu-i în cenuşă. Micile nave țîşneau încoace şi-n colo printre creaturile acelea, împrăştiind moartea în toate direcțiile. Îşi mențineau poziția, doar atît.

— Doamne, şopti Monteyiller. N-aş fi crezut vreodată... Fu întrerupt de un fulger orbitor urmat de un zgomot puternic. Vehiculul de teren se zgîlţîi violent şi se opri. În liniştea subită se auziră împuşcături pe undeva, prin apropiere. Receptorul reveni la viață.

— Căpitane Monteyiller? Sir? Monteyiller privi prin hubloul întredeschis. În pădure mişunau noi arătări.

— Da.

— Sîntem sub foc, sir, proiectile, par a fi gloanţe de mare calibru. În jur este o armată! Siluetele în mişcare se distingeau clar acuma.

Erau oameni îmbrăcaţi în uniforme. Ţîşneau din pădure trăgînd din mers. Gloanţele ricoşau inofensive pe carcasa vehiculelor.

— Ce-i cu oamenii noştri?, zise Monteyiller. Se lăsă o scurtă tăcere. Apoi:

— Sînt cu toţii în siguranţă, sir. Au intrat în vehicule cînd s-a dezlănţuit atacul aerian. Care sînt ordinele, sir?

Vocea răzbătea prin fundalul sonor al exploziilor înăbuşite şi al tirului rapid. Monteyiller strînse pumnii privind prin hublou, dezintegratoarele intrau în masa atacatorilor. Oamenii alergau urlînd, cu hainele în flăcări. Copacii luară foc, aruncînd lumini peste umbrele unde mai mulţi atacatori aşteptau în dosul unor arme primitive, scuipînd moarte peste coloana. Pămîntul se cutremura sub bombe şi grenade. Din difuzor se auzi:

— Aduc şi artilerie, sir.

Monteyiller îşi închise ochii pentru o clipă.

— Înţeleg.

— Ce ordonaţi, sir?

Monteyiller îşi privi mîinile, făcînd cîteva mişcări de dezmorţire.

— Sir? Vocea era insistentă.

Monteyiller privi în sus.

— Retragerea, murmură el.

— Sir!

— Retragerea, am spus! Dar nu-ţi fă griji, ne întoarcem noi. Deconectă microfonul şi se întoarse spre Cat. O mică scăpare din partea mea, făcu el apăsat. Niciodată nu mi-aş fi imaginat că vom da peste aşa ceva. Se pare că mai avem multe de învăţat. Privi spre cer, unde navele de recunoaştere erau încă hărţuite de atacatori înaripaţi. Credeam că unul dintre crucişătoare ar fi putut incendia tot locul ăsta blestemat înainte ca noi să venim... Dar învăţ. Învăţ al naibii de repede cînd e nevoie. Capul coloanei se întoarse gonind în mare viteză pe lîngă şirul de vehicule de teren. În acelaşi timp, violenţa atacului slăbi, persistentul tir de artilerie deveni tot mai îndepărtat, iar soldaţii inamici începură să se retragă în umbra pădurii. Cînd primii dintre gîndaci trecură de Monteyiller, padurea deveni liniştită şi paşnică de parcă atacul acela brusc nici n-ar fi avut loc. Doar urmele lăsate de dezintegratoare şi focul care se întindea rămîneau mărturie a atacului. Două nave de recunoaştere coborîră tăcute de pe cerul golit în mod miraculos, ca să recupereze comandantul învins şi echipajul vehiculului său distrus. Monteyiller se opri în pragul trapei de acces ca să mai arunce o privire vehiculului de teren. Partea din spate fusese zdrobită parcă de un pumn uriaş. Dacă ar fi lovit cu cîteva palme mai în faţă, Monteyiller n-ar fi trăit ca să vadă asta. O lovitură ratată, sau poate un avertisment. Data viitoare va fi sfîrşitul. Privi în sus. Dincolo de coloana sa de vehicule şi arme, turnuri strălucitoare se înălţau graţioase spre cer, învăluite de ceţuri luminoase. Păreau că-i dau cu tifla.

XVIII

După-amiază, crucişătorul „Maedina" survola pădurea la o distanţă respectabilă de turlele strălucitoare. Pădurea se uscă şi muri sub ochii lor. De la bază, Monteyiller privi schimbările care aveau loc în peisajul nou creat. Apăruseră tranşee, răspîndite în cîmpia acoperită de fum. O linie, două, trei. Ceţuri coborîră pe sol şi luară forma sîrmei ghimpate. Pe dealurile joase şi contorsionate erau buncăre cenuşii, joase, înconjurate de tunuri de cîmp de un tip incredibil de arhaic. Se arătară şi oameni, cu uniforme cenuşii, cu căşti cenuşii, cu feţe cenuşii. Stăteau în grupuri, privind în sus către crucişătorul în zbor. Acolo mai erau şi ofiţeri în uniforme de un albastru deschis, cu săbii şi epoleţi de aur. Unii dintre ei erau calare pe cai, în timp ce oamenii trudeau săpînd la fortificaţii şi adăposturi. Spre ei rabufneau valuri de caldura dinspre pădurea incendiată. Transpiraţia de pe frunte şi-o ştergeau cu nişte basmale mari. Erau calmi, semeţi, piese de pe o tablă de şah, aşteptînd începerea jocului.

În cabina sa de comandă de la bordul navei-amiral, Monteyiller privea ecranul ce acoperea un perete întreg înaintea lui. Ecranul îi arăta cîmpul de luptă, de sus, în culori, imagine stereotip. Trupele inamicului se mişcau ca nişte furnici pe o bucată de pămînt. Îşi întăreau poziţiile în aşteptarea primei lui mişcări. Monteyiller se lăsă pe spătarul fotoliului. Privind ecranul, spuse ceva într-un microfon. La marginea cîmpiei, zece vehicule ieşiră în viteză din locurile lor mascate de umbră. Urmară şi alte vehicule, şi soldaţi. Aceştia erau mai vîrstnici decît primii, care luaseră parte la expediţia nereuşită; umblau cu prudenţă şi-şi ţineau armele gata pregătite. Monteyiller învăţase cîte ceva. Asta nu mai era expediţie. Era război. Pionii avansau pe tabla de şah.

*

În noapte se zvîrcoleau focuri şi zgomotele unei morţi îndepărtate. Pe cîmpia răvăşită, piesele de şah erau menţinute în poziţie de luptă, săpîndu-şi tranşee, înfruntîndu-se pe cuprinsul „ţării nimănui". Între ei se întindeau sîrma ghimpată şi rămăşiţele fumegînde ale vehiculelor de luptă. Se vedeau şi trupurile celor morţi strîngînd încă armele. Existaseră şi cîţiva eroi, şi cîţiva laşi. Moartea nu-i deosebea însă pe unul de alţii.

Departe, în spatele frontului, Monteyiller aştepta înconjurat de soldaţii săi, de planurile sale, de maşinile sale; turnurile strălucitoare se înălţau dispreţuitoare spre cerul întunecat. Făcuse „pat".

Monteyiller privea ecranul din cabina sa de comandă. Pionii nu se mişcau. Uneori se vedeau fulgerări orbitoare, ecoul unui tunet îndepărtat, care putea fi auzit pînă-n străfundurile navei. Pe ecranele mai mici de sub cel mare apăreau imaginile soldaţilor privind cîmpia, spre tranşeele inamicului; aşteptînd, aşteptînd, aşteptînd, întrebîndu-se. Lui Monteyiller, toţi i se păreau la fel. Aşa fuseseră soldaţii întotdeauna. Difuzoarele răspîndeau zgomotele mitralierelor, artileriei, dezintegratoarelor, al oamenilor care mureau. Printre zgomotele exploziilor şi ale dezintegratoarelor, se auzea un zumzet jos şi continuu, care se amplifica şi scădea.

— Au adus aeronave, spuse Cat. Se lungi pe un fotoliu, în spatele lui, privind cu ochii obosiţi marele ecran. Monteyiller ridică indiferent din umeri.

— Jucării. Le putem mătura oricînd de pe cer. Aproape că zîmbi. Sînt pilotate manual, îţi dai seama? Vechi ca Pămîntul; au ajuns la fundul sacului. Manipulă contactele computerului care luminau consola din faţa lui. Cîteva din ele au fost identificate. Iată: zîmbi dus pe gînduri, Fokker,

XIX

Messerschmidt, Spitfire, Dornier. Sînt atît de vechi, încît computerului central i-au trebuit ore în şir pînă să găsească vreo referinţă la ele. Fiecare dintre ele este o piesă de muzeu. Este minunat.

Una dintre camerele de luat vederi prinse în obiectiv un avion greoi care tuna pe deasupra copacilor. Pe capota motorului scria cu litere mari şi studiate: Spirit of St. Louis.

— De ce nu te duci să-l dobori? zise Cat. Poţi s-o faci cînd vrei.

— Ai răbdare, răspunse Monteyiller. Am să lupt în felul meu, acordîndu-le toată atenţia. Nu vor ţine-o aşa mereu. Am să-i dobor. Eu am o groază de timp, ei nu.

— Te joci de-a războiul, zise Cat. Totdeauna ţi-ai dorit asta. Pentru tine, nu-i nimic decît un joc.

— La început am greşit, făcu Monteyiller. Acum învăţ. Am să-i îngenunchez!

— Acolo mor oameni.

— Nu eu am început asta, nu-i aşa? Am vrut-o doar pe Martha şi un loc să ne stabilim. N-au decît să oprească lupta şi nu va mai fi nici un război.

— Ai fi putut să termini asta oricînd ai fi vrut, spuse Cat. Dar nu vrei, fiindcă, dacă ei sînt zdrobiţi, tu nu vei mai fi comandant suprem.

— Scuteşte-mă de psihanaliza asta a ta! izbucni Monteyiller. Procedez cum cred eu de cuviinţă, înţelegi?

Cat se ridică din fotoliu.

— Înţeleg, spuse.

Plecă încet din sala de comandă fără să se mai uite înapoi. În urma ei, difuzoarele împrăştiau zgomotele bătăliei. Monteyiller vorbea la un microfon ordonînd coborîrea unui alt crucişător care dădea ocol planetei. Inamicul adusese întăriri: artilerie cu tragere lungă, tancuri şi nesfîrşite valuri de soldaţi îmbrăcaţi în uniforme de un cenuşiu murdar. Cavaleri îmbrăcaţi în zale se năpustiră peste navele de recunoaştere care pluteau scuipînd foc.

„Dacă Martha n-ar fi în turnurile alea", se gîndi Monteyiller, „le-aş fi spulberat de mult. Dar ei ştiu că nu-mi asum riscul. Am s-o ţin tot aşa pe vecie, dacă va fi nevoie. Ei nu pot continua, dar eu pot. Am şase crucişătoare care aşteaptă cu întăriri. Am să-i fac praf înainte să am nevoie de ele. Nici n-o să am nevoie de ele. Dacă aş avea nevoie de mai mult... Pot obţine întăriri de la Confederaţie. Această lume este a noastră. Păstrăm ce-i al nostru. Dacă ar fi nevoie, ajutoarele ar putea sosi în cîteva săptămîni! Aş putea cere o mie de oameni, zece mii, cincizeci de mii. Îi vom măcelări. Îi vom măcelări." Se uită pe ecran. Buzele i se crispară într-un rictus aproape dureros. „N-am să mă dau bătut niciodată."

Luă microfonul. Crucişătoarele aterizară şi scuipară întăriri: mai mulţi oameni şi mai multe maşini. Noaptea era străbătută de fulgerările albe şi orbitoare ale morţii. În tranşee mureau oameni, dar erau înlocuiţi. Toţi erau la fel. Totdeauna fuseseră. Adversarul făcu o nouă mutare. Mutare care avea să-i dea destulă bătaie de cap. Pionii se mişcau conform regulii jocului.

Monteyiller privi ecranul, contemplînd noua mutare. Bătălia se lăţea; s-ar putea să-şi mute baza cu o milă, două mai în spate. O mutare rezonabilă, după toate probabilităţile.

Bătălia era în plină desfăşurare, uneori mai anemic, reducîndu-se la sporadice schimburi de focuri în no man's land, ca apoi să izbucnească brusc, cu violenţă, în bombardamente continue. Peisajul fusese pisat şi hăcuit pe o suprafaţă de mile întregi în jurul turnurilor strălucitoare care încă se mai înălţau arogante în mijlocul insulei aceea de copaci rămaşi neatinşi. Cîmpul de bătălie se dilata în cercuri concentrice. Ca undele de pe suprafaţa unei ape în care fusese aruncată o piatră. Şoselele erau pline de refugiaţi. Depăşeau baza în coloane nesfîrşite, palizi şi tăcuţi, cărîndu-şi lucrurile sărăcăcioase. Cîteva din santinelele de la bază pretindeau că sînt aceiaşi oameni care merg zi şi noapte. Făceau haz de asta. Toţi refugiaţii erau la fel. Purtau cu toţii pecetea spaimei şi a foametei, ca pe o uniformă.

De asemenea, existau şi prizonieri de război ţîfnoşi, bărboşi, care-şi spuneau doar numărul matricol şi gradul. Fură cu toţii puşi în dosul unor cîmpuri de forţă, iar ei nu făceau altceva decît să plănuiască evadări. Un grup construi un cal de lemn pentru exerciţii şi-l folosiră ca să mascheze intrarea unui tunel subteran, care ducea în exteriorul lagărului de prizonieri. Unul a scăpat cu ajutorul unei femei din echipa tehnică, care se îndrăgostise de el. Erau o permanentă sursă de necazuri. Monteyiller pasă beleaua unui subaltern şi uită complet de ea. Existau însă şi alţii.

Veneau pentru bani, pentru glorie, sau din ură, pentru ocazia de a jefui, sau din motive numai de ei cunoscute. Veneau îmbrăcaţi în uniforme ciudate, cu arme ciudate, ori neînarmaţi. Se luptau ca diavolii şi mureau ca nişte eroi într-un război pe care nici nu încercaseră vreodată să-l înţeleagă. Erau smintiţi, dar folositori. Veni şi Hercules.

Monteyiller se întîmplă să fie chiar la intrarea în bază, cînd sosi şi el în fruntea unei bande de mercenari. Printre ei, erau şi patru bărbaţi înveşmîntaţi în uniforme înzorzonate, în culori vii, cizme pînă peste genunchi, pălării cu pene, ceasuri de buzunar, şi care-şi ziceau „Cei trei muşchetari". De asemenea, apăru, într-un fotoliu pe roţi, un individ bătrîn şi gras, care spunea oricui avea timp să-l asculte că el este bravul soldat Svejk şi duşmanii vor regreta amarnic dacă vor încăpea pe mîna lui. Mai venise şi un sălbatic încruntat, îmbrăcat numai cu o pînză în jurul şoldului, şi care vorbea doar prin icnete şi mormăieli, precum şi un bărbat mascat, îmbrăcat în negru de sus pînă jos, călare pe un cal alb, şi care nu scoase un cuvînt. Şi, bineînţeles, cu ei era Hercules.

— Hei, omuleţule! strigă el, dînd santinelele la o parte cu o singură mişcare a braţului şi îndreptîndu-se spre Monteyiller, care privea banda de mercenari cu o resemnare tăcută. Am auzit că ai stîrnit un mic război, sau cam aşa ceva, şi am venit să te ajut să-l termini! Îl bătu pe spate rîzînd zgomotos. Nu fi aşa cătrănit, piticule! Hercules este aici, nu-i aşa? Ce vrei să fac, piticule?

Monteyiller concedie gărzile.

— N-aveai cumva o treabă de făcut pentru un rege?

— Da... Hercules rînji. Am făcut-o. Şi încă ceva pe deasupra. Ceva ce nu i-a plăcut regelui. A trebuit să-mi iau tălpăşiţa; şi-a trimis şacalii după mine ca să-mi amintească de Cerberul ăla pe care trebuia să i-l aduc. Acum s-a terminat şi iată-mă aici. Deci, ce mă pui să fac?

— Cineva dintre noi este ţinut prizonier în turnurile alea, zise Monteyiller. O femeie. O vrem

înapoi.

— Faci prea multă zarvă pentru o muiere, spuse Hercules. Pentru nici o muiere nu se cade să lupţi, ascultă-mă pe mine.

— Vrem doar ce-i al nostru, nimic altceva, glăsui Monteyiller. Dacă refuză să ne dea ceea ce vrem, ne vom lua singuri. Asta-i tot.

— E destul pentru un război, rînji Hercules. Aceeaşi umilire, aceeaşi dăruire, aceeaşi eliberare şi aceleaşi hoituri, acelaşi jaf şi aceleaşi violuri, aceeaşi moarte. Ştiu totul despre războaie. Se uită la Monteyiller. Şi ăsta va fi lung şi frumos. Nu ţi-o vor preda, îi cunosc.

— Am timp, făcu Monteyiller.

— Iar eu am să te ajut! strigă Hercules. Pe Zeus, că da! Sînt un om paşnic, se ştie asta, dar niciodată nu m-am dat în lături de la bătălii! Eşti pe placul meu, omuleţule!, grohăi el, bătîndu-l pe spate. Le arătăm noi, porcilor! Îi vom face bucăţi! Cunosc locul ăsta, omuleţule; avîndu-mă pe mine în preajmă, vei gusta din dulcele fruct al victoriei, poţi fi sigur de asta! Îi rînji încîntat lui Monteyiller. Acum, te-aş povăţui să-ţi trimiţi cîţiva dintre ostaşii tăi în tîrgul din apropiere; acum e mai mult decît un tîrg şi să pună mîna pe ei. Nu vor avea greutăţi dacă vor şti cum s-o facă. Locuitorii oraşului sînt prietenii Alisei, înţelegi? Şi doar n-ai vrea să-i ai pe prietenii ei chiar aşa de aproape de tine, nu? Ţi-ar da numai bătaie de cap. Cînd sfîrşeşti asta, am să-ţi împărtăşesc un plan, un plan măreţ, cum numai Hercules ar fi în stare să facă.

Cat stătea în sala de mese a navei-amiral, uitîndu-se la micul ecran. Avea pe masă o ceaşcă neatinsă cu surogat de cafea. Pe ecran, bătălia se derula rapid, dincolo de limitele anterioare. Ajutoarele veniră de peste tot în sprijinul lui Monteyiller, ca şi în sprijinul inamicului. Curînd vor sosi întăririle din partea Confederaţiei. Mesajul era pe drum, raportînd prima împotrivire de cînd exista ea. Cu aceste forţe, Comandantul Suprem Monteyiller ar fi putut lupta veşnic, dacă ar fi fost nevoie. Privi ecranul pe care bătălia se încingea tot mai mult. Ar fi fost capabil.

Monteyiller îşi amenajase cabina de comandă. Acum rareori o mai părăsea. Era total absorbit de jocul lui de şah, mişca pioni, nebuni, ture, peste o tablă de şah într-o rapidă dilatare, căuta deschideri, făcea planuri, anticipa mutările adversarului. Era o luptă a minţii, împotriva altei minţi, cu mult deasupra pieselor de şah. Jocul de-a războiul îl făcea să jubileze, îl excita, îl bucura. Pentru prima dată în viaţa lui, Monteyiller era total fericit.

XX

Sosiră întăririle Confederaţiei. Erau douăzeci şi două de crucişătoare, aruncînd din spaţiu soldaţi, armament, maşini, echipament. Veneau valuri, valuri, scuipînd moarte, sfîşiind norii cu limbi de foc, tunau pe deasupra cîmpiilor adormite, dealurilor rotunjite şi deasupra munţilor înalţi. Distrugerea era mulţumitoare; la fel şi rezistenţa. Castelele se transformau în rampe de lansare; vechile turle se ridicau spre cer, preschimbate pe drum în rachete strălucitoare; pămîntul se deschidea şi creaturi stranii săgetau cerul călare pe flăcări, ori pe raze de lună. Moarte, distrugere şi glorie; mai mult decît suficient pentru oricine. Crucişătoarele respinseră atacatorii, anihilîndu-i, transformînd pămîntul într-un iad arzînd, colcăind. Se mişcau pe cîmpul de luptă spre un pat etern. În urma lor, pămîntul se vindeca. Reapărură castelele, cătunele creşteau din nou, oraşele se împrăştiau în peisaj. Nu mai era nici o urmă, nici o cicatrice lăsată de îngrozitoarea distrugere. Totul era aranjat pentru o nouă şi frumoasă victorie.

Într-o mică poiană însorită, Martha zăcea în iarba aproape de cineva care ar fi putut fi Joceylin, dar nu era. Acolo domnea o pace eternă, departe de jocurile războinice ale altor minţi. Martha era liniştită şi romantică. Printre copaci se înălţa o căsuţă. O cabană. O căsuţă de vacanţă. Un palat. Încă nu se hotărîse. Pentru prima dată în viaţa ei Martha era fericită.

Monteyiller privea jocul de-a războiul pe ecranul din cabina de comandă. Era încă un război limitat, concentrat în jurul turnurilor intangibile. Cîştiga aici, pierdea pe acolo... Duşmanul se bătea din greu, dar bine. Un adversar pe măsură. „Cîştig", se gîndi el. „Încet, dar sigur. Cîştig." Pe măsură ce zilele se transformau în săptămîni, săptămînile în luni, se întreba dacă făcuse vreun progres, dacă va cîştiga vreodată jocul, sau dacă nu cumva chiar îl pierdea. Dar apoi totdeauna urma o mutare sclipitoare, o mică victorie, sau o breşă în teritoriul inamic. Atunci era din nou fericit.

Alisa stătea pe un deal care domina baza, cu mingea multicoloră la picioare, privind peste dealurile curbate. Crîncena bătălie de-abia dacă muşca din imensa întindere din faţa ei. Un corp greu, metalic ţîşni de pe o rampă de lansare mascată şi urcă spre cer tîrînd după el flăcări strălucitoare. Monteyiller îl distruse dintr-o singură mişcare înainte încă de a apuca să coboare spre ţintă. Alisa stătea nemişcată, privind în sus la mingea de foc. Începu să se dizolve, preschimbîndu-se în altcineva: în Julieta din Verona cu pletele fluturîndu-i în vînt şi cu un pumnal mic şi tăios în mîna; în Demeter Chamine, înveşmîntată cu o rochie colorată, mişcător de pămîntească, în Rhea, în Numbakula, în Astrate. Se înălţă peste peisaj ca o apariţie înspăimîntătoare şi întunecată, pînă ce se preschimbă din nou într-o fiinţă vag luminiscentă, o femeiuşcă zveltă, cu ochi mari, umbroşi, numită Beatrice Portinari, aşa fusese văzută de ochii fascinaţi ai unui poet. Apoi fu din nou Alisa. Se bosumflă copilăreşte, păru-i blond îi cădea pe umeri. Departe, bătălia se desfăşura la nesfîrşit. Ea n-o vedea. Îşi duse mîinile la spate, întinzîndu-şi-le pînă ce-i pocniră încheieturile. Se ridică pe vîrfuri. Cerul înstelat se înălţa deasupra ei, limpede şi strălucitor. Privi în sus spre întunericul de unde Omul se întorsese la visele lui abandonate.

Traducere: SILVIU GENESCU

GRAFICA REALIZATA DE OLDRICH KULHANEK (R.S.C.)

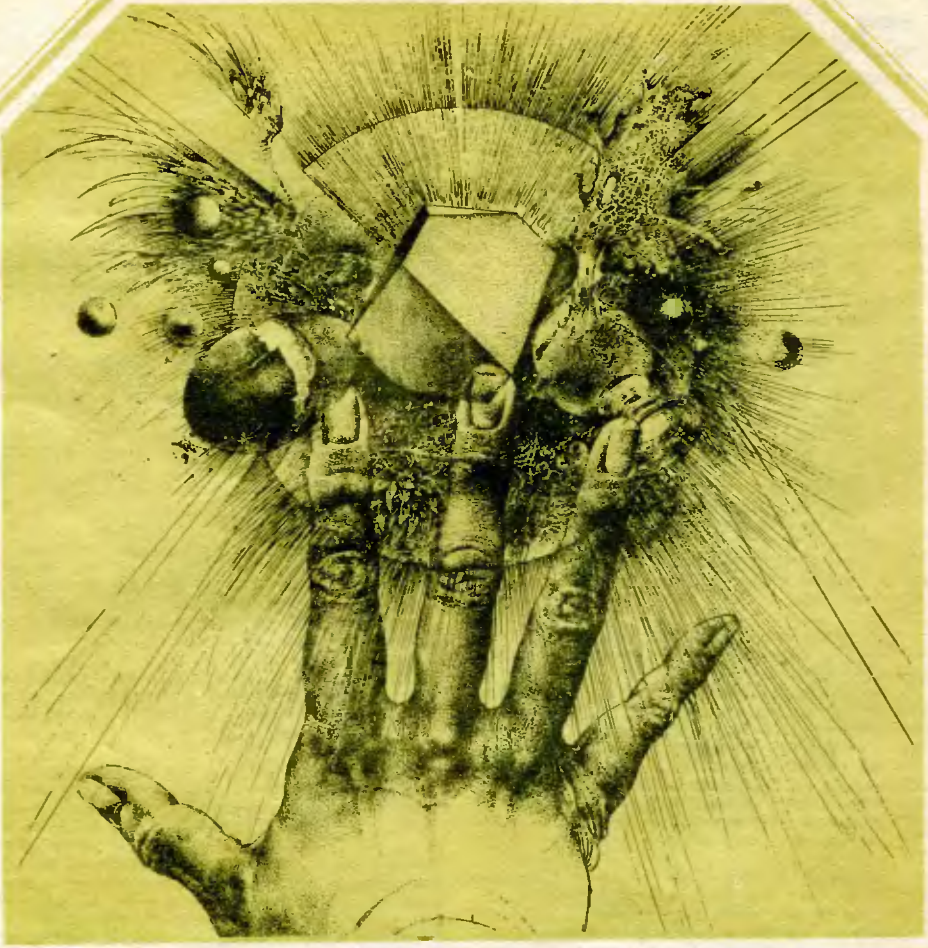

SAM
LUNDWALL

LUMEA ALISEI

TUDOR NEGOIŢĂ

EROARE DE UN GRAD

– Sînt oameni sau roboţi?

Bărbatul nu raspunse numai decît, îşi frecă cu indexul rădăcina nasului, cu-n soi de furie, satisfăcut că scăpase de casca grea a costumului spaţial şi de mănuşi, şi mormăi:

– Dracu' ştie!

– Vreau să spun, sînt fiinţe vii, inteligente, sau o staţie de exploatare condusă de roboţi? insistă femeia în timp ce-l ajuta să iasa din costumul sofisticat.

– Nici mama n-ar putea răspunde la o asemenea întrebare dacă m-ar fi văzut în halul ăsta de „blindat"; arăt ca un butoi. „Costum de protecţie special"! O mizerie, dacă tipii voiau să-mi vină de hac, sînt sigur că ar fi făcut-o uşor! Spune-mi mai bine altceva! Am început să văd dublu sau ce? Mi s-a părut că alături de nava noastră mai e una.

– E încă una, într-adevăr. Generalul a catadixit să vină cu ea.

– Generalul?! Aici? De cînd?

– Închipuieşte-ţi că e aici! A picat în timp ce erai în misiune, arată foarte nervos, aşteptîndu-te ne-a înghiţit cred deja un sfert din rezerva de cafea naturală pe care-o aveam la bord. De ce n-ai transmis nimic?

– Eu?! Voi n-aţi răspuns!... Înseamnă că... Da., ar fi trebuit să-mi dau seama, ne-au bruiat, au absorbit orice emisie radio în timp ce eram pe nava lor. Am timp sa fac un duş?

– E din păcate obligatoriu.

– „Din păcate" crezi tu!

– Va trebui să stau şi eu în camera de „sterilizare", pentru că am venit în contact cu tine şi costumul ăsta. Mai prost e că, din motive de economie – nu bănuiam nesperata ocazie de-a avea contacte cu altă civilizaţie –, seturile dezinfectante sînt limitate, nu ştim de cîte ori va mai fi necesar să mergi pe nava aceea. Vom intra în camera ecluză împreună, dragul meu. Evident, goi puşcă. Te sperie perspectiva?

– Pe mine? Presupun că n-ai sa-i spui asta nevestei-mi.

– N-are de ce să se teamă, vom beneficia permanent de asistenţa.

– Cum?!

– Generalul nu mai rezistă să aştepte. Aşa că îţi vei prezenta raportul în pielea goală; întins alături de mine pe patul de explorări medicale, bacteriene, microbiene etc., etc., cu ochii pe ecranul în care-ţi vei putea vedea şeful în mărime naturală.

– Presupun că video-comunicarea nu e reciprocă.

– M-au asigurat de asta, desigur. Şi, desigur, n-o cred. Dar în calitate de locotenent într-o misiune spaţială specială nu pot să nu execut ordinele.

– Hm! Da... Mai e ceva de făcut aici?

– Să scoţi de pe tine ce-a mai rămas. Şi să treci dincolo, zise tînăra acum cu seriozitate. Începuse să-şi desfacă rapid costumul uşor de protecţie şi adăugă: nevestei tale scumpe n-am să-i spun nimic, fii liniştit, aud că-i de-o gelozie feroce.

– De unde ştii?

– Oh! Ia-o înainte! Rămîi în anticamera ecluzei, unde gîndeşte-te cum să-ţi începi cel mai original raport din cîte s-au prezentat probabil vreodată.

– Pot să constat că arăţi din ce în ce mai bine pe măsură ce te dezbraci? rîse bărbatul.

– Gîndeşte-te la raport. Cuvintele tale vor fi înregistrate şi aşteptate de milioane de oameni!

– Mă îndoiesc. Milioanele acelea de oameni cred că nu ştiu măcar de existenţa noastră aici, necum de faptul că am luat contact cu altă civilizaţie, ascunsa pe partea umbrită a satelitului ăstuia nenorocit.

– Cum, populaţia planetei noastre să nu ştie încă?!

– Sînt sigur. Scopul venirii noastre aici fusese... În fine, sa lăsăm asta. Eşti gata?

– ...După cum vezi! Ia-o înainte!

. . . .

Zăceau încă răstigniţi pe paturile tari de investigaţii, aproape acoperiţi de un întreg harnaşament de fire, brăţări metalice detectoare, braţe mobile care îi se plimbau pe corp, înghiţiseră o sumedenie de lichide cu gusturi mai mult decît îndoielnice, cînd ecranul de deasupra lor se lumină brusc. Imaginea camerei de zi a echipajului, răsturnată, lăsa impresia că se va prăbuşi peste ei în orice clipă. În ea se aflau trei bărbaţi: generalul, colonelul care condusese pîna acum expediţia şi încă un individ în costum de pilot spaţial, cu grad de maior, probabil cel ce-l adusese pe general pînă aici. Îi vedeau şi ei în mod sigur, pentru că generalul începu cu o micuţă gafă:

– Văd că araţi foarte bine, căpitane, aşa că am să intru direct în subiect: ce intenţii au, de ce forţa dispun?

– Nu au intenţii agresive... Cel puţin aşa mi-au lăsat impresia. Nu mi-am dat seama de ce forţă dispun pentru că ar fi fost greu...

– Cum „ar fi fost greu", trebuia să afli! Asta era doar scopul principal pentru care te-ai dus acolo, aproape ţipă generalul pe un ton nevricos.

Căpitanul înghiţi un nod, nu fu nevoie să mai privească spre

EROARE DE UN GRAD

femeia de lîngă el pentru a-i surprinde surîsul ironic, simţi o subită stare psihică deosebită, accentuată de medicamentele administrate, care provoacă, după cum ştiţi...

– Bine, bine, şi?! făcu nerăbdător generalul.

– Ar reuşi, presupun, să se exprime mai clar printr-un raport metodic, obişnuit, înşirînd cronologic ce a înregistrat din clipa în care a patruns pe nava străină şi...

– De acord! Raportează, căpitane! Dar fără amănunte, acceptă generalul.

– Ei, bine, sînt deci şase nave. Micronave de fapt.

– Asta ştim! Le-am văzut şi noi! izbucni generalul.

– Eu am pătruns în cea mai apropiată, pe care am numit-o „Numărul unu". Pătrundere prin absorbţie, m-am simţit atras, m-am trezit dintr-o dată dincolo de peretele exterior... în ceva ce semăna a cameră-ecluză ori de investigare a mea. Am rămas puţin acolo... Apoi... pereţii absolut cenuşii.... ai interiorului acela sferic au început să se deformeze. Podeaua s-a mişcat încet, apoi mai repede, am trecut... ăsta e cuvîntul, prin alţi pereţi... N-au uşi! Ori dispun de un sistem pe care nu-l înţeleg. Am ajuns în altă încăpere, ovoidală, unde am fost depus, aproape de centru. Indicatoarele aparatajului de pe costumul meu...

– Dă-le-ncolo de indicatoare! I-ai văzut? Cum arată, sînt mari, mici? se zbîrli iarăşi agasat generalul.

– Nu am zărit decît nişte mogîldeţe... 12 mogîldeţe dispuse în semicerc, în faţa mea, cu contur absolut neprecizabil, variabil, mai corect zis. La fel de cenuşii ca întreg interiorul. Au apărut... tot trecînd prin pereţi. Înălţimea, sub jumătate din talia mea. S-ar putea să fi fost îmbrăcaţi în costume de protecţie şi ei. Limbajul, identic cu cel folosit în emisia radio prin care am fost invitaţi să-i vizităm pe navă. Cuvintele aveau un timbru metalic, străin, dar inteligibil; ne vorbesc perfect limba, par foarte inteligenţi, pretind că au urmărit de mult emisiunile T.V. şi radio ale noastre, că...

– De mult?! De cînd sînt aici?

– Nu mi-au precizat.

– Foarte rău! se indignă generalul. Căpitane, înţelege că peste foarte puţin timp trebuie să prezint un raport codificat Centrului! Că nu mă interesează cum trec mogîldeţele dumitale prin pereţi şi că sînt cenuşii, ori roz-bombon, ci **scopurile** lor, pericolul pe care îl prezintă, dacă au mai luat contact cu... Ştii la cine mă gîndesc din lumea noastră, în ce stadiu sînt cu acele tratative...

– Nu! Sînt, se pare, prima fiinţă umană cu care au intrat în legătură directă.

– Ah, asta e bine! făcu mai liniştit generalul.

– Chiar prima fiinţă înzestrată cu raţiune cu care au reuşit să ia contact de cînd au plecat de pe planeta lor – Alizar, parcă au numit-o – aflată la mii de ani lumină.

– Mii de ani lumină?!

– Da. Dispun de mijloace de parcurgere a spaţiului ori timpului – n-am înţeles asta prea bine, deşi au încercat să-mi explice – cu totul necunoscute nouă. Au străbătut distanţe fantastice, au asolizat pe planete din sisteme solare diferite, fără a găsi, însă, pînă la noi, nicăieri, fiinţe cu care să poată comunica.

– Interesant! îndrăzni să intervină colonelul.

– Interesant pe naiba! bombăni generalul. Dragul meu căpitan, pricepe o dată că tot ce spui, tot ce ne-ai îndrugat pînă acum sînt fleacuri, poveşti pentru copii! Scopul! Care e scopul acestei expediţii a lor?! Cum de-au ajuns aici? De ce tocmai aici? Ce urmăresc?

– Afirmă că au ajuns aici absolut întîmplător. Vizau un alt punct spaţial, au comis o eroare de un grad, au ieşit din hiperspaţiu sau aşa ceva într-un loc unde au detectat emisii radio, ale noastre, şi...

– Aşa pretind ei!? Hm! Nu cred, nici mort, zise generalul.

– În ce priveşte scopul, par să urmărească realizarea unor schimburi.

– Comerciale, desigur!

– Nu. Comerciale nu, ci cultural-ştiinţifice.

– Ha! Le-ai spus ce le-am putea vinde? Adică nu, mai bine, sper că nu le-ai spus!

– Nu-i interesează deloc bogăţiile solului nostru. Pretind că toate aceste bogăţii sînt nimicuri, în comparaţie cu cele spirituale, ştiinţifice, culturale, care... „pot fi transportate mai uşor şi sînt valabile oriunde".

– Ce fel de „bogăţii spirituale, ştiinţifice", căpitane? Adică ce? De nivelul armamentului de care dispunem s-au interesat ori nu?

– V-am raportat că nu sînt agresivi. Şi mai exact spus, afirmă că sînt o civilizaţie care nu cunoaşte războiul.

– Nu cunoaşte ce?

– Războiul.

– Imposibil! Îţi dai seama ce vorbeşti?!

– E posibil, pentru că m-au întrebat o sumedenie de lucruri pe această temă, arătau total nedumeriţi...

– Şi te-ai lăsat păcălit! Le-ai vorbit de nivelul armanentului nostru! explodă generalul.

– Nu era necesar, pentru ca îl cunoşteau. Mi-au proiectat imagini înregistrate de ei, unele după emisiunile noastre de televiziune...

– Ah! exclamă generalul care păru că s-a ars cu noua ţigară pe care tocmai şi-o aprinsese. Am spus întotdeauna că televiziunea e o calamitate, că transmite ce nu trebuie. Poftim! Să-mi faci un raport scris separat cu chestiunea asta, e primul aspect cu adevărat interesant pe care mi-l raportezi. Mai departe!

– Înregistraseră însă, nu ştiu cum, dar au înregistrări făcute în poligoanele noastre ultra secrete. Nu numai imagini exterioare, explozii nucleare, dar şi imagini din unele laboratoare...

– Şi mai susţii că nu-i interesează războiul?!

– Am spus că nu-l cunoşteau, dar vor să afle, să priceapă „de ce cheltuim atîta energie psihică pentru a o transforma în energie destructivă". Asta i-a uimit, pur şi simplu, a trebuit să le fac un istoric asupra evoluţiei armamentului de la arcul cu săgeţi şi epoca sclavagistă...

– Ia ascultă! Ce-i cu „epoca sclavagistă?! Ce te-oi fi apucat să le spui?!

– Voiau să înţeleagă de ce, cum a apărut prima dată războiul, la ce a servit. Le-am explicat că a pornit de la lipsa de hrană, de la mijloacele tehnice primitive... N-au priceput. Li se părea paradoxal ca atunci cînd

nu ai mijloace suficiente să creezi unele care să distrugă şi puţinul care e, dar mai ales fiinţe inteligente, adică o sursă „inepuizabil creatoare", după expresia lor.

– Sînt timpiţi! conchise generalul.

– Am încercat apoi să le motivez faptul că sclavii, lucrînd în locul altora, îi lăsau pe ceilalţi să gîndească, epoca însemnînd în fond un progres faţă de cea primitivă.

– Nici asta n-au înţeles! rînji superior generalul.

– Deloc! Cîţiva mai ales – trebuie să vă spun că, după fiecare răspuns al meu, ţineau un fel de sfat, înainte de a-mi pune altă întrebare ori de a-mi explica ceva ce eu nu pricepeam –, ei, bine, cîţiva dintre ei se arătau total neînţelegători, m-au sucit în fel şi chip cu întrebări de genul: „Cine putea şti că cei ce erau sclavi, deci condamnaţi la o muncă rudimentară, n-ar fi putut gîndi mai bine decît cei ce nu făceau decît să gîndească?"

– Aha, aha! Eşti sigur că nu au luat contact cu alţii înainte de-a te întîlni? îşi mijí ochii bănuitor generalul.

– După cît se arătau de interesaţi şi de nedumeriţi, nu-mi vine să cred. V-am raportat că se sfătuiau înainte de-a vorbi. Se pare că-i la ei un fel de obicei, ori mai mult decît atît, au un spirit colectivist foarte dezvoltat. Evoluţia civilizaţiei lor pare să se fi făcut pe bază de cooperare şi disciplină. Sînt lipsiţi, pretind, de orice formă de individualism, le sînt străine noţiunile de agresivitate, dominaţie, subjugare.

– E clar, mîrîi generalul. Aşa ceva nu se poate. Te-au păcălit, căpitane, ca pe-un copil! Şi, în mod sigur, au luat legătura deja cu ştiu eu cine! Te-au contaminat, psihic, degeaba stai în camera aia, te-au molipsit grav, nu prin microbi sau bacterii necunoscute nouă, ci prin ceva foarte cunoscut, dar... Te pomeneşti că nici şefi pretind că nu au! hohoti deodată generalul, aparent amuzat.

– N-au! recunoscu stingherit căpitanul, ca şi cum s-ar fi făcut întru cîtva vinovat de asta. Nu-mi pot însă imagina să fi jucat un teatru atît de reuşit, prea nu ştiau multe despre noi, nu pricepeau nici măcar cum de există bărbaţi şi femei.

– Ce spui, ce spui?

– Da. Au un singur sex...

– Nu se poate! Vezi că te-au minţit? rîse îngăduitor generalul.

– Dacă-mi permiteţi, interveni pentru prima dată în discuţie maiorul pilot. De putut se poate, chiar pe planeta noastră există, la fiinţe, ce-i drept inferioare, posibilitatea de a se înmulţi în anumite situaţii... Partenogeneză se cheamă...

– Un singur sex?! N-au deci femei? Deloc, deloc? nu-i veni să creadă generalului.

– Dar asta explică... vreau să spun, reluă doct maiorul, ar putea fi o explicaţie a lipsei de conflicte, femeile astea ştiţi că sînt întotdeauna... Hm! se opri el, amintindu-şi de prezenţa tinerei locotenent care asista la discuţia lor.

– Ce tot vorbeşti, omule?! răbufni colonelul. Hai, fără femei, treacă-meargă! Dar fără şefi? Cum să existe o civilizaţie, o cultură planetară, fără şefi? Îţi dai seama ce susţii?

– Dacă-mi permiteţi, încercă să se facă înţeles căpitanul. N-am spus, adică ei nu mi-au spus că nu ar avea femei. De înmulţit se înmulţesc, mai corect ar fi zis că nu există, nu au bărbaţi.

– Avem deci de-a face cu o civilizaţie de muieri?! susură batjocoritor generalul.

– Cu o civilizaţie unisexuată, cum pare a fi întreaga lor lume vie pe care au cunoscut-o pînă să dea de noi.

– Uimitor! observă maiorul. Să fie atît de avansaţi, dar... Ştiţi, teoriile noastre susţin că prin combinarea a două sexe se realizează un program mai rapid, transmiţîndu-se calităţile înaintaşilor şi...

– Şi defectele, au constatat ei, pufni în rîs căpitanul. Consideră chiar că mai degrabă defectele se transmit, aşa îşi explică şi „lumea noastră de coşmar" războaiele şi celelalte.

– Eu trebuie să-mi pregătesc raportul! le tăie vorba generalul. Am fost trimis aici pentru că Centrul are încredere în mine. Trebuie să le dau date precise. E vorba aşadar de o civilizaţie de muieri, care se pretinde neagresivă, dar care dispune de mijloace tehnico-ştiinţifice ofensive ori defensive pe care la primul contact nu le-ai putut detecta.

– Şi care pot fi teribile, şopti colonelul, avînd în vedere raportul cunoscut dintre mijloacele de transport şi cele de distrugere. Cunoaşteţi teoria aceea care...

– Da, da, întrerupse preocupat generalul. Ar mai fi de adăugat la raport, îşi aminti el, chestia cu spionajul lor ştiinţific şi rolul nefast al mijloacelor noastre de comunicare în masă, cît şi propaganda „colectivistă" la care căpitanul nostru nu a fost în stare să riposteze.

– Ba nu! tresări bărbatul gol de pe masa de investigare. Am încercat să le explic foarte argumentat rolul competiţiei în progresul uman, am demonstrat chiar importanţa spiritului competitiv în luptele politice, în războaiele care sînt regeneratoare de energii, care elimină ceea ce este balast în...

– Şi? I-ai convins?

Desen de ILIE TUDOREL-DANUŢ

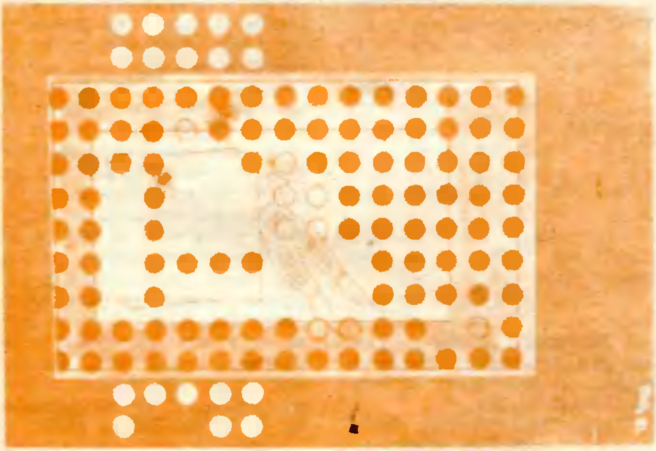

EROARE DE UN GRAD

– Nu prea, rescunoscu pierit căpitanul. Au părut să înțeleagă spiritul competitiv... cel mult în sport.

– Limpede, ai fost depășit, se ridică în picioare generalul. Eu plec să concep raportul, următorul contact cu ele ai să-l realizezi dumneata, colonele! Ah, femeile astea blestemate! Uite ce-mi trebuia înainte de pensionare!

....

Femeia fuma gînditoare cu ochii fixați pe ecranul ce aducea în cabina strîmtă imaginea vastului cîmp arid. Cele șase micronave străine se găseau la locul lor, dispuse în cerc, exact în aceeași formație, nici o mișcare nu tulbura atmosfera aceea straniu de pustie, rezultată parcă în urma unui apocaliptic război nuclear.

Generalul simți o clipă că ia foc – nici nu-i ceruse permisiunea să fumeze creatura.

– Unde-s ceilalți?

– Vă raportez, căpitanul a plecat iarăși pe „Nava unu".

– Ce-ai spus?! Cum a plecat? El?! Unde-i colonelul?

– În cabina din dreapta. Indisponibil.

– Cum indisponibil?! izbucni într-un strigăt generalul.

– Suferă groaznic, surîse tînăra locotenent. O diaree care s-a declanșat subit. Probabil a mîncat ceva alterat, schiță femeia un gest vag cu țigara.

– Canalia, scrîșni generalul. Canalia! Și căpitanul a plecat din ordinul cui?

– Colonelul s-a văzut obligat, ne-a precizat asta, să-l trimită. „Blestematele muieri" de pe „Nava unu" au solicitat o întrevedere urgentă. Erați ocupat cu raportul în cabina de emisie și nu ar fi fost bine să răspundem cu un refuz mesagerelor acelei lumi.

– Și maiorul? Maiorul meu unde e?

– Imediat ce a survenit indisponibilitatea colonelului, maiorul și-a amintit că unul din aparatele de control ale navei cu care ați venit dădea semne de nervozitate. A mers pe navă și mi-a comunicat adineauri că are de reparat ceva important, pentru ca drumul dumneavoastră de întoarcere să fie sigur.

– Aha! Și sîntem deci... singuri aici? realiză generalul.

– Ca Adam și Eva în rai, schiță un zîmbet femeia.

Își bătea cumva joc de el? Ea putea să arate a Evă, chiar așa, în costumul spațial. N-arăta de fapt rău deloc lighioana, nici fără costum, el însă... Se simți dintr-o dată stingher în fața acestei femei pe care o văzuse dezbrăcată, care-i fuma cu nonșalanță țigările și care nu-l învrednicea măcar cu o privire.

– Mda! Și? S-a mai întîmplat ceva?

– Legătura radio s-a întrerupt iarăși imediat ce a pătruns pe navă. Scurt timp după aceea, cinci minibărci zburătoare au țîșnit din „Nava unu" și au fost absorbite de cele cinci micronave surori.

– Nu cumva se pregătesc de plecare?

– De asta mă tem, zise tînăra. Stinse țigara cu gesturi mici, repezi, și, fără să-și desprindă privirea de la ecran, adăugă: Dacă l-ar lua pe căpitan cu ei, mă rog, cu ele, ar fi scutit de praftorița care-l așteaptă la întoarcere, nu?

– Îți dai seama ce spui? Cum să-l ia, au înnebunit?!

– „Blestematele de femei" sînt imprevizibile, după cum știți, spuse fără ton locotenentul. Va avea oricum prilejul să vadă cam cum arată o lume fără șefi.

– Și dumneata?! Ești contaminată! șuieră generalul.

– Credeți? Atît de ușor? Atît de repede?

– Uită ce ai auzit! Povestea cu „lumea fără șefi"! N-am comunicat-o nici măcar Centrului, am să-ți iau, la toți am să vă iau cîte un raport scris, n-ați auzit, n-ați aflat măcar despre așa ceva. E limpede?

– Nici nu-mi amintesc să fi auzit, zise linear femeia. Nu-i prima dată cînd uit ceva.

– Foarte bine! Ce fel de civilizație crezi că au?

– Mizerabilă, desigur. Cenușie, plată, plictisitoare, nu tu un război, nu tu o ceartă de familie. Sînteți căsătorit?

– Hm! Da... Mă-ntreb doar... cum or fi putînd să existe, așa, fără ca totul să fie subordonat unei voințe unice!

– N-am auzit.

– Nu ești proastă, constată generalul, parcă nemulțumit însă de această constatare. Îți poți totuși imagina măcar o asemenea lume?

– O voință unică există. Ați auzit, se sfătuiesc permanent, înainte de a lua orice hotărîre. De-asta mă tem că pleacă. Din moment ce a mers fiecare pe nava lui... adică a ei... A, priviți! Căpitanul! Se întoarce! Se întoarce!! exclamă cu o lucire în ochi femeia și generalul se întrebă cam ce relații erau între acești doi subalterni ai săi.

Într-adevăr, micul vehicul pe roțile lui uriașe picase din „Nava unu", o porni repede spre ei, se apropia cît de iute îi permitea terenul accidentat.

– El o fi?

– El e, surîse strîmb femeia.

– De unde știi?

– Simt eu.

Argumentul era zdrobitor. Generalul se foi pe scaunul incomod, prea mic pentru volumul lui, și avertiză văzînd că tînăra o pornise spre camera ecluză:

– Asigură-te! Nu deschizi ușa navei, pînă nu...

Femeia ieșise însă deja, ușa grea bufni în urma ei ca o înjurătură înăbușită...

....

Simțea că înnebunește. Nu se pricepea și pace să stabilească legătura audio-vizuală cu camera tampon de investigații medicale, ori femeia avusese grijă s-o defecteze, fapt era că cei doi stăteau de-o oră acolo, fără să poată lua nicicum legătura cu ei. Iar nemernicul de colonel și prăpăditul de maior nu puteau fi scoși nici morți din cabina și respectiv nava pe care se ascunseseră! Ordinele lui nu mai însemnau nimic, totul se brambурise înfiorător, acest prim contact cu lumea muierească se dovedise mai teribil decît putuse bănui. Poftim! Stătea ca un caraghios aici, așteptînd stupid, în timp ce ăia doi... ei știu ce făceau în camera tampon, singuri, goi... dacă... dacă... dacă el, căpitanul, revenise pe navă într-adevăr. Dar dacă... dacă pe ușă, acum, în clipa următoare, avea să-și facă apariția una, una sau mai multe din ființele acelea monstruoase... venite, pătrunse aici, pe navă, cu ce scop?

Generalul simți cum curentul care-i trecuse pe șira spinării se topea într-o senzație de bolbo-

roseală în pîntece, își aminti că unicul grup sanitar al navei era ocupat de colonelul care se încuiase acolo.

Dumnezeule! Puteau să intre acum pe ușă! Puteau să intre, aveau să-l ia prizonier... într-un hal...

Ușa! Ușa, mînerul greu al ușii blindate se mișcă. Se mișcă încet, încet de tot, se va deschide, ar trebui s-o oprească, s-o blocheze, cu ce?

Și ușa se deschide.

El e! Căpitanul! Și ea! Ticăloasa asta de femeie! Ce spaimă, ce clipe de groază au putut să-i creeze! Generalul simți abia acum sudoarea care-l năpădise, îl fierseseră în suc propriu, hainele îi erau ude.

Apoi, înainte de a apuca să urle la ei, se petrecu ceva și mai ciudat, din ecran izbucniră lumini, se auziră șuierături, privi o dată cu cei doi într-acolo. Din „Nava unu" văzu țîșnind fulgere orbitoare ce loveau... loviseră... loviseră simultan navele, celelalte cinci micronave surori care dispăruseră complet, ca și cînd n-ar fi fost acolo niciodată.

Le văzuse totuși! Fulgerele acelea le atinseseră, numai după aceea... Ce armă putea fi? Tunurile cu laseri erau jucării pe lîngă aceste dezintegratoare... Dezintegratoare de materie, trebuie că erau, cumplite!... Și era rîndul lor acum?

– De ce m-am temut!, zise căpitanul, se întoarse spre femeia care se oprise, se sprijinea cu spatele de ușa camerei-ecluză, încremenise cu ochii închiși, puteai jura că murise în picioare.

– Ce... ce-a fost asta? articulă cu greu generalul.

– De ce m-am temut, repetă căpitanul. Ar fi cazul să mă felicitați, argumentele mele privind superioritatea lumii noastre au fost deplin convingătoare. Iar dilema ta nu mai există, se întoarse el spre tînăra femeie. Sînt oameni, nu roboți, au învățat răul mult prea repede, rîse el amărui.

– Ce zici?! Ne atacă?!

– Nu. Pe noi nu.

– Nu ne atacă? Ești sigur? îngăimă generalul.

– N-am avea cum să ne apărăm, în orice caz. N-ați văzut ce au? Puteți face un raport pozitiv, mă asiguraseră că dispun de anihilatoare atît de puternice, dar nu-mi venea să cred.

– Ți-am spus că nu sînt o lume pașnică!

– Erau!... Erau pînă azi, zîmbi straniu căpitanul. Aveau mijloace de distrugere, de aplatizare a terenurilor, dar nu se gîndiseră că le pot folosi astfel. S-au certat. Sfatul lor nu mai funcționa deja, cînd am ajuns a doua oară pe „Nava unu". Cei mai mulți, șapte dintre ei, au plecat pe navele lor. Cinci au rămas, am purtat tratative.

– Și, și?! Am ordin superior să obținem neapărat oricare mijloace de război de care dispun! Cu orice preț!

– Bănuiam! șopti căpitanul. Tratativele le-am purtat în acest sens. Ne vor da planurile anihilatoarelor.

– Chiar!? suspină fericit generalul.

– În schimbul...

– Ahahaha! A ce? Cam ce vor?

– În schimbul istoriei noastre planetare.

– A ce?!!

– A unei cărți, un tratat complet de istorie planetară. Lumea conflictelor omniprezente, stimulative, a unei voințe unice care să comande și să dispună de tot... pare că i-a fascinat... pe cei cinci. Ceilalți... celelalte, mai corect spus, au avut soarta pe care ați văzut-o! Începutul e promițător, nu-i așa?

– Ne dau chiar... ne dau planurile anihilatoarelor în schimbul unei amărîte de cărți de istorie? Stai, stai jos, maiorule, din clipa asta ești avansat! Omule, știi ce-ai făcut?

– Mă tem că da.

– Te temi? Și dumneata și ei vă tot temeți! Să nu mai aud vorba asta! Nu vom mai avea să ne temem de nimeni și de nimic! Stai, stai jos! E, e adevărat tot ce spui?

– Grozav de adevărat.

– Păpușă scumpă, fă-ne, draga mea, o cafea! murmură relaxat generalul. Și pregătește stația de emisie! O carte? Un tratat, zece să ne trimită imediat, auzi, numaidecît să ne trimită Centrul! Le dăm, dacă-i interesează, o bibliotecă întreagă, toate bibliotecile, să le microfilmeze, să facă ce vor cu ele, dracu' să le ia! Căpitane, maiorule, vreau să spun, realizezi ce pas gigantic pentru viitoarea istorie a planetei noastre ai făcut?

– Și a planetei lor! zise avansatul privind în urma femeii care ieșise.

– Exact! Și a planetei lor! Numai că trebuie să ne grăbim! Să ne grăbim! Să facem anihilatoare gigantice, la nivel intercontinental, apoi interplanetar! La asta ne pricepem, fii convins! O să avem cele mai bune, cele mai eficiente anihilatoare, nu amărîtele noastre de rachete... Dă-ți seama, dacă ne atacau! Dacă ne atacau, nu le puteam răspunde decît cu ce? Nava asta, în afara unei bicisnice rachete nucleare, nu are nimic! Nimic, nimic! Și vrem să intrăm în contact cu alte civilizații! Maiorule, te fac colonel!

– Ce-i asta? murmură proaspătul colonel.

– Ce?

– Se-aude... Este... este semnalul de alarmă...

– Alarmă? Nu aud nimic!

– Ba da, este presemnalul de alarmă, piuitul acesta înseamnă că cineva... cineva a intrat în cameră...

– În ce cameră?

Răspunsul nu mai era necesar. Zbîrnîitul puternic al alarmei fu însoțit de o imagine teribilă. Racheta lor, unica rachetă a navei, pornise lansată cu neîndemînare de cineva, dar își corectă traiectoria, se îndrepta acum direct spre unica navă străină care se mai zărea în pustiul dezolant.

– Nenorocita! strigă generalul,

În ultima clipă, racheta făcu un salt brusc, ocoli micronava străină, își urmă cursul, abia după vreo cincisprezece clipe lumina orbitoare a exploziei nucleare invadă ecranul, făcîndu-l pe general să se prăbușească în

Desen de ILIE TUDOREL-DANUT

EROARE DE UN GRAD

fotoliu.

– Scut protector! Ai văzut? Dispun de scut protector! Colonele, şi pe asta trebuie să punem mîna, neapărat! Adu-o încoace întîi pe ticăloasă! Adu-o aici, să vedem ce-a urmărit, de ce-a lansat racheta!

Ordinul venea deja tîrziu. Uşa se deschise. Mai palidă ca o moartă, femeia apăruse în cadrul ei, cu un surîs pe faţă care te îngheţa.

– N-a fost să fie, îngăimă ea. Nu au noroc.

– Ce-ai spus?!

– Am încercat să le dau o şansă.

– Ucigîndu-i?!

– O şansă pentru cei din Alizar! şopti trist femeia. Dar n-a fost să fie! Se vor întoarce acum... pe planeta lor şi vor face ce-au învăţat de la noi. E cumplit, nu credeţi? Să vii de la mii de ani lumină, căutînd „o altă lume raţională", şi cînd în sfîrşit o găseşti, graţie unei erori de un grad, să înveţi de la acea „lume raţională"...

Colonelul apăruse nu se ştie cînd în uşa grupului sanitar, iar generalul decise scurt, întorcîndu-se spre el:

– Închide-o! Imediat! Pe asta, pe isterica asta, cine ştie ce ne mai poate face, tocmai acum, cînd sîntem pe punctul de-a obţine o întoarcere triumfală! Execută ordinul!

Ca electrizat, colonelul o prinse de cot pe femeie, o împinse în cabina din care tocmai ieşise, încuie, se întoarse spre general:

– E adevarat? Aţi vorbit de... o întoarcere triumfală?

– „Apel către cele două nave străine!" se auzi atunci în aparat o voce cu inflexiuni metalice. „Apel către cele două nave străine! De ce aţi încercat să ne distrugeţi? Răspundeţi, e foarte important să ştim! Repet: E foarte important să ştim!"

– Na! Acum ce să le zicem?! întrebă îngrozit generalul. Ce să le zicem?! O idee! Repede! Altfel se duc pe copcă tratativele, pierdem anihilatoarele promise! Colonele, ce facem?

– Oh, dar nimic mai simplu! Lăsaţi-mă pe mine! făcu grăbit colonelul, care nu mai suferea de diaree, se instală în faţa ecranului şi manevră cîteva butoane:

– Ai grijă ce faci! scînci generalul.

– „Apel către nava din Alizar! Apel către nava din Alizar! O eroare regretabilă, pentru care vă cerem infinite scuze. Unica femeie din echipaj a atins din eroare butonul declanşator. Am luat deja măsurile necesare, v-o punem la dispoziţie pe vinovată, dacă doriţi. Generalul nostru îşi exprimă sincerele sale regrete în legătură cu incidentul petrecut." A fost bine?, se întoarse el spre general.

– Să sperăm! Scoate-o pe ticăloasă de-acolo, să nu se spînzure şi să n-avem ce le mai livra.

Colonelul se repezi să execute ordinul, căpitanul devenit colonel şopti preocupat.

– E ciudat.

– Ce?

– Vocea... E tot o voce metalică, dar alta. Vreau să spun. Nu e cea a Hotei – aşa zicea c-o cheamă –, ea preluase conducerea expediţiei, ea mi-a promis schimbul: istoria noastră contra anihilatoarelor lor.

– Am adus-o! făcu victorios colonelul, împingînd-o în faţă pe tînăra locotenent. N-aveam, din păcate, o pereche de cătuşe, dar...

– „Apel către cele două nave străine, se auzi aceeaşi voce. Vrem să nu facem o greşeală. Dintr-o eroare, aţi spus, aţi încercat să ne distrugeţi? Adică fără să vreţi?"

Generalul nu mai rezistă, apăsă pe clapa de contact, spuse cu morgă şi cu o dicţie perfectă:

– „Sînt generalul care conduce expediţia noastră. Puteţi avea deplină încredere în cuvîntul meu, în mod absolut sigur dintr-o eroare pe care o regretăm profund racheta noastră s-a îndreptat spre voi. Aş vrea să am cinstea de a vorbi personal cu şefa voastră. Vă rog foarte mult!"

Manevră clapeta pe recepţie, aşteptară îndelung, aceeaşi voce, care nu era a Hotei, rosti rar:

– „Am înţeles. Vom duce pe Alizar răspunsul vostru. Adio!"

– Cum? Care răspuns? Pleacă? strigă apucat de pandalii generalul. Ia, ia legătura dumneata, colonele, cu idioatele astea, doar nu s-au şifonat! Cum să plece, s-au ţicnit?

Era însă tîrziu, o lumină albastră irupse deodată din corpul micronavei străine, care se ridică încet, urcă tot mai sus, dispăru apoi în cîteva secunde cu o viteză incredibilă din raza camerelor de luat vederi.

Năucit, generalul auzi în spatele său un hohot de rîs. Locotenentul rîdea, cu o poftă nebună.

– Aţi reuşit! strigă apoi femeia împungînd cu degetul spre general.

– Ce... ce am reuşit? se bîlbîi generalul.

– Să le spulberaţi orice speranţe! Au **dorit** să audă că voiam să-i distrugem, nu pricepeţi? pentru a nu duce pe Alizar molima noastră! Pe Hota au neutralizat-o, desigur. O civilizaţie, o cultură milenar paşnică nu poate fi anulată de primul contact cu nişte demenţi! Hota a fost un incident! O duc s-o judece împreună cu mesajul dumneavoastră politicos!

Se priviră năuciţi, neînţelegînd. Doar căpitanul întrebă cu un surîs:

– Chiar crezi că-i aşa?

Femeia nu răspunse imediat, se lăsă încet pe un scaun, îl privi lung şi murmură:

– Îmi place întotdeauna să sper.

– „Apel către nava bază, se auzi vocea maiorului. Am intrat în legătură cu Centrul."

– Cee!? strigă generalul. Cine ţi-a permis? Ce-ai transmis, nefericitule?

– N-am transmis nimic, ei ne comunică...

– Ce?

– A fost descifrat un mesaj! Un mesaj dintr-o altă civilizaţie, vă daţi seama!? E a doua de care aflăm într-un timp uimitor de scurt.

– Unde sînt? Cum se numesc?

– Departe, dar vom găsi o cale de contact. Mesajul e imprimat pe o placă, pare că planeta lor se cheamă Terra. Sînt aproape la fel ca noi, uimitor chiar de asemănători, au bărbaţi şi femei, deci au şi conflicte, războaie, mai mult ca sigur!

– Ei, atunci e bine! spuse ca un oftat de uşurare generalul. Să intrăm neapărat şi cît mai repede în contact, vom avea ce învăţa unii de la alţii, în mod cert!

POUL ANDERSON

PREA SUBLIMA MEA MISIUNE

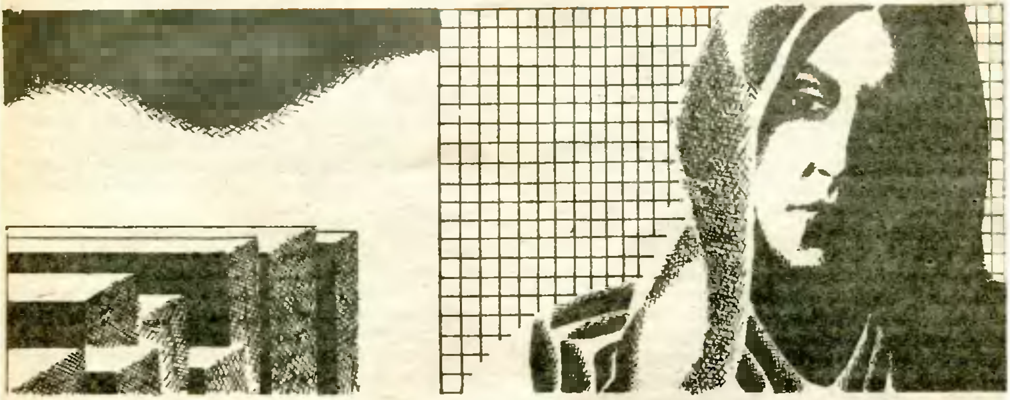

Ne-am întîlnit pe linie de afaceri. Firma lui Michaels dorea să construiască o sucursală pe coasta periferică a Evanston-ului și descoperise că titlurile unora dintre cele mai promițătoare terenuri erau în posesia mea. Mi-au făcut o ofertă avantajoasă, eu însă m-am încăpățînat să refuz. Au mărit oferta, am rămas la fel de încăpățînat. În cele din urmă m-a contactat însuși șeful. Nu era chiar în toate privințele așa cum mi-l imaginasem. Agresiv, bineînțeles, dar într-un mod atît de politicos încît nu ofensa, iar manierele lui erau evident mai mult cuviincioase, lăsînd arareori să se ghicească lipsa unei educații riguroase. Lipsa aceasta o recupera cu repeziciune, atît la cursuri serale și intensive, cît și printr-o lectură nepotolită, devoratoare.

Cît am perfectat afacerea, am ieșit în oraș să bem ceva. M-a condus într-un bar care avea un nu știu ce din aerul Chicago-ului: liniștit, ponosit, fără tonomat sau televizor, cu un raft plin de cărți și cîteva seturi de șah, fără moftangiii și ciudații care de obicei infestează astfel de localuri. În afară de noi, mai erau doar vreo șase clienți: un tip, gen profesor emerit, se vîrîse printre cărți, niște indivizi făceau politică cu o oarecare abilitate, un tînăr polemiza cu barmanul dacă Bartok era mai original decît Schoenberg sau viceversa. Am găsit într-un colț o masă și am cerut niște bere daneză. I-am explicat lui Michaels că, într-un fel sau altul, nu-mi păsa atît de bani, cît mă opuneam ca niște terenuri frumoase de țară să fie răscolite de buldozere pentru a ridica în loc încă una din suburbiile acelea cromate. Michaels și-a umplut pipa înainte de-a-mi răspunde. Era un bărbat uscățiv, țeapăn, cu bărbia lungă și nasul roman, cu părul grizonat și ochii întunecați, lucitori.

– Nu v-a explicat reprezentantul meu?, m-a întrebat. Noi nu vrem să construim un șir de cocioabe identice. Ne-am hotărît pentru vreo șase proiecte de bază, cu variantele lor, să le amplasăm într-o așezare... cam de felul acesta...

A scos un creion și niște hîrtie din buzunare și a început să schițeze. Pe măsură ce vorbea, accentul străin devenea tot mai puternic. Fluența însă și-o păstra. Și-a susținut punctul de vedere mai convingător decît o făcuse oricare dintre reprezentanții săi.

Volens-nolens, îmi spunea, sîntem la mijlocul secolului XX și producția de masă avea să se instaureze definitiv. O comunitate nu trebuie neapărat să fie mai puțin atrăgătoare pentru că este în întregime prefabricată; ci, dimpotrivă, ar putea dobîndi la urma urmei unitate estetică. Michaels a continuat să-mi argumenteze cam în ce mod s-ar petrece toate acestea. Nu mă presa prea tare și conversația, treptat, devia.

– Un loc încîntător acesta, am remarcat eu. Cum l-ați descoperit? Ridică din umeri.

– Deseori hoinăresc prin împrejurimi, mai ales noaptea. Explorez.

PREA SUBLIMA MEA MISIUNE

– Nu-i oarecum periculos?
– Nu, prin comparaţie, mi-a răspuns cu o urmă de înverşunare în glas.
– Oh, înţeleg că nu v-aţi născut aici.
– Nu. Am venit în Statele Unite doar prin 1946. Sînt ceea ce îndeobşte numiţi un I.D., individ dezradacinat. Am devenit Thad Michaels pentru ca mă săturasem să tot silabisesc Tadeusz Michalkowsky...

În general, Michaels vorbea foarte rar despre sine. Mai tîrziu am aflat de la nişte concurenţi plini de admiraţie şi invidie cîteva detalii despre succesele sale precoce în afaceri. Unii dintre ei înca nu credeau că este posibil să vinzi o casă cu încălzire centrală cu douăzeci de mii de dolari şi să scoţi şi profit. Nu era rău deloc pentru un emigrant fără un ban în buzunar. Am verificat şi am aflat că fusese admis în ţară datorită unei vize speciale, oferită pentru serviciile aduse armatei S.U.A. în ultimii ani ai războiului din Europa. Acele servicii ceruseră nervi de oţel şi o inteligenţă iute.

În timp, relaţia noastră a devenit tot mai complexă. I-am vîndut terenurile dorite. Am continuat să ne vedem, uneori la local, alteori în apartamentul meu de burlac, de cele mai multe ori la vila lui, pe malul lacului. Avea o uluitoare soţie blonda şi doi băieţi dezgheţaţi şi binecrescuţi. Cu toate acestea, rămînea un om singuratic, iar eu îi satisfăceam nevoia de prietenie.

Cam la vreun an după întîlnirea noastra, mi-a istorisit povestea.

Fusesem invitat la cină. După masă am mai zăbovit şi am stat de vorbă. Şi-am vorbit, am tot vorbit. Cînd am înşirat toate subiectele, de la şansele unei rasturnări la următoarele alegeri orăşeneşti, pînă la cele pe care le-ar suporta alte planete dacă ar urma în general un curs al istoriei similar cu al nostru, Amelia s-a scuzat şi s-a dus la culcare.

Era mult după miezul nopţii. Michaels şi cu mine am continuat să povestim. Nu-l văzusem niciodată atît de agitat. De parca acest ultim subiect abordat, sau doar un anume cuvînt rostit ar fi deschis brusc în faţa ochilor lui o uşă nevăzută. În cele din urma s-a ridicat, a reumplut paharele cu whisky cu o mişcare nu tocmai sigură, şi, fara cel mai mic zgomot, a păşit pe covorul gros şi verde, de-a lungul camerei, către ferestre. Noaptea era clară şi tăioasă. Am privit oraşul – dungi, păienjenişuri şi întortochieri de culori sclipitoare: rubine, ametiste, smaragde, topaze, iar între ele, fîşia întunecată a lacului Michigan. Se părea chiar ca puteam zări nemărginitele cîmpii de dincolo de ape. Deasupra capului, însă, se arcuia cerul, un cristal negru boltit, în care Ursa Mare rămăsese ţintuită pe coadă, iar Orion mărşaluia de-a lungul Căii Lactee. Rareori mi-a fost dat să văd o astfel de privelişte, imensă şi îngheţată.

– La urma urmei, a rostit Michaels, ştiu despre ce vorbesc.

Am tresărit, adîncit în fotoliu. Focul din cămin zvîrlea flăcărui albastre. În afară de ele, camera era luminată doar de o lampă cu abajur, astfel încît, mai devreme cînd trecusem prin dreptul ferestrei, am putut vedea şi eu roiul de stele.

M-am înfiorat uşor.
– Ştii, personal?

M-a privit peste umăr; faţa îi era înţepenită.
– Ce ai spune dacă-ţi-aş raspunde că da?

A sorbit îndelung din băutură. „King's Ransom" era o licoare nobilă şi liniştitoare, mai ales cînd pămîntul însuşi părea să se cutremure de atîta frig.
– Presupun că ai motivele tale s-o afirmi, şi aştept să văd şi eu care ar fi ele.

Michaels zîmbi strîmb.
– Oh, păi şi eu sînt de pe planeta asta, mi-a raspuns. Şi totuşi... totuşi, cerul e atît de imens şi de straniu... Nu crezi că acest straniu ar afecta oamenii care ar ajunge acolo sus? Nu crezi că s-ar însinua în fiinţa lor astfel încît, întorşi pe pamînt, să-l poarte în sine, patruns în carnea şi oasele lor, iar Terra n-ar mai fi niciodată aceeaşi ca înainte?
– Continuă. Ştii că-mi plac plăsmuirile!

Michaels a pornit înainte, s-a rasucit şi brusc a dat băutura peste cap. Gestul acesta violent nu era în genul lui. Nici ezitările dinainte, dealtfel. Vorbea cu un glas aspru, iar accentul străin era puternic, ca la început.
– Foarte bine, atunci, am să-ţi povestesc o... plăsmuire. Este de altfel o poveste de iarna, rece, pe care, te statuiesc să n-o iei prea în serios.

Am tras din trabucul excelent pe care mi-l oferise şi am aşteptat în liniştea de care, se părea, avea nevoie.

Cu ochii în pamînt s-a plimbat puţin înainte şi înapoi în faţa ferestrei. Apoi şi-a turnat în pahar

puţin whisky şi s-a aşezat alături. Nu se uita la mine, ci la o pictură de pe perete, un lucru întunecat şi ininteligibil, care nu plăcea nimănui altcuiva. Părea că tabloul îi transmite un fel de îndrăzneală, forţă, căci a început să vorbească repede şi blînd.

– Odată ca niciodată, de mult, foarte demult în viitor, a existat o civilizaţie. Nu ţi-o voi descrie, fiindcă ar fi imposibil. Ai putea să te întorci în timp la arhitecţii piramidelor egiptene şi să le vorbeşti despre oraşul acesta ce se-ntinde la picioarele noastre? Nu vreau să spun că nu te-ar crede, bineînţeles că nu te-ar crede, dar asta nu are nici o importanţă. Vreau să spun că nu te-ar înţelege. Nimic din ceea ce le-ai putea spune nu ar avea pentru ei vreun sens. Iar felul în care oamenii muncesc, gîndesc şi cred, ar fi şi mai puţin comprehensibil decît acele lumini şi turnuri şi maşini. Nu-i aşa? Dacă ţi-aş vorbi despre oamenii din viitor trăind între mari energii orbitoare, sau despre programarea genetică a copiilor, despre războaie imaginare, despre stînci vorbitoare, despre un anume Vînător Orb, ai putea să nu simţi absolut nimic, dar de înţeles, în mod sigur nu ai înţelege nimic. Aşa că te rog să-ţi imaginezi doar de cît de multe mii de ori s-a învîrtit planeta în jurul Soarelui, cît de adînc îngropaţi şi uitaţi sîntem noi, cei de acum; şi tot aşa să-ţi mai imaginezi că această altă civilizaţie gîndeşte în sisteme atît de străine nouă, încît ignoră orice limitare a logicii şi a legilor naturale ajungînd pînă la descoperirea unui procedeu de a călători în timp.

În timp ce locuitorul comun din acel secol – nu-l pot numi chiar cetăţean, de fapt nu pot folosi nici un cuvînt pe care-l avem la îndemînă acum pentru că ar fi impropriu, locuitorul, deci, cu o educaţie medie, ştie într-un mod foarte vag şi dezinteresat că în urmă cu mii de ani nişte semi-sălbatici au fost primii care au divizat atomul, doar unul sau doi oameni au poposit cu adevărat pe aici, au umblat printre noi, au studiat, au clasificat şi au catalogat, au cartografiat şi s-au întors între ai lor cu un stoc de informaţii pentru Creierul Central, dacă-l pot numi astfel. Nimeni altcineva în afară de aceşti doi, trei specialişti nu este interesat de noi, mai mult decît te priveşte pe tine, să zicem, arheologia Mesopotamiei timpurii. Înţelegi?

Desene de M. DIACONU

Michaels şi-a aţintit privirea în paharul pîntecos din mînă, uitînd-o acolo, de parcă băutura din el ar fi fost un fel de oracol. Liniştea se adîncea.

– Foarte bine, am spus. De dragul poveştii am să accept premisele. Călătorii aceştia în timp presupun că sînt de neobservat. Au anumite tehnici de deghizare şi aşa mai departe. Nu cred că ar vrea să-şi schimbe propriul lor trecut.

– Oh, nu-i nici o primejdie de aşa ceva, mi-a replicat Michaels. Problema e că nu ar afla prea multe dacă ar susţine peste tot că aterizează din viitor. Închipuieşte-ţi numai!

Am chicotit.

Privirea lui Michaels s-a umbrit.

– În afară de cel ştiinţific, m-a interogat, poţi ghici ce alt folos ar putea avea o astfel de călătorie în timp?

– Păi, am încercat eu, comerţul cu obiecte de artă, sau cu resurse naturale. Să te întorci la epoca dinozaurilor şi să scotoceşti după fier, înainte ca omul să fi apărut şi să fi pustiit minele cele mai bogate.

Michaels a clătinat capul.

– Mai gîndeşte-te. Nu şi-ar dori decît un număr limitat de statuete minoice sau de vase Ming, sau de hegemoni pitici mumifiaţi, din lumea a treia. Şi toate astea mai ales pentru muzeele lor. Dacă „muzeu" este un termen destul de potrivit. Îţi spun doar, ei nu sînt ca noi. Cît priveşte resursele naturale, sînt dincolo de punctul în care ar avea nevoie de ele; şi le fabrică pe ale lor.

S-a oprit puţin, o pauză ca înaintea unui plonjon final. Şi apoi:

– Care era colonia aceea penitenciară pe care a abandonat-o Franţa?

– Insula Dracului?

– Da, asta era. Îţi poţi imagina răzbunare mai cumplită pe un criminal condamnat decît aceea de a-l „abandona", de a-l izola în trecut?

– Cum? Păi, aş crede mai degrabă că ei ar fi ajuns dincolo de orice noţiune de răzbunare, sau chiar de intimidare prin exemple oribile. Pînă şi în secolul nostru sîntem conştienţi că asta nu are nici un efect!

– Eşti sigur? m-a întrebat calm Michaels. Alături de dezvoltarea criminologiei „progresiste" de azi, nu există şi o creştere corespunzătoare a criminalităţii însăşi? Te mirai mai deunăzi cum de îndrăzneam să mă plimb noaptea pe străzi singur. Mai mult, pedeapsa este considerată un gen de purgaţie a societăţii luată ca întreg. Acolo în viitor ţi s-ar spune că execuţiile publice au redus procentajul de crime, care, altfel, ar fi fost încă şi mai ridicat. Mai important decît asta este faptul că li se pare că, într-o oarecare măsură, aceste spectacole au făcut posibilă naşterea adevăratului umanism al secolului al XVIII-lea.

Sprînceana lui Michaels s-a înălţat sardonic:

– Sau cel puţin aşa susţin ei acolo, în viitor. Nu importă dacă au dreptate ori nu, sau doar caută o explicaţie raţională pentru vreo reminiscenţă degradantă din civilizaţia lor. Ceea ce trebuie să iei

PREA SUBLIMA MEA MISIUNE

de bun este că își trimit criminalii cei mai înrăiți în trecut.

– Destul de neplăcut pentru trecut, am remarcat eu.

– Nu, nu tocmai. Și asta pentru o serie de motive, incluzînd faptul că tot răul pe care l-ar putea ei provoca s-a întîmplat deja... La naiba! Engleza nu e făcută pentru a exprima astfel de paradoxuri. Totuși, ceea ce contează este să ții minte că ei nu irosesc tot acest efort pentru răufăcători ordinari. Trebuie să fii un criminal foarte deosebit pentru a merita exilul în timp. Și totdeauna clasificarea unei crime ca fiind cea mai condamnabilă depinde de momentul istoric în care a fost comisă. Crima, banditismul, trădarea, erezia, contrabanda cu droguri, sclavia, tot pomelnicul, toate au fost pe rînd condamnate la pedeapsa capitală în anumite epoci, tolerate în altele și chiar încurajate în mereu alte epoci. Gîndește-te la trecut și vezi dacă nu am dreptate!

L-am privit un timp, observînd cît de adînci îi erau ridurile pe obraz și dîndu-mi seama că la vîrsta lui nu ar trebui să fie atît de cărunt.

– Foarte bine, am spus. De acord. Dar un om din viitor, posedînd atîtea cunoștințe, n-ar...?

Michaels și-a trîntit paharul pe masă.

– Ce cunoștințe? a izbucnit. Pune-ți mintea la contribuție! Imaginează-ți că ai fi abandonat gol și singur în Babilon. Cît știi din limba și istoria Babilonului? Cine este regele din „prezent“ al Babilonului, cît va mai domni și cine îi va fi urmaș? Care sînt legile și obiceiurile de care trebuie să asculți? Eventual îți amintești că asirienii sau persanii sau alții vor cuceri Babilonul și va fi iadul pe pămînt. Dar cînd? Cum? Războiul în curs este doar o hărțuială de graniță sau o bătălie decisivă? Dacă-i așa, va cîștiga Babilonul? Dacă nu, care vor fi termenii de pace impuși? Păi nu găsești douăzeci de oameni astăzi să-ți poată da un răspuns corect la întrebările astea, fără să-l caute prin cărți! Și, unde mai pui că tu nu ești unul dintre aceștia, și nu ți s-a lăsat nici o carte!

– Cred, am spus rar, că de îndată ce aș învăța destul din limbă, m-aș îndrepta spre cel mai apropiat templu și i-aș spune preotului că știu să confecționez focuri de artificii.

Michaels a rîs, puțin amuzat.

– Cum? Adu-ți aminte că ești în Babilon. Unde găsești sulf și salpetru? Chiar dacă îl faci pe preot să înțeleagă ce vrei, cum alcătuiești compoziția unui praf care să ia foc cu adevărat, în loc să fîsîie puțin? E o artă în toată legea și asta, ca să știi și tu! Ce dracu, n-ai obține nici măcar un loc de marinar pe un vas; ai fi norocos dacă ai sfîrși prin a freca puntea. Mai degrabă sclav la cîmp, este o carieră probabilă! Nu-i așa?

Focul în cămin se stinsese aproape.

– Știi, aleg cu grijă epoca... Michaels se uita pe fereastră. Văzută de la locurile noastre, reflecția luminii în geam eclipsa stelele, astfel încît simțeam doar adîncimea nopții de afară.

– Cînd un om este condamnat la exil, a continuat Michaels, toți experții se adună, arătînd cam cum ar fi perioadele istorice în care sînt specializați fiecare în parte, ce efect ar avea ele asupra acelui individ anume. Poți să vezi cum un tip de intelectual pretențios, lăsat în Grecia homerică ar găsi că aceasta-i un adevărat coșmar, în timp ce un tip de necioplit s-ar descurca destul de bine, sfîrșind chiar prin a deveni un războinic respectat. Dacă necioplitul nu a fost cel mai crîncen dintre criminali, ar putea să fie abandonat chiar lîngă palatul lui Agamemnon, fiind expus la nimic mai mult decît la pericol, incomoditate și dor de casă. Oh, Dumnezeule, dorul de casă... a șoptit Michaels.

Atîta amărăciune se adunase în el cît a povestit, încît am încercat să-l calmez cu o remarcă destul de prozaică:

– Trebuie să imunizeze condamnatul la toate bolile trecutului, altfel ar fi doar o condamnare la moarte ceva mai sofisticată.

Pupilele lui Michaels m-au fixat din nou.

– Da, mi-a răspuns el. Și, bineînțeles, serul de longevitate este încă activ în venele sale. Oricum, asta-i totul. După ce se întunecă, condamnatul este lăsat într-un loc pustiu, nava dispare, iar el este rupt de toate pentru tot restul vieții. Ceea ce el știe este că judecătorii au ales o epocă cu astfel de caracteristici încît, în mod firesc, pedeapsa pe care o implică este pe măsura vinei sale.

Liniștea ne-a acoperit încă o dată, ticăitul ceasului de deasupra căminului a devenit cel mai zgomotos sunet de pe pămînt de parcă toate celelalte sunete înghețaseră și muriseră afară. M-am uitat la cadran. Noaptea era pe trecute, în curînd, spre răsărit, cerul avea să devină palid.

Cînd l-am privit din nou, Michaels mă observa cu o intensitate deconcertantă.

– Care a fost crima ta? l-am întrebat.

N-a părut luat prin surprindere, a rostit doar plictisit:

– Ce contează! Ți-am mai spus, crimele unei epoci sînt eroismele altora. Dacă încercarea mea ar fi reușit, secolele următoare mi-ar fi venerat numele. Dar am dat greș.

– O mulțime de oameni trebuie că au avut de suferit, am spus. O lume întreagă trebuie să te fi urît.

– Asta cam așa e, a acceptat. Bineînțeles, ceea ce-ți povestesc este pură fantezie, o plăsmuire, așa, ca să treacă vremea, a adăugat Michaels aproape imediat.

– Bineînțeles, și mă prind în continuare în joc, am zîmbit.

Treptat tensiunea ce-l închista a cedat. S-a lăsat pe spate și și-a întins picioarele pe covorul acela nemaipomenit.

– Așa. Dat fiind ce ți-am povestit, totuși, cum ai dedus gravitatea vinei mele?

– Datorită vieții tale dinainte. Cînd și unde ai fost „părăsit“?

Pe tonul cel mai sinistru ce mi-a fost dat să aud vreodată, Michaels mi-a răspuns:

– Lîngă Varșovia, în august 1939.

– Îmi închipui că nu vrei să vorbești despre anii de război.

– Nu, nu vreau.

Totuși, pentru că discuția fusese provocată, a continuat să povestească:

– Duşmanii mei au făcut oricum o gafă. Confuzia de după atacul german mi-a dat o şansă să scap de poliţie înainte de a fi trimis într-un lagăr de concentrare. Treptat, am aflat care era situaţia. Bineînţeles, nu puteam anticipa nimic. Nici acum nu pot; doar specialiştii ştiu sau se interesează de tot ce s-a petrecut în secolul XX. Dar pe cînd devenisem un recrut în armata germană, mi-am dat seama că eram în partida învinşilor. Aşa că m-am strecurat dincolo, la americani, le-am spus ceea ce am observat, am devenit un fel de cercetaş al lor. Riscant, dar dacă aş fi fost oprit de vreun glonte, ce naiba aş fi avut de pierdut!? Şi n-am fost; restul povestirii este destul de comun.

Ţigara mea s-a stins. Am reaprins-o, căci ţigările lui Michaels nu erau de lepădat. Le comanda special, par avion, de la Amsterdam.

– Grîul străin... am murmurat eu.

– Ce?

– Ştii tu! Ruth în exil. Nu era rău tratată dar tot plîngea după patrie.

– Nu, nu ştiu. Nu cunosc istoria asta.

– E în biblie.

– Ah, da, da. Odată ar trebui să citesc şi biblia. Starea lui Michaels se schimba de la o clipă la alta, recîştigînd siguranţa pe care o remarcasem la început. Şi-a băut whisky-ul într-un gest aproape vesel.

Avea o expresie vioaie şi încrezătoare.

– Da, a spus, aspectul ăsta a fost cu adevarat neplăcut. Nu atît din cauza condiţiilor fizice de viaţă. Fără îndoială că ai stat prin excursii în cort şi ai observat ce repede încetează să te mai deranjeze lipsa apei calde, a curentului electric – toate acele lucruri de care producătorii ne asigură că sînt indispensabile. Aş fi fost fericit cu un reducător de forţă gravitaţională sau cu un stimulator celular dacă le-aş fi avut, dar mă descurc foarte bine şi fără ele. Dorul de casă, asta-i ceea ce te roade. Lucruri mărunte pe care nici nu le-ai luat niciodată în seamă, o mîncare anume, felul în care se mişcă semenii tăi, jocurile pe care le joacă, convenţionalele lor subiecte de conversaţie. Chiar şi constelaţiile. Sînt diferite în viitor, ştii? Soarele a călătorit foarte departe pe orbita sa galactică. Oricum, fie nevoiţi, fie din propria lor dorinţă, oamenii au început prin a migra. Sîntem în fond urmaşii acelora care au suportat şocul migrării. Ne-am adaptat. Eu, cel puţin, am făcut-o.

Michaels s-a încruntat uşor.

– Nu m-aş mai întoarce în viitor chiar dacă aş fi graţiat. Cu felul în care trădătorii ăia conduc treburile...

Am sorbit ultima înghiţitură de whisky, reţinînd un strop între limbă şi cerul gurii, degustînd-o, căci era o licoare minunată, şi l-am ascultat pe Michaels doar pe jumătate atent.

– Îţi place aici?

– Da, mi-a răspuns. Acum deja, da. Am depăşit momentul de criză. Faptul că am fost atît de ocupat în primii ani cu supravieţuirea, şi apoi, după ce am emigrat în S.U.A. cu realizarea unei situaţii stabile, m-a ajutat foarte mult. N-am avut niciodată răgazul pentru autocompătimire. Acum, afacerile mele mă interesează, mă acaparează, din ce în ce mai mult, e un joc fascinant şi-ntr-un mod foarte plăcut, liber de orice urmări penale pentru unele mişcări greşite. Am descoperit aici calităţi pe care viitorul le-a pierdut. Fac pariu că nici nu-ţi trece prin minte cît de exotic poate fi acest oraş. Gîndeşte-te! În acest moment, pe o rază de cinci mile în jurul nostru, un soldat face de gardă într-un laborator atomic, un vagabond îngheaţă sub un pod, o orgie se dezlănţuie în apartamentul vreunui milionar, un preot se pregăteşte pentru rugăciunea de dimineaţă, un negustor arab îşi pune la cale afacerile, un spion pîndeşte, un vas din Indii acostează...

Entuziasmul lui Michaels se îmblînzea uşor. Şi-a întors privirea de la fereastră şi de la umbrele nopţii, îndreptînd-o spre dormitoare.

– Şi soţia mea, şi copiii... a rostit cu tandreţe. Nu, nu m-aş mai întoarce, indiferent ce s-ar mai putea petrece.

Am strivit ţigara în scrumieră.

– Te-ai descurcat foarte bine, chiar foarte bine.

Eliberat de starea sumbră de dinainte, Michaels mi-a zîmbit.

– Ştii, am impresia că tu crezi basmul acesta...

– Oh, sigur că da. M-am ridicat şi mi-am întins mădularele amorţite.

– E tîrziu, am spus. Ar fi bine să pornim.

În prima clipă nu şi-a dat seama de nimic. Cînd, în fine, a înţeles, a sărit de pe fotoliu ca o pisică uriaşă.

– Noi?

– Bineînţeles. Am scos un pistol cu tranchilizante din buzunar.

Michaels paraliză.

– Genul ăsta de lucruri, am continuat, nu se lasă niciodată la voia întîmplării. Verificăm întotdeauna. Vino, acum...

Faţa lui Michaels golită de sînge, împietri.

– Nu, a îngăimat, nu, nu poţi face una ca asta, nu-i drept, faţă de Amelia, de copiii mei...

– Asta, i-am replicat, face parte din pedeapsă!

L-am „abandonat" în Damasc, un an înainte ca Tamerlan să radă oraşul de pe faţa pămîntului.

Traducere: IOONA RAUSCHAN

Desen de M. DIACONU

VLADIMIR BUCUR

ABANDONAT ÎN PARADIS

PREMIUL I (POVESTIRE)
LA CONSFĂTUIREA CENACLURILOR DE LITERATURĂ DE ANTICIPAȚIE, BUCUREȘTI, 1983

Avu nenorocul să ajungă după-amiază, în perioada cea mai aglomerată și, drept urmare, trebui să caute vreo douăzeci de minute un loc de parcare. Detectîndu-l, în sfîrșit, gravioneta se năpusti vertiginos la aterizare încălcînd dezinvolt o duzină de reguli de circulație aeriană dintre care cea mai puțin gravă era neacordarea de prioritate. Dispecerul de trafic, observînd periculoasa manevră, lansă semnalul de fotoînregistrare și comandă fascicolele de intercepție, iar Grig, în loc să aterizeze, se pomeni imobilizat în gravionetă la doi kilometri înălțime în timp ce patrula de circulație sosea în mare viteză cu toate sirenele în funcțiune.

Plăti resemnat amenda cam piperată, deh, era pe teritoriul unei planete de agrement, apoi îi zise cîteva vorbe bine alese gravionetei care, știindu-se cu musca pe căciulă, tăcu mîlc, înghițindu-le cu stoicism. Nu se indignă nici măcar la îndemnul „Marș la aterizare, hodoroaga dracului!", ba dimpotrivă reacționă supusă coborînd, de astădată cu viteza legală, pe locul care, printr-o minune, rămăsese neocupat.

Trapa se deschise încet parcă cerîndu-și iertare și în clipa cînd voi să iasă, auzi glasul feminin, ușor cîntat al mașinii, întrebînd spășit:

– Eu ce fac?

– Stai aici pînă te-oi chema eu, o repezi Grig supărat de consistenta evaziune în modestele sale economii.

– Atunci rămîn în legătură telepatică cu tine, hotărî ea.

Pășind pe trotuarul rulant Grig îi aruncă o privire ucigașă și vînturînd a lehamite din mînă, sări pe banda cea mai lentă.

Se afla pentru întîia oară pe Paradisse, cel mai costisitor și opulent colț din lume, accesibil în foarte mică măsură categoriei sociale din care făcea el parte. Dovadă că trebuise să se supună la tot felul de privațiuni, inclusiv la aceea de a nu-și fi înlocuit gravioneta de mai bine de 16 ani, pentru a strînge o sumă care să-i permită accesul în templul distracțiilor și al decadenței.

Avea de gînd să se înfrupte cu lăcomie din toate senzațiile promise cu generozitate de reclamele fastuoase difuzate în tot spațiul locuit. Și, îndr-adevăr, peisajul era mirific. Mult superior hologramelor publicitare. Oriunde și-ar fi întors privirile vegetația îneca literalmente savantele aranjamente arhitecturale, niciodată mai înalte de 1-2 etaje. O vegetație de adevărat paradis. Se îmbinau armonios sute de soiuri ornamentale, aclimatizate aici din toate lumile Galaxiei, cu denivelările molcome sau îndrăznețe ale reliefului. Sub mîngîierea razelor blînde ale asfințitului, cu ochii reconfortați de priveliște, Grig simți o plăcută stare euforică răspîndindu-i-se în trup. Trăise atît de modest pînă acum numai cu gîndul la clipele acestei excursii, pe care avea de gînd să le savureze din plin, cu fervoare, cu furie chiar.

Undeva în față se profila, familiar din holograme, conturul vilei ce-i fusese repartizată. Deasupra clădirii cu un etaj, staționa un curcubeu strălucitor pe care se distingea, constituit din norișori, cuvîntul „Terra".

●

Se trezi dimineața destul de tîrziu deși își propusese contrariul. Privi cîteva clipe mulțumit încăperea în care se afla apoi sări sprinten, din îmbrățișarea patului magnetic.

Dușul cu microunde îl înviora și-i stimulă pofta de mîncare. Înghiți hulpav meniul consistent pe care-l găsi pe masa din sufragerie, dădu de dușcă trei fiole de suc energizant, apoi se drapă încîntat într-o hlamidă uimitor de ușoară și comodă.

Tocmai se pregătea s-o cheme pe Lania, androida care-l întîmpinase, cînd ușa se deschise și în cadrul ei apăru o ființă vaporoasă, la vederea căreia Grig împietri. Era o brună cu păr mătăsos căzîndu-i în valuri pe umerii de un alb sidefiu, înveșmîntată într-o rochie largă care făcea eforturi zadarnice de a-i camufla trupul sculptural. Un zîmbet ușor și doi ochi imenși în care strînsese toată clorofila vegetației de afară îi luminau obrazul.

Grig căută reflex cu privirile, între sprîncenele arcuite, obișnuita aluniță romboidală, semnătura de veacuri a androgeneticii, care să-i confirme bănuiala. Dar pecetea lipsea. Ființa din fața sa era un produs natural, o femeie adevărată și nu un produs creat în serie în băile de sinteză organică.

Era a treia sau a patra femeie pe care o vedea în cursul vieții sale și era, de departe, cea mai frumoasă. Clipi repede din pleoape ca pentru a-și alunga o vedenie. Zîmbetul de pe obrazul

halucinației se accentuă și ființa înaintă în încăpere ca pentru a-și demonstra veridicitatea.

– Grig Sol, de pe Arabella M2, presupun, rosti ea cu un timbru rezonant, care lui Grig i se înfipse în suflet.

– În carne și oase, reactualiză el o arhaică expresie, încercînd să se smulgă din transă.

– Mă numesc Riana Ril, oficiantă a biroului de turism din zona Sigma în care v-ați instalat. Voi fi însoțitoarea dumneavoastră în perioada pe care o veți petrece, în chipul cel mai agreabil, sper, pe Paradisse.

Ochii lui Grig se dilatară brusc la auzul spuselor fetei. O ființă umană într-o postură atît de înjositoare îl uluise.

– Scuzați-mă, o întrerupse nedumerit, dumneavoastră sînteți android?

Riana înțelese raționamentul bărbatului și obrazul i se împurpură brusc.

– Planeta Paradisse este o planetă de agrement, domnule Sol. Pentru a elimina într-o oarecare măsură aerul standard care bîntuie lumile locuite, pentru a-i conferi o notă de originalitate și chiar pentru a-i amplifica atracția turistică, s-a hotărît să nu fie folosiți nici un fel de roboți pe teritoriul ei. Pentru muncile curente sînt folosiți androizi, iar pentru cele de relații au fost angajați oameni.

Dar dacă doriți, aveți totuși posibilitatea de a refuza serviciul meu, optînd în schimb pentru o androidă. Cea din noaptea trecută, spre exemplu, sugeră ea mușcător, dezvăluindu-și într-un surîs ironic dantura strălucitoare.

Amintindu-și noaptea vulcanică prin care trecuse, Grig roși la rîndu-i, înfiorîndu-se totodată.

– Nici vorbă... Dacă așa e obiceiul aici, n-am nimic împotrivă.

– În cazul acesta vă rog să mă urmați. Am să vă fiu ghid, translator, prieten și... cam atît.

– Pentru moment este suficient, zîmbi la rîndul lui Grig privind în ochii luminoși ai femeii.

Începură prin a vizita muzeele civilizațiilor galactice. O vizită instructivă, îi spusese Riana și Grig zîmbise îngăduitor. La cei 200 de ani ai săi și prin natura profesiunii de arheolog se putea lăuda cu cunoașterea a cel puțin 80% din istoria galactică. Deseori venea cu atîtea completări inedite privind unele sau altele dintre lumile expuse, încît rolurile se inversară, Grig devenind ghidul.

După trei ore Riana hotărî în numele amîndurora încheierea acțiunii și-l invită pe tovarășul ei la o scurtă plimbare printr-o padurice de pini din apropiere. Era o experiență nouă. Peisajul idilic, aerul tare și răcoros, lumina strălucitoare, silueta mlădioasă a Rianei exuberanța și tinerețea ei îl amețiră. Se simțea din ce în ce mai subjugat de pletele noptatice care pluteau în fața lui, dar își suprimă dorințele cu furie și umilință amintindu-și prăpastia de ani ce se căsca între ei.

Cu o androidă, totul i se părea firesc. Fiind creație artificială n-avea importanță ceea ce gîndea sau simțea. Era obligată să satisfacă orice dorință sau necesitate a omului.

Dar Riana era om!

Cîteodată, întîmplător sau poate datorită dorinței lui de nestăvilit, mîinile li se atingeau pe tulpina firavă a unei plante și atunci tresăreau amîndoi, iar ea se retrăgea hohotind ademenitor și o lua la fugă printre milenarii copaci.

Avea chef de hîrjoană și ghidușii, în timp ce el, în pragul celui de-al treilea secol, abia-și mai putea mișca picioarele de plumb, abia-și mai putea ascunde dezolarea sub un zîmbet ce se deforma o dată cu trecerea clipelor. Alerga după himera din fața sa din ce în ce mai ațîțat, dar din ce în ce mai epuizat. Pînă ce, simțindu-se la limita de rezistență fizică, se opri încercînd să-și recapete suflul.

Desen de ANDREI SCARLATESCU

ABANDONAT ÎN PARADIS

Riana se întoarse, nedumerită de întreruperea neaşteptată a jocului, voi să spună ceva dar, observîndu-i crisparea, tăcu speriată.

– Vreau să ne întoarcem la hotel, abia reuşi Grig să îngaime sprijinit de trunchiul unui copac.

– Nu te simţi bine? Să chem o ambulanţă, se oferi fata pregătindu-se să ia legătura telepatică cu staţia de salvare.

– Nu!, se împotrivi Grig, există o limită. Nici un medic nu mai acordă asistenţă peste vîrsta de 200 de ani. Eu am depăşit-o cu trei zile. Sînt liber să trăiesc cît vreau sau, mai bine zis, cît pot, dar fără aportul ştiinţei. Asta e legea!

– Ştiu, încuviinţă Riana, dar nu mi-am închipuit că eşti atît de bătrîn. Arăţi de cel mult optzeci de ani.

– Consecinţa vieţii raţionale, reuşi să zîmbească Grig, ascultîndu-şi bătăile spasmodice ale inimii. Cheamă un aerotaxi, te rog, cred că am să suport un infarct.

Aparatul sosi în treizeci de secunde. Doi androizi vînjoşi îl ajutară să urce şi să se întindă pe una din canapele. Grig întrezări alături chipul Rianei şi se cufundă cu voluptate în abisurile verzi ale ochilor strălucind de lacrimi în timp ce mîna îi bîjbîi după atingerea degetelor ei sidefii. Simţi strînsoarea femeii şi coborî împăcat pleoapele în aşteptarea crizei.

– Ce faci?. Nu abandona!, se înspăimîntă Riana. Există o soluţie...

SOLUŢIE! Cuvîntul ajunse vag în conştiinţa lui. Singura soluţie ar fi fost schimbarea ambalajului uzat, transferul de conştiinţă, în fapt un banal transplant al creierului într-un trup androidic. Dar costul respectivei operaţii era exorbitant, depăşind net posibilităţile limitate ale unui om obişnuit. Şi mai erau necesare o sumedenie de aprobări, formalităţi de identificare etc., care ar fi făcut imposibilă operaţiunea în timp util.

BANI! Avea suficienţi pentru un om modest. Strînşi în mod special pentru a-i cheltui într-o încercare donquijotească de a-şi depăşi condiţia socială, de a simţi şi el, măcar pentru trei zile, gustul nectarului şi al ambroziei şi a-şi răsplăti prin asta cele două veacuri de privaţiuni şi umilinţe. Şi tocmai acum, cînd întîlnise o fiinţă alături de care fiecare secundă era preţioasă bătrînul său ambalaj începea să-şi dea în petic.

Revăzu în minte chipul speriat al Rianei şi se înduioşă. Ea, cu tinereţea ei agresivă şi incitantă, cu frumuseţea şi inteligenţa ei, avea mult mai multă nevoie de bani decît el, acum bătînd la poarta infernului. Reuşi să zîmbească. Odinioară, în tinereţea lui, acum uitată, circulase un şlagăr: „Din paradis spre infern“. Se potrivea perfect situaţiei sale. Horcăitul i se amplifică. Cu un efort imens, reuşi să se concentreze asupra brăţării de identificare. Simţi căldura încercuindu-i încheietura şi auzi ca prin vis, de undeva, de foarte departe, declicul mecanismului în momentul în care cartela fu azvîrlită afară.

Riana tresări căutînd cu privirile locul de unde venise clinchetul argintiu. Apucă între degete lama fină de platină şi o introduse în cealaltă fantă a brăţării lui Grig. Pe ecranul minuscul desluşi valoarea cartelei: 12850 CG.*

Ochii-i se luminară. Strînse mîna bătrînului şi-i şopti înfrigurată: „Mai rezistă doar cîteva minute“.

Cu gîndurile învălmăşite, cu trupul palpitînd sub teroarea cascadelor de sînge pompate de inima care o luase razna, auzi totuşi, mai mult bănuit, îndemnul rostit de glasul pe care atît de repede îl îndrăgise. Era însă prea obosit, mult prea obosit ca să mai înţeleagă.

Subconştientul reţinu, însă, porunca şi considerînd-o ca atare decise s-o îndeplinească. Mobiliză întîi toate rezervele de glucoză ale organismului şi le repartiză spre zonele vitale. În răstimpuri egale, injectă în inimă doze mici de adrenalină, rărind în paralel impulsurile electrice. Într-un tîrziu, cordul se văzu nevoit să intre în ritmul dominant, relaxîndu-se. Plămînii începură se lucreze normal, iar muşchii i se destinseră. Înainte de a adormi, auzi glasul Rianei poruncind:

– Deturnaţi spre „Oaza Tinereţii“!

Unul din androizi mormăi ceva despre o zonă rezervată, dar femeia ţipă, pierzîndu-şi dintr-o dată stăpînirea de sine.

– E un ordin! Îmi asum responsabilitatea!

●

Se trezi, dar nu deschise ochii, încercînd să-şi analizeze starea generală. Se afla culcat pe o suprafaţă elastică, iar temperatura mediului era scăzută, apoape de limita de îngheţ. Dar, paradoxal, se simţea excelent. Constată un tonus muscular şi nervos suficient de bun pentru un bătrîn trecut printr-o criză de inimă. Gîndurile îi erau limpezi, iar trupul complet relaxat. Oare să fi fost Riana în stare să convingă un medic să-i acorde primul ajutor? Îşi aminti exotica adresă pe care o impusese androizilor. Nu întîlnise nici o localitate cu numele de „Oaza Tinereţii“ pe hărţile turistice ale planetei.

Un zumzet de şoapte îi abătu gîndurile. Deveni atent, înţelegînd că este vorba despre persoana sa.

– Nu pot să mai fac nimic pentru el. Biotraductorul este categoric: asta trebuie să fie ultima criză. Stimulentele pe care i le-am administrat nu-i vor folosi decît cîteva ore, apoi criza se va reedita. Îmi pare rău, dar nu are cu ce să intre în joc. Ştii doar că îi trebuie un fond de minimum 5 ani...

– Bine, dar banii pe care ţi i-am dat?

– Zece mii de credite a costat revitalizarea, iar taxa de joc ar costa două mii. Cu cele opt sute rămase nu prea cred să se găsească un girant. Şi apoi nici n-ar fi vreme pentru asta. Trebuie mult timp pînă ce descoperi un om suficient de sărac pentru a fi dispus să-şi vîndă cinci ani din viaţă. Pe planeta asta este practic imposibil.

Urmă o pauză destul de lungă. Se pregătea să deschidă ochii cînd simţi o boare parfumată învăluindu-l. Buze fierbinţi şi moi se lipiră de ale lui. Un val de foc îi inundă trupul şi inima începu să-i bată atît de repede încît se temu să nu-i recidiveze criza.

– Am să-l girez eu, auzi foarte aproape şoapta fetei.

* C.G. Credite galactice.....(N.A.)

– Tu?, întrebă neîncrezătoare o voce răgușită. Bărbatul vorbise distinct fără să-și mai voaleze glasul.

– Eu, răsună sec timbrul melodios. Pregătește imediat transferul.

Grig mai așteptă cîteva minute, apoi deschise pleoapele și încercă să se ridice.

Ceva îi stînjeni mișcările. O rețea deasă de raze subțiri, argintii îi învăluia trupul. Emanată dintr-un soi de ventuze minuscule lipite de punctele vitale ale organismului, îl făcea să pară un imens păianjen așezat la pîndă în mijlocul plasei.

Deasupră-i, la cel mult un metru, un con uriaș, în care Grig bănui biotraductorul, revărsa peste el o lumină portocalie.

Foarte aproape, pe un pat asemănător, se afla Riana ai cărei ochi strălucitori îl priveau cu pupilele dilatate.

– Ți-am spus că mai există o șansă, zîmbi ea.

– Știi pocher bătrîne?, interveni vocea răgușită al cărei posesor, un bărbat atletic, cu par blond și ochi albaștri, se apropie de pat. Între sprîncenele stufoase, stigmatul androgeneticii, împrumutînd de la biotraductor reflexe roșietice, sticlea ca un straniu ochi pineal.

– Așteaptă o clipă să te eliberez, adăugă el observînd eforturile lui Grig de a se ridica. Atinse un senzor al aparatului și lumina portocalie se retrase, iar păienjenișul argintiu dispăru. Grig se ridică, în sfîrșit, în capul oaselor.

– Pocher?, întrebă el nedumerit. Nu știu...

– Atunci va trebui să înveți, hotărî androidul în timp ce-i culegea ventuzele de pe trup. Ai la dispoziție douăzeci de minute. Ești, doar, pe cel mai vestit Cazino Galactic, unde totul este posibil. Chiar și un pocher pe viață și pe moarte.

●

„SE FAC CĂRȚILE", anunță metalic un glas izvorît din neant.

Brațul axial al mesei dădu la iveală pachetul nou și cele zece degete ale sale începură să amestece cărțile cu iuțeală.

Grig aruncă o privire circulară celor trei parteneri, așezați ca și el în scaunele cronosintetizatoare, sub conurile de lumină portocalie ale biotraductoarelor. În fața sa pe latura opusă a mesei pătrate de joc stătea un bărbat corpolent, în puterea vîrstei, ai cărui ochi albaștri priveau hipnotizați mișcările regulate ale degetelor mecanice. Deasupra capului, pe un panou solidar cu scaunul, stăteau afișate cifrele corespunzînd rezervei temporale, respectiv anilor de viață, estimați de cronosintetizator, ce-i rămăseseră de trăit: 74 ani, 8 luni, 16 zile, 4 ore, 22 de minute, 15 secunde... 14 secunde... 13 secunde...

În stînga, un individ uscățiv, cu ochii închiși și mîinile încrucișate pe tăblia mesei, într-o poziție meditativă avea drept zestre aproape o sută de ani. Din cînd în cînd sorbea cu vădită satisfacție, fără să deschidă ochii, dintr-un pahar, un lichid auriu. Un narcotic, un drog?

Paradoxal, tipul din dreapta un adolescent de vreo douăzeci de ani, care fuma necontenit, împrăștiind în jur un miros de migdale, avea, totuși, cel mai mic fond. Numai 33.

Iar el, Grig, lua startul doar cu 4 ore, 8 minute și 6 secunde, timp propriu, la care se adăugau cei 5 ani împrumutați de la Riana.

Dintr-un anume punct de vedere, el avea un motiv trainic să-și încerce șansele în acest stupid și pervers joc al schizofreniei, provenind, după spusele instructorului, de pe Terra. În situația lui, egoismul îndrăgostiți-

Desen de ANDREI SCĂRLĂTESCU

lor fiind recunoscut, problemele etice se anulau chiar dacă era vorba de a trăi în detrimentul altcuiva, deci de a-l frustra de o anume perioadă de viaţă. Evident, conştiinţa i s-ar fi putut, şi de fapt chiar asta făcea, absolvi de orice vină pretextînd egalitatea şanselor şi acceptul iniţial al jucătorilor. Dar cine putea şti ce se ascunde sub acordul celorlalţi de a-şi pune viaţa într-un joc în care calculul probabilităţilor atribuia doar infimul procent de 2% raţionamentului logic, restul fiind întîmplare.

Puştiul era, probabil, constrîns de cifra minoră a limitei sale de viaţă, cincizeci şi trei de ani constituind o vîrstă absolut inconvenabilă de a părăsi realitatea, dar pe ceilalţi doi, primul mai avînd înainte şaptezeci şi cinci de ani, celălalt un veac, oare ce-i determina să-şi mizeze zilele într-un joc de noroc?

Cercetă atent figurile împietrite, parcă, într-o secundă infinită, purtînd încă de pe acum, în lumina ceţoasă a biotraductoarelor, masca imobilă a nefiinţei. Oare ce-i îndemnase la o astfel de nebunie. Să fi fost patima jocului pe muchie de cuţit, a fliltrului cu primejdia şi neprevăzutul într-o lume suprasaturată de măsuri de securitate? Sau poate, plictisiţi de viaţă anostă, fără probleme, fără idealuri şi pasiuni, se lăsaseră inoculaţi de plăcerea barbară de a smulge picătură cu picătură, zi cu zi, an cu an viaţa din trupul adversarului pentru propria folosinţă. Străvechea, astăzi, înecată în negura timpului, lege a selecţiei naturale, extrapolată la noile dimensiuni şi tehnologii ale civilizaţiei.?

Sau, în cel mai bun caz, erau doar nişte sinucigaşi care, neavînd curajul să folosească un dezintegrator, se gîndiseră că-i mai frumos să moară prelungind zilele altcuiva chiar dacă acest cineva dorea şi el la rîndul său să sfîrşească la fel de frumos. Oricum, în toate aceste situaţii, indivizii erau nişte alienaţi, nişte bolnavi periculoşi, iar cei ce organizau asemenea întreceri nişte criminali.

Grig îşi propuse, dacă, prin absurd avea să cîştige, să denunţe imediat starea de lucruri de pe planetă, fiind convins de ilegalitatea în care se scăldau patronii unui astfel de tripou. Îşi sesiză vag propria ipocrizie, dar nu mai avu timp să stăruie cu gîndul asupra ei. Vocea artificială, spărgînd aşteptarea, ceru ascultare: „CĂRŢILE VOR FI SERVITE DE JUCĂTORUL NR. 1. VALOAREA MESEI ESTE DE O ZI."

Cifrele afişate deasupra capului tînărului se modificară corespunzător, diminuîndu-şi valoarea cu o unitate la rubrica zilei.

„LUÎND ÎN CONSIDERAŢIE CONTUL REDUS AL JUCĂTORULUI NR. 2, DESCHIDEREA ÎNCEPE DE LA TREI ZILE".

Observă chipurile nemulţumite ale celorlalţi şi simţi o uşoară strîngere de inimă. Aştia au de gînd să joace tare, îşi spuse şi, pregătindu-se sufleteşte, rememoră regulile jocului.

„SE ÎMPART CĂRŢILE", anunţă impasibil arbitrul nevăzut. Braţul mesei se puse în mişcare, aliniind în faţa fiecărui jucător cîte cinci dreptunghiuri de roplast.

Grig îi cercetă pe ceilalţi cu curiozitate cum adună grijulii cărţile, le amestecă, gest al cărei semnificaţie îi scăpă, apoi încep să le fileze încet, cu meticulozitate. Un întreg ritual.

„DESCHIDEREA", ceru sec vocea metalica.

– Pas!, răspunse imediat nr. 4, strîngînd cărţile şi punîndu-le pe masă.

Urmatorul, partenerul din stînga, întîrzie îndelung cu privirile asupra evantaiului din palme, ridică ochii spre ceilalţi privindu-i scrutător, îi coborî iaraşi spre cărţi apoi, cu o voce uscată, zise la rîndul său:

– Pas.

Grig tresări amintindu-şi că făcea parte din joc. Înşfăcă la repezeală cărţile de pe masă, le făcu evantai, aşa cum văzuse la ceilalţi, şi începu să le studieze. Îi intraseră doi popi, un valet, o damă şi un nouar. Avea cu ce să înceapa.

– Deschid cu trei zile, spuse, chibzuind variantele cele mai probabile. Decise să încerce o chintă.

„DECARTAŢI", răsună sacadat comanda după ce şi ceilalţi deschiseră cu valoarea cerută.

Se supuse aruncînd unul din popi şi nouarul. Primi în schimb un as şi... un nouar.

Dezamăgit, pîndi reacţiile celorlalţi.

„VORBEŞTE NR. 2", semnala vocea şi Grig se gîndi cîteva secunde să abandoneze secvenţa de tur mai ales că n-avea nici macar o pereche. Se hotărî, totuşi, să continue, măcar că avea să piardă cîteva zile, gîndindu-se la experienţa de joc care-i lipsea cu desăvîrşire.

– Cip!, anunţă el străduindu-se să păstreze un chip impenetrabil.

– Cip!, fu de acord nr. 1.

– Pas – Parol!, propuseră aproape simultan ceilalţi doi.

Venise din nou rîndul său. Nu ştia ce să facă. Avea şansa, bineînţeles dacă nr. 1 ar fi acceptat, să relanseze potul într-o confruntare nouă, cu alte cărţi, poate mai valoroase.

– Pas – Parol, confirmă şi el trăgînd emoţionat, cu coada ochiului la cel din dreapta sa.

Dar puştiul sparse indiferent gheaţa aşezînd cu grijă cărţile pe masă:

– O luna, zise el aprinzîndu-şi o nouă ţigară.

– Plus zece, rosti surîzător nr. 4.

– Plus doi ani licită şi nr. 3 aruncînd o privire de circumstanţă în cărţile sale.

Pe Grig îl trecură fiori. Mai avea vreme sa renunţe pierzînd doar zilele aruncate în deschidere. Erau trei zile din viaţa Rianei şi el nu avea dreptul să le irosească într-o confruntare în care ştia că nu are nici o şansă. Se hotărî să abandoneze această secvenţă. Închise ochii, căutînd să-şi amintească formula.

– Sec, se surprinse, uluit, rostind şi i se tăie rasuflarea, zguduit de gafa pe care o facuse. Acum avea sa piardă mai mult de jumătate din ceea ce-i împrumutase cu atîta încredere fata.

– Sec, reluara şi ceilalţi, parcă luîndu-se unul după altul.

„AFIŞAŢI CĂRŢILE ÎN ORDINEA LICITAŢIEI", ceru vocea din spaţiu şi încă buimăcit, Grig se conformă aşezînd mecanic cărţile cu faţa în jos pe masa de joc.

„NR. 1: BRELAN DE VALEŢI;

„NR. 4: CHINŢA LA POPA;

„NR. 3: FUL DE ASI CU DECARI;

„NR. 2: CARO. CÎȘTIGĂTOR ÎN SECVENȚA I A TURULUI UNU: Nr. 2. VALOAREA POTULUI CÎȘTIGAT: 12 ANI - 8 LUNI - 13 ZILE. CÎȘTIG NET: 8 ANI - 6 LUNI - 10 ZILE. RETUR IMPRUMUT: 5 ANI. REST: 3 ANI - 6 LUNI - 10 ZILE".

Grig tresări violent. Nr. 2 era el. Ochi-i rătăciră o clipă pe cărțile proiectate pe ecranul panoramic de pe peretele din fața sa, și o bucurie sălbatică îi biciui simțurile. Cum de nu observase. Toate cele cinci dreptunghiuri purtau semnul aproape romboidal al caroului. Cîștigase! Și, chiar din primul tur îi restituise Rianei datoria.

În timp ce cifrele de pe tabelele de afișaj se modificau cu iuțeală, chipurile celorlalți păleau, iar trăsăturile li se schimbau vag, dar perceptibil, în raport cu timpul pierdut. Îndreptîndu-și trupul pe scaunul cronosintetizator, Grig simți un efluviu întaritor scăldîndu-i celulele. Erau cei 3 ani și 6 luni cu care întinerise efectiv. Zîmbi fericit. Jocul începuse să-i placă!

La al cincizeci și nouălea tur, după fluctuații destul de emoționante, dar nesemnificative, Grig dadu lovitura cea mare cu un banal ful de valeți. Nr. 1 îmbătrînit cu 43 de ani și, nemaiavînd decît un an în rezervă, fu abandonat, iar jocul, care durase 38 de ore, se închise. Ceilalți doi nu stăteau nici ei mai bine. Slăbănogul pierduse șaizeci și opt de ani, iar tipul cu ochi bulbucați 53.

Grig era virtualul cîștigător a 159 de ani, cîștig ce se materializa rapid în celulele organismului său.

După o oră, era deja îmbarcat la bordul unui aerotaxi. Abia aștepta s-o întîlnească pe Riana. Ah, de-ar fi avut acum gravioneta, așa veche și extravagantă acum era...

●

Barbatul ce intră pe ușa vilei „Terra" de pe Paradisse era foarte puțin asemanător celui ce-i trecuse acum trei zile pragul. Poate doar înălțimea să-i fi fost aceeași și, într-o oarecare măsură, aerul modest cu care privea în jur.

Lania, menajera, se grăbi să-l întîmpine, anunțată de senzorul ușii ca Grig Sol, al cărui cod biologic îl identificase, se întorsese. Rămase contrariată în fața tînărului care o privea zîmbitor de la înălțimea celor doi metri ai săi. Bănuind o eroare a senzorului, întreba circumspectă:

– Pe cine căutați?

Omul rîse, o apucă de mijloc și, saltînd-o ca pe un fulg, o aruncă în văzduh pentru ca apoi s-o prindă în brațele sale viguroase.

– Dacă nu mă înșel, spuse el, înveselit de spaima androidei, sînt Grig Sol și această vilă îmi mai aparține vreo două ore. Cheam-o imediat pe Riana și fă legătura cu oficiul de stare civilă. Ah,- era să uit, adăugă el conspirativ, fă-mi rost de o sticlă de șampanie veritabilă. Nu mă uit la bani!

– Dar..., nu știți nimic?, întrebă încă buimăcită androida. Riana Ril a fost arestată ieri la prînz, pe cînd încerca, împreună cu un alt android, să evadeze în spațiu. S-a folosit de cartela dumneavoastră de identificare pentru a vă determina gravioneta să i se supună, dar aceasta i-a descifrat natura androidică și a alertat echipajele de securitate planetară.

Cei doi impostori au fost dezintegrați, iar lotul de androizi de tip Ril a fost retras pentru teste suplimentare.

Urletul sălbatic al lui Grig se contopi cu zgomotul produs de vaza de porțelan peste care căzu leșinat.

●

Prin fața ochilor închiși ai lui Grig se derulau imagini recente. Și fața lui zîmbea de cîte ori își amintea zîmbetul ei și se întrista cînd revedea ochii de clorofilă înecați în lacrimi.

„Mai există o șansă", îi spusese ea gîndindu-se probabil, la cu totul altceva decît înțelesese el.

N-avea de unde să știe că va nimeri peste o gravionetă care, deși îmbătrînită în serviciul lui Grig, sau poate tocmai de aceea, poseda o mare doză de loialitate și un și mai mare procent de orgoliu. În calculele Rianei, gravioneta era doar o unealtă lipsită de personalitate pe care o putea folosi cu ajutorul cartelei de identitate obținute în schimbul celor cinci ani cu care-l împrumutase pe Grig.

În concepția ei, schimbul era echitabil: fericirea, undeva departe de oameni, contra șansei lui de a-și recîștiga tinerețea.

O tinerețe acum inutilă și împovărătoare.

„SE ÎMPART CĂRȚILE", anunță monoton o voce metalică, impersonală.

Grig tresări, oftă și deschizînd ochii privi absent cele cinci dreptunghiuri de roplast din fața sa.

Desen de ANDREI SCĂRLĂTESCU

Desen de MARINA UNGUREANU-NICOLAEV

PAVEL VEJINOV

ÎNTR-O ZI DE TOAMNĂ PE ȘOSEA

Scaunul alb nu avea spătar și îmi simțeam spatele înțepenit. Ședeam aici de peste un ceas și în tot acest timp el nu se clintise nici măcar o singură dată din patul său îngust. Poate că de aceea cearceafurile erau atît de netede, de parcă pe ele ar fi zăcut nu o ființă vie ci un cadavru.

– N-are sens, spuse el obosit. Nu există nici un sens în toată povestea asta...

Aș fi vrut să-l contrazic, dar simțeam că nu mai am putere. Făcu o pauză apoi, fără nici o legătură, continuă:

– Tot ceea ce numim viață subiectivă este de fapt ceva ireal... Așa cum ireali sînt norii reflectați de fața netedă a lacului. Dacă lacul se tulbură, dispare și reflectarea, fără ca asta să însemne că au dispărut și norii înșiși... Tot ceea ce s-a întîmplat pe suprafața sa este moarte fără importanță...

– Și, totuși, trebuie să trăim, replicai eu mașinal.

– De ce?

– Pentru că așa este firesc...

Desigur, ai dreptate, răspunse el șovăitor. Firesc, însă trist. Apari din nimic, trăiești o vreme și te transformi din nou în nimic. Altceva este, desigur, să atingi un scop oarecare, prin care să se înfăptuiască propria-ți rațiune...

Am tăcut. Camera albă, spațioasă, se întuneca încet; undeva, în depărtare, se auzi tunînd. Numai figura sa rămăsese tot atît de albă, cu obrazul curat, ras neted, cu pleoapele tremurătoare, încercănate. Privi spre fereastră și spuse cu voce înceată:

– Vine furtuna, trebuie să pleci...

– Nu-i nimic, răspunsei eu, sînt cu mașina, n-are importanță...

– Nu, nu, du-te... Drumul va deveni lunecos, e periculos...

Într-adevăr, nu avea rost să mai rămîn. Simțeam că deja începe să se destrame și puținul pe care cu atîta trudă îl înfăptuisem. Mă ridicai și-i întinsei, cu o falsă dezinvoltură, mîna, dar el zîmbi palid, fără să răspundă gestului meu.

– Du-te, du-te!...

Doctorul Veselinov era în cabinetul său, aplecat deasupra radiografiilor. Cine știe din ce motiv, aceea pe care o ținea în mînă îmi sugera o galaxie difuză în bezna adîncă.

– Ați sesizat vreo îmbunătățire? întrebă el fără să-și ridice capul.

– Presupun că da, răspunsei eu, nesigur.

– În cele din urmă trebuie să-l convingeți cumva, zise el. Operația reprezintă totuși, cît de cît, o șansă. Fie și infimă...

– Da, știu, spusei eu.

Abia acum își îndreptă trupul și mă privi cu ochii săi ciudați, măslinii.

– De-acum contez numai pe dumneavoastră... Despre propria sa voință nici nu merită să mai vorbim.

Am ieșit afară cu sufletul greu, înăbușit de neliniștile și miasmele spitalului. Deasupra defileului se prăvăliseră, într-adevăr, nori negri de furtună cărora, în acel moment, nu le-am dat atenție. Vîrtejuri scurte, agitate dansau pe cimentul curții, prăfuindu-mi mașina. Doar ce pornisem și au și căzut primele picături – mari și grele –, asemenea unor gloanțe în zbor. Abia atunci îmi trecu prin minte

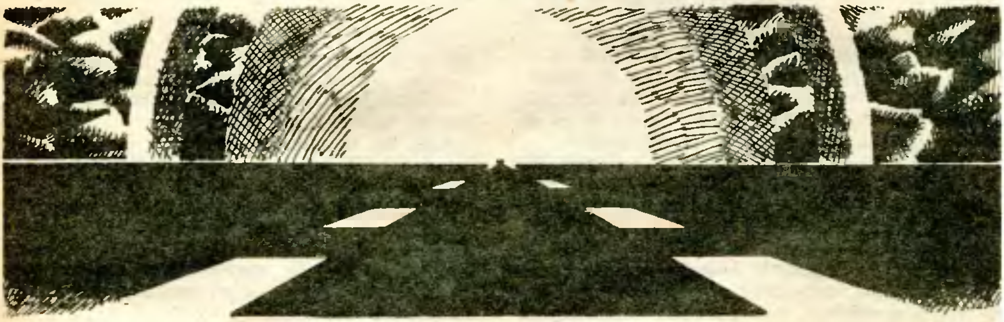

Desene de A. ANDRIEȘ

ÎNTR-O ZI DE TOAMNĂ PE ȘOSEA

că anvelopele mele sînt complet tocite. Nu m-am neliniștit în mod deosebit, atît de vlăguit și abătut mă simțeam după această apăsătoare convorbire. Am băgat în marșarier, apoi am pornit cu băgare de seamă pe pantă.

Furtuna mă surprinse încă pe primii kilometri. Era o furtună întîrziată de septembrie, însoțită de tunete și fulgere. Asupra parbrizului meu se revărsau asemenea șuvoaie de apă, încît am fost forțat să opresc. Am tras cu grijă mașina pe banda de refugiu și am tăiat contactul. Ploaia șfichiuia cu aceeași putere, tunetele se succedau unul după altul. Cunoșteam aceste furtuni, ce trezeau ecourile defileului Iskrei, chiar îmi plăcuseră cîndva. Și, totuși, făcusem bine că oprisem. Pe asfalt curgea, asemenea unui rîu, o apă neagră, strălucitoare, în care la răstimpuri scînteiau falsele reflectări ale fulgerelor. De cealaltă parte a șoselei, fără nici un fel de barieră de protecție, se găsea prăpastia din care se ridicau aburi roșietici. De unde mă aflam nu-i vedeam adîncimea, dar eram sigur că, de acolo, mașina mea n-ar fi arătat mai mare ca o jucărie.

Am deschis fereastra și m-am mutat de la volan, ca să nu mă stropească ploaia. Pe urmă mi-am aprins țigara și m-am lăsat pe spate. Mă simțeam dezgustat în acel moment; nu-mi puteam lua gîndul de la moarte. El se împăcase cu ea și acesta era lucrul cel mai îngrozitor. Nu înțelegeam cu nici un chip ce înseamnă asta: să te împaci cu ideea morții, și nici nu aveam cum să înțeleg. Hainele mele exalau încă mirosul neplăcut de sanatoriu și simțeam că mi se face greață. Oare ce-ar fi, dacă, brusc, aș porni-o de-a dreptul în prăpastie? Oricine ar considera-o o sminteală! Dar atunci de ce n-ar fi sminteală tot ceea ce înfăptuim pe parcursul existenței noastre? S-ar zice că asta este ceea ce poartă în suflet prietenul meu. Umerii mi se înfiorară ușor și mă grăbii să închid geamul.

În cele din urmă furtuna păru să se potolească. Cădea încă o ploaie rară, turbure și cenușie, purtată de vînt. Am făcut din nou contactul. Acolo, undeva, în depărtare, spre apus, în grămada învălmășită a norilor se deschisese probabil o geană de lumină, pentru că asfaltul devenise roșietic. Pornii încet pe pantă, apoi mării progresiv viteza. Uitasem în acel moment, cu desăvîrșire, de anvelopele mele, care foșneau atît de plăcut pe asfaltul inundat. Lumina roșietică se intensifica și mai mult, împrumutîndu-și culoarea și pîlcurilor de mesteceni care creșteau pe povîrnișul muntelui.

Nu parcursesem, cred, nici doi kilometri cînd am zărit omul. L-am observat de departe; mergea pe partea dreaptă a drumului, ușor gîrbovit și abătut, solitar în mijlocul pustietății din jur. Fața uscățivă, umerii lăsați, ceafa jigărită îți lăsau impresia unei vite bătrîne de povară, care se încordează fără nădejde, trăgîndu-și fără țintă căruța. Cînd m-am apropiat am putut vedea că e îmbrăcat cu un pantalon ponosit și cu o canadiană. În spinare ducea o raniță murdară, plină doar pe jumătate, care-i atîrna pe spate asemenea unei pere necoapte, scuturată de furtună. Îl depășisem deja cînd, gest care mă surprinse chiar și pe mine, oprii. E adevărat, cu ani în urmă culegeam adeseori pe drum necunoscuți însă n-o mai făcusem demult. Nu pentru că aș fi devenit un tip indiferent ci, probabil, mai leneș. Și, totuși, atunci am oprit. Frînînd brusc am simțit cum mașina derapează ușor, dar nu am dat atenție. Fără grabă am deschis portiera și am privit înapoi spre bătrîn. De fapt, nu era bătrîn, nu avea, probabil, nici șaizeci de ani. Așa cum mă așteptasem fața îi era foarte slabă, puternic ridată, aproape grosolană, aidoma chipului bătrînilor culegători de ciuperci care, indiferent de anotimp, cutreieră prin munții aceștia. Omul îmi aruncă o privire și își continuă drumul, probabil nu-i trecea prin minte că oprisem pentru el. Mă surprinse faptul că nu părea a fi prea ud; se adăpostise, desigur, undeva în timpul furtunii.

– Urcați-vă, spusei eu. În caz că avem același drum...

El își privi cu îndoială încălțările.

– Am să murdăresc...

– Nu face nimic, urcați-vă...

Omul se apropie șovăitor de mașină. M-am întors și i-am deschis portiera din spate. Și din nou mă surprinse faptul că mantaua îi era uscată.

Mulțumesc, spuse el, și se așeză în spate.

Însă nu își scoase ranița, fapt care de asemenea mă surprinse. Îi era teamă, presupuneam, să nu-și uite ciupercile la coborîre. Sau, poate, nu mai mersese cu mașina sau, în genere, nu avea asemenea obiceiuri.

– Încotro mergeți? am întrebat eu, mai mult ca să zic ceva.

Omul nu îmi răspunse pe dată.

– Fără țintă, răspunse el. Încotro m-o duce vîntul...

Nu era nimic neobișnuit în vorbele acestea, totuși, glasul său fu un nou motiv de surprindere. O astfel de voce cultă și cizelată n-ar fi putut avea decît, cel puțin, un fost profesor de gimnaziu.

– Cu atît mai bine, replicai eu, fiindcă merg numai pînă la Vlado-Tricikov...

– Da, știu, zise omul. Acolo aveți vila...

– Scuzați-mă, nu cumva ne cunoaștem?... Eu sînt un foarte slab fizionomist.

– A, nu, dumneavoastră nu m-ați văzut, răspunse el. Eu însă v-am văzut o dată, cu arma dumneavoastră pneumatică.

Mă năpădi o senzație de neplăcere. Într-adevăr, cu doi ani în urmă cumpărasem o astfel de pușcă fiului meu și nu avusesem liniște pînă ce nu nimicisem toate vrăbiile din împrejurimi. Amintirea aceasta mă apăsa și, cu cît trecea timpul, cu atît mă chinuia mai mult.

– Da, este adevărat, mormăii eu nemulțumit. Mă cuprinsese atunci un soi de turbare...

Aveam senzaţia că omul zîmbeşte în spatele meu. Încercai să-l văd în retrovizor, însă nu se găsea în cîmpul vizual.

– Dintre toate pasiunile oamenilor aceasta va dispărea, pe cît se pare, ultima, zise el încet.

– Care pasiune?

– Aceasta: de a ucide.

Glasul îi suna moale, fără umbră de imputare.

– Eh, e prea mult spus ucidere. În fond asta este vînătoare.

– Eh, da, vînătoare, se arătă el de acord. Doar că în cele din urmă face să dispară orice fiinţă vie.

Mă întorsei şi îl privii. Mi se păru mai trist şi mai abătut, ochii săi priveau absent undeva, prin fereastră.

– Nu cumva sînteţi vegetarian? întrebai eu prosteşte.

– Nu sînt, răspunse el. În plus, nu văd legătura. Cu ani în urmă ne foloseam de cai, iar cînd îmbătrîneau îi dădeam casapilor. Şi, totuşi, ţara era plină de cai. Acum i-am înlocuit cu tractoare... Şi ce-au cîştigat din treaba asta caii? Nimic, se-nţelege... Poate că peste cîteva zeci de ani caii vor mai exista doar în grădinile zoologice...

– Din păcate aşa este, spusei eu.

– Într-adevăr, din păcate... Binele în natură este ceva extrem de greu de definit...

Nu m-aş fi aşteptat niciodată la asemenea vorbe din partea unui om atît de simplu în aparenţă. Şi dintr-o dată mi se păru straniu să nu fi auzit nimic despre el pînă acum. Dacă aşa cum părea trăia undeva prin apropiere, cum era posibil să nu-l fi remarcat? În orice caz, în acest om exista, categoric, ceva misterios.

– Locuiţi prin apropiere? întrebai eu.

– Nu, nu tocmai, răspunse necunoscutul.

– Mi s-a părut că aţi ieşit de primprejur, din vreo casă...

– A, nu. De ce?

– Păi, hainele dumneavoastră erau aproape uscate cînd ne-am întîlnit.

– Da, uitasem cu desăvîrşire că vă îndeletniciţi cu istorii poliţiste, spuse el pe un ton de glumă.

Asta era într-adevăr prea mult. Mă întorsei din nou şi privirile ni se întîlniră. Mi se păru în acel moment că niciodată pînă acum nu mai văzusem o asemenea căutătură calmă şi pătrunzătoare. Şi, brusc, ceva tresări în ochii săi.

– Fiţi atent! strigă el.

În glasul său nu se simţea teamă, iar eu nu m-am speriat. Şi abia în clipa următoare simţii că maşina derapează. Am întors repede capul. Tocmai începusem să cobor o pantă lungă şi abruptă, care se pierdea undeva printre curbe. Acum, scăpată de sub control, maşina zbura cu toată viteza la vale. Nu reuşeam să schiţez nici cea mai mică mişcare. Stăteam, pur şi simplu, în spatele volanului, golit de gînduri; presimţire sau teamă. Am reuşit doar să percep că maşina părăseşte drumul şi zboară în prăpastie.

Am zis zboară, acesta fiind cu adevărat cuvîntul potrivit. Mi-aduc aminte că nici măcar n-am reuşit să închid ochii în aşteptarea groaznicei izbituri. Şi, deodată mi-am dat seama, cu stupoare că, în loc să se sfarme, în prăpastie maşina îşi ridică botul pe neaşteptate şi, planînd ca o pasăre, zboară deasupra genunii. În vreme ce eu doar ţineam volanul, maşina făcu un viraj uşor, reveni deasupra şoselei şi lin, aproape insesizabil, îşi lipi anvelopele de asfaltul drumului.

Pentru moment rămăsei ca împietrit. Şi primul meu gînd, se înţelege, a fost că visez. Dar nu, nimic din toate acestea nu aduceau a vis. Îmi aminteam totul, vedeam limpede asfaltul murdar, frunzele căzute, apa care se scurgea pe coasta erodată. Vedeam şi păsările agăţate de cablul de telefon, auzeam, cu o perfectă claritate, fluieratul îndepărtat al trenului ce trecea prin defileu. Dar, mai limpede ca orice, vedeam în dreapta mea prăpastia fără fund şi apele tulburi ale rîului, învolburate de furtună. Vis nu putea fi. Şi, atunci, halucinaţie? Nu, nu auzisem niciodată de halucinaţii în perfectă stare de conştienţă.

Uitasem, în acel moment, cu totul de omul din spatele meu. Şi, pe neaşteptate, i-am auzit vocea, la fel de calmă şi domoală:

– Nu, nu aveţi motive să vă neliniştiţi... Tot ceea ce s-a întîmplat este normal şi real...

Am tresărit şi m-am întors. Stătea, la fel de netulburat, pe locul său de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

– Cum aşa, real?

– Cît se poate de real!, răspunse el serios. Dumneavoastră sînteţi un om cult. Oare nu ştiţi cum se numeşte acest fenomen?

– Tocmai asta este, că nu există un asemenea fenomen – răspunsei eu, fără să-mi fi venit încă pe deplin în fire. Sau, cel puţin, pînă acum nici o fiinţă vie nu l-a văzut...

– Nu fiţi atît de sigur... Aţi auzit cumva despre levitaţie?

– Ei, da, se înţelege, însă aceasta este o şmecherie de-a fachirilor... Şi, în afară de asta, e puţin probabil s-o execute cu autoturisme...

Necunoscutul zîmbi:

– Da, cu maşina e mai greu... Însă principiul este acelaşi...

– Vreţi să spuneţi că dispuneţi de forţe antigravitaţionale?

– Da, ceva asemănător...

– Dar pentru aceasta îmi închipui că sînt necesare energii uriaşe, mormăii eu neîncrezător.

– Ceea ce ştiu oamenii despre energie este încă departe de a epuiza această problemă...

Ceea ce ştiu oamenii? Ce voia să spună prin aceste cuvinte? Oare el nu era om? Dar ce importanţă aveau nişte vorbe oarecare, cînd faptul rămînea fapt. În faţa ochilor aveam încă urmele roţilor lăsate pe asfaltul noroios şi care se sfîrşeau la marginea prăpastiei. Şi, în loc de a mă afla undeva, acolo, jos, sfărîmat în bucăţele, eu stau cuminţel pe şosea la cîţiva metri numai de locul incredibilului incident. Nu sînt un om cu prejudecăţi, pot fi de acord că există chiar şi diavolul, cu condiţia să-l văd cu ochii mei. Numai că omul din spatele meu semăna cu orice, numai cu diavolul nu.

– Din cauza mea aţi făcut-o? întrebai eu din nou.

– Nu tocmai... Însă dumneavoastră aţi derapat din cauza mea. Dacă nu m-aş fi urcat în maşina dumneavoastră poate că toate acestea nu s-ar fi întîmplat.

Îşi lăsă spatele pe perna maşinii şi adăugă:

– Haideţi, să mergem!...

Am pornit maşina în tăcere şi abia acum mi-am amintit că, de fapt, nici măcar nu oprisem motorul. Am băgat în viteză şi am demarat lin. Braţele îmi tremurau încă uşor. După ce am parcurs astfel cîteva sute de metri am reluat discuţia.

– Îndeobşte, fiecare pămîntean, oricît de cult ar

ÎNTR-O ZI DE TOAMNĂ PE ȘOSEA

fi el, crede, tainic, în sinea sa, în minuni... Și abia acum am înțeles cu claritate care este motivația acestui fapt. Se întîmplă așa pentru că nimeni nu se poate învăța cu ideea morții...

– Asta nu este cine știe ce minune, răspunse el. Și nici vreo înzestrare deosebită. Eternitatea conștiinței nu reprezintă o problemă pentru natura existentă și posibilă. Problema rezidă în altceva...

– În ce anume?

– Multe vreți să știți, replică el în șagă. În general, problema constă în existența însăși.

– Dar dumneavoastră sînteți pămîntean?, întrebai eu brusc.

El tăcu pentru o clipă.

– Ar fi interesant să aflu părerea dumneavoastră în această chestiune.

– Mi se pare absolut incredibil. Ceea ce ați făcut dumneavoastră, oamenii vor putea să realizeze, probabil, peste sute de ani...

– Optimismul este un lucru frumos, spuse el. Și, totuși, nu cred să se realizeze atît de curînd.

– Atunci, rezultă că sînteți mesagerul unei civilizații extraterestre?

– Este logic să gîndiți astfel, răspunse el.

– Și nu este adevărat?

– Nu vă încredeți în propria dumneavoastră logică?

– Dar de ce nu-mi răspundeți direct?

– Foarte simplu, spuse el. Mă străduiesc ca, măcar formal, să respect instrucțiunile ce mi-au fost date.

– Da, e limpede, aprobai eu dînd din cap.

●

Cîtăva vreme călătorirăm tăcuți, însă în tot acest timp creierul îmi lucra febril. Și, totuși, interesant cît de ușor și repede se împacă omul cu faptele cele mai neobișnuite; e suficient, pentru aceasta să creadă o dată în ele. De unde reiese că eu crezusem, chiar dacă rațiunea mi se împotrivea încă. Ploaia încetase să cadă și, pentru prima oară de cînd începuse furtuna, trecură pe lîngă mine două autocamioane și, ca și cum faptul acesta mi-ar fi dat curaj, întrebai cu băgare de seamă:

– De fapt, unde mergeți?

– Păi, v-am spus, pur și simplu mă-nvîrtesc...

– Aș fi onorat să-mi fiți musafir...

– De ce nu, răspunse el. Oameni ca mine nu au de ce să se grăbească.

Ne apropiasem de Vlado-Tricikov. Se iveau, în fine, oameni pe marginea drumului; un băiețel desculț ducea de un capăt de frînghie o capră mare, albă. Ca de obicei, în fața hanului staționau cîteva autocamioane, dinăuntru răbufnea rumoarea obișnuită. Am virat din șosea la dreapta, de unde drumeagul îngust și accidentat mă scoase în poarta vilei.

– Am ajuns, murmurai eu ușurat.

Am coborît și am luat-o pe potecă. În fața porții i-am făcut loc să intre primul. Mergeam amîndoi pe sub ramurile joase ale pomilor care ne atingeau cu frunzele umede. Rîme mari, rozalii, de pămînt, stîrnite de ploaie mișunau în tot locul și am remarcat că el le ferea cu grijă. Dumnezeule! Ca un om obișnuit, într-adevăr. Totul la el era atît de pămîntean, atît de banal – încălțările scîlciate, pantalonii de stofă uzați, la fel ca ranița, în care își ascundea, desigur, neobișnuitele comori. Într-adevăr, nici prin gînd nu mi-ar fi trecut că voi întîlni tocmai un astfel de reprezentant al lumii stelelor.

În hol își scoase ranița și o așeză lîngă scaunul tapițat pe care se așeză. Am luat loc în fața sa. Nu simțeam, în acea clipă, nici tulburare, nici neliniște, nici respect, de parcă mi-ar fi sosit în casă un vechi prieten oarecare. În sfîrșit, puteam să-l privesc drept în față – cu toate că era puțin probabil să am vreun cîștig din asta – fața era, și ea, obișnuită ca, dealtfel, totul la el. Era exact un om din carne și sînge, de la firele albe din barbă și pînă la genele de un blond ruginiu. Dintr-o dată am avut senzația că sînt victima unei mistificări.

– Ce doriți să beți? întrebai eu.

– Un pahar cu suc de roșii, răspunse el liniștit.

Într-adevăr, aveam suc de roșii în frigider.

– Cu puțină vodcă?

– Nu, fără...

– Știți ce altceva mai am în frigider?

– E destul de încărcat, spuse el în glumă. Însă, printre altele, și o farfurie cu peștișori prăjiți.

Era perfect adevărat. Prinsesem peștele cu cîteva zile în urmă, la izvoarele Iskrei. Și îl prăjisem, însă nu reușisem să îl mănînc de unul singur.

– La țanc, spusei eu bucuros, să-l aduc?

– Nu, nu, mulțumesc, nu mi-e foame...

– La urma urmelor, dumneavoastră sînteți, ca și mine, din carne și sînge... Și, desigur, vi se face foame...

– Nu e chiar așa, replică el. Ceea ce vedeți este, mai degrabă, o imitație perfectă...

– Cum s-o înțeleg?

– Uite, așa!

Se concentră pentru o clipă, apoi ridică mîna dreaptă și schiță cu palma o lovitură în măsuța rotundă aflată între noi. Însă, în loc să se audă zgomotul izbiturii, mîna trecu liniștită prin materialul dur, de parcă n-ar fi avut consistență. Îl priveam aiurit. Cine știe de ce lucrul acesta îmi făcu o impresie mult mai puternică decît incredibila manevră a mașinii mele deasupra prăpastiei.

– Înțelegeți acum ce proprietăți stranii poate avea materia, spuse el pe același ton de glumă. Cu ea, într-adevăr, se poate face orice...

– Am citit undeva, mormăii eu uluit, că așa ceva nu este cu putință.

– Și eu am citit-o, zîmbi el. Voi într-adevăr, nu puteți. Tot așa cum noi nu putem face o infinitate de lucruri. Însă în Univers totul este posibil. Cu excepția creării substanței primare, se înțelege. Ea există, și aceasta o satisface pe deplin.

Amuţisem în acele momente, iar mintea mi se golise de gînduri.
- Dar ce se aude cu sucul dumneavoastră de roşii? întrebă el.
M-am ridicat pe tăcute şi am plecat la bucătărie. Cînd am deschis frigiderul, primul lucru pe care l-am văzut au fost peştişorii mei. Am luat două cutii cu suc de roşii, două pahare curate şi m-am întors în hol. Necunoscutul şedea pe scaun, în aceeaşi poziţie, şi privea gînditor prin fereastra largă. Pînă ce am tăiat capacele cutiilor, el a rămas la fel de tăcut, încît aveam senzaţia că nici nu se mai află în cameră. Apoi am turnat şi am ridicat paharul.
- Să ciocnim!... Fie şi cu suc de roşii...
- Să ciocnim! fu el de acord.
Paharele scoaseră un clinchet, iar el şi-l duse pe al său spre buzele pîrlite. Şi, după cum mi se păru, îl bău cu vădită plăcere.
- Acum am să vă pun o întrebare incomodă, zisei eu. După cîte înţeleg, nu vă aflaţi aici, pe Pămînt, ca să sprijiniţi civilizaţia noastră prin cunoştinţele dumneavoastră. Şi, atunci, pentru ce?... Ca să ne supravegheaţi?
- Nu, se-nţelege. Ca să vă supraveghem sau ca să vă ajutăm este, în fond, totuna cu a ne amesteca în treburile dumneavoastră... Însă noi nu vom face niciodată aşa ceva. Pur şi simplu eu mă aflu aici ca observator şi informator imparţial al civilizaţiei noastre...
N-aş putea spune pentru care motiv, însă declaraţia aceasta nu mă surprinse.
- Aşa mi-am şi închipuit, murmurai eu.
El mă privi curios:
- Şi de ce, mă rog?
- Conform celei mai simple logici, răspunsei eu. În mijlocul Universului infinit trebuie să se realizeze nenumărate combinaţii ale materiei. Şi, desigur, nu putem presupune că doar aici, pe mica noastră planetă, există acea combinaţie unică, denumită conştiinţa umană. După mine, aşa ceva este o absurditate.
El zîmbi abia sesizabil.
- Nu este aşa? întrebai eu surprins.
- Nu-i nimic, continuaţi...
- Ei, bine, civilizaţia noastră există doar de cîteva milioane de ani şi, în ciuda acestui fapt, este o civilizaţie puternică. Dar dacă ar exista de miliarde de ani? Judecînd în felul acesta nu este exclus ca undeva, în Univers, să existe civilizaţii nemăsurat de puternice. Pentru ele n-ar fi, cîtuşi de puţin, o problemă deosebită să intre în contact cu noi. În ce mă priveşte, mi-am pus de multe ori întrebarea de ce, totuşi, lucrul acesta nu se întîmplă, de ce sîntem atît de izolaţi şi stingheri pe mica noastră planetă?
Am tăcut şi l-am privit aşteptînd. Tăcea, ca şi pînă acum şi, parcă inconştient, îşi clătina încetişor capul.
- Trebuie să vă spun că raţionamentul dumneavoastră nu este întrutotul nefundamentat, răspunse el în cele din urmă. Şi cu toate acestea, e total arbitrar. Am să vă dau un exemplu simplu. Dacă posibilităţile, aşa cum spuneţi dumneavoastră, se combină într-adevăr, ar fi trebuit să existe şi o astfel de combinaţie: o galaxie cu o civilizaţie de tip uman.
- Şi de ce nu? întrebai eu impulsiv.
- Pentru că atunci ar cădea şi teoria dumneavoastră asupra contactelor obligatorii.
Indiscutabil, avea perfectă dreptate.
- Şi, în afară de asta, nu este bine să atribuiţi fiecărei conştiinţe calitatea conştiinţei umane. Ar fi posibil să existe şi o altfel de conştiinţă, care să interfereze conştiinţa voastră umană, pur şi simplu fără să vă observe, ori fără să vă dea atenţie. Sau iarăşi, să vă observe, dar să nu corespundeţi scopurilor sale. Oare dumneavoastră daţi atenţie furnicilor care vă mişună în grădină deşi ştiţi că sînt fiinţe vii? Şi, oare, vă daţi osteneala să le ajutaţi cu ceva în existenţa lor?
- Dar ele nu au conştiinţă!
- Cine v-a spus-o? Asta nu-i chiar atît de sigur pe cît gîndiţi. Poate că e chiar mai desăvîrşită vizavi de ceea ce voi numiţi dezvoltare. În afară de asta, dumneavoastră vorbiţi despre conştiinţă în general, la proporţiile cosmice, fără a fi în situaţia de a-mi putea arăta o singură calitate durabilă şi general valabilă. Spre exemplu, s-ar putea presupune că, de fapt, calitatea esenţială a conştiinţei este netrăinicia ei. Sau, autodistrugerea la etape prestabilite ale dezvoltării sale. Aşa încît cade şi fundamentarea credinţei dumneavoastră în desăvîrşirea ei fără margini în perioade uriaşe de timp.
- Da, într-adevăr, aveţi dreptate, răspunsei eu tulburat. Chiar dacă, faptic, însăşi prezenţa dumneavoastră nu vorbeşte în favoarea unor astfel de argumente.
- Acum eu nu vorbesc despre fapte, ci despre logica omenească.
- În cazul acesta, într-adevăr aş fi preferat să vorbim despre fapte, zisei eu.
El clătină iarăşi din cap.
- Din păcate, exact despre asta nu putem vorbi.
- Dar de ce? întrebai eu nervos.
- Asta aş putea să v-o spun... Voi, singuri, trebuie să vă dobîndiţi cunoştinţele... Şi prin propriile forţe să străbateţi drumul. De ce nu puteţi să vă imaginaţi că tocmai acesta este sensul existenţei omeneşti?
Vocea îi era liniştită, însă profundă, cu o rezonanţă aparte şi, pentru prima oară îmi trecu prin minte gîndul că glasul acesta nu este aidoma glasului omenesc.
- Aveţi dreptate, desigur, răspunsei eu. Pot să-mi imaginez ceea ce spuneţi. Dar nu pot să-mi imaginez esenţa moralei dumneavoastră. La urma urmelor trăiţi printre noi, observaţi strădaniile noastre, nedreptăţile, sforţările, silniciile, vedeţi cum uneori, nefericiţi şi neajutoraţi ne învîrtim în cercul vicios al ignoranţei noastre. Şi, în acelaşi timp sînteţi, după cum se vede, conştient că este atît de uşor să sprijiniţi tot ce este bun şi drept. Dar nu o faceţi. Aceasta nu contravine, nu urîţeşte sensul propriei voastre existenţe?
El mă privi cumva curios.
- În acest caz, imaginaţi-vă că în centrul moralei noastre există mai multă raţiune şi mai puţin sentiment.
- Îmi este greu să mi-o închipui, spusei eu. Doar dumneavoastră trăiţi aici, în mijlocul nostru. Cum este posibil ca unele lucruri cu care sîntem obişnuiţi să nu vă provoace o groază teribilă? Războaiele, spre exemplu. Imaginaţi-vă că, mîine chiar, umanitatea noastră se îndreaptă spre distrugerea nucleară. Oare nu o să ne împiedicaţi?
- Nu, se înţelege, spuse el dur. Voi singuri trebuie să supravieţuiţi crizei. Dacă vă împiedicăm, în

ÎNTR-O ZI DE TOAMNĂ PE ŞOSEA

mod artificial, nu veţi mai dobîndi imunitatea şi data viitoare veţi pieri într-o catastrofă şi mai îngrozitoare.

Clătinai întristat din cap:

– Da, este logic... Şi, totuşi, nu pot s-o accept. De ce nu ne ajutaţi măcar în suferinţele de care nu sîntem vinovaţi?... Salvaţi-ne măcar de cancer...

– V-am mai spus-o, răspunse el posomorîndu-se uşor. Fiinţe mai înţelepte decît mine au ajuns să înţeleagă ce anume vă este necesar... Şi eu nu am dreptul de a schimba...

Pe neaşteptate, un gînd salvator îmi trecu prin minte:

– Atunci, ajutaţi-l măcar pe prietenul meu! Trebuie să fiţi de acord că intervenţia într-un singur caz nu poate schimba istoria, drumul dezvoltării omenirii.

El se lăsă tăcut pe spate. Şi mi se păru că şovăie pentru o clipă.

– Nu, nu am dreptul să fac asta! spuse el posomorît.

– Dar pe mine de ce m-aţi ajutat?... De ce m-aţi salvat de la moarte?

– Deoarece, pe moment, mi-am închipuit că pentru aceasta aş fi eu vinovat... Şi, fără îndoială, eu nu am dreptul să devin vinovat.

Pe neaşteptate mă cuprinse un sentiment de deznădejde şi am amuţit. Tăceam amîndoi. Afară se înnoptase, însă camera rămăsese luminată ca şi mai înainte. Cu o lumină naturală şi clară ca ziua. Oricît ar fi fost de straniu acest fapt, atunci nu mi-a facut vreo impresie deosebită.

– Şi, totuşi, dumneavoastră sînteţi implicat în treburile pămîntene, zisei eu. Eu voi scrie despre tot ce mi s-a întîmplat azi.

– Asta nu-i o problemă, zîmbi el. Într-o singură clipă aş putea şterge din memoria dumneavoastră tot ceea ce nu aş dori să vă amintiţi.

– O veţi face cu adevărat? tresării eu.

– Nu, bineînţeles. Scrieţi ceea ce doriţi. Şi aşa nu o să vă creadă nimeni...

– Poate nu or să creadă întîmplarea... Dar vor crede în realităţile pe care ea le conţine...

– Aceste adevăruri le sînt cunoscute de multă vreme oamenilor, răspunse el. Eu n-am descoperit pentru dumneavoastră o nouă Americă...

Acestea au fost ultimele sale cuvinte de care îmi amintesc. M-am trezit din somn abia cînd mijeau zorii. Adormisem îmbrăcat pe fotoliul în care şezusem în noaptea trecută. Sau, mai bine zis, în acest loc fusesem adormit. Necunoscutul mă învelise cu o pătură uşoară şi, se înţelege, dispăruse. Eu îmi aminteam însă totul, ceea ce dovedea că nu atentase la memoria mea. M-am ridicat şi am deschis fereastra. Soarele nu răsărise încă deasupra crestelor din faţă şi, totuşi, curtea întreagă era scăldată într-o lumină delicată. În fundul curţii, asemenea unor mici planete albe, sclipeau crizantemele. Era linişte; nici măcar o frunză nu tremura pe crengile pomilor. Numai roua, abia vizibil, strălucea cu sclipirea sa mată de perlă. Nu ştiu în ce lume trăieşte el, a noastră însă este neasemuit de frumoasă. Şi poate că aceasta îi este singura mîngîiere în izolarea sa de aici.

Cîteva zile am trăit ca în vis. Munceam, se înţelege, însă tot ceea ce puneam pe hîrtie îmi părea slab, fără gust, ca iarba. Am lăsat lucrul şi am început să citesc. Dar nici asta nu mă ajuta. În fine, duminică am pornit motorul maşinii şi, încet, am pornit-o la vale pe drumeagul îngust. Am ieşit în şosea şi am virat la dreapta, în direcţia sanatoriului, deşi nu voiam să mă mai gîndesc la asta. Cu cît înaintam mai mult cu atît creştea în mine febra, simţeam cum genunchii îmi tremurau imperceptibil. Şi cu toate acestea, apăsam tot mai puternic acceleraţia, maşina zbura pe anvelopele sale vechi şi şterse. Curînd am trecut pe lîngă locul unde avusese loc întîmplarea, dar nu am oprit. În acele clipe nerăbdarea mă ardea pur şi simplu.

Nici măcar nu-mi amintesc cum am ajuns la sanatoriu. Am bătut la uşa albă a doctorului Veselinov şi am intrat fără să mai aştept încuviinţarea. Ca deobicei, doctorul stătea pe locul său obişnuit, cu radiografiile în mînă, şi pe figura sa se citea o nemăsurată surprindere.

– S-a petrecut ceva incredibil! spuse el cu un glas pe care abia l-am recunoscut.

Simţii cum o enormă uşurare îmi inundă venele, asemenea unei transfuzii de sînge.

– Aşa? Dar ce anume?

– Prietenul dumneavoastră s-a însănătoşit!

– Cum aşa, s-a însănătoşit? mă minunai eu ipocrit.

– Ei bine, pur şi simplu s-a însănătoşit! Priviţi radiografiile: de parcă n-ar fi suferit vreodată de ceva... Am impresia că plămînii săi sînt complet refăcuţi.

Nu am privit radiografiile, ar fi fost inutil.

– Este imposibil, am zis eu. Pesemne aţi încurcat filmele...

– Cum imposibil, o dată ce e fapt!, răspunse el iritat. Astea sînt al doilea set de radiografii, totul a fost executat sub supravegherea mea.

Am considerat că este mai înţelept să tac. El mă privea cu acelaşi aer de surprindere, clipind prosteşte din pleoapele pîrlite.

– Chiar mîine voi face o comunicare ştiinţifică, zise el cu aprindere. Colegii mei vor rămîne ţuţ!

– Nu o să faceţi nici o comunicare, zîmbii eu.

– De ce? tresări el.

– Pentru că nu ar fi ştiinţific, răspunsei eu. Pur şi simplu, dumneavoastră aţi comunica un fapt pe care nu îl veţi putea demonstra.

El se încruntă, însă tăcu.

– Şi, în al doilea rînd, ceea ce este mai important, chiar dacă veţi comunica acest fapt, fiţi sigur, nimeni nu o să vă creadă.

– Cum aşa, nu o să mă creadă!, – zise el arţă-

gos. Dar astea sînt radiografii...

– Prostii, radiografii... Dumneavoastră aţi văzut pe puţin douăzeci de fotografii ale „farfuriilor zburătoare", dar credeţi în ele?

El reîncepu să clipească nedumerit:

– Ei, da, însă... pe de altă parte, eu am un om însănătoşit...

– Fiţi sigur că nici asta nu are să vă ajute...

– Dumneavoastră nu credeţi? întrebă el tăios.

– Se înţelege că vă cred. Însă ceilalţi n-au să vă creadă. Doar dumneavoastră sînteţi om de ştiinţă, oare nu înţelegeţi că aşa ceva nu se poate întîmpla? Toţi colegii dumneavoastră vor gîndi că sînteţi sau nebun sau escroc... În acest caz cea de a doua variantă este mai uşor de crezut şi, în acelaşi timp, mai neplăcută.

Abia acum încetă să mai clipească, părînd pe deplin înmărmurit. L-am observat pe furiş cum tace şi reflectează, cum mintea sa rece şi clară lucrează în plin sub ţeasta protectoare.

– Ştiţi că aveţi întrutotul dreptate, zise el cu uşurare. Sigur, în fapt, nu există nici o dovadă...

– Unde este el acum?

– Cine? întrebă el absent.

– Prietenul meu...

– Păi, s-a sculat, se-nţelege... Puţin mai înainte se plimba prin parc.

Doar cîţiva paşi mă despărţeau de fereastra deschisă. L-am descoperit imediat; stătea în picioare la marginea uneia dintre tufele decorative şi ţinea în mînă ceva albicios, asemănător cu un ou de pasăre. Îl privea absorbit şi, din cînd în cînd, scormonea ceva cu unghia.

– Ce faci acolo? strigai eu din fereastră.

El treăsări şi se întoarse. Figura sa nu mai aducea cu aceea pe care o văzusem cu cîteva zile în urmă.

– Nimic, răspunse el tulburat.

– Ce ţii în mîini?

– Un melc...

– Imediat să-l pui la locul său, zisei eu supărat. Ai auzit?

– De ce?

– Fiindcă ţi-o spun eu!... Hai, mai repede!

Fără să mai comenteze se întoarse şi, atent, se apucă să aşeze cu grijă melcul pe o ramură a tufei. Însă, cînd luă mîna, melcul se rostogoli şi căzu pe pămînt. Se aplecă, să-l ridice...

Traducere ION ILIE IOSIF

CRISTIAN TUDOR POPESCU

BALADA CAVALERULUI PROGRAMATOR

A fost odată un cavăler programator. Cînd şi-a terminat ucenicia era tînăr şi ferice şi credea că avioanele sînt comestibile ca tot ce zboară. La plecarea spre centrul de calcul din nordul Imperiului unde fusese repartizat, tatăl său, bătrînul programator Radiscus, i-a dăruit ca să-l apere de rele un vechi tratat de matematică cu coperţi de piele roşii şi roase, în care semnul plus era un Crist pe cruce, înmulţirea două săbii încrucişate, integrala un şarpe înfrunzit ridicat pe coadă, radicalul un albatros cu o aripă mai lungă, iar derivata parţială era reprezentată printr-un foetus chircit în poziţia tipică intrauterină. I-a dat, de asemenea, pixul său fermecat, ticsit cu microprocesoare, adus de el în tinereţe de pe alte meleaguri, care avea însuşirea de a se încălzi şi a deveni luminiscent cînd începeai să scrii prostii. Dacă scriai spre exemplu sin x = 5, riscai o arsură zdravănă. Bani nu i-a dat; l-a umplut, în schimb, de poveţe, care mai de care mai isteţe, acestea fiind mult mai viabile, fiabile şi mentenabile decît nişte nenorociţi de bani.

„Fiule, ţine minte, dacă un program merge de la prima rulare e cazul să intri la bănuieli; se întîmplă să dai chix cu o problemă de Soft, nu te pierde cu firea, insinuează pe loc că tu eşti de fapt Hardist prin vocaţie; dacă dai greş şi cu Hardul le spui că ai avut o copilărie grea. Ai grijă, cînd vrei să te apuci de treabă serios, e bine să începi cu o pauză. Dacă nu eşti în stare să remediezi un defect minor încearcă să provoci unul major, atunci vor fi chemaţi specialiştii şi nu se mai pune problema. Şi mai ales, nu uita, computerul face, din nenorocire, numai ceea ce îi spui tu să facă."

Astfel blindat, tînărul nostru plecă spre alte zări. Străbătu munţi şi cîmpii, nenumărate oraşe şi-n jurul lui era un constant sfîrşit de primăvară; cînd îl vedeau, fluturii dansau, miliţienii zîmbeau, fetele de director plîngeau. Gestionari de viţă veche îl poftiră la masa lor, nişte vulturi pleşuvi vrură să-l ia cu ei în zbor şi pe unde trecea mulţimea striga în cor: „Trece un cavaler programator."

Dar tînărul nostru nu se oprea niciodată, stăpînit de un singur gînd: să ajungă mai repede la centrul de calcul şi să scrie programe cu grămada, mari şi pline de numeroase subrutine.

Într-o bună zi ajunse. Nu era un simplu centru de calcul, era unul dintre cele cinci sau şase palate numerice ale Imperiului. Pe frontispiciu strălucea mîndră stema aurie, cu cifra trei, scrisă în binar. I s-a făcut o primire triumfală; tot personalul era strîns în ogradă, adjuncţii agitau sfioşi şi îmbujoraţi cîte o floare, iar directorul, în timp ce-l îmbrăţişa în ovaţiile generale, i-a şoptit lăsîndu-şi fruntea pe umărul lui şi oftînd delicat: „Cît te-am aşteptat..."

Chiar şi Marele Dregător – investit cu acest titlu pentru că era suficient să intre în sală cu trusa de scule şi sistemul, oricît de gravă ar fi fost defecţiunea, se autodregea instantaneu – îl bătu pe umăr şi-i dărui un mic şi cochet multimetru.

El le-a mulţumit tuturor şi a rugat politicos să i se spună ce se lucrează pe aici şi ce-ar avea el de făcut. L-au dus în sala calculatoarelor. Aici, s-a produs acel fenomen care amplifică întotdeauna tulburător aura de respect din jurul unui cavaler programator. Zgomotul egal şi continuu s-a înteţit brusc, contrastul pe terminale a crescut, toate beculeţele şi afişajele au început să clipească în serii ordonate, iar imprimatele să ţăcăne înviorate.

„Ce se produce aici?", a întrebat cavalerul. „Noi, aici, a răspuns directorul cu mîndrie, producem grafice, grafice de toate culorile şi formele la orice scară, şi, la cerere, în două, trei şi chiar patru dimensiuni. Şi tabele producem, tabele sinoptice, histograme, planşe color, organigrame. Produsele noastre împodobesc pereţii tuturor aşezămintelor importante ale Imperiului."

„Şi ce algoritmi de prelucrare a datelor folosiţi?", a mai întrebat cavalerul programator. „Algoritmii sînt de pe tărîmul celălalt, i-a adus un cavaler după o călătorie lungă şi plină de peripeţii, aşa că nimeni nu ştie prea bine cum funcţionează. Noi ne ocupăm cu estetica redării. Cînd graficul are variaţii prea abrupte le mai netezim, creşterile domoale le mai asprim, valorile prea mari şi discordante din tabele le mai micşorăm, cele prea mici le majorăm."

„Şi datele brute?"

„Datele de intrare nu sînt chiar brute, sînt preprocesate la un centru de calcul subordonat de unde le primim pe benzi."

Un an trecu ca o clipă. Cavalerul nostru, muncind sîrguincios, ajunse în scurt timp un maestru în arta producerii de grafice şi tabele care să placă ochiului. Un singur lucru îl mîhnea profund: nu înţelegea prea bine care este sensul fizic al mărimilor de pe abcisă şi ordonată, şi, în cele din urmă, care este legătura cu realitatea a acestor reprezentări.

Într-o noapte cavalerul, după ce se frămîntase mult timp, căzu într-un somn greu şi agitat. Dimineaţa îşi făcu bocceaua şi se duse la director să-l întrebe încotro se afla centrul de unde se primesc datele.

„Spre Sud, peste 4 munţi şi 4 văi, dar ce vrei să faci, doar nu vrei să ne părăseşti?"

– Ba da, dar mă voi întoarce repede.

– Vai, nu face asta, nimeni nu s-a întors vreodată de acolo, spuse îndurerat directorul, ştiind însă că e inutil, hotărîrile unui cavaler programator sînt întotdeauna de nestrămutat.

– De ce?, spuse acesta. E destul de aproape, şi plecă o dată cu primele raze ale soarelui.

Drumul fu greu, dar cavalerul era tînăr şi plin de elan, aşa că-l străbătu în numai un an. Centrul subordonat se dovedi a-şi merita numele. Era mai mic şi mai vechi, directorul amabil dar mai morocănos, calculatoarele cu o generaţie mai jos. În scurt timp cavalerul înţelese că şi acest centru primea datele de la un altul, aflat peste 16 munţi şi 16 văi spre Sud. Se odihni puţin, apoi porni la drum fără să stea mult pe gînduri.

Etapa a fost lungă şi grea, iar cavalerul obosise oarecum, aşa că o parcurse în cîţiva ani. Găsi un centru şi mai vechi, directorul fu cam nepoliticos, calculatoarele, o generaţie şi mai jos. De aici porni spre Sud, mereu spre Sud, peste 32 de munţi şi 32 de văi. Din cauza oboselii care-i pătrunsese în creier şi în oase, mersul deveni chinuitor. Făcea nenumărate popasuri. Cînd distanţa dintre două centre succesive deveni de 256 de munţi şi 256 de văi, ajunsese în era tuburilor electronice.

Dar şi de aici a fost trimis mai departe, mereu mai departe spre Sud, şi ajungînd pe creasta celui de al 512-lea munte zări, atunci cînd nu mai putea face un pas, o clădire singuratică semănînd cu un hangar. Oboseala şi resemnarea îi dispărură pe loc şi porni grăbit spre ea. Pe cînd se apropia, pe lîngă el trecu cu o viteză ameţitoare o arătare stranie, care întrezărită prin norul de praf părea a fi un om pe bicicletă cu doi desagi imenşi şi galbeni, în spate. În pragul uşii avu o ezitare. Îi venea să se întoarcă şi să lase totul balta. Dar era mult, mult prea tîrziu, aşa că bătu şi intră.

Priveliştea dinăuntru îl năuci. În lumina egală şi rece a unor tuburi de neon, care nu se zăreau nicăieri, zeci, poate sute de oameni, bărbaţi şi femei, stăteau la mese aşezate ordonat, în şiruri paralele. Fiecare avea în faţă cîte un abac pe care muta bilele sau cîte o maşină mecanică de calculat la care rîşnea. Scriau ceva pe nişte bucăţi de hîrtie şi alţi oameni treceau printre rînduri cu saci mari şi galbeni în care adunau aceste hîrtii.

Ţăcănitul enorm, care alcătuia zgomotul de fond, îl ameţi pe cavaler. Privind şirurile acelea ordonate care păreau să se prelungească la infinit, deşi din afară clădirea nu părea prea mare, îl năpădi brusc o greaţă violentă. „Doamne, îşi spuse, aici e cu adevărat capătul liniei".

Se năpusti afară cu ultimele puteri şi căzu în iarba udă, respirînd lacom aerul curat al muntelui. Zăcu apoi o vreme întins cu ochii la cer, pînă cînd apărură stelele. Pe urmă se ridică greoi şi porni. Străbătea din nou munţi şi cîmpii, nenumărate oraşe şi în jurul lui era un constant sfîrşit de toamnă. Oamenii îl priveau cu milă sau cu indiferenţă pe bătrînul istovit care-şi tîra paşii înapoi spre Nord, mereu spre Nord. Puterile îi slăbeau din zi în zi, dar îl purtau înainte absenţa durerii şi spaima că nu va ajunge. Cînd zări în depărtare strălucitoarea stemă binară 011, era sfîrşit. Totuşi se gîndi cu bucurie că îşi va revedea vechii colegi. Directorul cel sentimental murise însă de mult şi morţi erau toţi cei pe care-i cunoscuse. Acolo unde fusese cîmpie era acum cetate şi unde fusese cetate creşteau bălăriile şi păşteau vaci.

Îl lăsară din milă să intre în palatul numeric. Calculatoarele aveau un aspect straniu, nefamiliar lui, dispăruseră imprimatele, cartelele, ba chiar şi terminalele şi totul era străin şi de neînţeles.

Pentru că era bătrîn şi nu avea unde să se ducă i-au dat totuşi o slujbă: l-au pus să lipească etichete pe un morman de benzi magnetice care zăceau abandonate la subsol, nimeni nu mai ştia de cînd.

Desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

ROBERT SHECKLEY

CEEA CE SÎNTEM

Există un regulament privind comportarea echipajului unei astronave în timpul Primului Contact, dar nu este un regulament stabilit în disperare de cauză şi aplicat în consecinţă. Cine poate oare să prevadă rezultatul unei acţiuni **oarecare** asupra mentalităţii unui popor necunoscut?

Aceste gînduri destul de sumbre îl preocupau pe Jan Marteen în clipa în care pătrundea în atmosfera lui Durell IV. Era un om de statură înaltă, în floarea vîrstei, cu părul blond închis şi cu faţa rotundă şi preocupată. Ajunsese de multă vreme la concluzia că o regulă oarecare valorează mai mult decît lipsa oricărei reguli. Urma deci cu scrupulozitate regulile mai sus pomenite, dar trăia cu sentimentul mereu prezent al nesiguranţei şi slăbiciunii caracterului uman. De altfel, acestea erau calităţile ideale pe care le cerea sarcina Primului Contact.

Făcu ocolul planetei, destul de jos pentru a o putea observa, dar nu prea jos, ca să nu sperie eventualii locuitori. Observă indicii unei civilizaţii pastoral-primitive şi încercă să-şi amintească ce citise în volumul 4, „Tehnica Primului Contact“ cu lumile zise „pastoral-primitive“ editat de către Departamentul de Xenopsihologie. Apoi îşi coborî nava pe o cîmpie stîncoasă, acoperită cu o iarbă rară, în apropierea unui sat de mărime mijlocie, totuşi nu prea aproape şi utilizînd tehnica aterizării silenţioase.

– Bine lucrat! comentă Croswell, adjunctul său, care era încă prea tînăr pentru a şti ce este nesiguranţa.

Chedka, lingvistul eborian, se abţinu de la orice comentariu. Ca de obicei, era cufundat într-un somn liniştit.

Marteen mormăi ceva şi merse în partea dinapoi a rachetei, pentru a se apuca de teste. Croswell îl înlocui la hubloul de observaţie.

●

După o jumătate de oră, Croswell semnală:

– Iată-i! Sînt vreo doisprezece: umanoizi, fără îndoială.

Un examen mai atent îi arătă că indigenii de pe Durell aveau pielea flască, de un alb livid şi că feţele le erau lipsite de orice expresie. Croswell ezită, apoi adăugă:

– Nu sînt prea frumoşi!

– Ce fac? întrebă Marteen.

– Se mulţumesc să ne privească, spuse Croswell. Asistentul era un tînăr înalt şi slab, înzestrat cu o mustaţă uriaşă pe care o lăsase să-i crească în timpul călătoriei şi cu care îşi trecea timpul lustruind-o cu mîndrie.

– Sînt doar la vreo douăzeci de metri, semnală el.

Prin hublou, Croswell putea privi afară. În schimb, nimeni dinafară nu putea să se uite înăuntru. Departamentul de Xenopsihologie preconizase această măsură după eşecul unei astronave care dăduse greş în Primul Contact pe Carella III. Carellienii, aruncînd o privire în navă, văzuseră ceva care-i speriase atît de rău, încît fugiseră mîncînd pămîntul. Departamentul nu aflase niciodată cauza acestei fugi precipitate, întrucît fusese imposibil să se stabilească un al doilea contact.

Oricum, asta nu avea să se mai întîmple.

– Ce fac?

– Unul din ei înaintează singur. Este, poate, şeful sau o victimă...

– Cum e îmbrăcat?

– Are o... un fel de... vreţi să veniţi să vă uitaţi?

În faţa tabloului de control, Marteen făcuse un examen prealabil al lui Durell IV. Atmosfera era respirabilă, clima temperată, gravitaţia apropiată de cea a Pămîntului. Notase existenţa unor importante zăcăminte de minereuri radioactive şi de metale rare. Şi, lucru esenţial, nu găsise nici o urmă de microorganisme virulente, nici vapori ucigători, care au pricinuit atîtea ravagii printre Primii Contactori.

Astfel, Durell putea deveni un preţios aliat al Pămîntului, cu condiţia ca indigenii să se arate binevoitori... iar **contactorii** pricepuţi. Marteen se apropie de hublou şi examină indigenii:

– Poartă haine în culori pastel: vom face la fel.

– Am notat, spuse Croswell.

– Nu au arme: vom ieşi, deci, neînarmaţi.

– Am înţeles.

– Poartă sandale, deci vom purta şi noi.

– La ordinele dumneavoastră.

– Văd că nu au păr pe faţă, urmă Marteen cu o uşoară urmă de surîs. Sînt dezolat, Ed, dar mustaţa dumitale...

– Nu! Mustaţa nu! strigă Croswell, ascunzînd-o cu mîna pentru a o apăra.

– Mă tem că da.

– Dar i-au trebuit şase luni ca să crească!

– O să porţi doliu. Ar trebui să înţelegi.

– Dar nu văd de ce, protestă Croswell indignat.

– Pentru că primele impresii sînt esenţiale. Cînd

prima impresie a fost proastă, relaţiile ulterioare devin dificile, cîteodată imposibile. Întrucît nu ştim nimic despre aceşti oameni, atitudinea cea mai simplă este conformismul. Încercăm să le semănăm, purtăm culori care ar putea sa le placă, sau cel puţin să nu-i şocheze, le copiem atitudinile, ne străduim să acţionăm după...

– Bine, bine! făcu Croswell. Oricum, îmi va creşte alta la întoarcere. Se priviră, apoi izbucniră în rîs. Era a treia mustaţă pe care Croswell o pierdea astfel.

Pe cînd Croswell se bărbierea, Marteen îl trezi pe lingvist. Chedka era un umanoid lemurian, originar de pe Ebora IV, una din rarele planete cu care Pămîntul întreţinea relaţii normale. Eborienii erau lingvişti înnăscuţi, graţie incredibilei lor facultăţi de asociere şi nu se înşelau niciodată. Odinioară ei exploraseră o mare parte a Galaxiei; ar fi putut să-şi întemeieze un mare imperiu, dacă n-ar fi fost împiedicaţi de necesitatea absolută de a dormi douăzeci de ore din douăzeci şi patru.

După ce se bărbieri, Croswell îmbrăcă un combinezon verde pal şi se încălţă cu sandale. Apoi intrară în compartimentul de dezinfectare microbiană. Marteen şopti o rugăciune, după care deschise uşa.

Un lung murmur se ridică din rîndurile durelienilor, cu excepţia şefului – sau a victimei sacrificate – care rămase liniştit. Semănau într-adevăr cu nişte oameni, deosebindu-se doar prin extraordinara paloare şi prin impasibilitatea trăsăturilor. Trăsături în care Marteen nu putea descifra nimic.

– Evitaţi orice strîmbătură, îi recomandă el lui Croswell.

Înaintară încet, pînă cînd ajunseră la numai zece paşi de cel care părea a fi şeful. Marteen declară cu o voce foarte joasă.

– Sîntem prieteni. Venim în pace.

Chedka traduse şi ascultă răspunsul, rostit cu o voce atît de coborîtă, încît era aproape de neînţeles.

– Şeful vă urează bun venit.

– Bine! făcu Marteen.

Mai făcu cîţiva paşi şi începu să vorbească, oprindu-se din cînd în cînd pentru a-i lăsa lui Chedka timp să traducă. Serios, cu cea mai mare convingere, el rosti Primul Discurs BB-32, pentru „pastoralii-primitivi, umanoizi şi aparent neagresivi". Pînă şi Croswell, care nu se lăsa uşor impresionat, trebui să recunoască în sinea-i că era un discurs frumos. Marteen spuse că el şi tovarăşii săi erau nişte călători veniţi de departe şi că traversaseră Marele Neant pentru a intra în legături prieteneşti cu bravii locuitori de pe Durell IV. Le vorbi despre Pămîntul verde şi îndepărtat, atît de asemănător cu această planetă şi despre bravii şi simplii locuitori ai Pămîntului care întindeau o mînă prietenească durelienilor. Le vorbi despre marele spirit de pace şi întrajutorare care domnea pe Pămînt, despre prietenia universală şi despre multe alte lucruri, toate foarte frumoase.

În cele din urmă tăcu. Se lăsă o tăcere grea.

– A înţeles tot? îi şopti Marteen lui Chedka.

Eborianul făcu un semn afirmativ şi aşteptă răspunsul şefului. Marteen transpira în urma efortului depus; Croswell îşi tot pipăia buza de sus proaspăt rasă.

Şeful deschise gura, suspină, se răsuci pe călcîie şi se prăbuşi la pămînt.

Lucrurile luau o turnură supărătoare, pe care

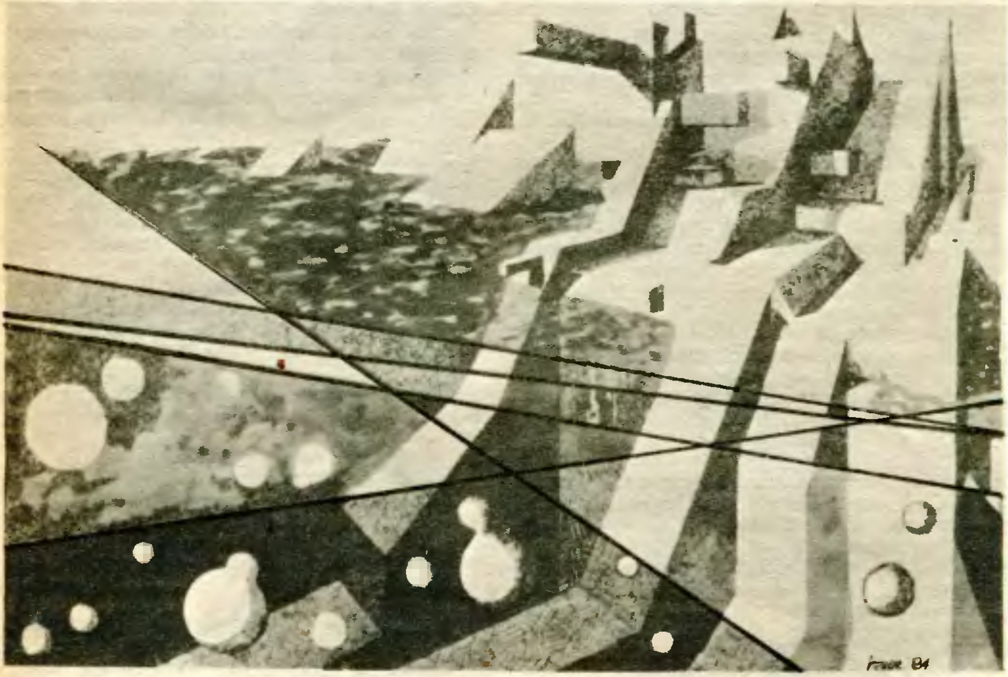

Desen de ILIE TUDOREL-DĂNUŢ

nici o teorie sau regulament nu o prevăzuse.

Șeful nu dădea semne că se va ridica; nu era vorba deci de un ceremonial. Dimpotrivă, părea să respire greu, ca un om în comă.

În asemenea condiții, echipa de contact nu avea altceva de făcut decît să se întoarcă în rachetă și să aștepte urmarea evenimentelor.

O jumătate de oră mai tîrziu, un indigen se apropie de navă și începu să discute cu Chedka, supraveghindu-i prudent pe Pămînteni și plecă de îndată ce termină.

– Ce-a spus? întrebă Croswell.

– Șeful Moreri își cere scuze pentru leșin.

– Ah! exclamă Marteen. Poate că leșinul lui ne va ajuta, totuși... Asta o să-l oblige să-și repare „nepolitețea". Din moment ce e un incident întîmplător, care nu poate să ne fie imputat.

– Ba da.

– Ba da, ce?

– E vina voastră, spuse eborianul, făcîndu-se colac pentru a adormi.

●

Marteen îl scutură pe micul lingvist pentru a-l trezi.

– Ce a mai zis? În ce fel sîntem vinovați de leșinul șefului?

Chedka deschise larg gura într-un căscat.

– Șeful era foarte stînjenit. A încercat să vă suporte respirația cît a putut, dar acest miros străin...

– Respirația mea? întrebă Marteen. Respirația mea i-a provocat sincopa?

Chedka făcu un semn afirmativ, mormăi ceva, apoi adormi. Se lăsa seara și pe nesimțite lungul crepuscul de pe Durell făcu loc nopții. În pădure, focurile satului muriră unul cîte unul. Doar pe navă luminile arseră pînă în zori. Cînd se ridică soarele, Chedka plecă în sat. Croswell își bău cafeaua meditînd, în timp ce Marteen răscolea în trusa farmaceutică.

– Nu e decît un eșec provizoriu, spuse Croswell, care nu voia să-și piardă speranța. Se mai întîmplă. Amintiți-vă de Dingforobea VI!...

– Astfel de lucruri pot să ne împiedice să mai punem vreodată piciorul pe vreo planetă.

– Dar cum puteam ghici...

– Ar fi trebuit să prevăd! spuse Marteen. Dacă pînă acum răsuflarea noastră nu a mai otrăvit pe nimeni, asta nu înseamnă că... Ah, iat-o! Cu un gest triumfal ridică o fiolă în care se vedeau niște mici comprimate roz.

– Sînt garantate împotriva mirosului gurii! L-ar neutraliza și pe cel al unei hiene. Luați două.

Croswell luă pilulele.

– Acum ce facem?

– Așteptăm să... Ah! Ce-a zis?

Chedka intra frecîndu-și ochii.

– Șeful Moreri se scuză că a leșinat.

– Știm. Altceva?

– Ne invită să vizităm satul Lannit, atunci cînd vom putea. Șeful consideră că acest incident nu trebuie să dăuneze relațiilor pașnice dintre două rase.

Marteen suspină ușurat.

Își drese vocea și întrebă, ezitînd:

– I-ați vorbit de... hm! de înlăturarea mirosului gurilor noastre?

– L-am asigurat că acest neajuns va fi îndreptat, spuse Chedka. Totuși pe mine nu m-a deranjat niciodată.

– Bine! Vom merge chiar acum în sat. Poate că ar fi indicat să iei și tu o pilulă.

– Răsuflarea mea nu are nimic neplăcut, spuse eborianul, sigur de sine.

Porniră spre sat.

●

Cînd ai de-a face cu o populație pastorală-primitivă, e bine să alegi gesturi simple, dar cît mai simbolice, pentru că astfel te faci mai bine înțeles. Puține cuvinte, multe gesturi! Aceasta e regula în ce privește civilizațiile pastoral-primitive.

Marteen, care se întreba ce simbol va putea folosi, văzu de îndată că dispunerea locurilor îl va ajuta de minune. Indigenii așteptau grupați în satul care se ridica lîngă o poieniță. Albia secată a unui pîrîu, peste care era aruncat un mic pod de piatră, despărțea satul de pădure.

Marteen văzu cît de mult îl putea ajuta acest decor. Merse pînă la jumătatea podului și se opri, zîmbindu-le prietenește durelienilor. Cum o parte din ei începură să tremure își aminti propriile lui recomandări în ce privește expresiile faciale, își compuse o figură impasibilă și rămase nemișcat o bucată de vreme.

– Ce este? îl întrebă Chedka, oprindu-se puțin neliniștit la capătul podului.

– Fie ca acest pod, începu să declame Marteen cu o voce tunătoare, să devină simbolul legăturilor veșnice care vor uni această frumoasă planetă cu...

Croswell îi strigă un avertisment, dar Marteen nu înțelese. Privea fix la indigenii nemișcați.

– Plecați de pe pod! strigă Croswell. Dar înainte ca Marteen să fi făcut vreun pas, podul se prăbuși, iar el căzu în albia secată a pîrîului, unde fu gata să-și rupă oasele.

– E chestia cea mai uluitoare pe care am văzut-o vreodată, îi spuse Croswell, ajutîndu-l să se ridice. Cum ați ridicat vocea, toată piatra a fost pulverizată. Cred că e vorba de un efect de rezonanță.

Marteen înțelese acum de ce durelienii se exprimau prin murmure. Se ridică în picioare, gemu și se așeză la loc.

– V-ați rupt ceva? întrebă Croswell.

– Cred că am glezna scrîntită.

Șeful Moreri sosi, urmat de vreo douăzeci de dureleni, rosti un scurt discurs și îi oferi lui Marteen un baston de lemn negru lustruit și sculptat.

– Mulțumesc! murmură Marteen ridicîndu-se și sprijinindu-se în baston. Ce-a zis? îl întrebă pe Chedka.

– Șeful spune că podul nu avea decît o sută de ani și că era în bună stare. Își cere iertare pentru strămoșii săi care nu l-au construit mai solid.

– Hm! făcu Marteen.

– Șeful a mai spus că sînteți, fără îndoială, un

om nenorocos.

„Are dreptate, se gîndi Marteen; poate ca sîntem o rasă neîndemînatică".

•

În ciuda bunelor intenţii ale pămîntenilor, rasele pe care le descoperiseră unele după altele se temeau de ei, îi urau sau îi invidiau, bazîndu-se în general pe primele impresii defavorabile.

Aici, totuşi, nimic nu părea încă pierdut. Într-adevăr, ce putea să se mai întîmple în afară de ce se întîmplase deja?

Marteen schiţă un zîmbet pe care îl alungă imediat şi intră în sat şchiopătînd pe lîngă Moreri.

Din punct de vedere tehnologic, civilizaţia dureliană se afla încă într-un stadiu destul de primitiv. Durelienii foloseau roata şi pîrghia, dar nu duseseră mai departe studiul mecanicii. Păreau totuşi să aibă cîteva noţiuni elementare de geometrie plană şi de astronomie.

În domeniul artistic, dimpotrivă, păreau pricepuţi şi foarte evoluaţi, mai ales în sculptura în lemn. Cele mai simple colibe erau împodobite cu remarcabile basoreliefuri.

– Credeţi că aş putea fotografia? întrebă Croswell.

– Nu văd de ce nu, zise Marteen.

Şeful fu de acord şi Croswell fotografie locuinţele dureliene, piaţa şi decoraţiile templului.

Marteen se plimba, mîngîind cu vîrful degetelor basoreliefurile complicate, vorbind cu indigenii prin intermediul lui Chedka şi punîndu-şi ordine în idei. Durelienii, după părerea sa, erau foarte inteligenţi şi prezentau calităţi comparabile cu cele ale lui homo sapiens. Faptul că nu cunoşteau tehnica însemna mai puţin un defect constitutiv, cît un acord profund cu natura. Aspectul lor paşnic prezicea o bună înţelegere cu Pămîntul, care, după secole de haos, încerca să găsească pacea.

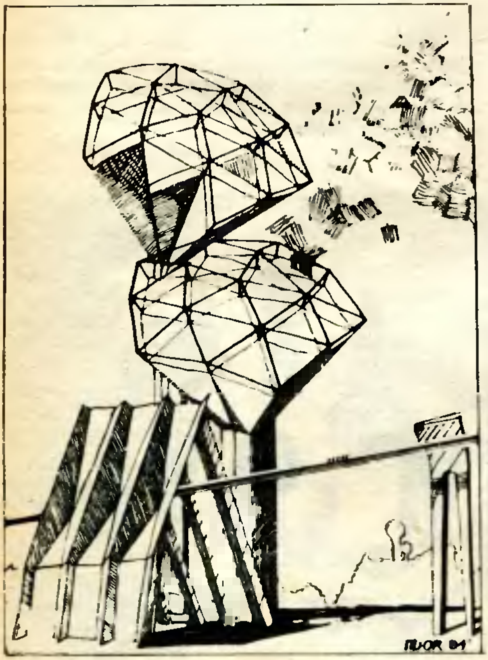

Desen de ILIE TUDOREL DĂNUŢ

Aceste date aveau să fie fundamentul raportului său, destinat celei de a doua echipe de contact. Spera să poată adăuga: „Credem că am lăsat în urmă o impresie favorabilă Pămîntului. Nu par a exista greutăţi speciale".

Chedka avusese o discuţie animată cu şeful. Ceva mai treaz decît de obicei, veni să-i vorbească în şoaptă lui Marteen. Acesta aprobă în linişte; păzindu-se să arate ceva, se apropie de Croswell, care făcea ultimele fotografii şi îl întrebă:

– Gata pentru marea serbare?

– Ce serbare?

– Cea pe care şeful o dă astă seară în cinstea noastră... E foarte important: gest de bunăvoinţă... simbol de prietenie... şi aşa mai departe...

Deşi pronunţa aceste cuvinte pe un ton neutru, totuşi mulţumirea i se putea citi în priviri.

Croswell reacţionă imediat.

– Atunci, am reuşit! Contactul e un succes!

În spatele lor, doi indigeni tresăriră auzind acest glas puternic şi se îndepărtară clătinîndu-se.

– Da, am reuşit, zise Marteen, cu condiţia să fim foarte atenţi. Este un popor inteligent şi bun, dar am totuşi impresia că îi deranjăm.

La căderea serii merseră la petrecere. Primul fel fu o legumă de un verde gălbui care amintea puţin de dovleac. Apoi, şeful Moreri ţinu un discurs despre importanţa relaţiilor culturale. După care se servi ceva ce aducea cu un iepure şi apoi veni rîndul lui Croswell să vorbească.

– Nu uita, susură Marteen în şoaptă!

Croswell se ridică şi începu să vorbească. Cu faţa neclintită şi cu voce înăbuşită trecu în revistă numeroasele asemănări care uneau Pămîntul cu Durell, însoţindu-şi spusele de multe gesturi.

Chedka traducea. Marteen aproba din cap. Şeful la fel, ca şi ceilalţi meseni.

Croswell încheie şi se aşeză. Marteen îl bătu pe umăr:

– Foarte bine, Ed! Ai un adevărat dar pentru... Dar ce se întîmplă?

– Priviţi!

Marteen se întoarse. Şeful şi ceilalţi meseni, cu privirile fixe, continuau să dea din cap.

– Chedka! făcu Marteen în şoaptă. Vorbeşte-le! Eborianul îl întrebă ceva pe şef. Nu primi nici un răspuns. Şeful continuă să încline ritmic din cap.

– Gesturile! spuse Marteen. I-am hipnotizat!

Se scărpină în cap, apoi tuşi zgomotos. Durelienii se opriră din bîţîială, clipiră din ochi şi începură să vorbească între ei, repede, cu un aer neliniştit.

– Spun că aveţi nişte puteri grozave, traduse Chedka. Spun că străinii sînt nişte făpturi curioase, şi se îndoiesc că ar putea avea încredere în ei.

– Mda! Ar fi cazul să ne oprim aici, cîtă vreme lucrurile merg încă bine.

Se ridică, urmat de Croswell şi de Chedka.

– Acum plecăm, îi şopti el şefului. Dar vă cerem să îngăduiţi şi altor oameni să vă viziteze. Iertaţi-ne greşelile; au fost pricinuite de necunoaşterea obiceiurilor voastre.

Chedka traducea şi Marteen continua să murmure, cu faţa neclintită şi cu mîinile lipite de corp. Vorbi despre unitatea Galaxiei, despre bucuriile

CEEA CE SÎNTEM

cooperării, despre schimbul de mărfuri şi de cunoştinţe, despre solidaritatea dintre toate făpturile, fără de care nu se poate.

Moreri, încă nerefăcut după hipnoza prin care trecuse, răspunse că pămîntenii vor fi întotdeauna bineveniţi.

Cu un gest impulsiv, Croswell îi întinse mîna. Şeful o privi o clipă, uimit, apoi o luă, întrebîndu-se vădit ce trebuia să facă cu ea. Scoase un suspin de vie suferinţă şi o lăsă brusc: arsuri adînci şi roşii îi acopereau pielea.

– Ce se întîmplă?... exclamă Croswell.

– Transpiraţia! zise Marteen. E un acid. Trebuie să aibă un efect imediat asupra organismului lor. Să plecăm cît mai repede!

Indigenii se agitau. Adunaseră pietre, bucăţi de lemn. Şeful, care suferea încă, încerca să-i liniştească, dar pămîntenii preferară să nu mai aştepte sfîrşitul discuţiei. Bătură în retragere spre rachetă, atît de repede cît le îngăduia şchiopătatul lui Marteen, sprijinit în baston.

Înapoia lor, pădurea se umplea de o rumoare suspectă.

Cînd ajunseră la astronavă erau la capătul puterilor. Croswell împiedicîndu-se într-o tufă de iarbă, izbi cu capul în uşă, scoţînd un puternic zgomot.

– Ah, dumnezeii...! urlă el, nebun de durere.

Solul, sub picioarele lor începu să vuiască, apoi să tremure şi să alunece.

– Repede! La bord! comandă Marteen.

●

Nava reuşi să decoleze. În clipa următoare, în locul pe care tocmai îl părăsise, solul se prăbuşea.

– Trebuie să fie încă un fenomen de rezonanţă, spuse Croswell. Dar ce ghinion! Să te cobori chiar pe o falie de teren!

Marteen suspină şi scutură din cap.

– Zau că nu ştiu ce să fac. Aş vrea să mă întorc să le explic, dar...

– N-am mai fi bineveniţi.

– Probabil! Am făcut o prostie după alta. De la început am pornit-o greşit, apoi am mers din rău în mai rău.

– Dar nu din cauza a ceea ce aţi făcut, explică Chedka, cu vocea sa cea mai amabilă. Nu e vina voastră. Mai degrabă din cauza a ceea ce sînteţi.

Marteen reflectă o clipă, apoi fu de acord.

– Da, ai dreptate. Vocile noastre le distrug teritoriul, expresiile feţei noastre îi dezgustă, gesturile noastre îi hipnotizează, răsuflarea noastră îi asfixiază, transpiraţia noastră îi arde. Oh, Doamne!

– Doamne, Doamne! recunoscu trist Croswell. Sîntem nişte adevărate uzine de produse chimice... Doar fabricăm numai gaze otrăvitoare şi lichide corozive.

– Dar nu sînteţi numai asta. Priviţi! spuse Chedka.

Arătă spre bastonul lui Marteen. În partea superioară, acolo unde îl ţinuseră mîinile acestuia, nişte muguri, adormiţi multă vreme, se desfăcuseră în flori albe şi roz, al căror parfum umplea cabina.

– Vedeţi, sînteţi şi asta, zise Chedka.

– Lemnul ăsta era uscat, făcu Croswell. Cred că din cauza unui ulei din piele.

Marteen tresări.

– Oare toate sculpturile pe care le-am atins... colibele... templele...

– Da, aşa cred, spuse Croswell.

Marteen închise ochii. Avu viziunea înfloririi bruşte a acelor suprafeţe de lemn uscate şi moarte.

– Cred că vor înţelege, zise, încercînd să creadă în propriile-i cuvinte. Este un simbol frumos, iar făpturile acelea sînt foarte inteligente. Sînt convins că vor fi de acord... măcar cu o parte din ceea ce sîntem...

Traducere: DAN ALEXE

Desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

CORNELIU OMESCU

PRECOCITATEA STRĂNEPOŢILOR NOŞTRI

Desen de DAN COROIU

In cursul vizitei mele în secolul XXII, despre care am mai relatat, m-a interesat şi literatura „lumii de poimîine" destinată copiilor. Şi de astă dată, lumea strănepoţilor noştri mi-a oferit o surpriză. Primul fapt inedit: literatura destinată preşcolarilor este scrisă chiar de ei înşişi, înainte de vîrsta de cinci ani – vîrsta şcolarizării. Al doilea: conţinutul acestei literaturi destinată colegilor de grădiniţă este demn de invidiat.

Avînd un program foarte încărcat, nu am putut discuta pe îndelete cu gazdele mele problema literaturii pentru copii. Doar pe Melinda am întrebat-o, într-o după amiază, cînd zburam spre casă din Australia ca să nu scăpăm un meci de polo cu blocul vecin, dacă are chef să-mi dea relaţii. Mi-a spus să mă folosesc de „GUGU" (porecla combinei culturale în care se află încorporate: holovizorul, fonoteca, videoteca, sintetizatorul, vizualizatorul şi uriaşa bibliotecă miniaturizată într-un computer al cărui „stoc" depăşeşte toate „depozitele" lumii mele de „alal-tăieri" la un loc). După prînz, am pretextat o migrenă provocată de clima din Melbourne şi astfel am lipsit echipa colocatarilor mei de un preţios membru al galeriei.

După ce am sîcîit ecranul fişierului pînă s-a încins, m-am oprit la o astfel de povestire pentru preşcolari, pe care o transcriu aici, intitulată:

VACĂ ELECTRONICĂ

Vaca noastra nu este o vacă adevărată. Nu are coarne, nici coadă, nici uger, nici alte însuşiri de patruped, dar ne dă lapte de cea mai bună calitate. Ea este de fapt combina „MAPRELASINTRIFOTRON - DQR - 373 - Pq - 5 - k". Adică: instalaţia de preparat lapte prin prelucrarea trifoiului sintetizat din azotul atmosferic şi turbă, tratate cu apă distilată, după un program electronic de reciclare a neutronilor bombardaţi cu antifotoni în suspensie de plasmă. Am botezat-o „VACA ELECTRONICĂ", după trei balotaje, cu majoritate de un singur vot. Fireşte că inventatorul ei, vec nul nostru, nenea Dudu, nu s supărat. E chiar mîndru că i venţia lui a fost acceptată, mult plicată şi comandată de toat grădiniţele de pe Pămînt şi di cer.

Astăzi, Văcuţa lui nenea Dudu stă la dispoziţia tuturor copilaşilor de grădiniţă. O putem folosi după orele de gimnastică subacvatică şi înainte de programul Yoga; laptele ei are un gust foarte bun şi adormi ca un bebeluş de hipopotam după un singur pahar. Adormi şi nu mai ai nevoie de impulsurile telepatice ale hipnopedului de serviciu. Nenea Dudu e foarte fericit şi noi la fel. Din păcate, va trebui să schimbăm porecla instalaţiei, din motive pe care nu le prevăzusem. De vină sînt colegii noştri de vîrstă de la grădiniţa de preşcolari bîlbîiţi nr. 293 414. Colegii de acolo au derutat colectivul didactic şi de părinţi cu o experienţă inedită cum nu vezi nici la „GUGU" (cînd părinţii nu-s acasă şi tu îţi poţi programa ce vrei din producţiile cinematografice ale cre-

PRECOCITATEA STRĂNEPOȚILOR NOȘTRI

tinilor noștri străbunici obsedați de sexualitate și violența).

Prichindeii, ce au făcut? În loc să folosească apă distilată sau măcar apă de cișmea, conform standardelor în vigoare, au introdus în Văcuță... sifon hipoacidulat. După această flagrantă încălcare a instrucțiunilor pentru folosirea Văcuței din sala de mese, delincvenții au fugit de la locul infracțiunii și au încins în curte o partidă de rugby. Au fugit fără să-și fi consumat desertul, cu toate că tuturora le plăcea la nebunie salata din fructe de papaya, vișine, piersici și ananas cu frișcă. Dar nu le-a fost dat să marcheze măcar un eseu și nici să renunțe la desert. Androidele Angelica și Salomeea, educatoarele de serviciu, vigilente cum sînt toate simulacrele și mutanții, au observat marea evadare din sala de mese. După ce au spart grămada ordonată și au confiscat mingea, educatoarele și-au scos pistoalele de psihoterapie și au golit cîteva baterii de rezervă trăgînd rafale lungi de impulsuri urzicante în poponețele evadaților. Iar ei și-au ciugulit desertul în poziția de „drepți" din motive de... psihoterapie.

Mai tîrziu, cînd au controlat Văcuța, iată și Marea Surpriză: în loc de lapte, rezervorul instalației era plin cu șarjă proaspătă de... sirop de struguri (zis și must). Surprizele pe care le-a produs apoi „VACA ELECTRONICĂ" s-au ținut lanț. „Parcă ar fi sărit în aer cutia Pandorei" – vorba surorii mele Rosa Gioconda, studentă la Veterinară.

Întîi, doi preșcolari de la grupa mică, plictisiți și tracasați după un seminar de Logopedie cu minirobotul linguafonic Lombros, au pus la cale șotia următoare: în prima pauză, au scos bateriile piticului, ca să scape de dădăceala lui. Apoi, au hotărît să-l facă inofensiv și pe hipnopedul Mesmerov, mutantul cu trei ochi, pe care l-au pus să se privească în oglindă pînă s-a... autohipnotizat și a început să sforăie. Cum însă știau de frica educatoarelor androide și mai ales de groaza pistoalelor psihoterapeutice ale căror impulsuri te urzică rău de tot la poponeață, le-au tras și lor o păcăleală: s-au stropit cu cerneală roșie pe față, au „încins" puțin termometrele și au scurtcircuitat instalația „HIPOCRATE" ca să poată simula o epidemie cu petele lor de cerneală roșie. Amîndouă androidele au căzut în această cursă perfidă: s-au grăbit să declare carantină la pavilionul grupei mici din motive de... rubeolă scarlatiniformă.

După toate aceste pregătiri tactice, prichindeii au putut să se ocupe metodic de testarea posibilităților Văcuței lor. Au început cu un mic exces colectiv: au băut sirop de struguri pînă ce toată grupa s-a îmbolnăvit de pîntecarie, crampe și alte tulburări gastrointestinale sau neurovegetative. Apoi, un băiețel și o fetiță au încercat să demonteze Văcuța, dar nu au reușit decît să încurce niște circuite. Fetița, Juga Schikel, ce s-a gîndit? Că nu ar strica să încerce dacă Văcuța poate învăța poezia „pisicuța-pis-pis pis te-am visat azi noapte'n vis". Surpriză: Vaca Electronică a învațat-o ca pe apă. Dar iată că fetița avea un coleg de bancă, pe nume Cungfu Drake Romanov, care nu suporta nici pisicile, nici miorlăiala fetelor. Imediat după acest mic succes mnemotehnic al Văcuței, micul sadic înciudat a smucit-o de codițe și a izgonit-o de lîngă invenția lui nenea Dudu. Zadarnic a încercat fetița să scape de el cu figura „aruncare peste umăr". Micul terorist anti-feminist și militant al mișcării „Bărbații la Putere" știa și el judo: a prins-o de codițe și a parat la fel de prompt încercările adversarei sale de a recurge și la jocul de picioare, și la lovituri sub centură sau mai jos. „Dacă nu te potolești, îți rad un croșeu de-ți trimit nasul în grija clinicii de chirurgie estetică și îți mai fac și o notă informativă către serviciul de ecarisaj, secția „Mîțe Turbate", de pierzi doi ani din viață cu teste pentru verificarea stării tale de imunitate psihologică la cooperarea cu cadrele didactice și colectivul de părinți!" – a mîrîit amenințător micul militant și, cu un rapid „musi-pusi-jap", a trimis-o la colț în „knock-down"...

Un sfert de oră mai tîrziu, Văcuța învățase să recite integral arhaica și celebra incantație barbară „cățeluș cu părul creț". Ar fi vrut s-o învețe să și latre. Din păcate, nici chiar el însuși, micul nostru militant, nu știa să latre. La orele de logopedie nu învățaseră și lătratul de la persistentul minirobot linguafonic Lombros, nu învățau și limbajul necuvîntătoarelor, din păcate. Firește, dacă Lombros ar fi fost programat să-și extindă cursul în direcțiile multiple ale complexelor sisteme de comunicare pe care le posedă măcar animalele domestice de altădată, nu neapărat și cele sălbatice mai prompte decît omul, atunci Văcuța ar fi devenit și tigresă, și scroafă, și maimuță, și ciocîrlie, și cuc sau chiar cîine – ca formă de expresie sonoră. Plictisit de limitele tehnice și tehnocratice ale sistemelor de comunicare posibile, micul terorist a mai sîcîit puțin butoanele Văcuței și a „hrănit-o" cu o cantitate modestă de extract de mușețel din flacoanele de la toaletă. După această ispravă, instalația le-a servit doar... tăiței cu mac. Toți cei care i-au gustat, au adormit buștean fără Mesmerov și mai adînc decît el după ce se „auto-hipnotizase" în oglindă.

Surpriza următoare i-o datorăm unui prichindel căruia nu-i plac nici tăițeii cu mac, nici mustul, nici laptele, ci doar ciocolata. Da, micul și nonconformistul Homer Nobel Vespasian era „mort" după ciocolata cu alune. Ori, această delicatesă nu li se servea micilor preșcolari bîlbîiți decît în zilele de „vedere cu părinții", cînd princhindeii prezentau spectacole de lupte libere, iluzionism, îmblînzire de tigri și alte numere de circ, teatru, muzical sau „happening". Cu acest prilej, după ce viitorii stîlpi ai societății își etalau cunoștințele dobîndite și talentul moștenit, își încasau „prima" sub formă de tablete de ciocolată cu alune din mîna androidelor. Aceleași tablete erau servite publicului de către zîmbărețul Adrian, un pitic (minirobot) programat să mai și dea interviuri părinților mai insistenți, dacă aceștia solicitau detalii despre comportarea odraslelor și capacitatea pedagogică a personalului didactic. Minirobotul avea un program bine pus la punct de către cei mai buni psihiatri specializați în educarea și tratarea părinților, un program care îi

scutea pe părinţi de griji, neîncredere, nelinişte, superficialitate, obtuzitate, complexe freudiene şi alte greşeli de educaţie.

Ce i-a făcut Homer Nobel Vespasian zîmbăreţului roboţel? L-a pus să dea nişte răspunsuri nepotrivite după un spectacol prezentat cu ocazia unei zile de „vedere cu părinţii". Pentru asta, îi strecurase în cutiuţa cu „mosorele" din piept un mic program străin, un „mosorel" sustras din pieptul lui Shakespeare, piticul care regiza numerele de iluzionism şi dresaj ale micilor bîlbîiţi. Mosorelul în plus conţinea un program de predare a unor tehnici de mare virtuozitate, printre care şi sustragerea ouălelor de sub cloşcă şi învîrtirea (pe un singur deget) a cîte trei bastoane cu cîte un rotocol de fum în vîrf, fără ca fumul să se destrame ş.a.m.d. Fie că întrebarea pusă de primul părinte nu era clară, fie că mosorelul era prost plasat, Adrian a făcut o gafă de pomină. Fireşte că androidele au intervenit imediat, pentru ca părinţii să nu intre la idei sau complexe. Şi, supărate, au vrut să-l dezagrege pe nevinovatul roboţel. Dar comanda de aplicare a paragrafului şapte la roboţi (comanda de autodezintegrare – n.n.) nu o pot da decît stăpînii lor naturali, oamenii. Uneori, şi-o pot da şi roboţii între ei, dar asta nu ne interesează acum. Fapt este că androidele n-au avut încotro şi s-au mulţumit să scoată bateriile din roboţel şi să-l arunce într-o debara în aşteptarea comisiei de reciclare a deşeurilor.

De s-ar fi oprit lucrurile aici! Dar micul Homer Nobel Vespasian, în dorinţa lui fierbinte de a învăţa Văcuţa să producă şi ciocolata preferată, s-a dus în debara şi a demontat cutiuţa cu mosorele din pieptul roboţelului zvîrlit la index. Spera că mosorelele lui Adrian îl vor ajuta să determine Văcuţa să producă şi ciocolată cu alune. Dar zadarnic era piticul tiz cu gloriosul împărat Publius Aelius Hadrianus, că nu era programat şi pentru reforme sau reciclări spectaculoase, cum îşi dorise preşcolarul. După ce a meşterit cît a meşterit la Văcuţă, a reuşit să-i lege în circuit şi programele sustrase din debara. Cînd a pornit-o însă, rateu. Nici cu apă, nici cu sifon, Văcuţa nu dădea ciocolată. După multe insistenţe şi probe cu diverse „materii prime", Văcuţa a dat în cele din urmă doar alune. Ciocolată – ioc! Iar alunele aveau un gust dubios.

Desen de DAN COROIU

Au venit apoi androidele cu o comisie de doctori epidemiologi ca să ia măsuri împotriva rubeolei scarlatiniforme, pe care o mimaseră princhindeii cu ajutorul cernelei roşii. Toţi copiii au fost găsiţi sănătoşi, cu excepţia unei fetiţe la care s-au depistat simptome de constipaţie. Drept pedeapsă pentru alarma falsă pe care o dăduseră, androidele au fost transferate la o muncă mai potrivită: Angelica a devenit îngrijitoare de rechini, iar Salomeea dresoare de cobre şi crotali.

Înzestrată cu noile programe, Văcuţa noastră încă nu debutase în faţa părinţilor. Cele două tinere androide care preluaseră pavilionul, Pandora şi Casandra, şi-au dat repede seama că e ceva în neregulă cu Vaca electronică. Cum erau amîndouă la începutul carierei lor didactice, pline de bune intenţii şi devotament faţă de copii, nu ştiau cu ce anume este pavat „drumul spre iad". Totuşi, au reuşit, pentru început, cu drăgălăşenia lor de proaspete absolvente să cîştige copiii şi să afle nişte amănunte (la ora de confesiune) despre modificările induse în programul Văcuţei. Au rămas îngrozite fiindcă regulamentul interzice categoric accesul copiilor la anumite utilaje şi instalaţii şi, mai ales, demontarea sau reprogramarea lor. În astfel de situaţii, androidele sînt foarte aspru pedepsite pentru delictul de lipsă de vigilenţă. Pedepsele ce li se aplică androidelor nu se limitează la o simplă trimitere la „munca de jos", cum o păţiseră predecesoarele lor. Se ştie că o androidă poate fi condamnată chiar la moarte prin dezintegrare dacă un copil a păţit un accident din cauza ei. Accidente nu provocase Văcuţa, dar cum să explici comisiei ce s-a întîmplat fără să-i trezeşti suspiciuni? Iar dacă se mai şi află că este isprava copiilor, e de rău. De aceea, ca să şteargă orice urmă a infracţiunilor comise de copii, au încercat să depaneze Văcuţa. Din păcate, n-au reuşit. Ceva suferise o nouă „mutaţie" în circuitele electronice ale instalaţiei. Acum, altă surpriză: Văcuţa „producea"... probleme de şah şi diferite careuri de cuvinte încrucişate. „Produsul" varia după materia primă cu care îi umpleai recipientul: apa o inspira pentru

PRECOCITATEA STRĂNEPOȚILOR NOȘTRI

șah, sifonul o determina să creeze careuri, dar dacă o serveai cu supa sau ciorbița ta, aveai de ales între o anagramă și un lanț de criptograme. Fiecare lichid sau soluție ce i se servea dădea drept rezultat alt fel de problemă enigmistică. În paralel, Văcuța nu se limita doar la activități intelectuale și enigmistice. Mai producea și diferite prăjituri sau alimente mai puțin căutate. Văcuța devenise o instalație cu multiple însușiri neprogramate inițial nici de nenea Dudu, nici de beneficiarii ei, dar exarcebate ulterior.

Androidele Pandora și Casandra erau atît de îngrozite încît nu știau ce să facă: să dea vina pe predecesoare sau să-și facă testamentul. Să dea vina pe ele, nu puteau. Legea androizilor interzice, conform articolului trei, să pună în pericol viața unui semen dezvăluindu-i o greșeală sau calomniindu-l. Spre norocul lor, situația fu rezolvată de umoristul Bachus Molan, bunicul unuia din micii bîlbîiți. Bătrînelul semăna cu un țap, deoarece își lăsase o bărbiță caraghioasă, tipică pentru artiștii din epoca de piatră.

„Ce-ar fi să invitați părinții la un spectacol dat de Văcuța voastră?" – propuse candid umoristul cînd află din întîmplare toată încurcătura. „Părinții copiilor s-au cam săturat de circul pe care îl prezentați de fiecare dată cu aceiași tigri, lei, cimpanzei și alte animale dresate de specialiști și nu de micii bîlbîiți. Mai ales că „animalele" nu sînt decît niște mașinării bine programate. Ce credeți că dacă nepoțelul meu își vîră capul între colții unui crocodil de operetă sau fură ouă de plastic de sub o cloșcă artificială fără ca „incubatoarea" să se trezească din somnul ei mecanic deoarece este scoasă din priză, credeți că eu devin mai fericit și mai încrezător în precocitatea nepotului meu? Dacă el s-ar bîlbîi și la vîrsta mea aș muri profund nefericit. Dar el nu are decît trei ani și știu că nu se va bîlbîi decît pînă la patru sau cinci ani, cum se întîmplă cu toți bărbații din clanul nostru. Chiar și eu m-am bîlbîit și am scăpat la timp. Credeți că m-ar impresiona chiar și o dresură cu dinozauri din jurasic sau ihtiozauri sau mai cine știe ce alte dihănii din secția de butaforie a Institutului de Clonare și Îmbogațirea Parcurilor de Zoologie Comparată? Nu, atîta vreme cît bîlbîiala nepotului meu își are scadența. Impresionat aș fi doar cînd aș vedea o ispravă a lui care să-i ateste creativitatea. Cum e cazul cu Văcuța pe care copiii au reciclat-o. Ei, un spectacol cu Văcuța l-aș aplauda din toată inima! Nici gînd să cer sancționarea voastră! Așa că dați drumul la spectacolul cu Văcuța, în loc să va scoateți bon de incinerare la crematoriu!"

Androidele îl priviră lung pe umorist. Încercau să-și dea seama dacă nu cumva glumește dintr-o firească deformație profesională. Se mai și temeau puțin de el, fiindcă nu știau dacă vorbește sincer sau stă cu toate înregistratoarele în priză, conectate la rețeaua generală, ca să poată cere o anchetă împotriva lor, supărat că nepoțelul îl dezamăgește.

În cele din urmă, la stăruințele umoristului, ideea unui spectacol cu Văcuța fu acceptată. Problema sancționării androidelor predecesoare nu se mai gîndi nimeni s-o pună.

În ziua spectacolului de gală în fața părinților, Văcuța se întrecu pe sine. Princhindeii reușiră s-o determine să-și etaleze noile însușiri cu succes deplin. Ropote de aplauze salutară produsele Văcuței de la cele comestibile la cele... „intelectuale". Poeziile recitate de Văcuță avură mai mult succes decît problemele de șah și enigmistică, deoarece Văcuța nu se bîlbîia deloc. Părea că alți princhindei o instruiseră, nu micii bîlbîiți. De asemenea și toate produsele alimentare fură degustate cu plăcere și unul dintre părinți, de profesie chimist, se grăbi să le analizeze și stabili că au proteine și calorii normale de vacă naturală. Ultimul număr din program, interviul Văcuței, înregistră un succes colosal. Interviul fu bisat de zeci de ori, pînă ce Văcuța osteni și începu să duduie, să scoată fum. Din fericire, instalația nu a făcut și scurtcircuit, deoarece focul a fost stins cu lapte din producție proprie.

Niciodată părinții micilor bîlbîiți nu se distraseră mai copios. Niciodată nu plecaseră cu o încredere atît de spontană în educația preșcolară pe care o dau androidele micilor bîlbîiți. Totul s-a terminat cu bine. Doar copiii au regretat faptul că numele de „VACĂ ELECTRONICĂ" nu i se mai potrivește combinei. Mai ales că nu reușiseră s-o învețe să scoată și mugete de vacă. Ce poreclă mai adecvată i se potrivește? Dacă ar behăi măcar, i s-ar zice oiță. Dacă lătra, cățeluș. Dacă ar mieuna, pisicuță. Dar iată că Văcuța nici măcar nu... cotcodăcește. Ce nume să-i dai dacă laptele e bun și problemele enigmistice sînt destul de greu de rezolvat, ce nume?

În cele din urmă, princhindeii se hotărîră s-o boteze „DUDUITOAREA" fiindcă uneori, cînd este „sîcîită", duduie în surdină. În plus, este și invenția lui nenea Dudu...

...Această adevărată perlă literară era semnată de Victor Cicero Savarin în vîrstă de patru ani. Este adevărat că autorul ei este încă analfabet, deoarece școala îl va primi abia la cinci ani, dar asta nu are nici o importanță. Puștiul a dictat-o și basta. De gramatică și stilizare s-au ocupat minunatele mijloace tehnice de care dispun strănepoții noștri.

Altceva m-a mirat și continuă să mă agaseze: de ce, dintre toate premiile mondiale care există în secolul XXII, nu i-au dat și lui ceva potrivit, cum ar fi „COZONACUL DE AUR" sau „VAGONUL CU ÎNGHEȚATĂ FISTIC"? De ce l-au premiat cu „STILOUL DE AUR" cînd se știe că în secolul XXII nimeni nu mai folosește acest instrument vetust, de ce?

Desen de VIOREL PÎRLIGRAS

ALEXEI PANSHIN

CUM A DESCOPERIT GEORGES DUCHAMPS UN COMPLOT PENTRU CUCERIREA LUMII

Georges era cu Marie în pat cînd a făcut descoperirea. Marie era într-adevăr cea mai nostimă brunetă cu ochi negri şi pielea ca fildeşul, dar, fără îndoială, avea un buton într-un loc cu totul neobişnuit.

– Ce-i ăsta? întrebă Georges. Un nasture?

– Bineînţeles, spuse ea. Continuă să mă deschei.

– Nu, nu, zise el. Acest nasture...

Îl atinse cu un deget şi ea scoase un sunet muzical.

– Nu eşti om, spuse el.

Ea îşi întinse mîinile spre el, într-un gest încîntător.

– Dar mă simt om.

– Fără îndoială, eşti numai aparent umană. Asta-i de-a dreptul straniu. Este probabil o metodă de a cuceri lumea?

Marie dădu din cap.

– Nu ştiu!

Georges atinse butonul şi fata scoase un alt sunet plăcut, încet şi cristalin.

– Foarte straniu. Mă întreb pe cine ar trebui să informez. Dacă este un complot pentru cucerirea lumii, cineva trebuie să afle de el.

– Dar cum aş putea fi eu nedorită? întrebă Marie. Sînt caldă. Sînt franţuzoaică, iubesc, sînt eu!

– Totuşi... Ding-g-g... E de netăgăduit!

Marie se încruntă.

– Scuză-mă, spuse ea. Mai întoarce-te o dată.

– Să mă întorc?

– Aşa cum auzi. Întinse un deget şi-l atinse. Se auzi un sunet grav şi melodios ca al unei sonerii muzicale.

– Şi asta ce e? zise ea.

– Mon Dieu! exclamă el surprins. Asta-s eu?

Se sculă şi se duse să se uite în oglindă, răsucindu-se într-un mod puţin confortabil. Aşa era. Se mai răsuci o dată, să fie sigur.

– În cazul acesta, spuse, lucrul nu pare să mai aibă importanţă.

O sărută pe Marie şi se întorseseră la punctul de unde se întrerupseseră. Piele catifelată de fildeş.

După cîte am auzit eu, dacă Georges primeşte înaintarea în slujbă, se vor căsători într-un an sau doi.

Traducerea: SMARANDA ZĂNESCU

Desen de ALEXANDRU ANDRIEŞ

CONFRUNTAREA

Scenariu: ALEXANDRU UNGUREANU

Desene de ADRIAN BARBU

MĂ AȘEZ ÎN FOTOLIUL VIDEOPLASTORU-LUI ȘI LAS ASPIRANȚII SĂ-MI ADUNE PĂRUL ÎN SMOCURI PENTRU A FACE LOC ELECTROZILOR DE IRIDIU.
DIN ACEST MOMENT, TIMP DE O JUMĂTATE DE ORĂ, POSED O VIDEOPLASMĂ CARE MĂ COPIAZĂ PERFECT.
HAJIME!
VIDEOPLASMA MARELUI MAESTRU ESTE TORI (ATACANTUL) IAR A MEA E UKE (ATACATUL). ASPIRANȚII LE ÎNMINEAZĂ CÎTE UN FLASH-STICK.
„FLASH-STICK-UL ESTE O ȚEAVĂ DE OȚEL CARE ARE LA UNUL DIN CAPETE UN BEC ERLOGEN DE MARE PUTERE. LUMINA SA ȚIȘNIND PRIN FANTELE TĂIATE ÎN ȚEAVĂ POATE PROVOCA ORBIREA UNUI ADVERSAR DE LA DISTANȚA DE 5-6 METRI. RESTUL ȚEVII CONȚINE ACUMULATORI DE MICI DIMENSIUNI IAR LA CAPĂTUL OPUS BECULUI SE GĂSEȘTE UN ÎNTRERUPĂTOR."
REN-DO-ARTA LUPTEI CU FLASH-STICKUL

AAAEEIII
DECLANŞAREA PRIMULUI FULGER PRODUCE ÎNTUNECAREA COMANDATĂ A CÎMPULUI DE PROTECŢIE PENTRU SPECTATOR
TORI LANSEAZĂ KIAI*-UL ROTUND, O UNDĂ SONORĂ CARE ÎNCERCUIEŞTE ADVERSARUL, ASTFEL ÎNCÎT ACESTA NU POATE LOCALIZA DIRECŢIA DE PORNIRE. NU M-AM PUTUT ANTRENA PENTRU A MĂ OBIŞNUI, FIINDCĂ MARII MAEŞTRI N-AU VRUT SĂ MĂ AJUTE. VA PIERDE OARE UKE DIN ACEASTĂ CAUZĂ?
*STRIGĂT DE LUPTĂ

STICK-UL LUI UKE PĂTRUNDE PRIN GARDA LUI TORI, LOVINDU-L ÎN ABDOMEN. MÎNA LUI TORI STRÎNGE CRISPATĂ ÎNTRERUPĂTORUL. BECUL ERLOGEN, SUPRASOLICITAT, EXPLODEAZĂ.
SORE-MADE! ITAMIWAKE!*
*LUPTA S-A SFÎRȘIT ÎNVINS PRIN ACCIDENTARE.

CU FIECARE ADVERSAR ÎNVINS, GLORIA MEA CREȘTE! TOATĂ GLORIA MEA VINE DE LA TINE ȘI-ȚI MULȚUMESC! VIAȚA MEA ȘI A TA LE ÎNCHINĂM ARTELOR MARȚIALE!
CU FIECARE ADVERSAR CE MĂ ÎNVINGE, GLORIA MEA RĂMÎNE NEȘTIRBITĂ! NU M-AI FĂCUT DE RUȘINE ȘI-ȚI MULȚUMESC! VIAȚA MEA ȘI A TA LE ÎNCHINĂM ARTELOR MARȚIALE!
AȘ FI VRUT SĂ NU RENUNȚI NICIODATĂ LA EA. N-A AVUT NICI UN SENS.
DECI ȘTII!
ȘTIU TOT CE ȘTII ȘI TU. ȘI AM O EXPERIENȚĂ DE O LUPTĂ ÎN PLUS.
SÎNTEM ÎN VESTIAR. AM DOAR CINCI MINUTE LA DISPOZIȚIE ȘI SE VA DEZINTEGRA.
S-AR PUTEA SĂ NU REALIZEZI: NOI, VIDEOPLASMELE, EXISTĂM PENTRU CA TU SĂ NU RIȘTI! ȚIE ÎȚI E, DE FAPT, TOTUNA: ÎNVINS SAU ÎNVINGĂTOR, MORT SAU VIU. GLORIA ÎȚI RĂMÎNE NEȘTIRBITĂ... DĂ-MI O ȚIGARĂ!
EXPIRĂ FUMUL ȘI SE DEZINTEGREAZĂ. ATÎT DE UȘOR POATE DISPĂREA CINEVA CARE MĂ COPIAZĂ PÎNĂ LA ULTIMA CELULĂ? DIFERENȚA DINTRE NOI SE VEDE DOAR DACĂ SÎNTEM ÎNVINGĂTORI. EL NU POATE SUPRAVIEȚUI SUCCESULUI... DE CE SÎNT ORIGINALUL ȘI NU COPIA?
ÎNFRUNTAREA CU TIRAPA VA FI PRECEDATĂ DE UN DUEL CU PISTOALELE. ÎN MÎNA STÎNGĂ LUPTĂTORII ȚIN UN MIC SCUT DE OȚEL CU DIAMETRUL DE 25 DE CENTIMETRI IAR ÎN MÎNA DREAPTĂ UN REVOLVER CU 12 GLOANȚE. TREBUIE SĂ TRAGI ÎN ADVERSAR CU O CADENȚĂ DE UN GLONȚ LA 20 DE SECUNDE ȘI SĂ TE APERI ÎN ACELAȘI TIMP DE GLOANȚELE LUI.

BANG!
HAJIME!
APARENT, NICI TORI, NICI UKE NU SE SILESC SĂ OBEASCĂ ȘI PAR A-ȘI PLIMBA MICILE SCUTURI PRIN FAȚA CORPURILOR CA PE NIȘTE OGLINZI ÎN CARE CAUTĂ SĂ SE OB-SERVE...
BANG!
BANG!
BANG!
BANG!
MATE! HIKI-WAKE*!
*OPRIȚI; EGALITATE
PUBLICUL APLAUDĂ ÎNDELUNG. PU-ȚINI SÎNT ÎNSĂ ACEIA CARE ȘTIU CĂ A TE FERI DE O TIRAPĂ E CA ȘI CUM AI VREA SĂ SCAPI DE TIRUL A VREO 12 REVOLVERE.
„TIRAPA ESTE UN ANSAMBLU DE ȚEVI, DE OBICEI 16, ARTICULATE DUBLU SAU TRIPLU ÎNTRE ELE PRIN INTER-MEDIUL UNOR ARCURI DE OȚEL. PENTRU A FI FOLOSITĂ CA ARMĂ, TIRAPA SE STRÎNGE ÎNTR-UN MĂNUNCHI COM-PACT PRINTR-O MIȘCARE COMPLEXĂ DE SCUTURARE A MÎINII. ARUNCATĂ ÎNTR-UN ANUME FEL SPRE ADVERSAR TIRAPA SE DESFACE CU O VITEZĂ FANTASTICĂ, LA DIS-TANȚĂ DE APROXIMATIV UN METRU ÎN FAȚA OBIECTIVULUI VIZAT. UNA SAU MAI MULTE PĂRȚI ALE TIRAPEI ATING ȚINTA ÎNTR-UN MOD ABSOLUT IMPREVIZIBIL. ÎN CELE APROAPE DOUĂ SECOLE ȘI JUMĂTATE DE FOLOSIRE A ACESTEI ARME, NICI UN MAESTRU PĂMÎNTEAN NU A REUȘIT SĂ-I CONTROLEZE MIȘCĂRILE. EXTREMITĂȚI-LE EI POT ATINGE VITEZE DE ORDINUL A 800 KM PE ORĂ, PROVOCÎND BANGUL SONIC."
– MANUALUL ARTELOR MARȚIALE MODERNE –
HAJIME!
AAAEEEET!
...SÎNT SILIT SĂ RECUNOSC ÎN SINEA MEA CĂ TIPUL E BUN. E CHIAR FOARTE BUN.

TORI ÎNCEPE O SUITĂ DE MIȘCĂRI DENUMITE „BALETUL HIPNOTIC" ÎN SCOPUL DE A-L HIPNOTIZA PE UKE SAU DE A-I ÎNCETINI REFLEXELE
AYAME*!
*OPREȘTE
UKE ÎNCREMENEȘTE IAR MIE ÎMI DAU LACRIMILE. „S-A SFÎRȘIT! ANUL ACESTA NU VOI MAI AJUNGE MAESTRU! ACUM TORI ÎȘI VA BATE JOC DE UKE MAI RĂU CA DE ULTIMUL ÎNCEPĂTOR!"
EȘTI UN CÎINE CU TREI PICIOARE! IA ARATĂ-MI, CUM MERGE UN CÎINE CU TREI PICIOARE!
AȘA, BRAVO! EI, DACĂ EȘTI CÎINE ȘI NU LUPTĂTOR LATRĂ UN PIC! HAI, LATRĂ!
AH, MARE MAESTRU, CE LAȘ, CE ȘACAL EȘTI! NU-ȚI AJUNGE CĂ EȘTI ÎNVINGĂTOR, VREI SĂ UMILEȘTI, SĂ TE RĂZBUNI! ÎȚI JUR CĂ N-AM SĂ ȚI-O IERT NICIODATĂ!
ACUM EȘTI O BROASCĂ! CUM SARE BROASCA, ȘTII?
HAIDE, VIITORULE MARE MAESTRU, SĂ AUZIM ORĂCĂITUL TĂU DE BROASCĂ RÎIOASĂ!
SE AMUZĂ TICĂLOSUL! AH, DE CE NU SÎNTEȚI VOI BROAȘTE RÎIOASE ADEVĂRATE, SĂ VĂ ZDROBESC SUB TALPĂ ȘI SĂ ACOPĂR CU SÎNGELE ȘI CARNEA VOASTRĂ PODEAUA SHIAI-JO-ULUI!

EȘTI UN PREA BUN LUPTĂTOR CA SĂ MAI AI NEVOIE DE TIRAPĂ DĂ-MI-O MIE!
SE SCURGE O CLIPĂ, ȘI TORI SE PRĂBUȘEȘTE DEZARTICULAT, AȘA CUM ÎNCĂ NU AM VĂZUT VREODATĂ. PROBABIL CĂ NICI UN OSCIOR NU A RĂMAS ÎNTREG.
SORE-MADE! ITAMÎWAKE!
AȘA-I CĂ NICI TU N-AI CREZUT?
EI BINE, TOT CE SE VA ÎNTÎMPLA ESTE DIN CAUZĂ CĂ ȚIE ÎȚI LIPSEȘTE SENZAȚIA LUPTEI ADEVĂRATE ȘI PENTRU CĂ EA NU SE AFLĂ AICI!
HEI! MARE MAESTRU!
MARE MAESTRU, EȘTI UN CÎINE ȘI O BROASCĂ RÎIOASĂ!
BANG
BANG
BANG

SĂ NU MĂ CONDAMNI! AM TRĂIT O LUPTĂ ÎN PLUS FAȚĂ DE TINE ȘI AȘ FI AVUT DREPTUL CA EA SĂ FIE AICI!
IERTARE, ÎNȚELEPȚI ARBITRI! VIDEOPLASTORUL A FOST DEFECT! EU NU AȘ FACE NICIODATĂ AȘA CEVA! NU LĂSAȚI RUȘINEA SĂ ACOPERE NUMELE MEU! VIAȚA MEA O ÎNCHIN ARTELOR MARȚIALE, IAR VIAȚA LUI SĂ PIARĂ ÎN NEANT!
EXISTENȚA VIDEOPLASMEI VA FI PRELUNGITĂ PENTRU A VERIFICA DACĂ NU A FOST VREO EROARE DE COPIERE. PĂREREA NOASTRĂ ESTE CĂ AI ÎNCĂLCAT PRIMA LEGE MARȚIALĂ: „SĂ NU-ȚI URĂȘTI NICIODATĂ ADVERSARUL, CHIAR DACĂ EL TE DISPREȚUIEȘTE!" MARELE MAESTRU ERA DEASUPRA PATIMILOR LUPTEI, IAR DACĂ ȚI S-A PĂRUT ALTFEL, SĂ ȘTII CĂ ACEASTA ERA UNA DIN PROBELE MARȚIALE SECRETE.
ÎN SUBCONȘTIENTUL TĂU TULBURE AI URÂT ȘI DISPREȚUIT, IAR DOVADA STĂ ACUM RECE LA PICIOARELE NOASTRE!
ÎȚI CUNOȘTI PEDEAPSA!
REÎ!
MĂ ÎNCLIN SĂ SALUT CELE PATRU VIDEOPLASME AIDOMA MIE.

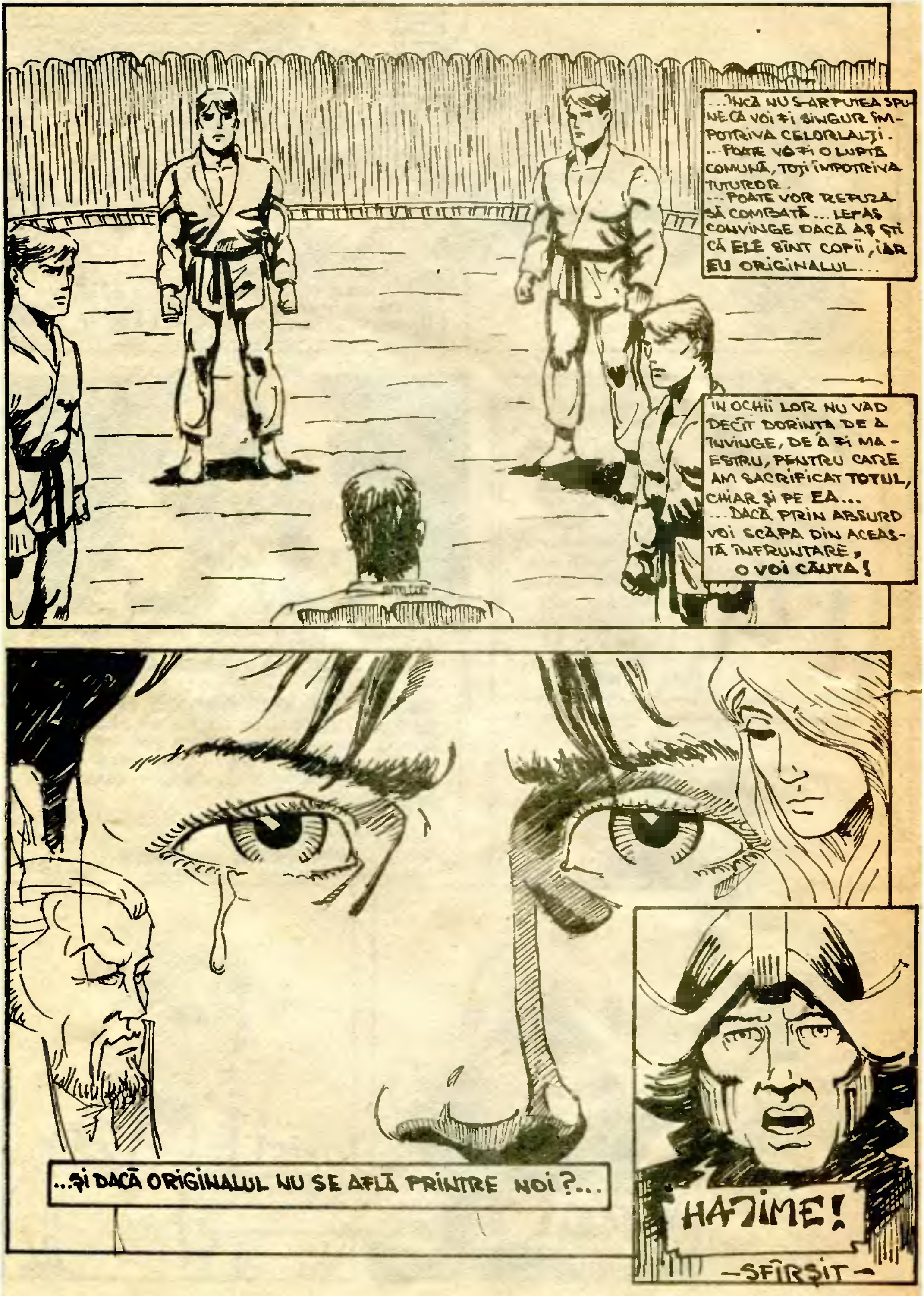
...ÎNCĂ NU S-AR PUTEA SPUNE CĂ VOI FI SINGUR ÎMPOTRIVA CELORLALȚI.
...POATE VA FI O LUPTĂ COMUNĂ, TOȚI ÎMPOTRIVA TUTUROR.
...POATE VOR REFUZA SĂ COMBATĂ... LE-AȘ CONVINGE DACĂ AȘ ȘTI CĂ ELE SÎNT COPII, IAR EU ORIGINALUL...
ÎN OCHII LOR NU VĂD DECÎT DORINȚA DE A ÎNVINGE, DE A FI MAESTRU, PENTRU CARE AM SACRIFICAT TOTUL, CHIAR ȘI PE EA...
...DACĂ PRIN ABSURD VOI SCĂPA DIN ACEASTĂ ÎNFRUNTARE, O VOI CĂUTA!
...ȘI DACĂ ORIGINALUL NU SE AFLĂ PRINTRE NOI?...
HAJIME!
—SFÎRȘIT—

SUMAR

● Anticipaţia *(Editorial)*, p. 3 ● Ancheta A.I.T., p. 5 ● Ştiinţa la frontierele cunoaşterii, p. 12 ● Bursa ipotezelor temerare, p. 34 ● Galaxia SF, p. 48 ● Chestionar SF. p. 71 ● Marile premii internaţionale de SF ale anului 1984. p. 80 ● Anomia *de Mihail Grămescu*, p. 82 ● Arca *de Nikulai Gudaneţ*, p. 94 ● Dincolo de orizont *de Dan Constantin Goldiş*, p. 96 ● Selenarii *(poezii)*, p. 104 ● Talentele Xanadienilor *de Theodore Sturgeon*, p. 105 ● Medalion Voicu Bugariu, p.117 ● Copilul dimineţii *de Gardner R. Dozois*, p. 129 ● Colţii tăioşi ai speranţei *de Constantin Cozmiuc*, p. 133 ● Domişoara Prinks *de Gordon Ronald Dickson*, p. 137 ● Şi ieri va fi o zi *de Mircea Nedelciu*, p. 143 ● Medalion Sergiu Nicola *(grafica)*, p. 148 ● Stabilitate *de Lester Del Rey*, p. 153 ● Medalion Viorel Pîrligras, p. 160 ● Dincolo zace wubul *de Philip K. Dick*, p. 166 ● Jungla *de Bogdan Ficeac şi Mircea Ioan*, p. 170 ● Mari ilustratori SF *de Mihai Bădescu*, p. 171 ● Linia terminală *de Mihai Puhov*, p. 177 ● Medalion Dănuţ Ungureanu, p. 182 ● Zeul pe care-l aduce vîntul *de Francisc Carsac*, p. 189 ● Planeta celor doi sori *de Horia Aramă*, p. 197 ● Medalion Radu Gavrilescu *(grafica)*, p. 200 ● Muştele *de Robert Silverberg*, p. 204 ● Organigrama filmului SF catastrofic, p. 208 ● Medalion Silviu Genescu, p. 209 ● Bătrîna noastră planetă *de Ion Lilă*, p. 218 ● Cum a fost descoperit Morniel Mathaway *de Arthur Mihăilă*, p. 227 ● Medalion Gheorghe Păun, p. 232 ● Oamenii Pămîntului *de Veronica Pătruţ*, p. 241 ● Eroare de un grad *de Tudor Negoiţă*, p. 273 ● Prea sublima mea misiune *de Poul Anderson*, p. 279 ● Abandonat în paradis *de Vladimir Bucur*, p. 284 ● Desen *de Marina Nicolaev*, p. 290 ● Într-o zi de toamnă pe şosea *de Pavel Vejinov*, p. 291 ● Balada cavalerului programator *de Cristian Tudor Popescu*, p. 298 ● Ceea ce sîntem *de Robert Sheckeley*, p. 300 ● Precocitatea strănepoţilor noştri *de Corneliu Omescu*, p. 305 ● Amintiri *(desene) de Viorel Pîrligras*, p. 309 ● Cum a descoperit Georges Duchamps un complot pentru cucerirea lumii *de Alexei Panshin*, p. 310 ● Confruntarea *(bandă desenată) de Alexandru Ungureanu*, p. 311.

ALMANAH ANTICIPAŢIA 1986

REALIZAT DE REVISTA „ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ" EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

Redactor şef: IOAN ALBESCU
Redactor-şef adjunct: GHEORGHE BADEA
Redactorul almanahului: VIORICA PODINĂ
Prezentare grafică: arh. ALEXANDRU ANDRIEŞ
Corectura: ELENA IONESCU
Tehnoredactor: ARCADIE DANELIUC
Coperta: ROBERT McCALL

Consultanţi: DĂNUŢ BĂRĂGAN, DORU BRANA, VOICU BUGARIU, MIHAI COMAN, MIHAI GRĂMESCU, LUCIAN HANU, VIOREL MARINEASA, DAN MERIŞCA, ALEXANDRU MIRONOV, VIOREL PÎRLIGRAS, ADRIAN ROGOZ, CORNEL SECU.

TIPARUL EXECUTAT LA COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII" BUCUREŞTI SUB COMANDA Nr. 50 167
ADMINISTRAŢIA: EDITURA SCÎNTEIA